DE DEO VNO, ET TRINO

SCOTICA OPVSCVLA

QVO AD ESSENTIALIA, ET NOTIONALIA AD INTRA:

Auctore Fr. Gaspare Sghemma à Panormo D. Theologo Ord. Min. Conu. S. Francisci; Sanctissimæ Inquisitionis Regni Siciliæ Censore.

AD EMINENTISS. ET REVERENDISS.

D. IOANNEM DE LVGO HISPALENSEM

S. R. E. Præsbyterum Cardinalem

Ex Societate Iesu.

Pertinet ad Conuentum San.ti Fran.ci de Vrbe

Ad Vsum Pij Angel. a' Nav

PANORMI,

Ex Typis Alphonsi de Isola Impressoris Cameralis. 1645.

Imp. Abbas Gelosus V. G. *Impr. de Denti Præs.*

EMINENTISS. AC REVERENDISS.

DOMINO

D. IOANNI DE LVGO

HISPALENSI,

S. R. E. CARDINALI AMPLISSIMO

E Societate Iesu.

Fr. Gaspar Sghemma Panormitanus Ord. Min. Conu. S. Francisci D. D. D.

PAVCA hæc Scotica de Deo Vno, et Trino, nec melius afferri, neq. ad tuendum firmius offerri, quam tibi Eminentiss. & Reuerendiss. D. *Purpurato Alumno ex præstantissimis Patribus Societatis Iesu. Quorum studia, & labores nostro æuo, vsq. adeo bibliothecas auxerũt & ditauerũt, vt nulla sit mũdi pars, nulla Academia, nulla Schola, nullũ* Lyceũ, *cui aut ab eis, aut eorũ libris edoceri non conueniat. Et certe horũ Religio ad fidei propagationẽ præcipue intendit, ex Paulo* III. *Societas ad diuini nominis gloriam, Reiq. publicę christianę amplificandam elaborat, ex Gregorio xiij. Industria, exercitationes studiorum ita strenue, & sine intermissione complectitur, vt ab eius integritate, & incolumitate Ecclesiæ pax, vtilitas, firmitas maxime pertinere videatur ex Gregorio xiv. Quare nõ abs re horum incrementum, & profectus, non secus, ac brachium dexterum Ecclesiæ, & Vicarij Christi in terris, vt suæ auctoritatis defensores permanent, testantur* Clemens VIII. *Paulus V. Vrbanus* VIII. *Pauca ne ista? Horũ animi submissio, postquam multa perfecerunt, & docuerunt, ita solemni voto obstringuntur, vt ad dignitates obtinendas, quacumque semita se vmquam curaturos profiteantur. Tu solus E. D. cum Magnis illis viris, feruentissimis, ac Clarissimis Ecclesiæ luminibus*

nibus Toleto, & Bellarminio: nescio si quoq. & alio, quarto loco purpura indutus euasisti. At byssum in tanto honore, vt aiunt, tibi oblatum fortiter recusasti; purpuram verò, qua & Christus Iesus pro nobis superindui voluit, ex obedientia Romani Pontificis subterfugere non potuisti; verè vndequaq. ignea caritate Ignatij fulges, & flagras. Excipe igitur hæc minima pro facilitate in nostris Minorum Gymnasiis vtcumque inchoata. Et si pauca, tibi vero sapienti paucis accedendum. Si nominis scribentis nullius auctoritas; sub tanti sapientis, & Classici scriptoris digno tuo nomine Opusculum egreditur. Si Scoticam doctrinam profitetur; tu Scoticæ subtilitatis æmulus, vel certe non impar. Si Ioannes Scotus in tuenda veritate Immaculatæ Conceptionis Deiparæ pro parte Scholastica Antesignanus; & tu Ioānes de Lugo Coryphæus, sic cum tuis verbis, scripto, doctrina, concionibus in Vrbe, & Orbe verū consolidasti, docuisti, declarasti; vt illibata Virginis in gratia conceptio, tamquam fidei articulus in Ecclesia, & in omnium animis habeatur; & explicite propè habendus ex tuo, & aliorum Purpuratorum Patrum zelo, virtute, sapientia, doctrina; & Sanctissimi, ac sapientissimi Pontificis auctoritate breui sperat à Deo, & à S. E. Romana Christianus Orbis vniuersus. Vale.

INDEX
TITVLORVM,
ET QVÆSTIONVM
de Deo Vno, & Trino,
Quæ Scotica Opuſcula inquirunt.

PROLOGOMENA.

De eſſe Dei. Titulus I.

De natura Dei. Tit. ij.

De perfectione Dei Tit. iij.

De ſimplicitate Dei. Tit. iv.

De infinitate Dei. *Tit. v.*

tiua

De necessitate essendi Dei. Tit. 6

De æternitate Dei. Tit. vj.

De immutabilitate Dei. Tit. 8.

De immensitate Dei. Tit. viiij.

De Attributis Dei. Tit. x.

De vnitate Dei. Tit. xj.

De

De processione Spiritus sancti. Tit. xviij.

De conuenientia, & differentia processionum. Tit. xix.

De relationibus diuinis. Tit. xx.

De personis in communi. Tit. xxj.

De diuinis personis, & vna essentia. Tit. xxij.

De Patris persona Tit. xxiij.

De persona filij. Tit. xxiv.

De persona spiritus sancti. Tit. xxv.

De notionibus personarum. Tit. xxvj.

De missione personarum. Tit. xxvij.

De veritate propositionum in Trinitate. Tit. xxviij. 469.

APPROBATIO.

TOmum Primum Opusculorum Scoti de Deo Vno, & Trino, quo ad essentialia, & notionalia ad Intra; & secundum quo ad Dei Visionem, fruitionem, scientiam, & prædestinationem; ab Admodum Reuerendo Patre Magistro Gaspare Sghemma editos; iussu Reuerendiss. Patris nostri Generalis diligenter perlegi; in quibus nil ad ortodoxę fidei offensam, vel sacris moribus repugnans, reperi, Omnia Author, vt solet, verè scrutatur iudicio, breui declarat stylo; fæcundi quidem intellectus, & dissertæ linguæ partus. Scoticæ doctrinæ alumnis profectus. In edocendo Magistris exemplar, & vt in lucem omnibus sistat, typis mandari posse di iudico.

F. Franciscus Maria Cauarretta *Neapolitanus* D. *Theologus, olim Gymnasij Regens, nunc* Conu. S. *Francisci Panormi Guardianus.*

LICENTIA.

DVos Opusculorum Scoticæ doctrinæ de Deo, Vno, & Trino Tomos inscriptos, & à R.P.M. Gaspare Sghemma Editos, & compilatos; ex nostra commissione accurate recognitos, vt in lucem prodire possint, seruatis seruandis iuxta nostrarum constitutionum decreta, concedimus in Domino facultatem. Romæ 3. Maii 1642.

F. Ioan. Baptista Berardicellus
Min. Gen.

F. Michael Angelus à S. Mauro
Secr: & Assis. Ord.

OPusculorum Scoticæ doctrinæ de Deo Vno, & Trino, quoad essentialia, & notionalia ad intra primum volumen à R.A.P. M. Gaspare Sghemma Panormitano Ord. Min. Conu. percurrii & breuitatem, candorem, acumen, methodum docendi, & arguendi Vt sæpius Auctoris fructus degustaui, ita Opusculum gratum, expetitum pabulum, & ad eruditionem exponi posse, & typis mandari censeo, & affirmo.

Ego Ioseph Augustinus è Societ. Iesu, in Colleg. Panor. Studiorum Præfectus.

Imprimatur.
Abbas Gelosus Vic. Genl

Imprimatur.
de Denti. P.

SCOTICA
OPVSCVLA
SCHOLASTICAE THEOLOGIAE
Ad Dei Essentiã, Attributa, Vnitatem, Trinitatem, Visionem, Fruitionem, Scientiam, & Prædestinationem.
TOMVS PRIMVS.
Auctore P. Gaspare Sghemma de Panormo Doct. Theol. Ord. Min. Conuentualium.

Totius Theologiæ sermonem, Quatuor libris sententiarum absoluit Scotus. De Deo in se, in Primo; De Deo ad creata, in Secundo; De Deo propter creata in Tertio. De medijs vnde creata ad Deum, in Quarto. Spectant ad primum, omnia prædicata ad intra, tum essentialia, tum notionalia. Ad secundum, Creator, creatura, Angelus, homo, & horum virtutes, ac defectus. Ad Tertium Redemptionis, & Incarnationis bonum. Ad Quartum Sacramenta, quibus gratia Spiritus Sancti replemur, vt tandem Deo vltimo fini vniri, eoque perfrui mereamur. Hac quoque methodo, & rerum serie, quædam ex inexhausto, & pereñi Theologico fonte prælibare, Deo dante, tantum initiabimus.

PROLOGOMENA.

An Theologia reuelata sit necessaria viatori. I.

Theologia à Theos & logos, idē est, ac Dei sermo. Prout ad præsens spectat, Sapientia est, quæ ex articulis fidei, quos explicat, defendit, ac tuetur, veritates de Deo concludit.

Dico. Doctrina supernaturalis est hominibus necessaria ad salutem. Scotus 1. quæst. prologi; Probatur. Baruch 3. Non est, qui possit scire vias eius, qui scit vniuersa nouit eam, quam tradidit Iacob puero suo, & Israel dilecto suo. Galat. 1. Notum facio Euangeliũ, quia non est secundũ hominẽ. Hæbreor. 11. Accedentem ad Deũ oportet credere. Marci 16. qui non crediderit condemnabitur; ergo reuelatio necessaria. Ratio; Agenti propter finem necessaria distincta cognitio finis; homo nõ potest naturaliter distinctè cognoscere finem, ergo necessaria reuelatio. Minor: finis hominis est Deus, qui comprę-

hensionem naturalem excedit: Philosophi aut circa finem errarunt, aut dubii remanserunt. 2. Ad finem necessaria sunt media, hæc non possunt naturaliter acquiri, ergo ex supernaturalibus. Minor; media, quæ ducunt ad Deum, fides, spes, charitas, quæ supernaturalia sunt. 3. Ad multa, quæ de Deo homo naturaliter posset, adhuc vtilis Theologia, vt breui tempore, & sine errore procedat. Apostol. 1. Timoth. 1. scriptura diuinitus inspirata vtilis ad docendum, arguendum, corripiendum & erudiendum.

Arguent Philosophi, & Gentiles. 1. scientia aut physica, aut mathematica, aut metaphysica 6. met. 2. hæ circuunt totum ens, & omnes partes entis, ergo nulla supernaturalis; Minor, ens vt ens est adequatum obiectum, intellectus naturaliter potest in quodlibet sub ente. 2 In nobis est intellectus agens, quo est omnia facere, & intellectus possibilis, quo est omnia fieri, ergo sufficiens principiũ ad omnem notitiam actiuè & passiuè. 3 Naturaliter cognoscimus principia prima; ergo & omnes conclusiones scibiles; Sequela; virtute sũt inclusæ in primis principiis. 4 Si egemus reuelatione, præsertim quia intellectus improportionatus obiecto; medium, per quod proportio fit, si naturale, adhuc improportio, si supernaturale, improportio cũ medio; ergo nullum obiectum est intellectui supernaturale. 5 Sensus naturaliter perceptiuus cujusuis sensibilis, ergo & intellectus cujusuis intelligibilis. Sequela, si natura non deficit sensibus, multo minus intellectui, qui perfectior est. 6. Multi hanc reuelationem non habuerunt, quomodo ergo credent? aut quomodo audient sine predicante? Rom. 11.

Ad 1. Circuunt totũ ens, quod naturaliter mouet, Deus voluntariè mouet. 2. Omne ẽs ad quod intellectus naturaliter inclinat; non quod naturaliter attigat: hoc enim quidditas rei sensibilis est. Totum ens, quoad communia, non propria. Ad 2 intellectus agens, & possibilis satis ex parte potentiæ, non obiecti, quod supernaturale est. Ad 3 in primo principio potentia, non virtute conclusiones inferiorum inclusæ. Cognitis primis principiis cognoscuntur inferiora confuse, non distinctè. Ais; terminos huius reuelatæ De' est trinus, distinctè cognoscimus; ergo. An tec. infidelis negat, fidelis affirmat, ergo naturaliter, & distinctè. ℞ percipit, quod negat non sua inuentione, sed relatione habita à fideli. Vel vt neget, satis sui spirito, vt affirmet, & credat necessaria reuelatio. Ais sub ratione entis continetur Trinitas, ergo. ℞ vt ens, cognoscibilis; vt hoc ens, ex reuelatione. Ad 4. habitu fidei eleuatur; nec improportio, quia in potẽtia obedientiali ad Deum, et naturaliter capax omnis formæ supernaturalis. Ad 5 intellectus ob dignitatẽ ordinatus ad perfectionem passiuè recipiendã, ad quã non

non potest actiuè. Ais, passiuo naturali debet respondere actiuum naturale. R. si agens ex necessitate naturæ, nō si liberè, et à proposito. Vel in tota latitudine entis, non in parte entis. Vel plus pati, quàm agere valemus Ad 6. facta est sufficiens Euangelij prædicatio; si quis in Syluis nil de fide Christi audisset, si quod in se est faceret, Deus per hominem illum doceret; vel mitteret Angelum, vt Cornelio; vel interius illuminaret; vel sine Sacramento posset eum saluare; hoc semper certo, sine culpa, ignorantia infidelitatis inuincibili neminē damnat: sed ob alia peccata; & Christi fides nulli deficit, qui dignus fuit, & cui defuit, dignus non fuit.

An Theologia Scholastica sit supernaturalis 2.

IN ordine ad omnem actum intellectus noster naturaliter perficitur, & ad omnem naturaliter inclinatur; supernaturalitas est ratione agentis, quia à Deo non naturaliter mouente, & quia circa obiectum sua natura supernaturale; quærimus nūc an discursus Theologici sint supernaturales.

Dico. esse supernaturalem Theologiam scholasticam. ita 3. dist. 25. q. 1. D. Probatur; ex 2. Petri 1. Habemus firmiorem propheticum sermonē; ex August. 14. Trinit. c. 1. Sacra Doctrina est habitus, quo fides saluberrima gignitur, nutritur, roboratur, & defēditur; ergo defēsio ex fide, & reuelatione. 2 idē habit⁹, & lumē est, quo cognoscim⁹ principia, & articulos, & deducta ex articulis; ergo supernaturalis. Antec. idem obiectū sub eadem ratione mouet ad assensum. 3 conclusiones deductę ex articulis fidei non spectāt ad scientiam; ergo ad fidem. Antec. non maiorem habēt euidentiam, quàm principia. 4 ad omnem assensum Deus est agēs supernaturaliter motiuum, & supplet vicē obiecti supernaturalis; ergo omnis est supernaturalis. 5 ex vno articulo Apostolus alium deducit; ex resurrectione Christi communem resurrectionem probat; si Christus resurrexit, nos resurgemus. 6 si conclusio Theologica non excederet certitudinem naturalem, non esset cur Theologia diceretur necessaria?

Arguent Caiet. & Thomistæ 1. in notitia acquisita alius est habitus conclusionis, alius principiorum; ergo similiter in Theologia alius habitus cognoscendi articulos, alius deducta ex articulis. 2. conclusio sequitur debiliorem partem, ergo in mixtione vnius præmissę de fide, & alterius naturalis, vel probabilis; conclusio naturalis, aut probabilis. 3. in hoc discursu omnis homo est redemptus à Christo, Petrus est homo, ergo redemptus à Christo, minor ponit naturaliter Petrum sub homine, ergo naturalem certitudinem influit. 4. fides sine discursu, Theologia cum discursu, ergo non lumine fidei procedit; fides necessaria, nostra Theologia carent plurimi, ergo

5 fidei, & reuelationi non subest dubitatio, nostræ Theologiæ subsunt dubia, & lites, ergo.

Ad 1. In naturalibus alio habitu procedimus, quia alia, & alia euidentia; principia ex terminis, conclusiones ex principiis scimus; in creditis vno semper lumine reuelationis. Ad 2. ratio assentiendi conclusioni Theologicę sequitur ex pręmissa naturali non pura; sed vt ad mixtam habet propositionem reuelatam. Vel admittit dubietatem, pro vt miscetur cū præmissa naturali, & quo ad illud prædicatum, quod naturale est. Ad 3. certitudine naturali ponitur Petrus sub homine: sed diuina, posito Petro, concedimus esse redemptum. Ad 4. fides infusa, non acquisita; fides immediate à Deo per scripturam, non formaliter deducta à nobis. Ad 5. subsunt lites, quo ad ea prædicata, quæ ex naturalibus Theologiæ miscentur. Vel quo ad ea prædicata, quæ ex Theologia nostra industria deducuntur.

An Theologia sufficienter tradita in scriptura 3.

Hebræi nouum testamentū tollunt; Manichæi Vetus non ex Deo per Moysen datum putant; Saraceni ex vtroque pauca recipiunt; Hæretici suo sensu explicant; Pagani totum auferunt. Catholici Ecclesiæ consensu totum, vt verbum Dei reuerenter suscipiunt. Roborant scipturam, Prænunciatio Prophetica, Scripturarum concordia, Authoritas scribentium, Diligentia recipientium; Rationabilitas contentorum; Irrationabilitas errorum in aliis; Ecclesię stabilitas; Miraculorum claritas, Sanguis Martyrum, Testimonium ab iis, qui foris sunt; Bonitas Dei, quæ nulli deest.

Dico. Doctrina supernaturalis sufficienter reuelata in scriptura. 2. quest. Prologi. Probatur Isai. 34. Require diligenter in libro Domini, vnū non defuit, quia spiritus congregauit ea. Io. 10. scrutamini scripturas, quæ testimonium perhibet de me. Ratio; Ipsa tradit finem, & ostēdit media necessaria ad hunc finem, ergo omnia sufficienter. Antec. finis visio, & fruitio Dei; media præcepta; ergo cum hæc sint in scriptura, omnia quæ scripta sunt ad nostram doctrinam scripta sunt.

Vrgent Hæretici; 1. doctrina necessaria numquam defuit, in lege naturæ non erat scriptura; in lege Moysi non tota, ergo. 2. scriptura non dictat superflua, nam vtitur ceremoniis, hystoriis, & metaphoris. 3. multa necessaria ad salutem dimittit. 4 tantum narrat, Theologia multa discurrit. 5 quæ sunt in scriptura fide credenda, nec admittunt rationē; Theologia admittit. 6 scrutator maiestatis opprimetur à gloria; ergo hæc theologia non congruit scripturæ. 7. scripturā explicant Theologi diuersimodè, ergo scipsa non satis.

Ad 1. lex naturæ paucis conten-

ten-

renta, memoriter ad filios per Patres aduenit, nam in naturalibus homines magis prædit, ideo modica doctrina inspirata satis; in lege Moysi tota figuraliter, & implicitè. Ad 2. ceremoniæ deuotionem augent, ad Dei cultum spectant, hystoriæ exempla sunt viuendi; Dei prouidentiam ostendunt. Ad 3. ex scripturis omnia sufficienter elici possunt; in dubijs pro anima. Ad 4. discursus prosunt ad fidei promotionem, confundunt aduersarios, fouent debiles, delectant perfectos. Ad 5. ratio præcedens assensum tollit meritum; non subsequens, & quæ confirmat; vtile enim est paratos esse rationem reddere de ea, quæ in nobis est, fide. Ad 6. perscrutatio curiosa ex nostro cerebro opprimit, studiosa prodest; si aliæ veritates rationibus probantur, cur non Theologicæ? si fides argumentis oppugnatur; cur non rationibus defenditur? si initio falsa miracula Magorum extincta per vera Sanctorum; cur falsa argumenta Hæreticorum, per vera Doctorum non reiicienda? Ais, possunt ne Ministri Dæmonum miracula edere? ℟. minime; nam ordinem naturæ nō excedunt; esto occultam causā habeant; miraculum supra cursum naturæ extat. Ad 7. varios sensus admittit, vt diuersa explicet, vt ex omnibus elicere possit, littera rem gestam ostendit. sensus Tropologicus circa mores, & opera. Allegoricus circa credenda in Ecclesia. Anagogicus circa speranda in altera vita. Sensus literæ non est figura, sed figuratum; non quem semper verba faciunt: sed quem intendit author; fecit potentiam in brachio suo; brachium, idest virtus operatiua Dei.

An obiectum Theologiæ sit Deus, vt Deus. 4.

SVbiectum habitus continet virtute veritates illius; omnes enim effectus virtute continentur in sua causa; veritates in scientia sunt effectus obiecti, & intellectus; ergo continentur virtute in obiecto. Obiectum causa adæquata habitus, ergo se extendit ad omnes veritates. Diuiditur in materiale, & formale; in rem consideratam, & modum considerandi; materiale, circa quod scientia versatur; formale, per quod veritates fiūt euidenter notæ. Theologia sumitur vel in se; vel vt in nobis. Veritates Theologicæ, vel necessariæ, Deus Trinus, Deus generat; vel contingentes, Deus creat, Deus est incarnatus.

Dico. Totius theologiæ obiectum adæquatum est Deus, vt Deus; ita 3. quest. Prologi. Prob. ex Aug. 8. de ciuit. Dei, est scientia de Deo. Ratio; subiectum continet virtute omnes veritates, Deus vt Deus sic; ergo. Minor; Nil aliud à Deo continet vt causa, quia nil prius est Deo; nec ad quod Deus habeat attributionem; nec vt effectus, quia nullus effectus demonstrat Deum esse trinum, Deum generare; quæ sunt primæ veritates, 2. Deus

2 Deus est, qui primo considetatur, & ad quem omnia referūtur. 3 Theologia de his, quæ solū diuino intellectui sunt naturaliter nota, ergo de obiecto solum intellectui diuino naturaliter noto, vt est Deus. 4. in nulla scientia traditur ita distincta notitia de Deo vt in hac. 5. suprema scientia est, ergo circa supremum obiectum vt est De⁹. Demum probatur de obiecto formali. Non est ratio entis infiniti, vt Henricus, quia hæc naturaliter potest attingi. Non sub ratione attributi bonitatis, vt Varro, quia hæc non est prima, quæ possit haberi de Deo, & quidditatiuè; bonitas non continet omnes veritates adæquatè: est enim vt posterior, & pullulans ex essentia, posterius non continet prius. Nec vt glorificator, & saluator, vt Egidius, nam hi respectus sunt ad extra, & rationis; respectus supponunt absolutum: per respectum non cognoscitur quid de Deo; ex absoluto, & respectu subiectum non esset per se vnum; Theologia non esset de Deo sub ratione necessaria. Deitas ergo, qua nulla est in Deo ratio prior; quæ non est naturaliter attingibilis; per quam, vt primam, & immediatissimam rationem omnia Deo conueniunt, est formale obiectum Theologiæ.

Argues 1. Forma simplex non est subiectum. Boet. 1. Trinit. 2. materia non coincidit cum efficiente, & fine 2. phys. 3 Subiectum habet principia, partes & passiones 1. post. his caret De⁹, qui est summè simplex 4 in sciētia practica non finis subiectum, sed id, cui finis acquiritur; vt in medicina non sanitas, sed homo, vel corpus sanabile; finis huius scientiæ acquiritur homini, ergo. 5 Henricus, quæuis Dei proprietas infinita est, ergo sub hac ratione Deus subiectum. 6. Varro, hæc scientia præparat ad fælicitatem, & ordinat ad finē; bonum, & finis idem, 2. met. ergo sub ratione bonitatis. 7. Egidius; finis Theologiæ salus, & gloria; omnia inquit Apost. vestra sunt; ergo vt Saluator.

Ad 1. simplex non subiectum inhæsionis, sed scientiæ, & cōsiderationis. Ais subiecto scientiæ insunt passiones; ℞. non quæ sint accidentia, & extra Deum, nec per informationem, sed per identitatem, & prædicationem. Ad 2. subiectum est materia circa quam, non ex qua. Ad 3. si non principia essendi, habet principia demonstrandi: Personæ, vt quasi partes; attributa vt quasi proprietates; non re extra essentiam sed tantū formaliter. vel vbi subiectum simplex est, & singularissimum, nec species nec accidentia; sed satis vt ad ipsum omnia. Ad 4. Deus est sibi ipsi primus finis; item acquiritur homini finis, propter Deum. Ad 5. infinitas non prima ratio in Deo, sed Deitas, cuius est infinitas. Ad 6. finit non pro respectu, & formalitate: sed pro fundamento, & ratione absoluta, vt est Deitas. Ad 7. illa est ratio respectiua, non absoluta.

Arguent Thomistæ; 1. Ratio

for-

formalis est, qua subiectum cognoscitur; sed sub lumine reuelationis cognoscitur Deus; ergo vt reuelatus obiectum 2. habens habitum, potest in quoduis subiecto; ergo si sub ratione Deitatis posset Deus comprehendi. 3. frustra obiectum est adæquatum scientiæ, nisi illi adæquari posset; ergo si Deitas ratio formalis, infinita possimus de Deo cognoscere. 4. ratio formalis qua subiectum est scibile, distincta est à ratione, qua res est; ergo si Deitate est subiectum; reuelatione cognoscitur. 5. ex Baccono; conceptus entis infiniti est perfectissimus, quem possumus habere de Deo in hoc statu. 6. ex Scoto, Deus sub ratione deitatis non mouet ad conceptus proprios Dei, etiam per fidem; ergo deitas non prima ratio. Antec. non pertingimus distinctè sub lumine fidei ad Deum. 7. veritates contingentes, non continẽtur in Deo virtualiter, nã quidditas Dei non facit præcise euidenter nota contingentia; ergo deitas non adæquata ratio.

Ad 1. reuelatio non est ratio obiectiua, & motiua intrinseca obiecto, sed extrinseca; vt lumẽ naturale est medium, per quod extrinsecè attingimus obiectum, sed non ratio obiecti. Ad 2. habens adæquatè habitum; in nobis non est perfectio totius Theologiæ. esto scias tres physicas cõclusiones, obiectum in illis idem, ac si omnes scires; vel ad obiectum satis vt sit scibile, non vt actu scias. Ad 3. adæquatur intellectui diuino. Satis vt per propriam rationem obiectiuam possit attingi. Ad 4. ratio qua obiectum est, scibile est; reuelatio est extrinseca. Ad 5. perfectissimus euidentia, non continentia; nos de obiecto continentiæ, & ratione omnium prima. Ad 6. scientia, quæ non habet euidẽtiam ex obiecto, non mouet quo ad conceptus distinctos. Als sub ea ratione subiectum, sub qua euidentius mouet, vt infinitas. ℞. sub qua mouet, sed nõ sub qua euidentius mouet; quia nostra Theologia non est euidẽs; Ad 7. vt contingentia non habent habitudinem necessariam cum obiecto, nec necessaria cõtinentia; satis ergo vt sit subiectum prædicationis eorum; Deus creat, Deus prædestinat. satis vt in eo prima ratio veritatis, creat, quia vult; saluat quia vult: vel continentia in virtute causæ indifferentis, & potentis illud determinatè, in Deitate per indifferentiam, in voluntate determinatè.

An Theologia sit omnium scibilium. 5.

ESsentia diuina est ratio diuino intellectui motiua cognoscendi omnia; vt enim est ratio omnibus essendi, ita & omnia cognoscendi. Beatis est ratio voluntariè mouens per claram visionem, viatoribus ratio obscure, & per fidem motiua.

Dico. In Deo est de omnibus, at non in Beatis, & viatoribus. 3. prol. 3. Prob. primũ. essẽtia Dei

est

2 Deus est, qui primo considetatur, & ad quem omnia referũtur. 3 Theologia de his, quæ solũ diuino intellectui sunt naturaliter nota, ergo de obiecto solum intellectui diuino naturaliter noto, vt est Deus. 4. in nulla scientia traditur ita distincta notitia de Deo vt in hac. 5. suprema scientia est, ergo circa supremum obiectum vt est De⁹. Demum probatur de obiecto formali. Non est ratio entis infiniti, vt Henricus, quia hæc naturaliter potest attingi. Non sub ratione attributi bonitatis, vt Varro, quia hæc non est prima, quæ possit haberi de Deo, & quidditatiuè; bonitas non continet omnes veritates adæquatè: est enim vt posterior, & pullulans ex essentia, posterius non continet prius. Nec vt glorificator, & saluator, vt Egidius, nam hi respectus sunt ad extra, & rationis; respectus supponunt absolutum: per respectum non cognoscitur quid de Deo; ex absoluto, & respectu subiectum non esset per se vnum; Theologia non esset de Deo sub ratione necessaria. Deitas ergo, qua nulla est in Deo ratio prior; quæ non est naturaliter attingibilis; per quam, vt primam, & immediatissimam rationem omnia Deo conueniunt, est formale obiectum Theologiæ.

Argues 1. Forma simplex non est subiectum. Boet. 1. Trinit. 2. materia non coincidit cum efficiente, & fine 2. phys. 3 Subiectum habet principia, partes & passiones 1. post. his caret De⁹, qui est summè simplex 4 in sciẽtia practica non finis subiectum, sed id, cui finis acquiritur; vt in medicina non sanitas. sed homo, vel corpus sanabile; finis huius scientiæ acquiritur homini, ergo. 5 Henricus, quæuis Dei proprietas infinita est, ergo sub hac ratione Deus subiectum. 6. Varro, hæc scientia præparat ad fælicitatem, & ordinat ad finẽ; bonum, & finis idem, 2. met. ergo sub ratione bonitatis. 7. Egidius; finis Theologiæ salus, & gloria; omnia inquit Apost. vestra sunt; ergo vt Saluator.

Ad 1. simplex non subiectum inhæsionis, sed scientiæ, & cõsiderationis. Ais subiecto scientiæ insunt passiones; ℞. non quæ sint accidentia, & extra Deum, nec per informationem, sed per identitatem, & prædicationem. Ad 2. subiectum est materia circa quam, non ex qua. Ad 3. si non principia essendi, habet principia demonstrandi: Personæ, vt quasi partes; attributa vt quasi proprietates; non re extra essentiam sed tantũ formaliter. vel vbi subiectum simplex est, & singularissimum, nec species nec accidentia; sed satis vt ad ipsum omnia. Ad 4. Deus est sibi ipsi primus finis; item acquiritur homini finis, propter Deum. Ad 5. infinitas non prima ratio in Deo, sed Deitas, cuius est infinitas. Ad 6. finit non pro respectu, & formalitate: sed pro fundamento, & ratione absoluta, vt est Deitas. Ad 7. illa est ratio respectiua, non absoluta.

Arguent Thomistæ; 1. Ratio for-

formalis est, qua subiectum cognoscitur; sed sub lumine reuelationis cognoscitur Deus; ergo vt reuelatus obiectum. 2. habens habitum, potest in quoduis subco; ergo si sub ratione Deitatis posset Deus compræhendi. 3. frustra obiectum est adæquatum scientiæ, nisi illi adæquari posset; ergo si Deitas ratio formalis, infinita possimus de Deo cognoscere. 4. ratio formalis qua subiectum est scibile, distincta est à ratione, qua res est; ergo si Deitate est subiectum; reuelatione cognoscitur. 5. ex Baccono; conceptus entis infiniti est perfectissimus, quem possumus habere de Deo in hoc statu. 6. ex Scoto, Deus sub ratione deitatis non mouet ad conceptus proprios Dei, etiam per fidem; ergo deitas non prima ratio. Antec. non pertingimus distinctè sub lumine fidei ad Deum. 7. veritates contingentes, non continẽtur in Deo virtualiter, nã quidditas Dei non facit præcise euidenter nota contingentia; ergo deitas non adæquata ratio.

Ad 1. reuelatio non est ratio obiectiua, & motiua intrinseca obiecto, sed extrinseca; vt lumẽ naturale est medium, per quod extrinsecè attingimus obiectum, sed non ratio obiecti. Ad 2. habens adæquatè habitum; in nobis non est perfectio totius Theologiæ. esto scias tres physicas cõclusiones, obiectum in illis idem, ac si omnes scires; vel ad obiectum satis vt sit scibile, non vt actu scias. Ad 3. adæquatur intellectui diuino. Satis vt per propriam rationem obiectiuam possit attingi. Ad 4. ratio qua obiectum est, scibile est; reuelatio est extrinseca. Ad 5. perfectissimus euidentia, non continentia, nos de obiecto continentiæ, & ratione omnium prima. Ad 6. scientia, quæ non habet euidẽtiam ex obiecto, non mouet quo ad conceptus distinctos. Alij sub ea ratione subiectum, sub qua euidentius mouet, vt infinitas. R. sub qua mouet, sed nõ sub qua euidentius mouet; quia nostra Theologia non est euidẽs. Ad 7. vt contingentia non habent habitudinem necessariam cum obiecto, nec necessaria cõtinentia; satis ergo vt sit subiectum prædicationis eorum; Deus creat, Deus prædestinat. satis vt in eo prima ratio veritatis, creat, quia vult; saluat quia vult: vel continentia in virtute causæ indifferentis, & potentis illud determinatè, in Deitate per indifferentiam, in voluntate determinatè.

An Theologia sit omnium scibilium. 5.

Essentia diuina est ratio diuino intellectui motiua cognoscendi omnia; vt enim est ratio omnibus essendi, ita & omnia cognoscendi. Beatis est ratio voluntariè mouens per claram visionem, viatoribus ratio obscure, & per fidem motiua.

Dico: In Deo est de omnibus, at non in Beatis, & viatoribus. 3. prol. 3. Prob. primũ. essẽtia Dei

est ratio cognoscendi omnia divino intellectui, ergo de omnibus. 2. est causa omnium vt sint; vel possint esse addita voluntate, ergo causa omnium, vt cognoscantur. 3 est exemplar virtuale, & formale omnium, ergo distinctè est omnium. 2. probatur, visio Beatorum ex Deo obiectiuè, & voluntariè mouente; ergo de tot, quot De⁹ vult. 2. intellectus Beatorum finitus, & inadæquatus Deo est; ergo de omnibus non est. Item, nostra Theologia habet terminũ ex Deo reuelante per fidem; & de his, quæ ex scriptura deduci possunt; & si quis apposuerit ad hæc, apponet ei Deus plagas; Apoc. 15.

Arguet Henricus; Res creatæ habent distinctam entitatem à Deo; ergo & scibilitatem, ergo non tantum virtute essentiæ, sed propria ratione scibiles. 2. Deus non est formaliter omnia, ergo non ratio cognoscendi omnia. 3. Si de omnibus ergo Deus formaliter physicus, medicus, moralis.

Ad 1. in seipsis, non in Deo, vbi vna simplex entitas, quæ est ratio cognoscendi omnia? Vel scientia Dei non est à rebus, sed causa rerum.

Ad 2 formaliter tamen est causa omnium, virtus omnium, & in eo perfectio omnium. Ad 3. ab obiecto primo. & ab vnitate actus vnitas scientiæ in Deo, quæ est eminenter omnium.

Argues cõtra 2. partem; Quid est quod beati nõ videant, dum videntem omnia vident? Greg. 4. dialog. ergo de omnibus. 2. anima Christi cognoscit omnia, vt Verbum, ergo. 3. omnia dicunt respectum ad Deum creantem, conseruantem, prouidentem; nostra de Deo, ergo de omnibus.

Ad 1. vident omnia æquiualenter, nam Deum, cuius visio æquiualet omnibus. omnia quæ ad statum cuiusque spectant. omnia, quia omne desiderium explent. Ad 2. Anima Christi est vnita Deo; si omnium non actu, sed habitu, non vnica visione, & simul, sed distinctis, & successiuè. Ad 3. quo ad aliquos respectus dependentiæ à Deo, non vt res distinctæ, & extra Deum, vel de causa omnium, non omnium.

An Theologia sit scientia. 6.

Scientia ex 1. post. notitia certa, de re necessaria, à causa euidente, & per discursum. Hinc opinio non est certa; contingens non est scibile; fides nõ euidens; principia, quæ sine discursu, ex terminis euidentia, non scita. Discursus non est per se conditio scientiæ, sed imperfectæ; ex parte scientiæ, quia effectus æquiuocus; & ex parte scientis, qui procedit à noto ad ignotum.

Dico. Theologia in se est vere scientia, at non in nobis. 3. prologi. Primum ex psal. mirabilis facta est scientia tua ex me. ex Apost. Altitudo diuitiarum sapientiæ, & scientiæ Dei. Ratio; Per se scientia est notitia certa

certa, de re necessaria, euidente, & attingit causam; hæc omnia in scientia Dei, ergo. Discursus non est conditio per se, sed imperfectæ scientiæ, ex parte actus, quia effectus causatus; ex parte potentiæ, quæ scit vnum per aliud, & post aliud. 2 si Deus non scit per causam, scit simul effectum esse per causam; si non pluralitate actuum, vnico, & simplicissimo actu. Beati si non sciunt hoc post hoc; sciunt hoc per hoc, & discurrunt discursu naturæ, non temporis. 2. Prob. Per fidem ambulamus; videmus per speculum in enigmate, ex Apost; ergo non scientificè. item scientia per se euidens, nostra ineuidens, & obscura.

Argues contra primum; in se caret discursu. 2 non est notitia causata. 3 est multorum contingentium, & singularium. 4 scientia est per causam, Deus non habet causam. Ad 1 perfectio discursus in Deo, scit enim causam, & effectum; & effectum esse ex causa; non imperfectio, multiplicitas actuum, successio, & potentialitas. Ad 2 vbi scientia est accidens, & inhæret; non vbi est ipsa Deimet substantia. Ad 3 contingentia, & singularia non sunt scita à Deo cum mutatione, sed certo, & infallibiliter. Ais; variabilia sunt. ℟ varietas est immutabiliter scita; vel ex parte obiecti, non actus. Ais implicat mutabile esse scitum immutabiliter. ℟ scientia, quæ est ab obiectis. vel Deus scit causam necessariam omnis contingentiæ, & varietatis. Vel scit mutabile, actu immutabili. Ad 4 scientia causata, & per discursum, non scientia primi entis, quæ est omnium causa; in Deo est scientia causæ, non per causam.

Argues contra 2. Hierony. ad Paulin. Discamus in terris, quorum scientia perseuerat in cælis. 2 Theologia nostra est habitus cóclusionum, nõ principiorum, ergo scientia. 3 est euidens, si non nobis, saltem in se, & in scientia beata. 4 quæ per fidem sciuntur, firmius, ac certius, quam quæ per euidentiam, ergo perfectio euidentiæ, non deest.

Ad 1 perseuerat sublata imperfectione ineuidentiæ. quo ad res scitas, non quo ad modum sciendi. Ad 2 habitus conclusionum non ex euidentia principiorum; sed testimonio extrinseco Dei reuelantis. Ad 3 cui est scientia debet esse euidens. Ais metaphysica procedit sæpe ex euidentibus in se. ℟ in processu saltem quia, ex nobis euidentibus; at nostra Theologia reuelata. Ad 4 non quæuis certitudo, & firmitas facit sciẽtiam: sed quæ ex obiecti euidentia. Ais eadem est in se, & in nobis, ergo vtraque scientia. ℟ eadem, ratione obiecti, non actus; scientia est actus obiecti, non obiectum.

An nostra Theologia sit subalterna scientiæ Dei, & Beatæ. 7.

SVbalternatio est subordinatio vnius scientiæ ad aliam. Tunc est, cum subiectum vnius est sub obiecto alterius, addita accidentali differentia, Musica de numero sonoro sub Arithmetica, quæ

de numero; cum conclusiones vnius sunt principia alterius, vbi desinit superior, incipit inferior; & cum finis vnius practicè dirigitur ad finem alterius, ars frenifactiua ordinata ad equestrem 1.ethic.

Dico. Nostra Theologia non est subalterna scientiæ Dei, & Beatę. ita 3.prologi.& 3 d.24.q 1.Prob. subalterna est euidens ex principiis subalternantis, nostra non est euidens, sed ex creditis, ergo. 2 Nostra, & Dei circa idem obiectum Deum, sub eadem ratione, qua virtualiter continet vt Deus; subalterna, & subalternata, non est de eodem. 3 subalterna, & subalternata non de eisdem principiis, & conclusionibus; nostra & Dei circa idem. 4 habens subalternatam potest habere subalternantem; cũ musica stat Arithmetica, cum nostra non stat scientia beata; cum venerit quod perfectum est, euacuabitur quod ex parte est, 1. cor 11. 5 nostra, & Beata non differũt essentialiter, solum perfectione, & imperfectione.

Arguent Thomistæ. Ad subalternationem satis, vt principia vnius sint euidentia in alia; principia nostræ theologiæ euidenter nota in scientia Dei, & Beata. 2 omnia scibilia perfectius euidẽtia sunt in Verbo, quam in seipsis; ergo visioni Verbi omnis scientia subalterna. 3 Hęc credit principiis subalternãtis. Musica est ex notis in arithmetica; prospectiua ex notis in geometria, ergo & nostra quæ est ex notis in scientia Dei, & beata. 4 subiectum addit accidentale, puta Deum reuelatum. 5 nostra practicè est ordinata ad scientiam Beatam.

Ad 1 scientia Dei, & beata non dat nostræ Theologiæ euidentiam; vnde si nota in se, nobis tamen credita. Ad 2 scientia in Verbo non causat euidentiam principiorum nostræ theologiæ. Ad 3 non tantum credit: sed est causa cognitionis, & euidentiæ subalternatæ; & per eam demonstrat. nostra nullam habet euidẽtiam ex scientia beata Item subalterna non scitur ex eo quod principia sunt credita: sed quia nouit experientia. Ad 4 reuelatio est accidens extrinsecum obiecto; non constituens illud. Ad 5 sicut imperfecta, & obscura ad claram, & euidentem, non sicut ad habitum subalternantem, Nec est differentia formalis faciens diuersitatem subiecti, & scientiæ.

An Theologia sit practica, aut speculatiua. 8.

NOtitia speculatiua est gratia sui, non alterius, cuius sit regula; practica gratia operis, & praxis, quam regulat, 6 met. Praxis est actus alterius potentiæ, quam intellectus, naturaliter posterior intellectione, natus elici conformiter rationi rectæ, vt sit rectus. Actus alter ab intellectu: nam praxis est extra intellectum, & in actibus intellectus nulla praxis; quia nihil sui met regula. In discursu, posterior actus intellect⁹ dirigitur quidẽ notitia priori, non tamen est praxis, quia non posterior intellectione. nec actus

sen-

sensus sunt practici, quia priores, & communes brutis. in nobis tamen vt regulati per voluntatem practici dici possunt; nam praxis est actus voluntatis elicitus, vel imperatus; Natus elici conformiter rectæ rationi; nam electio recta ratione recta indiget. Practica scientia duplicem ad praxim dicit respectum; prioritatis, & conformitatis: nam ordine essentiali praxis est posterior, & conformis rectæ rationi, respectus non est actualis, sed aptitudinalis, secus habens scientiam practicam, & non operans non esset sciens.

Practicum, & speculatiuum non sunt differentiæ essentiales scientiæ: nam respectus non de intrinseco cōceptu absoluti; sunt tamen intrinsecæ proprietates scientiæ in communi, quæ circumscribūt differentias essentiales scientiæ; est ergo diuisio per proprietates specierum, vt numeri in parem & imparem: animalis in insēbile, & non sēsibile. Intrinsecè scientia est practica à sua ratione formali; effectiuè, & causaliter ab obiecto operabili, à quo habet effectiuè entitatem, & conformitatem; nam ab obiecto mēsuratur, & specificatur notitia; à fine verò, & praxi tantum manifestatiuè, & à posteriori notitia dicitur practica: nam praxis est finis effectus, & terminus respectu prioritatis, & conformitatis. Scientia igitur practica prior, & regula cui nata est esse conformis praxis; speculatiua quæ neque est ordinata ad opus, nec directiua illius.

Dico. Theologia in Deo tota speculatiua; in nobis, & Beatis tota practica. 4. prologi, & q. 31. collat. Probatur primum. notitia Dei in se non dicit respectum ad praxim; ergo practica non est. Antec. in se est absoluta, in vltima actualitate, non ordinabilis. 2 notitia directiua non est, ergo practica non est. Anteced. in Deo potentia dirigibilis non est; ergo nec notitia directiua erit; directiuum enim, & dirigibile intrinsecum ordinem dicunt. 3 si actus intellectus sit naturaliter prior, & actus voluntatis illi conformis, id tamē non ex directione intellectus; quia nil intrinsecè in Deo dirigi, & regulari potest; seipso est prima regula. 4 scientia in Deo, vel circa necessaria ad intra; vel ad possibilia, & contingentia; nullo modo adest ratio praxis; ergo. Minor; nulla potentia in Deo regula respectu alterius; nullum opus regulat aliud; quoduis infinitè perfectum; ergo quo ad necessaria non est ratio praxis. Possibilium notitia non dirigit, quia indifferens; secus voluntas non maneret libera; Futurorum notitia est post decretum, ergo non prior praxi. Tandem notitia quæuis in Deo est gratia sui.

Arguent contra hanc primam partem. 1 notitia in Deo est prior actu voluntatis; & cui voluntas se conformat, ergo verè practica. Antec. sic Deus se diligit, vt cognoscit. sequela; notitia practica, & prior est, & cui praxis est conformis. 2 notitia practica est prior & sui natura directiua, ergo si voluntas non est dirigibilis, non tollitur ratio scientiæ practicæ.

Sequelas posterius non tollit rationem prioris. 3 respectus est aptitudinalis ad praxim regulandam; ergo satis vt virtute sit regulatiua. 4 Voluntas in Deo potentia indifferens, & ad contradictoria, vt prior actu volendi ad extra, ergo exigit extrinsecum determinans. 5 Ideæ in Deo sunt rationes æternæ, secundum quas formatur omne formabile, August. l. 83. quæst. ergo notitia Dei possibilium practica.

Ad 1 voluntas est conformis, non vi directionis, & regulæ: sed sua perfectione. Ad 2 prius quod intrinsecè importat respectum, non est sine termino; notitia practica sine directione, & regula non est. Ad 3 nec actu, nec virtute regulatiua, & directiua respectu suæ voluntatis. Ad 4 ad extra indifferens actiuè, non passiuè, quasi ab alio determinetur. Ad 5 Ideæ possibilium ostendũt, non dirigunt; & sunt indifferentes; vt determinatæ, & futurorũ sunt post decretum, nec dirigũt. Ais, finis intellectus practici est bonum conformiter se habens appetitui recto 6. ethic c. 3. sed notitia Dei est conformis voluntati, ergo. Item ad notitiam practicam satis vt eius finis sit opus 2 met. finis notitiæ in Deo est amor. Ad 1 est effectus quidem intellectus practici conformitas: sed quæ à regulante, & dirigente; voluntas Dei seipsa est regula. Ad 2 Amor extra cognitionem, à qua vt à regula, non pendet; sed naturali necessitudine se inuicem comitantur. Ais quid obstaret, Deum sui ipsius esse regulam. ℞ vnus actus in Deo alio perfectior esset.

2. Pars probatur. cognitio beata est sui natura dictatiua, & regulatiua; voluntas comparatione illius, potentia libera est, & regulabilis; ergo vere practica. 2 voluntas Beati, quantum ex se libera, & intrinsecè defectibilis: sed extrinsecè, quia in bono firmata, quia visio Dei determinat; quia Deus non concurrit ad actũ oppositum, obliqua esse non potest, ergo verè practica. 3 Visio beata prior, dirigit; voluntas dirigibilis, ergo nil deest. De Theologia viatorum patet; Finis legis dilectio, Roman. 13. 2 per fidem viator cognoscit Deum finem super omnia diligendum. 3 fides ordinata ad Dei visionem claram & amorem. 4 theologia nõ propter scire, quia inevidens, ergo propter opus.

Arguent Vasquez, Suarez, & plures Thomistæ. 1 Beati non possunt errare circa vltimum finem, ergo non egent regula. 2 felicitas est in speculatione substantiarum separatarum, 10. ethic. ergo non ordinata ad dilectionẽ. 3 cognitio practica ex Scoto ab obiecto, non a fine; ergo Deus esset obiectum tantum practicũ, non speculabile; & Metaphysica de Deo esset practica. 4 nostra pro vt respicit contingentia, non habet determinatam rectitudinem directiuam praxis; nam hæc indifferentia sunt. 5 speculatiua gratia sui, nobilior practica gratia alterius, nulla scientia nobilior ista.

Ad 1 voluntas Beati, quia intrinsecè libera, & natura defecti-

bilis

bilis posset errare; extrinsecè, & Dei concursu numquam. vel nō errant, quia notitia Dei determinat, & regulat. Ad 2 Arist. ignarus finis supernaturaliter dilecti; amor finis credendus, nam actus libere elicitus: sed voluntas naturaliter propensa. vel rectitudine naturali elicitiua sui actus. Ad 3 Deus in Theologia non vt obiectum speculabile: sed vt vltimu finis, & de his quæ ad Deum spectant; & ad Deum dirigunt. Ad 4 contingentia nobis proponuntur, vt determinate credibilia. si in se non sunt determinata, à diuina voluntate habent determinatam rectitudinem, & veritatem directiuam praxis. Ad 5 nobilior, illa practica, quæ est eorum, quæ sunt ad finem; sed non quæ est circa vltimum finem, vt theologia.

Arguent Alii. Henricus; est præcise speculatiua; quia directiuum vbi contingit error; in theologia nullus error. quia ex creditis. 2 Egidius, est affectiua, finis vltimus denominat scientiam, huius finis dilectio. quæ afficit, ergo affectiua 3 Thomistæ est simul practica, & speculatiua; Deus obiectum continet veritates practicas & speculatiuas. 4 Ariminus: Praxis est formaliter directiua, notitia huius Deus generat. non formaliter dirigit, ergo. 5 Deus in se obiectum speculabile, ergo nulli obiectum practicum. Sequela; cui per se vnum oppositorum conuenit; ei per se, & per accidens repugnat aliud.

Ad 1 ideo circa Deum non erramus, quia lumine reuelationis dirigimur; hinc cognitio directiua. Ad 2 dilectio praxis est, ad quem dirigit theologia. Ad 3 practicum, & speculatiuum continent rationes oppositas, esse gratia sui, & non sui; dirigere, & non dirigere; ideo theologia tota practica, quia de Deo vt fine, & mediis ad ipsum; & cognitio ordinata ad amorem. Ad 4 virtute dirigit, cognitio dilectionis finis formaliter, vnde ad notitiam practicam satis immediate, vel mediate dirigere; formaliter, vel virtute. Ad 5 speculatiuum ex obiecto, & practicum ex obiecto opponuntur; sed speculatiuum ex obiecto, & practicum ex voluntate determinante non; Deus obiectum in se speculabile; nobis est voluntariè practicum, vult cognosci, vt ametur, & fruatur.

An Theologia sit sapientia, & omnium dignissima. 9.

SApientia 1. met. est habitus certissimus, circa altissimas causas, euidens, cōpræhendens omnem perfectionem, gratia sui, & omnibus præest. hæ namque cōditiones sunt sapientis; scit omnia, difficilia, certo, primas causas, propter se, omnibus præest.

Dico. Theologia in se maxime omnium sapientia; nobis impropriè. Primum probatur; est circa omnia tam necessaria, quam cōtingentia, est euidens, & certa, circa supremam causam, gratia sui, & omnium dignissima; quia diuina ratione causam altissimā totius vniuersi considerat. Secundum probatur, nostra nec de omnibus,

nibus, nec euidens, nec gratia sui, quia practica; ergo non proprie sapientia.

Argues; sapientia, & scientia habitus distincti; ergo si in se scientia, non sapientia. 2 sapientia, quasi sapida scientia; nostra ordinata ad gustum vitæ æternæ. 3 nostra superat certitudinem toti' euidentiæ naturalis, & circa primam causam. Ad 1 in nobis vbi per discursum, non in Deo vbi vnus actus sapientiæ, & scientiæ. vel scientia, quæ circa primas causas non est distincta à sapientia: sed scientia in genere. Ad 2 nostra late sapientia pro vt suo modo Deum sapit. Ad 3 non omnis certitudo facit ad plenitudinem sapientiæ: sed quæ ex euidentia, qua caret viator.

Dico 2 nostra theologia omnium dignissima. Probatur; vna scientia altera dignior, vel certitudine modi procedendi, vt mathematica; vel dignitate subiecti, vt scientia de anima in physica; vel nobilitate finis, politica respectu œconomici; nostra superat certitudine, quia ex reuelatione Dei infallibili; aliæ in lumine naturæ, quod potest falli. de nobilissimo obiecto, quia de Deo; & ordinata ad dignissimum finem.

Argues; modus procedendi per demonstrationem nobilior; nostra potius ex authoritate. 2 circa articulos fidei, qui sunt obscuri, & admittunt paruos motus formidinis. 3 speculatiua, quæ gratia sui dignior hac, quæ practica, & gratia alterius. Ad 1 locus ab authoritate humana infimus; à diuina supremus. Ad 2 dubitatio ex nostra imbecillitate, non ex materiæ incertitudine. Lumini naturæ potest subesse falsũ, saltim ex parte actus nostri, si non in se: at non reuelationi. Ad 3 dignior ea, quæ est gratia alterius inferioris se; nostra theologia gratia vltimi finis.

An theologia sit vnus habitus. 10.

Habitus vnus, vel intrinsece, & formaliter, vel extrinsecè, & obiectiuè.

Dico. Theologia in se, formaliter, & intrinsecè vnus; nostra extrinsecè tantum & obiectiue. 3. dist. 25. q 3. Probatur, in se est vnus simplex actus, quo Deus se, & omnia cognoscit, & circa vnũ obiectum, sub vna ratione motiua Secundum prob. nostra, nec vnus actus simpliciter, nec vnus habitus formaliter; sed aggregatus ex tot actibus, & habitibus, quot conclusiones deductæ, ergo non intrinsecè vnus. Rursus de vno obiecto, Deus; & per vnam rationem formalem propter quã assentimur, quæ est reuelatio, ergo intrinsecè vnus; ab vna enim reuelatione omnia fiunt nota.

Argues contra primum. in se continet veritates tum contingentes, tum necessarias; quæ nullam possunt habere vnitatem. Rx non vnitatem cum seipsis, & si essent extra Deum: sed in Deo, ob vnum actum, ob vnam essentiam, quæ mouet, summam vnitatem habent.

Argues contra 2 reuelatio extrinseca est obiecto scibili, ergo non facit ad vnitatem 2 ratio formalis

malis scientiæ non est rationis, vt reuelatio. 3 saltem in Beatis theologia intrinsecè vna; quia vnico actu vident. 4 Si Deus reuelet physicam, & metaphysicam, ob reuelationem vnam, scientia non est vna. 5 diuersa obiecta complexa reuelata in theologia 6 cõclusiones habent euidentem deductionem ex reuelatis, ergo habitus theologicus non vnus ob reuelationem. Ad 1 est extrinseca obiecto, non scientiæ obiecti; supplet enim euidentiam. Ad 2 in Deo respectus rationis; in nobis entitas realis infusa, quæ producit in esse cognito veritates theologicas. Ad 3 discurrunt si non per tempus, tamen ordine naturæ; per causam enim vident effectus. Ad 4 reuelatio non faceret assensum, sed propria euidentia; in casu simplex reuelatio præbet assensum. Ad 5 diuersa, sed relata ad vnum Deum principiũ, & finem omnium vel faciunt distinctos habitus formaliter, non obiectiuè, quia sub vna ratione motiua ad assensum. Ad 6 est euidens deductio, non euidentia rei deductæ; vel deductioni non credit, quia euidenti; sed motiuo reuelationis.

DE ESSE DEI.

TITVLVS I.

An Deum esse sit per se notum. 1.

PRopositio per se nota, quæ est euidens ex terminis, vt sunt eius. Deus à nobis non concipitur sub terminis, quibus immediatissimè in se est: sed sub terminis quibus à nobis cõfusè cognoscitur, & ex creatis deduci possunt, vt ens infinitum, summum bonum, necessariũ, independens.

Dico. Deum esse est per se notũ sed q̃ nos cõcipimus, nõ sũt per se nota 1.d.2.q 2.Report.d.3.q.2. Probatur primum Deus est propositio immediatissima, qua nulla prior. 2 prædicatum non est extra rationem formalem subiecti. 3 est euidens ex terminis, qui nati sunt causare euidentem veritatem, apud intellectum, qui illos perfectè appræhendit. 4 ex nulla alia propositione priori nata est fieri euidens. Secundũ probatur. Terminos cognoscimus in communi; non vt sunt huius Deus est. Antec. vt ens infinitum, summũ bonum, necessarium, independens; ergo non immediatissimè. 2 ex creaturis esse Dei deducitur; ergo non ex se euidens nobis. 3 id vt per se notum non concipitur, cuius termini immediatè nõ sub sẽsu. 4 nil per se notũ de conceptu non simpliciter simplici; nisi per se notum sit partes illius cõceptus inuicem vniri; sed nullus conceptus, quem habemus de Deo proprium, est simpliciter simplex; & partes vniri non est euidenter notum; ergo Deum esse vt à nobis concipitur non est per se notum; Maior, prædicatum non euidenter inest, nisi constet prius partes subiecti posse vniri. Minor; non est per se euidens infinitum esse a parte rei, summum bonum esse; ergo nec Deus vt à nobis concipitur. 5 contrarium

in-

insipiens potuit cogitare; Dixit insipiens in corde suo, non est Deus.

Argues contra primam partem ex Scoto, propositio per se nota cuilibet intellectui ex terminis cognitis fit per se nota; ergo si Deus est, per se nota, etiam vt à nobis cognoscitur. 2 Scotus arguit Thomam, ex eo, qui asserit esse per se notum in se, non nobis; nam per se notum, semper per se notum. 3 per se notum in se, nequit negari. insipiens dixit in corde non est Deus. 4 nulla ratio primo diuersa includit commune per se primo modo; Deitas ratio diuersa ab aliis; ergo non includit per se esse, quod est commune cum aliis. 5 propositio, quæ non est per se nota ei, qui potest vti ratione, non est per se nota; sed hæc Deus est sit cognita ex causa extrinseca, & per reuelationem ergo non per se nota.

Ad 1. termini huius Deus est, vt huius, non sunt cogniti pro hoc statu, sed ex sensibilibus; ideo per se nota, esto non cognoscatur. Ad 2 Thomas eodem conceptu dicit per se notam in se, & non in nobis pro vt in se est; Scotus alio conceptu negat, prout à nobis attingitur. Ad 3 negat, quia non concipit terminos vt sunt eius. Insipiens dicit, nō est De⁹, qui requirat, nō absolutè. Vel negat, quia insipiens Ad 4 si esset commune in re, & in essendo; esse est commune Deo, & creatis per indifferentiam conceptus obiectiui, non entitate reali, vel commune est esse, vt præscindit ab esse per essentiam; & participationem. Vel deitas est ratio primo diuersa ab esse recepto. Ad 5 si termini, vt in se, essent euidentes nobis, vel termini, vt sunt, idem sunt: at in nobis non vt sunt, sed vt prima causa, vltimus finis, prima veritas.

Argues contra 2 partem. Damasc.l.1.cap.3. hoc quod est Deū esse, nobis est naturaliter insitum. 2 propositio per se nota euidens ex terminis confusè cognitis; terminos huius Deus est, possumus confusè naturaliter habere. 3 veritatem esse per se notum, Deus veritas, ergo. Maior, infertur ex opposita; veritas non est, ergo verum, quod non sit, ergo veritas est. 4 hæc per se nota, necesse esse est; Deus necessè est esse, ergo per se nota. Maior, oppositum prędicati repugnat subiecto; si non est, ergo non est necesse esse. 5 Deus, quo maius cogitari nequit; hoc euidens est esse; ergo. Minor, si posset cogitari non esset, quo maius cogitari nequit. Si summum ens non esset, summum non esset. Ad 1 Damasc. non de esse Dei pro vt in se, & immediatissime cognosci potest: sed vt ex creaturis facilè discursu deduci. vel pro actu primo, & potentia cognitiua; non pro actu secundo, & actuali notitia. Ad 2 ex terminis confusè, quia nō necessaria distincta notitia, necessaria tamen perfecta notitia terminorum pro vt sunt in se. Vel non necessaria notitia, quæ est per definitionem, necessaria tamen, quæ ex propriis, & immediatis; quæ nos de Deo, immediatissima non sunt. Ad 3 veritatem esse in com-

communi per se notum; Deus est hæc veritas; hinc à se superiori ad inferius affirmando. Vel si veritas nèc in re, nec in intellectu; sequitur non est verum, veritatem esse; non sequitur verum est, veritatẽ non esse, in vna enim duæ causæ negationis; in alia affirmat vna negatio. Ad 4 cui est per se notum partes subiecti simul vniri, & dari in re. Vel illi est euidens repugnare subiecto oppositum prædicati, cui est euidens subiectum esse. Ais si nō est euidens dari necesse; ergo necesse, non est ℞ sequitur; ergo euidens non est, dari necesse; negatio cadit supra esse, non supra oppositum prædicati. Ad 5 non est per se notum, id quo maius cogitari nequit dari; posset id, vt fictum proteru' cogitare; substantiam spiritualem summam dari, non per se euidens. Ais Deũ esse venerandum per se notum. ℞. cognoscenti iã esse Vel quia ex effectibus negari non potest. vel communis est animi conceptio. Ais hac Deus est nulla prior; ergo; euidentior. ℞. in se; sed vt à nobis. non est immediat' simpliciter simplex; nec euidens, nec conceptũ proprium eius esse quod Deus est habemus, nisi fide.

An esse, & existere sit quidditas Dei. 2.

PRima entitas, quæ Deus est, seipsa actu existit, non cum potentia ad esse; quia non esset prima; hinc esse Dei est per essentiam; non actus, & perfectio essẽtiæ vt in creaturis, quæ sua natura non sunt determinatæ ad esse; sed in potentia, & habent esse participatum.

Dico. esse, & existere Dei, est quidditas Dei. ita quodl. 1. Probatur Exodi 3. Ego sum qui sum; ergo natura Dei est esse. 2 esse Dei non est causatum ab essentia, quia nil producit suum esse; nèc ab alio, quia Deus prima causa; nec actus extra essentiam, quia nō in potentia ad esse; nec Deus sua essentia esset; sed ens per participationem. 3 prima ratio essendi, & existendi non est ab alio, nec à se positiue, quia nil sui causa; tantum negatiue, quia non ab alio; ergo se ipsa est, & formalissime existit. 4 esse dicitur in primo modo de Deo; ergo formaliter, & quidditatiuè. Antec. esse dicitur ẽt de Deo abstractè; Deitas est; hæc non nisi in primo modo; ergo De' est suum esse 5 esse Dei, nèc re, nec ratione extra essentiam Dei; ergo de quidditate; Anteced. nec esse nèc concipi potest prius in ratione essendi, quàm in ratione existendi, ergo seipso existit. 6 in re creata, quæ ex se non existit, essentia concipitur vt prior, & capax actus existendi, & ab aliquo agente determinatur ad esse: sed Deus seipso determinatur ad actu esse; ergo de quidditate. 7 esse in creatura est secundum modum, in Deo est quid. 8 Deus necesse esse, purus actus, seipso est, essentia nec re, nec ratio prior, quam sit.

Arguent Maironius, & Trombetta. In hoc quod est existere, Deus, & creatura conueniunt; in nobis non de quidditate, ergo nèc in Deo. 2 quod aduenit rei, &

non variat rem, modus est; existẽtia non variat essentiam, ergo modus. 3 in suis rationibus formalibus non se formaliter includunt, ergo nec in Deo. Anteced. essentia sua ratione formalissima non est existentia. 4 non possemus de Deo scire essentiam absq; existentia, quod est falsum; nam scientia abstrahit ab existentia. 5 si idem, ergo vt tres personæ existentes in Deo, ita tres essentiæ. 6 essentia, & esse velut abstractũ, & concretum, sed hoc dicit plus, ergo. 7 eadem ratione attributa de quidditate Dei, quia Deus formalissimè est sapiens. subsistentia relatiua de quidditate, qua formalissimè subsistit. 8 eadem ratione, sapientia, intellectus, attributa omnia includerent quidditatiuè esse, quia eiusdem rationis formalis.

Ad 1 conueniunt in conceptu obiectiuo præciso; non in realitate à parte rei; in conceptu existentiæ, non in modo existendi. Deus seipso est ens per essentiam, determinat sibi esse. vel si cõceptus existentiæ sit neuter; non tamen vbi est concipitur neuter: sed in Deo per essentiam, in nobis per participationem. Ad 2 existere non aduenit Deo, nec resultat; nec prius habet essentiam, in quo non habeat esse; essentia creata ex se non existit, ideo concipitur vt prior, & capax actus existendi, qui resultat per actionem agentis, vt modus. Ad 3 in suis rationibus prescindunt ab inclusione, & non inclusione; vt animal à rationalitate, & non. vel si inadequatè non se includunt, pro vt creaturæ; se includunt pro vt Dei. Ad 4 scientia eius, cuius essentia non necessario est, abstrahit; in Deo essentia est esse, & necessario est. Ad 5 personæ tres existentiæ, & subsistentiæ tantum relatiuæ, hic de existentia absoluta, qua Deus est. Ad 6 concretũ, & abstractum in Deo, non per aliquid in re, vt in creatis: sed nostro tantum conceptu; quicquid enim in Deo est actualissime est, amplius determinabile non est. Ad 7 attributa non sunt esse Dei formalissime: sed perfectiones, quę emanãt ab esse; non per inhæsionem: sed fœcunditate infiniti esse. Ad id essentia formalissimè subsistit absolutè; relatiue subsistunt personæ, ideo de essentia personæ. Ad 8 esse attributi non est esse primum, nisi identicè; nec omnia attributa eiusdem rationis formalis.

Ad possit demonstrari Deum esse. 3.

Loquimur tam de Deo vt in se est; quàm vt à nobis concipitur. prima causa, mouens primũ, ens infinitum, omnipotens.

Dico. Vt est in se, nec à priori, nec à posteriori potest demonstrari; Vt ens primum, causa prima, & infinita, si non propter quid, potest demonstrari perquia. Prima pars ex 1.d.3.q. 1.5. 9. 2. D. quodl. 14. art. 1. prolog. q. Probatur. In se lucem habitat inaccessibilem. 2 Deum esse est per se notum, immediatum, ex se euidens, ergo non est medium, quo demõstretur. sequela; nõ euidens ex terminis

minis demonstratur per medium ex terminis euidens, siue sit causa, siue sit effectus. 3 prædicatum nō est extra essentiam subiecti; ergo non adest medium, per quod probetur; nec est effectus in creatis qui euidenter Deum in tribus deducat, ergo nèc quia. 4 Deo, & Beatis id est euidens, nobis est ineuidens, & reuelatum, ergo nulli per demonstrationem.

2. Pars ex 1.d.2.qu.1.d. 42. qu. 1. quodl.7. Probatur, Sap.1. à magnitudine speciei, & creaturæ potest creator horum videri. 2 euidens est dari primum efficiens, primum omnium finem, & primum entitate supereminens, ergo id est infinitum. Antec. omne quod fit, ab alio fit, & non ab alio, & alio in infinitum, ergo à primo. Omnia agunt propter finem, ergo primus finis est, qui nec virtute alterius finiat, nèc vlterius ordinetur ad aliud. Item, si incausabilis, infinibilis, & supereminens, infinitus est; secus nèc omnia ab ipso, nèc propter ipsum; nèc super omnia ipse. 2 finitas, & limitatio carentiam perfectionis dicit; ergo ab ente perfectissime, & supremo amouenda. 3 omnia finita effectus sunt, & non à se; ergo prima causa omnium, quæ à se, infinita est. 4 quocumque finito dato semper voluntas appetit aliud; ergo infinitum ens datur; secus omnium inclinatio vana.

Argues contra primam partem 1 homo essentialiter pēdet à Deo, vt est in se; ergo cognoscit Deum. Sequela, cognito euidenter effectu, potest euidenter deduci per se causa. 2 Ad Deum vt in se, natura inclinat, ergo euidenter cognoscimus inclinationem, & Deū. 3 homo ad imaginem Dei trini; ergo euidenter potest deduci De' trinus. 4 omnia sunt entia ad finem, ergo demonstrāt Deum, qui est omnium finis. 5 probamus naturaliter ex effectibus Deum esse infinitum, ergo vt in se est. 6 esse Dei in se non est nobis euidens; ergo potest dari medium per se euidens, quo probetur.

Ad 1 creaturæ à Deo, vt vnus est, non vt trinus. Vel potest cognosci vt causa; non vt in se. Ad 2 inclinat passiue, sed actiue non videt inclinationem. vel cognoscit sub ratione finis, propter quē fiant naturaliter; non in quem tendāt supernaturaliter. Ad 3 est ad imaginem: sed ex sola natura non cognoscit se esse imaginem; nam hic respectus est ad quid illimitatum. Ais etiam cum dico; entia finita sunt, ergo infinitum est; respectus est ad illimitatum. ℞ respectus dependentiæ, & finitatis creaturarum ad Deum sunt euidentes; respectus, & dignitas imaginis non est euidens. Ad 4 demonstrant Deū finem, qui nèc virtute alterius finiat, nèc ordinetur ad aliud: sed non à nobis attingibilem per actus vitales, & beatam visionem. vel finem propter quem; non ad quem. Ad 5 cōfusè, & ens illimitatum independens; non distinctè vt in se, vna essentia in tribus. Ad 6 vt in se, sic est euidens vt nullum sit medium euidentius, quo probetur; nobis sic ineuidens, & excedens, vt nec per medium fiat euidens.

Arguent contra 2 partem, Alia-

cus,& Maironus; si est euidens ens infinitum dari, cum illud bonum sit, nullum malum est. infiniti effectus non sunt, ergo infinita causa non deducitur. 3 si id euidens infinita essent à Deo. 4 si corpus infinitum esset excluderet aliud; ergo si ens infinitum, non permitteret aliud ens. 5 quod ita hic quod non alibi, finitum est, quo ad vbi, ergo quod est hoc, vt non aliud finitum in entitate. 6 potentia Dei non est ad impossibilia, ergo non infinita euidenter. 7 si ens infinitum, moueret in non tempore; mouet in tempore, ergo. 8 ex eo, quod intelligentia mouet cælum motu perpetuo, vt putat Arist. infinita non est. ex eo quod finis excedat ea, quæ sunt ad finem, satis vt finitè excedat, ex eo, quod entitas perfectior, satis vt supra omnem entitatem qua videmus sit; & ex eo quod appetitus in nullo finito satiatur, sat vt deducas esse insatiabilem, non vero ad bonum infinitum.

Ad 1 vel malum in ente non datur. vel pertinet ad bonitatem Dei, vt permittat mala in maius bonum. vel non in Deo, nec à Deo, sed extra Deum. Ad 2 effectus semper cadunt à perfectione causæ; vel finitū à se non est, ideo prima causa infinita. Ad 3 si ageret necessitate naturæ. Ad 4 corpus infinitum, quia quantum nō permittit aliud, omnem locum replet, ens infinitum, nec in loco nec habet dimensiones. Ad 5 si infinitum vbi, & in eo infinitum corpus, non ita hic, quod non alibi. 2 Deus hoc aliquid in ratione singularitatis, non determinatæ perfectionis. vel est hic, & omne aliud si nō formaliter, eminenter, & causaliter. Ad 6 impossibilia sub potentiam non cadere. Ad 7 si agit secundum vltimum sui posse, Deus libere. Ex Aristot. ordo vniuersi non est immediate à Deo, immediatione virtutis, & suppositi. Ad 8 intelligentia à se non est, sed causata; Deus prima causa. Finem omnium nullo pacto finiri est euidens. Appetitum omnium insatiabilem esse, ridiculum est. Ais ens dicitur in ordine ad esse extra causas; ergo si euidens Deum esse; ergo reipsa extra causas; ergo Deus non est, quia haberet causā. R. habet esse à se non positiue, & causaliter; sed negatiue, quia ab alio non est. 2 ens creatum est extra causas, & cum potentia ad existēdum; Deus prima entitas incausabilis absoluta, & à se. 3 ens per participationem habet causam; Deus per essentiā, cum tota plenitudine essendi.

DE NATVRA DEI

TITVLVS II.

An Deus sit substantia. 1.

SVbstantia sumitur hic non pro vt accidentibus subest: sed pro vt in se, per se, & maxime existit, & subsistit in vltima sua actualitate.

Dico. Deus verè est substantia; Probatur; ex Damasc. in elementario c. 8. substantia continet supersubstantialiter increatam *Deitatem*; 2 perfecta substantia in sua con-

conceptu est ens completum, in se, & per se subsistens, sic Deus 3 est causa, & creator omnis substantiæ. 4 substantia, & accidens diuidũt omne ens. 5 solitarie existit, & in vltima sua actualitate. 6 esse Dei substantialissimum est.

Argues ex August. 7. Trinit. c. 8. Deum abusiue dici substantiam. 2 substantia, quæ propriè, principaliter substare dicitur, Deus nulli subest. 3 Deus supra substantiam ex Damasc. 4 Græci Deum vocāt essentiam, non substantiam. Ad 1 quia non subest accidentibus; quia non finita; nèc ad genus spectat. Ad 2 quæ substat, quæ in genere, quæ capax perfectionis. Vel subest, quia maxime existit, & subsistit. Ad 3 supersubstantia quia supra genus finitum substantiæ; non quia non infinita substantia. Ad 4 Græci inopia vocum; substantiam pro persona, non pro essentia sumebant; rectius latini; substantia pro re, quæ ex se, per se, & in se maxime est. Ais substantię Ethimologia à substando dicitur; Deus nulli subest, ℞ vox vt à substando accepta; non à subsistendo, & per se essendo. 2 non est ratio formalis substantiæ subesse; sed sibi, & ad se esse.

An spiritus purissimus sit Deus. 2.

Constat corpus materia, & forma, est quantum, extensum, trinè dimensum. spiritus est simplex substantia, quæ materiam non habet, nec dimensionem. spiritus purus expers omnis materiæ ex qua, & in quã perfectè, ac complete subsistens; sic Deus, & Angelus. Anima spiritus; at non completè subsistens, quia pars; si non constat materia, est actus eius & si spiritus in esse separato non dependens à corpore in operari; at pro isto statu est forma corporis, actus eius, & habet materiam in qua sit, nõ ex qua facta sit; quia à Deo, & in Deum.

Dico Deus est summè spiritus. ita 1. dist. 8. q. 1. Probatur Ioan. 4. spiritus est Deus. 1 Timot. 1. Immortali, & inuisibili. 2 est expers molis, quantitatis, & materiæ, ergo Spiritus. Antec. secus non esset ens primum: nam quod constat materia effectus est, & causa prima non est. 3 corpus mouetur, & in potentia ad quantitatem, Deus primus motor, nèc in potentia. 4 est infinitus, ergo spiritus purissimus; nam compositum nequit esse infinitè perfectum, quia à cõponentibus pendet. 5 est ens primum, ergo non corpus, quod est ab alio.

Vrgent. Hæretici Audiani, & Antopomorphotæ; scriptura tribuit Deo trinam dimensionem, partes, & situm corporis; excelsior cælo, profundior inferno, latior terra, Iob; ecce primum. Oculi Domini super iustos, & aures eius in præces eorum, Dauid; ecce partes corporis. Vidi Dominum sedentem, Isaias, ergo habet situm. 2 Genes. 1 faciamus hominem ad imaginem, & similitudinem nostram, homo corporeus. 3 Deo insunt passiones coniuncti gaudere, tristari. 4 potentia actiua magnitudinis est saltem extensa per accidens; ratione efficientis magnitudinem, Deus prima causa om-

omnis magnitudinis, ergo saltim per accidens extensus. Ad 1 non vere, & proprie; tantum similitudine, & mataphora. Vel non formaliter; quo ad effectus; non oculi, & aures: sed effectus eorũ; videre, cognoscere, & percipere. Ad 2 similis quo ad animam, non corpus. Ais ergo in Deo anima. ℟ similitudo ex participatione vitæ, non in modo viuendi; prò vt anima viuit, habet potentias, & operationes distinctas; non vt informat, dat esse, est pars. Ad 3 per metaphoram, & quo ad effectus. Ad 4 potentia quæ agit in magnitudine, vt virtus ignis; nõ quæ agit magnitudinem, vt Deus. Ais nihil mouetur nisi corpus 6 phys. Deus mouetur ad iram, ex peccatis reuelatur ira Dei. Rom. 1. ℟ metaphoricè; est iustitia in Deo iuxta decentiam suæ bonitatis, & exigentiam creaturæ.

An Deus sit summè viuens vita intellectuali. 3.

Vita pro actu primo, sic est natura, & esse Dei viuẽtis; apud te est fons vitæ; sitiuit anima mea ad Deum fortem viuum. pro actu secundo est vitalis operatio, cuius principium habet viuẽs; quod factum est in ipso vita erat. Vita intellectualis est supremus gradus viuentium.

Dico. Deus supremum viuens vita intellectuali. 1. d 13. Probatur; psal. cor meum, & caro mea exultauerunt in Deum viuum. Ioann. ego sum via, veritas, & vita. 2 ex August. 6 de Trinit. c. 6. primus, & summus intellectus est Deus, cui non est aliud viuere, & aliud intelligere. 15. de Trinit. c. 7. vita qua Deus est, sentit, & intelligit omnia mente, non corpore. 3 in entibus viuens non viuente simpliciter perfectius. 4 intellectualitas supremus gradus vitæ, ergo in Deo per essentiam. 5 Deus prima radix, fons & origo, ex qua simplicissime pullulat vis, & facultas intelligendi, & volendi.

Argues; viuunt, quæ se mouent; motus cum potentia ad terminũ; ergo potẽtia in Deo. 2 vita cũ vitali operatione, in Deo nulla operatio, quia ibi nil posterius, nil quod Deum actuat. 3 vita non sine anima. 4 nec ad se, nec ad alia extra se exercet vitam. Assumptum, opus vitæ copulat, & vnit cum obiecto; ad se Deus est intime vnitus; ad alia à se non dependet. 5 potentiæ distinguuntur per actus, & actus per obiecta; vita intellectualis hominis, & Angeli circa Deum clare visum; ergo in Deo vita propter aliud. Ad 1 vita recepta, quæ trãsit ab actu primo ad secundum; in Deo nèc recepta, nec actus secundus est effectus primi: sed operari, & agere est esse. Ad 2 in nobis, quæ actuat, & est cum efficientia, & receptione; non in Deo vbi operari est esse in vltima actualitate, & vita suæ operationi coniuncta. Ad 3 vita recepta, & per informationem, non per essentiam. Vel corporea, & mixta; non pura, & spiritualis. Ad 4 exercet vitam circa essentiam, quã attingit vitali operatione, non re, sed formaliter distincta. Vel in Deo esse viuens non in potentia ad agere vitaliter, ideo intime sibi vnitum cum agere.

Ad

Ad 5 extrinsecè per obiecta; formaliter, & intrinsecè seipsis. Vel circa idem obiectum, at in Angelo vitalis operatio non est esse, vt in Deo. in Angelo vita tam in actu primo, quam secundo ab alio; in Deo à se & ad se. Adde, Deo omnia viuunt, nèc tantum causaliter, sed obiectiue; principium, & finis; Alpha, & Omega.

An vita intellectualis sit de quidditate Dei. 4.

Vita intellectualis dici potest natura, seù essentia substantiæ spiritualis, quæ est fons, origo, & radix à qua pullulat vis, & facultas intelligendi, & volendi; Vel facultas intelligendi, & volendi. vt intellectus, & voluntas. vel vitalis operatio, vt intelligere, & velle. hic sumitur intellectualitas non pro intellectu, & voluntate, quæ sunt attributa formaliter distincta; nèc pro actibus secundis: sed pro natura, & essentia ex qua simplicissimè, & sine efficientia emanant facultates intelligendi, & volendi.

Dico. Vita intellectualis de essētia, & quidditate Dei. ex quodlib. 1. Pro. 1 Ioan. 14. ego sum via, veritas, & vita. ex 2. de anim. 37. viuere viuentibus est esse; ergo multo magis Deo. 2 Aug. 15. trinit quæ vita dicitur de Deo, ipsa est eius essentia. & 6. c. 6 Cui non est aliud viuere, aliud esse, & aliud intelligere. 3 esse primum non est non viuens, ergo de essentia. 4 cui non repugnat esse idem essentialiter, id si perfectissimè conuenit essentialiter conuenit; intellectualitati nō repugnat esse de essentia, & perfectissimè est in Deo, ergo est essentia. 5 omne aliud viuens est esse participatum, ergo in Deo per essentiam; cui omnia viuunt.

Argues 1. intellectus, & voluntas extra quidditatem Dei, & attributa ergo & vita intellectualis eorum. Sequela; est velut effectus eorum. 2 homo ad similitudinem Dei, in nobis intellectualitas non est quidditas. 3 est gradus vitę supremus in ente creato, ergo non quidditas, sed in gradu eminentiori concipiendus. 4 hi conceptus, substātia, vita, spiritus sunt tales in Deo; ergo ei respondent realitates distinctæ, conceptui enim reali, respondet obiectum reale. Ad 1 natura in Deo essentialiter intellectualis; ex qua simplici emanatione pullulant intellectus, & voluntas, quæ sunt attributa. vel in sensu formali natura Dei non est attributum intellectus; sed radix, origo, fons. Ad 2 similis participatione, non communitate naturæ. in conceptu, reali, non entitate. Ad 3 vita intellectualis perfectio simpliciter, ideo formalissimè in Deo. vel supremus gradus, in creatis participatiuè; in Deo per essentiam Ad 4 vnus, & idem conceptus realis formalissimè in Deo; distincti tantum conceptibus inadæquatis. Ais, vt Deus est substantia, spiritus, & vita, ita bonus, sapiens, iustus; ergo, vt hæc non de quidditate; nèc illa. ℞ eodem Deus ens, substantia. spiritus: sed non eodem sapiens, bonus, iustus; sapientia enim entitatis est, ideo attributum; spiritus, & vita entitas ideo quidditas. Ais, res creatæ viuunt Deo; in ipso enim viuimus, mouemur, & sumus actor.

actor. 13. ergo creaturæ de essentia Dei. Rx viuunt quia vitaliter sunt in actuali notitia Dei; quia vita Dei eminenter, & exemplar omnium; & quia vita omnium à Deo.

DE PERFECTIONE DEI.

TITVLVS III.

Quid est perfectio simpliciter. 1.

DAtur perfectio simpliciter; & perfectio non simpliciter. Illa quæ in vnoquoque est melior ipsa, quam non ipsa; vt esse, & viuere. Hæc quæ non est in vnoquoque melior ipsa, quam non ipsa; vt esse corpus, esse animatum; Perfectio simpliciter in sua ratione formali nil imperfectionis admittit; Non simpliciter determinatã, limitatam, & in certo genere perfectionem importat.

Dico. Perfectio verè simpliciter, est illa, quæ in vnoquoque melior est ipsa quam non ipsa. ita Anselmus in Monologio c. 15. Scot. 1. d. 2. q. 4. C. & d. 8. q. 1. F. quodl. 5. illam explicat, & glosat. 1 est melior quocumque incompossibili sibi, in quouis supposito absolute, non vt talis naturæ; nam igni, vt ignis non est melius viuere; si enim viueret ignis non esset; sed igni, vt ens est, & suppositum absolutè melius esset viuere, melius est hoc viuens, quam hoc non viuens. 2 est melior non in aliquo genere, sed in vnoquoque; nam perfectiones multæ sunt meliores suis oppositis in aliquo genere: vt esse sensitiuum, discursiuum, meliora in genere substantiæ, & animalis. 3 est melior non tantum in ordine ad oppositum, priuatiuè, & negatiuè; sic enim omnis perfectio esset simpliciter, quia semper negatione sibi opposita melior, sed respectu cuiusuis positiui incompossibilis; vt viuere perfectio simpliciter, non ex eo quod melior negatione vitæ sed quia melior quouis gradu positiuo, qui habet negationem, & cum vita est incompossibilis; summa simplicitas melior negatione, & quouis positiuo incompossibili cum simplicitate, vt omnia composita, & compossibilia. Actualitas melior non actualitate, & quibus vis entibus aliquo modo in potentia.

Argues. ordo secundum inequalitatem, est perfectio; & tamen in vnoquoque non est melior; vbi summa æqualitas. 2 scire, & sapere perfectio simpliciter; & tamen Deo non est melius scire creata, quam non scire. 3 nihil est in Deo, quod non sit melius ipsum, quam non ipsum; ergo Deo agere ad extra est perfectio simpliciter. 4 perfectio simpliciter non includit per se relationem ad creaturam, quia relatio ad terminum imperfectum, & potentialem repugnat rationi perfectionis simpliciter; ergo non est in vnoquoque melior ipsa, quã non ipsa.

Ad 1 ordo inæqualitatis est perfectio creata, & limitata; non perfectio simpliciter. 3 non repugnat, vt perfectio creata, quandoque requirat aliquid, quod non requiritur ad perfectionem simpliciter; nam

nam creaturæ de se imperfectæ sũt, & sine illis non possent habere perfectionem, quam natæ sunt habere cum illis; & supplent imperfectionẽ; vt in vna natura limitata non potest esse tanta perfectio, quanta in pluribus ordinatis; Ad 2. scire, vt perfectio simpliciter, non coexigit creaturam in quocumque esse, nec vt transit ad creaturam; sed comitatur perfectionem simpliciter; quia non ex respectu alterius ad ipsum, nec ex ratione relatiua habet, quod sit perfectio. Ad 3 agere, & causare est in Deo effectiue, non formaliter. 2. est respectus rationis in Deo. 3 omnis perfectio limitata est in Deo tantum effectiuè; perfectio simpliciter omnis in Deo; quia perfectio simpliciter in causatis reducitur in causam formalem habentem illam perfectionem, non sic limitata; Ad 4 relatio repugnat perfectioni simpliciter, & esse ad terminum imperfectum, & potentialem, quem coexigat, vel prius natura habeat necessario; sed si habet consequentur, & in esse participato, & limitato perfectio creata, nihil refert. 2 perfectio simpliciter per participationem in creatura, formaliter in Deo à quo participat eam.

An omnis perfectio simpliciter formaliter in Deo. 2.

PErfectiones sunt in vno; vel formaliter, vel virtute, & eminenter; formaliter, quæ secundum proprias formalitates in illo, & de illo prædicantur; ignis formaliter calidus, quia calor formaliter in igne, & ignem formaliter denominat; virtute, & eminenter, quæ nõ sunt secundum se, & formaliter; sed ratione alterius perfectionis nobilioris, æquiualentis; sol eminenter, & virtute calidus, quia habet aliquid melius calore, æquiualens tamen calori. vt virtute, & eminenter vnum aliud contineat, requiritur, & vt dignius sit, & illi sit æquiualens; Angelus præstat omnibus creatis, non tamen æquiualet illis, ideo non virtute continet illa, potest aliquid continere aliud eminẽter solum, si perfectius, & sit æquiualens illi; sic aurum eminenter cõtinet perfectionẽ argenti; at si virtute etiam continet; necesse est posse producere contentum in esse reali, vel cognito; sol continet virtute calorem, quem in esse reali producit; præmissæ conclusionẽ, quam in esse cognito causant; subiectum omnes veritates scientiæ.

Dico. Perfectiones simpliciter formaliter in Deo; perfectiones in genere, tantum virtute eminenter, & effectiuè. Scot. quodl. 5. 1. dist. 8. q 1. ad 1. d. 17. q. 1. ad 2. Probatur pars prima; 1 Perfectiones simpliciter sunt à parte rei; ergo necessario in primo ente, vbi quicquid est, perfectum est. 2 perfectio simpliciter in nullo esset perfectè: quia in creatis est finita; ergo si non esset existens in Deo; nullibi esset perfecta 3 perfectio simpliciter esset per participationem in aliquo, & non formaliter in eo, à quo participaret eam; at nihil est per quod fiat participatio existentis, nisi existens. 4 nihil est in Deo quod non sit melius ipsum, quam non ipsum; ergo perfectio simpliciter. 5 Deus ens formalissime, & infinitè perfectum;

ergo perfectiones simpliciter, quæ possunt compati cum ente infinito sunt in Deo. 6 Illæ nullam admittũt imperfectionem, ergo sunt in ente in quo essentia omnis perfectionis. 7 melius est illas habere, quam non habere, Deo dandum melius. 8 perfectio simpliciter potest esse formaliter infinita; sed infinitas repugnat cuicumque, quod non est perfectum simpliciter.

Probatur 2 pars 1 illæ finitæ, & limitatæ, ergo non formaliter in Deo; quia finitas extra conditionẽ Dei. 2 quod imperfectionem, vel limitatam perfectionem melius est haberi virtute, & eminenter, quam formaliter. 3 Deus est causa, & virtus omnium; ergo eminenter, virtute, & effectiuè perfectio omniũ. 4 perfectius, & eminentius, esse omnis creaturæ est in Deo, quam in seipsa; nam quicquid in rebus creatis est à Deo, cũ Deo, & propter Deum; & quod factum est, in ipso vita erat. 5 perfectio creata, & in genere est supplens imperfectionem; nam creatura de se imperfecta, non posset habere tantã perfectionẽ sine illa, quantam cum illa; ergo non est simpliciter perfectio, ergo non est formaliter in Deo; vbi omnis perfectio in summo.

Argues contra primum. Perfectiones simpliciter plurimæ sunt, & à parte rei distinctæ; in Deo nulla multiplicitas; quia summè vnus, & summe simplex. 2 Vna perfectio simpliciter altera est melior, in Deo nil excedit aliud. Assumptum; simplicitas, & actualitas perfectiones simpliciter; & hæc melior illa: nam compositum, quia actualius, melius partibus simplicibus. 3 simplicitas, & actualitas sunt aliquo modo opposita, ideo non simul in creatis; ergo nec simul in Deo. 4 melius est esse Patrẽ, quam non esse Patrem, & in Deo, ergo perfectio simpliciter; ergo Pater dignior filio, qui non est Pater. 5 Deus ens simpliciter, absolute, & infinite perfectus in sua ratione quidditatiua; ergo non perfectionibus distinctis, & attributis. 6 sua quidditate ex Scoto, non cõtinet attributa, ergo non ens infinite perfectum; nam posset excogitari ens quidditatiuè includens omnem perfectionem.

Ad 1 plurimæ formaliter, vna summa res identicè. 2 pluralitas perfectionum, non est simpliciter pluralitas quia non rerum; realit atũ. nec componunt, sed transeunt in summam identitatem. Ad 2 in suis rationibus præcisis quæuis nata est esse simpliciter perfecta; ratione subiecti creati, cui insunt, vna potest esse perfectior. vel comparatio non fit in rebus diuersi generis, quæuis nata est esse sua ratione perfectissima. Vel in creatis vna melior altera, in Deo vtraque infinita, & re vnum; nec se excedunt. Ad 3 simplicitas opponitur compositioni, & componibilitati, non actualitati. Vel simplicitas partis; non entis. Ais in creatis non simul. ℞ quia non perfecta simplicitas; nã perfecta excludit componibilitatem; componi, & componere. Ad 4 esse Patrem in Deo non perfectio simpliciter; quia suo opposito non est melior; nec melius est esse Patrem, quam filium in Deo, nec vlla perfectio simpliciter est alteri in-

com-

compossibilis; secus posset aliquid esse melius. Ad 5 perfectione prima absoluta sua essentia, & quidditate infinitus: ex qua pululat, & emanat, vt ex fonte, & radice omnis perfectio, quæ est idem cum Deo. Vel perfectiones pertinent ad esse secundum; essentia radix, natura, & quidditas. Ais esse primum, & quidditatiuum Dei infinitè perfectum est, ergo si quidditatiuè desunt perfectiones simpliciter infinitum non est. ℞ includit, identicè, vnitiuè, & radicaliter. Ais non includit formaliter, ergo formaliter desunt. ℞ perfectiones non sunt quidditas, sed à quidditate, sunt formaliter in Deo, non formaliter quidditas Dei. Pertinent ad Deum, non vt primum esse Dei, sed vt perfectiones Dei. Ad 6 non potest cogitari maius, quia ens infinitum, quia continet identicè, quia radix perfectionum; Ais posset cogitari quidditas, quæ formalissimè esset omnis perfectio. ℞ perfectio non est essentia: sed in quidditate, & essentia. Ais ergo Deus sua quidditate sine attributis imperfectior, quam cum illis. ℞ imperfectum cui deest quod natum est inesse; essentiæ Dei non conuenit esse attributum. Vel id, sine attributis, dicit præcisionem, & diuisionem à Deo, ideo non potest concipi esse sine attributis. Vel possumus concipere Deum non esse attributum: sed non in Deo, non esse attributa; attributa non esse quidditatem Dei; non Deum esse sine attributis.

Cõtra 2 partem formaliter creatura habet esse participatum à Deo; ergo in ea formaliter perfectio Dei. 2 in creatura est similitudo essendi vniuoca cum Deo, ergo non est virtute. 3 est realiter similis, & imago Dei; relatio realis similitudinis in extremis realiter similibus. 4 vis creaturæ finita, ergo Deus non continet virtute creaturam. Ad 1 habet esse participatum Dei, non esse Dei; vel esse effectum Dei. Ad 2 similitudo non in esse reali, sed obiectiuo; quia non per aliquid commune rei. Ais vniuocatio realis est, ergo realitate est. ℞ non quæ sit communis per indifferentiam, sed in præcisione intellectus. Vel vniuocatio generica est à realitate communi; transcendens à realitate præcisibili; potest enim concipi realitas Dei absque suo modo infinitatis; & vniuocatio fundari potest. Ad 3 similis imitatione, vt effectus imitatur causam; non in esse. Vel est effectus æquiuocus, non vniuocus; vel similitudo rei creatæ ad increatam non est relatio realis. Ad 4 virtus finita: sed Deus continens virtute est infinitus. Ais Deus, & creatura vniuocè conueniunt; ergo in aliqua reali perfectione communi; ergo non eminenter, sed formaliter. ℞ in conceptu entis; non in aliqua realitate præcisa à parte rei, & communi per indifferentiam; sed opere intellectus respondet realitas præcisa ab infinitate, & finitate, quæ realitas fundat similitudinem vniuocationis in esse reali. 2 omnis creatura imitatur diuinum esse, vt earum exemplar, vt effectus causam; ratio est vna, vt prædicatur, nõ vt quid.

DE SIMPLICITATE DEI TITVLVS IV.

An Deus simplex sine vlla compositione. 1.

SImplicitas dicit negationem compositionis; summa, & omnimoda simplicitas totalem negationem compositionis. Compositum per se, ex materia, & forma; ex actu, & potentia; ex genere, & differentia; physicum, metaphysicum logicum. compositum per accidēs, ex subiecto, & accidente; ex partibus integrantibus, vt duæ partes eiusdem substantiæ, vel quantitatis Compositum solet distingui in actiuum, & passiuum; Ex his, & cū his; compositum ex his, est ex pluribus vnum; cum his quod cum alio facit vnum. Quod componitur passiuè est ex his, quod cōponit actiue, est cum his; homo compositus ex his, anima composita cum his.

Dico: Deus simplex absque omni compositione. 1 d. 8. q. 1. Probo est simplex sine materia, & forma. 1. Deus primum ens, ergo non cōstat materia, secus esset dependens, & ex alio. 2 materia, & forma supponunt causalitatem efficientis & finis. 3 materia in potentia, forma dat esse; Deum pati, vel alteri dare esse repugnat. 4 materia, & forma partes; vtraque caret perfectione alterius, & totius, ergo non in Deo.

Simplex sine partibus integrantibus, 1 non constat partibus essēntialibus; ergo nèc integralibus, & quantis, quæ sunt posteriores. 2 si quantus, quia infinitus potentia, & virtute, esset in infinita magnitudine; maior enim virtus in maiori quantitate, ergo infinita virtus in infinita quantitate. Nèc dici posset, vis spiritualis sine extensione, tota in tota, & in parte. quia si in quantitate maiori, virtus, & extensio saltim per accidens maior; ergo si nō esset in infinita quantitate, nèc infinitæ virtutis, si quantus esset. Antec. vis ignis esto æquè intensa in toto, & parte, tamen maior extensio in toto. 3 pars extra totum est imperfecta, sed omnis pars vt finita participat infinitam, vt omnis perfectio finita infinitam; ergo si haberet partes, necessario esset infinite extensus. 4 si haberet partes materialis esset.

Simplex à subiecto, & accidente 1 remoto priori, & posterius; est sine materia, & forma, quæ compositio prior, ergo & hac, quæ posterior. 2 subiecto in potentia accidens dat esse, in Deo nil in potentia, totum actu. 3 accidens est extra, quicquid in Deo Deus. 4 perficit; in Deo nil, quod possit vlterius perfici. Si dicas accidens spirituale in Deo, quia intelligit, & vult. C. si hæc accidentia, Deus in potentia ad illa; 2 imperfectus si ab his posset actuari. 3 intelligeret cum labore; nec semper esset intelligens. 3 vilesceret intellectus si intelligere esset aliud ab eo. 4 vbi potentia, & obiectum idem, & actus ponitur idem. si dicas Angelus se intelligit, & actus intelligendi, & essendi nō idem. c. saltem Angelus dependet à se quo ad accidens, & motum. 2 Angelus in actu, & potentia actiua

& receptiua. 3 Deus non est in potentia, nèc receptiuus.

Simplex, & absolutus a genere, & differentia. 1 continet perfectiones omnium generum eminenter; ergo supra omne genus. 2 genus dicit realitatem potentialem contrahibilem per differentiam, quicquid in Deo, in vltima actualitate, perfectione, & seipso est hoc. 3 Deus, & creatura omnino diuersa in realitate à parte rei; quia nulla res, vel realitas creaturæ est Dei, ergo ratio generis communis non in Deo. 4 quod genere compræhenditur finitum est. 5 nullum genus est necesse esse, cum sit formaliter in potentia, amplius actuabile, & determinabile. 6 si in genere, præsertim substantiæ, hæc substat accidentibus 7 prius ens est diuisum in infinitum, & finitum, inde hoc in decem genera. 8 infinitas, & genus repugnant; nam ratio generis, determinata, & determinabilis. ℞ dicitur esse genus infinitum. c. implicat essentiam generis infinitam esse, quæ determinabilis est. 2 infinito enti genus repugnat; non infinitæ lineæ, vel qualitati, cuius ratio, & realitas est eadem cum finita; at infinitas entis, & essendi; nil commune in re, cum ente finito, secus infinitum ens non esset. ℞ saltim reduci ad genus. C. quod reductiue ad genus finitum spectat, finitũ est; si reducens, ergo, & quod reducitur.

Argues contra 1. Composita simplicibus meliora; Deo dandum melius 2 attributa ab essentia; relationes ab absolutis in Deo formaliter à parte rei distincta; ergo se habent vt actus, & potentia. 3 plures realitates distinctæ, non faciunt vnam, nisi se inuicem perficiant, & actuent; ergo componunt. 4 forma dans esse perfectio est; ergo in Deo 5 pluralitas est opposita vnitati, & simplicitati; ergo si in Deo plura attributa, & relationes ab essentia distincta, non simplicitas. Ad 1 meliora in nobis, vbi perfectio entitatis non in vno. vel meliora simplicibus componentibus; non simplici independenti, vt Deus; vel non componente vt Angelus. Ad 2 non actuant, quia quicquid in Deo, in actualitate est; & facit vnũ simplicissima identitate ratione infinitatis. Ad 3 quia in vltima actualitate inuicem non se perficiunt; quia infinitæ vna identificat sibi aliam, modo simplicissimo absque informatione. Ais relationes ex Scoto non infinitæ. ℞ essentia tamen infinita, ratio est vt sint idem cum ea. Ad 4 dare esse per modum partis, dependenter ad efficiens, virtute cuius informat; pẽdere à comparte, imperfectiones. Ad 5 pluralitas componentium; vel rerum; vel vbi infinitas non facit idem. vel vbi vnum actuat aliud; non vbi omnia actualissima, & infinitas vt vnum, & idem continet.

Argues 2. Deus, ex Dionis. de celest. Hierar. est esse omnium; ergo admittit compositionem omnium. 2 summo enti nil deficit entitatis; ergo nèc integritatis. 3 res omnium prædicamentorum formaliter perfectæ, ergo in Deo. Ad 1 effectiuè, & exemplariter, non per essentiam, & formaliter. Ad 2 nil virtute, & eminenter, non formaliter; entitas enim creata formaliter

liter finita. 2 nil per modum simplicis entitatis, non compositionis Ad 3 non simpliciter, sed secundũ quid. Perfectæ comparatiue.

Argues 3. August. 15 trinit. c. 8. si dicam æternus, immortalis, iustus. bonus, substantiæ qualitates sunt. 2 quod vni est accidens, alteri non est substantia, sapientia in nobis accidens, ergo in Deo. 3 libera Dei decreta accidentia sunt; nam sunt multa, & aliud prędestinatio, aliud reprobatio; ergo non substantia, quæ vna. Non sunt ab æterno, ergo insunt de nouo. sunt rationes, ergo perficiunt. 4 sapientia vere forma, qua Deus formaliter fit sapiens. 5 de creante, vere factus creans; De nouo filius Dei factus homo. Ad 1 qualitates per similitudinem; quo ad modum prædicandi, nostro modo intelligendi; Augustin. admittit voces, non res generum. vel quia non essentia Dei: sed perfectiones essentiæ, ad modum qualitatum explicat illas. Ad 2 si eiusdẽ rationis; sapientia in nobis, & Deo conceptu transcendenti eadem, non re. Ad 3 formaliter sunt actus in Deo, nec multa formaliter, tantum obiectiuè; vno enim actu infinito vult Petrum, non Iudam. quo ad actum volitionis ab æterno; tantum respectus transitionis ad volitum, vel nolitum in tempore. Vel actus Dei æternus; non obiectum volitum. Vel quod extra Deum contingens: quod in Deo necesse. vel ab obiecto extra, quod sit volitum, vel non volitum, volitio Dei non pendet in esse, tantũ extrinseca terminatione. Ad 4 nõ vt forma, quæ Deo accidat, & informet; sed vt perfectio, quæ à Dei natura simplicissimè pululat. Ad 5 non actu de nouo, sed effectus extra nouus. Factus creans, & homo, non per aliquid intrinsecè nouum in Deo, sed per respectum, & nouam terminationem. Ais nouus effectus, non sine nouo actu: item re factus homo, ergo non respectus rationis. Ad 1 non vt nouitas sit in actu; sed vt effectus esset nouus; Nouitas, non actus Dei, sed effectus Dei. Ad aliud homo de nouo vnitus Deo; sed non forma, vel perfectio Dei. Deus sustentat hominem: sed homo non dat aliquid Deo. Ais dedit vere esse hominem. ℞ extrinseca denominatione; non intrinseca informatione; communicatione idiomatum, non mixtione, & confusione naturarum.

Argues 4. Auerr. 10. met. Deus natura, & mensura omnis substantiæ; vnumquodque mensuratur per id, quod perfectissimum est illius generis. 2 maxime per se subsistens est, ergo maximè substantia est. 3 August. & Boet. de trinit. duo genera in Deo substantiæ, & relationis. 4 Angeli, qui & simplices, verè in genere, cur non Deus? 5 compositio generis, & differentiæ rationis est; ergo Deo non repugnat. 6 Deus, & creatura vniuocè conueniunt, ergo genere conueniunt. Ad 1 mensura vniuoca, eiusdem generis, non extrinseca, Deus per excessum mensura. Ad 2 substantia prout maximè per se est, non quia maximè substat. Ad 3 quo ad modum prædicandi, non essendi; secundum rationem transcendentem non genericam. Ad 4 Angeli simplices, quia carent materia, & forma, non summè simplices; nam

nam constat actu, & potentia; subiecto, & accidente; positiuo, & priuatiuo, Angeli entia finita, ideo ad genus reduci possunt. Ad 5 logice rationis est; metaphysicè realis, & dicit realitatem potentialem, & actualem; contrahibilem, & contrahentem. Ad 6 vniuocatio in ratione transcendenti; non limitata, & generica; est conceptus communis, non realitatis; est realitas conceptus, non entitas. præcisio indifferentiæ à modo infinitatis.

An Deus summè, & perfectè simplex 2.

DAtur summè simplex; & simpliciter simplex; summè simplex perfectum est, nec est compositum, nec aliud componit. simpliciter simplex, quod, vt vox sonat, tantum nomen retinet simplicitatis & est omne id, quod non est resolubile in alios conceptus, vt ens præcisè sumptum est simpliciter simplex, quia vlterius nequit resolui. Quare non est idem simpliciter simplex, & summe simplex; simpliciter simplex non est resolubile in alia; summè simplex quod in se nec est compositum, nec cum alio componit, sed est purus actus. In creatis est inuenire aliquid simpliciter simplex; nam in essentialiter ordinatis est deuenire ad aliquid irresolubile; est corpus, viuens, substantia, ens; At summe simplex cui conuenit actualitas sine compositione, nec componibilitate. In creatis non inuenitur summè simplex; nam compositis conuenit maior actualitas, non autem maior simplicitas; partibus maior simplicitas; nō autem maior actualitas, quæ aliis compossibiles; tantum Deus, cui conuenit actualitas cum perfecta simplicitate.

Dico. Deus summe, & perfectè simplex 1. dist. 8. q. 1. ad 1. Probatur. c firmiter de sum. trin. Vna Dei essentia, substantia, & natura simplex omnino. 2 quicquid in Deo necesse est esse; ergo nil in Deo, vt componat cum alio; secus cum possibilitate essendi illud. 3 quod in Deo infinitum est, & in vltima actualitate; ergo nequit cū alio componi, & vlterius perfici, aut actuari. 4 quo aliquid est simplicius, eo virtute posterius, & magis independens; ergo Deus omnino independens, & omnipotens summe simplex. 5 si componit actiue, & cum his, ergo pars esset, & imperfecta; si componitur passiue, & ex his, ergo penderet à partibus; & illis esset posterior. 6 ens quo simplicius, eo purius, ac perfectius 7 creatura de se imperfecta non potest habere tantam perfectionē in vno, vt in pluribus; vel in vno ex pluribus; ergo tantum Deus perfectè simplex, vbi infinitas actu in vno.

Argues. 1 in Deo compositio ex natura, & personalitate. 2 persona constat essentia, & relatione. 3 quæ à Deo imitantur Deum, illa non simplicia. 4 maior simplicitas vbi maior identitas, in Deo plures personæ, plura attributa. 5 ex supposito verbi, & natura humana vnus Christus, ergo componit. 6 attributa à parte rei cum Scoto; virtute, & ratione cum Thom. distincta sūt; ergo re, aut virtute componunt: vt enim plura faciunt vnum, sic com-

componunt illud. 7 simplicitas est negatio ergo non in Deo. Ad 1 nō componunt, quia vterque actus vltimus, nec se inuicem actuant; sed constituunt per simplicem idētitatem, hypostasis dat esse suppositum, essentia esse Deum. Ais relatio vere actus, ergo vere actuat. ℞ actus non essentiæ; dat esse hypostaticum, & transit in identitatem essentiæ. Ais actus, & actus faciunt per accidens. ℞ si non sunt idem, at infinitas identificat omnia. Ais persona per se vna, ergo ex actu, & potentia. ℞ per se vna simplex, non composita. Ad 2 non tamquā potentia, & actu; tamquam duobus actu, summa identitate vnum. Ad 3 imitantur vt effectus causam, non in esse, participatione essendi, non modo essendi. Ad 4 diuersitas ex additione tollit simplicitatem; non quæ ex origine, diuersitas rerum, non perfectionum eiusdem rei. Vel simplicitas opponitur cōpositioni, & compossibilitati; non pluralitati perfectionum. Ad 5 suppositum verbi non pars, ideo propriè non componit: sed constituit per vnionem, & terminationem dependentiæ vnum Christum. vel vnitur substentando, non componendo. Vel Deo repugnat esse compartem cum creatura; non intimè vniri suæ creaturæ. Ad 6 nō quæ uis distincta componunt, sed quæ se actuant, in Deo nullum attributum actuat aliud; quod vis actuale, ad se, & in vltima sui perfectione. vel plures res distinctæ componunt; in Deo vna summa res. Ais Conc. Florent. sess. 18. simplex essentia, & persona re idem sunt, differunt nostra intelligentia; ergo si à parte rei non simplex. Ansel. c. 16. monolog. quicquid in Deo vno modo, & consideratione est: Item actualis multiplicitas non sine oppositione; ergo non cum simplicitate. ℞ Concil. solum vult essentiam esse re idem cum persona; ideo recurrit ad distinctionem rationis. vel distincta ratione, vt opponitur rebus, non vt opponitur formalitatibus distinctis. Vel quia vna summa res, ratio, & conceptio formalitatum non tangitur. Ad Anselm. vno modo, quia vltimate in actu, quia in summam idētitatem transeunt; quia vnius summè Dei simplicis sunt; secus nec plura ratione. Ad aliud oppositio qua vna non est formaliter alia; non qua vna sit res distincta ab alia. Vel multitudo rationum, quæ se actuant, opponitur summè simplici, non perfectionum, quæ transeunt in idem Ad 6 plura vt actus, & potentia. plures res. vel vbi infinitas, simplicitas, & actualitas non identificat omnia. Ad 7 est negatio compositionis, non perfectionis. vt concepta, & explicata a nobis negatio; vt in re entitas positiua, connotans negationem. Negatio in genere non inest nisi ratione affirmationis; vnitas negat diuisionem in se; & indiuisionem ab alio ratione entitatis positiuæ, qua res in se est; ita simplicitas entitas est positiua, & actualitas summe perfecta, cui repugnat affectio omnis compositionis.

An simplicitas in Deo sit perfectio simpliciter. 3.

OMnis perfectio simpliciter habet conceptum in se à parte

rei

rei, & est ipsa ratio formalis perfectionis indiuisibilis; quare summa Dei simplicitas perfectio est, & entitas excludens omnem cōponibilitatem, & esto in natura aliqua limitata perfectio simpliciter possit repugnare, vt sapientia equó, & aliqua non repugnare; non sequitur, quod nō sit perfectio simpliciter, cui conuenit perfectio, quę alteri repugnat; vt actualitas, & simplicitas sunt perfectiones simpliciter; composito conuenit maior actualitas, nō simplicitas maior; materiæ è cōtra; sed quia actualitas est simpliciter perfectior simplicitate, perfectius est, cui conuenit actualitas sine implicitate; quā cui conuenit simplicitas sine actualitate at in Deo simplicitas cum omnimoda actualitate.

Dico. simplicitas in Deo, vere est perfectio simpliciter. dis. 8. q. 1. Probatur; hæc in quouis ente melior est ipsa, quā non ipsa; ex Anselmo; hoc est melior quouis sibi incompossibili, in omni supposito absolutè, non determinando naturam in qua est. nam in quouis supposito entis simplicitas est melior, quia sine independentia; sibi soli sufficit; non admittit compositionem partiū, & in Deo. 2. est formaliter in Deo ergo perfectio simpliciter. 3 actualitas simplex nequit excedi, ergo perfectio simpliciter. 4. simplicitas si vt in creatura est, imperfecta; tamen non determinādo naturam in qua subsistit, est perfectio simpliciter.

Arguent Caiet. & Molina; negatio potius perfectionis ablatio, & simplicitas compositionis negatio. 2 actualitas perfectio simpliciter, in composito maior actualitas. 3. si quo res est simplicior, eo ē perfectior; partes perfectiores essent toto. 4 perfectio simpliciter in quouis ente melior est ipsa; in nobis non melior. 5. Relationes in Deo summè simplices, & nullam perfectionem dicunt. Ad 1. vt concepta, & explicatur à nobis negatio, in re est entitas, & ipsa ratio formalis perfectionis, & est entitas, quæ nullo modo cōponitur ex aliquo, nec componibilis est alteri. vel per se est ipsa formalitas perfectionis, cum duplici negatione. Ad 2. in composito maior actualitas respectu partium; non simpliciter respectu omnis entis. vel limitatio causa est, vt res composita melior, & actualior; in Deo, quia infinitas, ibi simplicitas cum actualitate. Ad 3. eo perfectior cæteris paribus si non haberet rationem partis, nec esset dependēs Vel simplicitas, quæ nec composita, nec componit. Ad 4. melior, vt ens, non vt tale ens. melius est simpliciter enti, esse simplex, quam compositum. vel in ente, quod pendet ex partibus melius ē esse compositum, quia actualius, & dicit plura; ideo si repugnat vt naturæ limitate est; nō simpliciter enti. Ad v. sunt simplices, sed non perfectiones simpliciter simplices, quia entia non quanta, nec perfecta, nec imperfecta, tantum termini communi

cationis essentiæ. Ais simplicitas ē pfectio ℞ ex ente quāta relatio in Deo est nō quāta; nā alteri cōparata nec est perfectior, nec imperfectior. Vel vt relationes præcisè abstrahunt à perfectione, tātum identicè admittunt, ita simplices sunt, & perfectionem identicè habent. Perfectio simpliciter in Deo est essentialis, & ad se.

An aliqua creatura possit esse summe simplex. 4.

PErfectio simpliciter non coexigit creaturam in omni esse, & perfectio in creatis quādoque requirit aliquid, quod nō requiritur ad perfectionem simpliciter; ideo simplicitas in creatis non est in omni gradu, quod requiritur ad perfectionem summam simpliciter simplicis.

Dico. Nulla creatura est, nec esse potest summe simplex, ita 1. d. 8. q. 1. art. 2. & ad 1. Prob. quæuis dependet, imperfecta est, nec sibi soli sufficit, ergo vel vnitur, vel resultat ex vnitis. 2. nulla includit totā pfectionē essendi, ergo semper composita saltim positiuo, & priuatiuo. 3. quæuis est terminus potētiæ vt recipiat, qđ non habet, ergo ex actu, & potentia obiectiuè 4. quæuis composita, vel componitur, ergo Antec. totum physicum ex materia & forma; metaphysicum ex actu & potentia, logicum genere, & differentia; partes, & accidentia componunt. Angeli accipiunt perfectiones spirituales; item cōstant perfectione, quam habent, & sunt in potentia ad perfectionem, quam possunt accipere.

Arguent Thomistæ, & qui tollunt compositionem ex positiuo, & priuatiuo. 1. quæuis essentia in suo genere est perfecta, ergo non constat positiuo, & priuatiuo. 2. compositio est ex reb. priuatio non est res, sed carentia ergo non componit. 3. datur perfectè compositum in creatis, ergo perfectè simplex. sequela; si vnum ex opposito inest, aliud non repugnat. 4. Datur pura potentia; ergo purus actus, qui sit omnino simplex. 5. perfecta simplicitas sua ratione non est illimitata; ergo nō repugnat creaturæ. Antec. dicit tantum non componi, nec componere. Ad 1. perfecta in genere, non in ratione cuiusuis suppositi entis; Talpa si non priuata visu, vt talis. quia incapax, bene vt animal. Vel nulla creatura totam sui generis perfectionem habet; quia perfectiones diuisibiles sunt participatæ ab indiuiduis. Ad 2. compositio actu, & rerum, non aptitudine. Vel positiua omnino ex vtroque extremo non ex parte. Ais priuatio non componit. ℞. respectu eius, quod est: sed bene respectu eius, quod aptū, & posset esse. Ais compositio semper cum re quæ est. ℞. positiua, non priuatiua. Ad 3. simplex in genere datur in creatis, simplex omnino non datur. Ais si vnum inest, cur non aliud? ℞. opposita in genere sunt, summa simplicitas extra omne genus; opposita si eiusdem rationis. Vel vt non perfectè compositum, quod nō magis, nec ita simplex, quo non

sim-

simplicius. Vel simplex esse, perfectio simpliciter; compositum esse, perfectio supplens imperfectionem, nec proportio. Ad 4 pura potentia, & actus purus in creatis non sunt, quia si materia est, extra aliquam potentiam est, & pura potentia non est; si actus creatus est, dependens est, & cũ aliqua imperfectione, & potentialitate est, & actus purus non est. Vel potentia, & actus in creatis componunt, ideo non simplices. Vel si non compositæ physicè ex rebus; saltim metaphysicè ex realitatibus, & conceptibus. Ad 5. pro formalitate à nobis cõcepta, & explicata; non pro vt est in se; sic summa simplicitas coniuncta est cum infinitate essendi & entitate independente ab alio.

DE INFINITATE Dei.

TITVLVS. V.

An Deus sit ens actu infinitum. 1.

NON est sermo de infinito, quod sequitur quantitatẽ molis; sed infinito quantitate virtutis, & perfectionis essentialiter. Nec de infinito negatiue, quod in suo esse, sic est determinatum, vt manens in sua specie, non admittat æquale: sed infinito positiue, & in entitate, cui nihil deficit; & est ens excedens quodcumque ens in nulla proportione determinabili secundum perfectionem, & virtutem, ex quodlib. 5. Vel quod positiuè omnia excedit, nec admittit æquale 1. dist. 2. qu. 1. Vel quo nihil est maius, aut perfectius, nec æquale alteri finito, vel infinito. 2. d. 1. qu. 3. ad argu.

Dico. Deus simpliciter infinitus entitate, & virtute 1. d. 2. & d. 8. q. 1. quodli. 5. Prob. Baruch 3. magnus est, & nõ habet finem psal. magnitudinis eius non est finis. 2. Damasc. pelagus substantiæ infinitæ. Anselm. entitas qua maior cogitari nequit. 3. est entitas omnino prima, se ipsa existẽs in ratione essendi; ergo entitate infinitus sequela; quod seipso ẽ in tota plenitudine essendi, à nullo habet vnde in esse ab alio limitetur. 4. non habet finem, nec terminum suæ virtutis, & perfectionis; ergo infinitus. nam virtus infinita ab infinita entitate. 5 posset mouere motu infinito 8. phys. & 12 met. ergo ens infinitum Sequela, quod potest ita perfectè in infinita, atque in vnum quorum quodlibet supponit perfectionem in causa est infinitum 6. appetitus naturalis nõ est ad impossibile; appetimus sẽper maius omni finito: nam voluntas in nullo creato quiescit; ergo est ad infinitum; at bonum hẽt rationẽ finis; finis, & efficiens coincidũt; ergo primum efficiẽs & vltimus finis actu infinitum.

Vigent aliqui Heretici Caluinistæ. 1. infinitum entitate, cui nil deest entitatis; Deo deest formalitas, & aliqua ratio entis; nam Deus non habet omnem formalem entitatem 2. esse actu infinitum, & hoc aliquid repugnat; Deus

us actu hoc aliquid, ergo non infinitus. Maior, esse hoc aliquid est esse indiuisum, & indistinctũ ab alio, ergo non infinitum. 3. infinitum nequit à finito compræhendi; ab Angelis, & Beatis compræhenditur Deus. minor; attingitur vt est in se. Nil Dei latet videntes. 4 nulla creatura, nec omnes simul sunt infinitæ; ergo nec Deus. Sequela; virtutem Dei probant effectus. 5 potentia Dei non se extendit ad impossibilia; ergo non infinita. Sequela; quicquam deest virtutis Dei. 6 si bonum infinitum esset; nullum in entibus malum esset. Sequela; vnum ex contrariis infinitum tollit penitus aliud. 7. Si infinitè perfectus, omnis creatura esset æqualis: nã perfectio Dei mẽsura est, omnes æquè distant à Deo 8. infinitum sua ratione interminatum; ergo quid imperfecti sapit.

Ad 1. nil deest eo mõ, vt possibile est reperiri in vno; formaliter si perfectio increata; virtute & eminenter si est creata. Vel nil deest infinitæ entitatis, independentis, & increatæ. Ad 2. actu hoc aliquid, eminenter, & virtute omnia. Vel hoc aliquid per distinctionem ab ente finito, & creato. Vel hoc aliquid actu continens esse infinitè perfectum. Ad 3. infinitum videri potest à finito intellectu, sed non compræhendi, vt infinitum. Ad visionem sufficit proportio potentiæ, & obiecti; ad compræhensionem etiam proportio entis ad ens. Vel infinitum nequit videri à finito viribus naturæ, sed Deo supplente. Ad id, nil Beatos latet. ℟. quia totum vident, non totaliter. 2. quia satiatur potentia, & capacitas videntis, non quia expletur intensio rei visæ. 3 quia Deus simplex totus videtur, nõ quia perfectius à suo infinito intellectu iuxta infinitatem non sit adhuc visibilis Ad 4. effectus omnes sunt extra Deum, & à perfectione Dei deficiunt. 2 Deus causa æquiuoca omnium, hinc perfectior omnibus. 3 supra omnes effectus, qui sunt, aut cogitari possunt; ideo infinitus. Ad 5. impossibilia non cadũt sub potẽtia q̃ nõ eẽt si faceret, quæ implicant. 2. repugnãtia non in Deo, qui potest omnia, in rebus, quæ ineptæ vt sint. Ad 6. in Deo nullum malum, quia infinitum bonum; extra Deum, aliquid mali, quia bona finita. Vel creatis Deus non potest dare suam bonitatem, ideo cum carentia boni. Vel mala ex nobis deficientibus. Ais si infinitè bonus, cur non tollit omne malum? ℟. quia motus nostros agere finit; quia liberos nos condidit; quia ad effectus, non defectus concurrit Deus. quia nostræ maculæ, non inficiunt Deũ. quia si creata sunt, carentiam perfectionis habent, & omne malum culpæ posset Deus auferre, sed nos non tollimus. Ad 7. perfectio creata non per distantiam ad Deum; sed ad bonitatem, & perfectionem Dei, quam participãt vel ęque distant à Deo infinito; nõ, ęquè perfectæ in se ipsis. Ad 8. infinitum, quod formaliter priuat, aut negat perfectionem: non

quod

quod dicit perfectionem sine fine. vel infinitum potentia, vt materia; non actu, vt Deus. Ais si infinitus, ergo habet gradus entitatis infinitos; ergo metaphysicè componit. R. 2. d. quæst. q. 6. & quodl. 5. infinitas Dei intensiua, non est graduum; sed modus simplex entitatis Dei intrinsecus.

An infinitas sit quidditas Dei, vel modus intrinsecus Deitatis. 2.

VT in creatis; prædicata quidditatiua, qualitatiua, & modalia. ita Deum his similibus prędicatis, omni imperfectione sublata, explicamus; Vt inuisibilia Dei, per ea quæ facta sunt, intellecta conspiciantur, Apostolus. Vt per visibilia ad inuisibilia trāseamus, August. Substantia, spiritus, vita intellectualis, vt quidditas, & natura; bonitas, iustitia, sapientia, & alia, vt perfectiones; infinitas, necessitas, æternitas, vt modi. Hinc Damasc. si bonum, si iustum, si sapiens, aut aliud simile dixeris, non naturam dicis Dei: sed quæ circa naturam. Infinitas ergo Dei intensiua, non est, vt passio entis infiniti, sed dicit modum entitatis; cuius sic est intrinseca. vt quouis circumscripto, quod est attributum, aut proprietas, adhuc infinitas includitur in ipsa simplici, & vnica entitate; & conuenit essentiæ diuinæ præcisè acceptæ, non sub aliqua perfectione attributi: nam infinitas est sibi magis intrinseca quam omne attributum; nam essentia habet rationem primi, & dicitur pelagus substantiæ infinitæ.

Dico. Infinitas intensiua, nō est quidditas Dei: sed modus quidditate naturaliter posterior Scot. quodlib. 5, 3. prologi. 1. d 2. q. 1. quod 6. 5. Probatur; Prius naturaliter ante intellectum essentia Dei est à se, cum plenitudine essendi; & hinc radix, & fundamentum illimitatæ, & infinitæ naturæ. ergo infinitas est modus essentiæ, non essentia. sequela; vna est veluti causalis respectu alterius; Deus infinitus in esse; quia ens à se, & non ab alio. 2. infinitas est entis, & in ente, nō ens; ergo est Dei, & in Deo, non formalissimè Deus, sed modus essendi Dei. 3 Deus sua quidditate, vt est in se nequit naturaliter cognosci; vt infinitus est potest cognosci; ergo infinitas extra quidditatem Dei. 4. Deus, quia ens à se, cum negatione essendi participatiuè ab alio, ideo infinitus; ergo infinitas prædicatum posterius, & modale. sequela; recte sequitur; essentia, & quidditas Dei, in genere entis est à se, plenissimè, & imparticipatè; ergo habet modum essendi infinitum. 5. finitas, & infinitas æquè se habent ad ens; finitas est modus in ente, ergo & infinitas. 6. infinitas non dicit de se rationem formalem quidditatiuam, ergo nō quidditas. Antec. essentia habet rationem primi, infinitas intensio, & veluti gradus essendi, non essentia. 7. quod se habet, vt posterius

sterius non dicitur in quid de priori; infinitas, vt posterior nõ essentia, ergo. minor; modus sẽper posterior eo, cuius est modus, infinitas est modus. 8 infinitas non dicit aliquam rationẽ formalem, ergo non est quidditatiua nec eadem formaliter essentiæ. Ant. infinitas dicit ipsũ esse ex edẽs perfectione, & virtute nulla proportione determinabili

Arguent Thomistæ. Deus sua quidditate est, quo maius cogitari nequit; ergo sua quidditate infinitus. 2. sua quidditate pelagus infinitè, & interminatè essendi, ergo quidditatiuè. 3. infinitas conuenit Deo circumscripto omni, quod non est Deus, ergo de quidditate Dei. Sequela, quod de quidditate non est, eo circumscripto, adhuc quidditas est. Antecedens; circumscripto eo, quod non est formaliter Deitas, adhuc perfecta Deitas est, nõ finita, ergo ĩfinita 4 De' ĩfinit', q̃a hẽt ẽẽ à se, imparticipatũ ab alio, ergo infinitas de quidditate. Seq̃ la; ẽẽ à se, & negatio essẽdi ab alio inuoluũt formalissimè infinitatẽ sed illa est quiditas, ergo, & hæc. 5. si non de quidditate, ergo deitas potentialis, indifferens ad hunc modum. 6. infinitas prior existentia, ergo de quidditate, non secus ac existentia. Antecedens, prius est esse à se, & imparticipatum ab alio, quam existere, ergo prior infinitas.

Ad 1. quo maius non quia infinitatem quidditatiue claudat; sed quia infinitus est, & immensus. Vel fundamentum, & radix infinitatis; quæ est intensio simplicissimæ entitatis. 2. infinitas non est nata esse quidditas; sed quidditatis. Ad 2. est pelagus substantiæ infinitæ, vt radix, & fons illius; non quidditas: sed modus entitatis. Ad 3. circumscripto eo, quod formaliter non est deitas; nec est realis infinitas, quia est modus deitatis. Vel circumscripta hac formalitate est deitas, radix, pelagus, & origo infinitatis. Vel modus non variat rem cuius est modus. Ais deitas formalissimè concepta est infinita, ergo formalitate deitatis. ℞. formaliter est deitas, non formalitas distincta, sed modus distinct'. 2. formalitas eadem formalissimè cõcepta, est infinita, quia est ratio modalis, non formalis. Ad 4. hęc Deus infinitus, qu a habet esse à se, non ab alio; est veluti causalis, nec infinitas habet rationẽ primi, sed essentia. 2. ab esse à se, sequitur modus infinitatis, & intensio: at esse non est intensiua infinitas, nisi re. Ad 5. modus nõ variat rationem formalem deitatis. Vel non est potentialis deitas, quia infinitas non contrahit Deum, nec vt differentia actuat: vel natura creata communis est, indifferens, & potentialis; deitas de se hæc, & in vltima actualitate; infinitas est modus eius, non determinat eam. Ad 6. prius natura est de se hæc, & existit; nam entitas est vt prior, quam infinitas, quia infinitas est modus entitatis intrinsecus, infinitas est essentiæ, non essentia; pelagus substantiæ infinitum; res absoluta

non

est modus rei, est habitudo vnius ad alterum.

An infinitas sit præcisa negatio perfectionis intensiuæ, an positiua realitas, & in Deo. 3.

SI infinitas explicatur à nobis duplici negatione essendi ab alio, & negatione limitis, & termini in sua perfectione intensiua; tamen in re modus entitatis & essentię Dei est, qui identificat essentialem eius perfectionem, & totalitatem entitatis importat; vt finitas participationem entitatis; hic autem modus intrinsecus, non ita est res, sicut illa cuius est modus; nam res est entitas, modus vero est aliqua realitas rei non tamen est formalitas distincta vt attributum; nam realitas in plus se habet, quam formalitas. Ideo in suo conceptu formali modus infinitatis includit entitatem positiuam, quæ dicit magnitudinem perfectionis, & virtutis intensiuæ in Deo; Distinctio enim modi minor est, quam distinctio formalis; & dicit solum modum intrinsecum, & quantitatem virtutis deitatis; sed non est formalitas distincta à deitate.

Dico. Infinitas intensiua est perfectio positiua à parte rei seu totalitas essendi deitatis, non præcisa negatio essendi ab alio aut sola negatio limitis, & termini ex quodlib. 5. 1. dist. 8. Probo; infinitas, vt est a parte rei perfectio intrisseca est modificans essentialem, & quidditatiuam Dei perfectionem; ergo non præcisa negatio essendi ab alio; seu limitis, ac perfectionis. Sequela negatio in genere cum vni inest, ita vt alteri repugnet, non conuenit nisi propter affirmationẽ; secus etiam non ens posset dici infinitum, quod etiam dicit negationem essendi ab alio. 2. infinitas verè, & proprie est in Deo, ergo vere ratio positiua non tãtum negatio. 3. finitas in creatura positiua entitas est, ergo infinitas in Deo. Sequela; oppositorum æqua est ratio; Ante. finitas partialitas entitatis, ergo infinitas plenitudo, & totalitas entitatis. 4. modus rei non est nihil à parte rei, ergo aliquid, ergo ratio positiua; non enim idem sũt res, & modus. 5. perfectio Dei est habere negationem finis, & termini suę virtutis; ergo non formaliter negatio: sed ratio positiua, ratione cuius inest negatio. 6. habere esse à se, illimitatum, independens, cum plenitudine entitatis, modus positiuus est connotans negationem finis, & termini.

Arguent Vasquez, & Thomistæ, qui volunt positam in negatione essendi ab alio. 1. vox ista infinitas sonat negationem finis, & termini. 2. est sufficienter explicata per negationem essendi ab alio, & negationem finis, & termini virtutis; ergo ratio positiua superflua; 3. Deus infinitus, quia à se, & non ab alio, ergo in negatione essendi ab alio formalis infinitas, quia à nullo

eius

eius esse; ergo in negatione infinitas. 5. infinitas non est conceptibilis absque re cuius est, ergo non realitas positiua. Ant. cum concipio deitatem necessario concipio esse illimitatum, cui repugnat finis, & terminus perfectionis. Sequela, quæ positiuæ sunt realitates distinctæ, & positiue distinctè conceptibiles. Ad 1. quo ad vocem sonat negationem; in re est modificans essentialem Dei perfectionē. Vel quātum ad id, quod connotat negatio; in recto, & pro formali, modus essendi Dei. Ad 2. vt à nobis explicatur negatio finis, in re ratio positiua cui inest negatio; multa positiua comodius negatione explicātur. simplicitas negatio cōpositionis, tamen perfectio simpliciter; Vnitas indiuisio in se, & distinctio ab alio, tamen ratio positiua in ente. Ad 3. esse à se, non est precisè negatio essendi ab alio; sed entitas cum plenitudine essendi, & non participata; in obliquo tantum negatio. Vel illa causalis est; quia non ab alio, ergo infinitus; formalis enim est hæc; quia habet entitatem cum modo plenissimo essendi. Ad 4. participare esse modus positiuus est; non participare secundum vocem, in obliquo, & pro connotato est negatio; in recto, & pro formali est esse entitatem cum modo essendi proprio. Ad 5. distinctio modi à re, minor est, quam distinctio formalis, infinitas differt ab essentia, & dicit quantitatem virtutis in deitate; nec variat rationem formalem; ideo si non dicit formalitatem distinctam, vt attributa; tamen est, quid à parte rei distinctum; non enim idem omnino res, & modus rei.

An infinita entitas per essentiam alijs à Deo repugnet. 4.

INfinito enti nihil deficit entitatis, eo modo quo potest esse in vno. Infinitum est tantum primum, & supremum, cui nulla perfectio repugnat. Addit negationem essendi ab alio, & negationem termini suæ virtutis. nulla creatura habet esse à se; omnis habet esse post non esse, saltim ordine naturæ; perfectio eius ē participata; nec cum tota plenitudine essendi.

Dico. Infinitas entitatis, & per essentiam aliis à Deo repugnat. 1. dist. 3. q. 3. dist. 8. qu. 2. quodli. 5. Probatur. omne ens creatum est esse participatum, ergo sibi repugnat infinitas per essentiam sequela; infinitas est cum negatione essendi ab alio; ergo non cum participato esse. 2. implicat aliquid esse, & non esse ab alio; esse participatum, & non esse participatum; ergo implicat aliquid esse creatum, & per essentiā esse infinitum. 3. capacitas creaturæ finita, in genere, infinitum simpliciter, & per essentiam nō potest esse in genere. 4. infinitas ponit negationem essēdi ab alio per efficientiam alterius, omnis creatura verè est ab alio; ergo nō infinita. 5 esse creatum est effectus Dei equiuocus, ergo cadit à per-

perfectione causæ, ergo non inest sibi infinitas.

Argues. Filius à patre est formaliter infinitus; ergo ratio essendi ab alio, non tollit infinitatem. 2 non repugnat creatis simplicitas; ergo nec infinitas; sequela, non magis infinitas est prædicatum illimitatum, quam simplicitas; ideo enim summè simplex, quia formaliter infinitus. ad 3 opposita nata sunt fieri circa idem; cui inest albedo non repugnat nigredo; ergo infinitas, & finitas non repugnant creaturæ. 4 linea ex hoc, quod infinita adhuc linea, ergo creatura esto infinita esset, adhuc creatura esset. 5 Deus, vt est, potest à creatura participari; est infinitus, ergo infinitè participabilis. Ad 1 filius à patre non diuersæ naturæ, nec ex nihilo: sed de patris substantia, & eiusdem naturæ; creatura ex nihilo, distinctæ naturæ à Deo est; filius non ideo infinitus, quia à patre; nam origo, & relatio in Deo, tantum ponit, vt quis sit ab alio, & a quo alius: sed ratione termini formalis originis, vt est essentia infinita. Ad 2 simplicitas summa etiam repugnat; tãtum enim Deus, cum purissima actualitate; expers prorsus omnis compositionis, & componibilitatis. Ad 3 opposita eiusdem generis; eidem inesse nata sunt; infinitas entis est extra genus Ad 4 infinita linea esset ĩ genere; ĩfinitas in ente esset in omni genere, ideo pugnat cum ente participato. 2 fit transitus ab infinita extensione ad infinitam entitatẽ & intensionem. Ad 5 participare est partem, & non totum capere. vel implicat esse ens infinitum, participatum, & dependens.

DE NECESSITATE essendi Dei.

TITVLVS. 6.

An Deus sit ens summè necesse. 1.

NEcessitas essendi est perfectio simpliciter in diuisione entis, cui compossibilis est, & in conditione entis, quod non est sui ratione imperfectum, est simpliciter perfectionis. Necessarium, ergo & contingens est passio entis disiuncta. necessarium est ens, quod sua ratione non potest non esse; contingens quod indifferens est ad esse, & nõ esse. necessitas, tam essendi, quã agendi, impossibilis est necessitas in causa prima respectu causatorum, quia dependent à posteriori. Item datur necessitas coactionis, quæ fit ab agente extrinseco cogente. Immutabilitatis, quæ excludit oppositum posse succedere eius, quod inest. Ineuitabilitatis, quæ tollit omnino posse non inesse; seu quæ priuat possibilitatem oppositi. Necessarium, & contingens sũt modi oppositi: ita naturalo, & liberum. Necessarium ita est vt non possit non esse, contingens

indifferens ad esse, & non esse. Naturale, quod agit vt determinatum ad vnum; liberum quod se determinat ad agendum.

Dico. Deus ex se formaliter necesse esse. 1. dist. 30. qu. 2. dist. 8. qu. 4. dist. 2. qu. 4. quodlib. 1. probatur. 1. Deo repugnat posse deficere, ergo ens necessarium. Antecedens; à se est, non habet contrarium, est prima entitas, causa omnium, quæ sunt, & possunt esse; ergo indefectibilis, & necesse esse. 2 necessitas essendi, est in diuisione entis; quia non est sua ratione imperfecta, summa perfectio est; Deus infinitè perfectus; ergo necessitas essendi in Deo. 3 necessitas essendi ex se, secundum esse, quod est perfectè, & semper idem est immutabilitas Dei, ergo in Deo. 4 necessario est, viuit, intelligit, generat, se diligit, ac necessario spirat; ergo necesse esse. 5 nequit Deo eius, quod fuit, & voluit ab æterno, oppositum succedere, ergo summe necesse. sequela; necesse esse priuat successionem possibilem oppositi ad oppositum. 6 contingens potest esse, & non esse; si in Deo, Deus non esset.

Arguent Philosophi, qui volunt etiam omnia sempiterna necessario esse. 1 sempiterna semper sunt, nec vnquam deficient ergo necessaria sunt. 2 intelligentiæ non dependent à Deo, vt à causa, sed vt minus perfectæ à perfectiore, ex Auicenna, ergo sunt necesse esse. 3 libera digniora his, quæ sunt necessitatis; Deo meliora tribui debent, ergo libertas essendi, & agendi. 4 necessarium à se potest esse sine quouis alio non à se necessario; intellectus diuinus nequit esse sine creaturis cognitis, saltim in esse possibili, ergo Deus non necesse esse. 5 Deus in actibus ad extra est indifferens; ergo non est necessitas in Deo. Ad 1 necesse esse ex se formaliter est vnum tantũ secus esset necesse esse, quo non existente adhuc esset necesse. Ais intelligentiæ, non possunt non esse. ℞. potentia sui intrinseca; at potentia Dei possunt; non possunt corrumpi, quia non habẽt contrarium; quia ab agente creato non possunt destrui; at possũt annihilari à Deo. Ad 2 pendent à Deo vt causa. Ais sunt necessariæ. ℞. non ex se formaliter, sed participatione. Ad 3 in agendo extra se; dignius simpliciter non posse non esse, sine quouis alio reali non necessario à se. 3 non sine esse cognito, & possibili. vel creaturæ cognitæ non sunt extra Deum; relucẽt in Deo & identicè Deus. vel non præexiguntur sed consequenter sunt ad perfectionem Dei. Ad 5 summa perfectio est non cogi ad agendum extra se. vel voluntas, vt prior actu volendi indifferẽns, sub actu volendi immutabilis. vel indifferẽtia in obiecto volito, non in volitione Dei, quæ semper est. Ais si sub actu volendi immutabilis; ergo extra se coactus vt agat, quæ volunt. ℞. perfectio volũtatis est, vt prior actu volendi possit, & non possit; si

vt

ab actu volendi immutabilis; non est inconstans voluntas, voluntas est; actus voluntatis est; actus voluntatis æternus, infinitus, & semper manens. Ais, ergo non liberè. ℞. omnia, quæ extra se libere, & a causis liberis voluit. Ais saltim nunc non libere. ℞. vt libere voluit, eodem actu manente, nunc & libere vult.

An Deus habeat necessitatem essendi, & volendi. 2.

NAturale vt est principium actiuum, opponitur libero; nam 2 phys. distinguitur agẽs naturale, & à proposito. 9 met. potentia rationalis ab irrationali. Hinc vt necessarium opponitur contingenti, ita libero opponitur naturale; naturale, quod est determinatum ad vnum; liberum, quod se determinat ad agendum. Voluntas libere amat & spirat; quia de ratione voluntatis est, se determinare, vt agat; ex naturali tamen rectitudine se necessario amat, & spirat; non vt naturaliter determinata, sed quia ipsa se determinat; secus de intellectu, qui ex natura determinatus ad vnum. Hinc liberum & necessarium non implicant: sed naturale, & liberum; necessarium, & contingens.

Dico. Deus habet necessitatem essendi, & volendi; & vt trãsit ad volita ad extra, est adhuc necessitas immutabilitatis. 4. prolog. 1. dist. 38. qu. 1. quodlib. 1. 16. & 18. Primum. Deus ita à se est, & existit, vt implicet non esse. 2 non habet esse ab alio, à quo accipiat esse, & possit non esse 3 nõ est entitas possibilis ad existendũ nec possibilis deficere. Secunda pars. Prob. 1. necessario se diligit, spirat, est se ipso perfecte beatus. 2 volitio Dei ad obiectum primum, est ex se actus necessarius; & quidditates in esse quidditatiuo, & volibili attingit necessario. 3 Deus in actu suæ voluntatis, si non habet naturalem necessitatem, quæ destruit essentialem rationem voluntatis, & quæ excludit intrinsecam determinationem; tamen in volitione est necessitas volendi cum libertate necessitas vt actus terminatur ad bonitatem diuinam; libertas vt egreditur à voluntate. 4 si voluntas ad velle ad intra est summe determinata, quo ad exclusionẽ indeterminationis ad vtrumlibet; tamen est principium determinatiuum sui actus. 5 intellectus si est potentia naturaliter, & necessario determinatus ad vnã partem; & voluntas ad intra nõ sit ad oppositos actus, nec obiecta; tamen nõ ex se intrinsece determinata, sed se ipsam determinat necessario, iuxta exigentiam obiecti infinite diligibilis, & sua naturali perfectione. 3 pars probatur. 1 si voluntas diuina vt transit ad extra, non sit ad actus oppositos, quia sic potentia passiua, & mutabilis; tamen est ad opposita obiecta; & vt prior suo actu, possit agere vnum, & oppositum; tamen ad opposita successiuè habet necessitatem immutabilitatis. 2 si ad extra De-

us non habet necessitatem, quæ priuat possibilitatem oppositi; tamen est necessitas immutabilitatis; secundum quam impossibilis est in velle Dei successio oppositi ad oppositum; ergo adhuc in hoc necessitas cum libertate. apud Deū nec transmutatio, nec vicissitudinis obumbratio; ergo nec transitus ad extra tollit à necessitate Dei. 4 voluntas eodem actu simplici ad opposita obiecta pro nunc æternitatis potest ad extra tendere, & non tendere; tamen ex quo efficax aut supposita præscientia nostri consensus, aut virtute cōtinens nostrum assensum, aut antecedenter, semper est immutabilis, ergo aliquam retinet necessitatem. 5 Ad res possibiles extra fertur voluntas, & eorum possibilitatem actu complacentiæ necessario acceptat, & diligit; res futuras, vbi volitæ, etiam necessario diligit; ergo necessitas aliqua in actu volendi ad extra.

Arguent Thomistæ, qui negāt libertatem componi cum necessitate. 1 si voluntas diuina libera est ad intra, ergo potest velle intellectum non sic operari, & producere; si id non potest, ergo potētia libera non est; nec libertas cum necessitate. 2 Deus est naturaliter beatus; beatitudo maximè posita in actu, quo Deus se diligit, ergo non est libertas cū necessitate. 3 voluntas in hoc, qd se diligit, & spiritum sanctum producit est determinata ad vnum, ergo naturaliter necessaria Anteced. non est indifferens. 4 spiritus sanctus rectè naturaliter Deus ex vi processionis; ergo naturali necessitate voluntas determinata ad vnum. 5 si libertas intrinseca conditio voluntatis, & tollit intrinsecam determinationem principii, ergo non summa necessitas in Deo. 6 proprietates in Deo non sunt vna, & eadem ratio essendi in Deo; ergo multo minus possibilitates rerū spectant ad rationem necessariā. Ad 1 libertas contradictionis, & indifferentiæ ad velle, & non velle; nec contrarietatis ad velle, & nolle, seu exercitii, & specificationis non est ad intra; sed tātum libertas essentialis, quæ nec exercetur, nec specificatur per actum; sed essentialiter voluntati inexistit. 2 ad intra omnia in vltima actualitate; & perfectiones intellectus vt intelligat non pēdet à voluntate; imo ex ordine potentiarum præsupponitur. 3 ob summam identitatem, quæ est voluntatis cum intellectu, est complacentia voluntatis in his, quæ intellectus intelligit. Ais ergo, quæ intellectus intelligit, voluntas ponit in esse. R. complacentia in his, quæ dicunt respectum extra, est in intellectione intellectus; non ad esse rei intellectæ. Ad 2 naturaliter beatus, quia non in obiecto extra se, sed eius essentia est obiectum beatitudinis. vel naturaliter; quia semper erat, & fuit Beatus. vel in parte, quæ est intellectus beatitudo est actus potentiæ naturalis; in voluntate actus potentiæ liberæ; non contrarietate actus, liberta-

bertate potentiæ se determinantis, & complacentis. Ad 3 determinata ad vnum, quia non indifferens; non quia ipsa non se libere determinet. vel quia ad intra non habet libertatem contradictionis, & contrarietatis; nō quia non habeat libertatem essentialem, quæ consistit in se determinare, & libere velle, quod vult. Ais velle cum necessitate, non est libere velle. R̸. si est necessitas coactionis: non si plenitudo perfectionis; voluntas, quia infinite recta, non potest non infinitè diligere se, qui infinite diligibilis; ad necessario amabile, infinita rectitudo voluntatis necessario se habet. Ad 4 est naturaliter Deus, quia habet vere naturam Dei; non quia modo naturali habet; secus esset filius, & genitus. vel quia vi processionis est amor infinitus, & infinitū per essentiam, est formaliter De⁹. Ad 5 libertas voluntatis tollit naturalem necessitatem; non simpliciter necessitatem, quam sibi voluntas imponit ex sua infinita rectitudine. Ad 6 per idētitatem sunt illa vna necessitas essendi.

An necessitas sit ratio essendi, cui repugnat intrinsece posse simpliciter non esse. 3.

NEcessarium ex se formaliter & intrinsecè est tantum vnum. In quo discordant Theologi ab Aristotele, qui ponit sēpiterna formaliter necessaria: at possunt non esse simpliciter; si non potentia intrinseca vt corruptibilia; quia non possunt corrumpi; quia non habent contrarium, nec ab agente creato destrui; tamen possent à Deo annihilari; quodlib. 7. F. 4. dist. 49. q. 6. D.

Dico. Necessitas essendi de formali est ratio, cui intrinsece repugnat posse non esse, & deficere ex 1. d. 2. qu. 4 dist. 30. qu. 2. 4 d. 49. qu. 6 quodlib. 7. Probatur. Id necessitas essendi importat intrinsece; nam est actus necessarius, seu modus entitatis, quæ intrinsece semper est, nec potest deficere. 2 philosophi ponunt sempiterna formaliter necessaria; id negant Theologi ex eo, quia possent non esse simpliciter, si non potentia intrinseca vt corruptibilia, saltem extrinseca; ergo semper necessitas essendi est, non posse intrinsece deficere. 3 necesse esse ex se, secundum id, quod est sibi perfecte idem, immutabile est, inuariabile, omni positione facta ēt impossibilis in aliis à se; ergo sibi repugnat posse non esse. Antecced. quia omne, quod in eo ē, est sibi idem cum sit simplex; ergo non potest aliud inesse. 4

ne.

necessarium in se. quod ab alio, non pendet in esse, & sine contradictione potest esse absque omni reali non necessario; ergo ei simpliciter repugnat non esse. 5 contingentia non tollit oppositum posse inesse; ergo necessitas excludit omnino oppositum esse. 5 cui inest forma, eidem ratio essendi formæ; necessarium, quod non contingit aliter se habere; ergo ratio entis simpliciter necessarii, quæ semper est, nec potest deficere.

Argues. 1 Dei necessitas consistit in esse simpliciter per se tale, quod variari non potest 1. d. 30 qu. 2. m. ergo formalitas per inuariationem explicari debet. 2 multa sunt necessaria, quibus nō repugnat non esse, cælum, intelligentiæ, anima, quæ possent annihilari à Deo 3 multa quibus repugnat non esse, vt creaturæ cognitæ in Deo, nec sunt entia necessaria, quia possent fieri, & non fieri. 4 esse ex se formaliter necesse, repugnat cum esse ab alio; ergo non formaliter necesse, quia eis repugnet non esse. Ad 1 aliud est, quod ad esse necessarii sequitur; & aliud est ipsū necessarium; ens necessarium habet, quod non varietur; sed eius esse, vt sibi repugnet non esse. Vel inuariatio potius ad immutabilitatem formaliter spectat; quæ cum ente simpliciter necessario copulatur; hinc Scot. ens necessarium est esse tale, qđ non variatur eius esse; quare nō primum esse: sed ad esse entis necessarii est inuariabilitas. Ad 2 non sunt entia necessaria: sed incorruptibilia, quæ non habent contrarium, quia ab agente creato destrui non possunt, simpliciter tamen possent annihilari à Deo. Ad 3 sunt necessariæ in esse cognito, & diminuto. vel participatione necessaria. vel consecuntur ad esse primi entis, & in primo ente simpliciter necessario. Ad 4 esse ab alio essentialiter distincto, & in alietate naturæ repugnat cum ente formaliter necessario: non in eadē indiuidua natura; vt enim eadē est, sic formaliter necesse est 2 proprietates non sunt formaliter rationes.

An creaturæ simpliciter repugnet formaliter necesse esse. 4.

NEcesse esse ex se formaliter soli Deo conuenit; non creaturis, nec secundum esse possibile, nec secundū esse exemplatum, nec in rebus creatis; necessitas enim essendi est se actus necessarius; quidditates rerum sunt secundum participationem necessariæ; similiter, & creaturæ; imo necessitas simpliciter impossibilis est in causa prima respectu causatorum, quæ dependent a posteriori.

Dico. Creaturæ simpliciter repugnat formaliter necesse esse. 1. d. 2 q 1. 5. d. 2. q. 3. E. d. 8. 39. 4. q. 2. 4 d. 49. q. 6. Probatur. Omnis est essentialiter finita, & participat esse ab alio; ergo nulla simpliciter ens necessarium. sequela, repugnat esse ens participatum, & sim-

simpliciter necessarium. 2 omnis in esse, & conseruari pendet à Deo, ergo nulla necesse esse. sequela; implicat esse necesse, & pendere ab alio, quo non causante, aut conseruante non est. 3 si quid à Deo esset simpliciter necesse, esset ens necessarium per aliquam rationem formalē, qua circumscripta, adhuc esset ratio necesse esse. 4 nulli creaturæ intrinsecè repugnat posse deficere; ergo nulla simpliciter necesse. v necessitas essendi simpliciter vna est, non ab alio, nec cum essentiali dependentia; nam necessitati essendi repugnat dependētia ad prius in ratione essendi distincta.

Argues. 1 si creatura non est in se necessaria in esse actuali, tamen in esse possibili necessaria est; ergo aliud à Deo ens necessarium. Antec. secundum illud esse non potest non esse. 2 eadem relatio Dei ad creaturam vt possibilis, & vt actu est; nam Dei ad creaturam non est relatio noua; ergo sub ratione necessaria. 3 creaturæ habent esse quidditatiuum, & essentiale, qd est necessarium. 4 de eis fiunt veritates sempiternæ, & necessariæ 5 quædam à Deo producta formaliter, & intrinsecè necessaria; ergo ex eo, quod creata sunt, nō tollitur intrinseca necessitas. Anteced. philosophi ponunt intelligentias intrinsece necessarias, & pendere à Deo. 6 datur in creatis operari necessario; ergo & esse necessarium; nam operari sequitur esse. Anteced. ignis necessario calefacit. 7 multa necessitate naturæ fiunt, & sunt a parte rei extra Deum. Ad 1 esse possibile est secundum quid, non esse simpliciter; necessitas, & cōtingentia sunt differentiæ entis simpliciter existentis. 2 in esse possibili non est simpliciter creatura, sed creatrix essentia summa identitate vnum. 3 in esse possibili sunt secundum participationem necessariæ. Ad 2 quia esse possibile, & secundum quid, non est esse simpliciter, sed rationis, & in esse cognito; nec in illo est realis relatio, sed secūdum quid. vel creatura vt possibilis est necessaria secundum quid, & per participationem; nam ab alio. Ad 3 secundum esse quidditatiuum habent esse participatum; quia per possibile, vel impossibile, non existēte eo à quo sunt, iam non essent secundum illud esse. vel necessariæ quidditates, non absoluta, & omnimoda independenti necessitate. Ad 4 veritates pertinent ad necessitatem essendi simpliciter. Ais ab eo, quod res est, vel non est, oratio vera, vel falsa, necessaria, vel contingens. R. ab eo, quod est, sequitur necessitas enunciationis: sed non qualis necessitas vnius, necessitas alterius. vel ab aliqua necessitate essendi in rebus creatis, fiunt enunciationes necessariæ; non ab omnimoda, & simplici necessitate. Ad 5 ponere intelligantias absolutè, & intrinsece necessarias, & pendere à prima effectiuè repugnat: ex quo enim

sunt

sunt à primo; tantum habent necessitatem participatam, & illas non esse, non impossibile, vt Deum non esse. Ad 6 est necessitas secundum quid, suppositionis, talis esse, & naturalis inclinationis formæ. Ad 7 est secūdum quid, & respectu causæ secundæ; non primæ, cuius voluntate fiunt, quæcumque fiunt.

An necessitas essendi Dei distincta sit à duratione Dei. 5.

NEcesse esse formalitas est, aut modus essendi, & existendi; duratio vltra hanc infinitatē intēsiuā addit sēp ēe, negationem deficiendi, aut potentialitatem coexistendi cuicumque possibili, vnde æternitas, seù interminabilis duratio, non est ratio, vel necessitas essendi, ex quodlibet. 5. & 4. dist. 49. quæstio. 6.

Dico. Necessitas essendi distincta à parte rei à duratione, & æternitate Dei. 1. d. 2. q. 4. Probat. necessitas pro formali respicit, modum essendi; æternitas durationem essendi, & modum manendi. 2 ens necessarium negat agens à quo pendet, ob id ei repugnat non esse; æternitas negat desitionem existentiæ. 3 necessitas non est mensura existentiæ Dei, vt æternitas. 4 formalitas æternitatis, vel in negatione desitionis actu, & aptitudine, & relatione potentialitatis coexistendi cuique possibili; vel in modo coexistentiæ; formalitas necessitatis est ratio essendi prima, & imparticipata, cui repugnat non esse; ergo potius formale vnius, est connotatum alterius.

Argues. 1. Necessarium cui repugnat non esse; æternum cui repugnat non existere, ergo idē. 2 necessitas essendi, & æternitas necessitas durationis existentiæ, non est vnde non idem. 3 negatio simplex carentia affirmationis; ergo negatio possibilitatis ad aliter se habere, tam in necessitate, quam in æternitate est eadem. sequela; vbi connotatū idem, negatio eadem. 4 ens necessarium à se, quouis alio, per possibile, aut impossibile, non existente, adhuc est idem ens æternum. 5 ens necessarium, quod necessario est, & durat, æternum quod semper est, & durat, ergo vnum. Ad 1 necessario formaliter repugnat non esse; æterno non durare; sed formale æternitatis est modus manendi; formale necessitatis, est talis modus essendi; necessitas modus existentiæ ex se formaliter; æternitas duratio; hæc potest præscindere à necessitate, vt si creatura æterna; necessitas vt ratio prior essendi; æternitas, vt modus posterior; necessitas priuat successionem possibilem oppositi ad oppositum; æternitas modus intrinsecus ad coexistendū omni possibili. vel vt esse, & durare non idem; sic necessitas essendi, & perpetuitas durandi nec idem. Ad 2 à necessitate essendi potius dimanat æternitas; necessitas respicit esse, æternitas, dura-

ra-

rationem; æternitas mensura, vel modus posterior. necessitas modus intimior. Ad 3 vt præcisè negatio idem; non ratione connotati; nam distincta est negatio aliter se habendi in æternitate, & necessitate. Ad 4 idêtice clauditur in eternitate, & necessitate; non formaliter aut modaliter. Ad 5 necessarioêe, & sêp, re idem, modi distincti.

DE AETERNITATE Dei.

TITVLVS. 7.

Quid sit, & importet æternitas. 1.

AE Ternitas, Euum, tempus; tres species durationis, & manendi essentialiter diuersæ. Æternitas duratio indeficientis & absolute indefectibilis: Tempus successiuè deficientis, & defectibilis. Euum indeficientis, sed defectibilis. Æternitas non est ille modus infinitatis intensiuæ, ita intrinsecus existentiæ diuinæ, vt infinitas essentiæ; nam si per impossibile, Dei essentia raptim transiret, adhuc haberet tam essentia, quam existentia modum intrinsecum, & infinitatem intensissam; & non infinitatem durationis; addit ergo vltra infinitatem intensiuam existentiæ; aut modum semper manendi, aut negationem dificiendi; aut relationem rationis potentialitatis coexistendi cuicumq; possibili; aut formalem rationem repugnantiæ ad desinere esse; siuè sit negatio desitionis, siue necessitas coexistendi cuique possibili; hoc vltra illud, quod est ex natura rei, addit negationem imperfectionis, vel respectum rationis ad extra.

Dico. Æternitas est interminabilis vitæ tota simul, & perfecta possessio. Boet. 5 de consol. prof. 6. Anselm Monol. 27. Scot. quodlib. 6. corrigit illam Riccardi 2. trin. c. 1. quæ caret principio & fine, & omni mutabilitate; nã data per puras negationes nullũ in ea subiectum, & fundamentum negationum. Prob. est interminabilis vitę in obliquo, vt fũdamentum, & subiectum æternitatis, & est ipsa Dei existentia; viuere viuentibus est esse. 2 de nomi. perfecta possessio, tota simul; vt formale; nam modus indiuisibiliter existendi, sine principio, & fine; sine variatione, & successione est formale significatum. 2 vt creatio est ad esse; conseruatio est ad esse præhabitum; ita suo modo existentia, & æternitas; illa est esse; hæc modus existendi. 3 quia interminabilis, tollitur duratio creata, habẽs aut potens habere principium, & finem, quia perfecta possessio excluditur euum, & creatum permanens, at non perfecte; nam posset deficere, admittit aliquam variationem, quo ad operationes transeuntes. 4 vt infinitas est modus indeficienter essẽdi, eternitas modus indeficienter durãdi, & coexistendi.

Dico. Æternitas pro formali, e

modus indiuisibilis positiuus intrinsece semper permanens diuinæ existentiæ, distinctus ab infinitate intensiua; Ad quem sequitur negatio desitionis actu, aptitudine, & potentia, & respectus rationis coexistendi cuicũque possibili. Scot. quodl. 6. Q R. T. vbi tamquam certum supponit, aliquid ex natura rei, cuius sit æternitas. At si æternitas dicat modum existentiæ, sicut infinitas essentiæ, docet probabile. Prob. omne illud à quo abstrahit quidditas est modus, essentia, attributa, & quidditas abstrahit ab æternitate, ergo modus. 2 aduenit non varians rationem formalem; nam vt finitum, & infinitum non variat rationem formalem, ita æternum, vel temporale 3 si mundus esset æternus, adhuc eiusdem rationis esset, ergo non variat rationem formalem. ergo modus. 4 infinitas intensionis est modus; ergo infinitas extensionis, & durationis. 5 conuenit Deo non per habitudinem ad aliud, sed ex natura rei: nam omni alio circumscripto, & remoto adhuc Deus est eternus. 6 negatio pro formali perfectio non est, æternitas maxima Dei perfectio 7 addit existentiæ vniformitatem manendi, vnitas in forma ratio positiua. 8 habet vim coexistendi cuilibet successioni veræ, aut imaginariæ, ergo à parte rei positiuè 9 includit rationem durationis, & mensuræ; prius relatio est à parte rei, posterius ab anima. 10 Duratio supponit actualẽ existentiam rei durantis; cum res est, duratione manet, ergo saltim modus. 11 nulla res creata durat sua substantia, sed solus Deus, ergo modus superadditus. 12 à parte rei, & ante intellectum, ergo realis. Adde, eternitas velut vnum ex attributis Dei, ergo positiuus modus. Duratione, non existentia res formaliter, & intrinsecè durat. Si per impossibile essentia Dei raptim transiret, haberet infinitatem intensiuam, non hunc modum essendi nunc & sẽper. Duratio vt conseruationi, existentia creationi respondet. Existentia increata imparticipata; æternitas vniformitas manendi. Demum æternitas interminabilis vitę tota simul, & perfecta possessio; vitę vt subiectum & connotatum; interminabilis, quia excludit desitionem; tota simul sine successione, hæ relationes potentiales, vel aptitudinales supponunt aliquid ex natura rei in Deo, item negationes successionis, desitionis, dependentię intelligit, nequeũt absq; aliqua quantitate magnitudinis, & extensionis modo durationis perpetuæ, quæ fit ex natura rei in Deo. Vnde Dion de diu. nom. c. 5. Deus non modo existens, sed simpliciter, & esse existentibus, & ante secula. Item æternitas non mensurat esse diuinum, & intensiuam perfectionem Dei, sed quasi extensiuam perfectionem, quã dicit. Item negatio dependentiæ, successionis, desitionis, in aliquo positiuo à parte rei; & ratio formalis repugnantiæ,

tiæ, est ex modo reperto in Deo ex natura rei. Ratio coexistendi, & non deficiendi; supponit modũ in se sẽpessendi, & manẽdi.

Argues contra 1. negatio, defectus est, ergo non recte æternitas per negationem descripta, quod sit interminabilis vita. 2 duratio potius modus, aut affectio existentiæ, quam vitæ. 3 totum simul dicitur, cui simul sunt partes; Deus summe simplex, sine partibus; ergo æternitas non tota simul; 4 totum, & perfectũ idem, ergo repetitio inutilis, tota, & perfecta possessio. Ad 1 negatio defectus perfectio. negatio quæ directe excludit rationem positiuam; hæc in aliquo ex natura rei, & modo perenni vitæ Dei. Ad 2 vita interminabilis est perfectissima Dei existentia semper manens, viuere viuentibus ẽ esse. Ad 3 totum non relatiue ad partes; sed absolute, vt idem ac perfectum. Ad 4. geminatio ẽ ad diuersa, tota vt excludat successionẽ; pfecta possessio, vt tollat depẽdentiam, & participationẽ.

Arguent Plures Scotistæ, & Vulpius contra 2. ex quodl. 6 uita tantum indefinitione eternitatis posita ex natura rei; reliquas esse negationes, termini in manendo successionis in durando, dependentiæ in essendo. 2 ibidem; qđ per se importat, vel est negatio imperfectionis extrinsece; vel relatio rationis aptitudinis, aut potentiæ coexistendi cuiq. possibili 3. d. 2 q. 1. 2. sent. formaliter negatio desitionis desinibilitatis, successionis, & dependẽtię. 4 Sco. negat ẽe modũ intrĩsecũ existẽtię vt infinitas essentiæ, ergo si infinitas modus positiuus, æternitas non positiue se habet. 5 tempus negatio desitionis actu; æuum actu, & aptitudine, quia nil intrĩsece habet, vt deficiat; non potentia, posset extrinsece à Deo deficere; ergo æternitas indefectibilis, & negatio desitionis actu, aptitudine, & potentia. 6 existentia rei, quousque durat, nec deficit, nec desinit esse; ergo duratio vltra existentiam negatio desitionis. 7 existentia, quæ positiue est in re, perinde in instanti, ac per annum, & æuum; ergo in sola negatione desitionis duratio. 8 infinitas essentiæ modus entitatis, infinitas durationis modus manendi, ergo in sola indeficientia, non in infinitate essentiæ. 9 rem durare non est nisi manere in esse, ergo vltra existẽtiam nil positiue addit, tantum indeficientiam. 10 in actuali existentia superfluum est ponere mensuram positiue intrinsece distinctam à natura rei; nam assignari nequit, qualis sit; implicat concipere rem existentem, & nõ durantem. Permanentia, & continuitas essendi est; ergo non modus distinctus ab esse. existẽtia Dei æterna non intelligitur, nisi simpliciter indefectibilis; ergo negatio. Non est intelligere vltra infinitatem intensiuam essentiæ, vel existentiæ, aliam magnitudinem ex natura rei, quæ sit durationis perpetuæ; ergo super additum aut negatio, aut rationis relatio. Ad 1 vt fundamẽ-

G 2 tum,

tum, & subiectum; & sicut exi-
stentia perfecta; ex lit. R. 2 ibi
Scot. ait videtur, quia nostro
modo explicatur negatione. 3
existentia perfecta includit mo-
dum, & addit negationem. 4 in
ordine ad extrinsecum, negatio
imperfectionis, vel relatio apti-
tudinis, & potentiæ ad coexistē-
dum; sic nil ex natura rei. Ad 2
extrinsece, non intrinsece. 2 ex
alia probabili sententia. 3 quia
modus semper manendi est rei,
quæ non deficit, & explicatur ne-
gatione. Ad 3 negatio ex pro-
babili sententia, vt à nobis expli-
catur extrinsece. vt idem cum
existentia, & modus eius, vltra
non addit nisi negationem, aut
respectum. Ad 4 non est modus,
vt infinitas essentiæ, sed vt infi-
nitas durationis, & permanentię.
2 mensura ex natura rei distincta
à re. d. 2. q. 2. R. non tantum exi-
stens Deus, sed primum esse exi-
stentibus, & ipsum esse existen-
tium. Ad 5 negatio ob positiuū,
quod est in re; & ob modum qui
nil habet intrinsece vt possit de-
ficere. 2 negatio ad posse defice-
re est ordo posterior, supponit
modum in se, & esse tale. Ad 6
vt explicatur à nobis; at in se mo-
dus semper essendi est. 2 existen-
tia participatur à creatura, nō
æternitas, hinc addit ad illam. 3
non desinere, nec posse est ob
modum manendi, & essendi, qui
in re. Ad 7 idem, quo ad esse; nō
quo ad hunc modum essendi,
& manendi. 2 etiam conserua-
tio passiua non res distincta à
creatura, sed modus, multo ma-
gis intrinseca indeficientia Dei.
Ad 8 infinitas modus tantum
absolutus in Deo; æternitas,
etiā relationibus; hinc non idem
2 duratio, modus pertinens ad
extensiuam infinitatē. Ad 9 mo-
dus distinctus ab existentia; vt ēt
si res creata non duraret, fuisset
existentia, & modus. Ais si tolle-
ret Deus duratione, tolleret exi-
stentiam, ergo idem. R. quia mo
dus non sine re; potius è contra;
2 modus indeficiendi, non est si
ne intrinseca ratione præcisa vt
non deficiat. Ad 10 vt creaturā
pendere à Deo in fieri, & facto
esse; creari, & conseruari, non
eadem formalitas; sic nec esse, &
manere. 2 vt infinitas essendi est
magnitudo Dei intensiua; infini
tas durationis indiuisæ, magni-
tudo Dei extensiua. Permanen-
tia, & continuitas indiuisa, indi-
stincta, modus si non de quiddi-
tate, aut ratione formali; tamen
non sic exit rationem formalem
vt ad aliam reducatur, nisi ad il-
lam, nec facit rationem forma-
lem distinctam; vt nec intensio,
& remissio albedinis, quæ redu-
citur ad rationē formalem albe-
dinis, & ad genus eius. Ad id, in-
defectibilis, ob aliquid ex natura
rei; formalis ratio repugnantiæ
ad desinere, seu necessitas coe-
xistendi, est propter aliquid in
re; negatio non conuenit nisi ob
rationem positiuam. imperfe-
ctio deficiendi nō repugnat Deo
ob solam negationem. Ais si An-
gelus annihilatur cras, non ha-
bet alium modum intrinsecum,
quam si maneat in æternum; er-

go

go nec vltra infinitatem intensiuam Dei, alium modum magnitudinis, & durationis perpetuæ. ℟. dispar; Angelus defectibilis ab intrinseco; Deus ab intrinseco indefectibilis, hinc aliquem intrinsecum magnitudinis modum. 2 modus non variat esse rei; tamen suam habet rationem 3 negatio non constituit in modo perfectiori, quam sit entitas positiua; hinc si æternitas est modus perfectior, modo positiuo perfectior. Ais, satis infinitas intensiua essentiæ. ℟. infinitas, & intensio facit ad esse, non ad durare. 7 ad magnitudinem intensiue, non extensiue. 3 res, quæ raptim transit habet suam intensionem non modum extẽsionis; rem esse, non est durare vt nec creari, est conseruari. Ais nunc, & semper idem in Deo; & est, erat, erit in secula. ℟. quia modus non variat rem; quia est modus indiuisibilis essendi. quia non extrahit ab esse. quia nulla successio quia in nunc, & semper imbibitur. Ais, ita esset si per impossibile Deus statim desineret esse. ℟ quia æternitas indiuisibilis, æque perfecta, ac tota simul est in nunc, ac per secula; non quia non sit modus, & duratio Dei. Adde quod semper in Deo, nunc in Deo; si per impossibile statim fingas desinere; desineret, quo ad rem, & modum; & vt impossibile est non esse, ita non semper esse.

An Æternitas Deo, & soli Deo conueniat. 2.

AETernitas duratio entis à se, simpliciter necessarii, independentis, imparticipati, ex sua intrinseca ratione indefectibilis. Omnis autem creatura cõtingenter se habet ad existere, & non existere; & ex sola ratione creaturæ non habet esse ex se formaliter, circumscripta causa extrinseca dante esse. Quare si Angelus esset à Deo ab æterno creatus, vt possibile putat Scotus. 2. dist. 1. esset in æternitate vt in duratione extrinseca, non sui natura; sed virtute extrinseci agentis; & creatura ab æterno essetiens participatum, dependens & intrinsece defectibilis; tantum per coexistentiam extrinsecam esset in æternitate.

Dico. Tantum Deus sua intrinseca perfectione æternus; nec ulla creatura eterna dici potest quodlib. 6. 2. dist. 1. q. 3. Probatur prima pars. Isaiæ 17. habitans æternitatem. psal. 9. Dominus in æternum permanet 101. tu autẽ domine in eternum permanes. 2 Ansel. Monol. 20. transis omnia tempora, & semper es vltra. August. in psal. 101 Anni Dei æternitas Dei est. Greg. 16. moral. 1. 21. Deus hoc est, quod habet, æternitatem habet, sed ipse est æternitas; lucem habet, sed lux sua ipse est. Athanasius; non tres æterni, sed vnus æternus. 3 tantum Deus simpliciter indefectibilis, absolute carens potentia non essendi. 4 æternitas ponit impossibi-

sibilitatem, & negationem potentiæ simpliciter ad deficiendū 5 solus Deus ens à se, simpliciter necessarium, imparticipatum, independens, totum simul, ex intrinseca perfectione indefectibilis. 2 pars probatur. Omnis creatura contingenter se habet ad existere, & non existere; ergo sua quidditate defectibilis 2 omnis potest simpliciter non esse, si non tali potentia intrinseca, vt corruptibilia, saltim extrinsece, & à Deo; ergo nulla simpliciter æterna. 3 tantum æternitas est permanens, & caret possibilitate mutationis; nulla quæ non sit mutata de non esse ad esse; & non sit mutabilis ab esse in non esse. 4 æternitas ponit impossibilitatem deficiendi simpliciter, omnis creatura potest simpliciter deficere. 5 si aliqua æuiterna semper manent, vt Angelus, & anima; tamen possent non esse, nec semper fuerunt. 6 si vita beata est æterna, & semper manet, virtute Dei extrinseca. 7 si creatura posset fieri ab æterno, tantum æternitati coexisteret duratione extrinseca, & æternitate participata.

Argues 1 scriptura tribuit Deo partes, & differentias temporis præsens, præteritum, & futurum Apoc. 1. qui est, qui erat, & qui venturus est. dies, & annos, anni tui non deficient. principium, & finem Alpha, & Omega, 2 Philosophi putabant cælum, & intelligentias æternas; ergo nil repugnat. 3 permanentia esse posse æterna non implicat, Scot. 2. dist. 1. q. 3. ergo existentiæ creatę ęternitas. 4 æternitas formaliter, & intrinsece est duratio absq; principio, & fine; ergo si potest esse sine principio durationis, & æterna. 5 visio beata mensuratur æternitate, hæc est vita æterna, & creata res est. Ad 1 vt nostro modo, quæ Dei sunt capiamus. 2 quia coexistit omnibus differentiis temporum. 3 quia transit omnia tempora, & semper vltra est, Anselmus. 4 præterito, & futuro saltim imperfecte concipimus æternitatem semper fuisse, & futuram esse. 5 non intrinsece in Deo, sed coexistentia in illis 6 quo ad actus ad extra, & transeuntes, res priores, & posteriores aliæ præteritæ, aliæ futuræ. 7 principium, & finis, non quia habet terminum, sed omnia à Deo, & in Deum debent reduci. Ad 2 discordant Theologi; nec ponunt æterna, nec formaliter necessaria, quia possunt non esse simpliciter. 2 si de possibili creatura ab æterno, non æternitate, vt duratione intrinsece simpliciter indefectibili: sed tantum extrinsece virtute creãtis, & conseruantis. 3 cum potentia intrinseca ad deficiendum, si non corruptione, saltem possibili desitione. Ad 3 non intrinseca duratione; sed extrinseca dependentia. 2 æternitate participata. Ad 4 sine principio essendi formaliter, & sine causa efficiente. 2 essent æternitate participata. 3 essent post non esse ordine naturę. Ad 5 beatitudo nostra æterna, non quia simpliciter, ab intrinseco

sine potentia deficiendi; sed extrinsece Dei volũtate. 2 æuiterna quia semper manet, & perpetua, quia bonum, quod non potest à contrario corrumpi. 3 non ex se formaliter necessaria: ex rectitudine beati & Deo, quia nõ concurrit ad oppositum.

An æternitati insit successio, variatio, & mutabilitas. 3.

Aeternitas intrinsece duratio permanens, diuini esse formaliter infiniti, & imparticipati sufficiens est ad coexistendum omnibus differentiis temporum si omnes essent simul. Res ergo, quæ fluunt, aut successiue fiunt coexistunt illi, successione rerũ in æternitate, non fluxu æternitatis indiuisibilis; nihil reale ab illa successione recipit, tantum est extrinseca denominatio, & relatio rationis, seu potẽtialitas coexistendi omni possibili. imo nec in actu Dei, quo vult res ad extra, potest esse successio; quia si potest agere vnum, & non agere, pro nunc æternitatis, non tamen potest ambo opposita, nec simul, nec successiue; habet simultatem potentiæ ad ambo opposita; non potentiam simultatis ad illa simul, aut successiue; qa repugnat æternitati successio.

Dico Æternitati intrinsece repugnat successio, mutatio, variatio, & prius ac posterius. ex. 1. dist. 9. D. 39. Y. 40. A quodl 6 Pro. ex Boetio est interminabilis vitę tota simul, & perfecta possessio ex August. de ver. relig. c. 49. in ipsa æternitate nulla spatia temporis cerno. Ansel. Monol. c. 22. necesse est eam simul totam omnibus locis, ac temporibus esse præsentem. 2 prius, & posterius, ac successio destruunt naturam æternitatis; quæ est tota simul, & interminabilis vitæ perfecta possessio. 3 æternitas semper manet, omnibus coexistit; in ea nihil præteritum, vt iam non sit; nihil futurum, vt non dum sit; non est ibi nisi nunc, & est, ergo ergo nulla successio. Anteced. Aug. 5 de trinit. c. 16 apud Deum nec præterita transierunt, & futura iam facta sunt. 4 cum omnibus immutabiliter manet; nam si temporis differentiæ de nouo incipiunt, variantur res, successio fundatur in illis; non in æternitate, quæ potens est coexistere cuicumque possibili.

Arguent Hæretici, qui negant æternitatem esse indiuisibilem, & totam simul. 1 scriptura enũtciat de Deo temporis differentias; præteriti, ex vtero ante luciferũ genui te. psal. 109 futuri; quæcumque audiet loquetur, Io. 16. 2 duo contradictoria simul vera in nunc æternitatis; Petrus est, & Petrus non est. 3 plus extitit Deus ab æterno vsque nunc quam vsque ad natiuitatem Christi; & minus, quam erit in die Iudicii. 4 quæ coexistunt debent coexistere in cõmuni mensura; nunc est fluens, ergo & æternitas. 5 nunc æternitatis si indiuisibile, non esset præsens præterito, & futuro; vt nec pũctum coexstenditur toti lineæ. Ad 1 enunciantur præteritum, & futurum

turum de Deo, non vt consignificant differentias temporis in Deo: sed nunc æternitatis semper manens, Aug. hom. 99 2 quo ad effectus, & vt nostro modo explicemus ea, quæ Dei sunt. 3 quia eternitas formaliter indiuisibilis; virtute æquiualet diuisibili, vt anima in omnibus partibus tota, nec ipsa habet partes. Ad 2 contradictoria extrinsece succedunt æternitati; non simul; vt nec simul intrinsece sunt vera. 2 coexistunt vt sunt; non simul vera, nec coexistunt simul. 3 successio in rebus. Ad 3 plus secundum coexistentiam ad tempus, non in seipsa. 2 extrinseca denominatione, & terminatione; non variatione intrinseca. 3 nobis plus, qui tempore mensuramus. Ad 4 quę adequate coexistunt; æternitas mensura excedens, & infinita. 2 æquiualet tempori, non actu, sed virtute. Ad 5 indiuisibilis formaliter, virtute æquiualet diuisibili; punctũ formaliter, & virtute indiuisibile anima formaliter inextensa, virtute agit vt extensa, in oculo videt; in manu non videt. Ais si æternitas semper manet eadem, ergo res creata nunc, est creata ab æterno. nam æternitas caret partibus. ℟ non est adęquata cõmensuratio rei ad æternitatem, ab æterno non est res. 2 virtute æternitas ęquiualet innfinitæ successioni. 3 extrinsece res coexistunt, & succedunt; ideo res fiunt de nouo; æternitas indiuisa manet. Ais si æternitas indeficiẽs & inuariabilis, ergo est ipsa Dei immutabilitas; ergo ratio positiua. sequela; nam immutabilitas est indeficientia essendi ℟. immutabilitas ex infinitate essendi intensiua; æternitas ex infinitate durationis; ideo attributa, & modi distincti. 2 mutatio á potentia ad actum; vel ab esse ad nõ esse, Deus omni modo immutabilis; quia summe simplex, nihil potentiæ in Deo; quia necesse est esse; immutabilis, non potest ad nõ esse conuerti; ideo formalitates distincte, tantum identice & gratia materiæ idem; á plenitudine, & infinita necessitate essendi, prodit infinitas durationis, & immutabilitas; illa negatio actu, aptitudine, & potentia ad deficiendum simpliciter; hæc ad dependendum, nec ad acquirendum, tam simpliciter, quã secundum quid. vt simplicitas ad componere, & componi; nam purissimus est actus, & immutabilis. Hæ sunt rationes quibus explicãtur, & concipi possent a nobis; vt sunt in re, in patria.

DE IMMVTABILItate Dei.

TITVLVS. 8.

An Deus omnino immutabilis. 1.

IMmutabilitas; aut secundum substantiam, & esse, quæ opponitur mutationi a nõ esse, ad ẽe, & ẽ contra ab esse ad non esse simpliciter: aut opponitur mutationi

ni secundum accidens, qua res aliter se habet nunc, quam prius; quo ad accidentia intrinseca, vt scire, & velle, quantitas, & qualitas; aut extrinseca, locus, & vbi. Deus infinitus entitate, & perfectione, ei nihil entitatis, aut perfectionis deest, nec deesse potest; eo modo quo possibile est id haberi in aliquo vno, identice, aut formaliter; aut virtute, & eminenter; quodl. 5. L.

Dico. Deus simpliciter, & omnino immutabilis. 1. d. 8. q. 5. Probatur Malachię. 3 ego Deus, & non mutor. Iacobi. 1. Apud quē non est transmutatio, nec vicissitudinis obumbratio. psal. 161. tu autem idem ipse es. Aug. 7. de trinit. c. 6. omnis creatura mutabilis, solus Deus immutabilis. 2. ratione; mutatio dicit imperfectionem, & potentiam passiuā eius, quod mutatur; & defectum potentiæ in mutante. 3 essentialiter inuoluit carentiam vlterioris actus; Deus purissimus, vbi nil potentiæ. 3 quod mouetur ab alio mouetur, sed non ab alio, & alio in infinitum, ergo ad primum, & immobile. minor; si in infinitum in mouentibus, & motis; motus infinitus in tempore finito; nam cum aliquid mouet, ex eo, quod mouetur, simul mouet, & mouetur, & sic tota coordinatio mouentium, & mobiliū infinita, esset in tempore finito. 4 Deus, eo quod necesse esse, nō mouetur mutatione substantiali eo quod summe simplex, nec mutatione accidentali; ergo simpliciter immutabilis. 5 non mutabilis ad non esse; qui necessario semper existens, ego sum, qui sū, exodi 3. Anni tui non deficient psal. 101. solus habet immortalitatem Timoth. 6. Non ad locum quia vbiq; pręsens, cælum, & terram ergo impleo, Ierem. 23 non ad augmentum, vel defectum, Deo nil addi, vel diminui potest sēper est, qcquid est. non ad cognitionem, omnia nuda, & aperta oculis eius; Hebr. 4 nulla creatura inuisibilis in conspectu domini. Non ad volitionem; statuit ea in æternum. Non ad aliquod accidens, & alterationem; apud quem non est transmutatio; numquid ad iracundiam prouocatur Deus. Non ad aliquam vertibilem operationem; non est Deus, quasi homo, vt mutetur; ergo simpliciter incōmutabilis est Deus; stabilisque manens, dat cuncta moueri; Boet. Adde motus est ad quietē & ex indigentia; nulla re Deus eget.

Vrgēt qdā Hęretici; 1 omnibus mobilibus mobilior est sapientia sap 7. Deus est sapientia. 2 de nouo factus homo, cum antea non esset homo. 3 ex non creante, fit agens, & creans de nouo. 4 vult quædam fieri in tempore, quæ antea noluit fieri. 5 de nolente prius factus est volens. 6 refertur de nouo ad creaturam, quæ nunc est, & antea non erat. 7 exiit in tēpore de otio in actū; non agens, dum fit agens, alteratur, & mutatur. 8 Deus nunc scit ortum solis; nunc non scit ortū, sed occasum. 9 mutat consilium

prædicit Niniuitis subuersionẽ, Ezechiæ mortem; quorum neutrum accidit. 10 Nouit Dominus mutare sententiam, si noueris emendare delictum. Ad 1 mobilis sapientia, non passiue, vt moueatur; actiue, quia omnia mouet; vt animal sensibile, quia actiue sentit. Vel mobilior, quia actu habet id totum, quod motu potest acquiri, non quia a potentia exeat in actum. Vel vno intuitu omnia intuetur. Ad 2 factus homo, non per aliquid intrinsece nouum in Deo; sed per vnionem, & terminationem, quę est relatio dependentiæ humanitatis ad Verbum. Ais vere, & formaliter intrinsece Deus homo. ℟. non informatus humanitate, sed vt terminans, & substẽtans humanitatem. vel mutatione humanitatis, non Dei. Ad 3 non actu nouo, nec relatione, quam de nouo fundet, noua terminatione; eodem enim actu, quo Deus vult rem nunc fieri; voluit ab æterno vt fieret. Ais voluntas Dei iuncta est actui in tempore. ℟. vt creatura fit nũc & non antea: non vt velit nunc, & non antea; hinc mutata res, non Deus. Ad 4 creaturam ex tẽpore fieri, & non antea, est eam mutari, non Deum. Ad 5 non de nouo formaliter volens: eodem enim actu infinito ab æterno voluit, quæ voluit; sed pro tempore. Ais, quæ semel voluit fient, vbi libertas? ℟. q̃ voluit, vt fierent libere, à nobis libere fiũt. Voluntas Dei non tollit a rebus libertatem, ita vult, vt motus nostros sinat. libertas nostra, nõ sine prima Dei libertate. Ad 6 relatio in creatura, quæ recipit esse, non in Deo, qui terminat solum respectum rationis. vel sola denominatione extrinseca; non per aliquid, quod re Deo insit. Ad 7 vbi esse non est agere, exitus ab otio in actum motus est. agere Dei est esse, quicquid agit sine motu agit. 2 velle æterno, vult pro tempore; fit agens non actu nouo, effectu de nouo. Aperta ianua sol illuminat non mutatione sui; in domo. Ad 8 mutatio nõ in Dei scientia, q̃ eadem; in obiecto, & re, quæ variatur. 2 cras, & hodie, mane, & vespere; nunc sic, nunc non sic, non in Dei scientia: sed in sole; qui nobis oritur, & occidit. Ais mutato obiecto, mutatur scientia. ℟. si causata ab obiecto; si actio distincta a substantia; si accidens, quod insit; scire Dei est esse Dei, increatum, & æternum, quod ab obiectis secundariis non pendet; & quibus mutatis, non mutatur. Ad 9 non mutauit Deus consilium, quod ab æterno secum habuit: sed sententia in tempore, qua Niniue subuertẽda iuxta merita; & Ezechias moriturus iuxta causas inferiores; non necessitate diuinæ potentię. Ad 10 mutãtur volita, non æterna Dei voluntas. 2 mutatio in rebus iuxta Dei voluntatem, & præscientiam; ita in æterna Dei præscientia, & infallibili beneplacito. 4 quo ad voluntatem Dei exequentem, quæ habet comitem nostram voluntatem; nec

saluat

saluat nos sine nobis; quæ parcit penitenti, & præsto est facienti. Authoritates, quæ in Deo motum insinuant. Misticè, aut secũdum causalitatem debent exponi.

An immutabilitas possit creaturæ communicari. 2.

ENS infinitum, quod habet totalem plenitudinem entitatis, pro vt potest esse in aliquo vno; aut formaliter, aut virtute, & nequit esse in potentia, aut alterius perfectionis capax. At omne ens finitum; & creatũ, quia essentialiter ens participatũ semper est in potentia ad aliquid & mutatione capax; quodlibet. quinto.

Dico. Nec datur, nec dabilis est creatura immutabilis. 1. dist. 8. quæst. 5. Prob. 1. Timoth. 6. solus habet immortalitatem. 2 ex se omnis creatura indifferens est ad esse, & non esse; ita vt creatione sit, si non erat; annihilatione possit non esse, quæ est; ergo mutabilis. 3 intrinsece, & essentialiter omnis est finita, dependens, nec habens plenitudinem entitatis, ergo in potentia ad aliquam perfectionem. 4 immutabile, vel ad accidens; vel quia incorruptibile; vel quia nulla in eo potentia ad non esse; omnis habet accidens, & accidentium susceptiua; vel quo ad totum; vel in toto, aut secundum partes; etiam prima intelligentia post Deum, ab vna operatione transit ad aliã ab intellectione procedit ad intellectionem; qua si potest in quoduis intelligibile, id non simul, quia non infinita, ergo successione, & cum mutatione. si incorruptibilia, vt corpora cælestia; nõ tamẽ à motu res immunes; nec ab omni mutatione, & mutabilitate; nam possent, ex se totaliter esse desinere, saltim annihilatione. 5 natura inuariabilis simpliciter non datur; id enim solius est Dei; nulla creatura habet, vt se ipsa stare possit, sed à Deo; ergo nulla intrinsece immutabilis, & omnia tenderent in nihilum, nisi manutenentia omnipotentis Dei conseruarentur, Gregorius.

Argues. mutatio est secundum locum, & tempus, August. sup. Gen. aliqua sunt extra tempus, locum, & semper; vniuersale est semper, & vbique; primo post. cælum empyreum extra locum. 2 Angeli, & animæ non dependent à tempore; ergo immutabiles. 3 Accidentia vltima, tam spiritualia, quam materialia non sunt amplius susceptiua vlterioris perfectionis, ergo immutabilia subiectiue. 4 forma est inuariabili essentia consistens, lib. sex. princ. ergo immutabilis. Ad 1 vniuersale mutatur ratione ei' in quo est, & in suppositis. vel semper est, non actu, sed vnde possit fieri. Empyreum mutatur ratione contenti; nunc continet, quæ non prius, Bonau. mutatur a potentia Dei, imo ab intelligẽtia creata; nam corporalia in motu locali subsunt Angelis, Riccardus. Ad 2 non sunt natura

immutabiles, quia accidentia de nouo suscipiunt; quia in substantia possent deficere, esto nõ deficiant; habent potentiam ad non esse simpliciter, si non intrinsece, vt corruptibilia, extrinsece, & per annihilationem. Ad 3 non posse mutari ex plenitudine essendi perfectio est, & solius Dei non posse esse subiectum alterius ob exiguam entitatem, & quia rei vltimo insunt, nil refert. Vel si non vt q, vt quo mutantur, si non variantur, variant; si non suscipiunt, suscipiuntur. Ad 4 forma inuariabilis subiectiue, nõ terminatiue. est qua motus, & ad quam motus; non in qua motus.

An Sempiterna, Cælum, Intelligentiæ, & substantiæ separatæ sint in essentia immutabiles. 3.

ARistoteles, & Auicenna putabant cælum, & intelligentias esse entia ex se formaliter necessaria; & consequenter immutabilia; ac sine potentia ad mutari secundum substantiam, nec posse transire de non esse ad esse simpliciter; nam si emanant immediate à Deo, & necessario, etiam ad ipsum necessario se habent. At contradictio est Arist. aliquid esse ex se formaliter necessarium, & ab alio causatum, & dependens. similiter si causa prima naturaliter, & necessario causaret ad extra, causa secunda nihil causaret; nam causa prima prius naturaliter respiceret causatum; & secundum vltimum potentiæ naturaliter prius causaret. Item nulla in rebus contingentia, nam si Deus ageret necessario ad extra, etiam necessario moueret; at causæ, quæ agunt in quantum motæ, si necessario mouentur, necessario mouent. Ideo necessarium ex se formaliter, qđ potest esse sine quouis reali non necessario extra se; nec extra Deum aliquid habet esse necessarium, sed possibile, dependens, & ab alio.

Dico. Corpora cælestia, & substantiæ separatæ, nec ex se formaliter entia necessaria; nec secundum substantiam intrinsece immutabilia. 1.d 8.q.5.quodlib.7 contra Arist. Prob. implicat, quid esse ex se formaliter necessarium & causatum ab alio; omnia à Deo ergo nil ex se necessarium. Maior quod pendet ab alio in esse, & conseruari; eo non causante, aut non agente non est, ergo nec ex ex se necessarium est. 2 quæ extra Deum sunt petunt causari, & cõseruari ab alio; ergo simpliciter necessaria non sunt. Antecedens; dependent, subordinata, & ordinem essentialem habent ad primum. sequela, ex se necessaria, quouis alio à se sublato, sunt. 3 Deus ad extra non agit necessario; ergo nil causatum extra, est formaliter necessarium. sequela; sic formaliter est res, vt ab efficiente est sibi datum esse; eo modo res causata est, vt causa dedit esse. Antec. si necessario, & secũdum vltimum sui posse ageret, cum sit infinitæ virtutis, simul omnia

omnia egisset; solus omnia causasset; nam causa prima prius natura respicit causatum, ergo si naturali necessitate causaret, & in quantum posset; totaliter omnis effectus esset à prima, & nulla possibilis actio à secunda. Itē nulla contingentia in rebus; nam causæ, quæ motæ agunt, eo modo mouent, quo mouentur, ergo si necessario mouentur, necessario mouent. Item nulla libertas; implicat libertatem esse in effectibus, & non in causa; vt enim esse est à causa, ita & modus agendi; ergo prima agente necessario, omnia necessario euenirent. 4 Deus ad extra non est causa necessaria, ergo nullum ens extra Deum formaliter necessarium. Antecedens necessitas causandi, vel habitudo necessaria ad effectum imperfectio est; ergo Deus cum indifferentia, & libertate agendi.

Probatur 2 pars. nil extra Deū est ens necessarium, ergo nil, qd non possit non esse. 2 libere omnia pendent in esse, & conseruari à Deo; ergo non ita sūt, vt eis repugnet non esse. 3 Angeli, & celestia, non sic sunt, vt seipsis stent; nam dependentia sunt, & si in nihil non cedunt, bonitas Dei est. 4 actu, & potentia non posse deficere solius est Dei. 5 immutabilitas simpliciter tollit mutationem in substantia, in accidente, in toto, in parte, actu, & potentia, omnis creatura si non est accidens, habet accidens; si non mutatur actu in substantia, mutatur in accidente; nam calestia mutant vbi; sæpe priuantur parte luminis. Angeli ab vna operatione transeunt ad aliam; si nō desinunt esse actu, possunt desinere. si cæli negant desitionem actualem, forte aptitudinalem, quia nil inclinat ad sui non esse, non tamen potentialem, qua possent desinere esse.

Arguet pro Arist. contra primum. Deus necessatio est, ergo quæ immediate à Deo necessaria sunt. sequela; operari sequitur esse, ergo quale est esse causæ, tale est agere; & qualis actio, talis effectus actionis. 2 in ente necessitas melior contingētia; in Deo meliora. ergo necessitas agendi. Maior; contingentia ponit priuationem, & defectum. 3 modus agendi Dei, debet colligi ex operibus immediatis Dei; opera immediata cælorum, eorum motus, influentiæ, naturaliter, & necessarię sunt; ergo Deus naturaliter, & necessario agit. 4 si libere, posset agere, & nō agere, & mutari. 5 in Deo idem est esse, posse, & agere; ergo vt est, agit. 6 nō timendum cælum quiescere 9. met. 17, si contingentur ageret, timendum valde. 7 cæli necessario mouent, & agunt, ergo Deus. sequela; quæ vt mota agunt, si necessario mouent, necessario mouentur; & in essentialiter ordinatis, posterius non causat necessario, quin prius.

Ad 1 necessitas essendi perfectio; necessitas actu causandi alia à se imperfectio: nam dicit habitudinem necessariā ad aliud extra se. vel operari sequitur esse,

quo

quo ad quid, non quale; est ab esse: sed non necessario tale, quale est esse. Vel necessaria sic sunt, vt quouis circumscripto adhuc sint, Deo non causante, nihil esset; ideo præter Deum nil necesse. Vel quæ emanant à Deo, & sũt Deus, vt personæ diuinæ; non quæ sunt extra Deum. Ad 2 necessitas agendi melior; at non agendi extra se; hæc enim ponit necessariam dependentiam ad causatum. Vel contingentia quæ dicit defectum; non facultas, & libertas agendi, & non agẽdi. Ad 3 motus cæli quidem necessarius necessitate mobilis; non ex parte mouentis. Vel quia non deficit; non quin possit extrinsece deficere, vt deficiet. Ad 4 mutantur res; non Deus. Vel si actu nouo Dei, mutatio esset in Deo: sed quia actu æterno Dei, pro volito de nouo in tempore; mutatio est voliti, non Dei; vel actu Dei vnico, qui infinitus est, inuariato, vult rem esse pro vno nunc, non alio. Ad 5 Deo idem, quia agere non est accidens, sed Dei substantia, transitus tantum ad obiecta volita extra se, non est coactus, nec necessarius. Vel Arist. 3. phys. idem esse, & posse in æternis; quia posuit æterna extra se necessaria. Vel idem, quia in eis non est materia partis, quæ proprie est potentia, nec vera compositio. Ad 6 in opinione Arist. at rei veritate, cælum, & terra transibunt. Vel non ex parte mobilis; sed ex parte principii mouentis; quo non causante, aut non mouente, nil causaret, nil moueret. Ad 7 non in ordine ad Deum: sed ad alia; nullum enim agens creatum est, qui possit eorum motus impedire. Vel nil necessarium simpliciter respectu Dei. Vel necessitas suppositionis talis naturæ, & formæ datæ à Deo. Ais cum causis necessario agit Deus, cum liberis libere. ℞. sensus est, qa eis ꝓbet necessaria vt agãt necessario; nõ qa actio Dei ad extra necessaria sit.

Argues contra 2. partem. Cælum aut caret materia, aut si habet eam, non est priuata sua forma, nec in potentia, & caret cõtrario; ergo substantialiter immutabilis. 2 Angeli intrinsece non habẽt, quo corrumpantur, & substantialiter immutentur; quia spiritus puri, & perennes. 3 nulla potentia est intrinsece ad non esse, ergo nulla creatura potentia simpliciter defectibilis. 4 si Deus necessario, & naturaliter oĩa causaret, cũcta ẽent necessario ĩmutabilia; ergo ex hoc, ꝙ libere causat. sequela; ꝑfectio nõ deest causato obmodum dignioꝛem causandi. 5 nulla variatio in beatis, ergo nulla mutatio. 6 necessitas, quæ tam digna est ad intra, cur non ad extra?

Ad 1 Cælum intrinsece corruptibile, non corrumpitur, quia non est agens potens vincere hanc formam 2.d.14.q.1.E. & quia Deus præbet concursum vt sit, non aufert ne sit. Ad 2 Angeli si nõ mutabiles corruptione, quia carent materia; mutabiles totali desitione, quia possent non esse; si incorruptibiles, quia intrinsece

ce

ce carent contrario, non tamen inuariabiles, quia possibile est nõ esse. Ais, posse non esse à Deo, nõ est rem intrinsece esse mutabilẽ. ℞. non mutabilem corruptione; sed quidem totali desitione. & quia per Deum possunt non esse intrinsece habent, vnde non sint. nec potentia Dei est ad impossibile; & ideo res possunt annihilari, quia potentia in eis respectu Dei, indifferens est ad esse, & non esse. Ad 3 in genere, non extra genus. Potentia naturalis, non neutra; vel ad Deũ. vel potentia secundum quam inclinamur; non qua conditione naturæ possumus deficere. Ad 4 pugnat Deum naturali necessitate extra se causare: nam causare est in natura distincta; producere naturaliter est in eadem. 2 naturaliter, & necessario extra se Deus nequit agere, quod.n. ab agente naturali fit, adequatum ẽ illi; nil extra Deum æquari potest Deo. 3 dato impossibili, qđ naturaliter causet, aliud inferas omnia esse necessaria: sed quia libere, & vt vult effectus, pro vt vult facit; conditio effectus sequitur ex modo agendi causæ. Ais velit Deus facere necessariũ. ℞. si necessarium esset, iam factũ non esset. Necessarium non fit extra Deum, quia nequit fieri; id vult, & potest Deus velle, quod possibile est vt velit. Ad 5 nulla actu erit; sed non impossibilis. Nulla stante concursu Dei, & rectitudine, in qua beati sunt firmati: sed natura non est inuariabilis. Nulla in substantia obiecti primi, quo ad alios effectus, notitia in beatis variari potest; & plura possunt scire quam sciant; in corporibus erunt agiles, & poterunt moueri. Ad 6 est ad intra in Deo, vbi si quid esset necesse, ab alio à se cogeretur Deus, quare pura immutabilitas, quæ negat actu, aptitudine, & potentia variationem in esse, & agere; in actu primo, & secundo; quo ad totum, & partem, tam substantiæ, quam accidentis solius est Dei. qui purus actus summe, & perfecte simplex sine partibus & absq. vllo accidente, impermutabilis est, & incommutabilis Deus in æternum.

DE IMMENSITATE Dei.

TITVLVS. 9.

An Deus sit immensus. 1.

VT infinitas est modus perfectionis essentialis entitatis Dei. Æternitas modus in duratione Dei. ita immensitas præsentialitatis Dei ad res. Infinitas cum negatione limitis in essentiali perfectione Dei; æternitas cum negatione deficientiæ in negatione termini præsentiæ Dei. immensitas ergo est modus intimus diuinæ virtutis, quo Deus simul omnia attingit, præsens est omnibus rebus actu existentibus, vel potentibus existere. In ratio-

ratione formali immensitatis nō clauditur actualis coexistentia ad res; sed aptitudinalis; nam actu coexistere Deo ab æterno non infuit; sed ex tempore; & tamen semper immensus; sicut omnipotentia addit respectum aptitudinis ad possibilia, quia esto non produceret, adhuc formalissime omnipotens. vel immensitas intrinsece habet vt rebus actu coexistat: sed non vt res existant. At quia immensitas perfectio simpliciter est, dicit pro formali rationem positiuam, vt fundamētum proximum, quæ est infinitas præsentialitatis; immutabilitas vniformitas infinitatis essentiæ; æternitas necessitas sēp manē di illius infinitæ entitatis. simplicitas actualitas purissima illius essentiæ. infinitas quantitatis virtutis, & essentialis perfectionis essentiæ; his & similibus explicamus non modo per negationes; sed per affirmationem; & pro vt à nobis imperfecte concipi possunt. præsentia ergo rerū in corporibus est infima, & imperfecta, & cum circumscriptione limitata partium ad partes, & totius ad totum locum. In Angelis spiritibus perfectior, nam per simplicem, & realem substātiæ præsentiam, non circumscriptam, & coextensam; sed diffinitiue, quia finitæ substantiæ finitam, & diffinitam sphæram exigunt. At essentia Dei illimitata, & infinita infinitam, & illimitatam habet præsentiam.

Dico. Deus formaliter ē immensus, & absque limite suæ præsentiæ. 1. d. 37. d. 39. B. 2. d. 2. qu. 6. Prob. psal. 144. magnitudinis eius non est finis. 2 Paralip. & 4. Reg. cæli cælorum te capere non possunt. 2 Ambros. lib. de spir. sanct. nihil præteritum, nihil circumscriptum, nihil diuisum habet. Aug. de præscientia Dei; Adest rebus omnibus, & singulis totus. 3 Vt Deus entitate infinitus, duratione æternus, sic præsentia incircumscriptus, & immensus. 4 Virtus est vltimum, in quod res potest, 7 phys. Deus cui nihil entitatis deest, infinitus; quia semper est, æternus; quia operatione attingit omnia, omnipotens; quia inter omnia, nec clauditur termino eius præsentia, est immensus. 5 limitatio, & finitas imperfectio est; si non semper esset, limitatus esset secundum tēpus, ergo si non immensus, & omnibus præsens limitata eius præsentia; vt. n. æternitas coexistit omni tempore, immensitas omni loco, & omni rei. 6 si non immensus, metiretur, & clauderetur Dei præsentia.

Argues. Omnia sunt in Deo, Aug. lib. 73. q. 20. ergo si Deus in omnibus, omnia essent in omnibus. 2 nunc res sunt, antea non erant; ergo præsentia Dei mutatur, si Deus illis sit præsens. 3 esse in aliquo est contineri ab eo; Deus continet, non continetur à rebus, ergo non in rebus. 4 quæ sunt eadem in tertio, & inter se; ergo quæ simul in tertio, & simul inter se; ergo si Deus simul in rebus, res essent simul. Ad 1 omnia in Deo, vt effectus in causa;

ſa; ac virtute, & eminenter: ſed Deus eſt in omnibus, quia dat eſſe, & conſeruat omnia. 2 quia Deus immenſus eſt in omnibus: ſed quia res immenſæ non ſunt, non omnia in omnibus; nec termini reciproce ſumpti. Ad 2 reſpectus præſentiæ ad res, mutat creaturam, quæ de nouo eſt; nō Deum. vel ſola terminatio in Deo ad id, quod in tempore eſt. vel immenſitas in Deo per modum actus primi; actus ſecundus tantum ponit denominationem in Deo. Adde; immenſitas Dei non eſt in potentia, nec ex eo, quod fit actu rebus præſens, aliquid de nouo in Deo; ſola denominatio; ſicut ex hoc, quod effectus de nouo producitur, nihil reale de nouo in Deo. Ad 3 quod eſt circumſcriptum, & cōmenſuratum ab eo in quo continetur: ſed quod eſt immenſum non continetur. vel ſi eſt in aliquo vt conſeruetur; non ſi dat eſſe, & conſeruat. Ad 4 ſi tertiū eſt commune, & illimitatum, ex identitate duorum in tertio, nō ſequitur identitas extremorum; nec ex ſimultate ſimultas; nec ex vnitate vnitas; animal, & lapis idem in ente, non tamen idē ens.

An Deus ſit vbique. 2.

VBi non ſumitur nunc, vt forma proprie diuiſibilis, ſecundum quam poteſt per ſe, eſſe motus; quæ non conuenit niſi diuiſibili, & per modum diuiſibilis ſe habenti, & conuenit corpori, quod loco extenditur: ſed pro ſimplici præſentia ſecundum quam ſubſtantiæ ſpirituales replent locum, ſubſtantiam loco exhibent, & in loco indiuiſibiliter ſunt diffuſæ. Hinc aliud eſt, Deum eſſe rebus intime præſentem; & Deum eſſe vbique præſentem omnibus rebus, etiā ſubſtantiis; vbiq. per modum replentis, & vbi eſt ratio loci; ſic id dicitur vbique, quod omnia loca replet.

Dico. Deus non modo rebus omnibus eſt præſens: ſed vbiq; eſt, & omnem locum replet. 4. d. 10. q. 2. ad 1. d. 37. 2. d. 2. q. 6. *Probatur* Ierem. 23. Cælum, & terrā ego impleo. ſap. 1 ſpiritus Domini repleuit orbem terrarum, pſal. 138. Si aſcendero in cælum tu illic es, ſi deſcendero ades. 2 Aug. de præſ. Dei; fatendum vbique eſſe Deum, per diuinitatis præſentiam, non vbique per inhabitantem gratiam. Baſil. orat. in Euang. Ioan. totum, quod noueris, aut ſpiritu penetraueris, Deo plenum inuenies Chriſo. Hom. 17. in Gen. non ambulat Deus, qui vbique eſt præſens, & omnia implet. 3 Deus immenſus ergo vbique. ſequela, id enim immenſitatis eſt proprium. 4 Deus eſt realiter intime præſens omnibus reb. pro vt dicunt preciſā rationem ſubſtantiæ; ergo & omnibus locis, pro vt dicunt quantitatem, & vbi; non minus enim immenſus eſt Deus, per ordinem ad ſubſtantiam, quam ad totum id, quod eſt. 5 eſſe occupatiue in loco, corporum eſt; diffinitiue hic, & non alibi, ſubſtantiæ finitæ eſt; immenſiue, & vbique ſolius

lius Dei. 6 substantiæ spirituales exhibent seipsas locis; sed quia finitæ entitatis non in omni loco; ergo Deus immensus in omnibus est. 7 si esset immensa magnitudo repleret omnia loca quantitatiue; ergo quia Deus immensæ substantiæ replet omnia substantia. 8 nullum est vbi, in quo Deus non sit, secundum essentiam, potentiam, præsentiam.

Argues August. lib. de essentia Deitatis; Deus illocabilis, nec de loco ad locum transit. Ansel. in monolog. c. 20. conuenientius Deum esse cum loco, & tempore; quam in loco, & tempore. 2 si totus vbique, ergo definitur loco; nam totum cuius nil est extra. 3 si replet omnem locum, nulla substantia spiritualis in loco; sequela; adæquat Deus omnem locum, ergo nequit excedi a loco, vt aliis repleatur. Item, quæ habent eumdem modum essendi in, non simul, duo corpora, vel duo Angeli. 4 indignū in loco turpi esse Deum. 5 esse in loco, & qualitatibus loci non affici, consonum non videtur.

Ad 1 illocabilis per sui motū. vel vt diffiniatur à loco; non quia absens à locis. Ad Ansel. nō in loco, & tempore, vt diffiniatur, circumscribatur, & mensuretur his, ac contineatur ab his, sed vt repleat, & coexistat cum his. Ad 2 totus vbique, quia nil entitatis, & perfectionis deest, nisi quia ita hic, quod non alibi. vel totum, quod habet partes, nil eius est extra: non Deus indiuisus, & immensus. Ad 3 si esset in loco cum modo implicante, ne alia sint cum eo: modus essendi Dei in loco, non aufert ab aliis, ne sint; imo potius conseruat, regit, tuetur, causa est vt sint. vel qui adæquat commensuratiuo modo, & per dimensiones, non modo indiuisibili, & sine dimensionibus. vel in eodem ordine forte plura adæquata, vt plura corpora; nō in subordinatis essentialiter vt Deus, & Angelus. Ad 4 si posset infici; non sic Deus, vt nec sol ex luto. Ad 5 id de loco conseruante, & continente; Deus in rebus, & vbique, non quia illis egeat: sed omnia Deo egent, & sine Deo non sunt.

An Deus sit in rebus, & vbique per essentiam, præsentiam, & potentiam. 3.

Deus non sic vbique, vt ad modum corporum repleat omnia loca occupatiue; nec solum effectiue, quia omni loco dat esse, & virtutem locandi, & communicat esse illis: sed etiam vbique, quia exhibet se, & in toto loco indiuisibiliter est diffusus; vt cæteræ substantiæ spirituales citra Deum, in loco sunt diffinitæ, vt si in vno, nō in alio, quia finitæ entitatis: at Deus infinitus, & immensus, nequit determinato loco definiri; sed vbique, & in omni loco est.

Dico. Deus vbique in omni loco, & in omnibus rebus, per essentiam, præsentiam, & potentiam. 1. d. 27. d. 39. 2. d. 2. qu. 8. 4. d. 10.

20.q.1. Probatur; est per essẽtiã, quia omnibus coexistit, per realem suæ substantiæ exhibitionẽ; per potentiam, quia omnibus dat esse, operari, ac cuncta cõseruat; per præsentiam, omnia in suo prospectu habet, & sua notitia intime penetrat. 2 immediatione suppositi, virtutis, & cognitionis omnibus adest, ergo per essentiam, potentiam, præsentiam. 3 non longe abest ab vnoquoque nostrum, ergo per essentiam; omnia per ipsum facta sunt, ergo per potentiam; omnia nuda, & aperta oculis eius, ergo per præsentiam. 4 Deus immensus, omnipotens, omnisciens; immensitate est per essentiam; infinitate virtutis per potentiam; omnisciẽtia per præsentiam. 5 hi modi essendi possent præscindi ab inuicem suis rationibus formalibus; interdum quis adest, sed non videt; interdum videt, sed non potest; interdum posset, sed non est præsẽs; Deus adest, videt, potest; ergo per essentiam, præsentiam, potentiam est in rebus.

Arguent Thomistæ, qui volũt Deum esse in rebus per essẽtiam, quia eis immediate dat esse; & causa est vt sint; per præsentiam quia omnia videt, per potentiã, quia omnia creat. 2 si per præsentiam, quia in suo prospectu omnia videt, ergo eque in rebus, quæ sunt, & quæ non sunt; æque enim videt, quæ non sunt, vt ea quæ sunt. 3 cognitum est in cognoscente; ergo ex eo, quod cognoscit res, non est in rebus. 4 si per potentiam, quia dat esse, æque potens Deus ad res, vt cum sunt, & ante quam essent; ergo in ipsis per potẽtiam, antequam essent. 5 vna simplici relatione præsentiæ sufficienter creatura potest Deum respicere, ergo non tot destinctis modis. Anteced. relatio vna vbi terminus, & fundamentum vnum 6 si modus essendi per præsentiam, est per cognitionem, ergo est esse cognitum, diminutum, secundũ quid & non modus essendi realis. sequela, creatura cognita fundat relationem rationis. 7 vna simplicissima Dei immensitas, ergo vno simplici modo in rebus. 8 adhuc Deus in iustis per gratiã, in beatis per gloriam, in humanitate assumpta per vnionem hypostaticam.

Ad 1 non distingunt modum essendi per potentiam, & per essentiam; nam esse in rebus per potentiam, est immediatione virtutis, per essentiam immediatione suppositi; ipsi vtrobique ponunt immediationem virtutis; vel Deus non modo est in rebus per effectus: sed per realẽ præsentiam; ideo esse in rebus per essentiam, plus est, quam adesse, vt dantem esse. Ad 2 dum non sunt videt obiectiue, & sunt in eo obiectiue: dum sunt, videt præsentes, & coexistentes realiter intuetur. Ad 3 in esse obiectiuo, & similitudine rei cognitæ, non terminatiue, & quo ad uim cognoscendi, hæc enim est quoque terminata ad res, vsque ad intima rei cognitæ. vel in no-

titia abstractiua rei absentis,non intuitiua rei psētis:hęc.n.supponit res. Ad 4 ęque potēs:sed nondum esse dedit. vel in his, quæ actu sunt Deus actu est;in his quę possibile est vt actu realiter sint, possibile est vt à Deo sint, & in illis Deum realiter esse. Ad 5 ex subiecto, & termino materialiter sumptis,non variatur relatio sed ex ratione fundandi, & terminandi distinctis; pendere in esse a Deo, coexistere Deo, & cognosci à Deo distinctæ sunt rationes terminandi, & his respondent in Deo, formalitates saltim virtute, & eminenter distinctæ. Ad 6 esse in notitia Dei est obiectiuum, & secundum quid rei; esse à parte rei, quod est cognitum à Deo est reale.vel res cognita, quæ potest esse, diminuta; quæ est, realis. Ad 7 immensitas essentiæ, virtutis, & intellectus formalitates distictæ. Ad 8 hic de illapsu generali, quo est in rebus,non de speciali,vt in iustis, & beatis; nec specialissimo per hypostaticam vnionem. imo adhuc in Ecclesia per assistentiam, & directionem; in cælo per gloriam, & maestatem; in inferno sua iustitia, & condigna retributione.

An Deus sua immensitate sit in spatijs imaginarijs extra mundum. 4.

ERror inter Philosophos extitit; & Anthropomorphitæ hæretici tempore Damasi Pape, dixerunt,Deum corporeum & consequēter in loco determinato esse. Alii, Deum non esse vbique, sed in cælo,siue in loco sursum;vnde Arist. 1 cęli 100.Deum,& intelligentiam extra cælũ, vbi non est corpus, nec locus, nec tempus,nec motus, sed euũ sempiternum. Fides; Deum esse vbique, in omnibus rebus. cælum,& terram ego impleo; non longe abest ad vnoquoque nostrum. si ascendero in cælum,tu illic es. Dubium an sint extra cælũ spatia imaginaria,& consequenter Deus in illis.

Dico. Extra mundum spatia imaginaria, non esse, nec consequenter Deus in illis est. Scot. 1.dist.37. B. & C.d.39. Probatur primum. ex 4 phys. 66.in vacuo nullæ positiones, quia nihil est. 76.vacuum vere vacuum, quia nihil. 82 vacuum non est, ergo extra cęlum non est spatium,seu capacitas recipiendi corpus,apta repleri. 2 extra cælum nil reale est, ergo si quid fingas, per intellectum est, vel nihil. 3 capacitas recipiendi corpus dimensiones habet, nec sine longitudine,latitudine, profunditate:sed hæ sunt differentiæ quantitatis realis, ergo non extra cælum, vbi nil reale.4 hoc spatium non est à Deo efficienter, ergo si esset quid à parte rei, independenter à Deo esset.5 implicat spatium, distantiam, capacitatem,vel resistentiam esse, vbi nil omnino est. 6 hæc actualis capacitas receptiua corporis fuisset ab æterno,nec consisteret in sola negatione repugnantiæ, ergo aliquid positiuum sine Deo. Anteced. negatio repugnantiæ supponit, quid

quid positiuum, quia negatio negationis non est absque positiuo; & quod aliquid negat, tollit id quod negat, ergo capacitas positiua sine Deo. 7 esset distantia infinita apta repleri corpore sed corpus infinitum non est dabile; ergo nec capacitas apta repleri; quæ sunt correlatiua. 8 nõ repugnantia, vt Deus creet nouum mundum, vbi non est, nihil à parte rei formaliter extra potentiam Dei est; sed sola virtus Dei omnipotentis ad id; ergo non est quid extra Deum, potẽs fundare, vel terminare relationẽ realis præsentiæ. 9 capacitas, & non repugnantia, semper in subiecto positiue radicari debet, sed nil positiuum extra cælum, ergo mera negatio nostra mente conficta. Maior, si capacitas habet rationem priuationis, & aptitudinis semper supponit positiuum, in quo aptitudo connotata per priuationem fundatur; 10 vltima sphæra non est in spatio, vt in loco, sed in seipsa, & negatiue in loco; quia non habet corpus, quod illam cõtineat ergo quia nihil extra cælum, nec fingenda capacitas, spatium inane, dimensio apta repleri.

Probatur secundum, quod nec Deus in spatiis imaginariis. 1 Tertulli. li. c. Praxeam c. 5 ante omnia Deus erat solus, ipse sibi mũdus, locus, & omnia. August. in psal. 122 antequam Deus faceret sanctos, & cælum; vbi habitabat? in se, & apud se Deus. Bern. l. 5. ad Eugen. non est, vt vltro, queras, vbi erat; nam præter ipsum nihil erat; ergo si in spatiis imaginariis alicubi erat, non nullibi, in seipso tantum. 2 extra mundum nihil reale est, ergo realiter Deus ibi non est. sequela: res non est alicubi præsens nisi realiter aliquid sit, cui præsens fiat. 3 præsentia realis est positiua relatio, & simultas duorum in coexistendo; ergo quæ non sunt, nec simul erunt; spatia nihil sunt, ergo nec Deus in illis. 4 quod in se non est, nec cum eo, vel in eo aliud est; spatia nil sunt ergo in eis Deus non est. Maior, prius est esse, quam simul esse, vel in eo, & cum eo esse. 5 vt æternitas est tota simul, indiuisibilis, & infinita duratio, & coexistentia in rebus, quæ sunt, & cum sunt, non dum non sunt; ita immensitas est ratio coexistendi locis, quæ sunt, non fictis spatiis, quæ non sunt. 6 præsentia realis substantię dicit relationem positiuam realem; ergo supponit extrema realia, realiter distincta, actu existentia; ergo ex immẽsitate vnius extremi actu existentis, non concluditur realis præsentia Dei alteri iam non existenti; sicut nec ex æternitate realis coexistentia ad res, quæ adhuc non sunt; nam futura, quæ nunc non sunt, nunc non coexistunt realiter Deo; esto duratio Dei semper, & in infinitum perseueret, ergo quia extra cælũ spatia ficta nihil sunt, nec in illis Deus; esto immẽsitas Dei vbique sit.

Arguent Molina, Suarez, Becãtus, plures Thomistæ. Arist. 1. cæli

cæli 100. extra cælum, nec tempus, nec locus est, sed ibi entia sempiterna, quæ optimam vitam ducunt. Aug. 11. ciuit. c. 5. extra mundum infinita spatia locorum, in quibus potuisset creare omnipotens. l. de essent. diuinitatis, Deus extra omnia est & non exclusus; intra omnia, & non inclusus. Trimegistus, Deus sphæra intellectualis, cuius centrum vbique, circumferentia nusquam. ex scipt. 2. reg. 8. cæli cælorum te non capiunt. Iob. 11 excelsior cælo, profundior inferno; ergo Deus non modo intra mundum, sed extra mundũ est. 2 Deus extra cælum potest facere plures mundos, & vnum distincte ab alio, ergo inter vnũ & alium, esset spatium inane in quo Deus esset. 3 extra cælum est capacitas, & non repugnantia ad recipiendum corpus, ergo potest à Deo fieri, ergo non est nihil, sed vere spatium. 4 si non est extra mundum, Deus definitiue esset in mundo, nam ita hic, quod non alibi. 5 non diffinitur, nec circumscribitur spatiis totius mundi, ergo extra mundum est. 6 si extra cælum poneret Deus corpus, illud vere in spatio; ergo & Deus ibi 7 corpus Christi ex Thom. 3. p. q. 57. a. 4. secundum pedes in superficie vltima cæli; ergo quo ad reliquas partes supra extimam superficiem; ephes. 4 ascendens super omnes cælos, habet caput, quod realiter distat à pectore, & pedibus; ergo distantia realis, capacitas, & dimensio, secundum quam vna pars respondet capiti, & distat ab ea, quæ respondet pedibus. 8 à primo cælo vsque ad cælum lunæ, si Dei potentia, non essent intermedia, primum distaret vt modo ab vltimo, ergo etiam in vacuo, & inani vera capacitas, & distantia. 9 in vacuo, posset vere esse motus, ex Scoto, ergo realis præsentia nõ repugnat inani, & spatiis. 10 extra cælum posset Deus operari, & facere alium mundum, ergo est ibi præsens, quia vbi agens potest operari, necessario est. Si non esset præsens, mutaretur, cũ de nouo pręsens fieret. Si nullum spatium extra cælum, non est qualiter primus orbis moueatur.

Ad 1 sunt extra cælum, quia separata à loco tempore, & motu sensibili; non quia in spatiis fictis. vel extra, quia carent circũscriptione, nec habent situm in cælo. Ad August. ibi contra Epicuros, qui ne dicerent, Deum otiose mansisse per infinitũ tempus imaginarium, dicebant Deũ ab æterno creasse; subdit August. cogitent quoque infinita spatia locorum, à quibus non potuisset abesse, sequitur infinitos mũdos produxisse; ad homines redarguit. Ad id extra omnia; quia nullibi circumscribi, definiri, nec adæquari potest. Ad alia circumferentia Dei nusquã, quia vbique totus, & nullo termino definitur; nec cæli Deum capiũt, nec eius immensitatem adæquãt. Ad 2 esset distantia pro respectu vnius extremi ad aliud; non pro me-

medio proportionato inter extrema. Vel esset extra aliud, quia non in alio, cum alio; non quia positiua dimensio inter illa. Vel id tantum priuatiue, non positiue. Ad 3 non quod sit positiua entitas habens rationem loci; sed pura negatio repugnantiæ positiue; Vel non quod extra cælum sit, quid receptiuum; sed potentia Dei ad plura, & plura efficienda. Ad 5 si ita in mũdo, vt esset illi adæquatus. Vel si non posset esse alibi. Deus tantum in mundo, quia extra nihil est, in quo sit; quod si esset, adhud adesset. Ad 5 ex hoc, quod non definitur, posset esse extra, si poneretur locus, vbi esset. Vel quia immensus cum potentia ad coexistendum alibi; sed quod actu non sit, id quia aliud actu nõ est. 6 si poneret corpus extra cælum, etiam illi concrearet locum, & spatium; quod enim est, alicubi est. Vel si ponas corpus extra cælum, non simpliciter necessario ponis spatium, vel distantiam; quia quouis posito, & iterum annihilato, adhuc posset Deus ponere corpus extra cęlum. Adde respectum ad locum posteriorem esse, proinde à Deo separari posse. Ad 7 corpus Christi super cælos, quia perfectius, & propinquius Deo. Vel quia vnitus Deo; & Deus non in cælo, non vt contentus, sed continens. Vel quia in Christo potẽtia superęgrediendi cælos: sed non extra cęlum actus quia nec locus, nec potentia susceptiua corporis. Ad 8 tunc esset spatiũ, & ad modum quantitatis extensæ, & latera vtriusque cæli positiue distarent; & propterea posset fieri motus concurrente Deo Vel non est ad rem, quia vacuum est locus, et dimensio vbi corpus nõẽ; extra celũ nec locus, nec dimensio, sed nihil. Ad 9 ex Scoto in vacuo non est motus, quia non cedit graui, nec habet dimẽsiones; sed posito, quod cędat, & latera distent, posset fieri motus, & successiue; si non ex parte medii, saltem virtutis agẽtis, impotentis se transferre in instanti à termino à quo ad quẽ & simul transire hanc, & illam partem spatii; hinc semper motus in ratione spatii, vt quanti; extra cęlum nulla quantitas. Adde vacuum in quo fieret motus, super spatium quantum à corporibus separatum, & habens latera distantia; extra cælum nec spatia, nec distantia, nec capacitus, sed nihil. Ad 10. si faceret alium mundum ibi esset, quia tũc aliquid esset. ad id, ergo mutatus; ℞. si per relationem, quam de nouo fundaret; non ex hoc, ꝙ tantum terminaret. Vel Immensitas Dei intrinsece est per aptitudinem ad coexistendum omnibus locis; actualis coexistentia nihil intrinsece adderet Deo. Ad aliud; supremus orbis immobilis; & empyreum ex Arist. mouetur quo ad locare; non continetur, sed continet; quo ad conuexum non est in loco, sed locat.

An Deum esse vbique per essentiam sequatur intrinsece, & formaliter, quia in omnibus, & vbique operatur. 5.

AGens creatum potest agere, & operari, vbi non est per essentiam; sol subtus terram facit aurum; operatio posterior non infert necessitate immediatum esse prioris. Nec operari Dei debet à priori primo inferre esse Dei per essentiam; ideo ex immensitate Deus vbiq; per essentiam; non immediate ex operatione.

Dico. Præsentia Dei in omnibus rebus per essentiam, & substantiam, non sequitur intrinsece formaliter, & à priori ex eo, quod in omnibus operatur. Sco. 1 d. 37. c. Thomistas, qui volunt Deum esse vbique; quia in omnibus operatur; & præsentia Dei per operationem, est formalis ratio præsentiæ per essentiam. Probatur; operari in omnibus formalissime effectus omnipotentiæ est, esse vbique effectus, immensitatis est; ergo formalissime vna præsentia ex alia intrinsece, & per se primo colligi non potest. Antec. operatur in omnibus quia omnipotens, efficax, & infinitus in agendo; est in omnibus, quia immensus in sua substantia. sequela: effectus formalis, est ab intrinseca, per se, causa formali: sed esse omnipotentem in agendo formalissime non est esse immensum secundũ substantiam; nam omnipotentia, & immensitas sunt attributa distincta; per omnipotentiam res à Deo fiunt; per immensitatem Deus est in rebus; ergo ex operari in rebus, non sequitur, per se primo, & intrinsece, quod sit in illis. 2 ex operatione mediata, vel immediata agentis ad passum, non infertur necessario præsentia intima vnius substantiæ cum alia; ergo ex operari Dei in rebus non sequitur intrinsece esse in illis. Anteced. sol sua substantia producit aurum subtus terram, vbi præsens secundum substantiam non est, sed tantum virtute. Item, quo agens virtuosius, eo potentior vt agat in magis distans, ergo Deus infinitæ virtutis, si per impossibile ab aliqua re distaret, adhuc posset in eam agere. 3 antequã Deus crearet, non erat alicubi secundum essentiam; quia nihil erat, vbi esset Deus; per omnipotentiam factę sunt res, per immensitatem Deus in illis, ergo esse per operationem est ab omnipotentia; esse in rebus ab immensitate. 4 posset Deus agere extra mundũ, vbi non est per essentiam; ergo operatio non est ratio formalis, propter quam Deus est in rebus. sequela; operatio Dei prius natura esset, vbi non esset essentia tura Dei; & prius ageret Deus efficiendo, quam coexistendo; nam coexistentia cum effectu supponit effectum, & mundus prius terminus actionis Dei, quam præsentiæ Dei. ℞. Cajetan. Bannes; eo ipso, quo res incipit esse, Deus est illi præsens ope-

operatione est quo, præsentia per substantiam, vt quod, & vna est ratio ad id cuius est ratio. Cōtra ad operationem Dei non sequitur præsentia essentiæ Dei tā quam à causa, per se primo necessaria; quia ex vi operationis non sequitur pcise esse agentis, secundum substantiam, sed quia non potest præscindi causa necessaria à Deo, puta immensitas, qua non potest non esse in omni re. Item, ratio formalis non pcedit, nec terminatur ad aliud quam ad effectum formalem; sed operatio Dei est ad efficiēdum res, immensitas ad essendū in rebus; ergo præsentia non sequitur per se primo ex operatione, sed immensitate. 5 Potest dari actio in distans, vbi agens non sit, ergo operatio non est per se prima ratio vt Deus sit pręsens rebus. sequela, posita ratione formali, est effectus formalis. Antec. Sol, & astra producunt hæc inferiora, vbi secundum substantia non sunt. Piscis torpedo, vel Tremulus actione qua mortificat, & stupefacit manus Piscatoris distantes, non agit in rete. Sol potentia, qua generat aurum in visceribus terræ, non agit in aerem; ergo agens aliqua potentia, & actione potest in remotum, quod non in propinquum. Rℓ. Caietan. omne agens esse præsens passo, nec sol sua substantia immediate agit: sed calore à se diffuso per medium: c. quod est actu quantum, & qua se immediate est à principio quanto, & quali; ergo quod im mediatè est substantia, non nisi à substantia. Sequela, vt fiat substantia, necesse est præexistere substantiam, quæ faciat, & producat, 7 met. 9 ergo substantia à substantia, non ab accidente. 2 absurdum entia imperfectiora, vt accidentia suas formas habere, quibus agant, & substantia quæ perfectior est carere virtute agendi, & producendi substantiam. 3 accidens in sua ratione semper inferioris ordinis est, quam substantia; ergo nunquam substantiam attingeret; nil enim agit vltra suā speciem; nec producit aliquid se perfectius. Rℓ. non virtute propria, sed substantiæ. 6. Virtus relicta à substantia in accidente accidens est, ergo non attingit substantiam. Rℓ. est subordinatio, & dependentia accidentis agentis ad substantiam. c. dependentia accidens est, ergo si substantia non agit, sed cum hac depēdentia accidens agit, non fiet nisi accidens. Item dependentia est respectus inferior omni substantia; ergo propter illum nūquam accidens producit substātiam. effectus enim numquam excedit virtutes agentis. 6 agens immediatione suppositi non necessario infert præsentiā suppositi, & essentiæ operantis, ad actionem, & passum; ergo Antec. Deus immediatione suppositi creat mundum, prius natura actio Dei terminata est ad esse mundi, quam præsentia intima substantiæ Dei in mundum, nam prius natura creatura terminat

actum diuinæ potentiæ, quam Deus sit illi præsens, nec fuit De' præsens mundo, nisi post esse, & cum esse. Item Angelus potest mouere lapidem à se distantem, existens in capite mouet manũ. ergo præsentia operationis non infert præsentiam substantiæ. Item agens per voluntatem potest operari, vbi non est; ergo dato impossibili, Deum nõ esse immensum, at vbique operari in rebus, non sequeretur Deum esse præsentem illis. Antec. voluntas potest æquè velle distans, ac propinquum, & quod ad velle alicuius sequitur; æquè potest velle produci aliquid in loco remoto, ac propinquo. 7 agens naturale si aliquando non agit in distans, & remotum, quin prius in præsens, & propinquũ; id non ex ratione intrinseca agentis: sed ex concursu duarũ potentiarum, quarum vna est alteri subordinata; vel ex imperfectione agẽtis, in impotẽs producere perfectius, nisi procedẽdo ab imperfectiore; ignis calore disponit lignum, sed forma substantialis generat ignem; sol virtute calefactiua disponit materiã pro auro; sed instanti productionis, non calor facit aurum, sed substantia, ergo agens potest vna potentia agere in remotum, quin agat in sibi propinquum, ergo ex operatione non infertur formalissime præsentia. 8 si quod mouetur debeat esse vnitum mobili; imperfectio virtutis est; ergo si à Deo posset prescindi immensitas; nõ est cur non posset agere per virtutem, vbi non esset substantia. Item, quo virtuosius est agens, eo maiori distantia agit, ergo distantia non impedit virtutem agendi. Item vbi agens operatur ibi virtus agentis, sed non necessario agens, nam aliud est esse immediatum alicui immediatione virtutis, aliud immediatione suppositi. Adde; Deus sua immensitate est vbique; nec est vbi non sit per potentiam, præsentiam, & essentiam; quod si impossibile est Deum rem efficere, cui non statim sit præsens; id euenit ex immensitate, quia Deus substantia infinita, & immensa; ob id actu præsens omnibus locis. & si ad operationem, & productione rei de nouo sequatur præsentia, id non tamquam ex ratione formali, sed materiali, & præsuppositiuè, quia rem esse realiter præsentem Deo, necessario supponit rẽ esse; & quia in Deo immensitas, & omnipotentia idem sunt realiter; & quia immensitate se exhibet omni rei, & si res est, Deus est in ea.

Arguent Caetan. Molina, Suarez. Bannes, alij, Deum esse immediatè in rebus omnibus, quia formaliter efficit, & conseruat omnia. 1. actor. 17. non longe abest ab vnoquoque nostrũ; in ipso. n. viuimus, mouemur, & sumus; ergo ratio cur Deus non distet, quia operatur in nobis vitam, motum, & esse. psal. 118. si ascendero in celum, tu illic es; si descendero in infernum ades; etenim illuc manus

tua

tua deducet me; vbi probat præsentiam, eo quia manus, & operatio Dei pertingit ad omnia. 2. Aug. 3. confess. c. 3. an non opus habes, vt à quo continearis, qui contines omnia? & quæ imples continendo imples? Ansel. monol. c. 22. quia sine Deo nil potest esse, aut conseruari, Deus semper, & vbique est. 3 omne agens est præsens passo. 7. phys. 4. immediate, vel mediate pro vt agit, sed Deus agit in quolibet immediate, ergo operatione est præsens. 4 implicat, vt quis agat vbi non est, præsertim si actio sit sua substantia; sed De' sua omnipotentia agit, & agere est Dei esse; ergo ex operari recte infertur esse Dei. 5. causa, quæ agit immediatione virtutis, & suppositi est præsens suo effectui, sic De'. 6 impossibile est corpus, aut Angelum ab extremo ad extremum esse sine medio; ergo & Deum operari in locum distantem à sua essentia. Sequela, agens limitatum, aut illimitatum nunquam trāsmittit actionem suam in extremum, quin prius in medium aliquid producat; nam agens coniungitur ei, in quem agit. 7 potentia operatiua Dei est infinita, ergo vi operationis vbique. Sequela; si non vbique, infinita non est. 8 corpus necessario se vnit passo; & si quantitas non obstaret, per intimam penetrationem vniretur; ergo quia Deus omnibus dat esse, & operari intimè est in omnibus.

Ad 1. Paulus ibi reuera de modo facili noscendi Deum ex operibus, quæ ostendunt Deū esse. vel opera concludunt Deum esse in illis, vt medium à posteriori, nobis euidenti; non à priori, vt per rationem formalem. Vel quia potentia iuncta est immensitati vid. sal. de infinitate scientiæ, & potentiæ Dei, quo enim migras, faciem, manum, Dei potentiam non effugies. Vel probat Deum esse, vbique, & vbique agere; & hoc esse mediū nobis notum, & comitanter se habere hæc duo; operatur vbique; non tamen operatio est formalis, & necessaria ratio præsētiæ Dei per essentiam; nam hæc est immensitas. Ad 2. August. ibi vult Deum non contineri, nec definiri loco, sed immensiue, nam magis continetur: item vt Deo causalitatem tribuat, non rebus; hic continendo implet. Ansel. dat medium à posteriori, & ex effectu nobis noto; non à priori, & à formalitate. Vel medium extrinseca comitantia; nō intrinsecè, propria causa, quæ non est ita euidens. Ad 3. si agit forma substantiali, & limitata, quæ non potest in remotum, quin prius per accidentalem disponat, & diffundat virtutem per medium propinquum; vt sol nō producit aurum in viscerib' terræ, quin prius calefaciat, illuminet, disponatur, & per medium diffundat virtutē; secus Deus agēs voluntate, & virtutis infinitæ non posset in remotum à se; si quid tale esset, & immensitatem Dei posset effugere. Vel si agat

per contactum; vt corpora, & agentia finita, non si per voluntatem, vt Deus. Vel præsens vnione virtutis, & efficaciæ; non matematica, & entitatiuâ. Ad 4 implicat, vbi non est virtute, & operatione, non præsentia substantiæ, nisi concomitanter. Vel est præsens necessitate immensitatis, non necessitate intrinseca, operationis per voluntatem. Ais, virtus Deo est substātia Dei, agere est esse Dei, ergo ex operari sequitur intrinsecè esse Dei. R. virtus formaliter substantia Dei, non virtus, vt terminata ad effectum extra Deum. Vel virtus agētis in passum; quia sua virtute attingit illud; non quia passum, & agens simul. Ad 5 agit omnia immediatione virtutis, necessitate omnipotentiæ; immediatione suppositi necessitate immensitatis; & hæc secernantur identicè, non formalissimè in Deo. Vel ex quo agit immediatione virtutis, & suppositi vbique est; sed operari immediatione virtutis non est causa immediatatis suppositi: nā possent præscindi. Ad 6 non repugnat corpus, & Angelum transire ad extremum non per medium; Corpus Christi manēs semper in cælo descendit ad altare non per medium; Angelus mouens totum cælū, & secundum substantiam in vna tantum parte est præsens. Vel corpora, quæ se mouent super spatium quantum attingunt medium; non agentia per voluntatem, & sine contactu; vt Deus, qui potest operari, vbi nullum est passum, & extra mundum. Vel agens transit medium, si eodem modo se habet ad medium, & extremum; non si virtus eius actiua sit in remotum non immedium, quod est incapax. Ad 7 Deus ex hoc quod potentiæ infinitè agendi, potest vbique operari; ex hoc, quod infinitus, & immensus in essendo, est vbique. Vel necessitas agendi non infert intrinsecè loci propinquitatem; præsertim vbi virtus est illimitata. Ad 8 corpus est præsens, & se vnit passo, in quod immediatè agit: at non tamen necessario; quia potest in passum distans. Vel se vnit contactu virtutis, non matematicè, entitatiuè & loci propinquitate. Vel quo virtus maior, eo maiori distantia.

An esse vbique possit creaturæ communicari?

Corpus, aut alia creatura fieri præsens omnibus locis, & habere vbiquitatē; aut intrinsecè, & perfectione naturali, & infinitate intensiua existentiæ; aut extrinsecè immensitate causata per actionem totalem omnipotentis Dei, qui potest quicquid manifestam non inuoluit contradictionem.

Dico. Nulla creatura potest esse vbique propria, intrinseca, naturali immensitate; à Deo tamen creatura possit vbique poni, & fieri præsens in toto mūdo. Scot. 4. d. 16. q. 2. A. Probatur

primum

primum. Nulla intrinseca perfectio Dei potest per se communicari creaturæ; esset Deus. 2 immensitas est infinita Dei existẽtia absque termino, & limite præsentiæ ad locum, creatura non habet infinitum, sed participatam existentiam. 3 Immensitas dicit intrinsecè quid illimitatũ, & independens. Secundum probo; non repugnat Deum creare Angelum, vel substantiam ita perfectam, cuius virtus possit in toto mundo, & in singulis partibus, ergo esset vbique quantitate virtutis. 2 nec repugnat vt producat corpus æquale huic mundo, & illud ponat in eodem spatio, & se intime penetrent, ergo vbique secundum locum. 3 nec quia replicet idem corpus in pluribus, imo omnibus locis, vt corpus Christi quod est in cælo, & in altari, posset poni in omnibus locis. 4 potest multiplicari posterius; & non prius in vno fundamento; plures relationes in vno corpore, plures similitudines in eodem albo, plures respectus præsentialitatis ad locũ; ergo ex quo corpus in duobus locis replicari potest, etiam in omnibus; qua enim ratione nõ repugnat esse in pluribus, nec in aliis.

Argues in primum; subsistentia relatiua est intrinseca Deo, & cõmunicata humanitati Christi; ergo immensitas intrinsecè potest communicari. 2 Hæretici Vbiquistæ, & Lutherani, humanitas Christi est vbique; vt Verbum; ergo creatura potest esse vbique, vt Deus. Antec: quæ sunt inseparabiliter vnita, vbi vnum, ibi aliud; vbique verbũ, ergo & humanitas vnita. 3 si alicubi verbum, vbi non humanitas, ergo verbum alicubi esset homo, & alicubi non homo. 5. si non vbique; posset verbum moueri de loco ad locum, vt mouetur humanitas; nam hæc secum defert personam verbi vnitam. 5 Christus est in dextera Dei sedens collos. 3 Dextera Dei est vbique, ergo humanitas Christi. Ad 1 immensitas infinita se habet vt perfectio; subsistẽtia, nec perfectio, nec infinita illa communicata informaret; hæc tantum terminat; implicat creaturam informari perfectione infinita; sed non terminari, & pendere ad terminum infinitũ. Ad 2 indiuisè vnita vbi vnũ, ibi aliud; si totaliter se inuicem adæquent; ac vbi humanitas Christi ibi verbum; nõ vbi verbum immensum ibi humanitas Christi. Vel ex quo indiuisa, alicubi simul, & non distant; non vbique simul; vbi caput ibi anima, non vbi anima, ibi caput. Vbi sol ibi orbis solis, non si orbis ambit totam terram simul, ita & sol. Ad 3 alicubi est sine humanitate; sed nunquam verum, quod non sit homo; prima præcisio est, per respectum ad locum, secunda absolutè. Vel sensus, vbi non est humanitas Christi, ibi verbum non est homo; vel vbique est verbũ quod est homo; non vbique verbum homo. Ad 4 dum mouetur humanitas,

manitas, non fertur verbum, quod est vbique, & pati non potest: nam vnio cum persona Verbi non est vbique. vel ad mutari eius quod est mobile, non sequitur mutari id quod immobile. Ad 5 Dextera Dei non materialis: sed beatitudo æterna, & gratia Dei, iuxta illud, statuet oues à dextris. Vel æqualitas potentiæ, & maiestatis Dei, & sciẽtiæ; ex illo Ioannis Vidimus gloriam eius, gloriam quasi Vnigeniti. Vel est in dextera Dei: sed non vbique vt dextera Dei, quia nulla commensuratio humanitatis cum dextera, & præsentia Dei.

Arguent contra 2 part. Thomistæ, Vasquez, Suarez; esse vbique semper effectus immensitatis est, ergo rei creatæ nullo modo conuenit. 2 id, siue à se, siue ab alio cũ fit, semper supponit rem aptam, ergo semper immẽsam, ergo numquam rei creatæ potest concedi. 3 corpus loco circumscribi, & creatum spiritũ definiri certum est, ergo neutrum potest poni vbique. 4 idẽ non in pluribus locis; ergo nec vbique in mundo. Antec. secus idem simul sursum, & deorsum; propinquum, & distans; ante, & retro. Item moueretur, & quiesceret; & priuatiuè opposita simul. Item si nequit idem simul esse diuersis temporibus; nec simul esse diuersis locis. Ad 1 vbique à se effectus immensitatis, non vbique à Deo; vel vbique necessitate immensitatis, non replicatione substantiæ finitæ. Ad 2 supponit rem aptam, non cum potentia actiua, & inclinatione: sed cum non repugnãtia, & obediẽtia, ad quod Deus vult. Ad 3 circũscribitur, & definitur loco naturali, & vbi proprio nos de loco, & vbi, quod non repugnat ex Dei potentia. Ad 4 procedit indirectè: tamen dic; ex Dei potentia non pugnare; quia cum vnitate prioris, potest esse multitudo posterioris; quia vbi, à quo quis mouetur, non opponitur intrinsecè vbi ad quod mouetur; mobile enim non mouetur, vt deserat vbi, sed vt acquirat; quia si duo corpora non pugnant in vno loco, nec idem in pluribus locis; possibilius enim est, cum vnitate prioris essentialis, vt corporis, stare pluralitatem vbi posterioris, quã multiplicitatem corporis prioris in vno vbi posteriori; & quia quæ sunt priora vbi, non necessario variantur, variato vbi. Ais idem sursum, & deorsum respectu alterius, & alterius vbi, vel simul vera, iuxta diuersa loca. Moueretur, & quiesceret; concedes quia quæ simul, vel posterius sunt vbi, variari possunt ad variationem vbi; sic quiesceret hic, quia continuo haberet idem vbi; moueretur alibi, quia aliud, & aliud vbi; hæc contrarietas non est penes diuersa subiecta. Id de tempore, non est par, quia duo instantia temporis non actu simul, duo vbi actu coexistunt; vel vt eadem temporaliter idem nõ potest referri ad duo tempora, nec eadem

loca-

locatione ad plura loca.

DE ATTRIBVTIS Dei.

TITVLVS X.

An sint Attributa in Deo, & quæ sint.

ATtributum idem sonat, ac perfectio, quæ ex creaturis attribuim⁹, & agnoscim⁹ esse in Deo, definitur; est perfectio simpliciter, essentialis, absoluta, quæ reperta in creaturis, Deo tribuitur in sua ratione formali, omni imperfectione sublata. Deus enim ex creaturis potest cognosci; Inuisibilia Dei per ea quæ facta sunt intellecta conspiciuntur. Apost. A magnitudine creaturæ post creator videri, Sapient. Prædicata quæ ex creaturis agnoscimus in Deo; vel sunt absoluta, & positiua; vt esse sapientem, iustum, bonum, potentem; vel negatiua, vt esse infinitum, immensum, immutabilem; vel relatiua, esse causam primam, creantem, conseruantem, prouidentem. Via causalitatis cognoscuntur predicata relatiua; effectus sunt, & conseruantur, ergo prima causa, creator, & conseruans est. Via eminentiæ, prædicata absoluta, positiua; perfectiones sunt in creatis, iustitia, bonitas, sapientia, ergo simpliciter in Deo; qui finxit oculum non considerat? Via remotionis, prędicata negatiua; creaturam mutari, esse in tempore, loco circumscribi, esse finitæ virtutis, imperfectiones sunt; ergo à Deo amouendæ, ergo Deus infinitus, immutabilis, immensus, & æternus. De Prædicatis ergo absolutis, quæ attributa Dei sunt, siue positiua, siue negatiua, qualiter sint in Deo.

Dico. Vere à parte rei attributa formaliter in Deo. 1. d. 8. q. 3. & 4. d. 26. M. quodl. 1. & 6. Prob. Damasc. 1. fid. c. 4. si bonum, si iustum, si sapiens, si quid simile dixeris, non naturam dicis Dei, sed quæ circa naturam. August. 15. trinit. c. 5. si dicam æternus; immortalis, immutabilis, sapiēs, potens, beatus, spiritus; horum nouissimum significat substantiam; cætera sunt circa substantiam; ergo perfectiones, & attributa in Deo. 2 A parte rei vere Deus bonus, sapiens, potens; ergo verè attributa in Deo. Antec. effectus id ostendunt. 3 perfectiones, quæ in creaturis Dei sunt simpliciter, & meliores ipsæ, quam non ipsæ imperfectionib⁹ semotis in Deo 4 Quicquid perfectionis simpliciter cogitari potest, in Deo. 5 essentia Dei purissimis, ac simplicissimis perfectionibus formaliter est exornata, & vnitiue, ac identice cōtinenter in ea, quæ est pelagus substantiæ infinitum, & omnis perfectionis radix, & fons, cui nil deficit entitatis, ac perfectionis, eo modo quo potest esse in vno.

Dico 2 Dei attributa tūm negatiua

gatiua, tùm positiua sunt. dist. 8. q. 4. & 5. quod Prob. 1. perfectiones simpliciter sunt formalissimè in Deo; nam in quouis, vt suppositum entis sunt meliores & digniores ipsæ, quam non ipsæ; ergo attributa positiua, vt sapientia, bonitas, potentia, & quæ perfectiones simpliciter sūt in Deo. 2 pfectiones creatæ via tantum remotionis, & negationis, vt finitas, dependentia, circumscriptio; ergo Deus infinitus, independens, immensus ergo in Deo attributa tum positiua, tū negatiua; non quod hæc formaliter negationes sint; sed à nobis negationibus explicātur; Deus enim non negatio finitatis, sed ens non habens finem.

Argues. Tribui Deo esse creaturæ est illi dare esse creatum; ergo attributa non in Deo. 2 attributum vi vocis naturam accidentis importat. 3 essentia Dei formaliter est omnis perfectio; ergo perfectiones non sunt attributa in Deo. 4 attributa aliqua negationem ferūt, ergo non à parte rei in Deo. sequela negatio ens rationis est. Anteced. Dionys. de mist. Theol. c. 2. quæ de Deo proprie scimus, & negatione scimus. Ad 1. Non damus Deo esse creatum; sed ex creatis esse Dei agnoscimus. vel in re perfectio Dei est, in nostro aūt conceptu attributum est respectus rationis, & denominatio relatiua in actu nostri intellectus comparantis creaturam, quam videmus, ad Deum quem non videmus. Ad 2 pro respectu nostræ denominationis est accidēs in nobis; in Deo intrinseca perfectio. Vel accidens, quia non de quidditate, non quod inhæreat, & informet. Ad 3 perfectio non est formaliter essentia; sed ab essentia fluit, & pullulat. Vel est omnis perfectio identicè, & vnitiuè, non formaliter. Ad 4 nō tantùm negatione, sed affirmatione. Vel negatio quo ad ea, quæ via remotionis de Deo sūt deducta. Vel negationes non sunt in Deo formaliter: sed positiuæ entitates; infinitas non præcisè negatio finis: sed est ens non habens finem; immensitas non pura negatio dimensionis, sed ratio coexistendi illim tata ad omnem dimensionem; simplicitas non pura negatio compositionis, sed purissima actualitas absque potentialitate ad compositionem.

An attributa Dei sint inter se, & ab essentia realiter distincta. 2.

DIstinctio realis actualis, quæ est differentia rerum, & in actu existentium; & est suppositorum tantum, vt in diuinis personis, vel naturarum tantum vt in Christo duæ naturæ actu existentes in vno supposito. Quia verò distinctio realis est inter omnia, quorum vnum potest esse sine alio absque contradictione; nam de vnoquoque verum est esse, aut non esse. Et in diuinis personis, nec est, nec potest esse realis separatio, rectè Scotus distinctio realis concluditur

aut

aut per separationem actualem, aut potentialem, aut proportione ad ea, quæ separari possunt, 1. dist.1.q.5.& d.2.q.2.B.

Dico. Attributa nō distingui inter se, nec ab essentia realiter. ita omnes, contra Vvalterium, & Gilbertum. 1.d.8.q 3 & d.26.4 d.46 q.3.Prob. Damasc. 1. fidei c.4.essentia Dei pelagus substātiæ infinitum; ergo si realiter à parte rei non includeret attributa, infinita non esset: infinitum enim realiter, si excludit aliquid realiter, infinitum realiter, non est. 2 in conc. Rhemensi contra Gilbertum; personas, & relationes esse idem realiter cū essentia; ergo multo magis attributa, quæ sunt intimiora essentiæ. 3 plura realiter distincta nō sunt formaliter infinita; ex quo enim vnum infinitum est, re distinctum ab alio non est. 4 si Deus esset sapiens sapientia à se realiter distincta, ergo perficeretur aliquo a se realiter distincto. 5 plura realiter distincta, & vnita componerent.

*A*rgues.1.*A*ugust 10.trin.c.15 si dicam sapiens, bonus, potens, sunt diuinæ substantiæ qualitates; ergo re distinctæ à substantia. 2 quæ sunt, aut quasi sunt in distinctis prædicamentis, re distincta sunt; sic essentia, & attributa, *M*inor, essentia ad substantiam spectat; bonitas quasi ad qualitatem; perfectio enim substantiæ est. Ad 1 qualitates nostro modo intelligēdi 2 quia non sunt essentia Dei: sed perfectiones, quæ pululant ab ea. 3 quo ad modum prædicandi; nō in modo essendi. Ais modus prædicandi sequitur modum essendi. R. sumptus à re; non à proportione, & nostra similitudine. *A*d 2 nil Dei in prædicamento, vel quasi prædicamento: sed supereminenter, & infinitè excedit res generum. Vel perfectio non quæ accidat: sed simplicissimè pululat, & emanat ab essentia. 2 nec se habent vt forma, vel vt pars, sed tantū, vt quo est, & dicitur formaliter tale; illa sunt imperfectionis; vltimum dicit perfectionem.

An attributa sint distincta ratione; vel formaliter à parte rei inter se & ab essentia. 3.

THomistæ tantum ponunt distinctionem realem, quę est inter rem, & rem; & rationis, quæ præcise est ab opere intellectus, & hæc vel rationis ratiocinantis, quæ oritur tantum ex diuerso modo concipiendi idē obiectum, vt homo, & hominis; idem conceptum, vt subiectū, vel prædicatum; abstractum, & concretum. Vel rationis ratiocinatæ, quæ est cum fundamento in re; tamen formalitas est ab intellectu, quia vnum ex natura rei non est eminenter aliud, tamen à parte rei est illud, vt in diuina essentia concipim⁹ distincta prædicata, & attributa, quæ à parte rei sunt vnum. At Scotus inter distinctionem realem, quæ est rerum, & rationis, quæ est per intellectum, ponit

distinctionem mediam, quæ est formalis; qua vnum differt ab alio sua formali ratione; ita vt formalitas vnius à parte rei non sit alia; nec distinctio rationis ratiocinatæ, quæ non est sine intellectu; est formalis à parte rei; nec est virtualis tantum, nā attributa ex natura rei, non virtute sunt in Deo.

Dico: Attributa inter se, & cū essentia sunt non idem formaliter ex natura rei. 1. d. 2 q. 7. FF. d. 8. q. 4. & in 4. d. 46. q. 3. E. Vtitur Scotus voce non idem, ne confundat distinctionem realem cū formali. Prob. 1. Damasc. 1. fidei c. 4. si iustum, si bonum, si quid simile dixeris, non naturam dicis Dei, sed quæ circa naturam; ergo à parte rei attributa non sunt essentia Dei. 2. Aug. l. 3. contra Maximinum c. 10. qui Deum non simplicem dixerat, eo quod plura supposita ibi; Viget Aug. si potes Deum simplicem concipere, & tamen esse sapientem bonum, magnum, cur non est simplex quoque in trinitate? ergo plura attributa à parte rei, nec plures personæ tollunt Dei simplicitatem. Ratione 1 à parte rei intellectus est principium productionis filii, nō productionis Spiritus Sancti, à parte rei intellectus intelligit, non vult; voluntas vult, non intelligit, ergo à parte rei intellectus non est voluntas. Sequela; si à parte rei intellectus esset voluntas, à parte rei vt intelligit intellectu intelligeret voluntate, à parte rei vt generat intellectu, generat voluntate; nec à parte rei productiones essent. 2 quæ suis rationibus formalibus sunt distincta, vbi sunt distincta sunt; attributa suis rationibus formalibus distincta, ergo etiam in Deo distincta. Minor; Sapientia sua ratione formali non est bonitas. Maior; quæ secundum proprias formalitates sunt in aliquo, si distinctæ formalitates in seipsis sunt, etiam vbi sunt distinctæ sunt. Item esse in aliquo non tollit formalitates rerum. Item infinitas non variat rationes formales rerum. 3 eidem rationi formali secundum rem, non insunt contradictoria secundum rem; sed intellectui, & volūtati insunt contradictoria à parte rei, ergo non idem à parte rei. Min. intellectus formaliter intelligit, voluntas formaliter non intelligit, formalitate iustitiæ punit, misericordia non punit; punire, & non punire, intelligere, & non intelligere contradicunt à parte rei; ergo non idem à parte rei. 4 in Deo est formalitas sapientiæ aut bonitatis, secundum suas rationes formales; ergo sunt rationes formales distinctæ. Sequela; quo res est, eo formalissime vna est, vnitate proportionata suæ entitati; ergo formalissime indistincta à se, & distincta ab alia secundum formalitatem vnitatis; ergo & vna perfectio simpliciter distincta formaliter ab alia. 5 In Deo est essentia ex natura rei; sapientia, bonitas, & attributa ex natura rei; ergo formalitas vnius ex nā.

rei.

rei, non est formalitas alterius. Sequela; vt sunt a parte rei, distincta sunt; à parte rei plura, ergo à parte rei distincta. 6 attributa sunt formaliter actualiter in *Deo* ante intellectum, ergo formaliter actualiter distincta inter se ante intellectum. Antec. perfectiones simpliciter formalissime sunt in Deo. Sequela, quod est formaliter actu tale, distinguitur ab eo, quod non est actu illud; attributa formaliter actu ante intellectũ in Deo; ergo formaliter actu ante intellectum distincta. 7 formalitas, & quidditas vnius attributi, non est quidditas alterius, ergo distincta formaliter; nam vnum non recipit aliud in sua formalitate. Item se diuidunt per differentias oppositas, ergo quicquid cadit sub vna diuidentium formaliter, non coincidit cum alio formaliter. Item quicquid à parte rei demonstratur de vno, à parte rei excluditur ab alio; à parte rei generat intellectus; nõ generat voluntas: ergo à parte rei intellectus non est voluntas. Respondent esse distincta à parte rei non actu, sed virtute, & eminenter; sapientia, iustitia, bonitas vna simplex res, quæ se habet, & præstat omnia, ac si illa essent distincta; essentia *Dei* efficit, quicquid alia creata per multas qualitates possent; Item essentia *Dei* simplex in re, est principium formale, non secundum adæquatam rationem, sed vt vis intelligendi principium Verbi, vt vis spirandi Spiritus Sancti; hinc principium vnius non est alterius pro vt virtute distinguitur ab alio. Contra; Deus formaliter à parte rei actu non virtute generat intellectu, & non voluntate; ergo à parte rei actu intellectus non est voluntas. 2 attributa non virtute sunt in Deo, sed à parte rei; ergo à parte rei distincta. 3 vt sunt in Deo, non se inuicem includunt in suis rationibus diffinitiuis; nã quod cadit in formalitate à parte rei vnius, non cadit secundũ formalitatem alterius. 4 à parte rei non magis diceretur filius productus per intellectum, quam per voluntatem, quia ad parte rei intellectus esset voluntas. 5 actu sapit sapientia, actu non sapit iustitia; ergo iustitia actu non est sapientia. 6 perfectiones non virtute, & eminenter in *Deo*, sed actu; ergo plures perfectiones actu distinctæ; nã melius est illas actu habere, quã non habere; meliores ipsæ, quã non ipsæ.

Arguent Thomistæ. 1 ex Anselmo in monol. c. 17. quod de summa essentia dicitur, vno modo, & vna consideratione. August. 5. trinit. c. 8. non est aliud *Deo* esse, & aliud magnum esse; sed hoc idem est esse, quod magnum esse. 7. trinit. c. 2. non eo Pater, quo Deus, eo tamen magnus quo sapiens, ergo si aliquã distinctionem ponit inter relationem, & essentiam, tollit inter attributa. Greg. 16 mor. Deus est quod habet, habet æternitatem est æternus, habet lucẽ est lux;

ergo in Deo non aliud esse, aliud habere. Boet. de trinitate *Adeo* Vnus est Deus, Vt sit id quo est; cætera nō sunt id quo sunt. Ber. ser. 18 super Cant. Fertur ex cōc. Remensi contra Gilbertum; Deus non modo sapiens: sed sapientia; prædicatio in abstracto est formalis, ergo formaliter idē *Ad* Anselm. Vno modo, & Vna consideratione; quia nō Vt actus & potentia, Vt componant: sed omnia in actu simplicissimo. Vel Vno modo, quia re Vnum, reali Vnitate, Vel quia simplicissima ratione in Deo est, quod est Ad August. non aliud res, sed alia formalitas eiusdem rei. Vel non aliud, quod adueniat, accidat, componat, actuet: sed in eo simplicissimè. Ad id, non eo Pater quo *Deus*, eo tamē magnus quo sapiens; non quia attributa sint formalitas essentiæ: sed quia cū sint perfectiones infinitæ habēt vnde re sint idem cum essentia; paternitas, quia incommunicabilis non habet Vnde sit idem. Vel maior conuenientia inter attributa in se, & cum essentia, quam inter relationem, & essentiam. illæ perfectiones eiusdem rationis, communicabiles, infinitæ, relatio nec eiusdem rationis cum essentia, nec communicabilis, nec infinita. Ad Greg. in re id quod habet; at non formalitas eadem, est æternus, sed non formaliter æternitas: sed identicè. *Ad* Boet. est idem re. Vel loquitur de esse Dei primo; non de attributis, quæ se habent Vt quo formaliter tale. Ais ergo formæ. Rꝫ forma informat, est pars, & imperfectio; at quo aliquid est tale sine imperfectione cum simplicissima ratione, est perfectio Dei. *Ad* Bern. prædicatio in abstracto est identica in Deo, non formalis; sapientia, & bonitas eadem res, non eadē formalitas; nam Vtraque quia formaliter infinita causa est. Vt sint realiter idem.

Arguent ratione. 1 *Deus* omnino simplex, & Vnus à parte rei; ergo in Deo nō multitudo rationū formalium à parte rei. Sequela, pluralitas rationū formalium à parte rei pugnat cum simplicitate, & Vnitate *Dei*. 2 actualis distinctio ex natura rei fūdatur super actuali oppositione à parte rei; inter attributa nulla oppositio à parte rei, ergo nec distinctio. *Min.* distinctio relatio oppositionis est. 3 implicat plura esse distincta à parte rei, & nō inuicem componere ex natura rei. Assumptum; compositio nō est nisi cum alio positio. 4 essentia a parte rei est fundamentum attributorum, quæ sunt in ipsa; ergo sunt Veluti actus essentiæ, & essentia in potentia ad illa. 5 si ex natura rei distincta sunt ab essentia; ergo essentia per se ex natura rei non est infinitè perfecta; sed perficitur per attributa distincta à parte rei. 6 essentia per se, ex natura rei, & formaliter est infinita; ergo formaliter includit attributa, & perfectiones; secus non esset infinita formaliter. 7 Deus formalissimè nō esset sapiens: sed perficeretur sapien-

pientia. 8 perfectiones diuinæ abstractæ præcisissima abstractione sunt formaliter infinitæ; ergo formaliter idem. 9 non minus idē perfectiones in Deo, quam virtutes inferiorum in sole; sol continet qualitates inferiorum, calorem, siccitatem, vt vna formalis,& simplex essentia absque distinctione à parte rei; ergo multo magis Deus. Maior, quæ in re creata vnum, & idem; multo magis in creante. 10 Deus nequit intelligi absque attributis;ergo indistincta à parte rei. Antec. nequit intelligi nō infinitè perfectus, ergo non sine omni perf ctione simpliciter. Sequela; quæ nequeunt, vt distincta concipi, distincta non sunt. 11 Attributum, quia realiter infinitum, non compatitur realitatem, quam realiter non includat;ergo quia formaliter infinitum, omnem formalitatem formaliter includit. 12 in Deo summa vnitas,& identitas;ergo tam rerum, quam formalitatum; secus non summa. 13 ens vel reale, vel rationis; in anima, & extra animā; ergo distinctio, vel realis, vel rationis, in Deo non realis & rerum; ergo rationis. Sequela; proprietas non excedit subiectum, sed conuertitur cū eo; inter rem & rationem non est medium; ergo nec inter distinctionem realem, & rationis. 14 multiplicatis formalitatibus multiplicantur formæ, ergo si plures formalitates plures formæ. Antec. multiplicato abstracto, pariter & concretum. 15 inter distincta vere est ordo;ordo non sine gradu eminentiæ & perfectionis, ergo in Deo vnū esset altero perfectius; Minor. distare, & distingui à perfectione essentiæ, imperfectionis est.

Ad 1 pluralitas rerum, quæ sunt vt actus, & potentia, non rationum formalium eiusdem rei. vel simplicitati pugnat cōpositio. & componibilitas, non multiplicitas perfectionum simplicium. *Ad* 2 oppositio non rerum, sed rationum formaliū; nec qua vna repugnat alteri, sed qua vna non est altera. Vel oppositio non relationum, nec incompossibilium; sed perfectionum, quæ sunt non idem. *Ais* vna non est alia, ergo in potentia ad illam. ℞ si inuicem se perficiant, & actuent; si realiter distincta; si non transirent in summam identitatem; si partes essent; nec quoduis seipso formaliter infinitum,& sua formalitate simplex perfectio. *Ad* 3 si inuicem sint in potentia, & perfectibilia; si se habent vt actus, & potentia;si distinctæ res sint;nō si distinctę perfectiones eiusdem rei. *Ad* 4 non in potentia ad illa; nec perfectibilis ab illis; sed vt secundariç perfectiones simplicissime pullulant ab ea. *Ais* attributum est perfectio, qua essentia est formaliter talis. ℞ non per informationem, compositionem, & actuationem;sed per identitatem cum ea; nil enim in Deo actus alterius. *Ais* sapientia est ratio, qua Deus formaliter sapiens,ergo actus, & forma.

℞. non

℞ non quæ informet, & actuet, quia nil Dei in potentia; quod vis vltimate, & infinite perfectũ sua rõne formali: sed ratio qua simplicissime Deus sit sapiens. Vel pfectio formæ in Deo, quo sit sapiens, bonus; non ratio partis, actuatio, informatio, quæ potentiam respiciunt. Ad 5 infinitè perfectæ in ratione essentiæ radicaliter; & quia identice continet omnia; non quia formalissime sit attributum; vel formaliter perfecta perfectione quidditatiua primaria, plenitudine essentiæ; non perfectione attributali, nisi identicè, quia ipsa formaliter non est attributum. Ais ergo perficitur attributo. ℞ per identitatem cum eo; non per informationem ab eo; quia pululat ab ea, non quia aduenit; & informet eam. Ad 6 infinitas non variat rationem formalem; attributa secundum proprias rationes formales in Deo, ideo distincta formaliter. Ais essentia formaliter infinita, ergo formaliter includit attributa ℞ infinitum formaliter continet identicè, & vnitiuè; non excludit perfectiones formaliter vel includit perfectiones formales; sed non formaliter. Ad 7 formalissime est sapiens sapientia formaliter in eo; non quæ formaliter sit idem. Vel sapiens sapientia, non quæ essentia Dei, sed perfectio essentiæ. Vel sapientia perficitur, non ad quam sit cum potentia; sed quæ emanat ex ea, & continentur identicè in ea. Ad 8 formaliter infinitum continet identicè, & vnitiuè; nõ destruit formalitates perfectionum. Vel si in re aliquid excluderet non esset formaliter infinitum. Ad 9 virtutes, & qualitates inferiorum nõ sunt actu in sole, sed virtute, & eminenter: perfectiones simpliciter actu, & formalissime in Deo; ideo plures in Deo, non idem. Vel caliditas, & siccitas non in sole secundum suas rationes formales; perfectiones in Deo secundum proprias rationes formales. Ad 10 conceptu adæquato, non inadæquato. Vel nequit intelligi esse sine attributis; potest intelligi non intellectis attributis, & essentiam non esse attributũ. Ad 11 infinitas formaliter incõpossibilis cum distinctione reali, non multiplicitate perfectionum formalium. Vel de ratione formaliter infiniti, vt includat omnem perfectionem simpliciter per idẽtitatem. Ad 12 sũma vnitas rei, non perfectionũ, & formalitatum. Ad 13 ens reale dicit rem, & modum, ac perfectionem rei. Vel res pro reali, & formali non admittit mediũ cum ente rationis; pro reali tantum admittit formale, & modale. Si Thomistæ distinguunt rationem ratiocinantem, & ratiocinatam; cur non melius nos distinctionem à parte rei, in realem quæ est rerum; & formalẽ, quæ est formalitatũ? Ad 14 formalitas hic nõ à forma; sed à perfectione formali eiusdem formæ. Vel ꝙ essentialia non multiplicant essentias in Deo;

non. ℞ nec

nec formalitates formas. Ad 15 non vt magis, aut minus perfectæ; quia infinitæ formaliter; est ordo, quia sunt perfectiones essentiæ, non essentia à perfectionibus. Distare i.e. à perfectionibus imperfectio est: distare formalitatibus perfectissimæ, & infinitæ naturæ est, quæ omnium perfectionum pelagus.

An attributa sint de quidditate Dei. 4.

ESsentia Dei prima entitas realis à se, vnica, ac prima ratio essendi formaliter, & simpliciter; radix & fundamentum omnis perfectionis; attributa formaliter ex se sunt perfectiones simpliciter; & originaliter ab essentia; non quod sint propriè principiata ab essentia; sed quia radix, & pelagus perfectionum est essentia; & in esse quasi secundo intelliguntur in ea; nã continet vnitiuè omnes perfectiones, omnes relationes, & notionalia; & immediatiora sunt essentiæ attributa; quam relationes.

Dico. Attributa non sunt de quidditate Dei. 1.d.8 q.4.quodl. 1.& 6.L.Probatur. Damasc.1.fid c.8. si iustum, si sapiens, si bonũ dixeris, non naturam dicis Dei, sed quæ circa naturam; ergo nõ de essentia. 2 Aug.15.trinit.c 6.si dicam æternus, immortalis, iustus, bonus, non dico substantiam, sed substantiæ qualitates, & perfectiones. 2. Deus ex natura rei ex se est formaliter Deitate, non misericordia, & iustitia, ergo hæc non de quidditate. Sequela; implicat contradictoria verificari a parte rei de eadem ratione formali. Item; contradictoria verificari a parte rei de eadem ratione formali. Item; contradictio à parte rei concludit distinctionem formalitatum rerum; & contradictio rationis distinctionem rationis. Antec. Deus non est formalissimè attributum. 2 essentia Dei habet rationem naturæ, & radix est attributorũ à parte rei; ergo à parte rei sunt perfectiones essentiæ non essentia. 3 à parte rei, quod dicitur de essentia, & quidditate Dei, negatur de attributis; ergo non quidditas Dei. Antec. à parte rei intellectus formaliter intelligit, essentia formaliter non intelligit, sed est obiectum intellectionis, ergo à parte rei, quod dicitur de vno, negatur de alio. Respondent satis virtute, eminenter, & ratione esse distincta; vt intellectiuum, sensitiuum, vegetatiuum in homine. cælum simplex, & indiuisum in se, tamẽ distinctis visionibus, non vno intuitu percipitur; sic suo modo in Deo. Contra, non virtute quod præstat essentia, negatur ab attributo; quod affirmatur de intellectu, negatur de voluntate, sed actu; ergo actu vnum, nõ de essentia alterius. 2 formalitatibus distinctis, & multis non respondet vna quidditas à parte rei. 3 intellectus, voluntas, sapientia, & essentia non sunt sinonyma, & voces in Deo, sed vere-

vere à parte rei, ergo verè essentia non est quidditas attributi. 4 sua ratione formali sapientia non est essentia Dei, sed perfectio essentiæ. 5 sensitiuum, & vegetatiuum potentiæ formaliter distinctæ; imo plures rationes quarum vna est alteri subordinata, & in potentia; non sic in Deo, vbi nihil potētia respectu alterius.

Arguent. essentia *Dei* essentialiter includit totam perfectionem *Dei*, tota perfectio Dei consistit in omni perfectione simpliciter, ergo formalissime est omnis perfectio. 2 si sua quidditate non esset sapiens, ergo insipiens, vel non sapiens. 3 si nō esset sapientia Dei quidditas, ergo Deus in potentia ad illam, & cum respectu reali ad ipsam. 4 si perfectiones non quidditas, & Dei essentia, ergo posset excogitari natura perfectior Deo; quæ quidditatiuè includeret illas. Ad 1 includit identicè, & vnitiuè; non formaliter, & conceptu; quia essentia non est formalissime attributum: sed radix. vel includit, quia est in ea, & ab ea, nō quia formaliter illa. vel quidditatiuè includit totam perfectionem naturæ. *Ad* 2 est sapiēs: sed sapientia non est quidditas, vel sua quidditate nō est sapiēs: ergo insipiens, negatur, nam à formalitate præcisa ad negatā, vt sua quidditate homo non est risibilis, ergo homo non est risibilis, non sequitur. Ais quidditas Dei non esset sapiens. ℞ sapientia non pertinet ad quidditatem; sed est perfectio manans à quidditate; vel præcisiuè non est sapiens, non diuisiuè. Ad 3 non in potentia, quia includit identicè, & vnitiuè. quia nil in Deo actus alterius, quæuis in vltima perfectione; quia non se habet vt forma componens, sed vt quidditas simplex, & ratio; qua Deus sapiens. *Ad* id, ergo respectus realis ℞ nego, relatio realis inter extrema realiter distincta. vel respectus disparatus secundum dici, quo vna formalitas non est alia, non quo vna res refertur ad aliam. *Ais* voluntas se mouens realiter refertur ad seipsam, vt motam, 2. d. 25. ergo non necesse, vt extrema sint re distincta ℞ distincta, vel ipsa, vel ratione tertij, per quæ inest relatio, vt voluntas mouens ratione motus distincta à seipsa, vt mota. *Ad* 4 implicat perfectionem esse formaliter essentiam: sed in essentia, & ab essentia; perfectiones non spectant ad primum esse Dei, sed quasi ad secundum; essentia habet suam rationem formalem, qua maior cogitari non potest; in ratione essentiæ perfectiones esse essentiam repugnat.

An Attributa de se inuicem, & de essentia enuncientur in abstracto. 5.

CVm prædicatum est extra rationem formalem subiecti; prædicatio in abstracto nō est formalis, quia abstractum vlti-

vltima abstractione concipitur per modum quidditatis, absque habitudine ad subiectum, vel suppositum; ideo nequit suscipere prædicationem formalem: sed si habet infinitatem, recipit prædicationem identicam; quia infinitas ratio est, cur aliqua formaliter distincta se inuicem identificent.

Dico. Attributa tam in concreto, quam in abstracto prædicantur de se inuicem, & de essentia; sed in concreto prædicatio est formalis, in abstracto tantum identica 1. d. 3. q 1. E. d. 8. q. 4. Z. d. 31 E. quodl. 6. 4. d. 13. q. 2. AA. Probatur. In scriptura Deus dicitur sapiens, & sapientia; iustus, & iustitia; verax, & veritas; bonus, & bonitas; prou. 8. Ioan. 14. corint. 1. Dion. de diuin. nom. c. 4. Deus nō tam bonus, pulcher, sapiens, quā bonitas, pulchritudo, sapientia. 2 tam inter se, quam in essentia sunt idem realiter, ergo realem prædicationem suscipiunt. 3 sunt formaliter infinita, ergo inuicem idētificata, & enunciabilia.

Secūda pars, quod in abstracto non prædicentur formaliter. 1 sunt perfectiones simpliciter in Deo, quæ retinent proprias formalitates: sed in abstracto ratio formalis sapientiæ præscindit ab habitudine formæ adiacentis naturæ, ergo in abstracto non est prædicatio formalis. 2 formalitas vnius non est formalitas alterius, ergo non possunt prædicari de se mutuo in sensu formali. 3 in sensu formali intellectus esset voluntas, intelligere esset velle, sapientia esset iustitia. ℞ Suarez, ratione infinitatis conueniunt in vna ratione formali, & inuicem formaliter enunciantur. Contra; infinitas, nō tollit rationem formalem perfectionis simpliciter; ergo ob infinitatem formalitas vnius non formalitas alterius; per proprias rationes formales sunt in Deo, ergo vna formalitas non est quidditas alterius.

Arguent Thomistæ. August. 7. trinit. c. 6. eadem magnitudo eius est, quæ sapientia, eadem bonitas, quæ sapientia, & magnitudo. 2 essentia formaliter includit attributa; & vnum formaliter includit aliud; ergo de se mutuo formaliter dicuntur. 3 eadem habitudo inter attributa tam in concreto, quam in abstracto, ergo eadem prædicatio formalis. Antec. tam in concreto, quam in abstracto numquam habent rationem formæ informantis, vel adiacentis, sed simplicissimi sunt actus, & in vltima actualitate. 4 à perfectissima identitate reali non præscindunt tam in concreto, quam in abstracto, ergo vtrobique prædicatio vel formalis, vel identica. vt intellectus non est formaliter voluntas, ergo nec in concreto est prædicatio formalis. Ad 1 in sensu identico, non formali. Vel eadem res non formalitas. Ad 2 includit formaliter aliud: sed non est formaliter illud. Vel includit identicè, non in ratione formali. Ad 3 si in concreto nōn sunt formæ dantes esse, vt partes: sunt tamen cum habitudine, quia communicant esse modo simplicissi-

mo. Ad 4 in abstracto est tantum identitas ratione infinitatis; in concreto est etiam communicatio formæ, & perfectionis; ideo prædicatio formalis; quia cum habitudine ad id, cuius est. Ais in Deo non est forma; ergo nec prædicatio formalis. ℞ non quæ informet, sit pars, perficiat: sed id quo aliquid est tale imperfectionibus semotis. Ad 5 intellectus est voluntas, prædicatio in abstracto, ideo identica, non formalis; hæc in concreto, & formalis, intelligens est volens, quia cum concretione ad id, quod formaliter dicit vtrumque. Ais intelligere, non est formaliter velle in Deo; ergo nèc Deus intelligens est formaliter volens. ℞ si formaliter cadit, & reduplicat formalitatem intelligendi, non si denominat Deum; nam idem Deus est formaliter intelligens, & formaliter volens. Ais intelligere, & velle transeunt in identitatem realem; ergo & in prædicationem realem, & identicam; non formalem cum Deo. ℞ ad prædicationem formalem satis vt perfectio sit in aliquo formaliter; non quod sit formaliter illud. Vel ad prædicationem formalem in primo modo: attributa prædicantur formaliter in secundo modo, quia perfectiones, quæ pululant ab essentia, nō sunt essentia.

An attributa Dei sint infinita intensiue, & extensiue; magnitudine, & multitudine perfectionum. 6.

INfinitum, cui nihil entitatis deest, eo modo quo id haberi potest in aliquo vno; & excedit vltra omnem proportionem, seu per infinitum excessum. Infinitas non est affectio extrinseca entis, vel proprietas intrinseca inexistens, vt vnum, bonum, verum: sed modus intrinsecus, ita vt si excludatur ab ente infinito, omne quod non est formaliter ipsum, non excluditur infinitas, dumodo adæquatè, & perfecte concipiatur. Essentia Dei, quia radix, & pelagus à qua pululant omnes perfectiones simpliciter, ex se, & à se infinita, & in ea plenitudo omnis entitatis, ex qua omnis perfectio, & entitas; attributa verò quia perfectiones emanantes non habent totalitatem essendi; ideo nō infinita in genere entis, sed perfectionis. Quærimus ergo, si habeāt infinitatem distinctam ab infinitate essentiæ, vel solum infinita per identitatem.

Dico. Attributa habent propriam infinitatem formalem distinctam ab infinitate essentiæ. 1. d. 13. q. 1. M. d. 8. q. 4. 5. 4. d. 13. q. 1. A. quodlib. 5. Prob. Attributa vt perfectiones simpliciter pululant ab essentia, quibus non repugnat formalis infinitas, nèc communicabilitas; ergo sunt infinita propria & formali infinitate. Sequela; pululant vt perfectiones formales, ergo vt infinitæ perfectiones; 2 vt perfectiones à parte rei distinctæ ab essentia, & inter se finitæ non sunt, ergo infinitæ. 3 essentia Dei infinita formaliter, & radicaliter; attributa formaliter tantum, ergo alia infinitas. Antec. attributa originaliter sunt in essentia, & ab es-

sen-

ſentia. Sequela; ſub ratione attributi, & perfectionis eſt infinitas; ſed non eſt eiuſdem rationis cum eſſentia, ergo nec infinitas eſſentiæ. 4 ſapientia, bonitas, iuſtitia non ſunt eſſentia Dei, ſed perfectiones eſſentiæ; ergo diſtincta infinitate formali vt diſtincta formalitate. 5 eſſentia in genere entis ſimpliciter infinita, quia cauſa & radix omnis entitatis; attributa in genere talis perfectionis; ergo alia infinitas.

Argues 1 Scotus 1.d.10.eſt ita ſimpliciter perfecta voluntas, vt natura; ergo non alia infinitate. 2 formaliter infinitũ nequit multiplicari, attributa in Deo plura; ergo non alia infinitate. Maior; infinito nihil deeſt entitatis, ergo vnum, & implurificabile. 3 attributa infinita, quia idem eſſentiæ, non quia pululant ab eſſentia, ergo non propria infinitate. Antec. ſecus relationes eſſent infinitæ, quia pululant. 4 entia ſunt, ergo in genere entis, eſſent infinita. 5 modus rei modus, nõ modi modus; vna res in Deo, ergo vna infinitas, & modus. Ad 1 quia vtraque formaliter infinitas nequit excedi, non quia eſſentia non ſit radix vnde voluntas. Ais ergo perficit. ℞ non perficit, quia idẽ, & vna res in Deo, quia perfectio infinita nequit excedi. Ad 2 nequit multiplicari per diſtincta realiter; ſed per multiplices perfectiones formales; vel in genere eiuſdem perfectionis; non diſtinctarum perfectionum; vel in genere entis; non formalitates. Ad 3 quia idem eſſentiæ infinitæ identicè; & quia pululant, vt formaliter perfectiones Dei infinitæ formaliter; relationes, vt entitates incommunicabiles. Ais tum relationes, quã attributa ſuo modo ex eſſentia dimanant; ergo vtraque formaliter infinita, vel neutra. ℞ attributa perfectiones communicabiles, non relationes. attributa talia, vt nata ſint eſſe perfectiones, nec vnum repugnat alteri. relationes ſunt in Deo per modum oppoſitionis, & repugnantiæ inter ſe; ideo nulla relatio nata eſt eſſe infinita; ſecus infinitum formaliter eſſet realiter diſtinctum; & plura formaliter infinita realiter diſtincta. Ad 4 entia ſunt identicè; formaliter entis. Ad 5 modus modificat rem, & perfectionẽ rei; perfectiones non ſunt modi, ideo nõ modi modus.

An Attributa ſint infinita extenſiuè in numero, & multitudine. 7.

INfinitas extenſiuè nunc, ſi ſit infinita multitudo perfectionum, vt infinitas intenſiuè perfectionis ſimpliciter, ſi illa perfectio ſit ſecundum propriam rationem ſine limite, & termino. Et eſt certum, nihil vnius rationis formalis in Deo habere infinitatem extenſiuam, quia quælibet perfectio ſimpliciter in Deo de ſe hæc, in vltima actualitate, & actus purus, & ſimplex; tamen ſi ſit infinitas extenſiua alterius rationis, & multitudine, & numeri perfectione, non eſt ita certum.

Dico. Probabile eſt attributa, & perfectiones Dei extenſiuè,

& multitudine esse infinita. potest elici ex 1. d. 3. q. 1. E. quodlib. 5. imo ex 4. d. 13. Vbi dicit fortè absolutè cum Deo non est talis infinitas; non potest oppositum deduci ex nota illa dubia. Probatur. Infinitus Deus in omni genere entis, ergo infinitis perfectionibus ornatus. 2 est pelagus substantiæ infinitum, ergo & perfectionum. Sequela; ab ente finito finitæ perfectiones, ergo ab infinito infinitæ perfectiones. 3 Vna creatura excessu finito in numero perfectionum potest aliam superare; ergo Deus excedit in infinitum. 4 si tot perfectiones Dei, quod non plures; in hoc quod est esse perfectionibus ornatum, finitus esset. 5 nō est cur Deo numerus, & infinita perfectionum multitudo repugnet. 6 perfectiones possibiles in creatura sunt finitæ in infinitum; ergo in Deo infinitæ; Sequela; posita suprema creatura possibili, & possibili semper in infinitum, adhuc Deus distaret infinitè, quia distantia Dei à suprema creatura possibili fore, tanta esset quantus est Deus. 4. d. 1. q. 1. F.

Arguent aliqui Scotistæ. 1. Personæ diuinæ, relationes, notiones numero sunt finitæ, nec obsunt infinitati Dei, ergo, & multitudo perfectionum. 2 attributa, & perfectiones in Deo, vel ratione essentiæ, vel intellectus, & volũtatis; ex his non habemus vnde in infinitum possint multiplicari. 3 infinitum in ente creato abhorret natura, ergo multo magis in ente supremo. 4 non est vnde ex creaturis attributa infinita Deo dentur. 5 repugnant infinitè perfectiones eiusdem rationis, cur non alterius? Ad 1 relationes, notiones, personæ habent terminũ vnde tot, ex communicatione intellectus, & voluntatis. 2 non pertinent ad perfectionem, sed sunt entitates incommunicabiles; attributa, & perfectiones, quo plures eo perfectius; nec est vnde limitentur tam intensione, quam extensione. Ad 2 ratione essentiæ quæ infinita in genere entis, nil obstat, vt sit radix infinitarum perfectionum, secus posset cogitari perfectior. Ad 3 entitate rerum, non numero perfectionum. Vel abhorret creatura, quæ nec est, nec comprehendit infinitatẽ; at Deus infinitate perfectionum potitur. Ad 4 non est vnde nos Deo demus; sed est vnde habeat illas Deus. Ad 5 plures eiusdem rationis pugnant, nam quælibet de se indiuidua, in vltimo actu, & infinito: sed alterius rationis faciũt ad infinitam Dei entitatem, magnitudinem, & ornatum.

An intellectus, & voluntas verè sint attributa Dei. 8.

INtellectus, & voluntas pro fũdamento est natura, seu vita intellectiua, & volitiua ex qua emanãt facultates intelligendi, & volendi; pro formali sunt facultates, & potentiæ intelligendi, & volendi quibus proxime vtitur natura intellectualis, vt intelligat, & velit, & quibus vitaliter operatur. Deo nostro modo hæc prædicata ordinatè insunt; quidditatiua,

mo-

modalia, attributa, relationes personales, communesq; relationes extrinsecè ad creata.

Dico Intellectus, & voluntas pro formali verè sunt attributa, & facultates, quibus Deus intelligit, & vult. 1 d. 8 q. 3. & 4. d. 13. l. d. 26. ec. quodl. 1. Probatur. intellectus Dei, est infinitus per se, & in se, sed non omnino à se, vt essentia; ergo intellectus non essentia, sed perfectio essentiæ. 2 Deus formaliter à parte rei se intelligit intellectu; amat se, & vult voluntate; ergo intellectus, & voluntas non sunt formaliter quidditas Dei. Sequela; idem formalissimè esset vis intelligendi, & res intellecta; potentia, & obiectum. 3 in Deo prædicata quidditatiua nō sunt à parte rei distincta; sed intellectu, & voluntate processiones diuinæ originaliter sunt à parte rei distinctæ; ergo non de essentia Dei. 4 à parte rei inter se, & ab essentia distincta; ergo non quidditas, quæ vna est, & indistincta re. 5 pullulant, & dimanant ab essentia Dei; ergo non quidditas. Sequela, pullulare à quidditate non est esse quidditatem; sed vim, & facultatem eius. 6 in creaturis repertæ Deo tribuuntur; in nobis potentiæ, & facultates; 7 intellectus, & essentia integrat principium generationis, voluntas, & essentia principium spirationis, ergo non sunt essentia, & quidditas; sed in essentia, & cum essentia.

Arguent Lichetus, Bargius, & alij. 1 August. 1. ciuit. c. 10. voluntas essentia Dei est, nam hoc simplicitas Dei habet; est quicquid habet. 2 Scot. quodl. 1. intellectualitas quidditas Dei est; sed illa non est sine vi intelligendi; ergo vis intelligendi quidditas. 3. dist. 26. q. vni. Dei attributa, vt quasi qualitates perficiunt in esse secundo; intellectus, & voluntas intrinsecè conueniunt essentiæ, vt præintellecta omni quasi qualitati; ergo non attributa 4 intellectus, & voluntas principia agendi, ergo, & essendi in Deo; vbi idem esse, & operari. 5 attributa suo modo, vt quasi qualitates, intellectus & voluntas ad vitam Dei pertinent; & se habent, vt rationalitas ad hominem, ergo ad essentiā spectant. 6 sunt principia communicandi naturam, & essentiam; ergo ad essentiam. Ad 1 essentia est voluntas identicè; non quidditatiuè, & formaliter. Vel est quidquid habet; quia quicquid in Deo substantia est. Ad 2 intellectualitas pro vita intellectiua, & radice intelligendi; non pro potentia; vel non est sine vi intelligendi, quæ emanat; non quæ sit formaliter illa. Ad 3 sumit intellectum, & voluntatem pro essentia intellectiua, & volitiua; vt enim rationalitas non est attributum homini, nec intellectiuitas attributum essentiæ; vel sumit attributa comparatiuè ad ea, quæ se habent vt quasi qualitates, sapientia, & bonitas; non vt ratio attributi significat quicquid formaliter est extra quidditatem Dei. Ad 4 principia agendi, & essendi re idem, non formalissimè; agere est esse, identicè, vel quia non in potentia; sed semper in actu. Ad 5 si nō quasi-

quasi qualitates, quia veluti potentiæ quæ sunt principia communicandi naturam, non tamen de essentia, quia pululant ab ea. Vel quia sunt per modum actus primi, & intimius Deo insunt, quam perfectiones secundæ, sciẽtia, iustitia; ideo non ita rigorosè attributa. Ad 6 sequuntur essentiã, non sunt essentia; principia communicandi naturam, non sunt natura.

DE VNITATE DEI.

TITVLVS XI.

An Deus sit vnus 1.

DEus prima essentia, prima quidditas, prima entitas realis à se, absoluta, independẽs, qua nulla prior, nèc perfectior, omniũ causa; quodlib. 1. art. 1. ex *Damasc.* pelagus infinitæ, & interminatæ substantiæ.

Dico. Vnus est *Deus*. 1. d. 2 q. 3. Patet. Deut. 6. Audi Israel Dominus *Deus* tuus vnus est. Isai. 3 extra me non est Deus. Psalm quis Deus præter Deum nostrum? Arist. 12. met. nolunt entia male disponi, vnus Princeps. Ratio ex Bonau. Deus summum ens in re, & intellectu, ergo vnus; aliter summus non esset. ex Thoma, vnus, quia idem est Deus, & id per quod est hic *Deus*; infinitè perfectus; & causa ordinis omnium. ex Scoto; quia primum mouens; quia Deus est suum esse; quia infinitus in essẽdo; quia summe simplex; quia Rector mundi; quia prima omnium causa; quia mundus vnus.

Arguent Idolorum cultores. 1 corint. 8. si quidem dij multi, & domini multi. 2 *Deus* est, ergo dij sunt; nam singulare infert plurale. 3 plura bona meliora paucioribus, Deo dandum quod melius. 4 omnia indiuidua participant distinctam speciem, & essentiam; sed ens per essentiam est Deus, ergo quot species indiuiduorum, tot dij. 5 in Deo tria supposita distincta, & quoduis essentialiter Deus, ergo tres dij. 6 plus potest dici de Deo, quam intellectus cõcipere: sed gentes conceperunt plures *Deos*; ergo id non repugnat 7 singulare non est communicabile, ergo si Deus singularissimus, incommunicabilis.

Ad 1 plures nuncupati, & vsurpati; per essentiam vnus. Ad 2 infert si modus concipiendi non repugnat rei conceptæ. Infert secundum vocem, non semper in re. *Ais* dari quo maius cogitari nequit, non repugnat; ergo nèc plures Deos, quibus maiora cogitare non possemus. ℞ sequela falsa, nam ratio subiecti repugnat. Ad 3 plura finita, quibus fieri potest additio, Deus infinitus, cui nil potest addi. Plura meliora si compossibilia. Ad 4 sunt entia per essentiam finitam, limitatam, secundum quid, & participatè; non simpliciter. Vel in genere, nõ extra quodcũque genus, vt Deus. Ad 5 tria personali distinctione, non essentiali. Tria numerat personas, non Deũ Vel quæuis Deus idem, nõ alius. Ais in eis alia operatio,

ratio, ℞ ergo & essentia. ℞ alia suppositi, non deitatis, vt enim idem esse, sic intelligere, & velle. Ad 6 plus quam intellectus realis; non phãtasticus. Vel idola à gentibus vsurpari, non esse Deos. Ad 7 singulare finitum. Vel nõ communicabile cum diuisione naturæ per differentiam; sed bene sine sui diuisione.

An vnitas Dei possit naturaliter probari. 2.

DEus, vt hæc essentia in se, & sub ratione huius essentiæ non potest naturaliter cognosci; quia obiectum est voluntarium, & infinitum, non naturale nisi respectu sui intellectus; nec similitudo vniuocationis, aut imitationis sufficit; nam vniuocatio non est nisi in rationibus generum, & imitatio omnis deficit, & imperfecta est; nec ad essentiam vt in se est ducunt; quia creaturæ imperfectè eam imitãtur. tamen vnitas in creaturis repræsentat summam veritatem primi principij, à quo est origo; & potest vnitas Dei demonstratiuè concludi, si nõ immediatè à priori, saltim mediatè; nam cognitis prædicatis intrinsecis ipsius Dei, demonstratione quia, ex creaturis sic cognitis, à priori possumus demonstrare vnitatem Dei. ex 1. d. 3. q. 1. D. q. 4. E. quodl. 7.

Dico. Potest naturaliter demonstrari vnitas Dei. 1. d. 2. q. 1. Multis vijs probatur 1 ex infinitate essendi; Deus ens à se, non ab alio, pelagus essentiæ infinitæ, ergo vnus. Sequela, si esset ab alio essentia distinctus, ergo nõ Deus, cum plenitudine essendi. Si ambo à se, ergo neuter Deus à quo omnia, nèc infinitus, & omnipotens. 2 ex infinitate intellectus; si duo dij, vnus si intelligit alium per essentiam illius, ergo actus ei⁹ est ab obiecto extra se, & posterior; si per essentiam suam, ergo confusè, quia vna essentia nequit contineri in alia; & eiusdem potentiæ duo obiecta adæquata. 2 ex infinita voluntate; vnus aut diliget alium, vt se, aut non, si hoc vel non recta voluntas, vel obiectum non infinitè diligibile; si illud, contra ordinem naturæ, qua quis plus se, quam aliud diligit. 3 ex necesse esse, pro vt distincti, vel sunt necesse esse, vel non, si non, ergo necesse esse includit nõ necesse esse; si sic, ergo necesse esse est per rationem, qua posita, vel remota, adhuc esset necesse. 4 ex causalitate; velit vnum producere, alius non: si producit, alter non Deus; si non, primus non Deus. Ais, quod vnus vult, & alter. c. ergo eiusdem effectus duæ causæ totales. ergo neuter Deus, quia vterque in volendo ab alio. 5 ex infinita entitate infinitum formaliter excedi non potest; ergo si duo, vel neuter infinitus; vel infinitum posset excedi.

Arguet Varro, quod non possit naturaliter probari. Deum esse vnum, est creditum; ergo non probatur. Antec. Credo in vnũ Deum. Sequela; fides non probatur. 2 singularitas Dei, si posset pro-

probari; Deus posset naturaliter cognosci vt hic, & singularis, & sic essentia Dei, vt hæc, vt in se est. 3 vnitas habet esse in subiecto; quid non esse Deo vt subiecto nequit probari; ergo. Ad 1 nõ sta mere creditum, vt id non possit ratio. 2 ratio quæ mouet ad fidem obest fidei; non quæ cum fidei nam si non esset, adhuc fides esset. Ad 2 cognoscitur vt modus est rei cognitæ, non vt modus cognoscendi Deum. Vel quo ad quia est, non vt quid, & qualis sit. Ad 3 vnitas in Deo verè realis; si non inhæret; est tamen ratio à qua natura dicitur vna.

An vnitas Deo addat rationem positiuam. 3.

VNitas numerica verius est realis, omni alia vnitate; si spectata, vt affectio entis; præseferat duplicem negationem diuisionis à se, & identitatis à quouis alio; formaliter tamen significat entitatem positiuam, per quam enti illa duplex negatio inest.; vt vnitas specifica, quæ minor est, dicit entitatem positiuam communicans differentiam essentialem; multo magis numerica indiuidua, & singularis.

Dico. vnitas in Deo non præcisè negatio diuisionis à se, & indiuisionis ab alio; sed entitas positiua, vnde hæc, negatio, & est ipsa identitas entitatis. ex 1. d. 24. 31. quodlib. 6. & 5. met. identitas est sit per vnum Prob. vnitas est realis; ergo positiua, ergo non præcisè negatio. 2 vnum, & multa realiter diuidunt ens reale, 10. met. 3. nulla vnitas verius realis, quam numerica, & maxime summa vnitas. 4 tres personæ à parte rei vnus Deus, ergo à parte rei vnitas Dei. 5 identitas, similitudo, æqualitas in Deo relationes reales; ergo vnitas, quæ est ratio fundandi, realis est. 6 negatio diuisionis in se, & identitatis cum alio, supponit entitatem ob quam inest. 7 entitas naturæ non præcisa ratio fundandi relationes reales, æqualitatis, similitudinis, identitatis; nam entitas naturæ cuius est vnitas, non suscipit magis, & minus, vnitas suscipit. 8 vnitas velut affectio entitatis subiecti, non entitas illius; Est perfectio simpliciter; Cum dico Deus est vnus, non dico formaliter negationem. Demum Scotus sæpæ; æqualitas ad prædicamentum quantitatis; similitudo qualitatis, identitas substãtiæ; ergo vnitas substantiæ ipsa identitas in se, & non pro respectu.

Arguent Thomistæ sufficienter explicatur per negationem diuisionis à se, & indiuisionis ab alio 2 si formaliter ratio positiua, vel quæ Deus est, vel alia; si primum ergo negatio in hac, Deus vnus; si secundum, ergo illa quoque vna, & sic in infinitũ. 3 Deus sua quidditate formaliter singularis; ergo, & vnus; nam singularitas est ratio, qua res est vna. Rx non pro vt in re; sed pro vt à nobis inadæquatè concepta; nam multa negatiuè concipis, quæ vere positiua sunt. Ad 2 vnitas est ratio, qua res est vna, non res; est realiter, & identicè Deus formaliter

liter ratio in Deo. ipsa non formaliter Vna: sed ratio qua Deus Vnus non Vna quæ, sed qua. Ad 3 quidditas Dei de se est hæc; Vnitas ratio, quæ emanat. Ais in creatis, singularitas non est quidditas. R. id ex imperfectione, quia natura de se nō hæc. Ais Deus de se Vnus: R non Vnitate, quæ sit quidditas, sed quæ manat à quidditate. Ais singularitas est summa entitas. R identicè, non formalissimè natura Vt natura est tantum formaliter ipsa, non Vna, aut plures, imò entitatem sequitur ꝓpria Vnitas. & Vt Vnum non est de ratione intrinseca entis; nèc de ratione huius entis.

DE VERITATE DEI.

TITVLVS 12.

Quid importet veritas in ente. 1.

VEritas, aut est rei, & in essendo; aut cognitionis; aut scripturæ, & locutionis. Veritas in esse, est conformitas rei ad propriam integritatem, & perfectionem: sic Verum aurum, verus homo, Deus Verus. Veritas cognitionis est cōformitas, & commensuratio cognitionis ad rem cognitam. Veritas locutionis est conformitas ad actum, & conceptum mentis, vel ad rem; fit Vera cū os loquitur, vel scribit, sicut intellectus concipit, Vel res est ad parte rei. Adde Veritatem moralem, & practicam quæ est integritas omnium, quæ recta ratio dictat iuxtà exigentiā obiecti operabilis, Vnde sumuntur principia practica. Nunc de Veritate in essendo præsertim loquimur; quam Vt proprietatem entis simpliciter tradit Aristot. 4. met. Vnum, Verum, bonum, passiones sunt entis.

Dico. Veritas est proprieta entis addit realitatem positiuam, & conformitas est rei ad propriam integritatē suę entitatis. Sc. 6. met. q. 3. Veritas in re comparatur quidem ad producentem, ad cognoscentem; tamen secundum adæquationem omnimodam, cum res est adæquata entitati; Vt Verbum Dei; & secundum imitationem tantum in creaturis, quæ participant entitatem ibidem § quo ad secundum; veritas, & falsitas; quia est conformitas rei ad extra, aut non. § item rerum; verum in re est illud quod apparet. Et Veritas non est conformitas, seu similitudo inter diuersa, sed identitas Vt manifestati ad se, Vt manifestans, & declarans; & manifestare est illud quod est. 1. d. 3. q. 3. E. si verum est respectus ad intellectum, non potest ens sub ratione veri esse obiectum intellectus. ibid. A. illud ens quod est lapis includit Veritatem. 4 d. 49. q. 4. l. forte nec Verum, nec bonum sunt rationes absolutæ Vltra ens. Probatur. Verum ex 4. met. est passio conuertibilis cum ente in sua ratione formali: ergo Veritas rei nō pendet ab intellectu. Sequela, affectio sequitur naturam subiecti. 2 quodlibet ens creatum, vel increatum est formaliter Verum, sed est ens non ad intellectum,

sed absolutè; ergo verum per respectum ad se. 3 ex lib. perhier. Ab eo, quod res est, vel non est, oratio vera, vel falsa; ergo veritas intellectus, pendet à veritate, quæ est in re. 4 falsitas in ente est negatio, & nō conformitas in entitate; ergo veritas conformitas entitatis. 5 incongruum, vt à causa extrinseca sumitur, veritas passio entis intrinseca. 6 veritas in ente non est tantum denominatio extrinseca, à veritate in intellectu desumpta; vt Caietanus, nā si nulla veritas in intellectu, adhuc esset ens, & verum. nam vnū, verum, bonum passiones naturaliter secuntur à subiectis 2 veritas non denominatur à veritate intellectus creati, quia si nullus intellectus creatus esset, adhuc ens verum esset; nec intellectus diuini, quia Dei essentia, vt præexigitur actui sui intellectus, adhuc summam habet veritatem, & essentia Dei formalissime vera. ex denominatio extrinseca est à forma intrinseca; ergo veritas in intellectu supponit veritatem in re. 4 obiectum est prius cognitione obiecti, ergo veritas entis prior, cognitione veritatis entis. Nec est conformitas ad Ideas, siue creatas, vt species; siue increatas, in mente Dei; vt alij apud Suarez; 1 essentiæ Dei non est idea. 2 veritas creata hēt aliquem gradum, & conceptum vniuocum, saltim participatum, cum veritate Dei; ergo nec conformitas ad ideas. 3 idea est extrinseca rebus, veritas intrinseca. 4 in Idea non relucet realitas illa à qua desumitur veritas in ente; quicqd relucet in idea est esse cognitum, & secundum quid; veritas est cōformitas, & realitas entis in se; ergo in idea, & in specie est veritas in esse cognito, & secundum quid non veritas entis vt in se. 5 si nullus intellectus esset adhuc res vera esset, & nulla esset idea. 6 idea est veritas in cognoscēte; non veritas rei. 7 ab æterno ideæ, non veritas rei. Nec 3 conformitas entis ad producens, vel ad intellectum cognoscentem, vt Vulpius. 1 relatio similitudinis producti ad producens non est veritas passio entis; nam est respectus effectus ad causam, & est à causa extrinseca, veritas enti intrinseca. Pater eternus, est à se, & verus. essentia Dei improducta, & ipsa veritas; ergo nō per respectum ad producentem. 4 respectus ad producentem, & ad intellectum cognoscentem, sunt disparati; ergo non integrant simplicem entis passionem 5 veritas est realis commensuratio; ad sua principia, & ad intellectum est rationis. 6 affectio entis, est idē cum subiecto; ergo non importat id, cum quo non est idem. 7 veritas est in ente, vt præscindit à producente, & cognoscēte; nam vt formaliter ens sua intrinseca ratione, ita verum cum intrinseca proprietate. 8 veritas vere Dei attributum essentiale; ergo nequit dicere ordinem ad intellectum, vel ad producentem.

Arguent Caietan. Bannes, alij, quod sit denominatio extrinseca à veritate intellectus desumpta. 1 Ansel. dial. de verit. c. 12. veritas est rectitudo sola mente perceptibilis.

lis. 2 Veritas communi vsu, est cõformitas actus ad obiectum; ergo præter conformitatem ad intellectum sola denominatio extrinseca. 3 ex 6. met. verum, & falsum sunt in intellectu; bonum, & malum in rebus. 4 si spectatur ens ab omni modo, vel realitate super addita præcisum, adhuc ens est verum; ergo vel est sola denominatio extrinseca à veritate intellectus desumpta; vel est ipsum ens connotans veritatem intellectus. Antec. in eo statu est intelligibile, & non potest intelligi nisi vt verum; nam in eo statu distinctũ est ab ente falso, & non ente; ergo vt formaliter verum. 5 nulla affectio entis, vt distinguitur ab ente est aliquid reale; ergo tantum denominatio extrinseca. Antec, subiectum non includitur in cõceptu formali suæ affectionis. Ad 1 Veritas complexa. 2 obiectiue, vt mensuratur, & conformatur res cum ratione. 3 vt habitudo virtualiter inclusa in extremis, cui tantum conceptus intellectus potest conformari, aut difformari; non vt in simplici quæ est prior naturaliter omni habitudine. Ad 2 Veritas abstrahibilis. 2 Veritas collatiua, complexa, quæ est à ratione; non vt radix habitudinis inclusa in extremis ex natura rei. 3 intellectus comparat, & attingit verum in rebus. Ad 3 Arist. de veritate cognitionis, non rei. 2 de cognitione abstractiua, & volitate desiderij, quæ terminat actũ voluntatis. Ad 4 verum pro fundamento, non formaliter. 2 præcisè, & formaliter attingeret ens, vt ens; præscinderet à vero, aut falso; nam obiectum est ens, vt ens, non vt verum. Ad 5 est identicè ens; formaliter aliquid entis. 2 est dare gradus in entibus, si minus subiecto quod est ens; tamen realitas, & passio fluens ab ente, est veritas.

Arguent; quod sit conformitas ad ideas. 1. August. sup. 1. Ioan. res cognita in verbo vita creatrix quia cognitio eius est realiter vita creatrix; ergo creatura in Deo verius esse habet, quam in se ipsa. 2 Scot. quodlib. 18. obiectum potest dici verum, ne dum denominatione à veritate in intellectu, & vt actu est cognitum: sed vt in se ex conformitate ad exemplar formale. 3 illud verum quod est conforme mensuræ, & arti, ideæ sunt mensuræ, & res rerum; imago Cæsaris vera; quia conformis Cæsari. 4 creaturæ in Deo habent verius esse, quam in seipsis; ergo à veritate ideæ omnis alia veritas. Ad 1 vita creatrix identice; non formaliter. 2 creatura in Deo habet verius esse simpliciter, non verius esse tale. Ad 2 ostendit ꝙ verum non est præcisè ex intellectu, sed à veritate rei. 2 per conformitatem ad ideas, est veritas exemplaris extrinsece; non veritas entitatis intrinseca. 3 Veritas idealis, non realis. Ad 3 in ideis est veritas signi, non rei. 2 Veritas cognitionis creaturæ; veritas essendi creaturæ vt in causa. Ad 4 in Deo verius esse simpliciter; non verius esse hoc. lapis in mẽte Dei, habet esse simpliciter verius, quia obiectum cognitum in Deo habet

bet illud esse quod habet cognitio, non tamen verum esse intrinsecum, quo formaliter, & proprie est lapis. 2 res in mente Dei habet perfectius esse, quia omnis creatura est inferior mente, & cognitione *Dei*: at in mente nostra nō omnis res cognita est perfectior; Angelus longe perfectius esse hēt in se, quam in mente. 3 illa propositio res in anima habet verius esse simpliciter, quam in se ipsa; si res sit inferior anima: at si nobilior verius esse simpliciter, & in se. 4. d. 1. q. 1. ad 1.

*A*rguet Vulpius ꝙ sit cōformitas ad causam producentē; vel intellectum cognoscentem. 1 non est realitas absoluta, ergo respectus. 2 eiusdem ad seipsum non est habitudo realis. 3 res ad extra secundum imitationem in determinato gradu veritatem diuini esse participat. 4 filius in Deo habet verum esse adæquatum Patris; ergo ex conformitate producti ad producens veritas in esse. 5 veritas in re, & intellectu sunt correlatiua; vt scibile, & scientia, mensura, & mensuratum; ergo vt veritas in intellectu est respectus ad rem; ita veritas rei est respectus ad intellectum. 6 ens dicit ordinem transcendentalem ad intellectum in ratione scibilis, id non est quiditas, nec accidens, ergo passio; ergo veritas respectus rei ad intellectum. 7 intelligibilitas est passio intimior enti; & non est bonitas, vel vnitas, ergo veritas. res dicitur vera a veritate cognitionis; nam hæc est causatiua, & terminatiua illius; ergo in conformitate ad cognoscentem. *A*d 1 est respectus realis entis ad sui propriā integritatem. 2 respectus transcendentalis, non prædicamentalis, entis ad proprietatem. Ad 2 re, & ratione idem: 2 habitudo realis subiecti cū proprietate. 3 potest esse relatio, & ad absolutum secūdum veram identitatem.

*A*d 3 participant causaliter, & effectiuè; non sunt formaliter. 2 relatio similitudinis producti ad producens, non est veritas passio entis, potius dependentia effectus ad causam. 3 participant veritatem diuini esse extrinsece: at non intrinsece; nam aliud esse habent. *A*d 4 filius habet verum esse adæquatum, non ex productione simpliciter; sed in tali natura, cui conuenit esse diuinum. 2 per cōformitatem ad producentem habet veritatem essendi originaliter, & principiatiuè, formaliter habet veritatem ex sua intrinseca ratione. *A*d 5 veritas vt cognoscibilis, & obiectiuè; non rei. 2 sunt relatiua secundum dici, non secundū esse; si per impossibile nullus esset intellectus, adhuc quælibet res haberet secundum gradum suæ entitatis, propriam veritatem. Ad 6 habet ordinem transcendentalem in ratione scibilis; & intelligibilitas est veluti passio: at non ratio veritatis rei; sed affectio distincta. 2 cognoscibilitas vt conformitas ad rem cognitam est veritas in cognoscendo, non essendo. *A*d 7 intelligibilitas & veritas entis sunt proprietates disparatę: nam antecedenter ad veritatem, vnitatem, bonitatem; ens habet

ordi-

ordinem ad intellectum in ratione scibilis, & intelligibilis. 2 Imo si nullus esset intellectus; quælibet res secundum gradũ suæ entitatis esset apta manifestari, & assimilari intẽtionaliter, si nõ actu, aptitudine, & fundamentaliter, & tamen in modo essendi rei, esset veritas actu. 3 intelligibilitas est relatio rationis fundata in obiecto intellectus ad actum, veritas est rei. 4 est intimior enti, vt se extendit ad omnem formalitatẽ, & realitatem; at veritas est passio entis subiecti. 5 illa vniuersalior, & per respectum ad extrinsecum hæc in re, vt est in sua natura, cõformi, veraci; absq; respectu; Ais cur Arist. & Theologi verum, & falsum in intellectu; bonum, & malum in rebus? ℞ quia verum est propinquius enti in ordine ad potentias operatiuas circa totũ ens; sed bonum propinquius enti in ordine communitatiui, 2 quia veritas intellectus non pendet nisi à solo obiecto; & si intelligitur vt est, verus est intellectus; at bonitas voluntatis non pendet à solo obiecto: sed ab omnibus circumstantiis, fine, & integra causa. 3 quia appræhẽsione entis intellectus est verus; volitione entis voluntas non absolute bona.

An Deus simpliciter, & absolute sit prima veritas in essendo. 2.

Veritas immutabilis est supra mentem, & magis fundatur in esse rei, quam in intellectu; nam ab eo, quod res est, vel nõ est, oratio vera, vel falsa. Quod si verius esse simpliciter habeat res in anima, quam in se ipsa; id tamen est verum, si res inferior sit anima; non tamen verius esse hoc; nec secundum prædicationem: at si res nobiliores sint anima, vtroque modo verius, & perfectius esse habent in se. hinc veritas in re, vt in subiecto; in intellectu, vt cognoscente, in enunciatione, vt in signo. Deus ergo summa, maxima, & prima veritas in essendo; à quo omnis veritas; vt principio effectiuo, & exemplari: at res sunt formaliter veræ suis rationibus formalibus propriis, intrinsecis, in seipsis, & vt veritas est conformitas in esse; falsitas informitas; ab intellectu tantum appræhenditur.

Dico. Deus simpliciter, & absolute est summa, & maxima veritas per essentiam, absque respectũ ad intellectum. 6 met. q. 3. si p impossibile Deus non esset intelligens, nec producens, adhuc esset veritas rei 1. d. 2 q. 2. F. 3. d. 23. c. 4. d. 39. q. 4. G Probatur Ioann. 17. hæc est vita eterna, vt cognoscãt te solum Deum verum. Ibid. ego sum via veritas, & vita. Thesalon. 1. Conuersi à simulachris seruire Deo viuo, & vero. Aug. in psalm. 127 Veritas immutabilis est Deus. 2 prima & sũma veritas in dicendo, veritas Domini manet in æternum; ergo prima veritas in essendo. Sequela, veritas in dicendo supponit veritatem in essendo. 2 Deus est suum esse, & veritatem esse est per se notum; ergo veritas Dei est per essentiam. 3 Verum per essentiam est verius, quam

verum

verum in illo; ergo Veritas Dei non est per ordinem ad intellectum. 4 omnes res sunt veræ à prima Veritate Dei effectiuè; ergo Dei per essentiam; nam verum participatum habet reduci ad Verum per essentiam. 5 Deus à se necessario, & intrinsece ens, & essentialiter Deus; ergo Verus Deus. 6 si nullus esset intellectus ex impossibili, adhuc Verus Deus; ergo nõ comparatione ad intellectum. 7 Veritas attributum essentiale, præciso quouis actu intellectus. 8 nõ ideo Verus Deus, quia videt se Verum Deum, sed videt, quia re ipsa verus est Deus; ergo non per ordinem ad intellectum. R. Vulpius; non quod sit Verus Deus, quia cognoscit se Verum Deum; sed quia est manifestatiuus, & assimilatiuus & intentionaliter datus est illi Veritas, quæ est ratio posterior. 2 aptitudo assimilandi intentionaliter Vero, supponit Verum in se. 3 Verum per essentiam est, verius, quàm verum per aptitudinem in alio. 4 Verum per aptitudinem ad intellectum est ad cognosci, non ad esse. 5 aptitudo ad aliud non est esse, Deus veritas in essendo. 6 ab eo quod Deus est conceptus Dei Verus; ergo magis verus Deus in se absque conceptu.

Arguent plures Thomistæ, & Vulpius, qui Veritatem essendi Dei in respectu conformi, & aptitudinis ad suum intellectum ponit. 1 ratio Veritatis consistit in adæquatione rei, & intellectus. 2 Sco. 6. met. q. 3. Veritas in rebus per cõparationem ad producentem, vel ad intellectum cognoscentem. 3 Vnitas appropriatur Patri, Veritas filio, bonitas Spiritui Sancto; ergo signum quod ex intellectu habetur conformitas Veritatis; nam ex vi processionis intellectus, appropriatur filio Veritas. 4 Veritas est manifestatio rei ad intellectũ; ergo vt adæquate manifestatiuus suo intellectui est ratio Veritatis. 5 Verum, & falsum in intellectu; ergo essentia Veritatis Dei maximè apud intellectum. Ad 1. Veritas in cognoscendo; 2 aptitudinalis, non actualis proprietas. 3 Veritas vt mensurata, non quæ sui mensura. Ad 2 ad producentẽ, vt ad causam; ad intellectum, vt assimilatiuum; ad rem, secundum identitatem. 2 ad producentem est conformitas producti ad producens. Vel adæquata vt in Deo; vel imitatione vt in creatis, manifestatio rei in intellectu, est vt cognitum in cognoscente: at in seipsa Veritas rei est secundum gradum suæ entitatis; hæc ex Scoto. Ad 3 appropriatè in filio, quia intellectus exprimit, & declarat rem. 2 quia intellectus conformis primæ Veritati, est verus; vt voluntas cõformis primæ bonitati bona. 3 si appropriatur Veritas intellectui, non est intrinsece, & primo cum respectu ad intellectum; sed ab entitate dimanat, & essentia rei suam habet Veritatem. Ad 4 manifestata, declarata, & expressa, non Veritas identificata cum re. 2 quia intellectus illam cognoscit, & attingit. Ad 5 Veritas in cognoscendo; non in essendo. 2 Veritas similitudinis in repræsentando.

do. 3 si intellectus verus, quia manifestat Dei essentiam; hæc vera per essentiam. 4 aptitudo ad intellectum est propter verum esse; ergo in esse potior ratio attributi veritatis in Deo.

DE BONITATE DEI.

TITVLVS 3.

Quid sit bonitas entis. n.

Diuidi solet bonitas in naturalem, moralem, & meritoriam; naturalis, quæ conuertitur cum ente, est affectio conueniens cuilibet entitati secundum quod est à parte rei; Moralis integritas, & perfectio debita in his, quæ recta ratio dictat actui humano conuenire. Gratuita, quæ conuenit actui meritorio elicito secundum inclinationem gratiæ in ordine ad vltimum finem; nos de bonitate entis, quæ est in omni genere, & cum ente latissime effunditur. 2. dist. 7. E.

Dico. Bonitas passio transcendens, est ipsa perfectio, quæ sequitur, & fluit absolutè ab ente iuxta proportionem, ordinem, & mensuram rei, etiam vt præscindens est à rõne appetibilis. Scot. quodlib. 18. E. bonitas primaria est perfectio entis in se; 1. d. 3. q. 4. 3. d. 34. q. 1. ratio boni non includit formaliter respectum 1. d. 1. q. 2. l. ratio boni possibilis, non est ratio boni in communi; sed ratio boni perfecti K. perfectio quidditatiua, seu ratio essentialis est ipsa bonitas. quodlib. 6. M. bonitas essentialis, qua vna res est melior alia, nõ est res addita essentiæ, & transit in essentiam per identitatem. Probatur. 1 ex Aug. 6. de trinit. c. 4. idem est maius esse, quod melius esse. 5. Arist. bonum est id, quod perfectionem includit; bonum, & perfectum idem. 2 bonum in se, & bonum alteri; sed proprietas conuertibilis cum ente est bonum in se, ergo non bonum, vt alterius. Minor, vt est res in se, & ad se, ita perfecta in se, & ad se; appetibilitas est respectus extrinsecus, & vt bonum ad aliud. 3 non est inclinatio, nec appetibilitas bonitas entis, quæ sit in Deo; nec quæ sit in creatura; ergo non est primo in ipsa appetibilitate. Antec. non Dei ad se; quia si in Deo per impossibile non esset appetitus, adhuc bonus in se; non Dei ad creaturam, quia Deus non eget, nec inclinat ad creaturam; & si nulla esset creatura, adhuc bonitas Dei esset. Nec vt in creaturis, quia si nullus esset appetitus, adhuc essent bonæ; & si vna tantum esset, adhuc bona esset. 4 passio entis in se debet importare realitatem in se, & quouis respectu ad aliud præciso ab ente, adhuc bonum esset; ergo bonitas entis est intrinseca enti, absque respectu rationis perfectiui, & conuenientiæ ad aliud. 2 bonitas esset extrinseca, quia ens esset bonum, in quantum alteri est conueniens, vel tribuit perfectionem. 8 Vnaquæque res tantum habet bonitatis quantum perfectionis. 9 bonum quod perficit habentem, & quod sibi est satis.

tis.

tis. 10. Senec. ep. 19. bonum quod perfectè secundum naturam est. Plotin. de bono c. 1. Simplic. in Epic. c. 51. bonum quod est secundum naturā cuiuslibet, per quod suam perfectionem consequitur. Diog. apud Cicer. 3. de finibus; bonum quod natura absolutum est. Adde appetibilitas potius sequitur bonitatem, quam sit bonitas; nam antecedenter ad quemcumque respectum etiam aptitudinalem, ens est bonum intrinseca bonitate, sicut intrinseca entitate. Hinc bonum; quod Vnitate, essentia, & specie gaudet. Quod habet speciem, modum, & ordinem, & omnia in numero, pondere, & mēsura. Verum q ad amorem bonitatis est appetitus, & desiderium; nam bonum, & pulchrum, fundantur in eadem re, & forma, bonum respicit appetitum, pulchrū vim cognitiuam. Tandem, Vnitas in ente, respicit identitatem entitatis; veritas integritatem; bonitas perfectionem entitatis.

Arguent; Faber ex Scoto quodlib. 18 quod bonitas primaria est negatio imperfectionis, & diminutionis entis in se. 2 Suar. Caietan. quod bonitas sit ipsa met entitas, cum sola relatione rationis ad appetitum, Deus bonus per essentiā, creatura per participationem; ergo Vtraque est ipsa entitas. Sequela, bonitas entis in creatura non est accidens, ergo idem; nam bonum, & ens conuertuntur. 3 ens sua quidditate Vel est bonum, Vel malum; Vt sua quidditate non est malum, ergo formalissimè bonū. 4 Capreolus quod addat relationem rationis; bonitas rei à appetitur ob conuenientiam cum appetente; hæc respectus rationis. 5 Vulpius quod sit respectus appetibilitatis, Vel propter se, Vel propter aliud; bonum, quod omnes appetunt; ergo appetibilitas ratio inseparabilis à bonitate. 6 ens est verum per respectum conformitatis ad intellectum; ergo bonum per respectum appetibilis ad appetentem. 7 totum ens sub ratione veri obiectum intellectus, ergo sub ratione boni obiectum voluntatis. 8 passiones entis sunt respectus aptitudinales; ergo bonitas respectus appetibilitatis. 9 Deus in ente est supremum, summum, & perfectum appetibile; in creatura Vt bonitas participata, ita appetibilitas per participationem. 10 bonum, quod omnes appetunt, bonum est sui ipsius communicatiuum. Adde Scot. 4. d. 49. q. 2. X. nulli Voluntati complete bene inest, nisi habito, quod propter se est Volendum. d. 48. q. 1. A. & C. ratio delectabilitatis est bonitas. Ad 1 negatio imperfectionis ē ob positiuā realitatē. 2 negatio, quia præcisis imperfectionibus, ens est bonum. 3 Scotus ait positiuè importat negationem imperfectionis, quæ est ipsa met bonitas. Ad 2 Deus bonus per essentiam, quia bonitate, & perfectione inexistente à se, imparticipata ab alio; nulla creatura est à se. 2 bonitas entis est passio, dicitur quidditatiua, quia entitati intrinseca; non quia ipsamet entitas. 3 est essentialis perfectio entis, non ens. 4 non est accidens pro extra-

neo

neo; sed non ipsa entitas; nisi idéticè; at formalitas entitatis. Ad 3 sua quidditate bonum bonitate, primaria, radicali, & identicè; nō formali, & vt intrinseca perfectione. 2 bonitate entitatiua; non perfectionali. 3 nec sua quidditate malum, sed non includens bonitatem in sua quidditate. Ad 4 appetibilitas respectus, & ordo extrinsecus. 2 seclusa appetibilitate, adhuc bonitas in ente. 3 conuenientia est ratio respectiua; bonitas perfectio absoluta. Ad 5 omnes appetunt, quia perfectionem includit, ratione cuius aptum est expeti. 2 quia conueniens voluntati. 3 quia propinquius enti in ordine communicatiui. Ad 6 quia verum est prius bono secundum rationem; & bonum prius secundum appetitum: non quod sint tantum in ratione, & appetitu. 2 bonum propinquius voluntati, verum intellectui. 3 verum, & bonum in alio per hos respectus. 4 vt præcedunt quemcumque respectum, verum, & bonum in ente. Ad 7 sub ratione veri obiectū conueniens intellectui, sub ratione boni conueniens voluntati. 2 sub ratione respectiua veritas in intellectu, & bonitas in voluntate; at vt passiones entis, & realitates absolutæ, sunt ad se. Ad 8 aptitudines, sunt ex conformitate, quam habent ad illa; non ex primaria ratione in ipsis. 2 aptitudines sequentes entitates; 3 bonitas perfectio absoluta ex se talis sui conditione appetibilis, & id ratione cuius res in se est appetibilis. Ad 9 summum appetibilitatis ad Deum, quia in eo non tantum ratio boni in communi, sed boni perfecti 2 quia bonum in se; appetibilitas propter bonum, volentis. Ad 10 quia includit perfectionem, quæ nata est expeti; non quia perfectio sit appetibilitas; quia perfectio sui natura communicatiua, & respicit appetitū. Ad Scot. ibi de bono beatifico, quod est in adeptione vltimi finis. 2 bonitas actus circa summū bonum, & perfectum in se. Ad aliud delectabilitas potest dici bonitas, quę est affectio entis transcendentalis. 2 ibi ait, delectabilitas non potest non esse delectabilis, esto possit nō delectare. 3 est bonitas in actu, non in obiecto; nisi motiue, & causaliter. Ais proprietas bonitatis est perfectio ad diffundi, & communicari. Rx in alio, & propter aliud; non bonitatis in se, quæ est perfectio absoluta entis in actu secundo, & respectu alterius, ad se est perfectio, forma, actualitas, & realitas entis. Adde omne ens antecedenter ad passiones est appetibile; si Deus primum appetibile; & creaturæ appetibiles per participationem; appetibilitate consequente quidditatem, non quæ habeat rationē passionis, si ratio formalis obiecti potentiæ esset respectus ad potētiam, facile esset assignare prima obiecta; visus visibile, auditus audibile, quod Arist. non fecit: sed sicut aliqua absoluta vt visus colorem, audiens sonum, si verum dicat respectum ad intellectum, & similiter bonum ad voluntatē; ex hoc non sequitur, quo ratio

illa sit ratio formalis obiecti; sed aliqua alia, Scot. 1.d.3.q.3.E.

An tantum Deus summe bonus per essentiam 2.

Bonum physicum dici solet, perfectio rei, quæ natura constat. bonum metaphysicum perfectio entis inclusa in omnib' quæ sunt extra causam. Bonum morale spectat ad virtutes, in moribus positum, & ad actiones earum. Bonum rationis, habitus mētis, in contemplatione veri consistens. Bonum prudentiæ, recta ratio, & dispositio ad omnia agibilia. Bonum artis, recta ratio ad ea, quæ extra sunt operabilia. Bonum fortunæ bonum externum mutationi obnoxium. Bonum naturæ pulchritudo, sanitas, vires. Bonum gratiæ, donum Dei desuper infusum. Bonū meritoriū opera nostra ex impulsu gratiæ Deo accepta. Bonum gloriæ visio frui tio, & perfecta possessio summi boni. Bonum summum est primum supremum absolute perfectum, non pendens ab alio, per essentiam tale, sui conditione fæcundum, à qua cætera pendent, per quod seruantur, perficiuntur, & in quo ratio, vltimi fruibilis propter se à natura intellectuali.

Dico. Solus Deus absolutè summe bonus, & per essentiam: omnis creatura per participationem. 1.d 1.q 2 I. in ente ratio boni, in communi tantum, in Deo ratio boni perfecti; non habens defectum. 3 prol 1. est summe vnum summum verum, summum bonū in ente. 4 d. 49. q.1.B. Probatur. Matt.19. Vnus est Deus bonus. Luc 18. nemo bonus nisi solus Deus; quod summè, per essentiam, & boni perfecti debet intelligi. 2 tantum Deus in genere entis est simpliciter summum, habet plenissime entitatem, totalitatem essendi, infinitatem entitatis; ergo summum, & infinitam bonitatem, in genere perfectionis, & attributi. 3 tantum Deus perfectus vbi omnis ratio boni possibilis reperiri in aliquo vno simpliciter in ratione entis. 4 tantum Deus per excessū ad omnia tam affirmatiue, quam negatiue; tam per inclusionem boni, quam per exclusionem defectus, & mali. 5 solus Deus habet formaliter bonitatē, vt perfectio intrinseca inexistens, nō desumpta à bonitate alterius, ab alio imparticipata; vt imparticipata est entitas. 6 solus Deus efficiens causa est omnis bonitatis, vt etiam entitatis à cuius essentia pendet essentialiter omnis entitas, & bonitas. 7 summe simplex, summe necesse, summe independens, sūme vnus, summè verus ergo, & summe bonus. 2. Pars. 1.d.3 q 5. H. Probatur, ex August. bonum omne est per participationem primi Gen. 1. vidit Deus cuncta quæ fecit, & erant valde bona; ergo nō per essentiam sed participatione. 2 omnis creatura habet effectiue bonitatem ab alio; esto in se sit formaliter bona; ergo omnis est bona per participationem: 3 vt est entitas participata, ita bonitas participata. 4 nulla habet rōnē boni perfecti, nisi vbi nulla ratio de-

fectus

fectus saltim apparentis, aut secundum præfixionem. 4 summū bonum possibile in creatura est infinita bonitas negatiuè, quæ nequit excedi; non positiuè per excessum ad omnem aliam creabilem. 5 omne bonum creatum, est entis ad finem; omnia propter semetipsū operatus est Deus. 6 Deus absolutè bonus, quia omnium finis, non tantum naturalis, propter quem omnia extra fiunt; sed supernaturalis, ad quem intellectuales creaturæ specialiter ordinantur.

Argues contra 1. diuina bonitas est perfectio, & attributum distinctum ab essentia: ergo non bonus per essentiam. 2 est extra rationē quidditatiuam Deitatis, ergo non per essentiam. 3 bonitas entis dicit rationem vniuocam Deo, & creaturæ; ergo vtrique per essentiam. ℞ bonus per essentiam, quia à se, & in se bonus, non ab alio; non quia bonitas sit vltimate formalis entitas, sed perfectio entis. 2 quia ab eo entitas, & bonitas in alijs. 3 quia omnia bona à primo bono fluxum habēt, & refluxum. Ad 2 extra formalitate, non identitate. 2 extra quidditatem, sed non participata ratione. 3 nec per essentiā alterius ab ipso. Ad 3 vniuocatio, vt non derogat entitati à se, nec bonitati à se 2 est vnitas conceptus, non realitatis; hinc in Deo per essentiam in nobis participatè. Ais si bonitas fluit ab essentia, essentia non est bonitas. ℞ in abstracto est predicatio idētica 2 essentia est bona formaliter, non formaliter bonitas. 3 pelagus, radix, fons totius bonitatis.

Argues cōtra 2 Vulpius; omnis creatura formaliter ens propria essentia, & entitate; ergo formaliter bona sua essentia, & bonitate. 2 bonitas vt est intrinseca Deo ita suo modo intrinseca creaturæ. 3 effectiuè à Deo, tamen proportionata bonitate, & formalitate. 4 bonitas non est per aliquid additum rei, ergo per essentiam. 5 essentiæ, & quidditates rerum necessariæ, & bonæ. Ad 1 ens à sua essentia, bonitas non est essentia. 2 vt ens participata entitate, ita & bonitate consequente. Ad 2 intrinseca creaturæ, quia non accidens extraneum, non quia non habeat fluxum à primo bono. 2 in Deo infinita bonitas; in creatura limitata, & dependēs. Ad 3 à Deo effectiuè; & in se non habet bonitatem, vt quidditas, quia bonitas non est quidditas, sed perfectio quidditatis. 2 in entitate est bonitas radicalis, non perfectionalis, quæ est affectio, & attributum entis. Ad 4 non per additum ab extrinseco, sed perfectio intrinseca. Ad 5 necessario bonæ quia includunt bonitatem non quia formalitas illius, 2 radix, & origo. 3 bonitas transit in identitatem cum quidditate; manet secundum formalitatem.

An Deus communicet suam bonitatem.3.

SI omne bonum est bonum sola similitudine diuinæ bonitatis, & nihil diuinæ bonitatis participatici-

ticipatione omnino caret, & bona sunt omnia, quia à primo bono; Hinc fit vt communicatio sit quid intrinsecum bonitatis; non vt essentiale ipsius: sed vt perfectio simpliciter est alteri communicabilis; ipsa bonitas quæ est vera perfectio entitatis maxime cõmunicabilis; hinc bonum sui ipsius diffusiuum, & tunc aliquid est perfectum cum potest facere sibi simile secundum speciem; quod debet intelligi ex 4. d. 1. q. 1. A A in his in quibus non repugnat communicare naturam; & sunt perfectiora; nam aliqua sunt perfecta, quæ ex perfectione naturæ habẽt, vt illorum natura non possit esse nisi à Deo immediatè, & per creationem; si ergo bonum est sui ipsius diffusiuum; summum, & infinite, at supremum bonum est maxime sui communicatiuum.

Dico. Perfectissima, & infinita bonitas naturæ Dei exigit, vt se cõmunicet necessario ad intra eadem numero; at ad extra libere, & pro vt vult, se communicat modis possibilibus participari à creaturis, ex Scot. in 1. vbi cõmunicatio bonitatis ad intra in trinitate. in 2 ad extra per creationem. in 3 communicatio Verbi incarnatione, & humanitatis assumptione. in 4 per gratiam in Sacramentis pro statu viæ; & per gloriam, in patria.

Probatur; si bonum est sui ipsius diffusiuum, & perfectio naturæ, & quidditatis est, vt sit communicabilis; ergo perfectissimæ, maxime communicabilis. 1. Item in creatis vbi bonitas limitata, eadem indiuidua natura, & singularis nequit communicari nisi species ergo in Deo eadem numero communicatur. 2 ad extra, imperfectio est, vt non totaliter creatura producat, & reducat de non esse ad esse; ergo bonitas, & perfectio Dei, vt possit de non esse, simpliciter ponere creaturas ad esse simpliciter; & est creatio. 3 Breuiter; bonitas Dei se communicat ad intra in eadem natura. in attributis idem velle, idem sapere, idem posse. Ad extra creatione dat esse; conseruatione continuat esse; prouidentia gubernat; illapsu generali, per essentiam, cunctis adest; per præsentiam omnia videt, per potentiam omnia potest. Illapsu speciali, cõmunicat personam verbi humanitati; creaturæ spirituali, & corporeæ, omnis enim creaturæ aliquid habet homo. Illapsu gratuito prædestinat ad finem; vocat in tempore, dat dona; confert gratiam; & media Sacramenta; est summum, optimum, finis, & bonum perfectum nostræ fælicitatis, & gloriæ in Patria. Bonus circa reprobos; eis dat esse; sæpius dona maiora præstat in tempore; non reprobat sine demeritis, non damnat sine culpa; necessaria ad salutem non denegat; Bonus in inferno; non annihilat; punit citra condignum, parcit si nõ à toto, à tanto, manente in eis intensa malitia, manet diuinæ bonitatis, iusta retributio.

Argues. 1. filius, & Spiritus Sãctus accipiunt essentiam, & bonitatem ab alio, ergo participata bo-

bonitas in eis. 2 Spiritus Sanctus non communicat suam essentiã; ergo non bonus per essentiam, vt Pater, & filius. 3 posset Deus, & alijs modis se extra communicare, ergo non infinite bonus. Ad 1 ab alio accipiunt bonitatem; sed non aliam, eandem bonitatem, & essentiam. 2 a quo alius, & quis ab alio ad intra, sunt tantum termini communicationis eiusdem essentiæ, & bonitatis. Ad 2 perfectio simpliciter bonitatis est communicabilitas naturæ, & quidditatis; non relatio communicationis. 2 etiam in Spiritu Sancto natura eadem communicabilis; esto vt sub hac relatione sit terminata adæquatè communicatio. 3 relationes originis in Deo non sũt perfectiones, sed entia non quanta, perfectionem habent identicè ex natura communicabili. Adde; personas ad intra esse sibi inuicẽ, intimè communicatas, per circũincessionem, & mutuam præsentiam, subsistentis in subsistente in eadem natura. Ad 3 perfectio simpliciter est communicabilitas, nõ communicatio. 2 ab alio extra se libere, & pro vt vult, & vt prior omni actu indifferens; nèc eget communicatione ad extra ad perfectionẽ suæ bonitatis. 3 bonitas creata non addit Deo bonitatem, nec auget illam; August. beatus, qui te, & illa nouit: sed non beatior propter illa.

An bonitas in Deo, & bonitas creata faciant maius bonum. 4.

PErfectio simpliciter non includit per se relationem ad creaturam; quia relatio repugnat rationi perfectionis simpliciter; quia ad terminum imperfectum, & potentialem; quia ad creaturã habet relationem rationis, cui repugnat perfectio simpliciter, nam est ens diminutum. Ideo bonum summum, & creatura non sunt quid melius Deo; & si bonitas creature in se sit bonitas realis, tamen eminenter continetur in Deo: si tamen essent duo infinita, essent quid melius, quia infinito repugnat contineri in alio, & aliqua perfectio ei deesset.

Dico. Deus, & creatura non faciunt maius bonum; nec creatura addit ad bonitatem Dei, nec intensiuè, nec extensiue. Scot quod lib. 5. C. et H. 2. d. 1 q. 3. L. Prob. nihil est summe perfectum, cui deficit aliqua perfectio simpliciter; ergo Deus non esset summe bonus, si posset addi illi bonitas, tam intrinsecè, quàm extrinsecè. Antec. nulla perfectio simpliciter est incompossibilis alteri. 2 plura bona infinita excederent in bonitate idem vnum bonum; nam singulis esset æqualis, & distincta bonitas, sicut in vno; & in singulis deesset bonitas; sed Deus, & creatura non sunt æque idem bonũ, nec Deo deest bonitas; ergo Deus & creatura non excedunt Deum. 3 infinitum habet realiter, & vnitiue omnem perfectionem simpliciter, vt omnis perfectio nata est haberi in vno, ergo non potest illi addi, & vniri bonitas. Antec. vt finitum ens continet omnem rationem entitatis possibilem in aliquo vno; ita rationem omnis per-

fe-

fectionis, & bonitatis. 4 tunc bonum vnius non est æque bonum, ac bonum plurium, & auget illud; si bonitas illius non continetur eminenter in alio, & totaliter non habet quicquid boni est in illo; Deus habet actu quicquid potest esse in vno; virtute, quicquid potest esse in alio. 5 in entibus est ordo essentialis, & semper itur ad vnitatem; ergo in bonitate essentialis est ordo ad vnum omnino, cuius non possit augeri bonitas. 6 infinito nihil est maius nec equale alteri finito, vel infinito; nam hæ proprietates finitæ; ergo nequit augeri bonitas. 7 infinitum bonum sufficienter omnem dependentiam bonitatis finitæ terminare potest, ergo circumscripta quauis alia, adhuc in suo esse maneret; ergo nihil habet, quod compleat ipsam, & augeat eius bonitatem 8 tam intensiue, quàm extensiue nequit pendere à creatura. Demum in se cōtinet bonitatem creatam, eminenter; vt causa; vt exemplar; vt finis, & terminus omnium bonorum; fecisti nos Domine ad te, sitiuit anima mea ad te. pars mea Deus meus.

Arguent. Durandus, & aliqui Thomistæ; Deus, & orbis sunt duo bona, ergo vterque simul maius bonum, quam alter. 2 Si nō addit creatura intensiue, addit extensiue. 3 duo infinita essent quid melius, ergo altero finito addito saltem, quid maius. 4 corpori infinito additum finitum, redderet maius; ergo & bono infinito additum bonum finitum. Antec. non adderet ad infinitatē, adderet extensionem. 5 infinitas non tollit bonitatem alterius, ergo non tollere additionem. Sequela; quæ sequuntur entitatem, non tolluntur posita entitate. 6 Verbo in incarnatione addita est humana natura, & illi vnita; ergo infinito potest fieri additio saltim extensione. *Ad* 1 sunt duo bona in seipsis non ad augendum infinitum. 2 maius, si posset aliud fieri vnum cum eo. 3 continet illud virtute, vnitiue, eminenter, possibilitate qua bonum potest esse vnum, melius, & optimū. *Ad* 2 nec extensiue, nec intensiuè potest infinito per modum vnius addi. 2 extrinseca denominatione adderet extensiue, quia essent duo. Ad 3 duo infinita quid melius, quia vnum non posset aliud continere. 2 in quolibet esset equalis bonitas sicut in vno: at bonitas finita continetur eminenter in vno, ideo non auget, nec facit excessū per illud bonum in se. 3 vt bona infinita realiter distincta repugnant, ita bonum finitum, vt fiat maius bonum si addatur infinito. Ad 4 dimensiones essent aliæ formaliter, & repugnarent; dimensio infinita non posset excedi. 2 nec infinitum quantum suscipere potest incrementum, nec infinita bonitas. Ad 5 infinitas nō tollit ab alio, sed continet virtute perfectionem illius 2 non tollit esse alterius; tollit vt bonitas alterius augeat suam. 3 qua ratione est infinita intensiuè, & extensiuè; eadem non suscipit incrementum. Ad 6 verbum vnitur per solam termina-

nationem dependentię humanitatis; non perfectionis additione. 2 Vnione recepta in humanitate. 3 continet virtute, & eminenter perfectionem humanitatis, nec vnione melius, aut perfectius factum est verbum.

An summum bonum sit summe propter se appetibile. 5.

VTique bonum est, quod omnes appetunt; & perfectionem intrinsecam includit, ratione cuius ipsum est aptum experi. Appetibilitas ergo non est prima perfectio, quæ pertineat ad esse essentiale: sed pertinens ad esse secundum, quatenus aptum est coniungi perfectiuo extrinseco; quia attingendo extrinsecum, perfectius se habet, quam potest habere in se, & ad se; & secundum ordinem naturarum sunt extrinsecè perfectiua, completiuè perficientia; perfectiones enim extrinsecæ, quæ coniungunt perfectiuo extrinseco, correspondent gradibus perfectionum primarum; vt si minus perfecta, & minor in eis est bonitas minus sint extrinsecè perfectiua, & minus appetibilia, nec vltimatè; imò ea adæpta appetitur vlterius, in summo autem, & supremo bono, vbi ratio boni perfecti, & perfectiuum extrinsecè adhuc est summum, & ratio appetibilitatis est summa.

Dico. Appetibilitas propter se est perfectio secunda in summo ac supremo bono, respiciens perfectiuum extrinsecum, & est respectus bonitatis ad aliud, non ratio bonitatis in se. 4.d.49.q.1.D. quodlib.1 C.1.d.1.q.2.quodl.18.C Prob. bonitas primaria entis est bonitas essẽtialis, & pfectio entis in se, ergo appetibilitas ad aliud perfectio secunda 2 perfectio simpliciter non includit per se respectũ; ergo ratio appetibilitatis; est vt accidens pertinens ad esse secundum. 3 bonitas in Deo est essentialis perfectio; appetibilitas est respectiua, ergo ratio extrinseca, & perfectio secunda. 4 Bonum appræhenditur sub ratione absoluta, & vt propter se bonum, ergo bonum, vt propter aliud est ratio secũda. 5 Bonum, vt habet rationem finis, est diffusiuum sui, respicit appetitum, vt mouens est ratio extrinseca. ℟ Vulpius bonitas primaria est entitas quidditatiua; perfectio entis in se indistincta ab ente. C. ratio entis præscindit à bonitate, quæ est perfectio entis. 2 multa sunt entia, quæ nullam habent bonitatem, & perfectionem; ergo ratio bonitatis nõ est ipsa entitas. Ant. relationes originis in Deo non habent bonitatis perfectionem, nec sunt meliores ipsæ, quam non ipsæ. 3 bonitas est perfectio communicabilis; relatio originis nequit communicari, & est entitas; ergo entitas nõ bonitas primaria. 4 attributa, proprietates, & affectiones entis, non sunt entitas; fluunt ab ente; non sunt formæ extrinsecè, sed quibus Deus est formaliter tale, non per informationem, sed per identitatem, saluis propriis formalitatibus

5 non

5 non admittit formalitatem bonitatis intrinsecam Deo, sed tantum per aptitudinem, & respectũ. 6 essentia præcisissimè est fundamentum bonitatis, origo, & præexigitur; vt à fonte manat riuulus, & omnis alia perfectio.

Arguent Thomistæ; qui bonũ tantum ratione distingunt ab ente; & Vulpius, qui addit solum respectum aptitudinalem appetibilitatis. 1 Bonum intrinsecè includit perfectum, & actum, quod est ens; ergo differt tantum conceptu, & ratione. 2 res tantum habet bonitatis, quantum entitatis, ergo entitas est bonitas 3 Scot. 1.d. 1 q 2. K perfectio, seu bonitas formalis est entitas quidditatiua. 4 ex 4.d 48.q.1 D. ratio delectabilitatis, quæ est bonitas non potest non esse delectabilis; potest tamẽ non delectare. 5 Boet de hebdomadibus, bonitatem esse, quemdam effluxum, & dicere respectũ ad creaturam. 6 idem Boetius, bonitas est accidens rei, nec res eo sunt bonæ, quo sunt, ergo addit respectum. 7 passiones, & proprietates sunt aptitudines in subiectis; risibilitas aptitudo in homine, ergo appetibilitas aptitudo. 8 totum ens est obiectum intellectus sub ratione veri; & voluntatis sub ratione boni; ergo vt sub ratione conformitatis se manifestat intellectui ita sub ratione appetibilitatis respicit voluntatem. *Ad* 1 bonum, & perfectum includunt ens identicè, non formaliter. 2 entitas est bonitas radicaliter, & fundamentaliter, bonitas fluit, vt perfectio entitatis. Ad 2 quia fluit ab illa, non quod sit formaliter illa. 2 quia idem; quia ea perfecta entia dicuntur, in quibus bonum inest. *Ad* 3 ibi Scotus, perfectio formalis est entitas quidditatiue; ens autem est habens quidditatem, & contrahens perfectionem, at non est formaliter illa perfectio. 2 est ens quidditatiuè, at nõ ens habens quidditatem *Ad* 4 ratio delectabilitatis est ratio ad extrinsecum, ita & appetibilitatis; id vnde fit apta expeti, intrinseca 2 non bonitas in se; sed ad aliud. Ais bonitas est ad aliud, ad expeti amari, concupisci. ℞ commodi; amor amicitiæ est propter bonũ in volitio; vnde bonitas prius est rei. *Ad* 5 bonitas vt creata, & participata fluxus à primo bono, ex quo omnia pendent. 2 vt fluxus pendentia, & participatio est respectus; at in se est perfectio absoluta, intrinseca creaturæ. Ad 6 ibi de bonitate, qua habita, sibi bonum inest: non de bonitate, qua res bonæ sunt. 2 de bonitate voluntatis, vt apta est coniungi perfectiuo extrinseco: cui respondet perfectio intrinseca. Ad 7 sunt aptitudines, per respectum extrinsecum. 2 vt à nobis circumscribuntur, in se sunt perfectiones rei & proprietates *Ad* 8 sub ratione veri obiectum cognitum. 2 boni appetibilitas est ratio secunda obiecti voluntatis. est bonitas ad aliud est conuenientia obiecti ad potentiam, non obiectum; nam malum etiam attingit voluntas. 3 appetitur bonum, quia in se bonum.

DE TRINITATE
ET DIVINIS PRODVCTIONIBVS.
TITVLVS XIV.

An in Deo vere sit productio. I.

PRoductio, seu processio in Deo est origo, & emanatio in substantia, qua vna persona accipit esse ab alia. Imperfectio est in creatis, vt productio sit habitudo subiecti mutati ad formam quæ de nouo incipit esse; in Deo tantum est ordo, & habitudo ad terminum productum.

Dico. In Deo verè est productio. 1. dist. 2. q. 6. A. Probatur. Ioa. 8. ego ex Deo processi. ps. 109. ex vtero ante luciferum genui te. Isai. 53. generationem eius quis enarrabit? symbolum Nicænum, qui ex Patre, filioque procedit. ex Bonauen. Bonum est sui diffusiuum, ergo infinita bonitas ad intra est summe fæcunda. ex August. 4. trinit. c. 26. Pater principium totius deitatis. Ratio Scoti; in Deo est suppositum habens à se principium sufficiens; nam Deus verè natura intellectualis, habens memoriam perfecte fæcundam; vt intellectus summè intellectiuus. & essentia summè intelligibilis, ergo est principium productiuum notitiæ genitæ; & quia perfectum, infinitum, & necesse esse, necessario ponitur productio perfecta, & adæquata. similiter voluntas infinita, habens obiectum amabile infinitū est in Deo; ergo est principium productiuum amoris infiniti. At notitia in Deo adæquatè producta non est accidens, nec amor voluntate productus: ergo substantia subsistens persona realiter à producente distincta. 2 intellectus creatus intra se producit verbum cordis, quod est simile rei intellectæ: & expressio obiecti; ergo in Deo est verbum mentis simile termino reali intelligentiæ; in nobis simile productum est accidens, ergo in Deo productum est substantia, vbi nil est accidens. 3 In omni genere imperfectum arguit perfectum, sed productio ex sui ratione non est imperfectio, & in creatura non attingit finem perfectum, qui est perfecta assimilatio in vnitate naturæ, ergo datur productio perfecta in vnitate naturæ in Deo. 4 imperfectionis est, quod natura creata alia numero communicetur; ergo perfectissima Deo quod eadem numero se communicet. 5 principium productiuum nullam ex sui ratione imperfectionē, & productum potest esse coæuū producenti, si agens sit sufficiens, in nullo dependens, sine motu, splendor à sole, calor ab igne, riuus à fonte; hæc & omnia aliud aliquid explicat. Demum relatio motiui,

tiui, & mobilis non pugnant in Deo; nam à nullo quam à se moueri, sine imperfectione, est aptus ergo nec producentis, & producti sequela; nam relatio producentis ad productum in Deo est tantum ad suppositum; non ad terminum formalem, qui non distinguitur à producente, nec à termino producto.

Vrgent errores; Auicennæ, quod productum non sit necessarium, Arij, & Macedonij quod filius, & Spiritus Sanctus sint, vt effectus à causa in alia natura. Sabellij, q̃ processio sit eiusdem personæ ad distinctos effectus, vt Pater creat, vt filius est incarnatus; vt Spiritus Sanctus confert dona. 1 Nullum productum est ex se necessarium; nihil enim est necessarium ex se, & ab alio, 2 omne productum possibile fuit produci, ergo in potentia. 3 terminus productus est posterior, & alius à producente. 4 Deus non habens productum fieret habens productum. 5 productum pendet à producente, & alius in natura. 6 si non alteratio, nec loci mutatio; nec productio, & generatio. Ad 1 si ex se, est nota producentis, aut efficientis, cōcedo, si est nota termini formalis; & rationis essendi, nego. 2 necesse esse ex se formaliter, & ab alio productiuè, non repugnant; nec ad idem genus spectant; filius habet eandem naturam simpliciter necessariam, indefectibilem, à Patre tamen. *Ad* 2 possibile logicè, vt opponitur impossibili, non repugnat Deo; physicè vt distinguitur à necessario, & est contingens repugnat. 2 producibile ad intra est possibile, quia non repugnat produci, non physice, quasi in potentia ad produci, quia semper in actu. Ad 3 posterior origine, non in esse. abstractione præcisiua, non diuisiua. relatiuè se habet ad producentem, at necesse esse, & illi coæuus. Ad 4 non habet; quia productum non est de sui ratione formali; non quia oppositum infuit, hinc non mutatio. 2 productio formæ de nouo, mutatio: nō vt tantum habitudo ad terminum, & eadem est natura producentis, & producti, *Ad* 5 si alia natura in producto. non si eadem, quæ vt independens in Patre, ita in filio. 2 dependentia in alia essentia, & natura; præexigentia tantum in alio supposito. Ad 6 generatio, vt mutatio imperfectio, quia subiectum in potentia; alteratio, & loci mutatio sunt ad nouum accidens, & Deo repugnat: at generatio, vt tantum productio respicit p̃cisè terminum, & nil in potentia; Deˀ Pater communicat essentiam, & generat filium sibi æqualem; Isai. 56. dicit Dominus, si ego, qui alijs generationem tribuo, sterilis ero?

An duæ tantum productiones in Deo. 2.

DIuina essentia vna numero indiuisa, & singularissima, per processiones communicatur sine sui diuisione. Communis, nō indifferentia negatiua, aut priuatiua: sed inexistentia positiuè. Natura purè intellectualis non producit nisi intellectu, & volunta-

te;

te, & productiones sunt iuxta numerum principiorum producentium, habentium distinctas rationes producendi.

Dico. Duæ tantum productiones in Deo, alterius rationis, generatio, & spiratio. 1 d. 2 q. 7. M. De filio, Ioan. 1. sicut Pater habet vitam, ita dedit, & filio. De spiritu sancto, qui ex Patre, filioque procedit, in symbolo fidei: 2 August. 5 trinit. c. 14. filius vt natus; Spiritus sanctus procedit, vt datus. 3 ratione; in Deo duo tantum principia producentia alterius rationis; nam Deus perfectissime intellectualis; ergo perfectissime exigit intellectum, & voluntatem, vt potentias, & facultates operãdi, & producendi, quæ adæquent essentiam in operari, & producere; sed productio intellectus est alterius rationis à productione voluntatis; ergo in Deo duæ productiones alterius rationis. 4 in natura creata duplex modus operãdi, & producendi per naturam, & voluntatem; ergo in Deo duplex productio intellectus, & voluntatis. 5 ibi duo tantum principia productiua ad intra habentia productiones adæquatas, quæ semper manent; ergo duæ tantum productiones. Antec. pluralitas principiorum producentium in Deo non potest reduci ad vnitatem, ob modum oppositum agẽdi intellectus, & voluntatis, nec vnum ad aliud; nam quod reduceretur esset imperfectum; ergo ob duo principia productiua, quæ semper manent, duæ tantum productiones semper manentes.

Arguent ex Arist. Philosophis qui tãtum ex sensibus procedũt, & Macedonio, qui processionem per voluntatem aufert. 1 in nobis intellectus, & voluntas non communicant naturam distinctis suppositis; ergo nec in Deo. 2 vnius naturæ vnus modus communicandi Auer. 8. *phys.* com. 46. 3 voluntas principium ad extra, nam essentialiter libera, ad producere, & non producere; ergo non ad intra vbi productum est necesse. 4 intellectus, & voluntas habent actus immanentes, nec producunt terminum. 5 Arist. 2. *phys.* diuidit naturam, ab intellectu, vt principia distincta. 9. met. c. 2. potentia rationalis valet ad opposita; ergo non productiua ad intra; vbi non est potentia ad oppositum. 6 motus, & productiones specificantur ex terminis 5 *phys.* 31 & 48. in Deo vnus terminus formalis, essentia.

Ad 1 in creatis intellectus, & voluntas, non adæquant in esse; in Deo etiam in esse, in nobis tantum in operari, hinc possunt habere actus perfectos, non producere. 2 in nobis producunt simile intentionaliter; in Deo vbi nil accidens, simile in substantia, & natura. *Ais* quia perfectè idem in Deo communicãt sui productis naturam; ergo in nobis, etiam idẽ. Rx in creatis idem in concreto, nõ in abstracto, vt in Deo, quia formaliter infinite, tam in abstracto, quam in concreto sunt idem cũ natura, in concreto prædicatio formalis, in abstracto identica. Ad 2 non absolute vera; ex Am prof

de incarn. Adam, & filius eiusdem naturæ; ille creatione, alter generatione. 2 Auer. 12. cæli, ignis excussus è lapide, & genitus ab alio, eiusdem naturæ per alium modū producendi; genitum vniuocè, & æquiuocè, ex putri, & propagante eiusdem naturæ. A's à supposito eiusdem speciei tantum vniuocè; à causa superiori æquiuocè; Deus non habet superius. ℞ in creatis natura principium cōmunicationis; ideo vna ratione; at in Deo intellectus, & voluntas adæquant in esse, & duplex ratio. 4 Auerr. contra Auicennam, cui imposuit, vt homo possit generari æquiuocè, sicut animalia ex semine, & putredine. Ad 3 libertas contrarietatis ad diuersos actus, & per distinctos actus ad distincta obiecta, quæ est specificationis non in Deo, nec ad intra, nec extra; contradictionis ad diuersa obiecta, quæ est exercitii, est ad extra pro instanti æternitatis; at libertas essentialis, quæ excludit esse naturam determinatā, & actiue non se determinare, est in Deo ad intra, 1. d. 13. 2 libertas contrarietatis, & contradictionis est ad producere, & non producere; essentialis est se determinare ad productionem, & stat cum necessitate. Ad 4 in nobis actus intelligendi, & dicendi integrant vnum actum adæquatum; nec est actus intelligendi sine actu dicendi de genere actionis; ita in Deo, duplex actus intelligendi, & volēdi, & actus dicendi, & spirandi. 2 in nobis dicimus, & producimus mentaliter, ex indigentia, vt intelligamus; at in Deo dicere, & producere non est ex indigentia: nam id ab actu operatiuo: sed ex plenitudine perfectionis, fœcundus notitiæ genitæ, quæ est Patri adæquata in esse. 3 vt exeunt in operationes sunt actus immanētes, & qualitates; vt productiuæ potentiæ habent terminum; nam in nobis intellectus producit verbum mentis, & voluntas amorē; in Deo verbum est substantia, & amor subsistens, & Deus. Ad 5 Arist. 2. phys. coniungit intellectū cum voluntate respectu operum artis. 2 intellectus potest concipi vt natura, & vt regulat praxim; & sic potest dici liber, ad opposita, & coincidit cum voluntate. Ad 6 non præcise ex terminis; nam motus rectus, & circularis ex 7. phys. ad idem vbi, & differunt sic, quod non possint inuicem comparari. A's motuum differentium specie sunt termini differētes specie. ℞ vbi forma fluens est eiusdē rationis cum forma termināte; in Deo generatio est relatio, & habitudo ad terminum, essentia est absoluta; ideo si essentia eadem, nō sequitur quod sint eædem productiones. A's essentia infinita in genere entis, ergo principium communicandi se; secus deterior omni natura creata. ℞ in creatis, mediis potentiis; & in Deo memoria fecunda est intellectus cum essentia. 2 in homogeneis, & similaribus, imperfectio. 3 vt natura sit res communicata, & ratio, ignis forma agendi, & res.

An possint esse in Deo plures productiones eiusdem rationis. 3.

QVod sint in Deo duo principia productiua, quæ habēt distinctas rationes producendi per modum intellectus, & per modum voluntatis, & consequenter duæ productiones alterius rationis; nam non multiplicatur productio, nisi multiplicato principio formali productionis. Nèc ista pluralitas potest reduci ad vnitatem; quia oppositi modi producendi per intellectum, & voluntatem per modum naturæ, & per modum voluntatis; nèc ambo ad tertium, quia idem produceret intellectu, & non produceret; contineret modos oppositos, nec vnum ad aliud, quia esset imperfectio; ergo duo tantum principia, & duæ productiones. At si possint esse plures vnius rationis, vt puta plures generationes, vel plures processiones est questio.

Dico. Non possunt esse in Deo plures productiones eiusdem rationis. est omnium; & Scoti quodl. 2. & 1. d. 2. q. 7. Probant Thomistæ ex 1. p. q. 50. ar. 4. & de potentia q. 2. art. 4. quia forma eiusdem rationis nequit multiplicari, nisi per materiam, quæ non est in Deo. Contra. Angeli carent materia, & possunt esse plures in eadem specie. 2 natura Dei sine materia est in tribus. 3 non omnis forma sine materia, est incommunicabilis. 4 Deum non posse multiplicare indiuidua eiusdem speciei sine materia, error. Probant alij ex 4. c. gent. c. 13. Deus vno, & simplici actu intelligit, vt vnum dicere, & vnum verbum. C. intelligere Patris est prius, quam dicere eiusdē Patris, ex vnitate prioris non infertur vnitas posterioris, ergo nèc ex vnitate actus intelligendi, vnitas actus dicendi. 2 intelligere est absolutum, dicere respectus, & productio; ex vnitate absoluti, nō infertur vnitas respectus. 3 si essentia absoluta, & vna communicatur pluribus productionibus, intelligere posset communicari per plura dicere.

Probāt alij personæ diuinæ sūt per modum naturæ, natura est determinata ad vnum. C. vna natura numero esse potest principiū plurium productionum eiusdem rationis, idem homo plures habet filios per vnam naturā; vnus sol plures producit effectus. 2 natura determinata, quia non indifferens ad opposita, velle, & nolle, & nō velle, agere, & non agere; non quia vnius termini productiua. 3 natura Dei est ad filium per intellectum, ad Spiritum Sanctum per volūtatem. 4 agens naturale creatum habens in virtute sua effectū partialiter, quo ad formam tantum potest in plura, cur non increatum habens in virtute sua effectum totaliter. Probant Duran. Riccard. & alij, quia tota fæcunditas intellectus in vnius filij generatione exhauritur, & semper manet. C. Propriè exhauriri cum nil quod præfuit remaneat, vt aqua ex puteo, cum tota fuit extracta; at Pater perfectè fæcundus semper manet. Nèc impropriè, & per metaphoram, vt sit

adæ-

adæquata potentiæ per actum; sicut si non esset aqua in fonte; post potationis actum, esset exhausta ad aliam potationem. C. potentia tam suo principio, quā suo termino adæquato semper æquè est coniuncta, ergo numquam exhausta. 2 potentia quæ posset habere alium actum, nisi ille quem habet semper staret, illa simpliciter potest habere alium actum; ergo simpliciter posset habere; & in diuinis idem est esse, & posse. 3 potentia naturaliter prior actu, ergo ratione actus stantis, sibi non repugnat alius; priori naturaliter, non repugnat aliquid per rationem posterioris 4 potētia, quæ ratione sui non determinatur ad istum actum, sed tantum quia actus semper manet; absolutè vt prior posset in alium actum; nec est ratio cur potius sit iste actus, quā alter. Probant alij; quia vt vnus actus intelligendi essentialis; ita vnus dicendi notionalis, & vt vnus amandi, ita vnus spirandi. C. in creatis actus intelligendi est terminus, & expressio actus dicendi, in Deo actus intelligendi essentialis, communis, ingenitus; præsupponitur actu dicendi; ergo ex vnitate prioris nō sequitur intrinsecè vnitas alterius 2 actus dicendi in Deo nō est per actum intelligendi: sed actus distincti, æque in essentia, absque causalitatis ordine; ergo non rectè vnitas vnius ex alio. 3 vna forma absoluta in supposito potest fundare plures actiones, & productiones ad plures terminos, idē sol plures habet actus luminis; Nec dicas actus luminis est transiens, & fluens; actus dicendi manens. Qui ita, nō probant per aliū non posse: 2 absolutè posset, si actus non maneret. Probant melius ex adæquatione actus ad potentiam; quia productio est adæquata. Sed hæc adæquata productio per vnum actum potentiæ, tam intensiuè, & extensiuè probari debet.

Dico. 2 est omnimoda necessitas absoluta, & intrinseca in Deo vt productio vnius rationis sit de se hæc, implurificabilis; determinata ad vnitatem; nèc potest assignari ratio prior nisi quia ex se, memoria fœcunda Patris sua ratione intrinseca est determinata ad vnam generationem, & voluntas fœcunda Patris, & filij ad vnicam spirationem. ita ex quod lib. 2. & 1. d. 2. q 7. Probatur; August lib. 1. contra Maximinum, non assignat rationē à priori, sed quæ ducit ad impossibile; si filius gigneret. Pater haberet nepotem, non esset determinata diuina generatio; sed posset ire in infinitū 2 Scotus, si rōne principij formalis, & necessitate intrinseca non esset determinata ad vnicam productionem eiusdem rationis, & possent esse plures, eadem ratione possent esse infinitæ; ergo essent; quia nil in Deo, nisi necesse. Assumptum, natura nō determinata ad vnum præcisè, si potest esse in pluribus, eadem ratione posset esse in infinitis. 3 sic est necessitas in Deo ad vnicam productionem intellectus, & vnicam voluntatis; vt si per impossibile illa non sem

per

per staret, vel non esset, nulla alia haberi posset eiusdem rationis; ergo necessitas est intrinseca, & absoluta, nec ratio prior dari potest Sequela; non posita absoluta, & omnimoda necessitate intrinseca possibilitas poneretur ad aliam. 4 productio eiusdem rationis in Deo, non potest pluralitatem suscipere, ergo de se est hæc, & implurificabilis Sequela; plurificabile eiusdem rationis in Deo, nullo modo posset determinari per aliquid à se distinctum, ergo si ipsa productio vnius rationis est, à se determinata. 5 quod ex se singularitas quædam est, non potest multiplicari in plura eiusdem rationis; sic filiatio, & spiratio in Deo. 6 pluralitas in Deo necessario est alterius rationis, cum fundet numerum personarũ. 7 Deus summe simplex, ergo nulla ratio differentiæ indiuiduæ, vel ratio partis, vnde possent esse plura eiusdem rationis, ergo ex sui ratione intrinseca productio eiusdem rationis de se hæc. 8 quod singularitas quædam est, nequit multiplicari in plura eiusdem rationis. 9 nec à priori, nec à posteriori posset determinari pluralitas eiusdem rationis; ergo nõ ab alio quam à sua ratione formali; ergo de se hæc, & implurificabilis à sua ratione formali. Antec. si ipsa non esset hæc, & implurificabilis, aut determinaretur à principio quo, aut quod, aut ab aliquo posteriori; aut per rationem priorẽ. Non à principio quo; quia iam ipsum esset ratio indeterminata ad plura, si determinaret numerũ productionum eiusdem rationis. Nec à principio quod, nam hoc à principio quo sumit rationem agendi. Nec à posteriori, quia posterius, vt non dat entitatem priori, nec vnitatem, & pluralitatem; nec Deus ab alio à se determinatur. Nec à priori, in Deo nulla ratio prior; nec Deus priorem rationem exigit, vt determinetur; nec ab æquali; quia non maior ratio vnius, quam alterius; ergo sicut pluralitas eiusdem rationis non posset determinari, ita vnitas est ex se determinata.

Arguent. 1 in Deo pluralitas alterius rationis; ergo eiusdem rationis potest esse, quæ est minor. 2 à Deo plura creata in eadem specie; ergo & plura eiusdem rationis ad intra. 3 filius est æqualis Patri; habet memoriam perfectam, vt Pater; ergo fœcundus, & generat, vt Pater. 4 omnis productio in Deo eiusdem rationis; nam principium, & terminus formalis est essentia; & productum simile producenti in forma, & in modo essendi formæ. 5 si duæ productiones per intellectum, & voluntatem, cur non aliæ duæ per potentiam, & bonitatem? nam potentia maxime productiua, bonitas sui diffusiua. 6 in nobis multæ processiones per intellectum; & multæ per voluntatem, ergo in Deo. 7 Paternitas emanat ab essentia; ergo alia. Ad 1 pluralitas alterius rationis in Deo maior extensiue, non intensiue, nam eiusdem naturæ. 2 pluralitas maior quo ad significatum materiale, nõ formale. 3 productio alterius

rationis in Deo admittit rationes se p̄ s distinctas; at vnius rationis, quæ de se hæc implurificabilis. Ad 2 naturæ creatæ possunt plurificari in suppositis, quia extrinsecè determinatæ à voluntate Dei: at ad intra intrinsecè productiones determinatæ. 2 naturæ creatæ in suppositis sunt participatæ, & diuisibiles; productiones indiuisibiles. Ad 3 memoria in filio perfecta ad intelligendū, & vitaliter operandum: ad generandum nec à se, & est in eo productione terminata. 2 memoria eadem producti, & producentis; relatio non eadem. Ad 4 essentia principium, & terminus formalis, non totalis adæquatè; nam sic essentia, & intellectus, aut voluntas, vt terminus adæquatus hypostasim incommunicabilem inuoluunt. 2 memoria perfecta causandi, & producendi ad extra omne possibile; ad intra, vt in filio; iam est cum termino producto. Ad 5 potentia, & bonitas sunt absoluta, essentialia, perfectiones essentiæ, non termini communicationis: sed perfectiones communicatæ. 2 potentia, & voluntas, vt respicit possibile, quod potest esse, & non esse, causant ad extra; vt respiciunt producibile tantùm, sunt ad intra, potentia generandi, & voluntas spirandi. Ad 6 non adæquantur in esse principia, & obiecta, nec minus in cognoscitiuo nostræ productiones intellectus; in Deo vnus actus adæquatus intelligendi omnia; & producendi Verbum æquale. Ad 6 paternitas non emanat productione: sed ex se primitate immediationis in essētia. Vel primitate originis à quo alius; non originis, quæ ab alio.

Cur tantum duæ productiones in Deo 4.

HEnricus quodlib. 2. q 6. vt actus essentiales intelligere, & velle sunt duo; ita duo notionales, qui fundantur super essentiales. Thomistæ ex 1. p. q 27. art. 1 & vltim secundum actum intelligendi, & volendi sunt duæ productiones. At ex Scoto actus intelligendi, & volendi sunt actus essentiales, communes tribus, perfectiones simpliciter, immanentes, improducti, operationes, nō productiones; nec ex illis emanāt productiones; si præsupponuntur actus essentiales; non tamen, vt principia actuum notionaliū.

Dico. Duæ productiones in Deo, quia tantum duæ potentiæ fæcundæ memoria, & voluntas, immediatè productrices non per intelligere, & velle: sed per dicere, & spirare. 1 d 2 q. 7. Godest. 10. A. 13. 39. L. Probatur, ex August. 13. trinit. c. 7. Verbum non est ab intelligentia, sed à memoria: ergo nec spiritus ab amore essentię, sed à voluntate fæcunda. 2 actus essentiales intelligendi, & volendi sunt operatiui communes, immanentes non facultates producendi, nec dispositiones ad alios actus. 3 actus operatiui intelligendi, & volendi sunt in Deo omnino disparati, & alterius rationis à productiuis; pululant à suis principiis, nec productiui fundantur in

in

in illis; ergo non ex illis productiones. Antec. Intellectus, & voluntas in Deo, non producunt, vt se constituant intelligentes, & volentes; nam præcisis productionibus, Deus absolutè est intelligens, & volens; ergo non ab intelligere, & velle numerus productionum. 4 In nobis productio verbi mentis est ex indigentia intelligendi, & operandi vitaliter, productio est via ad intelligendū; & Verbum est ipsa intellectio, & operatio: at in Deo Verbum non est ex indigentia; sed ex plenitudine perfectionis, & fæcunditate intellectus; ergo non ab intelligere, & velle habentur productiones. 5 si vnus actus esset ad alterū per modum viæ; potius actus productiuus esset via ad operationē; vt in nobis dicere, & producere est propter intelligere. 6 in Deo intellectus, & voluntas sunt perfectiones simpliciter, nèc productiuæ actuum, quibus vitaliter operentur; nam non sunt potentiæ receptiuæ; & actus illi sunt improducti; nec ex indigentia intelligendi, & volendi productrices: sed ex plenitudine perfectionis, & liberaliter fœcundæ. 7 Nullus ordo causalitatis inter actum operatiuum, & productiuum in Deo; sed ex eodem principio pullulāt vt duo effectus ab eadem causa naturali præsuppositione; vt à Sole est lucere, & illuminare, lux est principium quo respectu operationis, quæ est lucere; & respectu productionis, quæ est illuminare; ita à memoria Patris est intelligere, quod est operari; & dicere, quod est producere. 8 in nobis est ratio productiui, receptiui, & operatiui; nam intellectus nō est principium vitaliter operandi, nisi prius per mutuam actionē obiecti, & potentiæ, & per receptionē verbi producti; ideo prior ratio productiui, quam receptiui, & operatiui; & vnus est effectus respectu alterius. 9 In Deo intellectus, & voluntas non fæcundantur per aliquid impressum ab obiecto: sed per solam præsentiam essentiæ, & vt immediate exeunt in actus essentiales, ita immediatè in actus notionales. Demum intelligere, & velle sunt actus immanentes, non habentes opus; ergo non ab intelligere, & velle sunt productiones; sed memoria, & voluntas, vt principia operandi per intelligere, & velle; ita producendi per dicere, & spirare.

Arguent Henricus, & Thomistæ. 1 Pater generat filium intelligendo; & Pater, & filius spirant amando; ergo sunt vt actus, & formæ præcisæ. 2 si actus notionales non essent fundati in essentialibus, in infinitum possent esse productrices. Sequela, actus notionales æquantur illis, ergo fundantur in illis; secus non esset cur duo, & non plures. 3 intellectus nudus est infæcundus, ergo notitia ab obiecto impressa, quæ est declaratiua obiecti. 4 verbum est expressiuum omnium, quæ continentur in essentia, & est sapientia Patris; ergo ab intelligere, & velle productiones. 5 præsentia obiecti non concipitur nisi media vnione obiecti cum potentia; ergo per actum

Q im-

impressum potentiæ ab obiecto. Ad 1 præsuppositiuè, non formaliter, & causaliter; actus intelligendi, & amandi præsupponuntur, non causant: nam æquè immediatè pullulant. 2 non vt intelligere sit causa, & principium formale eliciriuum ipsius dictionis Verbi, sed quia ex plenitudine perfectionis idem intellectus intelligit, & producit, et est ordo intellectus ad notitiam quasi productam, et ad verbum verè productum. Ad 2 actus essentiales non geminantur, quia intensiue, et extensiuè æquantur potentiis in operando: ita notionales æquantur in producendo. 2 vt operatio nō est productio; nec formalitas vnius est à formalitate alterius; operatio vt operatio nō est productiua, sed finis, et perfectio operantis; productio, vt productio non est perfectio; sed habet terminum extra producentem; vel includitur formaliter in persona producentis; ideo intelligere ex sui ratione est operari, non producere. Ad 3 intellectus fæcundus tam ad operandum, quam producendum, per obiecti præsentiam, non per formam inhærentem. Ad 4 non quod Pater intelligat, & sit sapiens sapientia vt in filio: nam Pater intelligit se vt prior filio; & à se habet omnia vt prior filio: sed quia filius est per intellectum, cuius est sapientia. 2 appropriate est notitia, & sapiētia Patris, quia ex vi productionis est notitia genita declaratiua obiecti. Ad 5 vnio per informationē, & vbi intellectus est in potentia; non vbi potentiæ perfectè idem; & in actuali applicatione virtutis ad operandum, & producendū: sic in Deo intelligere est operari; dicere est producere; intelligere perfectio essentialis, dicere actus notionalis.

An intellectus creatus possit naturaliter productiones Dei cognoscere. 5.

NOn est sermo de notitia passiuè ab agente extrinseco causata: sed actiuè si efficiat actū, quo physice attingat, & concursu naturali. Nèc de notitia intuitiua, quæ est ad obiectū præsens, & existens, vt sic mouens: sed abstractiua, quæ præscindit ab existentia obiecti, vt à ratione mouendi, & terminandi. Et hæc vel perfecta, quæ sub propria, & distincta ratione attingit; vel imperfecta, quæ confusè tantum, & in communi. vel immediatè, quæ excludit medium prius cognitum, vt totum ducit in notitiam partium. Item ex naturalibus, omni reuelatione sublata; aut supposita sufficienti reuelatione possit ex creaturis deduci.

Dico, ex puris naturalibus non potest haberi notitia perfecta, & complexa productionū in Deo: supposita fide, & reuelatione potest probari Trinitas per rationes naturales, & necessarias; Quodlib. 14. art. 1. 1 d. 3. q. 2. D. ex 2. d. 3. q. 9. N. 3. d. 24 H. 1 d. 2. q. 2. q. 7. A. 42. ad 1. Primum, Nō à priori, quia Deus sub conceptu proprio ex proprijs & vt hæc essentia communis tribus attingi non potest ex natura; nec

nec à posteriori, quia ex creaturis notitia distincta processionum nequit haberi; nam non potest quid sciri de causa per effectum, quo circumscripto remanet in causa, quicquid est necessarium ad causandum: sed ablatis processionibus est in Deo quicquid est necessarium ad causandum extra; suppositum habens principium formale causandi, perfectũ, completum, & totale. 2 quidditas, & natura Dei, vt est in se, quæ virtute includit veritates, est naturaliter ignota; Effectus vel relinquunt intellectum dubium; vel in errorem si præsumas: nã effectus sunt à Deo, vt vnum; natura vna numero, nõ nisi in vno supposito. 3 est obiectum supernaturale, imo beatificum; ergo nequit ex natura; secus non esset ei supernaturale. 4 etiam supposita specie essentiæ impressa in Angelo, non sciret necessario, vt in tribus; nam ratio cognoscendi essentiam, non est ratio cognoscendi modum vt in tribus. Vt potest cognosci quidditas creata non tamen in quibus sit suppositis; nec qualiter sit in illis. 5 etiam supposita reuelatione adhuc intellectus non attingit terminos in particulari, cum euidentia; Demonstratio ex primis, veris, immediatis, prioribus & causis; fides ex obscuris, & ineuidentibus; ergo numquam demonstratur Trinitas. 2 Probatur; quod possint haberi rationes naturales, necessariæ. 1 Ricc. 1. trinit. c. 3. ad omne, quod fide tenemus, adhuc habemus rationes naturales, & necessarias. 2 Scot. d. 2. q. 3. A. rationes suadẽt, & necessariò probãt. 3 Isai. 26. nũquid ego, qui alijs parere facio, sterilis ero? 4 August. 15. de trinit. c. 12. absit vt scire nos negemus, quæ testimonio aliorum didicimus. 5 rationes necessariæ iuuant fideles, in quibus fides augetur, roboratur; conuincuntur infideles, nos possibilia credere; & si non euidentibus, euidenter tamẽ possibilibus firmari. 6 ex limitatione naturæ oritur in creatis, vt eadem numero media productione, non sit in pluribus, ergo non repugnat, vbi perfectissima, & illimitata est natura. 7 nõ sũnt euidenter necessariæ, quia termini non sunt cogniti ex propriis; nec medium distinctè, & in particulari; nèc conclusio euidẽti deductione; tamen necessaria illatione.

Probatur tertio; Quod si non sũt euidentes Philosopho, sint tamen necessariæ. 1 quod sua ratione est principium productiuum, illud in quo est à se, & sine imperfectione producit; sic memoria fœcunda in Deo. Si non est euidens: nam memoria finita producit ex indigentia actum operandi quem sibi consubstantialem non habet: necessaria est Theologo; si Deus consubstantialẽ habet actũ operandi, cur non producendi? si fœcundus in operari, cur non perfecte fœcundus in producere? 2 Ratio producendi non est imperfectio. ℞. philosophus, perfectio talis cui comes est imperfectio; constat productum nõ esse æquè perfectum, vt producens;

non constat productum esse simile. At theologo necessaria; si productio est ad simile in specie, perfectissima Dei productio in eadē natura. comes imperfectio, vbi productum in potentia, vbi producens dat partem sui, non si totum se diffundat indiuisibiliter. 3 obiectum vt in memoria est ratio producendi seipsum in intelligētia. si non est euidens philosopho nam obiectum commune finito, & infinito analogice se habet ad vtrumque; & vt finitum producit ex indigentia actum operatiuum; memoria infinita, habet operatiuum ingenitum, & improductū. C. fœcūdior intellectus Dei si productiuus sine indigentia, sed ex plenitudine perfectionis; perfectissimus si vt operatiuus, ita & productiuus. 4 in ente necessitas est simpliciter perfectionis; ergo & productio necessaria in Deo. ℞. philosophus vbi non dicit respectum ad imperfectum. est cōditio perfectior in ente vt ens; nō vt ens est distinctū in producēs, & productum; nam vt sic dicit ordinem ad prius. C. necessitas est perfectio in omni diuisione entis, cui compossibilis est; incompossibilis est respectu causatorum, quia dependent à posteriori, at non in personis diuinis, quæ non sunt aliud à producente. 5 relationes oppositæ motiui, & mobilis possunt eidem inesse, ergo producentis, & producti, quæ eiusdē generis 5. met. ℞ illæ compossibiles, quæ dicunt ordinem accidentalem, motiuum ad mobile; voluntas mouet seipsam; at producentis, & producti incompossibiles, vt idem possit seipsum producere. C. idem non producit se; nam habitudo producentis ad productū est inter terminos reales. 2 productio habet perfectionem sine imperfectione; producens, & productum; non terminis priuatiuè à non esse ad esse, nec ex materia. 3 producit alium in persona, non natura 6 omne bonum est sui diffusiuum, ita & summum bonum. ℞ cum perfecta identitate naturæ, non probat; nec si ad intra. c. æqualitas in diuinis est secundum substantiam per identitatem naturæ. 2 diffusio ad intra est infinita bonitas, quia productū est coæuum. 3 si vt bonus extra, dat esse rebus, ad intra communicat esse suum. 7 Productio naturalis est omnino prima; oīs ad extra est; cōtingēs ergo ad intra ℞ *Arist.* vult res extra à Deo naturali necessitate manare. 2 ex alijs si libere agit; non est cur ad intra modo opposito. Contra 1. necessitas soli Deo competit; necessaria ex se non habent causam si Deus esset causa necessaria ad extra, nullus esset contingens; omne aliud à Deo possibile est esse, & nō esse. ergo productio naturalis, & necessaria præcedit contingentem; datur productio ad intra. Contra, 2 motio ad terminū infinitum, & ad obiectum necessarium ad intra præcedit; Habitudo naturæ ad suppositum ad intra, prior quam agere ad extra. Productio contingens extra se; supponit necessariam intra se.

Hinc rationes si non demonstrant;

strant; probant necessario. Authoritates itidem; Riccard. à S. Victore 1. trinit. veritates fidei possunt demonstrari. Raym. Lullus, si valet creatura simile sibi gignere, cur non Deus? qui aliis generationem tribuit, sterilis? Plato, vt refert August. inter opera sua ferè primum Ioãnis scripserat. Arist. 1. cœli, qui tria dicit omnia dicit; omne trinum est perfectum. Mercurius, Monas genuit, & in se reflectit ardorem. Nam si R. Ricc. supposita reuelatione; nec demonstratione rigorosa, & euidenter notis. Raymundi est persuasio, & supposita fide. Plato vel traditione locutus, vel fide humana, & ab aliis. Mercur, traditione; aut sensus, vnus Deus genuit, & produxit mundum vnum, quẽ productum opus suum amauit. C. negari non potest, rationẽ ad aliquam notitiam trinitatis ducere, ex natura posse simplici notitia Trinitas apprehendi; nam dum fidelis affirmat, Deum trinũ; infidelis negat; eundem conceptum habent communem, ex simplici notitia terminorum, aut fide acquisita, relatione à fideli, & testimonio aliorum. Trinitas Beata relucet in creaturis, & ex illis potest deduci. in magnitudine potentia Patris; in dispositione sapientia filii, in ornatu bonitas Spiritus sancti. In quouis indiuiduo est virtus, species, vtilitas; virtus Patri, species filio, vtilitas, & vsus spiritui. In anima, memoria, intellectus, & voluntas. In sole essẽtia, splendor, & calor. In suprema Hierarchia; Maiestas in thronis; veritas in Cherubim; Ardor in Seraphim. Virtutes, quæ ducunt ad Deum, fides, spes, charitas. Dotes animæ Beatæ, visio, fruitio, compræhensio. Ex figuris; Tres Angelos Abraham vidit, vnum adorauit. Tribus digitis appendit Deus molem terræ. Tres ciuitates refugii æquali spatio distãtes. Tria difficilia Salomonis, Trinitas personarum, & vnitas essentiæ. Ex scripturis, Gen. 1. faciamus hominem ad imaginem, & similitudinem nostram; faciamus in plurali ob trinitatem, ad imaginem ob substantiæ vnitatem. Psal. 66. Benedicat nos Deus, Deus noster, Benedicat nos Deus, & metuant eum; ter Deus ob trinitatem, metuant eum, essentiæ singularitatẽ; ad secundam personam addidit noster, quia filius incarnatione factus est noster. Ierem. 1. Ah, Ah, Ah, Domine Deus; triplicat inuocationem ob trinitatem, se reducit ad Dei sũmã vnitatem. Isai. 6. Audiuit Seraphim ter dicentes Sãctus, Sanctus, Sanctus; ob laudem trinitatis; Dominus Deus Sabaoth in confessionem vnitatis. Apost. Rom. 11. ex quo omnia, per quem omnia, in quo omnia, ipsi gloria in sæcula. ex quo omnia, authoritas Patris; per quem omnia, medietas filii, principium de principio; in quo omnia, Spiritus Sanctus, qui est continentia omnis boni; in creaturis ergo vestigium & imago trinitatis. Vnitatem essentiæ, & pluralitatem personarũ; curiosè scrutari temeritas; credere pietas; nosse vita æterna, Bernar. In hoc mysterio probando nul-

nullibi periculosius erratur, nullibi laboriosius inuestigatur, nullibi fructuosius aliquid inuenitur, August. Hanc Trinitatem Beatissimam credere, fides est, sperare venia est, videre eam sicuti est, perfecta, & summa fælicitas est; Bernard.

Arguent Philosophi, non capit natura; vt sit Vna numero essentia, & tres personæ. 2 si distinctæ inter se, ergo in natura. 3 quæ sunt eadem vni tertio, & inter se; 4 componunt cum natura. Ad 1 in natura creata, & finita. 2 vides naturam specie diuisam in pluribus, cur non eandem indiuisā cōmunicabilem sine diuisione? 3 idem indiuiduum communnicat partem suæ substantiæ; cur non Deus intra se totam, & indisibilē, & perfectissimam substantiam? Ad 2 inter se distinctæ personaliter; in natura idem essentialiter. Ad 3 non vbi tertium est illimitatum, infinitum. Ad 4 nō cōponunt, quia nō actus, & potentia: sed vt actus naturæ, & hypostasis; vt natura, & suppositum; ambo in vltimo actu, transeunt ob infinitatem essentiæ, relatio, & natura in idem omnino summe, & perfecte simplex.

DE PRODVCTIONE Filij.

TITVLVS XV.

An productio verbi sit Generatio. 1.

GEneratio in diuinis est habitudo naturalis producentis ad productum: Quæ in Deo, nec est mutatio, nec habet materiam; nam mutatio comitatur potentiam imperfectam, quæ non potest producere totum, quod est in composito; si ergo potest sine materia, potest sine mutatione, à qua potest separari productio. Omnis productio naturalis substantiæ à substantia, generatio late dici potest, ignis ab igne; substantiæ viuētis adhuc dici potest latè generatio, Vermis à terra: at viuentis similis in natura substātiali perfecta est generatio; naturalissimum enim opus est viuentibus generare sibi simile; vt esse diuinum participent, secundum quod possunt, 2. de ani. 34. equus, ab equo, Leo à Leone; homo ab homine. Viuentium ergo perfecta generatio dici solet; naturalis origo Viuentis à viuente, coniūcto, & in similitudinem naturæ. Naturalis origo, nam opus est naturæ, non artis, nec liberum; viuentis, ignis, ab igne, filius non est; à viuente, vermium ex terra non est filius; coniuncto, Eua ex costa Adæ, non ei filia, quia non actu Vitali; in similitudinem; homo à sole, non filius eius, quia non similis.

Dico. Productio Verbi verè, & propriè est generatio. 1. d. 13. q. vnic. d. 1. q. 6 ad vlt. Probatur Isai. 53. generationem eius, quis enarrabit? psal. 2. filius meus es tu, ego hodie genui te: Ioan. 3. sic Deus dilexit mundum, vt filium suum vnigenitum daret. 2 Aug. 15. trinit. c. 27. & 5. c. 9. & 17. filius exit, vt natus, non vt datus. 3 memo-

ria

ria, seu intellectus habens essentiã, vt obiectum est principium productiuum per modum naturæ, & ad vnum. 4 ad productionem naturalem hæc faciunt, principiũ determinatum ad vnũ, quod sit assimilatiuum, & ex se immediate exeat in opus, absque dirigente; memoria fæcunda Patris est determinata ad vnum, assimilatiua, sei ipsa immediatè non ab alio; ergo. 5 est origo viuentis à viuente, sicut Pater hẽt vitã, sic dedit, & filio, Ioan. 1. coniuncto, vnigenitus qui est in sinu Patris; in similitudinem naturæ, est splẽdor gloriæ, & figura substantiæ eius; & omnia quæ habet Pater mea sunt. 6 est habitudo producti naturaliter similis; nam perfectè genitus assimilatur suo genitori, quod non faciunt aliæ emanationes creatæ. Demum hæc generatio est incõpræhensibilis, si non propria formali infinitate, tamen concomitanter ratione essentiæ infinitæ, quam communicat; quia non posset essentia pluribus communicari nisi esset infinita; & negatiue, quia est vltra omnẽ cõpræhensionem; quodlib 5.

Argues 1. in nobis, & in Angelis productio per intellectum nõ est generatio. 2 generatio est per modum naturæ, & ad vnum; in Deo processiones duæ 3 intellectus ponit tantum obiectum in esse cognito, & secundum quid; ergo non generat simpliciter. 4 generatio dicitur vniuoca ex parte principij formalis communicati; sed principium formale est essentia eadem in Spiritu Sancto; ergo etiam generatio. Ad 1. ibi notitia genita accidens, in Deo subsistens, & infinita. 2 proles intellectus est verbum mentis, at nõ filius, quia non simile in substantia. Ad 2 natura creata vnum habet principium communicandi seipsam; in Deo duplex modus intellectus, & voluntatis, nam tãtum in Deo æquantur in esse, producta ab illis. Ad 3 actu operatiuo essentiali in esse cognito: non actu productiuo, & notionali; ille de genere qualitatis, operatio, non habet terminum; hic de genere actionis vere fæcũdus. Ad 4 terminus formalis communicatus est eadem essentia: modus distinctus, filius à memoria fæcũda, quæ producit vt natura ad vnum determinata; Spiritus Sanctus à voluntate, quæ non agit vt naturæ. 2 sunt similes productiones in forma; non in modo essendi; similis terminus formalis communicatus; non principium formale communicandi, memoria, & voluntas fæcunda. Ais; generatio imparfectior omni alia mutatione, ergo minus in Deo, vt omnis mutatio. Antec. supponit subiectum in potentia. ℞ ratione subiecti generatio imperfectior; non ratione termini 2 in Deo generatio, non qua subiectum mutatur; sed qua terminus producitur, & natura communicatur.

An verbi Productio sit ex sola fæcunditate naturæ. 2.

INtellectus Dei adæquatus naturæ in operando, & in essendo;

do; vbi principium productiuũ æquatur naturæ in essendo, potest per ipsum communicari termin' formalis. At natura creata nequit communicari, nisi vna ratione à supposito illius; quia principium communicandi est ipsa natura: in Deo suppositum habet principia alterius rationis, quorũ vtrumq; est æquè perfectum in esse naturæ, vt intellectus, & voluntas, ideo sunt principia non tantum operandi, sed communicandi naturam; intellectus autem, & volũtas in nobis, sunt perfecta principia operandi adæquate in ratione operationis; non in esse; nam intellectio adæquata potẽtiæ, & obiecto in ratione operationis, non tamen in esse; vt in Deo. Item intellectualis natura ex se præcisè vt intellectualis non est productiua nisi per intellectum, & voluntatem; vt natura Angelica, quæ per intellectum, producit notitiam; per voluntatem amorem; si natura immediate ageret, cum natura sit adæquata in esse, intellectio, & volitio essent adæquatæ in esse, & subsistentes; natura ergo intellectualis vt coincidit cum memoria, & voluntate est principium productionis; quodl. 2. P. In creatis autẽ generatio est naturalis ex inclinatione principij passiui, non actiui; vt si voluntas ignem faceret de materia ligni, passiua generatio esset naturalis ex inclinatione potentiæ passiuæ ad formam, non à principio actiuo: at in Deo essentia nec est materia, nec subiectum, ab ea productio non est naturalis; imo æque inclinat ad proprietatem Spiritus Sancti; naturalis ergo, quia habitudo inter producens, & productum est naturalis; & producens generat principio naturaliter, & ad vnum determinato. Cur vero intellectualis natura non producat, nec operetur nisi intellectu, & volũtate; nisi quia talis naturæ; nam vt Scot. 1. d 7. ad 2. cur quædam formæ sint actiuæ, quædam non cum omnes dent esse, difficile est assignare causam, formæ elementorum imperfectiores actiuæ; formæ mixtorum lapidis, & animatorum non actiuæ; aliqua mixta perfecta communicant suas formas; aliquæ perfectiores non, vt corpora cęlestia, & formæ Angelorum; Natura pure intellectualis, non habet in se fæcunditatem absque intellectu, & voluntate; sed intellectus cum obiecto sibi præsente principium sufficiens vere naturale operandi, & producendi; & ex hoc productio filij generatio per modum naturæ.

Dico. Productio verbi non est ex sola fęcunditate naturæ, sed intellectus, cõtra Durandũ. ex Scot. 1. d. 2. q. 7. d. 27. 4. d. 1. q. 1. Y. quodlib. 2. Prob. Ioan. 1. in principio erat Verbum, & Deus erat verbũ. August. 15. de trinit. c. 10. Verbum hoc est mentale, & Verbum Dei non nostrum. 1. corint. 1. Filius est sapientia; sapientia genita, quæ ad intellectum, August. 15. trinit. c. 17. & 18. Concilium Lateranense primum, commendat August. 9. trinit. c. vltim. & 10. cap. 11. quod in mente sit imago trinitatis; nam me-

memoria similis Patri, intelligẽtia filio, amor spiritui sancto; sed verbum nostrum à memoria; ergo verbum Patris ex fœcunditate memoriæ Patris. 2 natura intellectualis, nec ad intra, nec ad extra productiua est sine actibus intellectus, & voluntatis; ergo nõ ex sola fæcunditate naturæ. Antec. si fæcunda, quia natura intellectualis, vt sic, etiam Angelus esset fæcundus; etiam homo attingeret naturam animæ; si vt diuina, ergo vltra intellectum, & voluntatem fæcunditas naturæ, & tria supposita producta. 2 nulla esset via ponendi duas processiones in Deo; quia natura creata vnum habet modum se communicandi; natura Dei adhuc vna, & simplicissima; si vt infinita, ergo infinitæ possent esse productiones. 3 intellectus, & voluntas in Deo possunt suis productis communicare naturam; quia æquantur in esse illi. 3 nulla esset ratio cur productio filii generatio, & non spiritus sancti; nam vtraque esset per naturã. 4 essentia vt omnino indistincta principiũ vtriusque productionis, ergo quia intellectus sufficiens principium verbi; & voluntas amoris; duplex ad intra naturalis productio; ex fæcũditate naturæ, & intellectus. ℟. Durandus fæcunditas indistincta ab intellectu, aut voluntate. c. intellectus, & essentia formaliter ex natura rei distinctam habẽt formalitatem, ergo & fæcunditatem 2 vt indistincta, ergo non sola fæcunditate naturæ. 3 filius vere verbum, verbum notitia genita à memoria, quæ est intellectus cum obiecto; ergo formalissimè postulat produci ab intellectu; & est sapientia genita.

Arguet Durandus 1. August. 15. trinit. Verbum dicit filium de natura. Hylarius lib. de synodis; substantiam creaturis Dei voluntas attulit, Filio verò natura dedit. 2 si per actum intellectus, aut actus est productio, aut principium illius; non actus, quia immanens, nec habet extra se opus; non principium, quia & actus, omnes producerent 3 essentia Dei propria infinitate formali communicabilis 4 in creatis generatio non ex intellectu, sed fæcunditate naturæ 5 productum simile producenti in principio, quo producitur; at filius est similis Patri in essentia, & natura. 6 si ignis esset intelligens, non produceret intellectu; sed fæcunditate naturæ ignẽ. 7 qualis est ordo rerum inter distincta realiter; talis ordo rationis inter distincta ratione, aut formaliter: sed vbi natura, intellectus; & voluntas differunt realiter vt in creatis, productum est ex fæcunditate naturæ; ergo in Deo vbi ratione, aut formaliter. Ad 1 de natura, quia filius naturalis, non adoptiuus. 2 de natura non sola, sed intellectu fæcundo, essentia & natura. 3 quia per intellectum, qui est potentia naturalis. Ad Hylarium voluntate agit ad extra; necessitate ad intra. 2 quia productio est in Deo in eadem natura, non distincta, vt ad extra. Ad 2 actus intellectus est productio, non operatiuus; & essentialis: sed

productiuus, & notionalis; ille immanens, hic terminum productum habet. A is actus intellectus non est distinctus realiter ab intellectu, ergo non est processio filii a Patre; ℞ actiuè generatio à Patre, passiuè productio filij à Patre; & in Dei essentia idem. Ad 3 radicaliter; formaliter per intellectum, & voluntatem, quia natura intellectualis, nec operatur, nec producit sine intellectu, & voluntate. 2 communicabilis, vt terminus formalis, non vt principium quo formale. Ad 4 id peculiare naturæ diuinæ, quatenus intellectualis est 2 mediis potentiis homo producit hominem; potentiæ in Deo intellectus, & voluntas. A is creaturis non conuenit fęcunditas ex eo, quod sunt intelligentes, & volentes: sed per quid prius, nam etiam rebus inanimis conuenit. ℞ creaturis non ex natura præcisè, nam non omnes fæcundæ: sed virtute distinctę substantiæ; natura intellectualis non alia potentia fæcundus, nisi intellectu, & voluntate. Ad 5 in Deo productum simile producenti in intellectu essentia formato. 2 essentia terminus communicationis idem, in producente, & producto. Ad 6 vi substantiali agendi; intellectus, & voluntas in natura intellectuali. 2 formæ elementorum, quia non mixtæ, sed imperfectæ; in eis ratio quæ, & qua videtur indistincta, vix percipi potest: in Deo rationes perfectæ cum summa simplicitate. Ad 7 intellectus, & voluntas in nobis non sunt realiter distinctæ a natura. 2 fæcunditas in nobis est 2 potentiis, non præcisè à natura. 3 etiam in Angelis non est actio sola vi naturæ: nam prius actione sunt intellectus, & voluntas. 4 in Deo natura fœcunda, vt complet memoriam, intellectus cum essentia.

An productio, & generatio verbi dici possit ex nihilo. 3.

Generatio in Deo, non est mutatio, nec habet materiam; quia mutatio comitatur potentiā imperfectā, si ergo ex nullo præsupposito subiecto fit; an dici possit productio ex nihilo. Ex Ansel. monol. 8. de nihilo negatiuè, quis de nihilo loquitur, cum tacendo non loquitur. positiuè vt de, est nota tantum materiæ, vel quasi materiæ, sic ex nihilo, si nil materiæ ex qua fiat; vel vt dicit ordinem naturæ, aut durationis, si nō esse præcessit esse tempore, vel natura; prius natura positiuè, vt animal prius inest homini, quam rationale; priuatiuè, materia prius natura priuata, quam informata, quantum ex se prius apta esse sub priuatione, quam forma; nam ex se nequit esse sub forma. Creatura est ex nihilo, non præcisè, quia non præsupponit subiectum, vel quasi subiectum, de quo vt ex potentiali fiat: sed etiam quia nihil reale, & actuale sui proprium præcessit, quod aliquid eius sit, vel vt materia, vel vt forma dans esse specificum.

Dico. Filius Dei non est de nihilo productus à Patre. d. 5. q. 2. G, &

& R. est de fide. Patet ex August. lib. 3. contra Maximinum cap. 15. vbi negat absolutè filium de nihilo produci. 2 de fide est verbum non esse creaturam, ergo de fide non esse ex nihilo. Sequela; quod ex nihilo pducitur creatur; creatio est entis ex nihilo productio. 3 formalis infinitas in esse repugnat creaturæ, quia ex nihilo producta; ex nihilo fieri non valet, nisi creatura limitata; terminus generationis est formaliter infinitus in esse, & Deus, ergo non de nihilo. 4 id ex nihilo procedit ad esse, cuius esse, & non esse, est cōtingens, & non necessarium; nam nihil potest esse ens necessarium, per productionem non necessariam; quod ex nihilo transit ad esse non est ens necessarium. 5 creaturæ sunt ex nihilo non præcisè, quia ex nullo subiecto: sed etiam quia esse distinctum ab esse Dei præsupposito accipiunt ordine naturæ, & durationis. 6 Filius in diuinis verè in Patre supponit suum esse formale simpliciter, quod productione cōmunicatur, ergo non ex nihilo, & ex sui non esse simpliciter. sed ex esse simpliciter; quod præfuit in Patre ordine originis vel præsuppositionis.

Vrgent Maximinus; Arius, & alij Hæretici. 1 Eccles. 24. *Ab initio, & ante sæcula creata sum*; sapientia Patris genita est creata, ergo ex nihilo. 2 creaturæ ex nihilo, quia ex nullo præsupposito subiecto fiunt, & potentia creatiua sine alio principio attingit productū; filius non est ex subiecto vt materia, vel quasi materia, ergo ex nihilo. 3 si ab æterno creasset Angelum, non fuisset post non esse, & tamen ex nihilo solo ordine naturæ, ergo ex hoc quod filius solo ordine originis, vere ex nihilo. 4 etiam creaturę non essent ex nihilo: nam esse reale supponunt in Deo, non per modum subiecti, nec tantum in esse cognito: sed esse reale sui principij. Ad 1 vel ibi non de sapientia genita ad intra; sed sapientia creata, quam communicat Sanctis; vt Eccles. 1. *creauit eam in spiritu sancto*. vel de sapientia genita in natura assumpta; naturæ creatæ vniri, ab æterno ordinata sum. Ad 2 quia etiam post suum non esse. 2 nihil reale sui præsupponit; filius est ex eodem esse vnū infinitū, & æternū; quod origine est a Patre. Ad 3 Angelus ex nihilo, quia post non esse ordine naturæ saltem; & ex priuatione essendi; & nihil reale eius præfuit vt materia, vel forma, filius supponit esse formale suum in Patre producente ordine originis. Ad 4 esse reale principii, quod creatura supponit in Deo, non est formale proprium: sed virtuale, & esse causæ; filius esse formale suum.

An productio filij sit de substantia Patris, vt materia vel quasi materia. 4.

PRoductio formaliter actus alicuius producti præcisè. Mutatio actus mutabilis à priuatione ad formam transeuntis. creatura finita nequit dare esse totale termino producto; aliquid eius sup-

ponit, quod formaliter transmutat, vt compositũ attingat. Creatio ob perfectionẽ potentiæ ponit per se totum effectum in esse; non mutatio, qua aliquid substratum aliter se habeat, nunc quam prius; nec mutatio cum Deo, quæ potentialitatem, & imperfectionem potentiæ arguit. Sic generatio in Deo non mutatio: sed productio, per eam vere, & proprie filius est à Patre. In creatis enim agens procedit ab imperfecto ad perfectum, à potentia ad actum. Via generationis occurrit imperfectum; hinc primo materia, vt subiectum; inde forma, vltimum compositum ex his. at in Deo cõcurrunt ordo naturæ, & perfectionis; ita vt primo signo naturæ est ipsum esse Dei ex se, à se, & in se; non vt aliquid receptiuum, sed vt essentia infinitè perfecta, apta esse in suppositis; nec vt potẽtia, sed vt essentia qua Pater est, & filius simpliciter est; non qua Pater est Pater, & filius est filius; ipsa enim est ens ex se, habens totalem essendi plenitudinem; ex ea pululant relationes, & personæ eo modo, quo ipsa est apta communicari, in Patre est ex se primo immediatè; determinatur adæquatè ad tres personas per productiones; si prius intelligitur esse in se, quam in personis, non tamen vt potentia: sed vt terminus formalis, qua personæ accipiunt esse simpliciter, & sunt Deus. essentia ergo habet rationem termini communicati per productionem, non materiæ, nec potentiæ, imo vt coincidit cum memoria, & volũtate principium productionis. De essentia, & substantia Patris est filius; non vt dicit materiam, vel potentiã, sed vt de dicit originẽ, & consubstantialitatem; quia Filius originatur à Patre, & est ei consubstantialis.

Dico. Generatio filij est de substantia Patris, non vt materia, vel quasi materia: sed vt notat originem à Patre, & consubstantialitatem cum Patre 1. dist. 5. q. 2. E & F. contra Henricum, Gotfredum, Durandum; qui volunt essentiam vt quasi materiam. Probatur. ex August. 3. c. Maximinum, cap. 14. Nullo modo filiũ Dei cognoscitis, si hunc de substantia Patris esse negatis; nec tamen ausus est in diuinis nominare materiam], vel quasi materiã. 2 materia, vel quasi materia arguit imperfectionem, ponit potentiam, & carentiam vltimi actus; essentia est infinita, prima entitas, pelagus omnium perfectionũ, ex qua pululant supposita; ergo ratione materiæ excludit. 3 potentia prima causatiua Dei, excludit omnem aliam causam, & materiam, aut quasi materiam; quia nihil limitationis in sua actiua potentia dicit; ergo multo magis potentia productiua Dei. 4 in filio tantum essentia, & relatio; essentia formalis terminus ergo nõ procedit vt materia, aut quasi materia. Minor; essentia producto datur, & communicatur, vt ratio essendi simpliciter. Pater, quod dedit mihi, omnibus est maius. 5 prior habitudo actiui ad passiuum, quam vtriusque ad productum; ergo si in Patre fœcunditas

actiua,

actiua, & essētia vt materia, prior erit habitudo fœcunditatis ad essentiam, quam Patris ad filium; & prius relatione Patris ad filium, erit relatio realis ad essentiam. 6 productio nō esset generatio; sed mutatio ad relationem; nam mutationes specificātur in terminis, 5 phys. 4. 7 materia præexistit; essentia non præexistit, sed est formalis terminus. 8 potentia agendi ad extra non supponit materiā aut quasi materiam, ergo minus productiua ad intra. Demum, nullus ex antiquis ausus est nominare materiam, aut quasi materiam.

Probo 2. quod Filius sit de substantia Patris, vt notat originem, & cōsubstantialitatem. 1. August. 3 cont. Maximin. c. 15. Spiritus Sāctus non de nihilo, sed de substantia Patris, & filii, vt filius de substantia Patris. 2 filius non de nihilo; quia si forma præexisteret composito nō esset ex nihilo, esto non preæxistet materia, nec quasi materia, sed essentia nostro modo intelligendi, preæxistit vt terminus formalis, ergo de substantia Patris. 3 filius de substantia Patris nō vt præcise dicit originem, quia sic creaturæ de substātia Dei, nec vt solam consubstantialitatem, quia non magis filius de substantia Patris, quam Pater de substantia filij, ergo vt signat vtrumque originem, & consubstantialitatē. 4 in hoc casuali, de substantia Patris. in illo, de substantia, notatur consubstantialitas, quia eadem essentia cum Patre; in illo genitiuo Patris habetur origo; ergo filius est de substātia Patris, hoc est filius originatur à Patre, & est illi consubstantialis. 5 si præpositio de, construitur cum suo casuali, & significat aliquid per modum partis, sic principium materiale, de lapide fit domus; de ligno statua; si aliquid per modum totius, sic est forma totius producti; & si addatur genitiuum, tunc vltra cō substantialitatem principii formalis est origo, & efficientia; ergo in hac, filius est de substantia Patris exprimitur consubstantialitas & origo, virtute illius genitiui Patris producentis. 6 in creatis filius de substantia Patris, quia Pater transfundit partem substantiæ in filium; ergo multo magis in Deo, filius de substantia patris, quia pater eandem substantiam communicat, & indiuisa est in vtroq; & consubstantialitas notatur ibi de substantia; origo in illo genitiuo Patris.

Arguent Henricus, Gotfredus, *Durandus*. Filius non est ex nihilo, *August.* contra Maximinum, Arianum; ergo de aliquo vt materia, aut quasi materia. Sequela; ideo creatura ex nihilo, quia nullo præexistente fit. 2 in Deo est potentiale, generationi præsuppositum, vt materia; quod per generationem inducitur vt forma; & persona genita; ergo subiectū, forma, & resultans ex eis saltim proportione. Sequela, vt in creatis, quod per se generatur, est cōpositum, & de materia; ita in Deo filius de essentia quasi materia. 3 manens sub vtroque termino est subiectum, aut quasi subiectum; 4 es-

4 essentia vt præintellecta in patre non habet filiationem; post, illam habet, ergo sub priuatione, & in filio sub affirmatione. 5 potentiæ passiuę respondet sua actiua; ergo actiuæ fœcunditati Patris respondet potentia de qua Filius. 6 Caiet. essentia, & relatio, vt materia, & forma saltim metaphysicè, & nostro modo; nam relatio, vt determinans, essentia vt determinata. Ad 1 creatura ex nihilo, non præcisè, quia non ex materia; sed quia ex nullo sui esse, filius de essentia, quæ est suum esse simpliciter, non potentiale. Ad 2 essentia, præsupponitur non vt subiectum, vt formalis terminus, nō informans, vt forma totius, simplex quidditas sine imperfectione 2 in creatis quod generatur est subiecti mutati ad formam; cum Deo est essentiæ immutatæ, & cōmunicatæ sola habitudo ad terminum productum. Ad 3 in ratione mutationis, nō productionis; vbi termini priuatio, & forma; non producens, & productū. Ad 4 si præ intelligitur, vt non habens formaliter, non tamen potētialiter, quia in vltima actualitate. 2 non actione extrinseci agentis pululant personalitates, sed seipsis vt relationes subsistentes. Ais generatio passiua, vt præcedit filium, non est in Patre, nec in filio, quia præcedit; ergo in essentia vt subiecto. ℞ vt nostro modo; in essentia, vt pelagus, radix, fundamentum, & prima entitas, non potentiale; sed ex qua seipsis pululant attributa, vt perfectiones; relationes, vt termini communicationis. 2 in essentia, vt relatio in fundamento; vt proprietas hypostatica in natura; non vt accidens, aut relatio in subiecto, quod non esset sine potentia subiecti. 3 est in Patre, vt à quo; in filio vt quis à Patre; & generatio passiua, vt est ipse filius; ita nequit formaliter esse, aut intelligi absque filio. Ad 5 respōdet passiua non subiectiuè, quæ sit in potentia; sed tantum obiectiuè filius producibilis, cui non repugnat esse à Patre. 2 nec potentiæ creandi respondet subiectum, sed obiectum, seu potentia obiectiua. 3 potentia ad creari distincta ab actu, & potest esse, & fuit sine actu; at potentia ad generari in Deo, semper cum actu, idem esse & posse. Ais si ignis faceret ignem de sui substantia, ac de aliena; semper ignis esset in potentia; ergo & filius ex hoc quod de eadem substantia Patris, semper de illa, vt quasi materia. ℞ si ignis generaret ignem de sui substantia, & totum esse formale præberet, non aliquam sui partem, non esset in potentia; nec pater de sui substantia est in potentia, sed communicat vt terminū formalem. 2 ignis limitatatus, & diuiduus non dat suum esse, sed aliquid sui communicat. Ad 6 essentia, nec contrahi, nec determinari, nec actuari potest à parte rei, aut nostro modo: nam actus purus, vltimus, pelagus essendi continet, vt prima radix; ratio materiæ, potentia, cōtractio, determinatio, imperfectio nulla in Deo, nec à parte rei, nec nostro conceptu.

Ar-

Argues contra 2. Aug. 7 trinit. c. 6. tres personas ex eadem essentia non dicimus. 2 Cirillus 5 Thesauri c. 5. filius à substantia Patris; à vel ab non est nota consubstantialitatis; non dicimus à ferro fieri gladium. 3 filius de substantia patris, de non est nota distinctionis, quia esẽtia indistincta à filio; nec identitatis, quia Pater non de essentia filii. 4 hæc falsa, filius est essentiæ, aut ab essentia patris; qa non originatur ab essentia; ergo nec filius de substantia Patris; nã constructio cum genitiuo additur eidem; ergo non est nota maioris distinctionis. Ad 1 non de essentia, vt de origine. 2 non ex eadem quia in patre à se; in filio à Patre, & Spiritu sancto ab vtroq; 3 non eiusdem vsiæ, essentiæ personalis, hipostaticæ Ad 2 à substantia patris hoc est a patre, qui est eiusdem substantiæ cum filio. 2 prepositio de, ex, cum nomine substantia, natura, essentia, consubstantialitatem significat, cum nomine suppositi originem; cum vtroque, exprimit vtrumque. Ad 3 ratione substantiæ est nota idẽtitatis; ratione genitiui est nota distinctionis, & principii originis. Ad 4 antecedens videtur notare relationem inter filium, & essentiam; sequela consubstantialitatem essentiæ, cum origine ab eo, qui cum essentia construitur, ideo filius est filius susistantiæ patris, rigore est falsa, quia essentia videtur sumi, vt correlatiuũ filii. Debet exponi, filius substantiæ patris; consubstantialis Patri. 2 de substantia patris, vt requiritur ad filium, in creatis pater decidit semen, quod transmutatur, in Deo communicat indiuisè substantiã;

An essentia sit terminus formalis productionis filij. 5.

INterdum, terminus formalis, pro totali, & adæquato, qui in recto est productus, sic verbum; quodlib. 1. O. vel pro eo, quod producto ex vi productionis appropriatur, siue sit forma producti, quia simpliciter est. siuè proprietas; sic notitia appropriatur filio; 1. d. 13. S. vel proprie, pro eo quod dat esse simpliciter producto, & est perfecta ratio assimilatiua producti cum producente. dist. 7. P. terminus ergo formalis ille est, per quem terminus totalis, & adæquatus accipit esse simpliciter, vt per eum intrinsecè productum accipiat esse simpliciter; dist. 5. q. 2. F. Quod sit id, in quo productũ producenti assimiletur; non habet locum in generatione æquiuoca, Rana à sole. Quod prius communicetur, non habet locũ in formis subordinatis, vbi terminus formalis non est forma prior, sed quæ vltimo inducitur, & intenditur, vt forma mixti perfecta. Illa, quod primum per generationem accipit esse, non habet locum in generatione hominis, anima rationalis generatione nõ accipit esse. Quare formalis terminus per quem intrinsecè productum accipit esse simpliciter; si prius communicetur; si perfecta ratio sit assimilandi; si per generationem accipiat esse, nõ est potior

tior ratio termini formalis; nam ex perfectione anima generatione non accipit esse, ex imperfectione, effectus æquiuocus non est similis agenti; ex ordine agendi in creatis, non prius communicatur perfectè terminus formalis Quo ergo productum simpliciter accipit esse, terminus est formalis.

Dico. formalis terminus generationis diuinæ est sola essentia. 1.d.5.q.2.F.& d.2.q.7. P. Probatur Io.10. Pater quod dedit mihi maius est omnibus; ergo deitas, quæ infinita in genere entis, vt terminus formalis omninò maior communicatur filio. 2 Aug. 15. trinit. c.26 vt filio Pater præstat essentiã sine initio temporis, nec mutabilitate naturæ generatio; ita spiritui præstat essentiã de vtroq; processio; forma, quæ datur producto formalis est terminus. 3 nulla entitas simpliciter perfectior termino formali habetur per productionem; at essentia est formaliter infinita, non relatio, ergo essentia non relatio terminus formalis. Maior, nihil est perfectius in producto, quam primum esse simpliciter, quod per se primo per productionem habetur; ergo essentia, qua simpliciter est Deus. 4 terminus formalis, quo productũ habet simpliciter esse, non qua habet sic esse; ergo essentia, non proprietas. Antec.2.phys. 14. generatio via in natura, quam genitum habet esse simpliciter. 5 generatio non esset vniuoca si essentia non esset terminus formalis, nã ratio conuenientiæ inter generãs, & genitum non esset; & distinctiua, non assimilatiua esset. 6 productio prima non esset generatio, potius mutatio ad relationem. Antec.5 Phys. 4 productio in genere, vel specie speciem sumit ex termino formali; Alteratio qualitas, quia formalis termin' est qualitas, ergo si esset relatio terminus formalis, non esset generatio, quæ est ad substantiam. 7 nulla generatio à forma indiuidua sumit vniuocationem, sed à natura.

Arguent Gregorius, Gabriel, qui filium terminum formalem ponunt. 1 Totalis, & adæquatus est filius, ergo formalis. Sequela; summè simplex est filius, ergo nõ distinctus formalis a totali. 2 Scot. d.13.G quodl.2. O. verbum productum est formalis terminus. 3 Durandus, & Aureolus, quid sit relatio. Terminus formalis, qui per generationem simpliciter accipit esse; est filiatio, seu filius. Antec. terminus productionis accipit esse productione; ergo relatio nõ essentia. 4 quod genito præexistit non est terminus formalis; ergo non essentia: sed relatio. Antec. cum ex aere fit ignis, raritas præexistens non est formalis terminus. Auer.4.cæli com.40. dimẽsiones manentes, nõ sunt formalis terminus; ergo nec essentia ingenita. 5 producens realem habitudinem dicit ad terminum productum; essentia non est ratio talis habitudinis, potius identitatis. 6 relatio principaliter intenditur, principium distinctiuum geniti à generante. 7 filiatio principalius in genito habet rationem actus, esse filii specificat filiũ à quocũq; di-

distinguit. 8 motuum distinctorũ specie, termini distincti specie 5 phys. 31. generatio, & spiratio non essentiam, sed relationes habent distinctas. Ad 1 in termino totali duo formaliter distincta, essentia, & relatio; nec cõponunt vt actus & potentia; sed vnũ simplex perfectè idem, essentia vt actus simpliciter, essentialis, relatio actus hypostaticus, idem illi ob infinitatẽ. 2 non distinctus re, formalitate. Ad 2 ibi late sumpsit terminum formalem, pro totali, & adæquato accepto simpliciter per essentiam, vt terminum formalem. 2 pro eo quod terminat generationem actiuam, & terminat relationem productionis, non vt dat esse simpliciter producto. Ad 3 terminus totalis accipit esse; terminus formalis non accipit, dat esse. Ad 4 ibi terminus non modo est assimilatiuus, sed ratio essendi communicabilis, & identificãs productum cum producente. 2 raritas, & dimensio nõ sunt terminus, quia eis non communicatur producto esse simpliciter. Ad 5 à termino formali est similitudo, non distinctio; generatio tẽdit in similitudinem producti, & producentis. Ad 6 generatio assimilatiua, magis quam distinctiua; potius intenditur id in quo productum producenti assimilatur, quam id in quo à producente distinguitur. Ad 7 essentia actus simpliciter, quidditas, & essentialiter ab omni creato distincta; filiatio distinguit tantũ à personis; nec facit ad terminum formalẽ; nam generatio primo est in similitudinem, quam distinctionem. Ad 8 vbi forma fluẽs est eiusdem rationis cum forma terminante; in Deo productiones sũt alterius rationis ab essentia terminante; ideo ex vnitate essentiæ, non licet inferre productiones easdem; quia fluxus, seu communicatio alia, & alia. 2 ex forma fluente alterius rationis à forma terminãte non oportet ex distinctione motuum, concludere distinctionem terminorum; sic productio in diuinis est relatio, & formalis terminus essentia. 3 idem vbi potest acquiri motu recto, & circulari. 4 nec vbi terminus est infinitus, & communicabilis.

*A*rguet Suarez quod essentia, vt formalissime est intelligere. 1 si essentia vt essentia formalis terminus, processio Spiritus Sãcti esset generatio; nam vtraque in similitudinem naturæ. 2 est per modũ intellectus, ergo vt coincidit cum sapiẽtia; nam quod procedit per intellectum sapientia, & notitia est. 3 terminus formalis, nec prior, nec potior ratione formali; ratio formalis est memoria; ergo non essentia, sed vt coincidit cum intelligentia: nam huic æquatur memoria. *A*d 1 spiritus Sanctus est in similitudinem naturæ; sed non productione naturali, & ad vnũ. 2 terminus formalis; non principium agendi, nam voluntas fæcunda. Ad 2 essentia primo communicatur; non notitia formaliter distincta, nisi appropriatè. 2 notitia est terminus, pro eo quod producto appropriatur; non vt forma, & natura producti, quam

simpliciter est. Ad 3 nõ prior perfectione: sed ordine naturæ, præest in producente; memoria fœcunda naturaliter præsupponit essentiam, & formaliter illam includit; nam ex essentia, & intellectu fit memoria. Ais Scot. 1. d. 13. T. principia formalia memoria, & voluntas, termini formales primi, notitia & amor. R. primitate adæquationis, notitia genita, & amor spiratus; primitate communicationis, seu primi termini fœcunditatis, essentia.

Quæres an essentia, vt primus terminus formalis, ita primus primitate originis, & gñationis, ex perfectionibus à Patre communicatis. R. ex Scot. 1. d. 13. T. d. 3 q. 2. 1. d. quodl. 2. O. essentia primus terminus via originis, & naturæ, quæ generatione communicatur. 1 cũ vnum continet perfectiones plures per se communicabiles, communicans illud vnum, perfectiones eo ordine communicat, quo natæ sunt esse in illo vno: essentia pelagus omnium perfectionũ, infinita in genere entis, & ab ea perfectiones emanant; ergo primus terminus communicationis. 2 filius non esset Patri vniformiter Deus vi generationis primario. 3 eius productio non esset formaliter generatio: sed materialiter; nam primus terminus vi generationis est formaliter substantia; actualis notitia tantum identicè, operatio, naturaliter posterior, vt operari sequitur ab esse. 4 notitia non continet vt radix essentiam, sed è contra; ergo si filius vi generationis primo accipit notitiã, nõ est primo Deus vi productionis. 5 priora generatione in Deo, quantum fieri potest, etiã priora perfectione, ergo essentia non notitia prior communicatione. 6 eo ordine communicatio fit in non distinctis, quo fieret si essent distincta; ignis primo communicat essentiam ignis, quã proprietates; homo prius essentiam, quã accidentia, quæ sequuntur.

Arguet Molina, 1 procedit filius ab intellectu, vt formaliter notitia, ergo primus terminus. 2 quod primo accipit esse per intellectũ est intellectio. 3 si vi suæ originis non esset primo notitia; non minus esset amor, bonitas, iustitia. 4 accipit essentiam ex processione reali intellectus, ergo per modum intellectionis. 5 quod intellectus per se primo formaliter habet, per se primo formaliter cõmunicat. Ad 1 intellectus creatus producit in esse vitali, & intentionali; intellectus Deo in esse simpliciter, & producto communicat terminum adæquatum in esse. Ad 2 notitia genita, non inhærens, subsistens, adæquata producenti in esse; id primo accipit, quod est ei ratio essendi simpliciter. Ad 3 appropiatè est notitia, quia productione intellectus, primitate appropriationis. Ad 4 intellectio notionalis, genita, terminus adæquatus, qui denominationem suscipit; non primus primitate communicationis, & originis; nam productio in Deo per intellectum non tẽdit in notitiã adæquatam in ratione operationis, sed in esse. Ad 5 intellectus non

pro-

producit in recto, sed supposit ũ per intellectum; ideo quod suppositum agens per intellectũ habet, communicat. 2 intellectus fecundus est, non solũ identicè cõtinet essentiã, sed formaliter; & est obiectum eius; hanc per se primo communicat, nam est producto adæquata in esse.

An terminus totalis, & adæquatus generationis sit verbum, & filius Dei. 6.

PRimus terminus formalis generationis, est essentia, per quã filius accipit esse simpliciter. primus appropriationis, est notitia, quæ peculiariter producto appropriatur, vi suæ productionis per intellectum; primus adæquationis est terminus productus suo principio productiuo adæquatus Terminus ergo totalis, qui per generationem totaliter accipit esse, & à generante principaliter intẽditur; vt ignis generat ignem, cõmunicat substantiam, corpus, rationem elementi, eo ordine, quo prædicata ordinatè se habent inter se; primus terminus adæquatus est ignis, qui principaliter à generante intenditur, cui perfectè ignis genitus est similis, & vi generationis accipit esse. prima persona productione adæquata per intellectum secundam producit; in totali, & adæquato termino generationis duo; natura, & propria relatio, qua hypostaticè hæc persona; essentia terminus formalis, totalis verbum perfectum

Dico. totalis terminus generationis, primus adæquatione est verbum, & filius Dei. 1.d.7.I.d.2.q.7.N.d.13.V.quodlib.2.O. probatur, Io.1. Verbum erat apud Deũ, & Deus erat Verbũ. Vidimus gloriam eius, quasi Vnigeniti; quasi non dubii nota, sed idem ac vere, vt decet Vnigenitum. 2 *August.* 7 trinit. c.6. substantia est, quo Pater est, & quo filius est; non quo Pater est Pater, & quo filius est filius; ergo nequit eo, quo Deus dici terminus totalis; sed eo quod simul Deus, & filius. 3 generatio est assimilatiua, & distinctiua; nam generans ex quo intendit simile, assimilat; ex quo non se, sed aliud generat, distinguit; sed tantum filius habet vtrumque; essentia est ratio similitudinis; relatio ratio distinguendi; ergo filius terminus totalis. 4 Deitas, nec generat, nec generatur; relatio, seù filiatio non producitur, sed productum intrinsece denominat, & est quã productũ refertur ad producens; ergo verbum, & filius ex essentia, & relatione est terminus productus, & persona subsistens adæquata generationi. 5 est terminus adæquatus producenti, & principio productiuo intensiuè, & extensiuè. Assumptũ; adæquatur in essendo simpliciter naturæ producentis terminus productus & principio productiuo; ergo intensiuè; similiter actui generandi tum in actu primo, quam secundo, nec alium genitum simili productione habere potest, ergo extensiuè. 6 filius ui productionis est essentialiter Deus eiusdem naturæ cum Patre; ergo principio

quo, & quod adæquatus in esse, & intensiuè; productio eiusdem rationis nequit multiplicari, sed ex se incommunicabilis, & determinata ad vnum numero productũ; ergo terminus totalis, & adæquatus. 7 potentia generandi Dei semper possidet terminum in produci, vt numquam transeat, & est permanens; ergo adæquatè respicit filium. Sequela; potentia creata est, quæ potest habere terminũ in facto esse, & in fieri, vnum in produci, alterum cum esse producto; nam non communicat adæquatè nisi partem substantiæ, at pater adæquatè eandem essentiã filio.

Argues. ex 5. phys. totalis terminus generationis substantia; filius vt filius quid relatiuum. 2 generatio ad substantiam, vt distincta ab aliis mutationibus, sed quo filius, est relatio; ergo non terminus. 3 in creatis filius nõ filiatione, sed ratione naturæ singularis est terminus generationis; ergo in diuinis, vt hic Deus. 4 filius non est tertia entitas distincta ab essẽtia, & filiatione, sed est filiatio in natura Dei subsistens; ergo natura aut proprietas est terminus. 5 Pater in creatis potest esse ad plures filios; ergo & in Deo, ergo non terminus adæquatus filius. Sequela, potentia ex filii generatione non minuitur. 6 vis generandi in Deo, etiam cum voluntate; ergo potest esse ad plures, & non terminus adæquatus. 7 idem actus intelligendi, & amandi ad plura obiecta etiam possibilia, est maximè perfectionis; ergo & idem actus generãdi potest esse ad plures, nec adæquatè vnius filii. Sequela; vt habitudo actus operatiui ad obiectum, ita productiui ad terminum. 8 ad coloss. 1. primogenitus omnis creaturæ, ergo cũ respectu ad alium, nec adæquatè.

Ad 1 filius maximè substantia, si nõ absolutus à termino; à subiecto. 2 refertur, relatione non inhærente, subsistente. Ad 2 est relatio nõ prædicamentalis, inhærens; subsistens realiter idem essentiæ. Ad 3 filiatio in creatis est inhærens, aduenit supposito iam constituto; in Deo subsistẽs, formaliter constituit. Ad 4 si non dicit vnum per modum totius physici; dicit vnum formaliter ex natura rei distinctum, vt constitutum à constitutiuis. vnum non compositum; sed simplex ex actu & actu; quidditatiuo, & hypostatico, quorum vnum infinitum est idem alteri. Ad 5 in creatis dat partem substantiæ; 2 vnus terminus est in produci, alter in esse producto; in Deo semper possidet terminum, & est permanẽs. 3 quæ distat ab actu; in Deo semper sub actu. 4 in nobis sub potentia contradictionis; in Deo sub voluntate complacentiæ; filius dilectionis suæ. Ad 6 voluntas, & libertas nõ vt principium elicitiuum; vel contradictionis: sed complacentiæ. 2 voluntas communicandi; nõ libertas non agendi. Ad 7 possibilia ad obiectum secundarium filij generatio in obiecto primario. 2 cognitio ad obiectum extra Deum, generatio ad intra, spectat ad esse Dei. 3 ad extra creatura nõ

adæ-

adæquat esse potentiæ; ad intra filius adæquatus memoriæ Patris. Ad 8 primogenitus non relatione ad secundo genitum; negatione alterius geniti. 2 primogenitus, ac Vnigenitus; etiā Christus primogenitus Virginis, exclusione alterius prius geniti. 3 ordine ad creaturas, quæ adoptione filij Dei.

DE PRODVCTIONE Filij, vt Verbum est.

TITVLVS XVI.

An Verbum mentis creatæ sit species; obiectum cognitum; aliquid productum per intellectionē; vel ipsa met notitia per dictionem, & locutionē intellectus. 1.

VErbum quod foris sonat, est signum Verbi, quod intus manet; *August.* 15. *Trinit.* c. 10. & 25. hinc verbum mentis, nisi per Verbum oris intelligi nequit. Verbum vocale est, quod à dicente, seù loquente profertur, vt signū alicuius rei: duo enim importat; est effectus a dicente, seù loquente product', locutionis terminus vt calor terminus calefactionis; & est signum rei, nam habet rationem signi eius rei, cuius est Verbum. *A*d dicentem seu loquētem habet relationem realē, quæ est effectus ad causam, & est ipsa processio a dicente, seu loquente; & relationem rationis ad rem signatam; nam verbum oris est signum, & ipsius rei verbum; sic Vox perfecta est verbum oris à loquente, & dicente, & signat rem, August. ser. Io. Bap. vox index cogitationis. *A*rist. 1. perhier. voces signa eorum, quæ sunt in anima. Verbum mentis est actus intelligentiæ productus à memoria perfecta, nō habens esse sine actuali intellectione; repræsentans verbum diuinum. 5 d. 27 q. 1. E hæc descriptio ex Aug. quod sit actus intelligentiæ, 10. de trinit cap 11 memoriæ respondet mens, intelligentiæ notitia, & verbum, voluntati amor; si amor est voluntatis perfectio, ita verbum intellectus actu intelligentis perfectio & actus. Quod sit notitia genita a memoria perfecta, & fœcunda, 15. trinit. c. 26. verbum nostrum de nostra scientia memorabili, hoc est de nostra memoria; & *A*nselm. monol. c. 26. Verbum cogitatio de memoria facta. Quod nō sine actuali cognitione, 15. de Trinit. c. 15. Verbum nostrum nō potest esse sempiternum, quia cogitatio nostra nec sempiterna; ergo intellectu non intelligente, nō est verbum. Quod repræsentatiuum *V*erbi diuini, 9. Trinit. c. vlt. Mens, verbum, & amor, trinitatī increatæ similitudinem gerit; & ibi ex similitudine verbi nostri inuestigat *V*erbi Dei naturā. Homo factus ad imaginem, & similitudinē *Dei*; in anima est aliquid repræsentans Patrem, memoria perfecta; Filium, vt est Verbum; Spiritum sanctum, amor voluntate productus. Si ergo Verbum est effectus productus à memoria & mente fæcunda; & in mente

hæc

Vltimus,& perfectio vltima intellectus, & potentiæ 9. met. 16. 1. eth.c.4.ergo non habet productum; secus non esset vltimus. R. vltimus,non quia nil sit ea vlterius, sed si habet opus est propter eã; verbum est propter intellectionem. C. *Aristot.* ait, non est aliud opus præter operationem; ergo operatio est terminus, nec aliud inducitur, vel educitur; vt visio in vidente, cuius nõ est alius terminus. 2 si verbum producimus, vt intelligamus, ergo intellectio sequitur verbum productum; & non est actio productiua verbi; nam actio præcedit terminum productum. 3 elicere, & producere cognitionem,non est ipsa cognitio; sed causatio illius;ergo cognitio quæ est producta, non est productio,ergo verbum non est productũ per cognitionem; secus cognitio producta haberet productum; & sic processus. 4 in intellectu post intellectionem,& cognitionem nil habemus, ergo non est terminus vlterior. 5 intellectio est forma, & qualitas absoluta, res producta; ergo terminus dictionis,& locutionis mentis; ergo per actionem productiuam, elicitiuam, & causatiuam est verbum, & non per intellectionem, quæ est res causata, & producta. Sequela; dicere, elicere, causare intellectionem, non est intellectio, sed productio illius; vt calefactio est productio caloris, non calor; elicere visionẽ, est productio visionis non visio. Respondent intellectio, vt dictio est productiua verbi. C. actio immanens non est vnum per se; si includit absolutum,& relationẽ; productionem, & productum esse. 2 est vna in genere qualitatis,ergo nõ actionis, & passionis; 3 actio, vt dictio, quæ est suo modo transmutatio, & ad terminum capientem esse, non est vltima perfectio operantis; ergo non intellectio. 4 agens actione de genere actionis non est simpliciter perfectus per illam; sed tendit in perfectionem; ergo dictio non est intellectio, qua perficitur intellectus absolutè. 5 qualitates spirituales siue in esse quieto, vt habitus; siue in fieri vt operationes; conueniunt cum actione, quia pendent à causa; respiciunt terminum, & obiectum; at non producunt terminum; ergo non est productio intellectio, quæ est immanens; sed actus secundus, operatio, & qualitas.

Quod Verbum sit ipsa intellectio actualis producta, & genita à memoria perfecta per actum dicendi, & locutionem mentis. Probatur. ex August. 9. trinit. c. 7. cõceptam rerum notitiam, tamquam verbum apud nos habemus. c. 10. quærit, an omnis notitia sit verbum; an solum amata notitia; ergo supponit verbum esse notitiam. c. 12. Imago trinitatis mens,& notitia, quæ est proles, ac verbum eius; & amor. 15. trinit. c. 16. formata cogitatio de eo, quod scimus verbum est. 2 ad rationem verbi sufficit, quod sit proles genita à memoria, expressiua parentis; sed intellectio, & cognitio exprimit, quod manet

in

in memoria; ergo ipsa non verbum. 3 intellectio est actus à memoria fœcunda productus, quia gignitur per dictionem, non habens esse sine cognitione, quia est ipsa formalis cognitio; & repræsentat verbum diuinum; nam est notitia genita à memoria, sicut verbum diuinum à Patre per memoriam. 4 verbum non est terminus productus per intellectioné, quæ est qualitas, non actio productiua; & qualitas actu est terminans actionem, quam significat dicere, & elicere, seù producere intellectionem; ergo verbũ est intellectio producta per actũ dicendi. 5 Verbum dicit relationem ad dicentem, seù producti ad memoriam producentem, & declarantis ad obiectum, quod exprimit: primum est reale, secũdum rationis; sed nihil habet rationem producti, nisi notitia expressa; nihil producentis nisi memoria; nihil productionis nisi dictio, & locutio; ergo verbum est notitia producta à memoria per actum dicendi. 6 qualitas producta supponit actioné productiuã intellectio est qualitas producta; ergo dictio, & elicitio est productiua. ℞ intellectio vt actio est à memoria, & productio; vt partus est terminus productus, & qualitas. 2 in fieri est actio, & productio, in facto esse qualitas Contra; forma inducta per motum, est alia ab actione, quæ est inductiua 2 forma quæ est terminus actionis est absoluta, actio est respectus, & habitudo ad terminũ pductum, ergo non est ipsa formalitas intellectionis. 3 fieri, & produci intellectionem, non est esse intellectionem; sicut fieri calorem, non est esse caloris; sed causatio, & productio illius. 4 intellectio, si habet respectum ad memoriam, vt à qua producitur, & ad memoriam vt in qua inducitur, tamen vnica forma immanens est, quæ manet in agente; ergo nequit esse actio sui ipsius productiua; nec est causa sui ipsius sub alio respectu; nec respectus est ratio actiua; sed est habitudo, & ordo actiui ad passiuũ. 5 absurdũ, eumdẽ actum notitiæ formatæ esse productioné, & ré productam; fieri, & factum esse; terminum actionis, & actionem; motum, & formam.

Arguent. 1. ex August. 8. trinit. c. 6. Phantasia Carthaginis in memoria, est verbum carthaginis; sed phantasia est species in memoria; ergo verbum est species Ægid. 2 August. 15. trinit. c. 11. Verbum quod foris sonat, est signum verbi, quod intus manet; sed q̃ foris sonat, est signum non cognitionis, sed rei cognitæ; ergo est res cognita, nõ cognitio. Minor; hoc verbum, homo est animal, esset falsum; nã cognitio hominis non est cognitio animalis. Aureol. 3. Verbum est productũ per intellectionem; ergo non intellectio. Anteced. per intellectionem res intellecta est expressa in intellectu, & in actu secundo; ergo per eam est verbum. 4 verbũ est proles genita à memoria. Aug 9. trinit. c. vlt. intellectio non est genita; ergo non est verbum Mi

4 essentia vt præintellecta in patre non habet filiationem; post, illam habet, ergo sub priuatione, & in filio sub affirmatione. 5 potentiæ passiuæ respondet sua actiua; ergo actiuæ fœcunditati Patris respondet potentia de qua Filius. 6 Caiet. essentia, & relatio, vt materia, & forma saltim metaphysicè, & nostro modo; nam relatio, vt determinans, essentia vt determinata. Ad 1 creatura ex nihilo, non præcisè, quia non ex materia; sed quia ex nullo sui esse, filius de essentia, quæ est suum esse simpliciter, non potentiale. Ad 2 essentia, præsupponitur non vt subiectum, vt formalis terminus, nō informans, vt forma totius, simplex quidditas sine imperfectione 2 in creatis quod generatur est subiecti mutati ad formam; cum Deo est essentiæ immutatæ, & cōmunicatæ sola habitudo ad terminum productum. Ad 3 in ratione mutationis, nō productionis; vbi termini priuatioq;, & forma; non producens, & productū. Ad 4 si præ intelligitur, vt non habens formaliter, non tamen potētialiter, quia in vltima actualitate. 2 non actione extrinseci agentis pululant personalitates, sed seipsis vt relationes subsistentes. Ais generatio passiua, vt præcedit filium, non est in Patre, nec in filio, quia præcedit; ergo in essentia vt subiecto. ℟ vt nostro modo; in essentia, vt pelagusq;, radix, fundamentum, & prima entitas, non potentiale; sed ex qua seipsis pululant attributa, vt perfectiones; relationes, vt termini communicationis. 2 in essentia, vt relatio in fundamento; vt proprietas hypostatica in natura; non vt accidens, aut relatio in subiecto, quod non esset sine potentia subiecti. 3 est in Patre, vt à quo; in filio vt quis à Patre; & generatio passiua, vt est ipse filius; ita nequit formaliter esse, aut intelligi absque filio. Ad 5 respōdet passiua non subiectiuè, quæ sit in potentia; sed tantum obiectiuè filius producibilis, cui non repugnat esse à Patre. 2 nec potentiæ creandi respondet subiectum, sed obiectum, seu potentia obiectiua. 3 potentia ad creari distincta ab actu, & potest esse, & fuit sine actu; at potentiaq; ad generari in Deo, semper cum actu, idem esse & posse. Ais si ignis faceret ignem de sui substantia, ac de aliena; semper ignis esset in potentia; ergo & filius ex hoc quod de eadem substantia Patris, semper de illa, vt quasi materia. ℟ si ignis generaret ignem de sui substantia, & totum esse formale præberet, non aliquam sui partem, non esset in potentia; nec pater de sui substantia est in potentia, sed communicat vt terminū formalem. 2 ignis limitatatus, & diuiduus non dat suum esse, sed aliquid sui communicat. Ad 6 essentia, nec contrahi, nec determinari, nec actuari potest à parte rei, aut nostro modo: nam actus purus, vltimus, pelagus essendi continet, vt prima radix; ratio materiæ, potentia, cōtractio, determinatio, imperfectio nulla in Deo, nec à parte rei, nec nostro conceptu.

Ar-

Argues contra 2. Aug. 7. trinit. c. 6. tres personas ex eadem essentia non dicimus. 2 Cirillus 5 Thesauri c. 5. filius à substantia Patris; à vel ab non est nota consubstantialitatis; non dicimus à ferro fieri gladium. 3 filius de substantia patris, de non est nota distinctionis, quia essẽtia indistincta à filio, nec identitatis, quia Pater non de essentia filii. 4 hæc falsa, filius est essentiæ, aut ab essentia patris; qa non originatur ab essentia; ergo nec filius de substantia Patris; nã constructio cum genitiuo additur eidem; ergo non est nota maioris distinctionis. Ad 1 non de essentia, vt de origine. 2 non ex eadem quia in patre à se; in filio à Patre, & Spiritu sancto ab vtroq; 3 non eiusdẽm vsiæ, essentiæ personalis, hipostaticæ Ad 2 à substantia patris hoc est a patre, qui est eiusdem substantiæ cum filio. 2 prepositio de, ex, cum nomine substantia, natura, essentia, consubstantialitatem significat, cum nomine suppositi originem; cum vtroque, exprimit vtrumque. Ad 3 ratione substantiæ est nota idẽtitatis; ratione genitiui est nota distinctionis, & principii originis. Ad 4 antecedens videtur notare relationem inter filium, & essentiam; sequela consubstantialitatem essentiæ, cum origine ab eo, qui cum essentia construitur, ideo filius est filius susistantiæ patris, rigore est falsa, quia essentia videtur sumi, vt correlatiuũ filii. Debet exponi, filius substantiæ patris; consubstantialis Patri. 2 de substantia patris, vt requiritur ad filium; in creatis pater decidit semen, quod transmutatur, in Deo communicat indiuisè substantiã.

An essentia sit terminus formalis productionis filij. 5.

INterdum, terminus formalis, pro totali, & adæquato, qui in recto est productus, sic verbum; quodlib. 1. O. vel pro eo, quod pro ducto ex vi productionis appropriatur, siue sit forma producti, quia simpliciter est, siuè proprietas; sic notitia appropriatur filio; 1. d. 13. S. vel proprie, pro eo quod dat esse simpliciter producto, & est perfecta ratio assimilatiua producti cum producente. dist. 7. P. terminus ergo formalis, ille est, per quem terminus totalis, & adæquatus accipit esse simpliciter, vt per eum intrinsecè productum accipiat esse simpliciter; dist. 5. q. 2. F. Quod sit id, in quo productũ producenti assimiletur; non habet locum in generatione æquiuoca, Rana à sole. Quod prius communicetur, non habet locũ in formis subordinatis, vbi terminus formalis non est forma prior, sed quæ vltimo inducitur, & intenditur, vt forma mixti perfecta. Illa, quod primum per generationem accipit esse, non habet locum in generatione hominis, anima rationalis generatione nõ accipit esse. Quare formalis terminus per quem intrinsecè productum accipit esse simpliciter; si prius communicetur; si perfecta ratio sit assimilandi; si per generationem accipiat esse, nõ est potior

tior ratio termini formalis; nam ex perfectione anima generatione non accipit esse, ex imperfectione, effectus æquiuocus non est similis agenti; ex ordine agendi in creatis, non prius communicatur perfectè terminus formalis Quo ergo productum simpliciter accipit esse, terminus est formalis.

Dico. formalis terminus generationis diuinæ est sola essentia. 1. d. 5. q. 2. F. & d. 2. q. 7. P. Probatur Io. 10. Pater quod dedit mihi maius est omnibus; ergo deitas, quæ infinita in genere entis, vt terminus formalis omninò maior communicatur filio. 2 Aug. 15. trinit. c. 26 vt filio Pater præstat essentiã sine initio temporis, nec mutabilitate naturæ generatio; ita spiritui præstat essentiã de vtroq; processio; forma, quæ datur producto formalis est terminus. 3 nulla entitas simpliciter perfectior termino formali habetur per productionem; at essentia est formaliter infinita, non relatio, ergo essentia non relatio terminus formalis. Maior, nihil est perfectius in producto, quam primum esse simpliciter, quod per se primo per productionem habetur; ergo essentia, qua simpliciter est Deus. 4 terminus formalis, quo productũ habet simpliciter esse, non qua habet sic esse; ergo essentia, non proprietas. Antec. 2. phys. 14. generatio via in natura, quam genitum habet esse simpliciter. 5 generatio non esset vniuoca si essentia non esset terminus formalis, nã ratio conuenientiæ inter generãs, & genitum non esset; & distinctiua, non assimilatiua esset. 6 productio prima non esset generatio, potius mutatio ad relationem. Antec. 5 Phys. 4 productio in genere, vel specie speciem sumit ex termino formali; Alteratio qualitas, quia formalis termin⁹ est qualitas, ergo si esset relatio terminus formalis, non esset generatio, quæ est ad substantiam. 7 nulla generatio à forma indiuidua sumit vnivocationem, sed à natura.

Arguent Gregorius, Gabriel, qui filium terminum formalem ponunt. 1 Totalis, & adæquatus est filius, ergo formalis. Sequela; summè simplex est filius, ergo nõ distinctus formalis a totali. 2 Scot. d. 13. G quodl. 2. O. verbum productum est formalis terminus. 3 Durandus, & Aureolus, quid sit relatio. Terminus formalis, qui per generationem simpliciter accipit esse; est filiatio, seu filius. Antec. terminus productionis accipit esse productione; ergo relatio nõ essentia. 4 quod genito præexistit non est terminus formalis; ergo non essentia: sed relatio. Antec. cum ex aere fit ignis, raritas præexistens non est formalis terminus. Auer. 4. cæli com. 40. dimẽsiones manentes, nõ sunt formalis terminus; ergo nec essentia ingenita. 5 producens realem habitudinem dicit ad terminum productum; essentia non est ratio talis habitudinis, potius identitatis. 6 relatio principaliter intenditur, principium distinctiuum geniti à generante. 7 filiatio principalius in genito habet rationem actus, esse filii specificat filiũ à quocũq;

di-

distinguit. 8 motuum distinctorũ specie, termini distincti specie 5 phys. 31. generatio, & spiratio non essentiam, sed relationes habent distinctas. Ad 1 in termino totali duo formaliter distincta, essentia, & relatio; nec cõponunt vt actus & potentia; sed vnũ simplex perfectè idem, essentia vt actus simpliciter, essentialis, relatio actus hypostaticus, idem illi ob infinitatẽ. 2 non distinctus re, formalitatẽ. Ad 2 ibi late sumpsit terminum formalem, pro totali, & adæquato accepto simpliciter per essentiam, vt terminum formalem. 2 pro eo quod terminat generationem actiuam, & terminat relationem productionis, non vt dat esse simpliciter producto. Ad 3 terminus totalis accipit esse; terminus formalis non accipit, dat esse. Ad 4 ibi terminus non modo est assimilatiuus, sed ratio essendi communicabilis, & identificãs productum cum producente. 2 raritas, & dimensio nõ sunt terminus, quia eis non communicatur producto esse simpliciter. Ad 5 à termino formali est similitudo, non distinctio; generatio tẽdit in similitudinem producti, & producentis. Ad 6 generatio assimilatiua, magis quam distinctiua; potius intenditur id in quo productum producenti assimilatur, quam id in quo à producente distinguitur. Ad 7 essentia actus simpliciter, quidditas, & essentialiter ab omni creato distincta; filiatio distinguit tantũ à personis; nec facit ad terminum formalẽ; nam generatio primo est in similitudinem, quam distinctionem. Ad 8 vbi forma fluẽs est eiusdem rationis cum forma terminante; in Deo productiones sũt alterius rationis ab essentia terminante; ideo ex vnitate essentiæ, non licet inferre productiones easdem; quia fluxus, seu communicatio alia, & alia. 2 ex forma fluente alterius rationis à forma terminãte non oportet ex distinctione motuum, concludere distinctionem terminorum; sic productio in diuinis est relatio, & formalis terminus essentia. 3 idem vbi potest acquiri motu recto, & circulari. 4 nec vbi terminus est infinitus, & communicabilis.

*A*rguet Suarez quod essentia, vt formalissime est intelligere. 1 si essentia vt essentia formalis terminus, processio Spiritus Sancti esset generatio; nam vtraque in similitudinem naturæ. 2 est per modũ intellectus, ergo vt coincidit cum sapiẽtia; nam quod procedit per intellectum sapientia, & notitia est. 3 terminus formalis, nec prior, nec potior ratione formali; ratio formalis est memoria; ergo non essentia, sed vt coincidit cum intelligentia: nam huic æquatur memoria. *A*d 1 spiritus Sanctus est in similitudinem naturæ; sed non productione naturali, & ad vnũ. 2 terminus formalis; non principium agendi, nam voluntas fæcunda. Ad 2 essentia primo communicatur; non notitia formaliter distincta, nisi appropriatẽ. 2 notitia est terminus, pro eo quod producto appropriatur; non vt forma, & natura producti, qua

simpliciter est. Ad 3 nō prior perfectione: sed ordine naturæ, præest in producente; memoria fœcunda naturaliter præsupponit essentiam, & formaliter illam includit; nam ex essentia, & intellectu fit memoria. Ais Scot. 1. d. 13. T. principia formalia memoria, & voluntas, termini formales primi, notitia & amor. ℞. primitate adequationis, notitia genita, & amor spiratus; primitate communicationis, seu primi termini fœcunditatis, essentia.

Quæres an essentia, vt primus terminus formalis, ita primus primitate originis, & gñationis, ex perfectionibus à Patre communicatis. ℞ ex Scot. 1. d. 13. T. d. 3 q. 2. 1. d. quodl. 2. O. essentia primus terminus via originis, & naturæ, quæ generatione communicatur. 1 cũ vnum continet perfectiones plures per se communicabiles, communicans illud vnum, perfectiones eo ordine communicat, quo natæ sunt esse in illo vno: essentia pelagus omnium perfectionũ, infinita in genere entis, & ab ea perfectiones emanant; ergo primus terminus communicationis. 2 filius non esset Patri vniformiter Deus vi generationis primario 3 eius productio non esset formaliter generatio: sed materialiter; nam primus terminus vi generationis est formaliter substantia; actualis notitia tantum identicè, operatio, naturaliter posterior, vt operari sequitur ab esse. 4 notitia non continet vt radix essentiam, sed è contra; ergo si filius vi generationis primo accipit notitiã, nō est primo Deus vi productionis. 5 priora generatione in Deo, quantum fieri potest, etiã priora perfectione, ergo essentia non notitia prior communicatione. 6 eo ordine communicatio fit in non distinctis, quo fieret si essent distincta; ignis primo communicat essentiam ignis, quã proprietates; homo prius essentiam, quã accidentia, quæ sequuntur.

Arguet Molina, 1 procedit filius ab intellectu, vt formaliter notitia, ergo primus terminus. 2 quod primo accipit esse per intellectũ est intellectio. 3 si vi suæ originis non esset primo notitia; non minus esset amor, bonitas, iustitia. 4 accipit essentiam ex processione reali intellectus, ergo per modum intellectionis. 5 quod intellectus per se primo formaliter habet, per se primo formaliter cõmunicat. Ad 1 intellectus creatus producit in esse vitali, & intentionali; intellectus Deo in esse simpliciter, & producto communicat terminum adæquatum in esse. Ad 2 notitia genita, non inhærens, subsistens, adæquata producenti in esse; id primo accipit, quod est ei ratio essendi simpliciter. Ad 3 appropiatè est notitia quia productione intellectus, primitate appropriationis. Ad 4 intellectio notionalis, genita, terminus adæquatus, qui denominationem suscipit; non primus primitate communicationis, & originis; nam productio in Deo per intellectum non tēdit in notitiã adæquatam in ratione operationis, sed in esse. Ad 5 intellectus non

pro-

producit in recto, sed suppositũ per intellectum; ideo quod suppositum agens per intellectũ habet, communicat. 2 intellectus fecundus est, non solũ identicè cõtinet essentiã, sed formaliter; & est obiectum eius; hanc per se primo communicat, nam est producto adæquata in esse.

An terminus totalis, & adæquatus generationis sit verbum, & filius Dei. 6.

PRimus terminus formalis generationis, est essentia, per quã filius accipit esse simpliciter. primus appropriationis, est notitia, quæ peculiariter producto appropriatur, vi suæ productionis per intellectum; primus adæquationis est terminus productus suo principio productiuo adæquatus Terminus ergo totalis, qui per generationem totaliter accipit esse, & à generante principaliter intẽditur; vt ignis generat ignem, cõmunicat substantiam, corpus, rationem elementi, eo ordine, quo prædicata ordinatè se habent inter se; primus terminus adæquatus est ignis, qui principaliter à generante intenditur, cui perfectè ignis genitus est similis, & vi generationis accipit esse. prima persona productione adæquata per intellectum secundam producit; in totali, & adæquato termino generationis duo; natura, & propria relatio, qua hypostaticè hæc persona; essentia terminus formalis, totalis verbum perfectum

Dico. totalis terminus generationis, primus adæquatione est verbum, & filius Dei. 1. d. 7. I. d. 2. q. 7. N. d. 13. V. quodlib. 2. O. probatur, Io. 1. Verbum erat apud Deũ, & Deus erat Verbũ. Vidimus gloriam eius, quasi Vnigeniti; quasi non dubii nota, sed idem ac vere, vt decet Vnigenitum. 2 *August.* 7 trinit. c. 6. substantia est, quo Pater est, & quo filius est; non quo Pater est Pater, & quo filius est filius; ergo nequit eo, quo Deus dici terminus totalis; sed eo quod simul Deus; & filius. 3 generatio est assimilatiua, & distinctiua; nam generans ex quo intendit simile, assimilat; ex quo non se, sed aliud generat, distinguit; sed tantum filius habet vtrumque; essentia est ratio similitudinis; relatio ratio distinguendi; ergo filius terminus totalis. 4 Deitas, nec generat, nec generatur; relatio, seù filiatio non producitur, sed productum intrinsece denominat, & est quã productũ refertur ad producens; ergo verbum, & filius ex essentia, & relatione est terminus productus, & persona subsistens adæquata generationi. 5 est terminus adæquatus producenti, & principio productiuo intensiuè, & extensiuè. *A*ssumptũ; adæquatur in essendo simpliciter naturæ producentis terminus productus & principio productiuo; ergo intensiuè; similiter actui generandi tum in actu primo, quam secundo, nec alium genitum simili productione habere potest, ergo extensiuè. 6 filius ui productionis est essentialiter Deus eiusdem naturæ cum Patre; ergo principio

quo, & quod adæquatus in esse, & intensiuè; productio eiusdem rationis nequit multiplicari, sed ex se incommunicabilis, & determinata ad vnum numero productũ; ergo terminus totalis, & adæquatus. 7 potentia generandi Dei semper possidet terminum in produci, vt numquam transeat, & est permanens; ergo adæquatè respicit filium. Sequela; potentia creata est, quæ potest habere terminũ in facto esse, & in fieri, vnum in produci, alterum cum esse producto; nam non communicat adæquatè nisi partem substantiæ, at pater adæquatè eandem essentiã filio.

Argues. ex 5. phys. totalis terminus generationis substantia; filius vt filius quid relatiuum. 2 generatio ad substantiam, vt distincta ab aliis mutationibus, sed quo filius, est relatio; ergo non terminus. 3 in creatis filius nõ filiatione, sed ratione naturæ singularis est terminus generationis; ergo in diuinis, vt hic Deus. 4 filius non est tertia entitas distincta ab essẽtia, & filiatione, sed est filiatio in natura Dei subsistens; ergo natura aut proprietas est terminus. 5 Pater in creatis potest esse ad plures filios; ergo & in Deo, ergo non terminus adæquatus filius. Sequela, potentia ex filii generatione non minuitur. 6 vis generandi in Deo, etiam cum voluntate; ergo potest esse ad plures, & non terminus adæquatus. 7 idem actus intelligendi, & amandi ad plura obiecta etiam possibilia, est maximè perfectionis; ergo & idem actus generãdi potest esse ad plures, nec adæquate vnius filii. Sequela; vt habitudo actus operatiui ad obiectum, ita productiui ad terminum. 8 ad coloss. 1. primogenitus omnis creaturæ, ergo cũ respectu ad alium, nec adæquatè.

Ad 1 filius maximè substantia, si nõ absolutus à termino; à subiecto. 2 refertur, relatione non inhærente, subsistente. Ad 2 est relatio nõ prædicamentalis, inhærens; subsistens realiter idem essentiæ. Ad 3 filiatio in creatis est inhærens, aduenit supposito iam constituto; in Deo subsistẽs, formaliter constituit. Ad 4 si non dicit vnum per modum totius physici; dicit vnum formaliter ex natura rei distinctum, vt constitutum à constitutiuis. vnum non compositum; sed simplex ex actu & actu; quidditatiuo, & hypostatico, quorum vnum infinitum est idem alteri. Ad 5 in creatis dat partem substantiæ; 2 vnus terminus est in produci, alter in esse producto; in Deo semper possidet terminum, & est permanẽs. 3 quæ distat ab actu; in Deo semper sub actu. 4 in nobis sub potentia contradictionis; in Deo sub voluntate complacentiæ; filius dilectionis suæ. Ad 6 voluntas, & libertas nõ vt principium elicitiuum; vel contradictionis: sed complacentiæ. 2 Voluntas communicandi; nõ libertas non agendi. Ad 7 possibilia ad obiectum secundarium filij generatio in obiecto primario. 2 cognitio ad obiectum extra Deum, generatio ad intra, spectat ad esse Dei. 3 ad extra creatura nõ

adæ-

adæquat esse potentiæ; ad intra filius adæquatus memoriæ Patris. Ad 8 primogenitus non relatione ad secundo genitum; negatione alterius geniti. 2 primogenitus, ac Vnigenitus; etiã Christus primogenitus Virginis, exclusione alterius prius geniti. 3 ordine ad creaturas, quæ adoptione filij Dei.

DE PRODVCTIONE Filij, vt Verbum est.

TITVLVS XVI.

An Verbum mentis creatæ sit species; obiectum cognitum; aliquid productum per intellectionẽ, vel ipsa met notitia per dictionem, & locutionẽ intellectus. 1.

VErbum quod foris sonat, est signum Verbi, quod intus manet; August. 15. Trinit. c. 10. & 25. hinc verbum mentis, nisi per Verbum oris intelligi nequit. Verbum vocale est, quod à dicente, seù loquente profertur, vt signũ alicuius rei: duo enim importat; est effectus a dicente, seù loquente product', locutionis terminus vt calor terminus calefactionis; & est signum rei, nam habet rationem signi eius rei, cuius est Verbum. Ad dicentem seu loquẽtem habet relationem realẽ, quæ est effectus ad causam, & est ipsa processio a dicente, seu loquente; & relationem rationis ad rem signatam; nam verbum oris est signum, & ipsius rei verbum; sic vox perfecta est verbum oris à loquente, & dicente; & signat rem, August. ser. Io. Bap. vox index cogitationis. Arist. 1. per hier. voces signa eorum, quæ sunt in anima. Verbum mentis est actus intelligentiæ productus à memoria perfecta, nõ habens esse sine actuali intellectione; repræsentans verbum diuinum. 5 d. 27 q. 1. & hæc descriptio ex Aug. quod sit actus intelligentiæ, 10. de trinit. cap. 11. memoriæ respondet mens, intelligentiæ notitia, & verbum, voluntati amor; si amor est voluntatis perfectio, ita verbum intellectus actu intelligentis perfectio & actus. Quod sit notitia genita a memoria perfecta, & fœcunda, 15. trinit. c. 26. verbum nostrum de nostra scientia memorabili, hoc est de nostra memoria; & Anselm. monol. c. 26. Verbum cogitatio de memoria facta. Quod nõ sine actuali cognitione, 15. de Trinit. c. 15. Verbum nostrum nõ potest esse sempiternum, quia cogitatio nostra nec sempiterna; ergo intellectu non intelligente, nõ est verbum. Quod repræsentatiuum Verbi diuini, 9. Trinit. c. vlt. Mens, verbum, & amor, trinitatẽ increatæ similitudinem gerit; & ibi ex similitudine verbi nostri inuestigat Verbi Dei naturã. Homo factus ad imaginem, & similitudinẽ Dei; in anima est aliquid repræsentans Patrem, memoriam perfectã; Filium, vt est Verbum; Spiritum sanctum, amor voluntate productus. Si ergo Verbum est effectus productus à memoria & mente fæcunda; & in mente

hæc

hæc sunt; species præcedēs actū intelligendi: obiectum cognitū. ipsa cognitio; aliquid notitia ꝑductum, & expressum.

Dico. Verbum nostræ mentis non est species; non obiectū cognitum; nō terminus productus intellectione; Sed ipsamet notitia & intellectio producta à memoria per actum dicendi; ita vt dictio, & intellectio se habent, vt effectio, & effectus; vt actio, & terminus actionis; vt productio, & productum. Ex Scoto 1. d. 27. q. 1. E. dist. 2. q. 7. quodl. 1. V. 15. ad vltim.

Quod non sit species; est contra Ægidium; quodlib. 3. species, quæ in intelligentia est verbum; nam à specie in memoria est species in intelligentia; quæ prior actu intelligendi est verbum. Probatur; 1 species est in actu primo; Verbum est productum, & actu secundo. 2 memoria, & intelligentia, vt receptiua specierū idē sunt; ergo si est alia species in memoria, à specie in intelligentia; duo numero accidentia eiusdem speciei in eodem. 3 in intelligentia non est species; sed est ipsamet species expressa, & imago obiecti. 4 hæc species non perfectius repræsentat obiectum, quā illa quæ est in memoria; ergo superflua. Sequela, vnius obiecti vnum sufficit præsentatiuum perfectum. Antec. August. 15. trinit. c 13. nihil plus est in prole, & intelligentia; quam in parente, seu memoria; ergo non plus repræsentat. 5 habens habitum, & speciē in memoria est sufficiens principiū actiuum actus, operationis, & effectus, ac in potentia propinqua ad agendum. 6 si alia species, ergo alia noua forma absoluta prior operatione, vltra speciem quæ est in memoria. 6 omne agēs cū sola specie in memoria est in actu primo perfecto ad agendū, nec noua forma, sed tantum in potentia accidentali, non essentiali, & remota, ergo non ad aliā speciem.

Quod verbum non sit obiectū cognitum; vt Petrus Aureolus, & Nicolaus Boneti. Prob. obiectū nec in esse reali, nec in esse cognito potest esse verbum; Assumptum; verbū est aliquid vere productum à memoria; obiectum secundum se non est productum à memoria, & intellectu, ergo nō verbum; verbum est intra mentem, & intellectum, obiectū extra intellectum, ergo non verbū. Nec in esse cognito; nam verbum est effectus per se productus à memoria; obiectum in esse cognito non producitur per se; nam esse cognitum est ens rationis, nullius productionis terminus, respectus extrinsecus, qui sequitur actum intellectus, vel ex ipso relinquitur; ex hoc quod video obiectum, sequitur esse visum; non tamen productum per visionem, at verbum est vere productum. 2 verbum est productū ab intellectu, obiectum non producitur intellectu. 3 obiectum est pars memoriæ productricis, ergo non verbum productum.

Quod verbum non sit terminus productus intellectione. est con-

contra Thomistas 1. p. q. 34. art. 1. ad 2. q. 27. art. 1. Probatur. intellectio non est actio productiua termini. *Assumptum*; nam diceret ordinem essentialem, & intrinsecum ad Verbum; vt calefactio ad calorem; nec posset concipi intellectio, sine termino producto per eam; at concipimus, & habemus intellectionem, absque eo quod recordemur aliquid per eã produci. 2 intellectio est actio immanens, & vltimus terminus potentiæ; ergo non actio productiua Verbi mentis. Antec. ex 10. eth c. 9. q. met. 16. actio transiens, cuius est terminus extra productus, vt edificatio in eo quod edificatur, & actus texendi in eo quod texitur inest; at immanens, cuius præter operatum, non aliud est opus, vt visio in vidente, contẽplatio in contemplante, Vita in anima. ℞. Caiet. transiens necessario, & semper habet productũ; immanens non per se necessario, imo si habet aliquãdo productũ, ordinatur ad actionem, Verbum enim producimus, vt intelligamus Capreolus, transiens producit opus in subiecto distincto, immanens in potentia operante. C. actio immanens est actus vltimus potentiæ, & præter opus nil est amplius; vt visio nil plus est vltra a potentia visiua; ergo nil omnino producitur per actionem immanentem. 2 per se immanens est actus vltimus, nec habet productum, & transiens habet terminum; ergo per se Verbum mẽtis non est ab intellectione, quæ est immanens. 3 intellectio non est nisi subiectiuè in agente; sed actio quæ producit, & habet terminum non est in agente, vt volunt Thomistæ, sed in re quæ fit; ergo intellectio non producit ℞. habitus fit ex actibus etiam immanentibus, ideo producunt. C. actus producit habitum, non vt actio, sed vt principium quo agendi, vt calor ignis respectu caloris in ligno; ergo nõ potest habere productum, vt actio de genere actionis; Sequela, actio immanens, vt omnis qualitas potest habere effectum, cuius est principium quo, sed non terminum, vt est actio, quia est qualitas. 2 habitus intenditur per actus, & manet quod præexistit. 3 habitus, & dispositio possunt esse eadem essentia, & idem absolutum. 4 actus est à potẽtia, vt & habitus, & fortè distinguntur, vt actus imperfectus, & perfectus. Contra Capreolũ; *Arist.* ex hoc quod actio habet terminum, & opus, dicit esse in re quæ fit; vt edificatio in re, quæ edificatur; actio cuius nõ est opus, nec habet terminum, est in operante, vt visio in vidẽte; ergo intellectio, non habet terminum. 2 per actum cognitionis tantum obiectum habet esse cognitum; & naturam huius actus sequitur aliqua habitudo, quæ sit ad obiectum, & est sola relatio rationis. 3 intellectio transit quidẽ in obiectum, vt in terminum, at non accipit esse per ipsam; & potest dici actio, per Verbum actiuum, & actus secundus; at non, ad formam inductam aliã ab ipsa operatione. 4 intellectio actus vlti-

Vltimus,& perfectio vltima intellectus, & potentiæ 9. met. 16. 1. eth. c. 4. ergo non habet productum; secus non esset vltimus. ℞. vltimus, non quia nil sit ea vlterius, sed si habet opus est propter eã; verbum est propter intellectionem. C. Aristot. ait, non est aliud opus præter operationem; ergo operatio est terminus, nec aliud inducitur, vel educitur; vt visio in vidente, cuius nõ est alius terminus. 2 si verbum producimus, vt intelligamus, ergo intellectio sequitur verbum productum, & non est actio productiua verbi; nam actio præcedit terminum productum. 3 elicere, & producere cognitionem, non est ipsa cognitio; sed causatio illius; ergo cognitio quæ est producta, non est productio, ergo verbum non est productũ per cognitionem; secus cognitio producta haberet productum; & sic processus. 4 in intellectu post intellectionem, & cognitionem nil habemus, ergo non est terminus vlterior. 5 intellectio est forma, & qualitas absoluta, res producta; ergo terminus dictionis, & locutionis mentis; ergo per actionem productiuam, elicitiuam, & causatiuam est verbum, & non per intellectionem, quæ est res causata, & producta. Sequela; dicere, elicere, causare intellectionem, non est intellectio, sed productio illius; vt calefactio est productio caloris, non calor; elicere visionẽ, est productio visionis non visio. Respondent intellectio, vt dictio est productiua verbi. C. actio immanens non est vnum per se; si includit absolutum, & relationẽ; productionem, & productum esse. 2 est vna in genere qualitatis, ergo nõ actionis, & passionis; 3 actio, vt dictio, quæ est suo modo transmutatio, & ad terminum capientem esse, non est vltima perfectio operantis; ergo non intellectio. 4 agens actione de genere actionis non est simpliciter perfectus per illam; sed tendit in perfectionem; ergo dictio non est intellectio, qua perficitur intellectus absolutè. 5 qualitates spirituales siue in esse quieto, vt habitus; siue in fieri vt operationes; conueniunt cum actione, quia pendent à causa; respiciunt terminum, & obiectum; at non producunt terminum; ergo non est productio intellectio, quæ est immanens; sed actus secundus, operatio, & qualitas.

Quod Verbum sit ipsa intellectio actualis producta, & genita à memoria perfecta per actum dicendi, & locutionem mentis. Probatur. ex August. 9. trinit. c. 7. cõceptam rerum notitiam, tamquam verbum apud nos habemus. c. 10. quærit, an omnis notitia sit verbum, an solum amata notitia; ergo supponit verbum esse notitiam. c. 12. Imago trinitatis mens, & notitia, quæ est proles, ac verbum eius; & amor. 15. trinit. c. 16. formata cogitatio de eo, quod scimus verbum est. 2 ad rationem verbi sufficit, quod sit proles genita à memoria, expressiua parentis; sed intellectio, & cognitio exprimit, quod manet

in memoria; ergo ipsa non verbum. 3 intellectio est actus à memoria fœcunda productus, quia gignitur per dictionem, non habens esse sine cognitione, quia est ipsa formalis cognitio; & repræsentat Verbum diuinum; nam est notitia genita à memoria, sicut verbum diuinum à Patre per memoriam. 4 verbum non est terminus productus per intellectionē, quæ est qualitas, non actio productiua; & qualitas actu est terminans actionem, quam significat dicere, & elicere, seu producere intellectionem; ergo verbū est intellectio producta per actū dicendi. 5 Verbum dicit relationem ad dicentem, seu producti ad memoriam producentem; & declarantis ad obiectum, quod exprimit; primum est reale, secūdum rationis; sed nihil habet rationem producti, nisi notitia expressa; nihil producentis nisi memoria; nihil productionis nisi dictio, & locutio; ergo verbum est notitia producta à memoria per actum dicendi. 6 qualitas producta supponit actionē productiuā. intellectio est qualitas producta; ergo dictio, & elicitio est productiua. ℞ intellectio vt actio est à memoria, & productio; vt partus est terminus productus, & qualitas. 2 in fieri est actio, & productio, in facto esse qualitas Contra; forma inducta per motum, est alia ab actione, quæ est inductiua 2 forma quæ est terminus actionis est absoluta, actio est respectus, & habitudo ad terminū pductum, ergo non est ipsa formalitas intellectionis. 3 fieri, & produci intellectionem, non est esse intellectionem; sicut fieri calorem, non est esse caloris; sed causatio, & productio illius. 4 intellectio, si habet respectum ad memoriam, vt à qua producitur, & ad memoriam vt in qua inducitur, tamen vnica forma immanens est, quæ manet in agente; ergo nequit esse actio sui ipsius productiua; nec est causa sui ipsius sub alio respectu; nec respectus est ratio actiua; sed est habitudo, & ordo actiui ad passiuū. 5 absurdū, eumdē actum notitiæ formatæ esse productionē, & rē productam; fieri, & factum esse; terminum actionis, & actionem; motum, & formam.

Arguent. 1. ex August. 8. trinit. c. 6. Phantasia Carthaginis in memoria, est verbum carthaginis; sed phantasia est species in memoria; ergo verbum est species Ægid. 2 August. 15. trinit. c. 11. Verbum quod foris sonat, est signum verbi, quod intus manet; sed q̧ foris sonat, est signum non cognitionis, sed rei cognitæ; ergo est res cognita, nō cognitio. Minor; hoc verbum, homo est animal, esset falsum; nā cognitio hominis non est cognitio animalis; Aureol. 3 Verbum est productū per intellectionem; ergo non intellectio. Anteced. per intellectionem res intellecta est expressa in intellectu, & in actu secundo; ergo per eam est verbum. 4 verbū est proles genita à memoria. Aug 9. trinit. c. vlt. intellectio non est genita; ergo non est verbum Mi-

 nor

nor; intellectio est actio, actio nõ gignitur; sed qua aliud gignitur. 5 intellectio est actio vitalis de cuius rõne nõ est esse formã, & similitudinẽ expresã obiecti; sed expressiuã illius, ergo potius actio per quam producitur verbum. 6 Arist. 10 ethicor c. 3. operationes virtutis, & fælicitas qualitates nõ sunt; ergo intellectio, quæ est fælicitas, nõ est qualitas, sed actio 7 in nulla specie qualitatis; non habitus, quia in fieri, non dispositio, quia ad nil disponit; non potentia, & impotẽtia, quia act⁹; Non passio, & passibilis qualitas, quæ sunt corporee; nec forma, & figura, q̃ in quantitate; ergo actus. 8 Arist. 9. met. 16. actio est immanens, & transiens; vtraque habet terminum, in agente, aut in passo. 9. intelligere est pati. 3 de anim. ergo non qualitas. 10 verbum est ab intellectu; ergo ab intellectione; quod enim est ab intellectu, intellectio est. Ad 1 Phantasma Carthaginis est verbum effectiuè non formaliter: nam verbum est à memoria, quæ includit intellectum, & obiectum, vel vices eius, vt phantasma, species. 2 phantasia formata, & expressa etiam dici potest notitia producta; non species tantum, q̃ etiam in dormiente. Ad 2 est signũ conceptus vt à quo emanat; est signũ rei, ad q̃ signandam ponitur. 2 verbum foris, est signũ verbi intra, quod exprimit rem, & obiectum, ideo dicit notitiam, & rem cuius est; nam est expressio obiecti; & notitia est vt medium ad rẽ, ideo veritas verbi est ex rebus. Ad 3 intellectione res est expressa, nõ causaliter, & effectiuè; sed formaliter nam ipsa intellectio est expressio, actus secundus, & perfectio vltima intellectus. 2 intellectione res nõ se habet ad actum secundũ; est in actu secundo, & vitali operatione. 3 in actu primo res, seipsa est præsens intellectui; vel per sui speciem. Ad 4 est actio immanens, subiectiuè in intellectu; non transiens productiua termini, est quæ gignitur; nõ qua aliud gignitur. 2 actiones immanantes animæ sunt verè qualitates; vt visio, intellectio actus secũdus, qualitas, similitudo obiecti: potest tamẽ dici actio, quia transit in obiectum, vt in terminum, non qui accipit esse per eam. Ad 5 intellectio, ac notitia est similitudo actualis, ac formalis obiecti: actio dicitur, secundum quod est elicere, & producere cognitionem. 2 cognitio exprimit formaliter; dictio causaliter, & vt actio. Ad 6 Arist. ibi de qualitate permanente, & in esse quieto: nam delectatio est vera qualitas, & in fieri. 2 ibi contra Platonem, qui dicebat sola qualitates dici bonas; Arist. aliquæ operationes virtutum bonæ, & non qualitates; vt actiones elicitiuæ operationum; vnde sumit operationem minus propriè; pro actione terminata ad operationẽ propriè. Ad 7 in prima specie, vbi omnes qualitates spirituales, siue in esse quieto, vt habitus; siue in fieri vt operationes, quæ sunt sub respectu tendentiæ in obiectum. Vel in tertia specie, sunt passiones spirituales,

tuales. *Arist.* de passionibus corporeis dat exépla, quia hę notiores. Ais operatio tendit in terminum, passio causatur in subiecto. ℟. passio, & spiritualis operatio conueniunt, quod vtraque est cũ fieri in subiecto; & hinc ad tertiã speciem qualitatis. Ad 8 actus immanens est actio, quia similis actioni propriæ, nõ quia vere actio; dum est in fieri pendet à causa, vt lumen à sole. habet terminum quem respicit, vt obiectum, at non producit illum, ideo non proprie actio. *Ais* intellectio, si non habet productum extra, habet in agente, ℟. quod habeat productũ est actio trãsiens, siue maneat, siue trãseat in externam materiam; hinc 9. met. vbi non aliud opus præter operationem est immanens. Ad 9 est pati, non quia in eo sit virtus actiua ad trãsmutare; nec trãsmutari, vel quod sit actio inductiua termini, vel eductiua de sui potentia passiua; sed quia intellectus intelligit, nõ vt illam causat, sed vt recipit; nõ causãdo sed recipiendo; nã intellectio est qualitas, esse intelligentem est esse quale, hoc potius in habendo, quam producendo; res alba, quia habet, non quia causat albedinẽ; Ais passio quæ etiam est consequens intellectionem, vt gaudium, tristitia. 2 si intellectio qualitas, Deus posset in me causare intellectionem, nihil me efficiente. & sic actio immanens nõ esset in agente ℟. ad 1 sũt passiones, seu passibiles qualitates, distinctæ: at in eadem specie subalterna cõueniunt, quia pendẽt à subiecto, imo ad cognitionem, & volitionẽ secũtur gaudiũ, & tristitia. Ad aliud si Deus in me produceret intellectionem, non esset intellectio in Deo producente sed in me agẽte per illã; nec actio immanẽs, q absolute sit in producente eam, sed in agente per eam; efficit intellectus agens, accipit, & intelligit possibilis. Ais in casu illa notitia esset verbum ℟. non esset à memoria, actione vitali; nec realem rationẽ ad dicentem haberet, vt verbum. Ad 10. quod est ab intellectu intellectio, vel productio, & elicitio illius, verbũ est intellectio pducta per dicere, elicere, & loqui mentaliter. 2. per intellectionem nõ habemus aliud produci, quia actus vltimus. per dictionem. Ais verbũ dicit relationem ad dicẽtem & loquentem; ergo est de genere ad aliquid; nõ qualitas, actus, & operatio immanens. ℟. vt est actus potẽtiæ, vniens potẽtiã suo obiecto, qualitas; vt est effectus, habens virtutem, & dependẽtiam à sua causa sic respectus; Petrus filius dicit ordinẽ ad Patrem, ergo relatiuum, quod est aliquid vltra relationẽ; intellectio habet relationem, termini ad dicentẽ; sed in se qualitas producta. 2 notitiæ est annexa relatio ad obiectũ; nõ tamẽ est relatio. 3 intellectio terminus pduct' est, ideo nec actio, nec relatio; terminus actionis, & relationis. 4 vltima perfectio substantiæ viuentis; vitam intellectualẽ est intellectio, operatio optima, finis, & fælicitas; ideo non relatio, quæ non propter se, sed

ꝓpter aliud; similitudo, & æqualitas appetitur propter virtutẽ, bonitatem, perfectionem.

Quæres; an q̃quis notitia actualis sit Verbum. Henricus quodl. 2. q. 6. illa, quæ est declaratiua sui obiecti C. notitia qua Pater se intelligit est notitia declaratiua, & tamen non est formaliter Verbum; nec Pater est formaliter intelligẽs aut sapiens Verbo. Alij Verbum est notitia actualis, quæ est inquisitionis terminus: nam Verbum est proles, & partus; partum, quia repertum; repertum quia inquisitum, ergo verbum inquisitionis terminus. C. Deus non haberet verbum de se. Nec Angeli Verbũ de naturaliter notis. Nec Beati verbum de essentia Dei; Nec habens perfectum habitum scientiæ posset habere verbũ; hec omnia habẽtur sine inquisitione. ℞ Scotus; quælibet notitia genita, ac producta per memoriam est Verbum: Nam est proles, est expressiua parentis; sufficit rationi verbi vt sit proles genita à memoria 2 Verbum in diuinis est a Patre, non sic quod intellectus sit ratio gignendi Verbum vt intelligens: sed Pater, vt memoria perfecta. 1. d. 27. q. 2 F.

Quæres an verbum sit notitia cum amore. ℞. August. 9. trin. c. 9 rectè quæritur an omnis notitia sit Verbum, an tantum amata? ait, nouimus ea quæ odimus, & de ipsis verba formamus: odio sunt Vitia, sed notitia est Verbum nec displicet, sed placet; de ratione verbi non est gigni ex amore obiecti, nec ex amore verbi; non obiecti, odimus intẽperantiam, & notitia est Verbum; nõ verbi, intellectio prima in talis est Verbum, & actũ voluntatis præcedit. Ais Aug. 15. trinit. c. 15. Verbum est notitia cum amore. ℞. non quia amor habeat causalitatem super Verbo; nam Verbum est terminus dictionis, in cuius ratione formali nil ad voluntatem pertinens includitur: imo in Deo Verbũ est notitia expressa ex memoria Patris, nullo volũtatis actu, vt causa, aut principio: At in nobis quod voluntas sit causa ꝓductionis Verbi, est ex imperfectione, quia non statim intellectus noster perfectã notitiam assequi potest, ad ipsum inquirendum ex amore eius mouemur; sic Verbum ꝑfectũ in nobis est ex amore notitia, non quia amor sit causa: sed quia imperat Voluntas. In Deo verbum est perfectum ex natura sua; Pater volens producit Verbum, non vt causa inperans; sed quia primo signo intelligit, & vult; essentia cognita, & volita tam in se, quam vt communicãda præsupponitur generationi; & actus quo vult productionẽ Verbi, præsupponitur actui productionis Verbi; & primo signo intelligit, & diligit essentiam; secũdo producit Verbum; hinc verbũ Dei est amore notitia; nõ vt causa & principium sit amori; sed quia, præit amor essentiæ, & comitatur; ideo voluntate antecedente & comitante, seu consequente; essentia vt communicandi filio, & productio filij est præuolita, & amata. Ais Verbum si præuolitũ, esset

esset in fieri, & in potētia. ℟. Verbum fieri, vt ipsum fieri sit propria gignitio Verbi; aut sit propria inquisitio præcedens gignitionem, quā inquisitionē August. vocat cogitationem volubilem, hæc ponit imperfectionē ex parte Verbi, & nouitatē, & in intellectu imperfectam causalitatem; sic Verbum Dei non est in fieri; at primo modo nō est imperfectio esse sēper, & gigni sine inquisitione præuia. 2 Verbum nostrum præexigit, quia confusa distinctā notitiam præcedit; at Verbū Dei si cognitio, & volitio præit, non vt causa, nec vt principiū, nec vt inquisitio, aut process' ab imperfecto ad perfectum: sed quia Pater est perfecte intelligens, & volens, antequam Verbum producat; nec indigentia intellectionis producit Verbū; nec indigentia Verbi elicit intellectionē: sed vt perfectus in esse, ita in operari; & fœcundus in producere.

An Verbum diuinum producatur per actum dicendi, ab actu intelligendi distinctum. 2.

Imago Trinitatis mens nostra, & vt Verbum nostrum, est proles mentis, ita Verbū Dei est proles memoriæ Patris. Verbum vocale, quod ore est prolatum; & proferens, & loquens dicit Verbū; prolatio, locutio est dictio, seu productio Verbi. Verbum mentis quod ab intellectu realiter producitur; prolatio, dictio, productio appellatur; dicere est loqui, proferre, exprimere, seu producere; Verbum quod foris sonat, signum Verbi, quid intus manet, August. dicere non est forma absoluta, seu qualitas; sed relatio proferentis, dicentis, & producentis ad Verbum prolatum, expressum, dictum, & productum. Ex his quæ sensus nouit, surgamus ad incognita, quæ Deus nouit. Intellectus creatus producit ex indigentia, vt vitaliter operetur, & intellectione perficiatur; intellectus Dei non vt intelligat, sed plenitudine perfectionis est fœcundus, & productiuus notitiæ genitæ, quæ est Patri adæquata in esse, & communicatur illi. Hinc in Deo intelligere est operari, actus essentialis, communis, pfectio simpliciter, & p intelligitur in Patre ante productionem, vt omnis alia perfectio absoluta. Imo nec in diuinis, nec in humanis, intelligere, & velle sunt actiones de genere actionis; sed dicere seu intellectionem producere; & spirare, seu amorem elicere; Intellectio ergo est qualitas siue in esse quieto, vt habitus, siue in fieri, vt vitales operationes, quæ extra se non habent operatum; sed actus vltimi; productio verò, elicitio, & eductio intellectionis est ipsa actio productiua; Cum hoc discrimine, quod creatura prius concipitur dicens, quam intelligens, nam intelligit formaliter intellectione producta p dictionē; Deus autem ex se, & à se est formaliter in seipso intelligens, & non per Verbum; nec Deus Verbum producit vt intelligat, sed ex fœcunditate memoriæ Patris. sic no-

notitia in Deo essentialis, ingenita, communis tribus, est improducta, nec habet rationē Verbi, sed est perfectio intrinseca Dei, & præsupponitur in Patre, antequam producat; notionalis vero notitia est ipsa persona Verbi producta à memoria Patris, vt à principio, per actum dicendi, qui est productio, ordo, habitudo, & relatio Patris producentis ad Verbum productum. Intellectio ingenita, & essentialis, nō est verè actio, sed operatio, act⁹ immanens, similis actioni; in hoc quod pendet in fieri ab intellectu; transit in obiectum; at nō pducit terminum; dictio, seù productio pendet à memoria; respicit essentiam, vt obiectum; & pducit terminum Verbū. Nos pducimus Verbum mentis, vt intelligamus, nec intellectus intelligit nisi per Verbum. At in Deo intellectus Patris præhabet intellectionem essentialē, qua intelligit; nec verbum pōt esse forma, qua intelligat: sed est persona subsistēs incōmunicabilis; nec producit Verbum vt intelligat; sed ex perfectione memoriæ, quæ vt fœcunda est in operari; ita ad producere notitiam genitam, quæ essētiam exprimit, & declarat, & est adæquata in esse, & terminus pductionis per intellectum.

Dico. Productio Verbi est actio intellectus, non quæ intellectio: sed dictio formaliter à parte rei distincta; nec Verbum producitur actu intelligendi; sed dicendi formaliter distincto 1. d. 2. q 7. Q. intelligere est operari Patris, non producere. d. 3. q. 5. Y. nec in diuinis, nec in humanis intelligere, & velle sunt actus de genere actionis, sed dicere, & spirare. d. 27. q. 1. & 2. d. 8. q 4. Q. 4. d. 46. q. 3. C. quodlib. I. V. quodl. S. X & alibi

Probatur. Productio, seù generatio Verbi in Deo est per actum intellectus; at intellectio non est formaliter productio, sed dictio; ergo verbum est per actum dicēdi, non per actum intelligendi. Minor; intellectio est actus immanens, & extra personam cuius est, non habet productum; ergo dictio, & generatio non est formaliter intellectio. Ant. Arist. 9. met. 16. actus immanens vltra opus nihil amplius, & in eo est cuius est. vt visio in vidēte, contemplatio in cōtēplante; ergo intellectio nō habet productū. Thom 1. p. q. 31. ar. 1. ad 2. intelligere, & amare sunt actus immanentes in agētibus, transeunt tantum in obiecta; ergo nō habent productū; 2 perfectio vltima intellectus, non est relatio, ordo, & respectus intellectio perfectio intellectus, ergo non actio, & respectus ad terminum. 3 actio sui natura est vt alteri perfectionē communicet; intellectio intelligentem cōstituit; ergo non alterius termini. 4 actio est ad terminum simpliciter, nec sine illo intelligi potest; intellectio est vltimus actus, trāsit tantū in obiectum, quod præsupponit. 5 intelligere formaliter commune tribus, non distinguit realiter, nec constituit personaliter. Respondent Thomistæ; intelligere essentiale; non notionale.

c. actus

c. actus essentialis non est formalissimè notionalis; ergo actus intelligẽdi nõ est formalissimè actus dicẽdi; sed *illa*, quo intelligit; iste quo Pater producit. 2 vt virtute, aut actu distincti; vnus à parte rei absolutus, alter respectiuus; vnus perfectio Patris, & beatitudo; alter dictio, & realis productio; vnus respicit obiectum; alter terminum productum; ergo intellectio non est dictio. Sequela; intelligere respicit essentiam, vt obiectum, & est trium personarum; dicere respicit Verbum productum, & est tantum Patris.

2 Probatur, Pater intellectione formaliter fit intelligens, nõ verbum pducens; ergo non est principium, quo pducendi, nec formalis productio. Antec. Pater est intelligens independenter à productione verbi; nã perfecte beatus, prius origine, quam generet filium; nam beatitudo essentialis in actibus intelligendi, & volẽdi vltimate consistit. Nec producit verbum ex indigentia intelligẽdi vt sit intelligens; secus ex productione filii perfectionem expectaret, quam per illam filio communicaret. ℞ Suarez intellectione Pater fit primo formaliter intelligẽs: inde etiam principiatiue producens, & principium communicandi pfectionem. C. intellectio non est verbum producens, vt intellectio; nec vt infinita intellectio; ergo intellectio nõ producit verbum. Antec. In nobis potentia est quæ intellectionem producit; nec intelligere est causa, vel ratio dicendi, faciẽs ad esse termini, sed vltima perfectio; nec vt infinita; quia intellectus in actu primo est ad productionem. non in actu secundo; nã intellectio constituit intelligẽtem. 2 intellectio in Deo p modũ formalisimi actus supponitur ab intellectu distincta, vt actus à potentia. 3 ordo est inter intelligere, & dicere in Deo respectu memoriæ Patris; nõ vt intelligere, vt causa, vt principium dicendi; sed immediate à memoria Patris est intelligere, & dicere; nec vt sit ordo causalis inter illa: sed effectuum ad idem principium à quo, immediati⁹ est vnus, quam alter. vt sol plures partes medii illuminat pars prior non est causa formalis luminis alterius, vtraque immediate à sole. Ignis calefacit, & ignit, ille supponitur nõ causa, vt effectus prior. causa ad duos effectus, essentialior cooperatio effectuum ad causam, quam vnius effectus ad alium; nã dependentia est effectuum ad causam; non vnius ad alium; hæc excludunt medium in ratione causæ, non vt effectus immediationis; sic intelligere, & dicere ordinem habent in Deo, nõ durationis, sed naturæ; non causæ ad effectũ, sed effectuum ex vno, & eodem principio.

3 Probatur. Pater prius origine seu natura est perfectè beatus, q̃ generet filium: sed perfectè beat⁹ non sine actu intelligendi, ergo prius naturaliter actus intelligẽdi, quã dicendi; ergo actus intelligendi, nõ est actus dicendi, sed distinctus. 2 essentialia quæ perfectionem simpliciter respectu essen-

essentiæ dicunt, sunt immediatiora notionalibus. actus intelligendi essentialis, ergo non est actus dicēdi notionalis. 3 quæ spectant ad Deum vt vnus, naturaliter supponitur ijs, quæ spectāt ad Deum vt trinus; nam Trinitas in vnitate radicatum; relationes ab essentia pululant; & est hæc, & in vltima actualitate. 4 ratio operādi est simpliciter prior ratione producēdi verbū non est productū ex indigentia. 5 actus intelligendi non est principiū formale, quo Pater producit, vt calor in igne, qui calefacit; nec formaliter est actus, productiuus vt calefactio, ergo nec ordinem habent causalitatis nec vnum est aliud; Antecedens intelligere est actus intelligentiæ, producere est actus memoriæ; illa actus vltimus constituens formaliter Patrem intelligentem, & beatum, dictio est productio, illa respicit essentiam vt obiectum. hec respicicit filiū, vt productū. 6 Pater non producit vt operetur, & intelligat, quia nō indigentia; nec intelligit vt producat, quia operatio vitalis est vltima ꝑfectio, ergo vnum non est aliud 7 ordo naturalis præsuppositionis est, vt in Deo intellectus sit prius operatiuus, quam productiuus; naturaliter prius beatus in se quam generet; ergo ordo vnius effectus ad alium respectu eiusdē memoriæ ex qua emanat. 8 intelligere ex ratione sua operari Patris, nō producere; ergo distincti sunt actus. Antecedens operatio in quantum operatio, non est productio; nam operatio vt operatio est perfectio, & finis potentiæ operantis: productio, vt productio habet terminum, extra essentiam producētis; ergo actu quo pater formaliter intelligit, nō producit. 9 Idem actus intelligēdi omnino indistinctus, productiuus, & non productiuus habet terminum productum, & non habet terminum. Respondent vt idem intellectus in Patre productiuus nō est in filio; ita intellectio, vt in Patre producit non vt in filio; C. intellectus vt in Patre cum intellectione terminata ad essentiam præcedit productionem filij; ergo intellectio non est productiua. 2 idem intellectus potest esse spirans, & producens sed non idem actus est operandi, & producendi; nā intellectus est potentia vt indifferēs, actus emanat determinatus. 3 eadē memoria, & intellectus vt in Patre, nō est productiuus verbi, & nō productiuus verbi; ergo nec idem actus intelligendi indistinctus est productiuus, & non productiu'. 4 intellectio vt in Patre non hēt terminum, quia naturali intelligentia præintelligitur ꝑductioni; ergo non est productio. Antec. actus intelligendi sua ratione formali est essentialis, dictio notionalis, ergo præintelligitur. 5 Pater vt hic Deus, per se subsistens, præintelligitur intelligens, & volens ante verbi productionem; ergo productio non est intellectio. 6 intellectio perfectio absoluta; sed omnis perfectio intrinseca producentis, qui communicat suam naturam, præsupponitur

nitur in producẽte, actui quo producit, vt naturam communicet producto; ergo actus intelligẽdi p̄supponitur actui dicendi. 7 Pater toto actu, quo producit verbum, qui est actus dicendi distinguitur a verbo, ergo actus nec est intelligere, nec formaliter illum includit. Sequela; Pater non distinguitur per intelligere; vt enim vnũ, & idẽ esse trium, ita idẽ sapere, & intelligere, Aug. 7. trinit. c. 7. Antec. actus quo Pater ꝓducit simplex, indiuisus; ergo toto actu est à filio distinctus. 8 filius eadem proprietate filius, quo Verbum. Aug. 17. trinit. c. 1. eo verbũ quo filius, & eo filius quo verbũ. ergo eadẽ ꝓprietate est productio, & generatio, seu dictio; sed generatio est relatio Patris ad filiũ; ergo dictio; ergo nõ est intelligere. nã in oĩbus personæ sunt vnũ, p̄ter ingenerationẽ, generationem, & spirationẽ, Dam. lib. 1. c. 1. ergo generatio, & ꝓductio nõ est intelligere, nec per intelligere in quo personæ sunt vnũ. ℞ intelligere vt sub relatione ad verbum distinguit. c. Pater nõ vt intelligit, sed vt hẽt essentiã sibi præsẽtẽ in rõne intelligibilis generat; ergo in quantũ intelligens est sub relatione ad verbũ. Antec. memoria magis rep̄sentat Patrẽ, quã intelligẽtia; ergo in quantũ hẽt memoriã fæcundã, non sub rõne intelligẽtiæ. 2 intelligentia nullo modo spectat ad productionẽ filii, nec vt causa, nec vt principium formale; Antec. principiũ est memoria, seu intellectus cum essentia; actus est ꝓductio, & communicatio essentiæ, nõ cognitio essentiæ, ergo nõ est cognitio sub relatione. 3 cognitio nõ est relatio ad terminũ productũ, sed actus in Deo absolutus. 4 potẽtia seu causa q̃ ad duos effect' ordinatè se hẽt, quorũ neuter aliũ ꝓducit, si nõ est in potẽtia ꝓximã ad actũ posteriorẽ nisi vt subest priori; nõ tñ vnũ est causa alterius; vt anima simul principiũ intelligẽdi, & volẽdi, si actum volendi nõ hẽt nisi habito actu intelligẽdi tamẽ actus intelligendi nõ causat actũ volendi; ergo si intellectus Patris respicit intelligere, & ꝓducere; tñ intelligere non est nota causæ respectu productionis; sed tantũ p̄suppositio intellectionis, respectu ꝓductionis. 5 Pater prius intelligit, & diligit essentiam non modo absolute, sed vti communicanda filio, & spiritui sancto, ergo vt nota præsuppositionis, & specificatiuè Pater intelligens essentiam producit filium; non vt nota ꝓductionis, & reduplicatiuè. 6 si per impossibile Pater non intelligeret adhuc diceret; nec implicat à priori prius ꝓducere, q̃ intelligere; vt in natura creata; nam dicimus, vt intelligamus. 7 actus intelligendi Patris est immanens, non ordinatur ad terminũ. 8 etiam volens Pater generat; esto volũtas, nec volitio generet; ergo Pater intelligens generat; tamẽ intelligere non est generare: sed dicere.

Arguent. Caiet. Bannes, Torres, & Thomistæ 1 Aug. 5 trinit. c. 13. verbum est visio de visione; ergo cognitio est ratio gignendi verbum.

bum 2 verbũ ꝓductum, est notitia genita; ergo cognitio est actiua ꝓductio. 3 productio verbi est actus intellectus, ergo intellectio. sequela, omnis actus intellectus est intellectio; vt omnis actus potẽtiæ visiuæ visio. 4 vni potentiç vnicus actus. 2 de anim. ergo intellectus vnicus actus intelligẽdi, qui & dicendi. 5. si verbum produceretur per dicere, & nõ intelligere; Pater æternus si per impossibile non intelligeret, adhuc diceret; at qui nihil intelligit nihil dicit. Sequela, causa, q̃ est ad duos effectus, quorum vnũ non est causa alterius, vno sublato remanet dependentia alterius ad causam. 6 Verbum est intellectionis terminus, vt calor calefactionis. 7 Pater in quantũ intelligit seipsum, ꝓducit filium, nã intelligens hoc ipso quod intelligit aliquid ꝓducit; ergo per intellectionẽ. Ad 1. August. est visio de visione habitu, pro actu primo; quia actus memoriæ Patris. 2 quia expressum de intellectu Paterno, ab essẽntia, & obiecto p̃sente. 3 qa notitia appropriatur verbo; non tamen est notitia qua Pater intelligit; sed notitia genitá. 4 visio, nõ q̃ est perfectio Patris, sed subsistens, & genita. Ad 2 est notitia genita, quia per actum memoriæ Patris, q̃ dicit non essẽntiã, sed intellectum cum essẽntia; nam si vt essẽntia, non magis per actũ memoriæ; q̃ per actũ voluntatis. 2 notitia genita ab actu ꝓductiuo intellectus, nõ ab actu operatiuo, qui est actus intelligendi. 3 est notitia genita, non qua Pater intelligat in verbo producto; sed quia per memoriã, in qua intelligentia Patris est prior. Ad 3. actus intellectus productiuus, non operatiuus. 2 actus non qui est notitia, perfectio Patris, sed quo cõmunicatur filio essẽntia, notitia, & omnia q̃ hẽt Pater. 3 non omnis actus intellectus est intellectio, sed vltimus; productio intellectionis, & elicitio, est actio intellectus, sed non intellectio; vt productio visionis, non est visio, sed actio ad illam. Ad 4 vnus actus q̃ perfectio intellectus vltima. 2 vt in nobis pro actione est prolatio verbi; pro qualitate verbum productum; in Patre actus quo fit intelligens; dictio qua verbum exprimit. 3 vnus actus, & perfectio q̃ est qualitas; ad quam est actio. Ais in nobis dictio est ad intelligere; Deus prius intelligit, quam dicat, & generet. ℞ quia notitia in nobis est accidens productũ; est adueniens; non res, & perfectio ingenita, & essentialis, vt in Deo. 2 quia productio verbi in nobis, & dictio est indigentia intellectionis, nil aliud: in Deo fœcunditas naturæ; ideo actus quo intelligit; non est actio, qua communicat esse. Ad 5 dicere, & intelligere in Deo sunt duo effectus quorum neuter est causa alterius in nobis tantum intellectio est effectus dictionis, quia productio est ex indigentia intelligẽdi; ideo qui nihil dicit, nihil intelligit. 2 si Pater æternus nõ intelligeret, adhuc diceret; quia habitudo intellectus ad operari non est ad ꝓducere. Ad 6 est terminus actio-

nis

nis intellectus, non quæ est intellectio, & vt qualitas; sed quæ est dictio, & pductio. 2 inter intelligere, & dicere in Deo est ordo nō causalitatis vnius ab alio; sed p̄suppositionis vnius ad aliud; ideo intelligere præsupponitur ad pducere. Ad 7 in quantum intelligens pducit; nō est vera in sensu causali, & reduplicatiuè, sed specificatiue, & ordine p̄suppositionis. 2 quia causa, vel quasi causa; q̄ ad duos actus ordinatè se hēt, quorum neuter alium producit, non est in potentia proxima ad actum posteriorē, nisi vt subest priori; memoria fœcunda Patris est ad operari immediatè, & ad pducere, prius realiter operatur, & immediatius, quam producat; prius perfectè intelligens, & volens, quam generet.

Arguēt amplius Vasquez, Suarez, Albertin. Becanus; eo ipso, quo intellectus dicit; vere & propriè loquitur; mentaliter loqui, est intelligere ei⁹ quod profertur, ergo dicere est intelligere. Minor nemo loquitur aut dicit, nisi q cognoscit, & intelligit. 2 dictio vocis corporea est formaliter locutio corporea; ergo dictio mētis est formaliter locutio mentis, & intellectio. 3 Aug. 9. trin. c. vlt. Verbum est actus intelligentiæ, ergo ab actu intelligendi pductū. 4 essentia vt essentia in Patre radix principii generādi; ergo intellectus principium proximum; at intellectus Dei seipso est act⁹ vltimus, non alio distincto; quia non est potentia ad intelligere; ergo produci intellectu, idem est ac actu intelligere. 5 si nō recte actus intelligendi in Deo est actio, saltem vt principium cōcipi debet. 6 non repugnat actui intelligendi, vt sit forma actiua, & principium quo; nam generat habitum, & vlteriorem actum eiusdem rōnis. 7 terminus vniuocus est notitia genita, ergo eiusdem generis cum actu intelligendi; nā duo actus supponunt duas potētias. 8 non sunt duo actus secundi memoriæ Patris, ergo nec distincti. Antec. actus intelligendi vere nōn emanat, nec est product⁹; ergo est saltem vt actus primus, cuius est actus dicendi. 9 Patres semper dicunt, Patrem intelligendo se, & suam essentiam dicere Verbum. August. 15. trin. c. 14. Verbū Dei de Patris scientia natum. Anselm. monol. c. 14. idem summo spiritui scire, q intelligere, ac dicere. Fulgent. l. 3. ad monimum c. 7 cum mens verbum apud se habet, vtique cogitando habet. 10 Pater producit Verbum, quia intellectualis per essentiā, & perfecte intelligens; ergo vt actu intelligens. 11 nisi actus intelligendi, & volendi per se concurrerent ad productiones, sed tant ū supponerentur ad illas, eadē ratione possent supponi non min⁹ ad duas, tres, quatuor, & plures; nam duæ productiones, quia duo actus, intellectus, & voluntatis. 12 dicere formaliter est notitiam in se habere; vel rem intellectam exprimere, & declarare. Assumptum, dum ore loquimur, nō dicimus verbum, sed rem conceptā verbo declaramus. Demum, Va-

entinus damnatus ab August. de hæresibus c. 11. verbum à Patre per modum relationis procedere; ergo non rectè per dictionem, quæ est relatio.

Ad 1 dicere est habitudo realis gignentis ad genitum; & declarãtis ad rem declaratam; primum notionale, secundum essentiale; primo Pater dicit verbum, secundo dicit verbo. mens nostra loquitur verbum cũ ꝑducit, & formaliter dicit; loquitur verbo, cũ verbo producto rem quam intelligit, & de qua loquitur declarat; mentaliter loqui est intelligere eius, ꝙ ꝑfertur, prout verbo producto res exprimitur, & declaratur; non formaliter pro vt producitur verbum. vel est intelligere in esse producto, nõ in produci, in facto esse nõ fieri. 3. in Deo intelligere est operari, nec Pater eget verbo vt intelligat; dicitur sapere verbo sumpto essentialiter pro notitia ingenita; notionaliter appropriatè, quia verbum est notitia Patris, quatenus proles intellectus. Ad 2 dicere propriè, & loqui, est producere terminus locutionis est expressio & rei intellectæ declaratio, & verbum. 2 dicere duas importat relationes realem ad verbum dictum, & rationis ad rem per verbum declaratam; pro formali, & in recto dictio est relatio realis loquentis ad verbum dictum; in obliquo se extendit ad declarandum rem; nam verbum notitia genita realiter à memoria ordinata ad declarandum obiectum latens in ea; Quod verbo Dei appropriatè conuenit, quia proles est, & productio per intellectum. Ais loqui mentaliter est formaliter intelligere. ℞ formaliter est productio intellectionis, effectiuè est intelligere, vt loqui in habitu est speciem impressam causare; in actu est actum intelligendi producere; non formaliter intellectio. Ad 3 actus intelligentiæ nõ principiatiuè, & causaliter ex intelligentia productum: sed formaliter, qa ipsa notitia producta est verbum. 2 August. ait verbũ esse actum formalẽ intelligentiæ principiatiue ex memoria, formata cogitatio verbum est, 15 trinit. c. 10. 24. 4 actus intelligendi præexigit intellectũ cuius est, in actu primo est potẽtia per modũ principii à qua actus intelligendi sine causalitate, & simplici pullulatione emanat: non passiua receptione. Ad 5 est vt actus, & operatio; non principium, & vt actus primus; Ais in nobis principiũ verbi est actus primus, species cum potetia; ℞ noster intellectus producit indigentia, & verbo fit intelligẽs; vt Pater perfectione operationis est intelligens; fœcunditate est producens; ideo intelligẽtia nõ est productio; vt nec operatio est actio productiua. Ad 6 si habitus in nobis est forma actiua, nõ vt potentia vitalis quæ semper viuenti est idem; nec generatio habitus est actio vitalis cõiuncta principio viuẽti; sicut est productio intellectionis. Ais actus est causa alterius actus. ℞ non vt potentia: sed ad modum obiecti; cuius est declaratiuus, vt effectus

prior

prior ad aliũ effectum. Ad 7 eiusdem rationis principiatiuè, quia ab eadem momoria; non terminatiuè, vnius est quasi produci alterius vere producti; vnus absolutus, alter relatiuus; vnus in tribus, alter incommunicabilis; vnus operationis, alter fœcunditatis; ex vnitate principii non infertur vnitas termini. Ad 8 nõ emanat reali emanatione, quæ est ꝓductio; sed vt perfectio à sua essentia, vt actus à potentia, vt operatio à suo principio. 2 Vnus actus vnius generis, aut qualitas, aut actio; actus alterius rõnis nõ distingunt potentias; vnus q est perfectio intellectus, quo fit intelligens, dictio quo verbum exprimit. Ad 9 intelligendo ꝓducit Pater; locutio non facit ordinem causalem; sed naturalis præsuppositionis. vel est nota exigentiæ duplicis fœcunditatis, operatricis, & productricis, vel quia necessario prius intelligit. Ad August. de Patris scientia in habitu, q̃ est memoria. vel de scientia, q̃ ꝓexigitur; non quæ sit formalis ꝓductio; vel dicere, & intelligere nõ in sensu formali, sed materialiter apꝓpriatè, & idẽticè. Ad Anselm. idem re, non formaliter. vel dicere sumi solet vt essentiale, sic est intelligere commune tribus, & oĩa declarat scibilia; sic monol. c. 63. Pater, filius, & spiritus sanct⁹ sunt vnum dicens; vel si dicere sumitur notionaliter est scire, & intelligere appropriatè. Ad Fulgent. Verbum cogitando habet formaliter, quia ipsa formata cogitatio est Verbum; non causaliter. 1 Verbum nostrum, ꝙ informat mentẽ seipsum exprimit, & illud de quo loquitur; at in Deo verbũ non est Patri ratio, & forma intelligendi; nec obiectũ motiuũ intelligentiæ: sed quia filius hẽt eandem notitiam q̃ Pater; & quia intelligit se, & omnia ꝑ verbum ꝑfectissime se exprimit, & declarat. Ais etiam spiritus sanctus seipsum, & oĩa intelligit vt Pater, & verbum; ergo verbo sapit. R. si sapere sumitur essentialiter; 2 spiritus sanctus notitiã nõ cõmunicat, ideo non seipsum verbo intelligit. Vel verbo apꝓpriatè, quia est sapientia Patris genita ꝑ intellectum. vel actus intelligentiæ, nõ causalitater ex notitia ꝓductum; formaliter, quia notitia genita ꝑ intellectũ, si non qua Pater sapit, & ratio sciendi; sed quæ est termin⁹ fecunditatis intellectus. Ais fœcũditas intellectus est ipsa sciẽtia. R. scientia, q̃ est operatio immanens; at fœcunditas, q̃ productio in Deo est ad verbum subsistens, ꝙ adequat in esse Patrem. Ais cognitio, qua seipsum Pater intelligit est adequata intellectui Patris. R. vt perfectio, & actus intellectus: verbum vt persona, & terminus productus. Ad 10 intellectualitas ꝓ natura, & potentia formaliter intellectiua; non pro actu formali intelligendi, quasi intelligere sit producere. 2 actu intelligens ꝑducit, nõ sensu formali; materiali, apꝓpriatè identicè. 3 Pater vt intelligens ꝑducit verbum, est vera specificatiuè; nõ reduplicatiuè. Ad 11 intensiuè, & extensiuè vnico termino producto æquan-

æquantur in esse. 2 non ex actib' immanentibus duæ ꝓductiones: sed formaliter seipsis elicitiuè ab intellectu, & voluntate; manifestatiuè ex terminis. Ad 12 dicere propriè est ꝓducere; latè est exprimere, rem intellectu declarare. 2 dicere verbum duas importat relationes, realem dicentis ad verbum dictum; & rōnis ad rem verbo declaratam, nam verbum nostrum est notitia genita realiter à memoria, ordinata ad declarādum obiectum latens in ea; ꝙ verbo Dei appropriatè conuenit, quia intellectu ꝓductū: ideo Pater dicit se verbo, quia verbū ꝓducit, ꝙ Patrem declarat, ita vt in recto sit notionale, in obliquo essentiale. vel vt notat intelligere, ꝙ verbo communicat; sic in recto est essentiale, in obliquo notionale. Ad vltimū aliud verbum ꝓducere ꝑ modum relationis; aliud productionem esse originem, dictionem, & relationem Patris dicentis ad verbum. *Valētinus* relationem construxit cū principio substantiuè accepto; nos relationem dicimus habitudinem personæ originantis ad ꝑsonam genitam. Ille Patrē generare paternitate; nos memoria fæcunda. ille filium procedentem esse relationem; nos personā subsistentem, & Deum. 2 adhuc intellectio, q̄ vt notionalis ponitur à Thomistis productio est ad terminum, vt relatio; nec verbū procedit per modum relationis. 3 ordo Patris ad filium est relatio; at Pater, & filius sunt personæ subsistētes, relationē habētes.

An verbum productū sit à Patre ex cognitione essentiæ, personarū, creaturarū possibiliū, rerū futurarū, et omniū q̄ sunt in scientia Dei. 3.

Verbum Dei productū à memoria fæcunda Patris formaliter actu dicēdi; nō cognitione vt principio, nec vt actione productiua. nam principium producendi verbum, est memoria, non cognitio, quæ nō principiū agendi, potius actus, & perfectio agentis. Nec vt actio productiua; quia cognitio essentialis, productio notionalis, cognitio perfectio intellectus, productio habet productum extra intellectū, cognitio vltimus actus potentiæ operantis, & qualitas productio est actio, emanatio, & fæcūditas memoriæ; cognitio respicit essentiam, vt obiectum; dictio, & productio essentiam vt terminum formalē communicationis. Ad productionē verbi cognitio non spectat; sed memoria quæ est intellectus cum essētia in ratione obiecti, non actualis cognitionis: sed communicationis non vt obiecti intellecti, obiecti tantum vt intelligibilis. Cū quæritur; *An* verbū producatur ex cognitione essentiæ, personarum creaturarum, & omniū quæ sunt in *Deo*; non est sensus Scotistis, si ex cognitione vt principio, vt origine, vt causa, quasi causa, aut actu productiuo; nec præpositio ex est nota causalis, aut formalis aut principii; nam in productione

ne Verbi cognitio non est principiũ, nec actio: sed est nota præsuppositionis, naturalis præintelligentiæ, & ordinis; quia essentialia immediatiora essẽtiæ; & in Patre productio Verbi præsupponit notitiã distinctã; intellectus Dei prius operatiuus, quam productiuus; prius habet notitiam cognitam, quam productam, nõ ordine temporis, sed naturæ; non quæ sint signa, quorum vnum est ante, aliud post: sed quorũ vnum præsupponitur, & naturali ordine præintelligitur; & in producẽte præsupponitur; sic cognitio, & amor essentiæ p̃supponitur verbi productioni, nec ordo rõnis, aut naturæ repugnat Deo ad intra. In diuinis enim possũt duo ordines concipi 2. d. 1. q. 1. naturæ, & originis; primo ordine naturæ est intellectus, & voluntas ad suũ mobiectum, quod est essentia; ad alia obiecta secundo instanti naturæ. In primo, est Pater, memoria pfecta, & omnia requisita ad productionem verbi, & verbũ adæquate producit, & voluntas amorem; sic primo instãti naturæ habetur totus ordo personarum, tota pfectio est intelligendi, & volẽdo essentiam. In secundo signo naturæ intellectus, & voluntas comparantur ad obiecta secundaria, quæ non sunt in memoria, vt memoria est: sed prius natura intelligentia est in tribus psonis, quam creaturæ habeant esse cognitum; & iste ordo non est originatio personæ diuinæ simpliciter, sed consequens personas iam productus, pōt esse ordo secundum quid, sicut inter Socratem, & Platonem est ordo in habendo humanitatem, & in habendo risibilitatem; verbum infinitum est essentiæ: sed quod sit creaturæ est in eo instanti naturæ in quo Pater producit, & cognoscit lapidem, & creaturas in esse possibili, & intelligibili; filius similiter: sed Pater habet à se, filius a Patre. Ideo intellectus, & voluntas, primo signo sunt ad essentiam, vt obiectum primum simpliciter infinitum, ad cognitionẽ & dilectionem sui, ad gignitionẽ verbi, & productionem Spiritus sancti; quam ad cognitionẽ creaturæ possibilẽ, vel futuram. imo prius ad cognitionẽ essẽtiæ absolutam, ingenitam, & improductam, & ad eius dilectionem infinitam; quam ad productionem Verbi, aut Spiritus sancti; quia prior est cognitio essẽtialium, quam notionalium; immediatiora Deo essentialia, quam notionalia; prius origine Pater perfectè beatus, intelligens, & volens; quam generet, & cum filio spiret. Quia ergo essentia, essentialia, personæ, notionalia pertinẽt ad cognitionem Dei ad intra, & formaliter in Deo. Et obiecta secũdaria, esse cognitum possibilium, futurorum, sed creaturæ possibiles, & futuræ spectant ad intellectum Dei. Quæritur an Verbum, quod ex Thomistis procedit à cognitione cõpræhensiua Dei. & Scotistis supponit cognitionẽ Patris compræhensiuam; sit ex cognitione solius essẽtiæ; an etiam personarum; imo creaturarum.

rarum possibilium,& futurorum.

Dico. Verbum procedit, ex p̄supposita cognitione compræhẽsiua,& intuitiua solius essentiæ,& personarum; non creaturarum possibilium; aut rerum futurarũ. Quod ex cognitione essentiæ est omnium,& Scoti. 2.d.1.q.1.ar.2. quodl.14.quod ex notitia personarum, & notionalium est contra Bassol.Radam,Fabrum,Vigerium.Quod non ex notitia creaturarum possibilium,contra Thomistas; Suarez, Vasquez, Molinam; quod non futurorum, & existentium, contra aliquos ex Thomistis.

Probatur primum ex præsupposita notitia essentiæ. 1 essentialia præsupponuntur notionalibus; ergo actus intelligendi essentiam præcedit in memoria Patris actum dicendi. 2 Pater est perfectè beatus, antequam generet; ergo ex cognitione, & amore essentiæ. 3 cognitio essentiæ est perfectissima, & verè infinita; ergo si cognitione perfectissima ad essentiam terminata esset cõpræhensiua. Sequela;est adæquatio intellectus ad obiectum intelligibile; Aug.5.confess.Beatus qui te,& illa nouit, sed non beatior propter illa, ergo compræhensiua cognitio.4 essentia prius mouet,&terminat ad sui cognitionẽ quam aliorum, ergo si ex cognitione,maximè essentiæ. 5 ratio essentiæ est omnium prima,natura is,summe necessaria,ab obiecto Infinito,adæquata intellectui; ergo si præsupponitur, cognitio essentiæ præsupponitur. 6 memoria est intellectus cum essentia; ergo primus actus intellect', qui præsupponitur est circa essentiam.

Probatur 2 ex cognitione notionalium, & p̄sonarum. arduum videtur Scotistis; at non Vulpio. Scotus 2.d.1.q.1.art.2. ex cognitione obiecti primarii, personæ pertinent ad obiectum primarium ad intra; si 1. d. 1. q. 2. art. 2. personas dicit obiectum quasi secundariũ beatæ visionis; id quia personalitas nõ est ratio simpliciter beatificans. Imo quodlib. 16. H. Ad primum ordinem naturæ spectat essentia, & totus ordo originis, quo sunt personæ diuinæ. 1. d.6.art.2.Pater generat filium volens;& litt.E essentia cognita, & volita in primo signo tum in se, quam vt communicanda. & volens essentiam communicare Pater generat filium. Ibid. Pater sibi complacet in productione filii, non tantum voluntate sequente, sed antecedente, vt præcedit actum generationis.d.10.in fine; primo signo originis anteq̃ intelligatur Spiritus sanctus spirari Pater,& filius cognoscũt spiritum sanctum intuitiuè,licet nõ existentem in se: nam essentia est ratio cognoscẽdi; vt tota trinitas cognoscit creaturas antequã sint in esse; ergo intuitiue, vt producendas, antequam concipiantur vt productæ. d. 32. Verbum nec principaliter,nec concomitanter esse Verbum creaturarum,primo solius essentiæ,concomitanter p̄sonarum.quodl.1.actus intelligẽdi,& volendi tam formaliter, q̃ obic-

obiectiuè præcedit actum dicendi, & spirandi. Ratio. Pater actu essentiali intelligendi, & volendi est pfectè intelligens, anteq̃ personæ concipiantur productæ; sed cognitio essentiæ, & sui est ad oẽs pprietates intrinsecas, & cõmunicabilitatem; q̃ nequit concipi sine termino; ergo Pater cognoscens essentiam, & communicabilitatẽ sui attingit terminũ, verbum, & spiritum sanctum, etiam vt prius, q̃ sint in re. 2 Pater intelligens, & volens generat; & sibi complacet in pductione filii, nõ tantum voluntate sequente, sed volens vt præcedit actum generationis filii; ergo vt intelligere præcedit dicere, ita cognitio dictionis præcedit dictionẽ. 3 Pater in illo priori attingit quicquid in ea formaliter; ergo non tantum attributa, sed infinitatem, & cõmunicationem ad personas. 4 attingit fœcunditatem intellectus, & voluntatis ad generandum, & spirandũ, ergo psonas terminãtes intrinsece fœcunditatem. 5 oĩa essentialia ad intra pcedunt notionalia; actus intelligendi, & amandi personas sunt essentialia, ergo pcedunt actum dicendi, & spirandi. 6 emanatio personarum in Deo ad primum ordinem naturæ spectat; obiectũ secundariũ est omne creabile; nam personæ per se includũt essentiã, & relationes: ergo radicaliter, & per identitatem includunt naturam, ergo non est diuersa habitudo intellectus diuini ad essentiam, & psonas, vt ad creaturas. 7 si personæ habent rõnem obiecti quasi secundarii, quatenus põt dici perfectio visionis in intellectu creato absque psonis; nam attingeret infinitum in genere entis; tñ per identitatem spectant ad obiectũ primarium; & earum visio per se spectat ad beatitudinem, vt nisi Trinitatis. 8 primũ obiectũ motiuũ est tãtum essentia, personæ quasi secundariũ, quia ab eis nõ pendet essentialiter actus visionis motiuè, sed solũ terminatiuè; at creaturæ nec motiuè, nec terminatiuè; personæ solum motiuè non pertinent ad obiectũ primariũ; nã virtute essentiæ, non relationum; nam actus potentiæ est habens obiectũ primum à quo essentialiter pendet. 9 põt esse existentia visionis intuitiuè personæ, priꝰ q̃ existat persona, ergo si Deus cognoscens, & intelligens generat filiũ; põt pduci ex cognitione intuitiua filii, antequam intelligatur esse filius. Antec. potest Deus intueri creaturas prius duratione, q̃ existant, cur non personas prius rõne, vel origine, quam sint; 10 creaturæ possunt repræsentari in essentia, q̃ eminentiori modo continentur, quam personalitates; ergo multo magis possunt præintelligi personalitates, & fœcunditates, ex compræhensione essentiæ. Sequela, non eminẽter, sed formaliter sunt in essentia, anteq̃ personæ cõcipiantur esse; sũt virtualiter in essentia formaliter sumpta, & per productionem insurgunt; ipsa est ratio continens oĩa notionalia, radix, fundamẽtum, origo, fons vnde emanãt, & formaliter pululant, ergo pductio

tio

ctio verbi est ex notitia essentiæ, & psonarum; si non existentium in seipsis formaliter, tamen in essentia, sicut cognitio creaturarũ est intuitiua, vt præcedit creaturam. 1.d. 10.q.1 ad vlt.

Arguunt. Tataretus Bassolius Vigerius, Rada, Faber 1 non abstractiua cognitione, nec intuitiua; ergo ex notitia psonarũ præsupposita non pcedit verbum. Antec. abstractiua nõ est in Deo, & imperfecta & maximè ad intra, nec intuitiuã q̃ est rei existentis. 2 personæ diuinæ nõ cõtinentur eminenter in essentia, vt possint in ea concipi, & esse ratio cognoscendi psonas, vt creaturas. 3 Pater non pducit filiũ ex cognitione sui; ergo nec ex notitia filii, & spiritus sancti. Antec. non põt se cognoscere nisi cognito filio ad quem est; ergo primo signo non habetur cognitio Patris, nec filii. Item id ex quo Verbum pducitur est aliquo modo principiũ, ergo Pater principium sui ipsius 4 id ex quo aliquid pducitur p̃suppo-nitur pducto; nam cognitio intuitiua est rei existentis, & præsẽtis in seipsa; ergo si verbũ ex verbo generatur esset anteq̃ esset. 5 quia Verbum pcedit ex notitia essentiæ, essentia principiũ illius vt quo; ergo si ex notitia verbi, verbum principium sui. 6 terminus intuitiuæ cognitionis est naturaliter prior cognitione; sed psonæ non sunt antequam producantur; ergo non cognitæ. 7 actus intelligẽdi Patris primus ad essentiam; ergo sola essentia primum obiectum. 8 si de notitia sui ergo prius ideatus, quam pduct'; prius esse cognitum verbi, q̃ verbum secundum quid, q̃ esse reale. 9 Pater prius beatus, q̃ generet; nec personæ pertinent ad obiectum primarium diuinæ visionis; ergo ex scientia solius essentiæ, & prius q̃ personas attingat, 1 d. q.2.10 Scot. 2.d.1.q.1. arguit contra Thom. Pater non tantum nouit creaturas formaliter, sed nouit filium formaliter; ergo si de omnibus notis Patri, de seipso Patri p̃cognito gigneretur Verbum. Ad 1 est intuitiua ad personam non existentẽ in se, in essentia, q̃ est ratio continens oĩa notionalia, & virtute repsentat. 2 si essentia mouet ad notitiam possibilium, quæ continet tantum eminenter anteq̃ intelligãtur existere, cur non ad notitiam personarum, quas continet fundamẽtaliter, & radicaliter; imo virtute, quia ex ea pululant, & emanãt, emanatione rõnis, cum fundamento in re. Ad 2 si non sunt eminenter, vt effectus in causa; sunt virtute, quia in essentia cõtinentur, & per productionem insurgunt, & ipsa est principium, & terminus communicationis formalis. 2 Pater generat filium voluntate, & cognitione antecedẽte, quia prius intelligit, & diligit essentiam, tam secundum quidditatem, q̃ secundum relatiuam proprietatem; idem intuitiuẽ cognoscit. Ad 3 ex cognitione sui, & filii, non vt actu productiuo; nec vt principium; sic seipsum gigneret Pater; & verbum esset antequam genitum esset: sed ex

co-

cognitione præsupposita; q̃ naturaliter est terminata ad filiũ virtute essentiæ, in qua radicaliter continetur. Ad 4 p̃supponitur vt cognitum in essentia, ex qua per communicationem emanat. est virtute in essẽtia formaliter sumpta. Ad 5 essentia p modũ obiecti, non solum motiuum; sed primario terminatiuum, & constituit memoriam, tam principii operatiui, q̃ productiui: at persona terminus productionis, & obiectum terminatiuum cognitionis. Ad 6 intuitiua immediata excludens tam medium cognoscẽdi, q̃ medium cognitum; hæc est immediata à ratione cognoscẽdi. 2 est personarum existentium nõ in seipsis formaliter, sed in essentia; vt cognitio creaturarum intuitiua, vt pcedit creaturas. Ais, ergo de personis virtute eminẽtioris. R̃ non eminentia; sed perfecta est continentia ad intra. 2 intuitiua in essentia, q̃ virtute; non eminenter vt causa superior. Ad 7 ad essentiam, vt communicabile filio. 2 ad personas, vt obiectum si non motiuum, terminatiuum; nam existentia essentiæ comprehensa, etiam personæ, vt termini communicabilitatis attingitur. Ad 8 idea, non vt ratio in mente Dei, secundum q̃ aliqd fit extra Deum; sed p re cognita prius rõne, q̃ pducatur in eadem natura. 2 quia ex præuia cognitione producit; non irrationabiliter, & cæco modo. Ais si prius est esse cognitũ verbi, ergo creatum. R̃ esse cognitum in pducente eadem natura, & de sua substantia; non ex nihilo extra Deũ, vt esse creaturæ. 2 vt potest esse prior existentia visionis, q̃ rei visæ, põt existentia visionis intuitiuæ personæ, quam persona. Ad 9 actu beatifico attingit nõ in seipsis: sed in essentia; nec propria virtute principiant, & mouent tantum terminant. 2 ex scientia solius essentiæ est adæquatio, & comprænensiue ex esse personali verbi, & relatiuo, tantum terminatio; & concomitanter pertinent ad beatitudinem; hinc posset videri essentia, & frui absque personis. Ad 10 ratio Scoti est contra Thomistas; si verbum est ex notitia essentiali, vt ex ratione producendi, vel actu productiuo; idem esset principium sui: at nos non de seipso; sed p̃supposita cognitione sui; nec actus quo pducitur verbum est actus cognoscendi, sed dicendi; ideo nec est verbum sui; nec est verbum Patris vt illum intelligit, sed dicit.

Probatur 3. pars; Verbum non produci ex notitia creaturarum possibilium, contra Thom. 1. pri' naturaliter est motio ad primum obiectum, & ad terminum simpliciter infinitum; q̃ ad secundum obiectum, & terminum finitum; sed motio ad productionem verbi est ad primum obiectum simpliciter infinitum; ad cognitionẽ possibilium est ad terminum finitum, vel finitum in infinitũ; ergo motio ad pductionem verbi præexigitur cognitioni creaturarum possibilium Maior; infinitum simpliciter non põt præexigere finitum, primum obiectũ

non præexigit secundum; ergo prius essentia est præsens intellectui, quam aliquid aliud. Minor primum obiectum est essentia cũ omnibus ex natura rei, & per identitatem, vt attributa, & relationes; secundum obiectum sunt possibilia, & futura; nam ad primum obiectum attinent, q̃ continent esse Dei in se; secundum, q̃ respiciunt omne aliud à Deo; ergo pductio personarum in esse pcedit notitiã possibiliũ, q̃ sunt ad aliud; quod non est Deus; nam esse possibile Deus non est. Item intellectus in tribus pducit, seu attingit creaturas in esse possibili, & cognito; ergo necessario pductio verbi pcedit cognitionem possibilium, & creaturarum; nam productio intrinseca, & ad intra, pcedit quemcunq; respectum ad extra, etiam aptitudinis. ℞ Suarez non dari instans in quo actus sit ad essentiam, & non ad possibilia quia comphensio, est etiam possibilium q̃ continentur in illa. 2 est necessaria connexio, nã vnum continetur in alio, vt effectus in causa; spectat ad comphensionẽ obiecti primarii esse omniũ intelligibilium. C. obiectum simpliciter infinitũ prius naturaliter mouet, q̃ ad terminum finitum, nec infinitum in sui rõne præexigit finitũ; ergo nec pductio verbi cognitionem possibilis creaturæ. 2 actus ad obiectum, & motio ad terminum infinitum, commensurata sunt in esse, & operari, ergo nullam habent necessariam cõnexionem cum termino finito. 3 nulla est in Deo realitas necessario coexigens aliud à se; nam infinitum in perfectione non coexigit, & penitus est independens à quolibet finito in quantum tale. 4 actus intelligendi compræhẽsiuus non postulat terminari ad possibilia quia nullam hẽt habitudinẽ necessariam ad finitum. Assumptum; perfecta cõpræhensio esset, & adæquata commensuratio entitatis potentiæ, & obiecti; actus cognoscendi, & potentiæ, inter obiectum potentiæ, & actum eius. 5 esse cognitum, & possibile creaturæ, non est esse formale Dei; quia non est ens à se, & ex se & omnino independens, ergo supponit esse necessarium, & personas, quæ sunt necesse esse. 6 cognitio essẽtiæ præcisis creaturis, & possibilibus, perfectissima est; & nihil intensiuè, aut extensiuè addunt diuinæ bonitati; nec aliquid intelligibilitatis, & entitatis addunt diuinæ cognitioni. Assũptum; essẽtia infinitum intelligibile, cum intellectu infinito; omnibus aliis obiectis per possibile, vel impossibile seclusis; ergo infinitam parit notitiam, & compræhensionem.

Probatur 2 possibilia non tantæ necessitatis in Deo sunt, quantæ Verbum est; ergo possibilia supponunt necessitatem essendi verbi. Sequela; necessitas essendi posterioris supponit necessitatẽ essendi prioris; sed necessitas essendi Verbi est necessitas essendi Dei, necessitas possibilium est necessitas essendi à verbo participata; ergo esse possibilium supponit esse verbi; ergo verbum nõ

ex

ex notitia possibiliũ. *Antec.* possibilia non tantæ necessitatis in *Deo* sunt, vt eis simpliciter repugnet non esse; verbum tantæ necessitatis est; vt simpliciter impossibile sit non esse; ergo non tantæ necessitatis, quantæ verbum, ergo verbum non est ex possibilibus. possibilia, & quidditates sunt secundum participationem necessariæ; dependent à Deo; non sunt ex se formaliter entia necessaria; ergo ex possibilibus non est verbum prioris necessitatis. Verbum intrinsecè tantę necessitatis vt sĩ pliciter repugnet esse indifferens ad esse, & non esse; possibilia non tantę necessitatis vt eis repugnet non esse; ergo verbum non est ex possibilib⁹. Respondent in ordine ad existere, possibilia non habẽt necessitatẽ essendi; at in Deo sũt necesse esse. C. possibilia, vt in Deo non tantæ necessitatis sunt quantæ verbum est; ergo necessitas essendi verbi prioris, non est ex possibilibus, quibus inest dependẽtia, & necessitas essendi posterior. Antec. possibilia, & quidditates creabiles in Deo, nõ tãtæ necessitatis sunt, vt actus purissimi, & increabiles; sed in potentia obiectiua, & aptæ natæ creari; Verbũ actus purus, vt nec creatum, nec aptum creari; ergo ex possibilibus, & notitia ipsorum minus necessaria, non est verbum summe necessariũ. 2 notitia Dei intrinsecè tanta necessitate ad verbum est, sine quo essentialiter, & notionaliter Deus nõ est; notitia *Dei* ad possibilia non tantæ necessitatis, sine quibus Deus non esset; ergo verbum Dei non est ex necessitate posibiliũ. *Antec.* possibilia non tantæ necessitatis in *Deo* sunt, vt sine ipsis intrinsecè *Deus* non esset; verbum tãtæ necessitatis, vt sine eo intrinsecè De' notionaliter non est. 3 quia *Deus* est, possibilia sunt, non è contra, quia possibilia sunt, Deus est; ergo esse Dei, & verbi prius natura, à quo non conuertitur subsistendi consequentia. 4 possibilia non tantæ necessitatis vt non dicant dependentiam in *Deo*, verbum tantæ necessitatis, vt simpliciter impossibile sit dependere; ergo ex possibilibus dependentibus, nõ est necessitas essendi verbi. 5 possibilia, & quidditates vel nullum esse actuale habent, & sũt in potẽtia causæ, & sic in esse actuali dependent à *Deo* vt efficiẽte, vel habent esse actuale reale essentiæ ab æterno; & dependent in genere causæ exemplaris; possibilia ergo à Deo, non Deus, & verbũ ex possibilibus. 6 sunt imago, & participatio Dei; ergo nõ existente Deo, & verbo repugnat esse possibile. 7 verbum ita necessitatis, vt formalissimè necessitatis est Deus; possibilia nõ necessitatis intrinsecè, & vt *Deus* in se; sed ad creabilia; ergo non ex possibilib⁹ verbum *Dei*. ℞ vt sũt in *Deo*, & in actu comphensiuo Dei, necessario sunt inclusa. C. põt Deus possibilia velle nõ esse, non existere, scientia visionis nõ cognoscere, nec amare; verbum non põt Deus velle non esse, & nõ existere, nec eius existentiam nõ videre, nec amare; ergo in *Deo* inti-

intimioris, & prioris necessitatis est verbum; ergo non ex possibilibus. 2 possibilia non tanta necessitate cognoscibilia, & diligibilia sunt; quanta diligibile, & cognoscibile est verbum; ergo notitia ex qua procedit verbum, nō est ex possibilibus. Antec; possibilia ita Deus diligit, vt possit eorum existentiā non diligere; verbū tanta necessitate dilectū, vt nō possit non esse dilectum; ergo ex minori necessitate essendi, nō est necessitas essendi verbi. Sequela; notitia ex qua procedit verbum est naturalis, necessaria, intrinseca, & adæquata via, & origo ad verbum; ergo tātæ necessitatis quātæ est verbum. Probatur; quia notitia ex qua procedit verbum intrinsecè, & quidditatiue est ipsa productio verbi ex Thomistis; sed productū productione est quicquid est; ergo ex possibilius, q̄ nō sunt ita necesse esse, vt est verbū, non procedit verbum. Itē ex Scotistis; existentia Dei, & verbi maioris, & prioris necessitatis in Deo est, quam possibilia sint; ergo non ex notitia possibilium, q̄ posterior est, procedit verbū prius, & intimius, ac magis necessariū. Rursum existentia possibilium à parte rei necessario est a tribus, ergo necessario supponit trinitatem; & esse verbi. Anteced. à quo res est & existit, ab eodem, & in eodē possibilis est; à parte rei sūt à tribus; ergo possibilia sunt in tribus, Item illa eadem res, q̄ est in actu, pfuit in potentia; & qua rōne fuit possibilis, actu est, ergo à quo, & in quo est actu; ab eo, & in eo possibilis fuit, est à tribus, ergo possibilis in trib⁹, ergo supponit trinitatē. essentialiter actu est à tribus ergo in potentia pfuit in tribus; ergo non præsupponit trinitatem? Respondent res sunt à Deo vt vno, non vt trino. 2 in esse reali extrà a Deo trino specificatiuè, non redupplicatiue], at in cognosci in actu cōphensiuo Patris. C. cognitio essentiæ est cōphensiua, sine creaturis possibilibus, nec possibilia sunt ante verbum; ergo ex cōphensione non habetur necessitas verbi ex possibilibus. Antec. Deus intrinsecè sine possibilibus habet omnem perfectionē ex sua essentia; ergo sine possibilibus cōphensio. Sequela ad essentiam pcisè est notitia simpliciter infinita, sicut est Deus; ergo comprehensiua, & adæquata in esse, & cognosci pro vt est Deus in se; ergo à possibilibus non est cōphensio. 2 à Deo vt vno, quia vna causalitas in tribus, non quia causalitas, & possibilitas ad extra non supponat trinitatem, nam possibilia, & notitiā eorum, quæ essētialiter, & intrīsecè dicūt respectum ad extra, & ordinem saltem rationis ad creata, aut creabilia necessario supponūt trinitatem; nam ordo, & respectus ad extra supponit integre, & completè totum ordinem ad intra. Habitudo naturæ diuinæ ad tria diuina supposita, prior omni respectu ad extra. Intellectus in tribus pducit in esse cognito, & possibili creaturas; & voluntas in tribus in esse reali. Productio intrinseca, & necces-

cessaria, supponit respectum ad extra possibilium, qui ad terminum non existentem ex necessitate.

Probatur 3. creatura suum esse obiectiuum, & cognitum nō hēt à se, ex se, nec est prius cognitione; verbum secundum esse formale proprium est ens necessariũ & esse formale Dei; ergo esse verbi non est ex esse cognito creaturæ. Minor; esse cognitũ, & formale; vt ab essentia, & à Deo nō est esse formale Dei, nec ens ex se necesse; nec cognitio creaturæ, vt terminata ad creaturam, præsupponit creaturam; quia diuina cognitio non pendet à creatura; at cognitio creaturæ pendet ab esse Dei, & verbi; ergo esse verbi, & Dei, non præsupponit esse cognitum creaturæ. 2 esse obiectiuum lapidis, nō pcedit cognitionem lapidis, nec est alia actio p q̄ pducatur; ergo si creaturæ prius essent in esse cognito, quam verbum in esse reali; esse Dei esset ex aliquo esse creaturæ. 3 minus impossibile est non esse creaturas in esse intelligibili, quam non esse verbum; ergo subsequitur cognitio creaturæ productionē verbi. Sequela; creatura vtcunque cōcepta, & in quouis esse impfectior est, & posterior creatore; ergo vtcumque concepta, non pertinet ad productionem verbi conditoris. 4 quicquid intrinsecum est Deo siue absolutum, siue relatiuum, absolutum est à respectu ad creaturam in quouis esse siue reali, siue intelligibili. nā si per possibile, vel impossibile nil aliud esset à Deo, esset in Deo, quicquid sibi competit ad intra, tam essentiale, q̄ personale: creatura secūdum quodcumq; esse, necessario est posterior oī esse ad intra; ergo ad gignitionem verbi non pertinet. ℞ ex cognitione creaturarū oritur; non tñ pendet à creaturis, quia non sumit cognitionem ab eis. C. si de creaturis cognitis, ergo de ipsis vt obiectis nascitur; ergo esse creatoris ex præsupposito obiecto creaturæ. 2 essentia vere ob ectum ex quo verbum producitur; ergo si creatura vere obiectum eiusdem cognitionis, ex creatura pductio creatoris. ℞ non mouent, terminant. C. nec verbum de essentia, vt mouet, sed quia terminat. 2 si p impossibile non moueret, solum terminaret, adhuc verbum ex ea nasceretur. 3 ens simpliciter independens, & necesse esse prius saltim natura, q̄ secundum quid 4 vilesceret intellectus Dei, si moueretur à lapide ad intelligendum; ergo si à lapide vt obiecto gigneretur, & haberet esse. 5 non pōt dicere relationem realem ad creaturam; ergo non de creatura vt obiectũ; nam si cognitio in Deo est esse Dei; esse cognitum, vt est terminus, creatura non est esse Dei formale. ℞ est ex perfectione, & cōphensione, q̄ fit omnium intelligibilium in mente Patris. C. cognitio essentiæ non cognitis sic pcise creaturis perfectissima, & cōpræhensiua est; nam vt creaturæ nihil intensiue addũt diuinæ bonitati, nec aliquid intelligibilitati; nec Deus, & creatura perfectius

ens;

ens; nec perfectius intelligibile, q̃ Deus solus; Beatus qui te, & illa nouit; sed nō beatior ꝓpter illa, *August.* 5. confess. 2 diuina essentiæ est obiectum infinitum intẽsiuè, etiam si creaturæ non essent possibiles, secus Deus non esset pfectus, nec beatificaretur in cognitione, & amore essentiæ sine creaturis. 3 essentia infinitum intelligibile intensiuè cum intellectu infinito, omnibus aliis obiectis ꝑ possibile, vel impossibile, seclusis, infinitam parit notitiã, & comphensionem. 4 notitia ad terminum simpliciter infinitũ, prior q̃ motio ad terminum finitum; ad gignitionẽ Verbi est ad terminum infinitum; ad notitiam creaturæ, est ad terminum finitũ, ergo prior natura est ꝓductio Verbi, q̃ cognitio creaturæ. 5 diuina essentiæ in ratione obiecti intelligibilis, & mouentis, est sufficiens ad productionem notitiæ infinitæ; ergo superflua creatura in ratione obiecti. Antec. essentia pfectissimum intelligibile; intellectus infinitus, & obiectum infinitũ; nec diuina essentia, & creatura sunt perfectius obiectum, q̃ sola essẽtia; ergo sola essentia sufficit, nec Deus, & creatura sunt perfectius ens, q̃ Deus solus. 6 diuina essentia sine creatura sufficiens obiectum ad ꝓductionem amoris infiniti, & spiritus sancti; ergo ad productionem notitiæ, & verbi.

Probatur 4 si verbum ex notitia ōis intelligibilis, Spirit⁹ Sãctus ex amore omnis diligibilis; ergo Deus vel necessario amaret creaturas; vel spiritus sanctus nō esset ens necessarium vi suæ ꝓductionis; nam ꝑexigeret ens nō necessarium. ℞ Molina; amor respicit res amabiles in seipsis; verbum res ꝑcisè in intellectu. 2 cognitio iũcta comphensioni; amor liber nō necessario cognitioni naturali. ℞ Caet. vniformiter Verũ, de creatura cognita in Deo, & similiter in Deo dilecta: nō vt extra Deum cognitio respicit creaturas, vt in intellectu Dei, amor vt in seipsis. C. circa quoduis obiectum potest intellectus habere actum, potest voluntas; ergo tam cognitio, quã amor tendunt in obiectum, aut existẽs, aut ꝑcognitum, & ꝑuolitum. 2 cognitio abstractiua, & voluntas desiderii possunt tendere in rem extra; vt intellectus intuitiuè, & amor rei possessæ est in obiectum prę sens; ergo eadẽ ratio. 3 pōt Deus creaturas nō diligere, vt sunt in seipso; non diligit Iudam; nec diligit malum, quod cognoscit. C. 2. Pater volens generat; ergo absoluta necessitate diligit ꝓductionem; & quicquid ꝑcognoscitur ante ꝓductionem, ergo ex amore necessario creaturarum. C. Caetan. voluntas necessario hẽt actum complacentiæ terminatum ad possibilia; at non pōt eẽ sic necessario possibilium in aliquo esse reali existentiæ ab esse diuino distincto. Item complacentia amor possibilium non est tãtę necessitatis vt Deus: ergo nec ex amore possibilium est spiritus sanctus. 2 actus inefficax est, ponit imperfectionem in re volibili, nec ponit necessitatem existentiæ; ergo non ex amore possibilium.

possibilium. 3 omnia possibilia vellet ex necessitate absoluta, vt vellet Spiritum Sanctū. ℞. possibilitatem essendi intellectus necessario attingit, & volūtas necessario amat, secus aut esset suspensa, aut potētialis ad amorē. C. si non est in potestate suæ voluntatis creaturas habere possibilitatē, tamen exercitium est circa indifferentiam ponendi existentiā, ergo contingēter vult possibila esse, at nō contingēter, sed summa necessitate amat, & diligit Spiritū Sanctum; ergo motio ad amorem, & productionē Spiritus Sancti, præcedit amorem creaturarum & productionem Spiritus Sācti, sequela notitia ad terminum necessarium, & infinitum; precedit notitiam ad terminum finitum, & contingentem. 2 esse possibile rerum non est ex se necessarium in tali esse; sicut Deus est ex se actus necessarius. 3 quidditates rerū nō sunt ex se necessariç p essētiam, sicut Deus est ens per essentiam; nam sunt entitates participantes diuinum esse, ergo ens in participatū, & per essentiā vt est verbum, non pendet ab entitate participata, nō ita simpliciter necessaria, sicut est esse verbi. 4 non ita implicat ens participatū non dari, vt implicat non dari esse diuinum, possibilia sunt participationes diuinç esentiæ, vel diuini esse; ergo si p impossibile non essent, adhuc verbum esset nam non sunt ita necessario res possibiles, vt necessariū est esse Verbi.

Probatur. 5 habitudo naturç ad suppositū est naturaliter prior, quam ad agere; personç pertinent ad actualitatem essēndi, cognitio possibilium ad actualitatem operandi; ergo prior ordo ad personas, quam ad notitiam possibilium. Maior; agere supponit esse. Minor; Deus subsistit in personis; agit, & cognoscit possibilia, quç ordinantur ad facultatem agendi. ℞. etiam notionalia præcederent essentialia ad intra. C. habitudo actus secundi ad obiectum extrinsecum, habet esse in personis; nam est principium, productionis extrinsecç. 2 habitudo naturç ad supposita, tunc antecedit actus proprios etiam intrinsecos, quando supposita sunt per realitates eiusdem generis cum natura; personç non sunt per realitates absolutas sed relatiuas; ergo supponunt omnia absoluta ad intra. 5 nulla relatio realis personç diuinç est ad ens creatum, geniti ad generans à se distictū est relatio realis, ergo si verbum esset ex creaturis notis, esset verbum Dei creaturç, & à creaturis. ℞. Caiet. ad creaturas à quibus procedit vt cognitis non est relatio realis; sed ad Patrem à quo est à dicente. Molina; verum vbi relatio secundi generis, geniti ad generans, vt quod, non vt quo. C. personç diuinæ ad creatū vel creabile non est realitio realis: geniti ad principium, vt quo, & vt quod est habitudo realis, si est distinctū realiter à generante vt quod. 2 si relatio realis producti non est ad principium quo vt ad

terminum in recto: sed ad rationem terminãdi in obliquo; nã realiter idem: at creaturæ realiter distinctę à Deo, ergo relatio realis filij ad creaturas vt ad principium quo, & ad rationem termini. 3 ens simpliciter indepẽdens & necesse, posterius natura ente possibili, dependente. 4 vilesceret Deus si moueretur à lapide, ad intelligendũ; multo magis si à lapide vt cognito esset Verbum. 4 creator aliquo modo prçexigeret creaturam. esse creaturę cognitæ pertineret ad productionẽ intrinsecam creatoris. verbũ ergo ex memoria perfecta Patris, ad quã nulla creatura; nec visio creaturę spectat ad verbum.

Probatur ex his vltima pars: quod è scientia visionis futurorũ minus producatur verbum Dei. Scot. quodl. 14. T. completo ordine motionis necessariç, sequitur motio obiectiuè cõtingens. 2 principiũ productionis necessariç precedit productionẽ cõtingentem, & non necessariã, cum necessarium nequeat supponere cõtingens, productio ad intra est ad terminũ necessarium; cognitio, & volitio futurorũ est ad terminum contingentem, & non necessariũ; ergo productio verbi non est ex volitione cõtingente, & cognitione non necessaria. 3 omnis actio naturalis, & necessaria precedit motionẽ ad finitũ & cõtingens. 4 ens necessarium in esse productionis non habet intrinsecam habitudinem ad esse cõtingens. 5 cognitio, & productio intrinseca, & necessaria, prçexigitur omni cognitioni ad extra, & cõtingenti. 6 totus ordo ad intra perfectus est, absque vllo ordine, & respectu ad extra. 7 natura prius est in se, quam ad alia à se. 8 cognitio futurorum est à Deo, ergo prçexigit Deum sicuti est.

Arguũt Plures Thomistç Capreol. Bannes. verbum ex omnibus que sunt in scientia Patris, etiam secundũ existentiam. 1 August. 83 q. 63. verbum non solum dicit respectum ad Patrem; sed ad illa, quæ per verbũ facta sunt potentia operatiua, ergo ex notitia rerum futurarum. 2 quicquid habet Verbũ, est à Patre ex sua processione; habet scientiam visionis ad res; ergo per processionẽ, quę est futurorum. 3 verbum est expressum ab intellectu Patris de essentia vt obiecto, quæ est declaratiua tam æternorum, quã factibiliũ. Ad 1 verbũ dicit respectũ realem ad Patrem dicentẽ, formaliter, & intrinsecè, respectum rationis ad creaturas possibiles, aut futuras. 2 nõ propriè, sed appropriatè; non proxime, sed remotè connotat respectum rationis ad creaturam 3 verbi propria ratio est esse productum à Patre; in memoria Patris notitia, quę præsupponitur est essentialiũ ad intra, nõ ad extra, quæ supponunt personas. Ad 2 actu sua processione habet, aut formaliter, aut radicaliter, & virtute; nã ex processione habet actum primum, virtutem, ad omnia, quæ inde formaliter in actu secundo nata sunt reprçsentari. 2 non pro quouis signo: sed pro co signo, quo nata sũt esse

&

& cognosci;& pro quo possibilia, aut futura sunt possibilia, aut futura supponunt personas. Ad 3 essentia vt obiecto intelligibili; nō vt intellecta; nam verbū est à memoria, vt productiua; non vt opatiua, & cognitiua. 2 cognitio quę presupponitur est essētię, & eorum quæ sunt ad intra; nō possibilia, & producibilia extra, quæ supponunt personas. 3 est ars, sapiētia Patris; quia ui suæ productionis per intellectum appropriatur illi sapientia; non est ratio Patri sciendi; ex productione dicitur notitia, prius declaratiua æternorum, quam factibiliū; hec enim supponunt personas. Ais. Deus vnico actu se, & omnia intelligit, ergo verbum expræssiuū omnium, & futurorum. ℞. vnico actu formali; ad distincta obiecta terminatiuę. 2 actus infinitus; vt secundaria obiecta terminent eo ordine, vt sunt cognoscibilia.

Arguent. Caiet. Suarez, Molina, Vasquez, verbum ex notitia naturali, possibilium, & simplicis intelligentiæ produci. 1 *Aug.* 15 trinit. c. 4 verbum natum esse de omnibus, quę sunt in scientia Patris, in notitia Patris sunt res possibiles. 2 idem; verbum nouit omnia, quæ nouit Pater; sed ei nosse de Patre est sicut esse: nosse enim, & esse illi communicatum est, ergo non tantum de notitia somliter in esse, sed eorū quę scit. possibilium. 3 ex notitia comprehensiua diuinę essentię; sed nequit cōpræhendi Deus nisi omnipotens, ergo cū relatione ad possibilia; omnipotentia respicit intrinsece omne possibile. 4. cōprehensio exigit commensuratione & coequationē entitatis obiecti, & potentiæ cognoscentis; vt quā tę intelligibilitatis sit obiectum, tantę intellectiuitatis sit potētia; sed possibilia sunt obiecta cognoscibilia; ergo infinitas intellectus attingit illa. 5 pro quouis signo comprehēdēs essentiam, attingit quicquid in ea est à parte rei, attributa, & perfectiones simpliciter; omnipotentia est perfectio simpliciter, quę est ad omnia possibilia. 6 per eundem actum re & ratione cognoscit se, & creaturas possibiles, ergo comprehendens essentiam, attingit & possibilia; aliter distincto actu, alia tendentia, replicatione actionum; Deus tanto simplicior quāto in vnius formalissimi actus re, & ratione, entitate, tendentia omnia attingit; ergo nullum signū, aut instās in quo ad essentiā, & nō res possibiles 8 si terminatione distincta, & virtute multipex; ergo multiplicitas actus virtualis, duplex scientia sui, et creaturæ, vnus ratio alterius; ergo saltim discursus virtualis; quorum vnum est vt ratio alterius. 9 si essentia esset omnia formaliter, verbum Dei esset ex cognitione omniū; ergo cū sit omniū virtute, & causaliter est ex notitia omnium, quæ potest causare. 10 verbum representat essentiam, & creaturas vi suę productionis; ergo ex eorum cognitione: nam non representat nisi obiectum de quo nascitur. 11 creaturę possibiles existentes in notitia Dei, non sunt nisi essentia

tia Dei, ergo si ex notitia essentię est Verbum; etiam ex notitia creaturarũ. 12 Ansel. in monol. c. 28 & infra, Deum vnico Verbo omnia dicere respectu omnium creaturarum, vt repręsentatiuũ omnium. Aug. 11 trin. c. 7 Verbum sempiterne dicitur, & eo dicuntur omnia; ergo notitia omniũ, ergo notitia omnium scibilium. Ad 1. de omnibus quę sũt in notitia Patris, eo ordine quo sunt in Patre. possibilia secundo instanti apta sunt cognosci; ideo non antecedenter, concomitanter, & cõsequẽter ex possibilib⁹. 2 ex scientia Patris, quę est memoria, & habitu scientia; nam ex intellectu, & essentia presẽte vt obiecto est fecunditas Patris; non ex scientia actu formali. 3 si de sciẽtia pręsupposita, non vt principio; est de notis quæ formaliter, primario, & ad obiectum primũ; non de his quæ virtute, secundario, & completo ordine ad intra pertinent ad cognitionem. Ad 2 nouit eo ordine quo nouit Pater secundo signo naturæ. 2 est de notitia formaliter tantum essentiæ; creaturarum virtute, & remotè, vt secundario cognoscibiles terminatiue, nõ quæ primario moueant, & terminent; nam si nouit omnia formaliter, etiam primo signo, etiam futura, & ex notitia contigenti esset Verbum necessarium; 3 ordo est in esse, ita in communicari, vt prius natura est homo, quã risibilis, prius habet humanitatem, quam risibilitatẽ; prius est esse Dei, & Verbi, quam esse possibilium. Ad 3 ex notitia compræhensiua essentiæ, & omnium, quæ sunt in Deo formaliter; respectus ad creaturam nõ pertinet ad compræhensionem; infinitum in nullo aut pro esse, aut pro cognosci exigit finitum. 5 omnipotentia sua formalitate vt dicit simpliciter potentiam in se; nõ pro respectu ad causabilia; pro primo instanti vt compræhendit essentiam, nõ concipitur respectus ad possibile; nã respectus sequitur absolutam perfectionem in se; pro connotato tantũ in secundo ordine naturæ, respectu secundarij. Ad 4 possibilia sũt cognoscibilia pro secundo signo completo ordine personarũ, cũ essentia est in tribus. 2 est cõmesuratio entitatis obiecti ad potẽtiam; infinitè cognocibilis ad infinitum intellectum in sola essentia. 3 radicaliter, & virtute continet notitiam omnium intelligibilium, pro signo quo intelligibilia sunt; at possibilia quia *Deus* est, & subsistit vnus, & trinus, & omnipotens. Ad 5 pro fundamento attributa, perfectiones simpliciter absolutę nullum habent respectũ ad creaturas possibiles, nulla perfectio *Dei* pendet à creatura; at formaliter vt relatio non est perfectio simpliciter. 5 relatio nõ ponit pfectionẽ; nã vt *De⁹* sine perfectionibus non est, nec esset Deus si creatura non esset. Ad 6 etiam pro rebus futuris, ratio vim haberet. 2 ordo obiecti primarij, & secundarij non est ex varietate actuum; sed necessitate obiectorum, quæ mouent, aut terminant. 3 obiectum secunda-

rium

rium terminat, non principiat, nec causat notitiam, ideo nõ variat actum; nec actus intelligendi multiplicatur obiecto secũdario sed idem numero ex sui perfectione tendit in omnia scibilia tam primaria, quam secũdaria, iuxta ordinem in ipsis scibilibus. *Ad* 7 simplicitas summa, & perfectio intellectus precise exigit actũ nõ multiplicari in se, eũdem ex sua perfectione tendere in omnia scibilia, tam primaria, quam secundaria, iuxta ordinem, & naturam illorum; & omnia in essentia vt in causa, & obiecto primo, virtute cuius omnia representãtur, vt repræsentabilia sũt. Ad 8 discursus exigit multitudinem actuum in re, & dependentiam vnius ex alio vt vnus ex alio efficiatur; sic cognitio effectus ex notitia causę; in re vnus actus simplex, & vna ratio motiua intellectus. Ais saltim multiplex ex diuersa ratione & tendentia ℟ ordo tendentiæ non est vnius ex alio, vt ex causa, & distinctis actibus; si primo signo essentia est cognita; 2 quidditates virtute; 3 veritates; nõ est ordo secundi ad tertium causalis sed effectuum essentialiter ordinatorũ respectu eiusdem causæ: nam essentia prius natura causat quidditates; quam fiant notę veritates. Ad 9 esset omnia formaliter, pertineret ad memoriã Patris formaliter; & ex illis Verbum; creaturæ sunt virtute, & eminenter, nec habent rationẽ obiecti, nisi personis productis. 2 quód est virtute, & eminẽter supponit esse formale. Ad 10 vi suæ originis representat essentiã Patris, & obiectum de quo nascitur: creaturas appropriate. nec est verbũ creaturæ: sed Dei Patris. 2 representat personas concomitanter, quia personæ sunt in diuina essẽtia ex natura rei. & est naturalis imago Patris; vt creature nõ est naturale exemplar. nec formalis similitudo; nec eas ex vi suę productionis representat; *V*erbũ lapidis solum representat lapidem de quo est, non animal, filius in humanis repræsentat Patrem de cuius substantia est; verbũ Dei non est de substantia creaturæ; nec est formalis similitudo creaturæ: sed eminentissima, & vt causa; at ratio causæ non est nisi in tribus. 3 verbum per actualem notitiam essentialem, sibi à Patre communicatã, repræsentat omnia, quod appropriatè vi suæ originis magis conuenit verbo; vt amor spiritui: sed completa origine ad intra, est respectus ad extra Ad 11 creaturæ in esse cognito sunt idem re cum essentia at formaliter non idem. 2 prius, natura memoria, & intelligentia est in tribus, quam creaturæ habeant esse cognitum. 3 idea est creatura obiectiuè relucens in essentia Dei Scot. vel essentia imitabilis à creatura, Thom. non reluceret, nec imitabilis ante creatorem. Ad 12 dicere sumi solet vt essentiale, sic intelligere commune tribus omnia declarat scibilia; vt notionale, sic origo personæ dicentis ad verbum productum; & mixtè seu appropiatè, sic notitia communis tribus appropriatur

tur filio, quia per intellectum pducitur. Sic Anselmus, Aug. Deū vnico verbo dicere omnia, dicere sumi potest essentialiter. 2 si notionaliter; appropriatè, specificatiuè, nō reduppli catiuè, quia vi processionis appropriatè, vt procedit per intellectum, est verbum Patris, in quo omnia disposuit, & quod omnia repræsentat, primario scibilia ad intra, secundario, & consequenter possibilia ad extra.

An voluntas spectet ad Verbi productionem; & Pater producat verbum voluntate. 4.

GEneratio opus naturæ, non voluntatis. verbum Dei sapientia intellectu generatur, non voluntate. voluntas in operari, & producere sequitur proportione intellectum; nil volitum, quin præcognitum; vt actus intelligēdi naturaliter præcedit actum volendi comparatione eiusdem; sic actus dicendi actum spirandi; ex ordine tamen essentialium, & notionalium; actus volendi præsupponitur actui dicendi, & generādi, prius .n. Deus est intelligens, & volens, quam generans, & spirās; Productione communicatur essentia, & deitas: at perfectio essentialis præexigitur communicatio ni, vt intellectio, & volitio.

Dico. Pater nullo modo generat verbum voluntate, vt principro proximo, aut remoto: solum actus voluntatis quo vult generationē filij, præsupponitur actioni generandi filium. Scot. 1. d. 6. q. vn. art. 2. quodl. 16. L. Pater nō generat filium voluntate ablatiuè, vt causa, aut principio elicitiuo: sed aduerbialiter, hoc est voluntarie. 1. d. 19. q. vn. in fine, filius, & Spiritus sanctus ordine naturalis intelligentiæ cum fundamento in re præcognosci, & prædiligi virtute essentiæ, antequam in re cōcipiantur producti. 2. d. 1. q. 2. A. prioritas naturalis intelligentiæ, & præsuppositionis præscindens à causalitate, qua vnum præintelligitur alteri. quodlib. 1. essentialia ad intra sunt immediatoria essentiæ quibusuis notionalibus, & personalibus.

Probatur 1 pars; quod Pater nō producat verbum voluntate vt principio proximo, nec remoto 1 voluntas in operari, & producere sequitur proportione intellectum, ergo productio verbi per intellectum, præcedit actum productiuum voluntatis. 2 principium productiuum vnius rationis nequit habere productionē alterius rationis, vbi productio est adequata principio; volūtas principium productionis Spiritus Sancti. 3 filius vi suæ productionis, & principij, naturali necessitate similis in natura, determinatus ad vnum modum productionis, volūtas in modo operandi, & producendi est distincta à principio naturali: ergo productio verbi non est à voluntate. Maior; intellectus est potētia naturalis, nō voluntas. causa actiua 2 phys. 49. diuiditur in naturam, & propositum; natura determinata ad vnum, excludit in-

dif-

differentiam principij actiui; voluntas ad intra si nō habet indifferentiā actus velle, & nolle; velle, & nō velle; principium tamen sua natura est liberum, si nō quo ad exercitium, & specificationē, quo ad essētiale libertatis, quo ad se determinare. 4 volūtas vt principium operatiuum naturaliter posterius, quam intellectus, ergo vt principium productiuum naturaliter posterius; ergo nequit esse vis productiua prioris. sequela; vt se habet operatio ad operationem, ita productio ad productionem. 5 Pater generat filiū voluntate; falsa; nam dictio significans actionem cum ablatiuo significante potentiam actiuā, notat ablatiuū esse principiū actionis, generare est verbum actiuū formalis actionis, ergo constructum cum potētia actiua vere notat principium eliciriuum; ergo vitāda locutio. 6 in nobis vbi nō vnus actus intelligendi; potest voluntas applicare intellectū, & causare intellectionem, & habere rationem principij applicantis, aut mouentis ad secundā intellectionem; at respectu primæ intellectionis, nec voluntas potest habere rationē principij, nā prima intellectio nō est in nostra potestate; posterius non est causa prioris; impossibile est quin visis tangamur, August. sed in Deo est vnica intellectio, & idem actus manens; ergo voluntas nō est causa mouens, applicans; nec habet rationem principii. sed in operari aut produci sequitur intellectum. 7 Damasc. l. 1. c. 8. generare ē opus naturæ; August. ad Oros. præire scientiam volūtas non potest, ergo voluntas nō pertinet vt principium ad generationem Verbi.

2. pars quod Pater generet filiū volens, non tantū voluntate concomitante, sed antecedente; & actus quo Pater vult generationē filij, præsupponitur actui generandi filium. 1. Scot d. 6. q. vnic. E. Pater 1 signo intelligit, & vult; essentia vt cognita, & volita tam in se, quam vt cōmunicanda filio, & Spiritui Sācto. 2 Pater primo signo originis, vel naturæ formaliter intelligit, & diligit essentiam; in secundo generat filium, ergo actus volēdi præcedit actū generandi; nō tantum consequēter, aut concomitanter. 3 gignitio verbi est vere præconcepta, & volita prius natura, quam producatur verbum, ergo nō tantum voluntate sequente, & comitāte, sed voluntate habita prius, quam actu generet. Antec. filius, & Spiritus Sanctus ordine naturalis intelligentiæ, cum fundamento in re sunt præcogniti, & prædilecti virtute essentiæ, antequam cōcipiantur producti; nam ad actū amoris, necesse est amatum esse præcognitū in essentia, quæ est ratio cognoscēdi intuitiue, ergo iuxta instantia naturæ filius, & S.S. sunt præcogniti, & prædilecti instas in quo naturaliter præsupponitur; non existentia, sed naturali intelligentia. 4 actus intelligendi, & volēdi respectu omnis volibilis ad intra precedūt actum

dicen-

di, & spirandi; nam sunt essentialia, & perfectiones communicabiles, quæ præsupponuntur; ergo quem ordinem seruant inter se, etiam in diuinis personis seruant ergo Pater antecedenter vult generationem filij; nā quicquid intelligit, & vult per solā essentiā intelligit, & vult; intelligere, & velle præcedit dicere, & spirare. 5 Pater antequam generet beatus at beatus amat essentiā adæquatè communicandam, ergo prius vult generationem, quā generet. 6 actus generandi non emanat in voluntarius, Hilar. propos 25 non coactus Pater genuit, sed voluit. August. l. 3 c. Maximinum c. 1. si æqualem non genuit, aut nō potuit, aut non voluit.

Respōdēt *Hēricus*, & Thomist. vult volūtate complacentiæ, comitante, & subsequente, non antecedēte, quia intelligere Patris est generare, & præcedit velle Patris. C. Pater nullam perfectionē sibi intrinsecā recipit à persona producta, nec per productionē; ergo velle generationem non est concomitans, sed antecedēs, vt Pater antecedit filium. 2 Pater pfecte beatus antequam generet filium; sed quo Pater vult essentiā communicatam, & communicādam est idem; ergo ēt antecedēter. 3 essentialia ad intra naturaliter præcedūt notionalia; ergo actus diligendi qui præcedit est idē & nequit subsequi actum dicēdi. 4 Pater vult generationē filij, nō actu desiderii, quod est imperfectionis; sed pfectè, nō tantum quia est concomitans, quia sibi complacet in filii productione; sed quia vt volens præcedit generationem, vt actus essentialis præcedit notionalem. diligit essentiā non tantum in se, sed vt communicandā. 5 non est duplex dilectio antecedēs, & sequens; sed ille actus numero essentialis, qui antecedit, comitatur, subsequitur p fecta coexistentia cum generatione. 6 Pater, & filius intelligūt perfectè, & diligunt Spiritum Sanctum, prius naturaliter, quā concipiantur in se existere, si nō vt presentē in se, vt præsentē in essentia, quæ constituit intuitiuā rei existentiam, dist. 10. in fin. 7 etiam Deus ab eterno diligit prædestinatos, non desiderio, sed actu pfecto complacentiæ, qui tamen nō fuerunt præsentes; dilectione nō vt ad presētes in seipsis; cur ad actum amoris filii, vbi necesse est amatum esse præcognitum in essentia, quæ est ratio intuitiue cognoscendi omnia; filiū etiā esse vere præcognitum, & prædilectū? si trinitas videt creaturas, antequam sint in re; magis Pater cognitione, & amore essentiali virtute essentiæ, ordine naturæ, nō duratione, actu quo vult generationē filii. psupponitur actui generandi filium, vt Pater præsupponitur filio. Demum fauent; August 9 trinit. Verbum amore concipitur. c. 11. notitia placita, digneque amata est verbum Ricc. 6. trin c. 17. Patrem gignere filium, est velle habere de se filium sibi conformē. *Hilarius* de synodis proposit. 25. si quis nolente natū dicat filiū, Anathema.

Ar-

Arguent contra 1 partem: ꝙ voluntate filius sit genitus. 1 authoritates sonant, ꝙ sit genitus à voluntate. 2 August. 14 trinit. c. 8 trinitatem in mente ponit in quã tum meminit sui, intelligit se, & diligit; ergo actum copulãdi memoriam cum prole, & notitiam assignat volũtati. 3 15 trinit. c. 3. Mens, & notitia, qua se nouit, & amorẽ quo se, & notitiam sui diligit; ergo volũtati, vt tertia pars imaginis, dat actũ respectu obiecti, & notitiæ genitæ. 4 Aug. 11 trin. c. 3 nõ assignat aliũ actum volendi animæ, vt habeat rationẽ imaginis, nisi eũ qui coniũgit parentem cum prole, & cum causalitate; at non esset repreſentatio nisi diuina voluntas sic se haberet ad generationẽ filii; ergo vt principium. maior, voluntas aciem recordantis animi ad memoriã cõuertit. 5 Arist. 5 met. 6. omne inuoluntarium est triste. 6 colos. 1 transtulit nos in regnum filii dilectionis suæ, ergo filius volũtatis, & amoris. 7 Pater primo signo est volens, in secundo generans; ergo potest voluntas esse principium. sequela; voluntas si non præcedit notitiã ingenitam, & essentialem, præcedit actum dicẽdi notionalem; ergo potest habere causalitatem; nam p̃cedit, & est prior. sequela; ideo volũtas in nobis applicat, & mouet ad secũdo intellecta, quia sequũtur voluntatem; ergo quia productio verbi sequitur actum volendi, voluntas habet rationem principii applicãtis, & mouentis ad productionẽ Verbi. 8 Aug. 3 cont. Maximin. c. 1. Pater si non genuit filiũ, sibi æqualem, aut nõ voluit, & sic inuidus: aut non potuit, sic non omnipotens; ergo volũtate genuit. Ad 1. ibi August. præsertim de verbo nostræ mentis, quod post primã, & confusã intellectionẽ obiecti gignitur; & consequẽter de Verbo Dei, amore, & volũtate, non vt principio, sed complacentiæ, & operante. Riccar. Hilarius, alii; velle operatiuo, non productiuo; voluntate non eliciente, aut producente; sed operãte, & complacente. Patres, vt vitarent filiũ coactè genitũ, aut impulsu naturæ absque cognitione vsi sunt illo loquẽdi modo. Ad 5 actus diligendi obiectum, & notitiã pertinet ad voluntatem, vt est tertia pars imaginis trinitatis increatæ; actus voluntatis vt copulat memoriã cum prole, & conuertit aciem intellectus ad obiectum, est imperfectio intellectus creati, nec spectat ad voluntatem, vt tertia pars imaginis Ad 3 nostra p̃ſerat volũtatem Dei non per actum copulandi memoriam cum prole, & reducendi memoriam ad actum sed quia principium producẽdi actum circa idem obiectũ, quod præfuit in memoria, & est in nostra intelligentia. Ad 4 item; si sæpe dat voluntati creatæ, vt coniungat parentem, & memoriam cum prole; tamen etiam dat alium actum amoris, & dilectionis obiecti, & notitiæ; vnde ait Verbum est cum amore notitia; Notitia amata est Verbum. Vel copulat actum volendi, & amandi

non eliciendo, mouendo, caussando. Ad 5 voluntariè, at non voluntate tamquam principio; multa fiunt volũtate præcedẽte, aut comitante; quorũ principiũ non est voluntas. Ad 6 filius dilectionis, nõ quia dilectione genitus; sed quia maximè Deo dilectus. 2 filius dilectionis essentialis, & ingenitæ; non notionalis, & productæ. Ad 7 prius non ordine originis, aut caussalitate, vt vnũ ab alio: sed præsuppositiuè, vt effectus vnius potentiæ ad effectũ alterius 2 prius præcõcipi, & esse volitum, quã pductũ, at vt cognitio nõ caussa esse verbi; nèc volitio. Ad 8 dignè Aug. quia inuidia nõ tantum subtrahit bona, quæ actu volũtatis fiũt; sed ad quæ voluntas non sibi cõplacet. Ais absoluta communia Trinitati sunt priora; velle generationẽ filij est absolutũ, ergo prius. ℞ vt in Patre præcedit, non vt in Spiritu Sancto; nã prius origine filius, quam Spiritus Sanctus.

Arguent Henricus, Vasquez, Molina, Thomistæ, velle non præsupponi ad dicere; nèc verbũ produci voluntate antecedẽte. 1 intelligere Patris naturaliter præcedit velle Patris; at intelligere Patris, vt Patris est generare; ergo generare præcedit volitionem Patris; ergo non volita antecedenter. Minor eiusdem potentiæ non duo, sed vnus est actus 2 de anima; ergo intelligere est dicere, & generare. 2 Pater non prius intelligit generationẽ, quã generet; ergo nèc prius vult quã gignat. Antec. intuitiua notitia est rei presẽtis, ergò nõ prius intelligit, quam generet. 3 si velle pręcederet, non esset rei presentis, sed possibilis, aut futurę; sed actus desiderij est imperfectus; nã rei non dum habitę, & per modum indigentię: 4 actus Patris volendi generationẽ naturaliter supponit generationẽ; Assumptum; supponit ẽẽ Patris, qui generat, & formaliter est Pater. 5 si nõ esset actus volendi, adhuc actus dicẽdi esset, ergo generatio non pendet à volitione. 6 Aug. ad Orosium, Conc. Tolet. 11. ideo filius nequit volũtate generari à Patre, quia voluntas non potest præuenire sapientiam, quę est filius genitus; ergo non voluntate antecedẽte Ad 1 intelligere ẽ operari; non generare, & dicere. 2 est essẽtiale, dicere notionale. 3 nõ duo actus eiusdem rationis, nèc duo vltimi; vnus respicit essentiã vt obiectum; alter essentiã, vt terminum formalem communicationis, & est ad Verbum productum. Ad 5 notitia intuitiua immedatè motiuè, & terminatiuè est rei vt præsentis, & in obiecto primario, tantum terminatiua potest esse in obiecto primario, ꝙ est origo, fons, radix fæcũditatis; in quo possunt præintelligi, & prædiligi filius, & Spiritus Sanctus. Ad 3 vt actus generandi virtute essentiæ intuitiuè attingitur, priusquã in re: ita per modum rei præsẽtis in ipsa essentia, non actu desiderij, sed complacentiæ, & volitione diligitur à voluntate. Ad 4 actus intelligendi, & volendi non pululant à Pa-

tre,

tre, vt Pater est; sed vt quo ex intellectu, & voluntate; vt quod vt hic Deus prius naturaliter, quam vt in personis. in hōne rāo entis, substantiæ corporis, animalis, rationalis; hoc vltimum formaliter constituit; nō tamen prius naturaliter est rationalis, quam sentiens, quam substantia. 2 etiam vt in re, quæ essentialia sunt immediatiora, q̃ notionalia. Ad 5 non ordine causalitatis, & principij: sed p̄cedit vt effectus prior; nam intellectus, & voluntas prius operatrices, quā p̄ductrices. Ad 6 Patres, & concilia negant voluntatem præcedere sapientiam genitam in rōne principii eliciti, & productiui; non vitaliter operatiui. 2 in eodem ordine voluntas non intellectum; nec actus voluntatis a͠tum intellectus, at in distincto actu, velle essentiale p̄cedit dicere notionale, vt in nobis cognitio prima præit volitionē, secunda pōt subsequi; & tamē actus intellectus absolutè præcedit actū voluntatis. Ais verbi p̄ductio naturalis; ergo non voluntariè; naturale, & voluntariū opponuntur. R naturale ex principio, & voluntarium ex principio opponuntur: at productio verbi est à voluntate, non vt principium, dilecta, amata, præuolita proles. 2 non partus voluntatis: sed naturæ, & intellectus.

DE POTENTIA GEnerandi filium.

TITVLVS XVII.

An in Patre vere potentia generandi. 1.

POtentia realis, q̃ principium actus realis, & aliquid ponit in re independenter ab intellectu 9. met. 2. logica dicit non repugnantiam, & nihil ponit in re. Aureolus, potentia Patris ad filium tātum logica. Caetanus, est realis respectu filii, non dictionis, vel generationis, qua producit. Scot. ex memoria Patris, vt actu primo duo actus perfecti emanant, operari, & producere; intelligere, & dicere; intelligit ex propria perfectione intrinseca, non in ordine ad productionem; p̄ducit verbum ex fæcunditate intellectus, non necessitate intelligendi; ideo actus formaliter distincti, ignis habet calorem formaliter, p̄ducit ignem effectiuè; calefactio, vt operatio, p̄ductio vt actio. Potentia Patris est principium non tantum respectu termini producti; sed actus, qui est dictio, productio, & actiua generatio; vnius in recto, vt p̄ducti; alterius in obliquo vt eius, quo p̄ducit; et talis potentia est memoria Patris; quæ includit essentiale, et personale; absolutum, et respectiuum. Verum potentia in Deo; nō vt distinguitur contra actum, et vt actus, et potentia di-

diuidunt ens; et vt ens prius in potentia, q̃ actu; nam hæc nõ est in Deo, qui purus est actus. Nec potentia vt principium agendi, et patiendi; qa sub ratione passionis non est in Deo; nam impfectio: sub ratione tantum actionis, pductionis, fœcunditatis, & communicationis, in eadem natura sine dependentia, causalitate, diuisione, et partitione naturæ.

Dico. Potentia generandi Patris vera, realis, non tantum logica, terminorum non repugnãtia; nec tantum respectu termini producti, et Filii: sed productionis, actiuæ generationis, et actus quo pducit. Scot. 1. d. 2. q. 7. O. d. 20. Probatur; Patrem generare filium non repugnat; vt filium, et Spiritum Sanctum generare, cuius termini contradicunt. 2 generationem esse possibilẽ est ad actum non repugnantem in determinato supposito; ergo logicè non repugnat. 2 q̃ sit potentia verè realis; Ioan. 1. vt Pater habet vitam, dedit et Filio habere vitã. & ego ex Deo processi. psal. 109. ex vtero ante Luciferum genui te. 2 pductio est simpliciter perfectionis, ergo facultas productiua in Deo. 3 generatio est à memoria fœcunda Patris, quæ vere, et proprie est in Deo. 4 vera, et realis memoria in Deo intellectualiter pducens, non est factiua, aut accidentaliter actiua; quia hæ imperfectiones potentiæ: sed ratione infinitatis tam in abstracto, q̃ in concreto est idem realiter in essentia. 5 quod est perfectionis in principio productiuo non tollit ab eo rationem principii productiui; sed communicare se per identitatem naturalem, et adæquatam ponit perfectionem in principio productiuo; ergo in Deo veram hẽt rationem principii pductiui. 3 quod sit realis, et ad filium, et ad actũ quo producit filium; Probatur, est realis potentia ad filium, ergo ad actũ, quo formaliter producitur filius. 2 vere, et realiter generatione producit filium, ergo habet potentiam respectu actus, quo vere, et realiter producit; vt enim vere, et realiter est in actu primo productiuus, ita generatione vt actu secundo generat; esto potentia sit semper cum actu. Respondent, respectu actus secundi, qui verè producitur, et in recto est terminus productus. C. nõ est à nostro intellectu, vt Pater memoria vt actu primo generet dictione, et productione; ergo etiã potentia actus generandi. 2 actus dicendi, seu generatio actiua, est ex natura rei formaliter distinctè à potentia reali, et memoria: nec memoria est Pater, sed paternitate, seu actiua generatione. 3 in Deo ad intra si non est actio, nec passio de genere actionis, & passionis, vt actio sit ad formã trãsmutabilem, est tamen actio respondens, vt actus secundus manans ab actu primo, & à suo principio simplici emanatione, & potentia actiua respectu generationis, qua in actu suppositum est formaliter generans, & producens.

Ar-

Arguet Aureolus, quod sit tātum potentia logica, & non repugnantia. 1 posse esse Patrem non est potentiæ realis; ergo nec posse generare. Antec. tunc pduceretur in ōē Patris. Sequela, idem est posse ēē Patrē, & posse generare. 2 in Deo nō est pductio elicita ad intra; ergo nec potētia. Antec. tunc realiter distingueretur à producēte. 3 si vera, & realis potētia aliqua pfectio Patris, quæ nō filij: nā potentia realis à parte rei pfectio. 4 negatio potentiæ generandi à filio, non est negatio potentię, ergo nec affirmatio est potentia. sequela; tantum negatio negat, quantū affirmatio affirmat. Antec. August. contra Maximinū; filius nō genuit, non quia non potuit; sed quia nō oportuit. 5 filiūs à Patre non vere, & realiter possibile; sed necesse; ergo ad filium nō realis potentia. Ad 1 posse esse Patrem, non est ad producere; sed ad producere. 2 est potentia nō distans ab actu, sed vna cū actu. 3 posse esse Patrē, & posse generare; materialiter idem, non formaliter: posse gignere est realis aptitudo potentiæ, posse esse Patrem nomen hypostasis. 5 Vel subst antiuè est persone, adiectiuè proprietatis; nec idem significatum primum, genitoris, & Patris; Pater suppositū, genitor proprietas; conceptu tamen adequato in re idem. Ad 2 productio elicita vt quod, in recto, quę terminus productus, est à producēte distincta; non vt quo, & in obliquo; sic nō est producta; sed quo producitur, & formaliter distincta. 2 Principium vt quo non est vt forma per se existēs, sed ratio, & forma agēdi; vt species in oculo est principiū videndi, si esset per se, nec posset videre, quia nō in potentia propinqua ad videndū, nisi in oculo, memoria in supposito Patris elicit productionē, quæ non est producta, sed productio. Ad 3 in potentia duo; absolutum, pfectio cōmunis, & respectus ad actum in supposito in quo est à se, & id non perfectio. 2 quantum ad id quod p se significat relatio; quantum ad id quod p se denominat absolut a pfectio. Ad 4 maioris latitudinis negatio quam affirmato, plus negat non homo, quam ponat homo; negatio potentiæ generandi pro formali excludit solum respectū dicentis; at negatio potentiæ excluderet omnipotētiā. 2 ibi August. contra Maximin. qui filium non omnipotentem, ex eo quod non generet; at omnipotentia est respectu possibilium, & ad extra 3 omnipotentia est de non esse ad esse. 4 potentia vt opponitur necessario, non est ad intra; nec vt habet correlatiuum possibile: sed sub ratione principij: nā in creatis potentia actiua, passiuum sibi respondens imperfectio; in Deo nō possibile, sed necesse; nō esse causatū, sed idem esse causę. Ais August. C. Maxim. c. 3. si Pater non posset generare filiū, vbi omnipotentia Patris? & Maximinus Arianus ponebat filium creatum; rectè August. contra eum; si pater non posset gignere filiū, non omnipotens. Vel tenet gratia

tia materię; nam sequitur, quod non haberet naturam diuinā fæcundam, & sic non omnipotens. Ad 5 non possibilis vt opponitur ex se necessario; sed vt est ab alio originatum. Ais nil Dei ad intra est possibile. ℞ vt possibile respicit terminum non ex se necessarium. Vel vt transit à potentia ad actum; non vt potētia idē cum actu. Vel possibile quod nō est, & potest esse; nō quod semper est.

Arguent Greg. Arim. Caiet. Becanus, Thomistæ cōtra 2 partem potentia realis est ad terminum productum, generatio nō est producta 2 potētia realiter distincta ab actu, generatio non est distincta à generante. 3 generatio esset genita, & processus; nam potentia realis, ad principatum reale. 4 Aug. 5 trinit. c. 6 Deo Pater quo est ei filius; ergo paternitate generat; & potētia est ad filium, nō ad actum generationis. Ad 1 est termini producti vt quod, & in recto est actus, vt quo producitur 2 in creatis; vbi potentia distat ab actu. 2 vbi actus est accidens, in Deo actus est ipsa emanatio. 3 impossibile producere sine reali productione. Ad 3 productio nō est producta, qua non terminus vltimus, sed quo; nec realiter distincta, quia non vt q. Vel si in creatis re distincta, vbi est accidēs non in Deo, vbi re idem. Ad 4 August. Pater eo est Pater, quo est ei filius; formaliter, verum est; non in ratione principij agendi. 2 cum Ablatiuus construitur cum Verbo, significat principiū agendi vt corpus disgregat albedine; at cū nomine, principium formale dandi esse; vt corpus album albedine; sic Pater, quo est ei filius formaliter; at generat actu dicendi. Ais cum productio non est vera actio; sed relatio p modū actionis significata; tunc non est potentia realis respectu productionis: sed tantum termini producti. ℞ relatio non adueniens sed manens; si adequatè generat Pater, actus quo generat est dictio Patris; & ad dictionem est memoria Patris, vt quo; ad Verbum, vt quod.

An potentia generandi sit quid absolutum, vel respectiuum. 2

Potētia nūc nō causatiua in aliertate naturę, aut ex subiecto potentiali ad formam: sed merè productiua, in eadē natura. Nec est vox abstracta, sed concreta, si nō in subiecto, in fundamento. sumi potest pro formalitate potentiæ per se in recto; & pro entitate, quam importat, vt proximum fundamentum; primo modo est relatio, formalitas hæc seu potentialitas vltimatè abstracta essentialiter respectiua; pro materiali, seu proximo fundamento actualis relationis, q dicit generatio. & hoc vel pro fundamēto præcisè sumpto; vel cum omnibus prærequisitis, vt possit actum edere; & productum ponere. Aliter; vel quantum ad id, q per se significat; vel quantum ad id, q per se denominat; q significat potentia generandi per se, est

re-

relatio, ordo, habitudo ad genitum; quod per se denominat, est fundamentum proximum relationis, cum omnibus requisitis; aut remotum præcisè circumscriptis quibusuis concurrentibus.

Dico. si potentia generandi Patris pro formalitate, & abstractissimè sit relatio: tamen in re, nèc proximè nèc remotè, est relatio; & pro eo quod est, ac per se denominat, est quid absolutum. Scot. 1. d 7. q. vnic d. 4. q. 2. B. d. 20. q. 1. F.

Probatur primū quod pro formalitate potentiæ sit relatio. 1 potentia generandi actiua non est in filio; licet in eo sit idem absolutum, quod est in Patre; ergo potentia generandi formaliter est relatio. Antec. In filio id absolutum non est sub ratione potentiæ prioris ad actum, potentia autem, & principium requirit ordinē prioritatis ad terminum, ergo respectus. 2 potentialitas, seu principiatio est essentialiter respectiua, vt ratio principij est ad principiatum; & potentiæ ad terminum. 3 generare est actio Patris, ergo formalitas potentiæ Patris. 4 August. 5 trin. c. 6 eo Pater, quo est ei filius; ergo formalitas est respectus.

Secundum Probatur; quod in re non sit relatio, nèc proximè, nèc remotè; 1 omne principium agendi est ens absolutū. 2 omnis relatio equè naturaliter respicit suum correlatiuum propriū; ergo si potentia generandi relatio; non distinctę duę productiones in Deo p modū naturę, & voluntatis. Sequela; in relationibus nō est quærenda ratio intellectus, aut voluntatis. 3 relationes respiciunt distinctas psonas, quia sūt à distinctis principiis, nō quia ipsa sūt distincta principia productiua, ergo relatio in Patre nō est potentia generandi. Antec. relationes inter se omnino ęquales, ergo si vna potentia agēdi in vno etiam opposita. 4 si potētia esset relatio, paternitas simpliciter perfectior filiatione, nam quo producēs producit, si nō est eiusdem rationis cū forma producti cōtinet eam virtute, & est perfectior ea; sed filiatio non est eiusdem rationis cum paternitate, ergo hæc cōtineret, & esset illa perfectior. 5 eadem relatio esset sui principium; nā in Patre sola relatio ad filium; ergo si principium generādi, idem generās, & actus formalis generationis. 6 relatio nō est de genere actiuorum, 5 phys. 10. 7 in potentia generādi fundatur, & ex ea pululat proximè relatio; nam est Pater, quia per potentiā generandi pducit filium. 8 absolutum est terminus formalis generationis; ergo absoluta potentia generandi, Antec. Ioan. 15. Pater q dedit mihi, maius est omnibus; maius est absolutum. Sequela; agens non dat esse formale, nisi forma æquè perfecta si vniuocè, vel perfectiore, si agat æquiuocè; in diuinis productio vniuoca 9 Relatio non dat filio quod agat, nèc ad intra, nec ad extra; ergo nec Patri, quod producat formaliter. Sequela; communicare se in identitate naturę,

siæ, communicatione adæquata ponit perfectionem in principio productiuo. 10 Non persona patris est principium quo, & potêtia generandi, vt Gregor. Arim. nec essentia sub relatione, vt Hêricus; ergo res absoluta est potêtia generandi. *Antec.* Pater est, quod generat, ergo nô quo; nec idem quod, & quo; Nec 2 essentia sub relatione; quia indeterminatio essentiæ non est passiua, aut potentiæ, quæ imperfectio: sed actiua; ergo si à relatione, vna erit productio; vel si plures sêper erunt productiones infinitæ; nã omnis relatio æquè respicit suũ correlatiuum. 2 si vt relatio idem esset principium sui ipsius nam in Patre respectu filij vnica relatio; ergo si quo respectu generationis, & communicationis essentiæ, & generatio est eadem relatio aliter nominata; ergo idê sui ipsius principium. 3 essentia indeterminata actiuè, & ordine naturæ est essentia ad vtrãque productionem; ergo nô per relationê, quæ vniformiter se haberet. 4 est pelagus infinitũ, interminatũ, omnis perfectionis simpliciter, Damasc. ergo absurdum à relatione determinari instar materiæ, & potentiæ. 5 relatio in Patre est forma suppositi agentis, non principium quo; conditio agentis supponit integrum principium quo. Item esset rão agêdi, determinatiua essentiæ, & dignior essentia.

Arguent Greg. Arim. Alii, qui personam Patris principiũ quo, & quod 1. August. 5. trinit. c. 6. Eo est Pater, quo est ei filius, paternitate est Pater; ergo generat. 2 in summe simplici idem formalissime quod, & quo. 3 proprius actus est à propria forma, generare actus Patris. Maior; forma, quæ dat esse, dat agere. 4 vt a ct' essentialis a forma essentiali, ita generare actus notionalis à paternitate forma notionali. 5 inter Patrem gignentem, & filium genitum mediat principium generandi; ergo eiusdem rationis cũ illis, & ratio relatiua: nam mediũ eiusdem generis cum extremis. 6 principium generandi realiter à genito distinctum, ergo sola paternitate. Demum ex Henrico qui essentiam determinatam relatione. In generatione est facere simile, & distinctum, ergo per essentiam est similis; per proprietatê pducit distinctum. Ad 1 quo est ei filius, vt terminus product' 2 Pater paternitate formaliter; memoria fæcunda in rône principii agendi. Ad 2 summè simplici, non pugnant quod, & quo; Pater, & filius, spirant non vt vnũ quod: nam duo spirantes; vt vnum quo, nam vis spirandi 2 perfectè idem re, nô formalitate. Ad 3 ppria forma non relatio: sed absolutum, quod est potentia generandi. 2 forma dans esse, dat agere; si de genere actiuorum; sic principiũ essendi est agendi, at nô relatio. Ais absoluta sunt communia, ergo potentia generandi non est absoluta. Rx potentia vt absoluta communis: sed non equè cũ ordine prioritatis ad terminum, sic tantum in Patre. 2 commune est prin-

principium non nuda essentia, nèc vt materia: sed quia quodlibet, esset ipso, non ipsum, nèc vt respicit terminum in ratione principij. Ad 4 non par ratio, essentialis actus principium quo, & quod & essentiale: at notionalis principium tantum quo, non quod, notionale enim non est quo producendi: sed quod producit. Ais potentia eiusdem generis cum actu. ergo potentia generandi notionalis, & relatio est actus. ℞ potentia obiectiua, quæ est differentia entis eiusdem generis, speciei, & numeri cum actu non semper subiectiua, receptiua, aut productiua. vel cum actu adæquato, qui est filius. Ad 5 medium essentiale, vt rubrum inter album, & nigrum mediat, vt species media: non medium quod est ratio, & quo agendi: ignis quo agit habet in se, & respicit productum. 2 intellectus in nobis medio accidéte intelligit substantiam. 3 potentia generandi non se tenet ex parte medij, sed extremi, medium est actus potentiæ, dicendi, ac generandi. Ad 5 principium quod, nó quo. Ais quod, & quo idem in actu puro. ℞. identicè, non formaliter. 2 idem, quia vnum nó actus alterius, non quia relatio Patris sit potentia generandi. imo relatio ex potentia. Ad 7 cum ignis facit ignem, est natura ignis, & indiuidua proprietas. illa assimilat, ista distinguit, non tamen proprietas est potentia, sed conditio gignentis 2 absoluta est ratio formalis, qua agens agit.

An absolutum potentiæ generãdi sit sola essentia. an essentia, & relatio, aut essentia, & intellectus. 3.

QVod potentia generandi in recto sit natura Dei, & in obliquo relatio, quæ est in quo Pater generat, volunt Thomist. Caet. 1. p. q. 41. art. 5. Quod sit essẽtia sub actuali intelligere formalissime Patris, Suarez, Vasq. Scot. 1. dist. 7. ad argum. concedit, absolutum potentiæ generandi in Patre, dicere essentiam cum cõditione, vt sit in persona generante à se. Concedit d. 5. q. 2. quod diuina natura est terminus formalis, & ratio formalis, qua agit. 1. dist 26. ZZ. concedit quod essentia est ratio communicandi non solum vt hoc, sed cũ hoc vt intellectus. & voluntas. dist. 1. qu. 1. 5. natura intellectualis nil potest producere nisi intelligendo, & volendo & quodlib. 2. P. quodlib. 4. I. essentia merè intellectualis principium productionis vt coniuncta cum intellectu, & voluntate. sed quod potentia generandi sit absolutum, seu essentia, vt determinata relatione, non recipit in 1. dist. 7. q. 1. C. & quod intellectus formalissime à parte rei sit sua intellectio, aut essentia sit intellectus non concedit. imo d. 2. q. 7. d. 7. q. vn. E. & L. d. 8. quod 2. O. tribuit intellectui actum operatiuum intelligere, & productiuũ dicere. Intellectus habens essentiam, sub ratione perfectè memoriæ, in actu primo, non sub actuali intelligere, est immediatum principium notitiæ genitæ. ideo

nec essentia in ratione actualis intellectionis, est proximum significatum potentiæ generandi.

Dico. Sola essentia non est absolutum potentiæ generandi; nec essentia, vt determinata relatione; nec vt intellectus formalissimè sub actuali intelligere: sed intellectus cum essentia in ratione obiect intelligibilis, habet rationem perfectè memoriæ, est proximum significatum potentiæ generandi, & memoria fæcunda Patris. ex locis vt supra, præsertim. 1.d.2.q.7.O.d.6.E.& L.quodl.2. O. & P.

Probatur. 1 contra Durandum, qui ex sola fæcunditate naturæ. 1 natura intellectualis non est immediatè sui communicatiua, vt natura angelica, vel humana; nèc spiritualiter absque intellectu, & voluntate. 2 natura intellectualis creata, siuè increata nihil vero, & propriè producere potest sinè actibus intellectus, & voluntatis; imo si Deus non esset formaliter volens, nil poneret ad extra; nam possibile, & contingens causari non potest ab ente necessario nisi actu libero, & contingente. 3 si essentia; eadem in Patre, & filio ad Spiritum Sanctum; & potentia generandi. 4 ad productionem verbi, & notitiæ genitæ non sufficit solum obiectum. 5 in substantia creata, potentia seù principium agendi, non est sola qualitas, aut ipsa nuda substantia, sed virtus, potentia, & perfectio conueniens substantiæ. vt in anima sunt potentiæ; sed in Deo perfectiones intrinsecæ sunt intellectus & voluntas; ergo non per essentiam solam.

Probatur. 2 quod non essentia vt determinata relatione; contra Thomistas. 1 relatio non est de genere actiuorum, ergo nèc fundamentum proximum potentiæ generandi. 2 essentia non modificatur à proprietate: nam pugnat actualitati. 3 potentia esset simpliciter perfectior filiatione; quia id quo producens producit, si non est eiusdem rationis cũ forma producti, continet eam virtute, & est perfectius. 4 filiatio non dat filio, quod agat, nèc ad extra, nèc ad intra; ergo nèc paternitas Patri, qđ agat. 5 confundit conditionem agendi, vt quod; cum rõne agendi vt quæ, & principio quo. 6 absolutum est terminus formalis generationis, ergo ratio qua agit absoluta; nam agens non communicat terminũ formalem, nisi agat forma æquè pfecta, vel perfectiore si sit æquiuocum. ℞. relatio modificat non re, & formaliter, sed nostro conceptu. C. potentia est formaliter in re, non secus ac persona producta, ergo non à relatione modificatur potentia, quæ non est forma actiua.

Probatur. 3 quod non intellectus, vt sub actuali intelligere præcisè, & formalissime. C. Suarez, Vasquez, & plures Thomistas. 1 intellectus vt præscindit ab essentia, nèc formaliter, nèc idẽticè primariam habet infinitatem; ergo non habet vnde producat subsistens, quod sit perfectè Deus. 2 sic pcisè pſcindit ab vnione obiectiua essentiæ; ergo ex se nequit da-

rē ꝓducto, nisi esse formale intellectus, nō deitatis. 3 intellectꝰ nudus est principium operādi, & ꝓducendi vt partiale, nō adæquatū. 4 vt actuale intelligere, ergo non est verbum essentiæ, sed notitiæ. 5 intelligentia, & notitia est vltima operatio intellectus, nèc ad alium terminum ordinatur, nō habet extra se opus; ergo vt intelligere p̄cisè, non est potentia generandi. 6 intellectus formaliter à parte rei non est sua intellectio; nèc essentia est intellectus; sed intellectio naturaliter præexigit intellectum cuius est; ergo non ab intellectu, vt formalissime est intelligere. 7 si in Deo nō est intellectus per modum receptiui; tamen per modum actus primi, seù virtutis operatiuæ, & productiuæ; ex qua intellectio, & productio, vt duo actus emanant. 8 ex vtero ante Luciferū genui te; vterus naturalis absque semine viri non est fęcundus, nec intellectus spiritualis vterus absque semine obiecti.

—Probatur. 4 ex quodlib. 2. P. 1. d. 2. qu. 7. O. Intellectus habens obiectum actu intelligibile sibi præsens, habet rationem perfectè memoriæ in actu primo, q̄ est immediatum principium actus secūdi, & notitię genitæ, intellectus in rōne potentiæ, essentia in rōne obiecti. 2 inter intellectum, & actum intelligendi distinctio ex natura rei; & intellectio, & productio sūt duo actus, quorum vnum naturaliter præcedit, nō tamen causa illius; pendent à memoria, quæ duo continent essentiam in rōne obiecti, & intellectum vt potentia; essentia est fundamentum in quo intellectus radicatur, & obiectum fæcundans intellectum; ad operationem, seù actū intelligēdi essētialem essentia, & intellectus sub actuali intellectione, nam est ipsamet operatio, ad productionē intellectus cum essentia in rōne obiecti, non vt intellect: sed vt communicabilis, & memoriæ fæcundæ. 3 verbum producitur à memoria Patris; memoria nō est p̄cisè intellectus, aut intelligere; sed intellectus cū essentia vt cōmunicabilis. 4. Aug. 15. trin. c. 14. Verbum nasci ab his, q̄ sunt in memoria Patris. 9 de trin. c. vlt. memoria est similis Patri. 5 potentia generandi est intellectus, non vt respicit essentiam, obiectum intellectionis: sed vt obiectum, & terminus cōmunicationis, & fæcunditatis naturæ. 6 essentia vt communicabilis præscindit ab vnione obiectiua; nèc verbum est nōa essentiæ; & verbum creaturarū scibilium, & possibilium; nam Pater non eget verbo vt intelligat; tantū appropriatè dicitur notitia, quia proles intellectus, nec est repræsentatio formalis, sed tantum idēticè; quia cōtinet essentiam, & notitiam omnium, & productioni per intellectum appropriatur nōa, vt productioni per voluntatem, & S. S. appropriatè est amor.

Arguent Durandus, & Thomistę. 1 in creatis sūt quę immediatè per naturam, vt principium producunt simile, sic elementa; nèc id est imperfectionis; ergo eminentius in Deo. 2 in creatis forma indiuiduans constituit perso-

nam; & sola natura substantialis principiũ quo; ergo in Patre, paternitas forma constituens Patrẽ & natura potentia generandi. 3 quo agens agit assimilat: sed Pater assimilat in natura, ergo natura est in eo potentia. 4 productio in Deo æquiuoca: iam paternitas, & filiatio, quasi specie differunt, ergo sola essentia quæ principium, & terminus formalis. Ad 1 vt aliquæ formæ imperfectiones sunt immediatè actiuæ, elemẽta, non aliæ perfectiores, vt lapides, & res inanimæ; sic aliquæ mixtorum se communicant; aliæ perfectiores non, vt formæ cæli, & Angeli, ex perfectione præcisè non colligitur communicatio, sed quia talis, & talis naturæ. 2 forte elementa actiua, quia principia mixtionum, & corpora simplicia, vt alia sint; inanima non actiua, nèc mixta aliqua, quia non ordinata ad communicationẽ naturæ; quia ordinata ad aliorum communicationem, non suam. Angeli, cæli, non se communicant in natura; quia causæ dispositæ vt perpetuo influant; quia Angeli assistunt, vt perpetuo promoueant ad Deum. tantum Deus, & causa, & communicat se ad intra, & ad extra; nèc ex fæcũditate amittit, nèc ex causalitate ad extra inficitur. 3 vltimæ differentiæ rerum ignotæ: aut talis est naturæ. Ad 2 essentia est potentia non nuda, sed cum suis principijs, & potentijs intellectu, & voluntate. Ad 3 cum forma agentis ex se immediatè actiua, vt non est natura intellectualis, vel configurat identicè pro fundamento, & vt comprincipium. Ad 4 vniuoca à principio, & termino formali, est forma propria producẽtis, & pducti. 2 si relationes, quasi specie, & alterius rationis, tamẽ includũt essentiam, quæ formale principium, & terminus. 2 in creatis limitata est natura, nèç tota pfectio in vno. Ais, communicare se in identitate naturæ solius est Dei, ergo natura vt determinata relatione. ℞. natura intellectualis creata, vel increata nihil propriè producit sine intellectu, & voluntate. 2 natura vt coincidit cum memoria. 3 relatio emanat, pertinet ad quod gignentis, & ad quod geniti.

Arguent Suarez, Vasquez, Caet. 1 Verbum est à Patre per intellectum, ergo essentia vt formalissimè intellectus est potentia. 2 Verbum exprimitur formalissimè per intelligere Patris; & intellectio est per modum purissimi actus. 3 intellectus sufficienter fæcundus ex sola identitate cum essentia. 4 summa vnitas, & identitas realis, imbibit vnitatem obiectiuam, vnio enim obiectiua, cum potentia obiecto, re, loco, & subiecto non distat. 5 nihil addit præsentia obiectiua ad vnitatem, & identitatem, ergo formalissimè idem. Ad 1 ab intellectu non nudè, vt habet rationem perfectæ memoriæ. 2 fæcundus præsentia essentiæ. Ais; vt fæcundus non attingit formalissimè per intelligere; ergo essentia vt intellectus. ℞. attingit per dicere in actu secundo; in actu primo intellectus

cum

cùm præsentia essentiæ. Ad 2 intellectus non habet rationem potentiæ receptiuæ, vt noster; sed rationem potentiæ fæcundæ operantis, & producentis. 2 actus qui manat à principio sine imperfectione, & causalitate. Ad 3 præsentia obiectiua est motio realis potentiæ ab obiecto intelligibili. 2 motio non qua res diuisa in partem per se mouentem, & partem per se motam; sed quæ potētia, & obiectum in actu primo fiunt in actu secundo. Ad 4 vnitas entitatiua est alterius rationis ab obiectiua. 2 identitas animæ cum intellectu non facit potentiam obiectiuam pro statu isto; sed impeditur sensibus. Ad 5 addit applicationem virtutis mouentis intellectum ad operādum, & producendum. 2 addit ad actū primum actum secundum. 3 ad esse, operari, producere, & se cōmunicare. Ais si potentia vt Patris; ergo in filio possibilitas ad produci. Respond. potentia actiua est perfectionis; passiua imperfectionis, ex parte producentis potentia; ex parte producti non possibilitas, sed terminus ꝓduct⁹.

An potētia generādi sit in filio. 4.

IN filio idem absolutum, quod nomine potentiæ est in Patre; non tamen sub ratione potentiæ, quia illud absolutum, nec proxime, nec remotè retinet formalitatem potentiæ; quia nó cum per se requisitis ad essentiam potentiæ; vt sit primo in aliquo supposito in quo non sit per productionem adæquatam accepta, & secūdo cum ordine naturalis prioritatis ad terminum. Ideo in filio non est fundamētum huius relationis potentiæ generandi, quia illud absolutum non est sub ratione potentiæ quo ad actum notionalem, quia non est sub ratione prioris ad illum actum. In filio tamen, & S.S. est eadem omnipotentia ad omne possibile; & omnis perfectio absoluta; non tamē in filio esse omnem potentiam, seù potentiam ad omnem actum, quia non actum notionalem generandi, vt nec in S. S. ad notionalem spirandi.

Dico. Nèc proximè, nèc remotè; nèc formaliter, nèc pro fundamento est potentia generandi in Filio; & si totum absolutum, non cum formalitate potentiæ. Scot. 1. dist. 28. F. non eadem potentia in Patre, & Filio; vt eadem omnipotentia respectu eiusdem possibilis. quodlib. 2. P. 1. d. 7. q. 1. E. Probatur: forma quæ in supposito est principium producēdi ꝓductione adæquata, alteri supposito principium producendi esse non potest, sic memoria fæcunda in Patre principium; ergo eodem non est in filio. Maior; si idem calor est igni principium calefaciendi lignum, calefactione illi adæquata, & permanente; non posset esse in ligno principium calefaciendi. nam calefactio noua non posset esse sine nouo calore, sed idem prius in ligno calefaciente, & ligno calefacto; ergo reproduceret se. 2 suppositum accipiēs numero formam per produ-

ductionem adæquatam, nequit amplius per illam formam producere; quia rationem formalem principij agendi non habet; nèc cum ordine prioritatis ad terminum. 3 nullus dicitur habere formam in abstracto, nisi eam habeat, sicut ipsa haberi nata est; vt albedo si habetur vt forma informans habetur; at potentia generandi apta est haberi, vt principium actus generandi. 4 Gerundium constructum cum potentia, notat actum vt egredientem à supposito, cuius est potentia; vt potentia sciendi, aut videndi notat actum vt egredientem, vel potentem egredi ab illo cuius est scientia; potentia videndi non modo est in me, vt forma, sed vt principium mihi intrinsecum. 5 formaliter est respectus actualis ad suum terminum; pro fundamento est cum ordine prioritatis ad actum; memoria fæcunda non habet in filio hunc ordinem prioritatis ad terminum; nèc sub effectu priori habet, ergo nèc remotè, aut pro fundamento. 6 omne absolutum est necessario commune tribus: sed sub ratione operandi; non sub formalitate potentiæ.

Respondent Mayronius, Marsilius, Suarez, plures Thomistæ, potentia productiua ad intra, quo ad formale, est per se, quid absolutum, commune, connotans relationem, vt conditionem necessariam; si filius potest generare, non generat; non defectu potentiæ, sed quia alia impossibilis. 2 quia potentia est sub opposita relatione generationi; passiuè. 3 quia habet terminum adæquatum. 4 quia remota non proxima. 5 ex Augustin. quia immoderata esset generatio. C. 1. non esset impossibilis per locum extrinsecum, quia nil esset quod impediret; nèc intrinsecè, quia potentia C. 2. in Spiritu Sancto non sub opposita relatione. Item oppositæ origines impossibiles, vt idem non se gigneret; non quin alium. C. 3. in Spiritu Sancto non habet terminum. 2 à filio formalitatem potentiæ non tollit. 3 si intensiuè, & extensiuè, iam non habet formalitatem potentiæ. C. 4. si non in vltima dispositione, vel quia extrinsecè impedita, vel quia passum non debite approximatum. 2 dispositio est modus in supposito conueniente, cum ordine prioritatis ad actum, sine absoluto potentiæ formalitatem non habet. C. 5. Augustin. contra maximum, Patrem generare filium sibi æqualem, filius non generat sibi æqualem; non quia non potuit, nèc quia non voluit: sed quia non oportuit; vbi non potentiam generandi cum filio posuit, sed æqualitatem omnipotentiæ, sub qua potentiam generandi, posuit Maximinus. 2 potentiæ generandi non respondet in filio possibilitas repugnans necessitati, sed tantum produci; nèc effectus causatus, qui est alius in natura, sed ratio principiati; ideo potentia generandi, Patris, nèc ex eo filius impotentior. 3 si potentia in filio, quæ numquam exiret in actum. inanis, & imperfecta.

fecta. 4 naturalis esset, nec impedibilis, naturaliter ageret.

Arguent Mayronius, Suarez, Thomistæ plures. 1 potentia generandi præter actum tota est absoluta, ergo in filio. 2 potentia generandi non secus, ac potentia essendi. 3 formalitas potentiæ inseparabilis à memoria perfecta. 4 si non absolutè, neque in patre; nam filius æquè habet perfectam memoriam. 5 quicquid in Patre præcedit generationem est commune filio; sic potentia generandi. 6 filius expressa Patris imago, ergo vere potentiam habet generandi, vt Pater. 7 Pater communicat filio, quicquid potentialitatis habet. 8 Scotus sępe, principium productiuum formaliter acceptum non producit in eo supposito, in quo productione adæquata receptum est. 9 potentia passiua non in Deo, etiam si sit coniuncta actui; quia imperfectio ergo actiua, potentia in filio quæ perfectio, & si distet ab actu. d. 27 q. 2. E. Ad 1 entitas absoluta non est formalitas potentiæ, nisi sub ratione prioris ad actum, & terminum. Ad 2 potentia creandi est ad possibile, non necessarium, potentia generandi excludit à producto. 2 absoluta entitate imperfectio simpliciter, non quo ad formalitatem potentiæ, cum ordine ad terminum. Ad 3 potentia non est affectio memoriæ absolutè; sed in supposito cum ordine prioritatis ad terminum. Ad 4 potentia cum illo gerūdino, non determinat actum esse à supposito determinato, sed præcisè à forma: at in filio determinat suppositum. 2 memoria vt principium formale supponens simpliciter; non vt supponēs personaliter. 3 est principium generandi non vt relata ad nullum suppositum; sed in supposito à se. Ad 5 quod præcedit generationem, & ordinem prioris originis ad terminum non habet esse commune. Ad 6 imago non vt potentia formalis generādi; vt nec vt actus generationis: sed quia similis in natura vi processionis. 2 quia ab intellectu exprimitur à Patre. Ad 7 de potentia agendi ad extra, vt omnipotentia. Vel essentiam, & omnia habet, vt Pater, præter notionale, vt est potentia generandi sub ratione prioris ad actum. Ad 8 quia formalitatem non retinet principij, & potentiæ, vbi productione adæquata est receptum. Ad 9 possibilitas, & passio repugnat Deo; potentia actiua distans ab actu, etiam imperfectio. 2 potentia ad intra non distat ab actu; ideo si in filio nequit esse sub actu, non est potentia generandi.

DE PROCESSIONE Spiritus Sancti.

TITVLVS XVIII.

An Spiritus Sanctus procedat à Patre, & filio. 1.

IN Deo verè altera processio p voluntatem; quæ sua ratione formali principium productiuū; & vt intellectus ꝑducit adæquatum

tum

tum memoriæ Patris, ita voluntas amorem, & Spiritum Sãctum adæquatum obiecto, & essentiæ: nam vt voluntas producit amorẽ, quantum ipsa potest; volũtas diuina quia infinita, & obiectum infinitũ productiua amoris formaliter infiniti; infinitus amor productus nõ est inhærens; subsistẽs, & psona producta, & essentialiter Deus. Vt actus quo producitur Verbum nõ est formaliter intelligere, sed dicere; ita actus quo procedit Spiritus Sanctus nõ est formaliter velle, sed spirare. ordo, generationis, & spirationis non est durationis, & in essẽdo, vt vno instanti sit vna, non alia: sed tantum naturalis præsuppositionis. In Patre intellectus, & volũtas; fæcũditas intellectus præsupponitur fæcũditati volũtatis, & actus vnius naturaliter prior actu alterius In signo seù instanti naturæ quo generatio est ad Verbũ terminata & omnis perfectio est à Patre generatione communicata, quo ad esse, & agere; tã actu primo, quã secundo. An ergo processio S. S. quæ supponit filium, sit à Patre, & etiam à filio.

Dico. Spiritus Sãctus verè procedit à Patre, & filio. 1. dist. 11. q. 1. est de fide; contra Grecos. Probatur, ex Symbolo Nicæno, qui ex Patre, filioque procedit. Athanasij Spiritus Sanctus à Patre, & filio. Definitur de sum. trin. C. firmiter. Ad Galat. 4. misit Deus Spiritum filij sui. Rom. 8. si quis Spiritum Christi non habet; vna p sona non est alterius, nisi à qua procedit, vt matt. 10. Verbum Patris, Spiritus Patris. 2 vna non accipit ab alia nisi ab ea procedat, Spiritus Sanctus accipit à filio. Ioan. 16. de meo accipet, & annũciabit vobis; accipit non disciplina, vt ignatus, sed æterna processione à filio. Ioan. 16. omnia quæ habet Pater, mea sunt. 17. Pater mea omnia tua sunt; Pater habet vim spirandi, quæ non repugnat filio. 3 Vna non mittitur extra ab alia, nisi verè procedat intra ab illa; missio extra manifestat personam procedere ab ea, Spiritus Sanctus mittitur à filio; Paracletus, quem ego mittam vobis à Patre. 10. 15. si abiero mittam eum ad vos. Ioan. 16. Assumptum, ex Aug. 4. trinit. c. 20. filium mitti est nasci, Spiritum Sanctum mitti est procedere. 4 ex Concilijs, Nicænum secundum sub Adriano primo vbi lectum est symbolum cum additione. qui ex patre, filioque pcedit. Lugdunẽse sub Greg. 10. Lateranens. sub Innoc. 3. Florent. sub Eugen. 5. Ex patribus et Græcis; Basil. lib. 3. c. Eunomium S.S. natura tertius, & secundus à filio, Epiphan. in Archorato, nũc S.S. esse exitum ex Patre, & filio: nunc dicit ab vtroque. Chrisost. tom. 5. hom. 1. de symbolo, appellat S.S. procedentem de Patre, & filio. Athan. non tantum in symbolo. serm. 4. contra Arianos, non tria principia, aut tres Patres introducitur, vt Marcionistæ: sed vnicum solem, eiusq. splẽdorem, & ex vtroque lucem procedentem, vbi S.S. lux procedens ab vtroque. Hilarius 12. trinit. S.S. qui à te per vnigenitum est. Anselm.

de

de processi. Spir. sancti. Cirill' in in defens. noui anatismatis; quę de Patre dicuntur, oportet intelligi de filio, si ratione filiationis non repugnant.

Probatur ratione Scoti 1 habens principiū productiuū pfectū, pri' quā intelligatur esse productū, verè potest illo producere si nō dependet; & si est necesse esse necessario pducit, filius habet pricipiū productiuū Sp'. sācti, priusquā intelligatur productū ponit & nō depēdet, ergo producit. Minor habet voluntatem fęcūdā, vt principiū spirādi amorem adequatū, subsistērem, cum ordine prioritatis ad suū terminū: nam productio p intellectum pri' naturaliter, quā voluntas sub actu spirandi est in Patre, & filio ante processionē Spiritus sancti. 2 si filius nō habet vim spirandi, ergo nō totam substātiam Pater cōmunicat filio; nam vis spirādi ad Patris substātiam ptinet, & est vis qua psonis natura cōmunicatur; nec ptinet ad originē passiuam filii. 3 actus primi & pfecti, quem ordinem habet inter se eūdem habēt in eliciēdo suos act'; sed intellectus & voluntas sic se habent, vt velle pręsupponat intelligere; & spirare pręsupponat dicere; & quod presupponitur ante productionē, est ita pfectum ad producēdum, & eiusdem naturę, & indiuiduę virtutis, vt producens; ergo quia filius ante processionem Spiritus sancti est ęque pfectus, & indiuiduę naturę vt Pater, producit simul cum Patre. 4 Tria illa signa originis quæ à Theologis sunt ad intra constituta; A quo alius, quis ab alio, & quis ab vtroque; nō claudicant. 5 Concil. florēt. addit; qui proferunt Spiritū Sanctum à sola Patris persona procedere, substātiam ab hypostasi separant, & partitionem imaginantur diuinę substantię; quasi diceret, si eadē substantia, & vis nō dum cōmunicata Spiritui est in filio, vt in Patre; quomodo non producit, vt Pater? Riccardus probat; si nō Spiraret, nō pfecta imago Patris. C. filius ex vi processionis suæ per intellectum est imago, non à productione Sp. Sancti. Thom. si Spiritus Sanctus nō esset à filio, non distingueretur ab eo. C. esto ex impossibili; adhuc filius esset vt natus, & Spiritus Sanctus vt datus; processio filii posset intelligi per intellectum; & Spiritus Sācti per voluntatem. *Alii*, in essentialiter ordinatis, tertium non reducitur ad primum nisi per secūdum, perfectè volitum supponit perfectè cognitum; ergo Spiritus Sanctus supponit filiū; nec est à Patre nisi per filiū. C. ex his tantum Spiritus Sanctus supponit filium, & vnum potest alteri prosupponi, & non esse principium.

Argunt Græci 1. ecclesia non potuit definire de fide, esse à Patre, & filio; cum non sit expressū in scriptura. 2. nusquam dicit Spiritum Sanctū procedere à Filio; Ioan. 16 de meo accipiet, & annunciabit vobis; exponi potest, loquetur consona his, quæ ego docui. Vel ex eodē Thæsauro Pa-

tris, vnde ego accepi; si accipiet in futurum, nō eterna processione. 3 Illud Ioan. 15. Spiritus paraclitus, quem ego mittā vobis à Patre, hec missio non signat processionem internam, sed missionem externam, quæ consistit in distributione donorum Patris; imo scriptura dicit filium mitti à Sp. Sancto, à quo nō procedit; Isa: 48 Dominus Deus misit me, & Spiritus eius. 4 Conc. Generalia Nicænum, Chalcedonense, Cōstantinopolitanum, & Ephesinū nil huius rei definiunt. 5 imo nèc in quinto conc. quod fuit constantinopolitanum secundū; nèc in sexto quod fuit tertium constantinopolitanum: sed in septimo, quod fuit Nicenū secundū; nec in Grecis codicibus habebatur. imo Damasc. qui floruit tēpore conc. septimi, lib. 1. c. 11. Spiritum Sanctum ex Patre dicimus, ex filio non dicimus. 6 non poterant latini illā additionem ponere, absque consensu Grecorum; præsertim cū tertiū concilium generale prohiberet, ne fieret mutatio circa symbolū. 7 Cirillus, Basili⁹, Nazianzenus, Damasc. lib. 1. c. 8 Spiritum à Patre procedentem, & in filio quiescētē; & Theoderetus, Theophilatus, & alij negant.

Addūt rationes. 1 In quo quis quiescit, non exit ab eo; Spiritus Sanctus quiescit in filio; Isai. requiescet super eum Spiritus Domini. 2 in imagine creata in nobis amor non procedit à Verbo; ergo nec in Deo. 3 spiratio passiua vnius psonę; ergo actiua. sequela; relationes oppositæ, ęquè pfectæ, & æquè incommunicabiles. 4 simplex non à pluribus producibile; secus maior simplicitas in producto, quam in producente. 5 Pater sufficienter spirat, ergo superfluit filius. 6 duo essēt principia totalia vnius producti. 7 nexus est Patris, & filij; ergo quiescit in filio; nā nexus est medium vniēs extrema. 8 plures tribus essent personę; nā processio motus ab vno in alium, ergo alia persona. 9 Vnus est, ergo vnū habet principium, non duo; vna spiratione pcedit, nō duabus. 10 si à filio, ergo filius similior Patri, quā Spiritus Sanctus; quia spirat cum Patre, & non Spiritus Sāctus. 11 p intellectum filius non producit Verbum; ergo nèc voluntate spirat: nam ęquè sunt perfectæ.

Ad 1. sūmus Pontifex pręest ecclesiæ, & potest definire res fidei, cū est necessē. 2 si nō est expressū, potest colligi euidenter. 3 descēsus Christi ad inferos est artic. fidei, nec expressus in euangelio. multa expressa, alia deducta; & p vt tēpus exigit ecclesia declarat. Ad 2 si accipit à filio, non disciplina, vt ignarus, sed æterna pcessione. 2 si de thesauro Patris, qui est essentia cōmunis Patri, & filio, iam accipit essentiā, & scientiā à filio. 3 Accipiet; quia processio æterna, & continet omne tempus; & de æternis, propositiones pro quouis tēpore expressę sunt verę. Vel accipiet pro futuro; quia cum ordine ad effectū

fu

futurũ in tẽpore, mittẽdus; vt veniret, & descenderet supra Apostolos die Pẽtecostes. Ad 3 mittere est mixtum ex essentiali, & notionali, dicit relationem originis, & habitudinem ad creaturam. 2 nulla mittitur, nisi quæ habet aliam de qua sit, August. 4 trinit. c. 10. 3 si mitti, est tantũ dona dare; ergo filius, & Spiritus mittunt Patrem, quia prębent dona Patris. 4 cũ scriptura dicit, quod Pater misit filium, nõ est sensus, quod miserit dona filii: sed filiũ suum; ergo cum filius misit spiritum, spiritum suũ misit. Ad id; scriptura dicit filium mitti à Spiritu Sancto, à quo non procedit. ℟. missus vt homo, non vt *Deus*. 2 pro vt mittere est effectũ ad extra causare, sic operatio indiuisa. Ad 4 Primum Conc. Nicænũ; tantum in symbolo posuit. Et in Spiritum Sanctũ, quia, vt ait Nazian. ep 2. ad Celidonium, non dũ orta quæstio de processione Spiritus Sãcti: sed deitate Christi, contra Arium. In Constantinopoli. 2 additum fuit, qui ex Patre procedit, contra Macedonium, qui dicebat Spiritũ Sanctum esse creaturam à solo filio productã; iuxta illud Spiritũ filii sui; ita Basil. 2 cont. Eunomium. Tertio in Ephesino contra Nestorium, qui duas pſonas ponebat in Christo, approbata est epistola 10. Cyrilli Alex. quę est primo tom. cõc. ephesini; vbi dicitur, Spiritus veritatis, & veritas Christus est, & effunditur ab eo, sicut ex Patre. 4 in Calcedonensi contra Eutichẽ, & Discorum, qui vnam in Christo dabant naturam, confirmatę sunt Epistolæ synodales Cyrilli, & ita in constantinopolitano secũdo, & tertio, quæ est quinta, & sexta synodus Generalis; Inde in septima synodo sub *A*driano primo, additum est symbolo Nicæno; qui ex Patre, filioque procedit. Ad 5 etiã in 5. & 6. constantinopolitana synodo, nã approbatę epistolę synodales *Cyrilli*; vbi Spiritus Veritatis dicitur procedere ex Christo, vt ex Patre. Nec dicant, in Græcis codicibus Ephesini non haberi hoc additum. ℟. ex concil. florent. sess. *6* & *7*. vbi expositũ exemplar antiquissimũ cum hac additione. In cõc. Rom. sub Damaso. In concil. tolet. 3. in conc lugdun. sub *Greg.* 10. later. sub Innoc. 3. *Damasce*nus aut decessit ante septimã synodum; aut scripsit ante cõciliũ.

*A*d 6 Gręci scismatici, qui negant primatum Pontificis, adhuc negant posse definire res fidei. 2 cum necesse est; coacto concilio & si nõ omnes adsint, potest quę sunt fidei decernere. 3 conc. prohibet nè fiat mutatio, non additio. ne addant contrarium, non si explicent. Ad 7 à Gręcis ante ecclesiæ determinationem, sine nota heresis poterat ãplecti. 2 multi Patres Gręci dicunt ex Patre, non vt excludat à filio: sed quia voluntas est in filio à Patre, in patre à nullo, ex Patre dicimus autoritatiuè, subauctoritatiuè à filio. 3 multi Patres negant Spiritum filii, ne crederetur filius filii, hinc Basil. lib. 5 contra Eunomium, c. 12. non est filius filii, nõ

quia ex Deo nō sit per filium, sed ne suspicemur trinitatem multiplicari in infinitum. Vel quiescit in filio; quia voluntas Sp. sancti fœcunda est in Filio à Patre. Theoderetus, & Theophylactus; anno 403.& 840. si ab eis cępit error; non tamen defecerunt tunc Græci à latinis, sed tempore Leonis 9. Michaele Patriarcha constantinopolitano ãno 1050. irrepserunt cōtra ecclesiam latinam: sed iusto Dei iudicio, statim sub tirannico Turcarum iugo Græci traditi sunt, in ipsis met feriis Pentecosten Spirit. Sancto dicatis.

Ad rationes. Ad 1 in actu primo, voluntas, & principium spirandi est à Patre in filium, in quo quiescit. 2 si in actu secundo, quiescit in filio, quia non spirat volũtas Sp Sm̃. anteq̃ sit in filio. Ad 2 Verbum nostrum est accidens cui non communicatur natura. 2 suo modo volũtas fertur in precognitum; & amor est precogniti amor; at in *Deo Verbum* est esse Dei, ideo Spiritus Sanctus est à *Verbo*. Ad 3 Vna *pſona* duabus productionibus totalibus nequit esse: vna tamẽ pluribus productionibus potest cōmunicare naturam; sicut & plures vnica productione. 3 essẽtia Dei nō potest pluribus productionib' haberi in eadẽ persona; sed eadem vis producẽdi potest esse in pluribus, si eadẽ sit natura. Ad 4 vnico principio, & vnica productione spirant; vt simplex virtus in vno, & in vtroque. Ad 5 non indigentia, nec quia eget auxilio: sed quia eadem vis, & principium spirandi in vtroque. 5 Pater sufficiens ad creandum. omnes tamen creant, quia eadem vis, & potentia creãdi est in tribus. Ad 6 multiplicatio huius cōcreti duo, exigit formę, & suppositi dualitatem. Ad 7 nexus non vt medium vniens extrema, sic esset media pſona, nō tertia: nexus quia conueniunt in communi producto, & cōmuni productione. quia appropriate amor Patris, & filij. Ad 8 processio in *Deo*, non est progressio ex vno in alium locum: sed origo subsistentis personę. 2 processio in creatis est exitus, motus localis; aut exitus causati a causa, & requirit tantum à quo; in Deo est productio termini, ideo tot ꝓductiones quot producta. Ad 9 Vnus, & Vnum habet principiũ in duobus; vt vnum principiũ creã in tribus. 2 pluralitas producentiũ; non exigentia producti; sed necessitate virtutis spirãdi in duobus. Ad 10 similitudo ex essẽtia, non notione. 2 vt producere, & produci ad intra nō faciunt magis Deum; nec spirare, & spirari. Ad 11 intellectus in filio habet terminum adequatum, non voluntas. 2 nō est sub ratione priori ad terminum, vt voluntas.

An Spiritus Sanctus procedat à Patre per filium. 2.

PRæpositio per addita ad Verbũ transitiuũ, producere, creare, vt Pater creat ꝑ filiũ, sic notat in casu subauthoritatem; si est cũ verbo intransitiuo, vt intel-

tel-

telligere, amare, viuere; sic nota tur authoritas efficientis, vt homo viuit per Deum; formalis vt homo scit per sapientiam. Immediatè agere immediatione virtutis, cum producens attingit productum, virtute sibi inexistente, immediatione causæ cum sine cõsortio alterius causæ, aut eiusdẽ, aut alterius generis; Deus immediatè creat; mediatè dum cũ voluntate creata, conuenit ad actũ volendi. Rursus immediatè; immediatione suppositi in essendo; vel immediatione suppositi in agendo; in essendo si producens à producto nõ distat loco; vel inter producens, & productũ aliud mediat impediens cõtactum, vel intimam præsentiam; solus Deus immediatè immediatione in essẽdo, quia immensitate vbique; sol contactu virtutis; agens corporeum totum corpus generat, tantum præsens secundũ vltimã superficiem. Immediatione suppositi in agẽdo, sol in visceribus terræ producit aurum, distat, tamen actio à supposito immediatè; mediatè, si per suppositum alterius, calefactio mediatè ab igne, si per aquam calidam. Pater immediatè virtute sibi inexistente, & à proprio supposito: vel mediatè, si virtus communicata filio, sit tantũ à filio, vel ab ipsis vt à duobus principiis. sensus ergo potest esse; an Pater per filiũ spiret vt actio sit in vna persona, per q̃ alia producat, vt homo per semen gignit hoẽm aut melius vt Pater per filium producit nepotem. Vel vt dicit modum qualificatiuũ actionis à supposito, qui modus auctoritate, & subauctoritate cõsistit, vt in vna persona ab alia communicatur; vna persona agit per aliam, producit cum illa per modũ authoris cõmunicãtis actionem, & virtutem: Deus multa per creaturas producit, non quod immediatè non attingat, nec nõ habeat virtutem, sed per modum authoris eis vim agẽdi cõmunicat, & secũ agere sinit; hæc vt exẽpla, in quãtum possunt, valeãt. Spiritus Sanctus verè persona producta, non à se; nihil producit se ipsum, nec à solo filio, quia filius quicquid habet, est à Patre; & principiũ cõmunicandi essentiam nõ est filiatio; ergo aliud idem cum Patre. nam Pater habet à se volũtatem fæcundam principium sufficiens spirandi; & immediatè inexistens, & præexistens in Patre vis spirandi communicatur filio, nõ virtute potentiali, sed totali simplicissima, vna numero duobus suppositis; nam vis spiratiua inuoluit essentiam, & voluntatẽ, q̃ est perfectio simpliciter, & vt in Patre, & filio habet ordinẽ prioritatis ad suum terminum.

Dico: Pater spirat per Filiũ; nõ mediatè mediatione virtutis, causæ, aut suppositi; nec absolutè virtus, actio, principium sit solum in Filio: sed quia dicit actionem cum authoritate respectu personæ per quam spirat; Pater spirat, per filium, quia per virtutẽ spirãdi communicatã filio, Pater, & filius producunt Spiritum Sanctũ ita d. 12. q. 2. ad 2. vbi exponit authoritatẽ Hilarii c. 22. trin.

Spi-

Spiritum Sanctũ, qui à te per vnigentũ est, promerear. 2 Pater spirat Spiritum Sanctũ per eandem fæcunditatem, quã in se formaliter retinẽs, cõmunicat filio; ergo si spirat per filiũ, vt per personã secum spirantẽ. 3 cũ vnum per aliud agit; per, aut est ad verbum transitiuũ, vt producere; aut intransitiuum, vt amare, intelligere, viuere; si ad transitiuum sic ei cui additur, notat subauctoritatem, vt Pater creat per filiũ; spirat per filium; hoc est vim creãdi, vim spirandi communicat, & exercet cũ filio. 3 vis creandi est cum filio, at extra se, & in alia natura; vis spirandi est cũ filio, at ad intra, & in eadẽ natura. 4 Pater spirat per filiũ; spirare est Verbum transitiuum respectu termini producti; nõ respectu causæ, aut efficiẽtis, aut formæ; quia in Deo ad intra nèc causa, nec efficiens, nèc ratio formæ; causa efficiens homo viuit per Deum, & à Deo, forma homo sapit per sapiẽtiã, quæ ipsum perficit; nec vt instrumento, naturę, ignis calore; artis, faber per malleum; nèc per aliã concausam, vt Deus mouet cælum per intelligentiam: sed vt per fæcunditatem cõmunicatam sibi à Patre.

Vrgent Arius, Ariani, & Macedonius Hæretici; qui S.S. puram creaturã à solo filio productam. 1 Patres Græci Spiritus Sanctus est à Patre per filium; Hilar. L. de trin. c. 22 S.S. qui à te per vnigenitũ est. Damasc. L. fidei c. 18. S. S. per filium coniungitur Patri. Greg. Nyssen. orat. quod non tres Dij; filius sine medio ex prima persona; Spiritus Sanctus ꝑ id quod immediatè. 2 Riccard. 6. trinit. Spiritus Sanctus mediatè, & immediatè procedit à Patre, à filio immediatè tantum. 3 si Pater immediatè, respectu filii, iterum immediate respectu S.S. ergo duplex principium ad intra realiter distinctũ. 4 ordo in Deo; nõ ab alio, a quo alius Pater; ab alio, à quo alius filius; ab alio, à quo nullus Spiritus Sanctus, ergo Spiritus Sanctus totus ab alio, vt filio. Ad 1 Patres volunt S.S. à Filio immediate procedere. 2 sępe Spiritum Sanctum effectum in tẽpore nobis per filium cõmunicatum. 3 modũ dant quia si per fæcunditatem communicatã à Patre, per illam, qua authoritatiue spirat. 4 quia productio per voluntatem supponit productionẽ intellectus. Ad 1 immediatè quia à se; mediatè quia fecunditatem filio communicat. 2 non mediate per filium, vt causam, principium formale, aut instrumentũ. C. Deus ad extra mediatè per causas agit, & eis virtutem cõmunicat; ergo si filio vim spirandi dat; nõ tollitur quin mediatè per causam. R. aliam virtutem dat causis, saltim formaliter, imo realiter; in personis eadem vis formaliter, & realiter; ideo non vt prima, & secũda causa. Ad 3 principium concretum plurificari nequit, nisi cum plurificatione formæ, quæ est ratio producendi, plurificentur supposita. Ad 4 ab alio à quo nullus, vt processio passiua S.S. nõ in processione actiua, nõ dum

dum cōmunicata. 5 ab alio, quia supponit processionē intellectus 3 ordo originis; a quo quis, quis ab alio; quis ab vtroque.

An processio Spiritus Sancti sit generatio. 3.

GEneratio in diuinis est habitudo naturalis producētis ad productū; quæ naturalitas est ex parte pducentis, qui pducit primo naturali inclinatione sui ad agendū; Quo modo non spirant Pater, & filius. Nam licet generatio 5; phys .7 sola sit ad substantiam, aliæ mutationes ad formas accidentales; & in creatis sola naturalitate, & inclinatione principii passiui possit dici generatio; vt si voluntas mea, ex impossibili, ignem de materia ligni generaret, passiua generatio naturalis esset, ex sola inclinatione potentiæ ad formā, licet actiuum esset liberū; nam mutatio naturalis, cū subiectum mouetur sicut aptum est moueri à quocumque agente fiat. natura enim 2 phys. 3.& 7.32. quæ est internum principium ratione principij passiui, non tantum vt de materia: sed de forma. At in Deo cum nullū sit subiectum, nèc materia, aut quasi materia; imo essētia æquè, ppensa ad proprietatem S. S vt & Filij; nec ibi sit passiuū, quod respectu sui actus perfectiui est imperfectio, habitudo relatiua p ducentis ad productū suam naturalitatē sortitur ex parte pducētis, naturaliter inclinati, seù intrinsece determinati ad actū productionis. Generatio ergo est ex pricipio naturaliter inclinato ex se, & intrinsecè per formam naturalem, ad vnum determinata in similitudinem naturæ. Voluntas in Deo verè principium productiuum ex sua ratione formali, at producit amorē liberè adequatum, cōmensuratum essentiæ infinitæ in genere entis. & vt creata producit amorē quantum potest; diuina, quia infinita, & obiectū infinitum, est principiū producendi amorem infinitum; infinitus amor productus, non inhęrens, sed subsistens, est psona, & essentialiter Deus, non formaliter vi processionis formalissimè, quia non vi principii vt volūtas; sed quia amor infinitus à volūtate infinita adęquatus in essendo: non tamen à principio naturali, aut per modū naturæ: sed per modum voluntatis.

Dico. pcēssio S.S. nō est gñatio qa nō est naturalis origo, & per modū naturę 1.d.10.& 11.q.2.D.distin. 13. 3. dist.8. q. vnic. quodl.2. Probatur Ioan.1. unigenitus, qui est in sinu Patris, ergo Sp. S. non est genitus. Psal. 2. filius meus es tu. Athan. a Patre & filio nō factus nec creatus nec genitus, sed procedens. 2 Aguſt. 5. trinit. c. 14. S. S. nō exit vt natus; sed datus, procedere per modum dati, & amoris nō est origo naturalis, sed voluntatis. 3 filiatio habitudo p ductinaturaliter similis in natura; naturalissimū est viuentib⁹ generare sibi simile, productio spirit⁹ sancti nō est opus nature, sed voluntatis. 4 pductio filij a principio

cipio ꝑ modū naturę. spiritꝰ sancti per voluntatē; quę se determinat necessario, aut contigēter, cōditione obiecti primarii, aut secūdarii; 5 si intellectꝰ, & voluntas perfectè equātur, in operādo & essendo diuinę naturę, & vtrūque productum est ęque ens perfectum & Deus, tamen intellectus potentia naturalis, voluntas essētialiter libera, nō ex se determinata, sed se determinat, & ad intra necessario. 6 filius est imago, & vitalis representatio; spiritus sanctus amor, & donū, 7 illa origo viuētis similis in natura, naturalis similitudo: spiritꝰ sanctꝰ nō est origo naturalis: nam voluntas nō essētialiter determinata ad vnum. 8 intellectus est principium naturale ad vnū. & per formā, qua est producit simile, intentionale vt in creatis, aut reale vt in Deo; voluntas nō est intrinsece determinata, sed seipsā determinat in actu secundo; nec agit vt essentialiter determinata, nec per se intrīsece, sed per formam, quæ est ipsa voluntas, sui natura seipsam determinans; esto cum necessitate. 9 naturale quod opponitur libero, sui natura ad vnum determinatur, nec habet in potestate sua se determinare; voluntas se ipsā determinat ex sua rectitudine ad obiectum infinitè amandum, et communicandum; productio filii est origo naturalis, ex intellectu sui natura ad vnum ex naturalitate principii, productio S. sancti ex voluntate, quę se determinat, & libertate principii essētialis; quę si ad intra non sit exercitii, vt valeat spirare, & nō spirare: sed necessaria necessitate ꝓductionis adequati amoris, ex infinitā rectitudine volūtatis, & infinita obiecti bonitate exoritur cum essentiali rōne prīcipii, nō naturaliter determinati, vt est intellectꝰ, sed se determinātis vt est voluntas.

Arguent primo. Productio suppositi in natura substātiali est generatio. 2 est origo viuētis à viuēte in similitudinē naturę. 3 motus specificantur ex terminis 5 phis. 48, idem vtriusque productionis terminus essentia. 4 tam intellectus q̄ voluntas habent communē rationē vt sint in similitudinem naturę, nam ambę potētię formaliter infinitę; quę equantur naturę, & suis productis in esse, & operari, & productum perfectum ens vt diuina natura. 5 Volūtas diuina nō minus ac intellectus est ex se determinata, secūdū formā quę est ratio essendi simpliciter 6 Thomistæ arguent, q̄ ꝓductio per intellectū est generatio; quia intellectio in actu est ꝑ se similitudo rei intellectę, voluntas non est similitudo rei volitæ, nec secundū rōnē similitudinis producit, sed impulsus in rē volita. 7 vt intellectus, ita voluntas inclinata ad ꝓducendum; & voluntas est principium communicandi naturā, ergo ex hoc verè esset generatio. 8 et verbū infinitate intellectus est similis, & essentialiter Deus; ergo eadē rōne Sp. Sꝰ. esset genitus. Antec. intellectus tantū ꝓducit simile intentionale, non naturale; ergo si ab infinitate vtraque esset similis. 9 infinitas

infinitus intellectus æquatur in esse, ergo vt voluntas. 10 etiam voluntas producit necessitate naturæ. 11. *August.* 15. trin. c. 27. Verbum est filius, quia ab vna; s. s. non filius, qua à duobus. Ad 1 in creatis vbi productio est naturalis id sufficit. 2 respectu ad alias mutationes, quæ in accidentia 3 late, vt est ad substantiam præcisè. 4 vbi vnus modus communicandi naturã, vt in nobis: in Deo est cõmunicatio per volũtatem. *A*d 2 non est imago vi processionis; nèc naturaliter similis; nèc origo naturalis. *A*d 3 non tantũ ex terminis: sed vt forma fluens eiusdem rationis cum forma terminante; & vt motus eiusdem rationis, cũ forma fluente; ꝓductio in Deo, nèc est aliquis fluxus, vel forma fluens; nèc est eiusdem rationis cũ forma, quæ est terminus absolutus, productio relatio. 2 ex termino adæquato, qui est filius, nõ ex ratione essendi simplr. *A*d 4 vtraque ex principio, ꝙ æquatur essentię: at nõ ꝑ modum naturę, seù naturaliter. Vel essẽtialiter Deus, at nõ formali vi ꝓcessionis voluntatis. *A*is vi processionis voluntatis ē Deus. ℞ vt infinita voluntas formaliter; nõ vt naturalis origo. 2 infinitate formali ꝓductionis Deus; nõ qa naturali ꝓductione genitus. Ad 5 actio naturalis est à principio agendi ex se ad vnũ determinato; voluntas nõ ē pot͠a naturalis. Ad 6 nõ tm̃ intellectus intellectione est similis rei intellectę: sed volũtas volitione est similis rei amatę; configurat amor amãtẽ ad rẽ amatã; & vt intellectus inclinat vitaliter ad rẽ intellectã, & volũtas ad rẽ amatã. vt essentia ratio generandi vt obiectũ intellectus; ita cũ voluntate obiectiuè spirãdi ideo nõ ex similitudine ꝑcise spectanda generatio; sed ex naturali origine; quę ē ex intellectu, non volũtate; & generatio op⁹ naturę. Ad 7 voluntas est principium cõmunicandi naturã, nõ vt pot͠a naturalis, sed quia æquatur essẽtię in operando, & in essendo; intellectus in operando, & in essẽdo vt potentia naturalis. 5 inclinat; non vt principium naturale; sed potẽtia essentialiter libera; si non quo ad exercitium agendi, & non agendi; quo ad essentialẽ rationẽ principii. Ad 8 in nobis ex intellectu, & re intellecta sola repræsentatio intẽtionalis; in Deo quia ęquantur in esse cum natura, repræsentatio naturalis. Volũtas principium cõmunicandi naturã ex infinitate præcise, nõ quia potentia naturalis ad vnum. Ais etiam quia infinit⁹ est intellect⁹ æquatur in esse, est ratio cõmunicandi naturam, ergò vtraque ratio generationis. ℞. nõ tãtum propter infinitatẽ: sed per propriam rationem naturalem agẽdi, & productione naturali terminum attingit. Ais etiam voluntas necessitate naturæ. ℞. voluntas essentialiter libera, nõ naturaliter determinata. 2 nõ potentię naturalis: sed volũtatis seipsã determinantis necessario. 3 natura dici potest voluntas, qua omnis res suam habet naturam, nõ pro vt differentia principij agendi. Ad 9

intellectus, voluntas æque habent infinitatem; at diuersam rationem principii. Ad 10 producit necessitate; nō vt potentia naturalis. 2 quia voluntas diuina infinita ad terminū infinitū. Ais vtraque potentia est infinita, & diuina; ergo vtraque determinata ad vnum, & generatio, vel neutra. 2 si non conuenit alicui sua formali ratione communicare nāram, nec vt infinita & diuina Antec. infinitas virtutem alteri' rationis non tribuit, sed intensionem ℞ vtraque diuina, & infinita, est principium communicandi naturam, & ratio essendi simpliciter; at vt intellectus est communicatio naturalis, & generatio: non processio. Ad 2 voluntas vt præscindens à ratione finita, & infinita; sic nec ei conuenit, nec repugnat naturam cōmunicare; vt infinita, sic repugnat voluntati amorē infinitum sibi, & obiecto adequatè elicere, ac producere, & subsistentē non esse. 2 voluntas diuina ex se habet infinitatē formaliter, ab essentia vt fundamēto ex qua pululat, est principium operandi, & producendi, Ais infinitas eiusdem rationis in intellectu, & voluntate. ℞ infinitas nō est ratio ꝓducendi: sed modus intrinsecus principij diuersæ rationis. Adde infinitas non variat: sed arguit entitatem alterius rationis ab esse finito; sic finita voluntas non cōmunicat naturam; infinita, & diuina, quæ æquatur in esse cōmunicat producto naturam. Item intellectus, & volūtas infinitæ, si æquantur in esse, principia cōmunicandi essentiam, diuersimode; modo naturali, vt natus, Filius; vt datus, & procedens S.S. Ad August. qa ab vna, vt natus, Fili'; à duob' vt dat'. S.S. 2 non reduplicatiue; sed specificatiuè; hoc est, quæ ab vna, natus, & genitus.

An processio Spiritus Sancti sit libera. 4.

Datur necessitas coactionis, q̄ est ab extrinseco, potentius vim impellente. necessitas immutabilitatis, quæ in agente excludit posse oppositū. & necessitas simpliciter, vbi oppositū esse non potest; sed absolute repugnat; & hæc est necessitas summæ determinationis. Determinatio necessaria; aut est virtute intrinseca principii agendi, quam hēt ex sua natura; vt cum principiū ad vnum ꝑ se est determinatum; aut nō ex ratione intrinseca, sed principium à se suscipit, sibi imponit determinationem, necessitatem absolutam, non ex ratione intrinseca; sic S.S. à voluntate, libera est, tamen absoluta necessitate procedit. Libere agens dici potest, quod nō coactè, sed spōtaneè, nec ab extrinseco vim hēt; 2 quod voluntarie, si nō per modum principii elicitiuè, ordine causalitatis dominiū sui actus hēt. Vtraque ꝓductio est libera, quia nō est coacta. Vtraque, quia voluntaria, & complacentiam hēt. At ꝓductio S.S. ui principii voluntatis libera est. At ista libertas

non

non est exercitij ad ꝓducere, & non producere; nec specificationis ad agere vnum, & oppositum seù contradictionis, & contrarietatis: sed est libertas essentialis; nã formaliter in essentia, & ratione formali principii includitur; pręscidẽs à libertate exercitii, & specificationis; seù contradictionis, & contrarietatis, quæ est in actibus secundis. Naturale, vt opponitur libero, quod sua natura est ad vnum determinatum, nèc hēc in potestate sua se determinare; nèc ꝓ eodem instanti; nèc pro diuerso; nèc in sensu cõposito, nèc diuiso. liberum quod seipsum determinat, & excludit præcise naturale, siuè id sit necessario, siuè cõtingenter iuxta exigentiã suæ rectitudinis, spectata cõditione obiecti infinitè, vel finitè diligibilis. Hinc necessarium, & contingens; non est idem, vt putãt Caetan. & Thomistę, ac naturale, & liberum. Nam naturale, & liberũ sunt modi agendi oppositi; & naturale stat cũ contingentia; & liberum cum necessitate; causa naturalis pluuiæ potest impediri, & ꝓ fortius agẽs potest superari; & contingenter agere. causa libera dum agit, necessario in sensu composito agit, & tamen libere agit; diuina voluntas sua rectitudine ad obiectum infinitũ necessario amandum, & communicandum necessario se determinat. Vnde sicut natura hẽt suam propriã necessitatem, & contingentiã in quãtum potest deficere. sic libertas suam necessitatem, & cõtingẽtiã; necessitas naturalis nõ stat cum libertate; sed necessitas volũtatis.

Dico. sum me necessarro, ac libere procedit S.S. Scot. 1. d. 10. q. 1. quodlib. 16. art. 1 report. d. 11. q. 3. Probatur Aug. 5 trinit. c. 14. & 32. S.S. exit à Patre, & filio, nõ quomodo natus, sed quomodo datus; exire per modum doni, & dati est volũtatis, cuius est liberaliter donare. 2 libertas est intrinseca conditio volũtatis: ergo illi conuenit necessario in actu operandi, & producendi S.S. Antec. quod ex sua ratione formali est principium productiuum liberũ, vbi est sine impfectione liberè ꝓducit; voluntas suã ratione formali est libera; ergo in Deo sine imperfectione maximè libere ꝓducit. Minor; voluntas finita ad obiectum amabile finitum libere se habet; ergo multo magis volũtas infinita habens obiectum infinitum producit libere amorem infinitũ subsistentem, & S.S. Hęc sequela; infinitas non destruit naturam voluntatis, ergo nèc rationem intrinsecã libertatis, & principii libere producendi. Prima sequela; quod necessario. volũtas diuina infinita simpliciter communicatiua est diuinæ naturæ, & ad summum diligibile necessarium, se habet necessario. nam ad necessarium, & infinitè amabile, infinita rectitudo volũtatis necessario tendit. 3 naturale est sui natura ad agendum determinatum; liberum non intrinsecè determinatum, sed seipsum determinat iuxta conditionem obiecti, vel contigẽter, vel necessario; sed voluntas diuina ad intra necessario

sīpliciter se determinat; ergo libere, cum necessitate. minor; volūtas in Deo veram essentiam, & formalitatē voluntatis imbibit; ergo essentialem libertatem. Nam naturalitas, & libertas differentiæ principij actiui; & implicat voluntariū esse naturale; esse determinatum ad vnum, & nō esse ad vnum contradicūt. 4 naturale, & liberū sunt oppositi modi agendi; ergo volūtas nequit esse principium naturaliter agēdi, vt intellectus. *Antec.* 2 phys. 48. 9 met. 10 principiū actiuum diuidit in naturale, & à proposito; seù naturale, & liberū. *Aug.* 5 ciuit. c. 9 principiū diuidit in naturale, & voluntarium; natura est ad vnū determinata, voluntas se determinat. 5 potentia quæ vnico actu simpliciter circa media liberè se hēt, multo magis circa finem, sed voluntas Dei est potentia nō naturalis, sed libera, & vnico actu vult media, & finē, & omnia vobilia attingit; ergo actu libero attingit, nō naturali. 6 necessitas in productione S.S. non tollit conditionē, quæ est perfectio intrinseca voluntatis: sed libertas dicit perfectionem intrinsecam, ergo ē in productione S.S. Minor; conditio intrinseca potentię, nō repugnat pfectioni potētiæ, siue absolutè consideretur, siue in ordine ad actum pfectum potentiæ. ℞ Caetanus voluntas vt principium S.S. est naturalis, nō libera. Voluntas est vt natura determinata ad S.S. nō vt indifferens & libera. & hoc tam quo ad specificationem, quam quo ad exercitium. Contra Thom. q. 10. de potentia ad 5. necessitas non repugnat libertati voluñtis, & felicitati; vt Aug. 5. de ciuit. Dei, & Deus sua voluntate liberà amat seipsū, & necessario, & tantum amat quātum bonus est; ergo necessitas non repugnat libertati. ℞ Capreolus; p liberū. Thom. intelligit nō coactum, nèc violētum; nō quod opponitur naturali. C. filius etiā non coactè, nec violenter est pductus; ergo præciso actu voluntatis libere est productus. 2 ibi libertas propriè, vt competit volūtati, & vt contradistincta est ab actione naturali. 3 ibid. q. 10. ad 11. processio p intellectum est p modum naturæ; processio p voluntatem est alia; nec ē similis ex vi processionis; ergo pcessio S. S. non est vt nāra. 4. 1. p. 9 41 ar. 2 natura determinatur ad vnum; & effectus assimilatur formæ agētis per quam agit; quale agens est tale facit; sed forma per quam volūtas agit, non est tantum vna; ergo modus producendi per voluntatem distinctus à modo producēdi per nāram. 5 natura producit simile, & agit per formam, quæ ē vna; voluntas libere per formam quam vult. 6. *August.* in Enchir. c. 105. aut voluntas non est, aut libera dicenda est; ergo beati nō eliciunt actus, vt opponitur libertati. 7 idem 2. de lib. arb. motus voluntatis in nostra potestate; ergo naturalitas nō est voluntatis. 8 modi principandi naturaliter, & libere sunt contradictoriè oppositi, nèc se inuicem includunt, & diuidunt principiū operandi, ergo

go eidem voluntati non conueniunt. ℞ Caiet. eadem voluntas, vt in obiectū determinata est natura; vt indifferēs, sic liber. arbitriū, ad S.S. non est indifferens: sicut vt simplex appræhensio ē intellectus. vt discursus est ratio. C. intelligere cū discursu, & sine discursu nō sunt essentialiter diuersi, & omnino primi; nam discursus in notitia principiorū est virtute, & in principiis sunt termini; ac essentialiter subordinātur, se inuicem includunt, & eidē potētiæ insunt: at naturale, & liberum: per se determinatū; & non determinatum ad vnum; voluntarium, & non voluntarium opponūtur; ergo voluntas vt natura non est volūtas. 2 voluntas in se essentialiter nō ad vnū. ℞. ad diuersa obiecta naturalis, & libera. c. actus posteriores potentiis, ergo à priori, & essentialiter non distinguunt potentias. 5 actus nō minus à potentijs, quam ab obiectis prodeunt, sed velle, & intelligere idem obiectum, nō sequitur idem actus; ergo nec vna, & eidem potentia. 3 actus volendi nō est formaliter liber, seù capax libertatis, nam qualitas, & forma naturalis, nihil habens actiuitatis ad opposita, ergo à potentiis pendet actus naturalis, aut liber. 4 voluntati secundū essētiā conuenit esse principium liberū; ergo respectu cuius vis actus voluntatis si non sit coactus, aut violētus, conuenit esse liberū, & maxime circa productionem S.S. quæ intrinsecè est à voluntate. Antec. cui inest ratio libere agēdi p essētiam est essentialiter volūtas; vel nō dabitur liberum essentialiter. 5 voluntas est principium liberum per essentiam; ergo principiū liberū respectu oīs actus volūtatis, & essentialiter libertas. sequela; vt homo per essentiam, & secūdū q ipsum ē rationalis; ergo oīs actus qui peruenit ab homine p essētiā est rationalis; actus naturales sētiendi, & vegetandi non conueniunt homini vt homo ē, sed vt animal, aut viuens. 6 voluntati secundū essentiā inest esse principiū liberū; ergo nō potest in esse principiū naturale, vt contradistinctū à libero; ergo voluntas essentialiter libera, nō naturalis. 7 voluntas hoc ipso, quod haberet actū naturalē nō esset volūtas: nā est potentia essentialiter libera; omnis actus elicitus ab ea ē liber nō naturalis, semper habet suam perfectionē intrinsecā, & essētialem, si haberet actū vt natura trāsiret de pfecto ad impfectū. ℞. Caiet. agere naturaliter eminēter includit agere libere. C. vnū cōtrariū nō includit aliud nèc formaliter, nèc eminenter; rationale nō includit irrationale; naturale ē libero cōtrariū; ordo naturę, & ordo volūtatis oppositi sunt. 2 agere liberè pręsupponit quidē esse naturale voluntatis, sicut actus secundus supponit actū primum; sed modus agendi voluntatis, nō modus agendi à nāra, sed à volūtate; voluntas p essentiā ē nāra libera; ergo essentialiter act⁹ liber ab ea pdit ℞. vt creatus discurrit; in Deo vnico actu: ita volūtas in nobis est libera; in Deo ad intra-

na;

naturalis. C. creatus intellect' nõ vnico actu apprehẽdit terminos & veritates deducit; nec sũt modi distincti: at agere naturaliter, & libere; esse potentiam naturalem, & voluntariam; ex se determinatã, & se determinare, sunt primi modi essendi ℞ vt eadem voluntas, necessario, & cõtingenter; ita naturaliter ad intra, libere ad extra. C. necessario, & cõtingenter sunt differentiæ actuũ, non principiorũ: idem principiũ naturale creatum, vt impedibile contigenter agit, vt non impedibile necessario; idem liberũ, seù voluntas *Dei* per se recta, vt circa summũ diligibile, se determinat necessario; vt respicit diligibile participatum se determinat cõtingenter: at agere naturaliter, & libere à principiis actiuis, ab intrinseca determinatione, vel indeterminatione potentiarũ quæ in actu primo, vt prescindunt ab actibus secũdis, principia sũt per modum naturæ, vel libertatis.

Probatur item conclusio, cum hac libertate esse necessitatem. 1 cum liberte qua procedit S. S. stat non solum necessitas, immutabilitatis; sed sũma necessitas, quę excludit possibilitatem, cõtingentiã & qua omne necesse esse, ex se existit. 2 libertas qua procedit S. S. non est exercitii ad velle, & non velle; nèc specificationis ad velle & nolle; quæ ab aliis, cõtradictionis, & contrarietatis, quia cõtingenter nõ ꝑcedit; sed est libertas essentialis, quæ nèc exercẽtur, nèc specificatur per actum: sed essentialiter voluntati inexistit. 4 voluntas diuina nèc ad intra, nec ad extra est indifferens ad diuersos actus volendi, & nolendi, nostra limitata nõ tendit in diuersa obiecta sine multitudine actuũ; Deus ad extra eminenter ꝑ eundem actũ in diuersa obiecta. libertas exercitii seù contradictionis ponit contigentiã ex parte obiecti non necessario amabilis, & ex parte modi, & tendentiæ, ergo tantum respectu obiecti secundarii: ꝑ instãti æternitatis quo vult, potuit nõ velle, non de nouo, secus mutabilis. 4 necessitas qua ꝑcedit S. S. non est coactionis: nèc naturalis determinationis, quia non à principio naturali determinato ad vnum; sed requisitæ ꝑfectionis quia voluntas infinita nõ potest nõ esse recta, & essentia infinitũ bonum, & infinite diligibilis; qua ratione voluntas infinite recta, nec defectibilis, & essentia infinitum bonum, nèc nõ diligibile; necessario ac libere diligit; & necessario, ac libere spirat, & ꝑducit S. S. 5 volũtas si necessario agit nõ tamen naturaliter agit; agens naturale est determinatũ ad agẽdum, à nãra sua, ignis ad concremandũ; voluntas non aliũdę sed ipsa se determinat. 6 voluntas ad intra si posset contingenter agere, & sibi relinqueretur, tñ se determinaret; agens naturale ex se determinatum, & sua ratione [illegible] trinseca. 7 libertas prin[illegible] ius non ẽ indifferen[illegible] non agendi [illegible] actus à pri[illegible] minar[illegible] sec[illegible]

arb. c. 1 liberior voluntas, quæ, à rectitudine declinare non pōt. 8 liberum, & naturale; necessariū, & contingens: sic se habent, ex Arist. 2 perhierm. c. de modalibus; vt naturale, & liberū opponantur; naturale quod est ad vnum; liberum quod est indeterminatū ad agendum, sed se determinat; Necessarium stat cū libero, & naturali; non autem cū contigenti; liberum stat cum necessario, & cōtingenti, non cū naturali; multa naturaliter fiunt, & tamen per accidens, & cōtingenter, vt mōstra & quæ casu, & fortuna; submersio nauis contingens, & causæ naturales. Deus libere se diligit, tn̄ necessario. multi philosophi volunt Deum ad extra agere necessario, & natura; nos dicimus libere Beatos amare Deū, & necessario. igitur necessitas, & libertas non pugnant.

Arguent Thom. Suar. Caetan. Capreolus, Bannes. S.S. si liberè procedit, quia non coactus, aut quia indifferēs, aut quia interno principio determinatur preuia cognitione, & appræhensione; vtraque productio non est coacta, non est contingens, est ex præuia forma appræhensa: [illegible]raque libera vel neutr[illegible] [illegible]at nāra esse liberum, [illegible] necessarium; nā co[illegible] [illegible]m pone [illegible]ū it[illegible] [illegible]e exit, vt [illegible]u [illegible]riū quod pōt [illegible] vt ē diffe [illegible] [illegible]pii cadit su[illegible] [illegible] [illegible]spicit act[illegible] [illegible] [illegible]tionis, et[illegible] [illegible] [illegible]s. 4 vel

à libero, quia libera ā seruitute, & coactione; vel a libet, quia pro libito cum potestate agēdi; si primū, etiā filius libere genitus; imo agentia naturalia nec coguntur. si secūdū, ergo nō necessario. 5 procedit naturaliter; nā habet naturalē habitudinē ad suū principiū productiuū. 6 quod nō potest sic & aliter esse, naturaliter producitur, nāra enim determinata est ad vnū 7 processio ex intrinseca ratione in se est determinata ad terminum necessariū. 8 principiū producendi libere est in potestate cōstitutū; nā libertas respicit actū. 9 libertas formalissime posita in indifferētia, indeterminatione; nō tantū ad disparata, agendi hoc, & illud; sed ad cōtradictoria agendi, & nō agendi. 10 Hylar. l. de synodis; omnib' creaturis substantiā dedit voluntas; ergo S.S. nō voluntariè, sed naturaliter est product'

Ad 1 est libera à principio essentialiter, se determināte sua intrinseca rectitudine, & exigentia obiecti, cuius est amor. 2 vtraque nō coacta, nèc indifferens, at S.S. à voluntate principio essentialiter libero, filius ab intellectu, qui est potentia naturalis. Ad 2 libertate exercitii, & cōtradictionis, quę modus intrinsecus actionis cōtigentis: essentialis, quę est à principio se determināte; & pręscindit à cōtigentia, & necessitate; i[illegible] [illegible]igentiā obiecti in quo ten[illegible] [illegible]ere nō afficit actū, vt [illegible]s: sed vt per se à prin[illegible] [illegible]ecè se determināte. [illegible] ratio principii liberi [illegible] ab actu cōtingente, & necess-

naturalis. C. creatus intellect' nō vnico actu apprehēdit terminos & veritates deducit, nec sūt modi distincti: at agere naturaliter, & libere; esse potentiam naturalem, & voluntariam; ex se determinatā, & se determinare, sunt primi modi essendi ℞ vt eadem voluntas, necessario, & cōtingenter; ita naturaliter ad intra, libere ad extra. C. necessario, & cōtingenter sunt differentiæ actuū, non principiorū: idem principiū naturale creatum, vt impedibile contingenter agit, vt non impedibile necessario; idem liberū, seù voluntas Dei per se recta, vt circa summū diligibile, se determinat necessario; vt respicit diligibile participatum se determinat cōtingenter: at agere naturaliter, & libere à principiis actiuis, ab intrinseca determinatione, vel indeterminatione potentiarū quæ in actu primo, vt pręscindunt ab actibus secūdis, principia sūt per modum naturæ, vel libertatis.

Probatur item conclusio, cum hac libertate esse necessitatem. 1 cum liberte qua procedit S. S. stat non solum necessitas, immutabilitatis; sed sūma necessitas, quę excludit possibilitatem, cōtingentiā & qua omne necesse esse, ex se existit. 2 libertas qua procedit S. S. non est exercitii ad velle, & non velle, nèc specificationis ad velle & nolle; quæ ab aliis, cōtradictionis, & contrarietatis, quia cōtingenter nō ꝓcedit; sed est libertas essentialis, quæ nèc exercetur, nèc specificatur per actum: sed essentialiter voluntati inexistit. 4 voluatas diuina nèc ad intra, nec ad extra est indfferens ad diuersos actus volendi, & nolendi; nostra limitata nō tendit in diuersa obiecta sine multitudine actuū; Deus ad extra eminenter ꝑ eundem actū in diuersa obiecta. libertas exercitii seù contradictionis ponit contigentiā ex parte obiecti non necessario amabilis, & ex parte modi, & tendentiæ, ergo tantum respectu obiecti secundarii: ꝓ instāti æternitatis quo vult, potuit nō velle, non de nouo, secus mutabilis. 4 necessitas qua ꝓcedit S. S. non est coactionis: nèc naturalis determinationis, quia non à principio naturali determinato ad vnum; sed requisitæ pfectionis quia voluntas infinita nō potest nō esse recta; & essentia infinitū bonum, & infinite diligibilis; qua ratione voluntas infinite recta, nec defectibilis, & essentia infinitum bonum, nèc nō diligibile; necessario ac libere diligit; & necessario, ac libere spirat, & ꝓducit S. S. 5 volūtas si necessario agit nō tamen naturaliter agit; agens naturale est determinatū ad agēdum, à nāra sua, ignis ad concremandū; voluntas non aliūdę sed ipsa se determinat. 6 voluntas ad intra si posset contingenter agere, & sibi relinqueretur, tñ se determinaret; agens naturale ex se determinatum, & sua ratione intrinseca. 7 libertas principii huius non ē indifferentia agendi, & non agendi; sed est inclinatione actus à principio libero se determinare, elicere actū in quo sua pfectione gaudet; Ansel. de lib.

arb.

arb. c. 1 liberior voluntas, quæ à rectitudine declinare non pōt. 8 liberum, & naturale; necessariū, & contingens. sic se habent, ex Arist. 2 perhierm. c. de modalibus; vt naturale, & liberū opponantur; naturale quod est ad vnum; liberum quod est indeterminatū ad agendum, sed se determinat; Necessarium stat cū libero, & naturali; non autem cū contigenti; liberum stat cum necessario, & cōtingenti, non cū naturali; multa naturaliter fiunt, & tamen per accidens, & cōtingenter, vt mōstra & quæ casu, & fortuna; submersio nauis contingens, & causæ naturales. Deus libere se diligit, tñ necessario. multi philosophi volunt Deum ad extra agere necessario, & natura; nos dicimus libere Beatos amare Deū, & necessario. igitur necessitas, & libertas non pugnant.

Arguent Thom. Suar. Caetan. Capreolus, Bannes. S.S. si liberè procedit, quia non coactus, aut quia indifferēs, aut quia interno principio determinatur preuia cognitione, & appræhensione; vtraque productio non est coacta, non est contingens, est ex præuia forma appræhensa; ergo vtraque libera vel neutra. 2 repugnat nāra esse liberum, & intrinsecè necessarium; nā contradictionem poneret; liberū ita à voluntate exit, vt possit non esse; necessariū quod pōt non esse. 3 libertas S.S. vt ē differētia essentialis principii cadit sup actū spirandi; at vt respicit actū ē exercitii, vel specificationis, ergo si ē libera, ē indifferens. 4 vel liberè à libero, quia libera à seruitute, & coactione; vel a libet, quia pro libito cum potestate agēdi; si primū, etiā filius libere genitus; imo agentia naturalia nec coguntur. si secūdū, ergo nō necessario. 5 procedit naturaliter; nā habet naturalē habitudinē ad suū principiū productiuū. 6 quod nō potest sic & aliter esse, naturaliter producitur, nāra enim determinata est ad vnuū 7 processio ex intrinseca ratione in se est determinata ad terminum necessariū. 8 principiū producendi libere est in potestate cōstitutū; nā libertas respicit actū. 9 libertas formalissime posita in indifferētia, indeterminatione; nō tantū ad disparata, agendi hoc, & illud; sed ad cōtradictoria agendi, & nō agendi. 10 Hylar. l. de synodis; omnibus creaturis substantiā dedit voluntas; ergo S.S. nō voluntariè, sed naturaliter est productus

Ad 1 est libera à principio essentialiter, se determināte sua intrinseca rectitudine, & exigentia obiecti, cuius est amor. 2 vtraque nō coacta, nèc indifferens, at S.S. à voluntate principio essentialiter libero, filius ab intellectu, qui est potentia naturalis. Ad 2 libertate exercitii, & cōtradictionis, quę modus intrinsecus actionis cōtigentis: essentialis, quę est à principio se determināte; & pręscindit à cōtigentia, & necessitate; iuxta exigentiā obiecti in quod tendit. Ad 3 libere nō afficit actū, vt est indifferens: sed vt per se à principio intrinsecè se determināte. 2 essentialis ratio principii liberi, pręscindit ab actu cōtingente, & neces-

necessario. Ad 4 libertas à libero; vel libet; est conditio actus, exer citii, vel specificationis libertatis: sed libertas, vt essentiali rati one principii excludit natiuā determinationem ad vnū. vel à libero, & libet; non vt est indifferentia actus; sed indifferentia principii. Ad 5 naturalem habitudinē quę ē aptitudo, & inclinatio naturalis; nō ꝙ sit nāra determinata ad vnū 2 appetitus naturalis ē volūtatis; vt inclinatio intellectus, non qui sit actus elicitus naturalis; nā vtra que potentia habet appetitū naturalem, at elicitiua est sui actus Ad 6 determinatur, quia se determinat actiue, simpliciter necessario; non quod sua nāra principiū est determinatum. Vel ad vnum est nāra, non singulare, quia nāra in vno singulari potest esse prin cipium plurium naturaliter: sed nāra est ad vnum modum ꝓducendi, quia nō indeterminata in opposita; voluntas si necessariò se determinat ad intra, non est determinata ex infinita bonitate & perfectione necessitatē sibi im ponit. Ad 7 necessario quia non contingenter, vt ad extra, non qa sine prinpio libero. 2 liberū hic non pro contingenter producere: sed vt est amor ꝓductus non habitudine naturali, sed à principio libero. Ais Patres liberū accipiunt, vt contingens ℞. liberum quod est indifferens. 2 libertas vt exercitii, & specificationis. 3 libertas actus. 4 creata quę est ad oppositos actus. 5 etiā Patres aiunt liberum quod se determinat. libertas est non posse seruire peccato. Ansel. Beatos se miseros esse velle non possunt. August. S. S⁹. est donum, datū, amor, charitas, quę libere spiratur. Ad 8 libertas essentialis est in potestate, quia non est à principio determinato sed se ipsum determinans. 2 liber actus, vel necessari⁹, vel contingens. 3 libertas secunda, quę est accidentalis differentia principii & essentialis actui libero, sic pen det vt possit non pendere. Ad 9 est indifferentia absoluta ex par- principii, quatenus specificat, & distinguit à principio naturali; non relatiua, quæ respicit actum secundum; pri ma quæ solum po nit natiuam indifferentiā potentię, seù potentiam productiuam potentem: secunda, quę est indifferētia passiua in ordine ad ac tum. 2 necessario absolute se de terminat in ordine ad obiectum primum, & infinitum; libertas cō tradictionis ad secundum obiectū. Ais necessario absolute ad spirandum se determinat; vt simpliciter nequeat non spirare; ergo naturaliter, non libere. sequela, 9 met. 10 naturales potentiæ, quę omnibus requisitis positis, sic ne cessario agūt, vt non possint non agere. ℞ in vsu, exercitio, & a posteriori dedit differentias, non à priori; quo ad actum secundum, non primum; à priori sua nāra illæ sunt determinatæ, istæ se determinant. quodl. 16 T. Ais vis naturaliter existens in volun tate est nāra. ℞ facultas libera est, non naturalis potentia, vt intellectus. Ais voluntas non cōmunicat naturam, nisi vt infinita quæ

quæ eadem cum intellectu: R. pductiones distinctę, non ratione infinitatis, quæ ē in principiis; sed libertas quæ est in volūtate, & naturalis determinationis in intellectu. Ais vtraque determinata ad vnum. R. nō naturalitate agendi, sed conditione obiecti, & perfectione intrinseca volūtatis; vt enim in creatis naturale pōt contingenter agere, quia pōt impediri; ita liberū pōt necessario simpliciter, quia stāte sua libertate pōt se determinare; sic voluntas infinitè recta, est erga obiectū necessario infinitè volibile, necessario se determinat ad spirandū. Ad 1. o ex Hylario tantum ꝙ filius, & S.S. non sint creaturæ Cōtra Arium: sed nāra, & substantia Dei; non ꝙ sit naturaliter ꝑductus. 2 voluntas, vt ad extra dedit creaturis esse; ad intra Spiritui. 3 in alietate naturæ; in idētitate Sp.S. 4 volūtas vt causa dedit esse creaturis; vt principiū originis, & fæcunditatis spirādi ad intra. Adde voluntas non est principium actiuum naturale; est tamen potentia existens in diuina natura.

An Pater, & Filius Spirent vniformiter Spiritum Sanctum. 5

PRimo signo, seù ordine nāræ, vt nro modo explicet; vtraq, fæcunditas in actu primo est in Patre à se; secundo signo actus primæ fæcunditatis ad filium, cui cōmunicatur vis secunde fæcunditatis, cum ordine prioritatis naturalis ad terminum; in tertio signo actus fecunditatis ad Spiritum Sanctum. Hinc si vis spiratiua in filio sit à Patre; & Pater à se, & filius à Patre; tamen quia vna virtus spirandi, vna actio, vnus terminus; nec spirat in quantum plures; nec de ratione principii est concordia, aut mutuitas in eis, verè vniformiter spirant; quia vna voluntas, vnus simplex actus, vnus terminus, esto in Patre à se, in filio eadem virtus à Patre.

Dico. Pater, & filius omninò vniformiter spirant, non difformiter. Scot. 1. d. 13. A. Non consimilis ordo inter Patrem generantem, & spirātem, vt inter Patrem spirantem, & filium spirantē. q. 1 D.S. sācti principium non est perfectius in duobus, q̄ in vno q. 2. actus spirādi in eis conformiter exit. Probatur, vna voluntas, vnus simplex actus, vnus terminus. 2 vere vna simplex actio Patris, & filij ad vnum simplicem terminum. 3 vna simplex virtus spiratrix, & vna numero essentia, ex qua vis prodit, & in qua radicatur. 4 quod Pater spiret immediate; & in quātum dat filio virtutem mediate, non sequitur difformitas, aut diuersitas perfectionis in actu spirādi; quia idē actus est, tantum modus habendi eam Pater à se, filius à patre. 5 Aduerbium difformiter appositum verbo spirare, notat virtutē, & actū spirationis alteri' rationis. 6 prioritas originis, qua Pater à se, filius à Patre; vel nārę qua preintelligatur vis spirandi in Patre; non est ordo nāre in essendo, vt vnū prius alio exeat in actum.

Arguent Vigerius, Bargius, & plures, qui vim spirandi difformiter etiam ponunt. 1. Scot. d. 12. q. 1. 2. Pater, & filius nectuntur in cōmuni producto, ergo vt distincti, secus non necterētur. ec. spirant non vt vnū in essentia, nec vt in persona, sed in vi spirandi ergo vt distincti 2 August. 10. trinit. c. 17 de filio S. S. pcedit, sed hoc illi Pater gignēdo dedit; ergo principaliter à patre. Hierony. in expos. conc. Nicæni, S. S. pprie à Patre. Hylar. 12. trin. S. S. a Patre per filium. Ioannis 5 non potest filius à se quicquam facere; ergo non vniformiter. 3 qualis est ordo inter Patrem generantem, & spirantem; talis inter Patrem spirantem, & spirantem filiū; ergo prius nāraliter in Patre vis spirādi, quam in filio; ergo vniformiter illā non habent, nec vniformiter spirant; qualis est ordo habendi formam, talis agendi per formam. 4 spirant vt illam habent Pater vt proprietarius, qui in habendo non pendet ab alio; filius vt vsuarius, qui in vtendo pendet à Patre. 5 S. S. prius procedit à Patre, quam à filio; ergo à Patre propriè. Antec. in primo signo nāīe in quo Pater est à se, habet spirare à se. Sequela; si Pater prius, ergo fili⁹ non spirat, vel re producit. 6 vis spirandi prius naturaliter est in Patre ergo pri⁹ naturaliter exit à Patre. Antec. primo signo vtraque fæcunditas in Patre; ergo prius actus, vt patris 7 vnus à se, alter ab alio; vnus authoritatiue, alter subauthoritatiue; vnus potestatiue, alter subpotestatiuè; filius non potest à se quicquā facere, ergo non vniformiter. Ad 1 habent cōmune productū, non in quantū distincti, sed in quātum vnū; & productū vnū est ab eis vt vnū. Ad aliud Scoti; spirant non vt vnum in psona, non tamen vt duo principia, aut duplici fœcunditate sed voluntate vna, & in quantū vna. Ad 2 Patres tantum volunt alio actu. 2 authoritas, & subauthoritas, quia Pater à se, filius à Patre, qa prius naturaliter in Patre vis spirādi, quam in filio; quia non vniformiter illam habent. sed vniformiter spirant. Ais spirant vt habent. R̷ si aliam haberent. 2 si dependenter, vt cum caussalitate. Ad 3 ordo inter Patrem generantē, & spirātem: est ordo intellectus, & voluntatis Patris: ordo inter Patrem, & filiū spirantes, est eiusdem voluntatis ante terminū pductū. 2 ordo habēdi, & agendi, non alia rōne, sed simplicissima, & eadē rōne 3 plura supposita non variāt, nec multiplicant actionē, vbi forma agēdi est vna, & simplex, & prior respectu termini. Ad 4 hæ voces proprietarius, vt vsuarius, si interdū apud Patres, & doctores, non propriè sunt acceptæ, quasi dependenter; sed quia est filius a Patre. 2 nō quia filius imperfecte, & nō propriè habeat; sed p metaphorā, quia Pater à se, filius à Patre; Pater authoritatiuè, & filius subauthoritatiuè: at hæ voces non sunt in rigore, nam vniformē, & eandem vim simplicissimam spirandi habent, nec alia vis vtriusq;

Ad

Ad 5 prius origine, quia Pater à se, filius à Patre; non nãra, quod prius spiret, quam filius. 2 in actu primo, non secundo. 3 ordo habendi vim, non egressu in actũ. Ad 6 in actu primo prius in Patre; in actu secũdo simul ab vtroque. Vel fæcunditas proxime ad spirandum, nõ prius quã in filio; Ad 7 hic est ordo suppositorum spirantium, nõ spirationis. 2 modus habendi vim, nõ egressus in spirationem, quę vna ab vtroq. 3 preintelligĩ in Patre vis spirandi, at cum filio spirat. 4 authoritas, & subauthoritas nõ proprie, & in rigore, cum imꝑfectione, & depẽdetia alterius; sed quia in Patre à se, in filio à Patre.

An Pater, & filius Spirent vt omnino Vnum. 6.

ILlud vt vnum; sumi potest reduplicatiuè, vt determinat rationẽ formalẽ, & causã necessariam inhærẽtiæ ꝑdicati ad subiectum; vt homo inquantũ rõnalis est risibilis, rationalitas est causa, & ratio intrinseca; & specificatiuè in ꝓpria rõne formali, at ꝑscindit à causa necessaria, vt homo in quantum rationalis est sẽsibilis, hic specificatiuè, nam vnitas principij nõ est ratio formalis ob quam conueniat Patri, & filio spirare; nec ratio intrinseca, cur Patri, & filio; nã vnitas principij in duobus nõ est ratio spirandi, nec formalitas; sed specificat formalẽ rõnem, sub qua est cũ Pater & Filius spirant. Principiũ spirãdi ad intra notionale, sumi põt pro principio quo, & est ratio principiandi in obliquo, & est principiũ ꝙ, ꝙ principiat in recto; vt Tres ad extra sũt oĩum creaturarum vnum principium, quia oẽs ad candẽ ꝓductionẽ cõcurrunt. nunc non est sensus, si in principio quo spirandi per se includatur pluralitas suppositorum, nã vt omnino vnicum, vt ꝑscindit à suppositis: sed est sensus de principio ꝙ, an in recto principiũ, ꝙ spirat redupplicatiuè suppositorũ pluralitatem requirat; nam materialiter, specificatiuè, & in re, Pater, & filius sunt duo supposita spirantia.

Dico. Pater, & filius absolutè, vt vnũ principiũ ꝙ spirant. Scot. 1.d.11.q.vn. eadẽ ꝓductione spirant. d 12 q.1. spirant vt omnino vnũ. lit. B absolutè affirmat esse vnũ principium spirandi. Si lit. V. an sint vnus spirator, vel duo spirantes, asserat à significato nominis petenda solutio. Probatur 1 August. 5. trinit. c 14. Pater, & filius vnum principium spirandi, vt vnum principium creaturarũ; creaturæ sunt à tribus vt vnum. 2 Pater prius origine hẽt fæcunditatem intellectus, & voluntatis; at in illo priori, seu signo naturæ eadẽ numero fæcunditas voluntatis cõmunicatur filio, vt nõ dũ terminata: ergo in posteriori signo originis, vel natę S.S. est à Patre, & filio, vt vno principio, ꝙ & vna fæcunditate voluntatis, & principij. 3 A rõnẽ prĩcipii quo proxime ãgẽdi spectat perfectio eius in se, & in persona, seu supposito idoneo, priusquam intel-

intellectus, voluntas æque habent infinitatem;at diuersam rationem principii. Ad 10 producit necessitate; nō vt potentia naturalis.2 quia voluntas diuina infinita ad terminū infinitū. Ais vtraque potentia est infinita, & diuina;ergo vtraque determinata ad vnum,& generatio,vel neutra. 2 si non conuenit alicui sua formali ratione communicare nāram, nèc vt infinita & diuina Antec. infinitas virtutem alteri' rationis non tribuit, sed intensionem ℟ vtraque diuina, & infinita, est principium communicandi naturam, & ratio essendi simpliciter;at vt intellectus est communicatio naturalis, & generatio:non processio.Ad 2 voluntas, vt præscindens à ratione finita, & infinita; sic nèc ei conuenit,nèc repugnat naturam cōmunicare; vt infinita, sic repugnat voluntati amorē infinitum sibi, & obiecto adequatè elicere, ac producere,& subsistentē non esse. 2 voluntas diuina ex se habet infinitatē formaliter,ab essentia vt fundamēto ex qua pululat, est principium operandi, & producendi, Ais infinitas eiusdem rationis in intellectu, & voluntate. ℟ infinitas nō est ratio ꝓducendi:sed modus intrinsecus principij diuersæ rationis. Adde infinitas non variat: sed arguit entitatem alterius rationis ab esse finito; sic finita voluntas non cōmunicat naturam; infinita, & diuina, quæ æquatur in esse cōmunicat producto naturam. Item intellectus, & volūtas infinitæ,; si æquantur in esse,principia cōmunicandi essentiam, diuersimode; modo naturali, vt natus, Filius; vt datus, & procedens S.S. Ad August. qa ab vna, vt natus, Fili'; à duob' vt dat'. S.S.2 non reduplicatiue; sed specificatiuè; hoc est, quæ ab vna, natus, & genitus.

An processio Spiritus Sancti sit libera. 4.

DAtur necessitas coactionis, q̄ est ab extrinseco, potentius vim impellente. necessitas immutabilitatis, quæ in agente excludit posse oppositū. & necessitas simpliciter, vbi oppositū esse non potest; sed absolute repugnat; & hæc est necessitas summæ determinationis. Determinatio necessaria; aut est virtute intrinseca principii agendi, quam hēt ex sua natura; vt cum principiū ad vnum ꝑ se est determinatum; aut nō ex ratione intrinseca, sed principium à se suscipit, sibi imponit determinationem, necessitatem absolutam, non ex ratione intrinseca; sic S.S. à voluntate, libera est, tamen absoluta necessitate procedit. Libere agens dici potest, quod nō coactè, sed spōtaneè,nec ab extrinseco vim hēt; 2 quod voluntarie, si nō per modum principii elicitiuè, ordine causalitatis dominiū sui actus hēt. Vtraque ꝓductio est libera, quia nō est coacta. Vtraque, quia voluntaria, & complacentiam hēt. At ꝓductio S. S. ui principii voluntatis libera est. At ista libertas non

non est exercitij ad ꝓducere, & non producere; nec specificationis ad agere vnum, & oppositum seù contradictionis, & contrarietatis: sed est libertas essentialis; nā formaliter in essentia, & ratione formali principii includitur; pręscidēs à libertate exercitii, & specificationis; seù contradictionis, & contrarietatis, quæ est in actibus secundis. Naturale, vt opponitur libero, quod sua natura est ad vnum determinatum, nèc hēt in potestate sua se determinare, nèc ꝓ eodem instanti, nèc pro diuerso; nèc in sensu cōposito, nèc diuiso. liberum quod seipsum determinat, & excludit præcise naturale, siuè id sit necessario, siuè cōtingenter iuxta exigentiā suæ rectitudinis, spectata cōditione obiecti infinitè, vel finitè diligibilis. Hinc necessarium, & contingens, non est idem; vt putāt Caetan. & Thomistę, ac naturale, & liberum. Nam naturale, & liberū sunt modi agendi oppositi; & naturale stat cū contingentia; & liberum cum necessitate; causa naturalis pluuiæ potest impediri, & ꝑ fortius agēs potest superari; & contingenter agere. causa libera dum agit, necessario in sensū composito agit, & tamen libere agit; diuina voluntas sua rectitudine ad obiectum infinitū necessario amandum, & communicandum necessario se determinat. Vnde sicut natura hēt suam propriā necessitatem, & contingentiā in quātum potest deficere; sic libertas suam necessitatem; & cōtingētiā. necessitas naturalis nō stat cum libertate; sed necessitas volūtatis.

Dico. sum me necessario, ac libere procedit S.S. Scot. 1. d. 10. q. 1. quodlib. 16. art. 1 report. d. 11. q. 3. Probatur Aug. 5 trinit. c. 14. & 32. S.S. exit à Patre, & filio, nō quomodo natus, sed quomodo datus; exire per modum doni, & dati est volūtatis, cuius est liberaliter donare. 2 libertas est intrinseca conditio volūtatis: ergo illi conuenit necessario in actu operandi, & producendi S.S. Antec. quod ex sua ratione formali est principium productiuum liberū, vbi est sine imperfectione liberè ꝓducit; voluntas sua ratione formali est libera; ergo in Deo sine imperfectione maximè libere ꝓducit. Minor; voluntas finita ad obiectum amabile finitum libere se habet; ergo multo magis volūtas infinita habens obiectum infinitum producit libere amorem infinitū subsistentem, & S.S. Hęc sequela; infinitas non destruit naturam voluntatis, ergo nèc rationem intrinsecā libertatis, & principii libere producendi. Prima sequela; quod necessario. volūtas diuina infinita simpliciter communicatiua est diuinæ naturæ, & ad summum diligibile necessarium, se habet necessario. nam ad necessarium, & infinitè amabile, infinita rectitudo volūtatis necessario tendit. 3 naturale est sui natura ad agendum determinatum; liberum non intrinsecè determinatum, sed seipsum determinat iuxta conditionem obiecti, vel contigēter, vel necessario; sed voluntas diuina ad intra necessario

sĩpliciter se determinat; ergo libere, cum necessitate. minor; volũtas in Deo veram essentiam, & formalitatẽ voluntatis imbibit; ergo essentialem libertatem. Nam naturalitas, & libertas differentiæ principij actiui; & implicat voluntariũ esse naturale; esse determinatum ad vnum, & nõ esse ad vnum contradicũt. 4 naturale, & liberũ sunt oppositi modi agendi; ergo volũtas nequit esse principium naturaliter agẽdi, vt intellectus. Antec. 2 phys. 48. 9 met. 10 principiũ actiuum diuidit in naturale, & à proposito; seù naturale, & liberũ. Aug. 5 ciuit. c. 9 principiũ diuidit in naturale, & voluntarium; natura est ad vnũ determinata, voluntas se determinat. 5 potentia quæ vnico actu simpliciter circa media liberè se hẽt, multo magis circa finem, sed voluntas Dei est potentia nõ naturalis, sed libera, & vnico actu vult media, & finẽ, & omnia volibilia attingit; ergo actu libero attingit, nõ naturali. 6 necessitas in productione S.S. non tollit conditionẽ, quæ est perfectio intrinseca voluntatis: sed libertas dicit perfectionem intrinsecam, ergo ẽ in productione S.S. Minor; conditio intrinseca potentię, nõ repugnat pfectioni potẽtiæ, siue absolutè consideretur, siue in ordine ad actum pfectum potentiæ. ℞ Caetanus voluntas vt principicipium S.S. est naturalis, nõ libera. Voluntas est vt natura determinata ad S.S. nõ vt indifferens & libera. & hoc tam quo ad specificationem, quam quo ad exercitium. Contra Thom. q. 10. de potentia ad 5. necessitas non repugnat libertati voluñtis, & felicitati; vt Aug. 5. de ciuit. Dei, & Deus sua voluntate liberà amat seipsũ, & necessario, & tantum amat quãtum bonus est; ergo necessitas non repugnat libertati. ℞ Capreolus; p liberũ. Thom. intelligit nõ coactum, nèc violẽtum; nõ quod opponitur naturali. C. filius etiã non coactè, nec violenter est pductus; ergo præciso actu voluntatis libere est productus. 2 ibi libertas propriè, vt competit volũtati, & vt contradistincta est ab actione naturali. 3 ibid. q. 10. ad 11. processio pintellectum est p modum naturæ; processio p voluntatem est alia; nec ẽ similis ex vi processionis; ergo pcessio S. S. non est vt nãra. 4. 1. p. 9 41 ar. 2 natura determinatur ad vnum; & effectus assimilatur formæ agẽtis per quam agit; quale agens est tale facit; sed forma per quam volũtas agit, non est tantum vna; ergo modus producendi per voluntatem distinctus à modo producẽdi per nãram. 5 natura producit simile, & agit per formam, quæ ẽ vna; voluntas libere per formam quam vult. 6. Auguft. in Enchir. c. 105. aut voluntas non est, aut libera dicenda est; ergo beati nõ eliciunt actus, vt opponitur libertati. 7 idem 2. de lib. arb. motus voluntatis in nostra potestate; ergo naturalitas nõ est voluntatis. 8 modi principandi naturaliter, & libere sunt contradictoriè oppositi, nèc se inuicem includunt, & diuidunt principiũ operandi, ergo

go eidem voluntati non conueniunt. ℞ Caiet. eadem voluntas, vt in obiectū determinata est natura; vt indifferēs, sic liber. arbitriū, ad S.S. non est indifferens: sicut vt simplex appræhensio ē intellectus, vt discursus est ratio. C. intelligere cū discursu, & sine discursu nō sunt essentialiter diuersi, & omnino primi; nam discursus in notitia principiorū est virtute, & in principiis sunt termini; ac essentialiter subordināturque, se inuicem includunt, & eidē potētiæ insunt: at naturale, & liberum: per se determinatū, & non determinatum ad vnum; voluntarium, & non voluntarium opponūtur; ergo voluntas vt natura non est volūtas. 2 voluntas in se essentialiter nō ad vnū. ℞. ad diuersa obiecta naturalis, & libera. c. actus posteriores potentiis, ergo à priori, & essentialiter non distinguunt potentias. 5 actus nō minus à potentijs, quam ab obiectis prodeunt; sed velle, & intelligere idem obiectum, nō sequitur idem actus; ergo nec vna, & eadem potentia. 3 actus volendi nō est formaliter liber, seù capax libertatis, nam qualitas, & forma naturalis, nihil habens actiuitatis ad opposita, ergo à potentiis pendet actus naturalis, aut liber. 4 voluntati secundū essentiā conuenit esse principium liberū; ergo respectu cuius vis actus voluntatis si non sit coactus, aut violētus, conuenit esse liberū, & maxime circa productionem S.S. quæ intrinsecè est à voluntate. Antec. cui inest ratio libere agēdi ꝑ essētiam est essentialiter volūtas; vel nō dabitur liberum essentialiter. 5 voluntas est principium liberum per essentiam; ergo principiū liberū respectu oīs actus volūtatis, & essentialiter libertas. sequela; vt homo per essentiam, & secūdū q ipsum ē rationalis; ergo oīs actus qui peruenit ab homine ꝑ essētiā est rationalis; actus naturales sētiendi, & vegetandi non conueniunt homini vt homo ē, sed vt animal, aut viuens. 6 voluntati secundū essentiā inest esse principiū liberū; ergo nō potest in esse principiū naturale, vt contradistinctū à libero; ergo voluntas essentialiter libera, nō naturalis. 7 voluntas hoc ipso, quod haberet actū naturalē nō esset volūtas: nā est potentia essentialiter libera; omnis actus elicitus ab ea ē liber nō naturalis, semper habet suam perfectionē intrinsecā, & essētialem, si haberet actū vt natura trāsiret de ꝑfecto ad imꝑfectū. ℞. Caiet. agere naturaliter eminēter includit agere libere. C. vnū cōtrariū nō includit aliud nèc formaliter, nèc eminenter; rationale nō includit irrationale; naturale ē libero cōtrariū; ordo naturę, & ordo volūtatis oppositi sunt. 2 agere liberè pręsupponit quidē esse naturale voluntatis, sicut actus secundus supponit actū primum; sed modus agendi voluntatis, nō modus agendi à nāra, sed à volūtate; voluntas ꝑ essentiā ē nāra libera; ergo essentialiter act⁹ liber ab ea ꝑdit ℞. vt creatus discurrit; in Deo vnico actu: ita volūtas in nobis est libera; in Deo ad intra

na-

naturalis.C. creatus intellect' nō vnico actu apprehēdit terminos & veritates deducit, nec sūt modi distincti: at agere naturaliter, & libere; esse potentiam naturalem, & voluntariam; ex se determinatā, & se determinare, sunt primi modi essendi R vt eadem voluntas, necessario, & cōtingenter; ita naturaliter ad intra, libere ad extra. C. necessario, & cōtingenter sunt differentiæ actuū, non principiorū: idem principiū naturale creatum, vt impedibile contigenter agit, vt non impedibile necessario; idem liberū, seù voluntas Dei per se recta, vt circa summū diligibile, se determinat necessario; vt respicit diligibile participatum se determinat cōtingenter: at agere naturaliter, & libere à principiis actiuis, ab intrinseca determinatione, vel indeterminatione potentiarū quæ in actu primo, vt prescindunt ab actibus secūdis, principia sūt per modum naturæ, vel libertatis.

Probatur item conclusio, cum hac libertate esse necessitatem. 1 cum liberte qua procedit S. S. stat non solum necessitas, immutabilitatis; sed sūma necessitas, quę excludit possibilitatem, cōtingentiā & qua omne necesse esse, ex se existit. 2 libertas qua procedit S. S. non est exercitii ad velle, & non velle; nec specificationis ad velle & nolle; quæ ab alijs, cōtradictionis, & contrarietatis, quia cōtingenter nō pcedit; sed est libertas essentialis, quæ nec exercetur, nec specificatur per actum: sed essentialiter voluntati inexistit. 4 voluntas diuina nec ad intra, nec ad extra est indfferens ad diuersos actus volendi, & nolendi, nostra limitata nō tendit in diuersa obiecta sine multitudine actuū; Deus ad extra eminenter p eundem actū in diuersa obiecta. libertas exercitii seù contradictionis ponit contigentiā ex parte obiecti non necessario amabilis, & ex parte modi, & tendentiæ, ergo tantum respectu obiecti secundarii: p instāti æternitatis quo vult, potuit nō velle, non de nouo, secus mutabilis. 4 necessitas qua pcedit S. S. non est coactionis: nec naturalis determinationis, quia non à principio naturali determinato ad vnum; sed requisitæ pfectionis quia voluntas infinita nō potest nō esse recta, & essentia infinitū bonum, & infinite diligibilis; qua ratione voluntas infinite recta, nec defectibilis; & essentia infinitum bonum, nec nō diligibile; necessario ac libere diligit; & necessario, ac libere spirat, & pducit S. S. 5 volūtas si necessario agit nō tamen naturaliter agit; agens naturale est determinatū ad agēdum, à nāra sua, ignis ad concremandū; voluntas non aliūde sed ipsa se determinat. 6 voluntas ad intra si posset contingenter agere, & sibi relinqueretur, tn̄ se determinaret; agens naturale ex se determinatum, & sua ratione intrinseca. 7 libertas principii huius non ē indifferentia agendi, & non agendi; sed est inclinatione actus à principio libero se determinare, elicere actū in quo sua pfectione gaudet; Ansel. de lib. arb.

arb. c. 1 liberior voluntas, quæ, à rectitudine declinare non pôt. 8 liberum, & naturale; necessariũ, & contingens; sic se habent, ex Arist. 2 perhierm. c. de modalibus; vt naturale, & liberũ opponantur; naturale ꝙ est ad vnum; liberum ꝙ est indeterminatũ ad agendum, sed se determinat; Necessarium stat cũ libero, & naturali; non autem cũ contigenti; liberum stat cum necessario, & cõtingenti, non cũ naturali; multa naturaliter fiunt, & tamen per accidens, & cõtingenter, vt mõstra & quæ casu, & fortuna; submersio nauis contingens, & causæ naturales. Deus libere se diligit, tñ necessario. multi philosophi volunt Deum ad extra agere necessario, & natura; nos dicimus libere. Beatos amare Deũ, & necessario. igitur necessitas, & libertas non pugnant.

Arguent Thom. Suar. Caetan. Capreolus, Bannes. S.S. si liberè ꝓcedit, quia non coactus, aut quia indifferẽs, aut quia interno principio determinatur prçuia cognitione, & appræhensione; vtraque ꝓductio non est coacta, non est contingens, est ex præuia forma appræhensa; ergo vtraque libera vel neutra. 2 repugnat nãra esse liberum, & intrinsecè necessarium; nã contradictionem poneret; liberũ ita à voluntate exit, vt possit non esse; necessariũ ꝙ pôt non esse. 3 libertas S.S. vt ẽ differẽtia essentialis principii cadit sup actũ spirandi; at vt respicit actũ ẽ exercitii, vel specificationis, ergo si ẽ libera, ẽ indifferens. 4 vel liberè à libero, quia libera à seruitute, & coactione; vel a libet, quia ꝓlibito cum potestate agẽdi; si primũ, etiã filius libere genitus; imo agentia naturalia nec coguntur. si secũdũ, ergo nõ necessario. 5 ꝓcedit naturaliter; nã habet naturalẽ habitudinẽ ad suũ principiũ ꝓductiuũ. 6 ꝙ nõ potest sic & aliter esse, naturaliter ꝓducitur, nãra enim determinata est ad vnũ 7 ꝓcessio ex intrinseca ratione in se est determinata ad terminum necessariũ. 8 principiũ ꝓducendi libere est in potestate cõstitutũ; nã libertas respicit actũ. 9 libertas formalissime posita in indifferẽtia, indeterminatione; nõ tantũ ad disparata, agendi hoc, & illud; sed ad cõtradictoria agendi, & nõ agendi. 10 Hylar. l. de synodis; omnibꝰ creaturis substantiã dedit voluntas; ergo S.S. nõ voluntariè, sed naturaliter est productꝰ

Ad 1 est libera à principio essentialiter, se determinãte sua intrinseca rectitudine, & exigentia obiecti, cuius est amor. 2 vtraque nõ coacta, nec indifferens, at S.S. à voluntate principio essentialiter libero, filius ab intellectu, qui est potentia naturalis. Ad 2 libertate exercitii, & cõtradictionis, quç modus intrinsecus actionis cõtigentis: essentialis, quç est à principio se determinãte; & prçscindit à cõtigentia, & necessitate; iuxta exigentiã obiecti in ꝙ tendit. Ad 3 libere nõ afficit actũ, vt est indifferens: sed vt ꝑ se à principio intrinsecè se determinãte. 2 essentialis ratio principii liberi, prçscindit ab actu cõtingente, & neces-

necessario. Ad 4 libertas à libero; vel libet, est conditio actus, exercitii, vel specificationis libertatis: sed libertas, vt essentiali ratione principii excludit natiuã determinationem ad vnũ. vel à libero, & libet; non vt est indifferentia actus; sed indifferentia principii. Ad 5 naturalem habitudinẽ quę ẽ aptitudo, & inclinatio naturalis; nõ ꝙ sit nãra determinata ad vnũ. 2 appetitus naturalis ẽ volũtatis; vt inclinatio intellectus, non qui sit actus elicitus naturalis; nã vtraque potentia habet appetitũ naturalem, at elicitiua est sui actus Ad 6 determinatur, quia se determinat actiue, simpliciter necessario; non quod sua nãra principiũ est determinatum. *V*el ad vnum est nãra, non singulare; quia nãra in vno singulari potest esse principium plurium naturaliter: sed nãra est ad vnum modum ꝓducendi, quia nõ indeterminata in opposita; voluntas si necessariò se determinat ad intra, non est determinata ex infinita bonitate & perfectione necessitatẽ sibi imponit. Ad 7 necessario, quia non contingenter, vt ad extra; non qa sine prinpio libero. 2 liberũ hic non pro contingenter producere: sed vt est amor ꝓductus non habitudine naturali, sed à principio libero. Ais Patres liberũ accipiunt, vt contingens ℞. liberum quod est indifferens. 2 libertas vt exercitii, & specificationis. 3 libertas actus. 4 creata quę est ad oppositos actus. 5 etiã Patres aiunt liberum quod se determinat. libertas est non posse seruire peccato. Ansel. Beatos se miseros esse velle non possunt. *A*ugust. S.S⁹. est donum, datũ, amor, charitas, quę libere spiratur. Ad 8 libertas essentialis est in potestate, quia non est à principio determinato sed se ipsum determinans. 2 liber actus, vel necessari⁹, vel contingens. 3 libertas secunda, quę est accidentalis differentia principii & essentialis actui libero, sic pendet vt possit non pendere. Ad 9 est indifferentia absoluta ex parte principii, quatenus specificat, & distinguit à principio naturali; non relatiua, quæ respicit actum secundum; prima quæ solum ponit natiuam indifferentiã potentię, seu potentiam productiuam potentem: secunda, quę est indifferẽtia passiua in ordine ad actum. 2 necessario absolute se determinat in ordine ad obiectum primum, & infinitum; libertas cõtradictionis ad secundum obiectũ. Ais necessario absolute ad spirandum se determinat; vt simpliciter nequeat non spirare; ergo naturaliter, non libere. sequela, 9 met. 10 naturales potentiæ, quę omnibus requisitis positis, sic necessario agũt, vt non possint non agere. ℞ in vsu, exercitio, & a posteriori dedit differentias, non à priori; quo ad actum secundum, non primum; à priori sua nãra illæ sunt determinatæ, istæ se determinant. quodl. 16 T. *A*is vis naturaliter existens in voluntate est nãra. ℞ facultas libera est, non naturalis potentia, vt intellectus. *A*is voluntas non cõmunicat naturam, nisi vt infinita

quæ

quæ eadem cum intellectu. R. productiones distinctę, non ratione infinitatis, quæ ē in principiis; sed libertas quæ est in volũtate, & naturalis determinationis in intellectu. Ais vtraque determinata ad vnum. R. nõ naturalitate agendi, sed conditione obiecti; & perfectione intrinseca volũtatis; vt enim in creatis naturale põt contingenter agere, quia põt impediri; ita liberũ põt necessario simpliciter, quia stãte sua libertate põt se determinare; sic voluntas infinitè recta, est erga obiectũ necessario infinitè volibile, necessario se determinat ad spirandũ. Ad 10 ex Hylario tantum ꝙ filius, & S.S. non sint creaturæ Cõtra Arium: sed nãra, & substantia Dei; non ꝙ sit naturaliter ꝓductus. 2 voluntas, vt ad extra dedit creaturis esse; ad intra Spiritui. 3 in alietate naturæ; in idẽtitate Sp.S. 4 volũtas vt causa dedit esse creaturis; vt principiũ originis, & fæcunditatis spirãdi ad intra. Adde voluntas non est principium actiuum naturale; est tamen potentia existens in diuina natura.

An Pater, & Filius Spirent vniformiter Spiritum Sanctum. 5

PRimo signo, seù ordine nãræ, vt nr̃o modo explicet; vtraq. fæcunditas in actu primo est in Patre à se; secundo signo actus primæ fæcunditatis ad filium, cui cõmunicatur vis secundæ fæcunditatis, cum ordine prioritatis naturalis ad terminum; in tertio signo actus fecunditatis ad Spiritum Sanctum. Hinc si vis spiratiua in filio sit à Patre; & Pater à se, & filius à Patre; tamen quia vna virtus spirandi, vna actio, vnus terminus; nèc spirat in quantum plures; nèc de ratione principii est concordia, aut mutuitas in eis, verè vniformiter spirant; quia vna voluntas, vnus simplex actus, vnus terminus, esto in Patre à se, in filio eadem virtus à Patre.

Dico. Pater, & filius omninò vniformiter spirant, non difformiter. Scot. 1. d. 13. A. Non consimilis ordo inter Patrem generantem, & spirãtem, vt inter Patrem spirantem, & filium spirantẽ. q. 1 D.S. sãcti principium non est perfectius in duobus, q̃ in vno q. 2. actus spirãdi in eis conformiter exit. Probatur, vna voluntas, vnus simplex actus, vnus terminus. 2 vere vna simplex actio Patris, & filij ad vnum simplicem terminum. 3 vna simplex virtus spiratrix, & vna numero essentia, ex qua vis prodit, & in qua radicatur. 4 quod Pater spiret immediate; & in quãtum dat filio virtutem mediate, non sequitur difformitas, aut diuersitas perfectionis in actu spirãdi; quia idẽ actus est, tantum modus habendi eam Pater à se, filius à patre. 5 Aduerbium difformiter appositum verbo spirare, notat virtutẽ, & actũ spirationis alteri' rationis. 6 prioritas originis, qua Pater à se, filius à Patre; vel nãrę qua preintelligatur vis spirandi in Patrę; non est ordo nãre in essendo, vt vnũ prius alio exeat in actum.

Arguent Vigerius, Bargius, & plures, qui vim spirandi difformiter etiam ponunt. 1. Scot. d. 12. q. 1. 2. Pater, & filius nectuntur in cōmuni producto, ergo vt distincti, secus non necterētur. cc. spirant non vt vnū in essentia, nec vt in persona, sed in vi spirandi ergo vt distincti 2 August. 10. trinit. c. 17 de filio S. S. pcedit, sed hoc illi Pater gignēdo dedit; ergo principaliter à patre. Hierony. in expos. conc. Nicæni, S. S. pprie à Patre. Hylar. 12. trin. S. S. a Patre per filium. Ioannis 5 non potest filius à se quicquam facere; ergo non vniformiter. 3 qualis est ordo inter Patrem generantem, & spirantem; talis inter Patrem spirantem, & spirantem filiū; ergo prius nāraliter in Patre vis spirādi, quam in filio; ergo vniformiter illā non habent, nec vniformiter spirant; qualis est ordo habendi formam, talis agendi per formam. 4 spirant, vt illam habent Pater vt proprietarius, qui in habendo non pendet ab alio; filius vt vsuarius, qui in vtendo pendet à Patre. 5 S. S. prius procedit à Patre, quam à filio; ergo à Patre propriè. Antec. in primo signo nāīe in quo Pater est à se, habet spirare à se. Sequela; si Pater prius, ergo fili⁹ non spirat, vel reproducit. 6 vis spirandi prius naturaliter est in Patre ergo pri⁹ naturaliter exit à Patre. Antec. primo signo vtraque fæcunditas in Patre; ergo prius actus, vt patris 7 vnus à se, alter ab alio; vnus authoritatiue, alter subauthoritatiue; vnus potestatiue, alter subpotestatiuè; filius non potest à se quicquā facere, ergo non vniformiter. Ad 1 habent cōmune productū, non in quantū distincti, sed in quātum vnū; & productū vnū est ab eis vt vnū. Ad aliud Scoti; spirant non vt vnum in persona, non tamen vt duo principia, aut duplici fecunditate sed voluntate vna, & in quantū vna. Ad 2 Patres tantum volunt alio actu. 2 authoritas, & subauthoritas, quia Pater à se, filius à Patre; qa prius naturaliter in Patre vis spirādi, quam in filio; quia non vniformiter illam habent, sed vniformiter spirant. Ais spirant vt habent. R. si aliam haberent. 2 si dependenter, vt cum caussalitate. Ad 3 ordo inter Patrem generantē, & spirātem: est ordo intellectus, & voluntatis Patris: ordo inter Patrem, & filiū spirantes, est eiusdem voluntatis ante terminū pductū. 2 ordo habēdi, & agendi, non alia rōne, sed simplicissima, & eadē rōne 3 plura supposita non variāt, nec multiplicant actionē, vbi forma agēdi est vna, & simplex, & prior respectu termini. Ad 4 hæ voces, proprietarius, vt vsuarius, si interdū apud Patres, & doctores, non propriè sunt acceptæ, quasi dependenter; sed quia est filius a Patre. 2 nō quia filius imperfecte, & nō propriè habeat; sed p metaphorā, quia Pater à se, filius à Patre; Pater authoritatiuè, & filius subauthoritatiuè: at hæ voces non sunt in rigore, nam vniformē, & eandem vim simplicissimam spirandi habent, nec alia vis vtriusq;

Ad

Ad 5 prius origine, quia Pater à se, filius à Patre; non nãra, quod prius spiret, quam filius. 2 in actu primo, non secundo. 3 ordo habendi vim, non egressu in actũ. *Ad* 6 in actu primo prius in Patre; in actu secũdo simul ab vtroque. Vel fœcunditus proxime ad spirandum, nõ prius quã in filio; Ad 7 hic est ordo suppositorum spirantium, nõ spirationis. 2 modus habendi vim, nõ egressus in spirationem, quę vna ab vtroq. 3 preintelligĩr in Patre vis spirandi, at cum filio spirat. 4 authoritas, & subauthoritas nõ proprie, & in rigore, cum impfectione, & depẽdētia alterius; sed quia in Patre à se, in filio à Patre.

An Pater, & filius Spirent vt omnino Vnum. 6.

ILlud vt vnum; sumi potest redupplicatiuè, vt determinat rationẽ formalẽ, & causã necessariam inhærẽtiæ pdicati ad subiectum; vt homo inquantũ rõnalis est risibilis, rationalitas est causa, & ratio intrinseca; & specificatiuè in ppria rõne formali, at pscindit à causa necessaria, vt homo in quantum rationalis est sẽsibilis, hic specificatiuè, nam vnitas principij nõ est ratio formalis ob quam conueniat Patri, & filio spirare; nec ratio intrinseca, cur Patri, & filio; nã vnitas principij in duobus nõ est ratio spirandi, nec formalitas; sed specificat formalẽ rõnem, sub qua est cũ Pater & Filius spirant. Principiũ spirãdi ad intra notionale, sumi põt pro principio quo, & est ratio principiandi; in obliquo, & est principiũ q, q principiat in recto; vt Tres ad extra sũt oĩum creaturarum vnum principium, quia oẽs ad eandẽ pductionẽ cõcurrunt. nunc non est sensus, si in principio quo spirandi per se includatur pluralitas suppositorum, nã vt omnino vnicum, vt pscindit à suppositis: sed est sensus de principio q, an in recto principiũ, q spirat redupplicatiuè suppositorũ pluralitatem requirat; nam materialiter, specificatiuè, & in re, Pater, & filius sunt duo supposita spirantia.

Dico. Pater, & filius absolutè, vt vnũ principiũ q spirant. Scot. 1.d.11.q.vn. eadẽ pductione spirant. d 12 q.1. spirant vt omnino vnũ. lit. B absolutè affirmat esse vnũ principium spirandi. Si lit. V. an sint vnus spirator, vel duo spirantes, asserat à significato nominis petenda solutio. Probatur 1 August. 5. trinit. c. 14. Pater, & filius vnum principium spirandi, vt vnum principium creaturarũ; creaturæ sunt à tribus vt vnum. 2 Pater prius origine hẽt fœcunditatem intellectus, q voluntatis; at in illo priori, seu signo naturæ eadẽ numero fœcunditas voluntatis cõmunicatur filio, vt nõ dũ terminata, ergo in posteriori signo originis, vel nã S. S. est à Patre, & filio, vt vno principio, q & vna fœcunditate voluntatis, & principij. 3 Ad rõnẽ pricipij quo proxime agẽdi spectat perfectio eius in se, & in persona, seu supposito idoneo, priusquam intelli-

ligatur terminus productus; sed distinctio realis Patris, & filij non est ex necessitate principii quod S.S. præexigit, & in quantũ spirãt S.S. ergo vt vnum spirant. Sequela; quod tantum gratia materiæ supponitur in causa ad effectum, nec ad rõnem causandi pertinet, nec ad prequisita intrinsecè, non est ita causa, vt sine ea, nequiret effectus esse. Antec. si per impossibile voluntas fœcunda in vna tantum esset persona, non minus actum spirandi haberet, quam à duabus personis; ergo nõ vt duo, sed spirant vt vnum. 4 vis proxima spirandi non exigit suppositorum pluralitatẽ, sed ex ordine potentiarũ, quia fæcunditas voluntatis supponit fæcunditatem intellectus. 5 si voluntas simul omnino cum intellectu produceret in vno tantum supposito Patris, haberet pductũ, non secus ac intellectus habet productum; ergo tantum gratiâ materiæ suppositorum pluralitas pertinet ad vim spirandi. 6 vna, & eadẽ numero fæcunditas vtriusque, ergo vt vnum principiũ quod. sequela; vt concretum nõ multiplicatur ad multiplicationem formarum, nisi & suppositum multiplicetur ergo multiplicatis suppositis, & nõ multiplicatis formis, nec multiplicatur. 7 si vt duo, non esset vna simplicissima ratio spirandi, sed voluntas diuisa; Antec. terminus numeralis additus substantiuo, formale significatũ illius determinat, & numerat: nam terminus adiectiuus habet substantiuũ, q eius dependentiam terminat; sed principium ẽ nomen substantiuum, ergo si vt duo principia, rationes principiandi essent duę.

Tandem conc. Flor. sess. vlt. in lit. vnionis. conc. Lugdun. sub Greg. 10. de sum. trin. & fide cath. c. firmiter. & omnia concilia cõtra Grecos. S.S. à Patre, & filio nõ vt ex duobus principijs: sed vt vno principio, vna spiratione, & vi spiratiua; quæ ratione sui nõ exigit suppositorũ pluralitatem: nam amor spiratur à volũtate fæcunda.

Arguẽt Duran. & Greg. Arimin., non esse vnum principium. 1 Aug. 9. trin. c. 5. ẽ nexus Patris, & filij; nexus est à distinctis. 2 principium denotat agens, aut formã agendi 5 met. Pater, & filius duo supposita agentia, ergo non vnũ principium. 3 Pater ob plures rationes agendi non est multiplex; ergo Pater, & filius ob vnã rationem spirandi non sunt vnum. 4 si in nullo sensu Concilia admittunt Patrem, & filiũ esse duo principia; in nullo affirmarent esse vnum principium; ergo vt affirmant vnum quo, admittunt duo q. sequela, principia vt multa ex suppositis; ita vnũ in virtute spirandi. 5 concilia non dicunt absolute, Pater, & filius vnum principium, sed tamquam vnũ, & S. S. esse ab eis vt vnũ, ergo instar vnius principii, non absolutè vnum. 6 non spirant vt vnum in essentia, quia etiam S. S. spiraret; nec vt vnũ in vi spirãdi; quia Pater esset duo: nam cum duplici vi generãdi, & spirandi, ergo qa duæ personæ, spirant vt duo, nam spirãt vt

sunt

sunt. 7 non in quantum vnum reduplicatiuè; nam virtus nō ē ratio spirandi; nec specificatiuè, quia vnitatem duo supposita realiter distincta non specificant. 8 Scot. d. 12.q. 1. T. voluntas principium spirandi vt in duobus, ergo vt duo. 9 actio est suppositorū, ergo duorum non ē vna actio ergo non vt vnum principiū. Ad 1 Nexus, quia vt communi ꝓductione, ita in cōmuni ꝓducto nectuntur. 5 nō vt distincta, vt vnū habent commune ꝓductum. Ad 2. vt vnum ob simplicem rationē agendi. 2 principium est hic per modū substantiui cōcreti; si duo supposita, nō duo principia. Ad 3 agens est nomē adiectiuū; principium hic idem ac principians ē per modum substantiui cōcreti. Pater, & filius duo spirantes, non duo principia; terminus numeralis duo hic nō determinat agēs, quod est adiectiuū; sed principiū quod est substantiuū. Ais ob duplex principium, Pater nō est duplex; ergo nec Pater, & filius ob vnam fœcunditatem vnū principium. ℞ substantiuū concretum non multiplicatur ob solam multiplicitatem formarum, vel tantū suppositorum: sed vtriusque. Ad 4 dicunt esse vnum, quia ad concretum substantiuum, numerādum, formarum, & suppositorū pluralitas exigitur; vnde nec tres dii, quia tres personæ. Ad 5 tamq̄, hic non est similitudinis nota; sed vt veritatis signum; vidimus gloriam eius, gloriam quasi, Ioā. 1. tamq̄ sponsus ꝓcedens de thalamo suo, psal. 2. tamq̄ vnumquia vi spirandi vnum; in hoc quod spirant se habent vt vnum. Ad 6 vt vnum vi spirandi; nec Pater est duo; quia duo est ad multiplicitatem formarum, & suppositorum; in Patre si duplex ratio agēdi, vnum suppositum; Pater, & filius duo supposita, & vna simplex ratio spirādi. Ais; principium nunc est vt ꝙ; ergo si pater, & filius vnum principium determinatè, sic esset vnum suppositum; si confusè, ergo locutio confusa Pater, & filius spirant, vt vnum. ℞ principium supponit, vt Pater filius, & Sp. S. sunt vnus Deus, supponit determinatè, & simpliciter Cum ais, ergo vna persona. ℞ pro significato formali vnum, non in persona; in vi spirādi. pro materiali duæ personæ; qa concretum in recto respicit formā, ideo vnum; in obliquo duæ personæ. 2 simpliciter supponit, ꝓ vi spiratiua, secundario, & confusè pro personis. Ad 7 specificant vnitatem principii quo, q̄ in concreto illa duo supposita habent, & per illud spirant, & sunt vnus spirator. Ad 8 rōne materiæ, & ex ordine potētiarum, nā voluntas in Deo non spirat, nisi communicata priꝰ natura per intellectum. 2 vt in duobus, non quasi de ratione sua requirat esse in duobꝰ; sed quia fœcunditas prius, quam attingat terminum est necessario in duobus. Ad 9 actio principiorum, vt vnū: 2 si in suppositis plurificatur ꝙ est ratio agendi, & id ꝓ quod denominatur agere. Ais actio est suppositi; ergo duorum non vna actio. ℞ si ratio agendi

per

per quam sunt actiua, multiplicatur. Ais actio spirandi necessario ē in duobus, ergo nō vna. sequela; non est natura sua communis ℞ in duobus ex ordine potētiarū nō vi principii immediatè. 2 materialr̄: at formalr̄, vt ab vno pñci pio. 3 cōis; nō alia, sed eadē virtus. Ais spiratio passiua vnius psona, ergo actiua; vtraque æq incōmunicabilis ℞ nāra in vna psona pluribus pductionibus nō habetur; at vna psona pluribus pducductionibus pōt naturam cōmunicare; ideo passiua in vna, actiua nō necessario. Ais actio spirādi incommunicabilis, vt passiua spiratio; ergo non vna in duob' Antec. si pcessio S. S. esset prima tam passiua, q̄ actiua esset incōmunicabilis; ergo si modo est in duobus gemina ē actio. ℞ actio spirandi non ē ex se cōmunis intrinsecè, tantū extrinsece ratione principii in quo est. C. ergo per p accidens à Patre, & filio. ℞ non p accidens quod possit abesse, & inesse; sed quia non inest de sui ratione formali. 5 nō ratione proximi fundamenti; sed ordine potētiarum. Ais actio denominat suppositum; ergo à pluribus suppositis. ℞ Arist procem. met. & 2. ethic. c. 7. actio est circa singularia, nec necessario multiplicatur, multiplicatis suppositis, nisi & ratio agendi; vt si idem calor in pluribus subiectis, si vna albedo in duobus, vna tantū actione immutarent.

An Pater, & filius sint vnus Spirator, vel duo spiratores. 7.

SPirator est nomē acceptū à verbo, substātiuū; significat pñcipiū agendi, nō absolutè in se, sed vt actiue suppositū denominat: vt lectio notat actū per modum habitus, & quietis; lector principiū huius actus per modū habit', vt denominatiuū suppositi. Spirator signat actum, & vim spirandi per modū habitus, vt concernit suppositum; vnū in recto, & pro formali; aliud in obliquo, & pro materiali; p formali actus spirādi, in obliquo suppositū à quo ille actus. Nomen verbale, substātiuū est determinatiuū sui suppositi actiui, & signat actū cui inest p modū habitus. at nomen verbale adiectiuū est participiū, non importat eūdē actū in facto esse: sed in fieri; nā principiū notat tēpus dicit verbū; Pater, Filius, & S.S. tres creantes, nō tres creatores; quia participiū nō significat substantiuè actū, sed adiectiuè. ideo cū termin' numeralis duo addit substantiuo, significatū formale numerat; nam inuenit suū independens: at cum additur adiectiuo, quia ambo adiectiua copulantur, neutrum terminat depēdentiam alterius; vtrūque pure adiectiuum dependens, & exigit tertium, quod vltimatè terminet dependentiam; ideo dicimus tres creantes, & vnus creator, nō tres creatores. sic duo spirantes, vn' spirator, nō duo spiratores.

Dico. Pater, & filius non sunt duo spiratores, vnus spirator; duo tantū spirantes. ita Scot. 1. d. 12 quest. 1 vbi ait, à solo significato no-

nominis, nō à re petenda solutio; nam certum vim spiriratiuā esse vnā in Patre. & filio: at si in suppositis distinctis, dici debeāt vnus spirator, aut duo spiratores, à significato nominis; Probāt Thomist. 1 p. q. 36. a vlt. ad vlt. Nomina adiectiua numerum sumūt à suppositis; nam dicunt formam cum adiacentia ad illa: sed substātiua sunt in seipsis, vt absoluta; spirator est substantiuum, spirans adiectiuū; ergo Pater, filius duo spirantes, ex dualitate suppositorum; non duo spiratores, ob unā spirandi formā. C. Scotus arguit; terminus numeralis duo, generaliter ponit suū significatum circa formale significatum alterius determinabilis; sed significatū formale adiectiui, & substantiui est numero idem, tam spirans, quā spirator, & nomen est concretū; ergo possunt per formali, quod ē vis spiratiua, & pro cōnotato, quod est suppositum, determinatè accipi; ergo si additur substātiuo, numerat formale; etiam cū additur adiectiuo substātiuè sumpto: ergo nō est sufficiens ratio, ut cum vno propositio sit vera, cum alio falsa. Hinc Scotus rem magis declarat; substantiuum est per se subsistens, & quatenus sic independens, sufficienter alterius dependentis est terminus; adiectiuum se toto dependet, alteri adiacet, & se habet ad modum pendentis ad aliud, ergo nequit alterius depēdentiam terminare: sed termin' numeralis duo est nomen adiectiuū, ergo cum additur alteri adiectiuo spiranti, eius dependentiā nō terminat, nèc afficit significatum formale spirantis, seù virtutem spirandi, nèc numerat illam; at vero nomini substantiuo spiratori, necessario numerat significatum formale illius, ideo falsa, Pater, & fili' sunt duo spiratores.

Quod vero sint duo spirantes; Probatur. Hic terminus duo, nō afficit significatum formale spirantis, quod ē vis, & actus spirādi; nam additur alteri dependēti, & cum integra adiacentia ad suum independens, ergo nō numerant vim spirandi, sed supposita spirantia,

Arguent Bonauent. Durādus; alii. 1 Pater & filius duo spirantes, ergo duo spiratores. Sequela; vt singulare infert singulare; plurale infert plurale; vnus spirans, vnus spirator; duo spirātes, ergo duo spiratores 2 si Pater, & filius vnus spirator. nō qui est Pater, nam filius nō est Pater; non qui filius, quia Pater non est filius; nèc qui est Pater, & filius collectiuè, quia Pater & filius vt realiter distincti, non sūt vnum. 3 spirator est concretum substātiuum ad suppositum, ergo multiplicatur vt suppositum. 4 nomina verbalia sæpe transeunt in adiectiua, ergo retinent eorum modum prędicandi. Antec. nomina substantiua nunquam inuicem in parte enunciationis copulātur sine coniūctione, vt Sortes, & Plato currunt; adiectiua sine coniunctione substantiuis cohęrent; at nomina verbalia copulantur substantiuis; Pater spirator, Petrus scriptor. 5 non

sunt

sunt tres omnipotentes; nec tres immensi; nec tres æterni; ergo spirans Pater, spirans filius, non spirãtes duo, sed vnus spirãs; ergo falsum adiectiua in adiacētia ad supposita numerari secundum illa. Ad 1 cum singulare cōsequētis includitur, & distinguitur in singulari antecedentis; vt singulare hominis includitur, & distiguitur in singulari animalis; est vnus homo, ergo vnum animal; duo homines, ergo duo animalia: At si consequens non distinguitur, nec numeratur cū antecedēte; est fallacia consequentis, à numeratione antecedentis, ad numerationem consequentis, non diuisi in antecedente; vnus spirãs ergo vnus spirator; duo spirantes ergo duo spiratores, qa cōsequēs nō diuidit cū antecedente. Ad 2 vnū in vi spiratiua, & spirator dicit vim spirandi perfectã in supposito cōueniēte, abstrahens ab vno, vel duobus; hoc vel illo; nam vnitas formę precise cōcretū substãtiuū nō plurificat. Ad 3 spirator est concretum ad suppositum, non adiectiuū, sed substantiuum; & petit ad sui pluralitatem formarū, & suppositorū pluritatem. Ad 4 redditur nō causa vt causa; non enim verbalia transeunt, quia iunguntur substãtiuis sine copula; nam etiam cōcreta non verbalia iūgūtur alijs substantiuis; Socrates pater, Plato magister. Ad 5 nō dicimus tres omnipotentes, quia ē adiectiuum masculine acceptum, & stat pro substantiuo. 7 si adiectiuum masculinè, non est substantiuum, sicut adiectiuū neutrum, q̄ communiter substantiuū dicitur; tñ in Deo vbi adiectiuū masculinè per se ponitur, tunc ē vt substantiuum; ideo nō tres immensi: sed vnus immensus.

An virtus spirandi Spiritum Sanctum necessitate intrinseca, & à priori exigat esse à duobus, & suppositorum pluralitate. 8.

VOluntas diuina, ad q̄ vis spiratiua pertinet, actu ē in duobus: sed an formaliter, p̄ se, vt proxima ratio intrinseca spirãdi suppositorū pluralitas exigatur; an tantū materialiter extrinsece, ratione principii, quia est in duobus, ante q̄ exeat in actum; at æque pfectè ratio spirandi esset vno, vt in duobus. Henricus ait Pater, & Filius spirant volũtate nō vt vna vnitate formali: sed vt concordes p actum amandi, & se inuicem reamandi. Thomistæ pariter, eo ipso q̄ Pater, & filius se mutuo amãt, necesse ē vt mutu' amor, q est S.S. ab vtroq; pcedat. Scotistę, volũtas diuina, vt vnita essētiæ in rōne obiecti diligibilis, & cōmunicabilis est sufficienter fæcunda, & æque pfecta in vno, ac in duobus; & à se Pater pfectã & integram vim hēt spirãdi; ideo non à priori, intrinsecè, vt ratio ē spirandi, preexigitur tamquam necessaria conditio, vt sit in duobus, sed quia fœcunditas volū̃tatis est in Patre, & filio antequam exeat in actum spirandi.

Dico. suppositorū pluralitas non neces-

necessitate intrinseca productionis S.S.& à priori p se exigitur; nèc absoluta necessitate intrinseca spiratoris, aut amoris spirati: sed tantū ratione præsuppositionis, & propter ordinem fecunditatū; quia Pater, & filius habēt vim spirandi, antequā intelligatur ꝓductus S.S. Scot' 1.d 12.q.1. art. 2 Probatur; vis spirandi eque pfecta ē & efficax in vno, ac in duobus; ergo suppositorū pluralitas nō ē cōditio necessaria ordine productionis. Antec. Vt ex solo Patre generatio filij; sic actio spirandi, si tantum Pater spiraret; vt & actio creandi, si vna tantū psona esset in Deo. Item cōditio essentialiter & à priori requisita ad spirandū, satis vt esset à volūtate fæcunda in supposito, cū virtute conueniēte ad actum spirandi; hæc pfecta in vno, quam in duobus. sequæla; Deus ens absolutè necessariū, & sic absoluta necessitate spirat in duobus; tamen nō p se. vt ad essentiam, & formalitatē spirandi; ita vt oppositum, nō esse à duobus implicet primario. 2 volūtas infinita habens essentiā, & obiectum infinitum ē sufficiens principiū productiuum amoris adæquati; ergo eadē fæcunditas vt intrinsecè pfecta in vno, ac in duobus; secus non a se Pater pfectam, & integrā vim spirandi haberet. 3 eadē ē in Patre producente, & in filio producto: nā non ē mens fæcunda ad actū volēdi, nisi sub actuali intellectione; & si cōmunicaret notitiæ fæcunditatem volūtatis, nō posset voluntas in amorem, nisi prius esset Verbo cōmunicata; ergo in Deo fæcunditas voluntatis sequitur intellectū, & productionē Verbi ex ordine potentiarū. 4 si spirant in quantum duo, & vt se inuicem concorditer amant; ergo sūt distincta principia q̄ eliciūt, nō vt vnū. sequela voluntas cōcors, mutuus amor, & concordia amoris supponit distinctam elicitionem, & spirationem in principiis arguit; concordes sunt, qui voluntates habent distinctas. 5 essentia ē obiectum diuinę voluntatis, nō Pater vt Pater; nec filius vt filius; ergo spirant amorem potius de essentia, quam de Patre, & filio. sequela. pater & fili' sunt termini cōmunicationis, non obiectum. 6 amor vt amor nō ptinet ad ꝓductionem S. Sācti, sed actus voluntatis ꝓductiu', & cōmunicatiu' essentię. q ē vis spirandi; ergo nil deest voluntati in ratione potētiæ, vt pscindit ab hoc amore concordi. Antec. amor ē operatio, actus vltimus, respicit essentiā vt obiectū volitū, & dilectū, nō vt formā cōmunicationis, & nāram fæcundā. sequela; volūtas habens essentiā sibi adequatā in supposito idoneo ē principiū integrū spirandi amorē. Adde; vis ꝓductiua amoris nō est amor sed ꝓductio amoris; ergo vis spiratiua Patris, & filij respectu S. sācti, nō ē amor sed ꝓductio amoris & S. Sancti, qui appropriatè dicitur dilectio, & amor. 7 amor vn' concors dilectio, actus essentialis est, cōmunis tribus, ergo nō est productio S. Sācti; ergo suppositorū pluralitas, nō qa actu amoris

cõcordi procedit. ℞ Henricus & Thomistę Pater, & filius vt elicientes, & spirantes sunt ab vna voluntate; at sub vna voluntate concordes sunt distincti, cõcors voluntas distinctionẽ supponit. C. Actus quo pater, & filius mutuo se diligunt ẽ actus secundus, operatio cõmunis; ergo nõ est productio. 2 si plures concordes ad spirandum, & producendum; pluralitas nõ est vis, & ratio formalis; sed ordo ꝓductionum; nã fœcunditas voluntatis est in filio, ante productionẽ S. Sancti; nec pluralitas hec est absoluta ratio spirandi; secus non esset tota in patre, & tota in filio; nec pater õnino à se spiraret. 2 pater & filiꝰ nõ essent vnũ principium quo S. Sancti; nec actu à duobus vt ab vno principio totali exiret; nam cum filio compleretur vis spirãdi, & vt duo esset prĩcipia, & quasi partialia. 3 voluntas diuina ęque perfecta in vno, ac in duobus; & vnum suppositum ęque perfectũ perfectione requisita ad agere, sicut duo supposita; ergo voluntas vt in vno supposito, sicut in duobus, eadem virtute spirandi; ergo nõ ex natiua ꝓprietate sp. S. vt sit à duobus. ℞ Vasquez à duobus nõ ratione perfectionis, vel imperfectionis; aut prĩcipii quo; sed quod, & natiuę proprietatis S. Sancti, quę ẽ vt sit actus duorũ C. nõ exit à patre, & filio velut à duobus simpliciter principiis. 2 Gręci non opponebant latinis de principio quo, sed ꝙ à patre, non filio, ne duo principia ꝙ. 3 potentia, & vis spiratiua ẽ tãtum volũtas perfecta, infinita cũ obiecto adequate diligibili, & sua natura communicabili in supposito apto, ergo suppositorũ pluralitas, non est conditio à priori. 4 S.S. vi suę ꝓprietatis intrinsecæ non est vt à duobus; nam non ẽ ab actu quo se diligũt; nec amor est actus, aut formale principiũ amoris notionalis. Nec amor Patris, & filii aliquam realitatẽ nouã inuoluit, quam non habeat vt tantum in vna persona, & vt ad essentiam terminatur; nec duplex actus diligendi, ergo vi proprietatis amoris, & S. Sancti, non vt necessario à duobus, sed vt ad essẽtiã. 5 mutua delectio non est duplex actus, sed idẽ simplicissimꝰ actus, ergo non minus in vna, q̃ duabus completa ratio. 6 mutua dilectio nil addit spiratiuę virtuti acceptę ab actu dilectionis, qua personę se diligunt. quia dilectio essentialis ẽ, non notionalis; qa dato quod sit dilectio, æque perfecta est in vno, vt duobus. 7 cũ duo prinicipia agendi ordinate se habent; vnũ non est in potentia proxima per secundum, nisi sub actu prioris; in patre prĩcipium generandi, & spirandi; voluntas non est principiũ spirãdi, nisi per intellectum fecũditas sit communicata filio; ergo dualitas nõ intrinsece: sed ratione ordinis producendi necessario pertinet ad filium. 8 principium quo non accipit perfectionẽ sibi conuenientem à supposito, cum in pluribus eadem perfectio, quę in vno; ergo vi propietatis S. Sãcti, non vt intrinsece sit à pluribus

bus. Antec. vis creandi eadem in vna, vt in tribus nec vt in tribus creat, esto sit in tribus; ergo & vis spirandi, non ex eo qa in duobus spirat, esto sit in duobus. ℞ totam vim: at non conditionem requisitam in vna, vt in duobus. C. S.S. esset à duobus principiis; Cōcilia dicunt à patre & filio vt vno principio. 2 principium quo perfectum, non aliā requirit cōditionem, nisi supposi tum in quo sit cum ordine prioris ad terminum. 3 S.S. verius dici potest nexus, & amor mutuus, quia à duobus vt sūt vnum principio, vna vi spirandi, vna actione, & in vno Spiritu Sancto conueniūt; ergo non ex mutuo amore duorum, vt à duobus principiis, quorum alterum sine altero non sufficeret, vt vnus indigentia alterius spiraret. 4 nihil vis spiratrix ex pluralitate suppositorū addit, ergo non per se primo; Antec. si in vna, non minus productum cum eadem caracteristica proprietate q̃ modo. 2 proprietates Patris & filii, vt relationes reales distinctę, nō pertinent ad vim spirandi, sed ratio spirationis, & si est in duobus, non redupplicatiuè vt multiplex, nec vt multiplex, nexus nisi specificatiue, quia virtus vna in duobus; non quia dualitas per se primo ad rationem intrinsecā pertineat 3 pluralitas ex parte spiratoris, & necessitas non est causalitatis, sed simplicis præsuppositionis, vt perfecta productio intellectus supponitur productioni per voluntatem, ergo non per se directè, vt conditio requisita spiratoris... nèc per se primo, vt ad essentiā, & formalitatem pertinet. 4 ad actualiter producēdum principium intrinsecum, integrum, ac perfectum in supposito conueniente, antequam habeat terminum productū; conditio agentis, seù singularitas, aut suppositalitas, vna ratio iuxta quā agens est in vltima actualitate; ac hęc est ratio spiratoris patris, & filii, ergo sub ratione vnius. ℞ principium quo, est ratio spiratoris, q̄ non oportet esse vnum secus pater, & filius nō possent simul spirare, nèc tres pſonę simul ad extra creare, quia actu multiplex. Contra, suppositorum pluralitas non est conditio requisita, vt approximata sit virtus, velut in creatis; nèc principium spirandi, quia nil perfectionis est à supposito, & relatione; nèc vt conditio spiratoris; nam principium equè perfectum, & idem numero in pluribus, ac in vno; nèc in ordine ad terminum spiratum, vt sit distinctus à patre & filio; nam quicquid est à patre & filio, vt totum est à patre, totū à filio, non parti in filio; totus in in Verbo pater, totus in patre filius. 2 omnem realitatem tā absolutam, quam relatiuam pater habet à se, non à filio, vim spirandi habet, ergo independēter à filio, ergo suppositorū pluralitas nō vt conditio necessaria 3 S.S. nō respicit Patrem, & filiū vt duo, sed vt vnum principium sibi correlatiuè oppositū, ergo pluralitas suppositorū non p̄ se primo. 4 Aug. 5.

trin. c. 14 Pater, & filius vt vnũ, & vniformiter spirant; sicut Pater, filius, & S.S. vnum creaturarum principiũ; pluralitas non ē formalis ratio agendi ad extra; ergo nec pducendi ad intra. Rx Caiet. Pater hēt omnem realitatē, tam absolutam, q̃ respectiuā: tamen conditio sine qua non, nèc solus Pater, nèc tantũ filius. Alij, S.S. nexus, nõ creatura; ideo à Patre, & filio vt mutuo se diligũt. Alii, ad creaturas hic Deus essentialiter, non ad spirandum. C. ad spirandũ hic Deus spirator. 2 satis principiũ quo in se pfectum, in supposito in quo est in vltima actualitate, cum ordine prioris ad terminum. 3 si illa conditio vt staret negatiuè vt Pater sine filio nõ posset; Pater non à se simpliciter, sed à filio vim spirandi haberet. 4 nexus ratione materię vt pcedit à duobus, nectũtur in virtute spirandi, ita in actu secundo in cõmuni pducto. 5 amor mutu' nèc p se, nec ordine virtutis agendi p se exigitur ad spirandum; tantũ gratiæ materiæ, naturæ cõmunicatæ prius p intellectum, ē psuppositionis vnius fæcunditatis ad aliam. 6 vt creaturæ supponunt vim in tribus, ita S.S. vim in duobus; ergo in hoc paritas.

Arguent Thomistæ, Henricus, Suarez, qui volunt postulari dualitatē ex parte spiratoris. 1 Ricc. de S Victore 3 trinit. c. 7 & 11. fæcũditas intellectus, plenitudo sapientiæ in vno; fæcunditas volũtatis in plenitudine amoris, necessario in duobus. 2 Aug. 5 trin. c 5 Aliquis duorum ē S, S. quo vterque coniungitur, quo genitus genitore diligitur, & genitorē diligit. 3 processio S. S. est summe amata, & volita; ergo necessaria ē iucunda, & mutua dilectio, ergo vi processionis à duobus. 4 S.S. est nexus Patris, & filii; & sub ratione voluntatis concordis pcedit. 4 S.S. dicit relatiuam habitudinem ad Patrem, & filium, quibus relatiuè opponitur; ergo p se à duobus. sequæla; id per se requiritur vt conditio necessaria, q per se terminat relationem pducti. 6 in creatis res absolutè pcedens à causa, licet eadē numero possit esse ab alia; non tamen vt ab alia põt eandem numero actionē terminare: nam in esse absoluto nõ est per habitudinem ad causā illam ergo in Deo vbi psona producta non ē proprietate absoluta, sed relatiua, si de facto spiratio respicit duo supposita, secundũ hoc esse producit. 7 S, S. proprietate personali quam hēt, à Patre, & filio per se distinctus, tertia persona ordine originis, relatiue opposita, ergo nõ ab eis vt ab vna: nã vt sic nõ opposita relatiuè. 8 S.S. necessario à Patre, & filio ex cõciliis, ergo necessario postulat duo supposita. sequela; nõ pcedit ab eis nisi per se, & necessitate spirant vt vnum principiũ; & vt concordes. spirare, vt cõcordes, non ē spirare vt vnum suppositũ: nã concordia supponit distinctionem.

Ad 1 fæcunditas intellectus in vno; at voluntatis in duobus, ex ordine potentiarũ; nam volũtas non ē sub actu spirandi nisi cõmunicata-

nicata. 2 amore concordi, & mutuo in actu primo, vt voluntas fæcunda actus primus amandi, & spirandi, in qua nati sunt esse cõcordes, non ꝑ actu elicito, quo Pater, & filius essentiã amant, sibique amorẽ impendant, vel rependant; nã actu amandi non ẽ S. S. sed actu spirandi. 3 volũtas, fecunda in actu primo vt principiũ amandi, & producendi, ex debita præsentia obiecti diligibilis, & communicabilis; nõ actus secũdus elicitus dilectionis; presupponitur dilectio spirationi vt actus essentialis notionali; vt intellectio dictioni, & productioni Verbi. *Ad* 2 duorum ẽ S. S. specificatiuè, non reduplicatiuè vt duo, sed vt vnum, & ab vno spiratore. 2 appropriatè quia volũtate procedens, ei appropriatur amor, quo se mutuo amant, & diligunt personę, amor duorũ presuppositiuè ex ordine essentialiũ, notionalium: nã Pater, & filius, & prius coniuncti in vna volũtate; deinde S.S. vt communi producto. *Ad* 3 amata, & volita ordine naturalis prosuppositionis, nõ ordine causalitatis. 2 est iucũda, & perfecta dilectio in *Deo*, in essentia: at nõ in filio, vt filio reduplicatiuę, sed specificatiuè; sec⁹ Pater non esset à se, nèc in se beatus, sed à filio. 3 in nobis amor mutuus ẽ iucundior, quia duorũ, & per mutuam dilectionem habetur in dilecto maior ratio diligibilis. 4 amor in creatis respicit personam vt primũ obiectum: at in Deo obiectum primũ essẽntia. *Ad* 4 est nexus nõ vi processionis essentialiter, & primario sed materialiter, ordine potentiarũ. 2 nexus appropriatè, quia per volũtatẽ, cui appropriatur amor 3 vt tres personæ vnũ principiũ creandi ad vnum terminũ extra: ita Pater, & fili⁹ suo modo vnũ principiũ spirandi ad intra. 4 nexus nõ ꝑ actu secundo voluntatis concordis elicitiue, quo Pater diligit filium, & filius rediligit Patrem, quia sic duo actus, & vt distincti nõ vt vnum: sed pro actu primo qui ẽ voluntas, vno actu spirandi vno spiratore, in vnum terminũ & vno amore præsupposito. Ad 5 terminant nõ vt duo supposita realiter distincta redupplicatiuè, sed vt vnus spirator, per vnã vim spirandi. 2 nõ dualitas; vis spirãdi ẽ ratio terminandi. *Ad* 6 effectus secundũ entitatem absolutã de facto ab vna causa, etiam sm̃ relatiuam quo ad habitudinem. 2 in creatis alia virtus formaliter, aut eminenter; in Patre, & filio prorsus eadem. Ad 7 formaliter per se vi processionis à Patre, & filio vt vno spiratore, & vna formali virtute spirãdi: materialiter respicit Patrem, & filium; nec vt correlatiuè oppositos, sed vt terminos disparatos. 2 S.S ordine originis tertia ex ordine potẽtiarum, & quia spiratio, sequitur ꝑductionem intellectus; non quia primariò intrinseca ratione exigat duo producentia, sed vim spirandi in supposito idoneo. 3 specificatiuè à duobus; non redupplicatiuè, vt duo sunt. *A* is amor est duorũ. ℞ amor est obiecti & potentię. 2 Sp. S. est voluntatis spirantis

rantis amor productus: non essentialis, quo personæ se inuicem diligunt. Ad 8 non omne ꝙ inest necessario, inest vt per se primo. 2 est necessario à duobus, non vt duo, vt vnum; nec vt necessitas ꝓductionis exigat formalitatem duorũ. Ais, posset esse nõ à filio. ℞ formalitate intrinseca, si tantum ex impossibili esset Pater cũ voluntate fæcũda, adhuc perfectã vim spirandi haberet. 2 necessario est à filio, & per se à duobus; at non primaria rõne essendi vi processionis; sed per se secundo, subiectiuè, quia virtus spirandi in duobus. Ad 9 vt cõcordes, non vt ex natiua proprietate exigat S. S. vt sit à duobus tãtum se diligentibus; sed quia prĩcipium, quod necessario est in duobus. 2 concordia est inter distinctas personas, non necessitate intrinseca productionis concordant, & conueniunt in spirando; sed extrinseca, quia de facto prĩcipiũ est in duobus, anteq̃ exeant in actũ spirandi. Ais Pater, & filiꝰ sunt duo principia ꝙ. ℞ duo supposita, vt ꝙat non in virtute spiratiua; vnũ principiũ ꝙ: nam ad multiplicationem substantiui spiratoris, & suppositorũ, & formæ requiritur multiplicatio.

An Spiritus Sanctus distinguere tur realiter à Filio, si non procederet à Filio. 9.

VTilis questio, vt sciat̃ prima & formalis ratio distinctionis à Filii à S. S. si sit filiatio, an sola actiua spiratio. Nec includit contradictoria intrinsecè hęc positio, & hypotesis. Si s. s. nõ esset à filio, vt putant Goffredus, & Gregorius, esse, & nõ esse filii, esse, & nõ esse S. S. nam non est impossibilis positio per locũ intrinsecũ à priori, & per primã rationem formalem, vt nõ existente rationalitate, an sit discursus in homine, nõ exstente albedine, an detur album; hæc enim per locũ intrinsecũ, propria ratione formali pugnãt. sed ẽ suppositio impossibilis vt per locũ extrinsecum; nã spiratio actiua non ẽ per se primum formale constituitiuũ filii: sed relatio cõmunis; prius natura liter filius terminus ẽ generationis, vnde nõ ẽ prima ratio intrinseca filii; sed impossibilitas ẽ vt per rõnẽ, & locum extrinsecum; quia spiratio actiua ẽ in Patre, & filio realiter, & necessario; nõ tñ vt prima ratio formalis essendi filii, aut s. s. quia ad primã rationem filii filiatio per se primo spectat; ad personam S S spiratio passiua; ꝙ sit à filio non ẽ prima ratio formalis: nã æque perfectè ẽ à Patre ideo non intrinsecè, & à priori ẽ repugnatia. Etiam Aug. 5 trinit. c. 6 si Pater nõ esset innascibilis, nil prohiberet eum genuisse filium, & impossibile est Patrem non esse innascibilem: at non ab intrisεco, vt à ratione formali ab innascibilitate ꝓdeat generatio. sic Riccardus 3 trin. c. 16 si vna persona; in ea plenitudo sapientiæ vt in tribus, & tñ impossibile est Deũ nõ esse in tribus. sic Arist. 4 phys. si esset vacuũ, posset in eo fieri motus, & positio vacui naturalr repugnat. sic impossi-

possibile est s. s. nō esse à filio: at nō intrinsecè à priori, & propria ratione formali. *Aiūt*, omne ad intra est summè necesse, ergo oppositū sū ne impossibile, ergo includit impossibilia, s. s. non esse à filio. ℞ impossibile, non primo conceptu filii, aut s. s. primus cō ceptus filii non est spirare; repugnat non ab intrinseco, prima ratione formali; ab extrinseco, & ratione virtutis spirandi, q̄ est in duobus, vt si vna persona esset in Deo, posset creare; & creatio est à tribus necessario, & repugnat non esse à tribus: at nō primo cō ceptu creationis. Ais primus conceptus S.s. vt eius ꝓcessio sit à filio, vt filio; ergo intrinsecè nam eius conceptus vt sit persona tertia, & à duabus. ℞ eius ꝓcessio vt sit à voluntate fæcunda; à principio spirādi in supposito idoneo; vt à duobus, nō est prima ratio, ideo repugnātia est extrinseca, & hypotesis: at positio nō inuoluit intrinsecè contradictoria; sed vtilis ad sciendam primā rationem formalem distinctiuam filii à spiritu sācto; an sit filiatio, aut actiua spiratio.

Dico. Si s.s. à filio non procederet, adhuc realiter ab eo distingueretur. Scot. 1. d. 11. q. 2. c. Th. 1. p. q. 36. art. 2. qui probant, Sp. S. procedere à filio, quia si à filio non procederet, non distingueretur ab eo. Probat. August. 5. trinit. c. 14 cur non sit filius etiā S.S.ˢ, quia nō exit vt natus, sicut vnigenitus. sed vt datus; ergo prima distinctio refusa in origines passiuas, se totis primo diuersas. idem c. 9. 15 trin. c. 27 distat natiuitas à processione doni, & S.S. nō est filius, nō q̄a hic ab vno, ille à duobus, sed quia hic vt datus, ille vt natus. Anselm. de proces. S. Sancti. c. 2 hęc sola causa pluralitatis in Deo, vt sit Pater, filius, & S.S., quia duobus modis Deus de Deo; filius nascendo, S.S. procedendo, ergo causa formalis, & à priori ex opposito modo procedendi. 2 intellectus, & voluntas principia producendi sunt, & oppositos modos principiandi habent, vt vnum ad aliud reuocari non possit; sed voluntas fæcunda in Patre est adęquatū principiū spirandi, vt memoria fæcūda; nèc à filio completur virtus spirandi; ergo si spiraret sine filio verè esset S.S. productus voluntate, & distinctus à filio producto per intellectum. Maior, proprijs rōnibus formalibꝰ impossibile est generationē esse spirationem; tota ratio formalis vnius nō est eadē toti rationi formali alterius. Minor; si S.S. exit à filio, & sine Filio Pater spirare nequit, non defectu virtutis, sed ordine presuppositionis; quia vis spirādi est sibi cōmunicata; ergo sibi negata virtute spirandi, adhuc in Patre duo modi producēdi Verbum, & donum. 11 trinit. c. 27. natiuitas verbi differt à processione doni; si voluntas de cognitione procedit, non est tamen cognitio; ergo seipsis essent distinctę processiones, esto processio non esset à filio. 3 processio S. sācti actiua non est ratio formalis, intrinseca, & primo constituens filiū, ergo

ergo nec processio passiua ꝓ vt à filio est ratio opposita primo constituens Spm̃ Sãctũ; ergo si non esset ordo originis adhuc S. S' distinct' à filio Sequela prima. ordo originis inter filiũ, & Sp.Sãctum non est ratio prima formalitatis essendi filii, aut S.Sãcti, ratione cuius primo sunt, aut nõ sũt personæ. Item Græci nõ errãt, quia negant filium, aut Spm̃ Sãctum; sed quia tollunt Sp. Sanctũ esse à filio. Item ratio spirandi posset esse in vno, imo eque perfecta vt in duobus, ergo nõ à filio vt filio habet primo esse S.S. item S.S. respicit spiratorem, ergo nil formalitatis filij, vt filius est spectat vt ratio intrĩseca, & formalis essendi Sp.Sanctũ. ℞ si nõ esset à filio; nec esset ordo originis rõne cuius sunt personę. C. ordo originis inter filiũ, vt Sp.Sanctũ nõ est prima formalitas constitutiua filii, & S Sãcti; ergo adhuc esset vnde distinguerentur. Antec. ordo originis cõstituens filiũ ad Patrem, ordo constituens Sp. Sãctũ est spirati ad spiratorem; ergo si spiraret Pater, & nõ filius, adhuc ratio filii, & amoris spirati esset à Patre. 2 processio S.Sãcti ab vtroque non est ratio constitutiua personę Patris, & filii; ergo esse ab vtroque non est formale, & primum intrinsecum Sp. s. sequela, ratio spirandi passiua constituit primo Sp.Sanctũ ergo ratio spiratoris, non ratio Patris, aut filii; nec dualitas suppositorum per se primo pertinet ad spiratorem. 3 ratio s.sãcti de facto talis, vt non respiciat intrinsecè per se primo, & formaliter Patrẽ, & Filiũ vt duo principia, sed formaliter vt vnum, concil. lugdun. & Florẽtin. ergo si per impossibile esset ab vno supposito, adhuc perfecta ratio s.sãcti. 4 respicit Patrem, & filium, vt spiratorem totalem, vt adequatè vna vis simplex in duobus: at equè perfecta in vno vt duobus; ergo in spiritu sancto vt terminus spirationis dualitas suppositorum nõ variat a priori rationem s.sãcti. ℞. esset ad suppositum Patris, vt generans, & spirans; at nõ esset correlatio inter filium, & spm̃ sãctũ, nèc distinctio. C. s.s. non distinguitur pręcisè à filio, quia est ordo originis ab eo: sed quia sunt personalitates distinctę & incommunicabiles; ergo precisa origine, adhuc essent personę realiter distinctę. Antec. processio per intellectum non distinguitur precisè à ꝓcessione volũtatis, quia est ab alia: sed quia entitas vnius, non est eadem toti entitati alterius; ergo productio filii per intellectũ, nõ distinguitur pręcisè, quia habet fęcunditatẽ voluntatis; sed à priori quia terminus productinis per intellectũ, nõ est terminus productionis per voluntatem; ergo pręcisa productione per volũtatem. 2 propriis rationibus formalibus impossibile est generationẽ esse spirationem; ergo impossibile est terminũ generationis esse terminũ spirationis, filium esse spm̃. sãctũ, esto à filio nõ procederet S.s. 3 duplum si relatione, & oppositione formali respicit dimidiũ, tamen est ens, & distinctum

ctū etiā in ordine ad tripl*ū*, quadrupl*ū*, & ab eis disparat*ū*, ac realiter distinctum; ergo si s.s. opponitur filio vt spiratori; tamen si nonspiraret, non esset filius, sed s.s. nèc filiatio esset processio; nec productio *p* intellectum esset productio per voluntatē. sequela; si spiratio respicit spirantem oppositione formali; tamen vt hoc ens, vt relatio subsistens respicit quicquid est sibi incōpossibile; impossibile est spirationē, esse filiationē; processionē intellectus esse processionē voluntatis, ergo & filium esse spm̄ sāct*ū*, esto vnus non esset ab alio.

Probatur 2 ex Scoto. quo aliquid in esse primo *p*sonaliter cōstituit, eodem primo realiter distinguitur; filius in esse filii filiatione personaliter primo constituitur; ergo filiatione distinguitur; ergo precisa spiratione actiua à filio, adhuc distinguitur à sp. sancto. Maior; eodem aliquid est ens, & vn*ū*: nā cōuertuntur 4 met. 3 ergo quo formaliter aliquid ē, eo intrinsecè, & formaliter est in se indiuisum, & diuisū ab omni alio non ipso. ex quo homo est hoc ens per rationale, nō tātū est ens, & vn*ū* in se *p* rationale, & diuisum ab irrationali, opposito: sed ab omni, quod non est rationale ab equo, planta, lapide, & omni quod non est ipsū, ergo filius filiatione nō tant*ū* distinguitur à Patre, sed ab omni quod est incompossibile cum filio. Maior; relationes originis constituunt personas, non absolutæ *p*prietates, secus distinctio nō posset per se primo inuestigari in personis; prius naturaliter essent ad se, quam relatę. distīctio vera, & realis inter relationes, & completas productiones, vna relatio est distincta, tam à relatione sibi opposita, quā à quauis alia disparata; nam quatenus entitas relatiua indistincta est se à se, & distīcta à quauis alia tam opposita, quam disparata; nam vt est ens intrīsecè tale, ita est vna indistincta à se, & distincta à quauis alia entitate incōpossibili. ℞ formali cōstitutiuo distinguit ab his, c*ū* quibus conuenit, & est ordo; vt homo rationalitate à speciebus animalis, cum quibus est proportio; nō à lapide, & ligno, sed animalitate, & sensibilitate. sic fili⁹ à Patre filiatione cui opponitur, à spiritu sancto actiua spiratione 2 Caet filiatio constituit, sed nō relatiuè distīguit à spiritu sācto; prim*ū* de intrinseca ratione personę, secundum est spiratio, & satis vt sit notio personę. Contrà; quo aliquid habet esse, dinguitur à quo vis alio, per aliquid ꝙ est de ratione eius in quant*ū* habet tale esse; sed filius est filius filiatione, non spiratione, ergo distīguitur à sp. sācto, & oī non filio, non tantum spiratione, sed filiatione; ergo pręcisa spiratione adhuc esset distinctio. Minor; spiratio non est de ratione filij, vt filius est; nam tota ratio prima essendi filii per intellectum est, & nihil volūtatis est. 2 homo à lapide, & ligno si non distinguitur *p*cise *p* rationale; saltim vt prim*ū* & vltimum, & vt ratio formalis

de essentia; nec homo distingueretur à lapide vt animal, si hec non esset ratio de essentia, & cõstitueret, saltim inadequatè; ergo quia filiatio verè forma constitutiua filij, verè ratio distinctiua a sp. sãcto qua non est filius. 3 per formale constitutiuũ distinguit à quocunque incõpossibili, omni alio circumscripto; nam homo primo distinguitur a lapide per esse rationale, vt per vltimam sui differentiam; per esse animal, vt per rationem genericam. per sensibilitatem, vt per aliam rationẽ genericam. & circumscripto per intellectũ omni alio citra rationalitatem, adhuc distingueretur, ergo circũscripta spiratione actiua à filio, adhuc distingueretur realr̃ per filiationem. 4 implicat relationẽ personã cõstituere, & nõ facere distinctionẽ personalẽ conuenientem personis; sunt rationes subsistendi intrinsece incommunicabiles; dicunt, aut cõnotant productiones passiuas. ℞. 2 Caiet. in absolutis constitutiuum est distinctiuum, non in respectiuis. C. constituens formaliter ponit entitatem tam in absolutis, quam in respectiuis, ergo & vnitatem, & distinctionem. 2 quod constituit & facit personam ponit distinctionẽ in persona. 3 vnitas ex Thomistis, non est realitas distĩcta ex nãra rei ab entitate, ergo vnitas cuiusuis formaliter ponit indistinctionem à se, distinctionem ab alio. 4 non aliud ẽ cõstitutiuum, & distinctiuum rei; eodẽ res est ens, & vnũ, ergo quo habet esse, distinguitur per aliquid, quod ẽ de ratione eius, ergo filiatio, quæ intrinsecè cõstituit filiũ, distingueret à S.S. si non esset à filio. 5 ratio spirandi in filio supponit filium, & ẽ posterior; ergo non ẽ prima rãõ distinguendi à non filio, & S. S. ℞ constitutiuũ vt ens absolutũ, nõ vt relatiuum sub ratione relatiui: nam relatiuum in esse relatiui nõ distĩguit nisi à correlatiuo; duplũ tantum à dimidio; ab aliis nõ relatiuè, sed disparatè, priuatiuè, aut alio modo, ꝗ non competit relationi vt constitutiuum relatiui, sed vt ens; in diuinis ꝑsonę sũt relatiuæ, distinctio ꝑsonalis debet esse per relationes. C. vnum, & multa diuidunt ens, anteq̃ distinguatur in decem genera, ergo nihil conuenit relationi, ꝗ nõ cõueniat enti vt ens ẽ; ergo constituere, & distinguere ꝗ conuenit enti conuenit relationi. 2 absolutũ, & respectiuum nõ tollunt rationem distinctiuã, & constitutiuã. 3 constitutio, & distinctio competit enti tam absoluto, q̃ relatiuo sm̃ ꝓpriam rationem formalẽ; absolutum facit ens ad se, relatiuum ens ad aliud; ergo vtrumque facit indistinctũ in se, & distĩctũ à quocumque alio. 4 ens ad aliud nõ facit identitatem, vel distinctionẽ cum illo, sed addit respectũ; ergo non tollit indiuisionem in se, & diuisionẽ ab omni alio. 5 relatio, vt duplum, distinguitur à quouis alio, ꝗ non est, tam sui, q̃ diuersi prædicamẽti; à linea, homine, albo; à quadruplo, deculpo: sed id nõ nisi sua ratione formali cõstitutiua, ergo rãõ cõstitutiua entitatis

tatis in relatiuis distinguit non tm̃ à suo correlatiuo; sed à disparato. Minor ꝙ dat esse duplum, nō modo dat nō esse dimidium; sed nō esse quadruplum, deculpũ; nec aliud esse ipsũ; ergo relatio distinguit ab omni nō ipso. 6 circumscriptis omnibus præter rationē formalē, adhuc est ipsum, & nō aliud; ergo adhuc distĩguit ab omni alio. circumscripta ratione formali tm̃ à relatiuo, non ē ipsum relatiuum, ergo tm̃ ratione formali, est ipsum, & distinctum; ergo filiatione filius distinct⁹, nō tm̃ à Patre, sed ab oĩ cũ quo ē incōmunicabile; vt S.S. 7 5 mer. c. de relatiuis; identitas, æqualitas, similitudo sunt relationes fundatæ in vnitate, ergo dissimilitudo, inæqualitas, & distinctiò sup pluralitate: sed omnis pluralitas reducitur ad vnitatem; ergo cā vnitatis in se, & rāo distinctionis ab alio. 8 implicat dari ens per ꝓpriam rationem formalem constitutũ in esse, & non distinctum realiter ab alijs; ergo & dari entitatem ꝑsonalem filii sine ꝓpria vnitate, & distinctione à non filio, & S.S. nā quod est vnum vnitate ꝑsonali filii, non ē vnum vnitate ꝑsonali Sp. sācti; quod ē vnum productione intellectus passiua, non ē productum ꝓductione voluntatis. esse ꝑsonale ē esse incōmunicabile, ergo distinctũ ab alio esse ꝑsonali. Adde; distinctio filiationis non tm̃ ē ꝑsonalis, & realis ad Patrem, sed ab omni, ꝙ non est filius: nam relatio, non tm̃ est ens ad oppositum; sed ad disparatũ, constitutiuũ reale ē sēper reale; præsertim simplex non partim reale, & partim rationis. ergo esse ꝑsonale facit personam distinctam ab alia persona. ℞ Suarez, filius retineret filiationem, sed non eandē, quia non esset illi coniuncta voluntas nec constitueret filiũ à quo esset S.S. ideo à solo Patre esset alius non à Sp. Sancto. Contra; vis spirandi non ē prima rāo filii; nam filiatio à parte rei distincta à virtute spirādi; nec per se primo cō iuncta cũ filio, ex prima ratione, & formalitate filiationis; sed veluti perfectio essentialis cōmunicata à Patre, non dum cōiuncta suo termino formali. 2 filius sua ratione formali idem ē ante, & post processionem S.S. vt per modum nāræ à Patre ꝑcedat, ergo eadem numero filiatio esset tā coniuncta, q̃ non coniuncta spirationi. 3 proprium esse personale filii sui prima ratione nihil imbibit cōmune Patri, & filio; ergo filiatio formalissime non ē vis spirandi, ergo ab intrinseco eadē esset, & si non spiraret. 4 quæstio inter Græcos, & latinos supponit tres personas, & quærit an tertia sit à Patre, & à filio. 5 adhuc essent verè duæ ꝑcessiones reales, ergo duo termini reales; nam adhuc ꝑductio intellectus non esset ꝑductio voluntatis: nec ꝑcessiones passiuæ, & termini earũ. ℞ Vasquez, & Suarez si cōstituit in ratione entis, & in ratione indistincti à se, & distincti ab alio; in casu cōstitueret tm̃ ratione; nam filiatio virtualiter continet spirationē actiuam. C. vt realiter cōstituuntur,

ita distinguntur per rationes formales, ergo tam sm̃ rem, quam sm̃ rationem. 2 tres personæ reales per modum originis sũt; tunc essent duæ origines, à Patre per intellectũ, & voluntatem, nõ sm̃ rationem. 3 filiatio ẽ rão actualis essendi, nõ virtualis, ergo act[illegible]i ter constituendi, & distinguendi 4 duę origines passiuæ, & de qua libet verum ẽ esse, aut non esse. 5 filiatio nõ constituit filiũ in esse spiratoris, quia sic à volũtate; nec filiatio ẽ principium, quo filius spirat; sed tm̃ materialiter, hoc ẽ voluntas ẽ in filio; ergo hęc rão posterior non tolleret rationem prioris; & esset filius sub ratione filii, & personæ. 6 si Pater nõ spiraret, sed tm̃ filius, adhuc paternitate distingueretur, ergo spiratio non ẽ prima rão personalis filii, vt nec Patris. Antec. Accidit Patri, vt Pater ẽ, quod spiret; & filiationi, qua Filius est: nã Patris vt Patris est generare; filij vt filius ẽ, generari, non spirare: nam ꝙ spirent, nõ est ex prima ratione constitutiua in esse personali, sed ex principiis quo diuersis. ℞ si S. S. non à Patre, saltim mediate esset ab eo; & oppositione haberet mediatã. C. relatiuè solum esset ad filium sub ratione spiratoris; ergo à paternitate distingueretur tamq̃ à disparato. 7 vt mediata origo actiua inter Patrẽ, & S S. ita mediata origo passiua in nostra hypotesi. 3 tamq̃ mediũ prius pro ductum esset filius; ergo saluaretur suo modo origo mediata in actiuis, & passiuis. 4 relationes cõstituẽtes nõ sũt rationis, sed reales; ergo distingueret realiter, nõ rõne.

Probatur. 3 generatio in diuinis distincta à parte rei à spiratione, circũscripto omni alio, à generatione, & spiratione distincto, ergo circumscripto ordine ad filium adhuc esset distincta; ergo & filius distigueretur à Sp. Sãcto. Sequela; impossibile ẽ vnam personam numero bis produci duab⁹ ꝑductionibus totalibus; nã qua productione aliquid hẽt esse, eo circumscripto non haberet esse, ergo si filius generatione accipit esse, circumscripta spiratione haberet esse. item, causa formalis ex opposito modo procedendi. ergo ex varietate formali processionis, varietas terminorũ; duæ, rationes procedendi per intellectum, & voluntatem; ergo & duo termini, alter nascendo, alter procedendo; ille natus, iste datus. ℞ Vasquez ex Ansel. de process. S.S. c. 2 ex diuersitate emanationum, donec alia causa appareat; nõ dũ enim constat quod S. S. sit de filio; tunc quoque palam erit, ꝙ propter hoc S. S. non ẽ filius. C. Anselmus primo ait S. S. non est filius, quia hic nascendo, ille ꝑcedendo; ergo si aliam inuestigat quia vnus ab alio; hac ex impossibili ablata esset distinctio prior. 2 si Anselmus causam manifestam distinctionis per oppositionem inuestigatus, q̃ Gręci negabant: tñ primam causam, & radicẽ huius secundæ cum Græcis supponit: ergo verè esset processio per naturam, & voluntatem, ablata origine vnius ab alia. ℞ emanationes integrè inuoluunt originẽ vnius ab alia. 2 vt præscindũt ab origine,

gine, sunt sm̃ quid, nõ distinctæ, nec incompossibiles. nõ duę sm̃ rem, tm̃ ratione; vt sola ratione distinctę, sola ratione emanationes. C. A parte rei intellectus fæcundus, & volũtas fæcunda prima rão intrinseca emanationum vt vna generatio, alter processio 2 à parte rei tales facultates sm̃ ꝓprias rationes formales, sub sua vnitate essendi, quæuis indiuisa se, diuisa ab alio. 3 Pater anteq̃ generet, verè in Patre principiũ per modum nãrę, & voluntatis; & ꝙ vis hẽt proprium communicãdi modũ; ergo si perimpossibile, pater simul generaret, & spiraret, produceret distinctos terminos. 4 datur fæcunditas generandi, & spirandi in Patre à se; nam nullam potest à filio; nèc vt in filio per fectionem recipere. 5 fæcunditas spirandi ęquè perfecta in vno, ac in vtroque; eadem numero, & indiuisa virtus Patris communicatur filio; nihil imperfecti, vel incompleti in Patre perficiendum per Filium. 6 prius naturaliter persona filii genita per intellectum, realiter distincta, q̃ actus spirandi simul à Patre, & filio transeat ad S.S. ergo præciso actu spirãdi adhuc esset filius. 7 Paternitas, & filiatio constituunt adequatè personas incommunicabiles; spiratio actiua non est cõstitutiuum formale; ergo nèc primum distinctiuũ personæ; ergo præcisa, adhuc esset ratio essendi, & distinguendi.

Arguent Thom. Caiet. Ægidus Suarez. Vasquez, Molina, Durãdus, alii. 1 Damasc. lib. 1. Ansel. de processione Sp. S. c. 2. In diuinis omnia sunt vnum, vbi non obuiat relõnis oppositio. Boet. 1. trinit. c. 12 sola relatio multiplicat trinitatem: sed inter filiũ. & S.S. data hypotesi nõ esset oppositio relatiua; ergo nec realis distinctio Aug. 5 de ciuit. c. 10. Ideo simplex Deus, quia est ꝙ habet, excepto quod relatiuè quæuis ꝑsona ē ad alteram; in casu S. S. nõ esset ad filium. 2 conc. Toletan. 1 in confess. fidei; credimus S S. qui nèc Pater sit, nèc filius; eo ꝙ sit à Patre, filioque procedens. Tolet 2 11. in confess. fidei; hoc solũ numerum insinuat, quod ad inuicẽ sunt. Florent. sess. vltim. credentes S.S. à filio non procedere substantiam ab hypostasis separant; Alii addunt, & esse filium; ergo filius non esset distinctus à S. S. 3 relatio distinguit modo conuenienti relationi. relatio vt relatio solum respicit suum oppositũ, ergo distinguit ab opposito. 4 Molina, in creatis rationes formales disparatæ tam absolutæ, q̃ relatiuæ distingunt; at in Deo ob omnimodam simplicitatem, actualitatem, infinitatem omnes rationes formales vniuntur; tantum rationes oppositæ manent distinctæ: ergo solum rationes oppositę realem distinctionem faciunt non disparatę. Hinc duplũ si relatiuè distinctum ē à dimidio tã quam ab opposito, & disparatè à quadruplo, & deculpo; tamen in Deo relatio opposita distinguit personas. 5 in nobis natura humana realiter distincta in Petro à seipsa vt in Paulo, non realitate

qua

quia in esse humanitatis ē: sed p differētias cōtrahētes, ergo in Deo p relationes omnis distinctio realis. 6 Durandus, vbi duplex suppositum nō constituitur duplici relatione disparata producentis actiua; nèc duplici relatione disperatè passiua; nā vtrobique par rāo. 7 Suarez, sola rāo Verbi, aut amoris spirat; non infert distinctionem, nisi adsit origo; ergo sola oppositio disparata, non facit distinctionem realem. *Antec.* ex Nysseno oratione non tres Deos. psonę nō distinctę, nisi quia vna procedit ab alia. 8 ab intrinseco S.S. non esset hæc numero psona quæ nunc est; ergo nèc filius. *Antec.* hæc numero relatio spirationis quæ nunc est, p se respicit vt terminum Patrem, & filiū, nam vtraque relatio Patris, & *Filii* ē necessaria conditio ex parte principii huius personæ S.S. 9. hęc filiatio est sufficiens ratio terminādi spirationem ad ipsam; data hypotesi nō esset talis, ergo nō eadem filiatio. maior, filiatio talis ē vt voluntas diui na sibi coniuncta sit fœcunda, & habeat rationē spirationis actiuæ. 10 Vasquez, relationes disparatæ nō constituunt distinctas personas; vt in *Patre* generatio, & spiratio, ergo nèc filiatio, & processio, si relatiuè nō opponerētur. sequela; eo modo filiatio, & spiratio se haberent, vt in Patre generatio, & spiratio actiua; in Patre re idem generās, & spirans; ergo idem genitū, & spiratum. 11 q; non est actu in diuinis nullo modo est possibile; actu distinctio per relationes oppositas; ergo nullo modo possibilis distinctio per relationes disparatas. 12 Quæ in Deo nō repugnant esse, necessario sunt: at filius, & S. S. necessario sunt per origines, ergo si non esset origo, nec distinctio in personis. 13 Ægidius, relatio aut distinguit sm̄ esse, aut sm̄ quidditatem; quo ad esse transit in essentiam; quo ad quidditatem respicit tm̄ oppositum, ergo solū distinguit ab opposito. 14 quę cōueniunt sub communi, distingūt propriis differentiis contentum sub illo; vt homo, & æquus sub animali, differunt per rationale, & irrationale; sed filius, & Sp. S. cōueniunt in essentia, ergo differunt per differentias proprias, vt sunt relationes originis.

Ad 1 obuiat relationis oppositio, si non formalis, disparata; si non inter relationem, & correlationem; tm̄ relationis, & alterius incompossibilis relationis. 2 relatio respicit oppositè, tam suū correlatiuum, q̄ disparatum, duplum respicit dimidium vt oppositū; triplum, quia ı̄ruplū disparate; spiratio passiua respicit spiratorem, vt oppositum, filiationem vt terminum disparatum, & non ipsū. *Ad* Boet. filiatio, & pcessio sūt relationes incommunicabiles. 2 multiplicat relatio non tm̄ in ratione opposita: sed per suam rationem formalē, vt de se hec ab incōpossibili. *Ad* August. ē idem realiter, cum eo q; est, & habet; non cum eo ad q; refertur; tam relatiuè, q̄ disparatè. 2 non est ad filium vt ab ipso, sed ad filium, vt non ipsū. *Ad* conc. Tolet. causa-

lis

lis nõ illa legit; eo q à Patre, & filio procedit, sed à Patre, filioque procedens. 2 si ita; eo quod vna ab alia; at non præcisè, quia adhuc esset processio passiua, & ab alia, & si non ad inuicem, rão pcessionis semper esset. 3 contra Grecos approbat ibi symbolum; S.S. esse à Patre, & filio. Toletanũ 11 Per esse ad inuicem, nõ solum ratione opposita; sed per rationẽ & esse formale relationis, quę ex se est hęc, incõmunicabilis, & distinguit etiã à disparato. 2 ex eo q sũt ad inuicẽ relationes distĩgũt, actiuè, & passiuè; iã terminos pductos à pducẽtibus; q̃ terminos productos incompossibiles. *Ad* conc. *Florent;* tota vis, & intentio, vt Sp⁹ sit à Patre, & filio cõtra *Grecos;* secus partitio diuinæ substantię ab hypostasi; nã si filius non spiraret, totã substãtiã, & essentiam à Patre non acciperet, & sic partitio substantie. 2 conç. ait credentes S.S. à solo Patre, & consequẽter esse filium, substãtiã ab hypostasi separant, & substantiam diuidunt; quia fili⁹ non accepit virtutem à Patre, & substantiam ab hypostasi separant; nec filius haberet totam substãtiam Patris, sed partem. *Ais;* etiã nos dicimus, si S.S. non esset à filio; esset fili⁹, & S.S.; ergo partitio substantię ab hypostasi, q nequit in Deo intelligi. ℞ sequitur partitio, quia Pater non dedisset filio totam substantiã, non vi distinctionis personarũ, sed vi identitatis essentiæ, & naturæ. 2 non per locum intrinsecum, vt prima rão essendi filii, & S.S. sed per concomitantia in diuina nãra; tota est data filio, ante processionẽ Sp. S. si non spiraret, totam naturam nõ haberet. 3 nos precisas formalitates, & rationes nunc metaphysicè inuestigamus; concilia rationes, p vt sunt, & virtutem spirandi quæ est in filio, qui eandẽ voluntatem fæcundam hẽt vt Pater, ante terminũ pductum. Ad 3 oppositione formali respicit oppositum, disparatè etiam respicit non ipsũ. 2 relatio hẽt oppositionem tam relatiuè, q̃ disparatè, tam correlationem, quam aliam relationem; duplum ẽ ad dimidium vt oppositum, ad quadruplum, deculpum vt disparata. Ad 4 infinitas, & simplicitas in Deo non aufert rationes formales perfectionum, nèc diuinas emanatjones, nèc relationes passiuas incõpossibiles. Ad 5 distinctiuum essentiale rationalitas; humanitas, tm̃ materialiter, & accidentaliter per differentias indiuiduas distinguit. 2 relationes incõmunicabiles constituentes, & primo distinguẽtes sũt filiatio, & spiratio passiua. Ad 6 pductio passiua sẽper supponit esse primũ pducẽtis, actiua supponit, nèc semper ẽ relatio prima, vt spiratio actiua in filio. 2 impossibile ẽ vnã personã bis produci duabus pductionib⁹ totalibus; at idẽ habet duo principia pducendi per intellectum, & voluntatem. Ad 7 sola rão Verbi, & amoris spirati sufficit ad distinctionem, nam formalr̃. intrinsecè, per se primo, seipsis personales proprietates distinctę. 2 distinctæ, quia vna ab alia: sed nõ

pre-

præcise ab illa, sed ab alia, ꝓducta. 3 esset processio passiua ab alia; si nō ad inuicem tñ rāo processionis esset. Ad 8 eadem persona; nā principiū æquè perfectū in vno, vt duobus; principium vt quo, & ꝙ perfectum; voluntas fecunda æquè perfecta, & intrega in vno, vt in duobus. 2 spiratio respicit Patrem, & filium, non per se primo, & formaliter: sed materialiter, & concomitanter; quia vis est in duobus. 3 non reduplicatiuè, vt in duobus; sed specificatiuè, quia duo spirant. 4 mutuitas duorum non ē rāo ꝓducendi; nèc cōditio per se, nèc in quantū duo spirant vt conc. lugdunense sub Greg 10. ideo principiū nèc pfectius in duobus, vt vno. Ais; necessario ꝓcedit à Patre, & filio. ℞ necessitate absoluta; at non vt vnum sequatur formalr̃ ex alio necessitate prima essendi; filius hēt à Patre fæcunditatē voluntatis: sed nō vt rāo prima essendi filii; nèc vt perfecta vis spirandi compleatur in filio; sed quia cōmunicata filio. Ais voluntas formaliter in filio. ℞ formaliter tamē distincta à filiatione, ideo eadem potest intelligi immutata, mutato quouis a se formaliter distincto per possibile, vel impossibile Ad 9 filiatio, est rāo terminandi passiuā ꝓductionem intellectus; nō actiuam processionem Sp. Sancti; nā hæc ē vis spirandi sibi à Patre cōmunicata 2 voluntas est sibi cōiuncta identicè, nō vt formaliter filiatio. Ad 10 duæ relationes actiuæ in vno ob duplex principiū, atione cuius suscipiunt realem identitatem; non immediatè ex infinitate, quia relationes nō formaliter infinitæ: at passiuæ nequeunt in eodem esse; implicat idem bis realiter produci, bis accipere esse simpliciter. 2 nèc paternitas, & spiratio tm̄ ratione; sed formaliter ex nārarei in Patre non idem; nā intellectus non est volūtas; nec productio per intellectū est per volūtatē. Ad 11 relationes, & vt oppositæ distinguuntur; & quia vna de se hæc, personalis, incōmunicabilis, etiam distinguit ab alia personali incōmunicabili. 2 in ratione opposita filiatio distinguit à Patre; quaten⁹ nō ipsa à spiratione passiua, si in ratione opposita per spirationem distinguit à S. S. si non spiraret per filiationem. 3 nō est possibile S.S. nō esse à filio: at possibile est, & actu est distingui à filio rōne filiationis, & spirationis. Ad 12 repugnantia ex oppositione formali est per origines; ex oppositione incōpossibili esset inter origines passiuas. 2 oppositio relatiui ad correlatiuū est cū origine: ad disparatū est terminus originis saltim alienę. Ad 13 relatio sm̄ esse reale transit identicè, & realiter in essentiam; sm̄ esse formale dat esse relatiuum, non tm̄ ab opposito, sed disparato. 2 non tm̄ formalis opposita est relatio, sed disparata, quæ habet aliud oppositum. Ad 14 vt differentię propriæ constitutiuæ, non tm̄ relationes originis oppositę, sed disparatæ. 2 relationes passiuæ cōstitutiuæ, & incommunicabiles sūt generari, & spirari.

An

An Pater, & Filius diligant se Spiritu sancto.

SPiritus Sãctus est quo genitus à generante diligitur, & genitorem suum diligit; ait Aguſt. 6 trin. c. 5. & tria sũt, diligens eum qui de illo est, diligens eum de quo est, & ipsa dilectio; hinc S.S. dilectio, charitas, amor quo Pater, & filius se diligunt. At quia S.S. est amor habitudine ad volũtatem à qua procedit, non tendentia in rem amatã; amor non inexistens formaliter amãti, quo Pater, & filius amant; sed subsistens, vt procedit à voluntate, principio amoris; Amor est ad obiectum; S.S. est terminus productionis, non via ad amatum; nisi appropriatè. Hinc difficultas; si S.S. non est causa formalis, qua Pater, & filius diligunt se, quomodo verũ ẽ; Pater, & filius diligunt se Sp. Sancto. Magist. & Goffred. aiunt; Aguſt. vt falsam 1. retract. c. 26. reuocat similem, Pater est sapiens, sapientia genita. Contra, Aguſt. retractat hãc, non illam. 2 Pater est sapiens sapientia genita, est diuersa ab ista, Pater, & filius diligunt se S. Sãcto; nam sapere est actus merè essentialis, quo & vt forma; sapientia genita nequit esse vt formale; diligere, vtrũque actum, essentialem, & notionalẽ ex æquo dicere potest, Pater communicat amorem suum essentialem Spiritui à se producto. intellect⁹ habet dicere, & intelligere; voluntas vnã vocem diligere, seù amare notionale, & essentiale; ideo mixtè sumi potest. si habet spirare id est ẽt spiritũ emittere, vox cõmunis. 3 Patres cõcedunt, Pater, & filius diligunt se S. Sãcto nõ vt causa, & forma; at si saperet verbo sapere est ẽẽ, Pr̃ esset formalr̃ verbo Nec 2 est vera tantũ in rõne signi vt S.S. sit signũ mutuæ dilectionis, vt Simon de Torneacio. C. sic creatura prædestinata posset esse signũ. si fumus signũ cõbustionis, non recte ignis cõburit fumo. 3 Aguſt. S.S. est quo genitus à genitore diligitur, dilectio ab vtroque; ergo pro vera dilectione. Nec 3 vera tantum appropriatè, vt Alensis, & Durandus, qa amor appropriatur Spiritui. C. sic etiã essent boni Sp. Sãcto. 2 bonitate se diligerent. 3 si esset S. à solo Patre, vt Græci, aut à solo Filio; tũc Pater, aut filius, etiã diligeret S. Sãcto; quod Patres nõ concedunt, nisi vt connotat processionem ab vtroque. Nec 4 diligunt se S. sãcto, vt ablatiuo in ratione causæ formalis, vt propriè sit amor quo formaliter se diligunt, vt Riccardus. C. 1 quia sic Pater eodem modo sapiens sapientia genita; verbum esset ratio essendi Patri, & sciẽdi. 2 S S persona subsistens non constituens Patrem, & filiũ in ratione diligentis. 3 actus essẽtialis non est suppositi, medio principio quo, nisi sit ratio essẽdi, vt paries albus albedine. 4 vna persona non est ratio alteri, & principium formale. 5 nõ possunt se diligere nisi amore essentiali, ergo non S. sancto. Nec diligunt se S. sancto in ratione effectus, aut termini cõmuni, signati per actum diligendi, vt Thomistæ:

ste q. 37. art. 2 Vnũ denominatur ab alio in rõne actionis, ignis calefacit calefactione, que est actus nõ forma in ratione effectus; Arbor floret floribus, flores nõ forma arboris, sed effectus; Pater, & filius diligunt se s. sancto, non vt forma, sed effectu producto. C. Edificare vt actio habet terminum proprium, edificium; nec valet edificator edificat edificio; ergo nec diligunt se s. sancto vt termino notionalis actus dilectionis. 2 magis spirare, q̃ diligere dicit sp. sanctũ, vt terminum; at nõ conceditur spirant sp. sancto.

Dico. Pater, & Filius diligũt se sp. sancto, non purè essentialiter vt sit dilectio, & amor quo Pater, & filius se diligunt; nèc pure notionaliter, vt sp. sanctus sit rãõ producendi se, vt amorem spiratum: sed mixtè partim essentialiter, & partim notionaliter; diligunt se S. S. hoc est vi productionis cõmunicant amorem essentialẽ, quo seipsos, & omne aliud diligibile diligũt. Scot. 1. d. 32. q. 2. Probatur; nõ merè essentialiter, quia communis; sic quęuis diligit amore, vt in seipsa; nèc tm̃ notionaliter, sic spiratio actiua, ẽ ad ꝑsonam spiratam in accusatiuo: ꝓducunt S. S. qui est amor spirat⁹; non in ablatiuo, nam seipso spiraretur, existeret ante sui ꝓductionem; ergo mixtè, hoc ẽ per ꝓductionem cõmunicant amorẽ essentialem, quo seipsos, & omne aliud diligibile diligunt. 2 Aug. 7 trinit. c. 1. & 2. Pater dicit Verbo: sed nõ est vera notionaliter, quia nõ generat Verbo, sed Verbum; nec purè essentialiter; vt ẽ declarare omne declarabile, quia non cognoscit Verbo; sed mixtè, hoc est Pater communicat Verbo essentialem notitiã declaratiuam omnis declarabilis, & repręsentare includit respectum originis, qui ẽ actus notionalis; & declaratiui, qui ẽ essentialis; ergo à simili, Pater, & filius diligunt se Sp. Sancto, quia actum amandi cõmunicant Spiritui ꝑ processionem voluntatis, ad omne necessario amabile; ergo significatum principale ẽ essentiale, connotãs notionale. 3 Riccar. tract. de varijs difficultatibus ad Bern. Pater dr̃ S. Sancto diligere, non vt per eum amorẽ habeat, sed exhibeat; nec vt accipiat, sed impendat. 4 diligère S. S. non est esse formalr̃ diligentem Sp. Sancto; quia non ẽ forma denominans; nèc pręcisè ꝓducere, quia non Sp. Sãcto, sed Sp. Sanctum producit; ergo est S. Sãcto cõmunicare amorem, quo se diligunt. 5 amor essentialis est primario, & necessario omnis amabilis ad intra ante ꝓcessionem S. Sãcti: at Pater, & filius dũ spirant S. Sãcto salũ appropriatè spirant amorẽ necessario omnis amati; ergo sicut se diligunt amore essentiali, ita cõmunicãt Sp. Sãcto amorẽ, quo se diligũt. 6 nõ diligunt se S. S. vt actu purè essentiali; quia actus quo se diligũt inexistit illis, S. S. non est forma inexistens, nèc in ratione effectus, quia spirando, seù diligendo ꝓducant; nam prædicatio ꝓ effectu non ẽ conuersiua sup agens, sicut ista; non dicimus manum esse calidã

calo-

calore emisso, & producto; conuersiua notat reflexionem actus egressi ab agente in ipsum agens, vt obiectum; diligo me ipsũ, act' à me exit, ad me transit; S. S. à Patre & filio, vt subsistens. 7 in cõstructione transitiua effectus nõ construitur cũ agente in ablatiuo; diligere vt verbum transitiuum, vt ad terminum communis spirationis est cũ accusatiuo, non ablatiuo ℞ Thomistę. & Caiet. actio non includit terminum, vt sit de conceptu illius: at potest includere terminũ specificantẽ actionem, vt in dealbare albedo, in calefacere calor; actus quo Pater, & filius ꝓducunt Sp. Sãctum, aliter p spirare, aliter per diligere; per spirare solum habetur ꝓductio; per diligere se Sp. Sancto, habetur coniunctum suæ actioni, & vt ꝓductum suæ ꝓductioni, & constructio põt fieri conuersiua quando obiectum actus ẽ ipsum agens; sic agens denominari põt ab effectu, & termino, nam terminus clauditur in actione, vt cõiunctus actioni. Contra. 1 omnis actio intrinsecè ẽ ad terminũ, & repugnat esse sine termino; ergo si diligere vt actio ẽ ad Sp. S. & nõ s. sãcto. 2 hoc verbum diligere hic pro eo, ꝙ claudit effectum, & transit in obiectum, ẽ vt notionale, & ob id actionem significat; ergo non construitur cum effectu ablatiuè, sed accusatiuo. 3 diligere si effectum includit, & transit in obiectum, penuria vocum; ergo vt in re, non ꝑ se nectũtur; nec Verbo diligere formaliter specificantur. 4 agens intrinsecè nõ denominatur tam ab actione, q̃ ab effectu, cũ includitur in eius conceptu. 5 diligere absolutè significat actionem, aut solum transitũ in obiectum; Pater, & filius non diligunt se s. s. sed aliam ꝑsonam: nam actus volũtatis operandi, & producendi ꝑ diligere explicatũ, vt includit terminũ, non variat veritatem in sensu formali. 6 hęc Pater sapiens sapientia genita, vt dicit transitum super obiectum, & actionem cui sit terminus coniunctus, est retractata ab *August.* nam sapere, & diligere, vt transeunt in obiectum, construerent cum ablatiuo, vt principio formali constitutiuo Patris in esse sapientis, & diligentis, nam omnis actio iuncta termino denominat agẽs formaliter tale, termino suæ actionis. 7 arbor ẽ florens floritione, & floribus, tam ab actione quæ ẽ emissio florum, q̃ à floribus, vt effectus: sed floreo non signat veram actionem, & ꝓductionem florum, tantum floridũ esse, & flores habere ꝑ modum formæ; ergo diligere se s. s. non ẽ sp. sanctum producere, sed esse s. sãcto diligere, & amore florere. 8 floreo ẽ verbum neutrũ, idem quod suum adiectiuum fieri floridum; vt caleo est fieri calidum; ergo ẽ flores habere; non flores emittere; nam *Virga Aaron*, & Iessè floruit, non ꝓduxit, sed De' impressit. ℞ dũ arbor flores emittit, est florida, & flores producit, diligũt s. sãcto. quẽ ꝓducũt. C. floreo ẽ Verbum neutrum, neutra sunt intrinseca in re significata; si in modo videntur actiua, & trãsi-

tiua; ergo est flores habere; non emittere. 2 florere non est verbū actiuum, nec formaliter dicit ꝑducere flores; sed floridum esse, & flores habere; verba enim neutra sui natura, non important actionem subiecti, quod denominãt; sed ꝑ modum habitus cum ablatiuo, quod denominat in genere causæ formalis; lignum calet calore vt forma, nō vt effectu ꝑductio. 3 effectus nō denominat causam efficientem, vt effectus, sed vt forma, & agens haberet rationē subiecti, non agentis. 4 si effect⁹ denominat non tamen actio agentis vt effectus, conuersiua est supra agens, non dicimus ignis calore se calefacit; Pater, & filius diligunt se s. s. actio significata ꝑ diligere conuertitur, & terminatur ad Patrem, & filium; ergo nō in rōne effect⁹ producti. ℞ agēs vt ē obiectū ipsius actionis. sortes dicit seipsum verbo, Æneas dicit historiā Troiæ verbo. C. agens vt agēs nō ē obiectū, & terminus actionis, producens, & productum alia rāo agentis, & passi. 2 diligere, vt actus notionalis non reflectitur supra suum principiū; nec dicimus Pater generat se; ergo nec diligunt se s. s. notionaliter: quia sic ꝑsonæ producentes essēt productæ medio s. s. ergo reflexio non ē in genere efficiētis. 3 Agēs producens effectum, non denominatur agere illo effectu, vt edificare est actio, est ad terminum, edificium, non rectè edificat edificio; ergo nèc diligunt se s. s. vt termino producto. 4 spirare vt actio notionalis dicit sp. sanctū vt terminum, & effectum coniūctū; sed Pater, & filius non spirant s. sācto ergo nèc diligūt s. sācto, vt termino, & effectu actione cōmuni. ℞ actio immanens, quæ ē ad terminum denominat agens per terminum. C. actio immanēs nō habet terminum productum; sed manet in agente 9. met. 16. 2 si effectus productus vt s s. denominat, ergo habet rationem formæ, & principij quo. 3 effectus vt effectus verè productus semper est extra agens, ergo nō denominat intrinsecè agens. 4 dum dico historiam verbo, verbum non hēt rationem effectus, sed quo rei gestæ; s s. est quod. 5 verbum in nobis est accidens, signum; Verbū, & s s in Deo ꝑsonæ, ideo nō possunt denominare, vt quo.

Arguent. Mag. sent. & Goffred. nō est vera. 1 nec essentialiter, qa essētiale inest cuilibet, nō vni per aliam; nec notionaliter, quia spirare construit cū accusatiuo, nō ablatiuo; August. 1 rectract. c. 26. similem reuocat; Pater ē sapiens sapientia genita. 2 Simon Tornacensis, quod tantum vt signum; Amor quo Pater, & fili⁹ se diligūt, est vt effectus preuius actui spirādi; ergo rectè posterius signū prioris; ergo diligunt se s s. vt signo. 3 Alensis, Durandus, quod tm̄ appriatè, quia si notionaliter, aliqs actus notionalis esset in Patre ad filium præter generare, quo se diligerent. nèc essentialiter, quia quæuis persona diligit se, & omnia per modum formæ sibi inexistētis, nō s. sācto ergo appropriatè 4 Ricc. & alii, quod vt à causa formali

mali, nō informante; Etiā humanitas Christi subsistit subsistentia Verbi, quæ non ē forma; ergo Pater, & filius se diligunt sp. sancto ablatiuè constructò, vt causa formali, non informante, subsistente. 5 Thomistę, ꝙ in ratione effectus coniuncti suæ productioni. Vere potest producens denominari ab effectu ablatiuè, cum est coniunctus suæ productioni, vt à forma; sed sp. sanctus ē termin' spirationis, & semper illi cōiunctus; ergo rectè spirantes per verbum diligere. Maior, etiā arbor dicitur florere floribus, vt termino suæ actionis. etiam ignis calefacit lignum calore quem ꝑducit. 6 Bannes, actio quæ immediate attingit obiectū absque medio effectu, tūc agens denominatur ab actione non à termino, vt pater generatione generat hominē, nō homine; artifex edificat edificio; at actio, quæ attingit obiectum, aut terminum medio effectu denominatur, & actione, & termino; vt ignis calefacit calefactiōe, & calore; sic Pater dicit se Verbo; Pater, & filius spirant se sp. sācto 7 nomen significās actionē cum ordine ad terminum, denominat agens, non modo cū reflexione actionis, sed cū replicatione termini; ignis calorem producit, & calore calefacit manum; arbor flores producit, & floribus floret. 8 Vasquez si actio, tm̄ respicit terminum productum generare, & spirare, denominatio non est à termino, Pater nō generat filio; at quæ cum duplici ordine ad terminum, & obiectum, vt vitales operationes, intelligere, & diligere; ibi denominatio pōt esse à termino; Pater dicit Verbū; & dicit Verbo; Pater, & Filius diligunt se sp. sancto. 9 dilectio in Deo hēt non tm̄ ordinē ad terminum productum, sed ad rem amatam; ergo denominat agens in casu effectiuo, vel ablatiuo ad rem amatam. 10 eadē dilectione Pater diligit filium, qua se; sed nō diligit se sp. sancto, ergo nèc Pater, & filius diligunt se sp. sancto.

Ad 1 nèc pure essentialiter, nèc pure notionaliter: sed mixtè, ex vtroque; vt dicit essentiale, connotans notionale; producunt sp. sanctum, habentem habitudinē, quo se, & omnia diligunt vi processionis suæ. Vel communicant amorem Sp. sancto, communi ꝓducto, quo se diligunt. Ais, act' notionalis non ē conuersiuus in idem agens, à quo est. ℞ non ē notionalis, sed diligere se sp. sācto, ē essentialis conuersiuus, cōnotā s notionale; cum essentialis amor communicatur, quo se diligunt. Ais; etiam sp. sanctus seipso se diligeret, nam eodem actu quo Pater, & filius se diligit ℞ non vt se pricipiat, nèc vt cōmunicat actū diligendi; quo Pater, & filius Ais Pater eodē actu se diligit primo signo originis, anteꝗ̄ spiret, vt post processionem sp. sancti; 1 signo nō se diligit sp. sancto. ℞ primo signo formalr̄ se diligit volitione sibi inexistente; spirādo sp. sanctum, se diligit eodem amore cōmunicato spiritui, & se diligūt sp. sancto. Ais eodem diligunt se & creaturas, creaturas non sp. sā-

cto;

cto, secus necessario esset amor creaturæ; vt necessario amor in se. R̷ dilectio hic est principium, & illius termini, cuius ē formaliter dilectio; vt præconcepta in Patre ad spirare, nō ē creaturę, ideo non est amor creaturæ; vt nec dilectio essentialis per processionē formaliter cōmunicata, est formaliter amor creaturæ. Ad 2 si vnus effectus est signum prioris, nō tñ denominat agens, q natum ē fieri formaliter p effectū priorem; manifestare, non ē intrinsecè, & formaliter denominare. Ad 4 diligere, p formali ē essentiale, cōnotat sp. sanctū productū cui communicatur. 2 non tm̄ appropriatè, quia sic essent boni sp. sancto. Ad 4 denominatio formalis, aut forma intrinsecè inexistente denominato; aut cōmunicatione; aut terminatione dependentiæ si sit relatiua, vt in Verbo respectu humanitatis; in creatis informat, ē pars, est quo aliud tale, in Deo tm̄, vt quo aliud tale, Verbum, si nō forma, nec pars humanitatis, est quo, vel per q subsistit humanitas; at sp. sanctus non est quo se diligunt; nec vt rōne formali: sed quia vi productionis per voluntatem communicatur amor, quo se diligunt. Ad 5 agens non denominatur formaliter à termino producto, etiā si coniunctus sit actioni: vt spirare est actus notionalis, includit in suo cōceptu S. s. vt terminum, & effectū coniunctum, & tñ non est verum, Pater, & filius spirāt s. sācto; ideo nec diligūt se sp. sancto; vt terminus coniunctus actioni. 2 edificium in edificatione, ē terminus coniunctus actioni, absque vllo effectu intermedio, vt sp. sanctus dilectioni notionali; & tñ non edificat edificio, nèc Pater, & filius diligunt se sp. sancto, vt termino productionis, sed producūt sp. sanctum. 3 florere ē verbū intrāsitiuū, & neutrum sīn rem, dicit flores habere; non flores producere, verbum actiuū ē flores producere; imo si pro eo signo, quo arbor flores actiue producit, & emittit, non retinet, proicit; nō florida, nec florere diceretur formaliter; tm̄ produceret effectiuè; sic ex quo Pater, & filius diligunt, & producunt sp. sanctū; non diligunt se sp. sancto, vt termino productionis. Nec calore producto in ligno, ignis ē formaliter calidus sed calore sibi inexistente. Ad 6 actio dilectionis, vt aiunt, notionalis, nō attingit terminū medio effectu producto: sed immediate dilectione notionali spirant; ideo non pōt denominari ab effectu producto Ais sp. sanctus est obiectum, & terminus R̷ in propositione non se hēt vt obiectū, sed vt rāo obiecti; ideo nequit psone subsistenti accomodari. Ad 7 actio de genere actionis ē ad terminū omnino intrinsecū; nec agens denominatur formalr̄ à termino, sed ab actione, vt via, & forma, qua ad terminū. 2 ignis ad calorē quem producit in manu, effectiue se habet; ad calorem in se formaliter. Arbor ad flores producere effectiuè, ad florere formaliter. improprie florere est producere. Ad 8 actione transitiua in terminum

num, denominatio non fit à termino; calefacere, vt est actio terminata ad obiectum externum; ignis non dicitur formaliter calidus calore in externo subiecto producto; sed calore inexistente per modum habitus, & in esse quieto; per modum viæ, & productionis termini est calorem extra producere effectiuè, non calore informari. 2 non est idem Pater dicit Verbo, & dicit Verbum: hoc est notionale, & producere, illud essentiale connotans notionale, hoc est Verbo cõmunicat notitiam, qua declarantur, & repræsentantur omnia; sic Pater, & filius spirant sp. sanctum; & diligũt se sp sancto; quia communicant dilectionem cũ respectu ad omne necessario amabile. *Ad* 9 dilectio ad rem amatã, nõ est in casu effectiuo, vt ad terminũ productũ; ideo diligunt sp. sanctũ. si in casu effectiuo debet intelligi quia producendo sp. sanctũ communicant amorem, quo formaliter se diligũt. 2 dilectio ẽ ad obiectũ, quo cõmunicatur amor termino producto; de connotato hũc actum dicit. Ad 10 eodem actu; alia terminatione. 2 diligit se sp. sancto pro signo in quo est. Ais diligit se primo signo originis, nõ dũ sp. sancto ℞ volũtate vt in ipso est formaliter; producto sp. sancto, voluntate vt in amore spirato; seù sp. sancto.

Quæres; An etiam sp. sanctus diligat seipsũ sp. sancto. ℞ d. 32. q. 1. & 2. Verè se diligit sp. sãcto; dilectione essentialiter, vt Pater, & filius; & vt admixtam hẽt processionem, seù actũ notionalem, cui cõmunicata ẽ dilectio p realẽ processionẽ. Prob. 1 actus essentialis amandi õe necessario amabile cõmunis est tribus. 2 ille ablatiu' effectiue S. Sãcto notat psonã cui inexistit dilectio; quęuis psona amat amore vt in seipsa. 3 nulla operatur vitaliter alia persona ablatiuè: nã quęlibet beata in se per visionẽ, & amorẽ ad intra; ergo sp. sanctus diligit se dilectione sibi realiter idẽ. 4 Pater se diligit primo signo originis actu formaliter sibi inexistente intransitiuè; & transitiuè, ac prĩcipiatiuè, quia amorẽ quo se amat, cõmunicant Pater, & fili' spiritui; diligere sic trãsitiuè si in recto sit essẽtiale; tñ connotat notionale, realem pcessionẽ per volũtatẽ, qua amor cõmunicatur pducto; actus diligendi essentialis in sp. sancto cõnotat esse per pcessionem acceptum. 5 non eo sensu quo mixtè Pater, & filius diligunt se sp. sãcto, q cõmunicant actũ diligendi per realem processionem; sed sp. sãctus si nèc se principiat, nec dilectionem alteri cõmunicat; tñ processione dilectionẽ vere recipit.

Argues 1 denominatio casu effectiuo, nõ cõuenit ex se spũi sãcto, quia ex se principiũ diligendi nõ hẽt; sed essentia, & voluntas ẽ à Patre, & filio, ergo nõ se diligit seipso. 2 se diligit, nõ vt principiũ quo, nã cõmunis voluntas, nec q quia suppositũ non est principiũ vitaliter operãdi. item operãs vt q dat constructionem in recto; nõ in casu effectiuo. 3 est amor productus, ergo si passiuè, iã dilectio,

ctio, & amor vt essentialis, esset pductus; nã con notat processionẽ diligit se. 4 est amor product° ergo seipso, se, & alia omnia diligit propriè, non appropriatè. 5 s.s. nõ est duplex amor, quo est, & quo operatur, ergo. Ad 1 diligit se seipso amore sibi formalr inxistente: nèc per aliam personã cui cõmunicat actiuè actũ diligẽdi seipsum; esto processione passiue accepta. Ad 2 seipso, vt prĩcipium effectiuum cõmune: at ex vi processionis sibi appropriatum. Ad 3 vt declarare est ppriũ verbi, quia per intellectum, diligere potest dici propriũ S. Sãcti quia voluntate; non proprium constitutiue; apppiatè quia vi pcessionis volũtatis cõmunicatur amor essentialis. Ad 3 actus diligendi non est principiatus, sed cõmunicatus; hinc propriè nõ diligit se S. Sãcto, vt amore principiato reduplicatiuè; tantũ cõmunicato specificatiuè. 2 amor in S. sãcto, vt cõmunicatus ab alio; ideo nõ ẽ amor vt principiat, & cõmunicat. Ad 4 ẽ amor productus, notionalis, ratione principij per volũtatem, cuius processio ẽ ad amorẽ. essentialis appropriatè; nã vi processionis appropriatur actus diligendi, tendens in omne diligibile. Ad 5 S.S. est amor pductus, quo est & subsistit; & amor quo operatur, & diligit; ille notionalis, hic essentialis; ille proprius, hic appropriatè; hinc vt verbo appropriatur dicere, repræsentare, declarare omnia; ita Spiritui Sãcto diligere, amare, & cum respectu rationis ad omne diligibile.

An Spiritus Sãctus procedat ex amore Essentię, personarum; creaturarum possibilium, & futurorum. 11.

Siue Spiritus Sanctus procedat per dilectionem, & ipsa dilectio sit formaliter productio, & spiratio, vt Thomistę; aut tantũ pręsupponatur, vt actus essentialis notionalem; & dilectio nõ sit formaliter pcessio, & spiratio, sed pręsupponitur processioni, vt actus essentialis, qui cõmunicatur per processionem, vt Scotistę, & intelligere non sit dicere formaliter; nec diligere, & amare est formaliter spirare; intelligere, & diligere actus essentiales, operatiui, immanentes; dicere, & spirare, notionales, productiui, & ad terminos distinctos Verbum, & Spm̃ Sm̃. Vt ergo Verbũ, quod ex notitia procedit cum Thom. aut notitiã pręsupponit, vt Scot. ita sp. sãctus ex amore & dilectione, aut amorem, & dilectionem præexigit. Quæritur ergo an sp's siue procedat dilectione, siue pręexigat essentialem dilectionẽ, & amorem, procedat ex amore essentię, personarum, possibiliũ, & omnium creaturarum.

Dico. spiritus sãctus procedit ex amore, & fęcunditate obiecti tantum primarij, essentię, & personarum; nõ rerum possibilium, nec creaturarum. 2 d.q.2.art.2.c. quodl. 14 art. 2. ex amore essentię, non autem omnis amabilis. 1 d.16.c. actus intelligendi essentiã

tam

tam absolute, quam relatiuè; ad se, & cōmunicanda per origines filio, & spiritui sancto naturaliter procedit.d. 10 in fine antequā intelligatur s.s. spirari, Pater, & filius intuitiuè illum cognoscunt si non existentem in se; ita naturali præsuppositione amant.d 39 q. 1. ad vlt. nec primo, nec comitanter est amor creaturæ, quę contingenter tm̄ amatur à Deo.

Prob. ꝙ ex amore essię. 1 intelligere, & diligere essentiam, vt actus essentialis communis pręcedit naturaliter dicere, & spirare. 2 Pater, & filius antequam spirent; perfectam habēt beatitudinem, ergo perfectè intelligunt, & diligunt essentiam; ergo ex amore essentię. 3 cōmunicant essentiā, attributa, perfectiones; ergo verè cognitionem essentiæ, & ei' amorem præsupponunt. 4 ex fecunditate obiecti primarii, & cognitione, & amore ad intra presupposito. 5 ꝑductio Verbi, & Sp. sancti in Deo, non est ex indigentia intelligendi, & amādi; ergo ex amore pręsupposito ad essentiam, & essentialia ad intra. 6 Hic Deus à se, ꝑfecte intelligens, volens, diligens āte omnem productionem. Prob. 2 quod ex amore personarum, & sui ipsius. 1 actus intelligendi essentiam, tam absolute, q̃ relatiuè, tam ad se, quam vt communicanda per origines naturaliter procedit; ergo ex amore personarum. 2 ille actus est comprę hensiuus essentiæ in illo priori, ergo vt communicanda adęquatè tribus; sequela, communicabilitas præcipua proprietas, & intrinsecè conueniens naturę ratione infinitatis; ergo antequam generet Pr̄, & cum filio spiret, intuitiue cognoscit, & diligit, ergo ex amore procedit; si non vt principio formali, vt naturali præsupposito. 3 Sp. Sanctus vi suæ productionis est ex amore essentiæ, & comitanter Patris, & filii, & sui ipsius: nam personæ sunt in nāra primo, & ex necessitate illius. 4 ad primum ordinem naturę in Deo, spectat obiectū primarium; comprehendit essentiam, diligit; generat, spirat; ad sm̄ obiectum, quod respicit omne possibile extra; intellectus attingit possibilia, sibi complacet voluntas, & diligit; ex illis vult existentiā futurorū, inde intellectus determinate attingit futura; 1.d.35.38.39. 4. d. 1.q.1. ꝙlib.14. sed habitudo ad obiectum primum naturaliter ꝑcedit; ergo prior cognitio, & amor essentiæ, & personarum. 5 Pater, & filius nō sine cognitione, & amore spirant; ergo præcognoscūt, & amāt prius q̃ spirant. 6 vident, & diligunt se spirare Spiritum sanctū; ergo ex cognitione & amore personarum.

Probatur. 3. quod nō ex amore creaturarū, nèc in esse futuro, nèc possibili. 2.d.1.q.1. D. 1 ex vi processionis S.S. esset ita amor creaturę, vt essentię. Antec. ea necessitate ē S.S. qua ē necessitas, & productio S.Sti; ergo aut Deus necessario amaret creaturas, aut S.S. nō necessario produceretur. 2 principium processionis necessarię, & contigentis, prius naturaliter attingit terminum produ-

ctionis necessariç, quam contingenter: nam effectus simpliciter necessarius nequit supponere, aut coexigere contingens; secus esset, & nō esset necessarius; voluntas principiũ productionis S. Sācti necessario, creaturarũ cōtigentis, tam in esse volito, quam in actu; ergo voluntas prius est ad Spm̄ sm̄, quam ad creaturas. Nec in esse possibili; actus essentialis amandi creaturas in esse possibili, naturaliter supponit S. sm̄; ergo s.s. non est ex amore possibilium. Antec. intellectus, & voluntas prius naturaliter respicit obiectum primũ, quā secūdū, omni primitate, originis, perfectionis, adequationis; nā in hoc tendit virtute illius, ergo prius ad spm̄ sm̄, vt obiectum primum, quam ad possibilitatē. prior habitudo naturç ad suppositũ, & esse, quam ad agere, & posse agere; nam agere supponit esse; ergo prior productio s. sācti quā possibilis creatura, quç ē cum respectu ad agere extra 4 motio voluntatis ad terminũ simpliciter infinitum, & ad intra, ē prior; nā infinitũ sui natura à simplr̄ finito pendere non potest, ergo prius ad spm̄ sm̄, quam ad amorē possibilium. 5 creaturç secundum esse possibile supponut Deũ esse; Deus ē trinus, ergo supponũt Deum trinum Maior; à Deo est possibilis creatura, ergo supponit Deum 6 esse possibile creaturç, si seipso est necessariũ formaliter; supponit esse eminens, & virtutē Dei, ex qua rerum possibilitas oīs erog supponit radicem, & fundamentum eius ergo Deũ in tribus. Assumptum; nil possibile, esset, nisi Deus esset; possibilitas à Deo, nō Deus ex possibilibus. Amor Dei, & s. sācti, ita necessarius, vt nō possit nō esse s.s. amor possibiliũ si necessari⁹, nō tante necessitatis, vt nō possit nō ēē possibilia. Cōtigēter se habēt possibilia ad existere; amor sp⁹ sācti nō cōtigenter se hēt ad esse sp⁹ sācti; ergo necessitas essendi sp⁹ sancti nō est ex necessitate minori possibiliũ. ℞. Thomistç; necessitate cōphensionis obiecti primi, & infiniti; adequatè & cōphēsiuè tendit vnico actu, quo attingit & amat infinitũ bonũ, & simul oē aliud bonũ. C. creatura ante Deũ nullā hēt bonitatē; ergo prius est esse Dei, & sp⁹ sācti, q̄ bonitas possibilis creaturç. 2 vnica tendentia re, & ratione nō amat De⁹ obiectũ primũ, & sm̄; nā in hoc tendet virtute illius; ergo prius amor ad spm̄ sm̄, quā ad possibilia; nā q vt prius mouet, vt pri⁹ terminat; obiectũ sm̄ supponit actũ potē vt sui causā. 3 à S.S. accipit ēē; ergo amor creaturç, supponit esse s. sācti creatoris. 4 pro quouis signo nārç, aut rōnis pota est sub actu, eque pfecto vt obiectũ; semper est adæquatus actus circa obiectũ: nā actus ad terminũ, & obiectũ adequatũ, sēper ē adequatus; sed amor essentiç & personarũ est ad obiectũ primũ & adequatũ, ergo semper cōphēsiuus, & adæquatus. 5 attingentia obiecti secundi non spectat ad cōpræhensionem; nā nihil est obiecti primarij, & adequati; possibilitas

litas creaturę non est formalitas Deis, sed formalitas extra Deum, tantū in esse obiectiuo, & cognito in Deo 6 cōpręhensio obiecti primi exigit adæquationē, & cōmensuratā proportionem, entitatiuam actus potę, & obiecti; cū obiectū tantū attingibile, quāta actiuitas est in potā; qcquid scīa cōpræhenditur, scientis cōpręhēsione finitur Aug. 12 ciu. c. 18. sed adęquata rāo ē q̄ ad Deū formaliter pertinent, & intellectū, & volūtatē; ergo ex amore adęquato est s. s. pręcisis possibilibus. 7 nō maius bonū Deus, & creatura, quam tantū De⁹; ergo amor Dei cōpręhensiu⁹ absque creatura possibili. ℞ adęquatio respicit omnipotentiam, & oīscientiam possibilium. C. oīpotā relatiua, nō est pfectio simpliciter in Deo, ergo nō ptinet ad adequatā compræhensionē Dei. 2 nullus respectus ad creaturā, siue possibilē, siue futurā ē de perfectione Dei, ergo nèc comprehensionis Dei. 3 si nulla esset possibilis creatura adhuc esset pfectissime De⁹; & adæquata comprehensio Dei. 4 amor Dei compręhensiuus nō pendet à possibilibus, quę non habent esse per essentiam Rectitudo amoris necessarij per essentiam, non pendet à rectitudine amoris necessarij p participationem. obiectum amoris infiniti, in nullo est à termino finito. bonum independens, nil recognoscit quouis modo à bono dependente; ergo Sp. Sanctus nō ex dilectione possibilium.

Arguent Alii Scot. nō ex amore sui pcedit Sp. Sanct⁹. Non prius terminat actum amoris q̄ actum suę processionis; ergo nō procedit amore sui. Antec. nō prius terminat actum amoris, quam actū cognitionis intuitiuę; nil volitū quin præcognitum; ergo nō pri⁹ amatus, quam in se productus. 2 Deus nō amat nisi quæ existunt; amare est velle bonum existentiæ, ergo prius existens, q̄ ametur 3 Sp. Sāctus esset abstractiue præcognitus. 4 idem formalissime est Sp. Sāctum diligere, ac spirare, & cōmunicare esse, ergo non procedit amore sui, vt effectus pręui⁹, & pręexigatur processioni. Ad 1 non intuitiuè, vt in se existens, & immediatè; tn̄ mediante essentia; quæ amatur vt communicanda ipsi. 2 si non amat vt in se; vt in essentia compræhensa actu adęquato, communicabili ad intra termino adæquato, pducibili per voluntatem. 3 nō prius in re; nèc productio sine amore, nèc amor sine productione; prius ordine, presuppositionis naturalis; essentialia nata sunt immediatius inesse notionalibus, nō prius homo rationalis, q̄ risibilis; rationalitas nata prius inesse, formalitas immediatior. Ad 2 amat, & prediligit Sp. sanctum, quem producit, & pręcognoscit. 2 non tm̄ existētia, quę efficaciter vult esse, aūt futura esse: sed & possibilia simplici affectu complacentiæ, nèc extrahit illa à gradu possibilium. Ad 3 præcognitus non ordine tēporis; presuppositionis naturalis. 2 abstractio est à re, non intuitiuè visa; Sp. sanctus in essentia imme-

diate communicanda. 3 non vt factibilis extra Deum: sed quia cum cognitione, & amore illum intra se producit Deus. Ad 4 quo formalissime amat, non pducit; amat actu diligendi operatiuo, immanente; producit actu spirādi transeunte ad terminum distīctum; actu amandi vult se cōmunicare; actu spirandi se communicat; ille esētialis, iste notionalis.

Arguent Thomistæ Caiet. Bannes, Alii. Sp. sanctum ex amore creaturarum. 1 Verbū est ex creaturis futuris, aut saltem possibilibus; ergo Sp. sanctus ex illarum amore. sequela; vtrobique eadē rāo. Antec. Verbum non solum dicit respectū ad Patrem: sed ad illa, quę per Verbum facta sunt. Aug. lib. 83. quest. 63. 2 eodem actu Deus amat essentiā, & creaturas, ergo si pcedit amore essentiæ, etiam creaturarum. 3 saltim amore possibilium, quę necessario diligibilia sūt; ex notitia possibilium necessaria in Deo est Verbū, ergo ex amore necessario possibilium est Sp. sanctus. Antec. p illum actum amoris, qui necessario est in Deo: 2 per actum cōprehensiuū ad essentiam, & res possibiles, necessario terminatum. sequela. eodem actu diligit essentiā virtutē, omnipotentiam, & possibilitatem; nequit omnipotentia actum amoris terminare, quin & possibilitatem. 4 Deus sua essentia continet eminenter creaturas ergo non attingit essentiam, quin eius eminentiam, ergo & creaturas; non comprehendit continens, quin & cōtentū. 5 Deus distīcto amore nō amat possibilia, sed essentiam; ergo attingendo essentiam attingit possibilia fieri ab ipso. Antec. Amare est velle bonū alicui, Deus nullum bonum vult possibilibus; ergo tm̄ in essentia. Item Theologi distingunt sciam simplicis notitię ad possibilia, & visionis ad futura: non tñ duplicem amorem liberum, & efficacē ad futurum; & simplicis complacentiæ ad possibilia. Ad 1 Verbū dicit respectū realem ad patrem dicentem; ad creaturas ex vi processionis connotat respectum rationis p modū declarātis ad declarata; ratione notitię essentialis illi appropriatæ vi pductionis per intellectum; ita Sp. sanctus respectum realem amoris spirati ad patrem, & filium; connotat respectum rationis ad omnia diligibilia, non vt proprium constitutiuum, sed appropriatè, quia vi processionis p voluntatem cōmunicatur amor essentialis, quo diligit omnia diligibilia. 2 vt nō pro omni signo Verbū dicit respectū ad omnia declarabilia; sed completo ordine ad intra: ita nec pro omni signo Sp. sanctus nat° habere respectum ad diligibilia; sed terminata dilectione ad intra. Ad 2 eodem actu formali, nō terminatiuè, & obiectiuè. 2 eodem sm̄ rem; non tendentia, & quo ad rationem extrinsecam. Ad 3 possibilia non eodem gradu necessitatis, quo Verbum, & Sp. sanctus. 2 necessitate independente, & priori sunt Verbum, & Spiritus. 3 si eodem actu formali, tñ pro diuerso signo naturæ; si eodem sm̄ rem,

ta-

tamen alia tendentia, & terminatione. *Ad* aliud; comprçhẽsiuus est ad essentiam, & psonas, non propter creaturas. 2 Beatus propter se tm̃; nõ beatus, nèc beatior propter illa. Ad 4 esse eminẽs, nõ est esse formale, vel actuale creaturæ. 2 pro fundamento; non sub respectu attingit priori signo. Ad 5 possibilia diligit, si non voluntate efficaci, & absoluta; inefficaci, & simplici affectu, quo Deus sibi complacet creaturas habere possibilitatem, sibi ab intellectu ostensas. 2 nèc tm̃ diligibile, cui cõmunicatum est bonum, sed q̃ est bonum; essentia à se bona, cũ plenitudine entitatis, & bonitatis q̃ Deus amat, & nihil boni illi cõmunicat. 3 possibilibus actu cõplacentiæ vult bonitatem essentialem possibilem, ex seipsis formaliter, pr̃cipiatiuè ab intellectu cognoscente, volũtate cõplacẽte, & potẽte illis dare esse *Ad* 5 vt duplex notitia obiectiuè, simplicis intelligẽtiæ, & visionis, cur nõ duplex amor obiectiuè respondet; simplicis complacẽtiæ, possibiliũ, & efficacis volitionis futurorum? ad possibilia voluntas quę rectitudo ẽ p essentiã, habet complecentiã necessariam in illo gradu possibilitatis necessariè, ad futura, quę necessaria nõ sunt, hẽt volũtas Dei, vt prior actu volendi, libertatẽ exercitij, & contradictionis agendi & nõ agendi, volendi & nõ volendi. Ad possibilia libera voluntas libertate tm̃ essentialis principij cũ necessitate; ad futura cũ contigentia actus agẽdi; ad possibilia Deus trinus, vt ad futura; nam ab eo res ẽ futura, cui possibilis erat, à Deo trino res futurę pendent, Deũ trinũ res possibiles supponuntur; creaturę nõ tm̃ futurę, sed possibiles supponũt Deũ, & Creatorẽ; ideo nec productio Verbi supponit notitiã creaturarũ; nec processio S. sancti amorẽ earũ; nèc ex notitia creaturarum ẽ Verbũ, nèc ex amore earũ ẽ S s. Obiectũ primũ prexigitur obiecto secundario; personę ad intra præcedunt totũ ordinẽ ad extra; Totũ esse earũ ante oẽm rationẽ possibilẽ, aut futuram creaturę.

*Q*uæres an saltim Pr̃, & filius diligant creaturas S. sancto. ℟. diligunt S. sancto creaturas tm̃ apꝓpriatè, nõ propriè. primo quia vi productionis suę ẽ amor essentię comitanter patris, & filii, q absoluta necessitate sunt in natura dilecta; amor creaturæ non est nisi completa productione; imo adhuc ẽ in potestate patris, & filii producentis, & S. sancti producti, amor creaturę; ergo vi productionis nõ ẽ amor creaturę. 2 essentialis amor ad omne amatũ primario, & secundario; necessario, & contigenter, appropriatur S. sãcto, q vi processionis ꝓcedit vt amor subsistẽs. 3 quęuis persona in se ipsa hẽt amorẽ oĩũ possibiliũ, & futurorũ, ergo amor nõ ẽ propriũ S. sancti, sed appropriatè. Sequela; propriũ vnius nõ est cõmune. Antec. actum charitis, & dilectionis scripturæ dant Deo; Ioan. 1. Deus charitas est. Ignẽ veni mittere. 4 nõ eo pr̃, & filiꝰ diligũt se s. sãcto, quo creaturas: nam

nam modus diligendi principiatiuè, ē tm̄ illius termini q primò est formalr̄ p voluntatē; S. s. nèc primo, nec cōcomitāter ē amor creaturę, quæ cōtigenter amatur; ergo tm̄ appropriatè. 5 nō diligūt creaturas S. sancto dilectione sūpta notionaliter, vt Vasquez, & Marsilius; nam agens intrinsecè & formalr̄ nō denominatur agere termino producto; edificator, nō edificat edificio, sed edificiū, ergo nèc Pr̄, & filius diligunt creaturas S. sancto producto. Nec qa vt donū creaturę primo procedit, qa nullū respectū dicit primo ad creaturas; pōt dici donū, quia liberaliter productū; quia ap p priatè donorū effectus sūt Spirit° sancti; fons, ignis, charitas, donum, amor 6 pater, & filius pri° sunt spirātes, quam cum S. sācto ament creaturas; ergo non principiatiuè diligunt S. sancto creaturas; ergo tm̄ actu essentiali cōmuni, supposito ordine ad intra; qui appropriatè tm̄ ē S. sancti; ex d. 32. q. 1.

*A*rguent Pr̄ verbo dicit se, & creaturas possibiles, quas necessario cognoscit, & futuras quas poterat nō cognoscere; ergo Pater, & filius diligunt se, & creaturas S sancto. 2 ē formaliter amor, ergo quo amantur creaturæ. 3 ē donū, & charitas; ergo p respectū ad creaturas, quibus donatur. 4 vi processionis quicquid hēt; in se hēt voluntate actū amandi; ergo p priè amor oīs amabilis. *A*d 1 appropriatè dicit creaturas, vt idem est, ac declarare; vt & S. s. amor creaturæ. Ad 2 habitudine ad pricipiū vnde procedit, vt est amor non q formalr̄ constituat amantem nisi appropriatè. Ad 3 donū non quia ipsum datum creaturæ. sed rōne pricipii à quo liberalr̄ p cedit. 2 quia dona ei appropriatè & primi subsistentis amoris sunt dona. Ad 4 terminus formalis est essentia, hēt actū amandi; at non p cedit actu amādi, sed p actū spirandi distinctū, nèc vi p cessionis amor essētialis, notionalis; & appropriatè tm̄. *A*is Pr̄, & filius spirantes cōmunicant ei eundem, actum, quo diligūt se, & creaturas R non dum terminatum ad creaturas actui, & formalr̄: sed tm̄ virtute, p modum actu primi. 2 actum qui respicit obiectū primū, non secundum, ideo nō spiratur ex amore creaturæ.

DE CONVENIENTIA, & differentia Processionum.

TITVLVS XIX.

An vtraque productio sit æterna. 1.

PRoprie æternum, q ex se, intrinsecè totum simul, semper stat, numq̄ desinit, nec potest deficere. *A*ddit negationem actu, aptitudine, & potentia ad definēdū simpliciter. Impropriè, & latè cui nō repugnat virtute extrīseca semper esse, æternitati coexistere, numq̄ deficere, sic vita beata dicit̄ æterna, Hæc ē vita æterna. *A*liud rem esse ab æterno; aliud si sit formalr̄ æterna, Deus ab æterno potuit aliud à se realiter distinctū ponere, & creatura saltim permanēs

po-

potuit ab æterno: at nō intrinsecè, & formalr̄ ęterna. In præsenti de æternitate intrinseca, formali, simplr̄ indefectibili; qua respicit essentiā cōmunicandā suis terminis per ꝓductionem ad intra intellectu, & voluntate; an intrinsecè, ꝑse, formaliter eis conueniat æternitas

Dico. Vtraque ꝓductio necessariò, & intrinsecè est æterna. De fide. Contra Arium, & Macedonium. 1 dist. 9 quest. vnic. Prob. 1 Conc. latar. C. firmiter de sum. trin. Lugdunens. C. fideli. florent. in lit. Vnionis Nicænū, & Ephesinum. 2 Athanas. æternus Pater æternus filius, æternus Sp. Sāctus. August. de fide ad Petrum nullus præcedit aliū æternitate, excedit magnitudine, aut superat potestate. Ambr. 1 trin. c. 6. Pater si prius erat Deus, postea genuit, generationis accessione mutatus. Hylar. 7 trinit. vt proprium est Patri sēp genuisse, proprium filio, quod sēper genitus est. 3 ratione. In Deo ad intra ꝓductio non est mutatio nec subiecti in potētia ex quo fiat; ergo nec termini, vt sint post non esse; ergo æterna. 4 agens ex se sufficiens, à nullo dependens, absoluta necessitate habet coęuū productum. 5 si non semp fuit, aut quia non habuit posse agere; aut potuit impediri ab alio, quin ageret. 6 Vtraque ꝑsona ꝓducta est essentialiter Deus, vt ꝓducens. 7 in rebus successiuis ꝑfectio est vt existant cū fiunt; imperfectio, vt simul non maneāt; in permanentibus ꝑfectio vt maneant cū facta sunt, impꝑfectio vt non sint, cum fiunt. Creati agentis imperfectio vt suum productum in esse cōpleto, instanti non ponat; esse productum in creatis imperfectū q̄ post non esse recipiat esse; Indiuisibile perfectum vt totū simul existat; imperfectum vt raptim transeat; ergo possibile ꝓductū simul cum producente, totum simul, semper in fieri, & facto esse; nèc successiuum vt transeat, nèc ita permanens vt amplius nō fiat; sed æterna productio, vt sit dum fit, tota simul, semper in fieri, & facto esse. 8 omne esse illimitatū, independens, imparticipatū, intrīsecè indefectibile propriè ē æternum; ꝓductiones diuinæ, vt personæ diuinæ quas constituūt, habent vniformem actū manendi sm̄ existentiam indiuisibilem, & indefectibilē, ergo æternæ. Minor actus generandi, & spirandi semper sunt; vt essentia, & intellectus aut voluntas; ita eorū actus, & ꝓductiones; nā imperfectio in nobis, vt actus transeant, & non sint cū potentia, ergo diuinæ semper manent, simul perfectæ, seipsis existunt, omnibus differentijs tēporum coexistunt. 9 tam memoria, q̄ voluntas fæcunda per identitatem realē transeunt in essentiā imo includunt essentiā, retinent proprias formalitates, ergo æternitate mensurantur, vt essentia; nō tres æterni, sed vnus æternus. 10. sic optime scripturę, Patres, & doctores, productiones diuinas omnibus differentiis temporum tradūt. Præsens; ergo sum qui sū exodi 3. filius meus es tu, ego hodie genui te, psal. 2. Ab ipso sum

Ioan.

Io.3.Spiritus Veritatis, qui à Patre procedit, Ioa. 15. Præteritũ; Ante oẽs colles ego parturiebar. Eccl. 24. Prodiui primogenita ante omnem creaturam. In principio erat Verbum Ioan 1. ex Deo pro cessi 8. Futurũ; de meo accipiet, & annũciabit vobis, Ioa. 15. quæ cũque audiet loquetur; hæc verba diuersi temporis, non signant actum transisse; sed nunc æternitatis intrinsece qꝫ manet, omnib⁹ differentiis temporũ coexistens. Tandem; nunc æternitatis si semper manet, & omnibus differentiis temporũ consignificatur; tũ ꝓductiones, & res æternæ vt in seipsis sunt, semper per verbũ de præsenti, ego sum, qui sum; ego hodie genui te; nec intellect⁹ errat cogitans vt præteritum qꝫ semper est, non transit. *At* nostro imperfecto modo conceptæ; vt res præteritæ, aut futuræ etiam explicari possint; quia semper fuerunt futuræ sunt. at tutius ad nostrã imbecillitatem vt perfectæ, & ꝑteritæ; q̃ futuræ; erat Verbũ. filius natus est. Greg. 2 mor. filius semper natus ẽ; Sp. Sanctus spiratus. *Aug* 83 quest. 37. videtur negare filium semper nasci, vt perfecta à nobis significetur; nã in fieri nos imperfectum concipim⁹ ne ergo imperfectus cõcipiatur Dei Filius; perfecta si dicitur sẽper natus est, semper genitus est; psal. 2. ego hodie genui te. Augusſt. hodie, dies põt intelligi, quo Christus homo natus: sed melius præsentia diuinæ generationis semper stãs in nunc æternitatis, hodie genui, presẽs p modũ ꝑteriti.

Vrgerent Arius, & Macedoni⁹ Hæretici; vnus negans deitatem, & æternitatem à Filio; alter à Sp. Sancto. 1 oẽ ꝓductũ trãsit ex nõ esse ad esse, cum nouitate; ergo ex tẽpore. 2 vt se habet destructũ ad non esse, ita ꝓductũ ad esse; ergo vt destructũ post esse; sic ꝓductũ post non esse. Antec. oppositorum eadem rão. 3 vbi esse, & duratio idem; si esse habet prĩcipium, & duratio; in filio esse, & duratio idem; esse est à Patre, ergo duratio habet principium, nec æterna. 4 pugnat æterno habere principium; productum respicit producens, & principiũ. 5 Producens ẽ prius producto; vbi eadẽ natura, nequit esse ordo naturæ. 6 Differentiæ temporis dantur filio, & Sp. Sancto; ergo intrĩsecam habitudinẽ habẽt ad tempus. Antec. Præsens; Ioan. 3 ab ipso sum. hodie genui te; Sp. qui à Patre procedit. Præteritum; in principio erat *V*erbum. ex Deo processi. Prodiui primogenita. Futurũ; quem ego mittam vobis à Patre. quæcũque audiet loquetur; verba distincti temporis significant per se primo nunc temporis. 7 si sic æterna generatio, vt semper in fieri, ergo semper generatur, numquam genitus; qui semper nascitur, numq̃ natus est Aug. 83. quest. 37. 8 si sic æterna, vt semper in fieri, & in facto esse, ergo semper à suis principiis eget conseruari: qꝫ conseruatur in esse est continuò depẽdenter ab alio, cũ respectu ad esse acceptũ. 9 Imperfectio verbi nostri, vt sit formabile, anteq̃ formetur Aug. 15 trinit.

trinit. c. 15. ergo si Dei ꝓductio semp in fieri, vere possibilis cum nouitate. 10 Pręsens imperfectũ, & incompletũ dicit, ergo si productiones nunc fiunt, & sunt in facto esse, impfectę. 11 si omnibus differentiis coexistunt, vna ꝑsona seipsam ꝓduceret; nam haberet secũ ꝓductũ; esset ꝑfecta antequam esset ꝓducta; ergo seipsã produceret. 12 Agere præsupponit esse; ergo esse Patris pręcedit filium.

Ad 1 vbi productum cum mutatione, vel ex nihilo. 2 vbi alia natura producti, & ꝓducentis; non vbi tm̃ communicatio eiusdem naturę, cũ sola origine. Ad 2 destructio ab intrinseco in creatis, q̃ possunt deficere, ꝓportionẽ hẽt cũ productione creata, nõ increata intrĩsecè indefectibili. 2 generatio mutatio corruptioni opposita; non q̃ sola ꝓductio. Ad 3 habet principiũ originis, nõ durationis. 2 vt esse indeficiens, indeficienter durat. 3 vbi non esse geniti pręcedit esse, in filio semper fuit. Ad 4 pugnat principiũ durationis, non originis. 2 productio mutatio de non esse ad esse. Ad 5 prius origine, nõ tempore; signa à quibus, nõ in quibus; tm̃ à quo alius, & quis ab alio. 2 vbi productio est cũ motu, non vbi prescindit à motu. Ad 6 differentiæ illę non significant nunc pręsentis, pręteriti, & futuri; sed nunc æternitatis, vt sẽper illis fluentib' coexistat. 2 genuit, non vt nunc temporis pręteriti, sed vt pręterito coexistit, in nunc æternitatis intrinsecè. Generat, quia isto nũc coexistit; generabit, quia futuro extrinsecè coexistet. 3 verba diuersi temporis de Deo, non consignificant actum Dei intrinsecè: sed nunc æternitatis omnẽ actum mensurans extrinsecè. 4 congruè ꝑ nunc temporis pręsentis eternitas, quia semper manet, semꝑ præsens; per præteritũ, quia semp fuit perfecta, & completa, nec vt impfecta concipi potest; Per futurũ, omnibus in infinitũ coexistet. Ad 7 August. negat ibi semper nasci, ne quis imperfectã putaret; sed semper nasci, vt semper natus sit; vnde subdit, quod numq̃ natũ est, numquam ẽ filius: idem est nasci, ac natũ esse. 2 etiã Gregor. 29. mor. in Iob. 38 nõ concedit ita semper nascitur, vt semp natus; ne nostro modo impꝑfectus concipiatur filius Dei, sed semper natus ẽ, ꝑfecta, & magis adequat; nam pręsens nobis imperfectum, & incõpletum sonat; pręteritum perfectũ, & completum. 3 verba quę significant actionem, & passionem temporis præsentis imperfectionem significãt; in fieri concipitur res instar successiuæ, & fallit imaginatio, at in præterito actio in facto esse. Ad 8 non vt successiua, & depẽdens: nam hæc super esse possibile, nõ ex se necessarium, sic in fieri, vt simul perfecta, nec transit pręteritum. Ad 9 q, est in fieri pręuia inquisitione, dicit nouitatem producti, & causalitatem potentię; non q, in fieri ipsa formali ꝓductione. 2 potentia non distat ab actu. Ad 10 pręsens q, fluit; nõ q, manet 2 quod ẽ solum in fieri,

non cũ facto esse. 3 temporis, nõ æternitatis. 4 si fierẽt ꝓductiones inquisitione preuia, & ꝓductio Verbi esset præcedens verbum, & posset concipi preteritũ, quod non est; at semper stat, non transit; semꝑ erit, non vt futurum, ꝙ non est. Ad 11 prioritas non in stanti æternitatis, sed vt coexistit tempori. 2 prius producens ordine originis, naturali intelligentia, non existentia. 3 cum absoluto prĩcipij productiui ẽ ad aliud, nõ ad se, nec se ꝓducere potest. Ad 12 esse naturæ, & suppositi, origine, præsuppositione naturalis intelligentię, non tempore, & durõne. 2 origo tñ ponit signa à quo ali⁹, quis ab alio, quis ab vtroq.

An Vtraque sit vniuoca Productio. 2.

NOn quærimus, an ꝓductiones sint alterius rõnis; quia natura diuina per principia alterius rõnis habet duplicem cõmunicationem sui: sed de vniuocatione respectu termini formalis; An habitudo inter producens, & productũ sit vniuoca; vt in qualibet productum sit simile producẽti; an vtraque suo producto naturam producenti similẽ tam specie, q̃ numero communicet. nam si ratione ꝓductionũ in se, & principiorum productiones sunt alterius rationis; tñ respectu termini formalis, & naturę communicatæ, producta vnius rationis dici possunt; & ꝓductio simplr̃ vniuoca dicitur, cũ productum in natura assimilatur ꝓducenti.

Dico. Vtraque productio verè ẽ Vniuoca. Scot. 1. d. q. 7. vtraque talem numero communicat naturam producto, qualis ẽ in producente, licet per prĩcipia, & ꝓductiones alterius rationis. d. 7. q. 1. ℞ ob distĩctionem principiorum formalium, possunt esse productiones alterius rationis; & producta vnius rõnis ob vnitatem termini formalis; idcirco vtraq ꝓductio vniuoca. d. 13 ad vltim. in productione ęquiuoca principium productiuũ, vel terminus formalis in producto, non ẽ eiusdem rationis cum producente. Prob. 1 In productione vniuoca producens, & productum eiusdẽ naturæ specificę; ignis ab igne; equ⁹ ab equo, homo ab homine; in vtraque productione producens, & productum eiusdem indiuiduo; ergo vtraque ẽ vniuoca 2 magis in natura, & forma essendi simplr̃, conueniunt producẽs, & productum in Deo, in vtraque productione; q̃ generans, & genitum vniuocè in creatis; ergo multo magis vniuoca. 3 in productione æquiuoca productum ẽ suo producente deterius; in Deo vtrũque productum eiusdẽ perfectionis. Antec. Communicans esse ęque pfectum est vniuocum suo producto. 4 productio omnis est assimilatiua, & distĩctiua; perfectior est rão assimilandi, q̃ distinguendi, illa qua productũ habet esse simplr̃; hec qua esse tale hypostaticum; sed rão essendi simplr̃ est vniuoca; ergo productio vniuoca. 5 productio vniuoca ne dũ similis in forma, sed in modo habendi formam; sed vtraque ẽ similis producenti, in natu-

natura, & in modo habendi illã. Minor. Modus habẽdi naturam, vniuoce, non est habere à se, vel alio; per intellectũ, aut volũtatem; sed per modũ realem essen diforme simplr̃ in producto, vt in producente, non sm̃ esse intẽtionale, vt domus extra à domo intra. Item similis vtraque productio in forma, & in modo essẽndi forme nõ virtute; ergo realiter, ergo vtraque vniuoca productio. ℞ Rada, & multi Thomistę; esse similitudinem in Sp. sancto, non vi processionis. C. essentia ẽ primus terminus formalis vtriusque; ergo vi processionis vniformiter Deus. 2 quicquid hẽt vi ꝓcessionis hẽt vtraque productio. 3 vtraque adęquata in esse suo termino, & principio. 4 vtraque infinita, & cõmunicatio eiusdem indiuiduæ naturę. 5 ꝙ vna sit naturalis similitudo; altera à principio voluntatis libero, non tollit vnitatẽ termini formalis; in vtraque eadem ratio essendi simpliciter; ita *Deus* Pater, *Deus* filius, Deus S. Sanctus. 6 si vnũ principium productiuũ nõ eiusdẽ rõnis cum termino producto, non tñ productio ẽ ęquiuoca: sed ęquiuocum, si principiũ quo proximum, vel remotum vt ẽ essẽntia, non cõmunicet eiusdẽ rõnis genito, & spirato; sed in vtraque productione essentia ẽ terminus simplr̃ rão essendi, & ipsa complet principiũ, si nõ proxime, saltum remote; ergo rão essendi simplr̃ in vtraque productione eiusdem rõnis in producente, & producto. 7 cõuenientia in aliqua rõne reali cõmuni generica, aut specifica nõ sufficit ad vniuocationẽ, nec ꝙ rão formalis; sub eadem rõne debeat communicari, ergo conuenientia, & similitudo numerica, vel specifica; q̃ producens cõmunicat producto vt terminũ formalem simplr̃, sufficit ad vniuocationem. Probat. Antec. nã etiam agens ęquiuocũ in aliqua rõne reali cõuenit cum producto. ẽt in agente vniuoco rão seminis nõ ẽ eiusdẽ rõnis, cũ forma producta, & generatio est vniuoca. Sequela; vniuocatio ex parte principij formalis cõmunicati, nõ aũt ex parte principij ꝓprii; secus nulla productio essẽt vniuoca, 1. d. 7. q. 1. H. Item ratio generandi in Patre ẽ vt hec; rão essendi ẽ simplr̃; rão intellectus & voluntatis ẽ distinctiua; ratio formalis cõmunicãdi eandẽ nãm vtrique producto vniuoca, & assimilatiua. similitudo naturalis facit genõnem in Deo; S. s. si nõ naturaliter ꝑ intellectũ, tñ similis simplr̃; si nõ rõne principii intellectus, rõne voluntatis, quę etiã adęquata in esse, ratione termini formalis idem in producente, & producto.

*A*rguent Varro, Rada; plures Thomistę processionẽ S. sãcti nõ esse perfectè vniuocã. 1 perfect⁹ gradus processionis vniuocę, est similitudo in forma, & modo habendi formã, ignis ignẽ, homo hominẽ, S. s. nõ est similis in modo habẽdi essẽntiã, nec procedit naturaliter; sed libere; nõ vt imago, sed vt donũ; non filius, sed amor; ergo nõ perfectè vniuoca

 pro-

productio. 2 vi processionis est amor; de rõne amoris nõ ẽ participare formã cum principio; ergo nõ procedit rõne similitudinis in forma. 3 vi ꝓcessionis amor, non Deus similis, nisi concomitanter, quia amor diuinus subsistens. 4 Varro; imo nèc filius, vt ꝑ intellectũ; de rõne Verbi ẽ esse simile intentionaliter suo producenti; ergo nèc perfectè vniuoca. 5 Vbi termini specie distincti, non perfecta vniuocatio; sic paternitas, & filiatio. Maior, nõ plus differunt prĩcipia, quã principiata. 6 producta differunt specie, ergo productiones; ergo nõ vniuoca; nam vniuoca productio vnius rõnis; Prima sequela; alias non proportio productionum ad producta. 7 principia productionum alterius rõnis ad terminos formales alteri' rationis, ergo non vniuoca. Antec. memoria, & voluntas fecunda alterius rationis. Sequela; in qualibet prĩcipium producẽdi alterius rõnis, habet terminũ formalem alteri' rõnis; Item productio ꝑ se respicit principiũ formale, & terminum formalem producti; ergo vbi prĩcipium alterius rationis, etiam terminus formalis. 8 dum quantum producit aliud quantum, vt cum sol producit ęquiuocè ex materia quanta; licet sit similitudo quantitatis ad quantitatem, tñ productio est equiuoca; quia quantitas nõ est rõ producendi; ergo si distĩcta, productio non erit perfectè vniuoca. 9 ꝓductiones eiusdem rationis cum productis, personę alterius rõnis specie. 10 Actus distinguntur ꝑ obiecta, termini distincti, ergo ꝓductiones non vniuocę.

Ad 1 assimilatio est à rõne essẽdi simplr̃, quæ est essẽtia; & à modo quæ est etiam voluntas fęcunda, cõmunicans esse simpliciter, & adęquata in esse termino formali productionis. 2 vniuocatio ex parte principii formalis cõmunicati; nõ principii proprii, propter distinctionẽ prĩcipiorũ productiones sunt alterius rationis; respectu termini formalis, vtraq̃ suo producto naturã numero eãdem producenti cõmunicat. 3 si Sp. Sanctus nõ ẽ similis naturaliter, à principio naturali vt filius; tñ similis, quia adęquatus in esse suo principio; ad vniuocationẽ satis si terminus formalis sit eiusdẽ rationis in producente, & producto; per id perfecta rão similitudinis. Ad 2 primus termin' adęquatus, vi amoris spirati, est vniformiter Deus. 2 processio amoris in nobis à principio finito; nõ adequat in esse principio producenti. Ad 3 vt amor adęquatus illi in esse, formaliter infinitus, subsistens, ita formaliter Deus. Ad 4 Generatio diuina maximè vniuoca, vbi omnimoda idẽtitas in natura generantis, & geniti. 2 Verbum nostrum accidens, simile intentionale; non Dei, subsistẽs, perfectum, permanens, adequatum in esse. Ad 5 in Deo propriè nèc species, nec differentia specifica, nec ratio generis; paternitas, & filiatio alterius rationis, & magis distincta, q̃ paternitas, & spiratio actiua. Ad 6 producta magis di-

distincta, quia incompossibilia; nō quia in nullo cōeniāt, homo, & album plus differūt, quia non conueniunt, non quia incōpossibilia; album, & nigrum in codē genere, vt magis incōpossibilia, at conueniunt sub vno genere 2 productiones alterius rōnis possunt vniuoce comparari; motus rectus, & circularis ad idē vbi. 3 productiones sunt incōparabiles quo ad incompossibilitatē, non quo ad aliquam conuenientiā realem termini formalis vtriusque. Ad 7 principia, non quo ad esse adequatum, & obiectiuū; nam vtraque productio includit essentiam, vt obiectū cōmunicationis. 2 In forma qua simpliciter sunt, vtraque cōuenit; & terminus formalis, & rāo proxima fūdandi, & terminandi illas. 3 ex principiis productiones alterius rōnis; quo ad terminū formalem proportio vniuoca. Ais generatio, & nō generatio, non vniuoca. ℞ in esse relatiuo non cōueniunt; includunt simplr̄ in quo conueniunt. 2 ad cōtradictionem simpliciter quo ad esse, non ē cōuenientia: Atquo ad generari, & spirari⁹, sufficit distinctio in esse relatiuo, nō in esse absoluto termini formalis. Ad 8 causa æquiuocationis differētia naturæ producentis, & producti, alterius rationis, & speciei. 7 quātitas non producit quantitatem; ideo non sufficit vniuocationi, nèc rāo essendi simpliciter. Ad 9 productiones sunt distinctæ, tñ comparabiles rōne termini formalis cōmunis. 2 productiones dicunt ordinē ad terminos productos; qui includunt esse absolutum essentiæ cōmune. 3 in ratione ꝓductionis differūt; in rōne vniuocationis, & realitatis termini formalis conueniunt. Ad 10. termini producti distingūt à posteriori. 2 termini includūt aliqd commune, esse simplr̄. 3 natura illimitata potest eadem communicari alia, & alia productione, iuxta principia, intellectum, & voluntatem.

An Vtraque productio differat specie, vel numero. 3.

Genus, & species pro formali intentiones sūt logicæ, & respectus, qui à ratione causantur per actum cōparatiuū; pro materiali, & substrato sunt primæ intentiones, res cōceptæ à ratione, etiam actu cōparatiuo collatæ, animal cum homine, æquus, & leo. Proprie dicunt duas realitates contrahibilem, & contrahentem, potentialem, & actualem, ac tertiam componunt. latè est quidditas seù ratio cuiusuis rei. In Deo non genus, nèc species, nec differētia; in his imperfectio, limitatio, finitas; tm̄ rationes realiter alterius rationis. Essentia prīcipium formale, & formalis terminus vtriusque; non sic totale, vt aliud non includat: nā ad memoriam perfectam pertinet, & ad voluntatem fæcundā, quæ sūt prīcipia; & in termino vtriusq̄ productionis filii, & S.S. Essentia dat esse simpliciter, relatio esse personale, & hypostaticum; nèc essentia, & relatio componunt, vt actus, & potētia, vel vt subiectū, & forma; sed simpliciter ambo

bo actus, simpliciter essendi essentia, personaliter relatio; absolutè essentia, hypostaticè relatio; nèc relatio actuat essētiā, sed constituit personā simplicem; & quicquid in Deo in vltima actualitate, nèc vnum vt cōpleat aliud; imo includit realiter; quare essētia, tā principii, q̄ termini, est ratio simpliciter prīcipalior; ratione cui' productiones sūt vniuocæ; ratione eius, q́ est distinctum in principiis intellectus, & volūtas; & in terminis filiatio, & spiratio, habetur distinctio principiatiuè & terminatiuè; à priori, & à posteriori: at formaliter, & quiditatiuè seipsis formaliter sūt, & distinguntur.

Dico. Productiones diuinæ non propriè differunt specie: sed sunt alterius rōnis. 1. d. 2. q 7. d. 7. M. N. d. 13. tota ratio formalis vnius, non ē eadem toti rōni formali alterius. Prob. q̄ ꝓpriè differūt specie componunt saltim metaphysicè. 2 cōstant genere, & differentia, admittunt pōam, & actū, rem contrahibilē & cōtrahētē. 3 nec De', nec aliqd Dei in genere huius ratio finita, limitata, potentialis. 4 ratio specifica directè summæ simplicitati opposita; q̄ nec cōponit, nec cōponitur ex realitatib' generis, & differentiæ. Probāt sīn, q́ alterius rōnis. 1 August. fili' vt natus, S. sāct' vt dat' Athanas. filius genitus; S. s. nō genitus, sed procedens. 2 cuius termini distincti filius, & S. s. & ꝓductio distincta, & alterius rōnis generatio, & spiratio. 3 nihil eiusdem rōnis potest in Deo numero multiplicari; nam quicquid in Deo, de se hoc; ergo productiones alterius rōnis. 4 productiones passiuę personas constituunt, incōmunicabiles, à parte rei primo diuersæ, ergo alterius rōnis. 5 si in Deo nèc species, nèc differentia, nèc rāo generis; tn̄ relationes, & ꝓductiones nulla realitate conueniunt, ergo alterius rōnis. 6 si duæ essēt generationes, aut ꝓcessiones eiusdē, nō alterius rōnis, ēt infinitæ: nā q́ nō ē de se hoc, sed pōt esse in plurib', ēt in infinitis. 7 vtraque productio in diuinis præexigit principiū simplex vnius rōnis, ergo nequit plurificari. Sequela, plurificabile eiusdē rationis, nèc ex se hoc, ex natura sui principii, iā hēt, vt possit esse in infinitis; vt species creata, quę nō intrinsecè pōt determinari, sed tm̄ extrinsecè Dei voluntate; ergo productiones nō differunt vt species, sed quia alterius rōnis; & quælibet de se hæc, implurificabilis.

Argues quod eiusdem rōnis. 1. vtraque substātialis, personę subsistentis in nāra singulari; ergo eiusdē rōnis, tm̄ numero. 2 non magis differūt intellectus, & volūtas in Deo; quā duę productiones in vno homine, ergo tm̄ numero. 3 producta in Deo vnius rōnis; nā personę vniformiter Deus, terminus formalis vnus, natura cōmunicata simpliciter vna; ergo tm̄ numero. Ad 1 ex formali rōne intellectus, & voluntatis, habetur distinctio productionū principiatiuè; ex infinitate, adęquatione in esse cū diuina nāra, ha-

habent producta esse subsistens, & Deum esse. 2 ex identitate productionũ in tertio cõmuni, & in nãra, non sequitur identitas productionũ in seipsis. 3 productiones specificãtur à rationibus formalibus distinctis. Ad 2 rõne termini formalis eadem numero essentia: at distincta nãra numero in creatis. 2 nõ magis rõne rei cõmunicatę; nam eadẽ numero natura: at rõne modi duplex fœcũditas in Deo intellectus, & volũtatis; quæ non in nobis. 3 in Deo intra seipsum; creata extra se ꝑducunt. Ad 3 productiones non ex termino formali; sed ex terminis totalibus specificantur. 2 ex eo quia eadẽ numero essentia infinita põt pluribus principiis cõmunicari.

Arguent Thomistæ, sunt alteri' rõnis, quia carent mãa. 1 productio in diuinis non plurificat̃, quia forma sine mãa; nam mãa cõmunis ad multa. 2 in his quæ carent materia, idẽ ẽ quidditas, & habens quidditatẽ, ergo productiones, quia carent materia, omnino alterius rationis. 3 Ægidius, & Henricus; vt vnus essentialis intelligendi, ita vnus dicendi; vt vnus amandi, ita spirandi, ergo nõ multiplicãtur notionales productiones; quia nèc essentiales operationes. ℞ ad 1 materia à forma suscipit multitudinẽ extrinsecè, vt signato indiuiduo cõmunicetur; sic forma extrinsecè ex materia indiuidua, quæ subest, esse signatũ respicit; tñ intrinsecè realiter distĩcta esse indiuiduũ vnius, non ẽ esse alterius. 2 materia, & forma realiter distĩcta; esse indiuiduũ, & formale vnius nõ est ꝑ aliud, quod est extrinsecum. 3 productio vnius rationis, non plurificatur in Deo, quia quælibet de se hæc, subsistens, sibi ipsi ratio adæquata. Ad 2 vt ratio extrinseca, & à posteriori abstractio à materia est causa vt res non multiplicetur; quidditas adhuc communicabilis, & sine materia. 3 idẽ est quidditas, & habens quidditatem, quia sine materia non ẽ physicè composita; nõ quia formalitates, & realitates nõ admittat. 4 productiones nè dum abstractæ, sed necesse esse formaliter, vt quicquid est in Deo, de se est hoc, nèc multiplicari potest. Ad 3 vnus actus intelligẽdi, & vnus dicẽdi, nõ quia hic ab illo: sed quia ille effectus prior intellectus; Pater prius intelligens, quã dicens; nèc dicit, vt intelligat; sed fœcũd' in actu operatiuo & productiuo. 2 singularitas nõ ẽ intrinsecè, & causaliter ab alio; sed tñ præsupponit; imo si Pater non intelligeret, adhuc diceret; & è contra: nam actus alterius rationis; & vnũ vt non pendet in esse ab alio, nèc in vnitate.

Argues, quod non alterius rationis; 1 si Productiones, ergo & personæ productæ, nèc vn' De'. Sequela; non maior distinctio in principiis, quam principiatis. 2 eadem differentia constituentiũ, & in constitutis. 3 eodẽ differunt, quo sunt. 4 productiones idem essentiæ, vt personæ, ergo proportio. 5 productiones eiusdem

ratio-

rōnis cū productis. 6 differentia specifica, seù alterius rōnis, arguit specificā esse in productis; nā productio ad productū; ergo productio distīcta rōne, & essentia, ad productū essentia distinctū. Ad 1 prodnēs formalr̄ relationes; at personæ includunt essentiā; quo sunt; relatiuū, ꝙ sunt, relatiuū, & absolutū. 2 ēt & personæ in eo ꝙ productæ, essentia improducta; tm̄ formalis terminus cōmunicatus productione. 3 Vt per essentiā sunt simpliciter; per productiones sunt personæ, per productionē aliud esse personale, non esse alium Deū. Ad 2 eadē inadæquatè; nā præter cōstituentia primo diuersa, dicunt essentiā à qua hēnt identitatē. Ad 3 si ratio ē adæquata; personæ vltra relationem personalē addunt essām. 2 ea rōne qua tales sūt differunt; non simpliciter in ēē nāræ: sed in esse relatiuo, & ꝓducto. Ad 4 idē re ꝑsonæ, & prodnēs in essiā. sed in cōcreto personæ includūt essiam. 2 ꝓductiones magis distīctæ, qa minus conueniunt: non quia magis incompossibiles; personæ magis distinctæ, qa magis incōpossibiles, nō qa minus conueniunt; vt homo, & albedo distincta ꝑdicamento, et cōpossibiles; albedo, & nigredo, incompossibiles, & magis cōueniunt. sic maior distinctio in prīcipiis ꝓ vt non cōueniūt; in ꝑsonis, prout incompossibiles. Ad 5 Vt productiones sunt habitudines, ita producta includunt has habitudines, & relationes, at producta subsistunt in nāra diuina; hinc proportio non adæquata. Ad 6 differentia specifica non est perfectio simpliciter imo in creatis supplet imperfectionē, in vno nō est, supplet differētia specifica: at in Deo vna perfectio infinita numero. 2 non ratione principii alterius rationis.

An Productiones diuinæ seipsis primo, intrinsecè, & à priori distinguantur. 4.

NOn sūt primo distinctæ per terminos totales ad quos sunt, vt Ægidius; nam productiones non habēt esse à terminis, sed sunt ad terminos, ergo nèc vnitatem, & distinctionē; eodem res est ens, & vnum 4 met. 3. 2 termini sunt posteriores, ergo non distingunt à priori ꝓductiones. 3 si motus sunt distincti per terminos à posteriori, & vbi forma fluēs, eiusdem rationis cum forma terminãte; hic terminus formalis essentia absoluta; productio via, & quasi fluxus, relatio Nec 2 distinctæ, quia generatio ab vna persona; spiratio à duabus, vt Goffr. & Th. quia hæc nō est prima, & formalis. 2 ꝙ principium sit in vno, aut duobus nō est rāo productionis alterius rationis, eadē albedo numero siuè in lapide, siue in equo non est principiū visionis alterius rationis. 3 infinitū possent processiones multiplicari in Deo, vna ab vna, alia a duobus, tertia à tribus. 4 differentia ad primo diuersa, quæ sunt distincta, circūscripto omni alio; vnitas, vel dualitas non est sic ratio distinguendi à priori. Nec. 3 quia Genera-

nera-

neratio prior, spiratio posterior, vt Thomistę 1.p.q 27. Quia prius, & posterius supponit distictas ranes essendi. 2 cur vna prior, alia posterior? 3 prius, & posteri⁹ sũt relationes; productiones sunt relationes; relatio nõ distinguitur à relatione p aliã relationẽ. Nec 4 ex compossibilitate, & incompossibilitate; quia generare, & spirare in Patre; generari cũ spirare in filio; spirari, & non generari in S.Sancto. Quia prior assignari debet ratio essendi hoc, quã incompossibilitas cũ hoc. 2 posset quęri cur spiratio passiua non stat cum alia relatione actiua, sicut sua opposita actiua stat cũ generatione passiua; nã spiratio relatio posterior passiua, non esset opposita relationi generationis actiuę; vt nec in filio generatio passiua, cũ spiratione actiua. 3 prima ratio ex primo diuersis, non à disparatis sumenda. 4 quod S.s. non habeat generationẽ actiuã, non est quia disparatę; nã oppositę sunt in Patre; sed quia memoria, & absolutũ potentię generandi, nõ est in eo prius, quã habuit terminũ; vt in filio vis spirandi accepta à Patre.

Dico Intrinsecè, & quidditatiuè seipsis, ac suis rõnibus formalibus productiones sunt distĩctę; extrinsecè, & originatiuè ex prĩcipijs; à posteriori, & arguitiuè ex terminis. 1.d.13. adquæst. quodli. 2 O.13 HH. Prob. 1 seipsis. Aug. 15. trin. 27. natiuitas distat à processione doni. 5. trin. c. 9. Sp. S. nõ est filius, quia exit nõ vt natus, sed datus. 2 seipsis, & suis formalitatibus habent entitatẽ, & vnitatẽ formaliter. 3 nil eiusdẽ rationis plurificabile in diuinis. 4 si suis rationibus nõ esset distinctæ, possẽt plurificari numero; quę tantũ numero, & non quidditatiuè differunt, vt possunt esse in plurib⁹, posẽt esse infinitę 1. met. 2m ꝙ elicitiuè ex prĩcipijs, 1 emanationes non sunt à se, ergo ab illis principiatiuè distinctę. Antec. generatio est à memoria, vt principio; spiratio à voluntate. 2 ab eo res effectiuè distinctę, à quo effectiuè sũt. 3 differẽtię specificæ seipsis formaliter primo distinctæ; effectiuè tamen ab eo distĩctæ, à quo sunt. 3m extrĩsecè, à posteriori ex terminis. 1 Productio innotescit ex terminis. 2 diuersitas productorũ vt sunt termini, manifestat productiones. 3 ita patet productiones esse distinctas, vt diuinas personas productas. ; filius quo ad personalitatẽ, nèc formaliter, nèc realiter est S. Sãctus.

Arguent Thomistę. quod non seipsis primo. Includunt plura, q̃ in vno cõueniunt, in alio differũt; ergo nõ seipsis primo; Antec. includũt essẽtiã & relãem. 2 nõ sũt à seipsis formalr, ergo nèc seipsis distinctæ. 3 pluralitas suppositorum per se necessària ad productionẽ Sp. sancti, ergo rectè distĩctio à priori, quia vna ab vno, alia à duobus; & vna prior altera. Antec. S.s. nexus, & amor duorum. 4 distinctio originũ ex oppositione relatiua; relatio multiplicat Trinitatẽ; ergo qa vna à duobus, opponitur relatiuè, & distĩguitur. 5 quod non originatiuè ex

ex principijs; distinctio intellectus, & voluntatis est rationis, aut saltim formalis, ergo non causa distinctionis realis in terminis. 6 quod non ex terminis; Ad eundẽ, terminũ formalẽ, vt essentia. 7 quę vni, & tertio sũt eadẽ, & inter se eadem; generare, & spirare, idem Patri, & essentiæ; ergo. 8 motus rectus, & obliquus ad idẽ vbi; non ex terminis. Ad 1 conueniunt in essentia, vt formalis terminus specificatus ab alia ratione, & formalitate intellectus aut voluntatis. 2 nihil vt formaliter inclusũ in vna, ẽ vt formaliter alterius. 3 productiones identicè includunt essentiã: at formalitatibus distinctæ alterius rationis. Ad 2 non à seipsis originatiuè, tamẽ seipsis formaliter; ita differentiæ specificè non seipsis effectiuè, & seipsis formaliter distĩctæ. Ad 3 nexus duorũ non vi ꝓcessionis intrinsecè, & primò: sed extrinsecè, quia vis spirãdi in illis. 2 vbi idẽ principiũ in vno, vt in duobus, pluralitas non est ratio distinctionis. Ad 4 relatio tam opposita, quã disparata formaliter non est eadem, albedo distĩcta non tã à specie contraria, sed à disparata. Ad 5 intellectus, & voluntas, quæ distinctæ rationes producendi quo, & subsunt distinctis principijs vt quod, causãt distinctionem realem. 2 infinitas fundat identitatem realem; communicatio, & fœcunditas distinctionem. 3 etiã ideæ ratione tm̃ distinctæ, & principia distinctionis realis in ideatis; multo magis intellectus, & voluntas formaliter distincta. Ad 6 in eundẽ terminũ formalem illimitatum; ex vnione ad tertiũ illimitatũ, non est vnio inter se; tu es cum Sole hic, Papa Romæ, ergo simul cũ Papa. causa vnitatis termini formalis, infinitas essentiæ; causa distinctionis productiones relatæ inter se, in suis præcisis rationibus. Ad 7 motus idem, si terminus totalis, non formalis tm̃. 2 nec si communis. 3 vbi forma fluens eiusdem rationis cũ forma terminãte; hic producto est respectus, essentia absoluta. Ad 8 termini vt effectus, & à posteriori distingunt actus, & productiones. 2 actus ꝓ obiecta distinguntur, non vt per formalia intrinseca; nam obiecta non constituunt actus in genere causæ formalis; ab obiectis extrĩsecè, principiatiuè, in ratione motiua, & efficiente, à terminis à posteriori, & manifestatiuè. 3 vbi se habẽt vt termini extrinsecè; pro fundamẽto idẽ vbi, pro respectu alia habitudo.

DE RELATIONIBVS Diuinis.

TITVLVS. XX.

An in Deo sint aliquæ relationes originis reales. 1.

Relationes reales fundatæ in potentia actiua, & passiua. 5 met. c. ad aliqd; sũt, vel cũ essentiali depẽdẽtia, vt causę, & causati. aut sine dependentia, ex sola presupposita origine, & simplici coexistentia, vt paternitas, & filiatio. vel cum depẽdentia accidentali,

vt

Vt mouentis, & mobilis; primæ pugnant in nāra, & supposito. secundæ in solo supposito, nil se ꝓducit, nō in nāra illimitata; tertię nec nāra, nec supposito, nā idē in actu virtuali, & pōa formali; idē in actu primo, & pōa ad secundū.

Dico. De fide ē dari in Deo relationes originis reales. ex Lateran. c. firmiter; trinitas indiuisa, discreta sm̄ ꝓprietates personales. Toletan. 11. in relationibus numerus personarum cernitur. florēt. sess. 18. sola relatio multiplicat ꝑsonas. Scot. 1. d. 2. q. 7. P. 13. R. 26. 2 d. 25. M. Prob. in Deo ꝑsonę realiter distinctę, sed personæ non distinguntur nisi relationibus; ergo relationes sunt in Deo. Maior ex Athanasio, *Alia persona Patris, alia filii, alia Sp. Sācti*. Min. ex Ioa. tres sunt, qui testimoniū dant in cælo Pater, Verbum, Sp. Sāctus. Mat. 28. in nomine Patris, filii, & Sp. Sancti; ergo relationibus sūt distinctę. 2 relationes causę, & causati, quæ sūt in alia natura cū dependentia pugnant Deo; motiui, & mobilis, sine imperfectione potētię distīctę ab actu possūt concipi in Deo, essentia obiectū, intellectus, & voluntas potentię. at relationes producentis, & producti, quæ nō pugnant in eadem natura verè sunt in Deo. 3 duab' relationibus producentiū respōdent relationes reales ꝑductionū; ergo si in Deo ꝑductiones reales, verè relationes producentiū, & productorum in eadem natura. 4 in Deo tria supposita, & personę prima à se Pater; secunda ab alia, filius; tertia ab vtraque Sp. Sāctus; quas scriptura nominibus relatiuis exprimit, tres sūt qui testimonium dant in cælo Pater, Verbū, Sp. Sanctus. 5 Scotus etiam alias relationes reales agnoscit; vt sunt identitas in vnitate nāre; æqualitas in vnitate magnitudinis, similitudo in vnitate perfectionum; in quibus fundamentū reale, extrema realia, & natura extremorum absque opere intellectus.

Argues. Relationes originis in prædicamento ad aliquid; quæ sunt in diuinis pertinent ad substantiam, Boet. 1 trin. c. 6. ergo non relationes. 2 vera origo distinctionē infert essentialem; nā productum habet esse acceptū, & nihil dat sibi esse, nèc ēē suū. 3 ei' quod est idem, ad id ꝙ est idem non est relatio originis, Pater, Verbum, & Sp. Sanctus vnū sunt; ergo nō relationes originis distinctę. Maior; relatio realis exigit extrema distīcta, nō vbi omnia vnū. 4 Nō improductę, quia tm̄ Deus; & prima persona; nèc productę, quia processus in infinitum; nam relationes in omni esse comitantur veras origines. 5 relatio realis prǫexigit extrema distincta realiter; in Deo vnum esse absolutum 6 relatio est habitudo; hæc nō ē realis, sed ab intellectu; tunc est cum res inter se comparantur.

Ad 1 Dei ꝓprie nil esse in prædicamēto: nā ratio generis potētia, contrahibilis, imperfecta; diuina potius transcēdentia. Boet. ibi quæ ad aliud nō mutant substantiam, sed similem modū prædicādi ad se, & ad aliud. Vel substātia, & ad aliud; vnitas, & Tri-

nitas; essentia, & relatio ex nāra rei in Deo. Ad 2 in creatis, vbi nāra limitata. 2 origo infert distīctionem personalem, non in esse simplr̄. 3 naturam eandem specie cōmunicat creatura; eandē numero creator ad intra. Ad 3 vnū essentia, trinitas in personis: essētia cōtinet vnitatem, relatio multiplicat trinitatē. 2 vt sunt idem, nō constituūt, nèc distingunt; sed vt relōnes subsistētes, incōmunicabiles Ad 4. pululant fecūditate reali; formalr̄ nèc productę, nèc improductæ: sed formæ cōstituentes, & distīguentes personas ꝑducētes, & productas. 2 ens, & res est verè productum; actiones, seù realitates sunt à principijs suis cō productæ. 3 relationes insurgunt cū productionibus, quibus sunt personæ. Ad 5 si sit inhærens, & adueniens; non si primo cōstituēs & subsistens. vt .n. realiter primo constituit, ita primo distinguit. 2 in vno esse absoluto duplex fęcunditas intellectus, & volūtatis. Ad 6 habitudo rōnis ab intellectu: at intrinseca ex natura rei, producentis ad productum. 2 relatio realis non est ab intellectu.

An reales relationes originis sint tantum quatuor. 2.

Diuinæ relationes sūt in Deo; nec plura entia absoluta; nā vna summa res est essentia Dei, quæ nec generat, nèc generatur. c. firmiter de sum. trin. verè tamē realitatem propriam habent ex nāra rei ab essentia, & personis distinctam; transeunt in essentiam realiter, manent distinctæ ab eā formalr̄. Duæ ꝑcessiones in Deo primo diuersæ, vlla realitate cōmuni; per intellectū, & voluntatē; & duabus processionibus actiuis, respondēt duæ passiuæ, producere, & produci; nèc omnes relatiuè oppositæ; nam aliquæ disparatè se habent.

Dico. Relationes originis in Deo quatuor, nō plures, nèc pauciores. 1. d. 2. q. 7. d. 7. P. 13. R. Prob. relationes originis reales fūdantur in ꝑductionibus; duæ productiones in Deo; & quæuis duas exigit relationes reales, vna qua producēs refertur ad productum; alia qua productū refertur ad producēs; ergo duæ in productione filii, paternitas, & filiatio; duæ in processione Sp. Sācti, spiratio actiua, & passiua, seù ꝑcessio ergo tm̄ quatuor. 2 Quælibet relatiua oppositio duas exigit relationes; in Deo duę tm̄ relatiuæ oppositiones; Patris ad filiū; Patris, & filii ad Spiritum Sanctum ergo quatuor relationes.. 3 relationes originis sūt ipse met origines formalr̄; in Deo duæ origines actiuæ, duæ passiuæ, per oppositionem formalem, aut disparatā alterius rationis, ergo quatuor originis relationes. 4 duabus relationibus ex parte productorum, respondēt necessario duæ ꝑducētiū: nā tot relationes producentiū quot ꝑductorū, quęuis passiua à suo pricipio, nō ambæ ab vno.

Argues. Personæ sūt per relationes originis; tm̄ tres personæ, ergo tres relationes. 2 nō maior rāo vnius originis actiuæ, q̄ alterius;

rius; ergo si vna actiua cõstituit, etiã altera. Antec. æquè sũt à parte rei, & oppositionẽ habet ad passiuã 3 in productione Sp. Sancti, duæ personæ producentes; ergo duplex relatio prĩcipii; vt in generatione hominis, in Patre, & matre consurgit duplex relatio principii. 4 secunda procedit vt Verbum, vt Deus, vt filius; item prius in esse intentionali, q̃ reale; prius Pr̃ intelligit producẽdas, q̃ producat; ergo plures relationes. 5 relatio realis supponit extrema realiter distincta; Paternitas, & filiatio non supponũt, imo Pr̃, & filius sunt ex istis; ergo nõ relationes reales, 6 habitudo sui nãra ẽ consequens realiter distincta; ad relationẽ realem extrema realia, realiter distincta; ex nãra extremorum, nil supponitur ad hæc nisi essentia absoluta, ergo nõ extrema realia. 7 idẽtitas, similitudo, æqualitas sũt relationes reales d. 35. quodl. 6. ergo non tm̃ quatuor. Antec. extrema sunt realia realiter distĩcta, & ex nãra extremorum; hẽt fundamentũ, & terminum, fundamentũ identitatis vnitas naturæ; æqualitatis vnitas magnitudinis, similitudinis vnitas pfectionis; essentia fundamẽtũ reale, & extrema realia. Ad 1 non omnes relationes originis cõstituunt: sed incõmunicabiles. Vel duæ passiuæ incõpossibiles, & actiua quæ supponitur prior. Ad 2 relatio secundæ originis actiuæ supponit personas iam constitutas, relatio cõstituens simplr̃ debet esse prima. Vel relatio Spirationis actiuæ, est cõmunicabilis Patri, & Filio; nõ constituit personaliter. Ad 3 si duæ personæ, vna voluntas, vna vis spirandi, vnus actus, nèc in eo Pater, & filius opponuntur; ideo vna actiua spiratio. Pr̃, & mater distĩctas potẽtias, virtutes, & actiones habent partiales. Ais Pr̃ à se, filius a Patre spirat, ergo habent oppositionẽ. ℞ oppositio in habendo vim spirandi, non in ipsa vi spiratiua. 2 non habent aliud, sed vnum, & idẽ. Ad 4 realis dicit veram originem, est ad Patrem; at vt Verbũ, & expressum à memoria appropriatè, & declarantis, & omnis intelligibilis ad intra, & extra est rationis, & apropriatè. 2 intellectio Patris in esse obiectiuo, non est vera processio; tm̃ naturalis præsuppositio, virtute essentiæ, quæ est præcõcepta, vt cõmunicabilis vt essentiale præsupponitur notionali. Ad 5 relationes, quæ inhærent; non quæ subsistunt, & primo constituunt. 2 relationes quæ adueniunt, creatæ, & causatæ; non diuinæ, quæ secũ ferunt originem. Ad 6 quæ consurgit ex natura extremorũ, quæ iã posita sunt in esse: non quæ est origo actiua, aut passiua, & dat esse. 2 vbi potentia generandi ẽ prior actu, & generatio prior paternitate; nõ vbi potentia, actus, generatio, & paternitas idẽ. 3 in creatis relõnes secũdi modi actionis, & passionis radicatę prius in potẽtiis; actus trãsiens est tm̃ dispositio præuia; in Deo relationes sũt ipsæ origines, vbi potentia, generatio, rão generandi, est eadẽ formalitas indistincta, & tm̃ noster conceptus

in

inadequatè cõcipit generare ante paternitatem. Ad 1 Thomistæ negant esse reales, ad quas volũt fundamentũ reale, realiter distinctũ in vtroque extremo, essentia Dei eadẽ. At Scotus docet reales; nã æqualitas in vnitate quãtitatis seruata distinctione extremorũ, ꝑsonæ sunt æquales seclusa operatione intellect⁹. filius vi ꝓductionis realis, similis, & æqualis. etiã Paternitas, & filiatio sũt reales in vna essẽtia; si vna albedo esset in duobus Dei põa, realis similitudo; relatio realis exigit extrema realr̃ distĩcta, vt reduplicat terminos relatos; nõ fundamentum, imo oportet in Deo ponere summã vnitatẽ. Inter eadẽ extrema suꝑ vno fundamẽto, plures relationes reales', ignis generat aliũ ignẽ re distĩctũ, fundat relationem similitudinis, & causæ, ex vno fundamẽto, si nõ duæ relationes reales æquè immediate super vno fũdamento, saltim mediatè; sic relatio cõmunis supponit relationẽ originis. Hinc ad arg. ℞ relationes originis fundatæ in ꝓductionibus immediatè tm̃ quatuor. 2 reales propriȩ; non cõmunes. 3 quæ pululãt, & sunt origines immediatæ, non quæ supponunt iam personas; vt ratio æqualitatis, identitatis, similitudinis.

An quatuor relationes sint ipsæmet productiones, & origines. 3.

PAternitas creata, nõ fundatur in actione, & passione immediatè; quin potius super actiuã potentiam, & passiuam radicatur: Nã actio patris, emissio seminis, ẽ cõditio in fieri paternitatis; quæ cũ incipit esse, paternitas ẽ in fieri, nõ facto esse, quia nõ manet, manente relatione; hinc actio, & passio dispositiones præuie ad relationes; fundamentũ in actu primo, est potentia essentialis agendi, & patiendi; hic fæcit, hæc passa est, actiones potentiarũ, dispositiones præuiȩ, quibus actiua referuntur ad passiua, fecit, produxit, productũ est. Imperfectio creati agentis, qui neqȝ statim effectum in esse ponere, & cũ fiunt nõ sint: at in Deo ad intra vna à parte rei relatio indistincta formalr̃ paternitas, & generatio actiua, & cum Pater generat filium, nullum subiectum quod trasmutat, nulla potentia, aut quasi põa ex qua producat; & idem est posse generare, & actu generare, & aptitudo, põa, idẽ actus; nèc rão generatiui prior generatione, nèc generatio prior paternitate; tm̃ inadȩquate ab intellectu concipitur generatio vt via, paternitas vt terminus; illa vt actio, hȩc vt relatio insurgẽs; tñ à parte rei vna sĩplex realitas.

Dico eadẽ realitas à parte rei sunt relationes, & emanationes seù origines reales in Deo. Scot. quodl. 4 N, 13. H. 1. d. 28. q. 3. 4. d. 13 q 1. H. Probatur. 5. met. 20. eo dicitur Pater, quod generat, vel genuit; si ergo in creatis cũ conditio existit, relatio incipit dispositiuè, & sæpe nõ manet, manẽte relatione, & est sola dispositio in fieri; quanto magis in Deo, vbi emanatio manet, idẽ est fieri, & factum

ctũ esse ; posse generare , ac actu generare. Aug.5.trinit.c.6. nõ est idẽ dicere ingenitũ , ac Patrẽ; nã si filiũ nõ genuisset, nihil prohiberet eũ dici ingenitũ ; ergo actiua generatio formalr̃ paternitas; nã ẽ habitudo realis Patris producentis ad filiũ productũ. 3 origo actiua ex parte originantis, & passiua ex parte originati ẽ perfecta origo ; ergo nõ distinctæ origo , & rão originis. Antec. origo perfecta , qua circumscripta nõ manet perfectè originatũ; at neutra circumscripta maneret. Sequela; paternitas in Deo nõ sequitur actũ, vt dispositionẽ preuiã trãseuntem, nã semper manet in suo genere ,& actu completo, totũ includens quod exigit à parte rei, ergo formalissime vna realitas . 4 imperfectio in creatis vt actio precedat paternitatẽ, tanquã dispositio; vt generans nõ statim attingat productũ; at in Deo completa ẽ, & perfecta , ergo à parte rei generatio actiua ẽ paternitas . 5 formalitates distinctę de se inuicẽ in abstracto nõ prędicantur; vt paternitas nõ ẽ actiua spiratio, quamuis in vno supposito ; nèc generatio actiua est spiratio ; sed hęc ẽ vera in abstracto paternitas ẽ generatio ; ergo à parte rei eadẽ habitudo. 6 relatio in essentia est vt proprietas suppositi in nãra, ergo eadẽ proprietas, qua generat, & qua ẽ Pater . 7 pululat vt per se subsistẽs, nõ qua Pater ẽ , sed qua Pater est Pater; sed vt Pater generat; ergo paternitas est actiua generatio . Maior; hęc essentia ẽ , qua Pater simplr̃ ẽ ; nã essentia nõ ẽ vt poťa; sed vt forma, vbi relatio subsistit, essentia , & relatio sic sunt in persona vt neutra sit in altera vt forma, sed essentia qua Deus ẽ, relatio qua Pater, ergo quo Pater, & quo generat idẽ . 8 generatio in Deo nõ est ratio dispositiua, sed complete termini productiua ; nõ prius potentia , & aptitudine sed semper in actu ; nõ transiens sed permanens ; ergo paternitas in Deo nõ sequitur actũ generandi, vt forma dispositionẽ ; sed sua actualitate completa totũ includit , quod exigit perfecta naturę communicatio.

Arguent Suarez, & plures Thomistę. 1 relõnes secundi modi in actionę, & passione fundantur. 5. met. c. ad aliquid ; ergo origines, & emanationes non relõnes, sed vt preuiæ ad illas . 2 ibid. Arist. ; Pater quia fecit , & genuit ; filius quia genitus est ; ergo paternitas supponit actionẽ . 3 Aug. de fid. ad Petrũ c. 1 propriũ Patris, quia filiũ genuit; ergo præexigitur generationi, nõ est generatio. Hyl. 9. trin. c. 15. exitio Verbi à Deo natiuitas , cui paternitas nominis est consecutio , ergo sequitur ex origine. 4 Pater, nõ ex hoc quod generat ; sed quia genitũ hẽt ; ergo hẽre genitũ, & generare differunt ; animal dũ emittit semen , & generat , nõ est pater ; nèc genitũ hẽt ; ergo origo nõ est relão. 5 si generatio esset relão, generare esset referri ; ab astractis ad cõcreta. Ad 1 Arist. in his inferioribus, vbi generatio imperfecta, incompleta , nequit filiũ in esse

po-

ponere, ideo vt dispositio præuia est act°, decisio seminis,& vt fieri antequã relõnẽ fũdet paternitatis: at in Deo origo est perfecta, paternitas nõ sequitur nãræ cõmunicationẽ per aliũ actũ dispositiuè: sed ipsamet actio manẽs Ais ex hoc quod non est prius in fieri, quã in esse, tm̃ sequitur, ꝙ actio,& relão sint simul, nõ quod idem. ℞. formaliter productio, est habitudo producentis ad productũ; connotat nãram, & principiũ absolutũ. Ad 2 in creatis, qa genuit, & præcessit actio velut præuia dispositio: in Deo, actio, & habitudo secũ habet genitũ. 2 in nobis imperfecta productio, vt cũ res fiunt nõ sint; ideo relationes secũdi modi secũtur actionẽ, & passionẽ; in Deo ꝑfecta secum hẽt genitũ, & ipsa productio, est formaliter habitudo realis. Ad 3 quia genuit, vt distĩcto conceptu à nobis explicetur; nõ quia in re, gignere, & genuisse, sit alia, & alia formalitas. 2 quia actione, qua produxit,& producit est Pater; nõ qa sĩt actus prçuii qui præexigantur, vt in nobis semen dare, recipere, cõcipere sũt actus præexigiti ad relões. Ad Hylar. consequi, est comitari. 2 quia Verbũ verè filius. 3 sequitur quia distincto cõceptu ex rebus creatis explicatur 4 alio cõceptu rõnis, nõ rei. Ad 4 in creatis vbi origo nõ est completa, transiens in fieri: in Deo completa, vna simplex rão, fieri est esse, sẽper manens Ad 5 formaliter relão connotat naturã fæcundam, principiũ absolutum generandi. 2 generare est referri. & ordo producentis ad productũ, nõ præcisè, sed fundatus in principio, quo producens producit. 3 etiã creare respectus rõnis in Deo, & cõnotat actũ Dei,& voluntatẽ productiuã, & transitũ ad res in esse volito, & reali; magis productio in Deo, quæ est habitudo, relão realis, & est à principio ad terminũ. Ais actio substantialis nõ est relão pura, nam productio vera, ergo nõ formaliter relão. ℞. pro fundamento,& actu primo, est virtus agẽtis, qua efficit & agit, in actu secundo est respectus intrinsecus, vel extrinsecus. 2 actio substãtialis in creatis, quæ est respectus extrinsecus, nõ est sola relatio, sed in agente inhærens; in Deo relatio non est inhærens, subsistens, ideo denominat perfectè ꝑducens. 3 actio in nobis est disposito preuia, nõ est ordo immediatè ad terminũ, sed educit de põa passiua: at productio in Deo, fieri est factũ esse; producere est perfectũ, & idẽ ac referri. 3 in nobis relão insurgit extremis positis, posita actione patris, nõ ẽ extremũ, ideo actio nõ relatio, sed forma, & accidens inhçrens. Ais actio est, quia passum est; agens dat esse, quia passũ recipit esse, ergo relão ẽt in nobis. ℞ respectus extrinsecus, nõ autẽ intrinsecus. 2 quia si nõ ẽ productiua, est eductiua de potentia passiua, & dispositiuè ad illam. 3 eadẽ actio diuersimode ad distĩcta genere potest pertinere, at in Deo eo modo quo sumitur actio & productio; semper suppositũ

ac-

accipit esse Ais in nobis actio tm̃ respectus extrinsecus ℞. quia nõ ex nãra extremorũ, quia nõ forma permanens sed fluens; quia includit respectũ, quia vt distinguitur contra relõnẽ, nõ pure absoluta: tñ actio respectus extrinsecus, est in agente vt subiecto, in potentia actiua, vt fundamẽto proximo; vnde 5 met. 17. vt potentia actiua est principiũ trãsmutandi, ita actio est transmutatio, quæ est actus potentię actiuę; forma fluens, & actus actiui, & actione formalr̃ aliquid ẽ agẽs, & quo intrinsecũ illi, quo dicitur tale. In Deo vero quia perfecta simplr̃, completè generãs attingit productũ, eadẽ formalitas in re est origo, & relão; tm̃ rõne, virtute, & nostro conceptu inadęquatè vt distincta concipi possũt

An relationes sint inter se realiter distinctæ, & idem in essentia. 4.

RElationes in Deo non sunt extraneę, accidẽtia, extrinsecus aduenientes, aut affixę diuinę essentię; hinc Conc. Remense, cui interfuit Ber. damnat errorem Gylberti Porretani, esse assistentes, & quasi affixas essentię. pululant ex duplici fæcunditate reali; formaliter, & in recto nec productę, nèc improductę, sed formę, aut proprietates constituentes, & distinguentes psonas producentes, & productas. realitatẽ hẽnt propriã, tñ transeũt in essẽntiã realiter, manent distĩctę formaliter ab ea. Relationes producentium, & productorũ, quę oppositionẽ hẽnt immediatè, vel mediatam, relatiuã vel disparatã realiter inter se distinctę, & incompossibiles; in essentia sunt vt proprietates suppositi in nãra, nõ vt forma in materia; nã perfecta est nãra.

Dico relationes originis, quę oppositionẽ habent immediatã, vel mediatã, oppõtã, vel disparatã incompossibilẽ, sunt realiter inter se distĩctę. Scot. d. 2. q. 5. 7. d. 11. q. 2. d. 26. q. 1. Prob. Relão multiplicat trinitatẽ; ergo tres personę realiter distinctæ, relõnibus realiter distinctis. 2 relõnes producentiũ, & productorũ incompossibilitatẽ hẽnt in eadẽ psona, ergo realiter distinctę. 3 tres sunt qui testimoniũ dant in cœlo; alia persona Patris, alia filii, alia Sp. Sancti, ergo relõnibus distinctis. 4 relõnibus realibus ex parte pductorũ, respondent relõnes reales producentiũ; ergo relõnes productorũ, & producentiũ sunt realiter distinctę, si oppositionẽ, & incompossibilitatẽ habent; vt paternitas, & filiatio; spiratio actiua, & passiua. 5 conc. later. c. firmiter; trinitas sm̃ proprietates discreta. Tolet. 11. Pater ad filiũ; filius ad Patrem; S S ad Patrem, & filiũ; ergo relõnes distĩctę realiter. 6 relõnes originis opposite paternitas, & filiatio; spiratio passiua incompossibilis, & realiter distincta; spiratio actiua realiter distincta à passiua, cui opponitur; nõ à paternitate, & filiatione, quia nõ sunt vt origines, nèc disparatę incompossibiles

biles; ergo si spiratio actiua verè in essentiá transit secúdũ suã realitatem, vt omnes aliæ, tñ manet sm̃ suã formalitatẽ, quod ad distĩctionẽ realẽ sufficit à sua opposita, & disparata incompossibili. 7 omnes vt oppositionẽ habent relatiuã, realiter distinctę; tres originis incompossibiles, generatio actiua, passiua, & spiratio passiua; si inde nõ tanta distinctio in productionibus, & relõnibus ꝓducentiũ; quanta in productis, & passiuis, quia incompossibile est idem duabus productionib' esse: at nõ duabus principiis agere, nãra, & arte; intellectu, & voluntate. duę relõnes productororũ passiuę filiatio, & spiratio incompossibiles; duę actiuæ compossibiles paternitas, & spiratio; ideo quæ constituunt ꝑsonas simpliciter realiter distinctæ paternitas, filiatio, spiratio passiua; actiua quæ nõ cõstituit supponit Patrẽ, & filiũ, & est cũ illis, est realiter distincta à sua opposita, à disparata compossibili tm̃ formaliter ex nãra rei. 8 tria supposita realiter distincta, habent 3 relõnes realiter distinctas, & spiratio actiua à passiua realiter distincta; nã sunt origines formaliter oppositæ in vno incompossibiles, impossibile idem spirare, & spirari, à disparata incompossibili etiã realiter distincta, vt spiratio passiua, & filiatio; nã impossibile est idem duabus productionibus totalibus esse. tñ à compossibili si nõ realiter, saltim formaliter, & ex nãra rei, vt Paternitas, & filiatio cũ spiratione actiua; nam non est opposita, & non opposita in eodẽ, tñ est disparata, quia vna à parte rei non est alia; & esse Patris, nõ est esse spirationis, ergo omnes realiter distinctæ, excepta spiratione actiua à disparata compossibili, vt paternitas, & filiatio, à quib' distinguitur ex natura rei. ℞. Thomistæ satis distinctio virtute. C. est actu ex natura rei præcedens intellectum. 2 actu spirant voluntate fæcunda, non intellectu; spiratione, non paternitate, aut filiatione; ergo à parte rei paternitas non ẽ actiua spiratio. 2 relõnes nõ prędicãtur de se inuicem nèc in abstracto, nèc in cõcreto: ergo realiter non idẽ. sequela; indicat identitatẽ prędicatio, & affirmatio vnius de alio. Antec. Pr̃ non ẽ filius; nec Pr̃nitas ẽ filiatio; nèc spirans est spiratus, aut spiratio ꝓcessio. Item; Quędã in Deo prędicantur tam in concreto, q̃ in abstracto, Deus est Pr̃, Deus est sapiens; Deitas ẽ pr̃nitas, Deitas est sapientia; quędam tm̃ in concreto, Pr̃ est spirans; filius est spirans; non pr̃nitas est spiratio; filiatio ẽ spiratio, tunc enim prædicatio in abstracto, cum ex parte vtriusque extremi ẽ infinitas, vel alterius; quę est pręcisa rão identitatis; paternitas abstracta à supposito, nõ infinita, nèc manet rão idẽtitatis cum spiratore; ergo qa aliquę relõnes non prędicantur nèc in abstracto, nèc in cõcreto; vt paternitas, non ẽ filiatio, nèc Pr̃ est filius; spiratio actiua non ẽ passiua, nèc spirator est spirat', ergo realiter distinguntur: at qa

Pater-

Paternitas,& actiua spiratio,si nō in abstracto, tñ in concreto prędicantur; Pater est spirans, filius, est spirans; ideo nō realiter inter se, sed formalr ex nāra rei: nam si duę relōnes producentis,& producti cōpossibiles in eadem nāra limitata,non tñ in eodem supposito, respectu eiusdem; ergo relationes oppositę, & disparatę incōpossibiles, quę nec in abstracto, nec in cōcreto de se inuicē enunciantur,realiter distinctæ:at relatio spirationis actiuę verè realis,distīcta à sua opposita passiua, non tñ à paternitate,aut filiatione quia Pr, & filius vnus spirator, & aduenit, seù intelligitur, vt habitudo Patris, & filij ad Sp. Sanctū; & sua formalitate ē relatio pręsupponens psonas,& in personis; non constituens personas; imo supponit Patrem, & filium.

Arguet Ariminus spirationem actiuā non esse realem. 1 ex Tolet. 11. in personis cernitur numerus; spiratio non constituit personā Lateran. C. firmiter; Sancta Trinitas sm̄ psonales pprietates discreta; ergo nil aliud reale. C. dānamus; excepto ternario, alius numerus excluditur. 2 Aug. 5 trin. c. 14. vt tres personę vnus creator,Pr,& filius vnus spirator, ergo rōnis. Basil. ep. 43 filius nō hēt cū Patre cōmunem proprietatem, vt nec cū Sp Sancto. 3 relatio pricipii non semper realis; vt creatoris, conseruatoris. 4 psona iā constituta, nō amplius alia relatione reali refertur; ergo actus spirandi non refert amplius realr. 5 quarta relatio ponit quaternitatē in Deo. Ad 1 numerus relationum, quę cōstituunt. 2 in psonis, vt ppriis nominibus Pater, & filius,& Sp.Sanct. 3 spiratio actiua est in personis,si nō constituens, est habitudo,& relatio cōsequens extrema realia realiter distīcta, & ex nāra extremorū. 4 si aliqua Cōcilia, nō nominant spirationem actiuā; quia non constituit; quia personę tm̄ tres; quia hęc relatio non facit quaternitatem; quia si nō tradunt vt psonalem; non negant esse realē, nam est origo actiua; habitudo spiratoris ad spiratū, pducentiū ad productum. Ad 2 August. vt creaturę à trib⁹ vnica vi creandi, ita Sp. Sāctus à Patre, & filio vnica vi spirandi; at non ad modū relationis; illa rationis,hęc realis. 2 vt respicit vnitatem virtutis; non modum relationis. 3 rectè contra Græcos, negātes pcessionem à filio;at nō eadē relatio, nā Dei ad creaturā, nō ex necessitate fundamenti, vt Sp.S ad spiratorem. Ad Basil. nō communicant in proprietate cōstitutiua personali primo distinctiua,& qua inuicem referantur: spiratione actiua non referuntur inuicem, sed ad Sp.Sanctum. Ad 3 principii extra. q̄ non ex necessitate: at intra necessario realis. 2 in actu primo tantum, & potentia,non quæ in actu secundo, & actualis. 3 q̄ non est necessitatis fundamenti ad terminū,vt creatoris;at necessitatis intrinsecè spirantium, est intrinsecè referri ad Sp.Sanctum. Ad 4 persona constituta, per aliam constituentē nequit amplius referri; relōnes exur

gente alia origine, & ꝓductione. 2 vt habitudine priori; sed consequente. Ad 5 non personarũ; relationum. 2 trinitas in ꝑsonis, & ꝓprietatibus constitutiuis; spiratio actiua non constituit; sed est realis ordo, origo, & habitudo Patris, & filii ad Spiritum Sanctum.

Arguent Durandus, Vigerius, Bargius, spirationem actiuã realr̃ distĩgui à paternitate, & filiatione. 1 Ad distĩctos terminos realiter, distĩcta est relatio realis; ergo paternitas ad filiũ, distincta realiter à spiratione actiua ad Sp. Sãctum. Sequela, ad terminos adæquatè realiter distinctos, relõnes distinctè realiter. 2 eadem numero relatio non est ad distinctos terminos realiter distĩctos. 3 duæ filiationes in Christo, quia ad Patrem, & matrẽ, secundũ aliam originem; ergo duæ relõnes realiter distinctæ in Patre, quia ad Verbum, & Sp. Sanctum alia origine. 4 nõ minus duæ res actiua, & passiua spiratio, q̃ actiua, & passiua generatio; ergo omnes realiter distĩctę; paternitas non ẽ actiua spiratio, vt sapiẽtia est bonitas; quę per infinitatẽ extremorũ identitatem retinẽt in Deo, hæc retinẽt identitatẽ realem, non formalem ergo illa nèc realem, nec formalẽ. Ad 1 in ordine ad terminos q̃bus opponitur; nõ ratione fundamenti, in quo non ẽ oppositio formalis. 2 distĩcta relatio, vbi incõpossibilis, vt ꝓduci intellectu, & voluntate; at non producere. 3 distĩcta formaliter, at ratione suppositi infiniti idẽ realiter. Ad 2 eadẽ realiter, & formaliter. 2 ꝓ vt opposita; non vt disparata cõpossibilis. Ad 3 in Christo duæ nãræ; in Patre idẽ fundamẽtum; vnũ esse suppositi, & nãræ. 2 identitas Patris, & infinitas nãrę identificat relationes; in Christo identitas suppositi, at non infinitas vtriusque nãræ. Ais in Christo infinitas suppositi, nõ identificat filiationes; ergo nèc Patri æterno relationes. ℞ quia non eiusdẽ naturæ; quia suppositũ est extrinsecũ naturæ humanæ in Christo, quia terminat depẽdentiam alterius: at in Patre vnum esse, idem subsistẽs, solũ distĩcti termini alterius habitudinis in eadem ꝑsona, & nãra. Ad 4 actiua spiratio cum opposita incõpossibilis; cũ disparata in concreto eiusdẽ suppositi cõpossibilis. 3 si sumantur abstractè, quia nullam retinent causam identitatis, & ad inuicem opponuntur; at in concreto, & in supposito duæ actiuæ compossibiles in vno, nõ passiuæ. Ad 5 paternitas non ẽ spiratio, quia extrema in abstracto, nõ habent inter se causã identitatis, quæ est infinitas; at vt in persona Patris habent. 2 sapĩa est bonitas realiter rõne infinitatis ipsorũ; paternitas est realiter idem spirationi actiuæ ratione vnius suppositi, cui compossibiles; 3 bonitas, & sapiẽtia ꝑfectiones in Deo, essentiales; p̃nitas, & spiratio relõnes, & res notionales; hinc minor rão idẽtitatis. 4 põæ animæ in abstractio de se inuicẽ nõ prædicant, & tamen realiter idẽ, & idẽticè, magis

gis relationes eiusdem personæ.

Argent Thomistæ, tm̃ rõne, & virtute distingui spirationẽ, & paternitatẽ. 1 epist. 1 Ioan. 5. tres sũt, qui testimoniũ dant in cœlo; ergo nõ alia distincta. 2 si distinctæ à parte rei, quaternitas in Deo; nã distinctũ esse reale habent. 3 simplex est persona Patris; ergo nõ distinctæ in Patre. 4 Pater simplex, quia hoc est quod hẽt, paternitatẽ, & spirationẽ hẽt, ergo idẽ paternitas, & spiratio. 5 spiratio, & paternitas, nèc oppositionẽ, nèc incompossibilitatẽ habent, ergo nèc distinctionẽ. Ad 1 tres personæ, & relõnes, quæ constituunt, & incõmunicabiles; spiratio nõ constituit, nèc incõmunicabilis. 2 tres, quæ oppositionẽ relatiuã, aut disparatã incompossibilẽ habent; spiratio nõ incõpossibilis paternitati. Ad 2 quaternitas relõnũ, nõ personarũ. 2 si distinctæ, & oppositæ, aut incompossibiles; spiratio in Patre, & filio. Ad 3 distinctio actualis, & à parte rei nõ opponitur simplici; sed vbi actus, & põa; perfectio, & perfectibile; hæc phisicè aut metaphysicè componunt; in Patre ambo in actu, & transeunt in identitatẽ simpliciter. Ad 4 est idẽ realiter, habet realiter; continet plura formaliter, sine multiplicitate rerũ, tm̃ rationũ formaliũ. 2 esse vnũ realiter, & habere plura formaliter nõ implicat. Ais est formaliter vnus, & simpliciter vnus, nõ plura formaliter. ℞. formaliter, & simplex, per negationẽ compositionis; & actus, aut põę; nõ per exclusionẽ formalitatũ; vt. n. est Pater, & spirans habet paternitatẽ, & spirationẽ & vt generat intellectu, spirat voluntate, habet intellectũ, & voluntatẽ. Ad 5 nõ habent oppositionẽ relatiuã, nèc disparatã incompossibilẽ, vt filiatio, & spiratio passiua, sed disparatã compossibilẽ; nã idẽ producit intellectu, & voluntate; generat, & spirat à parte rei, nõ tm̃ virtute, aut ratione sunt in Patre.

Arguent Philosophi contra concl. Quæ sunt eadẽ vni tertio sunt eadem inter se 1. topic. c. 3. 1. Ele. c. 4. relõnes sĩpliciter idem essentię; ergo idẽ inter se. 2 relõnes nõ sunt accidentales, ergo essentiales; ergo si plures relõnes, plures essentiæ; nã essentiale multiplex esset multiplicis essentiæ. 3 relõnes si necesse esse, plura in Deo necesse esse. 4 simplicitati opponitur pluralitas; ergo non plures distinctæ relõnes. 5 nulla bonitas, aut perfectio in vna, q̃ quæ nõ ẽ in alia, vt quid plures? si perfectio ęquè in vna vt in pluribus? 6 in ijs quæ sunt idẽ; sicut vnũ, ita reliquũ; essentia, & relatio idẽ; ergo si vna essentia, nõ multiplex relão. 7 relão ex ꝓductione, si Pater dat totũ Filio; alia productio, aut relão; Verbũ æquale omnia exprimit, & declarat Dei virtutẽ. 8 Boet. Deus verè vnus, in quo nullus est numerus; ergo non plures relõnes. 9 maior fœcũditas Dei, q̃ nostra; nos plura dicimus, & ꝓducimus verba, ergo in Deo, & plures relõnes. 10 filius ideo ꝓducit Sp. Sanctũ, quia genitus, & hẽt principium spirãdi

ergo

ergo Sp. Sanctus, quia spiratus, & hēt intellectū, potest generare, & alias relōnes habere. Ad 2 ℟ aliqui Thomistæ quæ re, & ratione, idem tertio, vt vestis, & indumētum; gladius, & ensis: at nō rōne diuersa, vt actio, & passio, quæ inter se non idē, etiam si realiter idē in anima. C. qua ratione aliqua eadem tertio, eadem inter se vt actio, & passio, quæ idem cū motu realiter, etiā realiter idem inter se. 2 Tota pfectio, vis, ac forma in syllogismis, est virtute huius pricipii; ex vnione extremorum cū medio in præmissis, est vnitas extremorū inter se; ergo quæ eadē tertio, & inter se. 3 ex solutione pricipium inutile redditur; merū, & vinū esse idem? ℟ primo, vbi simplicitas, actualitas, infinitas identificat omnia, sunt eadem tertio; aut q̄ eadem tertio singulari, cōmunicabili rōne adequata; nō inadequata relationes sunt termini cōmunicationis essētiæ, per intellectū, & voluntatē quæ inadequatè essētiā respiciūt 2 si medium, & tertium se tenet singulariter, & modo singulari; essentia in se singularis, tñ se habet vt cōmunis relationibus, ideo non est vniformitas ipsius in se, & extremorū in ipsa. 3 eo modo quo eadē tertio; in essentia idem realiter, essentialiter; & inter se ejusdem essentiæ. 4 rōne qua tertium illimitatū est illis, habēt aliquid, quo conueniāt in tertio, nō inter se. 5 si extrema supponūt tm̄ singulariter; vt relationes in Deo realitates incōmunicabiles, ex identitate cū tertio non ē identitas extremorum; vt nec Petrus ē homo, Paulus est homo, ergo Petrus est Paulus. sic Deus est Pater, filius est hic Deus, ergo filius est hic Pater. Ais in syllogismo expositorio, cuius mediū singulare, si singulariter, & vniuocè supponit, vera est illatio; vt sortes ē rationalis, hic homo est sortes, ergo hic homo est rationalis; ergo quia hæc essentia est singularis, rectè sequitur, essentia est realiter paternitas, essentia est realiter filiatio; ergo paternitas est filiatio. ℟ in syllogismo expositorio, vt sit rectus; mediū debet esse singulare, singulariter sumptus, & vniuocè; in Deo si essentia hęc & singularis, tñ communicabilis; ideo vt in creatis non sequitur, aliquis homo est Petrus, aliquis homo est Paulus, ergo Paulus ē Petrus; quia mediū singulare, nō tamen vt singulare, sed vt quale quid supponit; nec ista, hic Deus est Pater, filius est hic Deus, ergo filius est hic Pater; qa hic Deus singularis, non tamen singulariter, sed vt nāra cōmunicabilis, & mutatur quid, in hoc aliquid. 2 vt medium complete distribuat, & adequate, hinc non sequitur, anima est tota in dextera, & tota in sinistra, ergo dextera est sinistra; qa non est esse totale horū; Nec idem Angelus est in pluribꝰ locis; locus distat à loco; ergo idē Angelus à seipso. 3 vt vniformiter, & vniuocè se habeat cum extremis; sol est idē Romæ, & hic, ergo hic est Roma. Hodie simul cum æternitate, Antichristus est in æternitate, ergo Antichristus

est

est hodie; nam sol, & æternitas se habēt vt immensę ad extrema limitata. Ad 2 non sūt accidentales qa non inhærent, nèc aduenniunt tamen sunt extra rationem essentiæ absolutæ. 2 non accidunt, sed subsistūt in essentia. Ad 3 necesse esse, qa perfectè idem, cum eo ꝙ est simpliciter ex se necesse. 2 qa per identitatē sunt vna necessitas essendi. 3 qa ei cui est forma, necessario est rāo essendi; non est rāo essendi simpliciter, sed relatiua Ad 4 pluralitas ex additione; nō ex origine. 2 vbi vna cōponit cū alia; nō vbi esse vnius, sit idem esse, nō aliud esse sīpliciter alteri⁹ 3 alia relatiue, non absolutè. Ad 5 eadem bonitas pluribus modis 2 pluralitas non indigētia bonitatis, sed fæcunda bonitate. 3 communicatio eiusdē bonitatis. Ad 6 si idem re, & ratione; aut formalitate. 2 si essentia esset infœcunda. 3 in eadem essentia plures termini, & respectus suæ cōmunicabilitatis. Ad 7 exprimit vi intellectus, & volūtatis. 2 natura intellectualis vtrāque fæcunditatem habet. 3 totum vtraque ꝓductione, qa non indigentia, sed fæcūditate vtriusque potētiæ in eadē indiuisa natura. Ad 8 nō numer⁹ simpliciter absolutorū, qui sit rerum; sed relationum, & ꝑsonarū; quod non dicit imperfectionem, sed solam distīctionē; nèc aggregatio est rei ad rem: nam omnia idem vni naturæ; sed distinctio sine diuersitate, potentialitate, aut aggregatione. Ad 8 in nobis verbū fluit, est accidens, in Deo subsistit, permanet. 2 est adæquatum producenti. Ad 10 filius spirat, quia hēt prīcipium sibi generatione cōmunicatum, cum ordine prioritatis ad terminū; Sp. Sāctus hēt intellectū, sed præsupponit terminū productū. 2 vna persona pōt produci à pluribus; sed non pluribus productionib⁹ totalibus, fæcūditate intellectus iā est filius; fæcūditate voluntatis Sp. Sanctus; nèc aliud verbum, nèc vlterior fæcunditas ad intra.

An relationes diuinæ vt distinctæ ab essentia suā habent existentiam. 5.

EXistentia est ipsum esse actu, quo res, aut entitas intelligitur esse à parte rei in cordinatione entis realis. subsistētia verè est modus per se essendi independēter ab alio. Certū est in Deo vnā esse rationē simpliciter essendi, qa vt vna nāra, vna essentia, vnū esse ita vnū simpliciter existere; imo absolutè pro vt subsistere est ꝑ se esse, alteri non in esse, & rāo subsistendi est rāo per se essendi adhuc essentia est rāo primo subsistendi in Deo, ex Aug. 7. trin. c. 4 omnis res ad se subsistit, quāto magis Deus. At subsistere in Deo vt est incōmunicabiliter ꝑ se esse, sic tres subsistētię relatiuę, seù rationes subsistēdi; & vt tres ꝑsonę ita tria constitutiua personarū, & tres rationes subsistēdi, quodl. 5. art 3 Quæritur nunc si subsistentiæ relatiuę sint cum ꝓpria existētia relatiua, an tm̄ vnius essentię, & existētię, qua actu, formaliter, in recto, nāra est rāo essendi simpliciter, realitatibus à parte rei in essen-

essentia existentibus.

Dico Relationes in Deo suam habent existentiā relatiuā. Scot. 1 d. 1. q. 5. G. reprobat, q nō sit res, qa dicit ad H habet pprium in esse, q non est de ratione sui generis. 4. d. 4. con. 1. arg. 4 pōt aduenire sine nouitate absoluti, fundare relōnem. 1. d. 11. q. 2. ad 1. Thom. sunt tres existentiæ personales. quodlib. 3. B. est res extra animam. C. non potest esse distincta ab opposito, nisi vt habitudo realis; seipsa formaliter res, & distīcta; sic est res eo modo, quo competit sibi esse res. D. cōparatio paternitatis ad essentiā non diminuit, nec destruit paternitatem esse rem. G. est res propria realitate, que est extra animam; 1. d. 23. B. sunt tres res, tria entia, tres personæ. Probatur 1. In conceptu intrīseco cuiusuis entitatis actualis includitur existentia, qua constituitur in entitate actuali; ergo vt plures personæ relatiuè distīctæ, ita plures existentiæ relatiuę distīctæ. sequela, non sunt entitates potentiales intra causas, sed vt actuales, & extra causas. 2 rāo subsistēdi est rāo per se essendi; ergo vt plures subsistētiæ relatiuæ, ita plures rōnes essendi relatiuè. 3 persona est intellectualis nāræ incōmunicabilis existentia; ergo plures existētiæ relatiuæ incōmuuicabiles. 4 essentia intelligitur actu cōmunicata tribus personis; ergo personalitas est actu terminans cōmunicationē essentiæ; ergo entitas actualis. 5 relatio creata suam habet existentiam; ergo multo magis increata. sequela; hæc est subsistens, constituit, refert, terminus communicationis. Ant. noua forma relis, inexistens, non ē sine entitate reali actuali. 6 realitas eo modo, quo ē à parte rei actu habet existentiam 7 nō eo Pater, quo Deus, nèc eo Verbum, quo Pater, ergo quo Pater ē Pater non est formaliter Deus; ergo alio esse relatiuū paternitatis, quam absolutū Deitatis. 8 esse absolutū, & esse relatiuū in Deo, ergo relōnes habent distinctā essentiā relatiuā. 9 ratio existentiæ cōmunicabilis, & incōmunicabilis nō eadē. 10 eadē essentia nō est ad se & ad aliud; ratio vt personæ cōueniāt, & distīguātur sūt obiecta forma r distīcta. ℞ exista in Deo est nāræ, quæ rāo essendi simpliciter; realitatibus à parte rei, tm̄ secundario, & in obliquo; nam existētia modus intrinsecus naturæ; & vt operari se hēt ad pōā, ita esse ad essentiā; vbi vna essentia & existētia. C. relāo est actus personalis, distinguens personas vt essentia actus quidditatiuus; ergo si relāo nō determinat, nec est actus essentiæ, nec contrahit essentiā; tm̄ seipsa est formaliter res, & seipsa distincta ab opposita. 2 essentia nō ē realitas relōnū, ergo seipsa est formaliter entitas relōnis. Antec. ab essentia tm̄ fūdamentaliter, & radicaliter. 3 si essentia existentia relōnum non differrent realiter. 4 si in ordine ad essentiā habent quod existant ergo ab essentia haberent distīctionē realē; nā quo ens hēt entitatē, habet vnitatē, & distinctionem. 5 relōnes nō sunt primo distin-

stin-

stinctæ secundũ intellectũ, nèc ex ordine ad essentiã; quia essentia nõ est realis entitas relõnum, nèc realitas relõnum est potentialis, sicut ea à qua sumitur genus, sed in summa actualitate, & sua existentia relatiua. 6 relão nõ distinguit personas, vt est essentia, ergo vt est per se relão; ergo per se res; si nõ distincta simpliciter ab essentia, tamen negatur per se idẽtitas existentiæ relatiuæ ab essentia. 7 paternitas comparata ad essentiã est res ad alterã; ergo si entitas, & existentia essentiæ, deitas essèt ad alterũ. Sequela; quia determinatio verius inest ei, quod est ratio inhærentiæ, ergo comparatio ad essentiam, non facit ꝙ sibi non conueniat propria entitas, & existentia relatiua.

Arguent Vasquez, Caet. Capreol. Vulpius tm̃ essentiã habere existẽtiam, nõ relõnes. 1 August. 7. trin. c. 4; aliud Deo esse, aliud Patrem essè, quod est, ad se dicitur; Pater ad filiũ. *Hieronym.* ep. ad Damas. quis quis tria essè, tres vsias, & tres naturas assèrit. Damasc. de fide c. 11. personæ differũt penes modũ existendi, ergo non distinctæ existentiæ, sed modi. 2 existentia essèntiæ simpliciter infinita; ergo per eã quęuis persona, & quicquid ẽ in personis sufficienter existit. 3 relõni non minus competit essè essentiæ, quam attributi, Pater non minus Deus quã bonus; sed bonitate est bonus; ergo existentia essèntiæ existit. Sequela; existentia vltima actualitas rei; ergo vt res nequit simul habere duas existẽtias, nèc duas vltimas actualitates. 4 existentia pura actualitas, in Deo vna actualitas in genere, ergo vna existentia. 4 nãra creata tã in se, quã vt in persona vnã hẽt existentiã; ergo & increata. Antec. actus personalis conueniens naturæ, non dat nouam existentiã; humanitas in Christo à verbo assumpta eandem habet existentiã tm̃ subsistit in verbo; accidentia ante cõsecrationem sunt in alio; in eucharistia sunt per se; tantũ variatur mod⁹. Sequela; personalitas creata addit distinctũ; increata transit in idem cũ natura. 6 existentia non dicit respectũ; ergo non tres existentiæ relatiuæ. Antec. in hoc ꝙ est rem actu essè, nullus est respectus. 7 in Deo tres personæ, vna tm̃ essentia, & existentia; si tres existentiæ relatiuæ, tres essentiæ; existentia non nisi rei essentia. 8 relatio respicit terminũ, & subiectũ; si vt relatio respicit terminũ, vt existens respicit subiectũ, essentiam, nèc distiguitur ab existentia essentiæ; secus si vt idem essentiæ habet suã existentiam, essentia esset ad alterũ. 9 existentia actu formliter, & in recto est naturæ, quæ ẽ ratio essendi simpliciter; realitatibus à parte rei in natura existentibus secundario, & in obliquo. 10 vt operari se habet ad potentiam, essè ad essentiã; ergo nõ multiplicatur existentia, qn & essèntia; ergo vbi vna nãra, & essentia vna existentia; nèc relõnes sunt res, aliquitates rei. Demũ, relão & essentia ita in persona, vt neutra informet aliã, essentia qua ẽ

relatio qua refertur. Per relones simplr personæ essent; contra Cõcilia; vnũ esse, triplex subsistere. existentia modus intrīsecus naturæ, non multiplicatur ad multiplicitatẽ realitatũ in nãra. Natura creata intrīsecè extra causas, p existentiam q̃ habet ab illis; increata formalr seipsa; relationes sunt fluẽtes ab illa; esset ordo in existentiis, absque essentiis; existẽtia nõ sine sua essentia, si plures existentię fundarent realem distĩctionẽ, vt in substantia, & aliis prædicamẽtis; & sic essentia realiter distĩcta à relationibus existẽtibus, essent simplr tria entia, nã esse cõstituit ens. Ad 1. August q̃ est simplr, non q est relatiuè. 2 vnum esse absolutum, ad se. 3 dũ Aug. aliud Deo esse, aliud Patrẽ esse; iam cõcedit esse relatiuum. Hieronym negat tria esse simplr, absolutè, tres naturas, aut essentias; vox, tres vsiæ tres nãras fert. 2 si q negant tres existentias, distĩctas realiter ab essentia, in q̃ trãseunt; non quin res extra animã, ppria realitate, quæ manent inuicem distinctæ. 3 si non tres existẽtiæ, vt tria esse, tñ tres existentiæ relatiuæ; nec valet sunt existẽtiæ tres relatiuę, ergo tres existentiæ; a sm quod ad simplr Æthiops albus sm dentes, ergo Æthiops albus, à coniunctis ad diuisa, cum verè predicatum est diminuens prioris. Sortes est homo mortuus ergo sortes est homo; tres existẽtiæ relatiuæ, non tres existentiæ simpliciter. Damasc. modi, collatiuè ad existentiam absolutã, relatio actus personalis, non simplr vt essentia. 2 modus, & rão com paratione rei ad se, qa non habet entitatem, vt essentia, non tñ qn ipsa sit res, nã est res subsistẽs, & ad aliud; si modus, respectu rei ad se. 3 qa non habent talem realitatẽ, vt illa, quorũ sunt. Ad 2 existentię relatiuæ, non indigentia essentiæ, quę p se, infinitè existit, & subsistit; sed qa sunt entites actuales quibus existunt, & subsistunt relatiuè, & incõmunicabiliter personæ. 2 essentia sunt simpliciter, & vnus Deus; relationibus sunt hypostaticè tres personæ relatiuæ, verè à parte rei realiter distinctæ. Ad 3 vt existẽtia simpliciter per identitatem conuenit relõni; ita & bonitas infinita est eadem relationi idẽticè, & vna simplex entitas in Deo; tñ non tollitur qn sit existentia relatiua in se, & det esse personæ, incõmunicabile. 2 non duæ actualitates, quę inuicẽ se pficiant, & actuent, neutra potẽtialis; sed vna dat esse simpliciter, alia esse relatiuũ. Ais esse essẽtię non esset omnino perfectum, cum per esse personale, amplius actu esset. 2 Personæ nõ perfectè existerẽt per essentiã. 3 si qd esset aduenïens, iã esset accidens. Ad 1 esse quod dat essentia est esse simpliciter, & naturæ, nõ esse psonę; est radix, fons, origo vnde emanant personæ, sua infinitate idem realiter personis. Ad 2 per essentiam, quo ad esse simplr, & deitatis; per relõnes quo ad esse personale, & incõmunicabile. Ad 3 nõ est accidens: sed esse subsistentiæ incõmunicabilis. 2 relõnes modi predicãdi in Deo, nõ accidẽtia. 3

non

non insunt, nèc adueniunt, subsistunt. Ad 4. Vna in genere entis simplr̃, & infinita; relõnes non in rõne entis, & nãræ, sed vt actus personales, & res extra animam, ꝓpria realitate, quæ ẽ ad alterum, & q̃bus subsistunt personæ. 2 rão subsistentiæ incõmunicabilis, suũ esse supponit, & includit existentiam relatiuã; eius ẽ subsistere cuius est existere, & subsistere relatiuũ, includit esse relatiuũ. Ad 5 persona creata supra nãram indiuiduam, non addit positiuã entitatem ex Scot. solũ negationem dependentiæ actu, & aptitudine; persona diuina addit positiuam entitatẽ, & realem relõnem, qua est; ideo cũ entitas, actus, & existẽtia sint idẽ, necesse ẽ vltra essentiã nãræ, ponere existentiam relatiuã personæ. 2 si personalitas creata dicat positiuũ; tñ non est existentia, qa tantũ modus subsistẽdi nãræ, at personalitas in Deo modus essendi incõiñlis, relatiu', constituit personam, refert, multiplicat trinitatem, ꝙ nequit esse ab esſia, nisi identicè; vt fons, & origo. 3 posset dici, si ꝑsona creata dicat positiuũ, humanitas Christi assumpta caret sua entitate positiua, qua cõstituitur ꝑsona creata; at suppletur perfectius personalitate Verbi. Accidentia in eucharistia eãdem prorsus retinent existentiam, in subiecto dependent actu; separata tm̃ aptitudine; semper eadẽ exista. Ad 6 exista absoluta; at existentia relatiua inuoluit respectũ, & est ipsamet entitas relõnis, quæ habet ꝓpriam entitatem ad alterum. 2 vt relão est idem esſiæ, esſia põt dici res ad alterũ per identitatem non formalr̃; ita relão vt actu est, põt concipi absque respectu; tñ sua esſia est res ad alterum. Ad 7. vt vna esſia absoluta, ita & absoluta existentia; at tres existentiæ relatiuæ; ita possent cõcedi tres esſiæ relationum; numquam tres esſiæ; ab esse sñ quid ad simpliciter. Ais Patres sumunt esſiam pro nãra, nõ pro personalitatib'. ℞ vna esſia, vna nãra, vnum esse simplr̃; esse relõnum non est esse simplr̃, sed esse relatiuum existẽtiæ relatiuæ, cum addito, sic Patres, & cõcilia. Adde si relão respectu esſiæ sit terminus, & recedit ab esse simplr̃; tñ in se habet esse, constituit, distinguit, refert, res est in se, Aug. de doct. Christ. c. 6 tria entia, tres res; tres subsistentiæ: id non rõne entis simpliciter, sed ꝑsonarum. Ad 8 relão est respectus subiecti ad terminũ; & vt est ens reale distinctũ à subiecto, ita & existens. 2 si est idem esſẽtiæ, nèc remanet distincta realiter, tñ res est extra animã ꝓpria realitate, q̃ est ad alterũ. Ad 9 existentia simpliciter; existentia relõnum non est simpliciter, sed cũ addito. Ais; relõnes rõnes sunt subsistendi, nõ existẽdi. ℞ relõnes q̃bus subsistunt, & sunt tres ꝑsonæ in Deo; tres sunt qui testim. dant in cælo; esse cadit pluralr̃ supra ꝑsonas. Ad 10 multiplr̃ esſia relõnũ non esſia nãræ, & simpliciter; ego sum, qui sum. qui est misit ad vos. Ad vlt. esſia, qua Deus est, relatio qua Pr̃ est; relatio non tm̃ refert, constituit in esse ꝑsonæ, per

relationes sūt personæ, vt tres, nō vt simplr Deus. modus intrinsecus aut nāre absolutæ, aut relatiuæ; vt enim nāra ens ad se; relāo subsistēs in Deo, res ad aliud. Ab essia fluunt, vt entitates formalr distīctæ; retinentes propriū esse, & formalitatem relōnum; Non ordo, in vna simplici exista absoluta, a se; tm̄ in existentiis relōnū; quæ fluunt ab essia; prima ex se ꝙ sit Pr, à Patre filius, ab vtroque S. S. Nèc realiter distīctæ ab essia cōmunicabili: sed vt ad inuicem, & incōmunicabiles. Demum absolute, nèc tria entia, nec tres res nec tres essiæ, nèc tres nārę, vnus Deus; tm̄ tres personæ, tria supposita, tres relōnes subsistentes, tres existentes relōnes, tres sunt relatiue, vnum simplr; tres sunt, & vnū sunt; alia persona Patris, alia Filii, alia Sp. Sancti. *A*is vt tres existæ relatiuæ, ita tres æternitates: nam duratio est ipsa rei existētia permanens. ℞ *A*thanas. non tres æterni, vnus æternus: nā ęternitas est inuariatio in ente simplr infinito in genere entis; hīc æternitas non inest relōni, nisi rōne essiæ, cui est idem. 2 æternitas est duratio infinita, relāo vt abstrahit à pfēctione; ita æternitate, & duratione essentiali, formalr̄e ꝓpriæ pfectionis. Ais nulla exista abstrahit. ℞ exista est prior perfectione, & suo modo, hinc pōt abstrahere. 2 admittunt identice. 3 si duratio sumitur abstractissime, & transcendenter vt relōnes habent entem, & præscindunt à perfectione; ita durationem prescindentem à perfectione, & imperfectione. Ais si relāo vt distīcta ab essia est entitas, & suam habet existentiā, etiam attributa; qa etiam perfectiones distīctæ. ℞ relōnes complent, & constituūt actu personas, & vna nō est alia; attributa tm̄ perfectiones manātes, non vt entes. 2 relationes ad entem essentiæ addunt suam pluralitatem; perfectiones eiusdem essiæ vnitatem retinent. Ais, plures perfectiones actu in Deo; ergo plures existentiæ. ℞ plures eiusdē essiæ; non plures vt distinctæ, nèc plures subsistentes incōmunicabiliter. Vel plures vt vnū in Deo; at relationes tres in Deo vno.

An Relationes vt ab essentia distinctæ sint infinitæ, & dicant perfectionem. 6.

ENs pri' q̄ diuidatur p finitū, & infinitū, diuidit p ens quātū & nō quātū. ens quātū, non quātitate molis, qua aliquid extēditur, sed virtutis, quæ gradū perfectionis habet; hinc August. ide. fid. ad Petrū, in his q̄ carent mole, idē est maius, quod melius. ens quantū, quod aliquē gradum perfectionis includit; nō quantū quod nullā perfectionē importat, sed abstrahit; ens quod diuiditur p finitū, & infinitū, perfectū, & imperfectū, est ens quantū, quod dicit aliquā perfectionē. ens vero nō quantū, nèc formalr est finitū, nèc infinitū, sed abstrahit ab his: Nam perfectio conuenit entitati, quæ alteri comparata pōt illam excedere, aut ab illa excedi; esse mensura, aut mēsurata; qa si perfectio est finita ex

ce-

ceditur ab infinita, & ab ea mẽsuratur; si infinita, excedit oẽm aliã, & est mensura. Item vt vnitas, veritas, bonitas passiones entis, nèc quidditatiuè sub ente; vt nèc modi intrinseci; vltimæ differentiæ; nèc entitas quã addit singulare supra nãrã, relõnes in Deo, cũ nõ sint quidditas Dei, sed vltime realitates incõmunicabiles, subsistentes, nil mirũ, si quidditatiuè nõ includant propriã bonitatẽ, & perfectionẽ, sed identicã essentiæ, esto verè sint entitates. Infinitas in ente perfectio simpliciter, nihil enim perfecti', quã formaliter infinitũ, cui nihil perfectionis deesse põt; relão in Deo nõ est perfectio simpliciter, nam vna persona perfectionem simpliciter haberet, qua alia careret. Infinitas perfectionis cum dicat totalẽ plenitudinẽ pfectionis in entitate, si oppositionem relatiuã incõmlẽ haberet in Deo, formaliter infinitum excluderet realiter perfectionẽ sibi oppositã, quare, nèc in genere relõnis esset infinitum.

Dico. relõnes diuinæ vt ab essĩa distinctæ, nõ dicunt formalr̃ perfectionẽ, nèc imperfectionẽ; nèc finitæ, nèc infinitæ: sed abstrahũt. Quolib. 1. & 5. 1. d. 8. q. 4. 1. d. 13. q. 1 Probari põt ex Aug. 6. trin c. 2. magnitudo, & bonitas in Deo est ad se, nõ relatiua; ergo relão quæ nõ ad se, sed ad aliud, nõ dicit bonitatẽ, & perfectionẽ. idẽ 7. trin. c. 1. 2 relão precise sumpta est ens nõ quantũ, quantitate virtutis, ergo non perfecta, sed abstrahit; Antec. oẽ ens quantũ, & perfectũ ad aliud comparatũ ẽ excedens, vel excessũ; relão in Deo si excessa formalr̃ finita; si excedens, metrũ, & mensura, quod est entis absoluti; relão suã oppositã excederet, quod implicat; & si relõnes essent finitæ, ergo create, & participatæ; si infinitæ, plura formalr̃ infinita essent realiter distincta, & neutrũ esset formalr̃ infinitum: nam vtrumque excluderet realr̃, & incommunicabilr̃ aliud. 3 Non finitè perfecta, quia esset ens participatum, & aliquid creatũ formalr̃ in Deo; nèc infinita, quia duplex essĩa infinita in Deo, communicabilis, & incõmlis; ergo essĩa nõ esset infinita in genere entis, qa aliquid infinitatis deesset, p vt nata esset reperiri in aliquo vno, rão incõmlitis; & vna persona esset infinita relatiuè pro vt distincta ab alia, & opposita illi; ergo neutra infinita, cui deesset perfectio alterius. 4 plus perfectionis in persona, quã in essĩa; nã persona vltra infinitã perfectionem essĩæ, adderet infinitatẽ relõis; & plus perfectionis in tribus, quam in vna; q vt absurdũ infert Aug. 6. trin. c. 7. Alioquin minor Pater solus, quã simul Pater, & filius, c. 8. tantum solus Pater, aut solus filius, aut solus Sp. Sanctus, quãtus simul Pr̃, filius, & Sp. Sanctus: 5 si relão formaliter infinita perfectio, non omnis persona haberet infinitã perfectionẽ in se: nã nõ esset magis infinitum non esse formaliter intelligentem, q̃ non esse Patrem. 6 non possunt esse plura realiter distincta formaliter infinita; relõnes originis realiter

liter distĩctæ, ex oppositione formali, ergo nõ formaliter infinitę. Maior, ens formaliter infinitum cõtinet omnem perfectionẽ simpliciter, pelagus omniũ, cui nihil deest perfectionis, eo modo quo possibilis est esse in vno; ergo si plura realiter distincta, nulla est formaliter infinita; nã nulla perfectio infinita põt esse realiter distincta ab ente formaliter infinito. nihil est infinitè perfectũ, cui deficit aliqua perfectio simpliciter, ergo nulla perfectio infinita potest esse realiter distĩcta ab ente formaliter infinito; Infinitum formaliter est perfectio simpliciter, ergo si plura infinita realiter distĩcta, aliqua perfectio simpliciter non esset in ente formaliter infinito, & aliqd esset perfectius, altero illorum, aggregatũ ex illis; neutra enim perfectio cõtineret actu, aut virtute, & eminenter aliam, ergo aggregatum, & duę personæ essent perfectiores; nã plura bona excedunt in bonitate idem bonum, quando in quouis illorum est æqualis bonitas. ℞ Suarez infinitum in genere entis continet perfectionem alterius, non in genere relõnis; si in genere relõnis, vna excludit aliam, in ẽte simpliciter, ẽ omnibus æqualis, & vna perfectio. C. in genere relõnis vna excludit realiter aliã, ergo in genere relõnis neutra formaliter infinita. 2 si vt perfectio relatiua cõtinetur eminenter in absoluta, ergo relatiua nõ est infinita perfectio, quia minus limitata, q̃ illa quæ in genere entis cõtinet, & rõne entis si non infinita, ergo finita. 3 vt gradus entis includitur in realitate relõnis, ita perfectio entis in perfectione relationis; ergo in gradu entis si esset perfectio, finita pfectio esset. 4 paternitas non continet perfectionem filiationis; ergo non infinita in genere relõnis: Ante. paternitas est opposita filiationi, & vna excludit realiter aliam, ergo nõ infinitè perfecta in genere relõnis. 5 infinitas perfectio simpliciter; ergo cõmunicabilis, & incõpossibilis alteri; nam in quolibet sob ente melior est ipsa suo incõpossibili, ex Anselmono l. 15; ergo relatio non est infinita; nam sua opposita non ẽ melior. ℞ relatiua est perfectio, at ex oppositione hẽt vt sit incõpossibilis. C. ex oppositione incõpossibilis, & incõmunicabilis, ergo non perfectio infinita, quæ est cõmunicabilis: infinitum in suo genere, & cõceptu dicit totalitatẽ, & plenitudinem; ergo excludit defectum partialitatis, & diuisionis; ergo & formalitatẽ incõmpossibilitatis, & incõmunicabilitatis. 3 infinita propria infinitate de se inuicem predicãtur in Deo in concreto, ob identitatẽ realem in essẽa, & in abstracto ob infinitatem vtriusque, aut alterius extremi. Pater sapiens, sapiẽ est bonitas; at relõnes, nec in concreto, nec abstractè habent identitatem, nec Pater est filius; nec paternitas est filiatio; ergo rõne relõnum nõ habent infinitatẽ. 4 attributa perfectiones simpliciter, & ꝓpriam hẽt infinitatẽ. 2 nullam habent incõpossibilitatem, & repu-

pugnantiam; ergo relōnes cum omnimoda incompossibilitate non sunt perfectiones infinitæ ℞ si habent oppositionem, tñ oppositá est æqualens; paternitas pfectio in patre, æquiualet filiationi. C. nulla perfectio simpliciter est alteri perfectioni simpliciter incompossibilis. 2 si entitati paternitatis infinitas est modus intrinsecus per se, non tantum ratione essíæ, quæ est sibi realiter idem, sed excludendo aliã entem, circumscribendo realiter ab eá; ergo in se ipsa nō ē intēsiuè infinita. 3 si vna relāo in Deo, equiualet in perfectione sibi oppositæ; ergo duplex relāo excederet vnā & duę personę excederent vnã; q reprobat August. 3 cõt. Maxim. c. 10. & serm. 38 de temp. in Deo nō qd mai' tres, q̃ vna persona, sed ea dē essía, & nãra; nec pfectio ex relōb'. 4 plura bona excedūt idē bonū quādo in quolibet eorū ē equalis bonitas; ℞ si nō ē formalit alia relāo, tñ est eminenter rōne essíæ ex qua oīs relāo. C ergo rōne essentiæ dicunt identice perfectionē, rōne cuius vna nō excludit aliã. 2 paternitas, vt in essía non cōtinet formalit perfectionē filiationis, imo opponitur; qa vt in essía est origo filij, nō à filio, ernon ab essía reduplicatiuè, ut in filio. 3 si vt distinctæ ab essía perfectæ essent, ergo nō vt idē, vna perfectio, & equiualens; qa vt idē sunt vna perfectio identicè, vt distinctæ neutra includit rōnem idētitatis ad aliã. 4 essía fundamētū relōnū nō potentiale; nec essía & relāo sunt in persona, vt vna informet alterã, sed essía qua De', relāo qua Pater; ergo vt relāo si trāsit in essíam per identitatem, nō tamē rāo formalis relōnis ē ratio perfectionis essíæ. ℞ Vasquez bonitas pertinet ad integritatem rei; relāo pertinet ad integritatē, & constitutionē personæ. C. pullulant vt subsistētiæ incōmunicabiles. 2 sunt rōnes integrantes nō essíam Dei, q̃ psupponitur simpliciter perfecta in esse essíæ, existæ, & absolutæ subsistētiæ. 3 relōnes sunt in Deo non ex indigentia, sed ex fęcunditate nãræ, & absolutorū, quę prę exigūtur ęque perfecta, ante oēm emanationē, ergo non prę seferunt perfectionē, nec pertinet ad integritatē essíę. 4 tres bonitates incompossibiles & incōmles, integrarent, & perficerent Dei vnius essíam, si perfectiones esset in Deo, & non termini incōmles. Adde; relōnes abstractæ ab essía, nō recipiūt prędicationē formalē, ergo nec formalē infinitatē, rōne cuius ē idētitas in Deo. perfectio ppria nō conuenit nisi entitati, quæ pōt esse partialis, aut totalis alteri comparata. Quantitas virtutis non nisi entitatis quidditatiuæ, & cōmlis, relāo in Deo, hypostatica, & omnino incōmlis. Infinitas intensiue perfectio simpliciter pluribus cōmlis; & in quouis supposito melior est ipsa, quam nō ipsa. si perfectiones, vt in vno supposito tã abstractè pdicarēt, ut in plurib', qa infinitæ, & p̃nitas esset filiatio, ac spiratio passiua; numq̃ neganda pdicatio abstracti ab astracto per identitatē

vtriui-

vtriusq; nisi quando neutrũ extremũ est formaliter infinitũ. Infinita, propria infinitate de se inuicem prædicantur in abstracto, nèc essent relatiuè opposita. perfectio in vna, quæ non in alia; nam constituta communia non sunt, nec per inexistentiã, nèc per prædicationẽ. Nulla perfectio infinita, est alteri incompossibilis realiter. Aliqua perfectio formaliter in Deo non esset formaliter in quauis persona. ℞. esse perfectiones ęquiualenter, & eminenter, in filio filiationẽ paternitati æquiualere. C. si formaliter essẽtiales perfectiones, formaliter essent perfectione inæquales. 2 est alia relão nõ eminenter; ergo si pfectio, alia formaliter in perfectione distĩcta. 3 aliqua perfectio in Deo nõ esset in quauis persona. 4 continentia eminenter in contento, ponit formaliter imperfectionem, finitudinem, limitationẽ, vt est continentia creaturæ in Deo. 5 est contra rõnem infiniti, ꝙ eminenter contineatur in alio. 6 depedẽtia omnis, & contineri esset rõne imperfectionis. 7 bonitas Dei posset augeri; Deitas, & relão esset plura bona, quã sola deitas; plura bona excedunt in bonitate idem bonũ, si in quolibet est æqualis bonitas. 8 relationes non dicunt totalẽ entem, ergo non infinitę; si non sunt partes, nèc dependentes, ergo non finitę. Antec. ꝙ dẽt rationem totius, ex plenitudine perfectionis ẽ entitas absoluta, cui repugnat esse partẽ, & excedi realiter ab aliquo, ei repugnat esse finitũ; relationi repugnat esse partẽ, & excedi à deitate, cũ qua est simpliciter idem; ergo nèc finitę, nèc infinitę, sed abstrahunt. Punctũ nèc finitũ, nèc infinitũ quo ad extensionem; relõnes, nèc finitę quo ad perfectionẽ, sed subsistentię, & entitates incõlles. Passiones, modi entis, vltimę differẽtię nec quidditatiuę includunt ens, tãtũ identicè; relõnes non formaliter perfectiones, tantũ identicè. Realitas generis pręscindit à suis differentiis relationes Dei formalissimè pręscindunt à perfectione essę, tantũ includunt identicè vnã perfectionẽ essę, qua sunt vnus Deus.

Arguent. Occamus, Gabriel, Aureol. Henric. Suarez, Vasquez, Torres, Bannes, Zumelsalii. 1 oĩs entitas realis est bona; ens, & bonũ cõuertũtur, relationes vt distĩctę ab essĩa, sunt entes reales, imo existentes; ergo perfectæ. 2 qcqd formaliter in Deo ex nãra rei; nõ ẽ finitũ; ergo infinitum; finitum & infinitum diuidũt ens à parte rei. 3 sunt volitæ à Deo; obiectũ volũtatis est bonũ. Assumptum, Pater generat filium volens; generatio est relão. 4 si non perfectæ, ergo imperfectæ; perfectum, & imperfectũ, seù non perfectũ opponuntur; & alterũ inest. 5 relão creata sui ratione ẽ perfecta, ergo & increata. Sequela, creata est participatio increatæ, Ephes. 3 ex qua omnis paternitas. Antec. ẽ in genere entis realis, & omne ens reale dicit aliq̃ perfectionem. 6 relationes inter se ęquales, in ordine ad creatas, inæquales, ergo

non

nō sine perfectione.sequela,æqualitas, aut maior perfectio fundatur in quantĕ virtutis. 7 subsistētia perfectissim' modus essendi;ergo relōnes, quæ subsistunt perfectiones; hinc 6. Synodo act. 18. vnitas propter naturam; trinitas ꝑpter subsistentiarū perfectionē. 8 terminare, aut posse terminare dependentiā alterius nāræ requirit infinitam perfectionē,subsistētia, & personalitas verbi terminat depedentiam nāræ humanæ in Christo; ergo infinita perfectio. 9 relāo in Deo non est finita & creata; ergo infinita,& ĩcreata. dicit realitĕm diuinam, ergo infinitam; vt enim realitas creata vt creata est finita; ità diuina ĕ infinita. Antec. secus aliquid formaliter in Deo,non esset formaliter diuinū. 10 relōnes non possunt comprehendi ab intellectu finito; vt hr̄ Isa. 53. generationem eius quis enarrabit? si non infinita perfectio posset comprę hendi à finito, & creato intellectu 15 prĩcipia productiua memoria,& voluntas fæcunda formaliter infinita; terminus formalis essīa est infinita; ergo productiones, & relōnes infinitæ; nam sunt origines adequatæ prĩcipiis, & terminis infinitis. 12 pertinent ad integritatem diuinæ nāræ, vt atributa; & vt melius est esse sapientem,ita Patrem,filium,& Sp. Sanctum q̄ nō esse. 13 adorantur adoratione Latriæ in Præfatione Missæ Trinitatis, vt in personis ꝑprietas, in essīa vnitas, & in maestate adoretur æqualitas; Trinitas ex relationibus; relāo multiplicat Trinitatĕ; ergo infinita perfectio. Ad 1 includunt bonitatĕ per idĕtitatem cum essīa; non ratione sui. 2 q̄ a vna simplex entitas à parte rei est persona, dicĕs essīam, & relōnem. 3 rāo entis est prior rōne boni, hinc Arist. 7 met. c. 2 entia mathematica nō sunt bona; hoc est sm̄ rōnem, qua præscindunt. 4 ens, & bonum conuertuntur bonitate trāscendenti, entiua; nō quātitatiua; transcĕdens excludit negationem perfectionis, quantitatiua formalr̄ addit perfectionĕ. 5 conuertitur cum ente cognito ab Arist. ꝙ est quantum; relāo diuina incognita. tm̄ admittit perfectionĕ essīæ in qua est idem. Vel ens, & bonū idem in ꝑsona, quæ est perfecte subsistens in nāra; nō cum relōne in comāli; nisi identicè. Itĕ bonū cum ente, ꝙ simplr̄ est. Ad 2 quicquid formalr̄ in Deo est infinitum idĕticè, aut formalr̄, relōnes tm̄ identicè. 2 infinitum, & infinitum diuidunt ens quantū, & ꝑfectum; non ens ꝙ abstrahit à perfecto, vel imperfecto. Ad 3 volitę ratione communicādi bonitatĕ essīę, non ratione sui, quæ sunt entes incōmles. 2 volitę relationes, productiones, vt in Deo; non vt precisæ, & distincte. Ad 4 perfectū, & imperfectū diuidūt ens quantū. 2 perfectio est entis, quod potest excedi, aut excedere; relōnes in Deo, quæ oppositæ sunt; mutuo nequeunt se excedere. Ais sunt æqualis perfectionis; ergo perfectæ. ℞ æqualitate, quæ relāo communis, & vna in omnibus; non æqualitate, quæ singularis perfectio sigillatim distĩcta

in illis. Ad 5 creatæ sub ente quãto, comles; increatæ nequeunt comparari, & referri sub gradu p fectionis. 2 diuinæ incomles, & seipsis hoc aliqd; creatæ sunt admixtæ generibus, à quibus perfectionem, aut defectum accipiũt; relão domini, doctoris, amici perfectio; serui, inimici, indocti, imperfectio C. ab increata oĩs paternitas. R. essentialiter, qa à Deo trino; non notionaliter, vt Pater incomliter; nã creatio bonitas, & perfectio communicata creaturis. 2 pater à patrando, & producendo, nõ sola relatione, sed productione, quæ est in Deo, & identicè includit deitatẽ, & perfectionem deitatis. Ad 6 æqualitate negatiua, qua vna non excedit aliã; non positiua, qua vna sit perfectio, aut maior alia. 2 equalitas relão communis ratione fundamenti eiusdem magnitudinis, & bonitatis essĩalis. 3 paternitas increata sic prçcisè, formalissime nèc æqualis, nèc inæqualis, sed abstrahit; tñ vt increata est identicè De'; gñatio vt ẽ in re, cõceptu adæquato incõpræhensibilis. Ad 3. p vt includit esse simplr̃: at esse precisè incõmunicabi e abstrahit; neqt referri vt perfectio. 2 Synodus ait, propter subsistentiarũ perfectionẽ, in singulari, vna perfectio in subsistentiis diuinitatis, & nãre, nõ incõmunicabilitatis, & incõpossibilitatis. Ad 8 relão terminat dependentiã nãræ, non qa perfectio, sed qa subsista incõmunicabilis. 2 qa vt in Deo est independens simplr̃ dependentia opposita nãræ creatæ, cuius põt esse terminus dependentiæ. 3 Persona Verbi infinitũ bonum incarnationis, non rõne relõnis precisè, sed filii, qui Deus est; relão tm̃ facit, vt vna sit incarnata, non alia. Ad 9 est realitas in Deo infinita, & diuina identicè; nõ formalissime; qa non nata est esse perfectio, sed entitas incomlis, & non quanta; perfectio Dei comlis. 2 relões sũt diuinæ nõ ita in recto, vt sẽsu formali, ac sint deitas: sed in obliquo, qa in deitate, realitates in ea; ideo infinitæ identicè. Ad 10 incõpræhensibilis, non sub præciso conceptu relõnis, aut generationis: sed quatenus diuina est, & in Deo. 2 incõprehensibile à creato intellectu, non est finitum, nõ tñ necessario infinitum; quia ens non quantum, & abstrahit. 3 incõpræhensibilis generatio rõne essĩæ indiuiduæ singularissimæ, q̃ cõmunicatur eadem indiuisibiliter, totus in Verbo Pr̃, totus in Patre Filius. Ad 11 adæquatio non entitate, & perfectione: sed proportione in rõne effectus; generatio maximè pportionata memoriæ; spiratio fæcunditati volũtatis; vt illa non possit extendi ad aliam generationem, nèc voluntas ad spirationem. 2 vt adæquatæ sunt, includunt essĩam in qua sunt, & q̃ cõmunicant, hinc infinitæ. Ad 12 nãra non à relõnibus integratur, seipsa infinita, simplex & tota plenitudo essendi. 2 pertinent ad eam propter identitem cũ ea, & vt pullulant ab ea. 3 pullulant, & ptinent ad eã, non vt attributa, quæ pfectiones cõmunicabiles, & simplr̃; & melius ẽ esse ipsas q̃ non ipsas: sed vt in comles, qbus nec perfectio, aut imperfectio

ctio ineſt. Atributa perfectiones in Deo, pr̄nitas nō eſt melior, q̄ non pr̄nitas, hinc non perfectio. 4 melius eſſe Patrem, filium Sp. Sanctum, quia vnus Deus, ſuper oia benedictus: relōnes præcisè, non ſuis oppoſitis meliores. Ais pr̄nitas creata eſt participatio increatæ, & cōtinetur eminēter in ea, ergo ſumit perfectionem ab ea. ℞ nō vt precisè relāo, ſed per identēm cum eſſia. 2 continetur, & ē participatio, vt cauſa; non vt relāo cauſæ, ſed ꝑ eſſe, & vt omnipotēs; & ſi per impoſſibile concipias nullā relōnem in Deo; adhuc perfectiſſimè Deus cauſa rerum; nèc vt trinus cauſat, ſed vt vnus, & omnipotens; hīc Chriſoſt. oīs pr̄nitas in cælo, & in terra, qa à Dei gubernatione, pr̄nitate, protectione deſcendit, ꝓcedit omnis protectio, gubernatio in cælo, & in terra; hīc nō ſumitur notionalr̄; ſed eſſentialr̄, vt prouidentia. ſi notionalr̄, non effectiuè, terminatiuè, vt Filius, Redemptor mundi Deus. Vel aꝑpriatè vt et Sp. Sanct. dona largitur. Ad 13 ꝓ adoratione, ſatis ſumma identitas, & infinitas, q̄ habent in eſſia, cum qua ſunt idē ꝓprietates. 2 adoratur proprietas in perſonis. 3 vt vna æqualitas, & vna perfectio ſimpliciſſima. Trinitas ſacroſancta nō ex relōnib' ꝓciſè ſuperadorāda: ſed in Deo. 4 tres adorandæ, non vna tm̄ perſona contra Sabellium; non vna præ aliis, contra Arium, q Filiū non eſſe Deum; & contra Macedonium, qui nèc Sp. Sanctum Deum; nèc tres perſonæ, vt tres Dii, ſed vt vnus Deus contra Tritheiſtas; Sācta Trinitas vnus De', miſerere nobis. Ais relōnes, vt relōnes carent pfectione; ergo imperfectiones; nā imperfectio non precisè poſitiua, ſed carētia perfectionis. ℞ carentia tunc imperfectio, cum eſt debita; oculus nō imperfectus, quia non audit, nec aptum ineſſe illi; relatio in Deo nō nata habere perfectionem ꝓpriam, ſed ſuæ eſſiæ. 2 minus proprie dicuntur carere, vox eſt priuatiua. 3 relāo incōmlis non hēt ꝓpriam perfectionem, ſed Dei; cuius perfectio eſt ſimplr̄ cōmlis.

An Relationes in Deo ſint reales, tam per eſſe in; quam per eſſe ad aliud. 7.

RElatio duas formalitates hēt eſſe in; ꝙ eſt cōmune omnibus accidentibus, pro vt diſtiguitur à ſubſtantia, cuius modus eſt rāo perſe eſſendi; & eſſe ad, ꝙ eſt referri, & ordinari, relāo eſt forma in ſubiecto, & refert ad terminum. Ita in diuinis relōnibus duplicem rōnem cōcipimus, eſſe in, ꝙ eſt ipſum eſſe ſubſiſtēs carū, & eſſe ad, ꝙ eſt ipſum referri earū; quærimus, an ſint reales, quātum ad eſſe in, & ad; an vero ipſum eſſe ad, non ſit eſſe reale.

Dico. vere tam ſm̄ eſſe ad, q̄ in; in eſſe, & referri ſunt ꝓpriè reales. Scot. 2. d. 1. q. 5. G. habent propriū ſuum ineſſe, vbi reprobat, ꝙ nō ſit res quia dicit ad quodl. 3 C. D. ſm̄ proprias realitates conſtituūt, & diſtigūt pſonas; & relāo ad eſſiā, & ad oppoſitū eſt res. 4 d. 13. q. 1. R. generare non eſt tm̄ referri, ſed referri relōne originis fundata ſupra nāram. Probatur; habent rea-

realitatem actualẽ, qua seipsis sũt & relatæ sunt, ergo tam ad essiam q̃ ad terminos sunt reales. 2 quo ens habet entem, habet vnitatẽ, & distĩctionem; seipsis sunt formalr̃ res, & distinctæ ab oppositis; ab essia tm̃ vt radix, & origo. 3 sunt habitudines inter terminos reales, realr̃ distinctos, & ex nãra rei; & realiter cum essia cõstituũt personam relatiuè ad aliam; ergo sm̃ esse ad, & in, reales. 4 nõ min' constituit relationem ipsum esse ad, q̃ in; ergo vtraque rõne reales Antec. est respectus subiecti ad terminum; ergo dicit vtrumque. 5 ipsum esse ad pertinet ad mysterium Trinitatis, ergo esse reale non fictum, & rõnis. Antec. ꝙ reale non est, nequit esse rão, & principiũ distinctionis realis. 6 nõ est relão distincta ab opposito realr̃, nisi vt habitudo realis. 7 relãtio pululans, est per se subsistens, non vt forma essiæ, seu vt existẽtes, & subsistentes in ea; non per modum formæ, nèc vt terminus formalis receptus; sed vt termin' cõmunicationis nãræ, transit in essiam realr̃, manet formaliter; ergo relão in quantum ẽ in essia, & etiã in quãtum refert ꝑsonas; pro vt rão susibstens, & referens. 8 relão non realitate essiæ, sed sui constituit incõmliter, & distĩguit ergo tam realis, quo ad esse subsistens. q̃ vt distĩcta ab opposito. nã effectum res non atingit nisi constituat; propria realitate, nõ essiæ, formalissimè est. & refert; nèc trinitas est sola essia absoluta, nèc essia tm̃ à parte rei est persona. ℞. Thomistæ relatio constituit ad aliud, non ad se; sm̃ ad, non in. C. relão non tm̃ relão, quia refert, sed qa est. 2 quo res est, eodem habet vnitatem, & distinctionẽ. 3 nequit intelligi vt realis habitudo nec distincta ab opposito, nisi eo modo quo cõpetit sibi rem esse. 4 essia non est realitas relõnum, nã verè persona constat essia, & relõne; est Deus, & incõmlis subsistẽtia; ergo realitate distincta; si respectu essiæ propriam realitẽm ꝑderet, in esse incõmunicabili nõ cõstitueret. realitas essiæ esset ad se, & non ad se. nèc relõnis realitas, destrui põt ex eo ꝙ sit respectu sui fundamenti; nã relão ẽ alteri' ad aliud, seù rão entis ad aliud.

Arguent. Thomistæ, Caietan. Capreolus, alij, ipsum esse ad, nõ esse reale; nèc esse in distinctũ in essia. 1 Thom. 1. p. q. 18. a. 1. relõnes vt dicunt respectũ ad aliud, esse sm̃ rõnem, non rem. 2 vt dicunt ad non sunt per se, qa non substantia, quantum ad esse in, non habent aliam realitẽm, præter eã quæ est per se. 3 relão creata pro vt respicit oppositũ, nõ includit aliud præter id ꝙ est; ergo vt imbibit essiam, non aliã realitẽm. 4 essia, & relão non duæ res, vna simplex, ergo realitẽ essiæ. Antec. duæ fundant distinctionem realem, in diuinis esset quaternitas. 5 respectu essiæ nõ est res ad se, nèc ad alterum; si ad se, absoluta; si ad alterum, essia esset ad aliud. 6 si respectu essiæ esset relão, essentia esset ad aliud; qa denominat. 7 transit in illam; ergo non retinet propriam realitẽm. *Ad* 1. pro Thom. est sm̃ rõnem; non quia sit relatio rationis, sed quia minus habet entis q̃ ens ad se. 2 qa perci-

cipi-

cipitur esse per rõnem. 3 quia nõ realis simplr̃, sed per ordinem, & respectum Ad 2 sunt respectus subiecti ad terminum; nèc presci dunt ab ordine eius in quo sunt, & vbi sunt, vt nèc aliæ quæ sunt aliquitates rerum. relão respicit subiectum, & refert, vnde rão, qua vnũ referẽ ad alia. Ais essĩa non referẽ. ℞ relão inhærens, at subsistens, refert quod constituit Ad 3 relão creata inhæret vt accidens, ideo esse imbibitur in illis; at diuina habet esse subsistẽs, ideo esse in, est esse in personis distinctũ ab essĩa. Ad 4 nõ ꝓprie res vt hẽt esse in se; res qa à parte rei. 2 simplex, qa neutra actuat aliã; sed vna dat esse simpliciter, alia ẽẽ ꝑsonæ, & referri realiẽ. Nec duo quia nõ ꝓpriè res, & esse ex se; at ꝓ pria realitas à parte rei, quæ non est essĩa absoluta. Ad 5 respectu essĩæ est ad aliud; quia non perdit relão esse ad aliud, ex eo quia in ente absoluto. 2 si realitate essẽtiæ esset relão, essĩa esset ad aliud: at realiẽ sui. Ad 6 si id in quo ẽ nõ sit vt illimitatum; vt cõmune, & vt esse simplr̃. 2 si sit vt forma afficens, denominat; relão nõ afficit essĩam, sed pululat ex cõmunicatione essĩæ. 3 si non sit subsistens, & vt ꝙ. Ad 7 transit identicè, & realr̃. 2 transit, quia non manet distincta realr̃; manet qa includit distinctionem propriæ realitatis. Ais nõ referẽ ad essĩam formalr̃; ergo nõ manet formalr̃. ℞ quĩa non actus illius; nõ opponitur illi; non quia non subsistat in illa; nõ sit distĩcta, nèc sit res ꝓ pria realitate. Ais si relão res, nõ realitate essentiæ, ergo accidens; vel distincta realiter ab essĩa. ℞ in creatis, cuius fundamentũ potest esse sine termino relão est accidens, & distincta realr̃; at in Deo nèc accidunt, nèc essĩa est sine illis. 2 accidens, & substantia pertinẽt ad ens creatũ. 3 relão nõ actꝰ essĩæ, nec perficit: sed terminus subsistens cõmunicabilitis essĩæ.

An relationes distinctæ formaliter, et ex natura rei ab essentia. 8.

Essentia, & relão vna summa simplex res in Deo; ego, & Pater vnũ sumus, Io. 10. Hi tres, vnum sunt 1. Ioa. 5. Conc. Later. essĩa eadem res cum personis. flo rent, sess. 18. ex omnibus Theologis, vna summa res, & infinita Deitas, & nãra quæ est Pr̃, Filius, & Sp. Sanctus. tm̃ quæstio, si cum identẽ reali, stet distinctio tm̃ rõnis essĩę à relõnibus; an vero formalis à parte rei. Thomistæ tantũ distĩctionem rõnis ratiocinatæ cũ fundamento in re; seù distinctionem virtualẽ eminentialẽ, & aptitudinis agnoscũt, nullã actualem Scotistæ distĩctionẽ actu ex nãra rei formalr̃, inter essĩam, & relõnem ponũt, & ante oẽm actum intellectus; si vna summa res, tũ plurium rõnum formalium quarum vna non est formaliter altera; vna simplex essĩa, plurium perfectionum; & vbi plures subsistunt relationes.

Dico. Diuinæ relationes non sunt idem formaliter ex nãra rei cum essĩa. 1. d. 2. q. 7. FF. d. 8. q. 4. d. 5. q. 2. I quol. 5. ar. 2. H. Prob. ex Conc. Later. sub Innoç. 3. essĩa indiuidua, secundũ proprietates discreta. Tolet. 11, in relõnibus nu merus;

merus; non in substantia. Floret. in decretis, Pater oĩa dedit filio præter paternitatem; ego in dependẽter ab intellectu, essĩa De⁹ vnus, in personis trinus; ergo nõ virtute, sed actu. August. 7. trin. c. 5. non eo Pater, quo Deus, nec eo Deus, quo Pater; ergo à parte rei, & ante intellectũ deitas non est paternitas. Sequela; à parte rei Deus deitate, non pñitate; & Pater paternitate, non deitate; ergo à parte rei deitas non est pñitas. 2 Deitas à parte rei communicabilis, relatio à parte rei incõmlis; ergo à parte rei deitas nõ est paternitas; à parte rei deitas ad se, relão ad aliud; ergo essĩa à parte rei non est relão. Sequela; idem omnino formaliter à parte rei, non est cõmunicabile, & nõ cõmbile; ad se, & ad aliud; ad se, & non ad se, quia repugnat eidem formalitati à parte rei, cõtradictio à parte rei. Resp. Caieta essĩa ob eminentiam, & infinitatem cõmunicabilis, & nõ cõmlis; quia æquiualet pluribus. C. contradictoria à parte rei actu, repugnãt eidem formalitati actu à parte rei. 2 essĩa est cõmunicabilis actu, formaliter relão nõ cõmunicabilis actu; ergo essĩa non est actu formaliter relão. 3 essĩa nõ virtute, sed actu ad se, & absoluta, & nulli opposita; relão actu, nõ virtute ad aliud refert, & alteri opposita; ẽẽ oppãm nõ oppãm, ẽẽ ad aliud, & nõ ad aliud nõ est esse idẽ formalr à parte rei. 4 incompossibile est vt sol sit exiccatiuus luti virtute, & eminent, & nõ exiccatiu⁹; ergo nec vt eadem essĩa sit virtute, aut actu cõmunicabilis, & non cõmunicabilis. 5 essĩa quæ actu ẽ cõmunicabilis, nequit virtute esse incõmunicabilis; q̃ est actu formaliter calidum, non est virtute nõ calidum; ergo essĩa quæ est actu absoluta, non est virtute relatiua. 5 oẽ q̃ ad intra est in Deo, ẽ actu non virtute; ergo essĩa, & relão actu in Deo, & actu formaliter nõ idem. 3 Probatur; Pater æternus intelligens, intelligit essĩã, & paternitatẽ, nõ vt vna formalitas à parte rei, ergo vt alia ẽ, formalitas à parte rei. sequela, intellect⁹ intuitiuus non facit distinctionẽ in obiecto, sed tendit in rem sicut est à parte rei. Antec. concipit Deũ, & deitatem, vt vna formalitas sub alia tñ rõne concipiendi; ergo deitatem, & paternitatem, vt distincta obiecta formalia à parte rei. sequela; maiorem distinctionem inter paternitatem, & deitatem; q̃ inter Deum, & deitatẽ. paternitas, & deitas vt alia, & alia formalitas; De⁹, & deitas vt idem obiectũ sub alia rõne concipiendi; ergo non sola rõne. ℞ vnum à parte rei, distĩcta virtute; ac si esset plura. C. hæc plura, & multa virtute, sunt actu in essĩa, & vnum actu est, & præstat, q̃ non aliud formaliter; ergo actu formaliter distinctũ. Antec. actu essĩa non generat; actu Pater generat, ergo actu essĩa non est paternitas. 2 non virtute Pater refert ad filium, sed actu; & essĩa actu non refertur, ergo essĩa non est paternitas. 3 essĩa nõ põt exercere ꝓpria relõnis, q̃ sunt nõ communicari, referri; ergo virtute, & actu non est relatio. 4 relatio multiplicat, facit oppositionem, essen-

essẽia non ẽ multiplex, nèc opponitur. 5 Conc. florent. in litt. vnionis; Pater oĩa dat filio, p̃ter esse Patrẽ, ergo aliq̃d est Patris, q̃ nõ dat filio; ergo paternitas, q̃ ẽ in Patre, non ẽ essẽia, q̃ datur, & eadem est in filio. 6 relão constituit, & distĩguit personam, non virtute, sed actu, & formaliter, & vt ẽ à parte rei ergo actu à parte rei distincta. Antec. ità distingunt personę, vt constituũt; sed relão multiplicat trinitatẽ; Boet. omnia in diuinis sunt vnũ. vbi non ẽ relõnis oppositio, Anselmus. at non multiplicant, nisi constituant, & distingant personas; secus idem indistinctum formaliter à parte rei, faceret vnitatẽ, & trinitatem à parte rei. 7 q̃ non actu à parte distinctum ab alio, non distinguit aliud, & aliud; essẽia est actu indistincta, ergo non est relão actu à parte rei, quæ constituit, & distinguit personas. 8 nemo dat q̃ non hẽt nèc tribuit oppositum sui, essẽia non habet esse distinctum, ergo non constituit p̃sonas distinctas; ergo distinctio rõnis, aut virtute non satis vt persona sit subsistens & incommunicabilis.

Arguent Thomistæ 1. Conc. *Florent.* sess. 18. substantia & persona idem sunt; nostro modo differre videntur. sess 19. essẽtia, & persona non re, sola intelligẽtia, & rõne Lateranen. *C.* damnamus; vna summa res Pater, filius & Sp. Sãctus, & quælibet est illa res, quę est substãtia, & nãra, ideo trinitas nõ quaternitas. Rhemense cõtra Gilbertum, tres personæ vna deitas; ergo sola distinctio rõnis rãocinatæ, per inadequatos cõcept⁹ formaliter, & actu; vel virtute, & eminẽter, ex nãra rei, vt Suarez, Vasquez, Molina. 2 ex Patribus Damasc. 1. fid. c. 11. in essentia Pater, filius, & Sp. Sanctus sola cogitatione distinguitur. Ber. 5 cõsid. si diuidis personas à substãtia, nõ cultor trinitatis; in tãto rerũ numero excedis. Athan. nec Deus, nèc essẽia per cõpositionẽ, sed diuersa consideratione. *Dyonis.* de diũ. nom. c. 2 diuina nãra totius p̃prietatis identitas. & concilia damnãt, & reiiciunt diuersitatem simpliciter ex nãra rei; & numerũ rerũ; vt vnum simpliciter non sit aliud. 2 indistincta sm̃ essẽiam; alia formalitate. 3 conc. quaternitatẽ excludunt, qua essentia non sit Pater, Filius Sp. Sanctus; & diuersitatem simpliciter rerũ: non rõnum formaliũ ex nãra rei in Deo 5 sola rõne differre videntur, rão, & intelligentia rõnes plures in vna essentia congnoscit, nõ res simpliciter plures. 6 ratione, & intelligentia possibili, pro vt nata sunt esse; plures rationes in vno vt rão communicabilis, & non cõmunicabilis, nostrę intelligentiæ, & rationi commissa. 7 rão, & intelligentia vnius deitatis excludio distinctionem, quæ tollit idẽtitatem realem, vnitatem substãtiæ, in personis. 8 essẽntia quæ est in Patre, filio, & Sp. Sancto eadẽ sola ratione differt; in Patre à se, in filio à Patre, in Sp. Sancto ab vtroque. Ad 2 Damascen. essẽia vt in vna, vel alia persona indistincta, sola rõne. 2 si in essentia vnũ, & idem Pater, filius, & Sp. Sãctus; & eadem est sola ratione distincta. 3 personæ in essentia vna, & per-

personalitas non est essentia formaliter. Bern. contra Gilbertum respuit separationem, & realem diuisionem essentiæ à personis, qua putabat essētiā ēē, qua Pater tm̄ in obliquo est Deus, non vero Deus in recto. 2 nō diuisa essīa vt res distincta, & seperata, vt sit quarta nāra in Deo. Athanas. non componunt in Deo, sed simplici idētitate reali, nèc mutuò se actuant; nec hēnt rationem actus, & potæ, 3 consideratio diuersa, quę nullā infert cōpositionē admitti debet; compositio inter re distincta, vbi vnū in pot̄a; vbi neutra rāo ē in vltima actualitate; in Deo essētia de se hec, & infinitas relāo de se hæc incōmunicabilis. *Dyonis.* totius deitatis idētitas simplr̄ rerū; destruit pluralitatē ex compositione, quæ tollit summā Dei simplicitatem.

Arguent rōne. 1 paternitas non est formaliter deitas; ergo non vna summa res, quæ est Pater, Filius, Sp. Sanctus, vt Conc. Laterā. & Ansel. in monolog. Vna sūma substātia vno modo, & vna consideratione. 2 si à parte rei distincta relāo ab essentia; persona non esset simplex; nam ex essentia, & relōne distictis a parte ēēt cōposita psona; compō; & distictio nērio se consecūtur. 3 tā simplex est q̄uis persona, ac si in *Deo* esset tantum vnica psona; si vna persona in Deo, inter deitatē, & habentē deitatem, nulla distinctio à parte rei sed summa, simplicitas. 4 simplex ē persona, vt nāra; in deitate nulla distinctio, simplicitas; ergo nèc in persona. 5 cōpositio esset in Deo ex nāra, & supposito; vt in creatis nāra, & supposītū metaphysicē componunt; quia actu distincta à parte rei. 6 tolleret sūmā vnitatem, & simplicitatem. Assūptum, ens, & vnū cōuertuntur; ergo q̄ tollit summā vnitatē, tollit summā *Dei* entem, & simplicitatem; vnum, & distinctum sunt contraria, mutuò se expellunt, ergo si distinctio, non sūma vnitas. 7 esset in Deo sūma vnitas, & non sūma vnitas; esset vnitas realis, & formalis, quę est summa; esset vnitas realis, & non formalis quæ est non summa. 8 nèc sūma simplicitas; nam eo maior ē simplicitas, & vnitas, quo minor est pluralitas ex natura rei; in *Deo* sūma simplicitas, & vnitas ex nā rei; ergo nulla pluralitas à parte rei. 9 omnis entitas, vel ē realis, vel rationis, ergo omnis distictio, realis, aut rationis; inter essentiā, & relationem non est distinctio realis ergo rationis. Antec. oē ens vel in anima, vel extra animam. sequela. distinctio sequitur entē. 10 ꝓprietas subiectum non excedit, sunt ad conuertentiā, distinctio ꝓprietas entis, ergo non excedit ens; ens reale, vel rationis 5. met. 14. scientiæ secantur vt res; ergo nulla hec distinctio media, quæ nèc realis, nèc ē rationis. Inter rem, & rationē non datur mediū; ergo nèc inter differentiā realem, & rationis. 11 si distinctio formalis in *Deo*, ex nāra rei, & ante intellectum, qa rāo formalis essentiæ, non est rāo formalis paternitatis; ergo paternitas alia res ab essentia; nam quæuis rāo earum est ens reale; si dicis, conueniunt in vna essentia; etiā

ani-

ma, & corpus, in vno ente per se, quia diuersa à parte rei ante intellectum, componunt inter se inuicem. 12 omnis differentia rõnis facit compositionem rõnis; ergo ex nãra rei facit compositionem ex nãra rei. pluralitas ex nãra rei repugnat summæ simplicitati Dei; quæcumque sit illa, rerum, aut formalitatũ, sẽper incõpossibilis: nam maior esset simplicitas, sine illa pluralitate. 13 essĩa, & realitas relõnis vnita in persona ad constituendũ eam, essent multa actu vnita; non per accidens, vel aggregatione, aut ordine; ergo ex eis vnũ compositione; nec summa simplicitas. Ad 1. vna sũma res; non vna formalitas. vna identicè. vna substantia, plures hypostases. Ais vna realiter, & formalissima Deitas; ergo realiter, & formaliter, R abstractissime, precisè, & infinita, ac per identitatẽ, eo modo quo potest esse in vno; non per abstractionem a suis formalitatibus, & relõnibus in Deo. 2 substantia vna in tribus; non vna relão vt substãtia. Ad Ansel. vno modo, & vna cõsideratione per identatem realem; non formalem. 2 si vna consideratione, etiam ratione vnius formalitatis; nec conceptibus, & rationibus, plura in Deo. 3 vna, & simplex ratione p exclusionem compositionis; non rõnũ formalium; & formalitatũ, perfectionum, quæ sunt in Deo. Ad 2 si distincta, vt res, & res; vt actu, & põa, non vt rationes, & formalitates vnius simplicis entis. 2 quæ componũt non trãseunt in perfectissimam identẽm; vnum non identificat sibi aliud; vt essĩa. 3 non se habent, vt actus, põa; essentia infinita vltima actualitate essentia; ꝓprietas in vltima actualitate hypostasis; hæc identicè idẽ sũt cũ infinita essentia. Ad 3 si vna pſona, & suppositũ in Deo, adhuc plures formalitates, & perfectiones multæ in Deo, quo ad absoluta, non respectiua. 2 si non distinctio inter essentiã, & habentem; non ob maiorem simplicitatem tunc, q̃ nunc; sed quia non essent rationes, & formalitates alterius rationis, absoluta, & respectiua; vt in personis est essentia, & relão. Ad 4 distinctio formalis non derogat simplicitati; essentia sola, tã simplex, vt persona per negationem compositionis: at non vna formalitas absoluta est persona; sed simplex, absoluta vt dicit esse simplr̃, respectiua vt refert. 2 simplex vt nãra; at non est natura, sed pſona. Ad 5 nãra creata componit quia actuatur, & est in põa ad hypostasim; nãra Dei infinita ex se in actualitate vltima, relatione non actuatur, nec diuiditur, nec arctatur. Ad 6 distinctio opponitur suæ vnitati, vnitati reali, opponitur distinctio realis; vnitati simplicitatis, opponitur pluralitas compositionis; vnitati formali, pluralitas formalitatũ: vnitas rationis tollit plura ratione, distinctio formalis excludit vnitatem formalem; non realem, & simplicitatis, quæ est in Deo. Ad 7 summa, & non summa respectu eiusdem pugnãt; at nõ sic summa vnitas realis & multiplicitas formali-

malitatum. inter pṙnitatem, & filiationem non ē vnitas pſonalis: at inter paternitatem, & spirationem actiuam vnitas in pſona; non vnitas relationum. 2 in Deo vnitas rei simplicis, non formalitatũ. 3 vnius formalitates in Deo; non vna formalitas. Ad 8 maior simplicitas, quo minor pluralitas rerum, quæ se actuãt, nõ rationũ formalium, quæ sunt in vno simplici, eo modo quo possunt plura esse in vno. 2 vna simplex entitas formaliter, & in recto; plurium perfectionum, & relationũ. 3 simplicitas vnius; pluralitas perfectionum, & relationũ vere in ipsa; nõ intellectu, & cogitatione. Ad 9 entitas, qua vnum est extra aliud; non qua in vno est realitas alia, & alia. 2 inter ens reale, et rationis est medium, quo aliqd est idem re, at non eadem formalitas. 3 ens quod complete, et solitariè existit, aut in re, aut in anima. 4 pro re propriè, non pro realitate; formalitate reali, aut modali. Ad 10 proprietas non excedit subiectum: at aliquid est à subiecto; relão non est deitas, at aliquid re ipsa in deitate. 2 si in Deo relatio non proprietas; sed vt ad modũ proprietatis; et vt terminus suæ communicationis. 3 non excedit, qa non propriè res, sed rei. Ad 10 etiam pſonalitas potest dici res, quia realis, et formalis entitas incõlis: non quia re distincta ab essentia; sed ob opposito incommunicabili. 2 res pro reali, et formali; at non res vt aliud ab essentia. Ad 11 vt res extra eius rationem; non vt sit alia res ab essẽtia. 2 non vt componit cũ ea; sed vt idem realiter in ea. Corpus, et anima re distincta; vnum actuat aliud, per modum actus, et potẽ; non sic essentia, et relão. Ad 12 distinctio ex nãra rei, componit, vbi actus, & pota; pars, et pars; perfectio, et perfectibile; in Deo omnia actu; quoduis seipso est hoc; sua ratione aut absolutè, aut relatiuè. Ais essentia sua ratione non includit relationẽ; ergo apta illa perfici. ℞ includit idẽticè, nõ excludit realiter. 2 non ē in pota, quia infinitè perfecta, non potẽtialis; sed relationes pululant ab ea, non vt formæ dantes esse, sed vt realitates, quibus personæ natæ sunt subsistere in ea. Ais vniũtur vt faciãt vnum; ergo componũt. ℞ non vt actus, et pota, vt perficiẽs, et perfectibile: sed vt quidditates, vna essẽdi, altera subsistẽdi incommunicabiliter. Ais essentia dat esse simpliciter, ergo forma. 2 minus vnum vbi actus, et actus, q̃ vbi actus, et pota. ℞ non dat esse, est esse simpliciter, vel dat non alteri, sed est suum esse. Ad 2 vbi actus, et actus non transeunt in idem. vbi non sunt vna res. vbi rão extrinsecè aduẽniẽs. relatio in Deo non est forma communicata, sed identificata; identitate exorta ex infinitate essentiæ; prẹstatior identitas, quauis insurgẽte ex partiũ compositione. ais denominat, ergo informat. ℞ vt idem in ea; non vt informans eam.

An

An relationes sint de intrinseco conceptu essentiæ, & essentia relationum. 9.

CAetan. & Bannes, relõnes de conceptu intrinseco essentiæ, & essentia relationum. Zumel, Torres ex Suarez essentia de quidditate relõnum; non relõ de conceptu essĩæ. Scotistæ, nèc essĩa de conceptu relõnum, nèc relõ de conceptu essĩæ; essĩa ad se, relõ ad aliud; essĩa vna, relatio trinitatẽ multiplicat. bene tamen essĩa, & relõ de intrinseca rõne personæ, quæ essentia, & relatione simpliciter est.

Dico. Relatio non de intrĩseca rõne essĩæ, nèc essĩa pcisè sũpta de intrinseca rõne relõnis 1.d. 5.q.2.dub.3. nullo modo relõ ẽ essentiæ, vt quo formalr̃. 1.d.2.q.7. relõ actus psonalis, essĩa quidditatiuus; non distinguit, nèc determinat essĩam; quodlib. 3. à litt. D. Prob. Toletan. 11. in confess. si dei, Deus non est ad aliud, vt Pr̃ ad filium: sed ad se. Later. c damnamus, essĩa non generat, nèc generatur; si essentialiter esset paternitas, aut filiatio, generaret, & generaretur. 2 Deus, & essĩa, ac Trinitas, quo ad nãram est indiuisa, & indiscreta, quo ad pprietates psonales, discreta; ergo si essĩa includeret quidditatiue relõnem, essĩa esset intrinsecè discreta. 3 si paternitas esset de rõne essĩæ, vbi essentia ibi paternitas; in filio essĩa, ergo paternitas, & filius esset Pr̃, quia vbi forma, ibi effectus, & denominatio. 4 si de essentia Dei esset paternitas, esset de essentia filii; nam filius essentialiter De⁹; vt de essĩa Dei, ita de essĩa filii, vt Deus. 5 per generõnem pduceretur vt filius; ante relõnem filii psupponitur cõplete Deus, quo ad esse, & suam quidditatem. 6 Pater hẽt totam essĩam Dei; nõ oẽm relõnem, ergo relõ non de essĩa. essĩa indiuisa, relõ multiplex; essĩa ad se, relõ ad oppositum; essentia vna, relõ multiplicat trinitatem. R̃t esse tantum de essĩa Dei, vt in tribus. Contra, tota essĩa est collectiuè in omnibus, & in singulis eadem; ergo non vt in tribus de essĩa; quia eadem essĩa ẽ in oĩbus, & in vna. item si essĩa vt tribus de quidditate relõnis; cum in singulis sit eadem essĩa, in singulis ẽẽt trinitas formalr̃. 7 Pater non daret filio totam essentiam; quia nõ dat paternitatem. paternitas esset communis, tota essĩa Dei est cõmunis, si pr̃nitas quidditas Dei, esset cõis. Prob. q̃ nèc essentia de conceptu relõnum. 1 paternitas est pprietas, qua distinguitur à filio; ergo non includit essĩam in qua non distinguitur à filio. 2 est proprietas personalis, quo ad totum suum esse reale, ergo tũ illi⁹ cujus est, & nõ aliter; secus pr̃ non esset distinctus à filio, quo ad totum esse realitatis pr̃nitatis; nam ita includeret quiddidatiuè essĩã. 3 q̃ in Patre est pprietas, & relão cõstituit incõmũiter, & distinguit à filio, ergo non includit essĩam, quæ non distinguit. 4 psona constat essentia, & relõne, quæ non se mutuo essentialiter includunt; ergo relão non distinguit psonas in quantum est essĩa, nèc formalissime dicit essentiã. 5 ab essentia

Pr̃, Filius, Sp. Sanctus vnũ sunt; à relõne distinctæ sunt, ergo non se mutuo essentialr̃ includunt: nã si relão inclusa in essentia, aut è contra; iam sola relatio essentia, & essentia esset relatio.

Arguẽt; Thomistæ, & alii. Vt ens essentialiter in omni gradu entis ita essentia in omni rõne, aut relatione, quæ ẽ in Deo. 2 essentia infinita essentialiter hẽt omnem rationem, & perfectionẽ, sed esse trinum in personis est per relationes, ergo relationes essentialr̃ in Deo. 3 non prædicantur relõnes de essentia accidentaliter, ergo essentialiter; inter hæc non est medium. 4 posset Beatis ostendi sola essentia, nõ relão, nèc psona; qa põt videri id, quod sua ratione non includit aliud. 5 Deus necessario est Pr̃; non vt passio, aut modus, ergo essĩa intrinseca. 6 sũt idem ex nãra rei; ergo vnũ essentialiter includit aliud. ℞ ad 1 essẽtialiter in omni rão entis, si res in se; si sit id quo est simpliciter; psonalitas non est rão essendi simpliciter, sed cum essĩa; est quidditas personæ non relationis. 2 nõ quidditiuè in ente absoluta; respectiua. Ad 2 omnem rõnem per identitatem, non formalitatẽ. 2 esse trinum nõ alia pfectio à perfectione essentiæ; qa tres vnum sunt. 3 essĩa habet omnem rationem absolutè; relatiuè à relõnib⁹ quæ in Deo; non quæ sunt formalissimè deitas. Ais se cõmunicare est per relõnes, & productiones. ℞ relão nõ est ipsa res cõmunicata; sed cõmunicatio, aut terminus; ideo non essentia: sed terminus. 2 se cõmunicare quò ad rẽ, quæ datur, infinita perfectio; realitas extremorum pręter id quod datur, nihil pfectionis est. 4 essentia infinita; cõmunicatio respect⁹ p formali non est perfectio, nisi rõne essentiæ. 4 esse triũ, Deo nil addit perfectionis, ac vnius esse. 5 esse trinum Deum; non esse trinũ infinita perfectio. Ad 3 non accidunt, nèc sunt essentia; subsistũt in essentia. 2 stat non esse de essẽtia, & nõ esse accidens; subsistentia non de essĩa nãræ, nèc accidit nãræ. 3 inter essentiã, & non essẽtiam, non est medium; inter substantiã, & accidens per se, est medium, modi, termini, quæ reductiuè pertinẽt. 4 nõ accidunt, qa non inhærent; at sunt extra rationem essentiæ. Ad 4 cũ visio Dei sit cognitio; & absolutum non pendet à respectu; posset cognosci, & videri essentia, non relão. 2 si de facto essentia est in tribus, & videtur in tribus; tñ trinitas non pertinet ad essentiale visionis essẽtiæ; sed ad id ꝙ actu est, & videtur cum essentia de facto, non ex poĩa Dei. Ad 5 necessario est Pr̃ identice, nõ formaliter; nã filius formaliter esset Pater. 2 si non passio, tñ esse trinum est extra rõnem essentiæ; vt essĩa nõ ẽ formaliter trinitas: sed in tribus, qa infinitas identificat omnia. Ad 6 idem re; non formaliter. 2 idem ex nãra rei pro vt cadit inter rem, & rem; non vt inter rem, & formalitatẽ, seù realitẽm. Vel rem, quæ subsistit in se: & est ad aliud. Vel vt esse absolutũ, & respectiuum. Ais paternitas est essĩa, est intrinseca, & essen-

essentialis. ℞ in persona, quæ essẽtialiter includit essentiã, & relationem. 2 qa identicè vnum. 3 non quia essentia sit ad alterum, vt paternitas.

Arguent ꝙ relatio includat essẽtiã in sui rõne. 1 relão non solũ dicit ad, sed in; ergo includit essẽtiam. 2 ꝙuis abstractũ in Deo dicit totum, ꝙ concretum; Pr̃ includit essentiam, ergo pr̃nitas. 3 non minus intrinseca ẽ essentia cuicumque existenti in Deo, q̃ rão entis; rão entis inest relõni; ergo essentia. 4 impossibile est præscindere relõnem à rõne entis; ergo à ratione essentiæ; nam non dicit entis rõnem creatam, ergo increatã. Ad 1 subsistit non essẽtialr̃, & quidditatiue; sed personliter, & hypostaticè; esse in, est per identẽm; non formalitatem; sec° non esset in, seù subsistens in essẽtia, sed essentia. Ad 2 abstractũ à toto, ꝙ dicit concretum, paternitas abstrahit à Patre, vt relatiue dicitur, non vt aliquid est excepta relatione. 2 falsum; qa abstractum dicit formam, concretũ etiam ꝙ formam habet; paternitas dicit relõnem, Pr̃ etiam ꝙ habet relationem. 3 in formalitatibus precisè acceptis; at Pater non est formalitas precisa relõnis, sed essentiã, & relõnẽ dicit. Ad 3 rão entis, vt prescindit ab absoluto, & respectiuo; non rão entis, quę sit absoluta, & respectiua. 2 relationi intrinseca entitas respectiua. 3 rão essentię inest vnicuique relationi Dei, identẽ reali, non rõne formali. Ad 4 à ratione entis, ꝙ relatiuè, & incõmliter est in Deo; sed ab essĩa cõmli pscindit, & formalitas distincta est relão. non pscindit relatio à psonis, quæ subsistũt in Deo. 3 non pscindit identicè, & realiter ab essĩa. 4 dicit rõnem increatam, quæ est relatio. Ais vt relão est diuina, & increata entas ℞ ibi vnum sunt omnia identicè; non vna formalitas. 2 in Deo omnia vnũ, vt in infinito omnia vnum, modo quo possunt formalites esse in vno. 3 omnia idem qa nihil deest essię, aut relõnis, nõ qa relõ sit absoluta essĩa. Ais essĩa nõ idẽ relõni, ergo nõ siplex. ℞ nõ cõponit qa continet identicè; pullulat relõ ab essĩa; neutra actus alterius; formalitatem hẽt cum sũma identẽ.

DE PERSONIS in communi. TIT. 21.

Quid sit Persona. 1

THomistæ ex Boet. de duabus naturis; Persona est rationalis nãre indiuidua substãtia. Scoto nõ placet: 1 anima separata esset persona. 2 Deus vt à personis distinctus. 3 propriè tm̃ homo persona; q solus rationalis substãtia. 4 subĩa indiuidua deitas; cui repugnat esse diuiduam, nèc absolutè persona. Si dicant; est indiuidua substantia cõpleta; sic anima separata non est persona. Indiuidua, hoc est incõmunicabilis, sic Deus vt à proprietatibus præcisus, non est persona. Rationalis nãræ, hoc est intellectualis, sic Deo, Angelis, & hominibus

ra-

ratio personæ conuenit. si ita explicant, recte Scotus definitionẽ Boet. corrigit per illam Riccardi.

Dico. Persona est intellectualis nãræ incõmunicabilis existentia. ita Riccar. 4 trinit. c. 22. Scot. d. 23 q. vnic. Prob. 1 tradit formale existentia incõmlis, & cõnotatum nãræ intellectualis, hic tm̃ in Deo Angelis, & hominibus rão personæ. 2 perfecta descriptio, aut definitio, qua definitum secernitur à non definito; ex hoc quod intellectualis nãræ, bruta, & irrationalia, quæ nõ per se sonãt, nec agunt, sed ducuntur, personę dici nequeunt; ex hoc ꝙ incõmlis existentia; anima quæ est cõmlis, vt quo, & forma, non est persona. nãra intellectualis, quæ est qd ditas, & cõmlis præcise, & in recto persona dici nõ põt; nec De⁹ absolutè, seu essã quæ tribus cõmunicatur suppositis ẽ persona: sed persona est incõmlis, vt quo non pars, aut forma; vt ꝙ, non de aliis p̃dicatur, nec est cõmun s; sic substãtia quæ aliis cõmunicatur; etiam singularis, indiuidua, in vltimo actu, de se hec vt nãra diuina, persona non est. 3 indiuiduũ, & singulare est tã in substantia, q̃ accidente, hic homo, hic color; neutrum potest amplius cõtrahi, & determinari; suppositum subsistens, hypostasis est oĩs prima substãtia, indiuidua, & incõmlis; at persona est, non oĩs substãtia indiuidua, singularis, & incõmlis; sed substãtia indiuidua, incõmlis solius nãræ intellectualis, vt hic homo, hic Angelus; & hic Deus relatiuè, incõmliter subsistẽs, Pater, Filius, Spiritus Sanctus. 4 ꝙ persona sit incõmlis vt quo, & qd nulla dignitas est; ꝙ connotat, ꝙ sit in nãra tm̃ intellectuali, Deo, Angelis, hominibus nomen est dignitatis: 5 essa Dei p̃cisè, summe vna, bona, simplex, actu, formalr̃ infinita, de se hæc; persona non est, qa subsistit: at vt quidditas, vt nãra, vt cõmlis; non vt incommunicabilis existentia.

Arguent Thomistæ: vox existẽtiæ est obscura; nõ sic indiuidua; definitio clara esse dẽt; ergo potius indiuidua subsrã. 2 Laurent. Valla 6 elegant grammatici, personas dicũt qualitates; imo idem plures gerit vices personæ, ergo non incõmlis. 3 indiuiduum est nomen, & vox rei singularis, amplius non diuisibilis; ergo rectè indiuidua substantia. 4 substantia per se est completa; anima extra corpus non substantia cõpleta, nec persona. 5 existentia est cõmunis accidentibus; ergo potius per substantiam, q̃ per existã describi dẽt. Ad 1 obscurior vox indiuidua; q̃ existã, q̃ est p esse, & existere. 2 indiuiduum propriè ad quantitatem; existã potius ad substantiam. 3 persona non specificatur à substantia, sed à tali substantia, naturæ intellectualis. Ad 2 qualitates arguunt personas nõ sunt esse personæ. 2 Grammatici tres dicunt personas, primã, 2m̃, tertiam; tm̃ à p̃prietate per se stãtis, & agentis: at Theologi à dignitate solius nãræ intellectualis. 3 idem pluriũ personarũ actus gerit, quo ad effectus; non quo ad esse. Ad 3 indiuiduũ, & singulare

tam

tam est substantiæ, q̃ accidentis; non propria rão personæ. 2 indiuidua substantia est anima separata, nèc ꝓpriè persona. hic De⁹ indiuiduū substantiæ, nèc persona. Ad 4 Boetius non apposuit substantiā cōpletam. 2 existentia incōmlis nārę intellectualis format personā. Ad 5 differentia, nō genus distinguit, & separat definitū. 2 existere, nèc accidētis, nèc substantiæ cuiusuis; sed tm̃ nāræ intellectualis, & adhuc incōmlis. Hec per se stat; per se sonat, per se vltimo terminat in nāra intellectuali. Quo ad formale est incōmunicabilis existētia, quo ad substratum solius nārę intellectualis quod est nomen dignitatis.

An Persona sit nomen primæ, aut secundæ intentionis. 2

INtentio prima est conceptus, qui immediatè natus est fieri à re sine vllo respectu, tam positiuè, q̃ negatiuè. intentio secunda est relāo, & ordo rōnis, vt pertinet ad actū intellectus cōponentis, aut conferentis vnum alteri; Comparat, quæ solā habitudinē ex nāra rei habet, vt totum, & partes: excedens, & excessum; infinitum ad finitum; includens ad inclusum; aut quę per intentionē tm̃, & conceptum intellectus, vt subiectum, & predicatum, genus & species, differentia ad propriū; hæ secundæ intentiones Logicæ. si res hēt esse in anima vt cognitū in cognoscente, est secunda intētio si non logicè saltim metaphysicè, & nomen impositum est secundæ intentionis; at si res habēt esse extra animā, est reale, & nomen impositū ē primę intētionis.

Dico. Persona ē nomen primę intentionis, & verè res extra animā. 1. d. 23. in report. d. 25. Prob. 1. definitio exprimit esse rei; at definitio personę exprimit primam intentionem; substantiā indiuiduam rationalē; aut existentiam incōmlem naturę intellectualis. 2 intentio secunda est relāo rōnis non persona. 3 est per se termin⁹ ꝓductionis realis; nō sic secunda intentio. trinitas non est in conceptibus, vt intentio: sed trinitas est in personis. 5 ē obiectum fruitionis, per se adoratur; res qb⁹ fruendū, Pater, filius, Spiritus Sanctus. Aug. cap. 5. de doct. Christ. 6 secunda intentio dicit relōnem rōnis, persona dicit ordinem realem. 7 existentia incōmlis naturæ intellectualis ē ante intellectum, ex se talis, actu in rebus, ex nāra rei. 8 etiam si negatiua esset formalitas in rebus creatis, tñ adhuc negatio realis indepēdens ab intellectu, ꝗ hic homo sit in se, existat independenter, & incōmliter nèc actu, nèc aptitudine vlterioris actus susceptiuus realitas est. 7 in Deo relāo est etiam subsistens ideo semper à parte rei. 8 mouet intellectū, subsistit, est à nāra rei.

Arguēt Varro, Ægid. Henricus, Durandus pro formali esse quid secundæ intentionis, 1 nil primæ intentionis plurificatur in diuinis, vt persona. 2 ita indiuiduum in omni nāra, vt persona in intellectuali; indiuiduū est secunda intentio, ergo & persona. Min. genus,

nus, species, indiuiduũ æquè secundæ intentiones. 3 indiuiduũ, & vniuersale sunt opposita, & circa idem; ergo vt vniuersale secũda intentio, ita indiuiduum, & ꝑsona. 4 negatio nõ prima intentio; persona dicit negationẽ; quę est ens rõnis; incõmlitas enim negatio est: 5 persona nõ dicit id reale cui conuenit, sic est naturę; si aliud reale; ergo tres personæ in Deo, tres essẽæ reales; ergo potius aliquid ꝑ modum rõnis. Ad 1 nil absolutum; persona relatiuè se hẽt, 2 nil vt plurificata sint eiusdẽ rõnis; rão personæ incõmlis. Ad 2 indiuiduũ, suppositum, & ꝑsona voces primæ intẽtionis, & ad primam substantiã. 2 indiuiduũ pro formali, vt oppositum generi, & speciei est intentio; pro materiali est prima ĩtentio, & singularis vnitas. Ad 3 sæpe vnum oppositum dicit relationem rõnis, aliud realem; identitas in creatura est relão rõnis, distinctio est realis. Ad 4 subsistẽtia si positiua, entas alteri non cõmlis 2 vel si negatiua entas, iam est à parte rei, quia negatio est realis, nõ ficta. in Deo rão positiua, quia subsistit, cõstituit, refert, opponitur, dat esse. Ad 5 conceptus personæ realis à rebus immediatè abstractus, non cui respondeat realitas positiua in Deo, cõmunis; nam dicit personas, ꝑ formali à parte rei diuersas. 2 dicit cõceptum cõmunem realem, immediatè abstractũ; non realitatem cõmunem à parte rei.

An Persona diuina dicat rationem positiuam, aut solam formalitatem negationis 3.

INcõmunicabilitas, quæ ꝑtinet ad formalitatẽ personę Diuinæ dicit negationem actu, aptitudine, & potẽa; quæ ẽ repugnãtia ad cõmunicari, seù depẽdere simplr, vt q, & vt quo: ideo cum sit negatio actu, aptitudine, potẽa, & est absoluta repugnatia, nequit esse sine ente positiua, q̃ sit ratio illi intrinseca, rõne cuius sibi rerepugnet communicari; negatio simplr̃ nõ inest, nisi propter affirmationem; Personæ diuinæ constitutæ sunt relõnibus incõmunicabilibus; formalitas personæ in Deo simplicissima, realis positiua, & intrinsecè dicit realitẽm, seù existentiã relatiuam originis. At vero persona creata nõ includit repugnatiam ad terminari ab alio; ideo nèc perfecta rão personæ sicut in diuinis, sed tm̃ diminuta, semiplena, participatio increatę. hic si ꝑsona creata sit realitas vltima rei singularis, positiua ad terminari vlterius, & incõmbilitas, iam nõ posset amplius ex realitate positiua sibi intrinseca simplr̃ incõmunicabili in ordine ad Dei omnipotentiam vlterius suscipi, & dependere; ideo probabile putat Scotus personalitatem creatã non dicere positiuam realitatem incõmunicabilẽ, sed tantũ negationem dependentiæ actu, & aptitudine; nõ vero in potẽa. & ad ꝑsonam non sufficit negatio depẽdentię actu; quia id habet anima separata; nèc tm̃ aptitudine, qa id ha-

habet anima separata; nec tantũ aptitudo, qa id hẽt nãra humana in Christo: sed etiam pota, ꝙ non inuenitur in creatis, sed in diuinis ꝓsonis ob aliquid positiuũ simplr̃ independens, incõmunicabile, vlterius interminabile; Negatio depẽdentiæ actu ẽ pura negatio tollens actũ, superficies absq̃ colore, per solã negationẽ coloris; aptitudine, negat cum inclinatione cõtraria, lapis in centro ad locũ sursum habet negationẽ actu, & aptitudine. Pota, Angelus nõ est albus actu, nèc aptitudine, nèc potentia.

Dico Personalitas diuina ꝑ formali est realitas positiua, incõmunicabilis, ad q̃ sequitur negatio actu, aptitudine, & pota; non tñ ẽ realitas comunis ꝑcisa adæquatè; sed inadęquatè à ꝑsonis. Primum ex Scot. 1. d. 18. q. 5. 3. d. 1. q. 1. ꝗl. 19. 3. d. q. 5. 2 Prob. 1. multa sũt personæ, q̃ nãræ repugnant; de sũma Trin. c. dãnamus, Pr̃ generat; Filiꝰ generatr, essã, nèc gnãt, nec generatr. 2 incõmunicabilitas in rõne personæ; actu, aptitudine, & pota; est ꝑpter entem positiuam vltra nãrã, per q̃ repugnat personæ diuinæ cõmunicari, vt ꝙ, & vt quo, ergo entitas positiua, cui inest negatio. 3 persona in cõmuni vt ꝑscindit à creata, & increata non dicit realitem, seu conceptũ ꝑcisũ, sed ꝑcisibilem realr̃ ab intellectu tm̃, vt conceptus cõis determinabilis per conceptũ ꝓprium; sed conceptus ꝓprius personæ diuinæ est realis; ergo dicit entem positiuam realem. Absoluta repugnantia ad cõicari, nõ est sine ente positiua, q̃ sit rõ intrinseca. 4 subsistunt relatiuè, & sunt ipsæmet origines tam actiuæ, tũ passiuæ in Deo. 5 formalitas personæ diuinæ simplicissima, positiua, ad aliud; ergo per se dicit entẽ positiuam per se, rõne cuius inest negatio. 6 persona est existentia incõicabilis; vel indiuidua substantia; ergo formalissime ad substantiã, & existentiam pertinet. 7 Verbum non terminat vnionem per solã formalẽ negationẽ: sed per independentẽ personalitatẽ, ergo positiua. Prob 2. ex 1. d. 23. F 26. q. vnic. 1. conceptus cõis personis inadæquatꝰ est gnãtionis, & spiũnis; nã nulla realitas põt esse in diuinis personis determinabilis per aliã realitatem; ergo tantũ conceptus obiectiuus inadæquatus. 2 persona in cõi de tribus diuinis, & de creata, & increata dicit conceptũ vnũ realẽ positiuũ, & negatiuũ inadæquatum, non ꝑcisũ; sed ꝑcisibilem per intellectũ. 3 aliqua negatio vnius rõnis põt abstrahi à negationibus in particulari; & quibus repugnat affirmatio vnius rõnis, eis conuenit negatio vnius rõnis; personis repugnat cõmunicari, ergo eis inest rão incõmunicabilis ꝑcisa. 4 si est cõceptus realis, primę intẽtionis, natus causari à re immediatè, sine opere intellectus; tñ est cõmunis realitate inadęquata, & cõceptu obiectiuo reali, non entitate reali cõmuni; qa nil personale in diuinis põt esse cõmune. 5 intellectus est certus de cõceptu personæ, q est cõmunis omnibus, est dubius an sit Pr̃, filius, aut Sp. Sanctus, ergo

go conceptus cõmunis est ali⁹ realiter abstrahibilis à psonis, cõmunis nõ adequatè, sed inadequatè; nèc alia realitas positiua cõmunis per inexistam adæquatam est in personis, nisi absoluta essentia.

Argues; q̃ persona nèc in Deo; nec 2 vt positiuè incomlis. 1 qcqd in Deo simplr̃ perfectio; persona incomlis nõ est simplr̃ perfectio. 2 subsistere in nãra intellectuali potius impfectio, nam dicit subesse. 3 in definitione personę nil positiuè additur, nisi nãra intellectualis; ergo nõ est rão positiua. 4 plures existę positiuę, nèc persona diuina esset simplex; ex positiuo, & positiuo. 5 idem simplex neqt habere plura q̃ faciant vnũ; ergo nulla positiua entas incomlis. 6 Vulpius; quouis positiuo p̃cisè intellecto non cõcipitur rão personæ; sicut p̃cisè intellecta triplici negatione; ergo formalr̃ in recto est negatio, materialiter relão, & rõne connotati. 7 negatio dicens repugnatiam absolutã ad se cõmunicari, necessario inest p rõnem positiuam, q̃ sit fundm̃ repugnantiæ; ergo relõ positiua ẽ vt fundm̃, & materiale. 8. d. 23 de formali est negatio. Ad 1 persona est simplr̃ perfectio, rõne nãrę intellectualis; non entite, aut relõne incomli. Ad 2 per se esse, ad se, in se, est nãræ, & infinita perfectio; incomliter, & ad aliud est personalitatis, & p̃scindit à perfecto, & imperfecto; esse perfectũ non ẽ esse incomle. 2 subesse accidentibus ẽ imperfectionis, & rei actuabilis, nõ incomliter subsistere. Ad 3 exista incomlis, est in definitione personæ vltra nãram intellectualem. 2 persona præcipuè diuina cum sit exista in comlis, pter nãram ex se comlem, dicit intrinsecè existam relatiuam, cui repugnat comlitas. Ad 4 formale est esse incomle, substratum esse simplr̃. 2 esse personale est ab entitate incombili, esse simplr̃ à natura Dei. 3 essentia, & pprietas vna simplex persona, qa essia non vt materia, pprietas vt forma. quia relão constituit, & distiguit psonã nõ essiam. qa deitas ẽ qua simplr̃ est Deus; relatio qua Pr̃; ambo in vltimo actu; de se hęc sunt, & vltima vnitate, neutrum actus, aut pota alterius. quia vnitas cõpositi ex actu, & pota; persona perfectè simplex, nam rão personalitatis perfectè idem alteri rõne infinitatis, licet non formalr̃ idẽ. & qa ab essẽtia infinite perfecta, cõmunicata, ex ea, & in ea pullulant relõnes, & personæ, non vt formæ dantes esse, sed vt in qua natæ sunt subsistere; est fundm̃ non potẽtiale; nam sub actu infinito, seipsa actus, in qua relõnes subsistunt. Dispar in creatis, vbi pprietas suo modo actuat, & cõplet nãram; q̃ nõ in vltimo actu. Ad 5 plura re; plura quæ sint actus, & pota; plura quorũ vnum nõ est idem alteri, & radix, fons, origo. Ad 6 negatione pręcisè intellecta in Deo, non concipitur rão personę: sed entite incomli, relatiua, subsistente. 2 negatio sequtur affirmationem; non negat nisi ob affirmatiuũ q̃ est, & formalr̃ inest. Ad 7 est fundm̃ negõnis; at id formalitas personæ. 2 negatio

sequi-

sequitur ad entem simplr̃ incomlem, non est esse personalitatis diuinæ, realis, subsistentis, producentis, aut ꝓductæ; nec id materialr̃, sed formalissimè. Ad 8 dist. 23 lit. C. incomlitas de rõne personæ est in re, & ex nãra rei, non intentio secunda. lit. E. si formalr̃ est negatio; importat nãram intellectualẽ; & forte formalr̃ est existentia incomlis, & positiuũ aliqͻ habens nãram intellectualem. 2 vt dicit negationem precisè, rão personæ est cõmunis, vt positiuũ sic non est rão cõmunis vna; nã personis repugnat affirmatio vnius rõnis, non autem negatio vniꝰ rõnis incomlitatis; latior enim ẽ rão negationis, vt non homo est cõmune enti, & non enti; nihil affirmatiue est cõmune; sic negatio est cõmunis persona; at rão positiua non est cõmunis. 3 persona si dicit in cõmuni negationẽ, non tñ diuina, quæ producit, refertur, est subsistens, terminat visionẽ; constituitur positiua relõne. Ais persona essĩa, & ꝓprietate, hec nõ vt positiua per se primo; sed vt incomlis: ergo ex cõsequente positiua; ex repugnatia ad se cõmunicandum. ℞ significatum formale personæ est simplex, per se primo proprietas positiua, vt ratio intrinseca.

An Persona creata pro formali dicat entitatem positiuam, aut solam negationem & incommunicabilitatem. 4.

Esse hoc aliquid in accidentibus, est indiuiduum, & singulare; hæc albedo, hic color, hoc aliquid in substãtiis est indiuiduũ, singulare, suppositum, prima substantia, & hypostasis. at in nãra intellectuali, est etiam persona; ideo nomen persone signat substantiam, singularem, indiuiduam, suppositum, & hypostasim incomlẽ nãræ intellectualis; qd ergo addit ad nãrã singularem indiuiduam ipsa personalitas creata, entem positiuam incomlem; aut duplicem negationem depẽdentiæ actualis, & aptitudinis? si enim addit solam negationem dependentiæ actualis ad aliud vt ad suppositum illius nãræ, & aptitudinis q̃ quantum ẽ ex parte ipsius aptitudinis semper esset actu; anima separata, si nõ dependet actu, quãtum est ex aptitudine nãrali ipsiꝰ inclinat ad corpus, & persona non est; qa nec completa, nec in se subsistens, sed naturalr̃ capax vt completè subsistat: si verò sit entas positiua; est modus, & terminꝰ nãre intellectualis, quo ꝑ se incomliter, & independenter ab alio existit, & subsistit.

Dico. Problema, vt subsistentia, & ꝑsonalitas creata dicat modum, & realitatem positiuam; aut negatiuam. ita 1. d. 23. D. E. F. 3 d. 19. q. 1. art. 3. d. 5. q. 2. ql. 19. T. vbi certum supponit formalr̃ dicere incomlitatem vt quo, & ꝙ, si dicat realitatem positiuam à parte rei distinctam à nãra; aut tñ negationem cõmunicabilitatis, semper vtrumque proponit; ꝙ formalr̃ sit negatio, aut formalr̃ persona sit positiuũ aliquid.

Probatur ꝙ sit formalr̃ negatio. 1 persona est intellectualis na-

turæ incomũis existentia; ergo ad existam nãrç addit incomũlitatem quæ est negatio. Sequela; exista nãræ intellectualis nõ est ꝑsona; incomũlitate est persona; ergo addit negationem. 2 si addit ad nãrã existentem, entem positiuã incõmunicabilem, in eadem nãra singulari duæ oppositæ entes, cõmunicabilis, & incomũlis. 3 si est entitas positiua supra nãram; ergo entas positiua in homine à Verbo assumpto, q̃ non assumpsit. sequela, de fide est personam non fuisse assumptam. Absurdum; nihil hominis assumpti, quod non assumpsit. oĩs entitas creaturæ positiua æquè in poẽa, & obedientia Dei, ergo æque assumptibilis. nèc dicas, esse incõmunicabilem; ideo inassumptibilẽ. C. hoc q̃ritur, cur entitas positiua sit incõmunicabilis? cur potẽtiã, & obedientiã Dei ipsa effugiat? ergo melius, vt persona sit incomũlis, qa nèc actu, nec aptitudine dependet ad suppositũ extrinsecũ; humanitas Christi cõmunicabilis, qa depẽdet ad Verbũ. 4 Damasc. 3 fid. c. 15. ꝙ est inassumptibile ẽ incurabile; ergo si entitas positiua, aliꝙ in nãra humana, cui Redemptoris medicina nõ ꝓfuisset; ergo melius, vt personalitas non assumpta, sit negatio dependentiæ ad aliud. 5 hum̃tas à Verbo assumpta perfectissima, actualissima, & determinata nõ esset; careret vltima actualitate, & realitate. Hæc entitas substantialis positiua pertinens ad hõẽ, q̃ est in aliis, Christo deesset. 6 si ꝑsonalitas adderet repugnantiã ad se cõmunicandũ, esset vt personalitas diuina; nam vtraq̃ diceret entem positiuam incõmunicabilem. 7 positiuũ si realr̃ idem cum nãra, manente nãra manet; & sic Verbum, vt assumpsit nãram, ita & personam; si nõ idem, ergo posset esse nãra absque ꝓpria, vel aliena persona; q̃ enim idem non sũt possunt ad inuicẽ separari. 8 posset nãra singularis fieri hæc, & actu existens, & non personata; nãra intellectualis existens, & sĩgularis est nãralr̃ prior ente personæ, ergo posset sine ea; priori vt sic non repugnat esse sine posteriori. 9 Verbũ non posset modo assumere nãram Petri, aut Pauli, nisi destrueret entem aliq̃ positiuam. 10 illud positiuũ, si substantia, aliqd substãtiale deest humanitati Christi, ꝙ nèc materia, nec forma, nèc compositũ; si accidens, ergo cõpletiuũ in genere subãæ esset accidẽs. 11 humanitas Christi esset priuata sua ente positiua; modus essendi non semper positiuus, interdũ negatiuus, vt modus accidentium in eucharistia, est negatio inhærentiæ ad subiectũ. Persona idẽ ẽ ac entas ꝑ se vna, per se sonans per se stans, ergo independẽtia ad aliud suã hẽt formalr̃em

Prob. 2 ꝙ dicat positiuã entem vltra nãrã singularẽ vt cõplemẽtũ vltimũ terminũ nãræ, & fundm̃, duplicis negationis actu; & aptitudinis ad aliud. 1 in creatis actio ẽ suppositi, vt ꝙ, nãræ vt quo. ergo suppm̃ positiuè addit ad nãrã; cuius ẽ positiuè agere, eius ẽ positiuè esse. 2 de fide, Verbũ assumpsisse nãrã singularẽ, nõ ꝑsonam, ergo

go nĕrio addit ad nārā: secus à parte rei vt assūpsit nārā, ita & psonā: nā à parte rei nil positiuè adderet ad nārā. 3 negatio imꝑfectionis non cōpetit enti, nisi ob pfectionē, & entem sibi conuenientē; nō dependere ad aliud ē negatio imꝑfectionis, ergo nō cōuenit supposito, & ꝑsonę creatæ, nisi ob positiuū distīctū à nāra Mai. negāo semp fūdatur in aliqua rōne positiua, hic 2 d. 3. q 2 pricipiū indiuiduationis nō ē negatio, q̄ nō cōuenit nisi ꝑpter rōnē positiuā; imꝑfectio nō repugnat enti ob solā negñem, nō depēdere ad aliud cōpetit supposito creato, q̄ ē negō imꝑfectionis, ergo non ob solam negñem, sed positiuā rōnē. 4 dicit formalr̃ qd positiuū, ē perfectissimū in genere substātiæ; negatio nō cōstituit in entitate pfectiori, suppositū perfectius ē entitate sīgulari, ergo non negatione. 5 ꝓprietas ꝑsonalis ē incōmunicabilis; nā ē rāo, qua aliquid ē primò incōmunicabile; negatio de se cuiq; cōpetere potest; si quæ est incōbilis, rōne positiua incōmunicabilis erit. Negatio nec vna, nec multiplex: sed rōne affirmationis, q̄ sequtur; Infinitū dicit finiti negationem; Deo cōuenit, & creaturę nō cōmunicatur ob entitatē positiuā, q̄ ē in Deo, & creaturæ cōmunicari neq;. Hæc albedo incōmunicabilis vt ꝙ ob entitatē positiuā sīgularē. 6 personā ē formalr̃ substantia, ergo formalr̃ nō ē negatio; substātia in rōne primæ substātię nō cōstituitur negatione. Pronomina, ego, tu, hic, ille significāt ꝑsonā, nec notāt negationē, sed positiuū, & subsistēs. 7 suppositū nō esset vnū per se; entitate positiua, & negatione neq; per se vnū cōponi; vt nec ex rebus diuersorū ꝑdicamētorū, quæ min' distāt. suppositū nō differret à nāra sīgulari, nisi in modo significādi, vt cōcretū, & abstractū. suppositū, & nāra possēt de se inuicē ꝑdicari: nō enī differrēt nisi negatione depēdentiæ; franciscus nō est humanitas sed aliqd pl'. 8 suppositū vt tale ē aliqd, & dicit perfectionē, negatio formalr̃ nō ē perfectio. nāra inclinat ad ꝓpriā personalitatē; si hec negatio, inclinaret ad nihil. 9 humanitas assūpta à Verbo, ita esset pfecta, ac cōpleta substātia ex omni parte, vt persona Petri, & Pauli. Anima separata ēēt persona, qa ad aliud suppositū non depēdet, Christus nō esset vniuocè nobiscū homo, qa in eo persona est realr̃ distīcta, entitas positiua respectu nāræ. 10 si Verbū dimitteret humanitatē; statī in ea esset alia persona à Verbo; ergo alia entitas positiua. seq̄la; alius est relatiuū diuersitatis substantiæ. 11 Persona creata Deo efficiente pōt assumere aliā nārā creatā; ergo si personalitas esset negatio, vnio esset ad negationē, & termin' vnionis realis esset negatio. Personalitas diuina positiua per se cōstituit, ergo creata, q̄ participata est: à diuina .n. oīs persona in cælo, & in terra

Ad 1 ꝓ entitate positiua. actio ē suppositi. vt ꝙ, denominatiuè, rōne pricipii formalis. 2 positiuè quantū ad id, ꝙ connotat. Ad 2 assūpsit nārā, nō suppositū, ꝙ ē incōmunicabile. 2 addit per se in se

esse,

esse,& assũpsit nãrã,nõ qa persl̃itas rão positiua;sed qa ad Vm nãra de pẽdens,& Verbo Vnita est nãra Ad 3 positiuũ ꝙ dicit ẽ nãra sĩgularis; formale ẽ negatio depẽdentię ad aliud, vt suppositũ nãe. 2 negatio hæc depẽdẽtiæ perfectio nõ rõne significati forlis:sed cõnotati. 3 negatio inseperabilis à psona, nõ à nãra;hĩc positiuũ ꝙ addit ẽ nãra. Ad 4 dicit positiuũ, nõ distĩctũ à nãra sĩgulari,indiuidua,intellectuali: sed est nãra perfecta,cũ neg ñe depẽdentiæ ad aliud. 2 nõ perfecti⁹,p cõceptu formali sic negatio,sed p cõnotato.Vel cõceptu adequato,nõ forlitate incomli nomẽ personę ẽ dignitas,qa in nãra intellectuali. Ais indiuiduũ,& sĩgugulare ẽ incomle, nèc aptũ pdicari,aut ampli⁹ determinari;& tñ rão positiua; ergo magis persona. ℞ incomle,vt ꝙ,nõ põt hre inferi⁹ de quo possit pdicari; ideo negatio simpliciter, & necessò ob positiuũ inest; vt comle vt quo,seù vt nãra supposito, põt assumi; at suppositũ,seù personalitas totaliter ẽ negõ cõmunicationis, vt ꝙ, & quo, solũ supponit entitatẽ positiuã, & nãrã vbi est. Ad 5 nõ ẽ de se incomlis negatio simpliciter actu, aptitudine, & pota, q̃ sit repugnãtia; hæc .n. talis, ob positiuũ,in quo fũdatur; at incomle sm quid nõ requirit entitatem positiuã, vt persona creata,q̃ fũdatur in nãra indiuidua, nèc pẽdet actu, aut aptitudine. Ais negatio de se, cuiq̃ inesse põt. ℞ in cõi,nõ in particulari, & indiuiduo; nãra.n. hęc singularis, indiuidua ad aliã personã nõ terminata ẽ sub ppria negñe dependentiæ, & persona. Ad id negatio vna, vel multiplex rõne affirmationis. ℞ si simpliciter, si negõ q̃ repugnãtia ad cõmunicari, vt persona diuina, si tm̃ negat actũ, & aptitudinẽ sufficit entitas positiua sĩgularis,q̃ sequitur. 2 incomle sequitur positiuũ, nõ ẽ entitas formalr̃:sed tm̃ capacitas. Quod necessite intrĩseca ẽ incomle,& repugnãtiã intrĩsecã hẽt, vt persona diuina, supponit entitatẽ; at hęc repugnãtia simplr̃ non ẽ increatis.Infinitas,sĩpliciter negatio finitatis, ideo in entitate positiua fũdatur. hæc albedo incomlis, vt ꝙ sĩpliciter;nã indiuiduo repugnat cõmunicari vt ꝙ, ad positiuũ debet reduci. Ad 6 cõceptu adæquato ẽ formaliter substãtia; nõ formalitate incomlis. 2 formaliter substantia q̃ ẽ ipsa nãra sĩgularis;nõ ꝙ addat aliã, sed solã negationẽ. 3 p per se esse. existere, non inhęrere,nõ p incomli exista. 4 ꝙ cõnotat;& vt subsiat. Ad id;ego,tu, ille;dicũt esse cõpletũ personę per se stantis, in rõne substãtiæ sĩgularis, indiuiduæ, intellectualis per existentiã positiuã, in ratione personæ ẽ indepẽdentia,q̃ ẽ negatio. Ad 7 persona à nãra in qua ẽ hẽt, vt sit sĩplex, vel composita; in Deo vera rão personę cũ sũma sĩplicitate; in nobis persona composita,quia homo per se cõposit⁹. 2 cũ personalitas in negñe ponit, non verè componit cũ nãra : sed ẽ ipsa nãra indepẽdens; q̃ composita, aut simplex vt nãra in qua ẽ. Ais Scot.d.8.q.2.componit ex positiuo,& priuatiuo ℞ negatione, & positiuo;compositio impprìè,

&

& nãtæ modũ essẽdi negatiuũ; ꝑter intellũs operationẽ. 2 negatio complet non in rõne subsẽ, sed personæ; qa independẽtia ad aliud in rõne per se stantis, & subsistentis persona ẽ. Ais si nãra sĩgularis, cũ hac negatione depẽdentiæ ad aliud ẽ suppositũ; hæc humanitas esset suppositũ. ℞ hæc humanitas ꝑcisè non includit hanc negñem; nã in Christo est hec, & sĩgularis, & dependet ad Verbũ; ideo dicit tantũ nãrã existentem; hĩc non rectè Franciscus ẽ humanitas; nã hæc quidditas, & nãra; Frãciscus addit drĩam indiuiduã, & negñem dependentiæ ad aliud in subsistere. Ad 8 suppositũ ẽ perfectio, vt claudit nãram; rão, & formalitas ẽ incommunicabilitas, nèc ẽ formalr̃ perfectio; sed negatio depẽdentię nãrę substantialis, & personalis: tantũ connotat nãram in qua est. Ais negatio formalr̃ nihil; ergo persona ꝑ formali nihil. ℞ suppositũ formalr̃ ẽ indiuiduũ substantiæ cũ independentia; rão formalis est independentia, & negatio ad subsistendũ ad aliud; ꝑ formali, nil positiuè; non pẽdere negatio est; at connotat nãrã perfectam q̃ est; nil ꝑ formalit̃e personalitatis, maximè ꝑ esse personę. negatio rei incõmunicabilis; positiuũ ꝙ in se est. Ais si negatio, nihil nisi negatiuũ supplet Verbũ in humanitate Christi. ℞ esse in se, & esse vnitã Verbo multũ differunt; vt esse, & claudi termino finito, & subsẽtari supposito infinito. 2 inclinari ad standũ per se, & Deo vniri, & fieri vnũ in persona cũ Verbo Dei, fęlix vnio, à qua omne bonũ. 3 supplet dependentiã personalẽ subsẽ, & nãrę intellũalis. Ais nãram inclinari ad ꝑpriã personalit̃em esset ad nihil. ℞ esse ad standũ per se; independenter ab alio, ꝙ ex negõne dependentiæ actu, & aptitudine habetur. Ad 9 in ratione substantiæ, ita perfecta vt cuiusuis hominis, imo multũ confert ad saluandũ vniuoce humanitatẽ Christi cũ cæteris: esto ratione subsistẽtis, & per se stãtis; humanitas Petri independens ab alio in substentari, & subsistere; Christi dependens ad Verbũ. Anima separata non ẽ persona, qa aptitudine dependet ad corpus; & dato ꝙ aptitudine non penderet, non hẽt rationẽ substantiæ completæ, sed interdũ pars personæ fuit, ideo non ẽ persona, q̃ ẽ completa substantia. Vniuocatio inter Christũ, & nos ab humanitate spectanda; non à personalit̃e. Ad 10 esset alia persona, non quæ est substantia distĩcta ab humanitate; sed q̃ est alius modus in se, & per se, & formalr̃ negatio depẽdentiæ; neq̃ alius, est sẽper relatiuũ diuersitatis substantiæ; sed in accidentib⁹, alia est hec albedo, ab illa, ita in priuationib⁹, & negationib⁹. vel diuersificat substãm, aut ꝑ formali, vel ꝑ connotato, & sic quia personalitas Verbi aliam connotat substantiã à personalit̃e creata, alia, & alia persona. Ad 11 Deo efficiente vnionẽ, persona creata posset esse terminus; quia termin⁹ adęquatus esset persona subsistens duplici negatione: at formalis posset esse negatio depen-

dependentiæ, siue quia non posset terminare; ideo.n.terminus, quia independens independentia opposita naturæ, si.n. dependeret, non posset esse terminus dependentiæ. Vel terminare absolutè positiuiē, terminare vt nil vlteri⁹ terminet, & ad aliud non pēdeat, incommunicabilis ē, & negationis depēdentiæ; nèc inconuenit negnem, positiui connotatione esse formalē rōnem terminandi. Ad id persona diuina dicit positiuū. quia ē cū totali negne dependentiæ, incommunicabilis sīplr, & necessitatè intrīseca repugnat communicari actu, aptitudine, & pota; ideo exigit entem, q̄ ponat formalr repugnantiā ad se communicari: at persona creata dicit negationem s̄m quid, nec absolutam repugnantiam hēt, & intrīsecam; nulli.n. entiti creatæ repugnat ad Deum pendere; sed ab extrīseco tantū, quia ad aliud non ē, nèc pendet in substentari, negationē dependentiæ hēt; ideo tantū supponit entem capacē negationis; non vero entem, cui repugnat commuicari. Ad id, est participatio. non quia totā includit, vel capit formalitem diuinę personæ. Ais personalitas vltima naturæ intellectualis actualitas, ergo positiua. ℞ in creatis vltima actualitas constituēs non existem sed incōmunicabilem reddēs existam; ideo supponit actualitatē. 2 non constituit in vltimo actu positiuè, hæc .n. est differentia indiuidua; sed afficiens incommunicabilitate ipsam existam, ideo negatiua, Ais Verbū assumpsit humanitatem non personam; ergo aliquid ē persona vltra naturam. ℞ non quia formalitas personæ, sit modus positiuus, sed quia a Tumēdo perfecte naturam, abstulit modū per se incommunicabilē. 2 non consumpsit aliquid, nisi indepēdentiam, q̄ est entitas negatiua, sic perfectus Deus, perfect⁹ homo, & q̄ fuit permansit. Ais persona creata, & increata vniuocè conueniunt. ℞ vt ratio personæ dicit negationem dependentiæ actu, & aptitudine; non vt addit repugnantiam ad communicari; hoc .n. diuinæ personæ. 2 personalitate primo diuersæ, & important negationem, ideo in conceptu realitatis vniuocè non conueniunt. 3 si Scot. d.23. in aliquo conceptu. ℞ sūpto à realitate imperfecta, inadequata. & in via, q̄ docet in positiuo consistere. conceptus adæquatus personæ est incommunicabilis simplr; inadęquatus est tantū actu & aptitudine; ideo si conceptu inadequato, sumpto à realitate negatiua. Demum, personalitas diuina, ne dū incommunicabilis, independens, sed relatiua persona, hīc admittit positiuū; creata nequit dicere entem, cui simplr repugnet depēdere, hīc entitas positiua non est. Ais ephes. 3 à pr̄nitate diuina omnis in cęlo, & in terra nominatur; ergo vtraque positiua. ℞ ex Chrisost. quia à Patre æterno, eiusque gubernatione omnis pr̄nitas, p̄uidentia, & familia descendit. 2 à personalitate diuina participat independentiam, non absolutè, & simpliciter,

ter, sed tm̃ actu, & aptitudine.

Ad Arg. ꝓ parte opposita: Ad 1. persona non est existẽa nãræ; sed alia incomplis, ideo ad existẽam nãræ addit suã incomplẽ. C. ergo duæ existẽæ. ℞ partiales, incompletæ; non totales. Vel respectu diuersorũ, non eiusdẽ, vna personæ, altera nãræ. C. duæ respectu eiusdẽ personæ ℞ non vt totales; partiales, integrant adæquatè vnã. Ad 2 simul comple, & incomple, vt includit diuersa; non vt totũ conceptũ dicitis sic vltima realitas incomplis, à qua vt vltimo constitutiuo denominatione suscipit. Ad 3 Verbũ nõ assumpsit personam, sed vltimam illam realitẽm incomplem; Ais oĩs entẽas in poteã, & obedientia Dei. ℞ vt annihiletur; & si non est, vt ꝓducatur; non vt hypostatice assumatur; de rõne intrĩsecã personalitatis, vt omnino sit incomplis, subinde intrĩsecè inassumptibilis. C. nulla entẽas inassũptibilis sicut nulla independẽs. ℞ personalitas vltim⁹ terminus subsistẽæ, dependentiæ, & actualitatis intrĩsecæ; implicat terminũ vltimũ dependentiæ non esse terminum. 2 oĩs entẽas subdita Deo, vt assumatur, q̃ est natura; non q̃ est terminus vltimus incomplis; si vltimus terminus independens, quo ad substentari, quomodo põt ad aliud pendere in substentari? Ad 4 inassũptibile est incurabile; in ijs q̃ sunt nãræ; nõ in personalitatibus: personalia .n. ex Damasc. *Verbũ* non assumpsit: sed tm̃ naturalia; integrã, & perfectã naturã quo ad corpus, animam, cõpositũ, & in omnibus spectantib⁹ ad formalẽ constitutionem humanitatis; sic verũ; si quid non esset assumptum non esset curatũ; personalitas non pertinet ad integritatem nãræ, & formalem constitutionem; sed ad incomplitatem ideo curata consequentur, vt .n. infecta nãra Adæ, consequenter persona, ita Christus virtutẽ redemptionis consequenter vsq̃ ad personalitẽm effudit. 2 inassumptibile est, incurabile in se, sic nãra capax medicinæ, & curationis; personalitas, q̃ tm̃ modus, non est in se capax medicinæ; sed rõne nãræ, cui coniungitur. 3 Damasc. cõtra errores, q animã, vel corp⁹ vel nõ integrè nãram fuisse assũptam. Ad 5 integra, ꝑfecta, in ratione nãræ, & substantiæ indiuiduæ, non in rõne suppositi humani; sic vt ꝑsonam, & suppositũ nõ assumpsit, ita personalitẽ creata caruit. Ais; non hẽt perfectionem entitẽis, q̃ habet oĩs homo. ℞ habet eminentiorẽ, & perfectiorem subsistentiã, loco suæ subsistentiæ. Ad 6 personalitas Verbi loco ꝓpriæ concessa excedit, vt humanis diuina; nec vniuocationẽ habent; nam primo diuersæ; nèc realitẽm cõmunem, nisi conceptus. Ad 7 distinctũ à parte rei à nãrã; non vt res à re; sed vt realitas, modus à re; non intrĩsecus, extrĩsecus nãræ, separabilis, & per extrĩsecũ independens põt suppleri. Ad 8 non repugnat, nãram, vt priorẽ personalitẽ, posse esse sine ea; ac subinde, virtute Dei, existens esse posset nãra, & nõ personata; vt & accidẽs sine subiecto. Verũ entẽas ꝑsonalis necessitate nãræ pullulat,

nisi impediatur, ideo si dimittatur humanitas à Verbo, ꝑpria personalitas resultat; vt positis fundamento, & termino necessario insurgit relāo. spectata Dei pōta absoluta posset separari ā nāra subsīsta ꝑpria, & conseruari sine aliena. Ad 9 si nāra Petri assumeretur personalr̄ necessario corrumpenda ꝑpria personalitas, q̄ inassūptibilem, & independētem facit nāram; vt.n. alteri cōmunicetur, entās, & modus quo incōmlis erat natura, prius debuit auferri, vt est personalitas ꝑpria. Ad 10 est modus substantialis, quo natura, intelluālis est persona, & per se subsistens; ideo non formalr̄, & qdditatiuè substantia: sed identicè. Vel substantia, q̄ est modus, nō res, & hic modus defuit humanitati Christi, quē longè perfectius Verbū suppleuit; si perpetuo caret hac entīte, habet tñ subsistāni Verbi. Ad 11 accidentia habent suū modū essēdi, quo p se sūt absq̄ subiecto, nōn tm̄ negatiuum, q̄ non insunt. Vel subsistere qd positiuum est, & à positiua entīe; non inhærere, quid negatiuū ex sola negatione, aut remotione inhærentiæ; persona per se vna, per se sonans, per se substans, & subsistens; non tm̄ negatione, sed positiua entīte per se incōmlis, & ad aliam personam independenter se habet. Ais. Concilia, & Patres docent, Christum s̄m humanitatē per oīa esse nobis similem, absque carne peccati. Chalcedonense 1. act. 5. 6 synodo actione 1. in epist. Agathonis, cōsubstantialis Patri s̄m deitatem, consubālis nobis s̄m humanitatem, per oīa nobis similem absq̄ peccato. Hebræ. 2 debuit per oīa fratribus assimilari; si subsista diceret propriā entē positiuè distīctā à nāra, humanitas Christi nō esset per oīa similis nostræ absq̄ peccato. Rx humanitas ē nomē nāræ, non suppositi; si entās, qua est suppositū defuit, integra humanitas nobis similis nō defuit. 2 debuit per oīa fratribus assimilari; in iis q̄ similitudinē, & verā vniuocationē in hominibus habent; vt nāra perfecta; nō in iis q̄ dissimilitudinē, & incōmlitatem dicūt; vt ꝑsonalitates. 2 similis s̄m humanitatē, nō vt persona: imo in hoc sīgularis, q cū humanitatē omnibus similem haberet; in personalitatē dissimilis, & Verbum Dei fuit.

An in Deo commune nomen personæ dicat substantiam, vel relationem. 5

PErsona in cōmuni non dicit substantiā, nèc qdditatem; qa hæc non numeratur, nèc multiplicatur in Deo. non relōnē, nèc ꝑpriam, nèc cōmunem; nā relāo ꝑpria, & originis non est cōmunis tribus, cōmune tribus ē esse ꝑsonam. nèc relōnem cōmunem, qa ad q̄ dicitur relatiuū inferius ad idē, & superius, licet nō equè primo; ad q̄ duplū dimidii ad idē multiplex dimidii: sed Pr̄ filii Pr̄; si ergo persona relatio cōmunis, ꝑsona Patris esset persona filij.

Dico. Nomen personæ in cōmuni, nèc dicit substantiā, nèc relationē; sed abstrahit ab vtraque; nèc conceptui cōmuni positiuo

rea-

reali abstracto, respondet cōmunis realitas, aut personalitas positiua; tm̄ conceptus inadæquatꝰ. Scot. 1. d. 25. A. 26. BB. Prob. ꝙ nō sit subsťa. 1 subsťa vt ẽtas à se, ex se, vna, simplex, sīgularis, cōmunis tribus, nō numeratur in diuinis, nèc realr̄ distīguitur. 2 in Deo non alia subsťa nisi vna, q̄ est essīa absoluta à termino, & à relatiua ꝓprietate. 3 si substãtia latè sūpta ꝓ essīa, & quidditatè; oīa, etiam relōnes habent suam essīam, tñ in Deo essīa ē tm̄ nãra simplex Dei, indiuisa, cōmunis tribus, dicens qd; rão personæ non ē vna nisi ꝑ intellectũ, sed est in re subsistẽtia incōmlis. Prob. 2 ꝙ nèc relão. 1 nomen personæ cōmune ē vniuocũ tribus, relão neqt esse cōmunis tribus, sed in vna, ad sũmũ in duabus personis. 2 *Aug.* 8 trin. c. 7 cum tres personæ in Deo, cōe ē eis hoc, ꝙ est esse personã, ergo nō relão, q̄ habet oppositũ. 3 si nomẽ cōmune personæ esset relatiuũ, ꝑsona Patris esset persona filii; ad ꝙ dicitur relatiuũ inferius ad idẽ relãuum superius; & si non æquè primo; ergo vt Pr̄ est Pr̄ filii, ita esset persona filii. Assumptũ; vt duplũ est duplũ dimidii, ita multiplex; si albedo est color, ē qualitas; cui cōuenit rão inferior, eidem, & superior; ergo si persona ē relão, vt Pr̄ est Pr̄ filii, ita ꝑsona Filij. ℞ Caiet. persona est nomẽ relōnis non ꝑcisè, sed ꝑ modũ hypostasis, & subsistentis. C hypostasis, & subsistẽtia est incōmlis, ergo non relatio cōmunis. 2 sunt primo diuersæ à parte rei; ergo eis nihil reale cōmune. 3 si vt subsistentia esset relão cōmunis; ergo subsistentia Patris esset subsistentia filij: nam cui inest subsistẽtia, ei ratio est cōmunis. Prob. 3 ꝙ sit cōceptus realis positiuè, & inadequatè abstractus. 1 persona nō ex æquo significat eandẽ subsistentiã in tribus, sed aliã, & aliã, ergo conceptus realis inadequatè cōmunis. 2 neqt eius formalitas ꝑfectè concipi, alio quocumque positiuo relatiue ꝑconcepto; nã persona in cōmuni, nèc per se, nèc à parte rei, rōnem personalẽ hẽt cōmunẽ. 3 realitas communis personalis ē impossibilis. 4 persona in cōmuni, sī cōnotat per se primo Patrẽ, Filiũ, Sp. Sanctum; non ex primo sui intellectu; sed vt cōmune, aut formalr̄, aut materialr̄ cōnotat inferiora, ꝑ quibus supponit; ergo à personis valet cōceptus cōmunis, realis abstrahi; non tamen realitas est cōmunis; imo realitates primo diuersæ, non secus ac primo diuersæ sunt vltimæ, & indiuiduæ, ac incōmles subsisťæ. 5 si in Deo rão subsistentiæ indifferens ad absolutam, & relatiuã; tale cōmune ē per intellectum inadequatè concipientẽ subsistentiã personalẽ, q̄ cōnotat Patrẽ, filiũ, Sp. Sanctum, & essĩã cōmunem ex se, à se, in se per inexistentiã; ergo nomine personæ nèc absolutũ cōmune, nèc relão cōmunis accipitur; sed aliqd reale ꝙ abstrahit. 6 persona in re dīcit substantiã, relōnem, ergo qcquid abstrahitur ē indifferens ad absolutũ, & respectiuũ. 7 persona creata est tantum ad se; diuina ad aliud; ergo conceptus cōmunis

indifferēs. 8 à positiuis realitatib' personarū, cōmune qd positiuū respectu intellectus inadequatè cōcipientis abstrahi oportet; vt ab indiuiduis non solū nāra specifica actu ꝑcisa, ac qdditas cōmunis in creatis reperitur; sed etiam abstrahitur realis cōceptus positiuus indiuidualis differentiæ in cōmuni; acceptus ab hac, & illa indiuiduali differentia cuiusq; In Deo neq; dari ꝑsonalis quidditas cōmunis; datur conceptus realis cōmunis personæ; hinc August. res, quibus in Patria fruendū, Pater, filius, & Spiritus Sanctus.

Arguēt Thomistę Caiet. Bañes, alij, ꝙ vox persona sic in Deo cōmuniter accepta sit relatiua. Boet de trinit. omne nomē ad personā pertinēs, relōnem significat. 2 persona in cōmuni ē indiuidua substantia nāræ intellectualis, ergo in Deo ponit distinctum suppositū in tali nāra, & originē, seù relationē; nā distinctio ꝑ originem. 3 in re persona est relatiua, ergo conceptus cōmunis relatiuus, ita concipitur vt ē in re. 4 persona in Deo, non dicit substantiā, ergo relōnem. Ad 1 non vt abstractū à tribus, sed vt id ꝓ quo sunt, Patre, Filio, aut Sp. Sācto. 2 subsistere in nāra intellectuali indifferens ad absolutū, & respectiuū. Ad 2 indiuidua substātia, hoc ē incōmūis subsistēs nāræ intellūalis: q̄ abstrahitur ab absoluto, & respectiuo; à positiuo, & negatiuo. 2 indiuidua substā ꝓ materiali, & in obliquo ꝓ his qbus supponit. Ad 3 quo ad per se esse, persona ꝑtinet ad substantiā; quo ad oppositiones ꝑsonales, & origines, relatiuę sunt ideo cōceptus cōmunis ē indifferens. 2 in re, ꝓ qua supponit, ꝓ tribus distributiuè Patre, filio, & Sp. Sancto; non ꝓ vt nomē personæ est qd cōmune collectiuè, sic ē cōmune abstractū à tribus, & ratio suppositi indifferens, vt est, & subsistēs indifferens ad absolutū, & relatiuū. Ad 4 maximè substātia vt includit deitatem; & dicit ꝑcisè subsistere, vt dicit incōmle, & oppositū addit relōnē; hic in se ꝑscindit. 2 persona ꝓ re significata ꝓ qua supponit; vt Pr; non ꝓ conceptu, & quidditate. Ais id concipi debet, ꝙ supponit. R̷ si conceptus ē adæquatus, & realitas cōmunis ab illo ꝑcisa, vt species; nō si ꝑcisione inadæquata; nec realitate cōmuni: vt personalites diuinę primo diuersæ; subsistentiæ incommunicabiles.

Arguent Alensis, Gabriel Marsilius, Capreolus, Vasquez, alij, dicere substantiā ꝓ formali 1 in humanis persona est nomen substantiæ; magis in Deo; vbi personas adorat ecclesia; & sūt in celo. 2 Boet. ꝑsona ē indiuidua substā rationalis nāræ. 3 August. 7 trinit. qd tres in Deo? respondet tres personæ, qd ē nomē essētiæ, & substæ. 4 persona, vox subsistētis in nāra intellectuali; ergo ad substantiā. 5 idem simplr̄ Deo esse; & personā esse; ergo vnū, & sīplex esse substæ & esse ꝑsonæ. Ad 1 quo ad esse cōpletū, & vt est in re, etiā in Deo vox ē substantiæ; quo ad cōmune tribus, est rāo ꝑscidens; quia substantia nō numeratur, vt ꝑsona. 2 in nobis persona est ad se subsistens:

stens: in Deo subsistit per origines actiuas, aut passiuas; ideo relatio in Dei substantia. 3 adorat ob vnā essiam in eis: quia tres p. sonæ identice Deus. qa dū intelligit vnā, virtute dirigit ad aliā. Ad 2 ē sub ra indiuidua incomūlis; nō cōmunis. 2 substantia, & nāra est substratū, & vt connotatū personæ. Ad 3 qd non sēper, q̄rit substātiā, sepe diffinitionē: nā est oratio indicans, qd est esse rei 1. top. 4; sæpe id de quo aliud dicitur; vt quid ens, & q vnū 10 met. 7. de qbus dicitur ens; & vnū: sic quid tres, non definitionē; sed de qb. seu tribus personis. 2 Hæretici Ariani, q̄rebant ad Augustino, qd tres? si diceret essiam, inferrent tres essias; ideo respondet illud substantiuū determinatū per adiectiuū tres, esse personas. 3 si est cōmunis p conceptū realē inadequatū; non realitate cōmuni p̄cisa actu; vt species ab indiuiduis. Ad 4 p vt esse Dei, & esse persone vnū simplex esse; nō quia rāo subsistendi incomūlis sit vna substantia cōmunis. Ad 5 idē re: idē identitate siplicitatis. idē p̄pter infinitatē vnius rōnis; qcquid ē in essia est essia; tñ infinitas non tollit p̄priā rōnem, quia si perfectè idē alteri, non tñ formalr, infinitas nō tollit rōnē formalē; hinc Aug. 7. trin. c. 5. nō alio ē Deo esse, & p̄sonā esse. R. quia ident. siplicitat. idem, nō quia essia ē qua Pater est Pr. quia perfectè simplex Pr, vt essia; quia persona nō cōposita; sed vt Deitas de se hæc; & quidditas, ita p̄prietas actus personæ non nāre: nec p̄prietas, & nāra se actuant; sed hæc rāo ē perfectè idē, & infinitas vnius rōnis excludit cōpositionem; at nō tollit formalites. Ais idē simplex, esse vnū, & multiplex contradicūt. 2 identitas simplr, & pluralitas simplr sunt opposita. Ad 1 vnū esse simplr, multiplex esse personarū, nō contradicūt; idē esse nāre; multiplex personæ. Ad 2 Idētitas simplr in esse; pluralitas cū addito in personis. identitas in nāra, pluralitas in suppositis. vnitas comūlis, pluralitas incomūlis; hic persona nequit esse rāo cōmunis, quia ratio incommunicabilis.

DE DIVINIS PERSONIS & Vna Essentia.

TITVLVS XXII.

Errores, & Hæreses damnatæ circa Trinitatem; Iudæorum. Arrij. Sabellij. Macedonij. Tritheitarum. 1.

EXtat error Iudæorū, q negāt tres p̄sonas in Deo: sed Deū vnū esse in nāra, & persona. error Sabellii, tres personas nō re esse in Deo, tm̄ nomine, & quo ad effectus; Pr vt res cōdidit, & conseruat; Filius, vt incarnatus, passus, mortuus; Sp. Sanctus, vt per gratiā nos sanctificat. error Arii, q negabat Filiū esse Deū, Patri cōsubstantialem. Macedonii, Sp. Sanctū non Deum: sed ministrū. Tritheitæ, & Peratæ, tres personas esse tres essias, nāra, & quidditate diuersas. Cōtra hos errores

Dico. In Deo sūt Tres personæ;

Pa-

Pater, Filius, Sp. Sanctus; quis Deus; non tñ tres Dii, sed vnus Deus. Propō est ipsa fides catholica, scripturis tradita; q̃ sint plures personę, & Trinitas in Deo, contra Iudæos pōt pbari. Gen. 1. Dixit Deus, faciamus hõnem, ad imaginem, & similitudinem nostram; dixit Deus ob essiæ vnitatem; faciamus ob personarum pluralitatem. ca. 3 ecce Adā quasi vnus ex nobis factus est; ibi p̄sonę quasi inuicem locutæ, & filii incarnatio figurata. 28 Abrahæ apparuerunt tres; vnum adorauit, & dixit Dñe. Exod. 3 ego sū Deus Abraham, Deus Isaac, Deus Iacob. psal. 66 benedicat nos De⁹ Deus noster, benedicat nos Deus. Isaię 6. Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus; ibi ob trinitatē, ter Sanctus, & vnus Deus; & secundo loco noster, quia secūda nostra in incarnatione est facta. Zacch. 2. ego veniā, & habitabo in medio tui, ait Dñus, & Dñus misit me; vbi sermo de Deo mittēte, & Deo misso. Genes. 19. pluit Dñus ignem à Domino; Deus à Deo; Deus procedens à Deo, filius à Patre. 2 scriptura nominibus p̄priis exprimit personas; Nomen Patris; Tu autem Pr̄ oīa gubernas. nomen Filii; quod nomen Filii eius, si nosti? Sp. Sancti, Sp. Dñi ornauit cęlos; Spiritus Domini repleuit orbem terrarū. Expressè in nouo testamento; Matth. 28. baptizātes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Ioa. 14 ego rogabo Patrem, & alium paracletum dabit vobis, spiritū veritatis; ibi Ego, Pater, & Spiritus. Eph. 2 habem⁹ accessū ad Patrē, per filiū, in vno Spiritu. 1 Io. 5. tres sunt, qui testimoniū dant in cælo; Pater, Verbū, Sp. Sanctus. si scripturas, & p̄phætas Iudæi non vidēt, rogādus Deus, vt cæcitem eorū auertat. Quod sīt tres personę, realr̄ distīctæ; contra Sabelliū Prob. qui recipit esse ab alio, distingr̄ ab illo; nihil .n. impossibilius, q̃ idem p̄ducere seipsum; filius procedit à Patre; Sp. Sanctus ab vtroq̃, ergo personæ realr̄ distinctę. Minor; fili⁹ ē sapīa genita; ecc. 24. p̄diui primogenita ante omnē creaturā. Ioan. 5 Pr̄ dedit filio vitā habere in semetipso. Ad collos. 1 filius primogenitus Dei, & imago eius. Hebr. 1. figura, & splendor substæ Patris. Ioan. 8 vt simus in vero filio eius. & Io. 15 Sp. veritatis, qui à Patre p̄cedit; & q̃ ego mittā vobis à Patre; vna persona nō mittitur ab alia, nisi à qua p̄cedit; mittitur Sp. S. à filio, ergo p̄cedit ab eo. 2 prob. Filius est alius à Patre, cū Patre, apud Patrē, seù vna persona est cū alia, apud aliā, ab alia; ergo alia, & persona. sequela, non rectè vna persona est alia, & alia; nèc Petrus alius à Petro; nèc Pontifex alius à Papa. Antec. Per filiū habemus accessum ad Patrē. Sp. Sanctus ē alius Paraclitus. Ioan. 8 est alius qui testimoniū perhibet de me; & Verbū erat apud Deum; ergo alia persona.

Quod q̃libet persona verè sit Deus. De Patre; nullus hæretic⁹ apertè ausit negare esse personā, & Deum; constat scripturis; Pater noster, qui es in cælis. Ioa. 17

hæc

hæc est vita æterna, vt cognoscāt te solū Deū verū, & quē misisti filium. 2 persona est intellectualis nāræ incomūlis exista; in scriptura sepæ datur Patri cogño; Pr̄ videt in abscōdito, ergo intellectualis nāræ; & operatio, Pr̄ meus operatur, ergo indiuiduū subsistens: incomūle, ergo verè persona. De filio, q͂ sit verus Deus; contra Arianos; Prob. scriptura q̄ veteri testamento tribuit vero Deo, etiam in nouo dat filio; Exodi 3 ego sum q sum. Matt. 8. Anteq̄ Abraham fieret, ego sum. Isaie 35 Deus ipse veniet, & saluabit nos. Apoc. 5 redemisti nos Deo. Isai. 45 mihi curuabitur omne genu. ad Philippē. 2 in nomine Iesu omne genu flectatur. exodi 20 Deus verus eduxit populum de egypto, Matth. 1. saluū faciet populū suum. 2 Prob. filius, & Verbū nō est creatura, ergo Deus, & creator. Antec. Ioan. 1. oīa per ipsum facta sunt. pro. 24. pdiui primogenita ante omnē creaturā; Ioan. 15 clarifica me Pr̄ claritate, q̄ habui, ante q̄ mundus fieret. est eiusdē nāræ cū Patre; ego, & Pr̄ vnum sumus. Patri coęternus, & cōsubstātialis; in pricipio erat Verbū, & Deus erat verbum. æqualis; esse æqualem Deo; cum in forma Dei esset. eiusdem glorię cū Patre; q videt me, videt & Patrē meū. Vnigenitus, & naturalis filius; vnigenitus qui ē in sinu Patris. eiusdem potæ cum Patre, Ioa. 16 mea sunt oīa. Deus verus, Rom. 9 Christus s̄m carnē, qui est Deus super oīa benedict⁹. vnum cum Patre, & Spiritu Sancto; hi tres vnum sunt.

De Sp. Sancto q͂ sit verus De⁹; contra Macedoniū. Prob. 2 Reg. 23 Sp. Domini Deus Israel. Isa. 6 Deus verus, dicit Isaiæ, vade, & dic populo, Act vlt. Sp mittentē Isaiā, Paul⁹ vocat Sp. Sāctū, pphetæ dū pphætabant, Hec dicit Dominus Deus; 2 petri 1 eundē Deū Apost. Pet. dicit Sp. Sanctū; Sp. Sancto inspirati locuti sunt prophetæ Luc. 1. benedictus Dn̄us Deus Israel, sicut locutus est per os prophætarū. 2 vocatur Deus, actor. 5. cur tentauit Satanas cor tuū mentiri Sp. Sancto? nō es mētit⁹ hominbus, sed Deo. baptismus datur in nomine Patris, & Filii, & Sp. S. Pr̄, Verbū, & Sp. Sanctus tres vnum sunt. Distribuit dona gratiarum, pro vt vult; 1 cor. 12 idē Sp. diuidens singulis pro vt vult. Docet, cognoscit, adiuuat, mittitur, testimonium perhibet, consolatur, arguit, rectores ecclesiæ constituit; ergo persona distincta in Deo. ego mittā vobis à Patre Spir. veritatis docebit vos omnē veritatē. Sp. Patris vestri loquitur in vobis. dabit vobis in illa hora quid loquamini. Sp. veritatis testimoniū perhibet. effundā Spiritū meū. vos posuit Sp. Sanctus regere ecclesiā. 3 probatur; ē immensus, & vbiq, quo ibo à Sp. tuo? repleuit orbē terrarū. ē omnipotēs, & omnisciēs; omnē hēt virtutē sap. 3. nemo scit, quid sit in Deo, nisi Sp. Dei. 1 cor. 12 Spir. oīa scrutatur etiā profunda Dei. ē gloria Dei, templū sunt Sp. Sancti, 1 cor. ergo q̄ sunt Dei, etiā Sp. Sancti.

Demū, q͂ Pr̄, filius, & Sp. Sanctus sint vnus Deus, vna esśia, & vna

Vna Deitas trium personarũ. cōtra Tritheistas, Valētinum Gētilē, Peratas; Probatur; Deus vnus nō nisi vnius nāræ; & essīæ; Pr̃, Verbũ Sp. Sanctus vnus Deus. 2 Deut. 6. audi Israel Dominus Deus vn⁹ est. 23 videteq; sim solus, & non alius Deus præter me. Isai. 17 tu es De⁹ sol⁹ 43 ante me nō est formatus Deus, & post me nō erit. 1 cor. 8 vnus Deus ex quo oīa Apoc. 1. qui est, qui erat, & qui venturus est. psal. 85 tu es Deus sol⁹. matt. 19 nemo bonus nisi solus Deus. 1 reg. 2 nō est fortis sicut Deus noster. 2 machab. 1 solus iustus, omnipotēs, & æternus. matt. 4 illi soli serujes. 1 tim. soli Deo honor, & gloria. 1. cor. 8 scimus q nullus ē Deus nisi vnus; hæc, & alia nō nisi de vnitate numerica, & indiuidua: nā si plura indiuidua eiusdē nāræ, nullus dicere posset, ego sum solus, pter me nō est alius; sol quia solus in specie, pōt dicere, ego solus; Deus quia solus, vnus, nō alius; si Pr̃, filius, Sp. Sāct⁹ vnus Deus; tres, vnũ sunt.

Vrgerent Sabelliani; non esse tres personas. 1 Deut. 32 videte, q ego sim solus. Isai. 45 ego Dominus, & nō alius; ergo Pr̃, filius Sp. Sanctus, nō alia, & alia persona. 2 Isa. 10 ego, & Pr̃ vnũ sumus 14 qui videt me, videt & Patrem meũ; ergo vna persona. 3 persona ex Boet. est indiuidua subsĩa rationalis nāræ. ex Ricc. est intellectualis nāræ incoīlis exīsĩa, ergo vt vna subsĩa, vna subsistĩa in Deo 4 essīa, & Relāo in Deo, neutra generat, aut generatur. 5 Verbũ, q foris sonat ē signũ Verbi, q intus latet, August. verbum nostræ mētis non est persona; ergo nec Verbũ apud Deum. Ad 1. nō est alius Deus: sed alia persona. Ad 2 vnũ in essīa, nō persona. qui videt me, & Patrem meũ, quo ad opera, & miracula extra. 2 quo ad deitatē, & essentialia: Ad 3 si indiuidua substātia; at incoīlis. Vel indiuiduũ, & suppm̃ in nāra, nō est nāra. v. l cōmunis exīsĩa nāræ intellectualis Dei, nō est persona; sed in tribus personis. Ad 4 persona includēs essīam, & pr̃nitatē generat; essīam, & filiationē generatur. Ad 5 in nobis verbũ est accidens, fluit; in Deo permanens, subsistens, proles, & substantia.

Vrgebant Ariani, Filiũ nō esse Deũ Creatorem: sed creaturā. 1 eccl. 24 ab initio, & ante sæcula creata sum. prouer. 8 Dominus possedit me in initio; ergo generō nō æterna, sed Verbi creatio, initio tēporis. 2 Vrgent. 1 Ioan. ante me factus est. c. 3 misit Deus filiũ suũ. 5 nō pōt filius ā se facere quicq̃, sed q viderit Patrem facientē. c. 14 Pr̃ maior me est. 16 filius ad Patrē, vt cognoscant te solũ Deũ verũ. Fieri, & factũ esse; mitti; nō posse a se; habere maiorē; cognoscere aliũ vt Deum; nō possunt aptari filio q sit Deus. Vrgent 3. Ioan. 7 mea doctrina nō est mea, sed eius, qui misit me: Luc. 18 quid me dicis bonũ? nemo bonus, nisi solus Deus. matt. 24 de die illa nemo scit, neq̃ fili⁹, nisi Pr̃. Rom. 9 Verbũ breuiatũ faciet dominus super terrā; scire ab alio, nō esse bonum; nescire; esse Verbum diminutũ, a Deo cadũt. Vrgēt rōnē. 1 fili-

filius ē à patre, ergo hēt pricipiū sui esse; ergo Deus æternus. 2 vt corruptū se habet ad nō esse, ita genitū ad esse; corruptum desiit esse; ergo filius genitus incæpit esse; ergo antea non erat. 3 si Fili⁹ semper erat, vt quid genitus est? 4 si p̄fuit cū Patre, ergo non genitus à Patre; si nō p̄fuit, ergo in po-tēa passiua ad esse, & ex nihilo. 5 si generare simile, perfectio viuentiū, filius qui nō generat, nō perfectus Deus, vt Pr̄. 6 accipere ab alio indigētis est, si accipit à Patre, minorē Patre. 7 Pr̄ si genuit libere, fili⁹ poterat nō esse; si coactè filius nō est Deus à Patre. ℞ illud sap. creata sum; rōnæ humanitatis assumptæ; ab initio p̄destinata sapīa Verbi, vt carnē sumeret de scripta vt p̄terita, quia certo erat futura. vel creata vt creari idē, ac generari; eadē sapīa paulo post, de se subdit, cōcepta erā, parturiebar. Hilar. nō incōgruè generatio æterna, vt creatio, quia non ex p̄supposito subiecto, nèc ex subiecti mutatione. Vel ibi primogenita, est vnica Dei Genitrix, electa, p̄destinata, et sine labe cōcepta. Vel de sapīa congenita in Deo, & creaturis cōmunicata ab initio. Ad 2 ante me factus est; nō q̄ exīsta filii Dei sit facta, & ante Ioānē; sed quia ille ob dignitatē, ita p̄latus, p̄positus erat, vt Ioannes nō esset dignus corrigiā calceamēti soluere, Vnde ad Hæbræos, tanto melior Angelis effectus. Vel factus ante, quia sēper erat, qui postea in terris visus est. Mitti ex imperio, imperfectio, et nō volētē. Mitti extra arguit p̄cessionē ad intra missi à mittente, nèc imperfectio; qa non distīctæ 'esīæ, sed personæ in eadē nāra. Facere, & operari efficienter est triū personarū; opera ad extra indiuisa: at terminatiuè, vt vna nōē alia, ita terminat, ut non alia. quia idē vel le; quia opera humanitatis Christi, prius à Deo volita, & decreta. Ad id; Maior me ob humanitatē; Vel maior, & prior origine, non nāra. Ad id, solū Deum; dictio exclusiua addita termino essentiali, non excludit p̄sonas, sed res alterius nātæ. 2 solum Deū, & quē misisti Filium; non vt excludat à Filio, & Sp. Sācto: sed alio Deo. Ad 2 doctrina non ē mea, sed a Patre accepta; non humana, sed diuina. Ad id nemo bonus. ℞ solus Deus bonus, si nō putas me Deū, cur me dicis bonū? hīc ad hōem. 2 quia à Deo, & à Patre vt sapiens, ita & bonus, nō à se. Ad id nemo scit, nèc filius hominis, quia vt homo non scit ad dicendū, & reuelādū, Aug 1 trinit. c. 10 Hilar. 1 trin. in fin. Basil. 4 cont. Eunomium. 2 nemo à se, humana, & naturali: Chās infusa, & diuina. 3 quia sciam habet à Patre. 4 vt molestiā discipulorū vitaret, dixit se nescire: quia nō eis expediēs scire nō est vr̄m nosse tempora, vel momenta, act. 1. vel nescit, figurata est locutio, vellet nescire cū lege secreti sciret; nec expediēs scire q̄ Pr̄ posuit in sua potestē. ad id; verbū breuiatū, lex noua, euangm̄, vbi leges, iudicia, ceremoniæ, onera, veteris legis breuiatæ sunt. 2 verbū breuiatū, seù incarnatū, paruulus factus est, & puer datus est nobis.

bis. Ad 1 rõnem, habet prĩcipiũ à quo procedit; nõ essendi; nã idem esse in Patre, & filio. 2 principiũ originis, à quo quis; nõ durationis, vt sit post non esse. Ad 2 vbi generatio est mutatio à priuatione ad formã; non in Deo vbi tm̃ gñatio est; vt productio 2 generatio cuius terminus à quo est nõ esse: nõ in æternis vbi Pr̃ semper cũ filio; sol semper cũ lumine. Ad 3 semper genitus est, quia actus Dei æternus, simplex, indiuisibilis semper manens. 2 quia ad intra in Deo, fieri, & factũ esse; generari, & genitũ esse idem; nèc quicq̃ in pota, sed semper in actu perfecto 3 imperfectio à Deo remouenda; fieri, pota, p̃teritũ, futurũ, differentiæ temporis, ideo generatio non sic p̃terita vt non sit: nõ sic futura vt nõ maneat; ideo sẽper est, & manet. Ad 4 p̃fuit Pr̃, non ordine nãræ, aut durationis, sed signo originis, quia à se; filius à Patre. 2 p̃supponitur in Patre esĩa non dũ cõmunicata; in filio vt cõmunicata. 3 non ordine inæqualitatis: sed fæcunditatis. Ad 5 vbi defectus vitæ, vt species conseruetur: at vbi eadem vita ẽ in genito, ac gignente; perfectio: est nãrã esse fecundã, & cõmlem: at communicatio, & productio est sola relão, non ex se perfectio, sed ratione fundamenti, & esĩæ. similitudo appetitur ratione bonitatis, aut pulchritudinis. Ad 6 accipere ob indigentiã, & inopiã imperfectio; accipere sui gignentis totã plenitudinem, æqualem perfectionem, & idem esse, non est nisi respectus, & ordo vnius ab alio; non vni' p̃ alio. 2 qui accipit idẽ, is qui est à quo accepit, nõ minor est: sed æqualis; ego & Pr̃ vnũ sumus; oĩa q̃ habet Pr̃ mea sunt. Ad 7 à prĩcipio naturali, & actu intellectus est productio Verbi; p̃supponitur voluntas, non vt prĩcipium productionis; nèc actus eius, vt productio; sed quia velle in Patre p̃exigitur, & volens, seù voluntariè genitũ est; non volũtate. 2 voluntas ad intra nõ est ad contrarios actus velle, & nolle; vel ad cõtradictorios velle, & nõ velle: sed ẽ libertas prĩcipii cuius ẽ libere velle: ideo p̃ductio Verbi non ẽ coacta, qa volita; nõ à prĩcipio libero qa ab intellectu; p̃supponit liberũ, puta voluntatẽ quia volita p̃ductio filii, esto p̃ductio, non sit volitio, nèc pertinens ad voluntatem.

Vrgebat Macedonius in Deitatẽ Sp. Sancti. Multa scriptura dat Spiritui, q̃ vero Deo repugnant. 1 creari, & fieri, Amos 4. Zacc. 12 creans Spiritũ; Ioan. 1 oĩa per ipsũ facta sũt; ergo Sp. Sanctus p filiũ factus est. 2 moueri, & ferri, Gen. 1 Sp. Domini ferebatur super aquas. 3 dari, effũdi, mitti, diuidi; Ioan. 14 q̃ mittet Pr̃. 15 quẽ ego mittã. Ioel. 2 effundã de Spiritu meo. Rom. 5 Spiritus datus ẽ nobis, vnicuiq̃ sm̃ mensurã Sp. 4 orare, tristari, affligi. Rom. 8 Sp. postulat pro nobis gemitibus. ad ephes. nolite contristari Sp. Sanctũ Dei. Isai. 63 afflixerũt Sp. Sanctũ. 5 Dicere, audire, loqui ab alio, scrutari, subiici; Ioan. 17 nõ loquetur à semetipso: sed q̃cumq̃ audiet loq̃tur; 1 cor. 2. Spiritus oĩa scru-

scrutatur etiā ꝓfunda Dei, scrutari, q̄rere, inuestigare; vox q̄rētis, dubitātis, nesciētis, nō Dei. 1 cor. 14. Spiritus prophetarū ꝓphetis subiectus est. Demū, duo modi agendi nāra, & arte; nāra ē Filius Dei vnigenitus; ergo Sp. Sanctus ex arte ꝓcessit; vt opus Dei, & effectus, non vt Deus. ℞ vox Spiritus, ex Origine lib. periarc. Hierony. Miche. 2. Aug 13 trinit. c. 24 et aliis; est Vētus; Angelus, Anima; Deus essentialr̄; tertia pſona, effēctus Sp. Sācti, gratia, & dona. Illud creās Spiritū, est ꝓuēto, vt Amos 4 Vulgata; Vel ꝓ aere. Illud oīa p ipsū facta, q̄ facta sunt; Sp. Sāc⁹ factus nō ē, vt nēc Pr̄. vel oīa extra, non ad intra. Vel non vt distīctus à Patre, & Sp. Sancto. Ad 2. ferebatur, si de Sp. Sancto; metaphoricè, nō qa moueretur, sed fouebat, & mouebat aquas, vt assistēs, & cōseruans, Basil. & August. vel ꝓ aere, q ferebatur sup aquas Origen. 1 periar. Teodoretus q. 4. in Gen. Ad 3 missus rōne originis à Patre, & filio; & missio ē ꝓductio æterna cū orgine ad spirituale effectū in tēpore. effūdi, dū missus, dat⁹, et ordinatus ad magnos effectus. sic auferri, augeri, minui de gratijs Sp. Sancti. Ad 4 orat, postulat, qa adiuuat nos, vt oremus & postulemus. 2 effectiuè, nō formal̄r; excitat nos, ad Gal. 4 misit Deus Spiritū filij in corda vestra clamātē Abba Pr̄. Rom. 8 accepimus Spiritū filiorū. in quo clamamus Abba. Vel de Sp. gratiæ, quo instructi rectè postulamus, & rogamus. Affligi, & contristari p metaphorā, qa illi displicēt peccata; vt etiā Deus dicitur pænitere. Ad 5 dicere, audire, loq ab alio; notant ꝓcessionē Sp. Sancti à Patre, & Filio; qua vt recipit essīam ita sciam, & virtutē. Audiet in futurū, non q ꝓcessio nō sit æterna; sed qa omnē dr̄iā tēporis ambit. Audiet, ꝓ effectu tēpore futuro in ordine ad nos. scrutari; nō vt dubius; sed qa penetrat, cōphendit; vt omnium corda scrutator Deus, psal. 28. scrutans corda, & renes Deus psal. 70 Vel Sp. Dei, pleni, scrutati sunt Sācti profunda Dei. Ad id subiectus Spiritus Prophetarū; ℞. Spiritus prophetarū subiectus ē Sp. Sancto, qui p eos prophetat; Audiā qd loquatur Dominus Deus psal. 84. Spiritus Patris vestri loquitur in vobis, Vel quo ad effectus, subiectus ꝓphetis à Deo missis. Ad vltimū vt in nāra intellūali, ē intellect⁹, & volūtas; ita in Deo ꝓductio intellectus, & volūtatis. 2 ars, & nāra in agente creato: in Deo intellectus, et volūtas. 3 ars nō quia opus ad extra; sed qa verè productus à Patre, & filio; metaphora sumpta à creatis; supremus omnium artifex Deus.

Vrgebant Tritheitæ, quidā Transyluani, et Peratæq tollūt vnitatē in Trinitate. 1 esse Patrē, Filiū, & Sp. Sanctū in Deo sunt substātiæ, nō accidentia; ergo si rea r̄ differūt, substātia, & essīa differunt. 2 Vnus Deus ē Pr̄ Domini Iesu Christi; tres pſonæ non sunt Pr̄ Christi, ergo non vnus Deus. 3 Pr̄. Filius, Sp. sanctus sunt alius, alius, & alius, sūt Deus, ergo ali⁹, et ali⁹, Deus. 4 nullus Deus nisi Pr̄. filius,

 Spiri-

Spiritus Sanctus; sed Pr̃ non ẽ filius, nèc Sp. Sāctus, ergo nō vnus Deus, & vna esſia. 5 si Pr̃ ingenit⁹, & filius genitus vnus Deus, idem esset genitus, & nō genitus, ꝓducens, productũ; à se, & ab alio. 6 ꝑsonæ generant, & generātur; esſia nō generat, nèc generatur, ergo personæ nō sūt vna esſia. 7 si tres personæ, & vna esſia; ergo quaternitas in Deo; Pr̃ qui generat; filius qui generatur; Sp. Sanctus q procedit; & esſia q̃ nec generat, nèc generatur, nèc ꝓcedit. 8 si ꝑsonæ idẽ simplr̃ essentiæ; ergo nō plures simplr̃; si ergo plures, plures Dij; vt si plures personæ humanæ plures hōes. 9 realis numerus ꝑsonarũ ponit pluralitatẽ simplr̃. 10 si nihil perfectionis deest in vna persona, superflue plures; ergo si plures, & vna non ẽ alia, non continet totalitẽm, & plenitudinẽ; & vt plures, ita plures esſię. Ad 1 s̃m substantiã absolutè sunt vnũ, ego, & Pr̃ vnũ sumus: in esse hypostatico, & personæ nō vnũ. 2 substātia vt q simplr̃ est, sunt vna substātia, si idẽ, quo genitori genitus opponitur, nō sunt idẽ relatiuè. 3 nomẽ subsťiæ vere in Deo est esse simplr̃, ideo vnũ esse in trib⁹; ꝑ vt nihil in Deo accidit, etiã esse personale pōt dici subsťa, quia nō ẽ adueniens, sed pullulat ex cōmunicatione, & fæcũditate nãrę. Ad 2 Pr̃ essentialr̃ sũptus, tres personæ sunt vnus Deus, vnus creator, sic Pr̃ Christi dici posset tres personæ, quia Christus vt homo ẽ a tribus; Pr̃ notionalr̃, tres personæ nō sunt Pr̃ Christi, vt filii Dei naturalis; quia sic Pr̃ ẽ ꝓpriũ genitoris, qui à filio distingr̃. ergo non vnus Deus, negatur; quia generare, & esse Patrẽ non ẽ essentiale in Deo, sed notionale, & personale. 3 Deus in maiori supponit pro persona; in conclusione pro quidditate, & nãra; in maiori non distribuit Deus pro omni persona; in cōclusione distribuit; ideo à non distributo ad distributum; Petrus verè ẽ homo, at nō ẽ Paulus, ergo Paulus non ẽ homo; maior est in quid, minor est personalis. Ad 3 alius, & alius rōne personæ; nō aliud, & aliud rōne esſiæ, & simplr̃. 2 alius relatiuè, nō absolutè. Ad 4 nullus Deus collectiuè, personalr̃ nisi Pr̃, filius, Sp. Sanctus; Pr̃ non est filius ꝑ vt distinguit, personalr̃; ideo varia suppositio. 2 nullus Deus nisi Pr̃, filius, & Sp. Sanctus pro vt Deus supponit essentialr̃, & notionalr̃; at filius non ẽ tm̃ notionalis. 3 nomẽ pure essentiale dicitur de qualibet persona, & de omnibus simul: at personæ q̃ opp̃onem habent, ꝑdicantur ad inuicẽ in sensu formali. 4 nomẽ essentiale, de omnibus personis simul sumptis singulariter, non pluralr̃; Pr̃, filius, & Sp. Sanctus vna essentia, vnus Deus. Adde præter Patrẽ filiũ, & Sp. Sanctũ, nullus est Deus personaliter; at Deus non ẽ formalitas personæ; ideo si Deus supponit pro indiuiduo deitatis est identica, & in cōcreto; si pro personis ẽ adæquata; at Pr̃ non ẽ Filius, nō sumũtur termini ut idẽ in deitate, sed vt relōnes oppositæ, incomplexes. nullus ẽ homo ꝑter hunc, istũ, illũ, & sic de sigulis, sed hic homo

non

non est species, nec iste, aut ille; ergo homo non ē species; varia suppositio. Ad 5 esse genitū, & ingenitū cōuenit Deo psonalr̄, & notionalr̄; hic non respectu eiusdē. 2 Deus genitus nō in recto p indiuiduo deitatis; tm̄ pro supposito cui cōmunicatur deitas generatione. Ad 6 seqtur; ergo psonæ nō sūt formalr̄ essia: sed includūt essiā. 2 nō sunt essia in recto, sed includunt essiā. Vt Pr̄ homo generat; filius homo non generat; ergo filius non ē Pr̄; at bene ē homo. Ad 7 nō ē quarta res, qa non realr̄ distīcta à psonis. 2 qa cōmunis ē illis, & in illis. 3 nāra nō ē psona: sed in persona. 4 perfectio nārę esse comlem; maxime Dei, vt eadē sit indiuisa in personis; in creatis nō ē eadē indiuisa in pluribus; Pr̄ in creatis nequit se totū dare filio, dat partem sui: at in Deo eadē indiuisa subā in patre, & filio. Vides in creatis cōicari subām cū diuisione nāræ; cur non concipis communicari in Deo, sine diuisione, & partitione nāræ? Ad 8 plures simplr̄ in esse incomli, & personali; non in esse deitatis, qd ē esse absolutū. 2 non eadē vnitas, & identitas, ē extremorū in seipsis, qualis ad mediū, si est comle illis. 3 non ē idē esse extremorū in tertio, & in seipsis; in essia ē absolutū; in seipsis ē relatiuū. 4 psonæ humanę hēnt ex limitatione distīctā humanitatē; Deitas est indistīcta ex sui indiuisa sigularitate. Ad 9 pluralitatē simplr̄ in esse incomli, & relatiuo; non in esse Dei. 2 pluralitas cū addito psonarū, relōnū; non absolutè, sine illo addito. Ad 10 non indigētia: sed necessaria fœcūditate, & infinita bonitate. 2 ex communicatione non recipit perfectionē, qa eadē est in Patre à se, in filio à Patre: solū in pluribus personis eadē. 3 includit aliū respectū, & habitudinē. Ais habitudo est accidens. ℞ inhærens, aduenіens: nō subsistens, & cōnaturalis termin' illius diuinæ fœcunditatis, tā intellectus, q̄ voluntatis. 2 q'a non est essiæ, & ens ad se. Ais si essia subsistit cōplete perfectè, per se, sine psonis; ergo personalites adueniunt. ℞ indiuiduo deitatis cōuenit per se esse; at non suppositū esse. 2 deitas est qua Deus ē hic, absolutè, vnius nāræ, non singularitē personæ. 3 non includit esse incomle; sed à cōmunicatione, fœcunditate intellect', & volūtatis ē esse subsistens personale, relatiuū in Deo, non extra Deū. 4 quo Deus ē per se, deitas; quo Pr̄, relatio subsistēs, non inhærens; qa non tm̄ refert. constituit, cōmunicat fecūditatē; non aduenit, emanat ex cōmunicatione. Quæres; qbus Concilijs hæc damna Hæreticorū sunt repressa. ℞ Nicænū C. Ariū de diuinitate Christi sub Syluestro Papa. Cōstātinopolitanū C. Macedoniū de diuinitate S. S. sub Damaso Papa. Nicænū, & Synodus Antiochena multauit Sabell. C. Deistas omnia.

An Tres esse personas in Deo vnius essentiæ, possit probari. 2

QVod sit primus fidei articulus supra rationem, est certū; Matt. 11. nemo nouit filiū nisi Pater, nec Patrem nouit, nisi filius, & cui voluerit filius reuelare

lare. Matt. 16. tu es Christus filius Dei viui; nec caro, & sanguis reuelauit: sed Pr̃ qui in cælis est. ca. firmiter; primus articulus, q̃ De⁹ sit vnus in essẽa, trinus in personis. tm̃ quæritur, si lumine nãræ posset deduci trinitas; & supposita fide concludi, & rõne probari.

Dico. Seclusa fide demonstrari nõ põt: at suppõta fide vtile est addere rõnes ad disponendũ infideles, excitandum fideles, vitandũ dubia infidelium, & confortandũ debiles; nec desunt rõnes, si non demonstratiuæ, & euidentes, saltim nõriæ. ex Scoto 2. prol. 1. d. 2. q. 4. d. 3. q. 5. 14. quodl. Prob. 1 verũ non repugnat vero, ergo ratio non repugnat primæ veritati, sed est illi consona, & lumen intellectus est participitio luminis diuini, si infinitè inferior, tñ inclinat ad illud. 2 in nobis intellectus cũ obiecto ꝑducit notam; voluntas amorem, hæc nõ accidentia in Deo, ergo substãtia, & Deus. 3 fæcunditas & cõicatio nãræ perfectio, à perfectissima, & infinita Dei nãra negari nõ dẽt. 4 si De⁹ se cõicat ad extra, cur nõ ad intra? qui aliis generare facit, in se non erit fæcundus? 5 in creatis nãrã esse limitatam, & cõicabilem cũ sui diuisione imperfectio; ergo in Deo sine diuisione; eadẽ singularis, indiuidua in Patre, & filio; si Pr̃ in creatis posset totum se dare filio, & nihil sui ammittere, daret non tm̃ nãram specie, sed in indiuiduo; ergo infinita Dei natura eadem indiuidua, sine partitione fæcunda. 6 intellũs noster fæcũdus ex põa, & obiecto, vt ꝑducit notam, est perfectus; vt recipit imperfectus, limitat⁹, in potẽtia; ergo vt in Deo ꝑducit, nec ratio receptiui, & passiui, sed per se est, nota subsistens, persona; ita amor ꝑductus. 7 imperfectio in nobis producere verbum, vt intelligamus; dilectionem vt amemus, ergo in Deo notã genita nõ est necessitẽ cogñis essẽalis; nec amor necessitẽ dilectionis, sed fæcunditate intellũs; & volũtatis. 8 omne creatum est causatum, & ꝑductum, non è contra; creatum est aliud à creante extra causam, & ex nihilo, causatum est aliud, extra causam, at non ex nihilo; ergo põt dari simplr̃ productum q̃ sit aliud, nõ extra, nec ex nihilo, sed in eadẽ nãra. 9 sunt relõnes causantis, & causati impossibiles in eadẽ nãra, & supposito; mouẽtis, & moti possibiles in eadẽ nãra, & supposito; ergo & relõnes ꝑducentis, & ꝑducti, impossibiles in eodem supposito, possibiles in eadem nãra. Antec. idem nõ causat seipsũ, idem põt mouere seipsum. Sequela productum est aliud suppõ à producente, at si nãra è infinita, & illimitata, eadẽ est nãra producentis, et producti 10 principium, & causa differũt; principiũ à quo aliud per se procedit, at causa importat distinctã essẽã, influxũ, dependentiã, & prioritatem; à quibus ratio principii abstrahit; ergo põt dari in Deo ratio principii, & originis absque causalitate, dependentia, & nãræ prioritate; sed tm̃ origo vnius ab alio, absque vlla imperfectione; vbi eadem sit nãra geniti, & gignen-

gnentis. 11 perfectum cũ potest simile producere; at in Deo non participatione, quæ esset imperfectio gignentis, & geniti; ergo identitate. 12 virtus humana se diffundens sibi simile producit; ergo essẽa Dei infinita, & indiuidua infinitè, & indiuisibilr se diffundit ad intra. 13 bonũ sui ipsius diffusiuũ; ergo infinitũ bonũ infinitè est diffusiuũ; infinitas hęc non ad extra, ergo ad intra. 14 numerus ternarius perfectissim' ad Deũ trinũ reducit. 15 dare, & nõ accipere; accipere, & dare; accipere, & nõ dare, tres modi cõmunicationis; in Deo sine imperfectione; Pr̃ dat, non accipit; filius accipit, & dat; Sp. Sãctus recipit, & non dat; at imperfectio esset Deo, si plus haberet qui dat, & nõ recipit; aut minus qui tñ recipit; ergo idẽ esse triũ, & indistictũ. 16 duplex fœcũditas nãræ intellẽalis intellect', & voltis; sed productio de se hæc, adæquata prĩcipio, & termino in esse, nequit multiplicari; ergo vna producta per intellectũ, alia per voluntatẽ: sed ante omnẽ productionẽ debet supponi producens; ergo duæ productæ, & vna improducta; & in Deo productio nequit determinari ab alio, & alio, ergo ex se in Deo persona improducta, & duæ productæ, qua rõne producens esset ab alio, nõ esset primo producens, 17. intellectus habens obiectũ ꝓsens, producit notitiã, q̃ ẽ Verbũ; & volũtas amorẽ, q ẽ Sp. Sãctus; at in nobis perfectio, ꝗ sit recepta notitia, & sit pati; & amor passio; ergo in Deo subsistunt, sunt in nãra intellectuali. ergo personæ. 18 anima vna essẽa; memoria intellũs, & volũtas, est imago trinitatis; nõ vt actus primi tñ, quia sic habet cõsubstantialitas, nõ origo; nec in secundis tñ, vt notitia, & amor; quia sic origo, non consubstãtialitas; sed in primis, vt sũt sub secundis, vbi consubstantialitas, & vera origo; anima hẽt memoriam, q̃ gignit notitiam, & intellectum, qui recipit notitiã; & voluntatem cuius est amor, ergo trinitatis imago consistit in actibus primis, vt sunt sub secundis; hinc August 10. trinit. memoria, intelligentia, voluntas, non tres vitæ, vna vita; non tres mentes, vna mens, nõ tres substantiæ vna substantia. 19. Idem sol currit, lucet, calet. in arbore rami, flores, fructus. in Iride tres colores. in triangulo tres anguli, vna figura. 20. Trimegist. dialog. de opif. Dei, sæpe nominat Deum Patrem generãtem aliam mentem, & Verbũ quo facta sũt oĩa, & Spiritũ, quo oĩa gubernat. Rursus Monas genuit Monadem, & in se reflectit ardorem. Aug. 8. confess. refert se inuenisse in lib Platonis illud Io: in principio erat Verbum. 10 de trin. c. 19. alium dixisse principiũ Ioannis aureis litteris conscribẽdum, & mittendum per orbem. His, & aliis supposita fide, trinitas pôt concludi; ac valde consonũ bonitati Dei summe ad intra se cõicare; non esse intra se solitarium; habere intra mutuũ amorem, & personas esse inter quas est amor.

Arguent Philosophi. 1 productum

ctum non eſt ex ſe neceſſarium. 2 eſt poſterius producente. 3 eſſe neceſsũ ex ſe, & ab alio repugnãt. 4 productum dependet. 5 gñatio magis repugnat Deo, q̃ motus, & alteratio; hæc ſupponunt eſſe; ergo magis gñatio, q̃ eſt à nõ eſſe ad eſſe. 6 producens diuerſum à producto; in Deo nulla diuerſitas. 7 primo prĩcipio pugnat procedere ab alio. 8 Vnius nãræ Vnus modus communicandi, non duplex fæcunditas. 9 Vnus termin⁹ formalis eſt eſſĩa, ergo Vnũ ſubſiſtens, non plura ſubſiſtunt in ea. 10 Voluntas libera, non principium ad intra neceſsũ. 11 ſi intellectus, & Volũs, etiam nãra eſt fæcũda, ergo tres prodũnes. 12 ſi nãra indeterminata ad plura ſuppoſita; qua rõne põt eſſe in pluribus, etiam in infinitis, cum ſit infinita, Vbi idẽ eſt eſſe, & poſse. 13 intellũs, & Volũs potentiæ actiuæ, non factiuæ, 4 met. 16. ergo non producunt. 14 in nobis notitia eſt genita, quia perficit intellectum; in Deo eſt ingenita, eſſentialis realiter idem, ſibi adæquata; ſuperfluè addit genita, & perſonalis. 15 Vna eſſĩa indiuidua eſt Vnius, non plurium. 16 ſi ſunt idẽ eſſĩæ, non poſſunt eſſe diſtincta inter ſe. 17 eſſe Vnum, & nõ Vnũ; tres, & Vnum; tria Vnius eſſĩæ cõtradicunt. 18 hæc eſſĩa eſt Pater, hæc eſſĩa eſt filius; ergo filius eſt Pater. 19 diuerſorum motuum ſpecie, diſtincti termini ſpecie. 5 phyſ. Vnus terminus formalis, & eſſĩa in Deo. 20 Vnitas, & pluralitas; ſimplicitas, & multitudo; Vnum, & non Vnum. Ad 1 productum q̃ põt eſſe, & non eſſe: nõ q̃ ſemper eſt à ſuo producente, Vt lux à ſole. productum in eſſĩa aliud; non eiuſdem nãræ. Ad 2 poſterius origine, non nãra; prius à quo, non in quo. Ad 3 eſſe neceſſarium ex ſe, & eſſe ab alio formalitate originis; non formalĩe nẽrii. 2 Vbi alia nãra, non Vbi eadem eſt geniti, & gignentis eſſĩa. Ad 4 non Vbi eadem in producẽte, & producto. 2 dependet Vbi eſſĩa accipit eſſe de nouo; nõ Vbi tm̃ eſt præexigentia. Ad 5 generatio mutatio, nõ ſola productio. 2 ſupponitur eſſĩa, non q̃ tranſeat à non eſſe ad eſſe; ſed q̃ eadẽ cõmunicetur. 3 non Vt poſt, ſẽper actu eadẽ. Ad 6 diuerſũ in eſſe perſonę; nõ nãræ; in nobis nãra eadẽ ſpecie; in Deo numero. 2 diſtĩctũ relatiuè, nõ abſolutè, & in eſſe ſimplĩ. Ad 7 ab alio eſſĩa diſtincto. 2 extra ſe. Ad 8 Vnius nãræ, & potentiæ. 2 Vnius cõicatæ Vniuocè, & limitatè; Adam creatione, nos generatione; ignis ab igne, & a lapide. calor fit motu, & ab igne. 3 Vbi nãra eſt principium tm̃. Ad 9 motus, ex termino totali; non p̃ciſè formali. 2 Vbi forma fluens eſt alterius rõnis a forma terminante, motus nõ eſt ex termino; eſſĩa abſoluta, productio relatiua; Vna eſſĩa plures reales cõicationes hẽt; ſi idem pater pluries ſe cõicat, ac ſe diuidit; cur Deus ſĩplex, et indiuiſè, non pluries intellectu, et Voluntate? Ad 10 ad intra libertate eſſĩali, et principii, ac ſolius actus; ad extra contrarietatis actus, et obiecti. 2 ad intra libertas opponitur principio

na-

naturali coactioni; ad extra necessitati,& cōrigentiæ.Ad 11 Arist. 2 phys. non distiguit intellectū à volūtate,sed ab arte.2 nāra in Deo ē prīcipiū cū intellectu;aut volūtate. 3 vt intellectus in nobis fit fæcundus cū obiecto; in Deo cū esſia. Ad 12 determinata p intellectū, & voluntatē; nāra pure intellectualis aliā nō hēt fæcūditatē. 2 in Patre ex se esſia determinata vt primū subsistens; p intellectū fæcundū vt secundo subsistens; p voluntatē, vt ad tertiū subsistens. Ad 13 non factiuæ, qa nō exeunt ad opus extra; non qa nō pducāt intra se.2 vt operationes sūt actus immanentes; vt pductiones habent terminū pductū.3 intellectio in facto esse ē qualitas 3 pductio intellectionis ē dictio. Ad 14 notitia genita in nobis ex indigētia, vt intellectus pficiatur;in Deo ex plenitudine fæcūditatis. 2 notitia ingenita ē essentialis, & operatio; genita est producta. 3 De' non pducit Verbū vt intelligat, notitia ē illi ingenita, & essentialis; sed vt fæcūd' memoria Pr̄ est. Ad 15 vna esſia, & qdditas in nobis ē pluriū; cur vna Dei numero nō pluriū psonarū? 2 nāræ non pugnat esse in plurib' 3 vna in plurib' relōne distictis,nō nāra.Ad 16 idē in esſia; distictæ personalr̄.idē in esse absoluto; distictæ in esse relatiuo. Ad 17 non respectu eiusdē. Tres vni' nāræ non pugnāt; tres s̄m oppositas relōnes, vnū in esſia. Ad 18 in maiori,esſia sīgularis: at comūis. Pr̄ & filius subsistunt incomūr̄. 2 in syllogismo expositorio,medi' termin' debet esse singularis,& incomūis vt cōcludat. Ad 19 motus ex terminis extrīsecè,nō intrīsecè & à priori; mot' rect',& obliquus possūnt esse ad idē vbi. 2 vbi forma fluens ē eiusdē rōnis cū forma terminātē,pductio in Deo ē relāo esſia q̄ ē termin' formalis, absoluta. 3 si termin' omnino incomūis, nō infinitus.Ad 20 pluralitas ex additione pugnat,non ex origine,& cōmunicatione.2 cōpositio opposita sīplicitati; nō pluralitas rōnū formaliū, q̄ transeunt in idem. 3 vnū in esse absoluto, tria in esse psonali, & oppositione relatiua.

Arguēt multi Thomistæ, rōne nō posse probari,etiā supposita fide. 1 matt. 6 tu es Chūs filius Dei viui, nèc caro, & sanguis reuelauit: sed Pr̄ meus.Matt. 11. nemo nouit Filiū nisi Pr̄, neq̄ Patrē nisi filius,& cui voluerit filius reuelare;ergo reuelatione nota. 2 Aug. 1 trin.c. 1,mysteriū supra rōnē,vt nèc sens',nèc rāo psuadeat. Dionisi' de diu. nom. & de mystica Theol. sine reuelatione pertingi non pōt.3 Nō à priori, qa nullius formalr̄ in Deo,vt nèc hui' misterij pōt esse causa; nèc à posteriori qa creaturæ pendēt à Deo vt vn' ē, nō vt trinus;nèc De' min' crearet vnus, q̄ trin'. 4 esse trinū Deū ē merè creditū;ergo nulla rāo.5 in nulla creatura expressa imago repsentās trinitatē; nā anima ē cognita vt effectus,nō vt imago; effect' pendēt à pōtā, q̄ ē attributū essentiale.6 vniuersitas creaturarū clamat, vnā esſiā esse vnius Dei, 7 si generatio in creaturis, ē cū causalitate, depēdentia, in aliena nāra. 8 si intellectus,& volūtas pducūt;

productũ ē accidens, ex indigentia intelligendi, & volendi, hæc nõ in Deo. 9 De° ex quo sũmè bon° ad intra, sũmè se cõicet; sufficit cõmunicatio ad extra; creatio etiã infinita, si nõ rõne ꝓductionis, aut rei ꝓductæ, rõne modi, qa ex nihilo, & infinitè non ens distat ab ente. 10 si nullã haberemus reuelationẽ, non possemus cogitare rẽ esse possibilẽ, & illius existẽ attĩgere. 11 si rõnes naturales adhibes, fidei dignitati derogas, nèc superãt nostrũ captũ. 12 occasio esset infidelibus errandi, nos leuib°, vt sũt rõnes naturales, moueri. tuti° ergo tm̃ scripturis inniti; & contra eos q scripturas non admittunt, defẽdi non esse impossibile, ꝙ fides docet, & argumẽta philosophorũ diluere. ℞ rõnes q̃; ꝓcedunt, minuũt fidẽ; sequẽtes roborant; magis intelligũt fideles, ꝙ credunt; credere sapiẽtibus ē tutissimũ; credentib° humana non negligẽda auxilia. Ad 1 fide credidit, nèc vt fide creditũ ē rão. 2 qa merito fidei caret, vbi rão dat assensũ. 3 non eodẽ motiuo fidei, & rõnis. 4 qa non ab homine, aut ratione cogitata sancta Trinitas. Ad id nemo nouit Patrẽ nisi filius; nocia intuitiua: at supposita fide; abstractiuè, à posteriori, adhuc ratio locũ hẽt. Ad 2 supra rõnẽ; qa oĩs insufficiens, nisi esset fides. qa diuina credẽda, nõ discutienda. qa fides animã facit certius quiescere, q̃ rão. qa sine ꝓuia reuelatione attingi nõ potuit. Ad 3 ē rão à priori in se, nõ extra sessũt tres ꝑsonæ, vbi duæ ꝓductiones per intellectũ, & voluntatẽ; duo termini producti, & vna persona imꝓducta. 2 si non rão causalis, alia saltĩ virtualis; si nõ re, saltĩ formalitas alia. 3 ab effectibus põt deduci, supposita fide necessariò; anima ē imago Dei trini. intellectus in nobis producit notitiã, & voluntas amorẽ, q̃ in Deo nõ sunt accidentia, sed subsistũt in nãra intellectuali, & ꝑsonæ. Ad 4 mere creditũ, qa sine fide nõ potuisset firma rõne attigi, vt vnitas Dei: at supposita fide, & reuelatione, anima cũ tribus potentijs in vna essĩa ducit ad Deum trinũ. perfecta imago dicit relationem realem ad id cuius est imago. Ad 5 pendent à Deo, qui est trinus & habita fide trinitatis; natura ēt ducit animam esse ad imaginem creatoris. 2 anima eadem in singulis partibus; cur non Deus idẽ in personis absque partibus? Ad 6 plures clamant vnam essĩam in tribus; in arbore frondes, flores fruct°; in vino color, odor, sapor; in sole, lux, calor, motus. In anima memoria, intellect°, volũtas. de tribus ex natura dicimus oĩa; hinc supposita fide, ratio etiã ducit in Deum trinum. Ad 7 causalitas, motus, dependentia, alietas imperfectio productionis cum motu; quare in Deo ratio productionis sine causalitate, & motu. 2 in creatis natura cõposita per partem se communicat: in Deo simplex, & fæcunda sine diuisione. in creatis quod Pater cõicat, à se tollit; quia diuisibilis; at Deus indiuisè totus in Patre, totus in Filio. Ad 8 accidens, quia à potentia ad actum; quia notitia in

nobis

nobis est fluens; cognoscimus, & pducimus p intellectũ notitiã, ob indigentiã intelligẽdi; at Deus nõ indigẽtia, sed fæcunditate; & plenitudine cõmunicationis. Ad 9, summè bonus ad intra, & ad extra; ad extra esse participatũ, ad intra esse imparticipatũ, & adæquatũ cõmunicans. 2 si infinitatẽ Dei ptingis, infinita cõmunicatio negari nõ põt. Ad 10 impossibilẽ nãra non põt cogitare; qa fides non ẽ cõtra rationẽ, supra rõnem. 2 qa nostra imbecillitas, sine fide ad trinitatis misteriũ, nũq̃ sic peruenisset; vt ad Dei vnitatẽ Philosophi peruenerunt. Ad 11 superat nostrum captũ: in prima apprehensione existentiæ; nõ supposita fide addere rõnem. 2 ratio pcedẽs, fidei derogat; nõ subsequens. 3 causa, & ratio adæquata naturalis derogat lumini supernaturali; non causa, & ratio nobis accomodata; aptata sunt sæcula Verbo Dei. Ad 20 verũ q consonat vero non est leue; imo subordinatur primæ veritati. 2 Verũ naturale, non ẽ adequatũ vero supernaturali; ducit ad illud. 3 mirũ, dicere leuia esse, q̃ tradũt Theologi vltra reuelationẽ ad mysteriũ trinitatis humano modo explicandum, probandum, suadendum, adorandum.

An essentia Dei absoluta generans, vel genita dici possit. 3

ABbas Ioachĩ putabat errasse Mag. sent. dari id Deo rẽ, q̃ nèc pducat, nèc producatur; Nã si est res generans, res genita, res spirata; & vltra res nèc generans, nèc genita; nèc spirans, nec spirata, ergo quaternitas. Ad id vitandũ, lapsus ẽ, tres psonas esse realr̃, & essentialr̃ distinctas; vnũ tũ vt multi fideles sunt vnũ, fide, & charitate; ex illo Ioãnis 7. Rogo Pr̃, vt vnum sint, sicut & nos.

Dico esšia Dei nèc generans, nèc genita dici põt; nèc terminus totalis productionis. ẽ de fide C. Abb. Ioachim, Cap. Damnamus de summ. trin. & fide Cath. Vna sũma res ẽ esšia, q̃ nèc generat, nec generatur. Scot. 1. d. 5. q. 1. d. 2. q 7. Prob. generãs à genito realr̃ distĩguitur, & ad genitũ realr̃ refertur; nihil .n. gignit seipsũ; si esset generans, & genita ad seipsã refertur, & à seipsa realiter distĩgueretur. 2 Pr̃ non esset realiter idem esšiæ, nèc formalr̃ Deus; nã si à Patre esset formalr̃ genita, à Patre esset realr̃ distĩcta; ergo aut Pater deitatẽ nõ haberet; vel alĩã deitatẽ possideret. 3 in creatis non ẽ forma, q̃ in recto generatur: sed cõpositũ, 7 met. in Deo esšia vt forma, psona vt pducta, & genita. Ait forma non ẽ p se, vt possit esse agẽs, & totalis terminus. sed rão agendi, esšia p se. C. forma in se existens, & rão essendi, ergo multo magis esšia Dei, q̃ existẽs in tribus, erit termin⁹ formalis. Negt esšia supplere vicẽ suppositi; ergo nec pduci, vt q. 4 implicat terminũ totalẽ pintelligi suæ generõni; nã esse suũ accipit generationẽ; esšia Dei pintelligitur in Patre, antequã filius generetur; ergo ipsa genita non est. 5 actio, q̃ nẽrio est suppositi agentis, vt realr̃ distĩcti à

termino, neq; esse essentiæ, q̃ se hēt vt forma cōmunicationis eadē in ꝓducente, & producto. 6 generatio fundatur in esſia, non tñ immediatè denominatur genita. 7 esſia ē susceptiuū illimitatū ad istas oppositas relōnes; generare, generari, nō distīcta ab eis, sed realiter idē eis. susceptiuū formæ aptū denominari ē realr̃ distīctū ab opposita forma; ergo esſia, q̃ simul ꝓductionib' oppositis ē idē, nō ē formalr̃ generās, nèc genita. 8 essentia vltimatè abstracta nō includit formalr̃, qcqd ē extra suā rōnē formalē; at generare, & generari nō nisi formalr̃ ꝑdicantur, ergo non denominant esſiā in sua abstractione, nisi formalr̃, p adjacentiā, & primo modo; sed esſia ē ad se, generare relāo; ad se non est idē primo cū relōne; ergo hęc non vera essentia generat. maior; esſia vltimatè abstracta est à suppositis qbus cōmunicatur, & formalr̃ illa non includit; nā in substantia vna abstactio, quidditatis à suppositis. Minor; si in substātia vna abstractio, naturæ à supposito; in accidentib' absolutis duæ, à subiecto, & à supposito; albedo à subiecto, & ab hac albedine; in relatiuis tres, à fundamēto, à subiecto, & à suppositis; vt Pr̃nitas in creatis, abstrahit à potēa generādi; à Patre; & hoc, & illo Patre. vltimata abstractio illa ē, qua nō concipitur, nisi essentia rei; humanitas tm̃ humanitas, substantiua ergo in Deo formalr̃; & p identēm enunciam'; Deus bon' Deus bonitas; adiectiua, verba: participia, nō nisi formalr̃; dicūt formā p modū adiacentis, & ad modū formæ se habēt, ideo in secundo modo dicendi ꝑ se; qa ergo generare se habet relatiue, & aduerbialiter; esſia ad se, nō ē idē primo modo, nèc ē vera essentia generat: nā opposito modo esset inclus' in suo ꝓprio modo esſēdi.

Vrgeri pōt pro Abbate Ioachim Ioan. 7. Rogo vt sint vnū, sicut & nos; fideles fide, charitate vnū. 2 August. 7 trin. c. 2 sapia Dei nata, ergo essentia; vtraq̃ absoluta. 3 Ricc. 6 trin. c. 22 multi his tēporib' nō audent dicere substantiā genitā. 4 esſia verè, & propriè cōmunicatur; ergo vere generatur; cōmunicare, cōmunicari relationes originis oppositæ, vt ꝓducere, & ꝓduci. 5 forma ex se denominans, vbi ē formalr̃ denominat; generatio actiua, & passiua sunt in esſia, ergo formalr̃ denominant. 6 Pr̃ generat, filius generatur; Pr̃ est essentia, filius est essentia; ergo essentia generat, & generatur; ꝑdicatū ꝑ se, supponit ꝓ eo cuius ē. 7 esſia pōt creare; et generare: nā si fæcunda ad extra, magis ad intra. 8 Pr̃ generat, filius generatur; Sp. Sanctus spiratur, esſia q̃ nèc generatur; ergo quaternitas. 9 Pr̃ est esſia, ergo esſia ē Pr̃, per simplicē conuersionē, ergo generat; de quo dicitur subiectū, & affectio subiecti. 10 esſia ē Pr̃, ergo Pr̃ filii, ergo generat; in relatiuis mutua ē consequentia. Ad 1 sunt vnū neutralr̃, vnitate nãræ, non masculine vnus, alius Pr̃, alius filius; vnū vt & nos; pro portione; sic vt vna nãra, ita fideles vna fide, & charitate sub vno

capi-

capite Christo Iesu; matt. 5 estote perfecti vt Pr̃ vester cælestis; nõ ẽ sensus, vt per essĩa perfectus ẽ Pr̃: sed modo possibili, gratia, virtute, donis. Ad 2 sapĩa ꝑ supposito, & hypostasi, nõ nãra; sapĩa abstrahit à subiecto, nõ à prĩcipio operandi, nèc vltimatè abstracta vt essĩa. Ad 3 in eo, ꝙ sonat contra Magistrũ, falsũ; magis cũ ecclesia, & concilijs. vel substantia genita; non in essĩa, sed ꝑsona, q̃ substantia. Ad 4 in creatis ꝑducere ẽ realis habitudo ad terminũ adęquatũ, & formalẽ, qua productũ accipit esse simplr̃, & sępè terminus formalis; in Deo producens ẽ aũ terminũ adæquatũ; ad formalẽ nõ ẽ distĩctio realis; nèc vt extremum relõnis. vel cõmunicans, & ꝑducens concurrunt in eodẽ: at non eadẽ relão cõmunicari, & ꝑduci. Ad 5 si subiectũ sit à formis re distĩctũ, & ad alterũ limitatũ; essentia nèc à relõnibꝰ re distĩcta, nèc ad alterũ limitata; sed re idẽ illis. Ad 6 maior supponit formaliter; minor identicè. substãtiua ꝑdicant per identẽm; adiectiua per inhærentiã; Pr̃ generat ẽ per adiacentiã; essĩa ẽ Pr̃ per identẽm Ais essentia est Pr̃, nèc per se, nec formalis; ergo per accidens. ℞ ꝑ extraneo, non ꝑpriè. identica, nõ formalis. Ad 7 creare ad extra nihil reale addit, sed velle Dei absolutũ. ꝑducere ad intra ẽ ordo realis ad genitũ; ꝙ non ẽ essĩæ ꝑcisè. Ad 8 trinitas, aut quaternitas non ex realitatibꝰ: sed ex personis realiter distĩctis; essĩa nèc generans, nèc genita. tñ in ꝑducentibus, & ꝑductis realr̃ indistĩcta. Ad 9 Pr̃ ẽ essentia, substantiuè; & identicè; generare ẽ Patris formalr̃, & adiectiuè; de quo dr̃ subiectũ, & affectio, sub alia, non eadẽ rõne, secus homo ẽ risibilis, species ẽ homo, species risibilis; generare, & generari apta ꝑdicari formalr̃, in essẽntia sunt identicæ. Ad 10 Pr̃ in sequela stat adiectiuè, & relatiuè; in antecedente substantiuè, ꝙ est Pr̃ est essentia; at generat non vt aliqd, sed vt ad aliqd. Ais in relatiuis cõsequentia mutua; si essĩa ẽ Pr̃, est filij, ergo filiꝰ ẽ filius essĩæ. ℞ si per relõnes sint apta referri; essĩa nèc referť, nèc relõnes de ea dicuntur formalr̃. C. genitũ vt genitũ est aliqd, essĩa simplr̃ aliqd. ℞ aliqd relatè, essĩa quid absolutè. generans ẽ ad aliud, essĩa ad se.

An essentia Dei æquè immediatè sit in tribus personis. 4.

ESsentia Dei hẽt ex se exisťam, & absolutã subsisťam, non incõmlẽ; nã infinita bonitas cõmlis; primitate adæquationis æque est eadẽ in tribus: at immediationis est in prima persona imꝑducta; nã vt primo adæquatè est ad tres personas, ita primo ex se immediatè est in Patre; & prima ꝑsona; & in suppositis ꝑductis per adæquatã cõmunicationẽ; debet ergo dari suppositũ improductũ à quo cõmunicetur adæquatè in esse per intellectũ, & volunta tẽ; ideo tm̃ duo producta; & productis debet ꝑsupponi subsistens improductũ: nã essĩa ex se immediate, & propria rõne est ad primã ꝑsonã, determinata ad cõmunicandum

dũ fæcunditatẽ.

Dico. essentia Dei primo adæquatè est determinata ad tres pso nas:at ex se prima immediatione suppositi ad personã Patris. 1. d. 5. q. 2. N. d. 7. B. d. 28. q. 3. H. I. Prob. in essentia oĩa q̃ sunt, habent ab ipsa, vt talia sint fundamentalr̃, & originalr̃; tñ sunt ex se formalr̃ talia; sed personæ pductæ habent esse formalr̃ tale per pductionẽ; & ante omnẽ productioné debet supponi pducens, ergo si adequatè in tribus, immediatè ex se in prima persona. 2 essĩa prius hẽt esse, q̃ intelligatur in persona; prius ẽ in se, q̃ in supposito prius ẽ quid, q̃ vt prĩcipiũ cõmunicandi; prĩcipiũ producẽdi, supponit esse, ergo prius vt in se, & in primo supposito pducente, q̃ in productis. 3 in Deo duo prĩcipia productiua intellect', & voluntas adæquata in esse, operari, & producere, ergo duo producta adæquata; sed idẽ simplr̃ seipsum nõ põt pducere; ergo ante omnẽ productionẽ debet dari producens, ergo in essĩa est immediatè simplr̃ suppositũ improductũ, à quo per pductionẽ cõmunicetur. 4 essĩa duabus personis, medijs prodñibus cõmunicatur; sed pductũ respicit producens, ergo ẽ persona improducta, in qua per se primo immediatè est determinata. 5 producta sunt duo, vt duo prĩcipia, ergo si improductũ, & ingenitũ, non esset ex se in essĩa determinatũ ad vnũ, qua rõne posset esse in duob', eadem rõne in infinitis; qcqd põt esse in pluribus, & nõ est ex se, nec ab alio determinatũ ad vnũ, eadẽ rõne posset esse in infinitis. 6 Hylar. 5. de Synodis, qui dicit duo innascibiles, duos fatet Deos; ergo si plura impducta, plura absoluta, nec relatiuè, nec disparatè essẽt relata, & infinita in genere entis: nec in ordine ad cõmunicationẽ 7 essĩa est in prima persona immediatè ex se, negatiuè; non positiuè ab alio per originẽ; vel positiuè formalr̃, non productione, & origine; vt quidditas est in habente quidditatẽ, suppositũ à se est in nãra; prius in nãra subsistens, q̃ producat; si nãra est prima entas ex se; est primũ subsistens à se. 8 essĩa Dei non est prĩcipiũ productionis, nisi vt coĩcidit cũ memoria, & voluntate; sed nõ est prĩcipiũ productionis nisi intelligatur esse in aliquo; ergo ex se determinata ad primum subsistens, & personam.

Arguent. Philosophi Idẽ non determinat se ad se; ergo prima persona nõ ẽ ex se determinata. 2 in Deo si potentia productiua ad intra; ergo producta infinita, vt põtia infinita. 3 põtia infinita, põt simul, in quot potentia finita durans põt successiuè; ergo in Deo simul infinita producta. 4 duab' personis adæquatè productis respondẽt duæ adæquatè producẽtes; ergo ad minus quatuor personæ 5 non magis subsistunt relationes passiuę, q̃ actiuæ, ergo si constituũt illę, & istæ. 6 oppositæ relõnes æqualis dignitatis, & cõditionis; ergo vt passiuæ constituũt, pariter actiuę. 7 si intellect', & volũtas producunt, etiã nãra; q̃ distĩcta à prĩcipio intellectiuo,

&

& Volitiuo; sic tria producta. Ad 1 non determinat se ad se, productiuè; formalr̃ est ex se ad primũ subsistens. 2 primũ esse, ex se est tale; ex se habet quicquid habet. Ad 2 producta infinitè adęquata in esse, iuxta principia fæcunda nãre primæ intellectualis, vt sunt intellectus, & volũtas. Ad 3 posa creata põt successiuè, quia nõ cõmunicat totã substãtiã, sed partẽ; in Deo eadẽ substãtia adequatè. 2 creatura põt successiuè, vnũ in fieri, aliud in facto esse; in Deo fieri, factũ esse est idem, sẽper adæquatè manens. 3 in creatis actus productionis fluit; in Deo permanet. Ad 4 duo esse producta adæquatè in vno repugnant, vt idem bis fieri simplr̃: at non duo prĩcipia producendi; idem agit nãra, & arte; idem intellectu, & voluntate. Ad 5 passiuæ sunt incõpossibiles, & incõmles; actiuæ possũt eidem subsistenti inesse, nec incõmles. 2 quo ad oppositionẽ æquè se habent; nõ quo ad constitutionem; idem agit duplr̃, non fit duplr̃. Ad 6 relões nullã in Deo dignitatẽ ferũt; nã oppositionem habent; dignitas, & perfectio in Deo vna, nèc habet oppositã. 2 æquales quo ad referri, & opponi; nõ quo ad cõmunicari. Ad 7 nãra simplex intellũalis nõ producit nisi intellectu, & voluntate. 2 nãra agit potentiis suis; si simplex limitata vt ignis, imperfectio est vt sua essĩa absq̃ facultate alia producat; at simplex illimitata, vt Deus, habet vt producat: at alia facultate, & formalit̃e. Ais Duo esse producta adæquatè eidem repugnãt; ergo & simplicitati Dei esse intellectu, & voluntate; generari, & spirari. 2 ignis simplex, nãra se cõmunicat; ergo nãra in Deo ℞ ad 1. duo esse, simplici repugnãt, nõ duplex cõmunicatio eiusdẽ esse, notitia, & amore infinito. 2 duo esse producta eidẽ producto pugnãt, nõ eidem nãræ esse dupliciter fæcundã. Ad 2 imperfectio ignis vt vna qualitate se disponat ad sui introductionẽ; in Deo ęqua perfectio intellectus, & volũtatis. 2 simplex infimũ caret perfectione pluriũ; simplex supmũ admittit in vno perfectionem plurium per sũmã identitatẽ, nõ formalit̃e.

An in diuinis Personis vere sit numerus realis. 5.

NVmerus trãscendens tũ corporeis, tũ incorporeis cõuenit, vt ens diuiditur in vnũ, & multa. Numerus p̃dicamentalis diuisione cõtinui oritur; vel cõnotat materiã sensiblẽ. trãscendens nihil addit rebus numeratis à parte rei, sed solũ conceptũ realem inadæquatũ, & obiectiuũ; p̃camentalis p̃ter vnitates numeratas p̃sefert realit̃em vnã ab illis distictã; nã est id totũ, aut q̃ resultat ex vnitatibꝰ, & aliquid est vltra vnitates simul sumptas; & ab vltima vnitate, vt forma vltima dãs esse, & vt informãs subiectũ, ponitur in esse formali numeri; formæ sicut numeri. alias esset vnũ per accidens, vt aceruus lapidũ, aut vnũ aggregatione; sic q̃narius est vnitas per se resultãs ex quinq̃ vnitatibꝰ; abstractꝰ à materia sm

con-

cōsideratione, est mathematicus; contractus, & vt cōnotat materiam insensibilem est physicus. In Diuinis nō est numer⁹ simplr̄,qui est in rebus, aut per se sensibilis, species p̄dicamenti positiui, hēt vnitatem formalem, aut vnitatē ex aggregatione: sed est numerus trāscendens;numer⁹,qui est cū determinatione personarū, & fit ab animá;sic ꝙ nō dicat imperfectionem in personis numeratis: nèc respondet aliqua nāra, & realitas cōmunis, nèc superaddit aliquid personis,& rebus numeratis à parte rei: sed solū dicit conceptū realem inadæquatū; & à parte rei primo diuersæ tā in re, quā in cōceptu reali adæquato sunt personæ.

Dico. In diuinis personis non est propriè numerus simplr̄, qui dicat vnitatem formalem, & superaddat rebus, & personis numeratis: sed vt numer⁹ est ab anima, solo conceptu reali inadæquato, & cū determinatione personarū. Scot. 1.d.24.q. vnic. & in report. d. 22. & ex 3. d. 22. q. 1 C. Prob. 1 numerus simplr̄, est aliquid p̄ter vnitates simul sūptas, & est id ꝙ resultat ex vnitatibus, habens propriā, & distīctā speciem; est per se, in se, & vna species ex se; ergo nō in Deo, & diuinis personis; q̄ sunt verè vnū simplr̄. 2 Arist.5 met. 19.sex,nō tria, & tria habet proprias differentias,sed semel sex habet propriā, & distinctā speciem; sed trinitas nō habet propriā, & distinctā speciē a personis,ergo nèc numeri simplr̄ vnitatem. 3 vbi est verè numerus,& fundatur in vnitate, partes sunt vnius rōnis à parte rei,vna nō includit aliā,& est pot̃a partis ad totū, personæ in Deo nō vnius rōnis, primo diuersæ; nō diuisæ,sed summe vnū,nō in pot̃a q̄uis in vltimo actu; ergo non numerus vt simplr̄ in re. 4 numerus fundatus in vnitate rei;conuertūtur cū ente, se habet in rōne partis, & est principiū continui; In Deo si est numerus personarū cuius principiū est vnitas, q̄ conuertitur cū ente; non tñ rāo partis, aut continui. 5 numer⁹ simplr̄ species quātitatis discretę,in Deo nulla quātitas. 6 si numerus simplr̄ in Deo; aut vnitas vltimo adueniens est causa vnitatis formalis numeri; aut est ex aggregatione vnitatū; non vt vnitas vltima, quia hæc non informat alias vnitates; si vt distās ab illis, distātia est relāo, numerus esset relāo; nèc ex aggregatione,quia vbi aggregatio ibi rāo prioris, & posterioris; Deo repugnat informari, & rāo prioris, & posterioris; ergo vera rāo numeri;hinc Boetius lib de trin. hoc verè vnū, in quo null⁹ est numerus.

Quod numerus trāscendenter, cū determinatione personarū;nèc vt realiter sit aliud à rebus numeratis; nisi conceptu reali inadæquato. Prob. Trinitas verè in Deo; sed trinitas dicit distīctionem personarū, non vnitatem; ergo cum determinatione personarū numerus in Deo; nō simpliciter vt res. 2 numerus personarū in Deo habet vnitatem ab anima, simul cōcipiente plura vnū, vel plures vnitates; & conceptus non erit ita perfectus cōcipiendo vnā personam,

nam, sicut cōcipiendo tres; ergo numer' in Deo, vt concept' totalis vnitatis in intellectu. 3 numerus cū hac determinatione personarū; abstrahit ab eo, ꝙ notat imperfectionem in numeratis, & à potal:te: nā in Deo distinctio sine diuersitate, potentialitē, aut aggregatione; ergo sola abstractio ab anima est à numero, non à realitate in rebus numeratis. 4 numerus trāscendens pertinet ad distinctionem, in Deo distinctæ personæ. 5 ex 1. cæli 2. hoc numero nos magnificare vnum Deum.

Argues Ioan. 14 hi tres vnum sunt; ergo verè numerus ab vnitate. 2 sunt tres personę simpliciter, ergo numerus simpliciter in re. 3 numerus simpliciter fūdatur in pluralitē simpliciter. 4 verus ordo trium sīpliciter; secunda à prima, tertia ab vtraq̄. 5 trinitas vere seruat suā vnitatem per modū totius, à parte rei in Deo, nō ab anima. 6 si ais; numerus dicit multitudinem; iā trinitas est pluralitas in personis. 7 aut numer' habet vnitatem formalem; quia vltima informat, & cōplet alias; aut vnitas est ex aggregatione vnitorū; vtrūq̄ pōt verè poni ad intra; ergo verè numer' realis, nō conceptu inadæquato. Ad 1 numerus sensibilis, in re, ex diuisione continui, species quātitatis est numerus sīpliciter; in Deo personæ nō habent aliquid reale numeratū, imo vnitatem summā, sine diuisione. ais esse personale, relatiuū est numeratū. ℞ numerus nō est relāo: sed quātitas discreta. 2 ēē personale, relatiuū in Deo est incōmle; numeratᷣ tm̄ per ordinem ad nostros cōceptus inadequatè. Ad 2 trinitas est sīpliciter, quo ad id ꝙ est in re; non quo ad vnitatē numeri in re. 2 in se trinitas nō est extra tres personas. nō aliquid reale trinū in tribus; nisi cōceptu inadequato. Ad 3 in pluralitē materialiter; formaliter in vera vnitate, & entē in re; q̄ vnitas ex diuisione continui; non ex trinitate, q̄ in re non est vnitas. 2 vnū & multa non sunt propriè opposita; nā vnū oppositū non constituit aliud; at secunda vnitas constituit multitudinem, ideo nō directè opposita: sed comitatᷣ oppositio. Ad 4 verus ordo personarū inter se: non ꝙ ordo sit alter à personis, vt numer' est aliqua forma realis. 2 vna ab alia; sed ipsa trinitas nō ē alia res numeralis à personis; nisi cōceptu. 3 trinitas fundatᷣ in vnitate, q̄ conuertitᷣ cū ente, vt sunt personæ; non ꝙ detur conceptus totalis vnitatis in intellectu, & cū re, nisi inadequatè; quia nō est vnius personæ, vt triū. Ad 5 est per modū toti' trinitas, in intellectu qui concipit plura vna; & vnā personā non vt tres: nō ꝙ sit res trinitas vltra personas. 2 trinitas est per modum toti' ab anima; extra animā non nisi personę. Ad 6 est pluralitas non per modum vnius, nec cōtinui diuisi. 2 ista pluralitas non est aliquid vltra omnes vnitates, seu personas simul sumptas: at numerus realis est id totum, ꝙ resultat ex vnitatibus. Ad 7 si dicatur primo; ꝙ vnitas vltimo adueniens ē causa vnitatis formalis numeri: nā formæ, & numeri recipiunt similitudinem comparato-

rum 8 met. forma vltimo adueniens est causa vnitatis subiecti, & numeri; in Deo relão realis nõ est causa vnitatis, sed distĩctionis; ideo nequit esse causa vnitatis numeri. si dicaẽ secundo; vnitas numeri ex aggregatione vnitorum; aggregata sunt sĩpliciter diuersa, nèc faciunt vnum, imo minus vnum, quã per accidens, vnum. ideo veri⁹ ꝙ vnitas vltimo adueniens sit causa vnitatis numeri realis; cum sit causa vnitatis subiecti; si Ais vltima vnitas nõ informat alias vnitates, q̃ sunt partes numeri. ℞ immediatè non respicit nisi propinq̃: at mediatè informat omnes, & afficit sua rõne formali; vt datis pluribus formis vltima informat mediãtibus aliis. ideo ℞ siue numer⁹ habeat vnitatem formalem ab vltima vnitate; siuè ab vnitatibus aggregatis, in Deo non est propriè numerus: sed si ponit ab anima, & cõceptu inadequato reali, sic est numerus. 2 numerus non simpliciter; sed cum addito personarum. 3 quãtum ad percipi, non quãtum ad esse. 4 trãscendens; nõ pdicamenti; cui respondet aliqua nãra, aut realitas numeri cõmunis.

An Tres personæ sint tres substantiæ in Deo. 6.

SVmitur substãtia, pro vt ratio per se essendi; non vt substat accidentibus; hæc .n. Deo repugnat; hinc August. 7 trin. c. 5 Deũ abusiuè dici substãtiã, cum nulli subsit. substantia vt dicit quidditatẽ, vel essentiã, absoluta est, nec referri potest; nèc plurificari in diuinis. substantia siue pro nãra cõmuni, q̃ in Deo est per exisñã in tribus absq̃ diuisione, non vt vniuersalis: sed de se hæc, subsistens, singularis, in vltima actualite, & vt rão sĩpliciter essendi, sic in Deo vnum per se esse, vna esŝia, subsťa, & nãra: at quia ratio subsistendi personalis in Deo est rão substantiæ, non inhærendi; & tria supposita dicuntur ſm substantiã rectè q̃ritur, si sint tres substantiæ.

Dico. Tres psonæ tres substãtię in Deo rectè dici nequeunt ex ꝙlib. 3 Q substantia dat esse simplr̃, ꝙ nõ est nisi vnũ. ꝙlib. 4 E est pfectissime esse, & non ẽ nisi esŝia. 1 d. 26 H ẽ ad se, absoluta, nèc referẽ, nèc multiplicaẽ. Prob. ex Lateranensi C. firmiter, & C. dãnamus, in Trinitate vna esŝia, vna nãra, vna substãtia. symbolũ Athanas. neq̃ confundentes personas, neq̃ substantiã separãtes. symbolũ Nicænũ, cõsubstantialẽ Patri. Hieronym. epist. ad Damas. sufficiat nobis dicere vnam substantiã, & tres personas. Aug. 5 trinit. c. 9. nõ audemus dicere vnã essentiã, tres substãtias: sed vnã substantiã, vel esŝiã, & tres personas. 7 trinit. c. 6 substantia qua Pr̃ est, & qua filius est, non qua Pr̃ est Pr̃. conc. Tolet. 6. c. 1. in Trinitate vnitas substantiæ, vt pluralite careat. 2 rõne; substãtia per se ẽ, absoluta, simplr̃ est primũ esse, sola esŝia est prima entas ad se, ex se, actu simplr̃ existens; ergo vna substantia. 3 rão substantiæ primæ; perfectè subsistere ad se, est esŝiæ; ad modũ secũdæ cõmunis trib⁹ est esŝia cũ sui identẽ absq̃ diuisione, & partitione, 4 tres psone non sunt tres sub-

substantiæ, vt secundæ, quia sub sistentiæ incom̄les; nèc vt primæ q̄a nō dāt esse simplr̄, sed incom̄le, hypostaticū, & relatiuū; & q̄ relatiue dicit̃, aliqd ē excepta relōne. 5 idē penitus per se esse; absolute esse, ad se esse, & substantiā primā esse; ergo in Deo tres ꝑsonæ non tres substantiæ, quarū vnū, idem, & simplr̄ est esse. ℞ Molina, Becanus, substantia vt per se existit, & non in alio, rectè tres substantiæ dici possunt. *C.* rāo substantię, & rāo ꝑ se essendi, & ad se; non relatiua. 2 rāo substantiæ est simplr̄ prima. 3 subsĩæ repugnat esse entē cōparatā, q̄ non dat esse simplr̄. 4 substātia prima ponit perfectionem in Deo, vltimā vnitatē, & actualitēm; ergo esſīæ ex se, non p relōnē cōuenit. 5 subsistſæ in Deo sunt in vna substantia, non tres substantiæ. 6 sunt termini cōmunicationis eiusdē substātiæ. 7 oīs substantia ad se subsistit; & maximè *Deus*, *August.* 7 trinit. c. 4.

Arguent Molina, Becanus, alij; tres ꝑsonas esse tres substantias, q̄a per se existunt, nō in alio. 1 Boet. persona est indiuidua substantia; ergo tres personæ tres indiuiduæ substantiæ. Hilarius lib. de synodis, affirmat, admissū fuisse esse tres substantias. August. 7 trinit. *C.* 6 *cū* q̄ritur qd tria? dicem⁹ tres substantias, seù tres ꝑsonas. Ansel. monol. c. penult. posse in diuinis dici vnā esſīā, & tres personas, seù substantias. Græci accipiunt substantiā, vt nos personā, ergo vt tres personæ, tres subsĩę. 2 rāo subsistſæ est rāo subsĩę. 3 personæ ꝑ vt per se sunt, nèc accidētibus substant, æquè admittunt rōnē subsĩæ, vt esſīa; ergo vt tres personæ, ita tres subsĩæ. 4 tres ꝑsonæ nō sunt in alio, vt in subiecto; ergo tres substantiæ. 5 tres ꝑsonæ nō sunt tria accidētia, ergo tres subsĩæ; nil mediat inter substātiā, & accidēs. Ad 1 indiuidua, seù incom̄lis rāo subsĩę; at in Deo multiplr̄ non cū subsĩa. 2 subsĩa seù subsisĩa, nō absolutè. August. ait disputādi necessite, & inopia uocū dicere possum⁹ tres subsĩas imꝑpriè, non accepta subsĩa ꝑ esse sīplr̄. Hylarius ait, admissum fuisse; nō q̄a rei ꝑprietas. 2 q̄a tres hypostases ad subsĩam spectant, & rōnes subsistendi in substantia. Ansel. tres subsĩas vt sumi possunt ꝑ hipostasi, non pro esse per se, primo. pro esse subsistſæ, tres subsistentes, non tres rōnes essendi simplr̄. Græci accipiebāt subsĩam, vt nos personam. 2 inopia vocū nomine subsĩę, q̄ latini personā, & subsisĩam incom̄lē. Ad 2 ē rāo subsistendi incom̄lis, non subsĩæ simplr̄. Ad 3 ꝑsonæ per se esse primum ab esſīa habent; non à relationibus. 2 subsĩa ꝑ vt substat nō est rāo, nisi in subsĩa finita, & in genere; rāo ē per se, ad se esse. Ad 4 non sunt in alio, q̄a non inhęrēt, sunt ad aliud, q̄a vnius subsĩę termini. Ad 5 subsĩa ꝑdicamentalis accidentib⁹ substat; substantia q̄ in Deo, qua Pr̄ est, & qua filius ē; non qua Pr̄ ē Pr̄, & filius ē filius. Aug. 7. trin. c. 6. 2 subīa in rigore ē aliqd ad se, non quid formalr̄ ad aliud; si formaliter ē ad alterū, iā nō ē ꝑpriè subsĩa. Ais nomē subsĩę ē à per se essendo, nèc sit in alio vt in subiecto. ℞ si relāo nō ē in esſīa, vt accidens in subiecto; emanat

ab essẽtia vt proprietas à natura. 2 ẽ ad aliud; & absurdũ ẽ substãtiam relatiuè dici; res ad se subsistit multo magis De⁹ 7. trin c 5. Adde inter substã, & accidens in prædicamẽto, nil mediat: in Deo duo modi prædicandi ad se, & ad aliud; absolutè, & respectiuè; substẽ, & relationis.

An Tres personę sint tres subsistentię. 7.

SVbsistere pro per se esse, vt excludit inhærere, & in alio esse; sic accidens nõ subsistit, sed substãtia quæ ẽ rão existendi in se, & pars substãtię per se subsistit, sed in toto. 2 pro per se existere, & per se esse independenter ab alio, vt à substẽtante, sic substã, & nãra tã in creatis, quã in Deo vere subsistunt, qa in suo esse non pendent ad aliud. 3 pro per se esse incomũi, Primũ excludit inesse: at nõ cũ alio esse, sic materia suo modo põt dici subsistens, per se ens, per se existens, nõ inhærens; sm̃ excludit inesse, & pendere ad aliud, ponit perfectũ esse: at nõ incomũitem. tertiũ subsistere supponit perfectè esse; sed nõ includit illud formalr̃, sed tm̃ ponit formaliter incomũitem, vt quo, & quod; sic rão subsistendi est id quod ẽ rão incomũitis per se essendi; & hæc ẽ relão, nec ẽ perfectissima rão essendi; ex qđ 4 M. qđ. 5. V qđlib. 9. A. Quare suppositũ non ordinabile ad vlteriorẽ actũ, nèc aptũ alteri cõponi, dicit̃ per se subsistens; siuè cõueniat per essẽtiã, & sui rõnem, vt in Deo; siuè per participationem, vt esse totius, est à partibus.

Dico In Deo sunt tres subsistẽtiæ relatiuę, seù rõnes existendi incomũes. Scot. 1. d. 19. q. 2. Vna persona ẽ in alia per circũincessionẽ, non vt nãra in supposito, nõ vt forma in materia: sed vt subsistens in subsistẽte. 26. q. 2. d. 1. q. 1. C. d. 6. q. 1. E. & alibi 1 Prob. ex Ephesin. 5. synodo, si qs nõ cõfitetur vnã deitatẽ in tribus subsistentijs, seù personis adorandã, anathema. actione 4. lateran. sub Martino 1. c. 6. Florent. sess. vltim. vnitatẽ essẽtiæ; trinitatẽ personarũ seù subsistentiarũ confitemur. 2 subsistẽtia vltimus terminus naturę constituens personã, in Deo tres personæ; ergo tres subsistẽtię relatiuæ. Maior, Patres Græci idẽ nomine hypostasis intelligunt, quod latini nomine subsistẽtiæ. 3 pro eodem sumunt Theologi; subsista, hypostasis, suppositũ & persona; si ergo tria supposita, tres relatiuę subsistẽtiæ. 4 tres diuinæ personæ vt realiter distinctæ in seipsis existũt, nõ sunt in alio vt subiecto, nõ formę quæ inhęrent, neq actuant, aut informant; nèc vt partes, quæ constituũt vnũ cũ nãra, ergo subsistunt. 5 vt realr̃ distẽ sunt indepẽdentes ab alio, cui inexistũt, & à quo substententr; imo incomũes vt quo, & quod; ergo vt habẽt personalites realr̃ distinctas; ita & subsistẽtiã realiter distinctã. 6 Incarnẽ, nãra humana nõ sua, sed Verbi subsistẽtia ẽ terminata eius dependentia; ergo persona ẽ subsistẽs. R̃ Durãdus, Capreo Ferrara, sũt tres subsistẽtes adiectiuè, non substantiuè: nã personæ à relõne habent esse incomũe relatiuũ; ab essẽtia esse subsistens. C. tres personæ sunt tres subsistẽtes, non tm̃ adiectiuè, sed substãtiuè; ergo habẽt tres subsistẽtias distinctas, non

ab

ab essĩa. Antec. in trinitate non numerãt sĩpliciter cõcreta; seù cõstituta, nisi etiã formæ, qbus constituũtur: sed multiplicantur tres subsistẽtes, ergo tres subsisẽ personales. 2 relõ diuina, vt realiter distĩa ab alia, nõ inhæret, non aduenit, ergo subsistit. 3 constituit personã incom̃lẽ, suppositũ ẽ termin⁹ ꝓductionis, opponit vt ꝙ alteri incom̃li, ergo subsistit. 4 hum̃tas Christi aßũpta ẽ ad subsisẽtiã Verbi, nõ absolutã, essẽtiãlẽ, sed relatiuã personalẽ; ergo subsisẽtiæ relatiuæ in Deo. Antec. si subsisẽtia Verbi absoluta, esset cõmunis tribus; nèc magis Verbũ, q̃ Pater, & Sp. S. esset incarnatũ. 5 personæ relõnib⁹ distĩctis sunt realiter distinctæ, incom̃les, habẽt subsistẽtias, ergo vt tres personæ, tres subsisẽtię. 6 incom̃lis existẽtia personæ non ẽ ab essĩa, q̃ non dat subsistere incõmunicabile, ergo à personalitate.

Arguẽt Duran. Paludanus, Capreolus, Ferrara, plures Thomistæ. 1 vna tm̃ subsisẽtia in Deo, qa vna tm̃ essĩa, à qua personæ habent ꝙ subsistant. 2 nihil subsistit per relatiuũ, sed per absolutũ; Aug. 7 trin. c. 4 oĩs res ad se subsistit, quãto magis Deus. 3 si persona hẽt esse subsistẽs, esse incom̃le, esse relatiuũ distinctũ ab aliis; tñ hæc oĩa ꝑstat, nõ ex ꝓpria rõnę, ẽ subsistens per essĩã cui ẽ idẽ, est incom̃lis, & relatiua ex proprietate personali; ergo esse subsistens tm̃ ab essĩa, qua sũt. 4 relõni vt relão est, repugnat esse rõnem subsistẽdi; suũ esse ẽ ad aliud, rão subsistẽtiæ est ad se. 5 subsistere in Deo ẽ modus essendi perfectisſ⁹. ad se, in se, & à se, ergo vnus in Deo rõne solius essĩæ. 6 ẽ perfectio sĩpliciter; melius est ipsũ, q̃ non ipsũ; relationes non dicũt perfectionẽ sĩpliciter, nèc meliores ipsę q̃ non ipsæ. 7 subsistere, vt subsistere est aliqd ad se; esse ad aliud, & subsistere non consistunt, est abusio vocũ. 8 Aug. 5 trinit. c. 7 vt ab eo ꝙ est esse, essĩa; ita ab eo ꝙ est subsistere, subsĩa, absurdũ vt substantia, & subsistere sit relatiuũ. Ad 1 subsistere vt per se esse, sĩpliciter, absolutè ab essentia: incom̃liter, & personaliter esse, vt rão essendi incom̃lis est personæ. 2 subsistere vt hoc aliqd incom̃le à personis; vt esse sĩpliciter ab essentia. Ad 2 nil ꝑ relatiuũ, ꝙ aduenit, & inhæret: per relatiuũ, ꝙ manet constituit. 2 relão per esse in, vt respicit suppositũ constituit; vt respicit terminũ refert; est per se quia non inhæret, est ad aliud quia habet oppositũ ẽ rão per se essendi incom̃lis. August. vnũ subsistere, absolutè, ad se, simpliciter, & vna subsĩa. 2 ibi probat, modũ loquẽdi latinorũ, tria in diuinis appellari tres personas, non tres subsẽtias, ꝑferri Græcis, quia tria dicũt tres subsẽtias; hinc sumit subsistere pro vt formaliter ẽ ad se, nõ ad aliud; ꝓ esse sĩpliciter, non pro esse incom̃li. Ad 3 rão subsistendi incom̃lis est rão per se essendi persõnalis, numerabilis, hinc non ab essentia. 2 est constituens, nõ aduenien, nèc inhærens; hinc subsistens. Ad 4 relão in Deo, nõ tm̃ respicit oppositũ, sed hẽt proprium esse. 2 non ẽ ad alterũ, nisi sit in se; nèc entas incom̃lis in nãra intellectuali, nisi subsistat; nèc personæ tres, nisi subsistãt; nèc producen-

ducentes, & productæ, nisi subsistant. A is ab essia. R essia non producit, non ē persona, ideo subsistit, producit, & producta ē psona. Ad 5 subsistere absolutè, comliter est perfectio, nō incomliter, & psonalr. 2 rāo subsistēdi, & subsťæ q̄ perfectio ē comlis, nō incomlis, vbi non ē melior vna, q̄ opposita. Ad 6 ꝙ est qdditas, absoluta, ex se perfectio simplr, non ꝙ est rāo essendi incomlis. Ad 7 subsistere est ad se; qa nō inhæret, non dependet, in substētari non ē ab alio; nō tñ excludit referri ad terminū. 2 relōnes creatæ non subsistunt, pendent à subiecto cui inhærent, & supposito à quo substētātur; in Deo relōnes pullulant nō vt formæ, & actus essię, sed qbus psonæ subsistunt. 3 essia, & relāo sūt in persona, neutra est in altera vt formans: sed vt perfectè idē, nō formalr. 4 essia qua Pr ē De⁹, non qua Pr est Pr. Ad 8 ab eo ꝙ ē simplr essia; ab eo ꝙ est Pr personalitas 2 subsistæ personales, nō sunt quib⁹ essia accipit esse, sit subsťa, & Deus; sed quib⁹ supposita subsistant. nèc quibus formalr sūt De⁹: sed quibus personæ; August. non eo Pater, quo Deus.

An detur in Deo subsistentia absoluta, qua hic De⁹ in se, per se, ex se subsistens sit, & in vltima actualitate præter subsistentias relatiuas personarum. 8.

DEus ensťas realis à se, ex se, sua quidditate actu, existens. simplr prima, absoluta, pelagus toti⁹ diuinæ substę, infinita radix ex qua oīa emanant; Scia, bonitas, intellectus, voluntas; essentialia, notionalia; dicere, & spirare, qbus sunt personæ; An essia vt prior naturalr habens esse actu ex se, & à se, q̄ sit in personis; non tm̄ sit deitas, sed hic Deus; nō tm̄ nāra, sed hæc nāra in suo esse indiuiduo singulari, adæquato, vt indiuiduū deitatis, nèc tm̄ existēs sed subsistens, in vltimo actu, nō tm̄ essiæ, existæ, sed subsistæ; ita vt det indiuiduū deitatis existēs, subsistens, per se, ex se, & à se; ꝙ sit primū esse, ꝙ psupponit priusq̄ subsistant personæ; sit plenitudo essendi non tm̄ nāræ, cui nil deficiat entis, sed hoc esse existēs. subsistens in vltimo actu, quo Deus, indiuiduū deitatis, absolutè existens, & subsistens præcisis subsistentijs relatiuis.

Dico. Verè in Deo subsisťa absoluta, cōmunis, & indiuiduū deitatis, hic Deus p̄cisis tribus subsistentijs relatiuis. Scot. ꝙlib. 1 essia prima ensťas realis à se, ex se, ad se; sua quidditate actu, siplr prima ingenere entis, à qua oīa. 1. d. 2. q. 4. 5. 1. d. 4. q. 2. Vna numero existens perfectè cōmunicata pluribus. 3 d. 1. q. 2. B. per se subsistēs in tribus, vltima actualitè, prius naturalr q̄ in personis. ꝙlib. 4 M. est rāo subsistendi, pro per se esse simplr, non vt incomliter esse; id. n. propriū personæ. 1. d. 5. q. 2. N. prius hēt esse in se, q̄ in supposito. 1. d. 7. B. prius in se, q̄ in personis. 2. d. 3. q. 5. D. de se hæc, nèc ibi cōtrahens nārā. Prob. 1 Aug. 5. trin. c. 7. oīs res ad seipsā subsistit, quanto magis Deus. 7 trinit. 6. subsťa est, qua Pr est, qua filius hēt esse; nō qua Pr est Pr, ergo est

ra-

ratio essendi simplr̃. 2 Damasc. 1 fid. c. 12. est infinitum essendi pelagus, tóta perfectio essendi simplr̃. 3 essentia habet suam vltimã actualitatem sine persona: nam entitas in se, absolutè perfecta, infinita, summe actu, independens, interminabilis. 4 essĩa sui nãra cõmunicabilis; nõ indigentia, vt natura creata à suis indiuiduis vltimo recipit actu existere; imo in se existens, vna numero, plenitudine perfectionis infinita in esse, nec vlterius terminabilis, vt completa sit, sed sua perfectione fæcunda eadem omnino est; ergo seipsa existit, & subsistit. 5 natura creata cõmunis, cõpletur contrahitur, diuiditur, terminatur, ab indiuiduis, & singularibus vltimũ existẽæ cõplementũ suscipit; nãra Dei eadẽ actu, in rõne entis infinitè perfecta, anteq̃ cõmunicetur, & postea sẽper eadẽ; ergo suũ per se esse, nõ est à p̃sonis. 6 Deus innitus in genere entis, tã negatione essendi ab alio, q̃ plenitudine, & totalitẽ essendi, cui nihil deest entis; ergo nihil ꝙ ad rõnem essendi, aut subsistẽdi absolutè pertineat, & Deitas nõ habeat. 7 nãra creata defectu entis, cõplementi, actualitis, non hẽt esse vltimũ, priꝰ q̃ sit in singularibꝰ, & indiuiduis cõmunicata; ergo natura Dei sola rõne nãræ, est vltimatè per se existens, subsistens, singularis. ℞ Vasq̃z essĩa Dei sine exisĩa tribus cõmunis, nõ dũ cõpleta, nèc terminata, donèc addãtur origines, q̃bus subsistũt personæ. 2 essĩa Dei, adhuc apta vlterius relõnibꝰ terminari; nèc per se subsistens. C. essĩa Dei ità actu, vt neq̃at cõpleri, actuari, aut terminari, sed simplr̃ est per se, & in se; nèc ẽ in suppositis, vt illis formalr̃ sit, & existat; ergo seipsa est subsistens. 2 entitas cõmunis, non indigentia essendi, sed fæcunditate cõmunicãdi suã entirẽ, ergo nõ subsistit psonalr̃, sed in ea subsistũt personæ. 3 personæ in ea non vt formæ sibi dãtes esse; nèc vt supposita quibus recipiat esse; sed vt illis cõmunicet esse; ergo ens à se, ex se, per se simplr̃ plenũ, & totalr̃ subsistens. 4 est prima in genere entis, negat esse ab alio, oĩs perfectio, negatio limitis essendi, nihil entis ei deficit, ergo perfectè in se existit, & subsistit. 5 relão in diuinis denominat suppositũ, non essĩã; quia non actus essentię; nèc prius inest essĩę, q̃ personæ; ergo non subsistit essentia per relõnes, sed seipsa. 6 relatiuũ prius ẽ ad se, q̃ sit relatiuũ; nã aliquid est excepta relatione, ergo prius subsistit essentia, q̃ in ea relõnes. Adde Dionys. de diu. nom. c. 1. bonitatis subsisĩã ipsã esse omniũ substentiũ vnam. Nyssenus in vita Moysis, essentia Dei verè subsistit. Boet. de duab. nãris. Vsia, & Vsiosis grecè; latinè essentia, & subsisĩa. Athanas. in comp. fidei; Deus cuius non est auctor, & nihil deest essentiæ, q̃ per se est, nèc alio eget, vt subsistat. Aug. 7. trin. c. 4. subsistere vt cõpetit substẽæ ẽ esse omnino ad se; aliud Deũ esse, aliud Patrem esse; ab eo ꝙ est esse essentia; ab eo ꝙ est subsĩa est subsistere; oĩs res ad se subsistit, quanto magis Deꝰ. Nicænũ act. 4 confitemur trium personarũ vnã subsisĩam; ibi nõ vt relatiua; ergo absoluta. Demũ; essen-

essentia vltimus actus, nõ ampli' actualis, cõponibilis, nèc pars, nèc determinabilis; hęc repugnãt nãræ infinitæ, & in actu perfecto; sua infinitate formali, & radicali, nequit esse, venire in compõnẽ alterius; nèc esse pars, forma, actus, poťa, aut determinari vlterius; ergo relões nõ determinãt nãrã vt subsistat, sed personas; sunt actus personæ, nõ essiæ; nèc in essẽtia nisi per identẽm, & vt pñitas est incõmlis in vltima determinatione; ita essentia in vltima actualite, non in poťa, Nèc relatio est actus esse: sed personæ; nèc constituit ad se, & in esse simplr: sed in esse incommunicabili.

Arguent Henricus, Marsilius, Alensis, Vasquez, plures Thomistæ, nõ dari absolutã subsisťã à relatiuis distam. 1 Damasc. lib. 1. instit. c. 1 Vsia, Vsiosis, hypostasis; idẽ ac nãra, subsťa, subsistentia; ergo nõ essentia cõmunis, sed hypostatica, & personalis subsistit. 2 Toletanũ sm, non est idem nãra, & subsisťa. 3 subsisťa ẽ vltim' termin' nãræ cõstituens personã; vt. n. exisťa vltimus actus essentiæ, ita subsistentia vltimus existentiæ terminus; ergo vt implicat personã esse absolutã, ita essentiã esse subsistam, q̃ ẽ relatiua. 4 subsistẽs in se habet sic esse actu, & in se ita cõpletũ, & determinatũ, vt amplius actuari, cõpleri, terminari non possit; essẽtia p̃riè sub cõmuni existẽtia, nõ est terminata, saltim nostro modo, donec relõnibus originis termineetur; ergo sine illis non subsistit. Minor; sine illis concepta, ad huc remanet, vt illis terminetur, & subsistat, ergo per se non subsistit. 5 essẽtia Dei ex se, non habet esse in alio, vt subiecto; tñ est in alio vt supposito; ergo non est vltimo terminata, & subsistens. Sequela, esse subsistens tale est per se, vt sit oppositũ exiſtẽti in alio vt subiecto, & vt supposito. 6 si exisťa communis vere poneret formaliter essentiam per se subsistere, verè essentia posset intelligi absq̃ sua existentia; ad differẽtiã sui ipsius, dum in concreto accipitur: sed essentia sua quidditate formalissime existit, ergo in concreto tm̃ subsistit in personis: nã subsistere addit ad existere. 7 subsistere formalissimè ponit esse incõmle. 8 aliud nãra, siuè substãtia, aliud subsistentia, siuè persona. 9 si p̃cisis, & abstractis relationib', maneret hic De' subsistens; posset concipi vt creans; prius q̃ generans; nã Deus creat, conseruat, agit ad extra; generat Pr̃; ergo si intelligitur pri' vt subsistens Deus, prius creat, q̃ generat. 10 etiã prius esset generans, q̃ Pr̃, nã prius vt subsistens De' esset verè intelligens, & fœcund'. 11 si vna tm̃ persona absolutè in Deo abstracta personalitate, maneret deitas, non hic De', ergo precisis personalitatibus, non est subsistens Deus, sed deitas. seq̃la; tres aut vna subsistentia in Deo, non tollunt, nèc addunt ad naturam Dei. 12 sũma sĩplicitas tollit duas subsistentias à personis; necesset vnũ subsistens, duplex subsistens; essĩa, & relão, nèc idem simplex, & vna persona. Ad 1 Vsias, Vsion est natura, & substantia; hypostasis, subsistentia incõmlis, qua

subsistunt psonæ, non vt subsistere conuenit subsſæ à se. 2 Patres Græci ad mysteriũ trinitatis explicandũ, subsistere dant psonis; subsſam, essiã dicũt nãrã, nõ qn subsistat; sed vt opponitur subsistẽ incomli; Nicena sub Agatone, triũ personarũ vnã subsisſam. Ad 2 nõ idẽ si subsistẽtia ꝓ persona, & hypostasi; non ꝓ esse p se, ex se, in vltimo actu substantiæ. 2 non idẽ subsistere absolutè, ac incomliter; qa nõ eiusdẽ rõnis specificæ; tm̃ transcendenter; conueniunt cõmuni cõceptu vltimæ actualitatis; nõ realitate subsisẽ, vna qdditatiua, altera hypostatica; absoluta, & relatiua; ad se, & ad aliud. Ad 3 vltimus terminus constituens personam est incommunicabilis subsisſa; at vt perfecta, & completa ratio essendi, est etiam deitatis. 2 esse incomlem est personæ absolutè p se esse, sua qdditate formalissimè, etiã essentiæ. 3 subsisſa abstrahit ab absoluta, & respectiua; tm̃ dicit vltimã actualitatem rei. Ad 4 essentia sic cõpleta, perfecta, actu, vt nõ ampli⁹ perfectibilis, hĩc subsistens. 2 cõmunicatio, non indigẽtia suæ entitatis: sed fæcũditate. 3 in creatis nãra est in supposito, vt habeat vltimũ esse; in Deo personæ non vt dantes esse, nèc quibus accipit esse, sed quib⁹ dat esse, & quo formalr̃ sunt, & Deus sunt. 4 relatio pullulat ab essĩa, non vt sit per se subsistens, nèc vt forma essĩæ, sed vt nata esse Deus formalr̃ Deitate non vt informãte: sed vt existente: eadẽ perfectissima identitate. Ad 5 relão ẽ essĩæ, nõ vt quo formalr̃ determinetur, sit contracta, actuata; nã hæc repugnant infinitati essentiæ; q̃ primo occurrit sub rõne actus infiniti, per se, & cõpletè. sed essentia est fundam̃ relõnũ, non totale, sed per modũ formæ perfecte, in qua relationes natæ sunt subsistere. 2 essĩa, & relatio sic in persona, vt neutra sit in altera vt forma informans, sũt perfectè idẽ, non formalr̃. 3 relão non perficit essentiã, nèc termin⁹ formalis receptus in essĩa; sed ipsa essĩa ex qua relão est, & qua Deus; & formalis terminus generationis: Ais in creatis nãra, ex actu indiuiduo cõpletur. Ꝑ creata cõmunis indigentia; at essĩa Dei comis non vt materia formæ; nõ vt pars toti; non vt qdditas creata suppositis à quib⁹ recipiat hoc esse; sed in se ens simplr̃ primũ, se totũ, in se bonũ, & hoc bonũ vt ab eo, & in eo recipiãt esse supposita, non vt hæc cõpleant esse. Ad 6 essĩa in concreto nõ supponit primo ꝓ tribus suppositis; sed ꝑ singulari deitatis, quo hic Deus à se, per se, ex se in esse pleno, ac cõpleto; hinc essĩa nõ ẽ sine sua exisĩa; nã concretũ, & abstractũ, tm̃ rõne, & modo cõcipiẽdi distĩcta sunt, at idẽ obiectũ formale. 2 subsistere relatiuũ addit ad existere non esse simplr̃ essentiæ, sed esse ꝑsonale Ad 7 si est esse psonæ; non si est esse per se. 2 si ꝓpria rõne distĩguat realiter vnũ ab alio: non si tm̃ dicat p se esse, excludat inhærere, aut in alio esse, vt pars in toto, sic vnũ subsistere in Deo, vt vnũ per se esse. Ad 8 aliud vbi distm̃ esse, & hoc esse; in Deo idẽ esse, & hoc esse. 2 nãra, & subsistere absolutè idem; in-

Vu com-

communicabile, & psonę nō idē. Ad 9 hic Deus subsistens ad intra absolutè pintelligī; vt creans est essentiale ad extra, & psupponit actus notionales ad intra generare, & spirare. 2 quo ad esse absolutū in se, nō quantū ad esse alterius à se. 3 creare ē rāo extrīseca, libera, non necessario intrīseca Deo, vt generare. Ad 10 generare, & esse Patrē idē in Deo; eo generat, quo Pr; at non deitate generat, nèc vt subsistēs essentialr̄: sed notionalr̄, & personalr̄. Ad 11 si vna tm̄ psona absoluta, non posset abstrahi subsista, vel persona à nāra: nunc abstrahūt subsistẽ relatiuæ à nāra, qa non illi essentiales. 2 tunc tota entas incōmlis; & hoc esse in cōmle, & psonale esse; nunc essīa ē in vltimo actu, & determinatione, vt qdditas, & rāo essendi sīplr̄; relāo vt rāo essendi incōmlis; nā essīa ē talis, relāo talis, fundamentalr̄ ab essīa, de se hæc, & illimitata pôt vtrūq cōcipi, qd ipsa sit in se, & q sint termini suæ cōmunicationis. Ad 12 multiplex, vt actus, & pota derogat simplicitati. 2 relāo actus psonæ, non essīæ; & in essīa, per identẽm. 3 quarū vna sit pars, pota, cōponibilis alteri; non vt actus essendi simplr̄, & hypostaticè; vt qdditatiuus, & psonalis, q transeunt in perfectā idētẽm. 4 indiuisa cōmunicatio eiusdē esse, cū identẽ sūma, & idem ē esse, q hoc esse, nèc qcq in pota, esse ē subsistere. 5 si relōnes oppositæ incōmles subsistūt; rāo cōmlis, quæ de se est hæc, & ad se est, maximè subsistit.

An personæ diuinæ sint seipsis constitutæ, an per proprietates absolutas, aut relatiuas. 9.

MAg. Sent. Prępositiuus, Ariminus putāt Personas seipsis, & se totis constitui, ac distingui; non p relōnes vt per aliquid sui, & pr̄nitatē nō esse aliqd Patris, sed ipsū Patrē, & abstracta, & concreta p eodē prorsus in Deo supponere. Ioannes à Ripa, & Liconiensis constitui, & distingui pprietatib' absolutis; relōnes insurgere psonis iā constitutis, & distinctis; vt in creatis ē suppositū in esse suppositi suo intrīseco absoluto; ab eo pcedit actio; inde in actione relatio agētis; ita in Deo ē suppositū Patris per absolutū, à quo actio generādi; & in actione fundatur relāo generantis, & pr̄nitas; hinc modi intrinsecè absoluti, nobis incogniti; determinātur p relatiuas pprietates, & quasi à posteriori per relōnes cognoscimus personas; & nomina Patris, & filij in Deo non esse ppria nomina personarū sed imposita ad signandū personas, & relāo supponit iā constitutā personā; nec id quo aliqd refert, constituit id q referi. Cōmunior sententia; psonas constitui, & distīgui p relationes originis: at nō cōueniunt. Bonauen. 1. d. 26 ar. 1. q. 3. non vt relōnes, & habitudines, sed vt origines, emanationes, & actus notionales; nā origo, & emanatio ē vt prior, relāo vt posterior, cū ē origo actiua, est psona Patris, passiua filij; relatio subsequitur psonas, & ab illis insurgit. Thomas 1. p. q. 40. art. 2 potius p relōnes, quam

quam p origines; qa relatio, pr̃nitas qd intrinsecũ Patri, generatio, vt qd extrĩsecũ, & vt actio egrediens à Patre. Scotus 1. d. 26. q. vnic. siue per relõnes, siue p absoluta; nihil esse contra fidẽ Trinitatis; cũ quolibet horũ, põt stare veritas fidei; ita p̃sertim lit. K. At si dicatur cõstitui per relõnes, vt relationes sunt, vna realitas in Deo origo, incom'itas, & relatio; hinc pmiscuè Scotus vtitur his vocib', nunc relõnis, nunc origi nis, nũc vt incomlis. 1 d. 5 q. 2. H. supponit personas constitui ex essĩa, & relõne originis. ex d. 2. q. 7. FF. d. 8. q 4 Q hæc tria relão, origo, incomlitas non nisi vna simplex positiua realitas. qlib. 4. & 5 relõnes originis, vt constitutiuæ rõnes subsistendi incomles. d. 26. X. Pr̃nitas vt cõstituit formalr̃ incomlis. d. 26. ad 4. per ingenerationẽ intelligit omnem pprietatẽ personalẽ. d, 28. q. 3 D Patrẽ cõstitui relõne positiua. d. 31.

Dico 1. Personæ diuinæ non primo sunt seipsis distĩctæ, & cõstitutæ. 1. d. 26. initio. Prob. nõ sunt primo diuersæ, sed necessario habent, quo conueniunt, & quo differunt: ergo non seipsis, nèc se totis primo sũt. Antec. habent cõmunẽ essĩã, qua conueniunt; oppositas relõnes qbus differunt; ergo non seipsis, & se totis; nã pprietates quibus personæ distĩctæ sunt, non sunt essĩa qua vnũ sunt. 2 Pr̃ intrĩsecè includit essĩã, & pr̃nitatẽ, ergo ex illis, nõ seipso. 3 si Pr̃ seipso distinct' à filio, ergo seipso à Sp. Sãcto; ergo eadẽ relõne ẽ ad illos. 4 in vna psona plures pprietates; si Pr̃ non esset ingenit' adhuc posset esse Pr̃, & è contra, August. lib. 5 trin. c. 6. & si per vnã nõ esset distĩct', adhuc posset distingui per aliã; ergo non seipso, sed alio quo distĩctæ, & quo conueniunt. 5 in Patre generatio actiua, & spiratio actiua; in spiratione actiua nõ ẽ distĩctus à filio; ergo non se toto sed aliquo est Pr̃, q non ẽ in Filio; nèc se totis primo. 6 ecclesia, in essĩa vnitas in personis pprietas; proprietas nõ ipsa persona, sed in persona. ℞ Gregor. pprietas in persona, nõ constructione transitiua, vt qd distĩctũ: sed intransitiuè, proprietas q̃ ẽ persona. C. tũc nulla esset à parte rei cõstitutio personarũ, nèc relão personalis. 2 vna persona nõ esset distincta ab alia reali proprietate. 3 Pr̃ si non esset ingenitus, adhuc posset esse Pr̃, ergo pr̃nitas, & esse ingenitũ, non vnũ. 4 relõnes in Deo, non vt qua Deus ẽ Dñs, sed qua re ipsa generat, ergo reales, q bus personæ. 5 relõnes originis à parte rei numerãt trinitatẽ; ergo faciunt distinctionẽ in personis; ergo pprietates transitiuæ, non intransitiuæ. 6 nõ ẽ vox, nomen, sed pprietas tres esse personas; ergo, & quibus sint personæ. 7 cõstitutio non ẽ vt Deus, & Deitas; sed vt essĩa, & pprietas personæ; nõ p intellectũ, sed actu in Deo, non vt abstractũ, & concretũ, sed vt nãra, & suppositũ, ergo salua nãræ simplicitate, & vnitate, vera rão, qua sunt personæ. ℞ Thomistæ, ratione cũ fundamẽto in re. Vasq̃z. Molina solum virtute, & eminenter, non formalr̃ à parte rei constitui. C. à parte rei, & an-

te intellectũ. 2 non eminenter, & virtute ẽ rão personæ in Deo; ergo & constitutio 3 essĩa, & proprietas non rõne, & modo loqndi constituũt. 4 virtute, aut rõne cũ fundamento in re; non esset constitutio, s d tm̃ per ordinẽ ad nostros concept⁹ inadæquatos. 5 affirmatio, & negatio rõnis comlis, & non comlis; ad se, & nõ ad se, absolutæ & relatiuæ, non ẽ ab intellectu, sed in re; ergo constitutio à parte rei. 6 infinitas non tollit rõnẽ formalẽ propriã; ergo nèc constitutionẽ personæ; vt .n. non tollit entẽm, nèc rõnes intrĩsecas 7 infinitas essĩæ sibi identificat, non aufert realitẽm extremorũ. 8 per identẽm cũ infinito, auferť cõpositio cũ essĩa infinita; non realitas extremorũ, quibus infinitas essĩę ẽ cõmunis; nõ rõnes, & ꝑprietates in eodẽ infinito incomles. ex vnitate ad tertiũ infinitũ, non ẽ vnitas eorũ q in infinito; vt nèc ex rõne personarũ; pluralitas essĩæ; hinc ratio personæ nõ ẽ seipsa & se tota; nèc tm̃ virtute; sed formaliter incommunicabilis, vt & persona.

Arguẽt Gregorius Arim. Præpositiuus, & Magister. 1 ex Conc. Later. c. firmiter; si in Diuinis nomina essentiæ, originis, relõnis, & personæ, oĩa vna entas simplex; ergo seipsis sunt personæ. 2 tam simplex ẽ persona, vt essĩa; hæc seipsa ẽ, & disticta, à quo ẽ distĩcta; ergo & persona seipsa ẽ, & distincta ẽ. 3 simplicia seipsis, & se totis sunt, & distĩgũtur. 4 abstractũ, & concretũ in Deo idẽ significant; Deus, & deitas; Pr̃, & pr̃nitas; ergo idẽ ẽ Patrẽ pr̃nitate esse & distingui, ac seipso esse. 5 constitutio ex nãra rei exigit distinctionẽ ex nãra rei; ergo si actualis constitutio, actualis distĩctio, nõ sũma sĩplicitas. Ad 1 vna entas sĩplex, vt opponitur cõpositioni, & cõponibilitati, non vt excludat rõnes formales. 2 vna simplex propter identẽm cũ essĩa; nõ quia nõ maneant formalr̃ in ea rõnes personales. Ad 2 æquè sĩplex, quia eadẽ rão quiddĩa simplr̃, in essã, & personis: non quin rão formalis relõnis maneat, q̃ nõ ẽ rão essĩę. 2 æquè simplex: sed persona dicit aliqua, quorũ vnũ nõ ẽ aliud formalr̃; & Pr̃, & filius conueniunt essentia, non relõne. Ad 3 simplicia seipsis, quia ibi nulla ratio potentialis, nèc actuabilis: non quia rão essentiæ sit relão. 2 quia idẽ re; non formaliť. Ad 5 idem subsistens in forma, & nãra; non idẽ habẽs nãrã. 2 subsistens ꝙ notat solã nãrã; non ꝙ etiã respicit suppositũ in nãra: nã dicit essĩam & relõnẽ. Ad 5 distinctio ex nãra rei realis; rerũ separatarũ, aut separabiliũ tollit sĩplicitẽm, & cõponit. 2 q̃ per modũ act⁹, & potẽ; q̃ mutuo se actuant, non q̃ transeunt in idẽ. 3 relão actus personæ, non essĩæ. 4 sunt vna res, & essẽtia; plures ꝑprietates incomles, q̃ non actuant essĩã; secus in creatis vbi ꝑprietas actuat nãrã; Deitas de se hæc, actu, in vltima vnitate, & actualitate.

Dico. 2 Probabile est constitui, & distingui Personas proprietatibus absolutis. Scot. 1. d. 26 à lit. *A.* ad lit. L. vbi nèc scripturæ docet pugnare; quolib. 5. X 3. d. 1. H. si persona ẽ absoluta, absolutũ

ter-

terminat dependentiã nãræ humanæ; si relatiua, põt terminare dependentiã nãræ ad suppositũ, qa hæc relatiua, entas ẽ. Prob. 1. circa Articulũ Trinitatis, q̃ tenẽda ex fide tradit symb. Apostolorũ, Athanasij, Nicænũ. C. firmiter; & C. dãnamus de sum. Trinit. Conc. lugdun. sub Greg. 10: sed nullibi sancitur personas constitui ꝓprietatibus relatiuis; nèc dãnatur cõstitui, & distingui ꝓprietatibus absolutis; ergo nõ ẽ in fide parũ tutũ, improbabile, nẽ cõsonũ ecclesiæ asserere constitui proprietatibus absolutis. Minor; fides tm̃ declarat personas exprimi nominibus relatiuis; esse veras origines. 2 prouerb. 30 ꝙ nomen est eius? & ꝙ nomẽ filii eius si nosti? si nomẽ esset fili⁹, aut Pr̃, esset certus, & nõ dubius Salomon; ergo non propriũ nomen personæ est filius, nèc relão, sed aliud est nomen eius. ℞ Torres nomẽ Verbi inquirit, in nouo testamento expressũ Ioan. 1. in prĩcipio erat Verbũ, sẽper relatiuũ. Caiet. nomẽ filii s̃m ꝙ est in se. Suarez nomen dignitatis, & excellentiæ ad explicandũ proprietates. C. nomen relatiuũ satis exactè explicat æqualitatẽ cũ Patre, filiatio ẽ habitudo naturalr̃ similis. exactè filius genitus à Patre æqualis per emanationẽ; nominibus relatiuis iã æqualitas dignitas habeť; ergo propriũ nomen, seù absolutã proprietatẽ, & eius esse absolutũ q̃rit Salomon, ꝙ relõne filii? non habeť. 3 Isai. 53 generationẽ eius, quis enarrabit? esse geniti per respectũ, non q̃ritur; sed aliud, ꝙ ẽ esse potius absolutũ: nã generatio in creatis exactè declarat emanationẽ vnius personę ab alia, similis in nãra intellectuali; confusè personalitẽm absolutã, ergo absolutũ generationis, & filii Dei ꝓpriũ inuestigant Isaias, & Salomon; quia rão absoluta dignior, & ad se; & ad supposita, & personas spectant absoluta, nõ respectiua. 3 August. 7 triñ. c. 2. omne relatiuũ ẽ aliquid excepta relõne. c. 3. si Pr̃ non est aliquid ad se, non est ꝙ referť: sed persona Patris referť, ergo ẽ aliqd ꝙ referť, nõ ipsa relão, qua referť 4 absolutũ media relõne referť; ꝙ referť non ẽ posterius relõne, sed fundm̃, & prius nãra relõne; at hoc absolutũ nõ ẽ essña, ergo persona; ergo in Patre prius realitas personæ, q̃ relão: nã vt cõpositũ prius p̃exigit partes, & vnionem partiũ; persona prius ẽ realr̃, q̃ referať, & relatione informeť. 5 relão realis p̃exigit extrema distĩcta realr̃ 5 met. c. de eodẽ: sed pr̃nitas, & filiatio relõnes reales; ergo supponunt personas realr̃ distĩctas; ergo non constituũt: nã ꝙ p̃exigit distinctionẽ extremorũ realẽ, non facit distĩctionẽ eorũ realẽ; ergo absoluta vt priora constituũt, & distinguunt personas. 6 terminus per se generationis non ẽ relatio; sed qd absolutũ, per se subsistens 5 phys. 10 motus nõ ẽ in ad aliqd, nisi per accidens; ad relõne non ẽ per se mutatio, nèc relão ꝓducitur per se, sed cõproduciť ad ꝓductionẽ alterius; ergo persona ꝓducta, & suppositũ filii est aliqd absolutũ per se subsistens, cui ex generatione aduenit relão. 7 suppositũ p̃intelligiť suę actioni; agere p̃supponit esse; ergo suppositũ

Pa-

Patris generationi; in illo priori, aut suppositū Patris ē ad se, & absolutū: nā si ad aliud, & relatiuū, haberet correlatiuū, & filius esset anteq̄ produceretur; nā esset Pr̄ anteq̄ haberet filium; ergo prius ē suppositū per se esse. q̄ per se agere. 8 constituens p̄intelligitur cōstituto; si p̄rnitas constituit patrē, debet p̄intelligi personæ Patris; sed illa ē simul nāra cum filiatione, ergo filiatio p̄intelligr̄ Patri. 9 P̄rnitas sui rōne formali nō ē primo de se hæc, & incōmlis; ergo nō constituit in esse incōmli, & personali. Antec. circumscripta deitate, q̄ non ē de rōne formali eius ex August. 7 trin. c. 2 non eo Pr̄ quo Deus, p̄rnitas est indifferens ad finitā, & infinitam; ergo non de se hæc, & incōmlis. A p̄rnitate, filiatione, & spiratione pōt abstrahi cōmunis concept' relōnis, ergo nō primo diuersæ. Relatio, & absoluta nāra non faciūt per se vnū subsistens in genere substantiæ increatis; ergo multo minus in persona, vbi sūma simplicitas Dei; Antec absolutū, & respectiuū non sunt per se vnū, sed per accidēs vnū. 10 Ad absolutū in causa, sequitur immediate absolutū in effectu, inde insurgit respectus ex absoluto effectus ad causā; si sit realis mutuus, & reciprocus; ergo prius naturalr̄ ē habitudo p̄ducti sub rōne absoluta; q̄ insurgat relāo suæ productionis passiuæ. Antec. cū hic ignis generat hunc ignē, genitus ignis prius naturalr̄ ē in genere subsīę vt suppositū p̄fectū, q̄ in genere accidentis absoluti, vel relatiui; & prius subsīa perfecta in sui vltima actualiīe, & hypostasi; q̄ in se suscipiat relationē realē ad p̄ductionē; q̄ non ē non refert, ergo pri' in esse personali sunt personæ in se, q̄ relatiuæ. 11 persona Patris ingenita, & improducta primitate immediationis ex se, & per se hēt essentiā sine media p̄ductione; ergo pri' nāliter ē esse personale absolutū, q̄ pullulent ex essentia relōnes; ergo bene possunt concipi personæ in esse personali perfecto, q̄ pullulent relōnes passiuæ, & actiuæ, quib' referunt: nā ad absolutū Patris simplr̄, & personale; pōt sequi absolutū filii, inde insurgere relōnes originis. 12 Persona in quantū persona dicit esse ad se; imbibit cōceptū subsistēæ, vel substantię incōmlis, ergo maxime diuinę personę, q̄ perfectè subsistūt absolutas proprietates exigunt. Antec: persona siuè à Boetio descripta, rationalis nāræ indiuidua subsīa. siuè à Ricc. intellūalis nārę incōmlis exisēa; nihil nisi absolutū admittit; ergo perfecta rāo personæ in Deo, non dicit essentialr̄ relōnē, potius absolutā rōnē; definitio exprimit intrīsecā rōnē definiti. 13 si relāo constituit per se primo personā, æq̄ sp. Sanctus esset naturalr̄ p̄ductus, & per modū nāræ, vt filius; nā æq̄ naturalr̄ relatiuū respicit suū correlatiuū, imo vtraq̄ productio esset generatio, vel neutra; quia vtraq̄ esset cōnaturalis relāo, & respect'; æq̄ naturalr̄ spirans respicit spiratū, vt generans genitū: ac vtraque ad terminū primū qui est relāo, non subsīa; ergo neutra p̄ductio substantiæ, sed relōnis. 14 incarnatio vnio hypostatica ad suppositū,

Ver-

Verbi vt ē subsistens, ergo potius
vt ad terminū absolutū, q̃ vt res-
pectiuū: nā vnio substantialis ē
ad terminū substantialē absolutū,
nec solū totalē, sed formalē, sup-
plet creatā personalitē, q̃ ē intrī-
secè absoluta,& ad se.& ē vnio ad
independens, ergo ad absolutū;
nā relāo essentialr̄ ē ad aliud; nèc
vltima rāo term nādi in seipsa. 15
ꝑsonę maximè cōpetit subsistere,
per se esse, relāo nō per se ē subsi-
stens; nèc prima substā. qa substā
non ē ex non per se substā. 16 si
scriptura nominibꝰ relatiuis po-
tius, q̃ absolutis exprimit perso-
nas; qa illa nomina sunt notiora,
tn̄ constat esse in se personas, &
absolutas; dicimꝰ, Papa, Rex, Epi-
scopus fecit hoc, non Vrbanus,
Philippꝰ, Ioānes; qa officia sūt no-
tiora absolutis, origines in Deo
potius cōcipimus, q̃ absolutas ꝓ-
prietates; pueri dicunt patrē, ma-
trē, ignorant nomina ꝓpria; nos
pueri lac sugentes, scimus esse re-
latiuas, ignoramꝰ ꝓpria absoluta;
Quia vtilius ad necessitatē fidei
nominibus relatiuis, Patris, filii,
Sp. Sancti, & ad notitiā trinitati
peruenimus, q̃ nominibus abso-
lutis. Quia ꝙ Christꝰ expressit no-
minibus relatiuis, est absq̃ dubio
tenendū; & in vniuersali nomi-
nibus Patris, & Filii; producentis,
& producti; maior riuerētia, vni-
tas, amor, vniformitas; q̃ vocibꝰ
absolutis. Per absoluta exprimit̄
distinctio; nō sic origo perfecta,
& cōmunicatio eiusdem essię. 17
Maior reuerentia exibetur arti-
culo in generali tradito, ꝙ tres sīt
personæ diuinæ; nèc sit contra
articulū vna pars, ꝙ constituātur
absolutis, vel altera, ꝙ relatiuis: er-
go nō oportet arctare, cū ex quo-
uis eorū possit stare verū. Antec.
Deus creator cæli, & terræ; non
oportet inde arctare; si omnipotēs
sit distīcta à volūtate. Verbū caro
factū ē, non ē contra articulū, ꝙ
cū peccato Adæ, vel sine pecca-
to adhuc fuisset incarnatū, ergo
nèc cōtra Trinitatē, personæ sunt
tres, & si proprietates constituē-
tes absolutæ sint, aut relatiuæ. An
tec. plus reuerentiæ est articulo
trinitatis in vniuersali tradito;
quouis speciali posito, circa cō-
stitutiuū absolutū, vel relatiuū. qa
maior certitudo, quouis speciali
posito, vel negato; q̃ ꝙ nō possit
esse verū, nisi hoc speciale sit ve-
rū. non oportet arctare ad specia
le, ꝙ personæ sint constitutę rela
tionibus; cū possit stare, ꝙ sint ꝓ-
prietatibus absolutis; ergo non
debet arctari intellectus, vt sit de
fide, cū ecclesia de fide non asse-
rat. Adde; Iudæi, & omnes credūt
Deū vnū, si adderent id nō posse
esse verū, nisi esset vnus in perso-
na sicut in essīa, etiā si videatur,
consonū verbis, tn̄ oppositū est
verū; ergo vtilius ē nō arctare ad
multa specialia de tribꝰ personis,
cū quolibet horū, ꝙ sint per ab-
soluta, vel respectiua possit stare
verū. 18 scripturæ, ecclesia, con-
cilia, Patres, non definiunt per-
sonas constitui: sed esse relatiuas,
esse relōnes in essentia, personas
exprimi relatiuis ꝓprietatibus; & si
Pr̄ aut Doctor in ecclesia exclu-
dat, ꝙ personę non sint absolutę;
tn̄ circa articulum fidei, nō debe-
mus asserere sine determinatio-
ne ecclesię. imo necesse fuit deter

minare

minare esse relões in personis, ob modicã entem relõnũ, respectu entis absoluti. Addit Scotus non sufficit, ꝙ Sãctus vel Pr̃ asserat, aut concludat ad aliqd tenendũ de subsťa fidei: sed authoritas ecclesiæ, imo authorites pos sent exponi; nihil nisi ꝙ tres sint personæ Pr̃, Verbũ, Sp. Sanctus; ꝙ absolutis, vel tm̃ relõnibus sit personę, tã ex vno, q̃ ex opposito põt stare verũ; Sancta Trinitas Vnus Deus. 19 Bona d. 25. q. 1. subsťa pro qdditate, & nãra cõmuni, distinguitur ab eo, ꝙ ē ad aliqd, & refertur, tñ subsťa prosuppositio, si formalr̃ absoluta, vt habet relões adiunctas põt referri; ergo personę nõ ita ad se, vt nõ sint relatiuę & referibiles. Demũ; si modi intrĩseci qbus sunt personæ, sit absoluti, nobis incongiti, ꝙ nomē filii eius si nosti? prou. 30. generationē eius, quis enarrabit? Isa. 50. tñ per relões, & proprietates nobis innotescunt, à posteriori; nã relão supponit personã iã cõstitutã, id quo aliqd refert, nõ cõstituit, id ꝙ refert. originans pri' concipit esse suo originato; relão nequit intelligi, vt prior termino; Agere supponit esse. suppositum subsistens prius ad se, q̃ ad aliud. relão nõ facit vnũ in esse subsťæ; ē extra rõnem substantię, ergo non primo constituit personam.

Dico 3 Probabili' ē personas diuinas constitui per relões, vt relões sunt. Scot. initio q̃st. hãc proponit, vt magis cõmunē. lit. Q vt magis cõmunē defendit; hic freq̃ntius ex esšia, & relõne personas constitui affirmat 1. d. 5. q. 2. H. personas in esse personali ex esšia, & relõne supponit constitui ibid. si relão, & essẽntia cõstituũt; relão non distĩguit esšiã; sed personam; nec actus esšiæ; secus in creatis vbi proprietas ē actus naturæ, concurrũt duo actus; neutrũ actus alterius, vnitas cõpositi ex actu, & pota; persona vere sĩplex, vt esšia q̃ si non ē formalr̃ relão ē perfectè idē illi ob infinitatē vnius rõnis; ꝙ est cũ ea, & in ea est idem, nec cõponit. d. 7. Q. sunt relationes alterius rationis, oppositæ, constituentes, & distĩguentes. 3 d. 1. H. si persona est absoluta, absolutũ terminat dependentiã nãrę humanæ; si relatiua potest terminare dependentiã nãræ ad suppositũ, quia hæc relatiua entťas rão est suppositi. 1. d. 31. ab essentia vt quid, pullulãt relões, tres personas connotãtes, à quo quis, quis ab alio, quis ab vtroq̃, & pertinent ad incomlitem. qlib. 1 essentialia sunt immediatiora notionalibus, diuinas personas cõnstituentib'; quia suppositum non est per aliquid eiusdē generis cum nãra. qlib 19. S nãra humana pẽdet ad Verbum relatiuum, subsistens, incomle. Quodl 4. G persona nõ remanet in esse reali, remota relatione originis ad 2ãm. D. paternitas vt est proprietas non tollit q̃ iñ sit relatio. H. constituitur per relationem, imo est ipsa origo actiua, prima entťas incomlis, non p̃supponens aliquid incomle; nec actio productiua supponit suppositum, sed tm̃ memoriã, vel esšiã. Prob. Scriptura loquens de personis, vtit nominib' relatiuis; Matt. vlt. baptizantes eos in nomine

Patris, Filii, & Sp. sancti. 1. Ioa. 5. tres sunt, qui testim. dant in cęlo Pr̄, Vm̄, & Sp. Sāctus. symb. Apostolorū; Nicænū; Athanasij exprimunt personas nominibus relatiuis. idem de sūma trinit. & fide catholica c. firmiter; & c. dānamus conc. toletan. 11. hoc solū numerum insinuat, q̄ ad inuicē sunt. florent. sess. 18 sola relatio multiplicat Trinitatē. ex his, Propria nomina absoluta, si absolutis essent personæ, non latebant Christum; at Christus, scriptura, concilia, commemorāt solū relationes originis, non absolutas p̄prietates; ergo hæc constituunt, & distīguunt p̄sonas. Itē ecclesia exprimit nominib' relatiuis; nullibi proprietatib' absolutis. 2 Boet. de trin. in fine; subsťa continet vnitatem, relāo multiplicat trinitatē. Damasc. 1. fid. c. 10 s̄m oīa vnū, p̄ter ingenerationem, generationem, processionem. August. 23. de paruis, quicquid ad se De', de personis sīgulalr̄ de Patre, filio, & Sp. Sācto. 5 trin. c. 8 quicquid ad se p̄stantissima, & diuina sublimitas; de sīgulis singulariter. c. 8 de magnis; q̄ singula in trinitate, non ad se: sed ad inuicem. 11. ciuit. c. 10 Deus est quicquid habet, excepto q̄ vna est ad aliā. Anselm. de incarn. c. 3. de process. Sp. Sancti. c. 1. in diuinis oīa vnū, vbi non obuiat relationis oppositio. Ricc. de trinit. personæ per alium, & alium modum habendi naturā. Damasus in suo symbolo apud Hieronym. tom. 4 Proprium nomen Patri Pr̄; Filio filius, Spiritui Sācto Sp. Sāctus. ex his, Patres absoluta, vt constitutiua non agnoscunt, imo abijciunt; tm̄ ad relationes, & origines attendunt. 3 ratione; si per absoluta, absolutum additum absoluto componit; nā alio absolute: relāo nihil addit supra nārā, ergo ad simplicitem potius relationes 4 relāo vt trāsit in subsťā non componit, vt ad oppositum refert; absolutum vel omnino manet, vel omnino trāsit; si trāsit non distīguit; si manet, componit. 5 illimitatum potest esse fundm̄ in diuersis suppositis relatiuis, non absolutis: nisi absolutum numerēt, & distīguat. 6 inter diuinas personas maxima connexio; hæc non esset, si per absoluta: nā vnum absolutum potest esse, & intelligi sine alio, Pr̄ nèc esse, nèc intelligi sine filio. 7 illa formalia cōstitutiua quib' circūscripris manent indistīcta; ablatis relationib' à personis sunt penit' indistinctæ; nā q̄cquid concipim' in Deo vt absolutum, hoc concipimus, vt commune trib'. 8 filius non esset Patri consubstātialis: nā absoluta proprietas, qua filius à Patre distinguitur, pertinet ad substām, & essentiā, tāq̄ quid absolutum. nèc Pater dedisset filio oīa substantialia, & absoluta; quia non dedisset esse Patrem, si quid absolutum spectaret ad Patrem; hinc scriptura, oīa, q̄ habet Pater mea sunt; conc. Florent decreto de process. Sp. Sancti; Pater gignēdo filium oīa dedit filio, p̄ter esse Patrem; ergo ad solam relationem pertinet constitutio personæ. 9 Pater non constituit in esse personę deitate, q̄ est communis; non spiratione actiua, q̄ non est incoīlis; non innascibilitate q̄ ē ne-

negatio; ergo paternitate, quę est relāo; nil .n. aliud est in Patre. si ais, paternitas subsequitur generationē, persona Patris p̄cedit: nā suppositi est agere. Nihil est, quia relatiua simul nāra, tñ ordinem habent, & originem vni⁹ ab altero; rāo essendi alicui simul nāra cum alio, stat cum ratione essendi pri⁹ origine illo. 10 non per absoluta, ergo per relationes, Antec. non eo absoluto, q̄o conuenit vna persona cum alia, ergo alio; absolutum cum absoluto componit. 11 si relationes non constituunt; ergo adueniunt, sunt accidentia, aut rationis: nā supponunt personas. 12 absolutum perfectio sīpliciter, si constituit, vna perfectio in vna, q̄ non in alia: at relationes originis, constituunt q̄ primo pullulant in essentia eadem natura indiuidua in plurib⁹ suppositis realiter distinctis, ob infinitatem essentiæ, & quia supposita relatiua: idem .n. illimitatum potest esse fundam̄ plurium relationum oppositarum. 13 origo actiua, prima entās incom̄lis non p̄supponens aliud incom̄le ad intra non est nisi Paternitas, q̄ non p̄supponit supp̄m; sed tm̄ memoriā, & essīā; q̄ com̄lia. 14 agere in diuinis supponit esse simplr̄, q̄ in diuinis ē ad se, vnū tm̄, non hypostaticū. q̄ est incom̄le, aliud & aliud, & ad alterū. 15 nil impedit, quo minus, personæ in Deo, relōnibus sint constitutæ; pro vt Christus exprimit personas, manifestat, & declarat Trinitatē; nos sanctificat in baptismo; ergo hęc intrīseca, & essentialia p̄sonis, nō extrīseca; & authēes, q̄ proprietates relatiuæ constituāt personas non sonant extrīsece, & principatiuè, sed intrinsecè, & formalr̄; probat assumptū; nō ē putandū; q̄ distictio, & constitutio si non esset formalis, & à priori; q̄ Patres loq̄rent formalr̄, solæ hypostases, relationes distingunt personas.

Ad arg. pro absolutis. Ad 1 si fidei nō repugnant; tñ opposita magis consona ecclesiæ, scripturæ, & Patribus, q exprimunt personas nominibus Patris, & filii, & Spiritus Sācti. 2 tutius est Christum, scripturas, Patres nominibus non extrinsecis; sed propriis, & intrīsecis appellasse personas; imo exactè origo, & distinctio ex his habetur; & vnitas, & sīplicitas essentiæ cū solis relōnibus, non alijs absolutis Ais nomen filii ē cōmune. R̷ at propriū, filiatione subsistere, esse p̄sonā, & Deū vnū cū Patre. Ad 2 argumentū habet probabilitatē: sed non concludit p̄sonas constitui per absoluta; qa id non ē explicitū. 2 nomē Verbi expressū in euangelio, forte q̄rit Salomon. 3 nomen filii sicuti ē in nāra Dei; sic ineffabile, & generatio inenarrabilis. 4 relāo filii est cōmunis; sapiens q̄rebat notitiā filii magis distīctā. Ad id ratio absoluta dignior; persona est absoluta. R̷ rāo personæ in Deo nō est dignior; qa p̄prietas incom̄lis. nec absoluta nisi rōne nāræ; non rōne originis. Ad 3 omne relatiuū est aliq̄d excepta relōne; iā p̄sona excludit essentiā, vt fundam̄ relōnis. 2 nō q̄ relatiuū sit formalr̄ prius aliq̄d ad se, anteq̄ relatione referatur; sed qa includit aliquid vt fundam̄; nam relāo subsistens,

con-

constituit, est incomlis,& primo ratio referendi. Ad id, ꝙ referť,est aliqd ad se. ℞ pro fundamento,& in obliquo; non in recto, ꝓ formali,nā ē ad aliud, V ꝗ sunt ad se, nèc sunt relatiua, nèc referibilia: sed opposita relōni. hic August. aliud Deo esse,aliud Patrē esse. vel ex August. 11. ciuit. c. 10; Pr̄ est qcqd hēt, & non ē ipsū, hēt filiū, nèc ē fili⁹. Ad 4 relāo nō refertur, sed id cuius est relatio; nèc esſa, sed suppositū,& persona; cū dicit realitas personalitatis est prior, ꝗ sit relatio; nā constituentia pcedunt constitutū;si sit per vnionē, & cōpositionē, non si ꝓ identem, & sīplicitem;ob infinitatē esſétię, ꝑintelligit persona, vera idencas relōnis,&essentiæ,ex qua resultat persona; nō autē prior ē vnio, qa non vt actus, & poťa. Ad 5 relāo sua ꝓpria entē ē realis, vel rōnis: tm̄ extrinsecè realis, vel qa exigit extrema realia,realr̄ distincta;vel qa causat distīctionē realē in extremis; relōnes creatæ requirunt extrema à qbus causantur;diuinę faciunt extrema differre,quia cōstituūt. Sortes prius homo, ꝗ Pr̄, res prius alba,ꝗ similis; quia Sortes prius est absolutū in se, ꝗ relationē suscipiat; albedo re distīcta à subiecto:at relōnes sunt idē primò in essentia, ideo primo constituūt. Ad 6 terminus formalis vt qno ē esſa, hæc .n. cōmunicatur, terminus totalis est persona, ꝗ si admittit relōnē in recto, tñ continet absolutū,& essentiā. 2 ad relationē nō est productio, vt forma dans esse;sed vt in qbus ꝑsonę habent essentiā;nā non pullulant vt formæ essentiæ; sed vt existētes idē perfectissima idenťe. Ad 7 vbi agere nō ē esse; in Deo hoc ē esse Patrē, ꝙ gignere, poťa, & actus idē. 2 suppositū ꝑintelligitur esse potens generare ꝑ ipsā relōnē anteꝗ actu generet: non prioritate in quo;sed à quo. Ad 8 vbi cōpositio,constituens ꝑsupponitur cōstituto; non vbi est indentitas; in Deo relāo,pr̄nitas est ipsa origo actiua, prima enťas incomlis, non ꝑsupponens aliud incomle, nèc actio ꝑsupponit suppositū,sed memoriā,& essentiā. 2 relatio Pr̄nitatis ē simul nāra cū filiatione: sed non origine, hoc ordine,esse Patris à se,filii à Patre, Sp. Sancti ab vtroq̄, Ad 9 Pr̄nitas abstrahēs à creata, & increata ex se non ē incomlis; at diuina intrīsecè hēt vt sit incomlis; vt .n. pfectiones simplr̄, & attributa pullulant vt comles; ita relōnes vt incomles; nèc quidditas ē comlis, sed ꝗ est pfectio sīplr̄. 2 in creatis differentia indiuidua de se hæc, ita actus ꝑsonalis in Deo incomlis, ab esſia originalr̄, & radicalr̄; ex sui rōne id habet formalr̄; vnūꝙq̄ formalr̄ tale sui rōne formali;intellectus,& voluntas pullulant vt comles, qa tales sui rōne;relōnes vt incomles; illæ pertinēt ad esse simplr̄,& absolutū; istæ ad esse hypostaticū, personale, aliud, & aliud, & ē esse ad alterū. cū ais pōt abstrahi cōmunis conceptus. ℞ inadæquat⁹, non sūptus a realite cōmuni, potentiali contrahibili, quia sunt primo diuersæ. Ad aliud; si vt actus, & poťa, essent vnū per accidens: at sunt vnū ob infinitatem esſīæ, ꝗ identicè continet relōnē; & essentia est vt actus formalis re-

latio vt actus personalis. 2 relāo creata est accidens, inhæret, informat; increata subsťa, subsistēs, idē realr̄ cū esſia. 3 idē metaphysicè qa vnū in re, nèc se actuant; non idē logicè quia formalitas vnius, non est alterius. *Ad* 10 prius intelligitur essentia absoluta in Patre, & filio, nā essentialia sunt priora & immediatiora simplr̄, & in ꝑsonis, omnibus notionalibus, & ab esſiā emanant relōnes 2 omne relatiuū prius naturalr̄ est, aliquid ad se, vel includit absolutum vt fundam̄ relōnis, sic persona si formalr̄ non est ad se, includit id ꝙ est ad se, vt fundam̄. 3 relatio in creatis non est subsistens, incom̄lis, tm̄ rāo referēdi; ideo supponit, esse, & esse hoc, in Deo nō tm̄ Pr̄, filius, & Sp. Sanctus, sunt relatiuæ: sed personæ, & subsistūt, ideo rōnes essendi. 4 supponit esse absolutū simplr̄, ꝙ in diuinis est ad se, & vnū tm̄; esse hypostaticum, aliud, & aliud ē ad alterū; ideo nō ꝓsupponit esse personæ, sed esſiæ q̄ est rāo formalis, radix, & origo, vnde ꝑsonæ. 5 conceptu inadæquato prius persona vt in se, q̄ relatiua, qa in nostro intellectu habent ordinē hæ rationes; concipis supposiū, non determinans esse absolutū; aut relatiuū. Ad 11 Thomistæ p̄rnitas vt relāo nō ꝓcedit, vt ꝓprietas constituit, & ꝓcedit. C. vt proprietas, si est ad se ergo suppm̄ absm̄; si ad aliud, ergo supponit absolutū. ℞ Scotus vt relatio, origo. ꝓprietas ꝓcedit, & constituit, cū ais absolutū ē pri⁹. ℞ prius in esse simplr̄ vt essentia, non in esse personæ, q̄ subsistunt incom̄les, & relatiuæ. 2 suppm̄ nō est per illud, ꝙ dicit priuationē, & negnēm ad prius: nā debet esse reale; si reale non vt ab alio, sed à quo alius, sic p̄rnitas, q̄ est prima in essendo ꝑsonalr̄, & cū cōmunicatione; & vltima in resoluendo; filius à Patre, Pr̄ à nullo, nō ab alio, & hoc ē esse ingenitū. Ais Aug. 5 trin. c. 6 si Pr̄ non genuisset filiū, nil prohiberet eū dici ingenitū; ergo esse ingenitū nō est esse Patris. ℞ quia nō connotaret fecunditatē respectu filii; tm̄ diceret rōnē essendi in se: sed est ratio ꝓducendi terminū. 2 tunc suppositū esset absolutū, subsistēs tantū in se; nō à quo alius. Adde; possunt concipi in esse absoluto; ℞ inadæquatè, nō vt sunt. ordine originis a quo, non in quo. relationes in Deo nō insurgunt, nèc secunť, sed subsistunt, & idē esſiç, in qua, & ex qua manant. Ad 12 persona, vt persona dicit subsistere incōmunicabilr̄, ꝓscīdit ab absoluto, & respectiuo: at in creatis prius ē in se, q̄ producat; in Deo esse, & ꝓducere vna rāo sīplicissima, ideo rāo essendi, est rāo ꝓducendi subsistere in se, personā, & referri ad terminū vnū adæquatè conceptū ferunt. Ad 13 æquè respicit correlatiuū: at non æquè naturalr̄; quia ꝓductio filii naturalis à Patre; Sp. Sancti per voluntatē à Patre, & filio, q̄ non ē naturalis. 2 si naturale cadit supra sīplicē oppositionē relatiuā, vt ásseat: at non supra ꝓductionē, q̄ vltra relōnē importat memoriā, aut voluntatē fæcundā; & illius ē agere per modū nāræ, huius non naturalr̄, sed liberè, & principio elicito; rōne tn̄ rectitudinis, & adæ-

qua-

quationis, infinitæ voluntatis ad infinitũ obiectum, necessarius, & adequatus amor productus; simi lis sit Sp. Sanctus. *A*d 14 suppositũ Verbi in Incarnatione tantũ est ad terminandum dependentiã, ideo si relatiua est subsista, id tñ ad aliud nõ refert, nisi ꝙ secũda sit incarnata; non ꝙ secunda sit à prima. 2 proprietas relatiua subsistens, si non terminat dependentiã causati ad causã, põt esse terminus nãæ ad suppositũ, quia subsistens, incõmunicabilis, & independẽs. Ad 15 relão adueniens, q̃ nõ est subsistens, non q̃ idẽ cũ essĩa. 2 prima entas incomlis, origo actiua, proprietas qua vna ꝑsona non est alia ad intra, non ẽ ad se, sed ad aliud. 3 relatio põt esse ꝓprietas personalis subsistẽtis in nãra, sicut si esset absoluta: quia generatio ex formali termino vt pricipio, qui ẽ nãra cõmunicata ꝓducto; ꝑ intellectũ; non ex indiuiduali ꝓprietate ꝓducti; vt & motus recipit speciẽ formaliter à termino mot⁹. Ad 16 nominibus relatiuis, nõ quia relões sint notiores, imo potius rão absoluta esset rão explicandi personas similitudine *à* creatis. 2 potius, ꝙ concipimus in Deo vt absolutũ ẽ cõmune trib⁹; ꝙ cõstituit Patrẽ, non *ẽ* cõmune, nèc ad se. 3 sub eo conceptu, quo distiguũt, sunt relationes, & hæ constituũt. *A*is, Græci, & Aug. 7 trin. c. 4 tres substantiæ. ℞ tres subsĩæ à Grecis; ꝙ nos tres ꝑsonæ, non tres subsĩæ ꝑ vt subsista *ẽ* ad se, nèc vt tres essĩæ; sed vt sunt tres personæ. 3 si tres personę, *à* Græcis dictæ sint tres subsĩæ, ob necessitatẽ loquendi; ad exprimẽdũ subsistens incomlc; non ꝙ subsistens incomle sit ad se, sed nomina sunt accomodata ex vsu, ꝓ necessitate loq̃ndi. Ad 17 maior reuerentia, & subiectio fidei, esse vnũ essentialr̃, & trinũ ꝑsonalr̃ sicut dicit ecclesia; Deus deitate, Pr̃ pr̃nitate; nèc pr̃nitas, prius insit essĩæ, q̃ Patri, nèc Pr̃ deitate: sed deitate *D*eus, pr̃nitate Pater. 2 sunt ꝑfectè idẽ, nèc se habent vt partes, nèc põa, & actus: ideo nèc essĩa, nec absolutũ põt esse rão, qua personæ sint absolutæ: si .n. absolutæ potius nomen *P*atris, aut filii, viderent̃ spectare ad aliquid essentiale extra, Pr̃ qa creat, & regit; filius quia mitis pius; Sp. *S*anctus quia bonus: ideo ad intra, vt termini personales subsistæ primo incõmunicabiles, relatiue constitutę per ipsas, & relão sit vt prior persona, vt forma prior ente per formã, constituens suo constituto. Ais relão realis supponit extrema realr̃ distĩcta; ergo prius personæ in esse absoluto. ℞ vbi relões non habent fundamentũ cõmune, vt est essĩa in Deo. 2 cũ distĩctio non ẽ causata ꝑ relões. imo in creatis, volũtas dĩi mouet se, & mouet̃ à se, ẽ relão, nèc supponit extrema realiter distĩcta mouentis, & moti; effectus pendens à pricipio actiuo, & passiuo nẽrio reqrit relationẽ realẽ, nèc supponit distĩcta realiter, satis ergo ꝙ terminus formalis in Deo sit absolutus, fundamentũ absolutũ; & ꝑexigit̃ à parte termini relatiui, & ita est essĩa. Ad 18 Patres, & concilia ꝓprietates alias, vt formalr̃ constitutiua, nõ agnoscunt; imo scripturæ pro-

prie-

prietatibus relatiuis ad origines spectantes. 4 in relõne originis habetur significatũ formale, & materiale, ꝑpria entas incõmunicabilis, distĩcta ab alia incomli; ablatis relõnibus à personis penitus sunt indistinctæ. si per absoluta vna persona esse, & intelligi posset sine alia; Pr̃ nèc esse, nèc intelligi sine filio; Ad 19 subsťa ꝓ suppposito in Deo, non ẽ res absoluta ab origine, & relõne. Ad 20 cognoscit̃, ꝙ relão sit cõstitutiua; sed sub rõne cõmuni, Salomon querit magis distinctã. 2 ꝙ relões ꝓducẽtis, & producti in eadẽ nãra indiuidua, singulari, q̃ de se hæc, & in vltima actualit̃e; generationẽ hanc qs enarrabit? 3 origines, relationes, non ꝓprietates qbus innotescunt; sed qbus sunt personę. id quo aliquid refert̃, non constituit in esse absoluto; si sit aduenien s; non si subsistẽs, & vbi origo, ẽ esse personæ, & referri. originans est prius, signo, ordine, ac prioritate originis; nõ prioritate nãrę; in relãuis stat simultas nãrę, & prioritas originis. Agere suppo nit esse simplr̃ essĩæ, nõ personæ, cuius hoc est esse, ꝙ agere; tm̃ inadæquatè distĩcta, suppositũ priꝰ ẽ in se, q̃ ad aliud ꝑsuppositione inadæquata, vel ordine originis, sic Pr̃ prior origine filio. Relão si adueniat, & sit posterior ꝓprietate hypostatica; non q̃ est ipsamet entas incomlis, hypostatica, & actiua generatio. Adde nõ fit vnũ, si mutuo se actuent; si pars, & pars. si forma, & materia, at ꝑfecte transeunt in idẽ, essentia dat esse simplr̃. relão esse ꝑsonæ. Demũ persona in Deo, nõ per id, ꝙ est eiusdẽ rõnis cũ nãra; nã hæc ẽ ad se. qdditas, cõmunis; si determinat̃ ad suppm̃, oportet ꝙ differant genere; vt res ad se, & ad alterũ; vt quidditas, & ꝓprietas incomlis, vt esse absolutũ, & respectus. Ais ꝑsona maximè subsťa; ergo non forma'r relõne: R̷ quo ad conditionẽ perfectionis, vt esse simplr̃, deitate; quo ad id ꝙ non dicit perfectionẽ, sed abstrahit, & tm̃ ponit incom'e, põt esse relão.

Sed vbi senťa ꝓ absolutis non displicet. Ad 1 authores, dicunt personas esse relãuas, non negãt ꝓprietatibus absolutis constitui, ac distingui, si per relões originis nominãt personas; absolutas proprietates non damnãt. 2 absoluta, non ita facile, origines, & trinitatẽ explicant, vt nomen Patris, filij, & Sp. Sancti; nèc tm̃ de necessitate salutis, & fidei hẽnt: at in his exprimitur origo, distĩctio vnitas essĩæ; tres sunt Pr̃, verbũ, S. Sanct. & hi tres vnũ sunt. ꝑ tria absoluta, nõ sic expresse Trinitas, & vnitas. Ad id ecclesia, concilia, symbola fidei, nominibus relatiuis; non vt excludãt absoluta: sed vt aptiora, notiora ad reuelationẽ Trinitatis, & distĩctionẽ cũ origine ex fide ꝓponendã, q̃ essẽt absoluta. Cõtra Vasquez, Bãnes, Molina. Cõcilia, & Patres definiunt, qa non aliter, nisi ꝑ relationes dant nobis personas. R̷ cõcludũt esse relatiuas; originẽ vnꝰ personæ ab alia, tertiæ ab vtraq; at non constitui tantũ, & distigui relõnibus, vt excludant absoluta. 2 cũ veritate fidei, ꝙ personæ sint tres, duæ origines. & relões, põt stare, ꝙ habeant absolutas ꝓprietates;

tates; qb' inde subsistũt. cap. firmiter tm̃ habet Sãcta Trinitas s̃m cõem essentiã indiuidua, s̃m ꝓprietes ꝑsonales discreta: at proprietates si absolutæ sint, aut relatiuè, non definit, ideo non debent arctari fideles sine determinatione ecclesiæ. Conc. Tolet. 11. solũ numerũ insinuat, ꝙ ad inuicē. ℞ ibi definit relones, & origines ducere in notitiã trinitatis, nõ vero definit esse solas relões Sãcta Trinitatē. 2 definit relones distingui ab vnitate esſiæ: non à ꝓprietatibus absolutis incomlibus. 3 per relones declaratur, & clarius innotescit; absoluta ipsorũ, nomen filii qs nouit? generationē quantũ ad esse, qs enarrabit? Ais absoluta nouerat Christus, & reuelasset. ℞ q̃ vtilius, facilius, & ad fidem magis ꝑficua tradidit. Boetius relatio multiplicat. ℞ origines, & relationes multiplicant effectiuè, & pincipiatiuè; nõ tm̃ formalr̃; nã origines faciunt plures personas indiuinis, non sunt formalr̃ ꝑsonæ. Christ' verè multiplicauit panes; Deus creãs multiplicat animas; at non est formalis multiplicatio. vel relatio multiplicat qa pertinet ad origines, actiuas, & passiuas, non qa originatũ non sit aliquid subsistẽs in se distĩctũ ab originãte. Ad Damasc. ꝑ ingenerationē, processionē intelligit omne personale incomle siuè absm̃, siue relatiuũ. Vt Aug. si non genuisset Pr̃, adhuc ingenit'. 2 proprietates distingunt, non vt ꝑcisè habitudines, sed prĩcipiatiuè; vt motus distĩgunt terminos, principiatiuè, non formalr̃: quia Origines causant personas; at nõ formalissimè personæ; origines viæ ad personas; Ad Aug. qcqd ad se Deus; per esse ad se, ꝙ nèc actu refert̃, nèc est referibile, & repugnat referri, vt esſia; at personæ si essent per absoluta, adhuc referibiles; hinc Aug. 7 trin. c. 4. personæ subsistunt, & sunt subsťe, & eis cõpetit per se esse, vt subsťa sumitur ꝓ persona. 2 ad se cõtra illud ꝙ ē ad aliud: at persone si ad se, non repugnat eis referri, nèc omnino sunt ad se, quia habent correlatiua. Vel non ad se, pro vt opponitur absoluto simplr̃; non absoluto incomli, & personali. Ad id, est quicquid hẽt, excepto relatiuo. ℞ relatiuũ est, ꝙ hẽt vt Pr̃: sed non ꝑcisè relatiuũ. 2 est quicquid hẽt excepto relatiuo; hẽt filiũ ad quē refert̃, & non est filius. 3 esse incomle, tm̃ infert̃. Ad Ansel, oĩa vnũ, ꝑsonæ si ad se subsistãt, hẽnt relões. 2 relão actu, vel aptitudine; si per absoluta, oppositio relatiua, non formalis; aptitudine. Ad Riccard. modus existentiæ alius habendi naturã, pertinet ad originē; sed si originatũ sit subsistens realiťe positiua alia ab originãte; ad se, vel tm̃ ad aliud; nõ refert. 2 alius, & alius modus incomlis, esse põt absoluè, & respectiuè; habere .n. non modo ē respectus, sed esse cuius est respectus. Ad Damasũ; propria nomina, quia hæc notiora; magis accomodata, & apta, vt nos ducãt ad mysteriũ trinitatis. 2 hæc distĩctionē, & originē cum perfecta esſiæ vnitate magis explicant, q̃ absoluta. 3 ꝓpria nomina non vt excludãt esse absolutũ personale. 4 Patres abijciunt absoluta; q̃ simpli-

pliciter accepta numerant essĩas, non quin esse hypostaticũ, personale, incomīle nō sit in se aliquid ꝑter referri. Ad 3 nō cōponeret, quia non vt actus, & potã: sed vt idē realr̃, transit in essentiã, tm̄ manet distincta formal'r̃, nèc realitas subsistæ creatæ propriè cōponit; multo min' formalitas increatæ, q̃ trãsit identẽ perfecta in essĩã et pullulat ab ea; tm̄ manet, quia non est formalr̃ realitas essĩæ. Ad 4 manẽt formalr̃, transeunt realr̃; attributa etiã absoluta, non cōponũt, nèc sunt idē formalr̃ essĩę, & essĩa infinita ipsa eadē indiuisa illis: at attributa non habent s̄m rōnē formalē distinguere realiter. quia perfectiones sĩpliciter infinitæ: vt subsistæ personales incom̄les. Ad 5 vt in suppositis relatiuis indiuisa est nãra, nèc imperfectio in subsistendo, ita verè subsistentiæ si essent absolutæ, & eadē infinita essentia in eis. nãra cōmunis suppositis absolutis numeratur, vbi nãra non ē infinita; rão subsistendi, non addit ad indiuisibilitẽm. perfectionē, & infinitatē essĩæ. Ad 6 absoluta nãra com̄is nectitur in plurib' subsistentibus illo cōmuni; tã relatiuis, q̃ absolutis incom̄lib'. 2 si æq̃ incom̄les; imo minus oppositæ q̃ relatiuæ, & ex hoc minor connexio. 3 absoluta cũ relatiuis, æq̃ intelligi, & esse possunt: at maior rão essendi in absolutis, q̃ in nudis relõnibus. Ad 7 absolm̄ cōmune tribus, essẽale; non personale. 2 absolutũ est indistĩctũ, ꝙ est penitus ad se, nèc referibile, sed opponit̃ relationi. Ad 8 vt per relõnes sunt subsistentes, substantiales; nèc tollit̃ consubstantialitas indiuisa; ita essent subsistentes si absolutæ; qa non ꝓpter imperfectionē nãrę in subsistendo: sed ꝓpter infinitatē essentiæ, q̃ esset in subsistentib'. 2 vt eadē infinitas in suppositis absolutis, & relatiuis: ita nō plurificatur, nèc distĩguitur; imo si in creatis eadē nãra specie, in pluribus suppositis absolutis; cur nō eadē infinita in pluribus subsistētiis incom̄libus? Adde cōsubstãtialitas in ente quidditatiua, & nãra essendi simplr̃; non in ente hypostatica, personali, & incom̄li. subsĩa eadē pro nãra, non pro supposito, & persona. Ad 9 absolutæ ꝓprietates, quib' sunt personæ non sunt omnino ad se, quibus repugnet esse referibiles; vt essentia diuina cũ suis attributis, q̃ nullo modo referri possunt; Vnde Græci tres personas tres substãtias incom̄les sumũt substãtiã pro persona, hæc .n. vt accipit esse per originē, referibilis ē. 2 oĩa dedit ꝑter esse Patrē, non quatenus dicit ꝑcisè referri, sed vt est etiã esse subsistens. A 3 si paternitas sequitur, ergo est persona anteq̃ generet, & sit Pr̃. R̃ personales proprietates, non ꝑcisè vt habitudines, sed vt origines, & pĩcipiatiuè; non tãtũ formaliter: 2 relão cōcomitãter se hẽt, & addit referri ad esse subsistens; & prioritatē à quo prius esse Personã, & subsistere, q̃ relõne opposita referri. Ad 10 absolutũ ꝙ est actus alteri' cōponit; & vbi vnũ in potã; proprietates hypostaticæ sunt actus personarũ, non essentiæ. A 1s actus personæ, R̃ vbi nil potæ, quicquid, dat esse, nil recipit esse 2 nil

indi-

indigentia alterius. 3 quis est hoc esse, nāra comūlis, ꝓprietas vt incomūlis, proprietas ē actus vt opponitur potentiæ; at non ē actus esſīæ dans illi esse; sic esset actus formalis. Ad 11 relōnes aduenīūt, non vt accidentia, nèc se habent ad essentiā, vt pfectio ad pfectibile; insurgunt ex necessitate nāræ, & fundamenti. 2 etiā spiratio actiua supponit Patrem, & filiū, nèc aduenit vt accidens; cur non pōt intelligi persona cōstituta in esse, proprietate absoluta, & inde referri? sicut rāo essendi, non ē rāo referendi. Ad 12 non se habet ad essentiā, vt perfectio ad perfectibile; nèc persona ex essentia, & ꝓprietate, vt ex potētia, & actu; sed vt esse simplr̄, & esse hypostaticū; hoc autē non est melius ipsum q̄ non ipsū; imo proprietati personali non conuenit esse pfectionē nisi rōne nāræ in qua est. Ais, qdditas absoluta ē perfectio. ℟ vbi melius ipsū, q̄ non ipsū; sēper est quidditas comūis; ꝓprietas hypostatica incomūlis, nèc formalr̄ infinita, nèc finita. repugnat cuilibet præterq̄ vni cuius est, ideo nō pōt esse cuilibet melior ipsa, q̄ nō ipsa. Ad 13 prima entitas incomūlis est verè subsistens, & prius pōt cōcipi vt in se, q̄ vt ad aliud; ideo rāo absoluta vt prior. 2 etiā origo actiua, vt prior passiua pōt concipi, vt in se, q̄ vt ad aliud. Ais absolutū ē cōmune. ℟ quod nèc actu refert, nèc ē referibile, & ei repugnat referri, vt essentia. 2 absolutū à termino, & à supposito; ꝓprietas hypostatica, si esset absoluta, nata est habere terminū; si non primariò, consequenter. Ad 14 p̄supponit esse simplr̄ vt quo, hypostaticū, vt q. 2 agere hypostaticè, & psonalr̄ p̄supponit esse personæ. 3 istæ proprietates non sunt eiusdē rōnis, sed primo diuersæ, nèc oportet p aliud determinari ad incomūlitē, vt in creatis ꝓprietates indiuiduæ de se tales; in Deo pullulant ex esſīa q̄ est cōmunis; Ais exprimi, & pullulare ab essentia est originari ab ea. ℟ non effectiue, sed formalr̄, vt a fundamento absoluto, & ab ente qddūa pendet oīs proprietas absoluta aut relatiua. Ais vera origo est, persona, filius à Patre, ergo supposita per relōnē ℟ difficilius est dari originē, & ponere extrema tm̄ relatiua q̄ absoluta; nā si relatiua nihil aliud erit personā originare personā, q̄ relatiuū habere correlatiuū; & relatiuū positiuū sine omni alia actione, videt̄ habere correlatiuū; at sint absoluta, pōt intelligi clari⁹, vt vnū suppm̄ genitū sit ab alio; cū in creatis supposita sint absoluta, & vera origo vnius ab alio. Ais in Deo si absolutū p̄cedit relōnē, ita & originē, psonæ essent absq̄ origine. ℟ origo pertinet ad rōnē efficientis, nō formalis; nèc terminus habet esse origine formalr̄, sed quasi effectiuè; vnde personæ absolutæ rectè referri, qa in eis sunt relōnes oppositæ originātis, & originatæ. 2 origines distīgunt nō formalr̄, sed pricipiatiuè. vt in creatis motus terminos distinguūt vt ab his, nō vt his. Ad 15 relōnes magis exprimunt, qa termini notiores, q̄ absoluti. 2 magis origines, vnitatem

essentiæ, ac trinitatẽ ostendunt, q̃ nomina absoluta 3 origines effectiuè, & principiatiuè numerãt personas: at formalr̃ personæ nõ sũt pcisè origines, sed termini; nèc sunt ipsũ referri; sed aliqd excepta relõne. 4 qa absolutũ simplr̃ est vnũ, cõmune, & esse simplr̃; ideo personæ non simplr̃ esse absolutũ multiplicãt, sed absolutũ incõmle, personale. Ait Suarez incõmlitas oritur ex limitatione, aut ex oppositione: nã subsistª essentialis, ideo cõmlis, qa nèc limitata, nèc hẽt oppositionẽ; ergo si subsista Patris absoluta, neqt intelligi vt incõmlis. R̷ limitatio non ẽ rão incõmlis: nãrę .n. creatæ limitatæ, & cõmles; nèc oppositio rão incõmlis; spiratio actiua opposita, nèc incõmlis; ideo à priori, rão cõmlis, aut non cõmlis, ꝓpria entas, & rão cuiusq̃; hoc est hoc, illud formalr̃ aliud, personalis proprietas ex se incõmlis, qa ex se vltima actualitas personæ sub rõne personæ; attributa vt ꝑfectiones cõmles, & in quolibet meliores ipsæ q̃ non ipsæ: at ꝓprietas hypostatica sui rõne repugnat alteri ab eo cuius est; nèc in quolibet melior ipsa, q̃ non ipsa. si ais natura neqt esse eadẽ in diuersis suppositis absolutis, nisi distincta in eis; in suppositis relãuis põt, qa idẽ fundam̃ põt esse plurium relõnũ in diuersis suppositis; at si supposita absoluta, qcqd ẽ in vno, sẽp est distm̃ à quouis, ꝙ est in alio. R̷ eadẽ infinitas essentiæ si sint absolutæ, ac relatiuæ; & eq̃ indiuisa, tã si absolutæ q̃ relatiuæ aliud in esse hypostatico; non esse simplr̃. 3 proprietates incõmles non sunt in essentia, vt informent eã: sed vt cõstituant supposita in ea.

An essentia, & relatio, seù proprietas componant personam, & faciant per se vnum. 10.

COmpositio physica ex rebus distinctis realr̃, potentia, & actu; materia, & forma. metaphysica ex duabus realitatibus eiusdẽ rei, actuali, & potentiali, generis contracti, & dr̃ię contrahentis. Nãra Dei cõmunis, ꝑfecta qdditas non contrahitur, nèc determinatr̃ ꝓprietate personæ; Imperfectio nãræ creatæ, vt sit passiuè indifferens, contrahibilis per indiuiduã drĩam, aut proprietatẽ: at essẽtia Dei est vt hæc, in vltima sui actualitate absq̃ proprietate ꝑsonali, essentia, & relão constituũt personã, non vt põa cum actu; sed essentia actus simplr̃, relatio act⁹ personalis; vnũ sĩplex constituũt ꝑ identitatẽ sine mutua actuatione; ambo faciunt personã, nèc cõponunt, aut quasi cõponunt, quia si vna non perfectè idẽ alteri, tñ infinitas est rão, vt qcqd esse possit in vno, sit perfectè sibi idẽ; & vna rão est perfectè idẽ alteri, nèc cõponit; qa idẽ non cõponit cũ seipso; nèc ex prĩcipijs essentialib⁹ per se actu, & per se põa; nihil .n. in põa. sed persona vna simplex, qcqd in ea per verã indentitem est idẽ alteri, nõ tñ vnũ vnitate vnionis; tm̃ admittunt pluralitẽ formalitatũ. Non ꝙ sit persona vna vnitate formalitatis: nã eadẽ formalitas non est in se absoluta, & relatiua;

relatiua; comlis,& incomlis,& cōceptus vn. per modū totius est cū inuicē s actuent, & vnus determinatiuus alteri', tm̄ sunt vnū vnitate simplicitatis, pro vt opponitur compositioni, & componibilitati.

Dico. Persona in Deo non dicit vnā formalitatē; nō tñ cōposita dici pōt: sed vnitate identitatis,& purissimę simplicitatis ē vna Scot. 1.d.q.5.2. L.M d. 8.q 3. Y.d. 26.q.1.P.d.2.q 7.H.H.Prob.1.Plura de qualibet pſona affirmamus pdicata, cōmunia,& ppria, absoluta, & relatiua; ergo non vna formalitas. 2 est relāo, & essentia q̄ concurrunt ad constitutionem personæ; et relāo non sic actus distinguens essentiā, nèc esſia, vt relōne perficiat, tñ constituit, & distinguit personas. 3 includit res diuersæ rōnis, seù modos diuersorū generū, esse ad se, & ad aliud; esse simplr̄, & hypostaticū. 4 non respōdent à parte rei vna tm̄ realitas; sed essentia, & relāo à parte rei forma r̄ distincta. 5 si essentia in Deo est qdditas cōmunis, tñ de se hæc, singularis, in vltimo actu; nèc contrahitur ad personas, vt nāra creata, per differentias indiuiduas, q̄ verè actuant; & determinant indrīam passiuā; tñ essentia cōmunis ex se, p inexstam actiuè, & personā constituit cum relōne, ambo in rōne vltimi act', essentia vt actus essendi simplr̄, relāo actus hypostaticus; essentia qdditas, relāo vt terminus pſonalis; nō q̄ inuicē se actuent; sed per solā identitatem personā realem, sīplicissime constituunt. 7 ex conceptu essentię, & relōnis, neqt vn' conceptus, & vna formalitas resultare. Prob. 2 q inuicem non cōponant. 1 essentia, & relāo, seù ppriētas vt formalites distinctæ, non sunt inter se cōponibiles, ergo nec persona ē cōposita. seqla; cōpositū ex his, nērio supponit cōpositionē cū his, q cōponitur supponit cōponibilia, per modū pōæ, & actus, contrahibilis, & cōtrahentis, determinabilis, & determinantis. Antec. esſia summè simplex, ex se habens esse, cōpleta, in vltima actu, cū totalite essēdi; ergo relāo, & ppriētas nō determinat nāra, nèc ē actus nāræ, sed hypostasis, & personæ; ergo non cōponit cū esſia, nā extrema non sunt cōponibilia. 2 in persona est relāo, & essentia, nèc vnū vt materia, alterū vt forma; si ambo concurrunt in vna personā, & relāo sit actus distīguens, nō essētiā, sed personā, ideo nō hēt rōnē actus respectu esſiæ. 3 si essentia fundam̄ relōnis, non tñ vt māa, aut quasi materia, q̄ per illā perficiatur: qa creata qdditas est, quo aliqd est ens qdditatiuè, & hoc pfectionis; & qa imperfectè actualitatis, ideo diuisibilis p id, q trahit ipsā ad indiuiduū; & ab ea ppriētate recipit vltimū actū, & vnitatē: at deitas nō contrahitur, nèc actuatur propietate. 4 in creatis humanitas est actus distinctus à proprietate, & perfectior ē actus; at proprietas indiuidua est actus magis proprius, determinās nārā, at q imperfectionis in Deo nō dat; sed Deitas qua Deus, & qua subsistens, cuius proprietas personalis

lis est forma'r Deus; at non actus essent æ, sed personæ, & deitas dēs ē hæc, & hēt vltimā vnitatē, & actualitatē, & proprietas sic est actus personæ, ꝙ non nāræ, perficiens illā, nec informās 5 in Deo si relāo vt actus proprius personæ, & essīa cōmunis; tñ essentia ē actus infinitus formalr, nō relāo ex rōne sua; ideo licet sit propri⁹ actus in persona, non tñ actuat essentiā; at in creatis, proprietas actuat aliquo modo nārā, & est actus ac perfectio; ergo in Deo si duo actus ad constitutionē vni⁹, neutrū ē actus, vel pōa alterius vt vnitas cōpositi ex per se actu, & p se pōa 6 persona non ē cōposita physicè, ex per se actu, & pōa; nèc metaphysicè realitē, & realitē, cōtrahibili, & contrahente; nèc logicè, ex genere, & differentia.

Prob 3 vnitate simplicitatis tñ Vna. 1 hæc est opposita cōpositioni, & cōponibilitati 2 si non cōponūt physicè vt actus, & pōa; nèc metaphysicè ex realitē cōtrahibili, & contrahente; nèc logicè, genere, & differētia; ergo vnitas sīplicitatis, seù vera identitas, in qua qcqd ē in persona simplr est idē alteri, non per vnionē, sed identitatē, & sīplicitatē. 3 persona non vna aggregatione, vt ex pluribus entibus; nō vnitate ordinis, vt causæ essentialr ordinatæ, non vnitate per accidens, ꝙ addit informationem accidentis; nèc vnitate cōpositionis; nèc vnitate formalitatis, qā essīa sui rōne formali non includit relōnē, ergo est vnitas idētitatis, & sīplicitatis; qua qcquid ē in persona simplr ē idē alteri, ꝓpter infinitatē essīæ. 4 si rāo relōnis non ē formalr eadem essentiæ, tñ ob infinitatē alterius, quicquid esse pōt cum ea in vno quasi tertio, est idē perfectè sibi; & vnū ens sīplicissimū ex illis; quorū vna rāo ē perfectissimè idē alteri, licet non formalr; ergo persona ē vna vnitate simplicitatis, & identitatis, nō vnitate vnionis, nèc cōpositionis 5 si persona includat in vna sua formali ratione essentiā, & relōnē; non tñ ꝓprietas pertinet ad vnitatē formalē essīæ, nèc ē contra; nèc ꝓprietas est actus essentiæ, sed actus personæ, & emanat ab essīa, & ē perfectè idē illi; ergo vnum simplex. 6 persona non dicit conceptū per se vnum, quasi in se sit formalitas entis includens ꝑdicta in primo modo dicendi per se; nā si logicè dicit cōplexionē duorū, & subiectū non includit rōnē inhærentiæ sui ꝑdicati, & neutrū est per se determinatiuū alterius; pr̄nitas ē deitas, subiectū non includit inhærentiā ꝑdicati, nèc subiectū est formalr ꝑdicatū; & iungendo cōceptū subiecti, conceptui ꝑdicati, Deus est Pr̄, vnus conceptus per se non determinat aliū, nā ꝓprietas non determinat nārā, sed hypostasim, ex Damasc. l. 2. c. 10. tñ metaphysicè, aut physicè non faciūt vnū, nèc vna formalitas, aut realitas iungitur alteri, ità vt sint res diuersorū generū, & vna sit determinatiua alterius, vt rationale est animal: sed in Deo ꝓprietas ad essentiam nō se hēt vt rāo determinans, tm̄ manēt rōnes essīæ, & relōnis, & sūt eadē res simplr; ergo

non vnũ per cõpositionẽ; sed per identitatẽ, & simplicitatẽ. 7 datur summẽ, & perfectè simplex, & sĩplr̃ simplex, sũme simplex ꝙ nèc est cõpositũ, nèc cõponibile; simplr̃ simplex; ꝙ est irresolubile in plures conceptus; vt vltimæ differentiæ, conceptus entis precisè sumptus; in personis sũma simplicitas q̃ est perfectio simplr̃; nõ simplr̃ simplicitas, vt nõ sit in ea rão essendi simplr̃, & essendi hypostaticè; rão absoluta, & respectiua; at hæc non vt actus, & põa; summa identitate, & sĩplicissima vnitate. 8 essentia simplr̃ infinita in genere entis, ergo simplicissimè identificat sibi rea'r̃ relõnẽ, & constituit ꝑsonã, sine actuatione, & informatione. Adde relõnes nõ sunt in essentia, vt fundamento potentiali, ergo vt realites sĩplicissimè sibi idẽ. Demũ hęc vnitas purissimæ simplicitatis admittit esse absolutũ, & relatiuũ absq; actuatione, informatione, & põa; nil Dei in potentia; simplicissimè vnus, & trinus.

Arguent oẽs Thom. nèc plures formalites in persona; si plures nõ sũma simplicitas. 1 formalitas ꝑsonæ est vna rão formalis primo modo dicendi per se; ergo vna formalitas. 2 prima identitas non admittit pluralitatẽ; nãrę ad suppositũ in Deo prima identitas per se; ergo non pluriũ formalitatũ. 3 Arist. 8 met. 15 simplex per se vnũ qa statim est id ꝙ est; cõpositũ ex pluribus realitatibus per se vnũ, qa alterũ per se põa, alterũ per se actus. Nèc satis, in Deo, non esse per modũ põæ, & actus; sed oĩa actu: Contra 10 met. 49 ex duob' in actu, non est per se vnũ, ergo nèc vna persona. 4 ex duobus ex nãra rei distĩctis quorũ vnũ non includit aliud in sua rõne formali nequit vnũ per se fieri. 5 simplicia nullã hẽnt materiã nèc sensibilẽ, nèc intelligibilẽ; sed seipsis sunt, ꝙ sunt; ergo non alia, & alia formalitas. 6 vnitas simplicitatis à parte rei excludit prors' omnẽ actualẽ rerũ, & realitatũ multiplicitatẽ; nã multitudo rerũ, aut realitatũ est pluralitas simplr̃. 7 vnũ sĩpliciter à parte rei, nequit esse multiplex à parte rei; ergo non est simplicitate vnũ vbi realitas, & formanon esset vna. 8 vera, & realis cõstitutio à parte rei alicuius ex distĩctis, & diuersis actu formalr̃, necessario cõponit formalr̃: formalitates. n. distĩctè ex nãra rei concurrunt ad constitutionẽ vnius ex nãra rei. 9 sũt partes vnius personæ independenter ab intellũ, ꝑ cõstitutione illius, mediãte vera ac reali vnione; essentia determinatur ad esse Patris per relõnẽ; accipit esse si non simplr̃; tñ hoc. 10 nãra, & relão non minus constituunt suppositũ in Deo, q̃ nãra, & ꝓprietas in creatis; ergo vt in creatis per verã cõpositionẽ; qa plures realitates ad constituendũ vnũ; etiã in Deo si essent plures formalitates; nã esset resultãs per modũ totius; totũ relatiuè dicitur ad partes cõponentes. 11 persona vt per se est ens, ita per se vnũ ens, ergo aut est formalr̃ quicquid hẽt, absq; distinctione; aut si ex formaliter distĩctis esset vnũ; alterũ esset vt põa, alterũ vt actus.

vt qd. n. duo ad constitutionē vnius p se, nisi inuicē se actuent? Hinc. Arist. 8 met. t. 6 sīplicia vnū sunt stati, quicquid sunt, & sunt quicquid habent; ergo non formalitates, secus componerent.

Ad 1 non vt vna formalitas à parte rei sit absoluta, & relatiua, sed vt trāseunt in vnū, & idē realr̄ in persona. 2 non vt includat res pluriū generū, & vnū determinet aliud: sed qa vnū nō includit rōnē formalē alterius; & rāo cur psona sit relatiua, nō ē essīa, nèc cur De⁹ relāo. Ais ergo persona vna per accidens: nā conceptus non per se idē, & neuter determinat aliū. ℞ si non vt formalitas; sunt eadē res, transeunt in idē: si nō se determinant inuicē, tū ppriètas dat psonæ esse hypostaticū; essīa esse Deū. 2 non rāo formalitatū, facit vnū per accidēs: sed habitudo rei ad rē, non identitas simplr̄; vnde si manēt rōnes essīæ, & relōnis, sūt res eadē. Ad 2 prima idētitas, sola pdicatio eiusdē ad se, homo ē homo, Deus ē Deus; at prima identitas nāræ ad supposiū admittit pluralitatē realiū, cū distīcta rōne formali; nec subiectū ē formalr̄ pdicatū, Deitas non est Pr̄nitas, De⁹ non formalr̄ Pr̄, nisi pro suppposito & idētitate simplr̄. 2 cōpositione physica, nèc metaphysica; q̄ est vnio rerū, aut formalitatū, q̄ inuicē se determināt vt act⁹, & pōa; vt genus, & differentia; vt determinans, & determinatū, sic prima identitas; at non exclusione formalitatū, qua subiectū nō ē pdicatū; relāo nō ē essīa. Ais maior idētitas nāræ creatæ ad suū suppositū, vbi vnū per se; q̄ diuinæ ad suū vbi nulla rāo vt sint vnū per se; qa non vt actus, & pōa. ℞ maior idētitas logicè, qa nāra creata indiuidua verè pdicat de suo supposito in primo modo; imò facta ē vna formalitas; at deitatis, & relationis non vna formalitas: sed metaphysicè in creatis vnū p cōpositionē: at in Deo vna res, nèc ppriètas facit cōpositionē cū re. Ad 3 simplex vnitate sīplicitatis, & formalitatis, ē id q̄ est; at sīplex per solā exclusionē cōpositionis, & cōponibilitatis, non pfectionū, aut formalitatū, vt ē persona diuina; hēt quo sit, & quo subsistens sit. 2 ē quicquid est, p identitatē, & exclusionē actus, & pōæ, simplicitas personæ in Deo: non per exclusionē formalitatū. 3 vnitatē essīæ, & relōnis p identitatē sūmā constituere personā absq̄ informatione, non nouit Arist. q̄ sciūt Theologi, quicquid in Deo est in vltima actualitē esse, & vnū, & idē re esse. Ad 4 ex duob⁹ in actu q̄ re non sunt vnū, & idē, fit vnū aggregatione; aut per accidens 2 ex duobus q̄ non se hēnt vt actus, & pōa non fit per se vnū cōpositū physicè, aut metaphysicè, at q̄ sūt vna res idē, & distīcta formalitas pōt intelligi vnū identitate, & sīplicitē. 3 si excludit in sua rōne formali, continet identicè ob infinitatē; & esse vnū sīplex, eo modo quo plura possunt saluis formalitatibus esse perfectè in vno. Ad 5 seipsis sunt q̄ sunt, qa nullo accidente, aut extrīsecè adueniente; non quia nō retineāt formalītes. 2 nullā hēnt materiā ex qua, & cum qua,

qua, aut quicq̃ in põa. non quia non habent perſonæ quo ſit De⁹, & quo hypoſtaſes. Ad 6 vnitas ſı̃plicitatis excludit cõponere,&cõponi; non formalit̃es ſuas. 2 multiplicit̃e rerũ, non formalitatũ. 3 rõnẽ act⁹, & põæ,& res diuiſas; nõ realit̃es eiuſdẽ rei, ad inuicem idem; q̃ vt habent identitatẽ, actualit̃em, rei vnitatẽ, ita & ſı̃plicitatẽ. Ad 7 vnũ ſı̃plr̃, negat multitudinem rerũ. nõ realitatũ. 2 ſı̃plex opponit̃ cõpoſito, & cõponibili; non formalitatib⁹ q̃ trãſeũt in identẽm; nèc ſe habent vt actus,& põa. Ad 8 ſi vt diſtĩcta à parte rei, & ꝑ modũ actus, & põæ; nõ ſi vt diſtĩcta forma r̃, & vt identificata real r̃. 2 cõpoſitio formalitatũ vbi vna actuabilis ab alia, genus, & differentia; nãra, & ꝓprietas in creaturis; at in Deo perſona ſũme vna; nõ tñ vna formalitas in ea, ſed eſſe abſolutũ eſſı̃e, & relatiuũ perſonalit̃is Ad 9 pars, & totũ vbi excedens,& exceſſum: eſſı̃a infinita nequit cõparari; relatio, nèc finita, nèc infinita, nequit excedi, nèc excedere. 2 non vnione, nèc informatione: ſed identẽ, & ſı̃plici emanatione ab eſſı̃a pullulãt relõnes. 3 perſona in Deo non eſt tertia entas vt ex partibus: ſed ſubſiſt̃a incõmlis in diuina nãra. Ad 10 vnionem per ſe ex actu,& põa, aut compoſitione, aut toti⁹ ex partib⁹, perſona diuina non habet, nèc habere poteſt vnitatem; ſed vnitatem identitatis, ſı̃plicitatis ſũmæ, ꝓ vt poteſt eſſe De⁹,& Pr̃. Ad 11 per ſe vnũ tertiũ phyſicè eſt ex materia,& forma; metaphyſicè ex realit̃e generis, & differentiæ, per ſe actu, & per ſe põa; q̃ non in perſonis: ex eſſı̃a, & relatione ſı̃plicitas vna perſonæ, non vt excludat formalit̃es vtriusq̃: ſed vt excludat cõponere, & cõponi. 2 vnitas formalitatis non habet; vnitas rei ſũma. C. formalitas non eſt vna; ergo perſona non formaliſſimè vna ℟ formalitas perſonæ ſı̃pliciſſimè, ꝑ identẽm, abſq̃ actu & põa dicit vtrãq̃ formalit̃e, eſſe Dei, & hypoſtaſis, vt formalit̃es inter ſe diſtĩctæ, idem ſ̃m rem, & per identẽm cũ infinita eſſı̃a Dei, ex qua perſonalitas. A is duo faciunt vnũ, ergo cõponunt. ℟ non faciũt tertiũ ſunt ipſũ eſſe perſonæ, q̃ ſı̃plex in ſe includit vtriusq̃ formalit̃em. C. ſı̃plicior eſſet vna formalitas. ℟. formalit̃es vbi ſe actuãt, tollũt ſı̃plicit̃em, non vbi eadem res. 2 ſı̃plicior logicè, q̃ eſt ꝑciſio conceptus; aut metaphyſicè, quia minus reſolubilis; nã relão eſt tñ relão; at non ſı̃plicior, quia perfectior nã ſı̃plicitas, in Deo vt non tollit perfectiones, ita nèc eſſe abſolutũ aut relatiuũ. Adde realitas entis, vltimæ differentiæ, ſimplr̃ ſı̃plices, non hı̃c perfectio; ſed ſı̃plex ꝙ nèc cõponit, nèc componit̃, & perfectũ eſſe in ſe continet, realit̃es cõponunt cũ ente: vltimæ differentię cũ nãra creata: in Deo nèc realit̃es componũt, quia nil hñt põæ; nèc perfectiones deſunt; ideo ſı̃plicitas Dei eſt perfectio ſimplr̃ q̃ admittit omnem perfectionem ſı̃plr̃, nullã potentiã, ſũmè in actu oĩa, q̃ ſunt in Deo, non eſt ſimplicitas vnius formalitatis, non ampli⁹ reſolubilis, vt ſunt abſtractiones.

ctiones metaphysicæ, vel realitates vltimæ.

An persona sit in alia per circumincessionem, & in quo consistat. 10.

Fides est, vt vna persona sit in alia. Ego in Patre, & Pr in me est. In Patre totus filius, totus in Verbo P r. August de fid. ad Pet. C 1. Ambros. 2 cor. *Hilarius* 7. trin. Pr est in filio, & filius in Patre. Dubiu qualr vna sit in alia. Thom. 1. p. q 42. art. 5. Vna in alia ex essia: nã vna in tribus. relatione, conceptus vnius est in alia. origine, pductio in *Deo* non trãsiens, immanens; nèc esse Verbi est extra, sed manet in dicente, q *Verbo* dicit, in Verbo continet, & repsentatur. Henricus in sum. art. 1. q. lib. 6. q. 5. & Durandus, vnũ in alio quo ad totũ, aqua in vase, vinũ in amphora; quo ad partẽ, & hoc, vt pars nil sit eius in quo est, auis in laqueo per pedes, pes nil est laquei; vel pars aliquid eius; duo monstra cũ vno pede, vnũ est in alio per partẽ, & pedem, qui communis est illis. Vna persona est in alia non se tota, sed per partem, q aliquid est vtriusq, vt essentia. Scotus Persona vna est in alia; at non eo modo quo essia, & relão est in alia; nèc s̃m partem, vt essia aliquid eius, aut s̃m continentiã: sed psẽtia subsistẽtis in subsistẽte; subsistere incomũliter, per se esse conuenit primo personæ, & vna persona est in alia quo ad se totã, per intimã psentiã: Hæc inexista, seu psentia vnius personę in alia, à Theologis circumincessio est. Ex Scoto; est intima, & mutua psentia, & inexista subsistentis in subsistente realr distincto in eadẽ numero nãra Hinc Hilarius 3 de trinit. C. 6 inesse non vt vnũ continet in alio, corpus in corpore: sed sic inesse, ac subsistere in subsistente insit, & sit ita inesse vt ipse subsistat. Quare hic modus existendi requirit. 1 vt nãra communis eadẽ numero inexistens extremis, sic nèc duo corpora simul; nèc in creatis circũincessio. 2 vt extrema subsistant, sic attributa non sunt inuicem circũincessione. 3 realr distincta, sic essia non in personis circumincessione, nèc è contra 4 vt intima psentia sit mutua; vt vnũ inexistat totũ alteri, & versa vice; Deus psens rebus, res hanc intimã psentiã non rependunt. Tota ergo *Filij* intima, & mutua inexistentia, in Patre, & Filio circumincessio est.

Dico circumincessio, qua vna persona est in alia, non est eo modo, quo essia, relão, vel origo est in illis, C. Thomist. Nèc vt aliquid sui inexistat, quasi vna sit in alia ratione essentiæ, vt pars eius q est aliquid vtriusq, Contra Henricũ & Durãdũ: sed vna persona est in alia s̃m se totã, & intimã psentiã totius subsistentis in subsistente; qua totus in Verbo Pater, totus in Patre filius. Scot 1 d. 19 q 2.

Prob. q non ab essia, vel à relatione, 1 predicatũ q conuenit toti primo, non oportet vt conueniat parti; nèc si conuenit parti, vel toti ratione partis, oportet vt competat alteri parti ratione partis; ergo si Pr primo est in filio ob pater-

paternitatē, vel essentiā, oportet concedere pr̄nitatē esse in filio; vel essentiā esse in filio isto modo essendi vt in Patre. 2. rāo inexistentiæ non ē sola esſīa, vel sola relāo, vel origo; non sola esſia, tunc Pr̄ esset in se, non tm̄ in Filio; nèc relāo originis, hæc .n. nō est eiusdē rōnis; ergo si esset rāo inessendi, pſonæ non essent in se inuicem vniformiter; nèc origo, qa si p impossibile, vna non esset ab alia, adhuc in alia ob vnā naturā. 3 si sola essentia posset esse rāo adæquata, non magis vna pſona in alia, q̄ in seipsa esset p circūincessionē, nā adæquate Pr̄ est in filio, qa ipse est sua esſia, q̄ est in filio; ergo quia per formalem identitatē esſia Patris q̄ ē in filio, ē in seipsa, ergo circūincessio nō est à consubstantialitate tm̄. nèc relōnes, q̄ in pſonis nō sunt eiusdē rōnis; si inter se inuicē essent ob illas, non vniformiter essent. & Damasc. c. 5. si Deus pduceret aliū Deū, nō esset iste Deus in illo; tn̄ inter eos relāo pducentis, & pducti; qa nō essent simul; neuter immensus; nèc Deus. Imo Græci, q duas pſonas sine origine dabāt, filiū, & Sp. Sanctū; ergo in se inuicem dabant; ergo sola origo nō ē rāo circūincessionis. Creaturæ verā habent originē, & ob diuersā nārā, vna nō ē in alia p intimā p̄sentiā, & inexistam; ergo ratio non est aut esſia, aut relatio, aut origo; imo tota rāo personæ s̄m se totā. Demū, vna persona est in alia, tā nāræ vnitate, q̄ extremorū distinctione: nā vnitas esſiæ inter sic distincta, vt fundm̄, & adæquata ratio præexigitur.

Probatur 2. q̄ non s̄m partem, vt aliquid eius. 1. cum vnū est in alio per partē; tunc est in illo, vt cōuenit parti esse in illo, vt si homo est in terra per pedem; vt pes est in terra localiter, ita homo ē in terra localiter per partem, nō autem si pes est ibi quasi in loco, homo sit ibi sicut forma in materia; ergo si Pr̄ est in filio p esſiam, ergo Pr̄ est in filio, vt ipsa essentia: sed hæc est in filio formalr̄, ergo Pr̄ in filio formalr̄. 2 pprietas esſię vt esſia est, non cōpetit personæ: nam persona est incōmlis, esſia cōmlis, esse vnū in tribus cōuenit esſiæ, ergo non ē pprietas pſonæ, vt vna sit in alia, vt esſia est in tribus; qa modus essendi, pprius esſiæ, nō cōpetit personæ, vt sic. 3 filius ex idētitate nāræ cū Patre, non idemtificatur illi ratione pſonæ, ergo si existēs in Patre rōne esſiæ, non existit in illo rōne personæ, ergo non vt totus in toto. 4. Pr̄ sua esſia p identitem in Filio; filius personalr̄ circūincessione est in Patre: ergo nō ratione esſiæ, esse p identitem ē ratione esſiæ, circūincessione rōne personæ. R̄ esſia in Patre non est ratio circūincessionis proxima, sed remota; nā proxima est esſia accepta sub pprietate inexistētis pſonæ. G. vna persona non est in alia per solā essentiā, sed s̄m se totā; non rōne vtriusq̄ copulatiuè; vel rōne esſiæ sub pprietate pſonæ: ergo s̄m se totā. 2 vna pars sub alia, & in cōcreto cū alia accipitur; ergo nō s̄m partē. 3 esſia in pſonis ponit identitem, pprietas

 di-

distinctionē; ergo modus essendi Vnius personæ in alia, non ē pcise rōne essīæ; nā esse in alio per identēm, nō ē circūincessio vni' personæ in alia; qa filius in Patre per identēm essīæ, ē per rōnē inadequatè; nō per circūincessionē, & modū totius in toto; totus in Verbo Pater, totus in Patre filius. Prob. 3 fundam inexistēæ esse totā personā. 1. rāo essendi in alio importat distinctionē inexistentis, cū eo in quo existit per circūincessionē; ergo est totius personę Anteced. ille modus loquēdi Saluatoris, ego in Patre, & Pr in me ē, supponit distīctionē personæ cū persona. 2. Aug. de fide ad Petrū, totus Pr in Filio, & Sp Sancto & totus Spir. Sanctus in Patre, & filio. 3, modus essendi circūincessione, non dicit qd ad se, sed relōnē mutuā, non illā originis, q̄ nō eiusdē rōnis in extremis; at psonæ sunt Vniformiter in seipsis, ergo nētio ponit relōnē cōmunē equiparantiæ; hęc non est nisi in supposito subsistente ad terminū subsistentē, ergo personæ p modū totius, & vna ē in alia, Vt subsistens in subsistente. 4. nō essīa ē ratio, & fundam huius inexistēæ vnius personæ in alia; q̄ fundat identēm, & Vnitatē; non relāo, q̄ nō est eiusdē rōnis in tribus personis: ergo neqz esse rāo Vniformis inexistēæ, ergo tota persona ē intimè psens alteri per circūincessionē. 5. Vna persona ē in alia, non Vt nāra in supposito, non Vt forma in materia; sed Vt subsistēs in subsistente, subsistere, in comli. ter per se esse conuenit personæ primo; nō autē dicitur de persona; qa de relatione, Vel essentia, ergo Vna persona ē in alia s̄m se totā, per intimā psentiā. 6 essentia formalr infinita in genere entis sine sui diuisione cōmunis, & Vna numero, do se hæc in tribus personis; ergo tota essīa Vnius personæ per actualē cōmunicationē ē in alia; ergo ipsa met persona tota psens alteri per circūincessionē. sequela, Vt notū est dari cōsubstātialitatē rōne Vni' essentiæ: ita & dari intimā psentiā vnius subsistētis in alio subsistente ex consubstañlitate originatā. R. Durandus in Vna persona est relatio, Vt cōtenti, in alia Vt cōtinentis. C. hæc inexista, nō est cōtinentia, sed intima psentia toti' persone in alia. 2. continens excedit nārā contēti, & excedens est, hac psentia nō se excedunt, sed mutuo inexistūt. 3. si Vna se tota aliā hoc modo cōtinet; se tota ab alia etiā continetur; ergo Vel non est cōtinentia; Vel si cōtinentia hęc relāo psentiæ, erit mutua, qua Vnū subsistēs ē in alio, & aliud est in ipso. Demū exēpla hunc modū essendi declarāt, saltī imperfectè. 1 si Deus sua immensitate intimè psens rebus omnibus, multo magis personæ diuinæ intimè sibi ipsis: at deficit; qa De' cōseruat res creatas, Vna persona nō eget cōseruari ab alia, eadē immensitate fruūtur; circūincessio in Deo mutuā extremorū exigit psentiā; præsentia creaturæ ad Deū nō ē mutua. 2 corpus gloriosū esse potest in alio corpore glorioso, in se inuicē, psentia nō per modū partis, nec in-

forma-

formationis: sed ab modū subsistentis, & intimè p̄sentis vnius in alio: at non p̄sentia in eadē nāra, vt in personis; duo corpora essēt p̄sentia intimè ab extrinseco virtute diuina; personę seipsis ab intrinseco. 3. anima instanti mortis nō informat corpus, est illi p̄sēs; Angelus dū assumit corpus est illi intimè p̄sens, ē subsistens in subsistente, non informat, nō vt pars sed per modū toti⁹ in toto. deficiēs est; non vnitas nāræ; anima non perfectè subsistit; Angelus tm̄ per vnionē accidentalē. 4. anima vni⁹ essīæ, in qua plures pōæ, vna ē in alia s̄m intimā p̄sentiā, & cōsubstantialitatē: at non perfectè subsistunt, imo sunt vnū subsistens; in Deo tres subsistæ. ideo exempla aliqd explicāt diminutū ad intimā p̄sentiā diuinarū personarū, & circūincessionem, qua vna persona, est in alia; vt Saluator, ego in Patre, & Pr̄ in me ē. Ecclesia, In Patre totus filius, & totus in verbo Pater.

Argues Arist. 1. phys. 1. gener. 1. de anim. 3. met. c. Anaxagorā; si q̄libet esset in quolibet, maxima rerū confusio; si vna persona in alia, confusio in personis; neq̄ cōfundētes personas, Athan. 2. indiuisibilia simul posita faciūt indiuisibile. 4 phys. 2. si vna persona in alia, qa indiuisibiles, vna essent persona. 3 filius exit à Patre, ergo nō in Patre. 4. vnū verè existens, & intimè subsistēs in alio cōponit cū eo, si inter illa est verè distinctio realis: nā realr̄ inter se distīcta, & tm̄ subsistit vnū in alio, ergo cōponit cū eo; vt si qd in deitate nō esset realiter ipsa, esset illi cōposita, aut cōponibilis cum ipsa. 5 in quo est fili⁹, est filiatio, in Patre est filius, ergo filiatio, ergo esset filius, nā forma denominat. si Pr̄ ē in filio, & Filius in Patre; ergo Pr̄ in seipso. sequela qcqd est in cōtento, est in continente. 4. phys. 14. si aer est in igne, ignis in cælo, ergo aer in cælo 7 qcqd dicitur de p̄dicato, dicitur de subiecto, qcqd ē causa causæ ē causa causati, ex ante p̄dicamentis; ergo si Pr̄ est in filio, & filius in Patre; multo magis Pr̄ est in Patre. 8. si Pr̄ est in filio, ergo Deus in Deo; nā Pr̄ est Deus, filius De⁹; & sic Deus distinctus à Deo. Ad 1. Anaxag. posuit, q̄libet fieri ex quolibet per modū partis; persona non est in alia, vt pars, nèc vt contentū in continente, ideo nō confusio. 2 continere, ambire, penetrare, rāo situs, si q̄libet esset à quodlibet nō videtur intelligibile, potius confusio: at vna p̄sona in alia non continentia; per intimā p̄sentiā subsistentis in subsistente; salua distinctione personæ, & vnitate substantiæ. Ad 2 falsū, indiuisibilia realiter nō differre, nisi differant situ; nā situs posterior non variat nārā prioris. 2 indiuisibile additū indiuisibili, non facit maius; quia extensio est propria rāo, aut p̄prietas quātitatis; indiuisibile nō est per se quantum, terminus quātitatis. personis nèc competit esse maius, nèc rāo situs, nèc extensio. 3 vt positiuè indiuisibilia simul nūq̄ faciunt vnū; nèc personæ indiuisibiles etiā in seipsis non sunt

vna persona. Ad 3 q; exit ab alio, & nãra distinctũ ab illo, non est in illo. Ad 4 si distĩctũ realr̃ est vt forma, actus, & pars eius: pſona nõ vt pars: sed intima pſentia. 2 eſſia si posset esse realr̃ distincta, esset vt actus; ideo cõponeret. Ad 5 filiatio non ẽ in Patre p modũ formæ aut partis: sed intima pſentiã, ideo nõ denominat. Ais. nèc filiatio in filio vt pars, & forma. ℞ si nõ forma vt informans; tñ ẽ dans esse filio, nõ Patri. Ad 6 circũincessio est relão cõmunis, & extrema supponit, ideo filius in Patre, nõ tñ Pr̃ in seipso circũincessione. 2. Pr̃, & filius habẽt rõnẽ fundandi alterius rõnis: non sic Pr̃ in se ipso; si dicas; si es similis Antonio, ergo similis omni simili Antonio, ergo similis tibi ipsi; non sequir̃, qa eiusdẽ ad se, non ẽ rão fundandi relõnẽ realẽ. 3 modus arguendi in suppositionibus similib⁹ valet pcedendo, nõ conuertendo; qcqd est alteri simile, & omni consimili; non tñ est sibi simile. Ad 7 in relõnibus disqparatiæ vbi rão causæ, & causati, pducentis, & pducti, nõ vbi nulla relão, si filius in Patre, & Pr̃ in filio; nõ tñ filius in filio, aut Pr̃ in Patre. 2 Pr̃, & filius habent rõnẽ fundandi alterius rõnis: non Pr̃ in seipso. Ad 8 vt supponit pſonalr̃ nõ essentialiter; nã subsťa, & Deitas requirir̃ ad circũincessionẽ, nõ tñ est ipsa cõsubstantialitas: sed sunt distictæ habitudines. 2 Deitas sũpta eſsẽtialiter, neqt esse extremorũ circũincessionis, & rão essendi distincta. 3 hæc relatio circũincessionis est cõmunis, fũdatur tamen in extremis vt sunt distincta, non vt vnum.

Arguent Thomistæ, s̃m qlibet horũ triũ eſsĩa, relõne, origine, filius est in Patre. 1. sola consubstantialitate intellecta inter diuinas, abstratis personalib⁹ relõnib⁹ habeť adæquata rão circũincessionis; ergo sola vnitas eſsĩæ illã fundat, distinctio vt conditio se hẽt. 2 circũincessio est inexisťa, & intima pſentia mutua pſonarũ; ergo in consubstantialitate, secus Deus pſens ratione immensitatis, iã esset p circũincessionẽ in creaturis. 3 si adæquata rão esset eſsĩa, cũ personali pprietate; totũ hoc ẽ esse personæ, q̃ est rão incõmlis: ergo neqt fundare relõnẽ hãc inexisťæ, q̃ est eqparantiæ. 4 Patres totã rõnẽ huius intimæ pſentiæ dicunt esse vnitatẽ nãræ; ergo ratione solius eſsĩæ circũincessio. 5 q; ex relõne; nã vnũ oppositũ relatiuẽ est in alio, & ad aliud. 6 ex origine; pcessio Verbi expſsio, & declaratio mutua a Patre dicẽte, ad Verbũ expræssũ, & declaratũ ergo à sola origine põt haberi mutua simultas, & coexistentia. ℞ isti tres modi seorsĩ accepti circũincessionẽ non ponunt, nã cõsubstãtialitas ponit absolutã idẽtitatẽ realẽ; intima pſentia est in extremis realr̃ distictis; circũincessio formaliter in recto nõ est cõsubstantialitas, esto ex illa emanet; sed tm̃ in obliquo, & vt fundam̃. Nèc à relõne; nã relão ponit tm̃ coexigentiã extremorũ nõ inexistentiã; si relão esset rão inexisťæ, relatio paternitatis esset in filio vt Pater. Nèc origo tm̃, nã

in creatis vera origo, & ob diuersã nãrã, vna non est in alia. origo ponit realẽ existentiã, nõ inexistentiã vnius in alio, si p impossibile essent duæ personæ sine origine in eadẽ essĩa, essent in se inuicem, licet vna nõ esset ab alia. Ad 1 vnitas nãræ nõ est adæquata ratio circũincessionis: sed pro formali dicit rõnẽ inexistendi totius personæ in tota psona; ideo vnitatẽ essĩæ, & personalẽ distinctionẽ dicit. Ad 2 hæc pſentia est in consubstantiali vnitate, non adæquatè vt causa totali, sed pricipali, & immediata. Ad 3 si vnitas essentiæ, & persõnarũ distinctio adæquata rão; principalior, & immediatior est identitas essĩę ex qua vniformitas inexistendi. 2 ista relatio cõmunis fundatur in extremis, vt distĩcta. Ad 4 essĩa ratio pcipua, non adæquata. Ad 5 relatiua habent simultatem intelligentiæ, & coexistẽ; non inexistẽ vnius in altero. Ad 6 verbũ est expſsũ à memoria Patris; nõ est in Patre, vi pductionis; hĩc non ab origine, aut relõne, aut pcisè ab essĩa: sed p totũ esse vnius personæ in alia explicatur circumincessio.

Arguent Hẽricus, Durand⁹, alij, q vna persona sit in alia, non sm se totã, sed sm partem, seu essentiã, q̃ est aliqd vtriusq. 1 cum vnũ est al o primo, tunc qlibet eius est in illo æquè primo; vt si terra in cẽtro per se primo, q̃libet pars terræ in centro, quantũ est ex se æquè primo, ergo si filius primo, sm totũ cũ Patre, qlibet eius æquè primo in Patre; & sicut essentia est Pater, ita filiatione esset Pater. 2 q est in alio sm totum continetur, ambitur, penetratur; & illud in quo est continet, & ambit; ergo si vna in alia sm totũ, contineret, & contineretur; esset continens, & contentũ, penetrans, & penetratũ. 3 idẽ non est rão recipientis, & recepti sm se totũ; nã si eadẽ esset rão recipientis, & recepti; amphora nõ reciperet vinũ; vt amphora, sed vt vinũ, & vinũ nõ esset in amphora, vt vinũ, sed vt amphora. 4 esse in alio, & in quo aliud ex pprijs rõnibus opponuntur; vt esse ab alio, & à quo aliud; ergo nihil vnũ, & idẽ respectu eiusdẽ est in alio, & in quo aliud. 5 esse in quo aliud, & q in alio sũt diuersæ habitudines; ergo neqt intelligi vt se totis personæ sint in se inuicẽ. Ad 1 aliqd conuenit alicui, rõne partis, homo sanatur, qa cor, vel pectus sanatur: toti, & non parti pcisè, vt ribilitas homini; toti, & parti, vt in homogeneis ignis totus calidus, & pars calida. prædicatũ conueniens toti, conuenit parti, in ætherogeneis non valet. 2 cũ conuenit toti, semper conueniat vtriq parti, si sint alterius rõnis, vt homo totus rationalis; nõ tñ vtraq pars rationalis; Pr totus in Filio, non tamen vt deitas, ita & pñitas in Filio. Ad 2 contineri, & continere per informationem implicat. non per intimã præsentiã; nèc vna est in alia formaliter, sic filius formaliter esset Pr; nèc virtute, aut eminenter, sic vna perfectior alia, tm inexistenter vt subsistens in subsistente. 2

hic

hic modus nō est per continentiā, nihil .n. ibi est susceptiuū alterius: sed intima præsentia, non informatione, sed coexistā intima personarū. Ad 3 inconuenit idem contineri, & continere per modum inessendi per informationem, non pro intima præsentia subsistentis in subsistente. Ad 4 esse in alio, & in quo aliud per realem continentiā sunt habitudines diuersæ rōnis, nō per simplicem presentiā intimā. Ad 5 esse ab alio, & à quo aliud est habitudo pducentis, & producti; causæ & effectus, implicat respectu eiusdem: at esse in quo aliud, & q, in alio, est mutua habitudo inexistentiæ, vt nec vnū relatiuū, esse terminum, & fundamentum respectu alterius.

Ais Arist. 4. phys. c. 23. vnū in alio, vt pars in toto; vt totū in partib⁹; vt species in genere, vt genus in specie, vt forma in materia, & accidens in subiecto; vt effectus in sua causa physica, calor in sole, aut morali, regnū in Rege; vt res in suo fine, oīa in Deo, amans in amato, aut vt contentū in continente, locatū in loco; personæ nō sunt inuicem aliquo ex istis modis; qui veram continentiam habent, rōne cuius habitudo vnius in alio, distīcta ab habitudine alterius ad illā; at vna persona vt in alia, non continet, nec continens excedit cōtentū; ergo nullo modo est in illa. 2 si vt natura cōmunis in suo supposito; ergo vt genus in specie, vel species in indiuiduo. 3 si filius in Patre, qa essentia eadē numero vtriq; ergo per modū contenti in continente. 4 inexista, & intima pſentia est rōne essentiæ vnius in illis; ergo per modū continentiæ, & præeminentiæ. 5 idem in seipso esset rōne eiusdem essentiæ, esset continens, & cōtentū ℞ modi in alio essendi ab Arist. sunt per continentiā; & imperfectio est respectu contenti, vbi continens semper excedit contentū, rōne qua contentū, & limitat illud: hic modus per solā identēm essentiæ, qa non est cōsubstantialitas; sed per intimā presentiam personæ, ideo non tm̄ in vnitate essentiæ, sed personarū distinctione; adæquata rāo importat vtrūq: essentiā vt fundam̄ inexistēæ; personas vt inexistentes. Ad 2 vt nāra præcisè dicit identitatē, & consubstantialitatē in tribus, vt tota rāo personæ intimæ præsens alteri, est circūincessio. Ad 3 quia eadem essentia in personis habetur consubstantialitas, quia inuicē se totis est circumincessio. Ad 4 circumincessio non est formaliter ob personarum idenēm, nā vniformiter esset persona in persona, sicut essentia est in persona, at personæ sunt in se inuicē se totis. Ad 5 consubstantialitas, & identitas requiritur; at non est ipsa circumincessio.

Quæres si circumincessio distīcta à cōsubstātialitate, est absoluta, vel respectiua? realis an rōnis? ℞ est realis relatio, cōmunis, sicut similitudo, æqualitas, & identitas. Ad relōnē realē fundam̄ reale, extrema distīcta realr̄, & respectus ex nāra extremorū absque

actu

actu intellectus. in diuinis personis realis vnitas deitatis, distinctio realis personarũ, extremorũ respectus absq̃ intellectu; hinc non solũ vnitas essentiæ; nec tñ distinctio; sed vtrũq̃ causa totalis. Ais, identitas, similitudo, æqualitas, & vltra circũincessio dari debet, vt cõmunis relão. ℞ hęc est relão cõmunis, & sequit᷑ origines, & p̃sonas vt distinctæ sunt; illæ fundãtur in personis vt sunt vnũ; identitas, ęqualitas, similitudo in personis, vt vnũ sunt, essentia, magnitudine, perfectione: at circũincessio in personis, vt distinctæ sunt; illa q̃ vt vnita p̃cedunt ista, q̃ vt distincta. Ais, mutua p̃sentia non est ad tertiũ reipsa distinctũ; ergo non realis relatio; nã relatio ideo realis, qua duorũ in tertio; hæc potius perfecta idẽtitas vnius ad aliã. ℞ idẽtitas fundatũ primũ inexistẽ, p̃ximũ inexistẽ alterius cũ altero. Ais, mutua inexista subsistẽtis in subsistente ẽ realis identificatio personarũ in essẽa ℞ vt principio, & radice ex idẽtitate in essẽa; formalr̃ ex inexistẽ totius in toto. Ais etiã identitas, similitudo, æqualitas, nõ habent diuersã rõnẽ fundandi, & recipiũt distincta, extrema relata, ergo ibi æqualitas similitudo, idẽtitas vbi circũncessio. ℞ illę relõnes in personis vt sunt vnũ, circũincessio in personis, vt distictæ; illæ equalitatẽ ex parte p̃dicati cõmunis; hęc inæqualitatẽ, distinctionẽ, & incommunicabiles subsistentias in eadem natura. ex illis plura sunt vnum, circumincessione plures personæ inuicem inexistunt.

***An in Diuinis Personis identitas, similitudo, æqualitas sint relationes reales.* 12.**

AD intra in Deo vltra relationes originis proprias, quæ constituunt, & distinguunt personas, sunt relationes communes quæ secuntur essentiam, vt vna est in tribus, quanta, qualis. Arist 5. met. t. super vnum in substantia identitas; super vnum in quantitate; æqualitas; in qualitate, similitudo. In Deo si non res generum, nec prædicamenta; tamen vt trascendentia, & illimitata secũtur proportione perfectiones generum absque limitatione, & potentia, & vnam substantiã in personis sequitur relatio identitatis; vnam infinitam magnitudinem, æqualitas; vnitatem qualitatis, sapientiæ, bonitatis, aut alterius attributi relatio similitudinis in personis. Omne ens in se est quid, quantum, quale; vt quid identitas, vt quantum æqualitas, vt quale similitudo; 10. met. 12. omne ens enti relatum est idem vel diuersum; æquale, vel inæquale, simile vel dissimile. In diuinis personis est vnitas essentiæ infinitas perfectionis, & magnitudinis, & attributa in vnitate essentiæ sunt idem; in infinita duratione, & magnitudine æquales; in attributis vnitas qualitatis, & similitudinis. Certum esse in Deo has relationes identitatis æqualitatis, & similitudinis: sed an sint reales, vel rationis dubiũ; Ad veram realem relationem 1 extrema realia, fundamentum, &

& terminus; inter contradictoria quorum alterum est non ens, relatio non est realis. 2 realiter distincta; eiusdem ad se nō ē relatio realis. 3 ex natura extremorū habitudo insurgat; sic Dei ad creaturam non est relatio realis. 3. phys. 32.

Dico. Identitas, æqualitas, similitudo in personis ex vnitate, magnitudine, & perfectione manātes, sunt relationes reales. Scot. 1 d. 31. q. vn. quodlib. 6 probatur; relatio est proprie realis vbi extrema realia, fundamentum, & terminus distincta sunt realiter, & intrinseca exigentia realis, quę insurgat ex nāra extremorū absq̄ opere intellectus, tales sunt identitas, æqualitas, similitudo inter diuinas personas; ergo relationes reales. Minor; in diuina nārā sūt tres psonę reales, realr̄ inter se distinctæ, & ex nāra ipsarū, insurgunt hæ relōnes absq̄ intellectu; ergo reales. Prob. vna numero nāra in tribus proxima rāo fūdādi identitatē à parte rei; magnitudo, & infinitas essendi tribus pexistēs realr̄ proximè fundam̄ æqualitatis; pfectio nāræ, bonitas, sapiētia, iustitia eadē in trib', fundam̄ est similitudininis. Aug 3. c. Maximin. c. 4. Pr̄ nō minor filio, qa æqualē genuit. 6. trinit. c. 14. in Filio ē prima æqualitas, seù prima relāo æqualitatis ē ad filiū Ioan. 5. ad Philip 2 esse se æqualē Deo; vbi Crysost. cæci Iudei, Christus vocat Deū Patrē, & ignorant esse æqualē Patri. Aug. hom. 17. æqualis, qa natus ex Deo; ergo vt eadē esſia, nāra, magnitudo à parte rei, ita æqualitas à parte rei. Hilar. 3. triu. similitudo sibi ipsi nō ē ergo relāo similitudinis inter extrema realr̄ disticta. Cōfir. si vna persona ē sibi perfectè idē, & eiusdē ad se nō sit relāo realis, sed rationis tū vnius personæ ad aliā ē identas rōne fundamenti, & distīctio rōne relōnis R. Suarez, Caiet personę distinctæ, at fundam̄ quo referuntur, prorsus indistinctū; & cū extrema rōne solius fundamēti sunt relata, nō debet esse penitus idē, sed' eiusdē ad seipsū esset oppositio, & distīctio realis. 2 æqualitas pro fundamēto ē realis, perfectio simplr̄, sic identas & vnitas: at pro formali nec perfectio simplr̄, & relāo q̄ cōpletur per intellectū. C. fundam̄, seù quātitem distingui in extremis, non ē necesse ad relōnē realē, sufficit vt sit illis rāo referendi; nā eiusdē ad se, si non est relāo, sicut inter extrema, q̄ referuntur, tū rāo formalis referendi bene eadem esse pōt; ergo si essentia verè vna, & eadem vt fundam̄ referendi; tū personæ q̄ sunt extrema relata verè distīcta sūt; nā hæc sufficiūt, distinctio relatorū, cū vnitate fundamenti, essentia vna capax multitudinis oppositorū realr̄. 2 relōnes originis sunt reales, & nō reqrunt fundam̄ realr̄ distīctū; ergo min' relationes cōmunes, vt sint reales exigunt fundam̄ distīctū realr̄ in illis. Antec relōnes originis fundātur in esſia omnino eadem, & indistīcta realr̄. sequela; relōnes cōmunes æqualitatis, similitudinis, identis sunt primi generis, super vnū, & multa, min' reqrūt fūdam̄ distin-

distingui, q̃ relationes originis, q̃ sũt 2 generis, super potentiã actiuã, & passiuã. 2 *Aris.* in p̃dicamẽtis; qualitas ẽ m q̃ quales esse dicimur, quãtitas qua dicimur æquales, vel inæquales, substã, qua idẽ, vel diuersum, ergo subiectum, vt ratio fundãdi si vnũ, vel distĩctũ, vbi extrema distincta sunt verè fundamẽtũ relatiõs realis 3 Si in duobus hominibus Dei potẽtia esset eadem numero albedo, verè similes realiter, ergo si eadem p̃fectio in distĩctis p̃sonis realiter, verè ęquales realiter. 4 *Ar.* 5. met. 20 Eadẽ, similia, æqualia quæ sũt extrema relata, habẽt fundamẽta, & subiecta sub rõe vnius, eadẽ quorũ vna est substãtia, similia quorũ qualitas vna, æqualia quorũ quãtitas ẽ vna, ergo si p̃fectio eadem numero, dũmodo sit in plurib⁹, nõ tollitur rõ realis. 5 Subiecta si distincta sunt fundãt p̃ximè, & in recto, substã, quantitas, qualitas sũt rões fũdãdi remotè, ergo esto vnũ sint, tñ q̃a subiecta relata distincta sunt, non tollitur rõ relationis realis. 6. personarũ existentia naturalis, nõ est ad se, sed ad aliud; nèc ẽ rõnis, sed realis; ergo eiusdẽ fundamẽti in se, & termini; posita distinctione suppositorũ, vel p̃sonarum, & extremorũ relatorũ, nõ tollitur rõ relationis realis. Sequela, vt posita vnitate termini formalis cõmunicati per generationem a P̃re in Filiũ, nõ tollitur relatio filii ad Patrẽ; ita posita vnitate substę Patris, & filii, aut magnitudinis, nõ tollit̃ rõ idẽtitatis, realis, & æqualitatis filii cũ P̃re. 7 non minor rõ realis oppositionis filii cũ P̃re in Deo ob idẽtitatẽ naturę indiuiduæ, quã filii cũ P̃re in creatis ob identitatẽ specificam; ergo nõ minor rõ idẽtitatis realis, aut æqualitatis in diuinis personis q̃ in creatis ex vnitate fundamẽti. 8 relatio idẽtitatis, equalitatis, aut similitudinis, nõ ẽ disquiparantię, sed æquiparantiæ, opposita multitudini, inequalitati, & dissimilitudini rerum; ergo posita distinctione reali extremorũ, cũ identitate fundamẽti verè saluatur realis relatio. ℞ relationes originis fũdãtur super actus notionales oppositos, ideo reales; generare, & generari: at relationes cõmunes super idẽ. 2 Vna essentia, vna quãtitas virtutis, aut qualitas in attributis, nèc inter se, nèc in p̃sonis fundant distinctionẽ; ideo nũq̃ relationes reales in personis. Cõtra; rõ remota fundãdi ẽ vna; at rõ proxima sunt extrema relata in hoc vno; sed extrema relata in hoc vno sunt personæ reales; ergo rõ p̃xima fundãdi in personis ẽ realis. 2 Relationes originis reales, q̃a secũ ferunt, & cõstituũt supposita realia distincta realiter; ergo relationes cõmunes ęqualitatis, & idẽtitatis, q̃ põt a p̃supponũt supposita realiter distincta in eadẽ natura, aut magnitudine, verè sunt reales. seq̃la; nihil per se vnum includit plura, nisi aut ipsũ opponatur illis; aut ipsũ admittat oppositionẽ illorũ; ergo fundamẽtum oppositionis realis; aut oppositionis realis distĩctorum realiter, sẽper ẽ relationis realis. 3 relationes originis sunt reales, nèc præexigũt distinctionẽ realem extremorũ, sed

quasi formaliter causant illā: at relationes cōmunes, distīctionē causatā per relationes originis p̄supponūt; nam nō pululant in essentia, nisi p̄existētibus relationibus originis in ea; ergo requirunt nō minus extrema realia, q̄ relationes originis. 4. in creaturis nō tantū relationes suppositionis, aut superpositionis sunt reales, in extremis, vbi extrema differūt specie, sed ēt relationes cōmunes sūt reales in extremis, vbi extrema differunt numero, ergo sufficit distinctio realis numeralis in extremis ad realitē relationū cōmuniū sicut ad distinctionē relationū originis quæ quasi specie differunt. 5 relationes originis fundātur ī essentia immediatè, quia in ipsa pululāt; & cū ipsa constituūt supposita; cōstituens aūt nō fundatur in cōstituto; nā fundamētū p̄exigitur ordine naturæ ei, qđ fundatur in ipso, ergo relationes, vt sint reales nō necessario requirūt, vt hēant fūdamētū distinctū; ergo multo minus relationes cōmunes, quę ex sui natura requirūt vnitatē fundamenti, & radicantur in eo. 6 oīs relatio siuè constituat suppositum siuè nō cōstituat, sēper supponit fundam̄, & subiectū; nulla. n facit subm̄ suū: vt nèc effectus suā causam; ergo si relationes communes p̄supponunt vnitatē subiecti, nō tollitur qn sint reales. 7 in essentia vt in se, & infinita sunt distinctæ relationes reales originis; ergo eadē vt quāta virtute, & infinita pōt fundare relationes communes; nā nil impedit relationes reales fundari in eodē ad distinctos terminos; si illud est infinitum. ℞ æqualitas fundam̄lr̄ est realis, at formaliter est rāonis. C. fūdam̄lr̄ est realis, qa fundam̄ reale; ergo formaliter realis, qa in personis distīctis realiter. 2 nō opere intellect⁹, nèc tantū virtute; personæ sūt æquales, sed formaliter; ergo realis formaliter. 3 non aliud ad relationē realē, q̄ vt extrema sint realiter distincta, & fundam̄ reale, & relatio insit extremis ex nā rei, non intellectu. 4 æqualitas, identitas, similitudo cōpetit personis ex natura rei. ℞ ēt entia rōnis fundamētaliter sunt in reb⁹, ideo relationes cōmunes hēnt fundam̄ reale eorū esse formale est rōnis. C. entia rōnis, non insunt rebus ex natura rei; vt relationes æqualitatis, identitatis, & similitudinis in personis. 2 hæc formaliter est vera ante intellectum, filius æqualis P̄ri, ergo non rōnis. 3 si non formaliter vera ex natura rei filius æqualis P̄ri; ergo nō perfecta æqualitas in eis. ℞ ante intellectū non essent formaliter æquales & intellect⁹ faceret æqualitatē in eis. 4 P̄res contra Ariū definiūt filium P̄ri æqualē reali, & formali æqualitate, nō intentionali habitudine tantū æquales. 4 filius ita esset æqualis sibi, ac æqualis est P̄ri, nā fundamētaliter eadem vnitas fundamēti; ergo formaliter realis æqualitas ob distīctas personas realiter; nèc æqualitas, & similitudo sibi ipsi non inest; sed inter terminos realiter distīctos. 5 Ecclesia, P̄res, concilia definiunt personas formaliter æquales, æqualis P̄ri s̄m diuinitatem; esse se æqualē Deo; s̄m realita-

litatẽ æqualitatis, non s̃m esse rõnis. 6 P̃res dicunt personas æquales non fundam̃, & subĩm tñ ęquale; ergo pro formali, & ꝑ fundamẽto. 7 relões cõmunes identitatis & æqualitatis differunt à disparatis, vt similitudo, & paternitas, q̃a istæ fundantur in diuersitate generũ, & specierũ, illę in vnitate reali generica, vel specifica, vel numerica vnitate, si dãtur; ergo fundamentũ æqualitatis, non necesse ẽ dari distinctum in extremis: satis vt sint extrema distĩcta. 8 quo maior vnitas qualitatis, & subſtæ, eo perfectior similitudo, & identitas; ergo si vnitas numeralis est in pluribus, si ꝑfectissima idẽtitas; ergo in Deo vbi summa vnitas, & pluralitas ibi perfectissima erit ęqualitas. hoc speciale in diuinis, vt sit vna numero essentia in tribus distinctis suppositis; in creaturis vbi ẽentia limitata, fundam̃ idẽ numero nõ ẽ in extremis; at in Deo vnitas fũdamẽti, & identitas ẽ in plurib⁹; ergo realitas ẽ in plurib⁹. Demũ, si Deus duas res realiter distinctas eadẽ q̃titate informaret, vera relatio realis eẽt in eis; ergo q̃a personæ realiter distĩctæ in eadẽ infinita eſ̃ia, in eis vera realis relatio. Adde æqualitas fundatur in vnitate, seruata distĩctione extremorũ; ergo vbi extrema distincta, quo magis cõueniunt in vnitate ꝑfectionis, & quantitatis virtutis, eo magis æqualitas. ℞ æqualitas verior, & pfectior, sicut idẽtitas; non tñ realis, q̃a fundamentum in extremis nõ ẽ realiter distinctũ: Contra fũdam̃ reale, terminus realis, extrema realia; & respectus innatus ex natura rei, nõ intellectu, ibi vera, & realis relõ in Deo fundam̃ reale essentia, quãtitas virtutis, & qualitas, termin⁹ realis in quo extrema se respiciũt essentia, qualitas, aut quãtitas, ꝑsonæ realiter distinctæ, & respectus ex natura rei. 2 similitudo, quæ est filii ad P̃rem, non est tñ fundamenti, sed formalis similitudo, sũt tres similes realiter, & formaliter, non vnus similis, ergo realis similitudo, & formalis personarum ad inuicẽ; ergo tres formales similitudines in tribus ꝑsonis rõne vnius fundamenti; seu tres respectus reales trium personarũ in vna essentia æquales, & similes 3 sunt tres personæ ęquales inter se absq; intellectu; ergo realiter, nõ tñ rõnis; vt. n. sunt tres realiter, & formaliter distinctæ, ita realiter æquales, & similes in idẽtitate nat̃æ, magnitudine, ac perfectionibus.

Arguent Henricus, Durãd⁹ Cai. Suarez, Vasq. Molina, Becan⁹, nullo pacto eẽ reales. 1 ad relationẽ realẽ spectat, vt fundam̃ sit reale, & realiter distinctũ in vtroq; extremo; at fundam̃ ęqualitatis, identitatis, & similitudinis, est essentia & perfectio indistincta in diuinis personis; ergo non sunt relõnes reales. Maior, extrema realia realr̃ referunt rõne fundamenti; quia fundam̃ refertur ad aliud, ideo extrema referũt; fundamẽta sunt ipsa extrema primaria relõnũ, nam quantitas est æqualis alteri quãtitati; qualitas similis alteri qualitati; ergo necesse ẽ fundamenta esse realr̃ distincta, idem non referr̃ ad seipsum realiter. 2 si fundam̃ esset

indiſtinctũ in extremis; ergo extrema non poſſent opponi,& referri; nã ſ̃m illam formã ſunt idẽ; nihil.n. realiter ſibi ipſi opponit, & ad ſeipsũ realiter refertur; ergo extrema relatiuè oppoſita informa, ſ̃m q̃ referũtur ẽ diſtincta in illis; vt duo alba ſimilia in albedine, q̃ eſt forma in illis diſtincta; ergo q̃a vna eſſentia, magnitudo,& perfectio; non ẽ realis relatio perſonarum ab æqualitatem, aut idẽtitatem fundamenti. 3 identitas in creaturis relatio rõnis, ergo ĩ Deo vbi sũma ſimplicitas. *A*nt. in idẽtitate extrema non ſunt realr̃ diſtincta, ſed idẽ, nihil refert̃ realr̃ ad ſeipſum. Seq̃la in diuinis, quãtitas, qualitas, perfectio, non ſunt diſtinctæ à ſubſ̃tia, tranſeũt in idẽtitatem; ſed vbi oĩa trãſeũt in fũdam̃ identĩs realis, non hẽtur relatio realis. 4 vbi non manet fundam̃ relationis realis, relatio non eſt realis, in *Deo* nõ ẽ fũdam̃ æqualitatis realis; ergo æqualitas non ẽ realis Min. fundam̃ ęqualitatis eſt magnitudo, hæc tranſit in identitatem, q̃ eſt relatio rõnis; itẽ ęqualitas realis eſt cõmenſuratio magnitudinis, & magnitudinis; vna magnitudo, ergo non inſurgit ęqualitas realis. Item cõpletur per intellectũ, qui idẽ accipit bis, & refert. 5 relatio realis exigit extrema realiter diſtincta, Pr̃, & filius, non diſtincti, vt æquales, q̃a eiuſdẽ magnitudinis. 6 inter eadẽ extrema & ſuper idem fundam̃ non fundãtur duæ relationes reales; hic idẽ fundam̃, & indiuiſa eſſentia. 7 de rõne relationis realis, vt per ipſam aliquid ſit ad aliud, ſ̃m æqualitatẽ vna perſona non ſe hẽt realr̃ ad aliud. Minor, perſonæ ſunt æquales, ſimiles, idem ſ̃m eſſentiã; eſſentia non eſt rõ vt perſonæ ſint ad aliud; ergo relationes ſ̃m ipſã nõ sũt reales. 8 illæ relationes reales in Deo, quæ fundantur in eſſentia vt habet pluralitatẽ relatorũ; æqualitas, ſimilitudo, & identitas nõ fundatæ in eſſentia, vt habent pluralitatem Maior, relationes exigũt extrema diſtincta realiter. Minor; eſſentia exigit pluralitatem, quaten⁹ eſt fæcũda; vt fæcũda ſolũ fundat relationes originis; ergo hæ tm̃ reales 9 non realis ratione eſſentiæ, quæ vna; & eiuſdem ad ſe non eſt relatio realis; nec rõne perſonarum, q̃ plures, & diſtinctæ rõne relationum; relationes fundãt inęqualitatem, & incõmunicabilitatem; ergo non sũt reales relationes. 10 Quatuor tm̃ Ss. Pr̃es & doct aſſignãt relationes reales Pr̃nitas, filiatio, ſpiratio, & proceſſio, ergo nõ ſeptem. Imo data Scoti ſẽtẽtia, tot in *Deo* relationes æqualitatis, quot magnitudines diſtinctæ, & perfectiones; ſic ꝓceſſus in relationib⁹ realib⁹ *A*dde, ſi Deus poneret eãdem numero albedinem in duob⁹ hĩnibus; rõne albedinis nõ eſſet realis ſimilitudo, & oppoſitio; nã idem color non fũdat relationem realem ſibi ipſi; ergo q̃a perſonæ ſ̃m eãdem numero eſſentiam referũtur relationib⁹ identitatis, ſimilitudinis, ęqualitatis, nõ sũt relationes reales, ſed tm̃ rationis.

*A*d 1 fundam̃ habet eſſe diſtinctũ in extremis, vbi materia relationis eſt multiplicitas vbi relatio

tio fundatur absolute super multa; nõ quatenus vnũ. 2 d̃r esse distĩctũ aut formalr̃ rõ referendi extrema; in diuinis essentia vna, q̃ est fundam̃, & rão referendi; tñ personæ relatæ sunt extrema distincta. 3 fũdamẽta ẽt possunt dici distincta; non vt rõnes, pximè, vel remotè fundandi, sed p̃ extremis relatis, vt sũt psonæ. 4 fundam̃ nõ refert, sed est id in quo extrema referuntur, nec supra multitudinem, sed supra realẽ vnitatem fundat; ideo exigunt poti⁹ vnitatẽ, q̃ distinctionẽ in rõne fundandi; secũtur distinctionem realẽ extremorũ relatorũ, non distinctionem in rõne fundandi, qa ẽ in vnitate radicata in psonis. Ad 2. nõ fundam̃ refertur relõne reali; sed extrema per relões; nec relatiua opponũtur per fundam̃ formalr̃, tm̃ causaliter, & radicaliter: sed per relões oppositas insurgentes ex fundamẽto. 2 Vbi extrema sunt plura vt plura, fundamẽta sunt distincta; vbi plura vt vnũ relõ, & relata distincta, at fundam̃ ẽ vnũ. duo quãta eadem quãtitate, essent opposita relatiuè per æqualitatẽ, quę in illis formalr̃ esset; at causaliter per vnã quãtitatem inexistentem. 3 in illa forma personæ sũt idem, ut reduplicat fundam̃: non vt reduplicat terminos relatos. Ad 3. idẽtitas in creaturis, vbi sũt extrema distincta realr̃, est relõ realis; duæ substantiæ eiusdem speciei idem specie, vel genere sũt idem relõne reali: identitas numerica non est realis, qa nõ admittit extrema realiter distĩcta, ideo rõnis: at in Deo eadem substãa numero, & vna perfectio ẽ in extremis realiter, cũ distĩctione; ideo habitudine reali referũtur, imo in eodem hõne materia, & forma reali habitudine sunt ad inuicem. Ais ad inuicem sunt psonæ, nõ rõne vni⁹ magnitudinis, sed rõne originis. Rõ originis sũt relões psonales, incõmunicabiles, dissimiles, disquiparãtię; in vnitate substãæ, magnitudinis, perfectionis sũt relões identitatis, æqualitatis similitudinis, æqparãtiæ, & cõmunes; ĩ inintelligibile psonas esse realiter æquales, & non relatione ęqualitatis; esse idem, & non relõne identitatis. Ad 4. identitas numerica eiusdem ad sę nõ est realis; at identitas vnius cum alio in eadẽ natura numero, vel specie vere põt esse, & dẽt esse realis; imo quo verior, & maior vnitas realiter distinctorũ in substãia quãtitate, qualitate, eo perfectior identitas, æqualitas, similitudo. 2 fũdam̃ æqualitatis in Deo, manet & trãsit; manet formaliter, transit identicè in essẽntiã. 3 cõmensuratio magnitudinis ad magnitudinẽ in creatis, vbi finitæ, nec possunt hẽre eãdem numero magnitudinem; in Deo ob infinitatem, eadẽ in vna. ac alia, cum reali distinctione in personis. Nec idem bis refert; qa plures personę eiusdem magnitudinis æquales, & si nullus intellectus adhuc ęquales; vt duę res si eiusdem essent quãtitatis adhuc essent realiter æquales. Ad 5 non distincti in magnitudine; sed vt extrema eiusdem magnitudinis. 2 s̃m rem nõ est distincta magnitudo; at sũt realitates in natura distinctæ formalr̃ à magnitudine

non

non tm̃ virtute; sed actu, & inter se realiter distictæ: nõ hẽnt oppositionem magnitudinis; sed æqualitatẽ, similitudinem, ideo fũdãt vt extrema relata æqualia, non vt inæqualia. *Ad 6* inter extrema sup vno fũdamento, plures relationes reales, ignis generat aliũ ignẽ realiter à se distinctũ, fũdat relõnẽ similitudinis, & causæ, & idem fũdamentũ. Vel nõ duæ relõnes immediatè super idem, sed mediatè; sic relõ cõmunis supponit relõnẽ originis. *Ad 7.* sũt reales rõne eẽntiæ, non ꝙ ipsa ꝓpriè in recto sit relata; sed qa est iõ fũdãs realitatẽ in eis. 2 si identitas, æqualitas non causãt per se primo realem distĩctionem extremorũ, tñ distĩctionem ꝑexigũt, & in extremis realiter distinctis inexistũt. 3 essentia fũdamentũ eorum, q̃ ad aliud. Ais non rõne essentiæ, & vni⁹ magnitudinis. ℞ vbi magnitudo vna admittit realiter extrema; vere fundat æqualitatem realem. Ais, sic essentia attributa, & oĩa essent relatiua. ℞ essentia, attributa non habent naturã relationis; vt ęqualitas, similitudo. Ad 8 si nõ hẽnt in se pluralitatem, admittũt pluralitatẽ. 2 si ipsa non est pluralitas, est in plurib⁹ relatis realiter. *Ais*, non s̃m illã ℞ s̃m illã cuius natura est esse relatiuũ; & hẽre extrema, quæ possint referri. *Aiceẽt* sapiẽtia posset in Deo referri. ℞ est s̃m q̃ similes. 2 vt identitas sapientiæ non tollit extrema in qbus eadem est ita nec similitudinem realem extremorum. *Ais* pluralitas ex origine tm̃ ℞ supponit originem, hẽt vnitas realis similiũ, æqualiũ, & eorũ, q̃ sũt idẽ. Ad 9. sũt relõnes communes in essentia, vt fũdamento, & radice; ex origine sunt extrema identitatis. 2 in essentia radicatur identitas, ex origine insurgũt extrema. Ais; tm̃ origo fũdat relõnẽ realem. ℞. origo ponit extrema; relõ realis extremis positis, si natura hẽt esse relatiuũ, insurgit relõ identitas, ęqualitas, similitudo sũt nata fũdare relõnem realẽ; si extrema sint realia. *Ad 10* relõnes originis, & ꝓprie tm̃ quatuor; reales cõmunes, ẽt aliæ. 2 relõnes originis qbus sũt personæ; at cõmunes cõsurgũt in personis ex vnitate fundamenti; vnde si rõ fũdamentalis est vna, extrema relata sũt distĩcta hĩc distĩctio relatorũ, vnio cũ vnitate fundamenti cõmunis sufficit. *Ad id*, tot æqualitates formales, quot perfectiones, & magnitudines, nõ respuit Scotus; tñ vt vna simpliciter res, vnitas essentię, ita vna simpliciter æqualitas. Id de vna albedine in duobus. ℞. idem numero albũ, tot fũdat similitudines qa numero respicit alba, vt Pr̃ tot filiationes fũdat, quot numero hẽt filios. Ais extrema non fũdant relationem, nisi per rõnẽ fũdãdi; ergo subiectiuè relatio non multiplicatur, nisi ratio fundãdi diuidatur; nã totũ esse relõnis pẽdet à rõne fundãdi. ℞. rõ fundãdi si non multiplicatur ipsa, tñ cõmunicatur pluribus, & hẽt extrema relata s̃m ipsã. 2 relõnes primi generis super vnũ, & multa, necessario postulãt vnitatẽ in rõne fũdãdi, ideo adæquatè non tã a multitudine fundamenti, q̃ extremorũ in ipso petenda rõ relõnis, totũ

esse

esse relõnis non est effectiuè à sola rõne fundãdi, nec à solo termino: sed ab extremis si sũt extrema & rõ fundãdi est communis, & extrema vere relata. Ais vna magnitudo numero iterata intellectus operatione; ergo æqualitas relõ rõnis. 2 æqualitas forma eiusdem rõnis sine materia, de se hec, ergo non admittit realem distinctionẽ & oppositionem in psonis. 3 relatio nõẽ realis, nec multiplex in extremis; nisi extrema in rõne fundandi, & terminandi sint distincta; identitate, & æqualitate persone sunt vnũ; nõ multiplicata rõne fundãdi, non multiplicatur relatio. 4 August. 5. tri. c. 6. Pri æqualis est filius; non s̃m q ad Prẽ dicitur; sed s̃m qad se; ergo non relatio realis. 5. distĩctio p naturam oppositionis, aut diuisionis; personæ in æqualitate nec opposite nec diuisæ; eadem numero formalissimè in tribus. Ad 1. vna magnitudo in extremis realiter distĩctis. 2 vnitas in rõne fundãdi, si cõmunis pluribus & in multis, fundare potest relõnem vnitatis, & identitatis. Ad 2 forma de se hæc at cõmunicabilis, & in pluribus, põt esse fundam̃. 2. relationes cõmunes, non ipsæ multiplicãt psonas: sed supponũt psonas, & origines; at sustinent respectũ, & habitudinem realem, nã vt reales sũt, ita æquales, idem, & similes sũt. Ad 3. multiplicãtur relata, rõnes pximè referendi, vt sũt personæ, & habitudines reales: non ratio fundandi prima, hæc. n. satis, vt sit in multis, nõ vt sit multa. Ad 4. Augus. de æqualitate p fundamento vt res est; sic vnitas in substãa; non vt formaliter relatio; nã ad consubstãtialitatem attendebat. 2 vt vitaret Ariũ. æqualitatẽ non posuit habitudinẽ, s̃m n. relationẽ sũt distinctæ, & ita in æqualitate essent distĩctæ; nos non distĩguimus psonas per æqualitatem: sed damus personas æquales. Ais in eodem non est relatio; ergo nec in personis s̃m æqualitatem: Rꝭ. in vno communi, q habet extretrema relata, potest admitti habitudo. 2. q non redupplicat, nec fundam̃, nec terminos relatos neqt admitti relatio: in personis si vnitas fundamenti, extrema sunt distincta, & relatiua. Ais; non in hoc fundamento, ergo nec in ista relatione æqualitatis. Rꝭ relatione, aut fundamento communi, non est necesse vt diuidatur ipsa; satis vt sint plura relata in ipsa; ẽ vna æqualitas in pluribus. Relata s̃m id, q commune est illis. Ad 5. indiuidua sub specie multiplicari posiẽt sine oppositione. 2. non sunt oppositæ psonæ in ratione fundãdi, vbi vnitas est fundamentũ, sed satis vt supponat distincta & opposita. 2. vbi multitudo est specifica, aut numerica, relatio ẽ p oppositionem, & diuisionem: at vbi vnitas numerica relatio petit vnitatem, non multitudinem, & distinctionem in ratione fundãdi: sed solum extrema relata.

Quæres; an vt identitas, similitudo, æqualitas, fundãt relationẽ realem, ita non identitas inæqualitas, distĩctio oppositio in personis fundet alias relationes communes reales. Rꝭ. non vt pcisè sunt

à personis, & personalib' proprietatibus; quicquid velit Vulpius. Patet 1. nã multitudo, & distinctio in psonis non hẽt nisi in commũes relationes. 2 relatio multiplicat, & distinguit personas. 3 distinctio nõ hẽt aliud fundamẽ vltra relationes. 4 non identitas absolutè plata, vt & distinctio absq; psonis, & personalitatibus non habet locũ in diuinis. 5 relationes oppositionis non identitatis psonalis, realis distinctionis non habet aliud fundamẽ vltra relationes, & distinctas personalitates. 6. incompossibilitas relationũ personaliũ, est ipsa met incompossibilitas originũ & ipsarũ relationũ realium; ideo non aliã fundãt distinctionem. 7. oppositio fundata supra psonalitates, non est alia relatio ab oppositis personalitatib'; in diuinis oĩa vnũ vbi non obuiat relationis oppositio. 8. relationes, personalitates sunt a parte rei primo diuersæ in nulla realitate conueniunt, nullũ realitatis gradũ communem admittũt, ergo non fundãt oppositionis gradũ communem 9. ordo originis in diuinis stat, cũ perfectione; ordo in æqualitatis non stat cũ perfectione, ergo in Deo relationes inæqualitatis, non sũt admittendæ. 10. relationes personales formaliter non sũt quãtæ, sed pscindũt, ergo non fundãt relationes inæqualitatis, & dissimilitudinis: sed tñ nr̃o conceptu, quo vna non est nihil; vna est incompossibilis alteri; nec disquiparãtiã quãtitatiuã habent. Demũ; relationes trãscendentes sũt; ergo relationẽ inæqualitatis, & dissimilitudinis non fundãt; nã vt qd, quãtũ, quale non habent; ita nec æqualitatem vel inæqualitatem; sed suis rationibus sũt entia non quãta. Adde; pcessiones, sũt seipsis distĩctæ formaliter, ergo non media alia distĩctione; secus pcessus in infinitũ; nã relatio esset distincta realiter p aliã distinctionẽ formaliter realem

Argues Scot. d. 19. q. 1. in fine. filius vt coæquatur Prĩ, est relatio mutua; at filius accipit æqualitatẽ a Prẽ in ratione pducti à pducẽte, est relatio non mutua, sed disquparãtiæ; ergo datur relatio distinctionis, & non identitatis 2. ex vnitate perfectissima substiæ identitas, æqualitas, similitudo; ita ex reali distinctione personarũ inequalitas distĩctio, dissimilitudo realis. 3. in actuali multitudine psonarũ fundatur inæqualitas, dissimilitudo. 4 increatis sũt reales actuales, realiter distinctæ; ergo in diuinis si non admittunt formalitatem potentialem contrahibilem; non tñ tollitur qn habeãt pprias realitates, cũ formali infinitate Dei idẽtifi. actas. 5. Aug. 6 Trin. C. vlt. imago perfecta æquatur ei cuius est imago; non aliud sitæ imagini; ergo vltra æqualitatẽ, qua filius est æqualis Prĩ, est inæqualitas 6. si æqualitas est realis, ẽt inæqualitas; si identitas ẽt distinctio. 7 relationes non sũt similes, ergo dissimiles; sũt oppositæ realiter; ergo relationes oppositionis, & dissimilitudinis. 8 omnes æqualiter sũt relationes, ergo potius rationem similitudinis, q̃ dissimilitudinis, & inæqualitatis habent. 9. relationes similitudinis, aut dissimilitudinis. sũt com munes

munes: relõnes originis sunt ꝑsonales, ergo non supponunt personas, nisi materialiter, non sunt ipsę met relõnes originis. 10 ęqualitas, & inæqualitas similitudo, & dissimilitudo ad eãdẽ nãrã relõnis spectant. Ad 1 ex Scoto ibi: coęquari importat relõnẽ cõmunẽ ꝑfectã, mutuã, æqualẽ; at hæc nõ est ipsa relão ꝓducti ad ꝓducẽs; hæc .n. non ẽ cõmunis. 2 ęqualitas mutua ẽ; accipere æqualitatẽ ab alio non ẽ mutua; & relão opposita cõuenit Patri, dare ęqualitatẽ filio, q̃ ẽ disparãtiæ; ideo ęqualitas relão cõmunis, inæqualitas indistĩcta à ꝓprijs relationib⁹ Ad 2 identitas, & æqualitas habeat cõmune in Deo vnius rõnis: at distinctio, & inæqualitas non habet reale cõmmune; nec aliud vltra realitates ꝑsonales incomles. Ad 3 non fundatur inęqualitas; sed formali constitutiuo distincto, non cõmuni; sed ꝓprio, sunt personalr̃ distinctæ. Ad 4 in creatis relõnes reales, actuales sũt ꝑdicamentales, habent fundamẽta, seu rõnes limitatas potentiales; contrahibiles: at in Deo fundam̃ prorsus illimitatũ, & ex infinitate formali essĩæ perfectissimã identitatẽ habent; ideo distinctio, non identitas attenditur ex relationibus: at non opponitur identitati; nec vt sunt contrapositæ realiter similitudini, ęqualitati; sed sũt ipsę met realitates incomles ꝑsonarũ reales, realiter distinctę: at non fundant distinctionẽ, vltra ipsas. Ais vt vnitas multorũ fundat necessario, realẽ identitatẽ, ita pluralitas necessario fũdat realẽ distinctẽm. ℞ Vnitas habet cõmmue reale, ideo idẽtitas realis: distĩctio ꝑsonalitatũ nihil habet cõmmune, ideo non fundãt distĩctionẽ realẽ cõmunẽ, nisi nostro conceptu inadæquato. Ais sine opere intellectus sunt omnes realiter distĩctæ, ergo cõmuni distinctione à parte rei. ℞ non realitate p̃cisa; nõ per formã realẽ relatiuã oppositionis, & distinctionis cõmunẽ. Ais sũt extrema realia, realiter distinta, & ex nã rei insurgit respect⁹ realis ℞ quo ad relõnes personales distĩctas, & incomles, nõ quo ad oppositionẽ, & distinctionẽ cõmunẽ; nisi rõne & conceptu inadæquato. Ad 5 August. imago ait ĩ ꝑfectã æqualitatẽ; qua filius ẽ æqualis Patri, non ẽ illa relão qua filius ꝓcedit à Patre; & Pr̃ dat ęqualitatẽ filio; hæc .n. ẽ in rõne actiua, & passiua, producentis, & producti & disquiparãtiæ; at non cõmunis nisi per rõnẽ. Ad 6 vbi oppõnẽ habent; relõnes inęquales nõ habent oppositionẽ cũ essĩa, & vnitate; sed identitatẽ: ideo æqualitas ẽ realis; at inæqualitas cõmunis non est realis: nisi realitatẽ extremorũ, & ꝑsonarũ incomliũ. 2 vbi vnũ oppositũ inẽ realiter; aliud non inest: si æqualitas: non inẽ inæqualitas simplr̃. Ad 7 dissimiles, òppositę non realitatẽ cõmuni: nã sic æquales; ideo distĩctio, dissimilitudo non ẽ relão realis cõtraposita similitudini, & æqualitati. Ad 8 realitate ꝓpria, incõmunicabili, & oppositione relatiua, aut disparata sunt distĩctę; cõmunitate conceptus sunt

omnes relõnes. 2 formalitatibus oppositè, dissimiles, disquiparãtiæ, denominatione relõnis, omnes vniformes. Ad 9 vbi fundamẽtũ cõe, & natæ sunt fieri circa idẽ; similitudo, equalitas ab essẽtia habet vnitatẽ realẽ; dissimilitudo à proprietatibus personalibus incõibilibus, non est aliqd cõmune. 7 si conceptu relõnis conueniũt, tñ realiter prorsus primo diuersę; nec dissimilitudo ẽ aliqd cõmune reale; sed ipsa incõibilitas relõnũ. Ad 10. vbi spectant ad eãdẽ rem quantã, & habent fieri circa idẽ; æqualitas ad vnitatẽ magnitudinis, & essẽtiæ: inæqualitas in Deo non est rõne quantitatis, aut virtutis sed tm̃ rõne relõnũ incõmliũ 2 dissimilitudo relõnũ, non ẽ negatio quãtitatis, perfectionis: sed tantum ablatio identitatis, non absolutè, sed relationis.

An in diuinis personis verè detur ordo, & prioritas originis. 13.

Signa tantum originis non verã originis prioritatẽ admittunt Thomistæ. At Scotus, vt verã originẽ, ita verã prioritatẽ originis in diuinis personis agnoscit; non tẽpore, duratione, perfectione; sic coæternæ sibi sũt, & coæquales; in Trinitate nil prius, aut posterius, nil maius, aut minus Hinc vt vno instati tẽporis, plura instantia naẽ, sol, & radi⁹; ita vno ordine nãræ, plura instãtia originis; si ergo totus ordo originis ẽ vno instãti, tñ vere prioritas originis, vt vera origo. 1 Pr̃ ẽ a se, in se, perfectè beatus, intelligens, volens, generãs: 2 instãti originis Filius ẽ à Pr̃e. 3 Sp S. à Patre, & Filio: p̃supponit n. Pr̃ Filio, vt Pr̃, & Filius Spiritui Sancto, vt pducens p̃supponit pductũ, non tẽpore, sed origine; nã in ordine originis, quo vna persona est ab alia, ẽ pri⁹, & posteri⁹ origine; & vt in diuinis ẽ ordo; prima, secunda, tertia persona; ita prius, & posterius origine.

Dico Vt in diuinis personis est ordo originis; prima, secũda, tertia persona, ita verè prioritas originis est in illis; & Pr̃ prior origine Filio. Scot. 1 d. 1. q. 2. d. 5. q. 1. 1 d 7 q 1. B. d. 12. q. 2 d. 1. q. 1. q. lib. 14 art. 1. & alibi. C. Thomistas, q ordinem originis, non prioritatem originis admittunt

Prob. 1 August. lib. de triplici habitaculo; videbim⁹ in patria, q̃ Pr̃ non p̃cedit filiũ tẽpore, sed origine. Ansel. monol. 1 intellect⁹ non capit, vt idẽ det sibi esse; qa tunc idẽ esset pri⁹ seipso; Pr̃ dat esse Filio, ergo prior Filio. Ricc. à S. Vict 6 trin. c. 7 habere condignũ sibi prius est, q̃ habere cõdilectũ Spiritũ Sãctũ; qa dualitas prior trinitate. Basil. 3. contra Eunom. cõcedit primã, 2ãm, tertiã personã in Trinitate; vbi primũ, 2m & tertiũ origine ibi prius, & posteri⁹ origine; primũ pri⁹ secundo. idẽ lib. 1 in fine contra Eunomiũ; quo pacto, ordinẽ audet negare, in qbus prius, & posterius non positione nostra: sed naturali consecutione. Epipha. opusc. contr. errores Grecorũ c. 2 filiũ mediũ inter Patrẽ, & Sp. Sãctũ, vbi mediũ ibi primũ, & vltimum;

mum, prius, & posterius. 2 Rõne. Vbi vnũ verè est ab alio, ille à quo ali⁹ prior origine, & q ab eo posterius origine: sed filius est à Pře, ergo Pr̃ prior, qa est à quo alius, & filius posterior origine, qa qr ab alio Maior; nõ tm̃ origo per signa in Deo, sed verè, ꝓpriè, ac realis origo, vnius ab alio; ergo vera prioritas originis: vt non est origo per signa; nec ordo, & prioritas originis per signa; signa .n. cadunt à veritate originis. 2 in Deo verè ordo, & prima, secunda, ac tertia persona; nõ intellectu, sed à parte rei; & persona Patris ita prima, vt non possit esse secũda, nec tertia; at in omni ordine primũ est pri⁹ secundo, & s̃m tertio; ergo in diuinis vt ẽ ordo originis à parte, rei ita prius, & posteri⁹ origine à parte rei. 3 ordo est pluriũ ad vnũ primum, à quo alia, & ipsũ non ab alio, in diuinis verè ordo realis, & naturalis; ergo pri⁹, & posteri⁹ ex nãra rei. nã impossibile est esse ordinẽ, vel ordinata à parte rei, sine priori, & posteriori in re; nã prius, & posterius ẽ passio distĩcta reiũ, q̃ ordinẽ habent; ergo non est ordo, originis, nisi qa prius, & posterius origine; Aug. 18 de ciuit. prius, & posteri⁹ se habent ad ordinẽ; vt par, & impar ad numerũ. 4 ꝓducens est prius producto, nil .n. gignit se, sec⁹ esset anteq̃ esset; ergo de ratione gignentis, & ꝓducentis est esse origine prius genito, & producto, 5 vbi passio subiecti ĩdisiũcta nõ ẽ subiectũ, vel pars subiecti sine alia parte illi⁹ passionis disiũctę; sub:sa incorporea, aut corporea; numer⁹ par, aut impar; ita pri⁹, & posteri⁹ in ordine, & his, q̃ ordinẽ habent. 6 nil cõmune diuisũ per differentias, est sine altera illarũ; animal rationale, vel irrationale: pri⁹, & posterius diuidunt ordinẽ, vt oppositæ differentię, aut ꝓprietates, ergo vbi ordo originis, ibi rão prioris, & posterioris origine, qualis est ordo, talis est prioritas. 7 vbi nõ est simulitas omnimoda, ibi necessario prius, & posteri⁹: sed vbi est ordo nõ est simulitas omnimoda; ergo prius, & posterius; ergo in personis si est ordo, necessario prius, & posterius in illo ordine. Min. ordo est habitudo disquiparantiæ, q̃ non est inter illa, q̃ sunt omnino simul, & eiusdẽ rõnis. 8 in omni ordine si est inuenire primum, necessario est ibi inuenire vltimũ illius ordinis: in diuinis est prima persona, secunda, & tertia; ergo primũ, & vltimũ; nã post tertiam nulla est alia. ℞ Thomistæ; Caiet. Bannes, alij; inter Patrem & filiũ ordo originis ex nãra rei; nõ prioritas ex nãra rei: nã generãs ex nãra rei, est simul nãra cũ genito. e est primũ, s̃m, & tertiũ; at non prius, & posterius; id dicit ordinem, & vnã ꝓcedere ab alia; non esse priorem alia. C. à parte rei nil põt se generare; qa idem esset, anteq̃ esset; ergo à parte rei generãs prius origine genito. 2 omne illud à quo ali⁹, supponit esse prius; ergo Pr̃ supponit filio, à quo filius, 3 Pr̃ principiũ & fons totius diuinitatis; nõ qa generat essẽtiam, q̃ nec est genita, nec generat; ergo fons, & origo personarũ; ergo

ratio prioris, & authoris à parte rei, quã ũ ad esse p̃sonæ. 4 esse primã personã, & non esse origine priorẽ, implicat, nã vbi ẽ primũ, necessario est prius, prius ẽ cõparatiuũ primi, vt nèc suplatiuũ sine cõparatiuo, nèc esse primũ sine esse prioris; ergo nec esse primã personã, sine priori persona. 5 ẽ habitudo realis pluriũ ad vnũ primũ, non rõnis, nèc intellectu; nã ordo personarũ vnius ab alia, est realis à parte rei; ergo ex nãra rei, prius, & posteri⁹ origine. 6 vt ordo originis realis vnius ab alia ita prioritas realis 7 relatiua si simul nãrã, qa vnũ non põt esse sine termino; secus non essent relatiua; tñ prioritas originis in ipsis; qa p̃ducens vt producens est origine prior suo p̃ducto. 8 prioritas originis non est p̃fectionis; nõ causalitatis, non tẽpore, non inæqualitate nãrę: sed qa filius ẽ à P̃re, & p̃supponit esse Patris; esse Patris consequitur filius, & à P̃re filius. P̃r prius in se perfectus P̃r, q̃ generet, aut sit genitus filius; ergo prior origine.

Arguent Thomistæ, Arim. Caiet. Bãnes; Aureo. Bacconus, alij 1 Athanas. in sym in hac trinitate nihil prius, aut posterius. Aug. 1 de diuinit, & incar. Verbi; nos sẽper Deũ Patrẽ nouimus vnigẽti filii, ex ipso, & ab ipso sine vllo initio, nõ modo tẽporis; sed nèc quę mens intueri, aut animo suspicari solet. 2 arguit imp̃fectionẽ in posteriori. 3 P̃r nõ origine, nãra rei esset prior filio, quo ad absolutũ, qa idẽ absolutũ numero in P̃re, & filio; non quo ad esse relatiuũ; qa simul nãrã, & cognitione. 3 filiũ esse posterius origine P̃re: nõ ẽ aliud, q̃ filiũ esse à P̃re, & Patrẽ esse à quo filius, ergo ordo originis, nihil ponit in re prioritatis. 5 si P̃r pri⁹ origine p̃fecte P̃r q̃ generet, ergo filius in diuinis incipit esse, & habet initiũ essendi. 6 esse prius origine est esse à se; posteri⁹ origine esse ab alio: sed P̃r ex Scoto d 1. prius perfecte beatus, q̃ generet; ergo à se beatus, & ab alio generat. 7 si prius origine generat, q̃ spiret, ergo à se generat, & ab alio spirat. 8 si primo signo est P̃r, in secundo generat; P̃rnitas, & generatio actiua non essent idẽ 9 P̃r primo signo omnẽ realitẽ habet, tã relatiuã, q̃ absolutam, ergo primo signo originis P̃r, & generat. 10 prioritas originis, qua P̃r in primo signo, filius in secundo, nõ est à parte rei; sed esse à se, & ab alio; non esse prius in se, q̃ aliud; sunt signa à qbus, non in qbus. 11 signa in qbus sũt signa durationis, in diuinis nihil prius, aut posterius duratione, ergo non signa in quibus; ergo dũ P̃r primo signo originis p̃fecte beatus; fruitur essentia, nõ persona; in secũdo signo generat, & ẽ filius; tñ ẽ vnã p̃sonã originari ab alia. 12 s̃m rẽ nulla ẽ prioritas, & posterioritas inter Patrẽ, & filiũ; ergo signa originis nõ sunt à parte rei. Antec. tñ essẽa, & relão in diuinis; essentia eadẽ, & indiuisa, relões simul nãra; ergo nil prius s̃m rẽ, tñ partiali cõceptu inadæquato. 13 si esse pri⁹ origine ẽ esse à se, & quo ad rẽ, P̃r sit à se; tñ dicere, esse origine pri⁹ ẽ occasio errãdi; qa in aliquo prior⁹

sit

sit Pr. & non filius; hinc mod' loquendi debet vitari. 14 si in creatis causa prior effectu, & pducēs prior pducto; tñ prior, qa illud esse absolutũ q ē in effectu, re vera pducitur à causa, & p verã actionē aliud esse effect' à causa: at in diuinis illud esse, q ē in filio non pducit à Pře; nã idē in vtroq. ergo ex hoc Pr̄ nõ prior filio. 15 illo priori quo Pr̄ est prior filio, filius nõ hēt esse; ergo accipit esse post non esse. 16 in illo priori filius nõ est; ergo de se possibile esse, & sibi ex se non repugnat nõ esse. 17 quouis signo Pr̄ generat, ergo aliqd generat, ergo filiũ generat p primo signo. 18 signa originis sũt eodē instãti æternitatis; sed primo signo originis fili' non est, et in secundo filius est; ergo eodē instanti filius est, & filius non est.

Ad 1 nil prius, aut posteri' duratione, tēpore, sĩpliciter coæternę; at origine, & ordine cõmunicationis essiæ, prius Pr̄ à se, q̃ filius à Pře; esse Patris pcedit origine filiũ; esto Pr̄ non sit absq̃ filio. August. negat initiũ essendi, duratione, aut nostra fictione: non initiũ originis, quo Pr̄ prior origine Filio, & à Pře filius. Ad 2 prioritas inter nãras, & essĩas distinctas, non identitate essiæ; cũ vnũ pducit distĩctũ in essia, tēpe essia pducti dependent; at cũ, vtriusq̃ essĩa vna; origine prius, ac posterius nõ derogat identitati, vt nec esse pducentis, & pducti. Ad 3 quo ad esse absolutũ, nõ dũ cõmunicatũ in Patre; vt cõmunicatũ idē esse, in filio; ideo nil pfectius in Pře, q̃ filio. 2 esse relatiuũ Patris ē simul nãra, nõ origine. Ad 4 à quo ali' & qs ab alio; habere essentiã à se immediatione nãrę, & suppositi; & habere essentiã non immediatione suppositi: sed à Patre, ē habere nõ modo ordĩnē originis, sed verã originis prioritatē. Vel non hēt pĩcipiũ essendi, hēt pĩcipiũ originis q ē posterius. Ad 5 vt ē pĩcipiũ originis, ita pri' origine, nõ duratione, & esse; & filius hēt pĩcipiũ originis, nõ initiũ essendi, & durandi, quia idē esse Patris, & filii. Ad 6 signa, quib' vnũ ē prius alio vera origine, est esse ab illo; nõ duratione, sed productione. 2 Pr̄ primo signo beatus, quã generet; nõ vt signa originis in rigorē cadũt, inter originans, & originatũ; sed s̄m quid p vt sũt in originante, qa prius psupponit Pr̄ quo ad oĩa absoluta, q̃ generet, hinc esse à se, & ab alio vbi vera origo; vnũ vt prius alio pintelligi põt absq̃ origine in eodē; in Patre pri' absoluta, quã relatiua.

Ad 7 origine pri' generat, quã spiret; non ppriè q sit origo in istis; sed q̃a sũt originũ signa a q̃bus; & vnũ psupponit aliud, si nõ est ab illo. Ad 8 adequatè idē esse Patrē, & generare; inadæquatè agere psupponit esse. Ad 9 quo ad actũ primũ prius est esse sĩplr̄, & Deũ, quã esse Patris, pri' nãra, quã suppositũ, nã supposita ex fecunditate nãræ; actus secũdus, & esse Pr̄is ab actu primo, & esse Dei. Ad 10 non est à parte rei duratione, nec tēpore, est à parte rei quo ad originē, vt filius à Pře, ita origine posterior Patre. Ad 11 signa in q̃bus pro vt dicũt esse post nõ esse

sunt

sunt durationis; ꝑ vt dicũt pcisè originẽ absq dependentia, & alietate essendi, sunt in diuinis. 2 signa in qbus vbi vnũ, & non aliud: sed hic vnũ ab alio, & cũ origine ab illo. *Ad* 12 si non prius in esse, & durare; pri⁹ quo ad relationes, & ordine cõmunicationis essẽtiæ. 2 simul nãra sunt relatiua. tñ habent ordinẽ originis; vt .n. filius à parte rei à Pre, ita origine posterior Patre. 3 relatiua cõmodo simul nãra in Deo, sed vna nãra in esse absoluto; at qs ab alio p verã originẽ, ita p verã prioritatẽ originis. Ais prioritas nõ ẽ in re. ℞ durationis: at origine qs ab alio in re, ita vnũ pri⁹ origine, q̃ est in re. Ad 13 esse posterius origine, est cum vera, & reali origine esse ab alio. 2 non est occasio errandi, imo ponendi veré reales origines in Deo 3 error si tẽpore, duratione, prius esset; at origine esse prius Patrẽ, verã emanationẽ & cõmunicationẽ eiusdẽ esseñç, quã filio à Patre damus. Ad 14 vt in creatis, si ordo nãræ, quo homo prius est q̃ risibilis, & tñ semp est risibilis: ita Pr prior origine filio, & non sine filio; prioritas originis, non est essendi, & durandi. 2 prius, & posterius absolutè negãt Patres; ordine essendi, & nãræ; nõ cũ addito, origine, aut p̃suppositionis. vel qa frequenti⁹ sunt notæ tẽporis; non qa vbi vera origo, generans non sit prius origine genito; esse nõ sit naturalr prior, q̃ agere; absoluta priora naturaliter relatiuis; essentialia notionalibus. Adde in creatis esse causæ p̃cedit tẽpore; qa aliud esse à causato; vt causa dat esse, & causatũ recipit esse, p̃cedit nãra, & origine; in Deo non est causa, & causatũ, qa vnũ esse; est. ꝑducens, & ꝑductũ; qa in vno esse, à quo alius est origine prior, eo q ab alio. Ad 15 esse post non esse non sĩplr, qa idẽ esse geniti, & gignentis: sed s̃m qd, qa filius primo signo originis nõ habet esse. homo in esse quidditatiuo non est risibilis, tñ sĩpliciter est risibilis; transit ab esse à se, ad esse ab alio ordine originis, nõ tẽpore. *Ad* 16 in illo priori nõ est esse eius, q est ab alio; est esse eius q est à se. 2 in priori originis nõ est filius; quia esse ab alio supponit esse à se. 3 possibile nõ potãs q natũ est esse, & nõ est; sed prioris signo originis non filius, sed est Pr. 4 vt in Patre est ꝑducere, in filio posse produci; non *ordine* tẽporis, sed origine. Ad 17 inter generare, & generari est ordo originis, & vnũ prius origine alio. 2 pater ꝑ primo signo originis generat; filius ꝑ illo signo nõ generat; qa relatiua simul nãra, non origine: nec generari denominat filiũ, nisi illo signo, ꝑ quo est, ꝑ secũdo signo originis est. Ais primo signo generat aliquid, ergo primo signo est filius. ℞ generarè pro vt p̃cedit generari, est ꝑducere, esse à quo non est esse filii; sed à quo filius; primo signo generat; non tñ sibi respõdet pro primo signo originis esse filii. *Ad* 18 esse à se, & non esse à se, primo signo, & non primo signo, nõ sũt contradictoria, sed esse, & non esse; instãti æternitatis filius primo signo originis non est, quia

est

est esse Patris; sed secundo signo. 2 contradictio vbi affirmatio, & negatio est sĩpliciter, & s̃m idẽ; hic nõ est s̃m idẽ, homo nõ est quidditatiuè alb⁹, ergo est simul alb⁹, & nõ albus, quidditatiuè non est risibilis, ergo risibilis, & non risibilis, vt contradictoria non sunt cũ addito, sed sĩplr̃; ita esse à se, & non esse à se; quia non s̃m idem. *Ais* est transitus de non esse à se ad esse, ab alio. ℞ transit⁹ vbi successio, illa signa p̄manentia, nèc sunt instantia tẽporis. *Ais* sũmè necesse habet esse p̄ quouis signo originis, vel nãræ. ℞ semp habet esse simplr̃; sed non semp esse à se; quia esse p̄ductũ nõ repugnat cũ esse necesse; p̄ quo vis signo essendi, & durationis; nõ pro quouis signo originis; nã esse ab alio, non est primo signo originis. *Ais*; ergo primo signo poťa ad esse, expectat suũ esse. ℞ poťa nõ ad esse post non esse. 2 poťa logica, non physica, seiuncta ab actu. 3 poťa non ad esse sĩplr̃; sed ad p̄duci ab alio, q̃ est nõ esse à se; nèc primo signo originis. *Ais* secũdo signo habet esse, non primo; ergo aliter se habet. ℞ si essent signa durationis, successiua: at est esse p̄manens. nèc s̃m repugnat priori. 2 esse, & nõ esse contradicunt pro eodem signo. vel esse à se, & nõ esse respectu eiusdẽ. Ais relatiua simul, vt vnũ nèc esse, nèc intelligi possit absq̃ alio ℞ simul tẽpore, & nãra; nõ origine. 2 simul cognitione, nõ coexĩsťa nã Pr̃ cognoscit filiũ vno actu; tñ prior est origine filio. *Ais* illo priori Pr̃ intelligit filiũ, ergo est filius; fruit Filio, ergo fili⁹ est: nã q̃ non hẽt pater in primo signo, non amplius habet; quicquid p̄ est habet, à se habet. ℞ ad notitiã & fruitionem, coexĩsťa essendi sĩpliciter; nõ pro omni signo originis; coexĩsťa obiecti, vt cogniti, ẽ posterior noťa obiecti. 2 at ẽ intelligit filiũ, & videt intuitiuè pro primo signo originis, quia à se; non tñ filius est pro illo signo, quia non à se. noťa vt Patris est vt prior termino, sicut vides colorem, visio est vt prior: nã tendens in obiectũ, est nãťa, seũ origine prior tendentia. 3 nèc necesse vt si fruitio filii à Patre sit à se; vt sit eodem signo à se filius: sed vt Pater origine prior filio, ita cognitio filii à Patre, est origine prior filio.

DE PATRIS PERSONA. TIT. 23.

An Pater sit nomen proprium primæ Personæ. 1.

NOmen Patris non pro reali cõceptu, cõmmuni à nobis inadequatè abstracto, sic paternitas diuina, & humana conueniũt; nõ positiuè p̄ inexisťa, nèc negatiuè per indifferentiã; nã res primo diuersæ; solũ cõcept⁹ vnus; paternitas Dei, & hominis, vtraq̃ significat processionẽ naturalẽ in similitudinem nãræ intellectualis, ephes. 3 ex quo oĩs paternitas in cælo, & in terra nominat̃. Nèc vt vox essentialis, cõmunis trib⁹ p̄sonis; & Deo respectu creaturę, vt creat, cõseruat, gubernat, Christus.

stus matt 6 Orabitis, Pater noster qui es in cælis. Rom. 4 accepistis Spiritū adoptionis filiorū Dei, in quo clamam' Abba Pater. Deut. 32 ipse Pater bonus, qui fecit, & creauit. Sap. 7 tu autem Pater pro uidentia cūcta gubernas. sed Pater sumitur nunc notionaliter, vt propriū primę psonæ ad intra; q̃ dicit habitudinem ex nāra rei realem, incōmlem, naturaliter pducentis in similitudinem nāræ, & est nomen psonæ, hypostasis, p se, primæ subsťæ, incōmlis; & proprietas realis personæ vbi origo actiua naturalis, similis in natura.

Dico. Pater notionaliter est ppriū nomen primæ psonæ respectu Filii. ita fides. Scot. 1. d. 26. q. vnic. X. 3 d. 8. q. vn. E. Prob. matt. vltimo; baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Sp. Sācti; ergo nomen pprie significās primā personā. 1. Ioa. 5 tres sūt qui testimoniū dāt in cęlo Pater, Verbū, Sp. Sāctus; ergo nomen personæ. 2 Pater, & filius proprie sūt nomina relatiua; personalia; quæ per formalem oppōnem sunt in nāra intellūali, ergo vt filiatio est habitudo viuentis producti, similis producentis in nāra intellūali, ita paternitas est realis habitudo naturaliter producentis similis in nāra suo producto; ergo nomen Patris est nomen personę. 2 vermis nō est fili' solis, quia nō similis; ignis nō filius ignis, quia nō viuit. Bos, non hť esse nomen personæ respectu Bouis; quia nō in nāra intellectuāli; & Sp. Sāct' nō est fili' respectu spiratoris; quia si perfectę similis, nō naturaliter similis, nèc habitudo naturaliter producti ad producentē, sed per volūtatem, ergo nomen Patris ē tm̄ nomen primæ personæ respectu filii. 3 nomen Patris ad intra aliis personis aptari nō pōt, ad extra cōmune tribus, est alterius rōnis; si rebus creatis nomen Patris cōuenit, nō est realitas cōmunis, sed inhærens relāo; ergo nomen Patris propriū personę Antec. ad intra filius cū Patre spirāt at nō naturaliter, nèc origo est tendens in similitudinem naturalem; ideo nomen Patris nō habent. Ad extra est essentiale, alterius rōnis à nomine primæ personæ respectu filii; nā creaturæ nō habent nisi similitudinem imitationis, nō realitem cōmunem, aut æqualitatem. Pro vt in reb' creatis, paternitas est accidens, inhęrens, cōceptu inadęquato cōueniūt; ergo Pater vt persona, hypostasis, subsistens, incōmlis ex qua prima origo naturalis, & processio viuentis à viuente pricipio similis ex nāra est solius primæ personæ. 4 nomen Patris prius primę personę respectu filij, quā Dei respectu creaturæ; ergo propriū nomen primæ personæ; Antec. Patris rāo perfecte cōsistit, vt producat substātiā viuentem eiusdē nāræ; nō ad extra respectu creaturæ; vbi essia diuersa; vbi nulla realitas absoluta, vel relatiua cōmunis; vt vnitas est in reali cōceptu, ergo proprie ad intra est nomen personæ primæ; ad extra alterius rōnis, similitudine imitationis. 5 Pr̄ habet respectū realem ad filiū, qui per originem natu-

ralem

ralē ē à Pre;creatura si imago Dei quo ad naturalia, & hēt similitudinē gratiæ,quoad supernaturalia nō tñ ꝑ relōnē realē fundatam ex parte Dei,sed p solā terminationē dependentiæ creaturarum;ergo nō realis habitudo,nēc ꝓcedunt naturalr̄,sed libere,nēc aliqd reale in Deo ponūt;ergo rō paternitatis propriè ad intra ; ad extra p solū respectū rationis in Deo,vt Dñi; creantis,cōseruātis, ꝓuidētis

Argues Pr̄ per se primo dicit relōnē ad filiū,persona ē nomē substātiæ,ergo nomē Pr̄ nō ē nomē ꝑsonæ. 2 cōmunia priora sūt ꝑpriis in Deo;nomē Pr̄is ēentiale,cōmune tribus ; ergo prius,quā sūptū pro persona. 3 Genitor potius nomē ad intra;Pr̄ magis essētiale ad extra . Antec. Ego hodie genui te ; ex vtero ante Luciferū genitus. 4 in creatis Pr̄ reuera respectu Filii geniti; ergo non ꝑpriū ꝑsonæ primæ. 5 Angeli, & homines à Deo creati sibi similes in natura intellectuali ,ergo Pr̄ Angelorū, & sæ ꝑsonæ vniuoce. 6 Paternitas intra & extra plus cōueniūt,quā Paternitas creata , & increata; sed quid reale dicit pater increatis,& verè; ergo Deus vt Pr̄ creaturæ ꝑ reale in ipso,imo vnū cōceptū cōmunē dicūt;sic nō nomē ꝑsonæ, sed essentiale Maior, plus distat creatū ab increato; quā duo increata in Deo. 7 ēti ꝑ essētiā , & creatis nil ē cōē, pr̄ si est in creatis,nō ē nomē ꝑsonæ in Deo. Ad 1. Paternitas, vt inhærēs p̄cise relatio increatis, vt in Deo ē relatio subsistēs,& cōstituit ꝑsonā 2 paternitas ē p̄cisè relatio;Pr̄ est subsistens in essentia in cōmli relatione. Ad 2 communia absoluta,& ad intra, vt intellectus voluntas,sapiētia,bonitas; non cōmunia ad extra, quæ relatiuè se hēnt ad creaturas; vt Dn̄s , creator, pr̄ celi,& terræ; hæc liberè in Deo,& posteriora ꝑsonalibus ad intra. Ad 3 Pr̄ ad intra ꝑ se 1. significat hypostasim diuinæ naæ;genitor ꝑ se 1. respectū, & relationē ad genitū,ideo potius nomē ꝑsonæ. Ad 4 nulla realr̄e absoluta, vel relatiua cōueniūt Pr̄ ad intra & in creatis. 2 si datur conceptus cōmunis, vtraq; pr̄nitas dicit naturalē ꝓductionē in natura intellectuali;nihil tamē positiuè inexistēs, aut negatiuè indifferens cōmune hēnt . 3 increatis aduenit, isurgit,inhæret: in Deo ē subsistēs constituit. Ad 5 similitudo imitationis ē in Angelis,& hominibus respectu Dei;nō rei,nec vniuocatio,nisi cōceptu inadequato;nec naturalis origo,sed libera,& contingens. Ad 6 fundamētaliter;nō formalitate,aut realitate metaphysicè p̄cisa;quia in Deo,magis relatio creatoris,& pr̄is,quā pr̄ ī creatis,& pr̄is in Deo; at in seipsis relō creatoris ē rōnis,nō realis; relatio Pr̄is,& Pr̄is ē realis ; ideo fundāt cōceptū;reali,& rōnis,nēc rei nēc conceptus est vnus. Ad 7 nil cōmune rei , vel realitatis; tm̄ in cōceptu fundato supra realitates 2 indifferēs, & indeterminatus cōceptus, vt & rō entis ad finitū , & infinitū; si non realitas cōmunis, conceptus realis cōmunis; vterq; Pr̄ ꝑducit naturaliter;nihil realitatis ē cōmunis naturaliter. Ais cōmune à parte rei ꝓducere, naturaliter ē vtriq. ℞. nihil rei cōmune; tm̄ conceptus;nihil reali Dei, est

realitas creaturę.

An esse ingenitum sit proprietas Patris. 2.

INgenitũ, vt dicit negationem extra genus pductionis absolutè, quod ẽ generari, pduci, aut spirari; sic est Pr̃is, qui nõ ab alio generatione, spiratione, aut pductione. Vt dicit negationẽ in genere huius pductionis, seù modi pcedendi generatione, sic spirit⁹ sanctus ingenitus. Vt dicit negationẽ in rõne termini pducti totaliter, & totalitas ẽ vt suppositũ, subsistẽtia incommunicabilis, sic essẽntia ingenita. Dictio hæc, ingeniti, cõstat positiuo, & negatiuo multiplici; diuiditur multiplicitate affirmationis, negationis, vel priuationis 5 met. 17. Genitũ dici põt terminus totalis; formalis, forma, & quoduis pductũ et late sũptũ, vt terminus totalis, filius; vt formalis essẽntia, nõ quæ incipiat esse vt forma in creatis; sed vt quo res simplr̃ est, et Filio cõmunicata generatione; vt productũ quovis modo, spiritus sanctus nõ ẽ ingenitus, qa pductus; & solus Pr̃ ingenitus. Priuatio vel priuat, quod aptũ ẽ inesse s̃m speciẽ, vt hõ priuat⁹ visu, q nat⁹ ẽ iesse hõni; vel eo, q̃ ĩẽet rõne generis ppĩq, vt talpa visu, ĩ eo, q animal; vel rõne generis remoti; lapis caret vita, quæ posset inesse, vt ens, & substãtia. Rõne speciei; spiritus sãctus ẽ ingenitus, qa nõ pductus generatione, tñ pductus. rõne generis pximè, & remote, Pr̃ ingenitus, qa nèc verè genitus, nèc vllo modo pductus, tñ remotissimè, vt subsistens est, & suppositũ entis, sibi nõ repugnaret produci Ingenitũ dicit negationẽ, aut priuationẽ, nõ tñ ẽ negatio pfectionis. Nã priuatio carentia perfectionis est imperfectio, sic ignorãtia, priuatio, quæ est carentia pfectionis s̃m qd, est imperfectio s̃m qd; vt esse animatũ, est pfectio s̃m quid, eius priuatio est s̃m quid imperfectio. Priuatio, q̃ carẽtia imperfectionis, vt incorruptibilitas, infinitas, quæ tollunt imperfectionem corruptionis, et finitatis, hæ sũt perfectiones, & in Deo infinito, immortali. at priuatio, quæ nèc perfectionẽ, nèc imperfectionem tollit formaliter, sed habitudinẽ ad pduci, & generari; sic ingenitum tollit esse productũ, & genitũ, q nèc producĩ ĩperfectionis, nèc ĩperfectionis formaliter, sed tm̃ identicè; nèc ex eo, quod pr̃ ingenitus, & filius genitus, & spiritus sãctus nõ genitus, sed procedens, vnus est perfectior alio; quia isti respectus, & habitudines non sũt formalr̃ perfectiones; nèc ad dignitatẽ spectãt secus qd dignitatis in vna, & non alia.

Dico. Ingenitũ sub ppria rõne, vt dicit non esse ab alio proprietas tm̃ pr̃is. 1. d. 28. q. 1. *Prob. Aug.* 15. trin. c. 26. *Pater solus nõ est ab alio; ideo solus ingenitus. Damasc.* in expos. fidei. Nazianz. or. 23. ingenitum dicit pprietatẽ Pr̃is caratheristicã. Conc. Tolet. 6 & 11. Rõne. Solus Pr̃ improductus, ergo solus ingenitus. Antec. pr̃ à nullo pducibilis vt quo, vt q, nèc vt aliquid pr̃is; nã essẽntia vt ĩ pr̃e nõ cõmunicata. Alia suo mõ aliquã pductionẽ, aut cõmunica-

nicationem admittunt; filius genitus, spiritus sanctus procedens; essentia si nō vt q̃, vt quo cōmunicata, Trinitas quo ad aliqd sui, in Filio, & spiritu sancto admittit esse ꝓductū. 2 Tres personæ cōueniūt sub conceptu personæ, & subsistētis ꝑscindūt à rōnibus subsistentis à se, ab alio, ab vtroq; ergo pōt abstrahi conceptus negationis à constitutiuis personarū: vt non sit ꝓducta, nec genita, sed ingenita. 3 qbus conuenit vnū oppositorū, eisdem nō repugnat ꝓprietas rōne personæ, filio, & spiritui conuenit esse geniti, & producti; ergo p̃ri si nō conuenit, producivere persona est ingenita, & improductus. 4 quibus conuenit tm̃ produci; producere, & produci; et producere, & non produci; hoc esse ingenitū, quod ē esse P̃ris. 5 ingenitū vt est negatio, & in indiuiduo priuatio geniti proprie non est in Deo; qa nil aptū esse genitū in diuinis q̃ non sit genitū quicquid natū ē esse in Deo, actu est. ingenitū vt dicit negationem non propriā, sed in genere; sic P̃r & spiritus sanctus, neuter terminus generationis propriè, & tamē supposito in genere aptū esset cōuenire, & vt sic est carentia geniti in genere; ingenitū vt est carentia geniti, q̃ nèc per generationem cōmunicatur; sic essentia ingenita dici non pōt, qa vt quo cōmunicatur, esto vt in P̃re, nèc vt quo communicata, sed actu ingenita. At ingenitū, vt extenditur ad nō genitū, nèc productū; & dicit carentiā geniti ingenere, & in propria specie generationis, sic ē tm̃ P̃ris; qui nèc terminus generationis propriæ; nèc productionis cōmuniter acceptæ; sed est supposítū improductū, & ingenitū. 6 si esse ingenitū est negatio, & priuatio, non tamen proprie, & per se, eius q̃ est aptum inesse in indiuiduo; sic.n. esset imperfectio; vt si carerē perfectione, quæ nata esset mihi inesse; at carentia, & negatio in rōne entis, & in genere, nō est imperfectio, quia priuatio est s̄m genus; vt esse subsistens, aut persona est quasi genus in diuinis; ergo negatio s̄m genus non est imperfectio. eo ꝑsertim cū esse personæ sit esse incōmunicabile, relatiuū, nèc perfectionis, nèc imperfectionis; ergo hęc negatio non est carentia perfectionis. 7 negatio dependentiæ vere in Deo, & vt ens ei non repugnaret dependere; negatio finis in Deo, & vt substātia ei non pugnaret finiri; incorporeus est, & inuisibilis, & rōni formali substātiæ, non pugnarent; ergo si improductus, & ingenitus est Pater, vt suppositū entis, sibi non repugnaret, sub rōne generis. Infinitas in Deo non dicit negationem formaliter, sed modum entis absq; fine; incorporeū Deo circūscribit rōnē formalē spiritualitatis; & negationes circumscribūt positiuas, ita suo mō ingenitū in Patre fundatur supra primitatē originis, cui repugnat esse ab alio; si.n. ab alio esset, ingenitus, & improductus non esset. hinc *August.* Pater solus, non est ab alio, & ingenitus. 2 ad Orosiū.

Vrgent aliqui Ariani, solus Pater est ingenitus, & nō factus, ergo filius, qui est genitus, est factus & creatus. 2 arguēt alii, ex Hiero.

in regulis definitionũ cõtra Hæreticos. Nazian. Epiph. spiritũ sãctũ appellãt ingenitum. 3 essentia verè, & propriè est ingenita; ergo non solius Patris. Ant si essentia non est genita: ergo verè est ingenita; nã ad negatiuã de prędicato finito, sequitur affirmatiua de p̄dicato ĩfinito, & è cõtra. 2 Ar 2ph. Aug. 5. Trin. c. 7. idem est ingenitũ, & non genitũ. 4 proprietas personalis est relatiua; quicquid. n. ē ad se in Deo, commune est, idem 5 trin. sed ingenitũ non est relatũ nec p oppositionē. 5 si innascibilitas pprietas Patris, ergo inspirabilitas notio Patris, & filii, & ita sex notiones in Deo. 6 Ambros. 5. de spiritu sancto, noluit vti hac voce ĩgeniti pro P̄r spersona 7 ĩgenitũ dicit priuationem, & imperfectionē 8 priuatio dicit negationem, & carentiã in subiecto apto; Deus carentiã non hēt. 9 esse ingenitũ conuenit non enti, nihilo chimeræ; ergo nõ in Deo. 10 proprietas personalis spectat ad dignitatem; ingenitũ nullã dicit dignitatē. 11 hęc proprietas in nullo est fundata; non in essentia: qa vbi fundamentũ ibi proprietas, in filio essentia, ergo in filio innascibilitas. non super paternitate, qa paternitati non repugnat ex se esse cũ natiuitate, vt in creatis; imo eē ingeniti sine paternitate, Aug. 5. trin. c. 6. si Pater non genuisset, nihil prohiberet eũ dici ingenitũ. Nec super essentiã, & paternitatē simul, qa in distinctis fundamentis formalr̄, essent distincti ingeniti; nã priuationes ex terminis & fundamentis distinctis sũt distinctæ; nèc super tota persona, qa, q tribuitur personæ Patris, vel rõne essentiæ, vel relõnis; ergo neqe fũdari in persona, sicut nèc in essentia, nèc proprietate; nã in essẽtia, & relatione stat esse personæ; ergo non est in quo sit ista proprietas; ergo non rectè tradita.

Ad 1 Ariani Hæretici voce ingeniti abusi sũt, vt dicerẽt, quicqd creatũ nõ ē, nèc factũ esse ingenitũ; & P̄r ingenitus, nõ factus, nèc creatus; vt inde dicerẽt *filiũ genitũ, factum, & creatum*: hinc Atha Epis. de decretis Nicænæ Synodi vitat nomē ingeniti, vt significat quicqd creatũ non est; & Basilius lib. 1. c. Eunomiũ fatetur se nolle vti hac voce, vt Ariani, ne dicat eē increatũ, & filius genitus hēat esse creatũ, hæc erat fraus Arianorũ. at nõ vitãt nomē ingeniti, vt ē esse improductũ, à se, non cõmunicatũ ab alio, sic esse à se est Patris; vt August. ad Orosiũ c. 2. Pater ingenitus. 15. de trin. 26. solus Pater ingenitus. Damasc. in suo symbolo, solus Pater non ab alio. Athanas. à nullo ē factus, nèc creatus, nec genitus. Ad 2 spiritus sanctus ingenitus pro vt dicit negationē geniti ppriè, non pro vt dicit negationem oĩs productionis; sic absolutè solus P̄r improductus, & ingenitus. Ad 3 vt dicit negationē termini producti totaliter, q est suppositi, sic essẽtia pōt dici ingenita; at id nõ est rõne sui; nèc rõne generis, quod est suppositũ; sed remotissimè. 2 ingenita essentia, non in rõne indiuidua, quasi ipsa sit apta; vt catulus in ĩdiuiduo aptus videre; nèc in rõne specifica, suppositi, quod apta sit produci, & non generari vt

vt spiritus sanctus, nèc in rõne generis, quod sit suppositũ, nec aptũ pduci, nec generari, vt Pater; sed tm ingenita s̃m rõnẽ trascendentẽ, pro vt substantiæ, & enti non repugnant generari; sic est ingenita, non vt opponitur genito, & pducto; sed vt sola negatio. Ad id, ad negatiuã de pdicato finito sequitur affirmatiua de infinito. ℞. pro vt significat solã negationẽ extra genus, & trãscendenter; non vt ec addit rõnẽ specificã, & quasi genericã; ingenitũ in Patre non dicit tm negationẽ: sed etiã suo mõ priuationẽ: nã i rõne suppositi, ei non repugnaret generationẽ terminare. at essentia nèc rõne sui; nèc generis apta est generationẽ terminare; ideo tantũ negatiuè est ingenita. Vel in terminis pcisis, eiusdẽ ordinis; essentia vt non genita, & Pater, vt ingenitas, non in eodem ordine psonæ. Vel si nõ genita, congenita si nõ pducta, est quo productionis; ideo non simpliciter ingenita. Ad 4 pprietas si positiua, positiuè refertur; si negatiua mõ negatiuo dicit ordinẽ ad genitũ; non esse ab alio dicit ordinẽ ad id, qđ est ab alio. Vel ingenitũ vt est negatio ordinis ad prius, non est relatũ positiuè; sed negatiuè, quia non ab alio. Ad 5 notio si nõ determinat sibi positiuũ, aut priuatiuũ; tñ determinat sibi propriũ personæ; ideo spiratio actiua nõ est strictè notio. Ad 6 locus ab authoritate, negatiuè nõ tenet. 2 noluit vti nomine ingeniti, vt rõ geniti sit idẽ, ac esse factũ, & creatũ in Deo. 3 quia tres notiones, quæ faciunt ad mysteriũ trinitatis, aliæ pertinent extrinsecè; nã esse ingeniti non facit ad trinitatẽ, facit ad primitatem originis, quæ est in trinitate; posset. n. Pater si ingenitus nõ esset, adhuc ab alio concipi esse. Ad 7 non vt priuatio, vt esse ingeniti in Patre; sed vt ẽ primitas originis in personis. 2 si priuatio geniti, & producti imbibitur; non perfectio, & imperfectio quia esse genitũ, & productũ, aut esse personã improductã in Deo idem est esse. Ad 8 carentia non perfectionis; sed productionis. 2 carẽtia i apto non s̃m indiuiduũ personæ, nèc s̃m speciem: sed s̃m transcendens; qa personæ in cõmuni, vt repugnat rõ geniti 3 in communi conceptu reali personæ; at nõ est priuatio s̃m propriã rõnẽ subiecti priuati. 4 ingenitũ, vt in Pre, non pro aptitudine ad produci; sed pro primitate ad producere. Ad 9 quia non hẽt in se rõnem cur insit generatio; nã omne ens saltim trãscendẽter hẽt aliquã rationẽ, cui generatio nõ repugnat. 2 si nõ vt indiuiduũ, nèc vt suppositũ, tñ vt negatio extra genus hoc, ad produci, & ad generari conuenit Patri; non tñ repugnat vt psonæ, vel vt ens, sicut non enti. Ad 10 notio nõ oportet, vt simpliciter dicat dignitatẽ secus dignitas in vna persona, q̃ nõ in alia; satis vt non dicat indignitatem, quia personalia, nèc pfectionem, nec imperfectionem præferunt. A is ingenitũ vt negat hẽre genitorẽ dicit dignitatẽ ĩ prima persona; sicut dignitas est in alia hẽre principiũ, ita dignitas in prima nõ hẽre. ℞. hæc dignitas nõ est alicuius formaliter positiui pprie

priè per hoc, q dicitur ingenitum quia negatio põt dicere dignitatem pro quãto affirmatiua opposita esset indignitatis, si inesset. Ad 11 fundata super essentiã cũ pri mitate immediata originis, q̃ est tãtũ persona Patris; nã hac posita ponitur, sublata aufertur, supposito cũ primitate originis, repugnat esse ab alio: sine primitate originis non repugnat esse ab alio; & in 2. signo originis, iam eẽt ab alio. ideo inascibilitas, & esse ingenitũ cõuenit p̃cisè primitati originis primæ p̃sonæ; vt sic .n. dicit non esse ab alio, & est p̃prietas tm̃ Patris. hinc Scot. essentia æquè primo primitatẽ adæquationis est in tribus; & quæuis æqualiter, & perfectè Deus: At pri mitate immediationis, in prima persona, ex se exigens immediate illi cõmunicari absq; vlla productione. vnde pro formali ingenitũ p̃ sè dicit negationẽ; pro materiali cõnotat eẽ simpliciter Patris, non acceptũ ab alio; ideo connotat essentiam vt in primo supposito, cui repugnat esse ab alio.

An ingenitum sit proprietas constitutiua Patris; et formalitas positiua, aut negatiua. 3

DVrandus, Capreolus; ingenitum intrinsecè si nõ positiua formalitas, tñ connotat positiuã fecunditatẽ, & dignitatem, quæ est in Patre ad generare, & spirare; in quo fons, & plenitudo tã ad intra, q̃ ad extra. Cõtra, fecũditas ad extra cõmunis est tribus, & ad intra non vt nisi ad generãdũ, & spirãdũ, quæ positiuè forma lr dicũt memoriã, & voluntatem fecũdã. 3 si distincta formalitas, alia relõ, & habitudo realis in Patre ã generatione, & spiratione. 4 Aug. 5. tr. c. 6. si Pater non genuisset filiũ, nihil prohiberet eũ dici ingenitũ; ergo non est fecũditatis vox. 5 aliqua dignitas in Patre, q̃ nõ in filio; nèc satis si dicãt, esset æquiualens, quia aliqua absoluta perfectio non esset in oĩ persona, q̃ vis perfecta in proprio genere. 5 nõ absolutè, & simpliciter, nã hẽret hãc, & non illã. Rursus si esse ingeniti est dignitas in Patre, qa non indignitas negatiuè, nõ tñ rõne positiui, & intrinsecè cõnotati vltra essentiã, & paternitatẽ. Riccard' esse ingenitũ p̃cedit oẽm rõnem ad filiũ, dicit esse a se; & hinc oẽ aliud ab eo; nã oẽ, q ẽ ad aliud prius est ad se, q̃ ad aliud; ingenitũ est aliqd ad se. Contra, hoc positiuũ in se; si absolutũ, commune tribus; oĩa vnũ, vbi nõ obuiat relatio; si relatiuũ, vel ad prius, vel ad posterius, nõ ad prius, qa nihil reale datur prius; nõ ad posterius, qa nõ re distĩctũ à formalitate paternitatis ad filiũ; ergo potius negatio relõnis p̃cipiati, & p̃ducti. 2 Pr̃ se positiuè nõ p̃ducit, nil seipsũ p̃ducit; ergo esse ingenitũ, & à se; nõ est rõ positiua; sed negatiua formaliter, & esse improductũ, nã esse Pr̃is, est esse p̃ducentis, nõ improducti, & ingeniti. 3 esse ingenitũ in Deo nõ dicit rõnẽ aliquã positiuã, qua sit suppositũ subsistens in nr̃a diuina, & repugnet esse ab alio positiuè; nã sic nõ esset filii, & spiritus sancti esse ab alio; nèc supposito in communi: nam

nã qcquid repugnat sub; concep tu communi suppositi repugnat oĩ supposito; vniuersale essentialiter est in particularibus; ergo ingenitũ non dicit rõnem positiuã repugnãtiæ ad formã negatã, imo habitudinẽ ad illã; ergo esse ingeniti nihil positiuè põt dicere in Patre rõne cuius absolutè ei repugnet generari, & produci. Tho. Caiet q.33. quod ingenitũ in Patre intrinsecè notat rationẽ positiuã à paternitate distĩctã. Contra sic esset suppositũ absolutũ prius paternitate. 2 ingenitum proprietas psonalis non est, qa negatio formaliter, & per se incommunicabilis non est, vt si distĩcta ab essentia, & relatione: 3 Damasc. sub ingeneratione comprehendit paternitatem lib. 1. c. 2. in diuinis oĩa vnũ præter ingenerationem, generationem, & pcessionẽ. 4 tres subsistentiæ adæquãtur diuinæ nŕæ vt illis tm̃ communicetur; ergo non alia proprietas, q̃ per se primo pullulet in essentia. 5 si primo primitate immeditationis p aliã proprietatem positiuè essentia esset determinata immediate ad hãc affirmationẽ esse ĩgeniti, sine ordine originis; iã oporteret quærere, quo essentia esset determinata, & per qd proprietas illa distincta ab origine per se primo pullularet, & ita esset processus. 6 non esset immediatè essentia in suppositis cũ ordine originis in illis; ergo non ẽ positiua proprietas. 7 sic in Deo suppositũ esset absolutũ, si ingenitũ positiuè aliqd adderet prius paternitate. Scot 1. d. 28. q. 1. & 2. quodlib. 4. c. Ingenitũ pro formali solũ est negatio essendi ab alio; nec positiuũ rõnẽ coonotati, nisi essentia in primo supposito Pr̃is. Probatur; nã secũ dũ propriã rõnem formalem, non importat, connotat positiuũ pro priũ; sed est simplex negatio producti; ergo proprietas negatiua. 2 si proprietas positiua; absoluta communis tribus. si relatiua; ergo ad filiũ, non rõ à paternitate distĩcta; sed traditur à Patribus distĩcta, Aug. 5. de trin. c. 6. si Pr̃ nõ genuisset nihil prohiberet dici ingenitũ; ergo non nisi negatio significata per eẽ à se, & nõ ab alio 3 si adderet positiuã rõnẽ, vt prior Patre. reipsa pr̃ est origine posterior. 4 essentia adæquatè est in tribus; primitate immediationis à se in patre; ergo non alia positiua ratio prior. 5 ingenitũ dicit carẽtiã eius, q importatur propriè, p produci generatione, in diuinis nihil caret eo, q natũ est hẽre; ergo nihil positiuè dicit; secus aliquid positiuũ hẽret priuationem propriè. 6 priuatio non ponit repugnantiã, sed aptitudinẽ ad suscipiẽdã formã negatã, ergo si ingenitũ adderet positiuũ, potius esset aptũ produci, q̃ diceret negationem ad produci. 7 essentia, vt in pr̃e, cũ primitate originis ẽ immediatũ fundamentũ istius negationis; nã negatio, non vt primo incommunicabilis; ergo rõne primi incommunicabilis, q esse primũ origine, est fundamentum illius.

Dico. Ingenitũ, seù innascibilitas, non est proprietas constitutiua patris. 1. d. 28. q. 2. quodlib. 4. prob. suppositũ non constituitur per aliqd, q dicit formaliter negationem

nem, aut priuationem; sed ingeni tũ, est negatio ad produci; ergo non constituit Patrem. Maior, per sona non est negatiua, sed positi-ua; ergo est reali positiuo; negatio nullā realitatem positiuā dare pōt 2 Mat. vltim. Christus nominibus relatiuis exprimit personas; Baptizātes eos in nomine patris, & filii, & spiritus sancti, ergo nomine ingeniti sub ista rōne non signifi catur prima persona, sed nomine patris; ergo aliud esse persona le patris, ab esse ingeniti. 3 proprietas personæ est primo formalr incommunicabilis, negatio formaliter per se primo incommunicabilis nō est; nā neq; esse propria vni, & repugnans alteri, nisi per rationē positiuā intrīsecā, ob q̄ conueniat vni, & repugnet alteri; ergo neq; esse prima ratio cō stitutiua. 4 vt duæ personæ productæ ad suas, ita primæ ad suā; sed aliæ personæ relatiuæ, connexionem hēnt æq; perfecte; ergo oēs positiuā rationem hēnt; essentialis connexio ī eis; magis connexę vt positiuę, & relatiuę sint ad inuicem. 5 supposita diuina positiua, & relatiua; ergo neq; pī cōstitui per aliqd ꝙ positiuũ non est; nec realem; nec ordinem originis ad aliud non hēat; ingenitũ est ad se; & negatio tm̄; & totũ esse eius ē non ꝓduci; ergo aliqd dicit, quo primo suppositoinsit, nō produci 6 distīctio personarũ fundatur ī prīcipiis distīctis earum; distīctio Patris à filio est realis, & positiua; ergo non ī īgenito ꝙ est priuatiuum, & negatiuum. 7 in patre nulla ratio positiua præter essentiā, & paternitatē; ergo nihil tale ī esse Patris per ingenitum concipi potest p̄cisum ab essentia, & paternitate. seq̄la, esse ingenitum, idem oīno sonat, ꝙ non esse ab alio, & est negatio ordinis, & respectus ad prius. 8. si esset constitutiuum ad se, & non ad aliud; ergo ante patrem esset alia persona; q̄a prius naturaliter esset, absque paternitate, & ordine ad filiũ ingenitum est negatio ordinis ad prius; at in diuinis nihil est prius Patre, ꝙ dicit ordinem, & originē ad filium; ergo ingenitum non constituit, nisi vt in patre. 10 tũc ordo ad prius p̄cedit ordinem ad posterius, cum ordinatum est ab solutum; cum negatio ordinis ad prius in aliquo ꝓcedit ordinem ad posterius: at negatio non potest esse eadem alicui primo sicut ipsum esse est primo primũ, vt homo est primo homo, non autem non homo; prima persona in Deo formaliter non per non esse, sed per esse; ergo non negatione essendi ab alio, sed formalitate essendi à quo alius

Arguent. 1 Vasquez. Durandus Capreolus, Canarius, Caietanus; ingenitum in patre dicere rationem positiuam. 1 Ingenitum ponit perfectionem, seu esse improducti; ergo ratio positiua. 2 esse ingeniti, non pater, aufert processum à personis; ergo dat esse primum. Ant. esse Patris non dicit rationē primā; Pater adhuc potest esse ab alio, vt in creatis. 3 ingenitum in Patre intrinsece dicit rationem, ob q̄ ei repugnat generari, & produci; ergo non est ratio negatiua. 4 notio in diuinis exigit vt sit positiua, non communis

sed

sed propria: & importat dignitatē; ergo ingenitū; q dicit notionē est quid positiuū. 5 nō minus est esse à se, quā esse in se; sed ingenitū dicit esse à se; ergo hēt esse in se. 6 non solùm esse pris est positiuū sed & modus essendi; ergo mod' essendi ingeniti est rō positiua. 7 ingenitū in Patre dicit causā positiuā inhærentiæ, ob quā Pri repugnat generari, & pduci, sed hęc nō est essentia, quæ cōmunis; nec paťas, ex sua rōne formali possibilis cū filio; vt in creatis, vbi nō repugnāt; ergo ingenitū hēt propriā rōnem positiuā. 8 essentia non est ex se determinata ad primā psonā; secus repugnaret esse in duabus aliis; ergo modus determinās est distīctū concomitās esse hypostaticum pris, q est esse ingeniti. Ad 1 ingenitū non dicit pfectionē simpliciter, secus perfectio simpliciter in pre, & non in aliis. est dignitas in patre negatiuè, qa non indignitas; at non positiuè opposita melior. 2 esse improducti simplr̄ est esse Dei, independētis; at im pducti, vt suppositi subsistentis, est esse incōmunicabile, q non est ad perfectionē in Deo; sed ad originē. Ad 2 esse ingeniti ē per rōnē positiuā; at nō distinctā ab eēia in pre, vbi primitas originis à se. 2 in creatis eē prs non cum primitate originis à se; nec est prima paťas. Ad 3 negatio ppria exigit positiuū proprium; esse ingenitū nō est proprietas personalis incōmunicabilis, vt distincta ab eēia, & paternitate positiuè; sed tm negatiuè; quia negatio nō est per se formalr̄ incommunicabilis. Ad 4 notio sibi determinat, vt sit positiua, vel priuatiua; satis vt notificet, & distinguat psonas; vt sit ppria, non cōmunis. Ad 5 esse à se, & in se dicit positiuū; sed non esse ab alio, & esse ingenitū est formalr̄ negatiuū 2 dicit esse à se, non absolutè, sed relatiuè; q est esse pris. 3 dicit à se & in se non formalr̄ positiuè; sed cōnotat illud. Ad 6 modus essendi patris relatiuè ad filiū, est positiuè: at modus essendi negatione ordinis ad prius, est rō negatiua; qa non ab alio. Ad 7 causa inhærentiæ, & fundamētalis est essentia, vt in primo supposito originis indiuinis. 2 in creatis eē filii cōpossibile non pre; vbi esse patris acceptū ab alio; in Deo esse patris non est pductione: sed fōs & origo pductionis. Ad 8 non est determinata passiuè, vt materia per formā; sed actiuè; qa se determinat, & immediatè est in prima psona, sine media processione; ad alias per generationē, & spirationē. 2 determinatū ex se ad vnum, neqꝫ ad aliud; si sit ad contradictoria, vel opposita, q̄ repugnāt; non ad disparata, vel oppositos terminos, qui ptinent ad originē. 3 si res est cōmunicabilis pōt determinari ex se ad primā personā & per origines in aliis. Ais si ingenitū rō negatiua, aut priuatiua; ergo priuatio in Deo; nā aptitudinē dicit, & imperfectio est. R. in Deo priuationes nō sub ppria rōne; qa De' non est aptus ad aliqd q non hēt: sed in rōne trāscendēti, sic independēs, & tā vt ens, posset esse dependens; infinitus, & vt substātia posset finiri, incorpore' & substātiæ non repugnat esse cor-

t o inest pillo signo, pro quo habitus oppositus ineet; sed si pater esset genitus prius inesset generatio passiua, q̃ actiua; ergo qa ingenitus, prius inest negatio ad pduci, q̃ pro ducere; ergo prius ē eẽ ingeniti, q̃ pris. 15 essentia anteq̃ pductione cõmunicetur, in illo signo videtur esse in aliquo immediatè, nõ in pluribus; secus plures ingeniti, & primæ psonæ, in qbus æquè primo esset essentia; ergo in primo est subsistẽs incõmunicabile in diuina natura, non pprietate positiua, qa oẽm talem pcedit; ergo negatiua, & nõ ne ingeniti. nã si tẽia fũdamentũ cõbile; negatio incõbilis, a negatione prior pprietas ĩ essentia.

Ad 1 Aug. respexit non ad naturã essendi; sed intelligendi; intellectus põt ferri super ingenitũ, non super genuisse, vt intellectus super siccitatem, non super consũptionẽ humorũ. 2 Aug. id vt datũ ab Arianis, contra quos disputabat; si non genuisset, adhuc posset ingenitus dici; qa esse geniti, aut patris, vel ingeniti non tollit à deitate filii. 3 esse ingeniti nõ cõnotat explicite nisi personam subsistentem primo in deitate: at implicitè positiuũ per ꝙ illi competit negatio; si non genuisset esset ingenitus aliquo a se; qa generat est ingenitus pater, & persona relatiuè. Ad 2 pter ingenerationẽ, generationem, processionẽ; non vt excludat personalia: sed essentialia; ideo nomine ingenerationis includit oẽ notionale primę personæ tũ paternitatẽ, cum actiuã spiratione m. 2 per ingenerõnem paternitatem intellexit; vt per generationem filiũ non absolutè negationem essendi ab alio. Ad 3 negatio respectus ad primũ, prior est in absolutis, non in respectiuis; personæ sũt relatiuæ, ideo esse primæ est ad 2m, & positiue distictã; non tũ negatio, ꝙ ē formal p ordinẽ ad posterius: nã negatio nõ põt esse eadem alicui primo, sicut ipsa nõ est esse primo; vt hõ ē hõ primo, non aũt nõ hõ. Ad 4 respicit pri' id à quo est, qa est ordo ad positiuũ prius; at negatio ordinis ad prius, non constituit; nihil.n. constituitur primo negatione. Ad 5 si vna esset persona, tũc esset determinata per seipsã ad subsistentiã absolutã à se; nõ primo per negationem; naturæ creatæ singulares, determinatæ ad esse, hoc, per differẽtias ĩdiuiduas; Deus verò, pprietate positiua incõmunicabili, & hypostatica ex se. Ad 6 mod' negatiuè; nõ ẽẽdi positiuè. Ad 7 origines formales nil addũt; quia æq; perfect' Deus in vna, vt in trib': at esse fundamẽtũ, & non esse addit naturę esse, perfectionis cõmunicabilis; at nõ icõmunicabilis; esse naturã fæcũdã, & non infæcundã; ad intra nõ esse solitariũ; bonitatem Dei esse adæquatẽ diffusã. Ad 8 modus essendi, & cõmunicãdi dẽt esse in Deo, vt est paternitas, prima in vtroq. at eẽ a nullo tñ in resoluẽdo negatiuè; relõ paternitatis in constituendo, & resoluendo positiuè, nam primus pater à nullo. Ad 9 Thomistæ respõdent paternitas vt relõ non pcedit, vt pprietas constituit, & pcedit. At Scotistæ, vt proprietas, vel ad se, vel

entitas ad aliud; si ad se supposită est absolutum; si ad aliud, ergo filius est anteq̃ generetur. hinc. ℞ relatiua simul natura; cum hac simultate est prioritas originis, ideo vt relō, & origo p̃cedit, & cō stituit. Ad id agere supponit esse. ℞. esse absolutū nr̃æ; vel esse originis. Vel vbi ad esse accidit agere; non vbi producere, est esse personæ. Vel nostro inadæquato cōceptu ex creatis accepto. Ad 10 paternitas comunicabilis vt paternitas; non vt diuina. vel non vt prima à quo oĩs denominatio Ad 11 essentia vt in patre primitate originis est aliqd à se, & in se. 2 esse ingeniti vt p̃cisè negatio nō est incomunicabilis, ideo nō primū esse personæ. Ad 12 est ad se, & non repugnat esse absq. alio positiuè: at ingenitū si non est ad aliud, tñ negatiuè se hẽt. 2 si esse ingeniti impp̃rie p̃cedat patrem, & conueniat essentiæ, tñ non ẽ esse incomunicabile: at p̃priè est tm̃ patris, & sequitur paternitatẽ. nã est esse incomunicabile, & fūdatur in primitate originis, & impossibile est esse sine patre. Ad 13 in positiuis respectus ad prius p̃cedit, nō in negatiuis nã positiuū pōt esse constitiuū; negatio neq; positiuè constituere; negatiua. n vt talia non possunt esse de intrĩseco conceptu positiui. 2 respectus p̃cedit respectū; nō tñ p̃cedit esse; res. n. prius dicit illa quibus ẽ in primo mō, quã quæ per accidens, & 2do; hō prius dicit esse, q̃ respectū ad Deū. Deus prius ens ab æterno, quã nō creans ab æterno; pater prius pater, quã non ab alio, & ingenitus. Ad 14 priuatio, cum aptū est inesse positiuū; esse ingeniti in personis, est esse primū primitate originis, nec inest ante paternitatẽ. 2 ingenitū non est aptitudo, sed negatio; ideo nō supponitur ad esse patris; sed supponit patrẽ, at est in patre. Ad 11 essentia primo signo, vt non cōmunicata est subsistens sua subsistentia absoluta comunicabili; personaliter verò per subsistentiã incomlem positiue: non persona simpliciter est incommunicabilis actu, aptitudine; & potentia, cui repugnat comunicari. 2 essentia vt in se, est im p̃ducta, qa non comcata; tñ pōt esse terminus formalis comcationis, & generationis; at pater primitate originis est simpliciter incomlis; Aĩs essentia vt in persona est non comcata per originem; ergo primū subsistens personale per esse incombile negatiuè. ℞ si nō per originẽ passiuè, saltẽ actiuè, quæ est prima proprietas. 2 non comcata productione; sed primitate immediationis.

An Pater sit Pater sub precisо conceptu Paternitatis? relationis? originis? aut proprietatis? vel vt incommunicabilis. 4

THom. & Caet. Paternitas nō vt relō, sed vt p̃prietas cōstituit patrẽ; nã relō refert, sequitur generationem; vt proprietas p̃cedit, & constituit; relō exercet actum relōnis, proprietas actū formæ hypostaticæ, & cōstituit personã. Bon. d. 26. q. 3. & d. 27. vt origo personã constituit non vt relō; nã vt origo ẽm personã

sonã pcedit, & in origine quasi sũ dat relō. Henricus quodl. 9. q. 1. & 3. sub rõne aptitudinis ad generãdũ, seù principii generatiui, nõ sub rõne, vt potens est generare, vel sub actu: nã vt potens, & sub actu supponit iã cõstitutã personã. 4 Vulpius disp. 56. a. 4. sub conceptu paratis; pro materiali psonã constituit; sub cõceptu incombilitatis, quo ad esse formale nã psona omino negatiua pro formali; ideo non positiua realitate. At ex Scoto certũ; relõnes personales in Deo esse simpliciter simplices, irresolubiles in plures realitates; hẽnt simplicitatẽ oppositã positiuæ multiplicati realitatum; nec admittũt realitatis gradũ, qui sit determinabilis, & potẽtialis respectu alterius; vt in creatis albedo, & nigredo comnem aliquã dicũt realitatem eiusdem rõnis per propriã differẽtiã determinabilem. Vnde nõ est questio si à parte rei, vt relō, vt origo, vt proprietas, vt aptitudo, & in ordine ad diuersas positiuas formalitates; nã vnica prorsus simpliciter simplex, & vna simplex realitas positiua irresolubilis, & vnus cõceptus adæquatus; tm̃ q̃stio in ordine ad nostrũ cõceptũ inadæquatũ, & vt respõdent huic simpl formalitati diuerse realitates positiuæ in rebus creatis; vnde in intellectu inadæquatè respõdent obiecta formalia, distĩcta rõne, aut virtute. Hinc Scotus nũc, vt proprietas. 1. d. v. qu. 2. P. relō inessentia, vt proprietas suppositi in natura. nũc vt origo, d. 28. q. 3. C. relō, vt origo distinguit personas prĩcipiatiue, nõ formaliter; vt in creatis si motus esset ĩ mouẽte, nondistingueret termínos formaliter; sed effectiuè; ita origo, vt respõdens prĩcipio effectiuo in creatis d. 26. q. 1. E. Nunc vt actus hypostaticus, d. 5. q. 2. Q. nũc sub cõceptu incombilitatis. 3. d. 1. q. 1. H. & quodl. 19. S. nũc vt rõ subsistendi quodl. 4. & 5. nunc vt ẽtitates reales negatiuæ ĩcombiles consequ ẽtes earũ entitates positiuas, 1. d. 23. q. vn. E. At frequentius Scotus docet constitui & distĩgui relatione; & pater paternitate, q̃ est prima ppietas incombilis positiua, non vt pprietas reduplicet formale cõstitutiuum; sed primũ ẽ paternitas; nec vt pprietas tollitur, quin sit relō; nec reduplicatio est causa inhærentiæ, quia hæc est falsa, paternitas, vt proprietas est relō ad filiũ; quodl. 4. B. C. D.

Dico. Paternitas sua pcisa formalitate, vt paternitas; est ppria formalitas constitutiua patris. 1. d. 23. d. 26. sæpe. pserti ad vl. d. 28. q. 3. quodl. 4. & 5. Prob. 1. paternitas non constituit, vt proprietas cũ Thom. 1 vt proprietas, si entitas ad aliud, relō, si ad se, ergo persona absoluta, q nõ admittunt. 2 Quicqd ẽ ab albedine, vt albedo, nõ constituntur entitate, q̃ nõ sit qualitas; nã albedo, vt albedo est essẽtialiter qualitas; ergo paternitas relō, & pprietas, neq constituere in rõne proprietatis, quin etĩ in rõne relõnis: nã relō essẽtialiter proprietas. 3 si vt proprietas non vt relō, persona formaliter non esset relĩua, vt nec cõstituẽs relatiuũ esset. 4 Ideo indiuinis idẽ proprietas originis, ex Thom. 1. p. q. 42.

p.q.42 a.3. quia relatiua simul na tura, si ꝓprietas excipi posset nō vt relatio, iā posset cōcipi absque correlatiuo. Rꝫ Caet. ipsa met proprietas ē relō cōstituēs, at vt exercet actum hypostasis, & proprietatis. C. paternitas vt constituēs, & vt relatiua est vna formalitas a thoma 2 sua ꝓpria formalitate, nō ē absoluta, sed essentialr̄ respectiua, ergo neqt intelligi vt exercens hypostasim absoluta à termino; hæc. n. est rō ad se. 3 relō in ordine ad subiectū se hēt, vt forma, & referre vnū ad aliud non ē quid distīctū à relatione; similitudo constituit simile, & refert vnū alteri; ergo si eadē entitas relōnis cōstituit, et officiū relōnis exercet 4 eadē entitas relatiua penitus in distīcta actu simul esset sequēs, & ꝑcedens actū generādi in pfē. 5 Eadē relō, & formalitas est, q̄ vt in subiecto, constituit pfē, & refert ad terminū, ac respicit filiū, nec vt exercet actū hypostaticū ꝑcedit, & non exercet officiū relationis. 6 vt est in re constituitꝭ sed est simplicissima relō, ergo vt ꝓprietas, & vt relō cōstituit. 7 si intellectus ꝑscindit; tm̄ rōnis ratiocinātis est; in re vna realitas sīplicissima inresolubilis; ergo vt ēssētialr̄ relatiua ē prime ad 2am personā. 8 vt ꝓprietas si ꝑcedit, et vt relō: na relōnes originis simul nr̄a, nō simul origine; ergo et saluat rō primæ personæ sub conceptu relōnis. Rꝫ. Capreolus, Ferrara; vt ꝓprietas est rō subsistens, & dicit in; vt relō dicit ad, & supponit ꝑsonā C. relō; non tm̄ q̄ ad aliud sed q a hui' ad illud; ergo sua formalitate dicit in, & ad. 2 hæ duę rōnes non sunt separatę, sed in se inuicē; eadē, & vnū est eorū esse; ergo non ꝑcedit, vt ꝓprietas ē esse ad aliud tāquā relō. 3 vt subsistens, non est absoluta, ergo relatiua. 4 vt proprietas non est ad se, ergo relō. 5 vt proprietas reduplicat formale constitutiuū, aut aliquid consequēs in re, vel in intellectu; ergo paternitas est ad quā sequit̄ hic modus. 6 prima ꝓprietas incōmbilis, positiua, nec alia potē esse talis; nisi relō originis. 7 realitas formalis personę esset ens rōnis; quia proprietas cōparatiuū est personæ, cōparatio non destruit id, q̄ est de rōne; ergo paternitas, vt proprietas, non tollit quī sit relō 8 hæc reduplicatio non est causa inhęrētiæ, quia hæc ē falsa paternitas vt proprietas est relatio ad filium.

Prob. 2. q̄ non vt origo. vt Bonau. 1 Quia hæc solū pricipiatiuè, & effectiuè. & vt motus pricipiat, & est via ad terminū; & vt generatio multiplicat hōnes: non tñ formaliter, & intrinsecè: nam origo non ē esse personæ, ait Scotus. 2 origo, non se hēt vt rō permanens, nec vt forma personæ à qua ē; nec personæ ad quā est, sed vt via ad terminū, & motus ad formā, ergo non est rō constituens; Idē. 3 forma constituens ē prior ipsa origine: nā via, & fluxus supponit pricipium à quo fluit; ergo supponit personā, ait Caetanus. & Thomistæ. 4 origo prior relōne; ergo vt prior relatio, ita prior persona; ait Suarez. 7 trin. c. 6. n. 8. sed ex Scot. q. l. 4 H. & dis 28. B. nil ex his obest; doctrinæ Seraphici; nā personā constitui relōne,

ne, vt ipsa origo actiua, quæ est prima entitas incombilis, non p̄supponēs aliud incommunicabile. 2 actio ꝓductiua non p̄suppo nit supposit ū, sed tm̄ memoriā; vel essentiā, q̄ sūt combilia. 3 agere non ē suppositi p̄existētis, sed sufficit, ꝙ sit suppositi existentis ipsa actione formalr̄, agere p̄supponit esse simpliciter, ꝙ in Deo ē ad se, & vnū tm̄; non esse hypostaticū · ꝙ est incombile, & aliud, & aliud, & est esse ad alterū. 4 à parte rei agere, nō p̄supponit posse; imò agēs est primo potens, sed p̄supponit idquo agēs ē primo potens formalr̄. 5 si non est difficile concipi, vt relō p̄supponat suppositū, sed essentiā, & memoriā fecundā; nèc erit difficile, ꝙ actio non p̄supponat suppositū, nèc vt agēs, nèc vt potēs agere; sed supponit essentiā, quæ ē rō formalis agendi. 6 in diuinis actio p̄ductiua ē mera habitudo, ex August. origo actiua, & passiua ē formalr̄ relō. Ad 1 ex Scoto; origine, principiatiuè, non formalr̄, sūt priores relationibus. ℞. pro Bon. vbi origo est vt fieri, p modū viæ, nō in facto esse, in Deo origines habēt esse fixū, fieri ē factū esse; ideo relō est ipsa origo, prima entitas incombilis, non p̄supponēs aliā. Ad 2 origo in creatis, vbi progressus à potētia ad actū, à via ad terminū, at in Deo, origo est sub rōne completa, semp manēs, fieri ē factū esse. Ais origines tm̄ principiatiuè, & effectiuè constituūt, non formaliter, & intrīsecè. ℞ si conceptu inadæquatè, & per modū viæ, & vt creatæ origines; at in Deo perfectiones vnitæ, nihil in via, in fluxu; sed manent, ipsæ origines sūt via, & terminus in facto esse, nèc in re à relōnib. distinctæ; ꝙ est Thomistæ fatent̄, qui nullā realitatē distictā proprietatis a cōceptu relationis, & subsistētiæ, aut incombilitatis; & tn̄ asserunt cōstituere, vt proprietates, vt subsistentes, non vt relationes, incombiles. At in hoc, ꝙ vt proprietates, non vt relōnes, Thomistæ putāt, displicent Scoto; nā si ꝓprietas formalr̄ ad se, ergo absoluta; si ad aliud, ergo sub conceptu relatiuo proprietates, & subsistētes. Ad 3 ex Caet. & Thom. personales ꝓprietates sūt essentialr̄ relatiuæ, nèc hn̄t esse nisi p originē, non procedūt origines, sūt actiuæ, vel passiuæ. Ad 4 pro Suarez ex aduerso originē esse ꝓriorem origo actiua est ipsa met productio, & relō, & habitudo realis, vt à quo alius; vt passiua, quæ ab alio. 2 origo actiua nō p̄cedit personā patris; vt nèc passiua filiū; secus posset imaginari subsistēs prius potēs originē edere, & terminare, vt quo, & ꝙ, & ita essentia, vt generans & genita, ꝙ erat Abbatis Ioachim error.

Probat. 3 non sub rōne aptitudinis ad generādū, vt Henricus. 1 relō generatiui ad generabile est p id, ꝙ generat. 2 ēet, vt potētiale; qa ens vt potentiale, ē min⁹ perfectū quā actuale, & sic prima p̄sona min⁹ p̄fecta', q̄ proprietas s̄dē cuius est esse actuale. 3 constituit id, ꝙ est in re; at in re vnica relatio actu, non potētia; ergo sub rōne actuali cōstituit. 4 frustra est q̄rere in Deo intra rōnem potentiæ, & aptitudinis à ratione actiua;

tia,quicquid potē esse,ibi actu ē. 5 sola aptitudo sub p̄cisa formalitate aptitudinis nequit esse prima entitas, nec ex se actualitatē vltimā hēt,sed ordinabilis ad vlteriorē formalitatē;ergo non prima rō p̄sonæ. 6 si formalitas aptitudinis à parte rei,ad se,vel ad aliud;si ad se,ergo absolutè,q̄ nec Henricus admittit;si ad aliud ; ergo non vt saluet conceptū primæ p̄sonæ ponit conceptū aptitudinis; nā æque simul se hēnt relatiuè rōne aptitudinis,& actu. 7 potētia ,aptitudo, generatiuitas non cōstituit p̄sām ; hæ.n.rōnes imperfectæ, potentiales;sed actu generare,producere,subsistentē personam faciunt.

Probat.4 nèc rō p̄cisa incommbilitas,vt ratio negatiua formalr̄ p̄sonā constituit;contra Vulpiū. p̄sonā diuinam sic constitui negatione formalr̄,reprobat Scot.dis. 28.q.1.B. C. 2 entitates negatiuas incombiles consequētes esse ad positiuas entitates;hinc non primo constituūt diuinas p̄sonas, d. 23.q.1.E. 3 personę positiuæ sūt; &prima persona non constituitur ingenito,q̄ est rō negatiua,ex d.28.q.1.& 2.4 ingenitū , non est proprietas p̄sonalis,quia negatio & per se incombilis non est;ergo multo minus incombilitas,vt negatio. 5 negatio propria exigit positionē propriā,nèc vlli est p̄pria nisi cui repugnat affirmatio opposita,quæ nulli repugnat nisi per aliq̄d positiuū. 6 Scotus ad Damasc.per ingenerationē intelligit paternitatem ; ergo per incombilitatē p̄prietatem, & relōnem incombilem, quæ est paternitas.7 negatio est vt affectiua relationis,& entitatis incombilis.8 prima p̄prietas incombilis positiua est,nèc aliquid pōt esse tale, nisi relatio originis,q̄l.4. C. 9 separata,vel abstracta relatione, non manet nisi essentia communis;ergo non existit p̄sona diuina p̄ formalitatē incombilis negatiue.10 si Scotus d.23.& 3.d.1.sæpe persona pro formali est negatio depēdētiæ,actu , aptitudine ; in 3 conceptū formalitatis personæ creatę exprimit;vt saluet oēm perfectionē,&gradū humanitatis in Christo; at personalitatē increatā sēper formalr̄ positiuā tradit ; vt terminū dependentiæ,incombilem,relatiuū,imo . 23 C. ex nā rei in p̄re nr̄a intellectualis,& entitas incombilis.Si dubitat ibi,an formalr̄ dicat negationem , quæ sit incombilitas; non q̄ negatio sit formalitas,sed incombilis existentia in nr̄a intellectuali , quia negatio cōsequitur ex nr̄a rei; lit. D.p̄cipuè negatio in genere cui' est incombilitas;E.motio intellectus non est ante affirmationē.Si formalr̄ importat duplicem incombilitatē; ibi Scot. de persona creata;imo subdit,importat existentia personæ positiuū,tūc persona est formalr̄ existentia incōmunicabilis,hēns nr̄am. F. negatio non conuenit tribus , nisi sequat affirmationē. 5 si incommunicabilitas p̄cisè est de rōne personæ;tūc nō diceret conceptum proprie positiuū.H negatio communis non oportet,q̄ hēat positiuū oppositū commune;vt non homo est commune enti,&non enti,q̄bus nihil affirmatiuè,& positiue

sitiue est commune; non rationalitas conuenit Leoni,& Equo non per aliqd positiuũ commune,& negatio vnius rationis,quę opponit̃ affirmationi vnius rationis consequit̃ affirmationem vt oppositã affirmationi. K conceptus negatiuus à personis constitutis,& à formalib.constitutiuis;quia non est negatio constitutiuũ formale ĩ diuinis personis sed ab eis abstrahitur, & ad illas consequitur.

Probat̃ vltimo, sub p̃cisa formalitate p̃nitatis.1.d.26.q. 1 ad vl.personæ constituũt,& distinguat̃ relatione, pater pat̃nitate. Quodl.4.B non repugnat constitui per relationes originis;prima persona constituit̃ p̃nitate, qa prima proprietas incõmbilis positiua, nec aliquid potest esse tale nisi relatio originis. 2 nulla formalis ratio in personis,nisi relatiua;Mat.Baptizãtes,in nomine Patris,& Filii,& Spiritus sãcti. Ioa.tres sũt in cœlo.Pr Verbũ Spirit⁹ sãctus 3 Vnica ẽ in re relatio originis primę personę aũ s̃dam q̃ non est nisi pat̃as,quia abstracta non manet nisi essentia communis;ergo formalitas personæ est à relatione.nã oĩa vnũ vbi nõ obuiat relationis oppositio.4 ablata relatione non manet formale cõstitutiuũ personæ; nã ĩcõmbilitas ẽ naturalis affectio seq̃ns hoc formale;non manẽte causa formali;non est effectus formalis. 5 in re sine paternitate Pater non manet, q pat̃e est pater, nõ manet generans, quia non esset actiua generatio, q̃ est ipsa productio, ordo ad filiũ,& pat̃as.nõ manet incõmbilitas, quia negatio non nisi in entitate positiua nec entitas incommunicabilis sine relatione originis; non manet proprietas, vt formale,quia est aliquid conseq̃ns in re, vel intellectus;nec pat̃as,vt proprietas tollit,quĩ sit relatio. Nec manet realitas incommunicabilis, vt negatiua; qa incommunicabilitas,vt ẽ negatio,intrinsecè exigit in Deo esse incommunicabile,q̃ non est essentia,ergo relatio.6 relatio originis à parte rei, vt prima,de se hæc, incommunicabilis est; ergo constituit, vt relatio 7 nihil in diuinis à parte rei,vel diuinę nr̃ę,q̃ multiplicet ponat oppositionẽ,reddat subsistẽs incommunicabile nisi relatio originis,ergo sub hac ratione p̃cisa sũt personæ,& est pater. 8 constitutiuũ personæ oportet esse propriũ formale, positiuũ,incommunicabile, subsistẽs; tale non nisi relatio,sub p̃cisa ratione talis relationis; quia personæ sũt formaliter relatiuę,in esse tali non nisi relationib. constitutę;superfluũ q̃rere patrem sine pat̃e. nũc proli 30.q̃ nomẽ filii, si nosti? quasi nil vltra rationẽ filii.9 constitutiuũ est constituto ratio conueniẽdi, & distinguendi non tñ constituit, vt conueniẽs vel distĩguẽs,sed s̃dum se; vt rationale constituit hominẽ, non vt conueniẽs,vel differẽs,sed s̃dũ se,ergo relatio s̃dũ se, nõ vt conueniens relationi creatæ, quo ad

conceptũ; nèc vt differens ab opposito; ergo concept' relationis & pat̃as sub propria ratione constituit. nã eadẽ formalitas non ẽ vt negatiua, & positiua; ergo eadem sub p̃cisa ratione qua est, constituit; est subsistens, incommunicabilis. Demum relationes creatæ compositæ realitate generis, & differentiæ: at diuina non dicit realitatẽ p̃oãlem, cõtrahibilem, sed simpliciter simplicem; ergo conceptus incommunicabilis super entitatem positiuã relationis, non ponit aliã positiuã realitatem. sed est realitas negatiua, q̃ sequit̃ entitatem relationis incommunicabilis, negatio n. non potest esse de se vna, nèc incommunicabilis, nèc propria nisi per affirmationem, & maxime negatio vnius rationis, q̃ opponit̃ affirmationi vni' rationis; & q̃ includit repugnãtiã ad communicari, vt est personalitas diuina, q̃ negat actũ, aptitudinem, & potentiã, est propter affirmationem, & seq̃t̃ positiuã entitatem incommunicabilem, non est ipsa negatio.

Arguen: Thomistæ. 1 Pat̃as, vt relatio sequit̃ generationẽ; proprietas p̃cedit, ergo vt proprietas constituit Ant. relatio fundat̃ super actũ agentis, ergo supponit personã agentem. 2 pater, vt generãs naturaliter p̃cedit genitũ, sed relatiuè est simul nr̃a cũ genito; ergo non vt relatio pat̃as constituit, sed vt proprietas; nã vt sic fundat relõnẽ originis, vel pat̃atis. 3 generatio est actio patris; ergo salt ĩ nostro mõ supponit p̃rẽ; nã agere supponit esse. 4 potens generare, prius concipit̃q̃ vt actu generãs; sed non p̃cisè essentia, vt potens; ergo etergo persona patris, vt proprietas 5 persona p̃intelligit̃ in esse personę antequã gignat: nã agere est suppositi; ergo non vt pat̃as, sed vt proprietas. 6 relatiua simul natura, ergo non relatione ad s̃dã, sed vt prior in esse personæ; nam quo est persona, est vt prior quã s̃da. 7 in oĩ ordine primũ est absolutissimũ; ergo non vt relatio; sed vt proprietas. 8 relatio, vt relõ supponit originẽ; sed vt proprietas p̃sonã constituit, & p̃cedit originẽ. Ad 1 in creatis actio generãtis est prior; nõ vt fũdam̃ nec rõ proxima; qa actio patris decisio seminis, p̃paratio materiæ, præcedit, vt præuia dispositio: at in Deo formalitas generationis est vna simplicissima, nec p̃cedit pat̃atẽ; sed est ipsa met pat̃as. 2 actio, & generatio ĩ Deo est primũ esse subsistẽs, & idem ẽ. p̃rẽm subsistere, generatione subsistere, generãtem subsistere: in nobis, nõ est prima entitas incõmunicabilis, sed adueniens, ideo præsupponit suppositũ. Ad 2 vt p̃cedit origine filũ, ita generatio actiua generationẽ passiuã: at simul nr̃a, simul coexistentia, & intellectu. 2 vt nr̃a non est prior genito, ita nec in rõne personæ; qa formalr̃ simul nr̃a filius cũ patre si non origine; ideo non prius ĩ rõne personæ, q̃ p̃ductionis, simultas naturæ non tollit, vt origo non sit vnius ab alio. Ad 3 supponit esse simplr̃, essentiã, & memoriã, seu principiũ quo agẽdi; non esse hypostaticũ, incõmu-

le,

le, ꝙ formalr̃ est ipsum ꝑducere. Ais suppositi est agere, huius est actus, non pricipii quo agendi. ℞ suppositi non ꝑexistentis, sed constituti per actionẽ; vbi actio est subsistens, non inhærens suo supposito, sed est ipsũ esse suppositi agentis pricipio quo agendi. Ad 4 potẽs concipit̃ prius, vbi põa distincta ad actu; vbi põa ꝑsupponit̃ naturaliter a actũ agẽ dicat si actu denominat̃ suppositũ per agere; satis vt pricipiũ formale, memoria fæcunda in Deo ꝑexigat̃, nõ esse suppositi incõbilis, ꝙ actiua, vel passiua ꝑductione constituit̃. Ad 5 si gignere sit adueniẽs; non ĩ sit esse subsistẽs. 2 si sit cõbile, non si primũ esse incõbile, vt ad intra. 3 vbi referri est esse posterius, non vbi primũ esse hoc. *Ad* 6 relatiua simul nr̃a; & cũ hoc vnũ prius origine alio; pater filio. *Ad* 7 absolu ũ sĩpliciter primũ in esse qdditatiuo, & simpliciter, vt essentia; non in esse personæ; nã primũ ꝑcise est illud, ꝙ est formalr̃ per esse ad secundum; pater producens filium. *Ad* 8 est origo actiua, quæ prima in Deo, per modũ subsistentis; non inhærentis, aut aduenientis. *Ais*, si ꝑsonę, eq; relatiuę, eq; essẽt im ꝑducte. ℞ relõ nõ vt sola habitudo, sed q̃ ẽ ꝑducẽtis ad productũ 2 rlõnes originis mutuo, & ex æquo referũt̃, non ex æquo pululãt ab essentia nã si eadẽ adæquate in pr̃e, & filio; primitate immediationis, prius, & immediatius in patre, q̃ filio; vt in producente, q̃ vt in producto. Ais essentia est ex se determinata ad primã proprietatem; ergo vt ꝓprietas ℞ e st ad primã personã in rõne producentis, non in esse absoluto; sed relato. 2 nõ in rõne principii effectiuè, quasi essentia sit vt forma actiua patris, & pr̃ ꝓductus: sed vt quidditas per se, & vt in ea supposita subsistãt: nã essẽtia seipsa sistit, & seipsa ẽ alicuius immediatè in patre producente, mediante productione in filio.

Arguẽt. 2 ꝙ vt origo sit constitutiua patris. 1 in origine fundatur relõ. 2 origo, vt origo suo mõ, & nr̃o cõceptu ꝑcedit. 3 causa, & causatũ simul natura; origo ꝑducẽs pit ꝑductũ, ergo vt origo pr̃ est 4 relõ originis actione, & passione resultat, 5 met, ergo origo prior. *Ad* 1 conceptus originis non est conceptus permanẽs, vt ꝑcisus à prima proprietate incõbili, q̃ ẽ relõ. 2 relo originis est prima entitas incõbilis, non præsupponẽs aliud incõbile; nec origo prima ẽ pręcedẽs suppositũ, aut ꝑsupponẽs; sed tm̃ memoriã, & essentiã; ideo prima origo, & primũ ꝓducere est ipsũ esse patris, & suppositi existentis ipsa actione formaliter. *Ad* 2 si vt prima origo ꝑcedit oẽm formã informãtẽ, & primũ efficiens sic non hẽt formã: sed non oẽm formã quidditatiuã, quæ vt dat esse supposito ꝑcedit primũ producẽs, qa in Deo ad intra non est causa, & causa intrinseca cõpositi, quas oportet vniri agẽs; sed perfecta entitas, q̃ seipsa est entis in seipsa. *Ad* 3 pr̃ origine pręcedit filiũ; non esse originis in pr̃e ꝑcedit patrẽ: qa perfecta identitas essentiæ cũ origine, proprie-

tate,& relõne;nèc hẽt principiũ efficiens ipsa origo, proprietas, aut relõ;sed hẽt qdditatẽ in rõne prĩcipii formalis illius,cui seipsa primo est eadẽ. Ad 4 in creatis ex actione,& passione,q̃ sit vt præuia dispositio : origo ĩ Deo actiua est prima entitas incõmbilis, non præsupponẽs aliud incõmbile.tñ præsupponit essentiã, & memoriã: primũ pducere non ẽ actiuè esse communicatã, quia produceret se: sed est esse suppositi existentis ipsa actione formaliter.

Arguet Henricus,sub rõne aptitudinis,& generatiui. 1 sub rõne potentis generare,constituit; vt sub actu generãdi personã supponit. 2 ad aptitudinem sequit actus,vt ad posse. 3 actio psupponit suppositũ potens agere. 4 relõnes fundatę super actionem sũt quasi potentiales,& aptitudinis,& manent trãsacta actione. Ad 1 sub rõne aptitudinis præcise ab actualitate non potẽ concipi vt prima entitas incõmbilis; ideo sub rõne actualissima,vt est in re. Ad 2 distinctio aptitudinis & potentiæ à rõne actiui, nil facit ad constitutiuũ primæ personæ;quia actione patris relõ est in essentia.2 vt essentia, prior oĩ rõne potẽtiæ dat esse simpliciter primo supposito; ita producere sua rõne formali inest per se actui hypostatico,non in potentia,& aptitudine. Ad 3 vbi agere est aliud ab esse; actus 2dus posterior; vbi esse actuale præexigit esse potentiæ, non vbi actu incõmbili,subsistenti est productio. Ad 4 vbi actio est trãsiens; non-subsistẽs,& permanens. 2 potentia,& aptitudo, vt non est in re absq; rõne actualissima, ita nèc constituit personam.

Arguent Vulpius, Bargius, Tatar. alii,q realitas negatiua incõmunicabilis sit, vt primo cõstituens. 1 formalitas personę ẽ oĩno negatiua,& incõmbilis,actu, aptitudine,& põa. d. 26. X in quãtũ diuinę incõmbiles constituũt nõ extrinseca denominatione, ergo intrĩsecè nagatiuę. d. 25. E negationes reales sũt, non rõnis; entitates negatiuę independẽter ab intellectu. 3. d. 1. q. 1. N Verbũ terminat dependentiam nr̃æ ad suppositũ, & reddit incõmbile. Quodl. 19. S natura dependet ad verbũ non vt relatiuũ, sed subsistens incõmbile. Quodl 4. & 5. sępe;relõnes sunt rõnes subsistẽdi, & includũt in sui rõnes incõmbilitatem. 1. d. 23. H pro formali est negatio dependentiæ actu,& aptitudine, p cõnotato est nãra intellectualis. 2 si ab essentia sit pręcisa p intellectũ sola realitas positiua patris,optimè posset concipi realitas incõmlitatis; ergo persona ex essentia, & subsistẽtia, q̃ formaliter est sola realitas negatiua. Antec. natura intellectualis in vltima actualitate incõmli vere persona, vt in Angelis. 3 persona formalr̃ solũ dicit incõmlitatẽ,materialr̃ cõnotat nr̃am intellectualem actu singularem; ergo absq; realitate patris, verè prima persona ab aliis distincta. 4 patas quatenus à parte rei incõmunicabilis personã constituit, ergo incõmlitas prima rõ, nã sic est indiuisa in se, & diuisa à quauis

nis alia; ab illa hēt Vnitatē formalem, nō à patre, aut relōne, cuius conceptus comūis. 5 licet in re, positiua rō patris, & negatiua incomūitatis sint prorsus inseparabiles; tñ intellectus præcisiuè potē concipere in persona solā realitatem incomūitatis absq; realitate patris, vt in filio cōcipit rōnem personæ, & non patrem; ergo patras non est pcisa rō personæ. 6 hac posita ponit, & sublata remouet rō personæ; ergo incōmunicabilitas constituit. 7 conceptus subsistendi incomūiter in differēs est ab absolutū, & relatiuum: ergo non constituit sub rōne relatiua. 8 persona in sui rōne includit incomūitatem, non paternitatem: ergo negationem.

Ad 1 si formalitas personæ sit negatiua in creatis, vt dubiū admittit Scot. 3. d. 1. vt saluet integrā, & oēm positiuā rōnem humanitatis in Christo: at personę diuinę formalitas qđ sit negatiua non, at nisi consequnter. d. 23. C. ex natura rei in pre nāra intellectualis, & entitas incomūis: at nō tñ, sed positiuā, & formar import tat existentiā personæ, cū dupli ci negatione. & persona est existentia incomūis nřæ intellectua lis d. 28 q. 1 R. C personā constitui negatione reprobat. Ad id, vt incomūis. R. qa hæc supra entitatē positiuā relationis, non po nit aliā realitatem; nō qa vt negatiua primò constituat. Ad id sūt reales, non rōnis, & independenter ab intellectu. R. non realitate negatiua, sed positiua, relō nes constituūt personas incomūles; negatio, vt negatio negt cō-ceptui positiuo reciprocari; sed se hēnt vt res, & affectio, et ad esse tale, sequit negatio oppositi. Ad id, terminat vt incomūis non sola negatione, sed subsistentia positiua, quā hēt Verbū incomūe. Id, non vt relatiuū terminat. R in Incarnatione sufficit rō subsistē incomūis independentis personaliter: at in personis diuinis sūt incomūes, relatiua, vna psona ab alia, & origo in illis. Ad id sūt rōnes subsistendi incomūes; nō primo à negatione: sed a positiua rōne incommunicabili. Ad id p connotato est nřa intellectualis R tūc de rōne, vt terminus adorationis, sic non rōne significati; sed connotati, & subiecti, vt cęcus ambulat, & amat, nō vt priuatio, sed subiectū, sic persona pōt adorari, non vt incomūis, vt relō, vel negatio: sed rōne nřę. Vel quia existia incomūis est in nřa intellectuali, nomē psonæ est dignitatis. Ad 2 patras, non vt præscindit ab incomūite, sed vt imbibit rōnem incōmunicabilitē; nec vt relō communis, sed vt subsistens, incomūis est personalitas ī Deo. 2 in Angelis personæ non sūt ex origine; vt in Deo persona pris prima origo actiua à quo filius. Ad 3 incomūis, non à negatione, sed à positiua rōne. 2 dicit existiā personæ, nō tm negationem; nisi consequēt. vnde est existentia incomūis nřæ intellectualis. Ad 4 relō positiua patris, prima entitas relatiua hāc imbibit affectionē, vt sit nřa incommunicabilis. 2 patras, vt rō constitutiua primæ personæ non à negatione ab alio. 3 Vnitas formalis

lis est à formalitate relõnis incõmunicabilis, qua sūt personę. Ad 5 realitas incõmunicabilis neq; abstrahi vt prior, à determinata realitate patis: hæc prior rõ personæ 2 põt abstrahi à rõne generica, vel specifica patatis; non ab hac numerica q̃ est prima in diuinis, & cõstituit primā personā vt filiatio s̃dā. 3 rõ psonæ, vt cõmunis non est realitas positiua; nos de primo constitutiuo formali reali, incommunicabili; nõ nisi patas positiua per modū rei; negatiua, vt affectio consequens. Ad 6 non incommunicabilis rõ est primæ personæ; sed patas incõmunicabilis, nā filiatio ēt incõmunicabilis. Ad 7 cõceptus subsistendi, & incommunicabilitatis indifferens ad absolutū, & relatiuū, ideo non rõ primæ personæ; sed conceptus patatis est incommunicabilis, relatiuus, personalis; ideo formalior rõ prime personæ. 2 non patas per simplicē realitatē relationis, q̃ ē indifferens, sed per realitatē patatis, q̃ est formalissima primæ personæ. Ad 8 persona vt rõ communis; non vt hæc, & vt prima in Deo, q̃ non est vt rõ q̃cumq: sed patas incommunicabilis. 2 non negatio, vt negatio; sed conceptus realis positiuus. 3 vt persona positiuè primo est relatiua, ita relatiuū incommunicabile primo constituit. 4 prima entitas incõmunicabilis, nõ præsupponens aliud incommunicabile est paternitas. 5 persona prima non remanet in esse reali remota relatione originis ad s̃dā. Ais à cõceptu relatiuo incommunicabili, & à forma absoluta incommunicabili põt abstrahi conceptus subsistentis incommunicabilis; & ita suppositū in diuinis non est patate. R̃ in sētia, q̃ nõ determinat supposita esse absoluta vel relatiua. vel philosophi, qui Deū vnū in persona, vt in essentia. Theologi, & fides in essentia vnū, trinū in personis agnoscūt porē abstrahi conceptus indifferēs: at non in re, q̃a oē significatū extra animā, vel absolutū, vel relatiuū; ideo in rõne psonę primę in Deo, neq; p̃scīdi rõ incommunicabilis à rõne relatiua, quia entitas relatiua est prima positiua entitas incommunicabilis p̃fert ī in cõmuni sētia, q̃ personas constituit per relationes, seù proprietates relatiuas.

An verè pater possit dici principium totius Deitatis. 5

Deitas, vt supponit pro diuina nāra, & in concreto pro singulari Deitatis, est hic Deus; vel vt supponit psonaliter, sic adequate est in tribus; pater, filius, spiritus sāctus formā ē Deus; imo Deitas identicè. Pricipiū ad intra non duratione, & in esse simplr: sed origine, & pductione; nec deitas in pre est per originē, sed ex se, in vltimo actu, immediate primo in patre absq. origine, à quo omnis origo.

Dico. Pr p ī cipiū totius deitatis, vt deitas est in tribus; quia fons, & plena fæcunditas communicādi deitatem: non origo deitatis siplr. Sc o d. 12. q. 1. K. d 28. q. 2. D. fontalis plenitudo fæcundi-

cunditatis.quodl.1.& 5.primitate imediationis essẽa sine passiua origine in solo prẽ ꝓbaẽ.Dio.cęl. Hie.c.1.Pater deitatis sõs ac priũ Aug.4.trin.c 20.totius diuinitatis pricipiũ, quia solus à se communicat deitatẽ.conc.Tolet 6.c. 1.credimus prẽm ingenitũ, increatũ,fontem, & originẽ toti⁹ deitatis Tolet.11.in confes fidei; fons ipse est,& origo totius diuinitatis.2 oĩs fæcũditas inDeo ad intra generãdi,& spirãdi stãtũ in patre essentia primitate immediationis sine origine, à qua est fons,& plenitudo vtriusq. fæcũditatis intellectus,&uolũtatis,ad extra si formalr̃ in tribus,tñ in patre à se,in filio vt à patre, in spiritu,vt ab vtroq; ergo pr̃ principiũ oĩs cõmunicationis deitatis ad intra,& extra.3 pricipium, q ab alio nõ est, & à quo oẽ aliud est;tã ad intra q̃ad extra,pater ab alio non est, & ab eo oẽ aliud ẽ ergo rectè pricipiũ totius esse ad intra,& extra.4 pricipiũ, vel originis,vel durationis;ad intra est origo sine durationis ordine;ad extra origo cũ duratione, causalitate,& dependentia; ergo pricipiũ originis,quo ad personasq̃ sũt in deitate; & durationis etiã, quo ad creata extra deitatẽ. 5 solus pater hẽt à se fæcũditatẽ, nõ ab alio communicatã tũ ad intra tũ ad extra;à se memoriã, & volũtatẽ ad intelligendũ,&amãdũ,ad generãdũ,& spirãdũ;ad ꝓducẽdũ creaturas in esse ꝓducibili,& reali;ergo solus a se pricipiũ oĩs originis,& oĩs esse,ꝙ hẽt principiũ, originis ad intra;vel causalitatis ad extra. 6 solus pater, vt negat associationem in agendo à se; ergo solus principiũ; vt est à se agere;nã agere à se supponit à se ergo si solus hẽt esse à se sine origine;solus hẽt à se esse principiũ deitatis, seù communicationis deitatis.7 pater principiũ filii,& spiritus sancti, in qbus singulis, tota deitas est;ergo priũ deitatis vt deitas supponit ꝓ personis.

Probaẽ 2 non esse principium originis deitatis, vt supponit absolutè,& simplr̃,ut principiũ, & origo cadat supra deitatem. ex 1 d.5.q vn.vbi essentia, nèc generans,nèc genita,nèc hẽt pricipiũ; & vna sũma res; nèc quarũ hẽns principiũ est essentia. Probatur. ex Later.cap.damnam⁹; essentia nèc generat,nec generaẽ, nec ꝓcedit; ergo non hẽt pricipiũ originis. 2 deitas est vltimatè abstracta,sed origo non suscipit prædicationẽ nisi formalr̃, ergo deitas formalr̃ esset terminus originis in primo mõ,& producta .3 generãs,& principiũ realr̃ distingu ẽ à genito,& principiato;nulla.n.res seipsã gignit,& pricipiat ergo si pr̃ pricipiũ deitatis,deitas realiter à prẽ distĩcta,& hẽret priĩcipiũ,nec esset pelagus,fons, radix prima essendi. 4 essentia aliquo mõ est prius in se, quã in ꝑsonis,nã personæ sũt distictæ, nõ essentia; ergo non pricipiũ deitatis,& essentiæ,vt in se & absolutè, ac simplr̃. 5 essentia determinata actiuè ad tres ꝑsonas adęquatè, & ex se primo immediatè ad ꝑsonã pr̃is; ergo nẽ pater pricipiũ;imo deitas fons,& radix,& pelagus infinitũ essendi. 6 essentia,& deitas entitas ẽ prima realis,

lis, vnica, & infinita rō essendi simplr;non pater,nisi essendi psonis. 7 essentia cōmunicat personis,& in ea sūt aliqua cōmunicabilia,& aliqua incōmlia;& cōtinet vnitiuè relōnes oēs;nulla tn̄ relō cōtinet essentiā,imo ab ea hēnt,vt sint talia originaliter, & fundamētaliter;esto ex se formalr relōnes sint tales;ergo prius in se, q̄ in personis est deitas; prius ipsa,vt qd.q̄ pricipiū productionis in ea, vel terminus, vel in ea personæ;ergo pater non est pricipiū deitatis absolutè;secus ipsamet se determinaret ad se, & esset pater patris,& filia patris.

Arguēt Gētiles Philosophi;prīm prīum filii,& spiritus sancti;at filius,& spiritus sāctus verus Deus ergo prīum Dei. 2 pater prīum originis filii,& spi.sācti;ergo esse filii,& spiritus sācti;sed esse,& durare idē in Deo;ergo vt pricipiū essendi filii,ita durationis filii; & sic filius duratione posterior.3 filius,&spiritus sāctus in seipsis sūt cū sūt pricipiū ad extra;ergo æq. principiū ad extra,nèc solus pr a se.4 non prius pater spirat, nèc creat q̄ filius; ergo non pricipiū totius deitatis ad intra, & extra. 5 causalitatē ad extra filius,& spiritus sāctus non accipiūt à patre, sed ab eadē essentia; nèc esse causæ est esse receptū. 6 æquè immediate est in tribus,& à tribus,ergo nō à patre.7 vt primū principiū sui ipsius,et vt i Filio. Ad 1 pater prīum filii in his,q referūt.deitate nō referūt,nec prīum deitatis. 2 relō cōuenit esse per idētitatē,nō formalr, ideo essā non est. ppriū correlatiuū eius qest fili⁹.

Ad 2 pri⁹ origine; si sit ordo essendi, &causādi est prius duratione;si tm̄ idē esse, nec ordo, & depēdentia essentialis; sed tm̄ cōmunicatio eiusdē essentiæ est rō pricipii originis,non durationis.
Ad 3 æq,agūt ex se,quia virtutē, rōnē formalē agendi, & causādi i seipsis hēnt:at non æq;à se; quia ab alio filius hēt.2 vt nota causæ formalis eādē hēnt; vt nota pducentis, pater à se, filius à patre.
Ad 4 nō prius; qa non est ordo pricipiorū in pducendo,& causādo.quia tūc filius non spiraret nec causaret: at prius in hēndo fœcūditatē; quia pater à se, filius à patre. 2 actus fœcūditatis causādi simul exit à tribus; fœcūditas sdū ordinē est in tribus,in patre à se, in filio à patre, in spiritu ab vtroq;simul tn̄ exit à tribus;quia eadē illis,& psupponitr in illis.
Ad 5 si formaliter causare non est esse accepiū,tn̄ virtute originis ut in filio,est a patre.2 virtus causādi in tribus vna est, ideo eque i causata; at in esse notionali, & vt in psonis,in filio est à patre.
Ad 6 æq,in tribus forma, & vis vna causādi,sed nō æq,hēnt à se.
Ad 7 deitas prius in se, q̄ in personis, nō tn̄ pricipiū originis, & pductionis, vt pater; sed terminis formalis cōmunicationis. 2 si in patre non cōmunicata per originē passiuā,vt in filio;non tn̄ origo sui ipsius,quia eadē indiuisa. Ais prius generatione, est prius perfectione indiuinis,ergo si pricipiū filii perfectior filio. R̷ si prius origine, stat similitas naturæ in creatis;in Deo cū identitate,& perfectione vna. 2 relatiua

ua in Deo non dicūt nisi identicā perfectionem. 3 simul in esse duratione, & æqualitate. Ais esse & durare idē, si principiū, ergo & durādi. Rx vnū esse simpliciter in personis; non tres æterni; sed vnus æternus. 2 in vno esse simpliciter comli, stat origo, & prīcipiū p̄cisè originatiuū personæ; rō duratio alia, vt nec esse simpliciter aliud. Ais si pater principiū filii; ergo filius principiatus, nā prīcipiū non aliud hēt correlatiuū, quā prīcipiatū. Rx principiatus, qa ab alio hēt originē; nō quia factus, & duratione posterior. 2 ordo originis nō ē in alio & distīcto esse; sed ī eodē esse adęquato, vbi adæquata, vna, & indiuisa rō essendi dantis, & accipientis; originantis, & originati.

An pater vt principium, ita possit dici causa filij, & spiritus sancti. 6

IN patre vera rō principii, nā vbi productio ibi principiū; non tñ causa filii, aut spiritus sācti: nā causa ad quā sequit̃ effectus in diuersa nara; hīc personę ad creaturas prīcipiū, & causa; primū ad intra, & primum ad extra nil hēnt vniuocū, qa entireali, & rōnis nil vniuocū cōmune; ad intra relatio realis, ad extra rōnis. Principiū habitudinē realem recipit, vbi esse reale intra se suscipit: at Deus ex pductione, & causatione ad extra, nihil reale itra se accipit, tm̄ creatura; ideo relatio realis in creatura, in Deo rōnis. At in Deo respectu generationis, & spirationis rō principii est realis, dicit conceptū vniuocū, est essentialiter incluſū in vtraq; & intellectus certus est, q vtraq; productio hēt prīcipium, dubius, an intellectus, vel volūtas; generet, vel spiret; certus, q sit productio, dubius si generatio, aut processio, ideo rō principii vniuoca; in genere, & conceptu; non in rōne hac, vel illa; per modū intellectus, vel voluntatis.

Dico. Pater principium filii, nullo modo causa filii. 1. d. 5. q. 2. 1. d. 9. 1. ad 1. D principium originis; nō durationis, aut alterius esse. d. 20. q. 1. C principiū prius ad necessarium, q̄ ad contingēs; ad intra q̄ vt potens ad extra. 2. d. 1. q. 1. principiū personarū ad intra, causalitas ad extra respectu contingentis. quodl. 7. 11. causatū de se non ens, de se possibile. 1. d. 29 & 30 vbi rō principii non causæ; nec ad creaturā relō realis. Prob causa prior effectu quoad absolutum: sed quo ad relationē, respectus in effectu prius, q̄ in causa; nā vnquam exigit respectus antequā effectus ponat̃ in esse; sed idem absolutū in patre, & filio, & relō originis prior in patre, q̄ filio; ergo non rō causæ. 2 oē causabile simplr̄ cōtingēs, siue causet̃ a causa prima, siue 2da. 3 causa ordine nāre prior suo effectu: & essentia distinguit̃ ab effectu; neutrū conuenit patri respectu filii. 4 non causa efficiens; qa filius non est factus, ex symbolo, genitū non factū; non finalis, quia filius non esset finis; nec Deus; duo fines

 eius-

eiusdem rei, vt distinctæ sũt personæ; non vt forma, & materia; quę sunt partes imperfectæ, & in pōtia, & Deo repugnãt; nec filius de substãtia patris, vt materia, vel quasi materia; sed à patre & consubstantialis patri. 5 filius hẽt eãdem essẽntiã cũ patre; causa non hẽt eãdem essentiã cũ effectu. Causa edit effectũ de non esse, filius nũquã habuit non esse 6 rō principii latior est, quã causæ, causa sẽper cum ordine essẽtiali ad causatũ; principium tm̃ habitudinẽ ad ꝓductum, ergo pater principium filii, non causa. 7 principium in diuinis respectu personarum ad intra prius, quã respectu creaturarum ad extra: quia prius respectu necessarii, q̃ contingentis: ergo in primo productiuo ad intra rō principii, nō causæ, vbi contingentia in effectu, aliętas in nãra, dependentia, potentialitas, duratione posterior.

Arguent Græci ex Conc. florent. decreto de process. sp. sãcti, ꝙ sãcti doctores, & patres dicũt, ex patre per filiũ ꝓcedere spiritũ sãctum; eo tendit, filium quoq; ẽdũm Græcos esse causã; & Latinos principium spiritus sãcti, sicut & patrẽ 2 Aug q. tri. c. 1. de filio; quæ causa illi est, vt sapiẽs sit, ipsi causa est, vt sit. l. 83. quest. q. 15. oĩum rerum causa est, & sapientiæ suæ causa est. 3 Hier in illud Ephes. 3 ex quo oẽs patas; ait de patre, sui origo est, & eque subsistentiæ causa 4 *Arist.* 6. met c. 1. principium, & causa idem. 5 causa efficiẽs, & nãralis posita, & non impedita sequit effectus; ergo necessitas, & æternitas non tollit rõnem causę. 6 ordinatę sũt essentialiter, nec ẽ necesse, vt sĩt distĩctæ essentiæ; filii ad patrẽ ẽ ordo essentialis; ergo non est necesse, vt sint distinctæ essentiæ. Minor. ibi vnum per se est ab alio, non p accidẽs; & necessitate simpliciter, nec aliter põt contingere; inter ꝑsonas non est ordo accidens, ergo per se, & causalis. Ad 1 Greci latius nomen causæ vsurpãt, vt idẽ sit; ac prĩcipium: at latini principium plus, quam causa; nã causatum est alterius essentiæ: at rō principii originis in eadẽ essẽntia. Ad 2 Aug. non accipit causã, vt importat aliud eẽ ab effectu; sed vt rō qua filius sit & sapiens sit. 2 vt deitas est vt forma, qua pater sit Deus, & non ẽ forma quia nec actus, nec põa, nec pars, ita pater causa, & rõ, vt sit filius; at non vere, & ꝓprie causa, qa esse filii nõ ẽ esse causatũ, nec aliud à patre. & si causa nomine, nõ re. *Ad* id. 83 q. vt causa efficiens p essentiam suã; ita per intellectũ prĩcipium filii, & increatæ sapiẽtiæ. 2 quia vt non per aliquid ab ea causa; ita intra se ꝓducit filiũ. 3 vt afferat eẽ prĩcipium ad intra, & ad extra, vt in voce causæ nostro mō intelligẽdũ; alia extra Deum ideo causata; sapiẽtia in Deo, & sua; ideo non causata. Ad 3 Hieron. negatiuè dẽt exponi; quia ex se pater est, nec hẽt aliud, ꝙ sit origo sui, aut causa subsistẽtiæ. *Ad* 4 idẽ vbi est actus in diuersitate naturæ. 2 rō prĩcipii ad extra ab *Aristo.* cum rõe causæ. 3 prĩcipiũ in plus, quã causa; hęc influit aliud eẽ; prĩcipium

solam

solã habitudinẽ ad prĩcipiatum; & ordo, quo quis ab alio. Ad 5 effectus à causa est alius in nãra. 2 si primum efficiens necessario aliud extra se, necessariò, & nãraliter causaret; nihil oĩno esset cõtingẽs, & nulla causa 2da contingẽs; qa causa quæ vt mota agit, si necessario mouet, necessario mouet: At in Deo ad intra, nec causa, nec alia necessitas, aut duratio; sed vnũ, & idem esse, necesse & durare: ideo nulla rõ causę. Ad 6 sunt ordinatę essentialiter, nõ vt vna pẽdet à prima, nec vt causalitas, aut alterius rõnis, & ordinis; nec vt aliqd desit effectui, & non causæ; sed tm̃ habitudo, & ordo originis ex eodem esse. 2 nõ quia cẽtia prior, vt causa suo effectu; sed qa vnũ per se ab alio.

An hæc sit vera; solus pater est Deus 7.

AEgidius vult relatiuum nõ esse de primario conceptu alterius, sed 2dario: si de conceptu primo, immediatè additum illi, esset nugatio; vt animal hoĩs nugatio; sic pater filii, vel duplũ dimidii. 2 differunt realiter realitate opposita, ergo vnum non de primo cõceptu alterius. 3 non de intrĩseca rõne illius, ergo nec de primo conceptu. At contra; cuius eẽ ẽ ad aliud, includit illud in suo conceptu; de rõne relatiui est correlatiuum. 2 non põt relatiuum, vt relatiuum intelligi sine correlatiuo; ergo de primo conceptu. 3 patas sui primo cõceptu, non ẽ entitas ad se, & ens absolutum; ergo ens ad aliud. 4 simul nãra, simul intellectu, ergo vnum ẽ de primo conceptu alterius. Verum, vnum de conceptu alterius; vt idẽ, animal de cõceptu hoĩs; vel vt ad aliud, sic relatiuum respectu alterius. Ad 1 Ægidii esset nugatio, si de primo conceptu, vt idem; non vt aliud. Ad 2 si differunt realiter realitate absoluta; non si relatiua. Ad 3 non de intrinseca ratione, nec de conceptu, in absolutis non in relatiuis. Hinc Ægidius, si relatiuum de conceptu alterius exclusio addita vni, non excluderet aliud: at quia de 2 lo, ideo excludit: nã dictio exclusiua addita alicui non excludit id, qđ ẽ in primo conceptu eius; solus hõ est, non sequit̃, ergo animal non est. Itẽ addita toti, non excludit partẽ; vt sola domus est, ergo paries non est. At ex Scoto, si vnũ relatiuũ de primo conceptu alterius, adhuc dictio exclusiua addita vni, excludit aliud; nec de conceptu eius, vt idem, sed vt ad aliud; & dictio exclusiua additur vni, vt distinguit̃ ab alio. 2 dictio exclusiua addita alicui, vt hẽt oppositionẽ ad aliud, facit exclusionẽ ab illa. Ad Argum. si primario conceptu non excludit vt idem, vt de hoĩe, qui nõ excludit animal: at relatiuũ de primo concep tu alterius, & dictio exclusiua excludit, vt aliud. sic & relatiua se hẽnt. Id de parte, & toto; non ad rẽ, qa pars est in toto, & aliquid illius; relatiuũ aliud a correlatiuo & relatiuũ de intellectu correlatiui, non vt aliqd eius, nõ vt pars essentialis, vel integralis illius: sed vt aliquid ad qđ terminat̃ intelle-

ctus eius; & vnũ diuersũ ab alio; ꝙ satis, vt excludat illud. Magister d. 21 in fine; dictio exclusiua addita vni relatiuorũ non excludit aliud, vt solus pater hẽt immortalitatem, nemo nouit filiũ nisi pater; nõ excludit filius. Sed id est dubium, quia principiũ, & pricipiatũ sunt relatiua; & dictio exclusiua, vt addita pricipio; excludit pricipiatũ, hinc 1. phys. si principiũ tm̃ est, pricipiatũ non est. & 2 Elenchor. solum, idem est, ꝙ nõ cũ alio. 2 Ad authoritates; solus pr̃ hẽt immortalitatẽ appropriate, à se; filius, & spiritus sãctus ab alio. Vel quo ad hẽre per modũ authoris, quia pr̃ à se, filius à pr̃e, spiritus sãctus ab vtroq. Author, ꝗa ille genuit, iste genitus est; hic ab illo, nõ ꝗa maior, sed eiusdem substãtię cũ patre, & Aug. lib 3 cont. Maximin. c. 14. si hẽt Dei filius authorẽ patrẽ, non minor est patre; sed ille de isto; non ab illo iste.

Dico. Solus pater est Deus, est falsa: ita d. 21. q. vnic. hẽtur ex August. ẽ tri. c. 8. & 9. esse quidẽ patrem Deũ, sed non esse solũ Deũ sed pr̃ẽ, filiũ, & spiritũ sãctũ. Probat. Categorematice solus, facit patrẽ solitariũ; nulla ex diuinis personis existit solitarie; sed, to-t⁹ ĩ verbo pr̃, & ĩ pr̃e filius. syncategorematicè, dictio exclusiua addita patri per exclusionẽ p̃dicati cõmunis, & essentialis ab aliis, vt est deitas; ergo propositio est falsa, vt solus pater est Deus, solus pr̃ creat; notañ, vt nullus alius a pr̃e sit De⁹, nec creat. 2 exclusiua affirmãs infert vniuersalẽ affirmãtẽ in terminis trã- spositis; solus hõ ridet; ergo oĩs ridens est hõ: at solus pr̃ est Deus ẽ exclusiua affirmãs; ergo infert vniuersalem in terminis trãspositis, oĩs Deus est pr̃, ꝗ est falsa de filio, & spiritu sãcto. 3 exclusiua affirmatiua de p̃dicato finito, infert vniuersalẽ negatiuã de infinito, solus hõ ridet; nullus nõ hõ ridet, vel nullus alius ab hoĩe, ridet, ergo si solus pr̃ ẽ Deus, nullus alius à pr̃e est Deus; ꝗ est falsa 4 exclusiua affirmatiua duas hẽt propositiones exponentes; vna affirmatiua, alia negatiua, & si vna falsa, exposita falsa: solus hõ ridet, exponens affirmatiua, hõ ridet; negatiua nullus ab hoĩne ridet; si vna ex his esset falsa, exposita falsa; vt solus hõ currit; exponẽs affirmatiua, hõ currit, vera; at negatiua nullus alius ab hoĩne currit falsa, ideo exposita falsa; at hæc, solus pr̃ est Deus, duas hẽt exponentes, pr̃ est Deus, affirmatiua vera; negatiua nullus alius à patre est Deus, falsa; ergo exposita falsa. 5 hæc dictio exclusiua solus nõ est in subiecto respectu p̃dicati ꝓprii, & personalis, vt solus pater generat, vel est ingenitus; nec addit p̃dicato essentiali respectu personæ, vt pr̃ est solus Deus, nã in rõne p̃dicari deitatis nulla est pluralitas; sed addit termino personali; at personalia conueniũt vni, & soli, ꝗdo sũt ꝓpria; essentialia conueniũt vni, & non soli; ergo dict. o exclusiua nõ determinat personã respectu p̃dicati essentialis; ideo dictio exclusiua tm̃, solũ, nõ est incõgrua essentiæ, sed prono-mẽs sic repugnat termino essentiali;

riali, q̄ personali; qa personalia sūt multa, essentialia non multiplicant: ideo rōnabilius est dicere, Deū esse solū, quā solum patrē esse Deū. psal. 85 tu es Deus solus. videte, q̄ ego sim solus. 7 cū p̄dicatū est cōmune, vt Deus, sapiēs bonus, adiectiuū solus non potē addi termino personali; nā facit ꝑpositionem exclusiuā; & denotat oē aliud à subiecto excludi à consortio, & participatione p̄dicati, ut solus homo est visibilis.

Vrgēt Hæretici Ariani; qui filiū, & spiritū sāctum negant esse Deum. Ioan. 17 hęc est vita eterna, vt cognoscāt te solū Deū; ergo solus pr̄ est Deus. Mat. 11 nemo nouit filiū, nisi pr̄; ergo solus pater nouit, & solus Deus. 2 Arguent alii ex August. 4. trin. c. 20. pater principiū totius deitatis, ergo tm̄ deitas est patris, & solus Deus. 6 trin. c. 7 tātus est solus pr̄, quātus est simul pater, & filius; ergo solus pater Deus. 3 solus Deus, qui est pater est Deus; ergo solus pater est Deus. Antece. solus Deus, qui est pater, est deitas; sed deitas est Deus; ergo solus Deus, qui est pater est Deus. sequela ꝓ; nā sequi. solū animal, q̄ est hō, ridet, ergo tm̄ hō ridet; ergo si solus Deus, qui est pr̄ est Deus; ergo solus pater est Deus. 4 solus Deus est pater; ergo solus pater Deus. sequela, exclusiua affirmās ꝑ conuersionē simplicē est vera. Antec. hēt exponentes veras, Affirmatiua pater est Deus; negatiua, nihil non Deus est pater. 5 solus Deus est Deus, ergo solus pater est Deus; sequela; nā Ant. infert. vtrāq; exponentem consequētis; nā sequit affirmatiuè; solus Deus est Deus, ergo oīs Deus est Deus; sed pater est Deus, ergo solus pater est Deus. Negatiuè; solus Deus est Deus, ergo nō ali° à Deo est Deus; ergo non alius à patre ē Deus; sequela, alius à Deo nō infert aliū à patre; imo fallacia, alius à Deo, ergo alius à patre; si alius à Deo inferret aliū à patre esset alius a se. 6 solus pater est Deus, vt excludit à forma subiecti; facit sensū, ille cū quo nullus alius est pater, est Deus, ergo vera. 7 dictio exclusiua addita p̄dicato essentiali, etsi determinet personā est vera; vt pater est solus Deus, quia in rōne p̄dicati essentialis nulla est diuersitas; ergo nèc respū huius, solus pater ē Deus, vt & istę veræ, tu solus Dominus: tu solus altissimus, vna cū sācto spiritu, in gloria Dei pr̄is.

Ad 1 August. te solū Deum verū, hoc est vnū Deum verū, esse patrē, filium, spir. sāctū, non tres veros Deos. 2 solū excludit alium Deū non aliā personā, nèc solū refert p̄cise ad substātiuū te; sed vnitè ad te Deū, q̄ est p̄dicatū cōmune; hīc subdit oīa mea tua sūt & tua mea sūt tu pater in mę, & ego in te; nos vnū sumus. 3 ait patrem Deū verū, & quē misisti Iesū Christū; vnde solum excludit aliud in deitate; non alias ꝑsonas. Ais cur siluit spiritū sācjū. R̄. August. vbi Pater, & filius, ꝛ vnum; iā spiritus sāctus est vinculū, pax, amor, sāctitas, veritas, dilectio, & vnita patris, & filii.

Ad 2. prīcipiū deitatis, seù personatū, quæ sunt in deitate. 2 si prīcipiū à se pr̄, qui ab alio est, filius

lius. *Ad* August. tantus est solus pr̃; ibi determinat aliquid in re, vel in nãra, vel aliquid perfectionis, at in dictione exclusiua sol⁹ pater negat societatẽ alterius à patre in recipiendo p̃dicationẽ; ideo cũ prædicatũ essentiale dicitur de persona, non daт̃ exclusiua à parte subiecti respectu alterius personæ: nã exclusiua cũ sumiт̃ significatiuè, repugnat respectũ p̃dicati ꝓprii, & ꝑsonalis; vt solus pater generat; non cõmunis, & essentialis, vt solus pater ẽ Deus. Ad 3 *Antec.* est verũ in sẽsu diuiso, nõ composito; nã duo enũciãт̃ de Deo esse patrẽ, & esse Deũ, & ambo vera: at non cõpositè, quasi vna reduplicet, & determinet alĩ, vt sẽsus sit solus Deus pater, est Deus. 2 si sumuntur duæ cathegoricæ in antecedẽte tm̃ specificatiuè, Deus est, & De⁹ est pater: at nõ reduplicatiuè, vt deitas supponat ꝑcisè pro patre; vel solus Deus, qui est pater est Deus; qa in rõne p̃dicati deitatis, nulla ẽ pluralitas; nõ qa p̃dicatũ cõmune deitatis determinet subiectũ notionalẽ. Ad 4 illa solus pater est Deus, infert hãc, oĩs Deus est pater, q̃ est falsa; nã exclusiua conuertiт̃ cũ vniuersali affirmatiua in terminis trãspositis; & ẽ arguere ex distributione subiecti vniuersalis, ad distributionẽ p̃dicati respectu inferioris ad illud; vt oĩs hõ ẽ animal, ergo oẽ animal ẽ hõ, vel sortes. *A*is, illa seqt̃ conuersione simplici ꝓpositionis exclusiue. ℞ Scotus nõ põt virtute prioris; nã vniuersalis negatiua, nõ conuertitur in particularẽ negatiuã, in terminis trãspositis licet inferat eã; nullus hõ est leo, ergo aliqs leo nõ ẽ hõ, cõsequẽtia nõ est formalis, ideo tm̃ vniuersalis affirmatiua ꝑ cõuersionẽ exclusiuæ, cõuertiт̃ in vniuersalẽ affirmatiuã, vt ista tm̃ hõ est risibilis, conuertiт̃ in hanc oẽ risibile est hõ. *A*is solus pater est Deus hẽt duas exponentes; Deus est pater, & nihil non Deus est pater; ergo vera; vt solus sortes currit, hẽ duas exponentes sortes currit, & nullus alius à sorte currit. ℞ Scotus exclusiua dẽt cõuerti in vniuersalem affirmamatiuã de terminis trãspositis, nõ in negatiuã; ideo non sequiт̃, nihil non Deus est pater, ergo tãtũ Deus est pater. Ad negatiuã de termino infinito sequiт̃ affirmatiua de finito; in terminis simplicibus, nõ in cõpositis, nõ ẽ nõ lignũ, ergo lignũ: at nõ ĩ cõpositis, hõ, vel equus non est lignũ non albũ, ergo est lignũ albũ. ita De⁹ non est non pater; ergo ẽ tm̃ pr̃, non sequiт̃. Ais vniuersalis negatiua infert particularem negatiuã de terminis trãspositis; nullus alius à Deo est pater; ergo tm̃ pater est Deus; vt nullus ab animali rõnali ridet; ergo tm̃ hoc animal ridet. ℞ vniuersalis negatiua non conuertiт̃ in particularem negatiuã, sed infert eã; seqт̃ pro quamuis illatione etiam sũpta. *Ac* impropriè; nullus lapis ẽ hõ, ergo qdã lapis non est hõ: at nõ ꝓpriè est conuersio, vt cũ aliqd secundũ se in aliud conuertit, vel aliud conuertit in ipsũ. vt vlis affirmatiua in particularem affirmatiuã ꝑ particularẽ, q̃ in ipsam conuertiт̃; vt oĩs hõ est animal; ergo

ergo q.dã hõ ē animal; ergo quodã animal ē hõ, ideo nullus ali° à Deo est pater; tm̃ valet, quãtũ solus Deus est pater; & est vera; quia dictio exclusiua addita termino essentiali, à parte subiecti, vel p̃dicati respectu personę facit ꝓpositionē verã; nã deitas est p̃dicatũ cõmune; & sic vera, solus Deus est pater, & pater est solus Deus; qa in rõne termini deitatis nulla est pluralitas; at dictio exclusiua addita notionali, respectu essentialis, non determinat subiectũ; sed facit ꝓpositionem falsã, qa dictio exclusiua additur ꝑsonis in ordine ad essentiale, ꝙ vn. forme est in illis, ideo sẽper ꝓpositio falsa 2 nullus à Deo est pater, non est vniuersalis nisi de signo: at de subiecto, & p̃dicato, ē vt hęc; de termino infinito in adæquatè ad patrē, quo ad esse incõmunicabile, adæquatè quo ad esse simplr̃; ideo solus Deus ē pater, quo ad esse simp'r̃, quo ad terminũ cõmunicationis; nõ solus Deus pater, sed filius, & spiritus sanctus. 3 solus Deus pr̃, qa minus essentialibus, q̃ notionalibus repugnat dictio exclusiua; in deitate trinitas est vnũ, & quęuis persona deitati est idē; at personæ incomli, alia non est idē; ideo dictio exclusiua tollit deitatē ab alia. Ad 5 a negatiua quę exponit antec. non f qu t̃ illa negatiua quę exponit consequens ideo nõ sequit̃ nullus alius à Deo est Deus, ergo nullus alius à patre ē Deus; qa Deus est qd cõmune, non differens, nec relatum in ꝑsonis, aut distinctũ in illis: at pater est relatiuũ distinctũ, & hēt terminũ sibi relatũ distictũ, ideo alius à Deo, nõ est Deus: at alius à patre, qa relatiuũ distictũ, põt esse Deus: nã relatio est distincti ad distictum. Ais alius à Deo, est alius à patre: nã alius est termin° relatiuus, & exigit correlatiuum. R̸ ex Scot. essentia, vt cõmunis non refert̃ in Deo: qa relõ est distincti ad distinctum, sed ꝓ suis extremis in quibus est; vt simile in cõmuni non refert̃ ꝓ simili in cõmuni ad simile: sed ꝓ inferiori simili, ꝙ põt referri ad simile, & distiguitur differens, & distinctũ non refert̃ ad cõmune ꝙ admittit disticta: sed hoc differens est ab hoc differenti differens; ita solus Deus est Deus, nõ exigit correlatiuũ, quia accipit̃ in cõmuni, non personalr̃: sed admittit correlatiua, & distictas personas. 2 si supponit simplr̃, nullus à Deo est Deus; cum exclusio fiat rõne formalis significati, sensus ē, nullus alius à patre, filio, spiritu sancto est Deus. Ad id, alius à Deo, alius à patre. R̸ alius à Deo, est exclusiua simplr̃; alius à patre ē exclusiua ꝑsonalis. 2 alius masculine admittit̃ in personis, alius filius, alius pater: at non neutralr̃; qa non est aliud ab esse patris. 3 alius, ut relata sit deitas, falsa: nã ĩdisticta, sed vt relatę sint ꝑsonæ in Deitate. 4 alius à Deo, est alius à patre, vt deitatis ē rõ essẽdi vna in personis: at non vt sit rõ disticta in illis, ideo distributio termino huius relõnis alius, est rõne relõnis, nõ deitatis. ut im ignis generat aliũ ignē, & nãta indiuidua ignis, & suppositum est distinctũ ideo alius à genito, ē alius ignis; at distri-

at distributio termini relōnis huius alietatis est rōne tm̄ relōnis, nō rōne nāræ, ideo filius alius à patre, non alius à Deo. Ad 6 subiectum non supponit, nisi respectu p̄dicati, & præcise hēt illā suppositionē, quā intelligit hēre respectu prædicati; ideo sens⁹ iste, vt excludit tm̄ à forma subiecti; est improprius 2 dictio exclusiua ex parte subiecti est respectu p̄dicati cōmunis, ideo non determinat subiectū. Ad 7 exclusiua respectu prædicati essentialis supponit subiectum sub rōne, qua non opponūt personæ, sed sunt vnum: at respectu termini notialis, est sub sua rōne; ideo nō repugnat ita essentialibus dictio exclusiua, vt addita notionalib. quia essentialia non numerant in personis. et perinde est dicere pater est solus Deus: ac pater, filius, spūs sāctus solus Deus; quia indiuisa, & vna deitas: at addita exclusio notionali, negat alium à patre esse Deū, & societatem alterius in recipiendo prædicatū deitatis.

An pater sapiens sit sapientia genita 8.

Pater, & filius sapiūt vna sapientia; vt vna essentia in personis, ita sapiētia est simplr̄ vna; quia pater, filius, tota Trinitas est sapiens; sapientia perfectio simplr̄ essentialis, p̄uenit generationē actiuā, quæ est p̄prietas personalis, verū in creato intellectu, memoria gignit notitiā, quæ hēt relōnem p̄ducti ad p̄ducēs; & declarātis ab declaratū; nā declarat obiectū latēs in memoria: ita verbū Dei expressum à patre hēt relōnem originis ad patrē, qa genitum à patre; & rōnē declaratiui, quia declarat, eum à quo est, vt declarat se, nō dicit relōnē, eiusdē ad se non est realis quæ est indistīctis ralr̄; nec vt declarat creaturas, qa Dei ad creaturas nō est relatio realis. itē notitia genita declarat obiectū in memoria, p̄ducēs quasi effectiuè notitiā genitā declarat; at notitia genita formalr̄ declarat, vt speculum rep̄sentat imagines relucentes in eo, formalr̄, p̄ducēs speculū dicit repreſentare quasi effectiuè. Hinc si filius quicquid formalr̄ est, à patre hēt p̄cipiatiuè, declarare principiatiue est patris, formalr̄ est filii; pater sapit eadē numero sapientia; quia p̄rīcipiatiuè communicat notitiā infinitā, qua verbū est formaliter sapiens. Intelligere quidem formalr̄ est commune tribus, & ad res intellectas hēt respectū declarātis ad oē declarabile, tm̄ appropriate; est verbū, cui ex vi sue productionis p̄ intellectū conuenit hēre notitiā sibi cōmunicatā. Pater rōne, qua producit potius est hēns memoriā; spūs sāctus est amor, tm̄ filius appropriatè est notitia; nā p̄ductus p̄ intellectū, cuius ē notitia, & hēt notitiā sibi cōmunicatā, ui sue p̄ductionis intellectus.

Dico. Pater est sapiens sapientia genita, non est absolutè vera, nisi vt p̄rīcipiās; quia principiū ē filii, qui est sapientia patris; aut in sensu diuiso, sapit sapientia, quæ in filio est genita; non cō-

posito

posito in quātū genita. Scot. dist. 32. q. 2. C. Prob. primū. *Augu.* 7. trin. c. 4. Pater eo est, quo sapit. Mag. sent. Deo idem esse, & sapere; ergo si saperet Verbo, esset Verbo. 2 *Aug.* l. 83. quest. q. 23. si hāc admittit, tñ 1. retract. ca. 26. reuocat, oppositā, & ait se melius tractasse 6. de trin. c. 1. & 2. 7. c. 1. & 3. 15. c. 7. vbi docet patrē nō eē sapientem sapientia genita. 2 rōne; pr̄, vt & q̄uis persona ē sapiēs seipsa, non alia persona; vt seipsa potens non alia; ergo si pater saperet verbo, esset verbo; falsū ē patrem esse filio, nā essentia est non filio, ergo & q sit sapiens sapientia genita, & filio; filius. n. esset causa formalis, qua pater sapiens esset. 3 actus essentialis nō est alicuius suppositi, mediāte principio quo; nisi illud sit tali personæ principiū essendi formale, vt pater est sapiens sapientia sibi ingenita; aut sit sibi principiū originatiuum, vt mag. sen. concedit, filius sapit sapientia ingenita, à qua hēt, q sapiat: vel sit principiū subauctoritatiuum talis actus, vt pater creat Verbo: sed filius non est patri principiū essendi formale; nec originatiuū nec subauthoritatiuum respectu talis actus, vt pater creat Verbo, qa nō hēt rōnem pducentis & verbū non pducit talē actum in se, sed communicat̄ sibi a patre, & prīcipium subauthoritatiuū hēt rōnem pducentis, respectu cuius est prīcipium; sapere ē actus essentialis; ergo pater non sapit sapientia genita. 4 Verbum nō est forma patris; nec patrem, nec aliquid patris originat; ergo pater non sapit sapientia genita, q illa sapientia non est sapiens, qua circumscripta adhuc esset sapiens; sed per impłe hac circūscripta adhuc pater sapiens: nā pater est sapiens sapientia ingenita, nō sapientia, quam genuit.

Probat̄ 2 q principiatiue. Pater est sapiens, sapientia ingenita, vt pricipio formali: at notionali, & originatiue est prīcipiū filii à quo filius accipit sapientiā; ergo originatiue est sapiens sapientia genita; nā communicat Verbo sapientiā, vi originis per intellectū. 2 *August.* 7. trin. c. 3. si verbū, q pferimus temporale, trāsitoriū, & seipsū ostendit & illud de quo loquimur; quāto magis Verbū Dei, per q facta sūt oīa; ergo pater sapientia genita q̄ pducit. & cōmunicat originatiue. 3 Ansel. monol. 63. nil aliud est sūmo spiritui dicere, q̄ quasi cogitando intueri; ergo vt prīcipiatiue dicit Verbū; ita dici potest q sapiat Verbo; qa sapit sapientia, q̄ cōmunicat verbo. 4 sapiēt a ē vi generationis, nā ad pductionē verbi cōuenit non solū potentia, sed & habitus perfectissimus illius obiecti, vt est sapientia; ergo sapientia, vt in persona Verbi, est vt genita vt quo, & vt ei data per generationē; ergo originatiue pater sapiens sapientia genita, cōcedi pōt; nam quicquid hēt Verbū, est ei datum per generationem, Aug. 11 tri. c. 14. & sapientia est sibi à patre cōmunicata. Qd verò in sēsu diuiso, pbat̄, pater est sapiens sapientia ingenita, in sensu composito; quia quicquid est in patre totū ē

ingenitã,vt i patre inã pater oĩa hẽt à se: at in sensu diuiso, põt dici sapientia genita; nã eadem sapientia, est vt quo genita, & filio cõmunicata; & eadem numero sapientia qua filius sapit, pater sapit; ergo sapientia genita potẽ dici pater sapiens. 2. Vt filius est sapiens sapientia genita in sensu composito; quia quicquid est in verbo, vt in verbo, q est sensus compositus, est per generationẽ cõmunicatum, ita in sensu diuiso, filius est sapiens sapientia ingenita; qa eadem numero sapientia, qua filius sapit, & pater; ergo potest concedi pater est sapiens sapientia genita & sapiẽtia q̃ genuit, in sensu diuiso; quia sensus est, sapientia quæ est formalr pater sapiens, est in filio genita. 3 Vt pater hẽt essẽtiã, quæ est cõmunicata filio, non tñ hẽt esse per filiũ, ita pater sapit sapiẽtia, q̃ est genita, non tñ verbo, vel sapientiã genita in quantum genita, quia hic esset sensus compositus. Verum appropriate pater sapiens est verbo. at non est verbo; quia sapientia est filii: at non esse, vt nec sapientia spirata pater congruè dicit sapientia, esto eadem sapientia sit cõmunicata spiritui; quia non est appropiatum spiritus sãcti sapere; sed amor; nec vi pcessionis per intellectum.

Argues 1. Augu l 83. q. q. 23. 6. tri in. c. 1. cõcedit pater est sapiẽs sapientia genita, vel sapientia, q̃ genuit. 7 trin c. 1. & 3. pater dicit verbo, ergo sapit verbo; nã verbum est sapientia genita. 2 Anse. monol. 63. sũmo spiritui dicere ẽ cogitãdo intueri; ergo vt intuetur verbo, ita sapiens verbo. 3 ita pater ad sapientiã genitã, vt filius ad ingenitã; sed filius est sapiens sapientia ingenita; nã eadem qua filius, & pater sapit; ergo vt filius sapit sapientia ingenita patris, ita pater sapientia genita filii. 4 pater sapit sapientia genita, vt pricipiũ subauthoritatiuum: nã dat verbo pricipium subauthoritatiuũ communicãdi sapientiã spiritui. 5 si verbũ non pducat in se sapientiã, sed per originem accipit à patre; tñ vt pater creat verbo; ita sapiens sapientia genita, saltim respectu spiritus sãcti, cui illã communicat. 6 et notitia creaturarum possibilium nõ est rõne originis, in verbo à patre; quia supponunt personæ ad notitiã illorum, & tñ vt priũm subauthoritatiuũ pducit in esse possibili, & in esse reali, à patre pducit; ergo potest concedi eadem rõne, pater est sapiens sapiẽtia genita, vt principio subauthoritatiuo; et si non pducat actu intellectus; satis vt communicet sapientiã ad patre datam. 7 pater est sapiens sapientia, quã hẽt, hẽt genitũ, ergo sapiẽtia genita. 8 pater, & filius diligunt se spiritu sãcto, quia illũ spirãtes, cõmunicãt ei actũ essentialem diligendi; ergo sapiens verbo; quia producens dat ei sapientiã. 9 pater, & filius diligunt se spiritu sãcto, nec spiritus sãctus est illis pricipiũ essendi formale; nec originatiuum illorum; nec subauthoritatiuum, ergo idem respectu filii. 10 filius est sapiens sapientia ingenita; quia à patre hẽt, q sapai

piat, ergo & pater sapientia genita, qa filium hēt, cū quo sapit.
Ad 1 August. non simplr̄, cum determinatione loquitr̄; pater sapiens sapientia genita; hoc est illa sapientia, qua est formalr̄ sapiens pater, est in filio vt genita. Vel sapit sapientia, quæ est genita, in sensu diuiso, non genita in quantū genita; vt et pater habet sit esse communicatum filio, nō tn̄ hēt esse per filium. 3 adde cōmunem August. magis se explicat in libris de trinit. absolute pseitim 7. trin. non admittit, vbi ait idem est esse, & sapere patris; non est essentia in quātū genita; ideo nec sapit verbo, q genuit. Ad id, pater dicit verbo; pro vt pater, filius, & spiritus sāctus sūt vnum dicens; quia quæuis persona intelligit intellectu, vt est i seipsa formalr̄: at terminatiuè tā in se, quā vt ī alia persona, & hoc sensu sumi potest essentialr̄. 2 in Deo dicere verbo, aut sapere essētiale; genito notionale; cū ergo Aug. a. t pr̄ dicit verbo non merè essentialr̄, quasi sapiat, intelligat, obiectū exprimat filio formalr̄, quia nulla persona est rō alteri intelligendi, sed q̄uis intellectu, & sapientia, vt in se, seipsā, & alia à se intelligit; appropriate tm̄ est filii, nec sumitur pure notionalr̄, vt sit relatio realis originis geniti ad patrem: nā sic pater dicit verbum, non verbo; sed accipit mixte, vt idem est, ac principiatiue declarare, generās verbum, illi communicat pricipium formale declarādi oē declarabile. vel declarās seipsum formalr̄, dicit verbū pricipiatiue. Ad 2 Ansel. ibi accipit dicere essentialr̄, vt idem ac intelligere; nā eodē capite, ait pater, filius, & spiritus sāctus sūt vnus dicens, vt vnus intelligens. Vel pricipiatiue; non relatiue, & formalr̄, vt dicere formalissime, sit cogitare, & intellire, & intelligere sit habitudo geniti, esto ab eodē pricipio. Ad 3 filius est sapiens sapientia ingenita pricipiatiuè, & originariue; non formalr̄, nā sapit sapientia, vt in seipsa, si origine sit à patre accepta. 2 vt sapientia ingenita sapit filius, in sensu diuiso; quia illā hēt à patre: at non composito vt in patre, vbi quicquid est, vt ingenitū, & vt a se incommunicatū est: ita pater sapiens sapientia genita dici pōt: quia sapientia est cōmunicata filio p generatione à patre. Ad 3 nomē authoris S. Thom. 1. d. 29 q 1. a. 1. dat patri respectu filii; pricipiū nō de pricipio: non filio respectu spiritus sācti, qua filius ab alio. At si author est à quo alius; et pater, & filius authores sūt spiritus sācti Hilarius. 2. & 4. trin. August. 3. cont. Maxim. author, quia iste de illo, non quia vnus maior altero; nā eiusdem substātiæ filius; cuius & pater. R. Scotus negat lit. C patrē esse pricipiūm subauthoritatiuū respectu huius actus sapit sapiētia genita, ideo est, quia filio nō pōt cōmunicari authoritas, vel subauthoritas ad dandum spūi esse formale sapientiæ, & pricipiū subauthoritatiuum non est respectu act⁹ essentialis; nec verbum pducit istū actum, & principium subauthoritatiuum hēt rōnem pducentis; vt pater creat

verbo; quia verbum subauthoritatiuè creat: at non sapit sapiẽtia genita; quia sapientia vt genita non ꝑducit sapientiã. Ad 5 sp̃s sãctus à patre, & filio non ꝓcedit intellectu, ideo nõ hẽt rõnẽ respectu notitiæ, & sapientiæ, q̃ est in sp̃u sãcto; qa non vera origo intellectus, seu sapientiæ est spiritus sãctus. hic appropriatio sapientiæ genitæ ad verbum, nõ sp̃um sãctũ attinet. Ad 6 notitia possibiliũ si non est à patre, actu, & formalr̃ ꝑ primo signo; ẽ virtute, nã vi ꝓcessionis filius accipit perfectã memoriã ad producendũ possibilia, & futura: at verbum, nec prĩcipium suæ notitię, q̃ est genita; nec notitię simplr̃, q̃ est ingenita; ideo negt subauthoritatiuè dici prĩcipium, qa sibi cõmunicata à patre. 2 sapientiã datã à pr̃e non dat verbum per modũ prĩcipii productiui sapientiæ genitæ; quia iam adæquate est in filio, tñ identicè, concomitãter prout amor, & notitia sunt idem Deus. Ad 7 pater sapiens sapiẽtia, q̃ hẽt formalr̃, non vt correlatiuum, hẽt filiũ, vt correlatiuum: sed non est formaliter filius, seu sapientia genita. Ad 8 pater & filius non diligũt se sp̃u sãcto, vt prĩcipio formali essendi; nec vt prĩcipio originis, nec subautoritatiuè, qd a patre, & filio ꝓductus, sit aliud suppositũ ab ipso: sed vt sensus pater, & filius producũt sp̃um sãctũ cum essentiali actu diligẽdi, quo pater, & filius se, & oĩa diligunt. Ad 9 põt esse rõ eadẽ, cum hoc, vt dicere pure essentialiter sit intelligere; pure notionaliter generare; mixte sit respectus originis, q est actus notionalis; & represẽtat, & declarat obiectum, ꝙ est essentiale: hinc pater dicit verbo pure essentialiter, vel pure notionaliter falsa; sed mixte est vera; hoc est producit verbum in quo representat se, & oĩa alia; sic pater, & filius diligũt se sp̃u sancto nõ pure essentialiter, qd cõuenit sp̃ui sãcto; nec pure notionaliter, qa non est rõ producendi se, vt amorẽ spiratum: sed mixte; qa producũt spiritum sãctum cum actione essentiali, qua se ipsos, & oĩa diligunt, ꝙ appropriate est spiritus sãcti, qui per volũtatem ẽ productus, & ipsi amor oĩs diligibilis appropriat̃. Ais August. 6 tri. c. 5: admittit hãc pater, & filius diligũt se spiritu sãcto: ergo eadẽ rõne, pater est sapiẽs sapientia genita: nã vt diligere est ad diligentẽ, & producentẽ p volũtatem: ita intelligere ad intelligentẽ, & producentem per intellectum. R. vt sapere, & diligere pure essentialiter, aut pure notionaliter, sunt falsæ, qa nec pater est sapiens verbo: sed notitia essentiali; nec generat verbo, sed verbum, dictione notionali; ità nec pater, & filius amant se, spiritu sãcto, sed amore essentiali; nec spirat sp̃u sãcto: sed sp̃um sãctum, & spiratione notionali: at facilius dicit̃ pater, & filius diligũt se spiritu sancto, quia diligere simul significat actum communẽ, & actum notionalem, respectum producti ad ꝑducens: at intelligere est mere essentiale ità diligere accipi põt pro respectu rõnis, quo quæuis ꝑsona est

dile-

dilectio oīs diligibilis, & appropriate est sps sācti; ita in intellectu declarare se, & oē intelligibile, & appropriat verbo, habemus terminū pprium in intellectu, ꝙ est declarare, distinctum ab intelligere, & non habemus in voluntate, ob terminorū inopiā nisi diligere; ideo exprimit cū respectum ronis ad oē diligibile. Vel August. rectè has propōnes vniformiter acceptas æquè admittit, æq; retractat modis vt supra. Ad 10 sapientia ingenita originatiue; formalr̃ vt genita. Vel essentialr̃ sapientia est ingenita; notionaliter est genita. Ais pater, filius, & sp. sāctus, dicūt verbo; verbo Dñi cæli firmati sunt. R. dicere ad extra essentialiter hic irē ad intra si dicere, & verbum sumat essentialiter, quia idē est ac intelligere verbo, hoc est notitia actuali.

DE PERSONA FILII. Tit. xxiiij.

An verbum in Deo sit proprium personæ genite. 1.

DVrādus d.27.q.3 nomē verbi non esse nomen personæ nisi appropriate; sicut nomē sapientiæ. Capreolus. q 2. ar. 1. conc 5 Ferrar. 4. cont. gent. c. 23 est simul nomen essentiale, & notionale, sicut amor respectu spir. sācti. Scotus, verbū Dei est proprie nomen personæ.

Dico. Verbum in Deo est nomen personæ, & ppriū filii geniti a patre. 1. d. 27 q 2. Prob. Ioa. 1. in principio erat verbū, verbū erat apud Deum, & Deus erat verbū; vbi æterna processio à patre explicat, & verbū caro factum est, vbi s̄da persona incarnata. 1. Io. 5. tres sunt, qui testim̄ dāt in cælo, pater, verbum, & spir. sāct. Apoc. 19. de Christo, quē Ioa. vidit sedere super equū album; fidelis, iustus, verax, & nomen eius verbū Dei 2 Aug. tr. 7. tr. c. 4. de verbo ait, eo verbū, quo filius. 5. tri. c. 13 relatiue dicit̄ filius, relatiue verbū, & imago. lib. 6. ca. 5. verbū solus filius, non simul pater, & filius lib. 3. c. 2. vt filius ad patrem refert̄, nō ad seipsū, ita verbū ad eum cuius est, & eo filius quo verbum. & eo verbū quo filius. 3 Cirill. l. 7. Thesauri c. 1. verbū est nomē ppriū filii. Basil. ho. in Ioa. verbū vt riuus à fonte. Rōne. 1 verbum nr̄um est à memoria prolatū, & pductum, ex Augu st. 9. trin. c. vlt. 10. c. 25. & 15. c. 25. ergo verbū Dei: Nā si verbū est actus intelligentie, nō oīs, sed eius, qui pōt hr̄e nāram pducti uā; & in Deo productū est subsistens, & persona; vere verbum est nomen pſonæ. 2 verbū est actus intelligentie productus à memoria perfecta, non hēns esse sine actuali intellectione, representās verbum diuinum, ergo verbū parit, & gignit, sed ꝙ gignit in Deo est personæ; ergo nomen verbi est nomen personæ 3 in anima nr̄a est imago trinitatis: vbi mēs, & notitia eiusq; est proles, & verbum eius, & amor tertius, ex Augu st. 9. tri. c. vlt. ergo personas representat. 4 verbum nr̄um ex indigentia producentis, & vt ꝑ ipsum

tum fiat intellectus intelligens; Verbum Dei ex fæcūditate producentis, ergo non oīs actus intelligentiæ in Deo est verbū, sed notitia genita, & producta, q̄ est persona, non ingenita, essentialis, & cōmunis. 5 intellectus ī Deo prius nāraliter hēt essentiā in rōne obiecti, & prius est operatiuus, q̄ productiuus; ergo actualis intelligentia, vt operatio nō hēt terminum productū, nec verbum, quo pater est intelligens, & oīs persona intelligit: sed per actū ꝓductiuum, qui est dicere, ē verbum, & persona, vt terminus ꝓductus alius à patre; ergo verbū est nomen personæ. 6 verbū non est obiecti quæuis notitia: sed tm̄ quæ de obiecto nascit̄ vt ꝓles, nec tm̄ naturalis similitudo sed q̄ est ab illo naturalr̄ genita; ergo vnicū tm̄ verbum in Deo, ꝙ est notitia genita, & producta; non ingenita, & essentialis com munis trib. 7 Verbum in nobis ꝓducit̄, qa intellectus, eo perficit̄; in Deo non ꝑficit̄ verbo: sed qa nulli pricipio productiuo ex se tollit̄ producere, ergo si pricipiū productiuum verbi sit intellectus, nō tn̄ actu, qui est intelligere: sed actu, q est dicere, & producere; ergo nomen personæ. 8 idē per se significat abstractū, & concretum pro formali; tm̄ sub diuerso mō significādi, vt filius, & filiatio, hæc dicit solā relōnē, at filius eādem relationē per modū suppositi subsistentis; ergo verbū, & eius abstractum, si hoc est verbatio, non est nisi relō, seu quid expressum de intellectu patris fæcundo; & nomen est personæ. 9 Verbum in Deo notitia expressa vere producta, non accid. sed subsistens in nāra intellectuali: ergo personę vox. Sequela; ꝙ filius in nāra non intelligēte, hoc verbū in nāra intellectuali. 10 dicit duplicem relōnem ad dicentem, & est emanatio realis, & rō ꝓducti ad memoriā patris producentis & declarātis, nā ex vi suæ productionis intellectus est notitia declaratiua æternorū hī: in diuinis dicit̄ ars, & sapientia, qa procedit intellectus, cui appropriate conuenit declarare tū æterna, tum factibilia; sed consecutiue, & relatione rōnis; nā ex rōne sui, non dicit respectū ad creaturas: ergo verbū per se dicit relōnem personæ productæ, & emanationem realem; cō notat rōnem notitiæ, vt terminus formalis communicatus ꝑ istā ꝓductionem, qui est cōmunis tribus, & appꝓriate est verbi. Adde; verbū importat hoc, ꝙ est expressum intellectualr̄, & conotat relōnem, ad id ꝙ per verbum dicit̄, pro quāto cōnotat notitiā perfectā, q̄ hēt respectū rōnis ad cognitum per eā, ergo primo, & per se, significat respectum originis, expressionē intellectus passiuā, mō concreto; s̄do notat̄ notitia, vt terminus formalis cōmunicatus per istā expressionem, q̄ est notitia, q̄ approprīat verbo; quia notitia hēt respectū ad noscibilia, & in nomine verbi connotat̄ respectus; ergo verbū importat respectū originis ad patrē primo, & per se; & appropriate, vt cōnotat ad creaturas, & ad noscibilia. Demū; verbum ex proprieta-

prietate sua in Deo, non includit respectũ ad creaturas; quia quicqd pse includit est ens reale, ergo idẽ significãt, filio, filiatio, vt verbũ, & verbatio; vt quid expressũ & productum intellectualr̃: ergo est nomen psonæ in Deo, & si cõnotat relõnem ad id, q verbum dicit, per quãto cõnotat notitiã perfectam, q hẽt respectũ rõnis ad cogniũ per eã. ergo nomen verbi, non appropriatione, sed reali productione est in Deo; & appropriate, ẽ rõ declaratiua; qa noticia genita, verbum est nomẽ psonæ cõnotat intellectionẽ actualẽ, sicut filius nãram viuentẽ. dis. 27 qu. 2 F.

Arguẽt, Durãdus nomen verbi appropriate esse nomen personæ, vt nomẽ sapientiæ; & Thomistæ Capreolus, Ferrar. alii esse simul essentiale, & notionale, vt & amor 1 psal. 32. verbo Dñi cęli firmati sunt; ergo essentiale, & cõmune, tñ appropriate s̃. le psonæ, nã cõmune oĩbus est creare. 2 Augus 9 trin c. 10 verbum est cum amore notitia, hæc essentialia sunt. 3 Ansel. monolog. c 6 dicere sũmo spiritu est cogitãdo intueri; ergo qd essentiale 4 verbũ nõ dicit emanationẽ realẽ, sed intellectualẽ, & rõnis; nã q ad mentem pertinent, rationis sunt, tantum esse cognitum habent, & non subsistunt: sed in esse rõnis, ergo vi vocis non est nomen personæ. 5 formata cogitatis ab ea re q scimus verbũ nr̃um est, 15. tri c. 10. est actus formalis intelligentiæ 9 trin. c. vlt. verbũ ẽ visio de visione idẽ August. hęc essentialia. 6 verbum, & dicere consimiliter se hẽnt in Deo; dicere essentiale, & tribus cõmune; nã fundat super actũ creãdi, dixit, & facta sunt, psal. 148. 7 verbum est qd pertinẽt ad intellectũ, vt intelligens intellectione pfecta, & expressa; intellectio perfecta vnica & essentialis. 8 oĩs actus intelligendi est verbũ: sed in Deo actus intelligendi essentialis, ergo verbũ essentiale. 9 vt charitas, & amor ad spiritum sãctũ, ita notitia, & verbũ ad filium. illud essentiale, & notionale, ergo, & verbũ. 10 vt dicere sumi põt essentiar̃, & notionaliter; nã dicere nihil aliud est, q proferre verbũ; vnaquæque dicit; ergo sumi põt essentialiter. Adde, Leo Papa serm. de S. Ioa. verbum est ipsa cogitatio. Ad 1 quia verbum est ars patris, & Dei virtus, & sapiẽtia qua firmauit cęlos in intellectu; ideo pprie verbum, appropriate ars; & creatio est verbi, pro vt ei cõuenit magis notitia declaratiua, & ars factibiliũ. Vel p lucit ad extra verbo, & spiritu notionaliter non qa verbũ, & spiritus sanctus sint rõnes agendi; sed tria supposita creantia: at vnus creator, & virtus in eis, sic oĩa per ipsũ facta sũt. Ad 2 de verbo creato: nã ad formationẽ eius cõuenit volũtas, q copulat actiuũ intelligẽtiæ obiecto cognito, ideo cum amore, notitia. 2 in nobis verbũ pexigit actũ volũtatis, alias perfectũ nõ est, nisi imperio volũtatis, i Deo perfectum est ex nãra sua; & si volũtas pexigit; non tñ causalr̃. Ad 3 dicere Ans. l. sũpsit ibi late, vt idem ac intelligere; non proprie, ac producere. 2 nõ propriũ

Verbi

verbi emanationē; sed appropriatū, vt in obliquo includit intelligere, & repræsentare, ac declarare intelligibilia. Ad 4 emanatio ab intellectu creato est rōnis & intētio, & ad accidēs: in Deo ē realis ꝓductio, rei subsistētis, & ꝑsonæ Ad 5 Aug. loqns de verbo, nūc explicat simile, nūc speciē, nunc diffinitionē, nunc causā, nunc q̄ cōcurrunt vt ꝑuia, vel seq̄ns dispositio; q̄ analogice ad verbū, & nomine verbi explicat. 8 trin. species rei est verbū eius. 9. trin. diffinio carthaginē, & hoc est verbū eius; verbū, quod foris sunt signum verbi, q intus latet. 16. trin. visio de visione, causaliter. At verbum nr̄æ mentis proprie actus intelligēdi, non qcumq; sed ꝓductus ꝑ actū dicēdi sic authorites in argumēto accipi dēnt; formata cogitatio ē verbū, actus intelligētiæ; at intellectio essentialis ī Deo, nō est producta: sed ingenita, cōmunis, est q d absolutū, ideo verbum dici non pōt: sed notitia genita cū dictione passiua est verbum, nam verbum est ad verbātē & dicentem; ideo actus intelligendi s̄dū absolutū q est in personis tribus nō est verbum; sed est productū per actum dicendi, hinc notitia genita cum respectu dictionis passiuæ cōstituunt verbum; nec pōt causari verbum sine intellectu, nec actus intellectus essentialis, & cōmunis est verbum, qa non cum respectu dictionis passiuæ ad patrē dicentem. Ais pōt Deus causare verbum ad extra. ℟ ad extra, quicqd Deus causat, voluntate causat, repugnat voluntati dicere; ideo non potest verbū esse ad extra, vt nec creatum. Ad 6 dicere, ibi pro imperare, & creare, non proprie, vt ꝓducere ad intra Ad 7 ī nobis verbum est qd mentalr̄ ꝓlatū, quo intelligimus; nullus. n. intelligit nisi verbo à se mentaliter prolato, & cōcepto: at in Deo intelligere est innatum, essentiale, cōmune, perfectio simplr̄; ideo intellectio nō est formalissime verbum, nec suppositum, nisi identice in s̄do mō, qa vi productionis sibi cōmunicat, & appropriate. Ais; est actualis notitia rōne emanationis passiuæ ꝑ intellectū. ℟ in creatis ꝓductio ab intellectu, nō est nisi notitia, qua intelligimus: at in Deo passiua emanatio, & productio, non est indigētia intellectionis; sed fæcunditate productionis; ideo à proprietate productionis per intellectum dicit verbum: ab analogia, q̄ hēt verbum ad intellectū dic ī ars, sapiētia, notitia, veritas: vt & q̄ ad voluntatē, appropriāt spūi sācto, donum, charitas, dilectio. Ad 8 actus intelligēdi productus, notionalis, nō ingenitus, cōmunis, & essentialis. 2 verbi est esse genitū, natum, imaginē, a patre dicētes at sapiētia pr̄is aliū ordinem hēt ad filium, & ad alias personas; ad filiū intellectus est principium productiuū verbi; ideo sibi appropriate dat sapientiæ, vt & spūi sancto amor, & oīa quæ ad volūtatem. Ad 9 spiritus sāctus, non est absolute amor, vt filius absolute ē verbū: nā amor dicit duo actum amādi, & rei mi num; ideo essentialr̄, & personaliter:

liter: at Verbum solum dicit terminum, non aūt actum; ideo tm̄ est nomen personæ, non essentiæ: amor aūt productus, dicit amor respū, oīs amabilis; nā nō habemus duo nomina distincta, q̄bus explicemus actum, & terminum: ideo vtrūq. nomine amoris: at verbum dicit solum terminū, non actū; hic tm̄ vox personę; at amor, & est personæ appropriatè, & formalr̄ essentiæ communis. Ad 10 dicere ꝓprie non est intelligere, sed verbū producere. 2 notitia essentialis pōt cōcipi, vt quasi genita à memoria; sed non vere genita, quia nō realiter distincta, sed cōmunis; nec verbum, ꝙ per se dicit respectū originis. Aīs dicere simul essentiale, & notionale; ergo & verbū. nā terminus sequit actionē. ℞ dicere propriè est mentalr̄ producere: at latè est declarare, manifestare, & repræsentare; ideo sumi pōt notionaliter, & essentialiter: sed verbum per se primo importat respectum realem originis passiuæ ad intellectum dicentē; ideo semꝑ se hēt vt terminus, & est nomen personæ. Aīs in creatis verbum ꝓpriū declarat obiectum, vt.n. nullus dicit vocaliter, nisi verbo vocali; ita nullus mētaliter dicit, & loquit nisi verbo mentali; ergo vt oēs personæ sese intelligunt mentalr̄; ita exprimunt se verbo essentiali. ℞ dicere pro declarare, manifestare, repñtare, est oī personæ formalr̄ nā quæuis intelligit se, & alia: at p̄ncipiatiue, & productiue est tātum patris respectu verbi producti, cui appropriatē notitia rōne suæ originis per intellectum. Aīs dicere verbū est tm̄ patris, dicere verbo est oīs personæ; ergo vox personæ, & essentiæ. ℞ tres personæ dicunt verbo, non quia intelligunt in verbo producto: sed quia intelligunt, ea notitia, quæ appropriat verbo. 2 non quia actus intelligendi communis hēat terminū ꝓductum, & verbum: sed quia productionem verbi p̄cedit origine intellectio distincta, quæ cōuenit patri, s̄dum propriā notitiā ingenitā. 3 quia verbum ꝙ ē nomen personæ, connotat intellectionem actualem, quæ est cōmunis tribus; sicut filius naturā Dei viuentis in tribus.

An verbū esse in Deo possit via naturæ attingi. 2

NAtura ducit ad Deū, causā primā, vt ens à se, ad se, & subsistens, perfecte habens intellectum, & voluntatem sed ꝙ sint hęc principia productiua personarū, ex creatis solum lumine naturę deduci non pōt: at supposita fide optime probari pōt; vt & verbum in Deo.

1 Dico. Verbum esse in Deo nomē personæ absq. fide nequit cognosci, supposita fide rōne potē conuici ex Scot. 1. d. 2. q 9. 1. d. 27. in fine. 3. d. 24. q. vn. Prob. 1. quia trinitas esset nāralr̄ nota. 2 ex creaturis posset deduci ꝙ actus intelligendi esset in Deo essentialis, non nomen personæ. 3 sola nāra nō ꝓbat, ꝙ intellectus, & voluntas sint pricipia vere productiua ꝑsonarū: sed tm̄ intelligendi, & volendi, non vero rōnes subsisten-

 di.

di.4 sũmmũ, q̃ posset natura sola, vt vitales operationes in Deo intelligendi, & volendi sint prorsus improductæ, consubstãtiales, nõ vero distinctę personæ. 5 ex natura non attingimus Deũ vt in se sub propria rõne; sed ĩ rõne entis, causæ, à se, & sub aliis conceptibus cõmunibus, quibus ex creatis ad Deũ ducamur: sed ad trinitatem in vna nãra singularissima, non deuenimus ex solis creatis; nã trinitas abstrahit à numeris, vel à rebus numeratis. 6 sola nãra non demõstrat, q̃ termino actionis intellectiuæ possit communicari substãtia intelligentis; ergo lumen nãræ insufficiens. 7 Gentiles Philosophi solo lumine nãræ, nec in prima intelligentia penitus improducta; nec in aliis notitiã vt genitã nouerunt; imo potius improductas. 8 solũ rõni nãræ innixi circa vẽbũ Dei; hæreses obortæ, Alogiani, latinè absq; verbo, verbũ negabãt, nec Euang. Ioan. admittebãt. Arius, & Eunomius, Filium esse creaturam, & verbum per metaphorã, vt Ioannes Christi vox. Hinc reuelatio immediata ad Verbum Dei. vt Ioan. 1. in principio erat verbum. matt. 16. tu es Christus filius Dei viui. Paulus in raptu, vidit arcana Dei: imo si Angelis initio, ĩdita sit species ad Deũ in se, & in tribus; nõ tñ necessario vt in tribus; quia rõ cognoscẽdi distinctè nãrã, non est rõ cognoscendi modũ nãræ in tribus, vt rõ quidditatis, non est rõ suppositi; ideo põt concipi essentia absolute, absq; eo, q̃ noscatur in tribus. 1. d. 1 2 d. 3. q. 9.

Prob. 2 fide supposita è scr. 3. Scot. d. 2. q. 7. A. q̃ sua rõne est pĩcipium producendi, id in quo ẽ à se perfectè, est pricipiũ: sed memoria perfecta, seu intellectus hẽns obiectum intelligibile sibi p̃sens sua rõne formali est principiũ productiuũ notitiæ genitæ, & hæc memoria in aliqua persona diuina est à se, quia aliqua est improducta; ergo põt illo pricipio perfecte verbum producere. 2 productio ex memoria nõ põt esse p̃fecta, nisi sit adæquata illi; sed nulla notitia adæquat nisi infinita; ergo productio verbi adequata, est in eadẽ nãra; quia nil aliud est infinitũ. 3 vt non est perfecta memoria, nisi obiectũ sit p̃sens in rõne intelligibilis; quãtum põt esse p̃sens vt intelligibile; ita non ẽ perfecta proles memoriæ nisi sit notitia illius obiecti, quãta põt esse respectu illius, & adæquata illi; sed non est adæquata nisi sit rõ producendi, & cõmunicãdi esse; ergo notitia producta in Deo, & genita, est adequata memoriæ patris in esse. 4 si memoria finita, & creata, non est rõ producendi adæquate verbum in esse, sed tm̃ in rõne intelligibilis id quia perfectio, cui comitatur imperfectio; quia productio ex indigentia intelligendi; in Deo non indigentia, sed fæcunditate producendi; imperfectio non ẽ rõ producendi, & cõmunicandi esse, sed perfectio; ideo si rõ memoriæ, vt p̃scindit à finita, & infinita, p̃scindit à rõne cõmunicãdi esse, & non esse; & in creatis est p̃fectio, cui comitat imperfectio in Deo, & in memoria patris rõ produ-

producendi verbum, est ad esse, & tm est esse verbi geniti, quãtum est esse memoriæ patris. 5 q intellectus noster respectu notitiæ genitæ hẽt põam receptiuã, est im perfectionis, quia est põa passiua at hoc nil facit ad rõnem principii productiui: sed intellectus, & memoria in Deo est s̃dum oẽm rõnem, q̃ non ponit imperfectionem; ergo rõ principii productiui respectu notitiæ genitæ per se absq. rõne receptiui, sed p̃ se stãtis, & subsistentis. 6 in genere productiui per intellectũ stãdum ad simplr̃ perfectũ, q nullo mõ perficiat, per suã pductionem; talis ẽ intellectus Dei hẽns essentiam, & obiectũ p̃sens; ergo verbũ pductũ non est vt perficiat intellectus: sed vt sũmum bonum intellectus cõmunicet intra se; vt sit plenitudo perfectionis producentis in Deo, vt pductum sit adequatum in esse producenti.

Argues contra 1 sine fide posse ostendi. Plato, refert August. 8 Confess. tradidit fere illud Ioannis, in pĩcipio erat verbũ; ergo ex nãra. 2 actum intelligendi esse in Deo est nãra notũ; ergo & verbum; nã verbum est actus intelligentiæ à memoria productus. 3 verbum formalr̃ declarat, q̃ sunt in memoria; notitia Dei exprimit, declarat, & attingit oĩa, ergo verbũ. 4 memoria fecunda, seu essentia cũ intellectu, vere realr̃ in Deo; ergo vere pductiua verbi, & subsistẽtis; nã vbi pĩcipium productiuum naturalr̃, ibi naturalr̃ productũ. 5 fidelis affirmat verbũ esse ĩ Deo, infidelis negat: at non negat ex fide; ergo naturalr̃ attingit, q falso negat. Ad 1 Plato, aut reuelatione accepit, iusto Dei iudicio; vel verbũ pro notitia sumpsit, siue genita, siue ingenita. vel ex libris aut scriptis Iudeorum, in quib. tũc lumẽ Dei speciale. Ad 2 non actus intelligentiæ, & notitiæ, est verbũ, sed notitia genita, pducta alia à producente. Ad 3 verbum in Deo p̃cise ponit esse realr̃ productũ; declarat consequenter, appropriate, & quo ad connotatũ, qa vi suæ pductionis accipit notitiã, q̃ est oĩs intelligibilis. Ad 4 memoria p̃cise præscindit à rõne producendi, seu cõmunicãdi esse, vt à creata, & increata. 2 producit notitiã, q̃ est intellectio, & substãtia Dei intelligentis, diceret philosophus solo luminæ naturę: non q̃ sit verbum aliud à dicẽte. Ad 5 eodẽ cõceptu negat infidelis, ex relione habita à fideli. vel ad negãdũ sola suspitio satis; ad affirmãdum ratio esset necessaria.

Argues contra 2 supposita fide, nec est rõ. 1 producens hẽns productum adæquatũ, non potẽ aliud pducere: sed pr̃ hẽt notitiã ingenitã adæquatã; ergo nõ producit verbũ aliud à notitia ingenita, et essentiali. 2 intellectus est põa actiua, nõ factiua. 9 met. 16. ergo hẽt productũ in se, nõ aliud à se, & verbũ realr̃ distinctum. 3 si intellectus Angeli hẽret cõcreatã, & congenitã notitiã sui; ibi notitia cũ identitate suppositi, nec hẽret notitiã genitam, ergo Deus cui consubstãtialis est, & ingenita notitia, non hẽt verbum genitũ. Ad 1 obiĩ p̃sens memoriæ p̃ris hẽt nõam actualem improductã,

& ingenitã: at productã hẽt per verbum. 2 intellectione essentiali, & ingenita cognoscit; notionali adhuc põt hẽre verbum productũ; nã intellectus nõ modo habet rõnem intelligentis, sed perfectionẽ producentis, & in Deo, est notitia genita, non vt ea perficiať: sed vt est rõ producentis per intellectũ. Ad 2 rõ actiua, vel factiua spectãt ad differentias accidentales põæ; satis vt possit producere, & vt hẽat productũ; si ꝓducib le nõ est natũ recipi, producit per se subsistens; ideo pater hẽt notitiã genitã, nõ agendo aliquid in se, nec faciendo aliqd extra se essentialĩ distinctũ; sed notitiã genitã in se subsistentem, q̃ est persona. Vel põa actiua est respectu passi: at in Deo tm̃ productiua respectu producti. Ad 3 si consubstãtialis, & congenita esset notitiã sui, nõ est notitia genita, qua cognoscat se formaliter: at in alio intellectu posset gignere notitiã sui in rõne obiecti: at Deus hẽns obiectum, & essentiã sibi p̃sentẽ, notitiã ingenitam hẽt, & adhuc est rõ per se principii ꝓductiui, notitiæ per se stãtis, absq. rõne receptiua. Medicus se sanans est rõ agẽdi & patiendi, & vna nõ est alia; memoria patris intelligens est, & producẽs, intellectio non est productio; imo si p̃scindas ab intellectu Dei notitiã ingenitã, & essẽtialem, & maneat rõ per se principii productiui adhuc rõ producẽdi, si per impossibile pater æternus non intelligeret, adhuc diceret; nã memoria patris producit verbum actu intellectus, non qui est actus intelligẽdi, sed actu productiuo, qui ẽ actus dicẽdi notionalis, & in patre actus intelligendi ꝑcedit, & præsupponiť productioni verbi: nã s̃dum intelligentiam propriã ingenitã, intelligit pater essentiã propriã distincte, non in verbo producto, ideo ꝓductio verbi actus intellectus ẽ, nõ act⁹ intelligendi; nec pater verbũ ꝓducit, vt intelligat; sed quia ratio producendi, & cõmunicãdi se; hic act⁹ operatiuus, quo pater, & quæuis persona intelligit, cõmunis, essentialis, nõ hẽt terminum productum: at productio tm̃ est patris, notio, dictio, notitiæ genitæ expressio, nãræ communicatio, ad esse ꝑsonæ, per se stãtis, subsistẽtis; nã intellectus in Deo põa productiua, non receptiua, quæ imperfectio; ideo producit non in se recipiendo, sed per se subsistens; nec extra se essentia distinctũ, quia infinitum; quare producit notitiã genitã, in se subsistentem, adæquatã producenti, quæ ẽ persona, & verbum Dei patris.

An verbum, & filius in Deo dicant eandem proprietatem personæ. 3

Vt esse filii est esse producti naturã similis suo producenti in nãra viuente, & proprie, ac perfectius in natura intellectuali: nam quo perfectior nãra eo perfectior filiatio: ita esse verbi est esse expressum, & productũ à memoria p̃ris, adæquatũ, ac simile producenti. Vt filius connotat nãram, per se primo communicatã, vt terminum formalem generationis-

nerationis; ita Verbum nāram intellectualē, seu notitiam actualē communicatā per productionē. Vt filius, & filiatio se habent, vt cōcretū, & abstractū, & filiatio ē tm̄ forma, & relō pcise: at filius ē p modū subsistentis. & suppositi per se stātis: ita verbum, & verbatio, si vox ista esset in vsu, se hēnt vt cōcretū, & abstractum, verbatio expressio passiua à memoria, & intellectus patris, vt forma relatiua ad patrē dicētē, producentem seu verbantem, verbum est concretū, vt subsistens, in natura intellectuali Dei; & vt vna psona producta ē p intellectum, & vnū producens, & vnus idem est pater generās, & dicens per intellectū formalissime; ità vnus, & idē est esse geniti, esse filii, ac verbi in Deo.

Dico. Verbum, & filius in Deo eādem proprietatem personæ, non aliā significāt: tm̄ inadequate cōnotat diuersa. Scot. 1. d. 27. q. 2 3. d. 2. q. 7. Prob. 1 persona producta per intellectū vna est, nōe verbi, ac filii; ergo eadem pprietas in re. Sequela, vt filius pro formali hꝫ esse producti naturaliter similis; ita esse verbi est esse expressi, & producti ex memoria patris p modū nāræ. 2 vt a parte rei idem pater, genitor, dicens, q̄ originē actiuā insinuāt; ita à parte rei verbū, filius, genitus, vna pprietas q̄ ad passiuā originē spectāt. 3 vt generare, & dicere, ē vna pductio actiua, & tāq via ad filiū; ita produci, generari, dici, verbari, seu exprimi à memoria p modum subsistentis est verbi, & filii. 4 nō dnificatam notionē in persona sdæ, verbū, & filius; ergo vna formalis proprietas. 5 filius in Deo, nō tm̄ viuens in natura intellectuali, sed formalissime productus per intellectū: at hoc est esse verbi in Deo, exprimi vt simile à memoria patris; ergo esse filii est esse verbi.

Prob. 2 q. inadæquate connotāt diuersa. 1 verbū est illus immediatius, à quo immediatius exprimit, immediatius verbū vt expssū à memoria patris; filius vt essentiæ, & nāræ patris; ergo vt connotatū, & nro cōceptu rō distīcta. 2 verbū est nomen personæ, tm̄ vt verbum cōnotat notitiā à patre receptā; vt filius naturā; ergo si idem re est esse nāræ, & notitiæ; tm̄ connotāt rōnes distinctas. 3 verbū exprimit formalius productionē per intellectū. filius formalius communicationem nāræ ergo si idē, conceptu inadæquato cōnotant diuersa. 4 genitio proprius respondent filio, expssio, seu proles intellectus proprie verbo; ergo si re ambo idem, inadequato conceptu non connotāt vnū, & idem. 5 ois actus intelligendi in creatis genitus à memoria, vt memoria, est verbū expressum: at non subsistens, nec psona; oē nāraliter genitū simile, & viuens in creatis vt filius: at non est verbum, ergo si in Deo sunt vnum verbū, & filius, cōnotāt distincta.

Arguet Durādus, nomen verbi, non esse personæ, nec vna pprietas cū filio. 1 vnius personæ vnum est formale constitutiuū proprium; filiatio proprietas filii; ergo non verbi. 2 hoc quisq; filius est

est verbum, nec oē verbum est fi-
lius, ergo non eadem proprietas.
Antec. in nobis filius, nō est ver-
bū, nec verbū est filius. 3 essentia
est terminus formalis productio-
nis filii, nō sub actu intelligendi:
at per verbū connotatū notitia,
& formalis expressio cōmunica-
ta p intellectū, q̄ appropriatur ver-
bo; ergo verbū nō est idem, q fi-
lius. 4 relōnes originis, & proprie-
tates à termino formali speciem
sumunt: sed connotatū formale
per verbū est actualis notitia, per
filiū est nāra, ergo formale vnius
non est formale alterius. Maior,
origines sunt viæ ad terminum
cōmunicatum. Minor, Scot. d. 27.
q. 1. F. Verbum cōnotat notitiā, fi-
lius naturā viuentē; idem quodl.
8 consequens; eadē formalis pro-
prietas idē connotat; vna forma
sub diuerso nomine æque est in
aliquo, nō vbi aliud cōnotatū. 5 si
idē esse formale, idē connotatū;
nā eadē simplex relō passiua, ne-
quit plura cōnotare. 6 si vt pro-
cedit p modū nāræ filius, vt à me-
moria expressum, & productum
est verbum; ergo nō eadē passiua
relō. Ad 1 verbū, & filius non vt
duo propria, sed in re, vt vnus
terminus, & vna proprietas per-
sonę productę ab intellectu; sed
vt filius magis connotet naturā,
vt verbū magis notitiā exprimat.
Ad 2 vt in nobis cōnotāta adæ-
quate distīcta, possunt non esse
eadē: at in Deo super actum sim
plicē eiusdē memoriæ, q̄ est nāra-
liter productiua notitiæ genitæ,
similis producentis in essentia, &
in cognitione, in essendo, & re-
præsentādo, & idē est esse expres-
sū per intellectū ac filius, & ver-
bū expressum. Ad 3 vt filius con-
notat nāram viuentē cuius est;
ita verbū notitiā cuius est expres
sio: at in Deo idē est esse naturæ
acceptæ per productionē, & ex-
pressionē intellectus. Ad 4 con-
notatū formale, vt in Deo p pro
ductionem intellectus, est esse
adæquate productū simile, & ex-
primi adæquate ab intellectu; q
est esse filii, & verbi. 2 termin⁹ for
malis in cōmunicatione essentię
per intellectū, & in expressione p
actū dicendi est esse verbi adæ-
quatū in esse memoriæ; notitia se
hēt vt terminus concomitās, &
appropriate: nā memoria vt adæ
quata diuinę nāræ in esse, ita pro
ducit verbū, & genitā notitiā in
esse suo adæquato suo principio.
Ad id Scotus ait; cōnotata distin-
cta. a nostro inadæquato con-
ceptu. Vel per respectū ad creata;
vel indistinctis cōnotatis pōt in
esse rō vna; vt in Angelis, & hoī-
bus vna Dei visio. Ad 5 idem cō-
notatū adæquate; nō vt in nobis
rō inadæquata. Ad 6 nō tm̄ à me-
moria pcise p̄cedit verbū: sed à
memoria adæquata in esse pro-
ducto simili per naturam, & ita
filius, & verbum.

An verbum sit notitia actualis. 4

VErbi Dei pricipium, intelle-
ctus, cuius actus vnus est in
telligere, & in eo non fundatur pro
ductio; nā actus intelligendi in
Deo est innatus, non pductus;
verū est, q oē essentiale pdicatur
de quauis persona; ideo actualis
notitia, q̄ est perfectio simplr̄ est
diui-

diuinæ essentiæ innata; nec verbum Dei est actus sic intelligendi formalr: sed tm identice, nec proprie, sed appropriate.

Dico, verbum Dei est actualis notitia, non absolute: sed appropriate, identice, & genita. 1. d. 2. q. 7. E. d. 27. q. 2. d. 32. quodl. 1 prob. q̃ conuenit vniformiter oĩbus psonis, non dicit ꝓprie de aliqua persona; sic actus intelligendi se hēt ad verbū, vt amor sp. sãctum ergo non proprie, sed appropriate. 2 notitia, ars, sapientia, veritas, & quæ analogiã hent ad intellectũ appropriãt verbo; vt quæ ad volũtatem spũi sancto. 3 verbum cõstituit ex essentia, & relõne, absoluto, & respectiuo; relõ ē non quæuis, sed passiua dictio, & expssio; absolutũ, & essentia, non quę formalr est attributum; nam verbum põt concipi sine perfectione attributi: at non sine essētia, & relõne; attributa insunt per se sdo mõ essentiæ; nã emanãt vt perfectiones illius; ergo suppositis nõ insunt nisi per essentiã. nec perfectio attributi est esse primũ suppositi; quia prius esse essentiæ est in psonis, q̃ esse attributi; nec attributa fundãt ipsũ formale cõstitutiuum; ergo actualis notitia quæ est perfectio essentiæ, non p se primo ad productionem verbi passiuã, nisi identice, non formalr; nã actus intelligendi non dicit de supposito per se primo, ratione ꝓprietatis suæ productionis: sed tm appropriate, quia sapientia est communicata sibi p productioné. 5 propria per se primo verbo insunt; nasci, gigni, esse imaginem, notitiã genitã notionalem, non actum intelligẽdi simplr, ergo aliũ ordinẽ hēt sapiẽtia vt terminus productionis in filio ac in aliis personis; in filio notitia est appropriate, q̃a nullius est principiũ intellectus, cuius est sapiẽtia, nisi verbi; ideo verbo appropriate tribuit, quæ tamen est in tribus.

Arguẽs Thomistæ; verbũ produci intellectione, & intrinsece pertinere ad productionem. 1 August. 15. trin. verbũ visio de visione. 2 intellect⁹ cõparat ad verbũ, vt pricipium magis propriũ, q̃ essentia; ergo notitia pertinet ad verbum. 3 Aug. 7. tri. dicit, verbũ est sapientia genita, nõ essentia genita. 4 oẽ absolutũ, q̃ communicat filio est substratum dictioni passiuæ filii; ergo & notitia genita. 5 actus sdi vt trãseuntes, ꝓductio dictio passiua, non negãt formalissime à verbo; ergo nec immanentes qui sunt perfectiones, vt sapientia, & notitia; ergo verbũ est actus notitiæ. Ad 1 visio de visione in habitu, quia ei⁹ principiũ est intellectus, cuius actus est notitia; nõ q̃a sit eius formalis productio; sed psupposita in producente, & cõmunicat ꝓducto. Vel est visio de visione q̃a actus intelligentis, nõ intelligentiæ formalis. Vel appropriate. Ad 2 intellectus, vt pricipium dicẽdi est propriũ verbi; non intelligendi, & operandi. 2 intellectio magis propria: at nõ essentia verbi, quia actus sdus, & operatio; vt risibile magis propriũ hõi, q̃ esse animal; at hoc magis pertinet ad essentiã. Ad 3 notitia geniti, & sapientia genita; mixte ex ꝓprio,

&

nec appropriatio: at essentia genita, nec ex propriis, nec appropriate. Ad 4 dictioni passiuæ subſtat eſſentia, & relō, quæ cōſtituūt perſonā, attributa vt cōſeqūter, & perfectiones eſſentiæ. 2 notitia genita, pro vt anologiā hēt ad intellectum eſt appropriate verbi. Ad 5 actus productiui pertinēt per ſe primo ad eſſe perſonę incōmunicabilis: at actus eſſentiales nō ſunt primū eſſe perſonæ, ſed communicāt perſonis; ideo Verbum non eſt actus intelligendi formalr, & in recto; ſed identice, & formaliter hēt actum intelligendi.

An verbum Dei intrinſece includat reſpectum ad creaturas. 5

HEnricus, & Thomiſtæ. 1. p. q.34.a.3. Verbum Dei importat duplicem reſpectū vnū ad patrem, a quo producit, alium ad creaturas, q̄ in ipſo repreſentātur, vt n. verbum mentis eſt actualis repręſentatio rei intellectę; ita Verbum Dei repreſētatio eorū, quæ Deus pater intelligit, vnico actu intelligit eſſentiā, perſonas, & creaturas; quare hæc oīa reprȩſentat. At Scotiſtæ verbum in Deo ſui proprietate nullū reſpectum intrinſece dicere ad creaturas: nā in nobis verbū mentis eſt à memoria ex indigentia intelligendi: in Deo notitia eſt ingenita, & innata; & verbum eſt non neceſſitate cognitionis: ſed virtute productionis: Verbum in nobis eſt notitia expreſſa, inexiſtens intelligenti, repreſentat obiectum, in Deo eſt ſubſiſtens, nō cognitio, niſi identice, & appropriate, quia productum ab intellectu. In nobis verbum exprimit, declarat obiectū latēs in memoria, & eſt ſpecies expreſſa illius: in Deo verbū nō ē notitia obiecti, ſed productum ex fæcunditate memoriæ patris; nec exprimit, niſi quia ars, ſapiētia, notitia, magis appropriat verbo, q̄ eſt ab intellectu, q̄ aliis perſonis. In nobis verbū prolatū eſt act' nōe; in Deo dictione ꝓductū ipſa met eſſentia Dei. Notitia. n. intrat rōnem verbi creati, nō rōnem verbi in Deo; nec verbi in quātum verbum; ſed tm̄ eſſe productū; vt rō albi eſt in pariete, & niue: at nō idem eſſe albi; ita eſſe productum intellectu eſt in verbo creato, & diuino: at nō idē eē.

Dico. Verbum in Deo vi ſuæ originis non dicit reſpectum ad creaturas, niſi appropriate, remote, conſequenter, & tm̄ extrinſece reſpectus rōnis communis eſt oībus perſonis. 1.d.2 q.7.d.27.q.3.3.d.32.q.1.c. D quodlib.8. E. F. Prob. 1 nullus reſpectus ad creaturā pōt per ſe includi in formali conſtitutiuo perſonæ verbi: nā reſpectus ad creaturā eſt cōmunis oībus; ergo non propriū perſonæ. 2 conuenit rōne eſſentiæ, nec eſt proprietas. 3 verbū dicit per ſe eſſe reale, reſpectus Dei ad creaturā eſt rōnis. 4 verbū eſt per ſe neceſſe eſſe, reſpectus ad creaturas contingēs. 5 reſpectus realis, & rōnis non faciūt per ſe vnū; ſi verbum per ſe dicit vtrumq. nō per ſe vnū. 6 ſi verbum in Deo ſit productū actu intellectus, nō tm̄ actu notitię quo pr̄ intelligit; nec pater intelligit verbo producto: ſed notitia qua pater, & aliæ perſonæ

sonæ oīa intelligunt, est improducta, & ingenita: sed actu intellectus, qui est dictio, & expressio notionalis patris 7 ꝓductio verbi est vt prior cognitione creaturarū in patre: nā prior est ordo intellectus, & voluntatis ad obiectū infinitū ꝙ est essentia; quā ad obiecta s̄daria. 8 prius natura essentia est in tribus, q̄ creaturæ habeāt esse cognitū; memoria perfecta, & oīa requisita ad productionem verbi, & verbum est de essētia; nō de creaturis; nec præexigit creaturas ad sui esse. Prob. 2. ꝙ extrinsece, appropriate, & concomitāter. 1 verbum primo, & per se dicit respectū originis, & expssionē intellectus passiuā à patre dicente; sed in hac productione cōmunicat notitia, q̄ appropriat verbo; ergo ꝓ eo signo, quo obiecta s̄daria sunt ī Dei notitia, verbū appropriate illa repræsentat 2 origo personæ diuinæ est simplr̄, ordo in cognitione, & respectus ad creaturas est s̄dum quid, & rōnis. ergo prius verbū est adæquate productum, q̄ sit cognitio creaturæ, & verbum repræsentet illas appropriate. Sequela, qualis est ordo inter Socratē, & Platonē in habendo humanitatē, talis in iis, quæ sequunt̄ humanitatē, seu in habēdo risibilitatem; ergo verbū infinitū, quia est essentiæ, creaturæ consequenter; verbum consequenter dicit ordinem ad illas. 3 verbū, & quæuis persona intelligit intellectu, vt ē in seipsa, nō vt in alia ꝑsona, ergo respect⁹ in rōne declarātis, & repræsentātis non cōuenit verbo nisi apꝓpriate. ℞ Henricus; verbū est vt notitia dispositiua, & declaratiua producibiliū ad extra; oīa per ipsū facta sunt: at notitia simplex adæquate vna, ac eadem; oībus ꝑsonis. C. vnus intellectus infinitus æquè est in tribus; ergo vnus actus formalr̄, & virtute, quo exprimunt̄, & declarāt̄ oīa, non est verbo ꝓprius. 2 verbi rō est esse productū à patre, non esse rōnē declarātis, q̄ sunt in patre; nec ꝓducēdi patri, ideo dicit̄ in Euāg. verbū pr̄is, verbum Dei; non rō agendi, & dispositiua agendo rū. 3 verbum nihil ꝓpriū sibi vendicat nisi productionē passiuā; ergo non ꝑtinet ad rōnē agendi patris. 4 verbum produci passiuè, nō est esse rōnem patri agendi actiue. 5 actiue ꝓducere ad extra, & respectus rōnis ad declarare, & manifestare creaturas futuras, & possibiles fundat̄ in actuali notitia, q̄ est in tribus, nō in verbo, nisi appropriate, qa vi productionis intellectus accipit notitiā, q̄ nata est esse oīum expressiua. ℞ Thomistæ, verbum est terminus productus per intellectionē patris, q̄ a cū fundet̄ eius ꝓductio in notitia, vere declarat, & exprimit q̄ sunt in memoria patris. C. verbum non est formalr̄ per intelligere, sed dicere: nā actus productiuus non est actus intelligēdi, qui est essentialis, & cōmunis. 2 notitia non hēt terminū productū: sed est vltimus terminus pōç 3 pr̄ intelligit essentiā proprie, & distīcte in se, nō in verbo producto. 4 verbū est notitia producta subsistēs, realr̄ distincta à patre notitia qua pr̄ intelligit non est distincta realr̄. 5 ꝓductionē verbi

verbi emanationē; sed appropriatú, vt in obliquo includit intelligere, & repræsentare, ac declarare intelligibilia. Ad 4 emanatio ab intellectu creato est rõnis & intẽtio, & ad accidẽs: in Deo ẽ realis ꝓductio, rei subsistẽtis, & psonæ Ad 5 Aug. loqns de verbo, nũc explicat simile, nũc speciẽ, nunc diffinitionẽ, nunc causã; nunc q̃ cõcurrunt vt ꝑuia, vel seq̃ns dispositio; q̃ analogice ad verbũ, & nomine verbi explicat. 8 trin. species rei est verbũ eius. 9. trin. diffinio carthaginẽ, & hoc est verbũ eius; verbũ, quod foris sunt signum verbi, q intus latet. 16. trin. visio de visione, causaliter. At verbum nſæ mentis proprie actus intelligẽdi, non q-cumq; sed ꝓductus ꝑ actũ dicẽdi sic authorites in argumẽto accipi dẽnt; formata cogitatio ẽ verbũ, actus intelligẽtiæ; at intellectio essentialis ĩ Deo, nõ est producta: sed ingenita, cõmunis, est q d absolutũ, ideo verbum dici non põt: sed notitia genita cũ dictione passiua est verbum. nam verbum est ad verbãtẽ & dicentem; ideo actus intelligendi s̃dũ absolutũ, q est in personis tribus nõ est verbum; sed est pro uctũ per actum dicendi, hinc notitia genita cum respectu dictionis passiuæ cõstituunt verbum; nec põt causari verbum sine intellectu, nec actus intellectus essentialis, & cõmunis est verbum, qa non cum respectu dictionis passiuæ ad patrẽ dicentem. Ais põt Deus causare verbum ad extra. ℞ ad extra, quicqd Deus causat, voluntate causat, repugnat voluntati dicere; ideo non potest verbũ esse ad extra, vt nec creatum. Ad 6 dicere, ibi pro imperare, & creare, non proprie, vt ꝓducere ad intra Ad 7 ĩ nobis verbum est qd menta'r ꝓlatũ, quo intelligimus; nullus. n. intelligit nisi verbo à se mentaliter prolato, & cõcepto: at in Deo intelligere est innatum, essentiale, cõmune. perfectio simplr; ideo intellectio nõ est formalissime verbum, nec suppositum, nisi identice in s̃do mõ, qa vi productionis sibi cõmunicat, & appropriate. Ais; est actualis notitia rõne emanationis passiue ꝑ intellectũ. ℞ in creatis ꝓductio ab intellectu, nõ est nisi notitia, qua intelligimus: at in Deo passiua emanatio, & productio, non est indigẽtia intellectionis; sed fæcunditate productionis; ideo à proprietate productionis per intellectum dicit verbum: ab analogia, q̃ hẽt verbum ad intellectũ dic ẽ ars, sapiẽtia, notitia, veritas: vt & q̃ ad voluntatẽ, appropriãt spũi sãcto, donum, charitas, dilectio. Ad 8 actus intelligẽdi productus, notionalis; nõ ingenitus, cõmunis, & essentialis. 2 verbi est esse genitũ, natum, imaginẽ, a patre dicẽtes at sapiẽtia pr̃is aliũ ordinem hẽt ad filium, & ad alias personas; ad filiũ intellectus est principium productiuũ verbi; ideo sibi appropriate dat sapientiæ, vt & spũi sancto amor, & oĩa quæ ad voluntatem. Ad 9 spiritus sãctus, non est absolute amor, vt filius absolute ẽ verbũ: nã amor dicit duo actum amãdi, & terminum; ideo essentialr, & personaliter:

literat Verbum solum dicit terminum, non aūt actum; ideo tm̄ est nomen personæ, non essentiæ: amor aūt productus, dicit amor respū, oīs amabilis; nā nō habemus duo nomina distincta, q̄bus explicemus actum, & terminum: ideo vtrūq. nomine amoris: at verbum dicit solum terminū, non actū; hic tm̄ vox personę; at amor, & est personæ appropriatè, & formalr̄ essentiæ communis. Ad 10 dicere ꝓprie non est intelligere, sed verbū producere. 2 notitia essentialis pōt cōcipi, vt quasi genita à memoria; sed non vere genita, quia nō realiter distincta, sed cōmunis; nec Verbum, ꝙ per se dicit respectū originis. Aīs dicere simul essentiale, & notionale; ergo & verbū. nā terminus sic quit actionē. ℞ dicere propriè est mentalr̄ producere: at latè est declarare, manifestare, & repræsentare; ideo sumi pōt notionaliter, & essentialiter: sed Verbum per se primo importat respectum realem originis passiuæ ad intellectum dicentē; ideo semꝑ se hēt vt terminus, & est nomen personæ. Aīs in creatis Verbum ꝓpriū declarat obiectum, vt.n. nullus dicit vocaliter, nisi verbo vocali; ita nullus mētaliter dicit, & loquit nisi verbo mentali; ergo vt oēs personæ sese intelligunt mentalr̄, ita exprimunt se Verbo essentiali. ℞ dicere pro declarare, manifestare, repræsentare, est oī personæ formalr̄ nā quæuis intelligit se, & alia: at pricipiatiue, & productiue est tm̄ patri respectu verbi producti, cui appropriatè notitia rōne suæ originis per intellectum. Aīs dicere verbū est tm̄ patris, dicere Verbo est oīs personæ; ergo vox personæ, & essentiæ. ℞ tres personæ dicunt verbo, non quia intelligunt in Verbo producto: sed quia intelligunt, ea notitia, quæ appropriat Verbo. 2 non quia actus intelligendi communis hēat terminū ꝓductum, & verbum: sed quia productionem verbi ꝑcedit origine intellectio distincta, quæ cōuenit patri, s̄dum propriā notitiā ingenitā. 3 quia verbum ꝙ ē nomen personæ, connotat intellectionem actualem, quæ est cōmunis tribus; sicut filius naturā Dei Viuentis in tribus.

An verbū esse in Deo possit via naturæ attingi. 2

Natura ducit ad Deū, causā primā, vt ens à se, ad se, & subsistens, perfecte habens intellectum, & Voluntatem sed ꝙ sint hęc principia productiua personarū, ex creatis solum lumine naturę deduci non pōt: at supposita fide optime probari pōt; vt & verbum in Deo.

. Dico. Verbum esse in Deo nomē personæ absq. fide nequit cognosci, supposita fide rōne potē conuici ex Scot. 1 d. 2. q 9. 1. d. 27. in fine. 3. d. 24. q. vn. Prob. 1. quia trinitas esset nāralr̄ nota. 2 ex creaturis posset deduci ꝙ actus intelligendi esset in Deo essentialis, non nomen personæ. 3 sola nāra nō ꝓbat, ꝙ intellectus, & voluntas sint pricipia vere productiua ꝑsonarū: sed tm̄ intelligendi, & volendi, non vero rōnes subsisten-

di. 4 sū mimū, ꝙ posset natura so-la, vt vita, es operationes in Deo intelligendi, & volendi sint prorsus improductæ, consubstātiales, nō vero distinctę personæ. 5 ex natura non attingimus Deū vt in se sub propria rōne, sed ī rōne entis, causæ, à se, & sub aliis conceptibus cōmunibus, quibus ex creatis ad Deū ducamur: sed ad trinitatem in vna nāra singularissima, non deuenimus ex solis creatis; nā trinitas abstrahit à numeris, vel à rebus numeratis. 6 sola nāra non demōstrat, ꝙ termino actionis intellectiuæ possit communicari substātia intelligentis; ergo lumen nāræ insufficiens. 7 Gentiles Philosophi solo lumine nāræ, nec in prima intelligentia penitus improducta; nec in aliis notitiā vt genitā nouerunt; imo potius improductas. 8 solū rōni nāræ innixi circa verbū Dei; hæreses obortæ, Alogiani, Latinè absq; verbo, verbū negabāt, nec Euang. Ioan. admittebāt. Arius, & Eunomius, Filium esse creaturam, & verbum per metaphorā, vt Ioannes Christi vox. Hinc reuelatio immediata ad verbum Dei. vt Ioan. 1. in principio erat verbum. matt. 16. tu es Christus filius Dei viui. Paulus in raptu, vidit arcana Dei: imo si Angelis initio, īdita sit species ad Deū in se, & in tribus, nō tñ necessario vt in tribus; quia rō cognoscēdi distinctè nārā, non est rō cognoscendi modū nāræ in tribus, vt rō quidditatis, non est rō suppositi; ideo pōt concipi essentia absolute, absq; eo, ꝙ noscatur in tribus. 1. d. 1 2 d. 3. q. 9.

Prob. 2. fide supposita ē ſcrō. 1. Scot. d. 2. q. 7. A. ꝙ sua rōne est prīcipium producendi, id in quo ē à se perfectè, est pricipiū: sed memoria perfecta, seu intellectus hēns obiectum intelligibile sibi p̄sens sua rōne formali est principiū productiuū notitiæ genitæ, & hæc memoria in aliqua persōna diuina est à se, quia aliqua est improducta; ergo pōt illo pricipio perfecte verbum producere. 2 productio ex memoria nō pōt esse p̄fecta, nisi sit adæquata illi; sed nulla notitia adæquat nisi infinita; ergo productio verbi adequata, est in eadē nāra; quia nil aliud est infinitū. 3 vt non est perfecta memoria, nisi obiectū sit p̄sens in rōne intelligibilis; quātum pōt esse p̄sens vt intelligibile; ita non ē perfecta proles memoriæ nisi sit notitia illius obiecti, quāta pōt esse respectu illius, & adæquata illi; sed non est adæquata nisi sit rō producendi, & cōmunicādi esse; ergo notitia producta in Deo, & genita, est adęquata memoriæ patris in esse. 4 si memoria finita, & creata, non est rō producendi adæquate verbum in esse, sed tm̄ in rōne intelligibilis; id quia perfectio, cui comitatur imperfectio; quia productio ex indigentia intelligendi; in Deo non indigentia, sed fæcunditate producendi; imperfectio non ē rō producendi, & cōmunicandi esse, sed perfectio; ideo si rō memoriæ, vt p̄scindit à finita, & infinita, p̄scindit à rōne cōmunicādi esse, & non esse; & increatis est p̄fectio, cui comitat̄ imperfectio in Deo, & in memoria patris rō produ-

producendi verbum, est ad esse, & tm est esse verbi geniti quãtum est esse memoriæ patris. 5 quod intellectus noster respectu notitiæ genitæ hẽt põam receptiuã, est imperfectionis, quia est põa passiua at hoc nil facit ad rõnem principii productiui: sed intellectus, & memoria in Deo est s̃dum oẽm rõnem, q̃ non ponit imperfectionem; ergo rõ principii productiui respectu notitiæ genitæ per se absq. rõne receptiui, sed p se stãtis, & subsistentis. 6 ingenere productiui per intellectũ stãdum ad simplr̃ perfectũ, quod nullo mõ perficiat, per suã pductionem; talis ẽ intellectus Dei hẽns essentiam, & obiectũ psens; ergo verbũ pductũ non est vt perficiat intellectus: sed vt sũmum bonum intellectus cõmunicet intra se; vt sit plenitudo perfectionis producentis in Deo, vt pductum sit adequatum in esse producenti.

Argues contra 1 sine fide posse ostendi. Plato, refert August. 8 Confess. tradidit fere illud Ioannis, in pricipio erat verbũ; ergo ex nãra. 2 actum intelligen i esse in Deo est nãta notũ; ergo & verbum; nã verbum est actus intelligentiæ a memoria productus. 3 verbum formalr̃ declarat, q̃ sunt in memoria; notitia Dei exprimit, declarat, & attingit oĩa; ergo verbũ. 4 memoria fœcunda, seu essentia cũ intellectu, vere realr̃ in Deo; ergo vere pductiua verbi, & subsistẽtis; nã vbi prĩcipium productiuum naturalr̃; ibi naturalr̃ productũ. 5 fidelis affirmat verbũ esse ĩ Deo, infidelis negat: at non negat ex fide; ergo naturalr̃ attingit, quod falso negat. Ad 1 Plato, aut reuelatione accepit, iusto Dei indicio; vel verbũ pro notitia sumpsit, siue genita, siue ingenita. vel ex libris aut scriptis Iudeorum, in quib. tũc lumẽ Dei speciale. Ad 2 non actus intelligentiæ, & notitiæ, est verbũ, sed notitia genita, pducta alia à producente. Ad 3 verbum in Deo pcise ponit esse realr̃ productũ; declarat consequenter, appropriate, & quo ad connotatũ, qa vi sue pductionis accipit notitiã, q̃ est oĩs intelligibilis. Ad 4 memoria pcise præscindit à rõne producendi, seu cõmunicãdi esse, vt à creata, & increata. 2 producit notitiã, q̃ est intellectio, & substãtia Dei intelligentis, diceret philosophus solo luminæ naturę: non q̃ sit verbum aliud à dicẽte. Ad 5 eodẽ cõceptu negat infidelis, ex ratione habita à fideli. vel ad negãdũ sola suspitio satis; ad affirmãdum ratio esset necessaria.

Argues contra 2 supposita fide, nec est rõ. 1 producens hẽns productum adæquatũ, non potẽ aliud pducere: sed pr̃ hẽt notitiã ingenitã adæquatã; ergo nõ producit verbũ aliud à notitia ingenita, et essentiali. 2 intellectus est põa actiua, nõ factiua. 9 met. 16. ergo hẽt productũ in se, nõ aliud à se, & verbũ realr̃ distinctum. 3 si intellectus Angeli hẽret cõcreatã, & congenitã notitiã sui; ibi notitia cũ identitate suppositi, nec hẽret notitiã genitam, ergo Deus cui consubstãtialis est, & ingenita notitia, non hẽt verbum genitũ. Ad 1 obm psens memoriæ pr̃is hẽt nõam actualem improductã,

& ingenitā: at productā hēt per verbum. 2 intellectione essentiali, & ingenita cognoscit; notionali adhuc pōt hēre Verbum productū; nā intellectus nō modo habet rōnem intelligentis, sed perfectionē producentis, & in Deo, est notitia genita, non vt ea perficiat: sed vt est rō producentis per intellectū. Ad 2 rō actiua, vel factiua spectāt ad differentias accidentales pōæ; satis vt possit producere, & vt hēat productū; si pducibile nō est natū recipi, producit per se subsistens; ideo pater hēt notitiā genitā, nō agendo aliquid in se, nec faciendo aliqd extra se essentialr̄ distinctū; sed notitiā genitā in se subsistentem, q̄ est persona. Vel pōa actiua est respectu passi: at in Deo tm̄ productiua respectu producti. Ad 3 si consubstātialis, & congenita esset notitiā sui, nō est notitia genita, qua cognoscat se formaliter: at in alio intellectu posset gignere notitiā sui in rōne obiecti: at Deus hēns obiectum, & essentiā sibi p̄sentē, notitiā ingenitam hēt, & adhuc est rō per se principii pductiui, notitiæ per se stātis, absq. rōne receptiua. Medicus se sanans est rō agēdi & patiendi, & vna nō est alia; memoria patris intelligens est, & producēs, intellectio non est productio; imo si p̄scīdas ab intellectu Dei notitiā ingenitā, & essētialem, & maneat rō per se principii productiui adhuc rō producēdi, si per impossibile pater æternus non intelligeret, adhuc diceret; nā memoria patris producit verbum actu intellectus, non qui est actus intelligēdi, sed actu productiuo, qui ē actus dicēdi notionalis, & in patre actus intelligendi p̄cedit, & præsupponit productioni Verbi: nā s̄dum intelligentiam propriā ingenitā, intelligit pater essentiā propriā distincte, non in verbo producto, ideo pductio verbi actus intellectus ē, nō act' intelligendi; nec pater verbū producit, vt intelligat; sed quia ratio producendi, & cōmunicādi se; hic act' operatiuus, quo pater, & quæuis persona intelligit, cōmunis, essentialis, nō hēt terminum productum: at productio tm̄ est patris, notio, dictio, notitiæ genitæ expressio, nāræ communicatio, ad esse psonæ, per se stātis, subsistētis; nā intellectus in Deo pōa productiua, non receptiua, quæ imperfectio; ideo producit non in se recipiendo, sed per se subsistens; nec extra se essentia distinctū, quia infinitum; quare producit notitiā genitā, in se subsistentem, adæquatā producenti, quæ ē persona, & Verbum Dei patris.

An verbum, & filius in Deo dicant eandem proprietatem personæ. 3

VT esse filii est esse producti naturalr̄ similis suo producenti in nāra viuente, & proprie, ac perfectius in natura intellectuali: nam quo perfectior nāra eo perfectior filiatio: ita esse verbi est esse expressum, & productū à memoria pr̄is, adæquatū, ac simile producenti. Vt filius connotat nāram, per se primo communitā, vt terminum formalem generatione-

nerationis, ita verbum nãram intellectualẽ, seu notitiam actualẽ communicatã per productionẽ. Vt filius, & filiatio se habent, vt cõcretũ, & abstractũ, & filiatio ẽ tm̃ forma, & relõ pcise; at filius ẽ p modũ subsistentis, & suppositi per se stãtis: ita verbum, & verbatio, si vox ista esset in vsu, se hent vt cõcretũ, & abstractum, verbatio expressio passiua à memoria, & intellectus patris, vt forma relatiua ad patrẽ dicẽtẽ, producentem, seu verbantem; verbum est concretũ, vt subsistens in natura intellectuali Dei; & vt vna p- sona producta ẽp intellectum, & vnũ producens, & vnus idem est pater generãs, & dicens per intellectũ formalissime; ità vnus, & idẽ est esse geniti, esse filii, ac verbi in Deo.

Dico. Verbum, & filius in Deo, eãdem proprietatem personæ, non aliã significãt: tm̃ inadequate cõnotat diuersa. Scot. 1. d. 27. q. 2 3. d. 2. q. 7. Prob. 1 persona producta per intellectũ vna est, nõe verbi, ac filii; ergo eadem pprietas in re. Sequela, vt filius pro formali ht̃ esse producti naturaliter similis, ita esse verbi est esse expressi, & producti ex memoria patris p modũ nãræ. 2 Vt a parte rei idem pater, genitor, dicens, q̃ originẽ actiuã insinuãt; ita à parte rei verbũ, filius, genitus, vna pprietas, q̃ ad passiuã originẽ spectãt. 3 Vt generare, & dicere, ẽ vna pductio actiua, & tanq via ad finẽ, ita produci, generari, dici, verbari, seu exprimi à memoria p modum subsistentis est verbi, & filii. 4 nõ distinctam notionẽ in persona sda; verbũ, & filius; ergo vna formalis proprietas. 5 filius in Deo, nõ tm̃ viuens in natura intellectuali, sed formalissime productus per intellectũ: at hoc est esse verbi in Deo, exprimi vt simile à memoria patris; ergo esse filii est esse verbi.

Prob. 2 q inadæquate connotãt diuersa. 1 Verbũ est illud immediatius, à quo immediatius exprimit, immediatius verbũ vt expsũ à memoria patris; filius vt essentiæ, & nãræ patris, ergo vt connotatũ, & nõ cõceptu rõ districta. 2 Verbũ est nomen personæ, tñ vt verbum cõnotat notitiã à patre receptã; vt filius naturã; ergo si idem re est esse nãræ, & notitiæ; tm̃ connotãt rões distinctas. 3 Verbũ exprimit formalius productionẽ per intellectũ, filius formalius communicationem nãræ ergo si idẽ, conceptu inadæquato cõnotant diuersa. 4 genitio proprius respondent filio, expsio, seu proles intellectus propri verbo; ergo si re ambo idem, inadequato conceptu non connotãt vnũ, & idem. 5 oĩs actus intelligendi in creatis genitus à memoria, vt memoria, est verbũ expressum: at non subsistens, nec p sona; oẽ nãraliter genitũ simile viuens in creatis vt filius; at non est verbum, ergo si in Deo sunt vnum verbũ, & filius, cõnotãt distincta.

Arguet Durãdus, nomen verbi, non esse personæ, nec vna pprietas cũ filio. 1 Vnius personæ vnum est formale constituẽs pprium; filiatio proprietas filio, ergo non verbũ. 2 hoc quisq; filius est

est verbum, nec omne verbum est filius, ergo non eadem proprietas. Antec. in nobis filius, nõ est verbũ, nec verbũ est filius. 3 essentia est terminus formalis productionis filii, nõ sub actu intelligendi: at per verbũ connotatũ notitia, & formalis expressio cõmunicata p intellectũ, q appropriat verbo; ergo verbũ nõ est idem, q filius. 4 relões originis, & proprietates à termino formali speciem sumunt: sed connotatũ formale per verbũ est actualis notitia, per filiũ est nãra, ergo formale vnius non est formale alterius. Maior origines sunt viæ ad terminum cõmunicatum Minor Scot. d. 27. q. 1. F verbum cõnotat notitiã, filius naturã viuentẽ; idem quodl. 8 consequens; eadẽ formalis proprietas idẽ connotat; vna forma sub diuerso nomine æque est in aliquo, nõ vbi aliud cõnotatũ. 5 si idẽ esse formale, idẽ connotatũ; nã eadẽ simplex relõ passiua, nequit plura cõnotare. 6 si vt procedit p modũ nãræ filius, vt à memoria expressum, & productum est verbum; ergo nõ eadẽ passiua relõ. *Ad* 1 verbũ, & filius non vt duo propria, sed in re, vt vnus terminus, & vna proprietas personæ productæ ab intellectu; esto vt filius magis connotet naturã; vt verbũ magis notitiã exprimat Ad 2 vt in nobis cõnotata adæquate distĩcta, possunt non esse eadẽ: at in Deo super actum simplicẽ eiusdẽ memoriæ, q est nãraliter productiua notitiæ genitæ; similis producentis in essentia, & in cognitione; in essendo, & repræsentãdo; & idẽ est esse expressũ per intellectũ ac filius, & verbũ expressum. Ad 3 vt filius connotat nãram viuentẽ cuius est; ita verbũ notitiã cuius est expressio: at in Deo idẽ est esse naturæ acceptæ per productionẽ, & expressionẽ intellectus. *Ad* 4 connotatũ formale, vt in Deo p productionem intellectus, est esse adæquate productũ simile, & exprimi adæquate ab intellectu; q est esse filii, & verbi à termin° formalis in cõmunicatione essentiæ per intellectũ, & in expressione p actũ dicendi est esse verbi adæquatã in esse memoriæ; notitia se hẽt vt terminus concomitãs, & appropriate: nã memoria vt adæquata diuinæ nãræ in esse, ita producit verbũ, & genitã notitiã in esse sic adæquato suo principio Ad id Scotus ait; cõnotata distincta à nostro inadæquato conceptu. Vel per respectũ ad creata; vel indistinctis cõnotatis pot in esse rõ vna; vt in Angelis, & hoibus vna Dei visio. Ad 5 idem cõnotatũ adæquate; nõ vt in nobis rõ inadæquata. Ad 6 nõ tm à memoria pcise pcedit verbũ; sed à memoria adæquata in esse producto simili per naturam, & ita filius, & verbum.

An verbum sit notitia actualis. 4

VErbi Dei pñcipium, intellectus, cuius actus vnus est intelligere, & in eo non fundat productio; nã actus intelligendi in Deo est innatus, non pductus; verũ est, q omne essentiale pdicatur de quauis persona; ideo actualis notitia, q est perfectio simplr est diui-

diuinæ essentiæ innata; nec verbum Dei est actus sic intelligendi formalr: sed tm identice, nec proprie, sed appropriate.

Dico, verbum Dei est actualis notitia, non absolute: sed appropriate identice, & genita. 1.d.2.q.7 E.d 27.q 2.d.32.quodl. 1 prob. q conuenit vniformiter oibus psonis, non dicit pprie de aliqua persona; sic actus intelligendi se hēt ad verbū, vt amor sp.sāctum ergo non proprie, sed appropriate.: notitia, ars, sapientia, veritas, & quæ analogiā hēnt ad intellectū appropriāt verbo, vt quæ ad voluntatem spūi sancto. 3 verbum cōstituit ex essentia, & relōne, absoluto, & respectiuo; relō ē non quæuis, sed passiua dictio, & expssio; absolutū, & essentia, non quę formalr est attributum; nam verbum pōt concipi sine perfectione attributi: at non sine essētia, & relōne; attributa insunt per se 2do mō essentiæ; nā emanāt vt perfectiones illius; ergo suppositis nō insunt nisi per essentiā. nec perfectio attributi est esse primū suppositi; quia prius esse essentiæ est in psonis, q̄ esse attributi; nec attributa fundāt ipsū formale cōsti tiuum, ergo actualis notitia quæ est perfectio essentiæ, non p se primo ad productionem verbi passiuā, nisi identice, non formalr, nā actus intelligendi non dicit de supposito per se primo, ratione ppriεtatis suæ productionis: sed tm appropriate, quia sapientia est communicata sibi p productioné. 5 propria per se primo verbo insunt; nasci, gigni, esse imaginem, notitiā genitā notionalem, non actum intelligēdi simplr, ergo aliū ordine stat sapiētia vt terminus productionis in filio, ac in aliis personis; in filio notitia est appropriate, qa nullius est principiū intellectus, cuius est sapiētia, nisi verbi; ideo verbo appropriate tribuit, quæ tamen est in tribus.

Arguēs Thomistæ; verbū produci intellectione, & intrinsece pertinere ad productionem. 1 August. 15. trin. verbū visio de visione. 2 intellect° cōparat ad verbū, vt pricipium magis propriū, q̄ essentia; ergo notitia pertinet ad verbum. 3 Aug. 7. tr. dicit, verbū est sapientia genita, nō essentia genita. 4 oē absolutū, q communicat filio est substratum dictioni passiuæ filii; ergo & notitia genita. 5 actus 2di vt trāseuntes, pductio dictio passiua, non negāt formalissime à verbo; ergo nec immanentes qui sunt perfectiones, vt sapientia, & notitia; ergo verbū est actus notitiæ. Ad 1 visio de visione in habitu. quia ei° principiū est intellectus, cuius actus est notitia; nō qa sit eius formalis productio; sed psupposita in producente, & cōmunicat pducto. Vel est visio de visione. qa actus intelligentis, nō intelligentiæ formalis. Vel appropriate. Ad 2 intellectus, vt pricipium dicēdi est propriū verbi; non intelligendi, & operandi. 2 intellectio magis propria: at nō essentia verbi, quia actus 2dus, & operatio; vt risibile magis propriū hōi, q̄ esse animal; at hoc magis pertinet ad essentiā. Ad 3 notitia geniti, & sapientia genita, mixte ex pprio,

&

sonæ oĩa intelligunt, est improducta, & ingenita: sed actu intellectus, qui est dictio, & expressio notionalis patris 7 ꝓductio verbi est vt prior cognitione creaturarũ in patre: nã prior est ordo intellectus, & voluntatis ad obiectũ infinitũ, q est essentia; quã ad obiecta ȝdaria. 8 prius natura essentia est in tribus, q̃ creaturæ habeãt esse cognitũ, memoria perfecta, & oĩa requisita ad productionem verbi, & verbum est de essẽtia: nõ de creaturis; nec præexigit creaturas ad sui esse. Prob. 2. q extrinsece, appropriate, & concomitãter. 1 verbum primo, & per se dicit respectũ originis, & exp̃ssionẽ intellectus passiuã à patre dicente; sed in hac productione cõmunicat notitia, q̃ appropriat verbo; ergo ꝓ eo signo, quo obiecta ȝdaria sunt ĩ Dei notitia, verbũ appropriate illa repræsentat 2 origo personæ diuinæ est simplr̃, ordo in cognitione, & respectus ad creaturas est ȝdum quid, & rõnis. ergo prius verbũ est adęquate productum, q̃ sit cognitio creaturæ, & verbum repræsentet illas appropriate. Sequela, qualis est ordo inter Socratẽ, & Platonẽ in habendo humanitatẽ, talis in iis, quæ sequunt humanitatẽ, seu in habẽdo risibilitatem; ergo verbũ infinitũ, quia est essentiæ, creaturæ consequenter; verbum consequenter dicit ordinem ad illas. 3 verbũ, & quæuis persona intelligit intellectu, vt ẽ in seipsa, nõ vt in alia ꝑsona, ergo respect⁹ in rõne declarãtis, & repræsentãtis non cõuenit verbo nisi ap̃ꝓpriate. ℞ Henricus; verbũ est vt notitia dispositiua, & declaratiua producibiliũ ad extra; oĩa per ipsũ facta sunt: at notitia simplex adæquate vna, ac eadem, oĩbus ꝑsonis. C. vnus intellectus infinitus æquè est in tribus; ergo vnus actus formalr̃, & virtute, quo exprimunt, & declarãt oĩa, non est verbo ꝓprius. 2 verbi rõ est esse productũ à patre, non esse rõnẽ declarãtis, q̃ sunt in patre; nec ꝓducẽdi patri, ideo dicit in Euãg. verbũ pr̃is, verbum Dei, non rõ agendi, & dispositiua agendo rũ. 3 verbum nihil ꝓpriũ sibi vendicat nisi productionẽ passiuã; ergo non ꝑtinet ad rõnẽ agendi patris. 4 verbum produci passiuè, nõ est esse rõnem patri agendi actiue. 5 actiue ꝓducere ad extra, & respectus rõnis ad declarare, & manifestare creaturas futuras, & possibiles fundat in actuali notitia, q̃ est in tribus, nõ in verbo, nisi appropriate, qa vi productionis intellectus accipit notitiã, q̃ nata est esse oĩum expressiua. ℞ Thomistæ, verbum est terminus productus per intellectionẽ patris; q̃a cũ fundet eius ꝓductio in notitia, vere declarat, & exprimit q̃ sunt in memoria patris. C. verbum non est formalr̃ per intelligere, sed dicere: nã actus productiuus non est actus intelligẽdi, qui est essentialis, & cõmunis. 2 notitia non hẽt terminũ productũ: sed est vltimus terminus põę 3 pr̃ intelligit essentiã proprie, & distĩcte in se, nõ in verbo producto. 4 verbũ est notitia producta subsistẽs, realr̃ distincta à patre notitia qua pr̃ intelligit non est distincta realr̃. 5 ꝓductionẽ verbi

ꝓcedit origine notitia distĩcta es sentię, q̃ conuenit patri iuxta intelligentiã propriã ingenitã; ergo ex proprietate sui intrinseca nõ est formalr̃ notitia; nec respectũ dicit ad creaturas, nisi rõne absolutè cõnotati, qa ꝑ intellectum ꝓductus, accipit notitiã à pr̃e; nec ex rõne sui dicit respectũ ad creaturas, sed appropriate; qa expressum, & productũ verbũ per intellectũ cõnotat notitiã perfectã, q̃ hẽt respectũ rõnis ad cognita per eã. ideo notitia, q̃ hẽt respectum ad noscibilia, in nõe verbi connotatur, & verbũ ꝑ se importat respectũ originis passiuæ, & appropriate ad creaturas, & ad ea q̃ mẽte, & memoria nata sunt exprimi hinc ars, verbũ, sapientia, imago.

Arguent Henricus, & Thomistæ. August. 6. trin. c. vlt. verbum ẽ ars oĩpotentis, & sapientis Dei plena oĩum viuentiũ; ratio, & ars dicit respectũ ad artificiatũ, ergo & verbũ ad creaturas. 2 idẽ 83. q. q 63 in illud Ioan. in principio erat verbũ, Grecè logos, latine verbũ, & rõ: at magis verbũ, q̃ rõ, quia non solum est respectus ad patrem; sed ad illa, q̃ per verbũ facta sunt. 3 Ioan. 1. verbum erat apud Deũ, & oĩa per ipsũ facta sunt, ergo non tãtũ respectũ ad Deum pr̃em; sed ad facta per ipsum. 4 verbũ sui rõne dicit notitiã declaratiuã; quia competit sibi intrinsece declarare. si ais appropriatè. C appropriatio non ẽ nisi ob conuenientiã appropriati ad proprietatẽ personæ cui appropriat; ergo propriũ verbi est respectus ad creaturas. 5 Thomistæ; verbum in nobis est actualis repræsentatio rei intellectæ; ergo verbũ in Deo repræsentatio eorũ, q̃ intelligit Deus; intelligit essentiã, ꝑsonas, creaturas; ergo repræsentat, & dicit respectum ad creaturas. 6 verbũ ꝓcedit ex memoria pr̃is; sed expressa in memoria de intellectu paterno sunt oĩa in scientia pr̃is, essentia, & creaturæ; ergo verbum declarat patrẽ, & q̃ sunt in notitia patris, ac creaturas. 7 verbũ ex cognitione procedit, & compræhensiuè; qa infinita notitia; at non esset infinita nisi es creaturarũ; ergo ꝑ respectũ ad creaturas. Ad 1 ars, & sapientia, nõ proprie; appropriatè, & analogia, q̃ hẽt ad intellectũ à quo ꝓcedit. Ad 2 melius verbum q̃ rõ, qa rõ non ita dicit respectũ ad pr̃em, vti verbũ; nec ità cõnotat respectũ ad declarata sicut verbũ, q est illi appropriatũ rõ. n. nec respectum propriũ verbi, nẽc appropriatũ significat. 2 verbũ respectũ ad patrẽ dicit, vt ꝓpriũ 2dæ ꝑsonæ; at ad ea, q̃ facta sunt, nõ est vt ꝓpriũ: sed cõmune; nam tota trinitas vniformiter se hẽt ad oẽ aliud à se; appropriat̃ magis verbo, qa notitiã expressã per intellectũ comitat̃ esse declaratiuã. Ad 3 pr̃ agit ꝑ verbũ, non vt rõnẽ formalẽ agendi; sed vt ex principio accepto à pr̃e, quo æq̃ producit cum patre: ita declarat factibilia, qa ei est appropriata notitia, & ad ea, q̃ facta sunt cõnotat respectum. Ad 4 appropriate, & non nisi propter cõuenientiã cũ ꝓprietate verbi, appropriatũ nõ est propriũ: sed conuenientia cũ ꝓprio, propriũ filii est produci ꝑ intellectũ, q cõuenit cum noti-

tia

tia expressa ab intellectu, cuius ē declarare obiecta, q̄ sunt in memoria. Ad 5 in nobis est actualis repræsentatio, quia necessitate, & indigentia intelligendi productū; in Deo fœcunditate productionis, nō necessitate operationis, & est per se subsistens. 2 cū si verbū esset expressum de notitia vt Thomistę, esset de essentia, vt obiecto intellectui patris; nō de aliis, qa verbū nō est verbū creaturæ, sed Dei; prior est ordo, diuina intellectus ad obiectū suū, & ad intra, q̄ ad extra, & obiectū 2dū; ad verbum est vt ad terminum infinitū; ad creaturas, vt ad finitū; 3 ex Scoto igit̄ notitia q̄ pſupponit̄, vt essentialis in p̄re ad pductionē verbi, non est nisi essentiæ & prius nāra intelligentia est in tribus personis, q̄ creaturę hēant esse cognitū; nec ē de lapide, vt cognito, sed de essentia. Ad 6 scientia patris, q̄ præexigit̄ est ad essentiā, & obiectum primū, & ordo ad terminum infinitū; non ad obiectū 2dum, & creaturas. 2 in scientia patris primo signo nō sunt intelligibiles creaturæ; nec esse possibile creaturæ est ante verbū. 3 tñ virtute, actu primo, & habitu sūt creaturæ in memoria patris ante productionē verbi. Ad 7 ad essentiā pcisè notitia est infinita, adæquata, cōpræhēsiua; nec creaturæ addūt, aut spectāt ad notitiā cōpræhensiuam Dei.

An verbum sit patri proprie ratio causandi ad extra. 6

VErbū à memoria patris pductū, ad patrē hr̄ relationē realē; ad creaturā, & alia extra se relōnē rōnis; declarare cōpetit producenti principiatiue, sicut in nobis cōpetit memoriæ effectiue; pater declarat non formalr̄, sed principiatiue, in quātū cōmunicat verbo notitiā actualē infinitā, q̄ verbū actualr̄ declarat; quęrit̄, an verbum sit rō, & virtus agendi patri ad extra. Certū; primo instāti nāre est ordo originis, intellectus, & volūtas, tā actus intelligendi, & volendi, quā producendi, & spirādi, circa essentiā, & primū obiectū ad intra; prius q̄ circa possibilia, creaturas & res ad extra; nā motio ad terminū infinitum, & necessarium, nāralr̄ pcedit motionē, & actionē ad terminum finitum, & contingentē opera ad extra, tàm in esse simplr̄, q̄ in esse cognito supponunt esse in psonis: ideo respect' ad extra cōmunis, vnus & in tribus; nec prius à patre q̄ à filio, aut sp sancto: sed æq̄ primo à tribus eadē actio, & vna virtus; esto pr̄ agat à se, verbum à patre, sp. sāctus à patre, & filio.

Dico. Verbū non est patri rō formalis causādi ad extra. 2.d.1.q. 1quodl 8 ar.1.c Henricum, verbum, & sp. sanctū esse rōnes practicas Deo agēdi, & causādi. Pro. Au.2.tr.c 5. vna opōne triūs oīa creāt̄. 3.triu.c.6 voluntas Dei prima, & sūma causa oīum. 4. ca.21. pater. filius. sp sāctus, vnius eiusdēq̄ substātiæ, Deus creator, trinitas, & oīpotens inseparabiliter operat̄. 6.c.14 vnū pricipium, vnus creator, & vnus Deus; ergo vna formalis Deitas, vna voluntas, vnus creator, vna rō causan-

di in eis. 2 Verbũ,& sp. sãctus personæ vt pr̃;ergo nõ sunt forma, & rõ agẽdi. Sequela; suppositum est incõmunicabile vt quo, & vt ꝙ; rõ agendi est forma agentis, qua agẽs ex actu primo exit in actũ 2dum; vt ignis calore, vt rõne formali calefacit,ẽ forma qua in esse calefactiui ponit;rõ forma lis agendi est in agente, vt actus q dat sibi esse. 3 si Verbũ,& sp. sãctus rõnes formales causãdi, pr̃ nõ esset formalr̃ creator; sequela, ꝙ nõ est in actu per illud,ꝙ ẽ rõ for malis agẽdi, non agit formalr̃ illa actione; pr̃ non est formalr̃ verbi, aut sp. sãcto, ergo non creator formalr̃. Minor; quo res est, agit; verbũ,& sp. sanctus sunt supposita, & ipsa subsistũt, ergo nõ rõnes essendi, aut agendi. 4 oẽ agẽs intellectu, & volũtate ẽ actu formalr̃ sua notitia, ac voluntate; pr̃ non est actu ꝑ verbũ, aut sp. sancto; ergo nõ creat verbo, aut sp. sancto. Minor; verbũ,& sp. sãctus nõ ꝑficiunt notitiã,& amorẽ, seu voluntatẽ requisitã ad creãdũ; nã notionalia nõ addũt perfectionẽ essentialibus. 5 ad causãdũ sufficit sũma sapiẽtia, infinita põa in supposito conueniente, sed perfecta est, & eadẽ in persona pr̃is, vt in tribus, ergo nõ verbũ rõ agẽdi patri. Minor, in patre æq. perfecta causa respectu reiũ, vt ĩ tribus; secus tres ꝑfectius vna: oĩs notitia in filio est à patre, ab his ẽ à pr̃e, non addit nisi respectum originis, respectus nõ est rõ causãdi; ergo perfecta rõ in patre vt in tribus 6 verbũ, & sp. sãctus nõ ꝑficiunt notitiã essentialẽ,& amorẽ, seu voluntatẽ reqsitã ad creãdũ; prima persona nõ posset ꝑ intelligi perfecta nisi ꝑductis aliis; tres simul maiorẽ dicerent perfectionẽ, q̃ solus pater. 7 si notitia genita esset rõ formalis practica patri ad agendũ, pater esset sapiẽs sapiẽtia genita, ꝙ negat August 7. tr. c. 1. 2. 3. si saperet verbo, esset verbo; nã esse, & sapere idem in Deo; verbũ est suppositũ nullius est actus, aut rõ. 8 eodẽ actu causant pr̃, & filius; ergo nulla rõ ꝓpria filio. Antec. Ioa. 5 q̃cumq. ille fecerit, hæc & filius similr̃ facit; ergo pater, & filius nõ sũt agens, & rõ agendi, nec causa, & rõ causãdi; rõ agendi non agit, ẽ quo agit; at eadẽ numero vis causandi, nec minus perfecte, q̃ pr̃. 9 nõ se hñt in agendo, vt duæ causæ partiales eiusdẽ rõnis duo trahẽtes nauim, nec alterius, vt intellectus,& obiectũ, vbi neutra cõplete facit, & vna coagit alteri; sed filius agit sicut pr̃, & vtriusq. vna actio, nec vt duæ causæ totales, sed vna, & eadẽ numero ex vnitate prĩcipii formalis. 10 rõ ꝓxima causãdi intellectus, & voluntas, vel actus eius, triũ personarũ idẽ intellectus, vna volũtas, inseparabilis operatio; voluntas Dei prĩũ est, & summa oĩũ causa, Au. ergo vnũ suppositũ non est forma r̃ per aliud, ita nõ ẽ rõ agendi alteri. ℞. Henricus; tres creãt non per notitiã simplicẽ, & amorẽ simplicis cõplacentiæ, vt ꝑ principia immediata; sed notitia practica, & amore practico inclinante ad opus, verbũ,& sp. sãctus sunt notitia, & amor; ideo rõnes ꝑducẽdi, vt calor calefaciẽdi; tres creãt q̃ hñt cõmune verbũ, & amorem

em pr incipiū formale ꝓximū, pr à se, verbū à patre, & sp. sāctus ab vtroq. quia pater dicit verbū, pater, & verbum spirāt amorem vt vnū oīno, quia vna notitia intellectus & vno amore perficit volūtas. C. pater nō hēt verbū, & notitiā genitā vt formā, & rōnē agēdi; nec per identitatem, qa suppositū distinctū, & correlatiuum ergo vt verbū est res producta, non rō agēdi. 5 verbum non est vt forma, vel actus hentis, aut idē ipsi patri dicenti; ergo nō est rō, & priñū quo, sed suppositum q. 3 si personæ sunt in se inuicē per circūincessionē, & vna est in alia, vt subsistens in subsistente per intimā p̄sentiā in identitate nature nō vt vna sit rō agendi alteri; sed vna eadē rō in tribus. 4 vna voluntas patris, & filii; ergo inseparabilis operatio, ergo eadem rō p q̄ res creāt in illis. 5 in quauis eadē pōa numero, idem obiectū, idē actus, ergo eadem causalitas; nā causabile de se possibile esse, & non esse; ergo a rōne perfecta, oī pōa perfectio, & pōa, ac facultas agendi ad extra cōmunis, nō ꝓpria verbo. 6 eadem voluntas in tribus prius, quam res causentur; ordo ad extra supponit esse ad intra, ergo in quauis est vt rō formalis, nec maior rō in vna, quam alia; nec suppositū tribuit rōnem causalitatis ipsi rōni formali agēdi, sed ipsū hēt rōnē formalem. 7 potius verbū subauthoritatiue accipit à patre rōnem agendi, vt accipit voluntatem quā sit patri rō agendi; nā vt originem hēt à patre, ita & rōnem agendi; nā in quo hēt principium, hēt et ipsum agere, hinc Isai 5. non pōt filius à se quicqam facere. Opera q̄ ego facio, ipse facit.

Arguet Henricus. 1 notitia, & amor in Deo, vt ꝓcedentes sunt rōnes practicæ; ergo verè verbū sibi appropriat rōnē causādi. Antec. simplex notitia, & amor simplex non dirigunt ad opus, ergo notitia, & amor practice, vt sunt verbum, & sp. sāctus, sunt rōnes agēdi. Sequela; verbum se hēt vt ars, idea factibiliū; hīc August. 6. trin. c. 9. ars patris plena oīum rōnum viuentiū 2 sapientia tribus cōmunis est speculatiua, vt ꝓpria filio est practica; ergo hæc rō agendi. Sequela; in creatis notitia speculatiua, & amor respondens, non sunt priñū operis; sed sapientia, & amor practice; sed notitia essentialis est speculatiua, vt in verbo est practica; nam verbū est ars, & notitia declaratiua eorum, q̄ pater cognoscit; amor vt in patre est simplicis cōplacentiæ, vt in spiritu affectiuus, & inclinat ad opus; ergo verbū est rō agendi ad extra, vt & sp. sāctus per voluntatē. 3 Artifex simplici intuitu primo respicit formā operis, inde ordinat, & disponit; primo cō placet sibi simplici affectu, inde practice afficit ad ꝓductionē; ergo Deus notitia, & amore simplici non ꝓducit, sed verbo, & spir. sācto, in quibus notitia, & amor practice, & vt rōnes agendi inclinātad opus. Sequela; vt forma nō est priñū vt absoluta perfectio eius in quo est, sed vt dicit ordinē ad effectū, ita sapiētia in Deo, non vt perfectio absoluta, sed vt ordinem hēt ad productionem; in

in filio est ꝓducta, & genita; ergo in filio rō agendi. 4 philosophi gentiles, ignorātes verbum, & amorē productū, dixerunt mūdū a Deo, & causas necessitate naturali determinari ad agendum, & modum agēdi; ergo verbum, & sp. sanctus sunt rōnes, & determināt modum agendi per notitiā, & amorem libere ad extra; nā ꝓductio extra supponit productionem personarū ad intra, vt ē principium, & rō formalis immediata creaturæ. 5 creaturæ necessario ꝑexigunt verbū in rōne causæ, Ioa. 1. Verbum erat apud Deū & oīa per ipsū facta sunt. August. 15. trin. c. 15 nulla creatura pōt esse nisi per ipsum, per ꝙ facta sūt oīa. 6 pater nō prius origine extra se agit, quā filius; ergo à filio hēt, ꝙ agat; nā expectat verbū vt agat; secus vel filius nil extra se ageret; vel pr̄ si prius causaret, idem bis esset causatū: nā ageret à se prius origine, ergo prius esset causatum à patre; ergo filius nil causaret, vel causatum causaret; ergo melius vt verbum, & spiritus sint rōnes agendi. Ad 1 notitia, & amor vt producunt creaturas, cōmunes, essentiales nō formalr̄ verbū, & sp. sāctus vt rōnes agendi. 2 non sunt ꝓprietates ꝓductorū, q̄ per se subsistūt, nec rōnes agendi: sed tm̄ appropriatæ vi processionis intellectus, aut voluntatis. Ad 2 in Deo vna simplex notitia æque in tribus siue in actu primo, siue in actu 2do exercito, speculatiua, nec ꝓprie directiua actus volūtatis, quia intellectus appræhensiuus rectitudinis, & volūtas seipsa regula agibilium. 2 si practica per respectū ad productum dici pōt; id tñ ꝙ nomine principii, & pōē signatr̄, ē rō absoluta; qa non minus formale pricipium agendi est absolutū, q̄ terminus, nā formale est in quo producens assimilatr̄ ꝓducto; notīa ergo vt rō agēdorū, nō est verbum. imo in Deo rō agendi, seu notitia vt pricipiū formale creaturæ, nō est respectus, sed consegr̄ ad esse creaturæ relō rōnis in Deo. Ad id, verbū ars, & idea. ℟ ideæ æque in tribus; appropriate verbū est ars, & sapientia pr̄is, rōne suæ originis, cui cōpetit ꝙ sit notitia ꝓcedens à memoria; lumen de lumine, sapīa de sapīa, ars de arte, Aug. 7 trin. ca. 1. Ad 3 notitia vniuersalis, & particularis æq̄ practica, aut speculatiua; nā conclusiones practicæ non possunt reduci in principia speculatiua 2 falsū, ꝙ notitia rerum in patre sit vt ars in vniuersali, in verbo vt ars in particulari: nā eadem forma. r̄ notitia, appropriate tm̄ in patre rōne memoriæ dicit habitu; in verbo, qa producta & expressa dicitr̄ notitia, & intelligētia. Ad id forma agendi non ē absoluta ℟ si terminus ē esse absolutū, ita formale principiū; nā si calor est pōt, & vt sic respectʼ; tñ hoc ꝙ importat in rōne principii actiui est absolutū. Si obiectum visus est relatiuum, tñ substratū illi relationi, per se obiectum est in se absolutum, vt visibile; rō ergo agendi non ꝑcise respectus: sed ꝓximū fundamentū, & est forma absoluta; notitia in pr̄e si non dicit respectū ad factibilia, nec vt in filio, nā nullus respectus

spectus est ad tres psonas, ad verbum tm̄ appropriate. Ad 4 si vna persona in Deo, adhuc pōa agendi ad extra. Ric c.3. tri. 2 res nō pēdent à Deo vt trino, sed vno, August. 5. trin. c. 14. Philosophi nec Deū trinum, nec modum agendi liberè noscūt, nec verbū, & sp. sanctus rō agendi; imo ita liber in se, vt in tribus. Ad id, productio ad extra supponit personas ad intra; quia personæ spectāt ad obiectū primū. & necessariū, creatura obiectū s̄dū, & vt terminus contingēs; Philosophi in errore, suspicantes, Deū non fore immutabilem, si libere ad extra ageret, quasi ab aliis à se penderet; ab obiecto extra se posset Deus cogi ad agendū. Ad 5 p̄exigunt verbū vt causā, qa ordo originis ad intra p̄it: nō qa verbum sit rō agēdi patri; nā ita perfecta causa p̄r solus, vt tres simul, & vna causalitas. Ad id prius origine ē p̄rat ad causādum ad extra vna actione, nulla est prioritas. 2 prius, & posterius spectat ad ordinē originis inter psonas; non ordine causādi ad extra, vbi vna vis; nec prius p̄r quā verbū, aut sp. sanctus. Ais prius origine pater intelligit creaturas quā filius, qa pater à se, filius à patre. ℟ prius origine negat verbū agere a se, non agere simul cū patre, nā est verbum, cum creat pater. 2 negat modum agendi authoritatiuè, quasi ab alio non acceperit; nō qa eodē instāti in quo pater, non simul, & eodem actu, non producat verbum creaturas, à se, & ab alio fundat originē inter personas, non ordinē creādi, in hac n. virtute sunt vnū, tres creātes, vnus creator. Ais ordinē hēnt in hēndo virtutē creādi, ergo & ad creare, & p̄ducere ad extra. ℟ accipere ab alio notat originē, & p̄ductionē ad intra; vbi oppositio, distinctio; ad agere ad extra nō sunt vt oppositi termini; sed vna virtute agūt; ideo nec prius pater, sed vna pōa, vna rōne, vno actu, vno pricipio ad eūdem terminum. Ais prius origine pater intelligit creaturā, quā filius, qa pater à se. ℟ Scot. 2. d. 1. F. G. H. ordo originis ī personis est simpl r; ordo q̄ pater prius origine intelligat, est s̄dum qd; quia eodē instāti quo pater intelligit, & producit ad extra; in filio est intellectus idem, & memoria; nec est origo, ideo quo signo pater, et filius agit, & q̄ pater facit, hæc & similiter filius facit.

An imago in diuinis conueniat filio, & sit nomen personæ. 7

IMago sumi pōt; vt sola p̄portio rep̄sentātis ad repræsentatum; sic species obiecti est rō repræsentādi illud pōæ; imago Cęsaris. vel vt similitudo nāralis in essendo per imitationē eius cuius est imago; sic hō imago trinitatis faciamus hoīem ad imaginē nostrā, Gen 1. imitaf Deū in vnitate essentiæ, & trinitate; in mente est memoria, q̄ gignit notitiā, intellectus, qui recipit notitiā, & voluntas au:orē; ideo imago in nobis, non tm̄ in actibus primis, vt intellectus, & voluntas, quia sic consubstātialitas, non origo; nō in solis actib. s̄dis, vt intellectio, & volitio, quia origo, non consub-

substãtialitas; sed in primis, vt sũt sub actib. 2dis; sic consubstãtialitas, & vera origo, memoria gignit notitiã, & voluntas amorem at rõ hæc imaginis si repræsentatiua est solum imitatione eius cuius est imago. ideo dat perfecta imago, q̃ ẽ simplr in essendo, 2dũ oĩmodam adæquationem, & perfectionem entitatis, & hec in nulla creatura est respectu Dei; vt nulla adæquata in esse cũ Deo, ita nulla perfecta imago in summo gradu similitudinis entitatis. Ad hãc perfectissimã imaginẽ requirit non tm̃ similitudo imitationis, vt in anima vnitas essentiæ, distinctio in põiis, origo in actib. nec tm̃ similitudo perfecta quouis mõ adequata in esse, sic sp. sãctus esset imago patris: sed perfecta similitudo nãræ adæquata vi productionis nãralis formalr; sic tm̃ filius est similis in eadẽ nãra, & formali vi productionis nãralis in perfectam similitudinem, & adæquationem naturæ.

Dico. Raõ imaginis vere, & ꝓpric soli filio conuenit, & est nomen personæ. ex 1. d. 3 q. 5. & 9. d. 10. q. vn. 2. d. 3. q. 9. N. Prob. Colos. 1. est imago Dei inuisibilis. sap. 7. imago bonitatis illius. Ioan. 14. qui videt me, videt & patrẽ meũ August. 6. trin. ca. 2. solus filius est imago patris. Bern. ser. 8. in cant. imago verbum, anima ad imaginẽ. Greg. 5. mor. filius patris imago. Ambr. 1. fid. c. 4. imago, quia in eo plenitudo virtutis patris. Cirill. 1. Thesauri c. 1. verbum increata patris imago. 2 rõne. solus filius à patre procedit, vt adequate similis in nãra, vi suæ productionis; ergo solus filius propriẽ patris imago. Sequela; imago postulat similitudinẽ in nãra vi originis. Antec, solus filius procedit vt natus, sp. sanctus vt datus, filius per intellectũ est nãliter similis, non sp. sanctus, q. productus per voluntatem. 3 solus filius tã in esse adæquate, quã repræsentare ꝑfecte similis; ergo in eo perfecta rõ imaginis. Ant. hẽt perfectã vnitatẽ essentiæ, & est nãlis expressio sui à patre. Seq̃la; ad perfectã imaginẽ, vt sit repręsentatiua totius, & vt sit realis origo, & nãlis ꝓductio ordinata ad repræsentãdum adæquate; nã ab illo nãliter procedit, & ad patrem realiter refert, & adæquate vnitas perfecta essentiæ, & nãlis expressio patris ẽ ergo perfecta imago. 4 vestigium repræsentatio partis, equus trãsiens super pulueres, impressio relicta ex pedib equi vestigium; nã arguitiue cognoscit, trãseuntem fuisse equũ, non hoẽm; põt esse totius confuse, si totum corpus esset impressum pulueri, tota impressio relicta vestigium, aut imperfecta imago, quia confuse, & in alio, cedens; nec totum immediate cognoscit, sed arguitiue, tm̃; ideo per vestigium noscit illud cuius est, vt pars totius, & totum indistincte, & arguitiue, ita quæuis essentia creata repręsentat Deũ sub rõne vestigii, qa repsentat Deum 2dum conceptus cõmunes, non speciales, & appropriata, nõ propria repsentat; nãra aũt intellectualis, in qua vna essentia, distinctio in põiis, & origo repsentat trinitatem, ideo aliqua creatura hẽt rõnẽ imaginis: at hęc

non est perfecta adæquate, & in essendo; sed in repræsentãdo trinitatẽ, vt mediũ cognitum, ad differentiã vestigii, quod est similitudo partis, aut totius confuse; ergo perfectissima imago in essendo repræsentando adæquate est solus filii. 5 rõne diuinæ nãrę vt communicatæ à patre per intellectum, hẽt totum esse patris repręsentatum adæquate in filio; ergo vera rõ imaginis. Sequela, sola essentia dat absolutum esse, nõ respectiuum; sola ralatio dat distinctionẽ, non similitudinẽ, & perfectã ęqualitatem; ergo ab essentia, & relatione processionis nãlis per intellectum hẽt æqualitas, & distinctio; esse absolutũ & respectiuum; totum esse repræsentatũ, & cuius est repræsentatio, similitudo, & realis distinctio imago, & cuius est imago, filius, & pater; duo .n. spectãt ad perfectã imaginẽ, esse productum ab alio, & perfecte similem; hoc ab essentia, illud à relõne, & origine; hîc August. 83 q.q. 74 vnum ouũ simile alteri, non imago; quia nõ ipsius, nec ad eius imitationẽ productum. Sp. sanctus est productus, at non nãliter similis; qa pcedit vt datus, non natus; voluntate, non intellectu; proles intellectus est similis, non voluntatis nisi in Deo vbi amor est subsistẽs Deus, & persona; ideo spiritus nõ imago, qa vi productionis, non est similis.

Arguet Durãdus d. 26. q. 3. filiũ dici imaginem tñ appropriate; qa vi suæ processionis similis. 1 imago relatiue dicit ad illud cuius similitudinẽ gerit, & ad quod imitãdum facta est; sed in vna persona respectu alterius non est propriè similitudo; ergo non ratio imaginis. Minor, realis similitudo exigit distinctionẽ extremorum informa sẽdum q̃ aliqua sunt similia; in diuinis psonis summa vnitas, & identitas essentię; ergo origo, & distinctio, non realis similitudo, & rõ imaginis, nisi appropriate. 2 imago est aliquid productum ad imitationem eius cuius ẽ imago, filius non est ad imitationẽ, & similitudinem, qa imitatio, & similitudo cadit à perfecta æqualitate, & idẽtitate. 3 creatura facta est ad imaginẽ, & similitudinẽ Dei, Gen. 1. faciamus hominem ad imaginẽ, & similitudinẽ nostrã, ergo non verbum. 4 imago est oẽ productum simile in nãra producenti, sp. sanctus similis, & æqualis, vt filius; ergo et imago. hîc Bas. & Damasc. concedunt sp. sanctum esse imaginẽ patris, & filii. Ad 1 ẽ vna natura communicata plurib. realiter distinctis, hîc vere realis similitudo et si substãtia vna; æqualitas esto vna magnitudo; similitudo quia vna, & eadẽ perfectio. Ad 2 impropriè, ad cuius similitudinẽ aliq d fit, vt artifex per ideas; non perfecta q̃ totaliter, adæquate, & per essentiã. Ad 3 creatura similitudo ad imitationẽ alterius; verbum ẽ ipsum met esse simile. 2 similitudo cadit, quæ est imitationis, non quæ est cum æqualitate, & identitate. Ad 4 non vi productionis & originis naturalis sp. sanctus similis, vt verbum, intellectus proles est naturaliter similis. 2 spiritus sanctus similis ĩ eadẽ natura:

at non productione naturali.

An verbum Dei sit ars, lumen, sapientia, virtus, & visio patris. 8

QVæuis persona, vt creatrix, ita artifex, lumen, virtus, & sapientia; nã hæc essentialiter in Deo ex nãra rei, & communia tribus. oĩs persona simplex ĩ qua non differt hẽns, & q̃ hẽt; abstractum, & concretũ, vt hẽt sapientiã, artem, visionẽ, ita ars, sapientia, & virtus dici põt. At notionalr̃ pro persona verbi, tm̃ appropriate, quia vi, & mõ suæ processionis, vt procedens ex memoria patris sibi conueniunt, q̃ pertinẽt ad intellectum, visio, lumen, ars, sapientia.

Dico. Verbum appropriate ẽ ars, sapientia, lumen, & visio patris, q̃ essentialr̃ sunt cõmunia tribus. Scot. quodl. 1. art. 1. 8. in fine. & 1. d. 8. q 3. 4. d. 32 d. 39 sapientia vt perfectio simplr̃ triũ. & 1. d. 5. E. fili⁹ est sapientia de sapientia; vbi accipit sapientiã notionalr̃, pro hypostasi, & persona, quæ p̄cedit intellectu. Prob. Aug. 1. trin. c. 1. filius sapientia, & lumen patris, lumen de lumine, & idẽ lumẽ sapientia de sapientia, & vna sapientia; ars de arte, & vna ars, ergo sapiẽtia lumen, ars appropriate est personæ, q̃ est per intellectum. 2. 1. cor. 1. prędicamus Christũ Dei virtutẽ, & sapĩam. 3 voces istæ si absolutæ, essentiales, trib. cõmunes; appropriate sunt filii, cui vi processionis intellũs conuenit sapĩa, ars, lumen, visio, notitia. 4 relatiuũ non construitur cũ aliquo in quo est natũ terminare relõnẽ, nisi vt suo correlatiuo; vt non rectè equus est filius hoĩnis, qua est filius, & est hoĩnis vt dñi, & possessoris; sed in rõne relatiui, vt patris; ergo filius est sapĩa patris, hoc est sapĩa genita à patre; nã pater, & filius sunt correlatiua; ergo sapĩa, lumen, ars, visio appropriate sunt filii, aut verbi, cuius ẽ produci per intellũm. 5 filius non est sapĩa patris, lumẽ aut visio, vt essentialr̃ accepta; nã sapĩa vt in tribus & communis non est rõ propria personæ; nec pr̃ est formalr̃ sapiens sapĩa genita, sed essentiali, & quæuis p̄sona sapit sapĩa absolute, non relatiue; pater quicquid hr̃ formalr̃ à se, non a filio; ergo tm̃ appropriate. 6 sapere est actus essentialis, ingenitus, improductus; ergo nequit dici genita sapĩa, nisi appropriate. 7 sapĩa in se non generar̃, tñ supponere põt pro genita persona ſdum illã habitudinẽ in qua constituit cum correlatiuo terminãte suã relationem; ergo põt dici sapĩa patris, esto sapĩa nõ sit genita. 8 filius est sapĩa genita: at non est sapiens sapientia genita, sed ingenita: nã sapĩa, q̃ denominat patrem, filiũ, & sp. sanctum est ingenita, & vna numero; sapĩa vt genita est notionalis, nec propriũ filii formalr̃ inexistit pr̃i. Demum filius non est essentialis sapientia patris, visio, lumen, aut ars, nec est vera, nisi appropriate, aut identice, qa adiectiuũ additum substãtiuo, ponit suũ formale significatũ circa illud, specificat, & determinat illud: at sapientia est substãtiuum, ergo essentialis sapientia pro nulla persona

sona determinat, hinc Aug. lib. 83. qu. q. 23. si admittit hāc pater est sapiēs sapīa genita; tn̄ illā tractat primo retract. c. 26. & l. 6. tri. c. 1. & 2. lib. 7. c. 1. & 3. 15. c. 7. ergo vt pater non est sapiens sapientia genita, nec filius est sapientia patris nisi appropriate; quia procedit de memoria patris, ad q̄ pertinet lumen, visio, ars, & notitia omnium.

Argues 1. Verbum non est sapientia, q̄ tribus cōmunis, ingenita, essentialis; ergo nec sapientia patris. Sequela; à negatione partis ad totū, à quo filius accipit sapientiā, non dat esse sapiens, à patre accipit; ergo non est sapīa patris. 2 est sapiens verbū sapīa ingenita, vt principio originis, vt formali sapientia genita; ergo nō formalr̄ sapientia patris ingenita. 3 pater non est sapiens sapīa genita, ergo filius non est sapīa patris: nā vt filius sapientia patris; ita pater esset formalr̄ sapientia genita, q̄ est filius; oppositorū rō vna. 4 si filius sapientia, & ars patris, ergo formalr̄ inexistens patri; vt verbū mentis ꝓcedit à mēte, & formaliter constituit, ita filius esset forma patris, & sapientia inexistens patri. Ad 1 Antec. sumit sapientiā essentialiter, quæ est in verbo, non est formaliter verbum; conseq. est quo ad appropriata, sic afficit personā. 2 ē sapientia genita, vt principio formali: at sapīa patris, vt principio originis. Ad 2 sapīa ingenita materialiter verbū est sapiens: at formalr̄ sapientia, q̄ est cōmunicata per generationē. 2 notionaliter sumpta sapientia, vt principio originis est ingenita memoria patris, vt termino originis est genita. Ad 3 non est sapiens sapīa genita, vt principio formali; sed notionalr̄ vt principio originis ē à quo filius accipit sapīam, & ita filius sapīa patris. 2 filius sapientia patris extrinsece, denominatione sumpta ab intellectu, vi cuius producit, & communicat sapientia: ita per oppositū pater sapīa genita, quia generat filiū effectiue, cui appropriate est sapīa. Ad 4 filius formaliter persona subsistens, & suppositum per ꝓductionē intellectus, nō sapīa inexistens patri: nā hæc est essentialis, communis, ingenita. 2 formaliter sapīa patris, vt dicit habitudinē originis, & terminus est productionis intellectus, nō vt formalis possessio, seu vt forma inhærens patri. in nobis verbū accidens, inhæret, ex indigentia procedens, ideo terminus originis, & informat: in Deo verbum subsistens, terminus fæcunditatis, nō forma, qua pater intelligit; ideo hr̄ esse productum distinctum à patre, nō aliquid patris, vt patris.

DE PERSONA SPIRItus Sancti. Tit. XXV.

An spiritus sanctus sit nomen personæ.

NOmen spiritus à spiritualitate pcise dicit nōtam intellectualē, & spiritualē corpori oppositā; sic anima spiritus vadens, & non rediens, psal. partes subtiles, & vitales, spiritus meus attenuabit, Iob Angelus, qui fa-

cit Angelis suos spiritus, Dauid. Deus essentialr̃ vnus, spiritus sũmus, spiritus est Deus, Ioa. 4. Sed à spiratione, seu passiua processione, ab actu voluntatis, cuius est spirare; sic spiritus est procedere per modũ spirati; spiritus à suo adiacente, & adiectiuo, seu à spiritualitate, vox est cõmunis trib. at substantiue sub rõne subsistentis, à spiratione, & proprietate personę spiratæ per voluntatem, sic est nomen tertiæ personæ, q̃ est amor productus, spiratus, spiritus subsistens.

Dico. Nomen sp. sanctus est personę, nõ p̃cisè à spiritualitate: sed à passiua spiratione, & processione per voluntatẽ, qua amor spiratus est per se subsistens, vox hypostasis ac tertiæ personæ ꝓpriũ 1. d. 18. E. d. 12. q. 1. D. 4. d. 3 q. 2. ar. 3. Prob. matt. vlt. propriis nominib. Saluator exprimit personas, in nomine patris, & filii, & sp. sãcti 1. Ioa. 5. tres sunt in celo, pater, verbũ sp. sanctus. 2 spiritus à spiritualitate vox cõmunis trib. & essentialis; tñ à spiratione, & ꝓcessione per voluntatẽ, ab amore spirato, dicit personã, & terminũ intrinsecum illius processionis. 3 à spiratione sp. sanctus, vox est relatiua ad spiratorẽ; ergo terminus est realis ꝓductionis, notat hypostasim, & proprietatẽ personę. 4 tertia persona spirata, subsistens est, & substãtiue sumi dẽt: at terminus spiratus est vt adiectiuũ, & per modum adiacentis; ergo rectius substãtiue, & per modum subsistentis tertia persona sp. sanctus dicit. 5 Voluntas communis patri, & filio sub actu volendi, & amoris, prius est, q̃ sub actu spirãdi; ergo prius volita, & dilecta essentia, q̃ sp. sancto cõmunicata; ergo amor concors, impetus, halitus, impulsus amoris, si non sit productio formalis vt Thomistæ, est in voluntate ãte ꝓductionẽ, & volitus, & amatus, sit spiritus, & volita, & dilecta essentia sit cõmunicata, hinc recte spiritus amor spiratus dicat. 5 vt duo spirãtes adiectiue, sunt vnus spirator substantiue; ita persona spirata adiectiue, recte substantiue spiritus dici pot. 6 spiritus est nomẽ personæ, spiratus nomen adiectiuũ, & potius rei adiacentis; ergo potius nomine substãtiuo subsistẽte, à patre, & filio spiratus dicit spiritus sanctus.

Arguent aliqui Thomistæ. 1. p. q. 36. ar. 1. nomen spiritus ex se cõuenit tribus, accomodate tertiæ personæ: 1. Aug. 5. tri. c. 11. vt sp. sanctus ꝓcedit à patre, & filio; ita nomen vtriq. personæ cõmune datũ est illi. 2 ibidem c. 2. relõ patris, filii, & sp. sancti, spiritus ẽ; q̃ magis apparet in hoc nomine donũ, qua spiritus; ergo donũ ꝓprietas sp. sancti. 3 spiritus ex se dicit halitũ, impulsũ, impetum. ezech. 1. vbi erat impetus spiritus ergo nõ propriũ sp. sancti. 4 spiritus non est nomen relatiuũ; ergo non personæ, q̃ est relatiua. Ant. spiritus à spiritualitate vna vox ẽ absoluta, à spiratione dicitur spiratus à spirãte. 5 à spiratione actiua personæ spirãtes non dicũtur spiritus; ergo nec à passiua spiritus, potius spiratus. Ad 1 spiritus à spiritualitate nomẽ cõmune, ab amore spirato est ꝓpriũ per-

personæ. Ad 2 non vt proprietas personæ, sed vt apparet eis, quibus daſ. nã vt donũ daĩ, ẽ per reſpectũ ad creaturã, at connotat proprieta ẽ ſpiritus ſancti. Ad 3 vt impulſus põt actiue, & paſſiue accipi ita ſpiritus pro ſpirãte, & ſpirato: at ſpiratus mag.s ſpirit⁹, & ſpirãs ſpirator vocãt, qa ſpirãs & ſpiratus nomina ſunt adiectiua, ſpirator, & ſpiritus nomina ſubſtãtiua; ſpiratus non notat pſonã productã, per modũ amoris ſubſiſtentis; ſed põt concipi vt accidens: at ſpiritus eſt vt perſona pcedens per modũ amoris à perſonis ſpirãtib. ſeu ſpiratore. Ad 4 ſpiritus à ſpiratione vox eſt relatiue, & ſubſtãtiuè ad ſpiratorem, vt.n. adiectiue ſpiratus ad ſpirãtẽ ita ſubſtãtiue ſpiritus ad ſpiratorem. Ad 5 ſpirãs & ſpirator adiectiue, & ſubſtantiue ſe tenent actiue, ſpiratus, & ſpiritus adiectiue, & ſubſtantiue, & quia nomen pſonæ eſt ſubſiſtens recte ſpiritus à paſſiua ſpirat.one.

An donum sit proprium nomen personæ, vel appropriatum spiritus sancti. 2

DOnum dicit qaptum eſt libera ĩ donari, & concedi quo ad vſum, & fruitionem, ſp. ſãctus procedens per voluntatem cuius eſt amor, recte donũ appropriaſ illi, & amor ex vi proceſſionis; inter oĩa dona dantis, primũ ꝙ dat, & quiſq. dare põt eſt amor primum bonũ & primũ donũ, nihil n hẽt rõnem doni, niſi quia cadit ſub actu amoris; non.n. roſa, anulus, gẽma hẽnt, aut merẽtur nomen doni, niſi quia amore, & voluntate dantur. At ſi donũ, vt qd eſſentiale per ſe ſignificans reſpectũ ad creaturã, donũ non eſſet niſi per ordinem ad creaturã cui dari põt, & aptum cõcedi; nec donũ eſt intra, ſed extra; nã ad intra quæuis hẽ perfectũ eſſe, & neceſſe eſſe; nec donũ eſt, niſi inquãtum datur eis, quib. daſ. Donũ ergo qd eſſentiale eſt, per ſe ſignificans reſpectum ad creata; connotat proprietatẽ perſonæ ſp. ſãcti, per reſpectũ ad virtutẽ ſpiratiuã per q̃ producit amor infinitus, ſpiratus à patre, & filio, & ob amorem illi communicatum.

1 Dico. Donũ per ſe eſt nomen eſſentiale trib. cõmune; tm̃ rõne cõnotati, appropriate notio eſt, & proprietas ſp. ſancti, q vi proceſſionis procedit per voluntatem, cuius eſt amor, quo oĩa dona donãſ. Scot. 1. d. 18. E. Prob. ꝙ per ſe ſit vox eſſentialis. 1 ſcriptura ſæpæ donũ quo ad ſignificatũ formale per reſpectum rõnis ad creaturas exprimit. Ioa. 14 ad eũ veniemus, & manſionẽ apud eũ faciemus. Rom. 5 non ſicut delictum, ita & donũ. Ioa 10 ꝙ dedit mihi pater maius oĩbus eſt; idẽ donũ & datum. Iſa. 7. filius datus eſt nobis Rom. 8. quomõ non oĩa cũ illo nobis donauit. Rom. 5, ſp. ſãctus datus eſt nobis; ergo vt quid eſſentiale, & cõmune oĩbus perſonis, & ſingulis per reſpectũ ad extra rõ doni exprimiſ. 2 Aug. 15. trin. c. 19. ſp. ſanctus donum Dei eſt, in quantũ daſ eis quib. daſ, ergo non ſdum proprietatẽ; ſed p reſpectum ad creaturã. 5. trin. ca. 15. ſi non dũ erat donũ antequã dare-

daretur, suddit, quia procedebat vt esset donabile: at donabilitas & aptitudo non est ad intra: sed ad extra, vt ad creaturã; nã ad intra habet perfectũ esse, & ex se ẽ necesse esse. 3 donum ex Arist. 4. top. c. 4. est datio irredibilis, seu datio liberalis, sine spe retributionis, ergo nomen essentiale; nã Deus dat oĩbus affluenter, est liberalis; à nullo expectat retributionẽ eorũ, q̃ largit'. 4 in dono est res, q̃ donat, relõ ad gratis donãtẽ, & relatio ad accipientem; donũ. n. tale est, rõne amoris dantis, & accipientis, et si sit absq spe retributionis; ergo quæ largit' Deus actu aut apta sunt donari exterius habent rõne doni. 5 donũ actu, res q̃ actu donat', habitu cui non repugnat actu donari, cum voluerit donans; aptitudine, q̀ aptum est donari, sp. sanct' donũ ab æterno; non qa actu donum ab æterno, creaturis, sed quia aptũ; hinc Aug. 5. trin. c. 11. donum patris, & filii, quia à patre, & filio procedit per modum amoris, quatenus donari aptus est c. 15. iã donum erat, antequã daret', quia sic procedebat, vt esset donabile, donũ erat anteq̃ ẽet cui daret', ergo per se dicit respectum donabilitatis ad creaturã, connotat proprietatẽ, & pcessionẽ à voluntate cui' est liberaliter dare, 6 donũ pro eo q̀ per se significat non ẽ proprietas personę, sed respectus ad creaturã per modũ dati; pro eo, q̀ cõnotat, sic notat process. per voluntatẽ, cuius est liberaliter dare; sic proprietas sp. sancti, q pcedit vt datus, non natus. 7 amor ẽ donũ per se primo, absolute sp. sanctus est appropriatè amor; ergo donum. 8 sp. sanctus procedit vt amor subsistens; ergo rõne connotati est donum, quia libere à voluntate cuius est amor.

Arguent' Thomistæ Caet. Capreol. Durãdus, Vasq. alii, qui donum sp. sancto, vt verbum filio, & proprietatem personæ esse vi processionis 1 Aug 4. trin. ca. 20. sp. sancto donũ Dei esse procedere. 5. c. 11. in eo q̀ spiritus non apparet eius relõ; sed in eo q̀ donũ Dei, donum. n. patris, & filii. 2 sp: sanctus ideo donum, quia actu quo procedit donari pot; ergo intrinsece sua proprietate. 3 scripturæ, & patres non extrinseca denominatione, sed intrinsece dicunt procedere vt donum, & datum. 4. top. c. 4 donum datio irredibilis ex liberalitate profecta, tm̃ sp. sanctus ex libertate productus, nec producit, ergo intrinsece donũ. 5 donum in potestate dãtis, & aliquid eius à quo dat', essentiale commune tribus, non in potestate à quo possit creaturis dari. 6 tm̃ sp. sanctus amor subsistens; ergo ei rõ doni propria; proprie. n. non appropriate rõ est, & fundamentũ doni. 7 si donũ formalr̃ respectus, fundamẽtum est amor, vt rõ donãdi, sp. sanctus vi processionis est amor; ergo non rõne cõnotati, sed vt proprium. 8 si per respectum ad creaturam, non esset amor verus vi suæ processionis. 9 si nulla creatura esset, nec possibilis, donũ dici nõ posset. 10 si essentiale essentia esset donum: at rõne principii à quo pcedit potius sp. sanctus. Ad 1 nõ donũ, sed passiua spiratio proprie-

prietas constitutiua sancti spiritus, non à spiritualitate, q̃ cōmunis, sed qa spirat' sancta, & vnica voluntate patris, & filii. Aug. appellat donum, pro eo ꝙ connotat, appropriate; nō per se primo pro formali. cum ait, magis nomine doni, q̃ spiritus relō apparet; quo ad notitiā processionis p modū amoris, aptius donū, q̃ spiritus explicat. 2 spiritus pōt accipi, vt substantia à spiritualitate; non tm̄ relatiue à passiua spiratione, ideo non relatiue, vt donū & datum patris, & filii; vt donantis donum. C. Aug. tri. 20. vt natū est esse filium à patre, ita donum esse sp. sanctū; ergo formale per se. ℞. donū vt libere productum; nā qa sit per se donum; quia non ē, res q̃ donat, is cui donat, & relō ad accipientē. C. procedit vt datus. ℞ quia voluntate productus; nō qa sit datum in se alteri, nisi appropriate. C. sp. sanctus donū & charitas. ℞ non qa formalis rō doni, q̃ est respectus ad creaturas sit proprietas hypostatica sp. sancti: sed qa ex proprietate sua fert aptitudinē ad donari; vt proprietas subiectū. Ad 2 donum non per se proprietas intrinseca, sed quia cōnotat hāc intrinsecā proprietatē. vel donum vt dat creaturis non propriū, sed appropriatum illi: vt & amor creaturæ appropriate, nōn proprie. Ad 3 vt vi processionis est amor, & si non formalr̄ sed appropriate; ita donū libere productū, nō extrinsece; esto nō formalitas doni. 2 aptitudo ad dari comitat proprietatē intrinsecā sp. sanctus vt passio subiectū at non est personalis proprietas. Ad 4 non pro formali sp. sanctus amor, & datū; tm̄ pro materiali, & cōnotato, ꝙ est amor, seu relō pcedentis per modū amoris est proprietas sp. sancti. Ad 5 non necesse donum esse alterius possessiuē vt seruus dñi, vel per originem, vt filius patris, sp. sanctus patris, & filii: satis vt sit per identitatem; sic essentia pōt dici donum, vt à patre dat filio, & ab vtroq. spiritui, ꝙ dedit mihi pater maius oĩbus est, Ioa. 10. Ad 6 prima rō doni ē amor essentialis sp. sācto appropriatus, non subsistens, amor rō formalis prima donādi. C. si rō donādi amor cōmunis tribus; non proprie rōne connotati est sp. sancti ℞ recte, quia in se hēt amorē donātis, nam procedit voluntate, à qua ē amor. Ad 7 amor sp. sanctus nō essentialis: sed notionalis, vt p r voluntatē spirit'. vel materialiter rōne connotati, vt includit amorē. Ad 9 donū, qa à patre, & filio, liberalr̄ datum sibi metipsis; nō donū ad extra vt donat creaturis; sic sp. sanctus primo dicit personā, cōnotat respectū aptitudinis doni, sic p se donūm est relatio communis: at cōnotat amorē, qui est proprietas sp. sancti, vt voluntate pcedens cuius est amor. Ad 10 late, vt rō doni cadit sub cōmunicatione diuinæ nāæ ad intra aptari pōt: at pprie rōne processionis tm̄ sp. sancto, qui procedit vt amor subsistens. Ais donū ex Scot. d. 18. nō dicitur relōnē ad creaturā, sed per relōnē ad patrē & filium, ergo donū, & sp. sanctus eadē est proprietas. ℞ cum Scot. ex August. donū esse proprietatē, non vt per se, &

pro

pro formali: sed pro connotato quia amor procedēs. C. vt datur creaturis non est proprium, sed appropriatū, & relō rōnis. ℞ tunc patres non accipiunt donum ad intra, sed ad extra, vt creaturis; sic non proprium; nā essentiale, appropriate est sp. sancti. Ais Au. 4. tri. c. 20. donū Dei esse, est à patre procedere; ergo pro formali. ℞ ibi Aug. non de dono pro principali significato per se; sed vt id, q connotat, quia nulla distinctio eius q daē, & cui daē, q ad per se donū exigit. C. vt natum, est esse filium, & personale; ita datum esse spiritū sanctum. ℞ natus filius, non datus; quia non aptus natus donari vi suæ process. tñ dari pōt vt lapis si non aptus, pōt ferri sursū, ideo donū cōmune essentiale at vt liberalr̄ produci, sic proprietas personæ: sed non vt proprie donū qa non est is cui daē, sic nō loquiē Aug. de dono. vel sumit donū, non vt id, q per se significat, sed q cōnotat, per se. n. respectus rōnis ad creaturā & vt essētiale; cōnotat notionem; sic ab æterno datū, & donum, qa ab æterno spiratus; sic dare, & dari est spirare, & spirari: at cōmuniter patres non loquūē sic de dono; cōcedunt spiritū esse donū ab æterno, non dari ab æterno; qa ipsum dari ab æterno includit creaturā cui nō daē fore ab æterno; iāc̄t' spirit' donum Dei est, in qm̄ daē eis quib. daē. 5. trin. c. 15. procedebat vt esset donabile, donū erat antequā esset cui daretur.

An amor sit nomen proprium spiritus sancti. 3

Amor absolute absq. nota originis, vel relationis ad spiratorē, vox cōmmunis trib. & essentialis; cū addito notāte originem, respectū realem, vt amor spiratus, productus, sic notio est, & nomē personæ, & pro formali relatiua proprietas sp. sancti, non illi appropriatum.

Dico. Amor spiratus, & productus proprium tertię personę nomen, nō appropriatū. ex Sc. 1. d. 10. A. D. O. d. 2. q 7. M. O. Prob. August. 15. trin. ca. 17. Amor procedens Deus, & sp. sanctus. 2 voluntas Dei infinita non tm̄ ad amadum, sed et̄ ad spirādū, & producendum amorē infinitū; tāti amoris est productiua, vt nata ē amore obiectū sibi adæquatū; operatiua amoris infinitè, ergo productiua amoris subsistentis, & notionalis. 3 amor productus ī Deo non est inhærens, sed subsistens, non idē producenti, nihil se producit; ergo personaliter distict', & nomen personæ. 4 vt ex parte intellectus notitia essentialis, ingenita, cōmunis, qua oēs intelligūt; & notionalis, & genita à memoria ex plenitudine fæcunditatis, ita in voluntate amor essentialis, ingenitus, absolute, quo voluntas vult, & notionalis, productus, spiratus, vt fęcunda est, & productiua: vt. n. intellectus non producit verbū, & notitiā genitā indigentia intelligendi, vt in nobis sed plenitudine fæcunditatis, & perfectionis non minus intellectiuus, q̄ productiuus; ita voluntas non minus diligit amore infinito, q̄ producat amorē infinitū subsistentē, & personalē, nec eget sp. sancto vt se, & essentiā diligat.

5 in

5 in nobis actus amoris, vt pcise exit à voluntate, tendit in obiectũ, est vere productus, & tñ est in ipsa met volũtate; ergo in Deo sp. sanctus exiens à voluntate, vt persona distĩcta, vere dicit amor pductus, et spiratus. 6 in nobis imperfectio vt voluntas productiua sit ad qualitatẽ, q̃ inhæret, & constituat formalr̃ amãtem: at in Deo voluntas, vt productiua si sit ad subsistens, & psonã, nõ tollit rõnẽ amoris producti; nã vere à principio per modum amoris procedit. 7 adiectiuum idem in se significãt, differunt mõ significãdi, hoc dicit rẽ per modũ subsistentis in se; illud per modum formæ adiacentis alteri; sed spiritus est nomen substãtiuũ, amor vt spiratus adiectiuum, ergo eadem personæ proprietas in re, tm̃ formali mõ significãdi distĩcta, amor vt spiratus; nã amor vt sic, ẽt substãtiuũ, & absolute posset esse æque essentiale, & notionale; sed vt spiratus est adiectiuũ modificat, notat personã spiratã subsistentẽ, pductã voluntate. 8 amor absolute, & essentialis est immanens, suo principio inexistens; notionalis subsistẽs; ille cõmunis, hic personæ, ille improductus, hic spiratus; ille à voluntate vt operatiua, hic vt productiua; eo voluntas diligit, hoc hẽ productum sp. sanctum.

Arguet Durãdus, Aureo. Thomistæ; tm̃ appropriate est amor. 1 actus quib. personæ procedũt sunt actus nãræ ex se fæcundæ. 2 nãra in creatis immediate generat, multo magis nãra Dei, vt prior intellectu, & voluntate; ergo non vt amor spiratus. 3 Aurel. nequit concedi duplex deitas personalis, & essentialis, ergo nec duo amores, essentialis, & psonalis, persona. n. formalr̃ Deus 4 sic duplex amor sp. sãctus, amor subsistens, & essentialis communis trib. 5 non vt realr̃ distincti, nec formaliter, ergo idẽ re, & rõne; si re plures psonæ q̃ tres, si formalr̃, duplici realitate amoris esset sp. sanctus: subsistente, & essentiali; imo in amore excederet patrẽ, & filium. 6 essentia neq̃ sumi notionaliter; ergo nec sapĩa, & amor, q̃ essentialia 7 Vasqu. Caet. Thomistæ, idem ex nãra rei sunt & ad essentialẽ amor notionalis addit sõlum relõnem productionis. 8 quicquid in Deo, vbi non ẽ oppositio, simplr̃ vnũ, & idẽ. Ad 1 nãra vere intellectualis fæcunda, vt coincidit cũ intellũ, & voluntate, tm̃ hæ põæ; secus Angelus posset aliũ gignere; in Deo intellectus, & voluntas adæquatè in esse cum nãra, communicant nãram; in Angelo producunt accidens. Ad 2 nãra mediis põiis in creatis fæcunda; in Deo põæ intellectus, & voluntas; facultas agẽdi emanat à re, non res. Ad 3 Deitas supponit simplr̃; amor non ẽ esse simplr̃, sed perfectio essentialis, & vt productus est personale. Vt persona sp. sancti formaliter Deus, ita includit esse amoris subsistentis, & amoris essentiæ cõmunis tribus. Ad 4 si non re, amores distincti, formalr̃, in recto amor subsistens, & persona, cõnotat amorẽ absolutũ, quẽ includit, vt persona voluntate producta amor hypostaticus; vt De' amor

 essen-

essentialis. Ais magis amans esset sp. sanctus. R amor tendens in rē amatā, constituēs amantē est essentialis, cōmunis, quo amat, nō quis amat. Vel ex ꝓprietate personali amor productus sp. sāctus verbū filius, genitor pater. Vel vt amor productus non est magis; relō non admittit magis, nec per fictius in Deo. Ad 6 essentia vltimate abstracta supponit tantum simplr̄, sapiā, & amor, & simpliciter, & vt genita, & vt spiratus. Ad 7 amor vi process. ex habitudine ad voluntatē producentem; nō sola appropriatione amoris essentialis. 2 amor productus, & essentialis, non idē formal̄r, vnus hypostasis, alter trium; vnus vult alius spiratus, ille absolutus; hic relatiuus. Ad 8 vnum re, non formaliter. vnū sine oppositione relatiua, nō vnū formalitate; vnum simplex ab actu, & pōa, seu compositione, nō à formalitatibus.

DE NOTIONIBVS Personarum. Tit. 26.

An in diuinis personis vere sint notiones. 1

NOtio est proprietas discernēs, & notificās personas ad inuicem; sic paternitas proprietas pr̄is, & notio patris; quia constituit, & discernit patrē ab aliis, & notificat nobis patrem. Si arduū aliquid affirmare in Deo, p̄ter ea, q̄ scripturę tradūt, ait Dionys. de diuin. nom. c. 1. proprietes, & relationes personarum ex scripturis, & patrib. hīc relōnis ꝑsonarum proprietates, & notiones, quę sunt rōnes noscendi personas, & conferunt ad notitiam personarum.

Dico. In diuinis vere notiones & proprietates q̄ ducunt in notitiā personarū. Sco 1. d. 28. q. 1. in repor. d. 28 q. 2. d. 29. q. 1. quodl. 1. E. Prob. Aug. 5. trin c. 7. alia notio qua pater genitor, alia qua non genitus, vbi vox notionis. 2 notio in re ꝓprietas personæ ꝓ formali apta illā manifestare, & notificare intellectui, à parte rei sunt in diuinis proprietates aptæ in intellectu notitiā causare, & personas manifestare. 3 relō nomine notinis, vel ꝓprietas si nō respicit intellectū actu, nec hunc, vel illū, creatum vel increatū, tn̄ vere est aptitudo, cui nata est ꝑsona distincte notitiā facere; ergo vere à parte rei. 4 patres, & cōcilia notificāt personas p ꝓprietates relatiuas, Aug. 5. tri. c. 5 in Deo nil s̄dū accidēs, non tn̄ oē s̄dum substantiam; nā quædā ad aliqd. pr̄ ad filium, filius ad patrē. Hier. in expo. symboli ad Damas. inextricabile putabāt Hæretici, quo ꝑsonæ sint vnum, quo tres: at fides docet essentiā vnā, personales proprietates tres; ergo relōnes originis, proprietates pertinent ad notitiā personæ à persona. 5 Ad notionē spectāt, vt sit forma, seu ꝓprietas huius, vel illius personę, pertinent ad earum originē, & sūt quibus aptæ sint nosci personę, hæ vere in diuinis.

Arguent Præpositiuus, & Gregorius, qui personas seipsis, & se totis, non aliquo sui distingui, &

& agnoscit, notio vox abstracta non ipsa persona cõcreta, abstracta in Deo non sunt à cõcretis distincta, nã simplex, nec à parte rei distincta. 2 si à parte rei personæ ex essentia, & proprietate, à parte rei essent cõpositæ, ergo nec notiones à parte rei. 3 notiones nõ pertinẽt ad vnitatẽ, nec ad trinitatẽ, non generãt, nec generãt, nõ spirãt, nec spirãt. 4 notio tm̃ extrinseca denominatio in ordine ad intellectũ, nil à parte rei. Ad 1 abstractũ à concreto quo ad formale per se non distingui, solum in mõ significãdi, vt forma, & denominatũ à forma: at in cõnotato distinctæ; concretũ dicit subiectũ pãræ, vt totum ex formali vnius, & alterius; sic paternitas, & pater, si non rõne, qua concretũ, & abstractũ in esse formali; rõne qua persona non est adæquate proprietas. Ad 2 non cõpositæ, quia non actu, & põa: sed trãseũt in idem, ꝙ vis in vltimo actu. Ad 3 spectãt ad nõam personarum, ob diuersas origines, quib sũt, & noscuñt personæ. Ad 4 notio, vt sola notitia, & denominatio ab illa; non ꝓ realitate, & proprietate noscibili, quæ est in persona.

An quinque sint communes notiones. 2

PRoprie, intrinsecè, & per se primo constituunt tres tm̃ relatiuæ proprietates, & notiones; paternitas, filiatio, passiua spiratio; si Christus expressit ꝑsonas; baptizãtes eos in nomine patris, et filii, et sp. sãcti Ioan. tres, qui test. dant in celo, Pater, Verbũ sp. sãctus, hæ vt primæ rões essendi, ita et innotescẽdi. Basil. ep. 43. notio propriũ distinctiuũ personarũ; vt in creatis dria indiuidua distĩguit ab alia, et distĩctã demõstrat. Patres, et doctores tradũt alias q̃ exactè ad nõam personarũ ducũt, per intrinseca, et extrĩseca, et sũt rõnes noscendi personas in oĩ respectu, quẽ dicere põt persona. Nec rõ noscendi nũc ẽ rõne essentiæ, sic attributa, perfectiones possent appropriate dici notiones, põa, sapĩa, bonitas, ex Dam. c. 4; at hæc nõ per propria, et in rigore; nunc vt rõnes innotescẽdi rõne personalitatis propriæ. Rão propria, vel per se primo intrinseca, quæ cõstituit; vel extrinseca, q̃ est propria; at extra formale constitutiuum eius.

Dico. Quĩq. sunt notiones, et ꝓprietates, q̃ notificãt personas, tã vt constituunt, q̃ vt propria, et extra constitutiuũ primũ. Sc. 1. d. 28. q. 1 in rep. d. 29 q. 1 supponit, vt certũ, et commune. Prob. 1 paternitas filiatio, et processio, proprietates, q̃ cõstituunt, et distingũt personas, et notiones à parte rei, nõ nostro conceptu, et vltra innascibilitas, q̃ notat patrẽ non habere genitorẽ, et esse principium non de principio; et spiratio actiua, q̃ẽ in pre, et filio respũ sp. sãcti. 2 notæ, et formæ, qbus sunt, et cognoscere possumus vnã ꝑsonã esse, et distingui ab alia, in oĩ rõne, hæ possunt tradi, paternitas notio, q̃ signat patrẽ esse originem alterius, filiatio dicit filiũ esse à patre; spiratio passiua seu ꝓcessio ponit sp. sãctũ procedere; innascibilitas dicit patrem non

habere originem ab alio; spiratio actiua est in patre, & filio respectu sp. sancti. 3 ex his tres constitutiuæ, pt̃nitas, filiatio, processio quatuor relationes, cum spiratione actiua; quinque notiones, addita innascibilitate, seu ingenito quod est patrem non esse ab alio. Assumptum; si est proprietas patris genitorem nõ habere, tñ supponit constitutum patrem, negatio essendi ab alio supponit esse in se; prius est esse patris sua ꝓprietate constitutiua, q̃ negatiua habitudine non essendi ab alio, & genitorem negare. Sic spiratio actiua notio communis patris, & filii. non proprietas, nec constituit, supponit personas iã constitutas, per hanc distincta a spir. sancto relatiue; at non vt prima, & intrinseca proprietas. 4 notiones sunt proprietates, aut relationes personarum, quæ possunt esse rõnes noscendi personas, siue constituunt, siue non constituũt; proprietates sunt notiones, at nõ oẽs relõnes, nec constitutiuæ, vt innascibilitas, quæ est negatio ordinis ad prius, relationes sunt notiones, at non oẽs proprietates, vt spiratio actiua; tñ ergo tres relationes quæ constituunt, sunt proprietates personales, incommunicabiles, positiuæ, intrinsecè & primario notiones, simul relationes, & proprietates. Hinc Sco. quodl. 1. o. distinguit notionem, seu notionale ab essentiali, quia pertinet ad notitiã determinatã vnius personæ ab alia. in report. d. 29. q. 1 distinguit notionẽ vt intrinsecam personæ formaliter, & vt illi extrinsecam; hinc quo ad intrinsecum tres, quo ad extrinsecum, quod & secundo notificat, & spectat ad esse personæ quinque.

Argues esse plures. 1 est genitor genitus, spiratus. 2 si innascibile, & spiratio actiua, et essentia; nam vt cognita, & volita primo signo, vt communicanda filio, ẽ rõ intellectui cognoscendi personas. 1 d. 6. q. 1. E. quodl. 1. & 5. item 3 ꝙ non quinq. notio positiua, non communis, vnius personæ, spectat ad dignitatem, saltim negatiue; spiratio actiua communis, ingenitum non est dignitas. 4 relatiua simul intelligentia, & existentia, spirare, & spirari relatiua; ergo vtraque proprie notio, vel neutra. 5 si ingenitum notio patris, inspirabile notio patris, & filii, æque. n. digne est patri, & filio non spirari, vt patri non generari ita sex. Ad 1 genitor, genitus, spiratus, idem ac pater, filius, sp. sãctus, tñ distincti nomine; origines idem ac relationes actiue, & passiue, viæ in nobis ad relationes, & proprietates; adæquate vnum in Deo. Ad 2 essentia ratio noscendi non propria, & formalis principium, radix, fons, virtus ex quã fœcunditas. Vel late ꝓ notitia quouis modo obiecti; non proprie vt rõ qua distinctio personæ à persona innotescit. Ad 3 notio per sola intrinseca, & pro formali constitutiuo, non pro oĩ proprietate, quæ ducit in notitiã illius. Ingenitum notio realis, negatiua, dicit non esse ab alio productione, sic ꝓprietas patris formaliter, nec perfectio, nec imperfectio; nec dignitas, nec indigni-

tas,

tas; proprietates in personis entia non quanta, abstrahunt, nec perfecta, nec imperfecta; nec plus dignus pater qui à se, aut minus filius qui à patre; nā idem esse patris, & filii. C. negatio essendi ab alio pertinet ad authoritatem, ergo dignitas. ℞ author. quia à patre filius; non quia esse filii sit dependens, & aliud ab esse patris, origine prior, non nāta essentia dignitate. Ad 4 relatiua simul quo ad referri, non quo ad modū essendi in subiecto, in creatis vnus pater ad plures filios; in Deo vna spiratio in duobus spirantibus. Vel vtraq. notio, non vtraq; constituit; nec relationes oppositæ æque primo constituunt, si vna supponit esse personæ. Ad 5 pro nunc; ingenitum dicit non esse productum, inspirabile esse improductum, hinc non distincta notio, sed inadæquate in illa. C. illa in solo patre, hæc in patre, & filio, illa negat oē esse improductum, hæc tm̄ spiratione; ergo non eadem ℞ Sc. probabile dat, vt inspirabile dici possit notio.

An inspirabilitas dici possit sexta notio. 3.

NVnc notio se extendit ad rationē, qua innotescit distinctio personæ à persona; siue sit intrinseca, per se primo constituens, siue non per se primo; positiua, quæ includit respectum ad personā, aut negatiua, quę respectum, & rationem tollit. Sic ingenitum negat passiue generari à patre, & inspirari negat passiue produci à voluntate in patre, & filio.

Dico. Probabile est vt inspirabilitas dicatur sexta notio. Scot. 1. d. 28. q. 1. ad 3. Prob. est ratio noscendi patrem, & filium, vt ingenitum notio patris. Assumptū, si ingenitum negat patrem esse ab alio generatione, inspiratum negat spirari ab alio patrem, & filiū. 2 Aug. 5. trin. c. 7. alia notio, qua pater genitor, alia qua nō genit⁹, ergo alia in pr̄e, & filio, qua spirāt; & nō spirāt. 3 Vt nomine spiratoris innotescit distinctio positiua patris, & filii à sp. sancto; ita nomine inspirabilis distinctio negatiua. 4 Vt notio est patris, genitorem negare, ita patris, & filii spiratorē ℞ Caet. inspirabilitas pura negatio, & priuatio: at ingenitum in patre prima ratio non essendi ab alio, & in creatis pater genitus, notio ingeniti ē Deo patri propria. C. ingenitum et simplex negatio non essendi ab alio, 2 pater prima persona posset intelligi positiue, à quo oē aliud. 3 si notio positiua, vel negatiua non impedit; quia notio est ad notificandum, q̄ est à parte rei, non nostro modo concipiendi, negationes præsertim, quæ fundantur in positiuo; vt ingenitum super positiuo patris; inspirabilitas in positiuo spirationis actiuæ. ℞ Durandus, inspirabilitas continetur in positiua notione spirationis actiuæ hinc non distincta notio. C. innascibilitas etiam in notione positiua generationis actiuæ. 2 Vt ingenitum negat passiue generari, ita inspiratum passiue spirari; ergo notio. Vasq. innascibilitas, si formaliter negatio, maliter cōnotat dignitatem, quæ non melius

lius innotescit, quam negatione; fontis plenitudinis patris, & primi principii ad intra; negatio.n super positiuo. C. non magis est patri esse ingenitum, quã filio esse genitum, secus persona dignior; ergo non pertinet ad dignitatẽ. 2 Dama. 1 fidei c. 4 ingeniti vox nec naturæ, nec dignitas, nec authoritas: sed existentiæ modus. 3 si ingenitum nihil positiuum speciale præter paternitatem; non ẽ vt sit distincta notio; ergo si sm̃ propriam rationem, vt negatio est notio; eadem ratione inspirabilitas, quæ sufficiens est ad proprietatem. 4 si dignitas, non absoluta, quæ communis; non relatiua, nulla ratio vt magis in patre, quam filio, cum oẽs æquales; tm̃ ordo originis, & authoritas in patre, quia à se; subauthoritas in filio à patre, in spiritu sãcto ab vtroque. Suarez ingenitum notio, nõ quia in se positiua dignitas, sed vt notificat personam, non partem sed totam dignitatem personæ notat esse primum fontem, & originem deitatis; inspirabilitas notio filii non est, quia filius relatio nespositiua filiationis, & ita ingenitum præced t origines, aliæ sequuntur, ideo notiones non sunt. C. vt ingenitum, proprietas non positiua distinctius, & clarius notificat personam; ita inspirabilitas, & filiatio distinctius, & clari' totam personam filii, quam sola filiatio. 2 magis innotescit, cum dicimus filius est genitus, & non spiratus: quam si solum genitus; negatio non spirare declarat productionem filii esse diuersam à productione sp sancti; ergo distinctius per positiuam, & negatiuam proprietatem. 3 notiones siue præcedunt, siue sequãtur origines, cum aptę sint ad notitiam personæ vere notiones dici possunt. 4 nec ingenitũ est prius paternitate; quia pater est per illud, ꝙ positiuum est, non quod dicit priuationem formaliter. Negatio ordinis ad prius præcedit in absolutis, non in respectiuis, vbi relatio dat esse. Paternitas, quæ ratio essendi personę semp prior ergo non quia præcedit, sed quia nata est ratio noscendi personã.

Arguent. Suarez, Vasqu. Caet. Thomistæ. 1 sexta notio non in vsu apud doctores. 2 si sexta, & septima; vt. n. pater ingenitus, filius inspirabilis, sp. sanctus ingenerabilis. 3 imo octo, & nouem; sp. sanctu ingenerans, & non spirans ad intra. 4 imo si negatio habitus affirmatione noscitur, nec inspirabile, nec innascibile vere notiones: 5 notio, & proprietas est relatiua: nam quicquid ad se, absolutum, & commune tribus 5 trin. 6 Ambros. 4 de spir. sancto, noluit vti nomine ingeniti; ergo multo minus inspirabilis. 7 error vel saltim temere aliter opinari de notionibus, præter id, ꝙ communis sensus doctorum, vbi nulli bi periculosius erratur, quã in Trinitate. Aug. 1. tri. Ad 1 patres, si non affirmant tot esse, non negant; locus ex authoritate, negatiue non probat. 2 vsus patrum initio tres notiones, vt tres personæ, ex Euang. in nomine patris, filii, sp. sancti, alias tradũt patres, & doctores, vt magis, ac magis mysterium declarent. 3 circa notiones

tiones aliter sentire error, si contrarium fidei, & contra id, quod ecclesia, & concilia de Trinitate sentiunt; non si conferat ad mysterii explicationem, sic notio est innascibilitas. Aug c Maximin. si pater non genuisset, nihil prohiberet eum dici ingenitum. Pater & filius ex eo quod non spirantur, inspirabilitas potest notificari de illis. Ad 2 doctores varie numerum notionum tradunt; nec fidei, & trinitati derogant; imo explicāt. Sc. d. 28. q. 1. G initio tres cognitę vt tres psonæ, aliæ erāt in se: at nō pri° notæ si inde cognitę à primis non negatæ. Hinc Mayr. proprie tres, vt tres proprietates Occamus quatuor, vt quatuor relationes. Thom Bon. Sco. Ric. quinq. cum ingenito, quod negat esse ab alio, ex quo oēs aliæ. Vorilion ex Scoto addit sextam probabilem, & est inspirabilitas; nam æquale est patri, & filio non spirari, vt patri non generari. Bargius vsq. ad nouem, quatuor relationes, ingenitum vt negat simpliciter produci est patris, vt negat produci gnatione, proprium sp. sancti; nō spirāt actiue sp. sāctus; nō inspirari passiue, pater, & filius cōcordia actiua spirādi; Vulpes, sic trinitatē formalitatibus notionum declarāt, nec notio ē vox personæ, tm̄ notificās, & manifestās personas, quicquid vere explicat, ducit ī notitiā, nostro intellectui aptum, posset late dici notio, salua semper fide, Trinus, & Vnus Deus. Ad 3 ingenerari, & nō ē genitū vt sp. sancti; iam explicat aliquid eius; nec est vt notio late dici nequeat; proprie, quod communis vsus, quinq. aut quatuor; in rigore tres constituētes. Ad 4 negationes nō sunt notiones primariæ, vt positiuæ sint, & se referūt: at secundario, vt Deus per id, quod est, & quod nō est explicari potest, ita & personæ; Cyrillus lib. tesauri c. 2. tam ab eo quod est, quam ab eo quod nō est cōmode Deum nominamus 2 si negatio noscitur affirmatione, ob id nō tollitur, quin possit cognosci, & ducere in notitiam; imo de Deo potius scimus quod nō est, quam quod est. 3 Vnum relatiuum cognoscitur per aliud, & vere notiones Ad 2 notiones primæ cōstituūt, distinguūt, referūt inuicem personas, nō quæ secundo aliquid explicāt, & possūt ducere in notitiam earum vt sunt. 2 positiue absolutum est commune: negāa tollūt respectum, per affirmationem noscūtur. Ad 6 Ambr. noluit vti nomine ingeniti, in sensu Arii, qui solum patrem ingenitum, & idē, ac increatum, vt filium creatum, & factum diceret: at patres ingenitum, vt idem, ac improductū; quo sensu Aug. si pater nō genuisset filium, nihil prohiberet dici ingenitus. C. Hylar. lib. de synodis, qui affirmat duos innascibiles, affirmat duos Deos; ergo innascibilitas notio, nō alia improducibilitas, seu inspirabilitas. Ibi, vt ē vna ratio primi principii cōnexio patris, & ingeniti. persona improducta simpliciter solus pater. Ad 7 opinari aliquid, ad quod sequitur aliquid contra fide, ait Tho. 2 negationes, & proprietates, quę ducunt in notitiam personarum absq. periculo fidei, si sobrie, & prom-

promptissimus parati determinationi ecclesiæ obedire. C. non est licitum opinari de personis, secus ac Christus reuelauit. ℞ Saluator tres personas, nominibus relatiuis exprimit; notiones tres, vel quinq. implicite sunt in articulis fidei explicite reuelatis. C. non licet contrarium opinari de personis; ergo nec circa proprietates, & notiones. ℞ Christus reuelat personas: at circa notiones, non semper idem sensus patrum & doctorum; tempore Ambrosii non erat vsus ingeniti, vt ait Magister, ne simplicibus occasio erroris; videtur dicere aliquid ad se, & propter Arium, qui dabat patrem ingenitũ, vt filium creatum, & factum inferret; nec tempore Anselmi, vis spiratrix, forte ne duo propria in patre, quę tria tm̃ in personis; si nunc aliq notiones affirmantur, prius erant in se nec primi patres negarunt, q̃ posteri affirmãt, circa personas. Ais error aliquid negare, vel addere ad notiones. ℞ vt non dentur tres personę, aut augeant personas, & proprietates, quæ constituũt, formalis hæresis: at affirmans personas, & proprietates iuxta verba Euangelii, et declarãs aliis notionibus deductis est istis, ex patribus, & proprietatibus in ipsis, nil contra fidem, nec erroneum; pręsertim si sobrie, sine pertinacia sensum subiicit ecclesiæ, paratus obedire vbi veritas esset declarata; pro nunc arctari non debent fideles, varie ad notitiam personarum deuenire per notiones, vbi rão est conueniens. C. ratio innotescendi est notio personę, & est propria, quæ constituit, & distinguit: nam est actualis conceptio, & formalis nõa personæ vt distinctæ ab alia. ℞ constituũt distingunt, & ut primę rõnes essendi: at vt iuuãt ad distictius pesonas noscendum, possunt formari plures. Aug. 5. tri. c. 7. alia notio, qua pater genitor, alia qua nõ genitus; sic filius vt genitus, & nõ spiratus; sp. sanctus vt non genitus, sed spiratus, & non spirans; & pater, & filius non spirantes, hæc aliquid explicant, & notificant in personis.

DE MISSIONE PERsonarum. Tit. 27.

Quid sit formaliter missio, at non conueniat diuinis personis. 1.

Missio est manifestatio, & reuelatio personæ pcedẽtis ad intra sub aliquo effectu extra facto à Trinitate creaturis, vt in vltimum finem dirigantur. Vnde vox mixta est, essentiali, & notionali, dicit relationem originis, & habitudinem ad creaturam. Sumi potest actiue, & est mittere; passiue, mitti. Mittere est ad effectum dirigere personam, quæ habet originem ab alia, nec effect est ab vna sine alia; sic pater misit filium; ab his sp. sanctus, quem ego mittã vobis à patre. Mitti est personã missam manifestari procedentem in effectu ad extra. Missio non imperio, non consilio; nec tm̃ origine, & processione, vt prius non esset: sed nouo effectu aut nouo modo, sub quo nunc

incipit

incipit esse. Dubium, si pro formali sit manifestatio processionis; aut processio sit formale, & connotatum effectus; & an sit in Deo.

Dico. Datur Missio ad extra personarũ, quę pro formali, & in recto est reuelatio, & manifestatio personarum, connotatum diuina processio ad intra. Scot. 1. d.14 A.E.16. A Prob. primũ Gal. 4. misit Deus filium suum. Ioa. 15 spiritus paracletus, quem ego mittam vobis. psal. misit verbum suum, & sanauit eos. Ambr. 3 de sp. sancto. c. 3 ꝙ spiritus domini misit, & vnxit filiũ habetur Isaię vbi de Christo homine. Aug. 2. tr. c.6 filium mitti à patre sine sp. sãcto non potuit; vbi de missione secundum quod fecit eum ex fęmina, facere est trium. Ratio; mittere est opus ad extra, pater misit filium, quem fecit ex virgine nasci, nec sine sp. sancto, & filius seipsum; mittere. n. est ad effectum dirigere. 2 mitti est manifestari procedere, & missio passiua visibilis est cum signo sensibili appropriato sibi cognosci in habitari, vel dari illi ad quē mittitur; in Incarnat. filius missus à patre, quem pater sanctificauit, & misit in mundum. sp. sanctus in specie ignis die pentecostes; columbæ Christo, & flatus Apostolis datᵘʳ.

Prob. 2 pro formali, est reuelatio & manifestatio effectus in tẽpore, ad signandum processionē æternam personæ missæ. 1. Aug. 4. trin. ca. 20. mitti est de filio cognosci, ꝙ à patre sit. ibid. missus filius, quia verbum caro factum ē, & ideo missus, vt verbum caro fieret. ibid. non eo ipso, quod natus missus, sed eo quod apparuit est æternus: at mittitur ex tempore. Ioa. 16. ille me clarificabit, qa de meo accipiet; ergo missio sp. sancti connotat processionem personæ missæ à mittente, & illā manifestat. 2 missio passiua visibilis est signo sensibili facto in tempore, cognosci personam procedere. 3 mittere personam est operari per eam effectum cum illa persona per modum auctoris dãtis illi personæ actionem: ergo in operatione, vt connotat respectũ productionis ad intra. 4 missione visibili non cognoscitur persona procedere, nisi ex reuelatione interiori; quia nō potest cognosci signum sensibile ex institutione representantis, nisi cognoscatur representatum; ergo pro formali missio non est processio, sed connotat, & inducit ad illam. 5 mittere est effectum causare ad extra signo sensibili, siue intelligibili respectu creaturæ. 6 mittere est manifestare personam procedentem à persona missa; & mitti est manifestari cũ signo conuenienti suæ processioni; sic pater misit filiũm nasci in tempore ex matre; spiritus s. charitas, & amor tamquam ignis. Demum oēs causæ missionem explicant; A quo mittens, quo manifestatio, & reuelatio in aliquo effectu, quod persona missa & procedes, propter ꝙ, in bonum creaturæ, vt Deum trinum cognoscat in quem tendat.

Arguent Thom. Durand. Suarez, Vasq. missio est æterna processio, connotans effectum in tẽ-

pore. 1 Hylar. 9. trin. in illud Ioan. exiui à patre, & veni in mūdum; à patre in mundum venerat, qui à Deo exierat; idem de trini. sp. sa. à patre mitti, est ab illo accipere. Aug. 4. tri. filius mittitur, nō quia minor: sed quia emanatio claritatis Dei sincera. Greg. hom. 26. in euang. sp. sancti missio, ipsa processio, qua de patre, & filio. Beda lib. 2. hom 2. sp. sanctus datur hominib. quia eius missio ipsa processio est. 2 missio egressus missi à mittente; egressus non nisi processio personæ à persona. 3 missio debet esse notionalis, distincta ab attributis, & cum respectu tēporali ad extra; ergo prius processio, secundo effectus extra... prius exiui à patre, inde & veni in mundum. 4 si missio effectus est in recto, potius effectus missus, quam persona. 4 quæuis persona posset se mittere, vt quæuis effectum producit. 5 patres probant processionem spir. sancti à filio contra Græcos, quia ab illo mittitur; ergo ꝓcessio ratio missionis. 6 oē ex tempore est tribus commune. 7 posset missio intelligi sine processione; nam formaliter illam non includit. 8 missio processionem substantialiter significat, nec formaliter sine ea esse, nec intelligi potest. 9 missio vere realis, nil reale in persona missa nisi processio. 10 denominatio semper à digniori; potius ob æternam processionem. Ad 1. patres tñ volunt missionem extra, supponere processionem ad intra, & explicare illam. 2 mittere, & mitti, vt incarnare, & incarnari; si actiue, & passiue, si correlatiua, non tamen varietas in rebus, & vnum includit aliud; hinc pro formali dicunt effectum in tempore. 3 ad singula dicta. Hyl. in mundum venire dicit esse missionem. Ais, ibi *Hylar.* paterni nominis consecuta natiuitas; ergo consecutiue. ℞ quia missio dicit respectum ad mittentem, & ad terminum; ordo mittentis supponitur. Id mitti est accipere. ℞ quia respectus æternus ad mittentem realis; ad eum cui mittitur tantū rationis. Aug. ait, missus filius, nō quia minor, & mittens, & missus æquales; ideo missus vt verbum caro fieret; hinc missio manifestatio, reuelatio signo ad extra, q filius à patre. Greg. ibi vult mitti, non esse solum incarnari, secus sp. sanctus, qui non est incarnatus non diceretur mitti; sed eius missio ipsa processio, vt à quo; q a mittitur, qui habet à quo procedat, nec manifestatur procedere, qui non procedit; supponitur ꝓcessio, non est processio; nisi vt connotatum, vel vt causa. Beda; prius dicit sp. sanctum dari; inde tradit causam mittitur, quia procedit. Ad 2 vt à quo à mittente, imo effectiue à tota trinitate; vt ad terminum est humanitatis assumptio; exiui à patre, & *veni in* mundum. Vel egressio ad extra, non est productio, supponit productionem, connotat; est conueniens manifestatio sue processionis. Ad 3 missio potius mixta ex notionali, & essentiali; vt ad effectū, & terminū extra productum essentialis, vt respectus missi à mittente notio: at missio non est formalis productio; sed visibilis manife-

nifestatio productionis. Ad 4 effectus est terminus ad quem, nō missio; manifestatio personæ in illo effectu terminato à persona missa est missio, verbum missum, vt homo fieret. 2 missio est personę procedentis reuelatio; ideo cōnotat processionem, & mitti dicit subautoritatiue operari virtute mittentis. Ad 5 rectè probant, quia missio declarat processionem, signum illius, & signo visibili ad placitum Dei manifestatur processio. Ad 6 vt effectū causare tribus commune; vt respectus termināt s talem actionem, est personæ; sic filius vniuit sibi naturam, hinc missus à patre. Ais sp. sanctus in specie colūbæ, ignis flatus, non vnitus illis. ℞ filius vniuit sibi naturam: at sp. sanctus in istis tantum vt sub signo; in specie columbæ visus est, non columba factus est, vt verbum caro factum est. Ad 7 reuera missio intrinsece nō postulat, vt qui mittitur à mittente procedat, tātum ex institutione, & reprȩsentās nō nisi cognoscatur repræsentatū. Vnde tota Trinitas manifestat, efficit effectum extra, declarat id in quo habetur origo personæ: at manifestari cōnotat personā procedentem, seu realem processionē missæ à mittēte. Ad 8 aliud est necessario cōnotat processionem; aliud formaliter est processio; missio non est vnum formale; sed mixtum, & includit ordinē ad signū visibile à Deo expressum in scripturis, vt repræsentet vnam personam ab alia procedere. C. vox est. missio ad signandū originem. ℞ significatio vt formale, origo cōnotatum, & in signis cōnotatum ē, vt res. C. posset esse missio absq. origine. ℞ nō vt significet apparitionem personæ; vt vsus patrum nomen missionis accipit; sed absolute alio vsu; quo sensu in creatis potest esse missio absq. origine Ad 9 realis in se; non aliquid reale de nouo in verbo. 2 realis egressio à tota trinitate facta, verbi incarnatio ad signandum processionem ad intra a memoria patris. Ad 10 cum æque cōcurrunt per modū partis, si persona missa æterna; missio in tempore. Ais; Christus Ioa. 8. Antequām Abraham fieret ego sum, ergo ęterna eius missio. ℞ vt persona absolute, non vt sub humanitate. Vel incarnatio volita ab æterno, nō æterna.

An Quęuis persona diuina mittat, & mittatur. 2.

Mittere, & mitti si vt relatiua & quo ad formale, vtrumque dicit respectum rationis ad mittentem, & eum cui mittitur; tamen in connotato, nō est necesse; vt quod vnū cōnotat, aliud similiter cōnotet, & si mitti connotat respectum æternum realem ad personam à qua procedit quod mittere habeat oppositum & sit persona, quæ producat aliā & si pater non mittitur, quia non habet personam à qua procedit passiue; sic sp. sanctus non mittit actiue, quia nō habet personam quam producat actiue. Ratio; quia si actiuum, & passiuum sint correlatiua, quo ad significata formalia, & sit oppositio, & variatio

grammatica inter mittere,& mitti; non tamen oportet, quod sit quo ad connotata; vt cum dico scio ignem calefacere,& scitur à me ignis calefacere; scire, & sciri idem habeat connotatum vniforme:at si dicerem scio ignem calefacere,& scitur ignis calefieri,formale idem actiuum,& passiuum: at connotatum non est simil: verū,nā ignis non calefit,calefacit:sic mittere,& mitti, si correlatiua,& quo ad significata formalia, idem relatiue significent, quod manifestare,& manifestari, non tamen oportet,quod connotata necessario sint relatiue opposita,vt si mitti in persona missa connotet passiuā eius originem,nec mittitur nisi quę habet personam à qua procedat,ita mittere in persona mittente, cōnotet illius actiuam originem; nam potest sa'uari ratio actiuæ, & passiuæ missionis quo ad formale ipsorum,& cōnotatum includi in vno,non in correlatiuo alterius;quare mittere non connotat necessario personam mittētē missam originare;sicut mitti connotāt personam missam originari,hinc personam mitti dicit quidem respectum ad mittentē, & connotat respectum eternum processionis ad intra,non determinate ad mittētē, quasi mittere sit determinate originare:sed ad personam mittentem indistincte;nam aliqua est mittens, & nō producens. Hinc si missio actiua aliam exigit personā a missa; nec nulla oīno sine alia se mittit; tñ in eadem persona possunt vniri, ratione vnius naturę, & virtutis actiuæ ?

Dico. Mitti extra conuenit solum personis,quæ sunt ab alio filio,& sp.sancto:at mittere actiue conuenit tribus, commune est extra,& quæuis persona missa,etiam se mittit. Scot.d. 15. E.d. 32.ad 2. Prob. prior pars. 1. Aug. 4.trin.c. 20. nulla persona mittitur, nisi quæ habet aliam de qua sit. ibid. mitti est à filio cognosci quod à patre sit. 2 August 2.trinit. c. 5. pater solus nusquam legitur missus. 3 missio passiue dicit respectum ad extra, connotans necessario productionem ad intra; ergo mitti est tantum personæ productæ.4 missio filii, verbum caro factum est; misit Deus filiū suum; sp.sancti, spiritum veritatis,quem mittam vobis à patre;si non abiero, paraclitus non veniet, cum autem abiero mittam vobis eum.5 vt filius,& sp.sanct' ad intra vere habent personam à qua procedunt,ita ad extra respiciunt personam à qua ad nos mittuntur .6 mitti est ad effectū dirigi non consilio, imperio, vel impetu; ergo vt ad intra ab alio procedunt,ita cōsonū,vt ab alio mittantur, & manifestentur procedere quæ procedunt.7 pater q non habet à quo procedat, nec manifestatur procedere, qui nō procedit;nec ab alia vere mittitur.8 si pater mittitur;ergo habet personā a se,à qua mittitur ; nec missio esset trinitatis manifestatio Prob.2.pars.August.2.trin. c. 5 pater misit filium, quem fecit de Virgine nasci,nec sine sp. sancto,& filius seipsum. Ambr. 3 de sp.sancto.c.2 in Isaia spiritus domini

mini super me, à quo datus filius gratia Trinitatis, ita vt ipse se dederit. 3 opera trinitatis ad extra indiuisa, mittere effectus est, temporalis ad extra; ergo vt actio signata per mittere est communis tribus, ita missio actiue conuenit tribus. 4 mittere, & mitti, vt incarnare, & incarnari; incarnare conuenit tribus, si incarnari vni; ergo & mittere. 5 si mitti passiue ratione connotati dicit processionem ab alio; tamen actiue mittere est effectũ ad extra causare, vna non efficit sine alia. 6 esset occasio errandi in mysterio trinitatis, vnam ad extra agere, effectiue, & non aliam: at mitti passiue est solum esse terminum manifestationis; vt vna est distincta persona, ita potest verbum hominem fieri, & verbum ad homines mittere, & humanitati vnire est trium. 7 eadem actio ad extra, quę patri authoritatiue à se; subautoritatiue à filio, & à patre, & filio in sp. sancto. 8 missio actiue non absolute connotat originem actiuam ad intra personæ missæ; nec mittere est formaliter originare, sed dicit habitudinem rationis ad creaturam; ergo supponit personas, ergo à tribus personis. hinc Christus, pater meus operatur, & ego operor. filius nõ agit quicquam, nisi viderit patrẽ facientem. spiritus patris vestri loquitur in vobis. docebit vos omnia, quæ dixero vobis.

Argues contra. 1. Ioa. 14 *pater meus diliget eum, & ad eum veniemus*; pater ergo venit ad creaturas, & mittitur. August. ad Dardanum, quæuis persona dat, & datur, ergo quæuis mittit, & mittitur. 2 persona vt missa non importat necessario respectum rationis ad mittentem, vt à qua procedit; nam filius, & spir. sanctus à trinitate mittitur, nec ab ea procedit; ergo & pater mitti, & si nõ procedat. 3 mittere opus ad extra; ergo mitti etiam indiuisum; æque relatiua communia. 4 si mittitur filius, etiam se mittit; ergo si pater mittit, etiam mittitur, & se donat. 5 si mitti includit relationem, nec conuenit nisi personæ, quę est ab alio, omnis missus à mittente ab eo procederet, & filius cum dicatur mitti à spir. sancto, ab eo procederet. Ad 1 Dari, venire est in effectum extra vt liberaliter communicari, & in effectu est sola cõmunicatio doni, sua sponte, potest esse datio reflexiua sui ipsius: at mitti est à mittente persona realiter distincta; pater vt non habet à quo procedit, nec à quo proprie mittitur 2 venire solum respectus rationis ad terminum ad quẽ venit: at missio est ad eum cui mittitur, & à mittente. Ad Aug. datio est sui ipsius reflexiua, dicit solum ordinem ad terminum: at missio ad terminum, & à quo mittitur. Ad 2 mitti dicit respectum rationis ad mittentem formaliter: sed connotat respectum æternum, non quidem ad mittentem, vt mittẽs est, sed ad aliquem indistincte; pẽ non habet, nec respectum indistincte à qua procedat, ideo absolute mitti nõ dicitur. 2 ex vsu patrum, est cum respectu ad mittentem, connotans originem. Ad 3 non respondent omnimode

mit-

habere originem ab alio; spiratio actiua est in patre, & filio respectu sp. sancti. 3 ex his tres constitutiuæ, pñitas, filiatio, processio quatuor relationes, cum spiratione actiua; quinque notiones, addita innascibilitate, seu ingenito quod est patrem non esse ab alio Assumptum; si est proprietas patris genitorem nõ habere, tñ supponit constitutum patrem, negatio essendi ab alio supponit esse in se; prius est esse patris sua ꝓprietate constitutiua. q̃ negatiua habitudine non essendi ab alio, & genitorem negare. Sic spiratio actiua notio communis patris, & filii. non proprietas, nec constituit; supponit personas iã constitutas, per hanc distincti a spir. sancto relatiue; at non vt prima, & intrinseca proprietas. 4 notiones sunt proprietates, aut relationes personarum, quæ possunt esse rõnes noscendi personas, siue constituunt, siue non constituũt; proprietates sunt notiones, at nõ oẽs relõnes, nec constitutiuæ, vt innascibilitas, quæ est negatio ordinis ad prius, relationes sunt notiones, at non oẽs proprietates, vt spiratio actiua; tñ ergo tres relationes quæ constituunt, sunt proprietates personales, incommunicabiles, positiuæ, intrinsecè & primario notiones, simul relationes, & proprietates. Hinc Sco. quodl. 1. o. distinguit notionem, seu notionale ab essentiali, quia pertinet ad notitiã determinatã vnius personæ ab alia. in report. d. 29. q. 1 distinguit notionẽ vt intrinsecam personæ formaliter, & vt illi extrinsecam; hinc quo ad intrinsecum tres, quo ad extrinsecum, quod & secundo notificat, & spectat ad esse personæ quinque.

Argues esse plures. 1 est genitor genitus, spiratus. 2 si innascibile, & spiratio actiua, et essentia; nam vt cognita, & volita primo signo, vt communicanda filio, ẽ rõ intellectui cognoscendi personas. 1. d. 6. q 1. E. quodl. 1. & 5 item 3 ꝙ non quinq. notio positiua, non communis, vnius personæ, spectat ad dignitatem, saltim negatiue; spiratio actiua communis, ingenitum non est dignitas. 4 relatiua simul intelligentia, & existentia, spirare, & spirari relatiua; ergo vtraque proprie notio, vel neutra. 5 si ingenitum notio patris, inspirabile notio patris, & filii, æque. n. digne est patri, & filio non spirari, vt patri non generari ita sex. Ad 1 genitor, genitus, spiratus, idem ac pater, filius, sp. sãctus, tñ distincti nomine; origines idem ac relationes actiue, & passiue, viæ in nobis ad relationes, & proprietates; adæquate vnum in Deo. Ad 2 essentia ratio noscendi non propria, & formalis; principium, radix, fons, virtus ex qua fœcunditas. Vel late ꝓ notitia quouis modo obiecti; non proprie vt rõ qua distinctio personæ à persona innotescit. Ad 3 notio per sola intrinseca, & pro formali constitutiuo, non pro oĩ proprietate, quæ ducit in notitiã illius. Ingenitum notio realis, negatiua, dicit non esse ab alio productione, sic ꝓprietas patris formaliter, nec perfectio, nec imperfectio; nec dignitas, nec indignitas,

tas; proprietates in personis entia non quanta, abstrahunt, nec perfecta, nec imperfecta; nec plus dignus pater qui à se, aut minus filius qui à patre; nã idem esse patris, & filii. C. negatio essendi ab alio pertinet ad authoritatem, ergo dignitas. ℞ author. quia à patre filius; non quia esse filii sit depẽdens, & aliud ab esse patris, origine prior, non nãra essentia dignitate. Ad 4 relatiua simul quo ad referri, non quo ad modũ essendi in subiecto, in creatis vnus pater ad plures filios, in Deo vna spiratio in duobus spirantibus. Vel vtraq. notio, non vtraq: constituit; nec relationes oppositæ æque primo constituunt, si vna supponit esse personæ. Ad 5 pro nunc; ingenitum dicit non esse productum, inspirabile esse improductum, hinc non distincta notio, sed inadæquate in illa. C. illa in solo patre, hæc in patre, & filio, illa negat oẽ esse improductum, hæc tm̃ spiratione; ergo non eadem. ℞ Sc. probabile dat, vt inspirabile dici possit notio.

An inspirabilitas dici possit sexta notio. 3.

NVnc notio se extendit ad rationẽ, qua innotescit distinctio personæ à persona; siue sit intrinseca, per se primo constituens, siue non per se primo; positiua, quæ includit respectum ad personã, aut negatiua, quę respectum, & rationem tollit. Sic ingenitum negat passiue generari à patre, & inspirari negat passiue produci à voluntate in patre, & filio.

Dico. Probabile est vt inspirabilitas dicatur sexta notio. Scot. 1.d.28.q.1.ad 3. Prob. est ratio noscendi patrem, & filium, vt ingenitum notio patris. Assumptũ, si ingenitum negat patrem esse ab alio generatione, inspiratum negat spirari ab alio patrem, & filiũ. 2 Aug. 5. trin. c. 7. alia notio, qua pater genitor, alia qua nõ genit⁹, ergo alia in pre, & filio, qua spirãt; & nõ spirãt. 3 Vt nomine spiratoris innotescit distinctio positiua patris, & filii à sp. sancto; ita nomine inspirabilis distinctio negatiua. 4 Vt notio est patris, genitorem negare, ita patris, & filii spiratorẽ ℞ caet. inspirabilitas pura negatio, & priuatio: at ingenitum in patre prima ratio non essendi ab alio, & in creatis pater genitus, notio ingeniti ẽ Deo patri propria. C. ingenitum et simplex negatio non essendi ab alio, 2 pater prima persona posset intelligi positiue, à quo oẽ aliud. 3 si notio positiua, vel negatiua non impedit; quia notio est ad notificandum, q̃ est à parte rei, non nostro modo concipiendi, negationes præsertim, quæ fundantur in positiuo; vt ingenitum super positiuo patris; inspirabilitas in positiuo spirationis actiuæ. ℞ Durandus, inspirabilitas continetur in positiua notione spirationis actiuæ hinc non distincta notio. C. innascibilitas etiam in notione positiua generationis actiuæ. 2 Vt ingenitum negat passiue generari, ita inspiratum passiue spirari; ergo notio. Vasq. innascibilitas si formaliter negatio, mãliter cõnotat dignitatem, quæ non melius

Patris innotescit, quam negatione; totius plenitudinis patris, & primi principii ad intra; negatio n super positiuo. C. non magis est patri esse ingenitum, quã filio esse genitum, secus persona dignior; ergo non pertinet ad dignitatẽ. 2 Dama. 1 fidei c. 4 ingeniti vox nec naturæ, nec dignitas, nec authoritas: sed existentiæ modus. 3 si ingenitum nihil positiuum speciale præter paternitatem; non ẽ vt sit distincta notio; ergo si sm̃ propriam rationem, vt negatio est notio; eadem ratione inspirabilitas, quæ sufficiens est ad proprietatem. 4 si dignitas, non absoluta, quæ communis; non relatiua, nulla ratio vt magis in patre, quam filio, cum oẽs æquales; tm̃ ordo originis, & authoritas in patre, quia à se; subauthoritas in filio à patre, in spiritu sãcto ab vtroque. Suarez ingenitum notio, nõ quia in se positiua dignitas, sed vt notificat personam, non partem sed totam dignitatem personæ notat esse primum fontem, & originem deitatis; inspirabilitas notio filii non est, quia filius relatio nes positiua filiationis, & ita ingenitum præcedit origines, aliæ sequuntur, ideo notiones non sunt. C. vt ingenitum, proprietas non positiua distinctius, & clarius notificat personam; ita inspirabilitas, & filiatio distinctius, & clari$^{\bullet}$ totam personam filii, quam sola filiatio. 2 magis innotescit, cum dicimus filius est genitus, & non spiratus; quam si solum genitus; negatio non spirare declarat productionem filii esse diuersam à productione sp sancti; ergo distinctius per positiuam, & negatiuam proprietatem. 3 notiones siue præcedunt, siue sequãtur origines, cum apte sint ad notitiam personæ vere notiones dici possunt. 4 nec ingenitũ est prius paternitate; quia pater est per illud, ꝙ positiuum est, non quod dicit priuationem formaliter. Negatio ordinis ad prius præcedit in absolutis, non in respectiuis, vbi relatio dat esse. Paternitas, quæ ratio essendi personę semp prior ergo non quia præcedit, sed quia nata est ratio noscendi personã.

Arguent. Suarez, Vasqu. Caet. Thomistæ. 1 sexta notio non in vsu apud doctores. 2 si sexta, & septima, vt. n. pater ingenitus, filius inspirabilis, sp. sanctus ingenerabilis. 3 imo octo, & nouem; sp sanctu ingenerans, & non spirans ad intra. 4 imo si negatio habitus affirmatione noscitur, nec inspirabile, nec innascibile vere notiones: 5 notio, & proprietas est relatiua: nam quicquid ad se, absolutum, & commune tribus 5 trin. 6 Ambros. 4 de spir. sancto, noluit vti nomine ingeniti; ergo multo minus inspirabilis. 7 error vel saltim temere aliter opinari de notionibus, præter id, ꝙ communis sensus doctorum, vbi nul libi periculosius erratur, quã in Trinitate. Aug. 1 . trí. Ad 1 patres, si non affirmant tot esse, non negant; locus ex authoritate, negatiue non probat. 2 Vsus patrum initio tres notiones, vt tres personæ, ex Euang. in nomine patris, filii, sp. sancti, alias tradũt patres, & doctores, vt magis, ac magis mysterium declarent. 3 circa notiones

tiones aliter sentire error, si contrarium fidei, & contra id, q ecclesia, & concilia de Trinitate sentiunt; non si conferat ad mysterii explicationem, sic notio est innascibilitas. Aug c Maximin. si pater non genuisset, nihil prohiberet eum dici ingenitum. Pater & filius ex eo quod non spirantur, inspirabilitas potest notificari de illis. Ad 2 doctores varie numerum notionum tradunt; nec fidei, & trinitati derogant; imo explicāt. Sc. d. 28. q. 1. G initio tres cognitę vt tres psonæ, aliæ erāt in se: at nō pri⁹ notæ si inde cognitę à primis non negatæ. Hinc Mayr. proprie tres, vt tres proprietates Occamus quatuor, vt quatuor relationes. Thom Bon. Sco. Ric. quinq cum ingenito, q negat esse ab alio, ex quo oēs aliæ. Vorilion ex Scoto addit sextam probabilem, & est inspirabilitas; nam æquale est patri, & filio non spirari, vt patri non generari. Bargius vsq. ad nouem, quatuor relationes, ingenitum vt negat simpliciter produci est patris, vt negat produci gñatione, proprium sp. sancti; nō spirāt actiue sp. sāctus; nō inspirati passiue, pater, & filius cōcordia actiua spirādi; Vulpes; sic trinitatē formalitatibus notionum declarāt, nec notio ē vox personæ, tñ notificās, & manifestās personas, quicquid vere explicat, ducit ī notitiā, nostro intellectui aptum, posset late dici notio, salua semper fide, Trinus, & Vnus Deus. Ad 3 ingenerari, & nō ē genitū vt sp. sancti; iam explicat aliquid eius; nec est vt notio late dici nequeat; proprie, q communis vsus, quinq. aut quatuor; in rigore tres cōstituētes. Ad 4 negationes nō sunt notiones primariæ, vt positiuæ sint, & se referūt: at secundario, vt Deus per id q est, & quod nō est explicari potest, ita & personæ; Cyrillus lib. tesauri c. 2. tam ab eo q est, quam ab eo quod nō est cōmode Deum nominamus 2 si negatio noscitur affirmatione, ob id nō tollitur, quin possit cognosci, & ducere in notitiam; imo de Deo potius scimus q nō est, q̃ q est. 3 Vnum relatiuum cognoscitur per aliud, & vere notiones Ad 2 notiones primæ cōstituūt, distinguūt, referūt inuicem personas, nō quæ secundo aliquid explicāt, & possūt ducere in nōam earum vt sunt. 2 positiue absolutum est commune: negūa tollūt respectum, per affirmationem noscūtur. Ad 6 Ambr. noluit vti nomine ingeniti, in sensu Arii, qui solum patrem ingenitum, & idē, ac increatum, vt filium creatum, & factum diceret: at patres ingenitum, vt idem, ac improductū; quo sensu Aug. si pater nō genuisset filium, nihil prohiberet dici ingenitus. C. Hylar. lib. de Synodis, qui affirmat duos innascibiles, affirmat duos Deos; ergo innascibilitas notio, nō alia improducibilitas, seu inspirabilitas. Ibi vt ē vna ratio primi principii cōnexio patris, & ingeniti, persona improducta simpliciter solus pater. Ad 7 opinari aliter, ad q scit aliter aliquid contra fide, aliud nō; 2 negationes, & proprietates, quę ducunt in notitiam personarum absq. periculo fidei, si sobrie, & prom-

prompte simus parati determinationi ecclesiæ obedire. C. non est licitum opinari de personis, secus ac Christus reuelauit. ℞ Saluator tres personas, nominibus relatiuis exprimit; notiones tres, vel quinq. implicite sunt in articulis fidei explicite reuelatis. C. non licet contrarium opinari de personis; ergo nec circa proprietates, & notiones. ℞ Christus reuelat personas: at circa notiones, non semper idem sensus patrum & doctorum; tempore Ambrosii non erat vsus ingeniti, vt ait Magister, ne simplicibus occasio, erroris; videtur dicere aliquid ad se, & propter Arium, qui dabat patrem ingenitũ, vt filium creatum, & factum inferret; nec tempore Anselmi, vis spiratrix, forte ne duo propria in patre, quę tria tm̃ in personis; si nunc alię notiones affirmantur, prius erant in se nec primi patres negarunt, q̃ posteri affirmāt, circa personas. A is error aliquid negare, vel addere ad notiones. ℞ vt non dentur tres personę, aut augeant personas, & proprietates, quæ constituūt, formalis hæresis: at affirmans personas, & proprietates iuxta verba Euangelii, et declarās aliis notionibus deductis est istis, ex patribus, & proprietatibus in ipsis, nil contra fidem, nec erroneum; p̃sertim si sobrie, sine pertinacia sensum subiicit ecclesiæ, paratus obedire vbi veritas esset declarata; pro nunc arctari non debent fideles, varie ad notitiam personarum deuenire per notiones, vbi rão est conueniens. C. ratio innotescendi est notio personę, & est propria, quæ constituit, & distinguit; nam est actualis conceptio, & formalis nõa personæ vt distinctæ ab alia. ℞ constituūt distingunt, & ut primæ rõnes essendi, at vt iuuāt ad distictius p̃sonas noscendum, possunt formari plures. Aug 5. tri c. 7. alia notio, qua pater genitor, alia qua nõ genitus; sic filius vt genitus, & nõ spiratus; sp. sanctus vt non genitus, sed spiratus, & non spirans; & pater, & filius non spirantes, hæc aliquid explicant, & notificant in personis.

DE MISSIONE PERsonarum. Tit. 27.

Quid sit formaliter missio, at non conueniat diuinis personis. 1.

Missio est manifestatio, & reuelatio personæ, p̃cedētis ad intra sub aliquo effectu extra facto à Trinitate creaturis, vt in vltimum finem dirigantur. Vnde vox mixta est, essentiali, & notionali, dicit relationem originis, & habitudinem ad creaturam. Sumi potest actiue, & est mittere; passiue, mitti. Mittere est ad effectum dirigere personam, quæ habet originem ab alia, nec effect' est ab vna sine alia; sic pater misit filium; ab his sp. sanctus, quem ego mittā vobis à patre. Mitti est personā missam manifestari procedentem in effectu ad extra. Missio non imperio, non consilio; nec tm̃ origine, & processione, vt prius non esset: sed nouo effectu aut nouo modo, sub quo nunc incipit

incipit esse. Dubium, si pro formali sit manifestatio processionis; aut processio sit formale, & connotatum effectus; & an sit in Deo.

Dico. Datur Missio ad extra personarũ, quę pro formali, & in recto est reuelatio, & manifestatio personarum, connotatum diuina processio ad intra. Scot. 1. d. 14 A. E. 16. A Prob. primũ Gal. 4. misit Deus filium suum. Ioa. 15 spiritus paracletus, quem ego mittam vobis. psal. misit verbum suum, & sanauit eos. Ambr. 3 de sp. sancto. c. 3 ꝙ spiritus domini misit, & vnxit filiũ habetur Isaię vbi de Christo homine. Aug. 2. tr. c. 6 filium mitti à patre sine sp. sãcto non potuit; vbi de missione secundum quod fecit cum ex fęmina, facere est trium. Ratio; mittere est opus ad extra, pater misit filium, quem fecit ex virgine nasci, nec sine sp. sancto, & filius seipsum; mittere. n. est ad effectum dirigere. 2 mitti est manifestari procedere, & missio passiua visibilis est cum signo sensibili appropriato sibi cognosci in habitari, vel dari illi ad quẽ mittitur; in Incarnat. filius missus à patre, quem pater sanctificauit, & misit in mundum. sp. sanctus in specie ignis die pentecostes; columbæ Christo, & flatus Apostolis dat'.

Prob. 2 pro formali, est reuelatio & manifestatio effectus in tẽpore, ad signandum processionẽ æternam personæ missæ. 1. Aug. 4. trin. ca. 20. mitti est de filio cognosci, ꝙ à patre sit. ibid. missus filius, quia verbum caro factum ẽ, & ideo missus, vt verbum caro fieret. ibid. non eo ipso, quod natus missus, sed eo quod apparuit est æternus: at mittitur ex tempore. Ioa. 16. ille me clarificabit, qa de meo accipiet; ergo missio sp. sancti connotat processionem personæ missæ à mittente, & illã manifestat. 2 missio passiua visibilis est signo sensibili facto in tempore, cognosci personam procedere. 3 mittere personam est operari per eam effectum cum illa persona per modum auctoris dãtis illi personæ actionem; ergo in operatione, vt connotat respectũ productionis ad intra. 4 missione visibili non cognoscitur persona procedere, nisi ex reuelatione interiori; quia nõ potest cognosci signum sensibile ex institutione repræsentantis, nisi cognoscatur repræsentatum; ergo pro formali missio non est processio, sed connotat, & inducit ad illam. 5 mittere est effectum causare ad extra signo sensibili, siue intelligibili respectu creaturæ. 6 mittere est manifestare personam procedentem à persona missa; & mitti est manifestari cũ signo conuenienti suæ processioni; sic pater misit filiũm nasci in tempore ex matre; spiritus s. charitas, & amor tamquam ignis. Demum oẽs causæ missionem explicant; A quo mittens, quo manifestatio, & reuelatio in aliquo effectu, quod persona missa & procedes, propter ꝙ, in bonum creaturæ, vt Deum trinum cognoscat in quem tendat.

Arguent Thom. Durand. Suarez, Vasq. missio est æterna processio, connotans effectum in tẽ-

 pore,

pore. 1 Hylar. 9. trin. in illud Ioan. exiui à patre, & veni in mūdum; , à patre in mundum venerat, qui à Deo exierat; idem de trini. sp. sa. à patre mitti, est ab illo accipere. Aug. 4. tri. filius mittitur, nō quia minor: sed quia emanatio claritatis Dei sincera. Greg. hom. 26. in euang. sp. sancti missio, ipsa processio, qua de patre, & filio. Beda lib. 2. hom 2. sp. sanctus datur hominib. quia eius missio ipsa processio est. 2 missio egressus missi à mittente; egressus non nisi processio personæ à persona. 3 missio debet esse notionalis, distincta ab attributis, & cum respectu tēporali ad extra; ergo prius processio, secundo effectus extra. prius exiui à patre, inde & veni in mundum. 4 si missio effectus est in recto, potius effectus missus, quam persona. 4 quæuis persona posset se mittere, vt quæuis effectum producit. 5 patres probant processionem spir. sancti à filio contra Græcos, quia ab illo mittitur; ergo ꝓcessio ratio missionis. 6 oē ex tempore est tribus commune. 7 posset missio intelligi sine processione; nam formaliter illam non includit. 8 missio processionem substantialiter significat, nec formaliter sine ea esse, nec intelligi potest. 9 missio vere realis, nil reale in persona missa nisi processio. 10 denominatio semper à digniori; potius ob æternam processionem. Ad 1 patres tñ volunt missionem extra, supponere processionem ad intra, & explicare illam. 2 mittere, & mitti, vt incarnare, & incarnari; si actiue, & passiue, si correlatiua, nōn tamen varietas in rebus, & vnum includit aliud; hinc pro formali dicunt effectum in tempore. 3 ad singula dicta. Hyl. in mundum venire dicit esse missionem. Ais, ibi *Hylar.* paterni nominis consecuta natiuitas; ergo consecutiue. ℞ quia missio dicit respectum ad mittentem, & ad terminum; ordo mittentis supponitur. Id mitti est accipere. ℞ quia respectus æternus ad mittentem realis; ad eum cui mittitur tantū rationis. Aug. ait, missus filius, nō quia minor, & mittens, & missus æquales; ideo missus vt verbum caro fieret, hinc missio manifestatio, reuelatio signo ad extra, ꝙ filius à patre. Greg. ibi vult mitti, non esse solum incarnari, secus sp. sanctus, qui non est incarnatus nōn diceretur mitti; sed eius missio ipsa processio, vt à quo; qa mittitur, qui habet à quo procedat, nec manifestatur procedere, qui non procedit, supponitur ꝓcessio, non est processio; nisi vt connotatum, vel vt causa. Beda; prius dicit sp. sanctum dari; inde tradit causam mittitur, quia procedit. Ad 2 vt à quo à mittente, imo effectiue à tota trinitate; vt ad terminum est humanitatis assumptio; exiui à patre, & veni in mundum. Vel egressio ad extra, non est productio, supponit productionem, connotat; est conueniens manifestatio suę processionis. Ad 3 missio potius mixta ex notionali, & essentiali; vt ad effectū, & terminū extra productum essentialis, vt respectus missi à mittente notio: at missio non est formalis productio; sed visibilis manife-

nifestatio productionis. Ad 4 effectus est terminus ad quem, nõ missio; manifestatio personæ in illo effectu terminato à persona missa est missio, verbum missum, vt homo fieret. 2 missio est personę procedentis reuelatio, ideo cõnotat processionem, & mitti dicit subautoritatiue operari virtute mittentis. Ad 5 rectè probant, quia missio declarat processionem, signum illius, & signo visibili ad placitum Dei manifestatur processio. Ad 6 vt effectũ causare tribus commune; vt respectus terminãs talem actionem, est personæ; sic filius vniuit sibi naturam, hinc missus à patre. Ais sp. sanctus in specie colũbæ, ignis flatus, non vnitus illis. ℞ filius vniuit sibi naturam: at sp. sanctus in istis tantum vt sub signo; in specie columbæ visus est, non columba factus est, vt verbum caro factum est. Ad 7 reuera missio intrinsece nõ postulat, vt qui mittitur à mittente procedat, tãtum ex institutione, & repręsentãs nõ nisi cognoscatur repræsentatũ. Vnde tota Trinitas manifestat, efficit effectum extra, declarat id in quo habetur origo personæ: at manifestari cõnotat personã procedentem, seu realem processionẽ missæ à mittẽte. Ad 8 aliud est necessario cõnotat processionem; aliud formaliter est processio; missio non est vnum formale; sed mixtum, & includit ordinẽ ad signũ visibile à Deo expressum in scripturis, vt representet vnam personam ab alia procedere. C. vox est. missio ad signandũ originem. ℞ significatio vt formale, origo cõnotatum, & in signis cõnotatum ẽ, vt res. C. posset esse missio absq. origine. ℞ nõ vt significet apparitionem personæ; vt vsus patrum nomen missionis accipit; sed absolute alio vsu; quo sensu in creatis potest esse missio absq. origine. Ad 9 realis in se; non aliquid reale de nouo in verbo. 2 realis egressio à tota trinitate facta, verbi incarnatio ad signandum processionem ad intra à memoria patris. Ad 10 cum æque cõcurrunt per modũ partis, si persona missa æterna; missio in tempore. Ais; Christus Ioa. 8. Antequàm Abraham fieret ego sum, ergo ęterna eius missio. ℞ vt persona absolute, non vt sub humanitate. vel incarnatio volita ab æterno, nõ æterna.

An Quęnis persona diuina mittat, & mittatur. 2.

Mittere, & mitti si vt relatiua & quo ad formale, vtrumque dicit respectum rationis ad mittentem, & eum cui mittitur; tamen in connotato, nõ est necesse; vt quod vnũ cõnotat, aliud similiter cõnotet, & si mitti connotat respectum æternum realem ad personam à qua procedit quod mittere habeat oppositum & sit persona, quæ producat aliã & si pater non mittitur, quia non habet personam à qua procedit passiue; sic sp. sanctus non mittit actiue, quia nõ habet personam quam producat actiue. Ratio; quasi actiuum, & passiuum sint correlatiua, quo ad significata formalia, & sit oppositio, & variatio

grammatica inter mittere, & mitti; non tamen oportet, quod sit quo ad connotata; Vt cum dico scio ignem calefacere, & scitur à me ignis calefacere; scire, & sciri idem habeat connotatum Vniforme: at si dicerem scio ignem calefacere, & scitur ignis calefieri, formale idem actiuum, & passiuum: at connotatum non est similē verū, nā ignis non calefit, calefacit: sic mittere, & mitti, si correlatiua, & quo ad significata formalia, idem relatiue significent, quod manifestare, & manifestari, non tamen oportet, quod connotata necessario sint relatiue opposita, Vt si mitti in persona missa connotet passiuā eius originem, nec mittitur nisi quę habet personam à qua procedat; ita mittere in persona mittente, cōnotet illius actiuam originem; nam potest saluari ratio actiuæ, & passiuæ missionis quo ad formale ipsorum, & cōnotatum includi in Vno, non in correlatiuo alterius; quare mittere non connotat necessario personam mittētē missam originare; sicut mitti connotā personam missam originari, hinc personam mitti dicit quidem respectum ad mittentē, & connotat respectum ęternum processionis ad intra, non determinate ad mittētē, quasi mittere sit determinate originare: sed ad personam mittentem indistincte; nam aliqua est mittens, & nō producens. Hinc si missio actiua aliam exigit personā a missa; nec nulla om̄o sine alia se mittit; tā in eadem persona possint Vniri, ratione Vnius naturę, & Virtutis actiuæ?

Dico. *Mitti extra conuenit solum personis, quæ sunt ab alio filio, & sp. sancto: at mittere actiue conuenit tribus, commune est extra, & quæuis persona missa, etiam se mittit.* Scot. d. 15. E. d. 32. ad 2. Prob. prior pars. 1. Aug. 4. trin. c. 20. nulla persona mittitur, nisi quæ habet aliam de qua sit. ibid. mitti est à filio cognosci quod à patre sit. 2 August 2. trinit. c. 5. pater solus nusquam legitur missus. 3 missio passiue dicit respectum ad extra, connotans necessario productionem ad intra; ergo mitti est tantum personæ productæ. 4 missio filii, Verbum caro factum est; misit Deus filiū suum; sp. sancti, spiritum Veritatis, quem mittam Vobis à patre; si non abiero, paraclitus non Veniet, cum autem abiero mittam Vobis eum. 5 Vt filius, & sp. sanct⁹ ad intra Vere habent personam a qua procedunt, ita ad extra respiciunt personam à qua ad nos mittuntur. 6 mitti est ad effectū dirigi non consilio, imperio, Vel impetu; ergo Vt ad intra ab alio procedunt, ita cōsonū, Vt ab alio mittantur, & manifestentur procedere quæ procedunt. 7 pater q non habet à quo procedat, nec manifestatur procedere, qui nō procedit; nec ab alia Vere mittitur. 8 si pater mittitur; ergo habet personā a se, à qua mittitur; nec missio esset trinitatis manifestatio Prob. 2. pars. August. 2. trin. c. 5 pater misit filium, quem fecit de Virgine nasci, nec sine sp. sancto, & filius seipsum. Ambr. 3 de sp. sancto. c. 2 in Isaia spiritus domini

mini super me, à quo datus filius gratia Trinitatis, ita vt ipse se dederit. 3 opera trinitatis ad extra indiuisa, mittere effectus est temporalis ad extra; ergo vt actio signata per mittere est communis tribus, ita missio actiue conuenit tribus. 4 mittere, & mitti, vt incarnare, & incarnari; incarnare conuenit tribus, si incarnari vni; ergo & mittere. 5 si mitti passiue ratione connotati dicit processionem ab alio; tamen actiue mittere est effectū ad extra caussare, vna non efficit sine alia. 6 esset occasio errandi in mysterio trinitatis, vnam ad extra agere effectiue, & non aliam: at mitti passiue est solum esse terminum manifestationis; vt vna est distincta persona, ita potest verbum hominem fieri, & verbum ad homines mittere, & humanitati vnire est trium. 7 eadem actio ad extra, quę patri authoritatiue à se; subautoritatiue à filio, & à patre, & filio in sp. sancto. 8 missio actiue non absolute connotat originem actiuam ad intra personæ missæ; nec mittere est formaliter originare, sed dicit habitudinem rationis ad creaturam; ergo supponit personas, ergo à tribus personis. hinc Christus, pater meus operatur, & ego operor. filius nō agit quicquam, nisi viderit patrē facientem. spiritus patris vestri loquitur in vobis. docebit vos omnia, quæ dixero vobis.

Argues contra. 1. Ioa. 14 pater meus diliget eum, *&* ad eum veniemus; pater ergo venit ad creaturas, & mittitur. August. ad Dardanum, quæuis persona dat, & datur, ergo quæuis mittit, & mittitur. 2 persona vt missa non importat necessario respectum rationis ad mittentem, vt à qua procedit; nam filius, & spir. sanctus à trinitate mittitur, nec ab ea procedit; ergo & pater mitti, & si nō procedat. 3 mittere opus ad extra; ergo mitti etiam indiuisum; æque relatiua communia. 4 si mittitur filius, etiam se mittit; ergo si pater mittit, etiam mittitur, & se donat. 5 si mitti includit relationem, nec conuenit nisi personæ, quę est ab alio, omnis missus à mittente ab eo procederet, & filius cum dicatur mitti à spir. sancto, ab eo procederet. Ad 1 Dari, venire est in effectum extra vt liberaliter communicari, & in effectu est sola cōmunicatio doni, sua sponte, potest esse datio reflexiua sui ipsius: at mitti est à mittente persona realiter distincta; pater vt non habet à quo procedit, nec àquo proprie mittitur 2 venire solum respectus rationis ad terminum ad quē venit: at missio est ad eum cui mittitur, & à mittente. Ad Aug. datio est sui ipsius reflexiua, dicit solum ordinem ad terminum: at missio ad terminum, & à quo mittitur. Ad 2 mitti dicit respectum rationis ad mittentem formaliter: sed connotat respectum æternum, non quidem ad mittentem, vt mittēs est, sed ad aliquem indistincte; pr̃ non habet, nec respectum indistincte à qua procedat, ideo absolute mitti nō dicitur. 2 ex vsu patrum, est cum respectu ad mittentem, connotans originem. Ad 3 non respondent omnimode

mit-

mittere, & mitti, actiue, & passiue quo ad rem, & modum; sed vt incarnare, & incarnari, a tribus facta incarnatio, verbum est incarnatũ. 2 tota trinitas manifestat personam procedentem procedere: at manifestari personã procedere, non conuenit oĩbus tribus personis, vt nec omnes procedunt. Ad 4 mitti dicit respectũ ad mittentem, vt producens est, tam de principali, quam de connotato: at ad seipsum de principali, non de connotato; nam verbum mittens seipsum, nõ est producens seipsum; licet producens semper sit mittens, non è contra; at pater, nec de principali, nec de connotato potest mitti, quia tantum producens, se donat quia se communicat, at non mittitur, quia persona missa debet esse ab alia, non se mittit; se dat, & communicat. Ad 5 dicit relationem ab alio, & ad mittentem, non præcise, sed indistincte; in quantum missus debet esse absolute procedens: at mittens potest esse non producens.

Arguent plures Thomistę cõtra 2. Aug. 4. trin. c. 20 ab illo mittitur, à quo emanat filius; ergo à solo patre. 2 mittere connotat respũm realem processionis missi ad mittentem, ergo missa tantum à qua procedit mittitur. 3 si mitteret seipsam, ageret in se, nihil agit in se. 4 mittere est effectũ causare, in quo habetur origo personæ. 5 mitti connotat originari, ergo mittere originare; nulla persona originat seipsam. 6 mittere dicit authoritatem, nulla accipit authoritatẽ à se. 7 mittere, & mitti, idem quo ad formale; nec varietas quo ad connotata; actiuũ, & passiuum non habent connotata distincta; scio ignem calefacere, scitur à me ignis calefacere; si mitti connotat originẽ ab alia, mittere originẽ à mittente. 8 mittere, & mitti oppositas dicunt relationes; vt mitti connotat originari, mittere originare. 9 producens dat vim eundi ad creaturas, operandi, & manifestandi se in illis. Ad 1 mittitur à quo emanant non præcise, sed cũ aliis; pater misit filiũ in carne cũ sp. sancto, & filius seipsum ex Aug. Ad 2 pro vt connotat respectũ originis præcise, est ad mittentem, quæ producit; vt respectũ originis indistincte, satis vt persona missa sit procedens; mittens põt esse non producens. Ad 3 potest agere in se, sic ꝙ causet in se solũ respectũ rationis; in hoc quod se mittit, tũ respectus rationis, Dei ad creaturam. Ad 4 causare effectum extra non est ab vna sine alia. Ad 5 nõ respondẽt omnimode actiuum, & passiuum, vt nec incarnare, & incarnari. Vel quod ad formale relationis, non quo ad connotatum, si mitti connotat produci ad intra, mittere etiã producere, calefacere, & calefieri actiuum, & passiuum; si ignis calefacit, ignis calefit. Ad 6 in ordine principii intra respectu termini ad extra; authoritas in tribus. Ad 7 ex eodem formali, nõ licet inferre idẽ connotatum; idem re, non quo ad modum. Ad 8 correlatiua quo ad significatum formale manifestationis, non quo ad connotatũ à parte rei; vtrumq. per se respe-

ctus

ctus rationis; unum tamen pōt includere vt connotatum aliquod extremū relationis, & nō reliquū, calefacere, & calefieri correlatiua, si calefacere connotat ignem q calefieri connotet ignē; si mitti connotet originem; mittere cōnotet originare: sat actiue se manifestare, quod est oīum personarum. Ad o non per productionē ad intra: sed per efficientiā ad extra. Ais Ioa. 15 paracletus, quem ego mittam vobis a patre; ergo solum patris, & filii est mittere. R ibi habetur cum venerit, etiam per se, qui venit volens, se manifestat. Vel à patre, & filio, quo ad manifestationem suæ processionis.

An spiritus sanctus fuerit missus visibiliter, & quot modis. 3.

Missio visibilis est signo sēsibili cognosci personam procedere; quod signum sit conueniens manifestatio suæ processionis. si signum est sensibile, exteriorem facit manifestationē, si spirituale intelligibilis est manifestatio. Missio visibilis filii, vnione hypostatica facta: at spi. sanctus non sibi vniuit naturam signi sensibilis, quo eius processio esset nobis manifesta: sed ī ratione repræsentantis per vnionē intentionalem, vt lux in lumine, tamquam in sua specie; verum signum sensibile ex institutione repræsentans, nequit cognosci nisi reuelatione.

Dico. Vere conueniens missio visibilis sp. sancti in signo sensibili, apto vt manifestet processionem, & gratiæ plenitudinem. Scot. d. 16. Prob. Isai. 44. Ioelis 2. promissio sp. sancti; effundam spiritum meum super omnem carnem. Ioa. 24 sp. sanctus, quē mittet pater in nomine meo. 15 cū venerit paracletus, quē ego mittam vobis à patre. act. 2 factus est repente de cęlo sonus tamquam aduenientis spiritus. 3 spiritus aduenient non vere sibi vniuit signum; sed manifestauit se missū esse sub illo signo, & aduenire credentes. 4 sonus, non tantum imaginaria reuelatio, vt fiebat Profetis 5 tempore legis, quo non erat plenitudo gratiæ, nō debuit dari signum plenitudinis gratiæ. 6 ante missionem filii nō debuit mitti uisibiliter sp. sanctus; vt .n. productio vnius supponit pductionē; ita missio visibilis missionē alterius. 7 mitti debuit tēpore, quo erat ecclesia fundata; congruit vehemens signum exhiberi, vt crederēt rebus fidei Apostoli, non dū firmati. 8 signa apta ad repræsentandum sp. sanctū data fidelibus in columbæ specie, in nube lucida, sub flatu, in linguis igneis, vt habentes sp. sanctum imitentur; vt columbæ, humiles, puri, simplices; vt nubes lucidæ illustrent veritates; flatu spirantes charitatē; linguis igneis perfectam sanctitatem. Vel columbæ, in baptismo, vidimus spiritū, quasi columbam de cęlo, & māsit super eum, Ioa. 1. Nubes lucide, in confirmatione; ecce nubes lucida obumbrauit eos matt. 17 flatus in peccatorum remissione, & gratiæ infusione; insufflauit in eos accipite sp. sanctum, quorum remiseritis peccata, remittuntur

tuntur eis. Linguæ igneæ in feruida Dei verbi prædicatione; Apparerunt illis dispertitæ linguę tamquam ignis, & cæperunt loqui variis linguis pro vt sp. sāctus dabat eloqui illis 2. Act. 9 visiones, & apparitiones illæ sp. sancti vere factæ per res naturales; nam sensibiles fuerunt auditu, qui est sensus fidei; visu, qui omniū perfectissimus, & differentiarum cognoscitiuus; quæ sēsibilia ait August. 2. tr. c. 6 Dei prouidētia, tūc formata ad effectus, & cessante visibili apparitione sancti spiritus, redacta in aerem, aut præiacentem materiam, vel exhalationē, ex quibus formata; vel si creata, non conseruata; flatus potuit esse naturalis, si corpus gloriosū non respirat indigentia, pōt aerem emittere si vult. Columba si ex aere, forte non naturalis, viuens, exercens opera vitæ: sed similia, vt corpora per Angelos assumpta: at si creata, viuens, perfecta, etiam si per instans duret, Dei perfecta sunt opera. Linguæ igneę nō carneæ, nec verus ignis sed tanquam ignis, forte exhalationes lucidæ, ignitæ, vt cometæ sub forma linguarum. Demum initio nascentis ecclesiæ sp. sanctus visibiliter missus, si datus Christus gratia subsistens, & persona vnione hypostatica, filius datus est nobis; congruit effundi spiritum sanctū; Charitas Dei diffusa in cordibus nostris per sp. sanctum, qui datus est nobis. Si danda erat gratia spiritus sancti inuisibilis singulis personis, congruit dari gratia causalis ipse met spiritus sanctus corporalis specie, ī prima ecclesię fūdatione facta visibilis missio, spiritus sancti, Christo, Ioan. 1 super quem videris spiritum descendentem: Luc. 3. descendit spiritus sanctus corporali specie quasi columba, Christo capiti, ex quo redundaret in membra, accipite spiritum sanctum. Christo in signum plenitudinis gratiæ. Virgini non ad gratiā de nouo causandam, q̄ a primo instanti plena, & iterum plena in annunciatione, vt templum, & sacrarium spiritus sancti, vt magistra, doctrix, ecclesiæ illuminatrix. Apostolis, vt in gratia firmentur, & gratiarum incrementum accipiant, & vt Prælati in alios per orbem transfundant. Probabile quoque datum mulieribus, quæ erant perseuerantes in oratione cum Apostolis, & Maria matre Iesu, act. 1. Hierony. in prologo diuinæ historiæ; effusū spiritum sanctum super Ancillā, & omnes credentes in cænaculo Syon.

Argues; Filius minor patre, vt visibiliter missus à patre, Aug. 4. trin. c. 9 sp. sanctus numquam dicitur minor; ergo non visibiliter missus. 2 frustra missio exterior, vbi interiori spiritus sanctus datur interius in cordibus; ergo superflua exterior. Maior; exterior distrahit ab interiori; nā ad interiora conuersi, exteriora non curamus. 3 Suarez, alia visibilis missio, per manus Apostolorum Symon Magus obtulit pecuniā; date mihi hanc potestatem, vt cui imposuero manus, accipiat sp. sanctum act. 11. Petrus de Cornelio, & aliis conuersis ad fidem ait

ait cecidit sp. sanctus super eos, sicut & in nos initio. 4 aliæ visibiles missiones in scriptura. exod. 13. nubes per Diem, & ignis in nocte. Genes. 18 Abrahæ apparent tres viri stantes prope eum. c. 19 duo tantum Loth; ex Aug. filiū, & sp. sanctum repræsentātes, & tres Abrahæ tres pſonas; ergo nō modo sp. sanctus apparuit, sed & pater, & filius. 5 script. non dicit in actib. viderunt linguas diuisas, sed visæ sunt eis dispertitæ linguæ; hinc Aug. 2. tr. c. 3 dubitat, si fuerit visibilis apparitio sp. sancti 6 nec nubes lucida in monte Thabor est signum certæ apparitionis sp. sancti, cum Aug. 2. 3. 4. trin vbi missiones memorat, nec ponat istam. 7 nunc sp. sanctus cur visibiliter non est datus? Ad 1 filius non vt missus minor patre; sed vt fieret homo; ideo minor quia factus homo, sp. sanctus nō columbę specie vt esset columba; filius vnitus homini, vna persona, sp. sanctus columba, vt sub signo, ibi id omatum communicatio, non hic Ad 2 exterior distrahit, si non per sensibilia apta repræsentāte, & nisi reuelatio interior; ex repræsentate dirigi ad repręsentatum, facilius ex imagine crucifixi species interior in phantasia roboratur, & perfectior fluit meditatio. Ad 3 mitti, & dari non est idem, imo Apostoli nec dederunt, nec miserunt sp. sanctū: sed ad gratiam vt ministri cooperabāt per q̄ sp. sanctus inuisibiliter, vel visibiliter à Deo Ad 1 visiones illæ personæ filii, aut sp. sancti non erant, tunc nō plenitudo gratiæ; tunc nō dum missus filius, vt debuerit videri filius; vel apparuisse quo ad repræsentationē, non uerā missionem; vel per Angelos Deus patribus locutus, & apparuit, Aug. 3. trin. vel missio non fuit perfecta, & completa, nō dū sp. sanctus datus, q nō dū Iesus glorificatus. Ad 5 apparitio facta illis vera, realis, sensibilis; vt est surrexit Dominus, & apparuit Simoni; Apparuerunt eis Moyses, & Elias. 2 apparuerunt illis supra caput linguę vt ignis, nō visę sunt linguæ vt ignis. 3 ignis vt linguæ sedit supra singulos sēsibiliter, & apparuit eis. 4 primo dicitur apparuerunt illis linguæ igneæ, inde cæperūt loqui; quomodo apparuissent linguę igneę si non cæperāt adhuc loqui? 5 notat Lyranus ob id dixit Petrus; donum ꝙ videtis, & auditis; quia adhuc lingua ignea supra caput, aliud ad visum, aliud pertinet ad auditum; imo Aug. 2. tr. c. 6 p ignē sp. sanctus demonstratus, vt per colūbam. Ad 6 ecclesia dicit, in splendenti nube sp. sanctus visus est, & congrue vbi gloria ibi trinit. Aug. hāc nō excludit, illud obumbrauit, respondet illi sp. sāctus superueniet, & virtus altissimi obumbrabit tibi, hic inuisibilis, ibi visibilis, Luc. 3 intrantibus nubem. Ad 7 nunc fides, & ecclesia, quantū est ex se fundata, tunc prima initia à Deo data; tūc Christus pręsens per se ipsum, vt filius natus datus, ita sp. sanctus; nunc vt per visibilia sacramenta datur gratia inuisibilis, ita inuisibiliter datur sp. sanctus.

An detur inuisibilis missio personarum per gratiam, ita vt visibilis non fiat sine inuisibili. 4.

VIsibilis missio exterior ad interiorem illuminationē, & reuelationem personæ missæ est ordinata, & parum esset apparitio exterior, nisi illuminatio prodesset interior, nec est signū sensibile in ratione repræsentātis, vel repræsentatiui, nisi cognoscatur repræsentatū per tale repræsentatiuū; Interior manifestatio, & illuminatio spiritualis pōt esse reuelatio per donum supernaturale in intellectu, q̄ est cognosci p̄sonam missam procedere; hic August. 4. tr. c. 20. cum ex tempore cuiusq. profectus mente concipitur, mitti quidem dicitur, & mitti est de filio cognosci, q̄ à patre sit: at hæc intelligibilis reuelatio, est vt finis missioni intrinsecus, proximus, & gratia cuius. Rursum est finis vltimate intētus per missionē, qui est finis cui fit reuelatio, & hic est inuisibilis missio, inhærens animæ per dona gratiæ, aut gratis datæ, aut gratū facientis, hæc est missio inuisibilis ad q̄ ordinatur visibilis missio. hic Sc. d. 17 post missionem visibilem, de missione inuisibili per gratiā, & charitatem, nunc quærimus an missio visibilis sit semper cū inuisibili, non tm̄ vt manifestet intentionaliter, & intrinsece processionem personæ missæ à mittente; sed et ordinata ad effectū spiritualem in anima per dona gratiæ, intellectus, aut voluntatis gratis datæ, aut gratum facientis.

Dico. Missio inuisibilis, quę est illuminatio interior, & cognitio missionis visibilis, vt connotatū huius se inuicē comitantur, ita vt missio inuisibilis ad gratiā, aut dona, pōt esse sine visibili; nōn tñ è contra, missio visibilis sine inuisibili ad gratiam, vel dona. Hęc ex Sco. 1. d. 16. B. missione visibili nō cognoscitur persona procedere, nisi reuelatione interiori. secūda pars initio d. 17 missio inuisibilis per charitatē, & gratiam. 4. d. 6. q. 9. G gratia inhęrēs, vel sanctificās vel quicquid ad sanctificandum formaliter, aut dispositiue. 1. d. 16 D. hæc sensibilia non distrahunt à suo Intelligibili, apta vt Christū colamus, & ad ea, quæ nec oculus vidit, nec auris audiuit. Prob. 1 pars. Si reuelatio interior non esset, apparitio, & missio personæ exterior non innotesceret. 2 superflua illuminatio exterior ordinata ad interius, si ex ea interior illustratio nō sequitur. 3 nequit signū sensibile repræsentans ex institutione ad placitum, non ex natura sua, cognosci q̄ significat in ratione repræsentātis, nisi cognoscatur repræsentatū. 4 missio verbi ordinata ad interiorē illuminationem oīum hominū; lux vera, quę illuminat oēm hominē. 5 statua regis non dicitur, nisi vt est ipsius represētatio, & similitudo: ergo nec missio visibilis ad extra, nisi vt apta repræsentatio inuisibilis, conformis suæ manifestationi. 6 personā mitti est signo visibili cognosci personam procedere, non cognoscitur persona procedere, nisi ex reuelatione interiori, & inuisibili. Prob. 2. pars.

pars. Aug. 4. tr. c. 20. tunc mittitur cum cognoscitur, & percipitur quantū cognosci, ac percipi pōt, pro captu animę proficientis in Deum, vel perfectæ in Deo; vbi missionē inuisibilem interius ad profectum animæ satis explicat. Isa. 7 super quem requiescet spūs Dñi, spiritus sapiæ, & intellūs, spiritus consilii, & fortitudinis, sciæ pietatis, & timoris domini, vbi dona in directione ad intellūm Apos. Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per sp. sanctum qui datus est nobis, vbi dona gratiæ, & charitatis ad voluntatē. 2 si interior manifestatio, & illuminatio personæ missæ; est de filio cognosci, quod à patre sit; finis pillam vltimate intentus, est nostra santitas, iustitia; Apost. Christus factus est nobis iustitia, redēptio, sanctificatio; Aug. nihil nasci profuit, nisi redimi profuisset 3 missio si in recto, pro formali signat effectum temporalem à trinitate pendentem, & connotat originem personæ missæ, d 32. q. 2. ad 2.; si effectus visibilis, missio erit visibilis; si spiritualis, & inuisibilis, missio inuisibilis: at vnicuique datur manifestatio spiritus ad vtilitatem, quæ oīa operatur vnus, & idem spiritus diuidens singulis pro vt vult. 4 sp. sanctus visibiliter missus Apostolis in specie linguarum, missus etiā eis per inuisibilem gratiā. 5 missio est essentialiter manifestatio, ergo necessario realem habet effectum, vbi mittitur; effectus gratia gratū faciens, vel dona quę dirigunt ad illā, manifestatio creatoris in profectum creaturæ. 6 missio diuina rum personarū, & manifestatio, tota ordinata ad dirigendum creaturam in suum vltimum finem; ergo illuminatio, dona, directiones, motiones, gratiæ gratis datæ, gratum faciens sunt effectus missionis inuisibilis; frigidos calefacit, docet ignaros, hinc in specie linguarum ignitarum, die pētecostes. charitatem ad proximos extendit, in flatu datur Apostolis, insufflauit, accipite sp. sanctū, quorū remiseritis peccata remittuntur eis. si in termino reperit gratiā, illam manifestat; columba super Christū, vt signaret gratiā, & innocentiæ plenitudinē quæ in ipso; verbū caro factum in virgine, quia oī gratia plena. eis qui habent gratiā; non in termino, adauget; confirmat, confirma hoc Deus; si non habent, dirigit ad illā. spiritus bonus deducet me. tribulatis est robur, non accepistis spiritū seruitutis in timore. miseros iucundat, in labore requies, cōsolationes instillat; deuiis noxia vitat, optimus Magister, munerum pater.

Arguet. Durandus contra 1. effectus missionis interdū fieri pōt per dona naturæ, ergo non est illuminatio interior, & reuelatio. Ant. dona naturæ possunt impfecte declarare missionē, dona gratiæ perfectius dona gloriæ perfectissime. 2 Suarez non est necesse vt simul inuisibilis missio fiat, quoties fit visibilis; missio filii Dei incarnatione visibilis, & nulla tunc facta inuisibilis. sp. sanctus visibiliter missus in specie columbæ ad Christum in Iordane, tūc nulla inuisibilis reuelatio facta

sto, qui plenus erat lumine, & scientia; nec per gratiã, quia iam plenus gratia, & veritate. 3 sunt diuersæ, nec necessario est vna cum fit alia. Ad 1 missio supernaturalis est, nec viribus naturæ attingi pôt. 2 supposita fide, iuuãt Vires naturæ. 3 signum ad placitũ, non natura rei; nec institutione hominum, sed Dei. Ad 2 missio filii incarnatione verbi ad Virginem cũ illuminatione, virgo concipies, sp. sanctus superueniet. Natiuitas, cum lumine, lux de cælo; Angelus ad pastores, eamus & videamus verbũ; stella ducit Magos; spiritus sanctus missus visibiliter ad Christum signũ gratiæ quæ erat in Christo; nec ẽ necesse, vt cum fit vna, simul tẽpore fiat alia; sed vt sit signũ inuisibilis. Vel si non necessaria Christo inuisibilis, fuit facta Ioan. vt messiã interius, & exterius agnosceret. Ais cui missio ei reuelatio Christo in scientia acquisita, experimentali, portione inferioris vt didicit, passus, confortatus. Ad 3 diuersæ, quia distinctæ; nõ quin vna aliã connotet, & manifestet. Ais visibilis missio verbi in humanitate, & inuisibilis per gratiã, separabiles sunt, & potuisset esse vna, & nõ alia. 2 effectus alterius rationis separari possunt. Ad 1 spectata Dei põa absoluta, non ordinata missione, Dei voluntate, vt esset lux vera, & plenus gratia. Ad 2 separabiles physice in seipsis: non vt integrũ signũ Dei institutione, vt vnũ repræsentatiuum alterius, & cõnotatũ illius.

Arguent Thom. Suar. inuisibilem missionem non aliter fieri, quam gratia sanctificãte. 1. Aug. 4. tr. c. 20 in animas sãctas se trãsfert, & amicos Dei, & Prophetas constituit. 2 ex 1. cor. 3 templum Dei estis, vt sp. sanctus habitet in vobis; templũ Dei sanctum quod estis vos. 3 si essentia, põa, præsentia in oĩbus, in homine vt cognitum in cognoscente, amatum in amante, quod fit per gratiã. 4 filius si per alios effectus possit cognosci, tamen vt nos inhabitat, nisi per gratiam gratum facientẽ 5 gratia gratis data est signũ gratiæ gratum facientis; si daretur tale signum, non daretur simpliciter sp. sanctus, sed cũ determinatione vt spiritus propheticus. 6 ad missionẽ realis mutatio superans ordinem, & debitum naturę ergo per gratiã perfectam. 7 habens donum sp. sancti, nõ necessario possidet; Caiphas donum accepit, non sp. sanctum habuit 8 mittitur cui datur, & in quo inhabitat; Ioa. 14. paraclitum dabit vobis, vt maneat vobiscum. Ad 1. Deus rationali creaturę per q̃uis dona supernaturalia specialiter assistit, pater, rector, dator munerum, vt in vltimum finem dirigat. Aug. gratia, & sanctitate compleri missionem: at intrinsece missio est omne donum desuper, & manifestatio sp. sancti. Ad 2 perfecte, & complete per sp. sãctum, qui inhabitat, dispositiue per gratiam excitantem, vt præparet sibi templum in quo inhabitet. 2 oĩa operatur vnus, & idem spiritus, diuidens singulis pro vt vult; siue sit bonum sanctificans formaliter, siue dispositiue. Ad 3 est vt cognitum in cognoscente,

nam

nam persona mittitur, vt procedens cognoscatur, dona ordinata ad sanctitatem, & disponunt. Inhabitat per fidem, & spē si non per charitatem. Ad 4 inhabitatio pōt dici māsio, vel diuturna assiia psonæ missæ in creatura; p dona intellectus, & voluntatis. sp. sancti dona etiam indignis vita eterna dantur Aug. li. 2. q. 2 ad Simplici. Ad 5 signum non demonstratiuum, sed pronosticum; nā credentib. datur, idem ep. ad Rom. vel directiuum, dispositiuum; nō semper formale, vel gratiæ proficientis in Deum; aut perfecte in Deo ex charitate. Ad 6 ēt mot⁹ supnārales credere, sperare sicut oportet mutationes dexteræ Dei. Ad 7 possidet effectū; dona sp. sācti ēt dātur indignis. Ad 8 vt finis missionis à Deo intēt⁹, & vltimus effectus: at manifestatur spi. sanctus, cum stat ad ostium, & pulsat, cum adiuuat infirmitate nostram; missio filii, ēt cū venit ad discipulos, & inuenit dormiētes, cum gratia saluati per fidem, & cum largitur dona, se manifestat spiritus sanctus.

DE VERITATE propositionum in Trinitate.

Titulus. xxviij.

DEus, aut natura diuina intra se est incomunicabilis, falsa; nam infinitas simpliciter, & ratio summi boni intrinsece aufert, vt sit ratio incommunicabilis. Deus intra se est in tribus personis, vera; nam vbi duo principia productiua adæquata in esse & pducere vt intellectus. & voluntas, ibi duo producta in vno & indiuiso esse; & ante omne productum, ex se immediate, & à se est esse improducti; sic tria supposita in eadem natura. 1. d 2 q. 4

Deus genuit Deum, vera; nam Deus etiam supponit pro supposito. Deus genuit alium Deum, falsa; nam deitas de se hæc, non est alia, sed vna. 1. d. 4. q. 1.

Fili⁹ ē alius à pr̄e, vera. Filius est aliud à patre, falsa; aliud substantiue notat distinctam substantiā; alius adiectiue distinctam personam; nec aliud pater, aliud filius, quia vna essentia. Alius masculine est personæ, aliud neutre est naturæ. Sco. 3. d. 6. q. 2.

Deus ē pater, filius, & sp. sāctus vera; nec tantum idētica, sed formalis; nam vnus terminus est per se idem aliis.; & Deus supponit pro hoc Deo, vt concretum respondens absoluto Deitatis: at Deitas est pater, filius, & sp. sanctus, est vera identice, non formaliter; Deitas enim vltimate abstracta est tantum sua essentia, quæ non est Trinitas, sed vnitas formalissime. 1. d. 4. q. 2. d. 5. q 1.

Deus generat, vera, vt Deus supponit pro supposito; essentia generat, vel generatur, falsa, quia essentia vltimate abstracta, non est nisi sua quidditas, & pro supposito nequit supponere, & gnāre nō natum prædicare nisi formaliter si generans, vel gen ta realiter à se, & à genito esset distincta. 1. d. 5. qu. 1.

Solus pater est Deus, falsa; nam exclusiua infert vlēm affirmatiuam,

uam, omnis Deus est pater, ad quam sequitur negatiua, nullus à patre est Deus, quæ negant esse Deum, quicquid non est pater. Solus Deus est pater, vera, dictio exclusiua addita essentiali à parte subiecti, vel prędicati facit propositionem verã; deitas prædicatum commune; sic vera tam solus Deus est pater; quam pater est solus Deus; nam in deitate nulla pluralitas. 1. d 21.

Pater est sapiens sapientia genita, rigore falsa: nam pater vt nõ est Verbo, nec sapit verbo; quęuis persona sapit seipsa, notitia absoluta, non relatiua; pater est sapiens sapientia, quæ in filio est genita, vera; vel originatiue, quia dat filio per originẽ intellectus sapientiam, sic se explicat Aug. 6. & 7. tr. Scot. d. 32. q 2.

Tres personæ sunt Trinitas, vera; persona est Trinitas, falsa: nam numeralia non dicuntur de aliqua persona per se, sed de omnibus simul. d. 24 quodl. 13.

Pater, & filius sunt vnus spirator, verà; sunt duo spiratores, falsa; nam terminus numeralis duo additur suo substantiuo spiratori, necessario numeraret significatum formale illius, quod est vna vis spirandi: at sunt duo spirantes, vera; vnus spirans falsa, quia duo additum alteri adiectiuo spiranti, non afficit significatũ formale, nec multiplicat vim spirandi, sed supposita spirantia. Scot d. 12. q. 1.

Deus est sapiens, & sapientia; iustus, & iustitia, bonus, & bonitas, veræ in concreto, & in abstracto, tam identice, quam formaliter: at bonitas est iustitia, deitas est bonitas; iustitia est misericordia sunt veræ identice non formaliter; nam sunt perfectiones simpliciter in Deo, quæ retinent suas formalitates, & in abstracto ratio formalis vnius non est formalitas alterius. 1. d. 3. q. 1. d. 8. q 4 d. 31.

Pater, filius, sp. sanctus sunt personæ, vera, sunt persona, falsa; nã personalia, quæ æqualiter respiciunt personas pluraliter, æqualiter prædicantur pluraliter; persona nequit esse communis ex natura rei; nec est aliquid secundæ intẽtionis, sed entitas ex natura rei incommunicabilis, vt quo, & vt quod. 1. d. 23

Paternitas est filiatio, falsa; nulla notio prædicatur de alia affirmatiue; pater est paternitas, vera; notio est illa persona cuius est. d. 28. q. 1.

Essentia est paternitas abstractè, vera; nam omnes notiones abstractiue possunt suscipere prędicationem identicam cum infinita essentia. Essentia est pater, falsa; nam pater cum sit concretum, aptus prædicare formaliter sic essentia esset formaliter pater generaret vt pater; d. 5. q. 1. d. 33. qu 2.

Nomina essentialia, siue per modum substantiæ, vt essentia, natura; siue per modum quantitatis, vt immensus, infinitus, æternus, siue qualitatis, vt bonus, iustus, sapiens, non numerantur in diuinis cum personis; vna essentia non tres essentiæ; vnus æternus, non tres æterni, vnus bonus non tres boni; imo nec substanti

uę,

ue, nec adiectiue numerantur; nam si numerantur supposita, non numerantur formę; sunt plures habentes eandem essentiam, non pluses essentiæ; personæ sũt coęternæ, & coequales, non tres æterni, nec tres æternitates in illis; quodl. 12. D. 1. d. 31.

Nomina numeralia in Deo, pro nullo proprie supponunt, nec simpliciter in Deo, etiam si sint tres personæ; quia cum supponant proprie, & simpliciter dicunt distinctionem essentialem: sed tantum secundum quid, & cum additio, personarum, attributorum, notionum. 1. d. 24.

Nomina concreta substantiua, & essentialia, non semper dicunt in se, & per se suum significatum habere respectu alterius; sed tantum in modo significandi. pater genuit alium habentem naturam diuinam, ergo alium Deum; in antecedente substantiuum respectu huius adiectiui habens idem significat, quod persona; in consequente circa significatum Dei; ideo concretum de per se non importat hoc, quod habere. 1. d. 4. in fin.

Nomen Deitas, & Deus, quæ ē tota entitas, se tota forma, de se hæc, Deus de se hic non est forma alietatis; nec sui ratione admittit trinitas alietatem; vnde omnes istæ falsæ, filius est alius à Deo; filius est alius à patre deitate, filius est alius Deus à patre; filius est alius in deitate patris; quia alius ponit suum per se significatum circa extrema distincta, ratione sui determinabilis communis distincti in illis, quod non conuenit Deo. Vt si dicam, Sortes est alius ab homine, hæc negat simpliciter habere formam hominis. Sortes est alius humanitate, humanitas est ratio formalis differentiæ. Sortes est alius in humanitate à Platone, notatus commune diuidi, & distingui in eis; nec potest habere locum in Deo, commune vtrique esse formam alietatis; quo idem sunt & Vnum, esse alium, & alium; vnde & falsæ, filius est alius Deus genitus; & Deus genuit alium Deũ; deitas nec ratio differentiæ, nec ipsa est distincta. 1. d. 4. C.

Nomina, quæ dicuntur ad se, prædicantur in singulari de pluribus, nec plurificantur, quę autem prædicantur ad aliquid plurificantur; nam quæ ad se communia tribus; quæ ad aliquid numerantur. 1. d. 26. q. 1. G. & esto personæ essent per absoluta eis non repugnat referri, & super addi relatio, qua dicantur relatiue.

Nomina dicta de Deo in ordine ad creaturas siue de possibili, siue de inesse, indifferenter supponunt pro essentia, & personis; Deus creat; Trinitas creatrix; pacreat; Filius verbum creat, spiritus sanctus creator; quia essentialia; nec conueniunt personis vt oppositionem habent. 2. d. 1. q. 1.

Nomina translatiua æque supponere possunt pro essentia, & personis; lumen de lumine, pro p sonis. Lucē habitat, in lumine tuo videbimus lumē, pro essētia. His & aliis apud Sco. & doctores iuxta sēsũ ecclesię, & Canonũ in Deũ vt per speculũ in enigmate; in patria videbim' sicuti ē Trin', & Vn'.

